[illegible] natio [illegible]

[illegible]

Bibliothecę S. Marię Transpontinę

Pelbarti Pomerium Sermonum Quadrageſimalium.

Et eſt ob temporis exigentiam:et Chriſtifide- lium neceſſariam eruditionem triplicatum.

Primum

De Penitentia et eius partibus.

Secundum

De Vitijs in Genere et Specie

Tertium

De Decalogi preceptis.

A fr. Polycarpo de Burgos Granatensi expensa compaginationis soluta anno 1740

P. 36. I. 17

In nomine domini Ieſu xpi Incipit tabula de materijs contentis in hoc quadrageſimali Pomerij de penitentia ſm alphabetum.

Abſtinētia moderari debet. ſermo.vij. K
Abſinthiaca confectio valet ad plura.xvj. G
Adaꝫ ꝛ Eua requiſiti ſunt de culpa: ſed nō ſerpēs diabolus ꝛ quare.xxx. B
Adoleſcentia habet plures caſus mortis ꝙ ſenectus.ſer.iij. L
Anima quō ledit.xlij. A
Anime poſt mortem an poſſint penitere.ſermo.xviij. E
Anni ī partibus quomodo corpus hominis variatur.ſer.ij. D
Annus diſcretionis ꝗs ſit.xxix. V
Aquila quomodo renouatur in ſenectute.ſermo.xix. L
Arbor quō iudicat fore alicuius.v. ꝛ
Arpia auis qualis eſt ꝓprietatis.xxj. R
Attritio quid eſt ꝛ quomodo differt a contritione.ſermo.xiij. Q
Beati dicunt qui lugent.xxij.in pn cipio: ꝛ.B.
Bibere pluries an liceat in die ieiunij.ſer.viij. R
Bibentes immoderate die ieiunij an peccēt. ibidem.
Bona aīe ſunt optia ꝛ incōmutabilia.xlij. A
Bona opa efficacius ſatiſfaciunt ꝓ peccatis ex iniunctione cōfeſſoris.xlvij. N
Cadam caſtoris an liceat in die ieiunij comedere.ix. Z
Ceruus quō renouat.xix. L
Cibi quales ꝓhibent vel permittuntur in ieiunio.viij. O
Cinerum die hortamur ad penitentiam cerimonijs.ſermo.j. A
Cinerū de ꝯſecratione.ibidem.
Item de contemptu.ibidem.
Circūſtantie pctōꝝ qualiter aggrauāt ꝛ ſunt ꝯfitende.xxxj.I.K.per totū.
Item cōcordia hoim ꝛ pax inter fideles cōmendat multipliciter.L.ꝛ per totū.
Cogitationes quomodo ſunt confitende.ſermone.xxxj. D
Comedere ꝛ bibere quotiēs licet die ieiunij. ſermo.viij. R
Confeſſio quomodo ad eam fiat preparatio. xxiij.per totum.
In ꝯfeſſione an liceat mentiri.xxv. G Z
De cōfeſſionis puritate: ꝛ ꝙ in charitate fiat xxv.V.ꝛ.xxxvj. P
Confeſſionis conditiōes ſedecim.ſer.xxvj.A per totum.
Confeſſionem pctōꝝ facere leges quales obligant.xxvij.per totum.
Confeſſioneꝫ facere ꝙ oēs hoies generaliter obligant.xxix. G Z
De confeſſione an papa poſſit diſpenſare.ibidem. Z
A confeſſione qui excuſant.ſermo.xxix.V.ꝛ quid de illis qui ignorant idioma.ibidē.X.
Confeſſio quid ſit ꝛ que requirunt ad eam: ꝛ de forma.xxx. E G
Confeſſio an requiritur etiam de manifeſtis peccatis ꝛ de peccatorū radicibus ꝛ detētationibus.xxxj.P.ꝛ ſeq.
Confeſſio an requirit de venialibus ꝛ quibꝰ caſibus.xxxiij. G Z
Confeſſionem frequentare pluribus rationibus debemus.ſermo.xxxv.G.ꝛ de vtilitate ibidem. I
Confeſſio generalis: de h̊.xxxiiij. A B C
Confeſſionem ſemel facere in anno quare obligauit eccleſia.xxxv. D
Confeſſionem dimittere ꝓpter verecundiaꝫ ſtultum eſt.xxxvj. L M
Confeſſio faciendaꝫ eſt in ſecreto ſoli ſacerdoti.ſer.xxxvj. N O
Confeſſionem an liceat retardare vel differre.ſermo.xxxvij. R S
Confeſſionē accelerare tenet quis nec differre in octo caſibus.xxxvij. T
Confeſſio ſemel facta an ſit iteranda: ꝛ de valore iterationis ꝛ de caſibus obligationis: ſermo.xxxviij. A B D
Cōfeſſor q̄lis ſit eligendus.xxxviij.ꝑ totum.
Confeſſor cū obdormit in audiendo cōfeſſionem quid faciendum.xxvj. D
Confeſſor nunꝙ debet pctōrem a ſe deſperatum dimittere.xxxix. O
Confitens quando non vult confiteri niſi ad interrogata an ſufficiat ſibi ad ſalutem.ſermo.xxviij. R
Cōfiteri nolle an ſit deo plus odibile ꝙ ipm peccatum cōmiſſum.xxx. C
Contritionem an poſſit habere peccator qui eſt conſuetus ſepe recidiuare.xj.V.ꝛ ſermone.xiij. U
Contritio quid ſit.xiij.Q.ꝛ plura ibi per to

tum: ⁊ in ſequentibus.
Contritionis de modicitate.xiiij. A.B.
De formatione ibidem.D.⁊ de cōtritis in extremis.ibidem.E.
Contritio ſine confeſſione ⁊ ſatiſfactione an ſufficiat.ſermo.xiiij. G
Contritio an requiratur de peccato origina li ⁊ eius penis.ſermo.xv. J
Contritio an requirat dolore de priuatione virtutis ⁊ de futuris etiam peccatis:⁊ de alienis.ſermo.xv. K.vſq₃.N.
Cōtritionis de neceſſitate.xvj. O.P.⁊ ſeq.
Contritio qualem dolorem requirit. ſermo ne.xvij. L
Item de contritionis lachrymis: vide infra ſub littera huius tabule.L.⁊.F.
Contritionis de vtilitate.xx.M.⁊ ſequen.
Contritio an deleat omne peccatū quotiēſcunq₃ iteratum.xviij. A.B.
Contritio an poſſit tollere totum reatū. ſer mo.xix. D
Contritio an poſt peccatum commiſſum ſit differenda.ſermo.xix. F
Contritionē formare ſibi homo in die feſto an teneatur.ſermo.xix. G
Contritione de peccato facta an teneatur ds penitere poſtea.xix. J
Contritionis dolor an debeat eſſe intentiſſimus.ſermo.xxj. Q
Contritionis de duratione vel continuatione.ſermo.xxij. E
Cōtritio ſpecialis requirit̃ de ſingulis mortalibus.ſermo.xxiij. O
Conuerſionis de modo.iij.M.de dilectione ibidem.O.
Creſcunt in hominibus peccata imperceptibiliter ſicut vngues ⁊ capilli.xxiij. M
Culpa an per actū interiorē tollit̃.xx. N
Decimatio vite noſtre eſt annualis obſeruantia quadrageſime. ſer mo.j. L
Deus diligere confeſſionem oſtendit omni lege.xxx. B
Deo diſplicet non confiteri peccatum.ſermo ne.xxx. C
Dilatio penitentie eſt nociua.ſermo.iiij. per totum.⁊.xxj. V
Diſcretionis annus quotus reputatur. ſermo.xxix. V
Dolicapar puer quomodo agnoſcit̃.ibidem.
Dolor ↄtritionis.de hoc vbi de ↄtritione.
Dominica dies in quadrageſima quare non ieiunatur.ſermo.j. D
Ebrietas an frangit ieiunium. ſermo.x. D
Elemoſyna an melior ſit ieiunio: vel econuer.ſermo.x.B.⁊.xlviij. S.L.V.
Exempla plurima tota hac parte deſcripta.
Exemplum de carnifice contemnēte cineres conſecratos.ſermo.j. F
Exemplum de fletu compaſſionis chriſti viliſſimo.ſermo.iij. N
Exemplum ꝙ ſeruitus beate marie inducit ad penitentiam.ſermo.iiij. L
Exemplum de penitentie dilatione exemplū ciuilicum.ſermo.v. ⁊
Exemplum quomodo heremita vidit cruciari in inferno patrem ſuum cum filio propter vſuram.ſermo.vj. F
Exemplum ꝙ pluries ꝙ̃ ſemel in die comedere brutale eſt.ſermo.viij. K
Exemplum de damnatione fratris non ieiunantis.ſermo.ix. L
Exemplū de ceruo ⁊ aquila quomodo renouantur.ſermo.xx. L
Exemplum de viſione ꝙ peccator per peccata ignem ſibi auget.xj. L
Exemplum ꝙ abſtinentia ſanat infirmitatem.ſermo.x. F
Exemplum ꝙ ſpes debet fiduciā habere cū timore.ſermo.xj. P
Exemplū ꝙ penitentia attritionis in extremis valet.ſermo.xiij. L
Exemplum ꝙ contritio fortis delet peccata omnia.ſermo.xiij. L
Exemplū ꝙ facienti quod in ſe eſt ſalus datur.ſermo.xiiij. L
Exemplum conſolatorium ad excitandū populum.ſermo.xiiij. D
Exemplum de contritione generali in extremis.ſermo.xiiij. F
Exemplum ꝙ contritio ſola dum non poteſt confiteri ſaluat.ſermo.xiiij. D
Exemplum ꝙ indulgentia plenaria non valet ſine contritione.xvj. P
Exēplū de aqua que dicit̃ optima.xvij. ⁊
Exemplū de phenice.xviij.in fine.
Exemplū de penitentia ſerotina.xx. P
Exemplum de differentibus penitentiam exemplum legale.xxj. V
Exēplū ꝙ petm̄ abluit̃ per pniām.xxj. L
Exēplū de his qui culpas ꝓprias alleuiant ⁊ alienas grauant fabuloſum.xxij. G
Exemplum ꝙ vtile eſt memorari de lachrymis chriſti.ſermo.xxij. J

Exemplū ꝙ penitentia dulceſcit ex memoria paſſionis xpi.ibidem.ꝛ.xxix. Z
Exemplum ꝙ carnalis tentatio vincitur caſtigatione.ſermo.xxiiij. N
Exemplū ꝙ lachrymas acceptat xp̄us tanꝗ̄ ſacrificium.xlviij. Z
Exemplum ꝙ lachryme fuſe pro alio ꝓximo valent.ſermone.xxiiij. R
Exemplum ꝙ fictam confeſſionem demon confundit ſed vera confeſſione confunditur.ſermone.xxv. Z
Exemplū ꝙ opera facta in mortali nō iuuāt exiſtentes in purgatorio.xxvj. F
Exemplum ꝙ chriſtus precepit confiteri.ſermone.xxvij. Z
Exemplum ꝙ periculoſuꝫ eſt confiteri ſacerdoti ignaro vel confeſſori negligenti. ſermone.xxviij. R
Exemplū ꝙ homo per confeſſionem peccatorum liberaꝫ a morte.ſer.xxix. Y
Exemplum ꝙ beatus Frāciſcus dixit per penitentiam liberari a malis temporalibus diuerſis ꝛ claudibus.xxx. D
Exemplum de Celeſtino filio imperatoris quomodo verſus a demone editos accepit conſolatorium.ſermo. xxx. D
Exemplum de ſancto Franciſco ꝛ fratre rufino tentato a diabolo. xxxij. R
Exemplum ꝙ confeſſio iterata diligenter valet.ſermone.xxxiij. Z
Exemplum ꝙ diabolus promiſit ſe confiteri ſed nequiuit ſe humiliare.xxxiiij.in fine.
Exemplum ꝙ negligens confiteri a chriſto exprobratur in morte.xxxv. R
Exemplum ꝙ diabolus totiens vulneraꝫ quotiens homo confitetur.xxxvj. M
Exemplum aliud ad idem.xxxviij. E
Exempluꝫ ꝙ quidā ſoli deo confitebatur et nō ſacerdoti:ꝛ damnabaꝫ niſi beata virgo liberaſſet.ſermone.xxxvj.in fine.
Exemplum de vinea excolenda exempluꝫ legale.ſermone.xxxvij. X
Exemplum ꝙ confeſſio liberat a morte temporali ꝛ eternali.xxxvij. Z
Exemplum de fraudulento confitente fabuloſum.ſermone.xxxviij. C
Exemplum ꝙ peccatum vnum ſcienter taceri in confeſſione nec alia remittuntur.ſermone.xxxviij. V
Exemplum de diacono peccatore ꝛ euangelium mala ꝯſcientia canente in miſſa quomodo perijt.ſermone.xxxvij. U
Exemplum de ebrioſo qui noluit ſuſcipere penitentiam aliam niſi ꝙ aquam non biberet.ſermone.xlix. Q
Exempla plurima de reſtitutione facienda. ſermone.xl. G
Exemplum de heredibus vſurariorum non reſtituentium. ſermo.xlj. Z
Exemplum de Lucretio occupante poſſeſſionem ſancte Beatricis. ſermone.xlij. in fine.ꝛ de Conſtantino.
Exempluꝫ de mala morte vſurarij ꝛ oppreſſoris.ſermo.xliij. F
Exemplum de matre ſancte marie de ognies ſermo.xliij.in fine.
Exemplum ꝙ puer punitus eſt in purgatorio pro obligatione.xliiij. P
Exemplum de medico curante:exemplum legale.ſermone.xlv. Z
Exemplum de ſancto Dūſtanno feliciter migrante in penitentia.xlv. Z
Exemplū de milite penitente perſeueranter in deſerta eccleſia.xlvj. D
Exemplum ꝙ confeſſio facta celat peccatum diabolo.ſermone.xlvj. V
Exemplum ꝙ vita hominis currit per quattuor rotas.ſermo.xlvij. M
Exemplum de Juliano parentes occidente quomodo ſatiſfecit.xlvij. O
Exemplum de indulgentia portiuncule a xp̄o obtenta.xlix.in fine
Exemplum de pace ꝙ eaꝫ turbant demones. ſermone.l. in fine.
Fenicis auis ꝓprietas.xvij. E
Flagella an ſint ſatiſfactoria pro peccatis que infliguntur. ſermone.xlviij. R
Flere pro peccatis placet deo et angelis.ſermo.xxij. AC
Flere pro peccatis an ſit melius ꝗ̄ flere ſup paſſione xpi.ſermo.xxij. J
De fletu Petri apoſtoli.xxj. Y
De fletu exceſſiuo ꝓ pctis.xxj. X
Fortiſſima pre oībus tria ſunt.xvij. U
Frangentes ieiunium qualiter peccant. ſermone.ix. Z
Jbidem plures queſtiones de hoc.
Frangit ne gula ieiunium:vel cum aliqd ſumitur de ſero die ieiunij.x. CD
Frangitur ieiunium quattuor modis.ſermone.viij. G
Fructus de aliena re perceptos an teneatur reſtituere aliquis.xliij. J
Furari rem propriam ab alio an liceat cum nō poteſt aliter rehaberi.xliiij. K

Gaudium an habeant aliquo modo infernales ex ſocietate.xſ. Z
Generalis confeſſio eſt duplex. ſermone.xxxiij. B
De hoc plura ibidem conſequēter.
Genus humanum a principio vixit tantum de his que terra ſponte gignebat.vij. M
Gula an frangit ieiunium.x. CD
Homicida quomodo tenetur facere reſtitutionem.xlij. CD
Hora comedēdi in ieiunio que ſit ſermone.viij. Q
Humilitas qualiter debet haberi in confeſſione.ſermone.xxvſ. E
Humilitatis cauſa an mentiri liceat in confeſſione peccatorum.xxv. SZ
Ieiunium quadrageſimale quare eſt inſtitutum verno tempore ſermone.ij. H
De eodem quomodo ſancti patres diffinierunt celebrari.ibidem. K
Ieiuniū quadruplex diſtinguit̄.vij. H
Ieiunandi varia eſt intentio:de quo verſus. ſermone.vij I
Ieiunium quomodo ſit moderandū.vij. K
Ieiunium non eſt laudabile in quinqꝫ caſibus.ibidem.
Ieiunium a principio mundi commendatū eſt ab omnibus.vij. M
De ieiunij obligatiōe ꝛ plura de hoc,viij. N
De ieiunij violatione.viij. G
De fractione plura vide:vbi frangere.
A ieiunando quales excuſantur.ix. Y
Ieiunium quibus ſanctificatur vt deo placeat.ſermone.x. A
Ieiunij fructus ſeptē ponunt̄.x. E
Ieiunium in peccato mortali factum an valeat.ſermone.x. A
Ieiunij die an liceat ſero aliquid ſumere.ſermone.x. D
Ieiunium an ſit melius ꝙ elemoſyna: vel econuerſo.ſermone.x. B
Indulgētia q̇d ſit ꝛ plura de ea.xlix. A
De valore ibidem.D.E.An valeant mortuis ibidem. K
Pro indulgentijs conſequendis que requirū tur.ſermone.xlix. G
Item pro indulgentijs quomodo porrigende ſunt manus adiutrices.xlix. I
Infamans proximum quomodo tenetur reſtituere.ſermone.xliij. NO
Inferni penas quomodo debet quis preeligere ꝙ peccare.ſemone.xxſ. G
Iudex debet iudicare ſm allegata ꝛ approbata.ſermone.xxxij. R
Lachryme contritionis ſunt virtutis mirabilis.xvij. UX
Lachryme quales ſunt meliores alijs.ſermone.xvij. Y
Lachryme breui tempore delent peccata.ſermo.xxſ. Z
Lachryme an plus valeant ꝙ diuturna opera.ſermone.xxſ. Y
De lachrymis exceſſiuis: ꝛ plura de lachrymis:ſupra vbi flere.
Lex multiplex obligat ad penitentiam. ſermone.vſ. AB
Legis caſus de manu paralytica amputanda.ſermone.xxj. U
Legis caſus de vinea excolenda.xxxvij X
Legis caſus de medico curante vulnera.ſermone.xlv. Z
Medicina tempore verno conuenit homini.ſermo.ij. G
Medicina que eſt optima pre omnibus.ſermo.xvſ. G
Medicus an teneatur recidiuantem eodē ſalario curare.ſermo.xlv. Z
Mortem ꝛ omne malum debet quis preeligere ꝙ peccare.xj G
Morituri in proximo vel mortui tria ſigna preferunt.ſermo.xxx. A
Mulieres multe propter qualia peccata dānantur.xxxviij.finali exemplo.
Negligentia penitentie eſt damnabilis.iiij.per totum.
Negligentia reſtitutionis periculoſa eſt.ſermone.xl. R
Negligens ſe preparare ad confeſſionem periculo ſe exponit damnationis.ſermo.xxiij.K.ꝛ.xxxiij. DE
Negligentia confeſſoris in inquirendo peccata a confitente periculoſa eſt: de hoc exēplum.ſermone.xxviij. R
Obediētia in bono duplicat augendo meritum.xlvij. N
Obligatur homo ad ieiuniū quādoqꝫ.ſermone.viij. N
De obligatione contritionis.xvſ. Q
Obligatur ad reſtitutionē quis omne lege.ſermone.xl. P
Oblita peccata:quomodo tenetur quis penitere de oblitis.xxiiij.Q.ꝛ.xxxiiij.p totū.
Item de talium detrimentis ꝛ regulis confitendi.ibidem.

PAcis multiplex cōmendatio.l.per totum.
Parētes pꝛimi quo tpe anni peccauerunt.ij. J
Peccata ſunt precogitanda ad confitendum: ſermo.xxiij. M
Peccata creſcunt imperceptibiliter ſicut vnguēs.ibidem.
Peccata moꝛtalia ſingillatim ſunt deteſtanda.ſermo.xxiij. O
Quid de venialibus.⁊ quid de oblitis.ibidem. P Q
De peccatoꝛum venialium cōfeſſione.xxxiij. per totum.
Pꝛo peccato moꝛtali quanta debetur penitētia.xxxix.N.⁊.xlvij. L
Penitentia de taxata in canone.ibidē.
Penitentiam facere admonet chꝛiſtus multipliciter.ſer.iij. L
Pnie dilatio eſt piculoſa.iiij.P.⁊ ſe.
Penitentia deo foꝛe accepta oſtendit ſignis pluribus.ſermo.v. U
Penitentia quid ſit:⁊ ꝙ mirabilia operat ⁊ an pōt omnia facere.v. X Z
Pnia pꝛefertur multiplici gratia.v: Y
Ad penitentiam obligamur multiplici lege.vj.A plura ibi.
Penitentia vera ⁊ falſa quibus ſignis diſcernitur.ſermo.vj. D E
De penitentie impedimentis ⁊ remedijs.xj.G.⁊.xij.per totum.
Penitere an poſſit hō poſt moꝛtē.xviij, E
Penitentia renouat hoiem.xix. K
De penitentia ſera.xx. P
De pnie duratione ꝯtinua.xxij. E F
Pniam impoſitam ab vno cōfeſſoꝛe an alius pōt relaxare.xlviij. X Y
Penitens an teneatur ſuſcipere quancunqꝫ penitentiam que impoīt a confeſſoꝛe:⁊ plura vbi ſatiſfactio.
Petrus fleuiſſe legitur:ſed an ſit confeſſus ⁊ ſatiſfecerit.xxj.Y.⁊.xxvij. Z
QUadrageſima cur ſub tali numero celebꝛat.j. E
Item quare verno tpe celebꝛat.ij.G.⁊ ſequenti.
Quadragenarius numerus a xp̄o eſt conſecratus multipliciter.j. E
Quattuoꝛ tempoꝛum de ieiunio ⁊ inſtitutione.ſermo.ij. D
REcogitāda ſunt peccata cū amaritudine coꝛdis.xxiij. N
Regule tres de penitentia vera ⁊ falſa.ſermo.vj. C
De regulis ad cōtritionem coꝛrequiſitis.ſermo.xiij. R S
Regule de ſatiſfactōe.xlvj.A.⁊ ſe.⁊.xlvij.M
Remiſſo peccato an debeat homo iterū penitere.ſermo.xix. J
Reſtituere an poſſit contritio omnem gratiā ⁊ virtutes.xx. O
Reſtituere de damno oīs lex obligat.xl. P
Reſtitutio qn̄ ⁊ cui facienda eſt.xlj.T.X Y
Reſtituere nolens in vita ſed poſt moꝛtē imponens heredibus an ſaluet.xlj. U
Reſtituere qui non pōt.xlj. Z
Reſtitutio quomodo facienda ſit in damno cōſcientie.xlij. A
Item quō in damno caſtitatis.ibidē. B
Item quomodo in dāno coꝛpoꝛis.xlij. C D
Reſtituere qui tenentur:⁊ an emens teneatur.ſermo.xliij. E ⁊ G H
De reſtituendo fructu rei.xliij. J
Reſtitutionem an quis poſſit facere ſibipſi ſermo.xliiij. K L M
Reſtitutionem de quibus tenet quis facere ⁊ de inductione.ibidem. N ⁊ P
De reſtitutione fame.xliij. N Q
Reſuſcitatus an rehabeat poſſeſſiones pꝛioꝛes.ſermo.xiij. Y
SAcerdos ꝓpꝛius ꝑ audienda confeſſione quis dicitur.ſermone.xxviij., P Q
Sacramenta omnia dum ſuſcipiuntur pꝛecedere debet cōfeſſio de nōdum confeſſis.xxxvij. Z
Salomon rex an ſaluatus ſit.lv. N
Sanitas conſcientie quomodo poſſit acquiri vel haberi.xx. N
Satiſfacere deo faciliter poteſt quis per penitentiam.xj. J
Satiſfactio quomodo diffinitur.xxxix.J.K ⁊ ſermo.xlvj. B
Satiſfactio diuerſimode accipitur.xxxix. L
Satiſfactionem a confeſſoꝛe impoſitam an teneatur penitens ſemper ſuſcipere ⁊ explere.xxxix. M
De ſatiſfactionis neceſſitate.xlv. Q
Satiſfactio pnie quare requiritur poſt ꝯtritionem ⁊ confeſſionem.xlv. S
Satiſfacere viuus pꝛo alio an poſſit.ſermo.xlv. U X Y
De ſatiſfactionis modo regulari.ſermo.xlvj. A B.⁊.xlvij. M
Satiſfactio extra charitatem an valeat ⁊ an iteranda ſit.xlvj. E F

Satiſfacere pro culpa an poteſt quis.ſermone.xlvij. I K
Satiſfactionis de partib⁹ ⁊ valore ⁊ an poſſit diſpenſari de eis.xlviij. P.vſq̃ finem.
Scientia quãta eſt confeſſori neceſſaria.ſermone.xxviij. N O
Spem quomodo debet quis habere in mortis hora.ſermone.xij. O P
In ſpiritumſanctũ peccata que ⁊ quot ſunt. ſermone.xviij. P
Stulticia eorum qui differunt penitere ad finem quadrageſime.iij. O
Tacens petri ſcienter in confeſſione damnatur.xxxviij. G
Temporibus anni variatur corp⁹ hominis.ij. D
Tempus hore comedẽdi in ieiunio quod eſt ſermone.viij. Q
Tentationes quomodo cognoſcũtur fore voluntarie.ſermone.xxxij. Q
Tribus de ſceleribus damaſci ⁊ de quarto.ſermone.xviij. E
Turpia verbis honeſtis ſunt confitenda. ſermone.xxvj. D
Venialia multiplicata an equiuale ant mortali.xxxiij. Y
Verecũdia quomodo ſuperatur in confeſſione.xxix. Y
Via facillima ⁊ certiſſima ad ſalutem eſt per confeſſionem.xxvij. D
Vini potus quare non ꝓhibetur in ieiunio. ſermone.viij. P
Virginem ſeducens quomodo tenetur reſtituere.ſermone.xlij. B
Vita hominis debet currere per quattuor rotas.ſermone.xlvij. M
Voluntate fixa manente in peccato etiã veniali non remittitur.xxiij. P
Vouere nimiã macerationẽ an licet.vij. Z
Xp̃i honorabilis ſuſceptio ⁊ ignominia paſſionis quare ſimul recolitur die palmarum.ſermone xlij.in principio.
Xp̃s pluries eſuriuit ⁊ ſitiuit. ſermone.vij. G
Xp̃s quomodo panes multiplicauit,⁊ huiuſmodi plura.xxix.in principio.
Xp̃i paſſio recogitata ad penitentiam inducit.ſermone.xxix. Z
Xp̃i ploratus ⁊ lachrymas recolere valet.ſermone.xxij. J

¶ Finit ad laudem chriſti tabula ſm̃ ordinẽ alphabeti. Deniq̃ tabulam aliam ſm̃ ordinẽ ſermonum non eſt neceſſe deſcribere: quia ſatis patet intuenti in hocipſo opere ordinate per titulos conſcriptos,

In nomine domini no
ſtri ieſu chriſti icipit Quadrageſimalis pars
ſermonum Pomerij de penitētia ⁊ eius par
tibus: ac correquiſitis ⁊ ptinētibus ad eādē.

Circa partem aūt iſtam
pmitto ꝙ ꝓ ferialibus diebus breuiores
ſermones faciā. Tum qꝛ ꝓ illis diebus ppls
minori numero ꝯfluit ꝙ diebus feſtiuis vel
dñicis. Tū qꝛ gaudēt breuitate moderni: vt
ſcribit. ff. Qd metus cauſa. l. ſ. in glo. ⁊. C. de
appella. l. ampliorem. Pro diebus aūt dñicis
longiores al quātulū ſermões faciemus: vt
multis ꝯcurrētibus ꝑtunc tā plebeis ꝙ ſci
entificis ⁊ altioribus poſſimus pro modulo
ſatiſfacere. Deniqꝫ iudicio ſagacis predicato
ris relinquit: vt ſermo ꝓ aliquo die hic aſſi
gnatus poſſit ꝓ altero die tranſponi ⁊ pdica
ri ſicut videbit pplo ⁊ tpi ꝯgruere. Nā ⁊ ſm
pbm ſermones aptādi ſunt ſm ꝯgruentiam
⁊ capacitatē audientiū. Hoc ſolū depcor: vt
quicqd defectuoſum in hoc opere ⁊ alijs me
is laboribus cōperit: meipſius inſufficiētie
aſcribaſ: ⁊ pro me ad deū orones dirigātur.
Quicquid aūt boni viſum fuerit: deo altiſſi
mo a quo eſt attribuatur. Cui laus ⁊ gloria
ſit in ſecula ſeculorum. Amen.

¶ Feria quarta Cinerum ſeu in capite ieiu
nij Quadrageſimalis. Sermo primus ſcꝫ de
inuitatione ecclie ad penitentiā ⁊ ieiunius.

Conuerti
mini ad dñm de
um veſtrū: qꝛ be
nignus ⁊ miſeri
cors eſt Joel. ij.
⁊ in epła hodi.
Sctā mr̄ ecclia
hodie canit hec
verba exhortaſ.
oēs filios. i. fide
les ad pniaſ his diebus agendā. In quibus
verbis inducit ad pniam ex ꝯſideratione di
uine miſericordie: qua ꝓmiſit penitentibus
veniā ⁊ celeſtia bona. Propterea etiam in
euang. hod. canit verbū ſaluatoris nr̄i Mat.
vj. di. Theſaurizate vobis theſauros in celo
quod etiā poni poteſt ꝓ themate. Audiamꝰ
ergo hortantē matrem eccleſiā, Conuertimi
ni ꝰ viri: ꝰ mulieres ad dñm deus. Ex quo
ſctā eccleſia hortaſ nos ad penitentiā: ⁊ in
ducit nō ſolū verbis: ſed etiā exēplis. Idcir
co tria myſteria ſermone iſto declaremꝰ ſm
qꝺ tripliciter hortaſ nos eccleſia ad peniten
tiam diebus iſtis.

Primū dicif exēplaris inductionis.
Scdm dr qdrageſimalis obſeruationis.
Tertiū dicif diuinalis inuitationis.

A **Circa primuꝫ de exem**
plari inductione vel inuitatiōe aduertendū
eſt ꝙ ſctā eccleſia inuitat ⁊ iducit nos ad pe
nitentiā exēplo quadruplicis cerimonie que
facit hodie ⁊ diebꝰ iſtis qdrageſimalibus.

Primo in miſſarū exhortatione.
Scdo in veſperarū anticipatione.
Tertio in cinerū conſecratione.
Ultimo in imaginū apud certos ꝯtectiōe.

Primo incꝑ in miſſarū oim exhortatione. nā
in fine miſſarū cantari ſolet. Humiliate ca
pita veſtra deo. Quare hoc facit his tpibus
qꝺ alſ per totum annū nō facit: niſi ꝑpterea
vt pctōi qui a toto anni curriculo in pctis ſu
perbiuit contra deū: iā nunc humilief ad pe
nitentiā tripliciter. ſ. in corde per cōtritionē:
in ore per confeſſionē: in ſatiſfactiōe operis
per ieiuniū: elemoſynaſ ⁊ opatione quatenꝰ
gratiā dei ⁊ gloriā conſequatur. Nā Jac. iiij.
Deus ſupbis reſiſtit: humilibus aūt dat gra
tiam: ⁊ ſic gloriā. B Scdo in veſperarū
anticipatione. Nam his diebus quadrageſi
malibus veſpere ante prandiū dicunf: cū to
to anno poſt meridies dicanf. Sed hoc qua
re fit niſi ad penitētie inductionē. Nimiruꝫ
vñ hoc fiat dicendū ꝙ ex decreto de ꝯſe. di. ſ.
ca. Solent. Ubi conciliū dicit ſic. Solēt plu
res qui ſe ieiunare putant in quadrageſima
mox vt ſignū audierint ad nonā horā mādu
care qui nullatenus ieiunare credendi ſunt
ſi ante manducauerint ꝙ veſpertinum cele
bref officiū. Concurrenduꝫ eſt enim ad miſ
ſam: ⁊ auditis miſſarū ſolēnijs: veſpertinis
officijs largitis elemoſynis ad cibū accedē
dum eſt. Si ho aliquis neceſſitate conſtrictꝰ
fuerit vt ad miſſam venire non valeat: exter
minata veſpertina hora completa orone ſua
ieiuniū ſoluat. Hec ibi. Quare autē ſic fuerit
inſtitutū. Dicenduꝫ ꝙ vt ſic ieiunando xp̄m
imitari in penitentia ⁊ ieiunio quātū poſſu
mus nos inducamur. Quia enim non poſſu
mus ſine cibo ieiunare tot diebus ſicut fecit
xp̄s: ſaltem ieiunemus vſqꝫ poſt veſperā. Et

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

q̄ multi nō poſſunt ieiunando expectare ho
ram diei veſpertinā: ſaltē veſperis anticipa
tis comedāt in meridie. Tertio in cinerū
ↄſecratione. nā hodie eccl'ia cineres ↄſecrat
ꝛ capitibus hoim imponit vt ſe mortales co
gnoſcant ꝛ ideo pniam agant. Vn̄ ſacerdos
imponēdo cineres dicit. Memēto hō: quia
puluis es ꝛ in puluerē reuerteris. Quia ni-
mirū nil ſic ad penitentiā ꝓuocat ſicut mor-
tis mēoria. Ecci. vij. Memorare nouiſſima
ꝛ in eternū nō peccabis. Ideoq̄ eccl'ia ho-
die canit. Emēdemus in melius q̄ꝺ ignoran
ter peccauim⁹: ne ſubito p̄occupati die mor-
tis queramus ſpaciū penitentie ꝛ inuenire
nō poſ. ꝛc. Quarto in imaginū ↄtectione.
Et hoc apud certas eccleſias ſecularium mari
me ſolet fieri. Sed quare hoc: niſi ad ſignifi
cādū ꝙ petōr nō eſt dignus videre faciē dei
apertā ꝛ ſctōꝝ glorias niſi agat pniam. Eſa.
xxvj. Tollat̃ impius ne videat gl'iam dei. O
ergo petōr ptimeſce ꝛ age pniam: q̄ deus ꝛ
ſcti angeli ꝛ btā virgo ꝛ oēs ſcti abominant̃
te in petis existentē aſpicere: ꝛ ſic peribis. O
infelix ppende: q̄ ſine penitentia celū habe
re non poteris.

Circa ſecūdū de quadra

geſimali obſeruatione querit̃: quare ſub nu-
mero quadragenario voluit deus hoc ieiu-
niū obſeruari a pplō. ſ. xp̄iano. Ad quod aſſi
gnant̃ p̄cipue rōnes quattuor ſm doctores.

Prima rō decimationis tpalis.
Scđa rō afflictionis penitētialis.
Tertia rō ↄſecrationis numeralis.
Quarta ratio imitationis xp̄i formalis.

Prima inq̄ rō decimationis tpalis. Nā bo-
nus xp̄ianus debet deo decimas ſoluere de
bonis oibus. ſ. poſſeſſionibus ꝛ etiā corpo-
ralibus: ꝛ ſic etiā de tpe annuali vite ſue. Sꝫ
vt ſcribit̃ per Greg. de ↄſe. di. v. c. Quadrage
ſima (inq̄t) ipſi dies decime anni ſunt. Infra
Verbi grā. Si per. ccclxv. dies annus volui
tur: deinde per. xxxvj. dies affligimur quaſi
deo decimas damus. Ratio: q̄. xxxvj. ſunt
decima numeri. ccclxv. dierum ꝛ ſex hora-
rū: quē numeꝝ cōtinet annus totus. Subdi
tur ibidē. Sed vt facer numerus. xl. dierū ad
impleat̃ quattuor dies ad ſupplementuꝫ. xl.
dierū addunt̃. Hec in dicto. c. de ↄſe. ē. Ideo
quadrageſimā ieiunare debemus ꝓ decima
tpis ꝛ corporis exoluēda. Idcirco eīn̄ quat-
tuor dies addimus: q̄ corpus ex q̄ttuor ele-
mētis eſt ↄſtitutū; vt ſic ieiunādo ſoluamus

q̄cq̄d in corpore ꝑ annū peccauimus. Se
cūda rō afflictionis penitētialis: q̄ numer⁹
xl. a p̄ncipio mūdi deputatus eſt ꝓ pnia ho
minū expectāda vel faciēda. Ex hoc pꝫ p̄mo
in diluuio q̄ꝺ pluit. xl. dieb⁹ Gen̄. vij. Scđo
in exitu filioꝝ iſrl'. xl. annis ꝑ deſertū: q̄ ſi nō
peccaſſent. xl. diebus intraſſent fines terre. ꝓ
miſſionis. Tertio. xl. diebus ieiunauit moy-
ſes ꝓ lege accipiēda. Quarto. xl. diebus heli
as aſcēdit in montē oreb ad colloquēdū cum
deo. Quinto deniq̄ poſt paſſionē xp̄i. xl. an-
nis expectauit iudeos ad ↄuerſionē. Sexto:
q̄ etiā Niniuitas aſi. xl. dies ad pniaꝫ monu
it. Septimo: q̄ xp̄s. xl. diebus ꝓ nobis ieiu-
nauit in deſerto. Hinc canit eccleſia. Lex ꝛ ꝓ
phete p̄mitus hoc p̄tulerūt: poſtmodū xp̄us
ſacrauit oim̄ ꝛc. Tertia rō ↄſecrationis nu
meralis: q̄ xp̄s dn̄s numerū quadragenariū
multipliciter ↄſecrauit. Sed hāc rōnē. iij. ar
ti. pſeq̄r ob breuitatē ꝛ deuotionē. Quar-
ta rō imitatiōis xp̄iformis ꝛ ſpecialis: q̄ vt
dicit Ber. xp̄ianus a xp̄o dicit̃ vt xp̄i frater ꝛ
imitator reputet̃: ſed xp̄s dn̄s. xl. diebus ieiu
nauit: ergo ꝛc. D Sed q̄rit̃ hic quare ec
cleſie filij xp̄iani nō eo mō in h' ieiunio xp̄m
imitant̃ ſic xp̄s ieiunauit: q̄ ipſe xp̄s ieiuna
uit ↄtinue ſine dierū interpolatione: xp̄iani
aūt dies dn̄icos interceptos nō ieiunant: ꝛ
diſcontinuāt ieiuniū. Ad hoc rn̄det̃ ꝙ h' rō-
nabiliter ordinauit eccleſia triplici ratione.

Prio ꝓpt' reſurrectōis xp̄i venerationē. Et
hāc ponit Alex. de ales in. iiij. Nā xp̄s in dn̄i
ca reſurrexit: ꝛ de illa bis comediſſe legit̃. ſ.
cū diſcipulis in emaus euntibus: ꝛ cū apl'is
quibus apparuit ianuis clauſis: vt pꝫ in euā
gelio. Ideo ↄgruit xp̄ianis eo die bis come-
dere vel nō ieiunare: ita tn̄ ꝙ cibos quadra
geſimales ſumāt: vt ſic quātū poſſunt xp̄o cō
format̃ qui in dictis apparitiōibus panes
ꝛ piſcēs ac mel ꝛ nō carnes legit̃ comediſſe
ipſa die reſurrectionis. Scđo ꝓpter vitā-
dam ſupſtitionē. nā ꝓpter hoc ieiunare ꝓhi
bitū eſt ab eccl'ia die dn̄ico: de ↄſe. di. iij. Ie-
iuniū. ꝛ. c. ſeq̄. Nā ſiquis ieiunaret die dn̄ica
cauſa abſtinētie vel aliqua bona intentione
vel ex p̄cepti p'lati impoſitione: bonuꝫ eſſet:
vt pꝫ per Hiero. lxxvj. di. Utinā inquit omni
tpe ieiunare poſſem⁹ ꝛc. Sed ſiq̄s in dn̄ica
ieiunaret quaſi faciēs cōtra cōſuetudinē po
puli xp̄iani vel cū ſcādalo alioꝝ: vel ſi ꝓpter
ſuperſtitionē aliquā: ſic peccaret. Unde con
gruit illo die. ſ. dn̄ico nō ieiunare. Tertio
ꝓpter ieiunij deuotionē: q̄ ex ↄtinua ieiunij

afflictiõe faſtidiũ fatigaret hoies: ⁊ ſic deuotio ieiunãdi piret. Hec ex Alex. in. iiij. ⁊ Tho. ij. ij. q. cxlvij. O ergo xpiane imitare xpm ieiunando. ſ. his diebus prout eſt ſtatutũ: imitare penitentiam agendo.

E Circa tertium de inuitatione dei aduertẽdũ eſt: ꝙ miſericors deꝰ ⁊ dñs ieſus hũc numerũ quadrageſimalẽ ↄſecrari voluit multiplr: vt attẽdẽtes oẽs talia inuitarent ad obſeruãtiã ipſam quadrageſimalẽ in pnia ⁊ ieiunijs ⁊c. Vñ in epla hod. Joel. ij. canit. Hec dicit dñs. Conuertimini ad me in toto corde vro: in ie. ⁊. ſl. ⁊c. Primo enĩ ↄſecrauit aduẽtu in generationis deſcriptione: qꝛ Mattheus euãgeliſta ſcribendo generationẽ xpi poſuit. xl. generationes: vt Aug. dicit: licꝫ Hieronymus dicat generationes. xlij. ⁊ hoc paruꝫ diſtat. Sed quare hoc? Aug. dicit ſic. Ad hoc dñs ſue generationis qdragenario numero ad nos deſcendit: vt nos ad deũ nrõ qdragenario aſcendamus ⁊c. Scdo ↄſecrauit in cõceptiõe ſm qđ dicit Fran. Mayro. qꝛ. xl. hebdomadis in vtero ꝟgineo mãſit a cõceptiõe. Tertio in ieiunatione: qꝛ. xl. diebus ieiunauit: vt patet. ſ. Quarto in ꝑdicatione ⁊ miraculoſꝫ operatione: qꝛ a. xxx. anno quo cepit ꝑdicare vſqꝫ ad quarti anni dimidiũ quo paſſus eſt mortẽ. xl. menſes numerant. Quinto cõſecrauit ſua morte: qꝛ. xl. horis ab hora expirationis. ſ. nona vſqꝫ reſurrectionẽ mortuꝰ q̃euit. Sexto cõſecrauit reſurrectiõe ⁊ tandẽ aſcẽſione: qꝛ poſt reſurrectionẽ. xl. die in celũ aſcẽdit. O ergo pctõr audi xpm deũ inuitantẽ ad pniam agẽdã ⁊ cõſecres te deo his diebus. O infelix qd tardas penitere cũ neſcias ſi diẽ craſtinũ habeas. Sed ⁊ ecce cõſideres hodie quõ cineres imponuntur capiti xpianoꝝ vt moneant ad pnias. F Nimirũ in dial. Ceſarij exẽplũ legit qđ ⁊ narrat in ſermonibus diſcipuli. Carnifex qdã cũ tertia feria an diẽ cinerũ totã pene noctẽ in comeſſationibꝰ (ſicut heu multi ſolẽt) expẽdiſſet. Et tãdẽ mane cũ collega biberet ⁊ audiſſet pulſationẽ ad eccliam ꝓ cineribus ſuſcipiẽdis: dixit ſocio. Ego tibi cineres ⁊ tu tandẽ mihi dabis. Tollenſqꝫ cineres de foco iactauit ſup caput illius: ⁊ ecce mox in penam ſenſit pulueres ac ſi ſibi follibus inſufflaret ⁊ exclamãs tantũ ſibi hauſit vt vix ꝙ nõ ſuffocaret: accurrũt multi: ducunt eundẽ ad inſulã vbi nõ erãt pulueres: ſed nil ꝓfuit. Vñ iuſto iudicio cunctis vidẽtibus turbine cinerũ ſuffocatus expirauit. Ve ergo ve miſeris pctõribus. Sed vos chariſſimi cõuertimini ad dñm deũ: qꝛ miſericors eſt penitentibus. Rogemus ergo xpm vt ⁊c.

¶ Feria. v. poſt Cinerũ. Ser. ij. ſ. de ↄgrua inſtitutione ieiunij quadrageſime in vere.

Ait illi Jeſus. Ego veniam ⁊ curabo eum. Matt. viij. ⁊ in euãg. hod. in qbꝰ vbis oſtẽdit ꝙ dñs ieſus ex imẽſa pietate paratꝰ eſt curare infirmitates ↄſcerti aiarũ vere penitẽtiũ ⁊ ſupplicit orãtiũ ſicut fecit Cẽturiõi petẽti ꝓ ſuo: vt pꝫ in euãg. Sꝫ qm̃ vt Salomõ ſcribit Eccles. iij. Oĩa tps hñt. Eſt enĩ tps ridẽdi vel gaudẽdi: ⁊ eſt tps plãgẽdi. Jđ chariſſimi aduertite: qm̃ antea tps vobis erat gaudẽdi mũdialr: ſꝫ iam inſtat tps plãgẽdi pctã ⁊ ieiunãdi ac ↄfeſſionẽ faciẽdi. Propterea de h tpe põt accipi ꝓ themate alio ſermõis illđ Eccli. iiij. Fili ↄſerua tps ⁊ deuita a malo: nõ cõfundaris ꝓ aĩa tua dicere verũ. ſ. in cõfeſſiõe. Et q̃ hec facit venit ad eũ xps ꝑ grãs ⁊ curat eũ. ſ. ĩ aĩa ab ĩfirmitatibꝰ pctõꝝ: ꝑut ꝓmiſit Cẽturiõi. d. ſ. Ego veniã ⁊c. ⁊ in euang. Itaqꝫ de h tpe qdrageſimali q̃ ſolẽt fideles aĩe ꝑ pnias ⁊ ieiuniũ a xpo curari: tria myſteria notemꝰ ꝓ ſmone.

Primũ đi cõueniẽtia ꝟnalis tpis.

Scđm dicitur cõgruentia quadrageſimalis inſtitutionis.

Tertiũ de euidẽtia ꝓbabilis rõnis.

B Circa primũ de cõueniẽtia ꝟnalis tpis inqrẽdũ eſt. vñ ↄuenit ꝙ eccl'ia ꝓ tpe ieiunij ⁊ pnie iter alia tpa deputauerit h ꝟnũ tps? Ad qđ dicendũ ꝙ h ſũme conueniens fuit: precipue ex huius verni tẽporis conditione triplici.

Primo qꝛ hoc eſt tps medicationis.

Scđo qꝛ hoc eſt tps plantationis.

Tertio qꝛ hoc eſt tps renouationis.

Prio inqꝫ h ꝟnũ tps ẽ tps medicatiõis. nã ꝓ iſto tpe mẽſis Martij ſolẽt humores cõmoueri ĩ hoĩe vt volũt phyſici: ⁊ iđ cõſulũt ꝓ h tpe fieri purgatiões ꝑ amaras potiões vl ſudatiões. Proĩde Joã. Meſue ĩ practica. ſ. di. ꝙ oẽ malũ aut morboſuꝫ qđ ĩ corpe latitauerit: ⁊ ĩ vere medicinis aut laborius. ſ. ſudans

do expurgatū nō fuerit:eſtate ſuccedente hō piculoſius febrib⁹ eſtuabit. Hoc idē dicit etiā Cōſtantinus li. de natura morboꝝ. Ideoq̄ ſi cut hoc tpe conuenit ꝑ corpoꝝ medicina:ita plus cōuenit ꝑ aīabus medendis ꝑ amaritudinē pnie ⁊ expurgationē lachrymarū tanq̄ ſudoꝝ atq̄ laboꝝ opeꝝ bonoꝝ. Unde Eccle. xviij. Ante languorem. ⁊c. i. mortis:adhibe medicinā:⁊ ante iudiciū.i.horā mortis:interroga teipm.i.ꝑ diſcuſſionē cōſcientie:⁊ inuenies in cōſpectu dei ꝓpitiationē. O tu peccator q̄ eſt q̄ times mori in corpore:⁊ non times mori in aīa ꝑ pctm:ſic facis ac ſi digitū amputari timeres ⁊ caput decollari nō timeres:q: aīa vt caput digitū improportionabiliter pcellit corpus. Scđo hoc vernū tps eſt tps plantationis. Nā hoc tpe putanť vinee:eradicanť herbe nociue:⁊ plātanť vinee: herbe ⁊ arbuſta ⁊c. Sic ſpūaliter cōuenit vt eradicemus vitia ⁊ plātemus in nobis v̄tutes ꝑ pniam. Sed heu multi ɔtrariū faciunt contra quos xps Lu.xiij.ponit parabolā de arbore plātata in vinea:⁊ querēs dñs fructū in ea ⁊ nō inueniens:dixit cultori. Succide illā:vt q̄d terrā occupat. At ille. Dñe dimitte illā ⁊ hoc anno vſq̄ dū fodiā ſtercora:hoc eſt recognitionē pctōꝝ tanq̄ ſtercoꝝ:⁊ ſi q̄dem fecerit fructū pnie. ſinaūt in futurū ſuccides. Sic in ꝓpoſito. Tertio hoc eſt tps renouationis.ſ. tā curſus celi:q: ſol iam intrat in primū ſignū arietis:q̄z etiā elementoꝝ:⁊ in eis exiſtentiū. Nā aer iam ſerenať:aues in aere cantare incipiunt ⁊ nidificare ac pullificare: ſic piſces in aqs ꝑcreare:prata ⁊ arbores in terris vireſcere ⁊c. ergo conuenit h̄ tpe ⁊ homines in aīa renouari ꝑ pniam:q: vt Augu. dicit. Impoſſibile eſt nouā vitā.ſ. celeſtem inchoare niſi q̄s veteris vite.ſ. pctōꝝ peniteat. O quāta hoīm ſtulticia pctōꝝ:q:vt dr̄ Hiere. viij. Miluus in celo:turtur:hirudo:⁊ ciconia cognoſcūt ⁊ cuſtodiūt tps aduentus ſui. populus aūt meus.ſ. xpianus nō cognouit iudicium dñi.ſ. futurū contra impenitentes.

II Circa ſecūdum de cōgruētia inſtitutiōis q̄rif:quare ieiuniū quadrageſimale eſt inſtitutū.ſ. ꝑ hoc verno tempore ſeruādum. Cū enī xps dñs non hoc tpe ieiunauerit:ſed immediate poſt Epiphaniā Mat.iiij. Mirū eſt ergo q̄ ieiuniū quadrageſime nō ꝑ illo tpe:ſ3 ꝑ hoc tpe veris inſtituit eccl'ia ſctā. Ad qđ r̄ndeť ſm Alexan.de Ales.⁊ ſan. Tho.in.iiij.q.ſ. tpe veris cōgruē tius iſtitutū eſt ieiuniū ⁊ aſſumiť ac exerceť ꝓpter tres rōnes:non obſtante q̄ xpus alio tpe ieiunauit:q: ſic voluit ⁊ congruit.

Prio ꝑpť carnalis ɔcupiſcētie repſſiōē;

Scđo ꝓpter fideliū ad paſca ꝑparationē.

Tertio ꝑpť primoꝝ parētū trāſgreſſiones.

Primo inq̄ꝫ ꝓpter carnalis ɔcupiſcētie repſſionē. Et hāc rōnem ponit Ioānis Beleth in ſumma ſua de officio:q: videlꝫ in vere maxime inſurgūt ⁊ inualeſcūt motus carnales ⁊ cōcupiſcentie magis accēdunť. Sicut etiam videmus in aīalibus ⁊ auib⁹ q̄ in vere mag̃ mouenť naturalr̄ ad cōmiſcendum ꝑ generatione. Et hoc accidit ideo q: put Ioānes Damaſ. dicit. In eſtate cholera augeť in hoīe:in autūno melācholia:in hyeme phlegma:⁊ in vere ſanguis increſcit:⁊ ſic tūc ex incremēto calidi ſanguis ɔcupiſcētia accēdiť. Ideoq̄ hoc tpe veris cōuenienter ieiuniū eſt ad repmē dum carnalē cōcupiſcentiā. In alijs aūt temporib⁹ ſunt minora ieiunia inſtituta:vt ſunt ieiunia quattuor tēpoꝝ q̄ inſtituit Calixtus papa.lxxvi.di.c. Ieiuniū.ac Urban⁹ papa.e. di.c. Statuim⁹. videlꝫ in eſtate in hebdomada Pētecoſtes:vt reprimať cholera iracūdie ⁊ fallacie. Cholericus enī eſt naturaliter iracūdus ⁊ v̄ſutus. Itē in autūno.ſ. in ſeptēbri vt debiliteť melancholia cupiditatis ⁊ triſticie. Melancholicus enī naturaliter cupidus eſt ⁊ triſtis. Deniq̄ in hyeme vt debilitetur phlegma hebetudinis ⁊ pigricie. Et h̄ fit in decembri. Quartū fit ieiuniū quattuor tēporum in quadrageſima rōne iam dicta. Et ſm Aler.de ales hec ieiunia ɔuenienter fiunt tribus diebus iuxta numerū triū menſium vt ſatiſfaciamus in diebus trib⁹ de hīs pctis que cōmiſimus ſingulis menſib⁹ partiū anni. Itē fit feria quarta ꝓpter memoriaꝫ traditionis xpi ⁊ feria ſexta ꝓpter xpi crucifixionē:⁊ ſabbato ꝓpter xpi quietē in ſepulcro ⁊ triſticiā apoſtoloꝝ de nece dñi. Et ſic pꝫ. I Secūdo ieiuniū quadrageſimale ꝑ verno tpe obſeruandū eſt ꝓpter fideliū ad paſca debitam ꝑparationē. Nam ad feſtū paſce ſpecialiter debet ſe preparare populus xpian⁹:maxime ꝓpter preceptum comunicandi euchariſtiā: ⁊ ꝓpter venerandam paſſionem chriſti ac reſurrectionem que in vere facta eſt:ergo conuenienter circa cōfinium dñice paſſionis ⁊ reſurrectōis in vniuerſo orbe obſeruatio quadrageſime aplica inſtitutiōe obſeruať:vt dicit Iſido.vi. Etymol. Quatenus etiā per hoc inſtruamur q̄ ſicut xps dñs ꝑ ſuā paſſionem

peruenit ad gloriā reſurrectionis:ita ⁊ p ieiuniū ac per penitētie opa puenimus ad gloriam eterne btitudinis. O ergo tu qui iaces in pctis quo puenies niſi in infernū. Tertio ꝓpter primoꝝ parentū tranſgreſſionē:qꝛ pmi parētes peccauerūt in vere ſm Alexādrum de ales in ſcdo volumine ſūmme:ergo tunc ieiunamus:vt ſicut ab ipſis gaudijs paradiſi per gulā cecidimus:ita per abſtinentiā tūc faciēdā ad ea redeamus. Vñ canit eccleſia. Paradiſi portas ieiunij tps nob aperiet:ſuſcipiamus illud orātes ⁊ depcātes vt in die reſurrectionis cū dño glriemur. Hec in officio dñice prime. Vñ aūt ꝓbat ꝙ hō peccauerit in veris tpe ꝓpter breuitatē articulo tertio reſecando proſequar.

Circa tertium de euidentia rōnis qua ꝓbabiliter agnoſcat ꝙ pmus

hō in tpe veris peccauit per gulā:ideoqꝫ in veris tpe ꝯgrue inſtitutū eſt ꝓ remedio pcti ieiuniū hoc ꝓpter capacitatē ſimpliciū hiſtorice ꝓſequamur. Narrat quippe ex qbuſdā codicibus Yſidori.viij.etymol.repertū ꝓut habet in ara celi in bibliotheca fratrū Minorum ſic videlʒ ꝙ poſt aſcenſionē dñi apl'i occupati in pdicatione nil tradiderūt de die q̄ paſca deberet celebrari. Cū vo ipſi ex hoc mūdo trāſiſſent:per orbē vniuerſum diuerſa introducta fuere ieiunia. Alij eñ ieiunabāt quadraginta dies:alij viginti:alij tm̄ quadraginta horas:oiſqꝫ gallia.viij.kal.Aprilis paſca celebrabat. Orientales vo quocūqꝫ die mēſis martij luna.xiiij.veniſſet paſca tenebāt. Tūc papa Victor romanus eps direxit dans auctoritatē ad theophilū ceſaree paleſtine epm vt ex hieroſolyma vbi xpus dñs fuit ꝯuerſatus:paſcalis ordinatio ꝓueniret. Tunc eps Theophilus adunato ꝯcilio ſapientū ⁊ doctoꝝ dixit eis. Quē diē pmū creditis in mūdo creatū. Et ꝯcorditer reſpōderūt de die dominico. At ille. Quō ꝓbatis? Reſpōderunt. Ex ſcriptura que dicit. Factū eſt mane ⁊ veſpere dies pmus:deinde ſcdus:vltimo ſeptimus in quo quieuit deus:hoc eſt i ſabbato. Cū ergo ſabbatū ſit dies nouiſſimus qs pōt eſſe pᵒr niſi dñicus Theophilus acceptauit: ſed iterū interrogauit de parte anni quo.ſ. tpe factus ſit mūdus. Reſponderūt ꝙ in vere. At ille. Probate qd dicitis. Scriptura ait Germinet terra herbā virentē ⁊ facientē ſemen ⁊ lignū pomiferū faciēs fructum:⁊ hoc tpe veris videmus fieri incipi, Theophi.dixit. Verū eſt. Sed qm̄ in vere tres mēſes ſūt in quo illoꝝ mūdus cepit eſſe? Reſpōderūt. In equinoctio:qꝛ ſcriptura dicit. Fecit deus lucē ⁊ vocauit diē:fecit tenebras ⁊ vocauit noctem:⁊ diuiſit deus lucē a tenebris. Theophilus dixit. Quid de luna: an plena ſit creata. Reſponderūt ꝙ plena facta eſt in pncipio: qꝛ ſcriptura dicit. Fecit deus duo luminaria magna ⁊c. Et cū tali inueſtigatiōe in illo cōcilio ſtatuerūt paſca nō debere celebrari ante.xj.kal.Aprilis: qd eſt altero die immediate ſequēti poſt feſtuʒ ſcti Bñdicti. Ex iſtis pʒ ꝙ pmi parētes in vere peccauerūt. Ideoqꝫ tali tpe.ſ.viij.kal.Aprilis xps mortuus eſt:⁊ nos conuenienter tali tpe ꝓ amore xpi ieiunamus. Rogemus ergo dñm ieſum vt det nob grām ⁊c. Amen.

¶ Feria ſexta poſt Cinerum. Sermo tertius in ordine.ſ.de incitatione xpi ad conuerſionem a peccatis noſtris faciendam.

Eſtote ⁊ vos p

fecti ſicut ⁊ pr̄ veſter celeſtis pfectus eſt Mat.v.⁊ in euang.hod. Verba ſūt hec ſaluatoris nr̄i ieſu. In quibus hortat ad ſctitatē vite perfectā ſectandā exēplo dei oīpotentis pro modulo nr̄e infirmitatis poſſibili. Sed qm̄ vt dicit philoſophus.vij.phyſicoꝝ. Vnūquodqꝫ perfectum tunc eſt cum attingit ſuū finem ſm conuenientē gradū ſui ſtatus ⁊ pfectionis. Finis aūt creationis humane deus eſt quē penitentes attingunt per conuerſioneʒ perfectaʒ ad ipſum. Vñ vt exēpli gratia loquamur. Sicut oculus qui factus eſt a deo ad videndū nō dicit pfectus niſi plenuʒ viſum poſſit habere:ſic manus in operando: ſic pes in ambulādo pfectus eſt dū pōt facere qd debet. Hō ergo tūc pfectus dicit qñ ad finē ſuū.ſ.ad deū attingit:hic p gratiaʒ:⁊ in futuro pfectiſſime p glriam:ipſuʒ amādo laudando ⁊ poſſidēdo. Et hec oia inchoant per penitentiā quā ꝓ his tpibus vt agamus inuitat eccl'ia:clamāt etiā verba xpi in pmiſſo themate ⁊ in euāgelio. Itaqꝫ de penitentie inchoāde ꝯuerſione tria myſteria notabimus pro hoc ſermone.

Primū dicitur xpi admonitionis.
Scdm dicit modi conuerſionis.
Tertiū dicit ſtulte dilationis,

Circa primum de chriſti

admonitide ſcʒ ad pnīe cōuerſionē. Erā hodierna dies ſcʒ feria ſexta eſt paſſiōis dñice. Idcirco hodie ex eiꝰ memoria paſſiōis proſequēs ſermonē aduertendū eſt: ꝙ xp̄s dn̄s admonet nos ad pnīaʒ agendā quā pcipue debemꝰ in h̄ tpe facere. Admonet aūt xp̄s hodie paſſus pcipue quadrupliciter.

Primo ex noſtre mortis incertitudine.
Scd̄o ex pene infernalis cōminatione.
Tertio ex regni celeſtis ꝓmiſſione.
Quarto ex amara crucis paſſione.

Prīo ex mortiſ incertitudīe Mat.xxiiij. Illud aūt ſcitote qm̄ ſi ſciret paterfamilias q̄ hora fur veniret: vigilaret vtiqꝫ ⁊ nō ſineret ꝑfodi domū ſuā. Idēoqꝫ ⁊ vos eſtote parati: qꝛ q̄ hora nō putatis filiꝰ hoīs veniet. Itē Marci.xiij. Vigilate: neſcitis eīm qn̄ dn̄s veniet: ſero: an media nocte: an gallicantu: an mane: ne cum venerit rep.inue.vos dor. Qd̄ aūt vobis dico oībus di.vigilate ⁊c. Sʒ heu ꝙ multi nō curāt admonitiones xp̄i ſub ſpe lōgioris vite di. Adhuc iuuenis ſum: penitere potero cū ad ſenectutē ꝑuenero. Sʒ tales aduertāt qm̄ (vt Tulliꝰ lib.de ſenectute ait) Fruſtra inquit ſperat adoleſcēs ſe diu victurū. Quid eīm ſtultiꝰ ꝙ īcerta ꝓ certis habere. Cū etiā illa etas (ſcʒ adoleſcētie vel iuuentutis) plures ꝙ ſenectꝰ hʒ caſus ſcʒ mortis. Faciliꝰ eīm adoleſcētes morbos incidūt grauius egrotāt: triſtiꝰ moriūtur. Hec ille. O ꝗ̄ fatui q̄ ſperatiſ ꝙ in magna hebdomada penitentiā agetiſ ⁊ nūc in pctō ꝑſeueratiſ ſub tali ſpe: q̄s ſcit ſi ſuꝑuiuetiſ vſqꝫ ad magnā hebdomadā: ⁊ ſi ſcitetis nōne meliꝰ eſt ꝑuenire qꝛ vt Aug.dic̄ de pe.di.v.c.ij.§.ſ. Qui agnoſcit cito pctm̄ cito inueniet deū ꝓpitiū: q̄ aūt pctm̄ diutiꝰ retinet tanto auget ꝯtēptū. Exēplū. Petrus xp̄m negās cito ſe recognouit ⁊ miam cito īuenit. Sed iudas tarde ſcʒ poſt xp̄i reſurrectionē ſe recognouit ⁊ miam nō inuenit. O ꝗ̄ hō noli eſſe vt iudas quē xp̄us dn̄s noſter monuit ad pnīam tā ꝟbo ꝙ oſculo dando: ꝙ pedes eius abluendo: ⁊ tn̄ ille oīa hec ꝯtempſit. Et nūc te monet xp̄s ꝟbo in ſcripturis. Itē oſculo: dando ſe ad oſculādum ⁊ guſtandū in euchariſtia: ⁊ pedes abluendo .i. affectꝰ ꝑ aquas lachrymarū. Nā ſi hec contemnis differēdo peribis vt iudas.

Scd̄o ex pene infernalis cōminatōe: xp̄s nos admonet ad pnīam Luce.xiij.di. Dico vobis niſi pnīam egeritis oēs ſimul peribitis. Et iterū Mat.vij. Oīs arbor .i. hō: q̄ non facit fructū bonū excidet ⁊ in ignē .ſ. infernalē mittet ⁊c. Et Luce ſupra ponit exēplū de arbore fici plātata in vinea: de qua dn̄s ꝑmiſit hoc anno vt fodiat circa eā .ſ. recognoſcēdo pctōꝝ ſtercora. Et ſi fecerit fructum pnīe: bn̄ quidē. Sin aūt: excidat. Amb. Ve mihi ſi ingratus fuero .ſ. xp̄o: ve mihi ſi pctā mea nō defleuero: qm̄ ſecuris ad radicem poſita eſt. Faciat ergo fructum pnīe hō: alioquin igni tradet perpetuo. Tertio ex regni celeſtis ꝓmiſſione. Admonet xp̄s Mat.iiij.di. Penitētiā agite appropinquabit eīm re.ce. O quātum premiū datur penitētie .ſ. regnū celorū. Non terrenū: nō vna villa vel ciuitas: ſed regnum eternū. O mira hoīm demētia: pro decem aureis flerent ⁊ ꝯfiterent ⁊ penitentiaʒ vtiqꝫ facerēt: ⁊ tn̄ pro indicibili theſauro celeſti nō faciūt. Ideo Ber.li.de interna ꝯuerſatione dicit. Tribuit mūdus parua ⁊ ſeruit ei auiditate magna: tribuit deus magna: et eterna ⁊ vix ſeruit ei vnica hora. Interdum pro vno nūmiſmate vſqꝫ ad morteʒ litigat: ꝓ celeſti aūt regno nec pes a terra leuat. O ſtulti ergo filij Adaʒ ⁊c. Quarto ex amara crucis paſſione. nā quare xp̄s paſſus eſt baiulās ſibi crucē in qua mori voluit niſi vt exemplo ſuo inuitaret nos ad penitentiā. Vn̄ Mat.xvj.ait. Qui vult venire poſt me abne.ſe.⁊ tol.crucē .ſ. penitentie: ⁊ ſequat me .ſ. in operibus bonis. Ideo Bern̄.dicit. Chriſtus in altū crucis aſcēdit vt ab oībus videretur: clamauit fortiter vt ab oībus audiret: clamori lachrymas addidit vt hō compateret: qui ad eius clamorē nō cōpungit: durior eſt petra ⁊ ſaxo: grauior inferno: fetidior ſepulcro. O ergo anima audi xp̄ʒ de cruce ad te clamātē. Reuertere ſunamitis .i. aīa peccatrix. Ecce manus expādi vt te penitētē amplexarer: caput inclinaui ad oſculandū te: pedes configi volui vt fugere nequeā te: ſanguineʒ fudi vt abluā a pctīs te: lācea latus apertū teneo vt ſuſcipiā te per amorē ī corde: ecce dulciſſime voco te ad penitentiā: vlciſci diſſimulo: pctā tua penitēti tibi dimitto: inſuꝑ gratiam tribuo: ⁊ gloriam ꝑpetuā in celo tibi dabo. O ergo fidelis aīa recognoſce amoreʒ xp̄i ⁊ vocē ⁊ penite.

M Circa ſecūdū de modo

do ꝯuerſionis: notandū ꝙ paſſioꝰ xp̄i que fuit vera pnīa ꝓ nr̄is pctīs docet nos qualiter ꝯuertamur ad deū ⁊ veraciter penitere. Naʒ

xpõs paſſionẽ ptulit crucis pcipue quattuor modis: ⁊ his modis debem⁹ ⁊ nos penitere.

- Primo totaliter.
- Scḋo fortiter.
- Tertio amanter.
- Quarto perſeueranter.

Primo inq̃ totaliter: q2 xpõs totũ ſanguinem fudit in paſſione nil reſeruãs ⁊ totũ corp⁹ expoſuit dolori. Sic debet hõ xpiãn⁹ totaliter ꝯuerti: ita ꝙ nullũ pctm̃ retineat: ſed de oib⁹ peniteat Joel. ij. Hec dicit dñs. Cõuertimini ad me in toto corde vr̃o. Cõtra hoc peccãt qui licꝫ de alijs peniteãt: tñ aliqua reſeruãt: videlꝫ aliena nõ reſtituẽdo vel irã tenẽdo: vl̃ ſcortũ nõ eijciendo. Scḋo fortiter: q2 fortẽ ⁊ acerbiſſimũ dolorẽ xpõs ptulit ſup oẽs martyres. Sic ⁊ hõ debet fortiter dolere de pctis ⁊ caſtigare vitia Gal. v. Qui xpi ſunt carnem ſuã crucifixerũt ↄcu. ⁊c. Vñ ꝓ hoc tp̃e canit eccl̃ia. Vtamur ergo partius verbis: cibis ⁊ potibus: ſomno: iocis ⁊ arcius pſtem⁹ in cuſtodia. Vitemus aũt peſſima q̃ ſubruunt mẽtes vagas: nullũq̃ demus callidi hoſtis locum tyrãnidi. Tertio amanter: q2 xpus ex amore maximo ꝓ nobis paſſus eſt: in cuius ſignũ cor ſuũ vulnerari voluit: vt dicit Ber. Sic ⁊ hõ ex amore dei debet penitere vero corde. Vñ Joel. ij. Scindite corda vr̃a. ſ. vehemẽtis doloris: ⁊ amoris vulnere ex memoria paſſionis xpi. ¶ Exẽplũ narrat magiſter Nider in ſermone ꝙ quedã ſctã mulier ⁊ deuota his diebus tãto amore compatiebat̃ xpõ paſſo ꝙ per totã quadrageſimã infirmata paraſceues die mortua eſt. ⁊ tunc dixit filio ſuo. Triginta anni ſunt ꝙ nullã diẽ pretermiſi quin fleuiſſem ꝓ xpi paſſione: ⁊ ſic cõſolata ⁊ leta i xpõ felicit̃ migrauit. Quarto pſeuerãter: vt ſicut xpõs nec amore matris ſub cruce plangentis: nec ad verba iudeorũ di. Si xpõs eſt deſcẽdat de cruce ⁊ credimus: deſcẽdit. Sic hõ vſq̃ ad mortẽ perſeueret in gratia penitẽtiali ⁊ nolit perpetuo declinare in peccatum. naꝫ Mat. xxiiij. Qui pſeuerauerit vſq̃ in finẽ: hic ſaluus erit. O ergo anima diſce hec exemplo chriſti.

Circa tertiũ de dilatiõis

ſtulticia breuiter ſufficiat exẽplariter, pſeq̃ tm̃mõ de ſtulticia eoꝝ qui lꝫ in hac q̃drageſima ieiunẽt vel alia deuotionis opera faciant: tñ ꝯuerſionẽ verã pctõꝝ ⁊ ꝯtritionẽ differunt̃ vſq̃ ad finem q̃drageſime nec curant verã ꝯtritionẽ antea formare, ¶ Vñ talis dilatio penitẽtie eſt oſtẽdit̃ eẽ ſtulta ⁊ a fortiori ſi ampliorẽ q̃s dilationẽ faciat exẽplo q̃druplici. Primũ exẽplũ. Siquis vellet precioſiſſimũ balſamũ infundere vaſi vl̃ malmaticũ ⁊ hmõi ipm̃ vas vidẽs immundũ forenõ lauaret antea: ſꝫ poſtea q̃ꝫ ex illo vaſe ebibit iã malmaticũ vel euacuationi eſt ꝓximũ tũc vellit lauare: ſtultũ vtiq̃ eſſet. Sic quiuolunt ſacra ieiunia ⁊ alia bona facere ſine precedẽti ꝯtritione. Scḋm exẽplũ. Siq̃s per totã quadrageſimã vellet laborare in vinea: ⁊ quolibet die ꝓ pcio accipere monetas malas nil vel parũ valẽtes vellet: ſed tm̃mõ in vltima hebdomada vellet bonas accipere: nõne ſtultus eſſet. Sic in ꝓpoſito. Tertiũ exẽplũ. Siq̃s fedata manu per ſtercora cũ rege in mẽſa comederet ⁊ nõ niſi in fine prandij ſe lauaret ſtultus eſſet. Applica ſic in propoſito. Quartũ de theſauris: q2 ⁊ xpõs dominus in euangelio prime diei quadrageſime admonuit nos di. ẽs. Theſaurizate vobis theſauros in celo Mat. vj. Sed dato ꝙ aliquis condẽs theſauros reponeret quolibet die centũ aureos in capſa: ⁊ fur quotidie totidẽ ex eadẽ capſa tolleret: ⁊ cuꝫ vltimo die vel citra oĩbus furatis theſauris iam vacue capſe ſeras ⁊ vectes apponeret: nonne ſtulte feciſſet qui ſcienter prius apponere neglexiſſet. Sic in propoſito applica, O ergo chariſſimi rogemus dñm ⁊c.

¶ Sabbato poſt Cinerum. Sermo quartus ſcꝫ de penitentie dilatione pericuLoſa ⁊ q̃ſatuum ſit differre ⁊ iniquum.

Quotquot tãgebant eũ. ſ. Jeſum ſalui fiebant Mar. vj. ⁊ in euang. hoḋ. Sp̃ualiter quotquot tangunt Jeſum: ſalui fiũt ſcꝫ tangendo corde in vere penitentie dolore ⁊ amore. Nã vt Ber. dicit. Duo ſunt inquit brachia quibus amplexamur xpm̃ ieſum ſcilicet timore reuerentiali ⁊ amore filiali. Sed timor incitat peccatorem ad dolendum de peccatis: ⁊ amor veram penitentiam conſũmat tãq̃ finis precepti que eſt charitas: vt patet. ſ. Tim. ſ. Nam ideo penitentiam agere debemus vt deum diligamus. Unde optime dicimus ꝙ quotquot fideles tangunt ieſum ſcilicet per vere penitẽtie gratiã ſalui fiunt: vt dicit hoc euãg. Ex quo oõt ſunt multi qui nolũt xpm̃ per pniaꝫ

tangere cũ poſſent:ſʒ differũt de die in dieꝫ ⁊ ſic a diabolo decepti pibunt nec ſalui fiunt Idcirco de dilatione facere pnie in hoc ſermone ageſi.tria myſteria notabimus.

Aliud thema ſi placet habes itra ſmonẽ.

Primũ dicit̃ piculoſitatis.

Scõm dicat̃ fatuitatis.

Tertiũ dicit̃ iniquitatis.

P

Circa primũ de periculo

ſitate notandũ ꝙ q̄uis vt magiſter in.iiij.di.xx.dicit:melior ſit pnia ſera q̄ȝ nulla tñ vtiqꝫ ſumme periculoſuȝ eſt pniam differre tantũmodo ad extremum vite ⁊ nolle penitere in tempore ſanitatis:quapropter ſcribit̃ Eccle.v. Ne tardes ꝯuerti ad dñm:⁊ ne differas de die in diem:ſubito eñi veniet ira illius:⁊ hoc põt eſſe thema. Sunt aũt precipua tria pericula dilate penitentie.

Primũ eſt difficultatis.

Scõm eſt dãnoſitatis.

Tertiũ eſt dubietatis.

Primũ piculum difficultatis:qꝛ vt magr̃ vbi ſupra ca.ſ.dicit. Timendũ eſt de penitẽte ſero maxime cuȝ filij quos illicite dilexit ſunt preſentes ⁊ vxor ⁊ mũdus ad ſe vocet. Periculoſum itaqꝫ eſt ⁊ interitui vicinum ad mortem ꝓtrahere pnie remedium. Difficile eñi eſt vt ſit vera pnia tunc quãdo cruciatus mẽbra ligat ⁊ dolor ſenſum opprimit vt vix hõ aliq̃d cogitare valeat. Hec ibi. Ratio huius eſt:qꝛ vt Aug.ſermone de innocẽtib⁹ dicit. Iuſto dei iudicio hac aiaduerſione peccator percutit̃:vt moriens obliuiſcat̃ ſui:qui dum viueret oblitus eſt dei. Et Ciprianus de pnia di.vij.§. Hoc autẽȝ.dicit ꝙ iuſto dei iudicio nõ eſt dignus in morte accipere ſolaciũ qui ſe in vita nõ cogitauit moriturũ. O durũ dictum. Sed hec vt magiſter vbi ſupra oſtẽdit ſic intelligenda ſunt:ꝙ q̄uis in fine vere penitere ſit difficile:ſi tñ ex dei miſericordia inſpiratur alicui:tunc vera pnia hoĩem liberat lȝ ꝑ multos ignes vel penas:⁊ exẽplum ponit de latrone iuxta xp̄m. Secundũ periculũ dãnoſitatis. Certũ eſt eñi ꝙ talis multa damna meritoꝝ incurrit:⁊ multa bona interim q̃.ſ. in grã feciſſet vel facere potuiſſet ad premia vite eterne. Q Sicut eñi cuȝ aliquis eſt excõicatus nil ꝑcipiet de ꝓuentib⁹ ſuoꝝ bñficioꝝ q̄diu manet excõicatus. Exẽplum de appellationib⁹.ca. Paſtoralis. Sic peccator de beneficijs dei ⁊ eccleſie ſuffragijs ac meritis paſſiõis xp̄i nil percipit q̄diu ſtat in peccatoꝛ mortali tanq̄ȝ a deo excõicatus. Iuxta illud Pſ. Maledicti q̃ declinant a mãdatis tuis. Tertiũ piculũ dubietatis:qꝛ pnia ſolũ in extremis eſt dubia:⁊ videt̃ coacta timore pene:⁊ per ꝯñs falſa:nec ſalutifera. Nimirum vt dicit Aug. Penitentia in morte raro vera:nec inuenitur in ſcriptura canonica niſi vnus.ſ.latro qui in fine vere penituit. Ille vt nullus deſperet:ſolus vt nullus preſumat:qꝛ in ſano homine penitentia eſt ſana:in infirmo infirma:in mortuo mortua ⁊c. Unde ꝓut idem Aug. allegat̃ a Magiſtro vbi.ſ.⁊ etiã de pe.di.vij.in principio dicit. Si quis poſitus in vltima neceſſitate ſue egritudinis voluerit accipere pniam ⁊ accipit:⁊ mox reconciliatur ⁊ vadit hinc:fateor vobis:non illi negamus quod petit:ſed nõ preſumimus ꝙ bene hinc exit:ſi ſecurus hinc exierit ego neſcio pniam dare poſſumus : ſecuritatem ꝟo dare non poſſumus. Nunquid dico damnabitur: ſed nec dico liberabitur. Uis ergo a dubio liberari age pniam dum ſanus es:qꝛ pniam egiſti eo tẽpore quo peccare potuiſti. Si vis agere pniam qñ iam peccare non potes:peccata te dimiſerunt:non tu illa. Item due res ſunt. Aut ignoſcat̃ tibi:aut non:quid horũ ſit tibi futurum neſcio:ergo tene certũ:dimitte incertũ. Hec Aug. O ergo hõ ꝑeccator noli differre penitere ne in dubio pereas.

R Circa ſecũdum de fatuitate

eorum qui differunt penitere. Et pro hoc nota ꝙ tales precipue triplici fatuitate laborant.

Prima dr̃ abbreuiationis.

Scda dr̃ ruinationis.

Tertia dr̃ ceſſationis.

Prima fatuitas:qꝛ ſicut fatuus eſt qui.ſ.quadraginta aut quinquaginta annis iacere vellet mortali languore infirmitatis ⁊ nolle ſanari:ſȝ hora tñmõ mortis vita ſana fungi:⁊ tã breui tpe.ſ.diei vel hore:aut aliquot dierũ paucoruȝ:⁊ iterum mori ſub dubio perpetue mortis. Sic fatuus eſt qui vult in languore mortali aie iacere toto tempore:⁊ breui tñmodo tpe in extremis viuere ⁊ ſic mori. Naȝ pctm̃ mortale eſt aie mors Ro.vj. Stipẽdia pcti mors:⁊ Exech.xviij. Anima que peccauerit ipſa moriet̃. Sed penitentia eſt gratia viuificans animam. Secunda fatuitas ruinationis:qꝛ vt Grego.dicit. Peccatum qd̃ citius ꝑ pniam deletũ non fuerit:mox ſuo põdere ad aliud trahit ⁊ ruere facit. Stultus

ergo reputaſ aliquis ſi ſciens ſe cōburendus
ſibi ſarcinā lignoꝝ accumulat ⁊ ſuperaddit.
Sic in ꝓpoſito. Exemplū de viſione ſcti Ar-
ſenij in vitaſpatrū ſcȝ de eo q̄ ligna ſecabat et
in ſarcinā alligabat: tentabat leuare ⁊ porta
re ⁊ nō poterat: ⁊ adhuc plura ligna ſupalli-
gabat: ⁊ totiēs h̄ fecit ꝙ oīno corruit ſub one
re. Et angelus expoſuit ſuo mō de pctōribus
ſibi ad inferni ignē pctā ſupaddentib⁹ Ter
tia fatuitas ḋr ceſſationis: q̄ pctōꝝ ſtulta co-
gitatio ſubito ceſſat: ⁊ morte inſperata q̄cq̄d
premeditaſ de longa ſcilȝ vita: de domo pa-
lacij: de filijs: de diuitijs ceſſat: vt pȝ Lu. xij.
de diuite qui cogitabat ampliare horrea: cō-
gregare multa: comedere ⁊ bibere ⁊ requieſce-
re: ⁊ tamē illa nocte dictuȝ eſt ſibi inſperato.
Stulte hac nocte repetant a te aīam tuā ⁊ q̄
cōgregaſti cuius erunt? Ue ḡ talibus.

S Circa tertiū de iniqui

tate dilatiōis penitētie. Notandū ꝙ pecca
tor differens penitentiā iniquus ḋr eſſe tri-
plici precipue iniquitate.

Primo cōtra deū ⁊ celeſtē curiam.
Scdo cōtra ꝓpriam aīam.
Tertio cōtra oēm creaturam.

Primo iniquū cōtra deū ⁊ celeſtē curiā. Nam
differens penitentiā ad ſenectutē vel mortis
horā deteriorē partē vite ſue .i. ſenectutē vel
finē vite deo reſeruās: dat ⁊ imolat diabolo
meliorē. ſ. iuuētutē: ideoq̄ iniqu⁹ eſt ꝯtra deū
imo ⁊ maledict⁹. Malach. j. ca. Maledictus
doloſus qui in grege ſuo habet maſculum. i.
animal bonuȝ: ⁊ forte ⁊ aptum imolationi ⁊
imolat debile dicit dn̄s. Deniq̄ ex q̄ toti cele
ſti curie gaudiū eſt ſup vno pctōre penitētiā
agente Luce. xv. talis agit iniq̄ cōtra xp̄m et
beatā virginē Mariā ⁊ ꝯtra oēs angelos ac
btōs: ꝙ quantū in ſe eſt nō auget illoꝝ glīaȝ
⁊ gaudiū accidētale de ſe: qd̄ fieret penitēdo.
Scdo iniqu⁹ eſt talis cōtra ꝓpriam aīam
ſuā: q̄ tādiu differēdo vult poti⁹ hr̄e animaȝ
malā q̄ bonā: ⁊ ſeipȝ ſeruū q̄ liberū: in ſtatu
latronis q̄ in ſtatu regis: ⁊ inutilē q̄ multū
valentē: pctm̄ enī facit in hoie hec oīa. Ter
tio ꝯtra oēm creaturā: q̄ vt Aug. dic̄. Offen-
ſo creatore offendiſ oīs creatura: ſicut rege in
faciem ꝑcuſſo oēs ſerui fideles offenduntur.
Et q̄ ſepe deus ꝓpter impenitentiā hominū
punit etiā creaturas alias. Nā ꝓpter pctā pri
moꝝ parentū terra fuit maledicta a deo. Itē
ꝓpter pctā hoim totus mūdus diluuio dele-
tus eſt. Itē ꝓpͤ pctā iudeoꝝ xp̄m crucifigē-
tium ſol obſcurat⁹ eſt ⁊c̄. O ḡ pctōres expe-
giſcimini ⁊ feſtinate ad pn̄iam. ¶ Ut aūt
cōuerſionis gratiā hō a deo obtinere poſſit:
multū valet ſeruit⁹ deuotionis beate matris
dei. Sicut legiſ exemplū de hoc in li. apum.
et in Spe. exem. lix. di. v. ꝙ iuuenis quidam
mortuis parentib⁹ hereditatē totā in ludis
et tabernis diſſipauit ⁊ vagabūdus ferebaſ:
nec patrui ſui monitionē curabat: nec deum:
nec pn̄iam ſuſcipere volebat. Cui tādē ſemel
patruus dixit. Chare frater faceres ne aliq̄d
ꝑ me? Cui ille. Utiq̄. At ille. Uolo vt glorio-
ſam virgineȝ Mariā ſalutes quotidie. l. Aue
maria dicendo. Cui cachinnādo rn̄dit. Hoc ſe
mel tm̄modo faciā ⁊ nō oī die. Patruus inſti
tit ⁊ vix illuȝ induxit vt oī die faceret ſaltem
feſto quo teneſ ire ad eccl'iam. Et poſt annuȝ
viſus eſt ſtatim mutat⁹ a vecordia ⁊ vanita-
tum ſequela. Tandē patru⁹ inſtitit vt dupli-
caret ſalutationes. Quo facto: magis factus
eſt ſtabilitus. Et tandē induxit vt triplicaret
dicendo. cl. Aue maria. Cōſentit ille iuuenis
et fact⁹ eſt oīno ſtabilis in bono. Patruus ḡ
ſpōſam illi copulauit. Et dū vicinis ⁊ amicis
cōuenientib⁹ ſederent in menſa ſpōſus ⁊ ſpō
ſa: iuuenis recordatus eſt ꝙ illo die nō ꝑſol-
uiſſet ſalutationes beate Marie. Et ſurgens
de menſa intrauit thalamū: ⁊ cepit perorare.
Et ecce apparuit illi glīoſa virgo lucidior ſo
le oſtendēs tres togas. i. pallia: aureis litte-
ris cōſcriptas di. Ecce ſalutationes tue con-
ſcripte ſūt quib⁹ me honoraſti: ſcito ꝙ tertia
die venies ad me in celū. Et ſic diſparuit vir-
go. Juuenis ḡ intrans ad cōuiuiū letabatur.
Tandē tertia die dū alij epularētur: iuuenis
iſte febre corrept⁹ lectū aſcēdit: ⁊ quid ſibi cō
tigerat: cōuocatis patruo: ſponſa: ⁊ aliquib⁹
narrauit: ꝯfeſſuſq̄ ſacerdoti cōicauit: ⁊ beate
virgini ſe cōmendās feliciter migrauit. Spō
ſa xp̄o ei⁹ in ſctā ꝟginitate ꝑpetuo manſit. Ec
ce ḡ pȝ q̄ȝ bonū eſt ſeruire ꝟgini. Rogemus
ergo dn̄m Jeſum xp̄m ⁊c̄.

¶ Dñica pͥma q̄drageſime in mane. Sermo
quintus quo ad precedentes ſcȝ de penitētie
valore ſaluberrimo.

Ductus eſt Je-
ſus ī deſertū a ſpū Mat.
iiij. ⁊ in euāg. hod. Dn̄s ie
ſus volēs nobis exēplum
prebere ſaluti: ductus eſt a
ſpūſctō in deſertum ad fa-

ciendum penitentiam maximā ieiunādo: vigilando: orando: ſine lecto in nuda terra dormiendo: eſtui ventis ⁊ pluuijs ſe ſine cella exponendo: inter ſcorpiones: ſerpētes: ⁊ feras q̄ in illo deſerto abundāt iacēdo: quaten⁹ ei⁹ exēplo animaremur nos ad pnīe opa. Et ad hec oīa duct⁹ ē a ſpūſancto ſm̄ Nico. de Ly. ⁊ oēs expoſitores: q2 vt ſcribit Ro. viij. Quicūq3 ſpū dei aguntur: hi filij dei ſunt. Sed qm̄ diabolus ↄtra oē bonū tētator ſtatim adeſt vt īpediat. Jō Eccli. ij. Fili accedens ad ſeruitutem dei ſta in timore ⁊ ꝑpara aīam tuā ad tētationem. Propterea ⁊ xp̄s tētatus eſt: ſed vicit vt nobis exemplū ⁊ virtutē vincendi daret: vt p3 in euang. Textū ⁊ expoſitionem euangelij ⁊ queſtiones circa eā vide alibi: h̄ enī ꝑtranſeo ob breuitatē: q2 latius tractabo deo dāte in alio quadrageſimali: ſermone de tentatione. Itaq3 ex quo xp̄s ſuo exēplo penitendo in deſerto inuitat ad penitentiā3 faciendā. Idcirco de ipſa tria myſteria notabimus in hoc ſermone agentes ſc3 de ſacre penitentie ſaluberrimo valore.

Primū ē diuine acceptationis.
Scḋm ē: diffinitiue cognitionis.
Tertiū ē mirifice operationis. V

Circa primū de acceptatione

pnīe apud deū inquirendū eſt ⁊ declarandū q̄libus ſignis oſtēdi poſſit ꝙ de⁹ benedict⁹ multū acceptat ⁊ amat pctōꝝ hoīm penitentiā. Ad qḋ rn̄dendo notem⁹ plura ſigna dilectionis dei ad penitentē. Primū ſignum p̄dicationis xp̄i ⁊ ꝑme monitionis: q2 dei filius veniēs in mundū ꝓ ſalute hoīm: primo oīm incepit pdicare de pnīa Mat. iiij. Cepit ieſus p̄dicare ⁊ dicere Pnīam agite appropinq̄. enī regnū ⁊c̄. Ecce chariſſimi quātū amat xp̄s pnīam hoīs: q2 ꝑmo oīm ad eā monet predicādo ⁊ ꝓ ea regnum celoꝝ ꝓmittit di. Appropinquabit enī regnū celorū. Secundū ſignū apertionis. ſ. ianue celeſtis: quia de⁹ nulli hoīm celū apire voluit anteq̄3 fili⁹ dei, dn̄s ieſus pnīam duriſſimā3 egit ꝓ pctīs hoīm. Per ↄtrariū ad oīa pctā. ſ. ↄtra ſupbiā3 hc ſe humiliādo: ad ſuſtinendā morte turpiſſimā crucis ⁊ abiectā. Itē cōtra auariciā3 nudus pependit ⁊ veſtimenta ſua crucifixoribus diuidēda reliquit. Itē cōtra luxuriam in virgineo corpore de planta pedis vſq3 verticem: vulneribus ⁊ doloribꝰ plenus extitit. Item contra iram: ꝓ crucifixoribus orauit. Contra gulam felle ↄbatus ⁊ aceto potatus eſt. Cōtra inuidiā manus expādit ad amplexandū: caput inclinauit ad oſculandū: et cor vulnerari ꝑmiſit ad cordialē amorē erga oēs penitētes oſtendendū ſm̄ Ber. Item contra accidiā: vſq3 ad mortē in cruce pſeuerauit fortiter. O ergo hō ⁊ tu exemplo xp̄i age pnīam vt ameris a xp̄o ⁊ obtineas celum. Tertiū ſignū miſerationis: q2 plus facit miām de⁹ ad vnicam verā pnīam ꝙ faceret ad interceſſiones oīm ſctōꝝ. Nā ſi vnus hō in pctō mortali exiſtens nollet penitere: tali deus pctā nō dimitteret etiā ſi oēs ſancti ⁊ beata virgo ꝓ illo intercederēt: ſed ſi penitet: etiā null⁹ ſanctoꝝ ꝓ eo intercedat ſtatim de⁹ pctā miſericorditer dimittit Ezech. xviij. Quacūq3 hora ingemuerit hō nō reminiſcor oīm iniq̄tatū3 eius dicit dn̄s. Quartū ſignū amicationis quia ſi vnus hō totius mundi pctā feciſſet ⁊ eſſet quantūcunq3 maximus dei inimicus: ſicut eſt diabolus: talis ſi penitet mox deus bn̄dictus ipſum in amicitiā recipit ⁊ gratiā3 ei dat in pn̄ti ⁊ pſeuerāti glīam in futuro. Exēplum de latrone in cruce prius xp̄m blaſphemante ⁊ conuiciante: ꝓut habet Mat. xxvij. ⁊ Mar. xv. Sed poſtea viſa xp̄i patiētia: vt dicē Lyra penituit: ⁊ xp̄us ei dixit. Hodie mecum eris in paradiſo. Lu. xxiij. Quintū ſignū3 inimicatiōis. ſ. hoīs a pnīa declinātis: q2 hō quantūcūq3 deo dilect⁹ ſit ⁊ amic⁹: ſi a pnīa declinauerit in pctī mortale: ſtatim de⁹ habebit eū ꝓ inimico ⁊ ſubtrahit ab eo gratiā3 ſuā. Nā etiā ſi apl's aliq̄s vel beat⁹ ꝑ impoſſibile peccaret in celo: ſtatim inimic⁹ dei fieret ſicut ⁊ Lucifer peccauit ⁊ a deo eiect⁹ eſt cū oib⁹ ſuis cōplicibus. O ergo xp̄iane aduerte quantū te deus diligit ſi penitētiā egeris: et quantū odit ſi non egeris.

X Circa ſecūdū de diffinitione

pnīe vt cognoſcam⁹ q̄d ſit penitētia q̄ deo eſt tā accepta ⁊ gratiſſima ac nobis ſaluifica. Aduertendū ꝙ q̄3uis varie dent̄ de ea diffinitiones: tn̄ magiſtralis ⁊ potiſſima eſt quā ponit magr̄ in. iiij. diſt. xiiij. vbi dicit ſic. Penitētia eſt v̄tus vel gratia qua commiſſa mala cū emēdationis ꝓpoſito plāgim⁹ ⁊ odimus ⁊ plāgenda iterū cōmittere nolum⁹. Et cōſimiliter diffiniūt penitētiā. Greg. ⁊ Amb. de pe. di. iij. §. ſ. in ꝑnc. Ex qua diffinitione dātur nobis precipua q̄nq3 documenta de ſacra penitētia. Primū ꝙ penitēs debet de commiſſis pctīs ſuis dolere. Ideo ē: qua cōmiſſa mala plangim⁹ ⁊ odim⁹, hoc eſt ſm̄ Scotū

peccaſſe nolle: vel diſplicere ꝙ peccauit: ſiue pctīſ deteſtari. Vñ nō ſunt penitētes qui de lectanť in pctīs vel placet eis ꝙ peccauerūt ꝟ tales cōfiteantur. Scḋm eſt ꝙ penitens debet pctā velle punire ſicq; emēdare. Ideo addiť: cū emēdationis ꝑpoſito: vt idē Scot⁹ dicit eadē di. Vñ Iſido. lib. Etymo. ait. Penitentia appellať quaſi punientia: eo ꝙ hō in ſe penitendo punit qḋ male admiſit. Vñ illi qui etſi doleant de pctīs: tñ nolūt emēdare ꝑ cōfeſſionē verā ⁊ ſatiſfactionē debitā vel reſtitutionē ablatoꝝ: nō dicuntur penitentes.

Tertiū eſt ꝙ penitēs debet ꝑpoſitū cauēdi decetero habere. Ideo addiť: ⁊ plangēda idest pctā mortalia iterū cōmittere nolumus Unde illi qui adhuc aliqñ volūt peccare nō ſunt penitētes. Exemplū. Si tibi morbido vł intoxicato dareť aliq̄ medicina q̄ morbus vel venenū expelleret euomendo ⁊c. tñ naturam non caueret a morte ſtatim vel de proximo ſubſequenti: inutilis ſic eſſet medicina talis. Sic ꝟ hō doleat pctā ſua ⁊ cōfiteať: tñ ſi nō vult cauere: nō ſufficit ad euadendū mortē eternam. Quartū eſt ꝙ penitens deb; predicta facere ex electione ⁊ nō coacte ſed voluntarie. Ideo pnīa dr̄ in diffinitione virtus: q: eſt actus virtutis meritorius vite eterne. vñ Phs. viij. Eth. dicit: ꝙ principale in virtute morali eſt electio. Ideo ad verā pnīam requiritur motus liberi arbitrij cū grā cōcordans. Vñ qui coacte penitent vel pnīam aut penā ꝑ pctīs inflictas non ſufferunt patiēter: non ſunt penitētes veraciter: vt p; ꝑ Scotū ſup.

Quintū eſt ꝙ penitēs vere habet gratias dei poſſidere: nō dr̄ ꝙ pnīa eſt gratia. Et hoc ſm Alex. de Ales intelligendū eſt nō eſſentialiter: q: pnīa ⁊ grā non ſunt idem eſſentialiť ſed intelligendū eſt cauſatiue: q: ſicut gratia habet iuſtificare ⁊ gratū deo reddere peccatorem: ſic ⁊ pnīa eoſdē effectus habet in hoīe cauſare. Unde aduertendū ꝙ pnīa melior eſt ⁊ maior multiplici grā. Primo eñ preualet ꝙ̄ grā ꝑphetie: q: ꝑphetare poteſt etiā reprobus: vt Caiphas fecit ⁊ Balaam ꝑpheta. Et etiā diabolus multa occulta poteſt predicere: vt Aug. dicit. ij. ſup Geñ. ⁊ incantatores ⁊ hmōi. Sed vera pnīa eſt bonorum ⁊ ſalutis ſignum: in qua qs moriēs non poteſt dānari: ꝟ ⁊c. O ergo tu hō plus debes pnīam appetere ꝙ̄ ꝑphetare. Scḋo pnīa preualet gratiam eijciendi demones: q: hoc etiā mali xp̄iani poſſunt facere per nomē xp̄i. vt p; de Iuda. ⁊ de quodā Mar. ix. ⁊ alijs. Sed penitentiam agere verā non pōt quis niſi deo gratus. Tertio pnīa preualet etiā vnica ꝙ̄ facere quecq; miracula: mortuos ſuſcitare: infirmos curare: ⁊ quecq; huiuſmodi: q: hec non faciunt deo gratū. Unde Mat. vij. xp̄s dicit. Multi dicent mihi in illa die. Dñe nonne in noīe tuo ꝑphetauimus ⁊ demonia eiecimus et virtutes multas. i. miracula fecimus: ⁊ tūc cōfitebor illis: quia nō noui vos: diſcedite a me ⁊c. Sed pnīa gratū facit deo ⁊ eternā ſalutem tribuit. O ꝟ hō noli q̄rere grām miraculoꝝ ſed poti⁹ pnīam: q: vna ꝯtritio vł vna cōfeſſio ⁊ ſatiſfactio preualet oīa illa. O ꝟ ſacra pnīa quantū te debem⁹ āplecti ſine q̄ nec etiā alia ſacra puta baptiſm⁹: ꝯfirmatio: ordo Eucbariſtia: matrimoniū: vnctioq; extrema valet ad ſalutem. Z

Circa tertiū de penitentia

tia mira operatione cōſiderandū eſt ꝙ pnīa multa ⁊ maxima mirabilia pōt efficere ad ſalutem: ideo eſt diligenda.

Primo quidē in hoīe impio.
Scḋo in hoīe iuſtificato.
Tertio in mortis termino.
Quarto in purgatorio.
Quinto in inferno.
Sexto in celo.
Septimo in ipſo deo altiſſimo.

Primum quidē in impio: q: pnīa impium vel peccatorem iuſtificat Aug. autē ſuper Ioā. dicit ꝙ maius eſt vnum iuſtificare ipiū ꝙ̄ de nihilo creaſſe mundum. Ratio: q: in creādo mundū deus nullū habuit adiutoriū: ſed tñ dixit: ⁊ facta ſunt oīa que voluit: vt dicit Ps. Sed in iuſtificando impium req̄rit deus liberū arbitriū cōſentiens hoīs. Nā q̄ creauit te ſine te: non iuſtificabit te ſine te. vt Aug. vbi. ſ. dicit. Item q: in iuſtificando nō ſuffecit vt deus diceret: ſed ⁊ oportuit dei filium incarnari ⁊ multa pati: vt ſic ſanguine ⁊ morte iuſtificaret impios. Secundo in hoīe iuſtificato: q: plus facit penitentia mereri in vnica hora ꝙ̄ peccator poſſit mereri mille annis. Nimirū queri poteſt: vtrū pnīa ſit potens ad oīa: vtpote infinite virtutis. Reſpōdetur ꝙ pnīa eſt infinite poteſtatis vel virtutis: qḋ oſtenditur ſm Tho. in. iiij. di. xv. ar. ij. Et etiā Bonauen. ⁊c. q: culpa contra deum cōmiſſa eſt infinita inquantū eſt ꝯtra deū infinite maieſtatis: ⁊ etiā inquantū obligat ad penā gehēne q̄ eſt infinita a parte poſt vtpote perpetua: ⁊ tñ pnīa ſatiſfacere pōt ꝑ pec-

catis infinite grauitatis ex infinita dei miſericoidia acceptante: adeo ꝙ etiã ſi q̄s oĩa ſcelera totius mundi cõmiſiſſet: per verã penitentiã ſibi remitterenť: ğ põt oĩa que ſunt ad ſalutẽ neceſſaria: exceptis aliquibꝰ que nõ licet redire per penitentiã: q: nec ſunt ſaluti neceſſaria: tñ aliquo equiualẽti põt ⁊ illa abũdanter lucrari hõ. Primũ eſt ꝙ ꝟginitatẽ perditã nõ põt recuperare: tñ hõ ꝓ hoc põt premia eſſentialia maiora acquirere: vt patet de Magdalena que ꝑ penitentiã ſublimari meruit pre multis ꝟginibꝰ. Scðm eſt ꝙ tp̄us perditũ nõ põt reſtituere: tñ põt ꝓ eo abũdãtiꝰ ſatiſfacere. vñ lʒ ſenex nõ poſſit iuueneſcere: tñ põt penitere ⁊ ſatiſfacere de iuuentute male perdita. Tertiũ eſt ꝙ aĩas finali ſnĩa a deo dãnatas non põt eripere ex inferno: tñ penitẽtia põt in vita iſta preſeruãdo eripere ne dãneť talis. Ex iſtis patet mira ꝟtus ſacre penitẽtie. ⁊ Tertio in mortis termino penitentia facit mira: q: ſi q̄s a principio mũdi vſq; finẽ ſemp in pc̄tis vixiſſet: ⁊ in termino mortis verã penitẽtiã faceret: ſtatim ꝑ penitentiã mereret grãm ⁊ ſalutẽ eternã. Sed forte dı. Quare ergo volo penitere ante terminũ mortis: cũ in mortis hora poſſim lucrari ſalutẽ eternaʒ. Ad id reſpõdeť ꝙ feſtinare debes nũc ad penitentiã: q: vt Aug. ait. Qui veniaʒ ꝓmiſit. ſ. deus: diẽ craſtinã nõ ſpopondit. Vñ neſcis qñ morieris. Et ſic in pc̄tis morte preuentus in eternũ peribis. Exemplũ cape ex lege ciuili. ff. Arboꝝ furtim ceſarũ. l. Si plures in. ff. nouo caſus notať ⁊ iudiciuʒ datur: ꝙ. ſ. arbor ſit illius in cuius horto viuit ⁊ radices habet: ⁊ nõ illius verſus cuius terrã declinat quãdo ſcindiť. Sic eſt iuſtũ dei iudiciũ de homine ꝙ qui in preſenti vita viuit in terra diaboli per pc̄m: ⁊ ibi ſemp fixit radices amoris ⁊ cordis ſui: talis et ſi in ſciſſione mortis declinet ad dei terram penitẽdo ſm̄ ſigna exteriora tñ ex timore mortis: vtiq; adiudicabitur diabolo: nõ deo: niſi tunc vere penituerit ex dei amore: ⁊ ſic radicem illuc fixerit qð ſolus deus facit: ⁊ in raris: ergo ⁊c. Quarto in purgatorio facit mira: quoniã penitentia poteſt eſſe tanta ꝙ totum reatum purgatorii delet: vt patebit in alijs ſermonibꝰ. Quinto in inferno: quia perpetuaʒ penã ibi debitã peccato ſiquis penitet in preſenti vita ſibi cõuertit in temporalẽ: ⁊ vna hora ꝓ illa ſatiſfacere poteſt. Sexto in celo: quia oẽs angelos ⁊ btõs miro modo letificat. Luc. xv. Gaudiũ eſt angelis ⁊c. Septimo in deo, Unde Bern̄. O felix lachryma penitentiũ tu inferni ignẽ hominibꝰ extinguis: tu celũ reſeras: tu btõs vino cõuiuiȷ letificas: ⁊ qð ſupremuʒ eſt: tu vincis deũ inuincibilẽ ⁊ ligas oĩpotentem. Hec ille. Nã deꝰ dr̄ ligari ⁊ vinci ꝑ pniaʒ q: ex liberali ꝓmiſſione quaſi cogiť parcere penitẽti ⁊ ſnĩam mutare: vt ptʒ in exẽplo de Niniuitis. Iteʒ de Achab humiliato ⁊ Manaſſe. Immo vt legiť in hiſtoria ſancti Martini ꝙ ſi etiã diabolus veraciter poſſet penitere ⁊ deo humiliter dicere culpã ſuã: deꝰ ei miĩam faceret. O ergo ſacra pnĩa ꝙ̃ amabilis es: ꝙ̃ virtuoſa ⁊c̄. Rogemus ergo chriſtum vt det ⁊c̄.

¶ Dñica eadẽ poſt prandiũ. Sermo. vj. ſcʒ de penitentie obligatione ⁊ eius qualitate veritatis diſcernenda.

Ecce nũc tẽpus acceptabile: ecce nũc dies ſalutis. ij. Coꝛ. vj. ⁊ ĩ epl̄a hodierna. Uerba ſunt ſcti apl̄i. In quibꝰ ſctã eccl̄ia canen̄. hortať nos ad penitentiam faciendã iſtis diebꝰ. Nã iſti dies ſacre quadrageſime cõmendanť ꝓ pnĩa ex tribus q̄ in epl̄a notanť hodierna. Primo quia his diebus orõ eſt magis exaudibilis. Vñ dr̄ in epl̄a. Fratres hortamur vos ne in vacuum gratiã dei recipiatis. Lyra. In uacuũ gratia recipiť qñ q̄s in ea non viuit bñ vt deberet facere xp̄ianus in gratia baptiſmali: q: nõ cõſequiť gl̄iam niſi bene viuat. Sicut ğ medicina dı in vanũ accepta q̄ nõ ſanat: ſic in ꝓpoſito. Et ſubdit. Ait enĩ. ſ. deus Eſa. xlix. Tp̄e accepto exaudiui te. Ex quo ptʒ ꝙ hoc tp̄e accepto deus magis exaudit orões fideliũ penitentiũ: q: orõ in hoc tp̄e habet duas alas quibus volare ad conſpectũ dei melius poteſt. ſ. ieiunium ⁊ deuotionẽ paſſionis xp̄i que potiſſime hoc tp̄e recoluntť. Scðo quoq; hoc tẽpore homo eſt magis deo acceptabilis ꝓpter penitentiã ſolitã pro hoc tẽpore a fidelibus. Tertio q: hoc tẽpus precipue dı eſſe tempus et dies ſalutis: q: ab eccleſia inſtitutũ eſt pro ſalute ſpecialius acquirenda per cõfeſſioneʒ eucharıſtiam: ⁊ huiuſmodi. O ergo chariſſimi viri ⁊ femine cognoſcite hoc tempus ⁊ cõuertimini ad penitentiã: audien̄. q: ecce nũc hoc tempus acceptabile ⁊c̄. Itaq; de penitẽtia quam precipue facere debemꝰ hoc tp̄e vt ſimus accepti deo ⁊ ſaluemur: notemus tria

myſteria pro iſto ſermone.
Primũ dr obligationis.
Scḋm dr diſtinctionis.
Tertiũ dr diſcretionis.
Thema aliud habes intra ſermonem.

A **Circa primũ de obliga**tione pnĩe queri põt: vtrum oĩs homo pctõr obligeť ad pniam: ⁊ qualib⁹ legib⁹ obligatur ad eã? Rñdeť recolligẽdo ex doctoꝝ dictis ꝙ ſic. Et Primo ex lege nature: qḋ oſtendiť clare. Primo in primo hoĩe Gen.iij. q̄ poſtꝙ peccauit: dñs dixit eidẽ. Adã vbi es? Ubi glo. et Aug. dicunt ꝙ hec vox eſt reuocantis et ad pniã reducẽtis. Propter qḋ (vt docto. dicũt) ſi Adã tunc cõfeſſus fuiſſet penitẽdo: de⁹ pepercisſet. Scḋo in ſancto Job ſub lege nature teſtante ca.xxj. Audite ſermones meos et agite pniam: qm̃ in diẽ pḋitionis ſeruať malus: ⁊ hoc põt etiam poni ꝓ themate. Tertio oſtendiť ex naturali rõne: q: vt Tulli⁹ ait li. de officijs.c.j. Generi animantiũ oĩm eſt a natura tributũ vt ſe: vitã: corpuſq; tueanť: ⁊ declinet ea que nocitura videnť: oĩa q̄; q̄ ad viuendũ neceſſaria ſunt inquirat ⁊ paret. Hec Tulli⁹. Sed incõparabiliter magis teneť hõ ad vitã aĩe q̄ precellit oẽ corpus: vt ei⁹ mortẽ deuitet per pniam: g̃ ⁊c. Heu heu mi deus videmus coruos ⁊ lupos cauere pericula ſua in laqueis q̄ cognouerint: ⁊ tñ hõ nõ cauet ſed potius currit per pctã ſe precipitare in talia.

Scḋo ex lege ſcripture: hoc idẽ oſtenditur ꝙ hõ obligať ad pniam: q: oĩs ſcriptura hoc teſtať: videlʒ diuinalis legis q̄ precipit ſanctificari ſabbata penitẽdo de pctĩs: vt volunt doctores: ⁊ ꝓphetalis: ⁊ ſapientialis: inſup ſcriptura euãgelicalis: vt ptʒ: ⁊ apoſtolicalis et iuris canonicalis: ac ciuilis legis. Quarũ dicta ſingillatim eloqui nõ caperet tẽpus: iõ breuitat̃ amore ptranſeo. B Tertio obligamur vel induci ⁊ incitari ad pniam videmur ex lege exẽpli oĩs creature: q: vt Hugo de arca Noe.li.ij.c.iij. dicit. Oĩs creatura nobis loq̄tur ⁊ clamat vt fugiam⁹ ſuppliciũ eternum.ſ. ꝑ pniam. Et hoc oſtẽdiť ſm Bonauẽ. li. ſimilitudinũ. alioſq; in multis creaturis ⁊ coꝝ exẽplis. Primo in terreſtrib⁹ videmus ꝙ oĩa terrenaſcentia creſcunt ſurſum: ⁊ i hyeme arefacta iterũ tpe veris renaſcũtur ⁊ reuiuiſcunt. Sic ⁊ nos debemus ad pniam exurgere ⁊ reuiuiſci ꝑ gratiã. Scḋo in animalib⁹ irrationalib⁹ videm⁹ ꝙ aues capti laq̄o: piſceſq; in ſagena: ⁊ mures in muſcipula non pñt q̄eſcere: ſed laborant exire toto poſſe. Itẽ aſinus: bos: equ⁹: ⁊ oẽ aĩal ſi ceciderit in lutũ ſurgere curat. Elephas ſi ceciderit fortiter barrhit lugens donec vnicornis auxilio ſubleuať. Sic dʒ hõ exire de laqueis diaboli ⁊ lugendo ad deũ clamare: quaten⁹ eius auxilio poſſit ſurgere ꝑ pniam. Tertio in aq̄s ⁊ fluminibus q̄ oĩa ad mare tendũt tanq̄ ad fontale principiũ ſuũ. Quarto in aere ⁊ ignib⁹ q̄ ſi ad ima premanť: nihilomin⁹ ſurſum ſemꝑ feruntur ad ſua loca. Sic ad propoſitum applica. Quinto in celeſtib⁹: q: ſidera etſi occidant: tñ ad ortũ ꝓperare nõ deſiſtunt. Debet g̃ ⁊ hõ a caſu pcti ſurgere. Ultimo in hũanis corporibus: q̄ ſi vulneranť vel infirmitatẽ incurrũt: nõne ꝓperant ad medicinã. Iõ Aug. ſuꝑ Pſ. l. di. Sunt multi q̄s peccare nõ pudet: agere aũt pniam pudet. O crudelis inſania: de vulnere ipſo non erubeſcis: ⁊ de ligatura vulneris erubeſcis: nõne vulnus fedi⁹ ⁊ putridius eſt. Cõfuge g̃ ad medicũ ⁊ age pniam. Hec ille. O g̃ chariſſimi ecce ex iſtis poſſumus pro documẽto hr̃e ꝙ pctõr q̄ nõ vult penitere peior eſt oĩ creatura mũdi ⁊ oĩ beſtia. Nã ⁊ Ariſto. vij. Eth. Hõ beſtialis centies milleſies peior eſt oĩ beſtia. Inſuꝑ nõ ſolũ beſtialis dr: ſʒ et diabolicus: q: Chryſoſt. li. de cõpunctione cordis dicit. Peccare humanũ eſt: ſed ꝑmanere in pctĩs diabolicũ eſt. Exẽplũ de Juda de q̄ xp̃s dixit. Un⁹ ex vobis diabolus eſt ⁊c.

C **Circa ſecunduʒ de my**ſterio diſtinctionis.ſ. pnĩe. Notandũ ꝙ ſm canoniſtas doctores pnĩa generaliter diſtiguitur ſic: ꝙ quedã eſt pnĩa vera: quedã aũt falſa: vt ptʒ de pe. di. iij. §. Siue aũt q̄s ⁊c. ꝑ v̾ba Gratiani. Et de his regule tres precipue tradũtur ibidẽ.ſ. generales. Prima regula ꝙ falſe pnĩe nunq̄ indulgẽtia ꝓmittiť. Unde Euſcius de pe. ibidẽ. etiã dicit: ꝙ ſicut vera pnĩa veniã ꝓmereť: ita falſa pnĩa ⁊ ſimulata deum irritat.ſ. ad iram ⁊ vindictã. Scḋa regula: ꝙ vere pnĩe nunq̄ venia a deo negať. Nã ibidem ꝑ diuerſa capitula ſcribiť ꝙ deus nunq̄ ſpernit pniam verã: etiã ſi q̄s ad ſummũ malorum ꝑueniat: ſed quantãcunq; pniam ⁊ quãtocunq; paruo tpe factã: ſi tñ fuerit vera de⁹ reſpicit: acceptat: ⁊ pctã remittit: ſicut ptʒ ibi per docto. plures. Tertia regula ꝙ multo plurimi hoĩes faciunt falſam pniam q̄ veraʒ et cõgruã: ⁊ ſic damnanť. Hanc regulã ibideʒ tangit Ambro. circa princi. eodẽ. §. di. ꝙ facilius eſt inuenire q̄ recte ſeruauit innocentiam

ꝙ qui ꝯgrue egerit pniaꝫ. Hec ibi. Sed quō hoc intelligēdū ſit: glo: ibidē dicit inter cetera ꝙ hec pnia pfectiſſima: q̄ non ſolū delet pctā: ſed etiā peccandi affectionē: qđ eſt difficilli mum: ergo ꝓ rariſſimū. O ergo hō caue a falſa penitētia ne pereas: ſicut exemplū legit̄ lib. Kilil. de lupo penitēte in cuculla monachali ꝛ veniā petente ab ouib⁹ ꝛ bobus de preda facta: cui pepercerūt ꝛ gauiſi ſunt: ſed poſtea lupus vbicūq̄ ſolitariū pecus reperiebat deuorabat dicens. Nō poſſum mēdicare nec laborare: ergo viuere de preda oportet: ſed occiderunt homines illum.

D **Circa tertium de penitentie diſcretione.** Notandū ꝙ ſm Aug. quedam diſcernit̄ eſſe pnia ſana. ſ. in hoie ſano debite facta. Quedā infirma vtpote dubia. ſ. q̄ fit tm̄ in mortis hora. Quedā oīno mortua vt in hominibus poſt mortē. Sed vera pnia ſaluifica diſcernit̄ a falſa precipue ꝑ decem ſigna q̄ notemus iuxta lr̄as huius dictionis. Penitentia. Primū ſignū accipit̄ iuxta litteram P. ꝛ dr̄ punitio ꝓ pctis. Nam Aug. de pe. diſt. iij. c. Penitētia (inquit) eſt quedā dolentis vindicta puniens in ſe qđ dolet cōmiſiſſe. Penitere eñ eſt penā tenere vt ſemꝑ puniat in ſe vlciſcēdo. ſ. dolore habituali ſꝫ glo: qđ cōmiſit peccādo. Hec ibi. Unde ꝛ ſm glo. ibidem. Si q̄s ieiunat ꝑ aliū ꝛ nō vult per ſe ieiunare cū bene poſſet: nō vere penitere videtur. Hinc Joan. os aurei. c. di. iij. de pe. ca. Perfecta (inquit) pnia cogit pctōrem oīa libenter ſufferre. Et infra. In corde eius cōtritio: in ore eius cōfeſſio: in ope tota hūilitas: hec eſt fructifera penitētia. Hec ibi. O ꝗ̄ hō diſce ſic vere penitere. Scđm ſignuꝫ iuxta E. dicit̄ emēdatio. ſ. in ſtatum vite melioris. Nā Iſido. de pe. di. iij. c. Irriſor (ait) eſt et nō penitēs q̄ adhuc agit qđ penitet. Itē ibidē. c. Ille pniam agit digne ꝛc̄. Smaragdus dicit Qui plangit peccatum ꝛ iterū admittit peccatū q̄ſi quis lauet laterē crudū: quē quanto magis abluit tanto magis lutū facit. Tertiuꝫ ſignū iuxta. N. dicit̄ negatio: videlꝫ occaſionis peccādi ꝛ tranſgreſſionis: q: vt Greg. de pe. diſt. v. Falſas. ꝛ Innocen. ibidē. c. Fratres. di. Falſa penitentia eſt cuꝫ penitens ab officio vel a curiali negocio quod ſine peccatis agi non poteſt nō recedit. Similiter ſi q̄s a mala ſocietate mulierū ſcꝫ tenendo meretricem per quam trahitur ad peccatum nō vult ſeparari: ꝛ ſic de alijs. Quartum iuxta I. dicitur indulſio: videlꝫ iniurie fratris ꝛ dilectionis. Nam xp̄s ait: Math. vj. Si nō dimiſeritis hominib⁹ peccata eorum: nec pater veſter celeſtis dimittet vobis peccata. Un̄ Innocen. vbi ſupra dicit. Falſa eſt penitentia cū quis odium in corde geſſerit: aut ſi offendenti offenſus non indulgeat: aut ſi offenſo cuilibet nō ſatiſfaciat ꝛc. E Exēplū de Eſau de quo apl̄s dicit Hebre. xij. ꝙ non inuenit locum penitentie q̄q̄ cum lachrymis inquiſiuiſſet eam: hoc ꝓpter odiū fraternū. Quintum iuxta T. dicitur tentio ſcꝫ iuſte ꝛ nō iniq̄ poſſeſſionis. Unde Grego. vbi ſupra. ca. Falſas. inquit ſic. Qui bona alterius iniuſte detine recognoſcat ſe veram pniam nō poſſe peragere qua ad eternā vitaꝫ ꝑueniat: niſi bona que iniuſte abſtulit reſtituat. Ad idem Aug. xiiij. q. vj. Si res. Peccatū nō dimittit̄ niſi reſtituatur ablatum. Sextum iuxta E. dicit̄ erroris excluſio ſcilꝫ hereſis omnis: q: Hebre. xj. Sine fide vera impoſſibile eſt placere deo quantūcunq̄ aſperam talis faciat penitentiam: et quecunq̄ bona agat: vt ptꝫ per Augu. extra đ hereticis. c. Firmiſſime ꝛc̄. Unde nec idolatre: nec incantatores: nec ſciſmatici: nec alij heretici: ſiue errent de peccatorūꝫ remiſſione: ſiue đ alijs fidei articulis: penitere poſſunt vere: niſi credant quecunq̄ credit eccleſia ꝛ eideꝫ obediant. Septimū ſignū iuxta N. dicitur nolitio: hoc eſt diſplicentia peccati preteriti ꝛ futuri mortalis: vt ptꝫ ex diffinitione penitentie: de qua ſermone precedenti X. Unde falſa eſt penitētia quando homo vl̄ nō vult deteſtari peccata preterita mortalia. vel nō habet propoſitum cauēdi de cetero futura ꝛc̄. Octauum ſignuꝫ iuxta E. dicitur cōfeſſio. Nā vt volūt oēs docto. ſuper. iiij. Confeſſio eſt pars vere penitētie. Qui ergo lꝫ doleat: tamē ſi cōfiteri nō vult peccatū: falſe penitet: q: preceptū trāſgreditur ꝛc̄. Nonū iuxta I. dicitur integratio ſcꝫ penitētie de malis cunctis: vt. ſ. integraliter de omnib⁹ peniteat hō ꝛ cōfiteatur: nullo pctō mortali pretermiſſo ſine penitentia quod menti occurrerit. Unde Innocētius papa de pe. di. v. Fratres dicit. Falſam penitētiam eſſe coſtat cum ſpretis pluribus: de vno ſolo penitētia agitur: aut cū ſic agitur de vno vt nō diſcedatur ab alio. Exemplum de his qui aliqua precepta decalogi obſeruant: aliqua non: vel precepta ſaltē eccleſie ſcienter nō ſeruant ꝛc̄. Decimum iuxta litteram A. dicitur amatio. ſ. diuinalis. Nam ſi hec oīa predicta facit homo ex amore

dei: vera eſt penitētia. Si autē nō: ſed ex ſolo timore ſeruili: falſa pnīa eſt. Jdeo Aug. vt allegat Magr̄ in. iiij. diſt. xx. dicit. Arbitrij libertatē querit deus vt deleri poſſint cōmiſſa nō neceſſitatē: ſed charitatē: nō tm̄ timorem: quia ſine charitate nemo ſaluus eſſe poteſt. Hec ⁊ plura ibidem. O ergo xp̄iane penitere ſtude: puniendo pctā: ⁊ vitam emendando: occaſiones peccati deuitando: p̄mis indulgendo: aliena reſtituendo: errores cauēdo: ꝓpoſitum nō peccandi tenendo: integre confitendo: dei amore hec omnia faciendo vt ſalueris ⁊ non pereas ineternum. F Pro exemplo finali ad terrorem peccatorum ponitur quod narratur in Speculo exemplorum diſt. ix. exemplo. cxxiij. ⁊ ex vitaſpatrū: ꝙ qdaȝ vſurarius: vel fenerator habuit duos filios. Unus in predicatione verbi dei compunctus dixit patri ⁊ fratri. Reddam⁹ vnicuiqꝫ quod abſtulimus: quia ſic moriendo damnabimur. Jlli indignanter reſponderunt. Nonne tu debes eſſe cōfeſſor noſter: vade ſi nobiſcum nō vis mori: nos tenebimus bona noſtra. Jlle ergo iuit in heremum ſeruiens chriſto. Tandem cum mortem patris ſui ⁊ fratris ſui audiſſet: orauit deum vt reuelaretur ſibi ſtatus illorum. Et ecce angelus eum manu tenens: duxit ad quendam montem ⁊ vidit vallem ſub illo monte fumigantem: ⁊ voces mirabiles lugētium: ⁊ p̄mo vidit patrem ſuum ꝙ in magna olla bullienti in igne coquebatur feruētiſſime: qui exclamauit dicēs. Ue ve ve maledicta hora in qua cōceptus ⁊ nat⁹ ſū ⁊c̄. Cui heremita. O infelix pater: nōne tu es h̄. Reſpondit. Ego ſum. Ecce ego maledict⁹ quo modo perij: quia penitere ⁊ reſtituere nolui. Tandem ecce vidit fratrem ſuum venire in alia olla bullientem: ⁊ cepit dicere ille, patri in penis. Maledictus es tu pater mi in eternum: quia iniuſta bona ſuper me hereditaſti et me damnaſti. Cui pater reſpondebat. Maledictus ſis tu fili: q꞉ ꝓpter te talia a[illegible] iniuſte ⁊ retinui: ⁊ ꝓpterea impe[illegible] dānat⁹ ſum. Heremita ait illis. Dic[illegible] poſſint vos aliqua ſuffragia iuuare. R[illegible]ſponderunt. Non. Et mox cum magno ei[illegible] di. Ue nobis ve ⁊ ve: in ꝓfundū inferni deſcenderunt. Tūc heremita rediit ad ſe: ⁊ maiorē deceтero penitētiam egit. Rogemus ergo xp̄m ⁊c̄.

Jtem ex quo in hac p̄ma dn̄ica de ieiunio xp̄i ſpecialius agitur: ideo ꝓ iſtis dieb⁹ libet ſermones fieri de ieiunio noſtro faciendo ad exemplum chriſti.

¶ Feria. ij. poſt primam dn̄icam Quadrageſime. Sermo. vij. ſcȝ de ieiunij ſacri qualitate et commendatione.

Eſuriui ⁊ dediſtis mihi mādu-care: ſitiui et dediſtis mihi bibere.

Mat. xxv. ⁊ in euange. hodierno. Uerba hec loquit̄ ſaluator noſter dn̄s Jeſus ꝙ ſcȝ in iudicio finali talia dicturus eſt electis. G Circa quod aduertendū ꝙ ex euāgelio cōperimus xp̄m dn̄m eſuriuiſſe ⁊ ſitiuiſſe pluries. Primo quidē in puericia: ⁊ tūc dedit ei māducare ⁊ bibere beata virgo Maria q̄ lactauit eū v̄gineo lacte: ⁊ prouidit oīa ei neceſſaria. Scdo in deſerto Mat. iiij. Cum ieiunaſſet quadraginta dieb⁹ ⁊ quadraginta noctibus: poſtea eſuriit. Quod pōt poni pro alio themate. Et vt ibidem habet̄. Acceſſerūt angeli ⁊ miniſtrabāt ei vt putamus cibum ⁊ potum afferendo ⁊c̄. Tertio ſitiuit ⁊ eſuriit ſemper ſpiritualiter hoīm ſalutem deſiderando. Unde ⁊ in cruce clamauit. Sitio. ſ. ſalutem hoīm ſm̄ Bern. Et nos chariſſimi ſi offerim⁹ xp̄o caſtitatē cū maria: obediētiā cū angelis: cōtritionē ⁊ ꝯfeſſionem ⁊ ieiuniū ⁊ bona opa ⁊ diligēter ꝓcuramus noſtrā ſalutē: tūc dam⁹ xp̄o paſſo cibū ⁊ potū deſideratiſſimum ſm̄ Chryſo. Jtē quarto xp̄s eſurit ⁊ ſitit in mem[illegible]bris: h̄ eſt in pauperib⁹: ⁊ de h̄ iud[illegible] in fine diſceptādo de his q̄ fecer[illegible] pauperibus ⁊ q̄ nō: ⁊ illis da[illegible] celeſte: iſtis autē. ſ. imiſericord[illegible] ſupplicia: vt ptȝ in euāge. [illegible] xp̄o eſuriēti ⁊ nos cōpatiamur [illegible] ⁊ ieiunādo: ⁊ ſic cibū bonorum [illegible]rum demus eidē: tria myſteria [illegible] de ieiunio in hoc ſermone.

Primū dr̄ diſtinctionis.
Scdm̄ dr̄ moderationis.
Tertium dr̄ cōmendationis. D

Circa primū de diſtinctione

ieiunij vtile eſt ſcire vt ſciam⁹ diſcernere. Pro q̄ notandū ꝙ vt colligit̄ ex dictis Alexā. in. iiij. volumine ſumme ⁊ Rich. in. iiij. diſt. xv. ieiuniū eſt p̄cipue quadruplex: ſcȝ

Primū naturale.
Scdm̄ ſpirituale.
Tertiū virtuale.
Quartū irrationabile ⁊ nō laudabile.

Primum naturale ſcȝ ieiuniū eſt cū q̄s nō co

medit aliquid nec bibit q̄cq̄d a media nocte
talis diei vſq̄ quo vrget neceſſitas: ⁊ tale ieiu
niū requirit ad eucharistie ſumptionē in ho
mine ſano de p̄cepto: ſed tale ieiunium cōiter
nō eſt meritorium: q2 ꝓpter ea q̄ inſunt nobis
a natura nec laudamur nec vituperamur.ij.
Ethi. Et qui nō comedere: eo ꝙ nō appetis na
turale eſt: ergo nec meritoriū nec demeritori
um. Scōm eſt ieiuniū ſpūale: qḋ eſt abſtine
re a vitijs. vñ Aug. de ꝯſe. di. xv. ca. ieiunium.
(inquit) Magnū ⁊ generale eſt abſtinere ab
iniq̄tatibus ⁊ ab illicitis voluptatib9 ſeculi.
Nam ibidē. c. nihil. Pius papa di. Nihil pro
deſt hoī ieiunare ⁊ orare ⁊ alia bona religio
nis agere niſi mens ab iniquitate ⁊ ab obtre
ctationibus lingua cohibeat. Et glo. ibi dicit
ꝙ intelligendū eſt ꝙ nil ꝓdeſt ad vitā eter
nam premiando: tñ valet ad alia multa ieiu
nare ⁊ bona agere etiā in pctō mortali: vt de
hoc ſer. x. A. patebit. Proinde ⁊ Greg. ī ome.
quadrageſime dicit. Incaſſum caro atteritur
ſi a prauis voluptatib9 animus non refrena
tur ⁊c. B Tertiū ieiuniū eſt virtuale qḋ
pro virtutis exercitio inſtituit eccleſia tenen
dum in corporali abſtinentia: ⁊ hoc Alexā. in
iiij. volumine diffinit ſic. Ieiuniū eſt abſtinē
tia a cibo ⁊ potu ſm formā eccleſie intuitu ſa
tiſfaciendi vel vitandi peccatū: vel acquiren
di vitam eternā. Ex qua diffinitione habetur
quare debeat fieri ieiunium: q2 non pro vana
glīa vel in hypocriſi aut aliqua intentione ſi
niſtra. Et de hoc verſus. Abſtinet eger egens
cupidus gula ſimia virtus. Expone. Abſtinet
eger: vel q2 non poteſt comedere vel propter
medicinam. Egens: q2 non habet. Cupidus:
quia non vult expendere. Gula vt poſtea aui
dius comedat. Simia. i. hypocrita vt laude
tur. Uirtus: ideſt virtuoſus vt mereatur. Et
hac ſola vltima intentione ſcʒ bona virtutis
ieiunium eſt ſanctum ⁊ beatitudinis merito
rium ⁊c. Quartū ieiunium eſt irrationabi
le qñ ſcʒ excedit modum virtutis ⁊ diſcretio
nis ⁊ hoc nō eſt laudabile. Ideo Bern. ponit
verſus. Oībus adde modum modus eſt pul
cerrima virtus. Pius. Omne qḋ eſt nimiū ver
titur in vitium. Et de hoc in ſubſequenti ar
ticulo patebit. K

Circa ſecundū de mode

ramine ieiunij: ad qḋ hortat apl's Ro. xij. di
cens ſic. Obſecro vos itaq̄ fratres per miam
dei vt exhibeatis corpora veſtra hoſtiam vi
uentem ſanctam deo placentem rationabile
ſit obſequium veſtrū. Sed iuxta hoc queritur
quō debeat homo ſuū ieiunium moderare vt
ſit deo acceptabile ⁊ laudabile. Ad qḋ reſpō
detur recolligēdo ſm Rich. iiij. di. xv. ⁊ Tho.
ac alios. ꝙ ex quo ieiunium eſt virtutis actus.
Uirtus autē in medio ꝯſiſtit ſemp. ij. Ethico.
Ideo ieiuniū debet moderari mediū tenen
do inter duo extrema ſm rōnē: videlʒ ꝙ nec
abſtinentia ſit nimia: nec comeſtio vel pota
tio ſit nimia. Proinde nota ꝙ plures ſunt ca
ſus in quibus ieiuniū nō eſt laudabile: quorū
tres primi ponunt p Rich. vbi. ſ. ⁊ Tho. Alij
aūt ſuperaddunt ꝓ ſimplicium inſtructione.
Primo quando id qḋ eſt neceſſarium vite
ſibi negatur. Nā nō licebit ſic ieiunare ſicut
nec ſeipſum interficere vel infatuare licet. Iō
Hiero. ad nepotianū dic. Tantū tibi ieiunio
rum impone quātū ferre potes ⁊c. Sed hoc
raro fit: q2 vt Boetius ait. ij. de cōſola. Natu
ra paucis minimiſq̄ꝫ cōtenta eſt. Idē ⁊ Se
neca. Secūdo qñ id qḋ eſt neceſſariū quo
ad officium vel ſocietatem ſubtrahit: hoc qñ
q̄s ſic ieiunat ꝙ ſibi neceſſaria ſm ea q̄ incū
bunt facienda ex officio vel ex ſocietate eorū:
cū quibus conuiuit: ſubtrahit ſibi ipſi: puta ſi
eſt predicator vel cantor in choro: ⁊ tantū ie
iunaret ꝙ nō poſſet p̄dicare vel cantare: vel
ſi prelatus deficeret ex ieiunio ab executione
ſui officij vel ſubditus tm̄ ieiunaret ꝙ pre de
fectu nō poſſet cōmunē vitā fratrū quib9 cō
uiuit tenere: ⁊ ſic de alijs. tales offerrent de
rapina holocauſtum. Unī dicit Hiero. de ꝯſe.
diſt. v. c. non mediocriter. Qḋ de preda offert
holocauſtum qui ciborum nimia egeſtate vel
ſomni penuria corpus ſuum immoderate af
fligit ⁊c. Tertio quando quis per ieiunium
nimiū ab operib9 vtiliorib9 impedit: videlʒ
ab opib9 charitatis a vigilijs opportunis ⁊c.
ad que ls no teneatur: tamen indiſcretum eſt
et nō laudabile tale ieiunium. Unde Hiero.
dicto ca. non mediocriter. inquit. Fili maiori
bono preferunt minus bonū: qui ieiuniū cha
ritati aut vigilias preferunt ſenſus integri
tati. Hec ille. Quartus caſus additur in
quo nō eſt ieiunium laudabile quando quis
ex ſuo voto ad nimiam corporis macerationē
per ieiunium aſtringitur: ⁊ hoc rōnib9 dictis.
L Unde queritur vtrum liceat homini vo
uere nimiam carnis macerationē. Reſpōde
tur ſm Tho. ij. ij. q. lxxxviij. ꝙ ſi ipſa macera
tio corporis per ieiuniū ex voto promiſſum ⁊
hmōi: ſic fiat ꝙ natura non nimis grauetur
ſed rationabiliter votum tale impleatur bene

licet. Si aũt magnũ grauamẽ immineret nõ debet homo votũ tale ſeruare:ſʒ ſm arbitriũ ſuperioꝝ vel confeſſoꝝ mutare. Quinto ⁊ vltimo:ieiuniũ nõ eſt laudabile qñ in comedendo ⁊ bibendo ob ieiuniuʒ nimis excedit. Nam ſunt plurimi p̄ſertim magnates qui p̄ die ieiunij magis exquiſita cibaria ⁊ epulas abundantius faciũt ꝙ̄ alijs dieb⁹ cõmunib⁹ ⁊ ſe gula ⁊ ebrietate pl⁹ ingurgitant ſine moderamine:alijs aũt diebus parcius comedũt ſʒ pluries. Et tale ieiuniũ non eſt laudabile: vt dic̄ Rich.ſupra:qꝛ ieiuniũ ordinatũ eſt ad refrenãdũ carnẽ. Jſti aũt ecõtra.igit̃ taliter potius carnales voluptates augẽt ⁊ excitãt. Hec ille. Sed dice.tñ vt di.xli.nõ cogantur. Aug.dicit. Non cogant̃ diuites cibis pauperũ veſci:ſed vtant̃ conſuetudine infirmitatis ſue. Hec ille. Cur ergo non liceat eis p̄dicto modo ieiunare:aut qd debeãt facere. De hoc rñdet̃ ꝙ qͣuis poſſint vti diuites cibis lautioribus:vt dicit Rich.vbi ſupra ⁊ nõ artant̃ ad cibos pauperũ:verũtamen tenẽtur a gula mortali ſe oẽs cauere:qꝛ p̄ hoc frangit̃ ieiuniũ generale. Hec ſm Rich.xv.di.qͥti. Deniqꝫ ⁊ Aug.dicto.c.nõ cogant̃:docet qd faciãt diuites ꝓpter cibos lautiores ſibi conceſſos di. Doleant aliter ſe nõ poſſe ieiunare dent inopibus neceſſaria vtant̃ p̄cioſis ſʒ dẽt paup̄ib⁹ vilia.h̄ ille. Et ſic pꝫ quõ diuites p̄nt ieiunia ſubleuare. O diues obſerua h̄. M

Circa tertium notanduʒ

ꝙ cõmendat̃ ieiuniũ ab oĩbus generibus hominũ ſemp̄ a principio mũdi. Primo dicꝫ ⁊ exẽplis phoꝝ:qꝛ vt Hiero.ꝯtra Jouinianũ ait in libro antiqͥtatũ. Dicearchus laudat aurea ſecula ſaturni:qñ cũ tũc oĩa humus funderet nullus comedebat carnes ſed vniuerſi viuebant pomis ⁊ herbis que terra ſpõte gignebat. Et hoc a principio mũdi vſqꝫ diluuium. Jtẽ Tullius de tuſc.qͥſtio.dicit:ꝙ lacedemonij mag̃ parſimonia qͣꝫ cibus delectant̃. Hui⁹ teſtes ſunt Xenophon Theophraſtus ⁊ pene oẽs greci ſcriptores. Hec de phis ſufficiant. Scdo exẽplis ⁊ verbis ſanctoꝝ patriarchaꝝ ⁊ ꝓphetarũ. Nam ſctũs Dauid in pſ̄.dicit. Humiliabã in ieiunio aĩam meam. Jtẽ niniuite ieiunio placuerũt deũ ⁊ orõne ſic ⁊ oẽs patres vete.teſta.vt patet in biblia.

Tertio commendat̃ ex ṽbis ⁊ exẽplis chriſti ac ei⁹ diſcipuloꝝ. Nam xp̄us docuit ieiunare Matth.vi.Et ip̄e ieiunauit quadraginta diebus ⁊ noctibus. Et apoſtoli ac diſcipuli ieiunauerunt etiã in dñicis diebus:vt ait Hiero. lxxvi.di.vtinã. Quarto ex ṽbis ſanctorũ ⁊ exemplis ſcꝫ martyrum ꝯfeſſorũqꝫ ſancti baptiſte: ſancti Nicolai qui etiam in cunabulo quartã ⁊ ſextã ferias ieiunauit. Jteꝫ Anachoritaꝝ in heremo:erant em̄ mira ieiunia bine aut trine hebdomade. Jtẽ exemplis ſanctaꝝ virginũ ⁊ viduaꝝ ac ꝯiugatoꝝ:de quibus dicere nõ ſufficimus p̄ ſingula. Deniqꝫ vltimo ſup̄ oĩa dicamus ꝙ altiſſimus deus cõmẽdauit nobis ieiuniũ in primis parẽtibus in paradiſo:qꝛ voluit nõ ſimplr̃ omĩ cibo vti in paradiſo hoĩes:ſed ab aliquo.ſ.a vetito abſtinere:vt ex abſtinentia amplius mererent̃ Geñ. iij. O ergo ſacrũ:o cõmẽdabile ieiuniũ: dignũ eſt vt te amemus:⁊ cũ ſctis te obſeruando ad celũ perueniamus preſtante chriſto.

¶ Feria tertia poſt primã dominicã quadrageſime. Sermo.viij.ſcꝫ de ieiunij obligatiõe ⁊ ordinationis fractione.

CUm itraſſet Jeſus hieroſolymam cõmota eſt vniuerſa ciuitas Mat. xxi. ⁊ i euãg.hodier. Sicut Aug.dic̄ de doctrina chriſtiana oĩs xp̄i actio eſt nr̃a inſtructio:idõ p̄ hec ṽba myſtice docemur ꝙ cũ xp̄s dñs intrauerit aĩam p̄ grãm tanꝙ̄ hieroſolymã pacificã q̄ dr̄ ciuitas dei ſũmi ⁊ habitaculũ ſpũſſctĩ vt docet aplſ̄:tũ vniuerſa in ſuis viribꝰ cõmouet̃.ſ.volũtas ad dei amorẽ:itellect⁹ ad dei cognitionẽ p̄ fidẽ:memoria ad bñficiorũ dei ⁊ paſſiõis recordationẽ:⁊ vires exteriores ad bona op̄a ⁊ ad corporis caſtigationẽ vt ſpũi ſubijciat̃ p̄ ieiunia ⁊ hmõi. Proinde cogitem⁹ ꝙ xp̄s dñs itrat p̄ grãm in cordis nr̄i ciuitatẽ vt cõmoueamur ad dei laudem ⁊ bona op̄a:p̄ſertim ad ieiunia nunc exercẽda:ſic̄ ⁊ dr̄ in themate:ꝙ Cũ intraſſet ieſus ⁊c.pꝫ in euãgelio. Jtaqꝫ ex quo ꝓ his dieb⁹ de ſacro ieiun̄o cepim⁹ ꝓſeqͥ:idcirco tria myſteria ſubſequẽter notem⁹ ꝓ hoc ſermone declaranda.

Primũ dr̄ obligationis.
Scdm dr̄ ordinationis.
Tertium dr̄ violationis.

M Circa primũ de obligatione

ieiunij:notandum eſt ꝙ ieiunium cadit ſub p̄cepto:vt patet per Rich.in.iiij.di.xv. Et hoc primo ꝓpter eccleſie mandatum:que ſta

tuit ſub pcepto fidelib⁹ certis tpibus ieiunādū. Ideo.xiij.q.ſ.c.Quiſqs Aug.dicit.Quiſqs pceptis nō obtēperat re⁹ eſt ꝛ debitoꝝ pene. Hec ꝛ plura ibi. Sed quib⁹ dieb⁹ inſtituit eccl'ia ieiunandū fidelib⁹ ſub pcepto: ſatis cōſtare poterit ex plebanoꝝ p ſingulis hebdomadis denūciatione: ideo hic ptraſeo cā breuitatis. Scdo qꝫ tenet homo ieiunare ppter emiſſum votū qđ obligat: puta ſi qs vouit ob paſſionē xpi ieiunare feria quarta vel ſexta. Uel ob deuotionem beate vginis ſabbato: ꝛ ſic de alijs. De hmōi Aug. Uouere voluntatis eſt: ſed reddere neceſſitatis. Siſr ſi qs ex pfeſſione regule ſue tenet ad certa ieiunia. Tertio tenet ppter pnie iniunctionem ad ſatiſfaciendū: qꝛ ſm Sco. tenet hō obedire licito cōfeſſoris precepto.

O Circa ſecundum de ordinatione ſunt aliqua dubia pertractanda: vt ſciamus qliter eccl'ia ordinauit obſeruari ieiunia: ad q̄.ſ.ex pcepto nos obligauit.

Primo qrit de cibi ꝛ potus qlitate.

Scdo de ſumptionis tpalitate.

Tertio de numeri eius quātitate.

Primo inquā querit qualib; cibis debet hō ieiunare ſm ordinationē eccl'ie? Ad qđ rndet ſm Rich. ꝛ cōiter doc. Carnes phibētur pncipalius: qꝛ eſus carniū fouet cōcupiſcentiā carnalē a qua eccl'ia intēdit abſtrahere ieiunādo. Un̄ eſus carniū ſemp frangit ieiuniū. Oua aūt ꝛ lacticinia interdicūtur inquātum ſunt orta ab aialibus carnes habētibus. diſ. iiij. Denicꝫ ꝛ ab iſtis debent abſtinere ieiunātes ſm ꝯſuetudinē pᷓrie: qꝛ vt Hiero. lxxvſ. di. Unā.dicit. Unaqꝫ puincia abundat in ſuo ſenſu vt morē obſeruet in ieiunijs. Et ſm Innocē. ppter penuriā piſciū in aliqbus puincijs cōceſſus eſt eſus lacticinoꝝ ꝛ ouoꝝ: excepto ieiunio quadrageſime: vt dicit Frater Ange. Rich. autē dicit etiā in qdrageſima vti poſſe talibus vbi eſt cōſuetudo. Sed piſces comedere ieiunantib⁹ cōceditur: qꝛ ſunt frigidi vt plurimū: iō minus fouent cōcupiſcentiā carnis. Item qꝛ piſces ex aqua viuūt: aialia aūt ex terra. Aqua autem non fuit maledicta a deo: ſed terra que produxit fructus quem homo comedendo peccauit: ergo ꝛc.

Item fructus ꝛ legumina conceduntur ſm Alexan. ideo preſertim: qꝛ in illis dominatur aqua ꝛ terra que ſunt ambe frigide nature ꝛ ſic non ſunt incentiua. P Sed di. Uini potus ſuper omnia accendit ad luxuriam Prouerb.xx. Luxurioſa res vinū. Et ad Eph. v. Nolite inebriari vino in q̄ eſt luxuria. Quare ergo nō phibet ieiunātib⁹ pot⁹ vini? Rñdetur ſm Alexan.in.iiij.volu.ſumme. ꝛ Rich ꝙ hoc factū eſt Primo ppter periculū vitandus transgreſſionis. Multi eñ fuiſſent talis pcepti trāſgreſſores. Scdo ppter letificationē: qꝛ ieiuniū ſepe triſtitiā excitat. Uinum aūt letificat cor hois vt dicit Ps. ideo ꝯcedit. Tertio ppter neceſſitatē digeſtiōis. Multi eñ habet ſtomachū debilē qbus neceſſari⁹ eſt vſus vini ad digeſtionē perficiēdā. Un̄ ſm Tho.ij.ij.q. cxlix.arti.iij. Nullus pot⁹ illicit⁹ eſt ieiunātibus: niſi p accidēs in certis caſib⁹. Primo ex voto: cū qs ſe obligauit voto ad ieiunandum aqua tm̄: vel ad nō bibendū vinum. Scdo ex acceſſu.ſ.quādo ppter pot⁹ exceſſum pcipit ſe hō inebriari tūc tenet abſtinere vl moderare ne periculo ſe exponat. Tertio ex ſcādalo.ſ.qñ aliq ex hoc ſcandalizant Rom.xiiij. Noli cibo tuo illū pdere p q̄ xps mortu⁹ eſt. Propterea phibitum eſt epis clericis ꝛ religioſis tabernas ingredi: niſi cā neceſſitatis in peregrinatione.xliiij.di. Nō oportet. ꝛ duobus ſe.c. ibidem. Et ſic pꝫ ad qñtū. Q Scdo querit que tpis hora ſit aſſignata.ſ.ad comedendum in ieiunij obſeruātia. Rñdet breuiter ſm Alexan. de ales. Rich. ꝛ cōcor. Archi.in.c. Solent de ꝯſe.di.ſ.alicſcꝫ. ꝙ cōis cōſuetudo ſequēda eſt q̄ cōiter tenet horā nonā. Sed hoc non eſt in pceptovel neceſſitatis: qꝛ hora nona habet magnā latitudinē determinatā ſm groſſam eſtimationē.ſ. poſt ſextā poſtꝙ ſatis paruo reſiduo tēpore. Nona occurrit dicēda: in qua cibus ſm inſtitutiones eccl'ie ſumēdus eſt.ſ. die ieiunij: vt dicit Frater Angel⁹ de claua. Et hec hora nona cōueniēter determinat ieiunātib⁹ vt ſic de alijs diebus aliquā afflictionē ſentiētes: xpo cōpatiant. Nā xpi paſſio cōpleta fuit hora nona quando inclinato capite emiſit ſpiritum. Unde ſm Alexan. ꝛ fratrem Angelum. Si quis ante ſtatutam horā comedit in die ieiunij: etiam ſi per ſpacium notabile preueniat: non frāgit ieiunium: non peccat mortaliter: niſi faceret in fraudem ieiunij. Si autem ex cauſa rationabili faceret: nullum peccatum eſſet: puta vel cauſa itineris aggrediēdi: vel quādocꝫ religioſi ita mane ſurrexerūt ꝛ adeo fatigati ſunt ꝙ oportet anticipare horam ꝙ ſi quis differret comedere in die ieiunij poſt meridiem: augeret meritū ſuperogādo. Nam apud nos conſuetudo cōmunis tenet circa meridiē: ergo ꝛc. R Tertio qrit

quotiēs licitū ſit comedere vł bibere i ieiuna
li die: Ad qđ cōiter ꝓ regula ponūt doctores:
ꝙ ſemel tm̄mō in die comedendū eſt: ſed plu
ries bibere in die quecūq; potū vel aquā lici⸗
tum eſt. Rō Alex. ⁊ Tho. ij. ij. q. cxlvij. ⁊ in. iiij.
q2 potus ſumit magis ad alteratione corpo⸗
ris ⁊ digeſtionē ciboꝝ q̄ȝ ad nutritionē: lȝ ali
quo mō nutriat: ꝓpterea q̄uis imoderate bi
bētes: ſicut etiā imoderate comedētes in vni⸗
ca refectione poſſunt peccare et meritū ieiu⸗
nij perdere: tm̄ eccl'ia nō ꝓhibet pluries extra
horā comeſtionis etiā bibere. Sed qm̄ eccl'ia
nō potuit determinare quātitatē ponderis vł
molis in ſumēdo cibo: q2 qđ vni eſt multū: al
teri homini eſt modicū ⁊ econuerſo: iō deter⸗
minauit quātitatē viciſſitudinis: h̄ eſt ſemel
in die ieiunij comedere. Tū vt ſic ieiunās dif⸗
ferat ab alijs nō ieiunātibꝰ q̄ pluries comede⸗
re ſolēt in die. Tū q2 ſic chriſtiana religio dif⸗
ferre oſtēdit ⁊ p̄cellere ritū paganiſmi. Nam
Aug. li. de vera religione dicit. Oīs religio:
om̄is ſecta hȝ ſua ſacrificia: ſuos ſacerdotes:
ſuaq; ieiunia: ſed ſacrificia religiōis chriſtia
ne p̄cellunt oīa alia: ergo ⁊ ieiuuia debēt p̄cel
lere ieiunia aliarū ſectarum. Exempli gratia.
Saraceni ⁊ thurci et hm̄ōi ieiunant vſq; ad
ſero quo viderint ſtellam: et tandem in nocte
tota ingurgitant ſe ⁊ plura carnalia faciunt.
Deniq; ſic ſtatutum eſt. Tum etiā quia in die
vel nocte pluries comedere: ad brutalē natu⸗
ram accedit magis q̄ȝ ad rationalem: ſicut et
in paradiſo homo ſemel ſaltem in die come⸗
diſſet: ergo ⁊c. Exemplum narrat ad id ꝙ
quidā in heremo cū pluries comederet de ra
dicibus ⁊ herbis vel pane in die quotieſcūq;
ſibi placeret: venit ad eū angelꝰ ⁊ ſalutauit eū
dicēs ſic: aue brutū ⁊ diſparuit. Ille huius ra
tionem cogitare cepit ⁊ ꝓpoſuit vt tm̄mō bis
in die comederet. Et iterum veniens angelus
ſalutauit eum dicens. Aue homuncio. Tandē
cum cepit ſemel comedere tm̄mō in die ange
lus eum ſalutauit dicens. Aue Angelice hō.
De pertinentibus ad hanc queſtionē plura ꝓ
ſequamur tertio arti. ſequenti. S

Circa tertium de ieiunij

violatione vel fractione q̄rit q̄bus modis vio
lat vel frangit eccleſiaſticū ieiunium. Ad qđ
reſpōdetur ſm docto. theolo. ⁊ canoniſtas: re⸗
colligēdo ꝙ p̄cipue quattuor modis violatur
vel frangitur eccleſie ieiunium. Primū quidē
nimium de cibo q̄uis ſemel ſumendo. Unde
Rich. in. iiij. dicit ꝙ q̄ diebus ieiunioꝝ ſemel
dūtaxat tātū comedit q̄ntū actu duabꝰ vicibꝰ
comederet q̄uis lr̄as ſtatuti ſeruet nō tm̄ eiꝰ
intētioni obedit: nec meritū ieiunij acquirit.
Nā C. de legibꝰ. l. nō dubiū. dr̄. Nō dubiū eſt
in legē cōmittere eū q̄ v̄ba legis amplexꝰ ꝯ le
gis nitit volūtatē. Exēplū ſm Aureolū. Quid
aliud eſt dare vētri denariū vnū q̄ȝ duos obo⸗
los. Scđo interdicta in cibuȝ accipiēdo ſcȝ
carnes ⁊ hm̄ōi: vt. s̄. patuit. Tertio numeꝝ
dieꝝ nō adimplēdo vt plures faciūt ieiunan
do in q̄dragesima tm̄ tres dies i hebdomada
vł q̄ttuor. Talibꝰ q̄uis meliꝰ ſit aliq̄d facere q̄ȝ
nihil: vt tm̄ Aug. in ſermone dicit de q̄drageſi
ma ꝙ totā q̄drageſimā integro numero debe⸗
mus ieiunare q̄tidianis ieiunijs: vt ſi q̄s vnā
diem p̄termiſerit totā quadrageſimā violaue⸗
rit ⁊ fructū amiſerit magni laboris ꝓpter ci⸗
bū modici tēporis. Hec ille. Quarto ieiuni
um eccleſie violat pluries in die q̄ȝ ſemel co⸗
medendo: vt iā patuit ex p̄cedentibus. Proin
de q̄ in mane vel ſero comedunt in die ieiunij
electuaria vel fructus vel etiā morſellum pa⸗
nis ⁊c. in fraudē ieiunij violat ieiuniū. Secꝰ
ſi talia ſumant ꝑ modū medicine: dicemꝰ ſer⸗
mone. x. D. Et hic pertrāſeo amore breuitatis.
Rogemus ergo dn̄m ieſum vt det nobis gra⸗
tiam bene ieiunandi et penitendi: quatenus
vitam eternam poſſimus promereri. Amen.

Notare volo ꝙ ꝓ iſtis ſermonibus quadra
geſimalibus q̄uis ꝓ ſingulis poſſint alia the
mata magis ꝓpria cōuentius aſſignari: verū
tm̄ ego ꝓ vnoquoq; ſermone ſtatui thema ac⸗
cipe ex ſacro tal' diei euāgelio aſſignato iuxta
morem ordinarij Romani in miſſali: eo ꝙ de
uotio populi huius expoſcit ⁊ delectat audi⸗
re ex euāgelio aliq̄d vel ſaltē textualiter.

¶ Feria quarta poſt primā dominicam. Ser⸗
mo. ix. videlȝ de tranſgreſſione damnabili ie⸗
iunij ſacri ⁊ excuſatione.

EXtendēs Jeſus
manum in diſcipulos ſuos
dixit. Ecce mater mea ⁊ fra⸗
tres mei Mat. xij. ⁊ in euā
gelio hodierno. Quibꝰ ver⸗
bis ⁊ ſequentibus oſtendit
dn̄s ieſus maximā charitateȝ erga om̄es chri
ſtianos fideles. Nam ſm Hierony. om̄es chri
ſtianos deſignauit chriſtus per diſcipulos:
quia omnes qui faciunt dei voluntatem pec⸗
cata ſcȝ cauendo precepta implendo ⁊ penitē

nū: ieiunia ⁊ alia bona opera faciēdo xp̄s diligit vt matrē ⁊ fratres: q: tales fide ⁊ amore xp̄m ↄcipiūt in corde ſicut mater ⁊ imitanť vt fratres. Proinde chariſſimi faciamus dei voluntatem ieiunando ⁊ deum diligendo quatenus xp̄s extendat manum in nos dī. Ecce iſti mater mea ⁊ fratres ꝛc. Itaqȝ de ieiunio tractaň. p̄ter p̄dicta notemus adhuc ꝑ ſermone tria talia myſteria.

Primū mortalis tranſgreſſionis.
Scd̄m dē rōnabilis excuſationis.
Tertiū dē dānabilis defraudationis. T

Circa primū de mortali

peccato tranſgreſſionis ieiunij querūtur p̄cipue tria ꝑ edificatione.

Primo de pctī qualitate.
Scd̄o de eius numeroſitate.
Tertio de ſoluendi neceſſitate.

Primo inqȝ q̄riť qualiter peccēt qui frangūt ieiunia de p̄cepto eccl̄ie: an ſemp peccēt mortaliter. Rn̄deť ſm fratrē Angelū de cla. ī ſumma. Rich. in. iiij. diſt. xv. alioſqȝ recolligendo ꝙ ex quo ſtatutuȝ eccl̄ie de ieiunandis certis diebus eſt de iure poſitiuo. Legiſlatoris autē in ↄdēdo ius poſitiuū nō eſt intentio nec eſſe debet vt obliget ad obſeruationē hoīes eos q̄ habēt legitimā ⁊ rationabilē cauſam non obſeruandi illud. Vn̄ extra de obſer. ieiu. c. conſiliū. dī ꝙ legi non ſubiacet neceſſitas. Ideo ad queſtionē dicendū ꝙ qui frangit ieiuniū peccat mortaliter in certis caſibus ⁊ non ſemper videlȝ Primo ſi frangit ſine neceſſitate vl̄ ſine rōnabili cauſa vt cōiter doc. tenēt cum glo. in §. als aūt ea demū. xxv. di. Et hoc ſi faciat ſciēter. Scd̄o ſi faciat ex ↄtēptu ſolutionem ieiunij. Unde Bern. li. ij. de precepto ⁊ diſpēſatione dicit. Nō qualiſcūqȝ mādati (ſcȝ eccleſie vl̄ prelati) ↄtentio criminalē inobedientiam facit: ſȝ repugnare ⁊ nolle obedire. Tertio ſi ſoluat talia ieiunia ex ↄſuetudine: ſic eni dē ↄtēptus interp̄tatiuus et peccatum mortale ſm Rich. ī quodlibeto p̄mo. q. xix. Preter hec eſt veniale. V Scd̄o q̄riť vtrum hō frangēs ieiuniū totiēs peccat mortaliť quotiēs comedit ī die ieiunij ſine cauſa rōnabili. Rn̄detur ſm Durādū in. iiij. ⁊ fratrē Ange. ꝙ nō peccat mortaliter p̄terꝙ ſemel in illo die: niſi comedēs nouo ↄtemptu mētis pluries comederet: q: tūc totiēs peccaret mortaliter: et hec eſt cōior opinio. Aliter obligareť ad ipoſſibile: q: ex quo ſemel illo die ieiuniū fregit iaȝ nō pōt illo die ieiunare: ⁊ ideo p̄ceptum eſt ſibi factū impoſſibile. Sed in ieiunio quadrageſime ſi fregerit vno die: poteſt ⁊ tenetur nihilominꝰ ieiunare alijs diebus ſingulis: ⁊ ſic quot dies omittit in quadrageſima tot peccata mortalia cōmittit. Sic et in quattuor tēporibꝰ: ergo debet ↄfiteri. X Tertio queriť vtrum frāgens ieiuniū aliquot diebus teneať tot dies alios ꝑ illis ieiunare. Rn̄deť ꝙ lȝ tertꝰ de obſer. ieiu. ca. ſ. videatur velle ꝙ ſic tn̄ ſm fratrē Ange. ſupra dicendū eſt per ca. ij. ibidem. ſ. de obſer. ieiu. ꝙ nō tenetur: quia ibi nō imponiť frāgentibꝰ vt alio die ieiunēt ſed pnīe ſunt arbitrarie: ſicut ⁊ de illo qui dimiſit vno die dicere officiuȝ nō teneť illud reaſſumere: vt no. Inno. c. ſ. de cele. miſ. Et pluribus modis probat hoc frater Ange. O ergo homo obſerua ieiunia ne pecces ⁊ perdas animam tuam.

Circa ſecūdum de ratio

nabili excuſatione queritur que ſunt rationabiles cauſe excuſantes a ieiunio indicto ab eccleſia. Reſpondetur ſm Richar. in. iiij. di. xv. ar. iij. q. iiij. ⁊ cōmuniter doct. ꝙ perſone plures ⁊ cauſe aſſignantur.

Primo pueri etate exiſtentes.
Scd̄o ſenio deficientes.
Tertio egrotantes.
Quarto mendicitate victitantes.
Quinto ſeruientes.
Sexto peregrinantes.
Septimo laborantes.
Octauo impregnate mulieres.
Nono nutrices.
Decimo vxores.

Primo pueri: q: in eis viget calor: et indigent cibo dupliciter. ſ. ad nutrimentū ⁊ ad augmētū: ideo multa fit ↄſumptio in eis. vn̄ oportet eos comedere pluries ⁊ frequētiꝰ: iō rōnabiľr a ieiunio excuſanť. Sed vſqȝ ad quotū annuȝ etatis: cōius theologi tenēt vſqȝ ad vigeſimū primū annū ꝑut tāgit frater Ange. intelligendo ꝙ vſqȝ ad. xxi. annū lȝ nō teneanť ad oīa ieiunia: tn̄ bn̄ ad aliqua eis cōmenſurāda iuxta augmentū ⁊ ꝓprietatē ad dictum annum ſm Tho. in. iiij. di. xv. Vn̄ arbitrio boni viri eſt relinquēdū. Scd̄o ſenes ſcȝ nimiū ſm Rich. ꝓpter defectum caloris ⁊ virtutis debilitateȝ vt ↄfortenť in natura. Sȝ hoc etiā a quoto anno frater idē Ange. dicit ꝙ lȝ aliqui dixerūt a lv. anno. tn̄ arbitrio boni viri ⁊ ↄſciētie eſt relinquendum: quia alij putant poſt. lxx. annū.
Tertio egrotantes: q: ad ſanitatem plus cōfert pluries ſumere q̄ȝ ſemel ſumeret: ⁊ ſic no

ceret. Quarto mēdicādo victitātes: videlꝫ qñ cibū neceſſariū ſufficiēter hēre ꝑ vnius comeſtionis hora nō pñt. Quīto ſeruiētes ſcꝫ ad mēſaꝫ nobiliū aut religioſoꝝ: vl' legētes q̄ aliq̄d ꝑlibāt.ne.ſ.deficiāt in legēdo vel ſeruiēdo ſm Rhodo.ſi h̄ faciāt poſtā mēſis vl' paꝝ ante: ita ꝙ ↄtinuatio ꝑis dici debeat vna mēſa nō ſoluiť ſic ieiuniū: ſed excuſať. Silr illi q̄ iam incepto prādio vadūt portare vinū vl' enceniū ad vicinū vel aliq̄d aliud faciunt ꝛ redeunt ad ꝑficiēdā comeſtionē excuſanť ſm fratrē Ange. Sexto peꝛgrināntes ſcꝫ ſi ſit cū peregrinatiōe ieiunare nō pñt: nec cōmode differri pōt tps. Et ſm Tho. deberet h̄ fieri cum diſpēſatione ſupioris. Idē dicit frater Ange. de quacūqꝫ alia bona opatione: puta obedientia plati: pdicatione: ↄfeſſionum auditione: ꝛ hmōi.ar.c.non mediocriter.de ↄſecra. diſt.v. Septimo laborātes h̄ eſt graui labore victū neceſſarium querentes: qui ſcꝫ cuꝫ ieiunio nō pñt cōmode opari: ſimiliter et itinerantes et hmōi ſm fratrem Angelū. Tamen vt Rich. dicit. Debent ſi aſſit facultas a ſuo ſacerdote petere diſpēſationem in talibus ꝛ ille debet ↄcedere. Aduerte tñ ꝙ intentio maioris lucri nō excuſat ſm Aſteranū. Octauo impregnate mulieres: q2 tales ↄſueuerunt habere varios appetitus ciboꝝ q̄bus niſi ſatiſfacerēt poſſet eſſe periculū ſui vl' fetus. Vñ ſm Rhodoñ. tales imo tenēťur ſoluere ieiuniū. Nono nutrices: q2 debēt capere cibū ꝑ ſe ꝛ ꝑ pucro alēdo. Decimo vxores.ſ. qñ ꝓhibentur a viris excuſanť a ieiunijs voluntarijs: ſed nō a ieiunijs indictis ab eccleſia.xxxiij.q.vlti. Manifeſtum. tamē quādo ꝓpter ſcandalū viri nō poſſet obuiari ſacerdos ꝓprius vel ↄfeſſor poteſt diſpēſare cū talibus: q2 ꝓceptū iuris poſitiui non obligat quem cum ſcandalo vt ꝓbat frater Angelus. Z

Circa tertium de dānabili fraude

ieiunij aduertēduꝫ ꝙ in ieiunio pōt quis fraudē facere. Primo gulam mortalē cōmittēdo vt in ꝓcedētibus patuit. Scdo cibuꝫ ꝓhibitum ſumēdo: ſicut ꝓſertim faciunt aliq̄ caſtores et hmōi comedendo. Queritur ergo vtrum in die ieiunij liceat comedere beueros ſeu caſtores. Aliqui dicunt ꝙ non. Sed verius ſm Guil. durandi in ronali lib.vj. reſpondetur ſic di. Quidam piſces ſunt habentes ex vna parte formā quadrupedū: ꝛ ex altera formam piſciū ſicut eſt beuer: ꝛ hmōi in ieiunio pōt comedi tñ nō ex ea parte q̄ piſcis videť. Ex alia vero parte non concordat Catholicon: Rō q2 cū ſit aial mōſtruoſum ſm Phm: ergo ex ea parte qua eſt piſcis veraciter nō ꝓhibeť. Verūtñ ſi q̄s comederet pedes eiuſdem eo ꝙ natat peccaret: q2 nō lꝫ comedere: ſicut nec pedes aucarū et auiū natātiū. Nā nullus piſcis eſt pedatus. Cauda tñ q2 piſcis eſt pōt comedi: lꝫ ꝓpter delitioſitatem meritū ieiunij attenuet. Tertio fraudē fač ieiunio q̄s pluries comedendo ſiue publice ſiue occulte. Et ꝙ dānabile ſit exēplū legimus in dial'. Grego. de quodā monacho qui ſctūs putabatur et ad extremū ductus fratribus tremēs dixit. Qñ me ieiunare credebatis occulte comedebaꝫ: et ecce nūc datus ſum draconi ad deuorādū: q̄ cauda ſua pedes meos colligauit: caput aūt ſuū immittens in os meū ſpm̄ ebibit: et ſtatim mortu⁹ eſt ſine pnia. O q̄ dei iudicia. Rogem⁹ ꝛc.

¶ Feria q̄nta poſt primā dñicaꝫ. Sermo.x. de ſanctitate ieiunij obſeruāda ꝛ fructib⁹ eius.

Llavenit et adorauit euꝫ.ſ. Jeſum dicens: Dñe adiuua me Mat.xv. ꝛ in euāgelio hodierno. Quicūqꝫ vult vt a dño Jeſu adiuuetur ad conſequendam ſalutē eternam. oportet vt ad ipm̄ accedat.ſ. ꝑ verā fidē ꝛ pniam ac bona opa ꝛ ipm̄ hūiliter adoret ꝛ auxiliū poſtulet: in hūiliatiōe cordis ſe idignū reputādo: vtpote pctōrem dei inimicū. Itē cū hoc in hūili oris ↄfeſſiōe: ꝛ inſup in hūiliatiōe corꝑis q̄ potiſſime ſit ꝑ ieiuniuꝫ ꝑ qō caro in ſeruituteꝫ redigiť: vt dicit Apl's.j. Cor.ix. Et deo ſacrificiū ſctm̄ viuū ꝛ deo placitū reddiť Rom.xij. Jōcꝫ in exēplū nobis ꝓponitur hodie mulier chananea q̄ venit ad xpm̄ ꝛ magna humilitate ſupplicauit ꝑſeuerāter vt xp̄s filiā ſuā a demonio liberaret: et ſic a xp̄o ſalutē obtinuit: vt pꝫ in euāgelica hiſtoria hodierna. Itaqꝫ de ieiunio ſacro ꝑ qō ꝓmeremur xp̄i auxiliū ad ſalutē ꝓter ea q̄ i ꝑcedētibus ſermonibus egimus tria adhuc myſteria ꝑ iſto ſermone declarabimus.

Primū dr ſanctificationis.
Scdm̄ dr inuiolationis.
Tertium dr fructificationis. A

Circa primū de ſctificatione

ieiunij ad qō nos ſcriptura horuť Joelis.ij. dicens. Canite tuba in ſyon.ſ. laudādo deum. Et ſeq̄tur, Sctificate ieiuniū.i. ſanctū

facite vt ſit deo gratū. Querit̃ ergo quō debes
ac hō ſctificare ieiuniū ſuū vt ſit deo gratum
ſacrificiū meritoriū pmiox celeſtiū. Ad qḋ rñ
detur recolligēdo ſm ſcripturas ⁊ doct. ꝙ ad
ſanctificādum ieiunium requirunt̃ precipue
cōditiones quinqꝫ que ſunt: ſcꝫ

Primū vt fiat ſancta intentione.
Scḋo vt fiat ſancta cautione.
Tertio vt fiat ſancta aſſociatione.
Quarto vt fiat ſancta diſcretione.
Quinto vt fiat ſancta cautione.

Primo inquā vt ieiuniū fiat ſancta intentōe ſcꝫ
ꝓ deo ⁊ ꝓ virtutis exercitio ⁊ ꝓ ſalute: nō au
tem ꝓ vana gloria vel hypocriſi ⁊ hmōi. Vñ
Matth. vi. xps dicit. Cū ieiunatis nolite fieri
ſicut hypocrite triſtes ⁊c. Et infra. Amen dico
vobis receperūt mercedē ⁊c. Nā tale ieiuniū
nō reputat̃ ſanctū ſꝫ iniquū: q̄ Hiero. ait. Si
mulata ſanctitas non eſt ſanctitas ſed duplex
iniquitas. Tum q̄ talis ī ſeipo nequā eſt. Tū
q̄ operat̃ nequiter querēdo vanā gloriam ab
hominibus ꝑ ieiuniū ⁊ hmōi. Scḋo requi
ritur vt ieiuniū fiat ſctā cautione: hoc eſt ſine
omnis pcti mortalis inquinatione: q̄ ſi pctm̄
non cauet̃ ieiuniū non meret̃ celeſte premiū.

Queritur ergo vtrum ieiuniū factū in pec
cato mortali valeat aliquid. Ad qḋ reſpondet
frater ange. in ſumma ꝙ valet ad plura ꝓpt̃
que etiā in pctō nō eſt omittēdū. Primo valet
ad obedientiā mandati: ⁊ ſic pcti noui euita
tionē qḋ hō incurreret quādo ieiuniū eſt p̄ce
ptū ab eccleſia vel ex voto ⁊ penitentia ⁊c. Si
enī tale ieiuniū non faceret peccaret ꝑ inobe
dientiam. Scḋo valet nihilominus etiam in
pctō ad corporis macerationem. Tertio valet
ad plura alia ad que valēt opera in pctō mor
tali facta ſcꝫ ad bona tpalia aſſequēda ⁊ mala
euitāda ⁊ hmōi: ſed non valent ad ꝯſequenda
premia vite eterne directe: ideoqꝫ melius eſt
vt talis ꝯterat̃: ⁊ ſic ieiunet. Tertio requiri
tur vt ieiuniū fiat cū ſctā aſſociatione: videlꝫ
elemoſyne ⁊ orōnis Tobie. xij. Bona ē elemo
ſyna cū ieiunio ⁊ orōne magꝭ q̄ theſauros au
ri cōdere. B Sed di qḋ hox ſit meliꝰ face
re qñ ſimul elemoſynā cum ieiunio nō poſſet
q̄s facere. Rñdet Orige. in omel. ſuꝑ euange
lio. Cum ieiunatis nolite fieri ⁊c. dicens ſic.
Bonum eſt ieiunare fratres: ſed melius eſt
elemoſynam dare: ſi aliquis vtrūqꝫ pōt duo
bona ſunt: ſi ꝰo non poteſt melius eſt elemo
ſynam dare. Et ſi poſſibilitas non fuerit ieiu
nandi ſufficit ſibi elemoſyna. Ieiunium ꝰo ſi
ne elemoſyna nō ſufficit dum vtrūqꝫ poteſt.

Si aūt forte aliquis ita pauꝑ eſt vt non ha
beat qḋ tribuat: illi ſufficit bona voluntas.

Quarto vt fiat ſancta diſcretione: vt. ſ. nec
abſtinentia ſit nimia: prout patuit ſer. vij. K.
Nec etiam comeſtio ⁊ potatio ſit nimia: ſed
moderatā teneat menſurā ſm rōnē. Sed
ſi querat̃. Quantū debeat q̄s ieiunās come
dere ⁊ bibere. Ad id Bonauē. li. de ꝑfect. re
lig. rñdet dicens: ꝙ de hoc certa regula dari
nō pōt. Hoc tñ inq̄t obſeruandū eſt ꝙ nō co
medat q̄s tantū vt poſt comeſtionē orare vel
de deo cogitare nō poſſit: nec tā modicū ꝙ la
borare neq̄at. Hec ille. Ultimo vt fiat ſctā
inuiolatione: hoc eſt vt ieiuniū nō violet̃ ali
quo mō. Et de modis violationis egimꝰ ſer.
viij. S. Circa h̓ tñ aliq̄ q̄ſtiones ſunt tractan
de quas proſequemur articulo ſermonis. O
ergo hō diſce ieiuniū tuū ſctificare. C

Circa ſecūdum ergo de

ieiunio inuiolato ⁊ ſctificato q̄ſtiones aliq̄s
tractemus. Prima q̄ſtio: vtrū gula frangat
vel violet ieiuniū ſacrum. Ad qḋ rñdetur ſm
Richar. ꝙ ieiuniū eſt triplex. Unū ab iniqui
tatibꝰ abſtinere: ⁊ h̓ frangit̃ quodlibet morta
tale pctm̄. Aliud eſt actus virtutis abſtinen
tie: ⁊ hec eſt refectio quotidiana ſatietatem
fugiens. de ꝯſe. di. v. Sint tibi ⁊c. Et h̓ fran
git̃ ꝑ gulā mortalem: ſed nō per venialē. Nā
vt Aug. de bono ꝯiugali dicit. Non oīs gula
eſt pctm̄ mortale: ſed veniale: lꝫ minuat meri
tū: tamen non frangit omnino ſicut facit pec
catū mortale. Tertiū eſt ieiuniū ex inſtitutio
ne eccl̃ie: ⁊ h̓ licet ꝑ gulā mortalē ꝑdat meri
tum abſtinētie quo ad celeſte premiū: tamen
ſpecialius frāgit̃ ⁊ violat̃ comedēdo cibos
interdictos ieiunantibꝰ. ſ. carnes vel oua: vt
patuit ſer. viij. O. Item frangit̃ etiam nimis
notabiliter horā comedendi determinatā ab
eccleſia ſine cā rōnabili preueniendo. Et de
niqꝫ frangit̃ comedendo plus q̄ſ ſemel. Hec
Richar. ſuꝑ. iiij. di. xv. D Secūda ergo
queſtio eſt: vtrū in die ieiunij comedere ma
ne vel ſero electuaria aut hmōi vel fructus:
aut etiā morſellū panis violet ſanctum ieiu
niū. Ad qḋ rñdetur ſm fratrē Angelū in ſum
ma: ꝙ lꝫ varie fuerint opiniones ⁊ aliqui di
xerint ꝙ ſola electuaria: confectaqꝫ ⁊ hmōi
medicinalia poſſint licite comedi: tamē mo
derni tenēt docto. ꝓ gñali regula: ꝙ q̄cq̄d p̄
ter īterdicta cibaria extra horā vnice come
ſtiōis ſumit̃ intētiōe comedētis ordināte ad
medicinā potiuſqꝫ ad cibū p̄ncipalr̃ in mo

dica quātitate nō frangit ſanctum ieiunium: licet illud nutriat aliqualiter. Exempli gratia quia indigens potu et timens ne dilanet ſtomachum ⁊ ſic noceat ſumit aliquid: ſiue illud ſit electuarium: ſiue panis etiam: vel fructus aut amygdala: nuces: ⁊ quicquid aliud hmōi qḋ ſumit per modū medicine pro euitādo nocumēto potus: nō frangeret ieiuniū: qꝛ eccl'ia non intendit talia ꝓhibere. Tertia queſtio vtrū quis talia ꝑdicta ſumēs ad delectationē frāgat ieiuniū? Rn̄def ſm doct. ꝙ q̄uis poſſet meritū ieiunij minorare: non tñ preceptū eccleſie de ieiunādo frangeret moderate ſumptum intētione bona vel medicine: niſi ſumeret in fraudem ieiunij vel ſtatuti eccleſie. ſ. in magna quātitate ad extinguendū famē in toto vel in parte: tūc frāgeret ieiuniū ſctm̄. Hec patent ex dictamīb' Tho. Rich. Petri de pa lu. Quarta q̄ſtio vtrū ebrietas frangat ſanctū ieiuniū? Rn̄def ſm Rich. vbi. s. ꝙ qn̄ eſt pctm̄ mortale: frangit eo modo quo ſupra dictū eſt de gula: ⁊ pōt hō plus peccare ſeipm̄ inebriando q̄ ſi frangeret tm̄ ſimpliciter ieiunium. Hec Richar.

E Circa tertium de fructibus ſacri ieiunij aduertēdum ꝙ ſacrum ieiuniū cōfert homini fructus ſalubres multiplices quos breuiter tāgēs Grego. in ꝑfatiōe dicit. Qui corporali ieiunio vitia cōprimis: mētē eleuas: ꝟtutē largiris ⁊ p̄mia: ꝑ xpm dn̄m nr̄m. Ut aūt clarius hec ꝓſeq̄mur notabim' ſacri ieiunij fructus ꝑcipue ſeptē. Primus fructus dr̄ preteritoꝝ pctōꝝ ſatiſfactio. Nam ſm docto. in. iiij. ieiuniū ponitur vna pars ſatiſfactionis. Scd̄s dr̄ vitioꝝ repreſſio: vt dicit Grego. ſupra. Exēplū de eua q̄ q̄diu abſtinens fuit in paradiſo ꝑmāſit in virginali innocētia: ſꝫ dū ꝯſenſit gule pctm̄ icurrit. Tertius dr̄ futuroꝝ pctōꝝ ꝓſeruatio: qꝛ per ieiuniū corpus domat ⁊ ſpūi ſubijcit: et ſic a peccatis cauet. j. Coꝛ. ix. Caſtigo corpus meum ⁊ in ſeruitutē redigo: ne ⁊c. O q̄ multi dicunt. Nō poſſuꝫ cauere peccatū ꝯſuetū. Sed tales aduertāt ꝙ nō eſt caſtrū tā forte qḋ expugnari non poſſit ſi victualia eidem ſubtrahantur. Sic ſi hō corpori gulam ſubtrahit: expugnabit ⁊ vincet illud ieiunio. Ideo Ambro. Nullū eſt tā grāde peccatū qḋ ieiunio non expurget. Quartus dicitur infirmitatuꝫ ſanificatio Eccli. xxxvij. In multis eſcis non decrit infirmitas: q̄ ꝟo abſtinens eſt adijciet vitā. Galienus etiā dic. Abſtinētia eſt ſumma medicina

F Exemplum in vitaſpatrū de quodā diuite qui non poterat curari medicina: ſed poſtq̄ fact' eſt monach' ſanat' eſt. Interrogatuſq̧ a quodā amico q̄s eū curaſſet: rn̄dit. Fames ⁊ faba. Quint' dr̄ mētis illuminatio: vt dicit Grego. in ꝑfa. s. Un̄ Moyſes ieiunando meruit accipere legem illuminantem ppl'm. Et ſic ieiunātib' diſcipulis ⁊ orantibus miſit ſpiritūſanctū illuminantē. Sext' dr̄ demonuꝫ effugatio Matth. xvij. Hoc genus demonioꝛū nō eijcit niſi in orōne ⁊ ieiunio. Nam ſicut fames expellit lupuꝫ de nemore: ſic ieiunium diabolū. Septimus dr̄ operuꝫ mirādoꝝ in oibus perpetratio. Unde Amb. li. de ieiunio. Magna eſt ieiunij virtus. Helias ieiun' clauſit celū: ieiunus filiū vidue ab inferis reſuſcitauit: ieiunus pluuias depoſuit: ieiun' ignes de celo eduxit: ieiun' rapt' eſt in paradiſuꝫ: et tanto plus meruit quāto amplius ieiunauit. Hec ⁊ plura ibi. O ꝗ chariſſimi aduertam' q̄ bonum eſt ieiunare: tā ad bona corporalia q̄ ſpūalia: ad meritaq̧ gr̄e p̄ſn̄ti ⁊ gl'ie in futuro ꝓ premio eterno. Rogemus ergo ⁊c.

¶ Feria ſexta poſt primā dn̄icam. Sermo. xi. de penitētie impedimētis tribus ⁊ remedijs.

ECce ſanus factus es: iaꝫ noli peccare ne deteri' tibi aliq̄d contingat Jo. v. ⁊ in euāge. hodi. Hec verba dixit xpus dn̄s hoī q̄ xxxviij. annis fuerat īfirm' quē ſanauit dn̄s iuxta ꝓbaticā piſcinaꝫ inter multos languidos iacentē. In qb' ꝟbis docet oēs penitētes vt caueāt a recidiuo pcti poſtq̄ ſunt ꝑ pniam ſanati: qꝛ ꝓpter ingratitudinē grauiorē penā demerent recidiuātes: vt accipit ex ipis ꝟbis xpi in euāg. iō Eccli. xxi. Fili peccaſti: ne adijcias iterū: ſꝫ de p̄ſtinis depcare vt dimittant. Qḋ pōt eſſe aliud thema. Ex quo aūt diabolus multos ſolet impedire ⁊ retrahere a pnia varijs modis ⁊ īpedimētis: iō in h̄ ſermone agem' de trib' īpedimētis q̄bus ꝑmaxime ſolet retrahere multos a pnia: ⁊ ſic tria myſteria notabim' remedia applicando.
Primū dr̄ error ſeductionis.
Scd̄m dr̄ timor ſatiſfactionis.
Tertiū dr̄ fauor exemplificationis.

G Circa primuꝫ de errore ſeductionis aduertendum eſt ꝙ diabolus

ſeducit mentes hoīm multorum per errorē va
num de p̄deſtinatione diuina ⁊ recidiuatiōe
in pctīn ꝯſuetudinarie. Nam multi diabolico
inſtinctu ſeducti dicunt ſic. Quare debeo pe-
nitere cum deus me preordinauit vel ad vitā
vel ad dānationem: nec poteſt aliter fieri q̄z p̄-
ut deus p̄uidit: ideo ſi ſum ordinatus ad vitā
eternam: dabit deus grām penitendi quando
vult: saltē in hora mortis. Si autē ſum de nu-
mero reproboꝝ: vtiq̄z finaliter dānabor: ideo
fruſtra pniam nūc ago: ex quo finaliter ſim ca
ſurus. Itē q: inquiūt tales etiam ſic. Ego ſcio
ex conſuetudine mea ꝙ non poſſum cauere a
recidiuo pctī: q: adeo aſſuetus ſum ꝙ ꝯ cupi-
ſcentia mala ſtatim vincet me: nōne ergo me-
lius eſt mihi nō penitere q̄z poſt penitentiā
recidiuando grauiꝰ ſcȝ dānari. iuxta illud pre
miſſum in themate dictū xpi. Ne tibi deteriꝰ
ꝯtingat ⁊c. Sed ad hec repellēda ꝑ remedio
ſunt cōſiderationes tres. Prima ex dei ordi-
natione: q: diuina p̄deſtinatio ita eſt a deo p̄-
diſpoſita vt electi ad eā nō niſi merēdo. ſ. ꝑ pe
nitētiā ⁊ opa ac p̄cibꝰ ꝑueniāt: vt dicit Greg.
xxiij. q. iiij. c. Obtineri. Vñ ꝯſidera ꝙ i p̄ordi-
natiōe dei due ſunt ſentētie latē vl' p̄uiſe. Vna
ꝙ pctōr ſi penituerit ſaluetur. Alia ꝙ ſi pctōr
nō penituerit dānet. Stultꝰ eſt ergo q̄ ſniam
mortis eterne dānatiōis cū nūc poſſet: non
vult mutare penitēdo. ſ. in ſniam vite eterne
ſalutis. Nā ibidē Aug. dicit. Nouit deꝰ muta-
re ſniam. ſ. dānatiōis ſi tu noueris mutare de-
lictū. Ad id exēplū ponit ſm eūdē Aug. xxiij.
q. iiij. c. Nabuchodonoſor. §. Itē q̄ ꝑ ꝓphetā.
ꝙ ſicut ſcimꝰ neminē vltra terminū ſibi a deo
p̄fixū eſſe victurū: tñ ſi ꝯtingat languor: oībus
lāguentibus nō incōgrue medicinam exhibe
mus: ita lȝ ſcimus ꝙ ſoli predeſtinati ſaluan-
tur: tñ oībus peccātibus adhibenda eſt cor-
rectio ⁊ pnia. Et ſic pȝ ꝙ hō debet deponere
talem errorem diabolicum ⁊ feſtinanter peni
tere. Scda cōſideratio de penitentie accele
rate valore: quia quāto quis feſtinat (pluri-
es etiam cadens) reſurgere pluries: tanto ex
hoc diabolus debilitatur ne hominem illum
ſubiectum tenere poſſit in ſeruum perpetuū:
tanto etiam magis deus prouocatur vt cōfor
tet illum per gratiam ſuā: ⁊ tanto plus iuſti
ficatur saltē in hora mortis ex habitu penitē
tie crebre acquiſito. Unde Hierony. ad Ruſti
cum mona. de pe. di. iij. §. ꝙ autem. dicit. Se
pties cadit iuſtus ⁊ reſurgit. Si cadit quō iu-
ſtus: ſi iuſtus quomodo cadit? Sed iuſti vo-
cabulū nō amittit qui ꝑ pniam ſemꝑ reſurgit

Et nō ſolū ſepties ſed ſeptuagieſſepties de-
linquēti ſi cōuertat ad pniam pctā donantur.
Hec ibi. O ergo pctōr reſurgere feſtina quoti
ens cadis. Tertia conſideratio de p̄iculoſa
in pctō manſione ⁊ cōſuetudinis aſſidua ag
grauatione: q: quiſq̄s quāto pluries ⁊ quo-
tiens peccat: tāto ſibi penas plures accumu-
lat. Vñ Iob. xx. Pluet dñs ſuꝑ eos vim furo
ris ſui Gloſa dicit. Quot ſunt gutte i pluuia:
tot dabit dñs impio tormenta. ſ. iuxta oīa ⁊
ſingula opera eius. Reuera ſtultus eſt qui ſi
bi quotidie vellet augere cruciatus. Et de h̄
exemplū ponemus in fine huius ſermonis.
D Sed di. Tamen ſcriptura expſſe dicit. ij.
Pe. ij. ꝙ refugientes coinq̄natiōes. ſ. pctōꝝ:
his rurſum implicati: facta ſunt eis poſterio
ra (inq̄t) deteriora priorib'. Et ſequit. Meliꝰ
enī erat illis non cognoſcere viam iuſticie q̄z
poſt agnitionē retrorſum conuerti ab eo q̄d
traditū eſt ſancto mandato. Hec ibi. Videt
ergo melius hoī ſtare in peccato q̄z penitere
niſi ſic peniteret ꝙ poſtea nō recidiuet in pec
catū: q: ingratitudo aggrauat pctīn recidiuā
tis. Sed cū ſciam me ex conſuetudine recidi-
uare: quare debeo penitere? Ad hoc reſpōde
tur ſm ſniam Scoti in. iiij. di. xxij. aliorſq̄z: ꝙ
nō eſt ꝓpterea in pctīs manendū: ſed melius
eſt ſepiꝰ reſurgere: q: q̄uis pctīn ſubſequēs
in recidiuante ſit grauiori pena puniendum
ꝓpter ingratitudinē reſpectu peccati prius
cōmiſſi. Et hoc mō intelligendū eſt ꝙ poſte-
riora facta ſunt deteriora prioribus peccatis
comparādo ad inuicem ipſa peccata: nihilo-
minus tñ peiꝰ eſt in peccatis ſtare rōnibus
ſupradictis in reſpectu quo ad hoiem peni-
tentē: nec cōſurgit etiā ſemꝑ tantꝰ reatus ex
ingratitudine recidiuatiōis quātus fuit rea-
tus p̄teritoꝝ pctōꝝ: vt pȝ per Sco. ſupra. Vñ
auctoritas Petri p̄dicta intelligēda eſt faciē
do cōparationē pctī poſterioris ad peccatū
prius in eodē genere peccati vel ſpecie: ⁊ nō
quo ad hois ſtatū: q: melius eſt cognoſcere
viā iuſticie ꝑ fidē ⁊ pniam q̄z oīno nō cogno
ſcere: ⁊ melius eſt ex luto pctī crebro exurge-
re q̄z in ipſo ꝯtinuo iacere. Vñ Chryſ. de cō-
punctiōe dicit: ꝙ humanū eſt peccare: ſed dia
bolicū eſt in pctō p̄ſeuerare. Et ſic pȝ. O ergo
pctōr o peccatrix noli negligere: noli in pctō
dormitare: ſꝫ feſtina celeriꝰ reſurgere vt poſſis
dānationē ꝑpetuā euadere. I

Circa ſecundū de timo-
re ſatiſfactiōis, Nam multi errore diabolico

decepti dicunt. Ego nō poſſum de peccatis
ſatiſfacere tanto labore quo deberem cum
ſint pctā mea multa ꝛ magna:ꝛ ſic iuxta ps.
Illic trepidauerūt timore vbi nō eſt timor.
Similes leonib⁹ q̄ vt dr̄ timent gallū albū
eo ꝙ put ꝛ in eo eſſe quēdam lapidem noīe
albeſton. Et ſimiles etiā elephātis q̄ timent
mures:vt hec patent in heramerō Ambro.
ſicqȝ tales non penitent. Sed ɔtra hmōi
remedia ſunt ɔſideratiōes triplices. Prima
ɔſideratio dr̄ penitētialis facilitatis. Naȝ ſi
q̄ratur vtruȝ poſſit hō faciliter ꝑ pniam de
oībus pctīs ſatiſfacere. Rn̄det ſm Tho. in
iiij.diſt.xv.ꝙ pius deus non exigit ab hoīe
pctōie equalens vel equale:hoc eſt vt q̄tuȝ
malū ꝑ pctm̄ nocuit ꝛ quātum bonū ꝑdidit:
intantū ſatiſfaciat: qȝ hoc eſt īpoſſibile. Vn̄
phs.viij.Ethicoꝝ dicit ꝙ in his honorib⁹ q̄
ſunt ad deū ꝛ ad parentes non tenet hō ad
equalens:ſed ad poſſibile. Vn̄ nō exigit de⁹
in penitentia ab hoīe niſi ꝙ eſt ſm ſuā poſſi
bilitatem:qȝ ad impoſſibile nemo obligat.
ff.de regu.iur.l.impoſſibiliū. Ideoqȝ homo
q̄ntumcūqȝ ſit magn⁹ pctōr poterit faciliter
ſatiſfacere faciendo qḋ in ſe eſt ꝛ quātū pōt:
ꝛ virtus paſſionis xp̄i ſupplet qḋ deeſt. Nā
Bern̄.dicit ꝙ vna gutta ſanguinis xp̄i pre-
ponderatur ſup oīa peccata totius mundi.
Secūda ɔſideratio dr̄ penalis modicita-
tis. Nam ſi bene aduertimus oīs pena pre-
ſentis vite modica eſt:ꝛ quaſi nihil reſpectu
pene future:vt dicit Aug. ſicut extrahere ca
pillum vnū de capite minimus dolor et re-
ſpectu crurifragij aut aſſationis. Tertia
ɔſideratio cōſolabilis ſuauitatis:quia deus
magna ɔſolatione delectationē infundit pe
nitentib⁹ ſicut ꝓmiſit xp̄s Matth.xj.dicēs.
Venite ad me oēs qui laboratis ſcȝ in mun
dialibus:ꝛ onerati eſtis ſcȝ pctīs ꝛ ego refi-
ciam vos. Tollite iugū meū ſup vos ſcȝ iugū
penitētie. Jugum eīn meū ſuaue eſt ꝛ onus
meū leue. Chryſ. dicit. O homo penitentiaȝ
times:nihil in ea durum eſt: ſed delectatio-
nem habet:cum guſtaueris tunc ſenties
q̄ſuauis eſt ſapor eius. ℞

Circa tertiuȝ de fauore
exemplificatōis. Nam multos retinet ꝛ im
pedit a pnīa fauor exempli multoꝝ quos
vidēt tam clericos q̄ ſeculares maiores ꝛ mi-
nores hoīm per abrupta vitioꝝ currere:ꝛ dī
cūt. Si illis licet quare nō mihi? Si illi ſpe-
rant ſaluari quare ego dānabor: ꝛ ſic exem-
plo illoꝝ a penitentia retrahuntur. Sed
ad hec repellenda notem⁹ tria remedia con
ſiderationis. Prima conſideratio de mul
torum dānatione:quia vt xp̄s dicit Matth.
vij. Lata via que ducit ad perditiones:mul-
ti ambulant per eam. Vnde ſi tu vides mul-
tos currere ad dānationem:non debes poſt
eos currere ad ignem gehēne:ſed teipſum
ſaluare. Sicut ſtultus eſſet qui vidēs ꝙ alij
occidunt ſe p̄cipitando in ignem:ipſe ſimili-
ter faceret. ℞ Secunda de infernali or-
dine. Nam ſi queratur vtrum quāto plures
erunt in inferno:tanto dānati habeant am-
pliorem conſolationē ex multitudine ſocieta
tis. iuxta illud prouerbiū cōmune. Gaudiuȝ
eſt miſeris ſocios habere penarum. Ad hec
reſpondet Aug.omel.de penitentia:ꝛ habe
tur.ij.q.ſ.ca.multi. Vbi dicit ſic. Non querāt
homines ſibi comites ad ſupplicia nec gau-
deant:quia plures inueniūt ſibi ſimiles in
culpa. Nam nō propterea minus ardebunt
quia cum multis ardebūt. Hec ibi. Et ſic in
damnatis fallit prouerbium ſupradictum:
vt dicit Aureolus. Tertia conſideratio de
xp̄i paſſione. Nam ideo xp̄s pro nobis ſan-
guinem fudit dolores ſuſtinuit: crucem ba-
iulauit:ꝛ in ea mortuus eſt: vt nobis exem-
plum ꝛ incitamentum daret penitentie: ſe-
quamur ergo xp̄m plus q̄ alios. Exēpluȝ
ad ſupradicta pro finali ponamus ex vitiſ
patrum de ſancto Arſenio:qui orauit vt ſibi
opera hominū reuelaret deus. Tunc appa-
ruit angelus dicēs. Egredere de cella. Egreſ
ſus vidit ethiopem ligna cedentem ꝛ facien-
tem ſarcinam grandem quā tentabat leuare
nec poterat. Et ill[illegible]us plura ligna cedēs
ſuperaddebat:iterum tentabat leuare. Et tā
diu plura ſuperaddidit ꝙ corruit ꝛ oppreſ-
ſus eſt ſub onere. Vnde angel⁹ expoſuit Ar-
ſenio dicens. Sic faciūt peccatores peccata
peccatis accumulādo:ꝛ ſic penas inferni au
gendo ſibi. Iterum vidit alium ſtantē ſuper
lacum ꝛ aquam hauriendo fundentem in ca
nale perforatum ſubtus ꝛ effluebat aqua:ꝛ
cum vellet vas illud implere ſic nō poterat.
Et angelus ait. Sic ſunt multi qui licet bo-
na operentur: tamen quia a malo non deſi-
ſtunt vere penitendo euacuant merita. Hec
ſufficiant. Rogemus ergo dominum ieſum
vt det nobis ꝛc.

¶ Sabbato poſt primā dn̄icam. Sermo.xij.
de alijs impedimētis pnīe ꝛ remedijs.

Adiētes diſci-
puli ceciderūt in faciē ſuā
⁊ timuerūt valde. Matth.
xvij. ⁊ in euāgelio hodier-
no. Sicut dicit Remigius
dñs ieſus gloriā ſue clari
tatis in transfiguratiõe oſtenſurus duxit il-
los in montē excelſum ſeorſum vt ſignifica-
ret ꝙ q̄ volūt xp̄m in glīa celeſti videre non
debēt ſtare in infimis vitioſis voluptatib⁹
mūdi: ſ; amore ſupnoꝝ erigātur ad celeſtes
montes ꝑ pniam ⁊ virtutes. Unde ⁊ in hui⁹
myſteriū quādo diſcipuli viderūt ibi glīam
trāſfiguratiõis: audiētes vocē dei pr̄is xp̄o
ſuo filio teſtimoniū perhibētis: mox ceciderunt in faciē ſuā: q: ſancti penitentes ⁊ deu;
timētes in faciē cadere dicūtur: quaſi ſi an-
te deum ad pniam faciendā ꝓſternentes: ſ;
impij retrorſu; fugiētes deū: ꝑ petī cadūt
in infernū. Hec ſm Remigiū. Et nos ḡ cha-
riſſimi vere penitendo audiam⁹ xp̄m deūq;
patrē vocantē ad pniam ⁊ ꝓſternamur cadē
tes in faciē ne in morte cadam⁹ in infernu;
impenitētes: nõ dicit euāgeliū ꝙ audientes
diſcipuli ⁊c. Itaq; de alijs adhuc īpedimē
tis pnie ꝓſequēdo cum remedijs tria myſte
ria in h ſermone poſt p̄dicta declarabim⁹.

Primū dī impedimentum pudoris.
Secūdum dicitur preſumptionis.
Tertium dicit̄ deſperationis. M

Circa primū de pudore

penitēdi. Nā plurimi ꝯfundunt̄ pudore ve-
recūdantes penitere ⁊ ꝯfiteri pctā: ⁊ ſic re-
trahūtur a pnia. Tales ſunt p̄cipue ſupbi ⁊
hypocrite q volūt videri boni cū ſint oī ſpur
citia pleni: ⁊ ſic verecūdant̄ veracit̄ cõfiteri
vel ſe humiliare ad pniam. Uñ de pe. di. iij.
Inter hec hircū. dicit Adamāti⁹. Pigra ⁊ ve
recūda eſt pnia q̄ preſentiū pudore p̄mitur.
Glo. i. reprimit̄. Itē; ſunt heu multi q̄ omit
tunt facere pniam ⁊ alia bona ne irrideātur
a malis vel alijs hoībus. Certū eñ eſt ꝙ di
ſplicet malis vita bonoꝝ. Prouer. xxix. Abo
minantur impij eos qui in recta via ſunt: ve
rūtamen valde fatui ſunt qui ne irrideātur
a malis: ꝓpterea in malo perſeuerāt: nec pe
nitentiā aggredi curāt. Unde tales ꝓ reme
dio aīe tria debent ꝯſiderare.

Primo aſſimilationē exemplarem.
Secūdo rationem naturalem.
Tertio futurā ꝯfuſionem finalem.

Primo inq̄ aſſimilationē exemplarē. Nam
tu hō qñ percipis ꝙ mali vel quiq; hoīes ir
rident te ꝓ eo ꝙ bonitatē facis: ꝯſidera ꝙ ſi
mile eſt h ac ſi ceci irriderēt eū q̄ bene videt:
aut claudi irrident eos q̄ recte ambulāt: aut
ſi laceratis veſtib⁹ induti irriderent eos qui
regio habitu fulgent: aut in ſtercore iacētes
irriderent eos q̄ mūdos ſe a ſtercoꝝ fedita-
tibus ſeruauerūt vel reſurgunt ex talibus ⁊
ſe mūdant. Sed dic mihi o hō. Nõne ſtult⁹
eſſet qui taliū ⁊ tales irriſiones curaret intā
tum vt ſibi oculos erueret ne a cecis irridere
tur: aut claudū ſe faceret: aut amictū regiu;
proijceret: aut ſe mūdare nollet ob hmõi ir-
riſiones. Sic in ꝓpoſito. Scdo ꝯſidera ra
tionē naturalē. Nam ratio naturalis dictat
ꝙ ſi nõ erubuiſti facere turpe ⁊ inhoneſtū:
ſicut eſt peccare mortaliter nõ debes erube-
ſcere id qđ eſt honeſtū ⁊ vtile. Uñ Berñ. O
inſania hoīm nimia pudet ablui ⁊ nõ pudet
inq̄nari: abſtergit̄ caligo ⁊ ꝯtēnitur aīa. Hec
ille. O hō dic mihi: ſi tu latrociniū vel furtū
cõmiſiſſes ⁊ in eo crimine deꝑhenſus nõne
erubeſceres: certū eſt ꝙ ſic nõne petere tibi
remitti a iudice pena; mortis erubeſceres:
certū eſt ꝙ nõ. Sic in ꝓpoſito nõ debes eru
beſcere penitendo remiſſionē pctī a deo pe-
tere. Tertio cõſidera ꝯfuſionē finalē: q: ſi
tu nūc in pnia nõ vis erubeſcentia; ſufferre
coram vno preſbytero in ꝯfeſſione facienda:
heu heu q̄maximā ꝯfuſionē oportebit te ſu
ſtinere in finali iudicio corā toto mundo: q:
dñs dicit Nau. iij. Reuelabo pudenda tua ⁊
oſtendā gētib⁹ nuditatē tuā ⁊ regnis igno-
miniā tuā. Ue tibi miſer pctõr: q: tūc nõ po
terit tibi fieri aliqua remiſſio ꝑ illā ꝯfuſionē.
Nūc aūt erubeſcentia eſt ſalutifera in ſacra
pnia. Elige ḡ tibi qđ vis: q: vel hic vel in fu-
turo verecūdiam de pctīs tuis oportebit te
ſuſtinere. Hec ergo cogita.

N Circa ſecūdū de impe

dimento p̄ſumptionis. notandū eſt ꝙ multi
a pnia retrahūtur ⁊ decipiūtur per vane ſpei
preſumptionem triplicem.

Primo per ſpem diutius ſupuiuendi.
Scdo per ſpem miſericordiā cõſequēdi.
Tertio per ſpem bene moriendi.

Primo inquā ꝑ ſpem diuti⁹ ſupuiuēdi. Na;
vt inquit Cicero. lib. de ſenectute. Nemo eſt
tā ſenex q̄ ſe nõ putet annū viuere. ⁊ Hiero.
ad Gerūciā. Nemo eſt tā fractis virib⁹ ⁊ tā de
crepite ſenectuti; vt nõ ſe putet adhuc annū

poſſe ſupuínere. vñ ſurrepit obliuio cõditio
nis ſue. Uerũtñ ꝓ remedio tu hõ conſidera:
qm̃ qcq̃d quis cogitet: vita nr̃a breuis eſt et
incerta: nec põt eẽ diuturna Jaco. iiij. Que
eſt vita noſtra? vapor ad modicũ parẽs ⁊ de
inde exterminabit: iõ feſtinem⁹ ad pniam.
Exẽplũ Luce. xij. de diuite cogitãte in copia
bonoꝝ epulari ⁊ gaudere in ãnos plurimos
Cui dictũ eſt. Stulte hac nocte repetent a te
aĩam tuã ⁊ q̃ cõgregaſti cui⁹ erunt? Scdo
retrahũtur a pnĩa hoĩes ⁊ decipiũtur ꝑ ſpez
ↄſequendi miam a deo ex ſola magnitudine
mie: cum tñ male viuãt. Sed ↄtra hoc ꝓ re-
medio cõſidera q: de⁹ non minus iuſt⁹ eſt q̃
miſericors: vt ait Chryſ. Ideoq̃ ſcribit Ecci
v. De ꝓpitiatu pctõꝝ noli eſſe ſine metu. Et
ne dicas. Miſeratio dñi magna eſt: multitu
dinis pctõꝝ meoꝝ miſerebit. Miſericordia
eñi ⁊ ira ab illo cito approximat: ne ergo tar
des cõuerti ad dñm. Hec ibi. Aug. In ſacra
ſcriptura canonica nõ inuenit niſi vnus ſo-
lus q̃ in fine vere penituerit ſcz latro in cru
ce. Ille: vt nullus deſperet. Solus: vt nullus
preſumat. Hec ille. Tertio multi a pnĩa re
trahunt ꝑ ſpem bene moriẽdi penitẽdo in fi
ne: ⁊ tota vita male viuũt: tales ſine meritis
operũ bonoꝝ ſperãt ſaluari. Sed ꝓ remedio
ↄſiderãdũ eſt: q: vt Aug. ſermone de inocẽti
bus dicit. Hac aĩaduerſiõe ꝑcutitur pctõr vt
moriens obliuiſcat ſui: q̃ dum viueret oblit⁹
eſt dei. Item Hiero. de tranſitu dicit. Uix de
centũ milibus hoĩm: quoꝝ mala fuit vita re
peritur vnus q̃ in morte mereat indulgentiã
inuenire. Hec ille. q: talis nõ videt veraciter
penitere: ſed mortis timore: vt de hoc latius
diximus ſer. iiij. Exemplũ legit de quodam
pniam ꝓcraſtinãte q̃ veniẽs ad extremũ di
xit euigilando. O cras cras q̃ longã reſtem
fecit qua ſuſpendar ſcz in inferno.

O Circa tertiũ de impe-

dimento deſpatiõis. Nimirũ diabolus ſic ſo
let pctõrẽ decipere: q: ante q̃ hõ peccauit per
ſuadet ſibi q: pctm̃ ſit remiſſibile ꝑ dei miaz
ideoq̃ faciat illud ⁊ poſtea poterit miam cõ
ſequi penitẽdo. Sed poſt q̃ hõ peccauit plu
ries: tunc inſtigat vt hõ deſperet de dei mia.
Tum ꝓpter pctõꝝ magnitudinẽ. Tũ ꝓpter
viaſſitudinẽ. Tũ ꝓpter multitudinẽ. Ex cõ-
tra tria ꝓ remedio ſunt ↄſiderãda. Primo
xp̄i paſſio: cui⁹ vnica gutta ſanguinis prepõ-
deraret pctis totius mũdi ad ſatiſfaciendũ: vt
dicit Bern. vñ gloſa ſup illud Job. vj. Utinã
appenderẽtur peccata mea in ſtatera: dicit:
Crucis paſſio ⁊ mors ⁊ xp̄i plus põderat q̃
multitudo pctõꝝ ſup numerũ arene maris.
Scdo miſericordie dei magnitudo q̃ eſt in
finita adeo q: oẽs etiam ex inferno ſi vellet
poſſet liberare: infundendo eis pniam: ſicut
infundit pctõri primã gratiã mere gratis: vt
ꝓbat hec Rich. in. iiij. Tertio ↄſideranda
eſt deſperationis grauis offenſa: q: vt dicit
Hiero. ⁊ Iſido. Super oĩa alia pctã grauius
pctm̃ eſt deſperatio et pl⁹ punit in inferno.
Nam ⁊ Judas grauí⁹ peccauit deſperando
q̃ xp̄m tradendo. Hec ibi. Proinde etiã ſi pu
tares te a deo reprobatũ ⁊ dãnandũ: adhuc
nõ debes deſperare etiã in hora mortis. P
Sz querit ꝓ inſtructiõe quõ debeat homo
ſpem habere: ⁊ hoc etiã in extrema hora mor
tis. Ad hoc reſpõdet Greg. lib. xxxiij. moral.
dicens. In hoĩs pectore inceſſanter debent
ſpes: fiducia: ⁊ timor ſimul cõiungi: q: incaſ-
ſum miſericordiã quis ſperat ſi nõ etiã iuſti
ciã formidat: ⁊ incaſſum iuſticiaz inuenit ſi
nõ etiã de mia ↄfidit. Opz ergo de noſtra in
firmitate formidare: ⁊ de dei miſeratione cõ
fidere. Hec Greg. Exemplum. In caſtro forti
exiſtẽti in ↄfinib⁹ inimicoꝝ q̃uis ↄfidas de
fortitudine caſtri: nunq̃ tñ ſic debes pſume
re quin cuſtodes adhibeas. Sic in ꝓpoſito
nos qui cõtinue verſamur in cõfinibus de-
monũ volentiũ caſtrum aĩe noſtre occupare
debemus cuſtodie xp̄i ⁊ beate marie nos cõ
mendare: ⁊ in noſtris virib⁹ minime cõfide-
re. Nam Aug. dicit: q: nemo a deo firmatur
niſi qui ex ſeipſo infirmũ ſe recognoſcit. Si-
cut legimus ad hec Exemplũ in lib. apum ⁊
Speculo exemploꝝ. diſ. v. exem. cviij. q: q̃dã
deuotus dũ in hora mortis nimis cõfidens
in ſuis meritis exultaret q: ſecure trãſiret ad
celũ. Ecce in agone cepit flere. Interrogatus
rñdit: q: ſcz btã virgo ſibi apparuit ⁊ ammo
nuit q: fiduciã ſpei cũ moderamine timoris
haberet: ⁊ ſic deberet vltimũ diẽ excipere. Et
ſic cõpunct⁹ a fratrib⁹ aſtantib⁹ orõnẽ peti-
uit vt hec noxa ſibi dimitteret a deo. De hoc
miraculo habetur ſermone de tempore. xxvj.
S. poſt Pentecoſtes. Rogemus ergo dñm ie
ſum vt det nobis ⁊c.

¶ Dominica ſecunda Quadrageſime in ma-
ne. Sermo decimuſtertius de Contritione.
Et aduertendum q: ſm ordinariũ curie Ro
manẽ in hac dñica legitur euãgeliũ diei he-
ſterni: id eſt ſabbati qđ eſt de transfiguratiõe

chriſti.Sed in eccleſijs ſecularium ſacerdotū le-
git euāgeliū p̄cedētis quīte ferie.ſ.de mulie-
re chananea. Jdō thema pōt de vtroq̄ p̄dicto
rū euāgelioꝝ accipi ſicut placuerit p̄dicatori

A Ceceſſit Jeſus ⁊
tetigit eos dixitq̄ eis.Sur
gite nolite timere ⁊c. Mat
thei.xvij.⁊ in euāge.hodi.
Sicut docet Ber.Dñs Je
ſus qđ ſemel ⁊ in vno loco
corꝑaliter fecit:hoc ſpūalr̄ q̄tidie ad ſalutem
noſtrā ꝑ grām facere nō deſiſtit. Sicut ḡ in
trāſfiguratiōe ex voce pr̄is celeſtꝫ territos et
ꝓſtratos nō deſeruit in timore:ſꝫ pie ad eos
acceſſit ⁊ etiā tetigit manu ac ꝯfortauit di.
Surgite nolite timere.q.d.nō ē timēdū vob̄
q: ego ſal⁹ eterna ſuꝫ vobiſcū.Sic ſpūalr̄ be
nign⁹ Jeſus ⁊ nūc accedit ad cor pctōris qñ:
ſcꝫ ad vocē dei inuitātis ꝯuertiť ⁊ ad penitē
dum ꝓſterniť corā Jeſu veniā petendo ⁊ ſe
hūiliando.Nā teſte Eſa.lvij.dñs habitās eſt
cū cōtrito ⁊ hūili ſpū vt viuificet ſpm̄ hūiliū
⁊ cor ꝯtritoꝝ.Hec ibi.O ꝙ̄ mira xp̄i hec di-
lectio.Itē xp̄s dñs Jeſus nō ſolū accedit ad
peccatorē:ſed etiā manu mīe illū tangit ad-
iuuando vt ſurgat a peccatis:⁊ confortando
ſua ꝓmiſſione vt nō timeat:quia vere peni-
tentibus promiſit xp̄s regna celorum Mat-
thei.iiij.O ergo chariſſimi audiamus quid
dicit euangeliū:ſcꝫ Acceſſit Jeſus ⁊c.

Itē ex euāgelio alio thema accipe.Miſe-
rere mei dñe fili Dauid:filia mea male a de-
monio vexať Mat.xv. ⁊ in euangel.Jn qui
bus ꝟbis nos exēplo hui⁹ mulierꝭ chananee
docemur quō pctōr ꝯtritus debeat miāꝫ dei
inuocare:q: primo cōſiderādo ⁊ allegādo xp̄i
diuinam miam magnā:cui ꝓprium eſt miſe
reri ſm̄ Bern̄.Jdeo dicit.Miſerere mei dñe
ſcꝫ deus.Scđo allegando vel confitēdo xp̄i
incarnationē vel humanationē.Jdeo addit
Fili Dauid.Tertio pctōꝝ ſuoꝝ confeſſioneꝫ
verā.ideo addit:filia mea a demonio vexať.
ſm̄ Raba.hoc eſt:cōſcia pctō grauať.Hec ex
euangelio quod legiť hodie in eccleſijs ſecu-
larium. Itaq̄ poſtq̄ egimus de peniten-
tia in generali:iam agendum reſtat de eius
prima parte que eſt Cōtritio:de qua tria my
ſteria declarabimus ꝑ hoc ſermone.

Primū de reali notificationis.
Scđm de regularis modificationis.
Tertiū de ſalutaris reiterationis.

¶ Circa primuꝫ de reali
notificatione.Notandū ꝙ valde neſſariū eſt
nobis hoc noſſe qđ ſit realr̄ vera cōtritio:q:
ip̄a eſt pars prima pnīe:q̄ ſi nō valuerit : nil
valebūt pnīe cetere partes.ſ.ꝯfeſſio:⁊ ſatiſfa
ctio.Sicut ſi alicui⁹ ſtructure fūdamētū ma
le fuerit iactū:nil valebit ſupedificata in eo
ſtructura:ſꝫ corruet.Vñ Magr̄ in.iiij.di.xvi.
ca.ſ.dicit.Jn ꝑfectione pnīe tria ſunt ꝯſide-
rāda:ſcꝫ cōtritio cordis vel cōpūctio:ꝯfeſſio
oris:ſatiſfactio opis.Hec eſt inq̄t fructifera
pnīa:vt ſicut trib⁹ modis deū offendim⁹:cor
de:ore:⁊ ope:ita trib⁹ modis ſatiſfaciamus.
Hec magr̄ ibi.Quapropter diſcam⁹ agnoſce
re:qđ ſit realr̄ ꝯtritio.Ad qđ r̄ndeť ſm̄ Bona
uen.di.xvi.li.iiij.⁊ Rich.ac Tho.e.li.iiij.di.
xvij.arť.ſ.q.ſ.⁊ ꝯcorditer alios doc.ꝙ Cōtri-
tio eſt dolor volūtarie aſſumpt⁹ ꝓ pctīs cū ꝓ
poſito ꝯfitendi ⁊ ſatiſfaciēdi.Sed vt hec dif
finitio magis inoteſcat ſimplicib⁹:hic queri
tur:quare talis dolor pnīalis ſcꝫ ꝓ pctīs no-
minať ꝯtritio.nā hoc vocabulū quare habet
Ad hoc nota ſm̄ eoſdē p̄dictos doc.vbi.ſ̄.ꝙ
ſicut in materialib⁹ durū đr illud qđ non ce-
dit tactui:per Phm̄.iiij.Metheoroꝝ.Fran-
gi autē đr aliquid dum diuidiť in partes ma
gnas.Sed đr cōmuni vel conteri quādo redi
giť in partes paruas ⁊ minutas vt quaſi an
nihileť.Sic metaphorice cor hoīs durum di
citur eſſe qñ diuine inſpiratiōi q̄ſi manui tā
genti nō cedit:ſed obuiat:hoc eſt dum in af-
fectu peccādi dure ꝑmanet.Sed quādo hoīs
cor reſipiſcere incipit a peccatis:frāgi đr per
attritionē.Quādo aūt intātū ꝗs cōterit in ſe
affectū peccati:ita vt volūtas peccandi in eo
ꝑfecte ⁊ totaliter deſtruatur ⁊ ab eo recedat
tūc contritio đr.Et ſic patet ſm̄ Fran.May-
ro.⁊ alios:ꝙ attritio differt ab ip̄a cōtritio-
ne:q: attritio eſt dolor imperfect⁹:⁊ q: eſt ſi-
ne grā gratūfaciente.Cōtritio vero eſt dolor
ꝑfectus ⁊ cū grā gratūfaciēte:licet ꝯtritio ⁊
attritio materialiter idem ſint.Sicut enī lux
aurore incipit mane:ſic in homine attritio:q̄
creſcēdo fit contritio quaſi lux ipſa meridiei
⁊ ꝑfecte diei:lꝫ materialiter ſint ideꝫ.Exēpli
gratia.Unus magnus pctōr deo inſpirante
incipit ſe recognoſcere de pctīs ⁊ dolere:ſꝫ nō
dum habet ꝑfectū ꝓpoſitū deſerendi peccatū
talis attritus eſt.Quādo aūt talis ꝑfecti⁹ do
let:adeo ꝙ omnino vult abſtinere a pctō con
fiteri:⁊ cauſas pctōrum excidere:puta mere-
tricem a ſe abijcere aliena reſtituere:iram de

ponere: ⁊ hmõi iam contritus eſt. Ex quib⁹ patet ꝙ ad veram cõtritionem quattuor requirũtur: quoꝝ ſi vnũ tm̃modo defuerit: vera contritio nõ erit.

Primũ eſt dolor p̃teriti peccati.
Scõm eſt ꝓpoſitũ de cetero cauendi.
Tertiũ eſt ꝓpoſitũ vere confitendi.
Quartũ eſt ꝓpoſitũ iuxta poſſe ſatiſfaciẽdi. Et de his clarius agem⁹ in ſequẽtibus.

R Circa ſecũdum de regulari modo cõtritionis notande ſunt quattuor regule precipue.

Prima de modo non volendi.
Secunda de modo deteſtandi.
Tertia de modo dolendi.
Quarta de modo ꝓpoſitum habendi.

Prima regula ꝙ hõ ↄtritus vere dꝫ velle peccatũ nõ feciſſe: ⁊ ꝙ fecit diſpliceret vt ponit̃ ſm Scotũ ⁊ doctores. Sed di. Quõ poteſt hoi diſplicere ⁊ nolle qd̃ iam p̃teritũ eſt: cuꝫ illud nõ põt nõ eſſe. Nam p̃teritũ nõ eẽ preteritũ implicat ↄtradictionẽ ſm Phm̃. ij. perihermenias. Stultũ em̃ eſt nolle qd̃ nõ põt nõ eẽ. Sed ad hec rñdet̃ ſm Tho. in. iiij. diſt. xiiij. ar. j. q. vj. in ſol. argumenti: ꝙ ꝗuis voluntas cõpleta in ipſo penitente nõ ſit abſolute de impoſſibili: eſt tñ de ipſo ⁊ dꝫ fieri voluntas ↄditionata. Vellem⁹ em̃ ſi eſſet poſſibile ꝙ hoc nõ fuiſſet: ⁊ h̃ ſufficit. Hec ibi. Secũda regula ꝙ hoi ↄtrito vere ſi nõ põt dolere de hoc qd̃ fecit: ſufficit deteſtari ꝙ illud inordiate ↄtra legẽ dei fecit ⁊ offendit. S

Nã querere poſſes. Quõ hõ q̃ non põt peccatũ dolere eo ꝙ exinde vtilitatẽ habuit vel ↄſecutus eſt poſſit eſſe in ſtatu ſalutis? Exẽpli grã. Ideo nõ dolet q2 ex adulterio filium generauit q̃ magn⁹ ⁊ potẽs vel ſcientificus ꝓ tota ꝓuincia vel eccl'ia poſtea vtilis effectus eſt. Vel ſiq̃s ex rapina ditat⁹ eſt queſtũ faciẽdo ꝑ rapta bona ⁊ iam reſtituere nõ ꝯet ſe ac ſuos ſuſtẽtare: ⁊ nõ dolet ꝙ rapuerat: qm̃ ex hoc ditat⁹ eſt. Rñdetur ſm Henri. de Gandauo in quodlibeto: ꝙ circa pctm̃ poſſunt ↄſiderari tria. Primo ſubſtantia actus pcti. Scõo aliqd̃ bonũ qd̃ euenit ex pctõ: puta filiũ generauit ex adulterio vt dictũ eſt: ⁊ hmõi. Tertio inordinatio actus ipſi⁹ ſcilꝫ ꝙ ↄtra legẽ dei factũ eſt tale. Hõ aũt tenet̃ dolere ſolũ de inordinatiõe actus: eo ꝙ deũ offendit: ↄtra eius legẽ faciẽdo. Idõcꝫ lꝫ hõ nõ poſſit dolere de delectatione quã habuit in actu pcti vel de ſubſtantia illius actus: aut etiã de bono ſecuto: puta de filio generato: ⁊ hmõi. Nihilomin⁹ talis põt ſaluari ſi doleat ꝙ talẽ delectationẽ ⁊ filiũ ſeu aliã vtilitateꝫ habuit ex inordinato mõ ⁊ cum offenſa dei. Et hoc dolere ſufficit ad ↄtritionẽ ſaluificã.

Tertia regula ꝙ ad verã ↄtritionẽ nõ neceſſario requirit̃ dolor ſenſualis: ſed ſufficit dolor volũtatis: ſi tñ ↄcurrit dolor ſenſualis: meritorius eſt ⁊ multũ vtilis. Ratio: q2 dolor ſenſualis nõ eſt in ptãte hoĩs vt poſſit ſe excitare hõ ad ſenſibiliter dolendũ ⁊ plorandũ. Nam vt Phs dicit: mulieres ſunt naturaliter ad fletũ faciles: viri aũt duri. Sed deus nõ req̃rit̃ ab hoĩe id qd̃ eſt impoſſibile. Naꝫ ff. de regu. iur. l. Impoſſibiliũ. Ad impoſſibile nemo obligat̃. Propterea ad contritioneꝫ verã qñ hõ nõ põt ſenſualiter dolere: ſufficit ad ſalutẽ dolere ſaltem intellectualiter ⁊ voluntarie: hoc eſt: velle nõ feciſſe cõtra deum: aut ſaltẽ dolere de hoc ꝙ nõ põt dolere ſenſibiliter flendo: vel dolere ꝙ non põt ſic velle nõ feciſſe. Nam vt Cancellari⁹ Pariſieñ. quodã tractatu: ⁊ ſequit̃ eũ Antoñ. ſloreñ. aliiqꝫ moderni di. Aliqñ inquit nõ tã meritoriũ eſt dolere ſenſibilit̃ de pctĩs: ſicut velle dolere ⁊ nõ poſſe. Prob at̃ hoc ꝑ Pſ. dicentẽ. Deſideriũ pauperũ exaudiuit dñs: preparationem cordis eoꝝ audiuit auris tua. Et ita iudicat nos deus ſm rõnis ſuperioris arbitriũ: volũtatem ⁊ iudiciũ: ⁊ nõ ſm ea q̃ nobis inuitis ⁊ ↄtra nitentib⁹ ex rõnis electioneqꝫ nolentibus: portio ſenſualis inferior aduehit. Hec ille. T Exemplũ ad hec narrat̃: ꝙ quedã nobilis ⁊ ditiſſima mulier illegitime ↄcepit ⁊ peperit ſucceſſiue tres filios q̃s fecit erudiri ⁊ facti ſunt doctores maximi: ita ꝙ ꝑ eos multi de eccleſia ſunt illuminati. Unus illorũ fuit theologus maxim⁹. Alius canoniſta. Tertius hiſtoriarũ magiſter. Cũqꝫ mulier illa ad extremã tandẽ horã in infirmitate peruenifſet: acceſſerunt ꝑdicti filij eius ⁊ monebãt eã ad pniam. Illa di. Non poſſum dolere pctã illa ex q̃bus tanta ꝓuenit vtilitas vt tales doctores genuerim. At illi monentes eã diligenter ⁊ ſollicite induxerũt vt doleat de hoc ſaltẽ ꝙ nõ põt dolorẽ hr̃e. Illa aſſentiens ſic deceſſit. Et tandeꝫ cuidã viro bono apparuit dicẽs ſe eſſe in purgatorio ⁊ ſic de ſaluandoꝝ numero. Quarta regula ꝙ ad veritatẽ ↄtritionis ſalutifere ſufficit in ꝓpoſito voluntatem nõ peccandi de futuro hr̃e: nec requirit̃ neceſſario ↄtinuatio de facto ꝑ oĩ futuro tpe vt nõ ↄtingat a pnia vera poſt

modū aliqñ de facto excidere. Nam vt Tho
mas in.iiij.diſ.xiiij.dicit. Erroneū eſt dicere
ꝙ nō fuerit vera pnīa vel ɔtritio vera qñ in
qnat ſequēti culpa:vl ꝙ a vera pnīa nō poſ
ſit quis excidere vl pniam iterare. Uñ ſuffi
cit ad veritatē ɔtritionis hoc in ꝓpoſito ha
bere ꝙ decetero nunꝗ velit mortalr̄ pecca
re dei grāꝫ adiuuāte ⁊ iuxta ſuū poſſe:ꝗuis
neſciat ſi aliqñ peccabit:' aut lꝫ putet ꝙ ali
qñ peccabit.vñ ⁊ xp̄s Jo.viij.loquēs adulte
re dephēſe:⁊ etiā alijs quos abſoluit:dixit.
Uade ⁊ ampli⁹ noli peccare:hoc eſt:habeas
voluntatē vel ꝓpoſitū nō peccādi:⁊ nō dixit
nō peccabis ampli⁹. De hoc patebit clarius
etiaꝫ in ſequēti articulo. O ḡ hō diſce quō ꝑ
contritionem ſaluari poſſis.

¶ Circa tertiū de ſaluta

ri reiteratione querit̄ vtrū hō ꝗ ſcit ſe cōſue
tudinarie iteratis vicib⁹ in pctm̄ futurū ca
dere:poſſit verā ɔtritionē ſemꝑ quotiēs vult
ſibi formare ⁊ vere penitere? Rōnes q̄ōnis
ſunt ꝓ vtraꝗ parte. Nā poſſes arguendo di
cere ꝙ nō:q2 ꝓut de pe.di.iij.§.ſ. Auguſtin⁹
ca. Jnanis eſt pnīa(inquit)quā ſequēs coin
qnat culpa:ergo videt̄ ꝙ talis non vere pe
nitet:cū ſciat ſe iterato peccare:qm̄ ad veraꝫ
pniam requirit̄ ꝓpoſitum nō peccādi. Sed
in contrariū eſt:q2 vt ibidem ſcꝫ de pe.di.iij.
§.Hac auctoritate. Gratianus dicit ꝙ itera
tā pniam deus nō ɔtēnit:⁊ ſepiſſime iterata
pnīa ſemꝑ pctā remittūtur. Jtem Chryſoſto
mus ibidem.c.Talis mihi(inquit) crede eſt
erga hoīes pietas dei ꝙ nunꝗ ſpernit peni
tentiā ſi ei ſimplr̄ ⁊ ſincere offeratur: etiam
ſi ad ſummū quis perueniat malorū: ⁊ inde
tn̄ velit reuerti. Hec ibi. Ad hec rn̄detur ergo
ſm̄ Ric.h.ſup.iiij.diſt.xiiij.q.ix.ar.ij.⁊ Tho.
concordat. Alioſꝗ recolligēdo ꝑ quattuor do
cumenta. Primū eſt de preterite pnīe veri
tate:videlꝫ ꝙ pnīa quā ſequēs inqnat culpa
nihilomin⁹ vera eſt:nec dr̄ inanis per Aug.
vbi.ſ.ſic intelligēdo ꝙ nō fuerit vera: quia
potuit eſſe vera. Sed inanis dr̄ ſic intelligē
do ꝙ per pctm̄ ſequēs mortificat̄ ⁊ redditur
inſufficiēs ad vitā eternā. Et bene ſic dr̄ ina
nis eo ꝙ erit ſine fructu pnīe vere pſeueran
tis in grā:cui⁹ fructus eſt vitatio gehēne et
adeptio glorie. Hec patent in gloſa ibidem.
Scdm documētum de hmōi pnīe equali
tate:ꝙ ſcꝫ pctōr cōſuetudinarie recidiuans
pōt iteratis vicib⁹ ſemꝑ velle nō peccaſſe et
ꝓpoſitū hr̄e nō peccandi:lꝫ putet ſe nō iple

turū hoc ꝓpoſitū:ſed iterū caſurū ex fragili
tate vel praua ɔſuetudine. Ex hoc ſuffiat ad
verā ɔtritionē ſcꝫ habere ꝓpoſitū: vt patuit
ex ſupradicta regula.iiij. articulo ꝓcedenti.
Nā vt Aug.lib.retractationū.ſ.c.xviij.dicit.
Nullus ſceleratus ꝗtūcūꝗ peſſimus ꝗdiu
in hac vita eſt cōſtitutus debet vel hꝫ deſpe
rare:q2 ſemꝑ quotienſcunꝗ cadit pōt reſur
gere ad veraꝫ pniam ꝓdicto modo. O ḡ dei
miſericordia maxima. ¶ Tertium docu
mētuꝫ de excuſationis falſitate:ꝙ videlꝫ illi
ꝗ ſe excuſant ꝑ cōſuetudinē dicentes ꝙ ideo
nō poſſunt veraciter penitere:q2 ſciunt ſe ite
rum ꝓlapſuros in pctm̄:falſuꝫ dicūt. Primo
q2 neſciunt ſi forſitan moriant̄ anteꝗ itera
to peccabunt:ideo habeant nūc ꝓpoſitum ⁊
ſufficit. Secundo q2 forſitan deus dabit ſibi
virtutem pſeuerandi vt decetero nō peccet:
ſicut multis facit ex miſericordia deus. Ter
tio q2 tali occaſione nō reſurgere fatuuꝫ eſt.
Sicut exempli gratia. Si tu ſcires ex certa
dei reuelatione ꝙ inde tranſiens anteꝗ per
uenias ad domū tuā ter es caſurus in lutū.
Dum ergo ꝓma vice vel ſecunda cecideris ſi
non vis reſurgere eo ꝙ adhuc habebis plu
ries cadere:ſtultus es. Sic in ꝓpoſito de ca
ſu peccati. O ergo hō exurge de fecibus pctī
quotienſcūꝗ cadis. Quartū documentuꝫ
de iterate ⁊ creberrime cōtritionis ſalubrita
te:ꝙ videlicet multū valet ad ſalutē hoī cre
bro cadenti:crebro ⁊ ſtatim ꝑ contritionē re
ſurgere. ¶ Ad quod docet nos ꝓmo ſcri
ptura tam ſacra ꝗ̄ canonica. Nam Hiero.ad
Ruſticū monachū.de pe.diſt.iij.§.ꝙ aūt.di
cit. Septies in die cadit iuſt⁹ ⁊ reſurgit. Si
iuſtus quō cadit:ſi cadit quō iuſt⁹. Sꝫ iuſti
vocabulū nō amittit qui ꝑ pniam ſemper re
ſurgit. Et nō ſolum ſepties ſed etiam ſeptua
gieſſepties delinquēti ſi cōuertatur ad peni
tentiā pctā donātur. Hec ille. Scdo exem
pluꝫ ⁊ ratio ex lege phīca pariter ⁊ ciuilica.
Nā oīs hō naturaliter opararet quotienſcūꝗ
occideret̄ ſi poſſibile foret ſemꝑ reuiuificari
⁊ a morte reſurgere:quāto magis dꝫ a morte
aīe ꝑ verā ɔtritionē ſtatim reuiuificari ⁊ re
ſurgere. Nimirū.ff.de legib⁹.l. Ex his in.ff.
veteri gloſa qrit:vtrū reſuſcitat⁹ ſicut lazar⁹
debeat rehabere poſſeſſiones quas prius te
nuit an fili⁹ ꝗ ſtatim intrauit pre mortuo. Et
videt̄ magis tenere cū patre. Et bene:q2 ꝓn
ceps ꝗ ɔceſſit illi ꝓncipale ſcꝫ vitā:intelligi
tur etiā ɔceſſiſſe acceſſoria.ex. de reg.iur.lib.
vj.tex.cū glo. Sic quē de⁹ reſuſcitat ad vitā

gratie quotienſcūq; ſemp reddit ei oīa bona
ſpūalia τ merita operū q̄ habuit anteq̄ pec-
caſſet. **Z** Tertio ꝓ finali ponam⁹ mira-
culū ex hiſtoria. Nam Ceſarius in dial.nar-
rat ꝙ quidā iuuenis horrenda pctā cōmiſit
q̄ cōfiteri nulli ſacerdoti poterat. Sed poſt
tpa multa eſtimuit dei iudiciū τ cōpunctus
eſt: venitq; ad ſanctū Victorē priorē τ cepit
confiteri tot lachrymis τ ſingultib⁹ vt loqui
nō poſſet: iterū atq; iterū incipiens confeſ-
ſionē loqui nō poterat pre fletu. Tunc prior
dixit ei. Vade ſcribe pctā tua in cedula τ de-
fer ad me. Et fecit ſic. Iterū volēs verbis cō
fiteri defecit: ſed cedulā porrexit cū rugitu.
Prior ꝑlecta cedula dixit. Nō ſufficio tibi cō
ſiliū dare: ſed ſi vis ꝑſentabo cedulam abba
ti τ conſiliū requirā. Iuuenis licētiauit eū.
Venit prior ad abbatē τ narrauit ſibi τ por
rexit cedulā. Et ecce tota illa ſcriptura inuen
ta eſt fore deleta in ſignuz ꝙ deus dimiſerit
ſibi oīa pctā. Ad qđ obſtupuerūt τ iuueni ce
dulam oſtenderūt. Illeq; ſummo gaudio re
pletus deo gratias egit τ decetero ſemp cō-
tritionē τ confeſſionē frequēter iterando be
ne vixit. Rogemus xpm τc.

¶ Dñica eadē poſt prandiū. Sermo.xiiij. de
ↄtritiōis ſalubris formatiōe τ ſufficiētia.

COr contritū et hu
miliatū de⁹ nō deſpiciet Pſ.l.
Hec verba dixit Dauid dū pe-
niteret de pctīs. In q̄bus oſtē
dit ꝙ deus multū amat hoīem
contritū de pctīs. Ideo min⁹ dicēdo plus ſi-
gnificat ꝑ figurā Littote dicēs. Cor ↄtritum
τ humiliatū ſcʒ ad penitendū: deus nō deſpi
ciet. i. multū diligit. **A** Sed quare hoc.
Vtiq; ideo: q2 ꝑ contritionem ſacrificaꝫ hō
ipſi deo. Primo in aīa vł ſpū ꝑ doloris inter
ni afflictionē: iō ibidem ꝑmittit Pſ. dicēs.
Sacrificiū deo ſpūs cōtribulatus. Scđo in
corde: vbi eſt fons ſanguinis ꝑ amoris ignē
τ ardorem: q2 amore dei compungiꝫ τ punit
pctm̄. Tertio in oculis τ capite ꝑ lachryma-
tionē. Bern. Lachryme penitentiuz vina ſūt
angelorū: τ ſic etiaz dei illorū. Quarto in ore:
gutture: τ in lingua per confeſſionem. Item
quintō in facie per ruborem erubeſcentie.
Sexto in toto corpore per omnimodaz ſacri
ficationem. Iſtis modis chriſtus domin⁹ ſe
in ſacrificium in cruce obtulit pro nobis: ſcʒ
in anima: corde: oculis patiendo ergo exem
plo ſuo debemus τ nos τc. Unde etiā in epi
ſtola hodierna Apoſtolus. j. Theſ. iiij. dicit.
Non vocauit nos deus in immūdiciam: ſed
in ſanctificationē in xpo ieſu domino noſtro:
qđ poteſt eſſe aliud thema. Propterea meri-
to Pſ. dicit ꝙ cor contritum deus diligit vt
ſanctum ſacrificium. Itaq; de ſacra contri
tione tria myſteria preter predicta declare-
mus in hoc ſermone.

Primū dicitur ſalubritatis.
Secūdum dicitur ſerioſitatis.
Tertium dicitur ſingularitatis. **B**

Circa primuz de ſalubri
tate contritionis queritur: vtrum ad ↄſequē
dam ſalutem ſufficiat peccatori habere quā
tumcūq; paruam contritionez. Nam multi
ſunt qui valde modicum dolent de peccatis
ſuis: an ergo tales ſaluentur. Reſpondetur
ex Richarđ. doctorumq; dictis in. iiij. diſtin.
xvj. τ. xvij. recolligendo ꝙ contritio poteſt
dici modica tripliciter. Uno modo videlicet
ſic ꝙ deficit a vere contritionis ratione: τ ſic
potius dicitur attritio q̄ cōtritio: puta quā
do quis ex ſolo timore ſeruili propter eua-
dendam penam aliquātulum dolet peccaſſe
τ nō ex amore dei: vł quando aliqua tm̄ pec-
cata deteſtatur τ non omnia: vel ſi oīa dete-
ſtetur tamen nō habet plenam voluntatem
omnia cauendi in futurum: vel nō vult occa
ſiones peccatorū prout tenetur euitare: vide
licet meretricem quā tenet non vult eijcere:
aut aliena nō vult reſtituere: aut irā et odiū
erga proximū non vult deponere τc. Talis
contritio deficiens vel potius attritio non
ſufficit homini ad ſalutem: ſi in tali quis de
cedat ſtatu. Sm tamen Scotum faciēti qđ in
ſe eſt attrito gratia infūditur virtute clauiū
in ↄfeſſione: attritioq; formatur in cōtritio-
nis gratiaz: qđ patet infra ſermone. xxvij. D.
Sm Scotum in. iiij. diſt. xiiij. q. vlti. τ ↄcorđ.
Tho. in quodlibeto. iiij. Unde Ioānes Ger-
ſon Cancellarius Pariſieñ. tractatu ſuꝑ que
ſtiōe quadam facta de ſtatuto ordinis Char
tuſieñ. notat hanc doctrinam ꝙ abſolutio
ſacramentalis poteſt delere peccata que nō-
dum erat ↄtrita ſufficienter ſed ſolū attrita:
Stat enim ꝙ cōfitens nō ſit contritus actu
ſed ſufficit attritio cum receptiōe abſolutio
nis videlʒ ſacramentalis. Hec ille. Et hoc in
telligendum puta quādo obicem diuine gra
tie talis nō poneret: manente fixa voluntate

in pctō aliquo. Nam attritio formari in ɔtri
tione p inſtructionē cōfeſſoris in tali poſſet
videlȝ vt doleret nō ſolo timore ſeruili: et de
oībus ⁊ ꝓponeret cauere decetero et hmōi.
Alij defectus aūt poſſent ſuppleri v̓tute cla
uiū in nō ꝓponēte obicē grē. Scdō mō cōtri
tio dr̄ modica vel parua: ſic ꝙ vera eſt contri
tio charitate informata ⁊ grā gratūfaciēte:
q̄uis modica ſit affect⁹ deuotione. Et talis
qntūcūqȝ ſit modica dūmō ſit īformata cha
ritate in ſolo infimo etiā gradu charitatis:
ſufficit ad ſalutē: qꝛ p ctō ɔriaſ charitas et
ipā opit multitudinē pctōꝝ. j. Pe. iiij. Unde
ſiqs hȝ pctōꝝ diſplicētiā ī volūtate cū ꝓpo
ſito cauēdi oīa decetero mortalia: q̄uis iſta
cōtritio ſit modice deuotionis vel q̄ſi nulle
affectiōis: dūmō anim⁹ moueatur ad hec ex
dei dilectiōe pncipali⁹ ſm volūtatis electio
nē: talis ɔſequiſ remiſſionē pctōꝝ ⁊ ſalutē:
et ſi p ignē purgatorij. Tertio mō ɔtritio
dr̄ ſic ꝙ parū hȝ de dolore ſenſuali ⁊ ɔtriſta
tiōe. Et talis modicitas flet⁹ vel doloris ſen
ſualis nō impedit rōnē vere ɔtritionis: nec
requiriſ neceſſario: ſed eſt ad penitētie pfe
ctionē: vñ ſine ea eſt ſalus. Nec pōt hō ſemp
flere: ſȝ ſufficit volūtari⁹ dolor hoīs quē pōt
ſemp hr̄e ad grām dei acqrendā. E Rō
eſt ſm Rich. in. iiij. diſt. xvij. qꝛ deus ex ſua
ineffabili miſericordia oī faciēti qd̄ in ſe eſt
attrito: nec obicē grē ponēti ordinauit ⁊ ꝓ
miſit ſe daturū grām Lu. xi. Omnis q̄ petit
accipit et q̄ querit inuenit. Et. ij. Paral. vlti.
Tu dñe ſm bonitatē tuā ꝓmiſiſti penitētiā
remiſſiōis pctōꝝ. Ideoqȝ neceſſariū eſt aliq̄
modo a deo dari grām gratūfacientē pctōri
dū facit qd̄ ī ſe eſt attrit⁹ nec ponit obicē grē:
et hoc eſt neceſſariū nō neceſſitate coactiōis
vel īmutabilitatꝫ abſolute: qꝛ de⁹ nulli debi
tor eſt: ſȝ neceſſitate īmutabilitatꝫ ex ꝓmiſ
ſione liberali q̄ deus ſic ordinauit ⁊ ꝓmiſit.
Exēplū ad id ponit Petr⁹ de pal. ſup. iiij. ꝙ
in ciuitate Lugdunēn. reptū eſt, a fodiētib⁹
fundamētū cuiuſdā palacij teſtudo in q̄ erat
vnū caput hñs os: linguā: ⁊ labia ac dentes
viua ⁊ recētia: et audierūt ab eo vocē dicen
tē. Uocate epm. Illi admirantes cucurrerūt
nūciātes epō. Qui veniens interrogauit qs
eſſet et qd̄ vellet. rn̄dit. Ego fui iudex legū:
gētilis fui ſȝ v̓tuoſe viri ꝓut cognoui debe
re: nil iniuſte iudicaui: neminē iniuſte leſi: ī
fine vite de oībus pctīs dolui: ſed abſqȝ fide
xpi diſceſſi q̄ ad me nō ꝑuenit: ꝓpter qd̄ de⁹
miſericors in hoc capite aīam meā reſerua
uit. Nunc ergo da mihi ſacrum baptiſma et
aīa mea volabit in celū: et pro ſigno v̓itatis
hoc caput mox redigeſ in pulueres. Epūs ꝗ
baptizauit: et ſic factū eſt vt dixit. O ꝗ mira
dei miſericordia. o pctōr xpiane age pniam.

D Circa ſecūdū de ſerie

ɔtritiōis formāde q̄riſ ꝓ practica informa
tione vtiliter quali ſerie ⁊ modo debeat cō
tritionē formare ſibi peccator hō. Ad qd̄ ſm
theologos doc. ſup. iiij. Scotum et alios re
colligēdo rn̄deſ: ꝙ ad habendā cōtritionem
charitate formatā, ⁊ pctā mortalia delentem
ac bñ circūſtantionatā: cōgruit talē ſeriē in
ɔtritiōe formāda tenere ſm qd̄ ad talē verā
ɔtritionē requiruntſ hec. Primo reqritur
examinatio ɔſcientie ⁊ diſtincta oīm morta
liū recogitatio cū ſuis circūſtantijs in aliud
genus vel ſpeciem trahētib⁹. Scdō ſingu
lorū mortaliū deteſtatio et omniū nolitio.
Nam ſctūs Thomas in. iiij. diſt. xvij. dicit:
ꝙ nō ſufficit ɔtritio generalis. Uerbi grā.
Siquis dicat generaliter ſic. Ego doleo oīa
pctā mea: hoc nō ſufficit q̄tum ad pncipiū
ɔtritionis: vt latius dicet ſermone. xxiiij. O.
Sed oportet ꝙ ſit ſpecialis dolor ſaltē attri
tionis de ſingulis de q̄bus nondū penituit:
tamē quo ad terminū ɔtritionis q̄ eſt dolor
gratia informat⁹ ſufficit vna generalis de
teſtatio de oībus: qꝛ agit in virtute omnium.

Pro exemplo cōſolatorio ad excitandum
narraſ ꝙ quidā paſtor videns leporē iacere
ſub rubo: gauiſus cogitauit capere illum: et
vendēn. de precio diuitias plures ſucceſſiue
acqrere: et tandē ꝙ ſic diceret exclamando.
Uxor: porta de optimo vino. Ad hanc autem
eius exclamationem lepus mox aufugit. Et
ſic paſtor fruſtratus eſt tali cogitatione ſua.
Unde multomagis debet homo ſollicite ꝓ
ſe cogitare de penitētia ꝓ ſingulis peccatis
vt ditetur celeſtib⁹ bonis in eterna beatitu
dine. E Sed quid de illis qui nō habēt
opportunitatē tpis ⁊ ſufficiētiam: vt. ſ. poſ
ſint de ſingulis recogitare: puta in articulo
accelerate mortis. Reſpondeſ ſm doctores
modernos et fratrem Angelū de Clauaſ. in
ſua ſumma: ꝙ quātū adeſt opportunitas ꝓ
portionata fragilitati humane teneſ hō ſpe
cialiter de quolibet mortali cogitare vt peni
teat: aliter non remittūtur pctā mortalia de
cōmuni lege q̄ ſunt cognita. Secus de igno
ratis ⁊ oblitis. Qꝛ ſi nō adeſt opportunitas
tēporis vel ſtatus aut hmōi: vt in bello con

ſtitutis: aut graui infirmitate preuētis: aut ſubito in mari vel alibi periclitātib⁹: vel in articulo mortis: tūc ſufficeret generalis contritio omniū pctōꝝ: ſiue optatiua: vtputa Utinā in nullo peccaſſet: ſiue implicitū pro poſitū ꝯfitendi ⁊ ſatiſfaciēdi: hoc eſt: ꝙ licet nō actualiter ꝓponeret cōfiteri: haberet tñ diſplicentiā talē ꝙ ſi ibi cogitaret hoc ꝙ de his cōfeſſio eſt faciēda faceret ſi adeſſet tempus ⁊ copia ſacerdotis. ¶ Exēplū ad id legit in ſermonib⁹ et in Speculo exēploꝝ. diſt.ix.exēplo.xlſ. ꝙ quidā nobilis ſcelerat⁹ quodā tpe ab inimicis captus: cū ſtatim vellent eū occidere: dixit ad illos. Rogo ꝓpter deū differte mortē ad modicū quouſqꝫ confitear ſacerdoti. Illi noluerūt. ſed pceperūt vt pſternat ſe ad decollandū. Tūc ille dixit hoc verbū. Deus tu ſcis volūtatē meam: en aīam meā ꝟginis filio xpō cōmendo. Sicqꝫ decollat⁹ eſt. Erat aūt qdā obſeſſus a demone ī ciuitate: cui cū diceret ꝙ de tam facinoroſo occiſo gaudiū magnū complices ſui in inferno haberent. Rñdit demon. Nequaqꝫ. Unū eīn verbū dn̄o moti debuit ꝓtulit ꝓpter qd ſaluat⁹ eſt. Et ſic pꝫ ꝓpoſitū. O q̄ magna dei pietas. Tertio ad verā ꝯtritionē formādam requirit ignoratorū pctōꝝ et oblitorū generalis ꝯtritio. Quarto ꝓpoſitū cauendi oīm mortaliū decetero. Quinto ꝓpoſitū cōfitēdi ⁊ ſatiſfaciēdi tpe opportuno ⁊ loco. Sexto liberi arbitrij in deū motus et intentio: vt.ſ.oīa hec faciat pn̄cipali⁹ ꝓpter dei amorē. Ultimo vna vniuerſalis oīm pctōꝝ deteſtatio. Nimirū phyſici dicūt ꝙ qn̄ in infirmo eſt ſudor vniuerſalis.iān oīb⁹ partibus corporis: ſignū eſt ꝙ talis in primo ſanabit. Sed qn̄ vnū mēbrum ſudat et aliud nō ſudat: ſignum eſt ꝙ nō cōualeſcit. Sic ſpūaliter qn̄ hō vniuerſaliter de oībus pctīs formata ꝯtritione dolet: ſignū eſt ſalutis eterne. Si aūt nō de oīb⁹: ſignū eſt damnationis. O q̄ hō diſce cōteri pdicto modo.

B Circa tertiū de ſingularitate ꝯtritionis q̄rit: vtrū ꝯtritio ſingulariter ⁊ ſe ſola ſine cōfeſſione et ſatiſfactione ſufficiat p peccati remiſſione. De hoc p magiſtrū in.iiij.di.xvij. varie adducunt auctoritates p ⁊ ꝯtra: tñ in hoc ꝯcorditer dicunt oēs doc. theologi et canoniſte ꝙ dummodo hō cōtrit⁹ habeat voluntatē ꝯfitēdi ⁊ ſatiſfaciendi: ſtatim in cordis cōtritione ante factam actu cōfeſſionē ⁊ ſatiſfactionem pctīi dimittit. Probat pmo auctoritate pſ. Dixi confitebor aduerſum me iniuſticiā meam dn̄o: et tu remiſiſti impietatē pcti mei. pſ. xxxj. Ubi Caſſiodo. Dixi.i. deliberaui in cordeꝙ ꝯfitebor aduerſum me ⁊c. et tu remiſiſti pctīn. Sed di. Quare q̄ debeo cōfiteri cū remiſſum ſit aſī in ꝯtritione: Rn̄detur ꝙ ꝓpter ſatiſfaciendū pcepto. Nam de⁹ q̄ pcepit ꝯtritionē: pcepit etiā facere cōfeſſionē hominī dn̄ poteſt: et ſatiſfactionē: et cū hoc ꝓpter eccleſie recōciliationē q̄ fit p abſolutionē ſacramētalē ſm Scotū. Scdo ꝓbatur rōne: q: vera cōtritio nō pōt eſſe q̄ tollat pctm̄ niſi ſit cū ꝓpoſito confitendi ⁊ ſatiſfaciēdi. ſup ſermone.xiij.O. Uolūtas aūt pro facto capit. Proinde ſiqs in articulo mortꝭ nō pōt ꝯfiteri: qa obmuteſcit: vel q: nō habet ſacerdotē: ſaluat p cōtritionē habendo ꝓpoſitum confitendi. Si autem nollet confiteri ⁊ ſatiſfacere: non eſſet eius ꝯtritio ſalubris. D Tertio probatur exemplificatione. Narrat enim Jacobus de vitriaco ꝙ mulier quedam mortuō viro viduata facta eſt occulte meretrix: que cū eſſet antiquata: ab amatoribus cōtempta: in pauptate magna deſperata diabolo ſe daturā iurauit ſi eam ditaret. Tūc diabolus iniunxit ſibi primo ꝙ omnia pctā que poſſet facere non deſiſteret. Secūdo ꝙ nullā miſericordiā in pauperes exhiberet. Tertio ꝙ nunqꝫ peniteret nec ꝯfiteret. Ditata ergo cepit hec oīa obſeruare. Tandē cū mortis hora aduenifſet: monetur a filio ꝓprio ad pn̄iam: q̄ dixit ſibi nil valere: nec poſſe penitere: ſed cū a filio cum lachrymis peteret vt cōfiteret victa illi⁹ verbis ⁊ lachrymis: cepit ipſa flendo reuelare quō cōfederata ſit cum diabolo. Ad illi⁹ aūt inſtantiā docentis veniā pnie repromiſſam: mulier ait. Uoca ſacerdotem: parata ſum facere qd hortaris. Filio abeunte poſt ſacerdotem: ecce demones irruerūt ſuper eā: quoꝝ timore cōcuſſa: mortua eſt in gratia cōtritionis cum ꝓpoſito cōfitendi anteqꝫ aduenifſet ſacerdos. Tūc eius filius ſibi pdicta pctā reuelata ſacerdoti ꝯfeſſus ē ⁊ magnā pn̄iam p matre fecit. Cūqꝫ ſeptimo anno oraret p ea: apparuit ſibi mater grās agens p liberatione. O q̄ pn̄iam felix ⁊ benedicta. O ſacra cōtritio ⁊c. Rogemus xpm̄ dn̄m ⁊c.

¶ Feria ſecūda poſt dn̄icam ſcdam Quadrageſime. Sermo.xv. de contritione pteritorū peccatoꝝ futuroꝝ ⁊ aliorum.

SI non crediderítis qꝛ ego ſum moriemini in peccato veſtro Joã. viij. et in euangelio hodierno. Verba ſunt ſaluatoris nr̃i: q̃ vt oſtẽderet q̄ graue malum ſit eſſe in ſtatu peccati pluries replicauit ꝑ eadẽ verba et ꝑ eãdem ſententiã loquẽs iudeis pctõribus: ſcilꝫ q̄ in peccatis morerẽtur: quatenus oẽs pctõres cognito ꝑiculo pctõꝝ ſollicite quererẽt ſibi medicinã ſalutis ꝑ verã ↄtritionẽ ⁊ penitentiã. Proinde ipſe xp̃s dñs dicit Si nõ credideritis ſcꝫ fide formata ꝑ charitatẽ dei verã vel gratiã q̃ vtiqꝫ peccatori infundiẗ in cõtritione. Quia ego ſum ſcꝫ xp̃s deus tollẽs pctã hoim ⁊ ſaluãs eos ꝑ paſſionẽ. Moriemini in peccato. q. d. ſm Origenis expoſitionẽ ꝑ ↄtrariũ hortãdo. Si ergo creditis quia ego ſum non moriemini in peccato: ſꝫ viuetis per fidem ⁊ gratiã vere penitentie. Et de his ꝟbis xp̃i loquitur euãgelium. Itaqꝫ de ipſa ↄtritione ↄſequeñ. notemus tria myſteria preter ꝑdicta in hoc ſermone.

Primũ de ↄtritione pctõꝝ p̃teritoꝝ.
Scḋm de emẽdatione pctõꝝ futuroꝝ.
Tertiũ de dolore pctõꝝ alienoꝝ. J

Circa primũ de contritione

p̃teritoꝝ pctõꝝ ꝓ inſtructione occurrũt vtiles q̃ſtiuncule. Prima q̃ſtio vtrũ vere ↄtrit⁹ debeat dolere de pctõ originali ac penaꝝ inflictiõe. Rñdeẗ ſm Petrũ de tharañ. in. iiij. di. xiiij. q̄ penitẽtia nõ eſt ꝓprie niſi de aliquo actu volũtario: ideo nõ req̃riẗ cõtritio de pctõ originali: qꝛ non eſt in nobis volũtariũ ꝓpriũ: tñ req̃riẗ in adulto diſplicẽtia cũ ↄſiderat illud. Itẽ ſm Tho. di. xvij. Cõtritio ꝓprie nõ eſt etiã de penis ſꝫ de culpis: vt ꝑꝫ ex ↄtritionis diffinitione. ſup ſermone. xiij. O. Nam nec debem⁹ de penis cõfiteri vel emẽdare ſꝫ patiẽter tolerare: vt ſic ꝑ eas meritũ ⁊ p̃miũ valeam⁹ acq̃rere: verũ tamẽ de malis pene ſiue originalis culpe: vt ſunt fames: ſitis: laboris anxietas: infirmitas: mors et hmõi: ſiue etiã de penis culpe actualis: vt ſunt iudiciales pene iuſte inflicte põt hõ dolere nõ rõne pene ſꝫ rõne pctõrũ q̃bus demeruim⁹ tales penas. Et ſic accipiendũ eſt dictum Aug. lib. de penitẽtia: ſcꝫ Nemo vitã eternã deſiderat: niſi eũ hui⁹ vite mortalis peniteat. Hec ille. Intelligẽdo ſcꝫ q̄ de mortalitate vite q̃ eſt quedam pena: et ſic etiã de alijs penis debemus penitere nõ rõne ſui ſed rõne pctõꝝ. K Scḋa q̃ſtio: vtrũ vere contritus debeat dolere etiam de amiſſione vel priuatione ꝟtutis ꝑ pctm̃ perdite. Rñdeẗ ſm Tho. in. iiij. di. xvij. q̄ dolor de priuatione ꝟtutis nõ eſt de eſſentia contritionis expreſſe. Unde ſine tali dolore põt eſſe vera cõtritio de peccatis: tñ talis dolor ꝑtinet ad p̃ncipiũ vere ↄtritiõis ſicut aliq̃s mouetur ad dolendũ de aliquo facto ꝓpter malũ qḋ inde ſecutũ eſt: puta dolet ſe ludus feciſſe: qꝛ multa ibi ꝑdidit. Proinde bonum eſt dolere de meritorijs omniũ et virtutũ ac operũ bonoꝝ a puericia acquiſitorũ perditione facta ꝑ peccatũ. Inſup de meritorum paſſionis xp̃i ac celeſtiũ bonoꝝ ꝑpetuorũ ⁊ totius eccl̃ie orationũ et ſuffragioꝝ amiſſione: qꝛ oĩa ꝑ pctm̃ mortale amittuntur vt pro tãtis damnis acrius doleat de peccatis ꝑ q̃ talia ꝑdidit. Vñ Aug. dicit. Penitens debet dolere etiam de hoc q̄ virtute ſe priuauit. Exemplũ. Cõiugata debet dolere nõ ſolũ q̄ adulteriũ cõmiſit: ſed etiã qꝛ bonũ matrimonij ſcꝫ fidẽ ⁊ ſacramentũ leſit ⁊ fregit et fructum triceſimũ perdidit: vidua ſimiliter de hoc peccauit ⁊ q̄ fructũ ſexagimũ ꝑdidit: et virgo de hoc q̄ tantũ theſaurũ ⁊ fructũ centeſimũ ꝑdidit. O ergo peccator: o peccatrix cogita ⁊ dole de tantis damnis. L

Circa ſecũdũ queritur

vtrũ ↄtritus dolere debeat nõ ſolũ de p̃teritis pctis: ſꝫ etiã de futuris. Rñdeẗ ſm Tho. in. iiij. di. xviij. q̄ ↄtritio p̃ncipali actu reſpicit pctm̃ p̃teritũ vel cõmiſſum: ſꝫ ex ↄſequẽti reſpicit etiã pctm̃ futurũ: ⁊ hoc p̃mo nõ q̃dẽ ad dolẽdũ de pctõ futuro qḋ nõ dũ eſt: ſꝫ ad cauẽdũ ab illo. Scḋo ad pcti futurũ effectũ ↄſeq̃ndũ. Nam q̃nqꝫ pctm̃ aggrauaẗ ex effectu futuro ↄſequẽdo. Nam. xj. q. iij. p̃cipue Greg. dicit. Tot mortibus quiſqꝫ dignus eſt quot prauitatis exẽpla in poſteros reliquit. Et ꝓpterea Aug. dicit: q̄ pena arrij nondũ eſt determinata: q̃a plures hereſim eius ſequũtur quotidie. Sic eſt ⁊ de alijs inuẽtoribus hereſum ⁊ nouitatũ mortaliũ pctõrum Proinde vere cõtritus tanto plus debet dolere quanto putat q̄ plures ipm imitabuntur in tali peccato q̃bus ipſe cauſam vel occaſionem dedit ſequẽdi. Nam et talibus in inferno totiens augetur pena accidentalis. Sic ergo dicendum q̄ cõtritio ꝓprie debet fieri de pctis p̃teritis: tñ cũ hoc de futuris

debet fieri cauēdi ꝓpoſitū ⁊ ſatiſfactio vel emēdatio quātū talis hō pōt cohibendo ne ſequātur ex ſuo pctō in futurū plura mala. O ergo hō xpiane diſce ex p̄dictis ↄteri de tuis pctis. Nam de ſimilib⁹ idē eſt iudiciū: vt de hmōi caſibus patebit articulo ſequēti. M

Circa tertiū de cōtritio

ne alienoꝝ pctōꝝ querit: vtrū vere ↄtritus debeat dolere de peccatis nō ſolū ꝓprijs ſꝫ et alienis? Ad qđ respondet ſm Tho. in. iiij. diſt. xvij. et alios. ꝙ licet cōtritio neceſſaria nō ſit ꝓprie loqndo niſi de peccatis ꝓprijs: nihilominus vere ↄtritus debet de peccatis aliorū: et tenet exhibere dolorē p̄cipue i tribus caſibus. videlꝫ Primo in caſu fraterne dilectionis ⁊ correctionis: qꝛ tenemur proximū diligere ſicut noſipſos. Ideoqꝫ tenent preſertim prelati ⁊ alij hoīes pro ſuo modulo quos poſſunt a peccatis cohibere vel retrahere ⁊ dolere ꝙ peccāt. Claret de eccleſie p̄latis. Item de principibus. Item de iudicibus. Item de patrefamilias ⁊ huiuſmodi qui tenent dolere de increſcētibus pctis: et corrigere vt poſſunt. Nam ca. culpam vel facientis. lxxxvi. diſt. Joannes Chryſoſto. ait. Culpam proculdubio facientis habet q qđ poteſt negligit emendare. Exemplū ſcripture habetur de Heli ſummo ſacerdote. i. libro Regum: qui pro iniquitate filiorū damnatus eſt: vt dicit Hiero. et male mortuus eſt. Secūdo in caſu date occaſionis. Nam ſcribitur ex. de iniurijs ⁊ dam. dato cap. Si culpa. Qui occaſionem damni dat: damnū dediſſe videtur. Sicut exempli gratia. Qui fodit foueam in publica platea in quā cadūt boues ⁊ animalia tenet dominis illorū ad reſtitutionē damni. Sic q occaſionē damni dat ad peccandū: ipſe reus eſt animaꝝ peccantium. Propterea ⁊ xp̄s dn̄s ait Matth. xviij. Ve illi per quē ſcandalū venit. Unde talis peccator dans ſcandalum ⁊ occaſionē peccandi alijs: tenetur penitere de peccatis aliorū. Exemplū de mulieribus ſe ornātib⁹ ad cōcupiſcentiā prauā. Item de ſacerdotibus ⁊ religioſis male vite alios ſcandalizātibus. Item de ſeducentibus virgines vel mulieres ad peccatum. ¶ Tertio in caſu male cōmunicationis. Unde Pſal. orat dicens. Ab alienis parce ſeruo tuo: quia ſepe quis peccat in cōmunicando alienis peccatis: et ſic tenetur conteri etiam de alienis quibus conſenſit cōmunicando. Et hoc fieri poteſt nouem modis iuxta verſus. Juſſio conſilium conſenſus palpo recurſus. Participans tacens: nō obſtans nō manifeſtans. In iſtis peccatis alienis cōtritio eſt formanda. Exemplū habemus de Salomone qui cū multis mulieribus peccauit ⁊ occaſionē ac exemplū peccandi multis preſtitit. Nam ſingulis ſuis vxorib⁹ idola deoꝝ ſuorum erexit. Dicunt aūt quidā doctores ꝙ ſaluatus ſit finaliter eo ꝙ penitentiā egerit. Sed Lyra dicit hoc eſſe valde dubiū eo ꝙ idola nō deſtruxit que erexit cū tenebatur ⁊ poterat auctoritate regia facere. Ideoqꝫ videtur ꝙ veram penitentiam non fecit etiam ſi penituit exteriori oſtenſione: ſed reliquit in futurum occaſionem peccandi multis. O ergo ſi talis ſapientiſſimus rex ⁊ deo acceptiſſimus antea: adeo vt ſibi deus apparuerit. Si inqꝫ tātus ⁊ talis damnatus eſt propter falſaꝫ penitentiam: quid fiet de miſeris communibus hominibus peccatoribus enormia crimina cōmittentib⁹. Rogemus ergo xp̄m vt det ⁊c.

¶ Feria tertia poſt dn̄icā ſcdam. Ser. xvi. de cōtritionis neceſſitate gn̄ali ⁊ medicamine.

Qui ſe humiliat

exaltabit. Mat. xxiij. ⁊ in euāge. hodi. Verba hec dixit ſaluator nr̄ docēs diſcipulos ſuos v̄bo ⁊ exēplo euitare ſuperbiā ⁊ maliciā ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ ⁊ hūilitatē tenere in oībus: qꝛ inqt. Qui ſe exaltauerit. ſ. in p̄ſenti ſuperbiēdo ⁊ diuinis p̄ceptis ſe nō ſubdendo hūiliabit ſcꝫ in futuro ꝑ gehēne penā. Et q ſe hūiliat: videlꝫ in p̄ſenti ad verā ⁊ humileꝫ penitentiam: exaltabit: ſcꝫ ad celeſtē gloriaꝫ. Unde Bernar. ſuper cantica ſermone. xxxv. Qui prouehendus eſt ad maxima. ſ. celeſtia bona: humilitate meretur. Ideo xp̄us dicit. Qui ſe humiliat exaltabit ⁊c. vt pꝫ in euangelio. Itaqꝫ de humili contritione per quaꝫ homo exaltatur in gratia ⁊ gloria notemus tria myſteria ꝓ hoc ſermone.

Primū de ↄtritionis neceſſitate.
Scd̄m de obligationis generalitate.
Tertiū de ↄtriti cordis ſanitate. Q

Circa primū de neceſſitate cōtritiōis

qrit: vtrū ↄtritio ſit ad ſalutē pctōꝝ hoim neceſſaria. Ad qđ ex doctorum theologoꝝ ⁊ canoniſtaruꝫ ſentētia recolligē

do ponit̃ talis ↄcluſio: videlꝫ ꝙ cõtritio ſba
ad ſalutē pctõꝝ hoim adeo eſt neceſſaria: ꝙ
nec cõfeſſio nec abſolutio nec ſatiſfactio nec
quecũꝗ penitētie opa valent ad ſalutē ſine
ipa. Et hoc ꝓbat̃ precipue tripliciter.
Primo auctoritatibus.
Scđo rationibus.
Tertio exēplis ꝛ reuelationibus.
Primo inquã auctoritatib⁹. Nam pš. dicit.
Sacrificiũ deo ſpũs cõtribulat⁹ ꝛc. Ubi glo
ſa dicit. Cõtritio cordis eſt ſacrificiũ in quo
pctã ſoluunt̃: ergo ſine ea nõ eſt ſalus. Item
ꝙ quãtũcũꝗ aſſint alia ſine cordis ↄtritiõe
nullũ pctm̃ dimittit̃ homini Aug. ꝛ Gratia-
nus de pe. di. j. §. Ecõtra. ꝛ ea ſbo teſtant̃. Itē
xxiiij. q. j. ca. Ubi idē Aug. dicit: ꝙ vbi chari
tas nõ eſt: nõ põt eſſe iuſticia. Deniꝗ Rom̃.
vj. Apoſtol⁹ ait. Stipendia peccati mors gra
tia aũt dei vita eterna. Sed qui non eſt vere
contrit⁹ de pctõ mortali non eſt in charitate
nec in grã: ꝛ ꝑ cõſequēs in morte peccati ma
net ꝓpterea nulla ei alia opa valent ad pre-
miũ celeſte. Scđo ꝓbat̃ rõnib⁹. Nam Leo
papa. xxiiij. q. j. ca. Manet inquit petri priui
legiũ vbicũꝗ ex equitate fert̃ iudicium. vbi
glo. dicit: ꝙ hoc dr̃ de ſententia qua quis li-
gatur quo ad deũ. Eſt ergo rõ talis ꝙ nunꝗ
inferior iudex põt abſoluere quē ſuperior te-
net ligatũ. Sed in abſolutione deus eſt au-
ctor principalis ꝛ ſuperior iudex: ꝛ ſacerdos
eſt miniſter dei: ꝛ ſic inferior. Cuꝫ ergo aliꝗs
nõ eſt vere contrit⁹ corã deo tenet̃ ligatus in
peccato: ergo nõ poteſt abſolui a ſacerdote.
Et ſi ſacerdos taleꝫ ſcienter abſoluat peccat:
ac ille nullo modo eſt abſolut⁹. Nõ eñi tenet
ꝓ tũc ſacerdotalis abſolutionis priuilegiuꝫ
petro datũ: qꝛ non ex equitate fertur iudiciũ
in tali caſu. Sententia eñi iniuſte lata nõ te-
net. ex̃ de ſentē. excõ. ca. Per tuas. Alia ratio
theologica: qꝛ ad iuſtificationē impij requi-
ritur vera ↄtritio: vt tenet̃ ꝓ cõmuni regula
apud oẽs doctores theologos ſup. iiij. ſentē-
tiarũ. Ideo nõ põt pctõr iuſtificari: ꝛ ꝑ cõſe
quēs nec ſaluari ſine vera ↄtritione etiã ſi cõ
fiteat̃ ꝛ operetur ſatiſfactoria. Sed tñ ꝓpter
ea nõ debet deſiſtere a ↄfeſſione ꝛ bonis ope
ribus: qꝛ nihilominꝰ valent ad alia ꝓut ope-
ra in mortali facta. ¶ Tertio ꝓbatur exē
plis ꝛ reuelationibus. Nam in ſpeculo exem
plorum diſti. ix. exēplo. xxx. ſcribit̃. qđ refert
magiſter Jacobus chartuſieñ. in li. de pecca
tis mortalib⁹ ꝙ roman⁹ quidã pontifex fini
vite appropinquãs: capellano ſuo auctorita-
tem apoſtolicã contulit: vt ſcꝫ abſolueret ſe
plenaria remiſſione: ſicut ſolet fieri in anno
iubileo: capellan⁹ papam abſoluit: ꝛ ſic obijt
nõ multo poſt mortē ipi capellano papa ap-
paruit triſtis ꝛ dixit ſe eterne morti adiudica
tũ. Ille interrogauit. Quare cũ plenarie au-
ctoritate te abſoluerim. Rñdit. Quia ſũmus
iudex abſolutionē illã non habuit ratã. Hoc
ideo: qꝛ vere contritus nõ fuit: ꝛ ſic diſparuit
ergo patet ꝛc. Item ſimile narrat̃ etiã de
quodã fratre apoſtolici abſoluto. Propterea
narrat̃ etiã ꝙ quidã cardinalis pape charus
cũ morti appropinquaſſet papa eidem abſo-
lutionē plenariã liberaliter obtulit. Cui ille
ait. Sanctiſſime pr̃ da potius mihi cõtritio
nem ſi potes. O ergo ſancta ꝛ virtuoſa cõtri
tio vtinã te peccatores agnoſcerēt. ¶

Circa ſecũdũ de obliga-

tione generali querit̃: vtrũ generalr̃ obliget̃
neceſſario ois pctõr homo ad cõtritionem vt
cõſequat̃ peccati remiſſionē. Ad qđ reſpõdet
Scotus ſup. iiij. diſt. xiiij. q. j. ꝙ quis deus
poſſet remittere pctm̃ ſine omni actu hois il
lius cui remittit ſicut facit ſctificatis in vte-
ro remittēdo pctm̃ originale ſine ſacramēto.
Deniꝗ poſſet etiã remittere pctã homini ꝑ
aliquē feruentē motũ dilectiõis in deũ abſꝗ
actu ↄtritiõis ſub ꝓpria rõne: vtpote in actu
feruoris ad martyriũ ſtatim ſuſtinendũ: vbi
forte nõ eſſet cogitatio de aliquo pctõ morta
li prius cõmiſſo. Nã talis ſaluaret̃: qđ ꝓbat
idem Scotus ſic: quia inquit nullus exclu-
ditur a regno celorũ ꝗ facit illud qđ ſimpli-
citer eſt neceſſariũ: ſed poſſibile eſt aliquem
vſꝗ ad inſtans. A. exiſtentē in pctõ mortali:
ab inſtanti. A. hoc eſt ab iſto puncto hore ne-
ceſſitari tam vehemēter a toto corde inſiſten
dum circa actus martyrij diſtrahētes a cogi
tatione de peccato cõmiſſo: vtpote ſtatim ex
poſito martyrio artiſſimo. Uerbi grã ꝓcipitã
do repente in ignē vel in aquã ſubmergendo
ꝛ hmõi. Sed quãdo deus ſic remitteret tali
peccata mortalia: hoc faceret ex ſpeciali lege
ꝛ non lege cõmuni regulariter. Regulariter
eñi dr̃ hoc fieri qđ fit ſm̃ regulas determina-
tas a ſapientia diuina. ¶ Quarum inꝗt
hec eſt vna ſcꝫ generalis regula ꝙ peccatum
cõmiſſum nõ deleatur ſine diſplicētia de pec
cato commiſſo ꝛ hoc fit per veram contritio
nem. Hec Scotus. Sed dice. Quare ſic ordi-
naſſe congruit. Reſpondet idem Scot̃. ibi-
dem ꝙ rõnabile multũ hoc apparet vt ſicut

pctm̄ auertit a fine hoc eſt a deo ꝛ cōuertit hoīem ad creaturā ita rōnabile eſt ꝙ nō de leaꝛ pctm̄ niſi ꝑ motū oppoſitū: ſcꝫ auertendo a creatura vel pctō ꝛ ↄuertēdo ad deuꝫ. Hec Scotus. O ꝗ pctōꝛ cōuertere ad deū ꝑ cōtritionē. Ex his claret ꝙ bṅdictus deꝰ de cōmuni lege ſic ſtatuit ꝛ obligauit hoīes vt nō remittanꝛ eis pctā niſi ꝑ cōtritionē verā generaliter quo ad oēs adultos ꝛ ſane mentis vel rōnis compotes: de peccatis memorari valētes. Itaqꝫ ab hac generali obligatione excipiunꝛ tria genera hoīm. Primo pueri nondū dolicapaces: et ſimiliter adulti vſu rōnis carētes vt fatui ꝛ amētes quos ignorātia inuincibilis excuſat ſicut a pctō: ita ꝛ a cōtritionis obligatione. xv.q.i.c. Si quis inſaniēs. Scđo excipiunꝛ pctā aliqua oīno obliuioni tradentes nec recordari potentes. Nam ad impoſſibile nemo obligaꝛ. Si tamē aliquādo in memoriā veniāt tenētur. Tertio pctō mortali actuali ꝑ dei grām carētes. Nam de veniali non eſt neceſſaria ſpecialis ↄtritio: ſꝫ ſufficit gn̄alis ꝛ implicita: tn̄ de venialibꝰ ↄteri ſpāliter eſt ꝑfectiōis: vt legimꝰ de ſctō Auguſtino ꝛ Franciſco ꝛc. ꝗ etiā de minimis cōfitebanꝛ cū dolore. S

Circa tertiū de ſanitate

vel medela ↄtritionis ſiue cōtriti cordis. Aduertendū ꝙ aīe hūane vel cordis medela in ſcriptura ſuꝑ oīa attribuiꝛ cōtritioni. Vn̄ in veteri teſtamēto Eſa.lxi. xp̄s dei filiꝰ dicit ſic. Sp̄us dn̄i ſuꝑ me ſm̄ Lyrā humanitas xp̄i dicit hec. ſequiꝛ. ad annūciandum. miſit me: vt mederer cōtritis corde. Hec ibi.

Unde ſi queraꝛ: que eſt medicina in toto mundo preoptima. Rn̄det Aug. li. de penitentia di. Nil eſt qđ medicamentū penitentie ꝓcellere poſſit. nam ſine ea nil valēt oīa alia. Ipſa autē ſola valet ad eterna ↄſequēda vite premia. Reuera ſi tot legerenꝛ miſſe quot ſunt celi ſtelle ꝛ maris arene: non prodeſſent homini exiſtēti ſine vera cōtritione et penitētia. Proinde queri pōt: quare ſcriptura potius attribuit cōtritioni medelam anime. Rn̄deꝛ ꝙ primo ſm̄ Lyram ibideꝫ. qꝛ cōtritio habet ſanare oīa ↄſcientie vulnera. Scđo qꝛ ipſa eſt quaſi cōfectio amara abſinthiatica: de qua Diaſcorides dicit ꝙ cōfectio facta arte apothecarioꝝ de abſinthio cum zuccaro valet ꝓcipue ad quatuor. Primo epati et interioribus viſceribus ſubuenit. Scđo ſtomachū cōfortat. Tertio appetitū excitat. Quarto ebrietati reſiſtit. Hec ille. Sp̄ualiter abſinthium ſignificat ↄtritioneꝫ amaram que ſi conficiaꝛ cuꝫ zuccaro diuini amoris dulciſſimi ſubuenit. Primo interioribus. i. affectionibus deuotis. Scđo cōfortat ſtomachū anime in ſuſcipiēdo ꝟbo dei. Tertio excitat appetitū aīe ad deſideriū celeſtiū. Quarto reſiſtit ebrietati ſcꝫ mundialiū bonorū cupiditati. O ergo chariſſimi hanc medicinā ſalubrem accipite. Rogemꝰ ergo chriſtum vt det nobis ꝛc.

¶ Feria.iiij. poſt dn̄icā ſecūdā. Sermo.xviij. de ↄtritiōe lachrymoſa ꝛ eius ꝟtuoſitate.

Filius hoīs tradetur ꝓ̄ncipibus ſacerdotum ꝛ ſcribis: et cōdēnabunt eū morte Matt.xx. et in euāgelio hodierno.

Sicut Rabanus ſuꝑ hoc euāgelio dicit. Dn̄s ieſus idcirco in hoc mūdo noluit ꝓſperari: ſed grauia pati vt oſtenderet nobis viā penitentie: quatenus nos ꝗ ꝑ delectationē culpe cecidimꝰ ſciremus cuꝫ qua amaritudine redire. ſ. ad patriā celeſtē debeamꝰ. Propterea xp̄s ipſe dn̄s voluit cōdemnari morte vt nos ꝑ penitentiā diſceremus euadere damnationē eterne mortis: ꝛ nos mortui peccatis viuere xp̄o. Itēꝫ tradi voluit xp̄s ad illudendū: vt exēplo ſui tradamus nos ad cōtemptū mūdanoꝝ: nec curemus illuſiones hoīm. Iteꝫ flagellari voluit et crucifigi: vt nos exēplo eiꝰ corpꝰ flagellemus in penitētie auſteritatibꝰ: ꝛ vitia ac cōcupiſcētias crucifigamꝰ in nob. Gal.v. Qui xp̄i ſunt carnē ſuā crucifixerūt cū vitijs ꝛ cōcupiſcētijs. Vn̄ ꝛ diſcipulis ſuis xp̄s paſſiones iſtas ꝓ̄dixit. Et cū mater filioꝝ Zebedei ꝓ filijs gl̄iam regni peteret: de hmōi ſeq̄la illos interrogauit dicēs. Poteſtis bibere calicē quē ego bibiturꝰ ſum? Et tandē hūilitatē docuit eſſe neceſſariā ad ↄſequēdū regnū celeſte ſuo exēplo: vt ptꝫ in euāge. Itaqꝫ de penitētiali ↄtritione qua debemꝰ xp̄m dn̄m ꝓ nobis paſſuꝫ ꝛ mortuū imitari: tria myſteria (ꝓ̄ter ꝓmiſſa) in hͦ ſermone declaremꝰ.

Primū de intellectuali dolore.
Scđm de ſenſuali lachrymatione.
Tertiū de lachrymabili ꝑponderatione.

Circa primū de intel

lectuali dolore ſiue voluntario vel cordiali
queriẗ qualẽ dolorẽ exigit vel reqrit de⁹ in
vere ↄtrito pctõie p pctõꝝ remiſſiõe: Ad qḋ
rñdeẗ ſm Rich. ⁊ Petrũ de Tharañ. ſup. iiij.
diſt. xvij. ꝙ duplex eſt dolor de pctis. Unus
eſt itellectualis ſiue rõnalis dolor: qñ hõ ex
electione deliberata pctm̃ deteſtaẗ: ita ꝙ no
lit peccaſſe et velit nunꝗ͂ decetero mortalr
peccare: et talẽ dolorez de⁹ exigit neceſſario
in vere ↄtrito: vt iã pluribꝰ alijs ſermõibus
etiã tactũ eſt. Aliꝰ eſt dolor ſenſualis q̄ ſ. exci
taẗ ex p̄dicto dolore intellectuali: qñ videlꝫ
hõ intantũ dolet de pctis ꝙ ſenſibilr eiꝰ cor
amaricaẗ vel etiã ad fletũ compungiẗ. Et de
hmõi dolore tria documẽta traduntẽ. Pri-
mũ eſt ꝙ ſenſualiter dolere de pctis nõ req-
riẗ neceſſario in cõtritiõe: q: ſine hmõi dolo
re ſufficit intellectualis dolor p pctĩ remiſ-
ſione. Ratio huiꝰ eſt: q: gñalis regula iuris
dictat: ⁊ eſt dictũ Chryſ. qḋ poniẗ ex̄ de reg.
iuris. c. ſ. Omnis res p q̄ſcũꝗ͂ cauſas naſci-
tur: p eaſdẽ diſſoluiẗ: ſꝫ pctm̃ oẽ ſufficiẽter
p actũ ſolius volũtatis põt naſci: ꝗ ſufficiẽ-
ter etiã p ſolũ volũtatis actũ ↄuũ põt tolli:
hoc eſt p diſplicẽtiã ⁊ dolorẽ rõnis ꝗ͂tum
eſt ex pte nr̃a: et ſic cõcurrente p̄ncipaliꝰ gr̃a
dei pctm̃ dimittiẗ. Scḋm documẽtum ꝙ
hõ qñ nõ põt de pctis ſenſibiliter dolere: nõ
debet ex hoc timere q̄ſi nõ dimitteretur ſibi
peccatum: ſi tamẽ habeat dolorem in volũ-
tate. Nam miſericordia deꝰ nõ reqrit ab hoie
plus ꝙ̃ poteſt. Tertiũ ꝙ homo qñ poteſt
etiam ſenſibilem dolorem de peccatis habe
re: multũ debet de hoc deo gr̃as agere: quia
hoc eſt ſumme vtile ⁊ ſignũ penitẽtie perfe
cte: vt patebit articulo ſequenti.

V Circa ſecundũ de la

chrymis ↄtritionis notãdũ eſt ꝙ lachryma
rũ effuſio in ↄtritione eſt mirabilis ⁊ indici
bilis ꝟtutꝫ ⁊ potẽtie. Uñ eã habere eſt ſum
me vtile. Et hoc declaraẗ ſic. Naꝫ ſi q̄raẗ que
ſunt in toto mũdo ſup oĩa fortiſſima vel po
tẽtiſſima? Ad id rñdet magnus Albertꝰ ſup
Miſſus eſt. pbando ex ſcripturis ꝙ p̄cipua
fortiſſima ſunt tria. Primum eſt mors q̄ oĩa
mortalia premit ⁊ mordet ac necat. ij. Reg.
xiiij. Oẽs morimur: et q̄ſi aq̄ dilabi. in ter-
ram. Uñ Aug. in hyponoſticon. rñſione. ſ.
dicit: ꝙ mors hoc vocabulum accepit: eo ꝙ
morſu venenoſi ſerpẽtis. i. diaboli in hoies
introducta oẽs mordeat tam potẽtes reges
ꝗ͂ oẽs alios. Scḋm fortiſſimũ eſt diabolus,
Job. xlj. Nõ eſt ptãs q̄ cõpareẗ ei ſup terrã:
et loquiẗ de diabolo. Tertiuꝫ ſup oĩa p̄dicta
eſt deꝰ q̄ eſt oĩpotẽs. Sed deꝰ bñdictꝰ tantã
ꝟtutẽ dedit lachrymis vere ↄtritiõis vt vin
cere poſſit oĩa hec fortiſſima. X Primo
nãꝗ͂ lachryme vincũt mortẽ triplicẽ. Unam
mortẽ corporalẽ: vt ptꝫ in Ezechia rege q̄ la-
chrymis meruit mortis dilationem et vite
prolongationẽ annis. xv. vt ptꝫ Eſa. xxxviij.
Aliã mortẽ ſpũalẽ vincũt: q: aĩas viuificãt.
Ezech. xviij. Si impiꝰ egerit penitẽtiã de oĩ
bus iniq̄tatibꝰ q̄ fecit vita viuet ⁊ nõ morie
tur. Tertiã mortẽ gehennalẽ vincũt lachry-
me: q: eternã penã gehẽne p pctis debitam
aut oĩno extinguũt: aut in penã tẽporale. i.
purgatoriũ cõmutãt. Uñ Ber. dicit. O q̄nta
vis ↄſiſtit in pctõꝝ lachrymis q̄ oẽm abluũt
culpã ⁊ extinguũt gehennã. Scḋo lachry
me vincũt diabolũ. Unde Chryſ. Sicut aq
calida expellit canẽ a coquina: ita calide la-
chryme cõtritiõis expellunt diabolũ ab aĩa.
Exẽplũ habemꝰ in Magdalena q̄ p lachry-
mas ↄmeruit vt xp̄us ab ea eijceret ſeptem
demonia. Tertio lachryme vincũt oĩpotẽ
tẽ deũ: qḋ eſt valde mirabile: et h intãtũ vt
etiã ſentẽtiã latã imutare faciãt: ſicut ptꝫ in
rege Ezechia ſup. et ĩ Niniuitis. Itẽ lachry
me vincunt deũ intantũ vt quicq̄d poſtulaẗ
impetret. Uñ Chryſ. Nemo aliqñ ad deum
flens acceſſit q̄ non acceperit qḋ poſtulauit.
Hec ille. Propterea Bernar. exclamañ. dicit.
O felix penitentie lachryma: tuũ eſt regnũ:
tua eſt potẽtia: tu añ iudicẽ intrare nõ vere
ris: q̄cq̄d petieris impetrabis: tu accuſanti-
bus (etiã demonibꝰ) ſilẽtiũ imponis. Quid
plura dicã de te o ſacra lachryma? tu vincis
deũ inuincibilẽ ⁊ ligas oĩpotẽtẽ: inclinans
dei filiũ ⁊ ꝟginis natũ ad ſedũ pctõiẽ. Hec
Bern. De lachrymarum valore plura ſermo
ne. xxij. per totum. Y

Circa tertiũ de ponde-

ratione lachrymaꝝ inq̄rẽdũ eſt q̄les lachry-
me p̄ponderanẗ: ⁊ pre ceteris meliores fore
reputanẗ? Ad qḋ rñdeẗ ꝙ ſm ſctm̃ Uincen.
de Ualen. in ſmõe alioſcꝫ. Gradus valoris
lachrymaꝝ ſic aſſignanẗ q̄ ad meritũ ⁊ pre-
miũ hoĩs. Primo ꝙ lachryme ſunt in p̄mo
gradu bone de tp̄ali miſeria ↄximi vel cor-
porali afflictiõe: puta de morte pr̃is vel ma-
tris aut fratris vel amici: q̄ põt eſſe merito-
rius ↄformãdo ſe diuine volũtati p̄ſertim ſi
talis dolor ẽ ex amore dei p̄ncipaliꝰ et recta

inītione. Scđo lachryme meliores ſunt ex cordiali cōpunctiōe: de q̄bus ps. Exit⁹ aqua rū deduxerūt oculi mei: q2 nō cuſtodierūt legē tuā. Iſte dicunt̄ meliores: q2 lauāt aīam ad ꝑpetuā ſalutē ꝯſequēdā: ⁊ ipſi hoi pctōri ſunt vtiliſſime. Tertio lachryme optime ſunt ex ſpūali deuotione: videlʒ ſiq̄s defleuit pctā ſua: iā dulciter paſſionē xpi ꝯtēplādo deplorat ex cōpaſſiōe: ſicut legim⁹ de ſctō Franciſco q̄ iugiter xp̄m dn̄ʒ crucifixū quaſi oculis p̄ſentem cerneret mente: lachrymabat̄. Z

Vltimo lachryme ſūt ex pietate ꝓcedētes ꝓ aīarū zelo ⁊ ſaluatiōe. Proinde Bern. ſup Cant. ſermo. xi. et. xij. dicit. Bonū eſt ꝯtritōis vnguētū qḋ de recordatiōe pctōꝝ ꝯficit̄: mittiturq3 in pedes dn̄i (ſcʒ ꝑ magdalenā) quia cor ꝯtritū ⁊ humiliatū de⁹ nō deſpiciet. Longe aūt meli⁹ eſt vnguentū deuotiōis factum de recordatiōe bn̄ficioꝝ dei: qḋ ⁊ capiti idoneū reputat̄: de quo dr̄. Sacrificium laudis honorificabit me. Porro vtrūq3 vincit vnctio pietatꝭ q̄ de reſpectu miſeriarū accipit̄. Hec Bern. lib. originaliū: ⁊ intelligēdū eſt potiſſime de aīe miſerijs periculoſis. ⁊ Exemplū de ſctō Ladiſlao rege nr̄o: de q̄ legit̄ ꝙ pctā ppl̄i maximis ⁊ multꝭ lachrymis plāxit adeo vt lachrymis etiā lapides duros cauaret. Narrat̄ etiā ꝙ dū q̄dā doctor ſanct⁹ expelleret demonē de quodā obſeſſo. Demon q̄ſiuit q̄ eēt optima aq̄ ſup oēs aguas mūdi. Cūq3 doctor ille diceret de aq̄ bn̄dicta ⁊ de aq̄ baptiſmi. Demō irridebat. Adhuc eſt alia aq̄ melior his. Vn̄ doctor ille dixit de aq̄ que ex latere xpi fluxit in cruce: ⁊ de aq̄ q̄ īmiſcet̄ vino in calice: eo ꝙ tranſit in ſanguinē xpi. Demō dixit ꝙ adhuc pre his eſt aq̄ holb⁹ vtilior ſcʒ fluit ſurſum a ſuo fonte. Qḋ cū nō intelligeret doctor ille adiurauit illū ꝑ crucifixum dicere nudā veritatē. Tūc rn̄dit. Aqua ſup oīa optima eſt lachrymarū fluentium de cordis fonte ꝯtriti ſurſum in oculos. Sine eīn iſta alie paruū valent: hoc eſt ſine ꝯtritione vera ⁊c. Rogemus ergo ⁊c.

¶ Feria q̄nta poſt dn̄icam ſecūdam. Sermo xviij. de remiſſione pctōꝝ ꝑ cōtritionē: ⁊ de erroribus circa hoc refutandis.

SI q̄s ex mortuis ierit ad eos penitētiam agent Luc. xvj. et in euāgel. hodier. In hoc ſacro euāgelio dn̄s ieſus ponit terribilē parabolā: vel ſm aliq̄s narrat factā hiſtoriā de dānatione diuitis epulonis q̄ Lazaro paupi micas panis negauit ⁊ cū eſſet poſt mortē in tormētis petiuit guttā aque ꝓ refrigerio ⁊ nō obtinuit. Itē petiuit vt Lazar⁹ mitteret̄ ad ſuos fratres quinq3 in hac vita vt moneret illos ad pn̄iam ne damnarent̄ dicen̄. verba iſtius thematis premiſſi. Siquis ex mortuis ierit ad eos penitentiā agent. Et Abraā reſpondit Si moyſen ⁊ ꝓphetas nō audiūt: neq3 ſiq̄s ex mortuis reſurrexerit credent. Et hoc patuit de iudeis ꝑ effectū: q2 lazaro reſurgenti nō crediderūt ſed eum interficere voluerunt Joan. xij. Et nos ḡ chariſſimi agam⁹ pn̄iam ne cū illo diuite dānemur ⁊ torqueamur perpetuo: vt dr̄ in euangelio. Itaq3 de ꝯtritione adhuc tria myſteria declarabimus.

Primū de pctōꝝ remiſſione.
Scđm de errorū refutatione.
Tertiū de pn̄ie poſt mortē dilatione.

A Circa primū de remiſſione peccati ꝑ ꝯtritionē querit̄: vtrū poſſit eſſe pctm̄ tā graue ⁊ totiēs iteratū ꝙ ꝑ cōtritionē nō remittat̄. Ad qḋ poſſit argui ſic: q2 pōt hō maxima pctā quaſi innumerabilr̄ facere ⁊ iterare quotidie tota ſua vita vt poſſit cū ps. dicere. Peccaui ſup numerū arene maris. Mirū ergo videt̄ ꝙ ꝑ ꝯtritionē oīa ⁊ tā innumerabilia a deo dimittant̄. Sed ad hec rn̄det̄ per concluſionē ꝙ nullū pōt eſſe pctm̄ tam graue ⁊ tā multiplr̄ iteratū a principio mūdi quotidie vſq3 ad finē quin per veram cōtritionē homini remittat̄. Et ꝓbat̄.

Primo auctoritate.
Scđo ratione.
Tertio exemplificatione.

Primo inquā auctoritate Ezech. xviij. Si impius egerit pn̄iam ab oībus pctis ſuis q̄ opatus eſt ⁊ cuſtodierit oīa p̄cepta mea ⁊c. oīm iniq̄tatū ei⁹ quas opatus eſt nō recordabor. Itē Aug. de ſūma trinitate ⁊ fide catholica ca. Firmiter. dicit. Si poſt ſuſceptionem baptiſmi quiſq̄ꝫ ꝓlapſus fuerit in pctm̄ ꝑ verā ſemꝑ pn̄iam poterit reparari. Idē li. j. retractationū ca. xviij. dicit: ꝙ nemini q̄ɫtūcunq3 peſſimo in hac vita cōſtituto eſt deſperandū ⁊ ſic patet. Scđo ꝓbat̄ rōne. Nā ſm Bonauen. in. iiij. di. xiiij. Peſſimus eſt error ⁊ crudeliſſimus dicere ꝙ penitētia nō poſſit quotienſcūq3 reiterari ⁊ peccatū tolli homini in hac vita conſtituto: q2 claudit viſcera diuine miſericordie: cum ſic oēs peccatores cogeret deſperare. B Naʒ quare pctm̄ nō poſſit

tolli quotienſcūq;? Si dicas ꝙ ideo q2 hō
non poſſet de pctō ſuo penitere: ſicut eſt in
demonib⁹ ⁊ dānat3: hoc falſu3 ⁊ erroneū eſt.
q2 hō q̄diu viuit h3 ſemꝑ flexibile liberū ar-
bitriū ſiue ad bonū ſiue ad malū. Et ḡ dice-
re ꝙ aliqͦd pctm̄ ſit de quo q̄s in hac vita pe
nitere nō poſſit erroneū eſt. Tum q2 tollerēt
liberū arbitriū. Tū q2 ꝑ h̄ derogaret̄ effica-
cie grē dei q̄ pōt moueri cor cuiuſcūq; pctō-
ris ad penitēdum. iuxta illud Prouerb. xxj.
Cor regis ī manu dn̄i quocūq; voluerit ver
tet illud. Sic etia3 cor oīs hoīs in manu dei
Itē ſi dicas ꝙ pctm̄ frequētiſſime iteratum
nō tollit̄ ꝓpterea q2 et ſi hō poſſit penitere:
⁊ tn̄ de⁹ dedignat̄ tam multotiēs iterata di-
mittere. Sed hoc eſt impoſſibile: q2 ſic pecca
tū hoīs excederet dei miſericordiā infinitā
qͦd eſt impoſſibile: q2 oīs creatura finite eſt
mēſure ſiue in malicia ſiue in bonitate: ſed
de⁹ infinite bonitatis eſt ⁊ miſericordie: ſed
finiti ad infinitū ꝓportio nulla. viij. phyſi-
cor: ergo ⁊c̄. Itē ſi dicas ꝙ pctm̄ eſt infini-
te malicie inquātū eſt ꝯtra deū infinite boni
tatis: penitētia aute3 hoīs parui valoris eſt
et finite bonitatis: ergo nō pōt dolere pec-
catū. Ad hoc dicendū eſt ſm̄ Ricb. in. iiij. ꝙ
q̄uis noſtre penitētie bonitas ſit finita: tn̄
virtus meriti paſſionis xp̄i ac ſanguinis eſt
infinita q̄ ſc3 xp̄s inquātū de⁹ eſt bonitatis
⁊ meriti infiniti. Uirtus etiā grē ſpūſſancti
q̄ operat̄ in nobis verā penitētiā eſt infini-
ta. Un̄ Bern̄. dicit: ꝙ vna gutta ſanguinis
xp̄i ſufficeret ꝓ pctīs totius mundi. O ergo
pctōr aduerte magnitudinē miſericordie di
uine: penſa xp̄i paſſionē ⁊ age penitentiam.

Tertio ꝓbat̄ exēplificatione. Nam a ṗn-
cipio mūdi ſemꝑ de⁹ hoībus oſtēdit ꝙ par-
cit penitētib⁹. Primo in parētibus ṗmis q̄s
monuit ad penitentiā di. Adam vbi es? q.d.
Cognoſce pctm̄ tuū vt parcā tibi prout dicit
Aug. Secūdo in diluuio vbi paulatim ⁊ nō
ſubito ſuccreuerunt aque vt hoīes interim
peniterent. Tertio in dauid ⁊ in manaſſe in
achab ⁊ iudeis ⁊c̄. Ite3 ī nouo teſtamēto in
magdalena: paulo ⁊ in latrone ſero peniten
te: et alijs innumerabilibus. C

Circa ſecundū de erro-

rū circa h̄ refutatiōe ſciendū: ꝙ de pctōꝝ re
miſſione ꝑ penitētiā verā īter alios: tres er-
rores vt plurimū vertūtur inter ignaros et
infideles: ꝑſertim q̄s accipiūt ex ſcripturis
nō ſane intellectis ⁊ hmōi cōfutant̄ ꝑ ſanu3
intellectū. Primus error ex veteri teſtamē
to accipit̄ Amos cap. j. vbi ſcribit̄ ſic. Hec di
cit dn̄s ſuꝑ tribus ſcelerib⁹ Damaſci. ⁊ ſuper
quarto nō cōuertā eū. Ubi Lyra dicit. He-
brei dicūt ex hoc. ſ. erronee: ꝙ ſi hō peccaue
rit bis vel ter eodē genere peccati eſt remiſ-
ſibile: ſed ſi quater peccauerit: eodem genere
pctī nō erit remiſſibile. ſed hoc eſt manifeſte
cōtra ſcripturā: ⁊ ideo eſt erroneū: vt p3 de
Manaſſe rege q̄ nō ſolū quater: ſed pluries
pctm̄ idolatrie ⁊ homicidij incurrit: ⁊ tn̄ fi-
naliter veniā obtinuit. iiij. Reg. ⁊ ſic de plu
ribus alijs legit̄. Propterea ad auctoritate3
illā dicit Hiero. de pe. diſt. j. ca. ſuꝑ trib⁹ ſcele
rib⁹ ſic: hoc poſſum⁹ dicere. Primū peccatū
eſt cogitaſſe mala. Scdm̄ cogitatiōib⁹ acq̄e-
uiſſe ꝑuerſis. Tertiū oꝑe cōpleuiſſe. Quartū
poſt pctm̄ nō agere penitentiā. ſ. vſq; in finē
vite. Et de hoc quarto intelligit̄ dictū ꝓphe
⁊ in ei⁹ gloſa dictū Hiero. ſ. ꝙ eadē pctā cō-
mittenti. ſ. quarto: nec penitentiā nec indul
gentiā ſe daturū deus denūciat: q2 poſt mor
tem nō eſt loc⁹ penitētie: ⁊ ſic error iſte refu-
tatur. D Secūdus error ex euāgelio ac-
cipit̄ vbi xp̄s Matt. xij. dicit. Omne peccatū
remittet̄: ſed ſpūs blaſphemie nō remittet̄
hoībus. Iterū. Qui peccauerit cōtra ſpiritū
ſanctū nō remittet̄ ei neq; ī hoc ſeculo: neq;
in futuro ⁊c. Ex hoc errorē acceperūt multi
quē ſequūtur huſſite: ꝙ qui peccauerit ꝯtra
xp̄i deitatē: vel ꝯtra ſpm̄ſctm̄ nullo modo re
mittet̄: ſed alia pctā remittunt̄. Pctā aūt in
ſpm̄ſctm̄ ſunt ſex. ſ. obſtinatio: deſperatio: im
pugnatio agnite veritatis: ꝑſumptio: inui-
dentia fraterne gratie: ⁊ finalis impeniten-
tia. Sed iſte error peſſim⁹ eſt ⁊ reprobat̄ ex
ſentētia oīm doctorū: q2 xp̄s dn̄s nō vult di-
cere ꝙ talia pctā ſic ſint irremiſſibilia nega-
tiue: ita ꝙ nullo mō remittant̄: q2 etia3 iſta
penitenti in preſenti vita remittunt̄: vt p3
de Paulo aplo: qui fuit blaſphemus contra
chriſti deitatē ⁊ ꝑſecutor fidei: ⁊ tn̄ veniā cō
ſecutus eſt. j. Tim. j. ⁊ alijs plurib⁹. Sed di-
cunt̄ irremiſſibilia iſta pctā: q2 difficilius re
mittunt̄ q̄ alia pctā: eo ꝙ obuiāt gratie ſpi
rituſſancti: ⁊ difficilius tales cōuertunt̄ ad
penitētiā. Aug. aūt de verbis dn̄i accipit pec
cata in ſpm̄ſctm̄ ꝓ finali impenitentia: que
nō habet ſtatū remiſſionis. De iſtis lati⁹ alio
quadrageſimali. Tertius error ex eodem
xp̄i verbo accipit̄: ꝙ in futuro ſeculo poteſt
homo penitere peccatorūq; mortaliū remiſ-
ſionē obtinere. ideo xp̄s Mat. 8. dicit. Neq;

in futuro.q.d.ꝙ aliqua remittant̄ in futuro ſed hoc eſſe falſum pꝫ ar.iiij.

E Circa tertium ergo de

pnĩa poſt mortē querit̄: vtrū aĩe poſt mortē hr̄e poſſint penitentialē dolorem vel ꝯtritionē. Ad hoc respondetur ſm̄ Alexan.de Ales Tho. Ricĥ.in.iiij.diſt.xiiij.ꝛ alios videlꝫ ꝙ in ꝯtritione tria includunt̄. Primo dolor de pctis ꝛ triſtitia ꝛ hoc nõ põt eſſe in btitudinis ꝓpter plenitudinē gaudij: id̄ in eis nõ eſt pnĩa vel cõtritio: niſi actu quodã qui eſt gaudere de pctõꝝ remiſſione: ꝛ operibus penitentie: ac deo grãs agere. Scđo eſt forma ſcꝫ dolorē informans gratia: ꝛ ſic aĩe in purgatorio habent de pctis pnĩam: hoc eſt dolorem grẽ informatũ: tñ dolor nõ eſt meritoꝛ͂ eo ꝙ nõ ſunt in ſtatu merēdi: ſꝫ tñmõ in ſtatu ſoluēdi penã ſm̄ merita in carne. Nam ſi poſſent meritorie dolere: intantũ dolerēt ꝙ celerrime ſufficeret ad ſatiſfaciēdũ de culpa ꝛ pena totali: ꝛ ſic ſtatim euolarēt in celum. Proinde pꝫ ꝙ dolor pnĩe ibi nõ eſt meritoꝛ͂ ſed tñmõ ſatiſfactorius: ꝛ ſic dicit xp̃s ꝙ in futuro fit remiſſio pcti.ſ.in purgatorio ſm̄ Greg. Tertio in ꝯtritiõe eſt efficacia ſcꝫ remiſſionis p dolorē grã informatũ. Sꝫ qꝛ hmõi remiſſio nõ põt eē in dãnatis. Jd̄ lꝫ habeãt dolorē pnĩe. Sap.v. Pnĩam inq̄t agēt.ꝛ pre anguſtia gemēt.ꝛ hoc ꝓpter penã quã ſuſtinent ꝓ pctis: nõ ꝓpter culpã inquãtũ eſt cõtra deũ: nec dolēt amore dei vt placēt ipm̃: g̃ pnĩa ibi eſt ſine gratia ꝛ ſine fructu venie. O itaqꝫ fatui ꝛ decepti tales q̄ in futurũ differũt penitere: ve eis. Sed ſapiētes hic penitēdo vitã eternã acq̄runt. Exemplũ habem͛ in phenice aue regie. de q̄ Ariſt.li.aĩaliũ: ꝛ etiã btũs Amb.in hexameron: di. ꝙ ſine pare viuit vſqꝫ ad q̄ngentos annos qñqꝫ: q̄ auis cũ ſibi finē vite aduertit facit nidum ex lignis aromaticis ſcꝫ myrrhe: ꝛ hmõi multũ ſiccis ꝛ ſlante vēto calidiſſimo in eſtate illũ ſtrat ꝛ verberãdo alarũ ſlatu accendit ꝛ incineratur inter illa ardētia ligna: ex q̄ cinere infra triduũ q̄dã vmiculus naſcit̄ q̄ paulatim plumas recipit creſcētibus alis: ꝛ phenix auis noua. Spũaliter dꝫ ſic pctõr in p̄ſenti ante finē vite in ligno crucis xp̃i p amorē ſe ſuccēdere in corde ꝛ in cinerē penitētie redigere: ꝛ p triduũ.i.tres partes vere pnĩe ſcꝫ contritionē: cõfeſſionē: ꝛ ſatiſfactionē reuiuificari. Rogemus ergo dñm ieſum vt det nobis grãm in p̄ñti ꝛ gl̃iam in futuro. Amen.

¶ Feria ſexta poſt dñicam ſcđam. Ser.xix. de tempore obligationis ad conterendũ de pctis ꝛ deletione reatus.

Auferetur a vobis regnũ dei ꝛ dabit̄ gēti facienti fructus eius. Mat.xxj. ꝛ in euãg.hoð. Verba ſũt ſaluatoris cõtra iudeos obduratos: ſic ꝛ ꝯtra pctõres obſtinatos penitere nolētes. Nã hãc parabolã de vinea agricolis locata. Moralr̄ exponēdo Raban͛ dicit: ꝙ vinea ſignificat aĩam bonis operib͛ excolendã. Serui miſſi p̄mo ſũt lex. Scđo pŝ. Tertio ꝓphetia. Heres eſt xp̃i euãgeliũ. Jſti ceduntr̄: eijciuntur: occidũtur dũ ſermones illoꝝ a pctõribus ꝯtēnunt̄. Vñ a talib͛ vt dicit xp̃s in thematē auferet̄ regnũ dei: ꝛ vinea dabit̄ alijs qñ dona grẽ ꝛ gl̃ie q̄ mali ꝑdiderũt dabunt̄ vere penitētib͛. Et ſic pꝫ euangeliũ. Jtaqꝫ de ꝯtritiõe in q̄ p̄cipue ꝯſiſtit fruct͛ acq̄ſitionis regni dei tria myſteria notabimus.

Primũ de contritionis q̄litate.
Scđm de eius virtutis poteſtate.
Tertiũ de renouationis exemplaritate.

F Circa primũ queritur

vtrũ hõ cõmiſſo mortali pctõ teneat̄ conteri ſtatim de facto: aut quãto tp̃e poſſit differri ei͛ ꝯtritio. Ad qđ rñdendo ſm̄ Alex.de Ales in.iiij.parte. Jtem Petrũ de pal. ꝛ Angelus de Clauaſ. alioſqꝫ recolligendo ponent͛ tria documēta. Primũ documētũ ꝙ cõteri de pctõ eſt de precepto affirmatiuo. Generalis aũt regula eſt ꝙ p̄cepta affirmatiua obligãt ſemꝑ: ſed nõ ad ſemꝑ: niſi ſolum qñ materia occurrit ꝓ loco ꝛ tp̃e. Verbi grã. Preceptuꝫ diligēdi deũ vel honorandi parētes obligat quidē ſemꝑ ne ꝯtrariũ faciã: ſed nõ obligat ad ſemꝑ actu diligendũ vel honorandũ: niſi qñ materia occurrit practice in caſu q̄ deberem actu diligere deũ ſcꝫ cũ ꝯſiderat̄ deus vt diligēdus tũc teneor diligere: ꝛ cũ deberem actu exhibere honorē parentib͛ tunc teneor. Sic etiã pctm̃ mortale cõmiſſum lꝫ ſit ſemꝑ deteſtanduꝫ: qꝛ ſemꝑ dꝫ diſplicere hoĩ pctm̃. Tamen actu ꝯteri vel deteſtari nõ tenet̄ q̄s niſi ꝓ loco ꝛ tp̃e opportunis ſcꝫ qñ mēti occurrit practice recogitando pctã ſua: tunc tenetur vt nõ delectet̄ in eis: ſed deteſtet̄ illa.
G Sed qñ ſpũaliter tenet̄ recogitare. Secũ

dum ad id documentū ponit̄: ꝙ recogitare pctā ⁊ conteri de eis tenet̄ hō ſpāliter in die feſto colendo: qꝛ ſm Scotū in.iiij.diſt.xxvij. Tēpus opportunū ad ſacrificandū ꝑ pniam videtur eſſe dies dñica. iuxta illud p̄ceptum Exod.xx. Memēto vt diem ſabbati ſanctifices. Et idē eſt de alijs feſtis colendis ſm canoniſtas: qꝛ nimirū vt Sco. ibidem dicit: tenet hō die dñica ex debito vacare deo vl̓ deū recognoſcere: ⁊ ſi nō tota illa die: ſaltē in aliqua hora illius diei: ⁊ ꝓ tūc tenet̄ hr̄e actū aliquē illi⁹ p̄cepti ſcʒ ad diligendū deū gratuiteꝫ ad fugiendū oppoſitū: ne ſcʒ inſit act⁹ odij: h̄ eſt pctm̄ mortale: aliter peccat mortaliter i hoc: qꝛ nō ſctificat feſtū. Tertiū ḡ documentū ꝙ q̇cūqꝫ eſt in mortali pctō tenet̄ ꝯteri ſaltē die dñico vel feſto: ne peccet mortaliter denuo feſtū nō ſctificando: ⁊ ad id tenet̄ hora opportuna: p̄ſertim cū d̄r miſſa. Nā ⁊ ob h̄ eccl̄ia p̄cepit cuilibet audire miſſam die feſto: de ꝯſe. di.j. Miſſas. Ex his ḡ ſeq̄tur ꝙ hō exiſtens in pctō mortali q̄tquot feſta ⁊ dñicas ſine ꝯtritione trāſigit: totiens mortaliter peccat: ⁊ dꝫ confiteri. O ḡ xpiane diſce obſeruare predicta.

II Circa ſecūdum de virtute ꝯtritionis ⁊ ptāte q̄rit̄: vtrū ꝯtritio ſit tante virtutis vt poſſit tollere totū reatum pctōꝝ hois? Ad qđ r̄ndet̄ ſm Rich. ⁊ Petrū de Tharan. ſup.iiij.di.xvij. Tho. alioſqꝫ p cō cluſionē ꝙ ſacra contritio pōt intendi intantū ꝙ tollat totū reatū peccatoꝝ. Et hoc pōt fieri tripliciter.

Uno modo ex parte charitatis.

Alio modo ex parte doloris.

Tertio mō ex parte frequētationis.

Primo mō ex parte charitatis. Nā vt dicit̄ j. Pet. ca.iiij. Charitas operit multitudinem pctōꝝ. ⁊ Prouer.x. Uniuerſa delicta operit charitas. Proide tāta pōt eē charitas i hoie q̄ cauſat diſplicētiā pcti ꝙ tollat totū reatū: ita ꝙ in morte ſtatim ēuolat ſine igne purgatorij. Exemplū habem⁹ in magdalena de qua xp̄s Luce.vij. ait. Remittunt̄ ei pctā multa qm̄ dilexit multū. Scđo mō ex parte doloris q̄ in ſenſitiua ꝑte tantū pōt excitari ꝙ totus reatus pene remittat̄: ſic legim⁹ de btō Frāciſco ꝙ tanto dolore deplorauit peccata adoleſcētie ſue vt ſibi dñs reuelauerit ꝙ oīa pctā ſua ſibi forent remiſſa vſqꝫ ad nouiſſimū quadranteꝫ. ¶ Sed di. q̇d ḡ de illis qui multū intenſo dolore defleuerūt peccata adeo vt credāt illa ſibi fore remiſſa totaliter nunq̇d adhuc tenent̄ ꝯfiteri illa ⁊ pniam iniunctā implere? R̄ndetur ſm p̄dictos doc. ⁊ Rich. di.xiiij. ꝙ nihilominus requirit̄ facienda ꝯfeſſio ⁊ pnie iniūcte ꝓ virib⁹ impletio. Tum ꝓpter p̄ceptū ꝯfeſſionis. Tū vt recōcilietur eccl̄ie. Tū ꝓpter incertitudinē: qꝛ nō eſt q̇s cert⁹ ꝙ ſua ꝯtritio ſit ſufficiēs ad tollendū totū reatū. Tertio mō ꝯtritio pōt eē tāta ꝙ tollat totū reatum pctōꝝ ex frequētatione. Nā tā multis vicib⁹ frequēter pōt hō ſua pctā deflere ⁊ ꝯfiteri ꝙ ſatiſfacit de toto li reatu ſucceſſiue. vñ Alex. de Ales dicit: ꝙ ſi dolere de pctis eſt bonū: ḡ frequētius dolere eſt magis bonū: ⁊ ſemꝑ dolere eſt optimū ⁊ btm̄. iuxta illud Matth.v. Bti q̄ lugēt qm̄ ipſi ꝯſolabunt̄. Ubi glo. dicit. Luct⁹ ꝓ pctō ꝯſolationē meret̄: ḡ frequēti⁹ lugere maiorē ꝯſolationē meret̄. Exēplū de hoc habem⁹ in Petro ap̄lo q̄ ꝯmendatur in legēda de hoc ꝙ ſcʒ qñ culpā negatiōis ad gallicantum recordabat̄ vbertim flebat ꝯſuetudinarie adeo vt facies ei⁹ tota aduſta lachrymis videbat̄. Uñ in ſinu ſꝑ ſudariū portabat q̄ crebro fluētes lachrymas tergeret. O ḡ pctōꝛ fac ſilr̄. ¶

Circa tertium de renouatiōis exemplo. notandū eſt ꝙ pnialis ꝯtritio renouat holeꝫ: vt pꝫ ꝑ Aug. de pe. di.j. §. Ea vō. et. c. Tres ſunt actiōes: vbi in glo. dicit̄ ꝙ pnia de homie vetuſto. i. qui habuit prius culpe vetuſtateꝫ: facit nouū hoiem. i. gratie nouitatem habentē. Et hoc ad p̄ſens breuiter ſufficiat oſtendi in exemplis.

Primo exemplo canonico.

Secūdo ſimul theologico.

Tertio philoſophico.

Primo inquā exēplo canonico: hoc eſt ex iure canonico accepto: nā de pe. di.j. c. Quāobrem. text⁹ Viero. cum glo. ponūt exemplū de Nabuchodonoſor. Itē ſcđo idē exēplum eſt etiā theologicū in lib. Dañ.iiij. c. ꝙ nabuchodonoſor ꝑ ſupbiā elat⁹ dei iudicio mentē vl̓ rōnis vſum ꝑdidit: ⁊ beſtijs ac feris ſociat⁹ eſt: fenū vt bos comedit donec capilli ⁊ vngues in ſimilitudinē aquilarū ⁊ auiū creſcerent: ⁊ ſic a regia dignitate eiectus fuit: ſed poſtea cū penituit: deū ⁊ pctm̄ ſuū recognouit: ſenſus ei denuo reſtitut⁹ eſt: futuraqꝫ faciei reuerſa eſt ad eū: ⁊ ſic totus renouat⁹: in regnū ⁊ regiā magnificentiā reſtitut⁹ eſt: et deū laudauit. Sic ſpūaliter pctōꝛ ꝑ pniam ⁊ grām renouat̄ in aīa mente mutata in meli⁹

ad cognitionē ſui ⁊ dei: ⁊ de ſtatu beſtiali fit
denuo dignus celeſti regno: facieſq̄ eiꝰ gra
tioſa in baptiſmo acq̄ſita redit eidem. L
Tertio oſtendit exēplo philoſophico. Nā
videmꝰ ⁊ teſtaſ glo. ſup pſal. xlij. ac Oroſius
ſup Caſſ. Ceruus ſenio grauatꝰ pilis ⁊ cornī
bus creſcentibꝰ ſerpentē naribꝰ haurit: ⁊ ve
neno eſtuans fontē ad bibendū ardēter deſi
derat: quo hauſto cornua ⁊ pilos deponit ve
tuſtos: ⁊ viſum nouū cornuaq̄ noua ⁊ pilos
renouat. Itē aquila dū ſenio grauaſ roſtro
creſcente cibū capere nō pōt: grauaſ in alis:
caligaſ oculis: ꝓpterea ſerpentes comedit:
quoꝝ venena calore coquit interno: deinde
aſcendit in altū vt ex calore aeris ⁊ labore vo
latus fortiꝰ incaleſcat: ⁊ ſic poris aptis ⁊ pē
nis relaxatis ſubito deſcendit in fontē: imu
tat plumas: ⁊ renouaſ in oculis: roſtrū etiā
ad petrā excutit: ⁊ ſic iuueneſcit: vt hec dicūt
recolligendo Ambro. Plinius ⁊ glo. ps. cij.
Spūaliter pctōr grauatꝰ vetuſtate pctōꝝ dꝫ
deuorare pctī venenū occidendo ⁊ in ſe deco
quēdo ignito calore verbi dei ⁊ amoris diui
ni cōſumendo: quo incaleſcēs currat ad fon
tem viuū ſcꝫ ad ſanguinis xpī in cruce effu
ſionē recordādo: cui ſe totū imergat ꝑ deuo
tam cogitationē: imorando: ⁊ roſtrū .i. onus
pctōꝝ excutiat ad petrā xpm paſſum: ⁊ ſic re
nouabiſ in p̄ſenti ꝑ grām in oculis mentis:
⁊ pilis vel plumis meritoꝝ ac cornibꝰ et ro
ſtro .i. viribus aīe. Ac tandem renouabiſ vt
aquile iuuentus in futura reſurrectiōe. Ro
gemus ergo dñm ieſum ⁊c.

¶ Sabbato poſt dñicā ſcdām. Ser. xx. de cō
tritionis multiplici vtilitate.

Pater peccaui in
celū ⁊ corā te: iā nō ſum dignꝰ
vocari filius tuus Luce. xv. ⁊
in euāgelio hodierno. Chariſ
ſimi hodie nobis ꝓponiſ exē
plum pnīe in filio ꝓdigo: q̄ hec v̄ba dixit pa
tri ſuo. Nā ꝑ hunc filiū ꝓdigū deſignaſ pec
cator: q̄ hꝫ quidē prēm ſcīlꝫ deū q̄ eſt pr̄ oīm
creatione ⁊ redemptiōe. Pctōr quippe tāq̄
prodigus ille filius elongaſ ab hoc patre ꝑ
pctm̄: q2 teſte ps. Lōge a pctōribꝰ ſalus. Itē
oīa bona ſua diſſipat viuendo luxurioſe cū
meretricibꝰ q2 bona corpis ⁊ nature ac etiā
fortune expēndit in prauas cōcupiſcentias
carnis ⁊ mundi tanq̄ in meretrices: quibus
adheret ſequēdo illas. Ideoq̄ fame ſpūaliū
bonoꝝ egens adheret vni ciui regionis illiꝰ
hoc eſt diabolo: cuius porcos paſcit .i. vicio
rum multitudinē fouet in ſe. Sed tandē ꝑ
dei gratiā recognoſcit ſuā miſeriā ⁊ ſpūalē
egeſtatem dicens. Quāti mercēnarij: hoc eſt
ſerui dei: mercedē celeſtem expectañ. in do
mo patris mei .i. in eccleſia dei abundāt pa
nibus ſcꝫ gratie. Surgam ergo ſcꝫ ad peni
tentiā faciendā: ⁊ ibo ad patrem .i. deum per
contritionem qua hō appropinquat deo: et
dicam ſcꝫ in cōfeſſione peccatoꝝ: pater pec
caui coram te ⁊c. vt patet in themate ⁊ euan
gelio. Unde de contritione qua peccator re
cognoſcit ⁊ cōfitetur peccaſſe coram deo no
tabimus tria myſteria.

Primū de ꝯtritōis vtilitate q̄ ad icipiētes
Scdm̄ de eiuſdē vtilitate q̄ ad ꝓficiētes.
Tertium de ipſius ſalubritate quo ad de
cedentes. M

Circa primū de vtilitate
contritiōis quo ad incipientes .i. q̄ incipiūt
p̄mo ad deū cōuerti. notandū q̄ talibus con
tritio cōfert tres vtilitates. Primo aīaꝫ reui
uificat. Secūdo culpam expiat. Tertio cōſci
entiā rectificat. Prima vtilitas eſt aīe re
uiuificatio. Hanc oſtendo p̄mo auctoritate
tam veteris q̄ etiam noui teſtamenti. Nam
Ezech. xviij. dicit dñs. Si impius egerit pe
nitentiā ab oībꝰ peccatis ſuis vita viuet ⁊c.
Deniq̄ Ioā. v. xps ait. Amen amen dico vo
bis: quia venit hora ⁊ nūc eſt quādo mortui
ſcꝫ pctīs audient vocem filij dei: ⁊ qui audie
rint viuent ſcꝫ in aīa q̄ nūc viuit per gratiā.
Secūdo rōne: q2 in cōtritione infundiſ gra
tia ſpūſſancti que viuificat aīam. Roma. vj.
Stipendia pctī mors: gratia autē dei vita
eterna. Et hec clarius declaraſ. Si enī q̄ras:
qualiter mouſ vel viuificaſ aīa? Reſpōdet
Aug. de pe. diſ. j. §. Si anteq̄: ⁊ ſup ps. lxij.
dicens. Deus eſt vita aīe: ⁊ aīa eſt vita corpo
ris. Sicut corpꝰ viuere nō pōt niſi preſente
aīa: ita nō niſi deo preſente aīa viuere valet.
Hec ibi. Sed quia per contritionē deus eſt
p̄ſentialiter inhabitans aīam. Eſa. lvij. Hec
dicit dñs in ſancto habitās: ⁊ cū ꝯtrito ⁊ hu
mili ſpū vt viuificet cor cōtritoꝝ. Ecce ergo
pater. Tertio oſtendo exemplificatione in
parabola huiꝰ euāgelij: vbi xps de filio pro
digo dicit. Mortuus erit ſcꝫ peccato ⁊ reui
xit ſcꝫ ꝑ pniam. Itē ꝑ exēplo philoſophico
ad idem experimur q̄ cor humanū eſt p̄mū

viuens ⁊ vltimū moriēs. ſm pħm lib. de vita ⁊ morte. Quis aūt oīa membra hoīs emortua videanť: tñ ſi aīa preſens eſt in corde hō adhuc viuit: ⁊ poteſt totū corpꝰ reuiuificari. ſecus ſi aīa e corde egreſſa eſt. Sic ſpūalr ꝗ̄ diu grā ꝯtritiōis manet ī aīa viuit: ſꝫ ſeparata vel deficiēte ipa grā moriť. O ergo hō obſerua hec. ¶ Secūda vtilitas eſt pctōꝝ oīm expiatio. Si eñ querať: qualr ⁊ per qd tollitur ⁊ totaliter expiať culpa ⁊ eius pena debita: an per ſolā internā cōtritionē: an per actū exteriorē? Rñdeť ſm Ricħ. in. iiij. diſti. xiiij. ar. vij. q. ij. ꝙ per actum interiorē. Nam actus exterior nō acceptatur niſi ꝓpter actū interiorē. Nam Glo. ſuper Geneſim. iiij. vbi diciť. Reſpexit dñs ad abel ⁊ ad munera eiꝰ dicit. Deus attendit offerentis mentem non oblationem que placet ex mūdicia offerētis. Cum aūt per actū exteriorē penitētie poſſit remitti tota pena peccato debita: multo fortius hoc pōt fieri ꝑ ſolū actū penitētie interiorē: que tantū pōt intēdi ꝙ expiat culpā ⁊ etiā penam purgatorij. Hec Ricħ. Tertia vtilitas eſt ꝯſcie rectificatio ⁊ ſanatio. Quero nāqꝫ quō rectificari pōt ꝯſciētia in hoīe? Audi qd rñdet Hugo de ſanc. vic. ⁊ ꝯſimiliter Bern. di. Puni ꝑterita pctā: fuge futura: ⁊ ſi peccatū ſentis nō conſentias: ⁊ ſic erit pura ⁊ bona conſcientia. Exemplū ad hec. Si vis ſcabies manuū ſanare aqua ſalſa calida ſepe laua ⁊ cōfert. Et ſi vis carnes ꝑſeruare a fetore ⁊ putredine: ſale condi. Itē medicina amara plus cōfert expurgationi ꝙ̄ dulcis ſm Cōſtanti. patet in pill. Sic ſalſa aqua lachrymarū vere cōtritionis multū confert aīe purgationi: ſanitati ⁊ preſeruationi. ¶

Circa ſecūdū de alijs vtilitatibus eiuſdē. ſ. quo ad ꝓficientes in vita bona. Nā tria facit. Primo ꝑdita bona recuperat. Scdō amorē dei dulcificat. Tertio qꝛ merita cōſeruat. Prima ergo vtilitas dr recuperationis. Queriť nāqꝫ: vtrū ꝑ pniam vel ꝯtritionē recuperet hō oīa bona ꝑ peccatuꝫ amiſſa ſcꝫ v̄tutes: oēmqꝫ grām ⁊ merita priſtina. Rñdeť ſm Ricħ. in. iiij. di. xiiij. ar. viij. q. j. ⁊ Tho. ⁊ alios ꝑ ꝯcluſionē affirmatiuā. Et ꝓbať auctoritate rōne ⁊ exēplis. Primo auctoritate. Nā ī hoc euāgelio legiť ꝙ iuſſit pater ſeruis di. Cito ꝓferte primā ſtolā: ⁊ induite illū ſcꝫ filiū ꝓdigū: ⁊ date anulum in manu: ⁊ calciamēta in pedes: ⁊ occidite vitulum. Nimirū ſm Aug. de queſtio. euange. ⁊ doctores per ſtolā primā ſignať dignitas prima quā habuit in virtutū meritis. Item per anulum in manu ſm Bedā ſignificať operatio bona in fide ⁊ gratia. Item per calciamēta terrenoꝝ cōtemptꝰ: ſm Aug. ſupra. Et per vitulū occiſum paſſionis xpi meritū: qd cōmunicať penitenti. Et ſic patet ꝙ oīa recuperantur: vt hoc idem ꝓbat Ricħ. per glo. Eſa. lij. ⁊ ſic pꝫ concluſio. Secūdo ꝓbať rōne: qꝛ ꝑ cōtritionē remittunť pctā: ⁊ talis remiſſio eſſe non poteſt ſine charitate ⁊ infuſione gratie per quā peccator iuſtificať: ſed cū gratia ⁊ charitate ſimul infunduntur oēs virtutes neceſſarie ad rectitudinem vite ſpūalis. Intelligēdo hoc de v̄tutibus que habenť ꝑ infuſionē. ſ. fide ⁊ ſpe ⁊ charitate q̄ v̄tutes cōnexe ſibi ſunt: ⁊ ſic fit hoīs iuſtificatio. Iuſticia aūt gñalis qua qs dr iuſtificari cōprehēdit oēs v̄tutes: ꝫ ⁊c. Tertio ꝓbať ſimilitudine ⁊ exēplis. Naꝫ videmꝰ ꝙ nubes auferet nobis lumē ſolis: ſed qñ per ventū tolliť nubes totaliter lumē ſolis in ſplēdore calore ⁊ pulcritudine prius habita reſtituiť. Sic facit ⁊ penitētia: ita ꝙ ſi tu hō in charitate meruiſti tm̄qꝫ eſſes de tertio vel vltimo ordine angelorum: ⁊ hoc peccato poſtea interueniēte perdidiſſes: iam quoqꝫ ad pniam redires: eundeꝫ ſtatū meriti recuperares in quo priꝰ eras anteqꝫ caderes per peccatū: puta ſi eras in merito perueniēdi ad tertiū ordinē beatorum angeloꝝ: iam nūc penitēs eundē ordinē recupas. O ergo dei clemētia. Exēpla ad idē ponunť di. l. c. Si poſt ordinationes. Inter alia de Dauid: q̄ poſt adulterium ⁊ homicidiū ſpm̄ ꝓphetie reaccepit: ⁊ in primo gradu ꝑmanſit. Iteꝫ de Achab q̄ poſt peccatum per pniam humiliatus regia in ſede remāſit. Itē Petrus poſt negationē xpi in aploꝝ principatu remāſit: ⁊ ſic de alijs. O ergo hō vide bonū pnie. Scda vtilitas: qꝛ amoreꝫ dei excitat ⁊ dulcificat: quia vt Hugo de arca Noe. c. j. diť. Amor dei ab amaritudine. ſ. cōtritiōis incipit: ſꝫ vltima eiꝰ dulcedine plena ſunt. ꝓpter qd ⁊ pſ. di. Scdm multitudineꝫ doloꝝ meorum conſolatio. tue leti. ani. me. Tertia vtilitas: qꝛ merita ꝯſeruat ⁊ accumulat. Sicut eñ arma ꝯſeruāt ī bello ꝓtegēdo corpꝰ a vulneribꝰ ⁊ hoſtes fugāt: ſic cōtritio frequētata aīam cōſeruat: alioqñ vt Gregō. di. pctm̄ qd ꝑ pniam citius nō deleť mox ſuo pondere ad aliud trahit: ⁊ ſic vulnꝰ inſtigit vñ aſſimilať carbūculo: de q̄ Diaſcorides dicit ꝙ carbūculꝰ vincit canes ⁊ fugat tene,

bras. Sic ꝯtritio vincit demões tãꝗ̄ canes ⁊ fugat tenebras ⁊ lapſum pctõꝝ. P

Circa tertiũ de vtilitate

cõtritiõis in fine ſcʒ q̃ ad decedẽtes notãdũ ꝙ ꝯtritio etiã ſera valet dũmõ ſit vera: vt dicit Aug. ⁊ h̃ ad tres vtilitates. Primo q: in morte etiã ſubitanea ⁊ inopinata aſſecurat: qm̃ vere penitẽti venia nũꝗ̄ negaẽ: vt pꝫ p Aug. ⁊ Gratianũ de pe. di. iij. §. ſiue autẽ q̃s dicat. Scḋa q: ab eterna dãnatiõe liberat vt pꝫ ex p̃dictis in h̃ ⁊ alijs ſermonib⁹. Tertio q: regnũ celoꝝ ꝯſeq̃ facit ⁊ beatificat. iuxta xp̄i ꝓmiſſionẽ. Mat. iiij. Pniam agite appro. reg. ce. Exẽplũ finale ponam⁹ q̄d narraẽ ex Apiario. c. lxxviij. ꝙ q̃dã nobilis vidit in ſilua ſolus quẽdã plagis ⁊ vulnerib⁹ atrociter cruentatũ clamantẽ: ⁊ territ⁹ mãdauit ex parte dei vt loq̃reẽ ⁊ diceret q̃s eẽt. Rñdit. Ego fui pctõr imũdiſſim⁹ luxurie dedit⁹ tãdẽ in hora mortis nõ ꝯfeſſus nec eucariſtia munit⁹ obmutui: ſʒ tñ mia dei ꝑuent⁹ valida ꝯtritione ꝓmotus lachrymas excuſſi: loq̃ tñ nõ poterã ſed corde deũ ⁊ btãm ṽginem cũ lachrymis inuocans (vt tales putam⁹ q̄ñqꝫ poſſe) Ecce inq̄t deo ꝓpitiante ſic vitã terminaui. Vñ lꝫ tradit⁹ ſim demonib⁹ vſqꝫ in diẽ iudicij cruciandus: tñ per dei miam: eo ꝙ lachrymas pnie in morte fudi ſaluatuꝝ in die iudicij ſpero. Ordinante aũt deo tibi aperui vt in me miſero exemplũ ſumas penitẽdi. O ğ pctõr age pniaꝫ: iuoca xp̄m ⁊ btãm mariã vt nõ pereas in eternũ. Rogem⁹ ğ xp̄m ⁊c.

¶ Dñica. iij. q̄drageſime mane. Ser. xxj. ſ. de ꝯtritiõis inteſo dolore cũ flet⁹ ablutione.

ERat ieſus eijciẽs

demoniũ ⁊ illud erat mutuꝫ. Luce. xj. ⁊ in euãg. hodi. Sicut Alexã. de ales in poſtilla ſup hec ṽba dicit. Demoniũ eſt pctm̃ eo ꝙ ꝑmo a demõe fuit iuẽtũ p' q̄d hoiem tanq̄ʒ ſuũ pec⁹ ſubiectũ ꝑtãti poſſidet Et q: naturalis ꝓpetas demonũ ẽ: vt poſtq̄ʒ hoiem induxerit ad pctm̃ inducat ad celandũ illud ne ꝯfiteaẽ ſicut fecit ꝑmis parẽtib⁹ in paradiſo. Gen. iij. Idcirco demoniũ diciẽ mutũ ab effectu: q: facit hoies mutũ a cõfeſſiõe. Dicit aũt Hiero. in omel. ꝙ in hoc vno hoie tria ſigna ꝑpetrata ſunt ſimul eo ꝙ mutus iſte erat ⁊ cec⁹ ſm Mattheũ. Vñ cecus vidit: mutus locutus eſt: ⁊ demoniacus a demone eſt liberat⁹ ad ſignificandũ ꝙ expulſo a credentib⁹ demone. i. pctõ: tũc hõ videt p fidei lumẽ ip̄m deũ ⁊ ſe ac loquiẽ in cõfeſſione. Sed phariſei hoc xp̄i miraculũ demonio beelzebub attribuerũt. Cõtra quos xp̄s plures rõnes ponit ꝓbañ. ꝙ ṽtute diuina id fecerit: vt pꝫ in euãgelio. Itaqꝫ de cõtritione adhuc plura myſteria tractañ. poſſumus ꝓ alio themate ponere illud p̃s. xciiij. Ploꝛem⁹ corã dño q̃ fecit nos: q: ipſe eſt dñs deus noſter. Et hec verba poſſunt accipi ſiue de ploratu interiori contritionis: ſiue de exteriori. Proinde tria myſteria libeat declarari in hoc ſermone:

Primũ de doloris intenſione.
Scḋm de meroris expreſſione.
Tertiũ de criminis ablutione. Q

Circa primũ de intenſo

dolore ꝯtritionis q̄riẽ: vtrũ vere cõtritiõis dolor debeat eſſe intẽſior ꝙ̄ oĩs ali⁹ dolor ꝓ quorũcunqꝫ tpaliũ dãno. Et rõ hui⁹ queſtionis eſt: q: allegat magr̃ l. iiij. diſ. xv. c. penul. Aug. lib. de pnia dicentẽ ſic. Satis dur⁹ eſt cuius mentis dolorẽ oculi nõ declarant. ſ. p lachrymas: ſed ſciat ſe culpabiliter durũ qui deflet dãna tp̄is vel mortẽ amici: ⁊ dolorem pcti non oſtendit lachrymis. Hec Aug. ibi. Sed ſi ſic intenſus dolor requiriẽ in cõtritione quis carnaliũ ⁊ mũdanoꝝ hoim vere peniteret qm̃ rariſſimi ſunt q̃ fortius fleãt de pctis ꝙ̄ de morte filij ſui vl amici: aut ꝙ̄ de dãno mille aureoꝝ ⁊ hm̃õi. Ad queſtionẽ ğ reſpondendo ſm Bonauẽ. in. iiij. Thomãqꝫ ⁊ alios doc. theologos ⁊ canoniſtas recolligendo tres veritates.

Prima eſt obiectionis ſolutiua.
Scḋa eſt queſtionis reſponſiuã.
Tertia eſt ex dictis correlaria.

Prima veritas ꝙ dolor ſenſualis in cõtrito hoie nõ requiriẽ ꝙ ſit intenſior in oĩm dolorũ alioꝝ cõparatiõe. Nam ſm oẽs doctores theologos exquo dolor ꝯtritõis eſt duplex. Unus eſt in volũtate rõnis hoc eſt velle nõ peccaſſe: ⁊ in hoc tota cõſiſtit eſſentia contritionis. Alius autẽ eſt dolor in ſenſualitate: vt lachrymari d̃ pctis ⁊ ꝯtriſtari: ⁊ hm̃õi dolor eſt ꝑfectionis ⁊ nõ neceſſitatis. Ideoqꝫ verbũ Auguſti. ſupra in obiectione adductũ intelligenduꝫ eſt vt Tho. in. iiij. dicit: ꝙ q̄ñ in hoie eſſet defectus lachrymarũ exteriorũ ex hoc: q: in eo foret defectus doloris mẽta

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

lis.i.defectus diſplicentie pctōꝝ ꝛ deteſta-
tiōis voluntarij.Tūc em̄ talis dānabiliter du
rus eſt alſ qſi dolor vl' fletus interior in vo
lūtate bñ ordinat⁹ eſt:etiā talis ſi plus defle
at ſenſibiliter tpalia ꝙ pctā:nō ergo dānaẜ.
R Scōa veritas ꝙ q̄uis nō ſit neceſſe ſen
ſibiliter dolere:tñ dolor:q̄ eſt in voluntate.i.
diſplicētia culpe dȝ eſſe intenſior ꝛ maxim⁹
in genere ī oīm alioꝝ doloꝝ cōparatiōe.Rō
ꝑma eſt ſcȝ diuine dilectiōis. Regula em̄ ge
neralis eſt in theologia ꝙ deus dȝ diligi ſu-
per oīa:ḡ eius charitatis ꝯtrariū ſcilȝ pctm̄
mortale ſup oīa eſt deteſtādum:ita ꝙ nullo
caſu dȝ ꝑ euitāda quacūq; pena q̄s peccare
vl' peccaſſe velle.vii Aug.ſup Jo.dicit.Me
lius eſt deo dilecto mori q̄ ipo offenſo viue
re. Exēplū philoſophicū ad idē Albertus
magn⁹ lib.de aialib⁹ dicit ꝙ auis q̄dā noīe
arpia habitat in deſerto in terra ſcrapades
vocata.iuxta mare ioniciū q̄ hȝ faciē q̄ſi hoīs
ꝛ eſt multum ferox adeo ꝙ ſtimulante fame
hoīem inuadit ꝛ occidit q̄ duȝ ſitit vadit ad
aquā vt bibat ibiq; imaginē ſue faciei in aq̄
intuens recolit ſibi ſimilē.i.hoīem occidiſſe.
Et ꝓpterea tantū dolet ꝛ plangit ꝙ ex dolo
re moriẜ.Exēplo hoc docemur ꝙ hō rōnalis
dȝ intenſe dolere in voluntate ſup oīa mala
de h̄ ꝙ aīam ſimilē deo occidit ꝑ pctm̄ mor-
tale ſepando a dei grā ꝛ charitate quẽȝ dili-
gere eſt vita eterna. Scōa rō infinite offē
ſionis:q: deū offendere vel offendiſſe ꝑ pec-
catū mortale eſt malū infinitū ex oī parte.ſ.
ex parte dei:q: offenſa eſt ꝯ deū infinite bo-
nitatis ꝛ maieſtatis. Jteȝ ex ꝑte boni ꝑdit:
q: perpetuū regnū celeſte ꝑdiẜ.Et deniq; ex
parte penalis mali:q: ꝑ pctm̄ incurriẜ obli-
gatio ad ꝑpetuū ſuppliciū inferni. Alia aūt
queq; mala tpalia vel corporalia finita ſunt
ḡ de pctō plus dȝ hō in voluntate dolere:q:
finiti ad infinitū ꝓportio nulla.viij.phyſi-
coꝝ. Tertia rō recte ꝑelectionis:q: q̄libet
recta rōne ꝑeligere dȝ mi9⁹ periculū q̄ ma-
ius:q: inter duo mala min⁹ malū eſt ꝑeligē
dum.iij.Topicoꝝ. Sed bona aīe ſūt optima
bona.vij.Politicoꝝ:ꝛ periculū virtutis vel
aīe eſt ſummū ſup oīa alia pericula: quia vt
Bern.ꝛ Aug.dicūt. Totus mūdus corpore⁹
vni⁹ aīe ꝑcio equiparari nō pōt:ḡ de ei⁹ pe-
riculo plus dolendū eſt. S Tertia veri-
tas ꝙ ꝯtritus vere dȝ velle oē malū pati: q̄
peccādo aīam ledere:q: vt xp̄s Mat.xvj.di
cit.Quid ꝓdeſt hoī ſi vniuerſum mūdū lu-
creẜ:aīe vo ſue detri.pati.aut quā dabit hō
cō.pro.a.ꝛc.Jtē ad idem etiā phus.iij.Eth.
dicit:ꝙ meli⁹ eſt mori q̄ facere ꝯtra bonum
virtutis.Deniq; etiā lex.ff.qd metus cauſa.l.
Jſti q̄dē dictat:ꝙ ſcilȝ bon⁹ hō plus dȝ time
re pctm̄ q̄ mortē. Jnſup exēplū habem⁹ in
ſctis martyrib⁹ q̄ mori voluerūt poti⁹ q̄ vni
co peccato ꝯſenſiſſe. Jdēq; Anſ.li. ſimilitudi
nū dicit magnū q̄d.ſic.Si hinc pcti pudorē
ꝛ illinc cernerē inferni horrorē:ꝛ neceſſario
vni coꝝ īmergi haberē poti⁹ me in infernum
demergerē q̄ pctm̄ admitterē:ꝛ hoc intelli-
gendū eſt ſm Alex.ꝯſiderata pena inferni vt
ſuſtinēda ſine demerito culpe:ꝛ vt non infli
genda a deo: q: peius eſt pctm̄ q̄ pena ſine
pctō.Sed di.Quid ḡ de infirmis ꝛ fragilib⁹
hoīb⁹ q̄ putāt ſe nō poſſe taliter velle ꝛ ꝑeli
gere.Rñdeẜ ſm Tho.in quodlibeẜ.ꝛ Durā-
dū:ꝙ nullus ꝯtrit⁹ teneẜ apud ſe talē cōpa-
rationē facere:nec dȝ q̄s ſeipm̄ de hoc tenta
re deſcendēdo.in ſpāli ad hanc vel illā penaȝ
ꝑeligendā:īmo ſtulte facit ꝑſertim infirmus
neſciēs regere affect⁹ ſuos ſi ſeipm̄ de h̄ ſol-
licitat. Sed ſiquis fecerit talē cōparationē
teneẜ ꝑeligere quācūq; penā quā peccare vt
ꝑdictū eſt.O ergo pctōr ſtude volūtatem fir
mare ꝯ pctm̄:vt velis ſup oīa deteſtari quā-
uis ſenſualiter dolere vel deflere nequeas:
tamen ſi potes multū valet. T

Circa ſecundū de expreſ

ſione meroris:hoc eſt de exteriori fletu cōtri
tionis querūtur tria.

Primo de magnis peccatoribus breui tē
pore penitentibus.

Scōo de ſanis iuuenibus peccata defle-
re ad mortem tardantibus.

Tertio de exceſſiuis fletibus in certis ho-
minibus ꝑ peccatis lugentibus.

Queſtio ꝑma eſt:vtrū hō q̄tumcūq; deſpe-
rat⁹ ꝛ pctis oīb⁹ ad ſūmū plen⁹ obtineat ve-
niā pctōꝝ fletib⁹ ꝑ quodcūq; breue tp̄s: Ad
hāc rñdet Joānes Chryſ.de reparatōe lapſi
ꝛ habeẜ de pe.di.iij.§.ecce.c.talis.ſic.Talis
mihi crede:talis eſt erga hoīes pietas dei ꝙ
nunq̄ ſpernit pnīam ſi ei ſincere ꝛ ſimpliciẜ
offeraẜ:etiā ſi ad ſūmū q̄s ꝑueniat maloꝝ:ꝛ
inde tñ velit reuerti ad virtutis viā: ſuſcipit.
Glo.ſcȝ de⁹ eū libēter amplectitur: facit oīa
q̄ten⁹ ad ꝑorē reuocet ſtatū.Et qd eſt adhuc
ꝑſtanti⁹ ꝛ eminentib⁹:etiā ſi nō potuerit q̄s
explere in ꝑūti ſatiſfaciēdi ordinē: quātulā-
cūq; tñ ꝛ quātūlibet breui tpe geſtam nō re
ſpuit pnīam.glo.i.ſatiſfactionem. Suſcipit

etiã ipſam nec patiť q̃uis exigue cõuerſionis pdere mercedẽ. Hec ibi. Sed h̃ intellige q̃tum ad remiſſionẽ culpe ⁊ euaſionẽ dãnatiõis eterne. Ad hec eñ ſufficit q̃tũcũq; breuis tpis ⁊ modic⁹ fletus exterior: dum vera fuerit in voluntate ɔtritio: ſed q̃tum ad penã totã remittendaꝫ nõ ſufficit: ſed qđ deeſt oportꝫ pſolui: vel in pñti ſatiſfaciendo: vel in purgatorio: vel ſaltem p indulgẽtias expiãdo ſm theologos doctores. Scđa q̃ſtio. Quid de ſanis iuuenib⁹ q̃ ſolũ in hora mortis volũt pctã deflere? Rñdeť ꝙ lꝫ tales ſtulte differant ⁊ periculoſe tñ adhuc nõ debẽt deſperare: ſed in dei mĩa confidentes defleant ſaltem in extremis pctã: q꞉ pnĩa quãtumcunq; ſera melior eſt q̃ nulla: vt dicit magr̃ in. iiij. di. xx. melius eſt ergo in ſanitate penitere: q꞉ Aug. dicit: ꝙ in ſano hoĩe pnĩa eſt ſana: in infirmo infirma: ſed in mortuo mortua. V Nimirũ tales ſunt in caſu conſimili: ſicut ſi vn⁹ hõ haberet vnã manũ paralyticã ⁊ aliã ſanam: iſte ɔdẽnať p iudicẽ propter delictũ ad amputationẽ vnius manus ſue: ipſe vult vt amputeť man⁹ paralytica. An ergo ſi fieri debeat: argui põt ꝙ ſic: q꞉ pene ſunt potius emolieude q̃ exaſperãde: ex de reg. iur. lib. vj. Item de pe. diſt. j. Hec aũt ⁊. ff. de penis. l. vlti. Sed ɔtra. Man⁹ arida nõ eſt man⁹: ſicut nec reproba pecunia dr̃ pecunia. ff. de pignoraticia actiõe. l. eleganter. Et hoc teneť ꝓ vero. Iudex q̃ ſm iuſticiam põt illũ punire in manu ſana niſi velit miſericordiã facere puniẽdo in manu arida. Sic ſpũaliter hõ hꝫ duo tpa vite quaſi duas manus ſcꝫ ſanitatis ⁊ infirmitatiſ: ⁊ deus iudex iuſte illũ punire vult ꝓ pctĩs in ſanitate perpetratis: q꞉ ſi in infirmitate velit ſibi miſericorditer pnĩe grãm infundere: magne pietatis eſt. Sicut etiã ſi cõuictus foret ꝓ birſagio ſoluere bouẽ ⁊ pecuniã: ⁊ iudex miſericorditer acciperet debilẽ ⁊ falſam monetam. X

Tertia queſtio. Quid de illis q̃ exceſſiuum dolorẽ ⁊ fletuꝫ aſſumũt ꝓ pctĩs? Rñdeť ſm Bonauẽ. in. iiij. ⁊ Richar. diſt. xvij. ꝙ dolor voluntatis nõ poteſt eſſe exceſſiuus: q꞉ talis eſt pcti cõtra deum cõmiſſi diſplicentia cauſata ex charitatis dei dilectione q̃ nimis intendi nõ põt: cũ deꝰ ſit diligibilis in infinitũ ⁊ ſic pctm̃ eſt deteſtabile indicibiliter: ſed dolor ſenſualitatis eſt paſſio ⁊ poteſt nimis intẽdi. Unde ſi aduertat hõ ſibi eſſe in detrimẽtum corporis dꝫ tpare ne perimat naturam. Roma. xij. Rõnabile obſequiũ veſtrum. Si aũt non aduertit: ⁊ ideo nõ temperat nõ peccat: q꞉ dabat operã rei licite. Unñ ⁊ Holkoth ſup lib. Sap. dicit: ꝙ ſi penitens ex vehemẽtiſſimo amore ⁊ dolore moreretur: eẽt dolor virtuoſus ⁊ pfecte pnĩe opus: h̃ tñ ſuppoſito ꝙ voluntas penitentis non ferretur directe in iſtam paſſionẽ cauſandã ꝓpter mortẽ ɔſequẽdam: ſed ꝓpter diſplicentiam peccati in quãtum offendit deũ: ⁊ ſic legimus plures fore cõmendatos de pfectione contritionis ⁊ amoris cor ſcindentis. Y

Circa tertiũ de criminis

ablutione p ɔtritionẽ. notandũ ꝙ lachryme cõtritionis ſup. oĩa habẽt abluere ſordes criminis. Naꝫ ſi queratur. Quid ſit melius ad eſſe emendationẽ a pctĩs: an lachrymas fundere cõtritionis: an facere longioris tpis penitentiã in ope ſatiſfactionis ſcꝫ peregrinationis: ieiunij: elemoſyne multe: orõnis prolixi tpis: ⁊ hmõi. Ad hoc rñdet Hiero. de pe. diſt. j. c. menſurã. di. ſic. Apud deũ nõ tantuꝫ valet menſura tpis q̃tum doloris: nec abſtinentia tantũ ciboꝝ ꝙ mortificatio vitiorũ. hec ille. Rõ q꞉ alia oĩa opa ſine vera ɔtritione nõ valent ad ſalutẽ: eo ꝙ charitas et grã p ɔtritionẽ p̃mo acquirit: ſine q̃ non põt hõ iuſtificari: vt dictũ eſt ſermonib⁹ pcedentib⁹ q̃ habeť ꝓpoſitũ. Ad idẽ ꝓbandũ poniť exemplũ de Petro ſcꝫ apl̃o. de q̃ Amb. ſup Lu. de pe. di. j. circa pñ. dicit ſic. Petrus doluit ⁊ fleuit q꞉ errauit vt hõ: nõ inuenio qđ dixerit: ſcio ꝙ fleuit: lachrymas ei⁹ lego: ſatiſfactionem nõ lego. Sequiť ca. ſequẽti. Lachrymẽ lauant delictũ. Hec ibi. Et glo. exponẽs dicit ꝙ non inuenitur qđ dixerit: ſi forte ɔfeſſus eſt vel cui cõfiteret: cũ oẽs a fide receſſiſſẽt. Nec ſatiſfactionẽ exteriorẽ feciſſe legiť: ſed tm̃ fleuiſſe amare: ⁊ tñ hoc plus ſibi valuit ergo ⁊c. Uerũtñ cõfeſſus eſt poſtea lꝫ nõ legatur: vt dicit Alber. Unde ⁊ Aug. dicit: ꝙ plus valet vnius lachryme cõtritio q̃ toti⁹ mũdi peregrinatio: ſcꝫ ſine ɔtritione: vel intelligendo quo ad p̃miũ eſſentiale qđ debeť charitati: q̃ ſm Chryſ. plus intendiť in contritiõe q̃ peregrinatiõe: ceteris parib⁹. Z

Exemplũ finale legiť in ſpeculo hiſt. ⁊ ſpeculo exem. lvij. exem. di. iiij. ꝙ anno domini M. ciiij. quidam clericus apud Lugdunũ vidit quẽdam vallem ſub monte quo ciuitas pulcerrima ſita videbať in viſione adeo delectabilis aſpectu ꝙ de eius aſpectu ſatiari nullus poſſet. Laborabat ergo quõ ad illaꝫ

intrare poſſet. Intereavidit fluuiũ ſub pede mõtis currẽtẽ: quẽ dũ circuiret querẽs qua arte trãſmearet illũ: ecce vidit ſup ripam fluminis paupes lauantes in flumine tunicas ſuas. Inter quos erat qdã veſte candidiſſima indut⁹: q iuuabat illos in ablutiõe: quorũ vnuſqſqꝫ poſtq̃ eſſet tunica abluta ibat in illã ciuitatem. Tũc clericus interrogauit illũ adiuuantem qd forent hec. Et ille rñdit. Illi ſunt hũiliter penitẽtes et ſe in flumine lachrymaꝝ a pctis lauãtes: et ego ſuꝫ filius dei ieſus xp̃s. Ciuitas hec pulcra celeſtis paradiſus vbi ego maneo: et qſqs lauerit tunicam ſuã .i. vitam: fluuio lachrymarũ auxilio meo: videlꝫ in ſanguine paſſionis mee lot⁹: intrabit i celũ. Hec eſt via q ducit ad patriã. Nam de latere meo trãſfixo i cruce ſanguis et aqua effluxit ad abluẽdũ pctõres. Cleric⁹ expergiſcẽs mirari cepit: et oib⁹ relictis clauſtrũ intrauit: vbi videbaꝛ ſibi ꝙ illi fratres erãt quos ipſe in viſione viderat lauãtes tunicas ſuas lachrymis: ⁊ ipſe ſimiliter faciẽs ſaluat⁹ eſt. O ergo pctõr accede ⁊ tu ad ſanguinẽ ⁊ aquã fluentẽ de cruce xp̃i ⁊ lauare. Rogemus chriſtum dñm ⁊c̃.

¶ Dñica tertia Quadrageſime poſt prãdiũ. Sermo .xxij. de cõpũctionis dilectiõe apud deũ ⁊ durationis valore.

BEati qui nunc fletis: qꝛ ridebitis Lu. vj. et ꝓ ſermone hodierno. Uerba ſũt nr̃i ſaluatoris: in qbus btõs fore p̃dicat oẽs eos q deflent in p̃ſenti pctã penitẽdo. Et aduertẽdũ ꝙ vt Chryſ. ſup hec xp̃i v̾ba dicit. Magnũ quid bm̃ eſt ſm deũ triſtari de pctis ⁊ flere. Primo qdeꝫ qꝛ eternã beatitudinẽ ꝯſequiꝛ. Ideo notãter xp̃us dicit. Beati .ſ. in ſpe future felicitatis. Scdo qꝛ caſus dãnatiõis euitaꝛ. Qui lugẽt (inqt idem) ꝓ pctis ꝓprijs vel etiã alienis: nõ facile labenꝛ in ſcelus. Et ſubdit di. Non diſſoluamur leticia in hac breui vita: ne fleamus in futura vita infinita. Uñ xp̃s notanter dicit: q nũc fletis. q. d. Nũc breue eſt tp̃s qđ melius eſt in fletib⁹ expendere q̃ eternũ fletũ in futuro incurrere. Grego. Melius eſt ſufferre modicã amaritudinẽ in faucibus q̃ eternũ tormẽtũ in viſceribus. Tertio deniqꝫ talis xp̃o cõformaꝛ qtenus cũ eo gaudere in futuro valeat. Idqꝫ idẽ Chryſ. ſubdit ibidẽ, Dñm ſepius reperim⁹ lugentẽ: ridẽtẽ nũq̃. Eũ ḡ imitemur q fleuit ſepe ꝓ pctis nr̃is: nõ ſolũ lachrymas: ſꝫ qđ maximũ eſt ſanguinẽ fundẽdo ⁊ aiam in mortẽ tradendo: vt cum eodẽ ſimul i beatitudine ꝯſolemur. Nam et Mat. v. ipſe idẽ xp̃s ait. Beati qui lugẽt: qm̃ ipſi ꝯſolabunꝛ. Lyra. i. ſimul cum xp̃o deo et angelis ſolatiabuntur. ij. Coꝝ. j. Sicut ſocij paſſionũ eſtis: ſic eritꝫ ⁊ ꝯſolatiõis. Idcirco addit xp̃s qi ridebitꝫ. O ḡ chariſſimi defleamus pctã vt digni ſimus beatitudine ⁊ dicat nobis xp̃s. Btí vos q nũc fletis ⁊c̃. Itaqꝫ de ꝯtritionis fletu ꝓ peccatis tria myſteria declaremus in hoc ſermone.

Primũ de diuiſali cõpũctiõis deſideratiõe.

Scđm de tpali ꝯtritionis duratione.

Tertium de preamabili compunctionis appreciatione. A

Circa primũ de cõpunctionis amore apud deũ vel deſiderio qrit: vtrũ de⁹ miſericors ſumme deſideret ꝙ peccator de ſuis pctis fleat. Ad h̓ rñdet p̃cipue Chryſ. ſup Matth. vt allegaꝛ li. origi. di. ſic. Nil ita ꝯglutinat ⁊ vnit deo. ſ. ꝑ amorẽ ipm pctõreſ ſicut penitẽtis lachryme. Propterea etiã Aug. li. ſoliloq. ſic orabat dicẽs. Da mihi dñe in h̓ exilio panẽ doloris ⁊ lachrymarũ quẽ eſuris. i. deſideras ſup oẽm copiã deliciaꝝ. Ex qb⁹ claret ꝙ xp̃s dñs ſummo deſiderio optat ꝙ hõ pctõr ſua pctã defleat. Sꝫ qualib⁹ ſignis hoc euidẽtius oſtẽdaꝛ qten⁹ ex illis pctõr magis ad penitẽtiã ⁊ compunctione moueaꝛ: ꝙuis ſup ſermõe. v. declarauimus plurib⁹ ſignis ꝙ deus amat pniam tñ hic ſpecial¹ de cõpunctionis ⁊ vere ꝯtritionis fletu agemus. Deſiderari nãqꝫ a chriſto talẽ fletũ in pctõribus oſtẽdiꝛ clare pluribus ſignis ſm ſcripturas ⁊ doct. Primũ dicıꝛ attractionis. Nam ſi queraꝛ quõ poſſit hõ pctõr attrahere in ſuũ cor xp̃m dñm quẽ ſuis peccatis elõgauit a ſe. Dico ꝙ per fletũ vere penitẽtie. Uñ Matth. iiij. ipſe xp̃s ait. Penitẽtiã agite appropinquabit em̃ regnũ celoꝝ: in quo caput eſt xp̃s. Et circa hoc notãda tria precipua. Primũ ꝙ xp̃us intantũ deſiderat penitẽtie fletũ ꝙ mox inclinaꝛ et attrahiꝛ ad pctõris hoīs amplexũ ⁊ oſculũ: ꝯut edoceꝛ in parabola Lu. xv. de filio ꝓdigo: q cũ luxurioſe viuẽdo diſſipaſſet oia bona ſua: tandẽ ſe recognoſcẽs venit ad patrẽ ſuũ: pater autẽ accurrẽs cecidit ſup collum eius ſcꝫ amplexãdo: et oſculatus eſt eũ. Sic

facit xps deus penitēti. O qualis τ q̄ magna gra hec. Nā magna clemētia dei fuit φ xps incarnari voluit τ se pmisit a vgine matre Maria balneari: amplexari: et osculari. Nec minor grē clemētia est φ a pctōre pmittit se spūaliter amplexari: osculari τ aqs lachrymar balneari. Exēplū pts dū Magdalene peccatrici pmisit pedes lachrymis lauari: amplexādoqꝫ osculari in signum huius.

Scōm qđ est maius videlꝫ φ xps dñs nō tm̄mō osculari se pmittit hoi pctā deflenti: sed etiam vinci τ vinculari. Bern. O felix lachryma penitētie tu vincis inuincibilē τ ligas oīpotentem. Et sic patet signū desiderij.

Tertiū φ scꝫ xps intātum desiderat fletū penitētie vt sine penitentia nullū velit acceptare sacrificiū. Un̄ Isido. li. de summo bono dicit: φ deus in lege prohibuit sacrificiū sale nō coditū: ad designandū φ lectio: oratio: τ qcūqꝫ opatio vel sacrificatio nō est accepta deo sine salsedine lachrymarū penitētie. Un̄ nec misse sacrificiū est deo placitū a pctōre q̄ nō vere penitet. Scōm signū đr beatificationis: q: xps beatos fore pdicauit lugētes p peccatis: vt pꝫ Matth. v. τ Luc. vj. et in themate. §. et illis ꝯsolationē beatificam repromisit. B Sed di. Quid siqs defleet etiā pctā alioꝝ hoim? Rñdet Chrys. et cōformiter glo. sup. §. Esdre. di. Beati qui sua ppria pctā lugēt: q: accepta remissione ꝯsolant. Sꝫ beatiores q̄ aliena pctā deflent: quales ꝯuenit esse prelatos τ doctores. Hec ibi. Tertiū signū dicit cōdonationis: quia homini deflenti pctā multo plus condonat xps q̄ ipse hō putaret. Exēplū habemus in latrone pendētes in cruce q̄ hoc solū petiuit di. Memēto mei in regno tuo. Christ⁹ autē dedit paradisum statim eodē die. Nā doctores cōmuniter tenent sup. iiij. φ tantus pōt esse ꝯtritiōis fletus φ etiā si nedret ꝯfessionē actu facere: sufficeret corā deo ad remissionē tam culpe q̄ pene purgatorij totalē. Deniqꝫ vt Aug. dicit: Minima gutta lachryme in pñti effusa ex vero corde sufficit decē annoꝝ penas in purgatorio debitas delere: sicut allegat hec Ludol. pte. ij. c. lxxxvij. li. b. vite xpi. Quid ḡ erit de guttis multis? O ḡ pctōr audi Ambro. sup Luc. li. iiij. hortantē sic. Abluere o hō lachrymis lauare fletibus: si tuipse te fleueris: in futuro nō flebis. Sꝫ quare sic large xps ꝯdonat penitēti nisi pro signo desiderij vt oībus pctōribus sit cōfidētia: q: xps desiderat omnes saluare: sicut ait apl's. §. Timo. ij. Unde in signū huius cū latroni in cruce pendenti pmisisset paradisum p ipsi⁹ penitentia: postea clamauit. Sitio. i. salutē pctōꝝ desiderio. §. p penitētiā. O ḡ tu pctōr pensa hec τ pro xpi passione plora sup pctis tuis vt habeas paradisum sicut ille latro: alioquin pibis cum latrone altero. C

Quartū signū đr delectationis. Nā xps τ oēs eius angeli btī delectanť et gaudēt sup penitētie fletu Luc. xv. Gaudiū est angelis dei sup vno pctōre peni. agē. Un̄ Bern. sup Cañ. Angeli gaudēt in ꝯuersione τ penitentia pctōꝝ salutē hoim sitiētes. Lachryme ei penitētiū sunt vina angeloꝝ: sic τ xpi τ toti⁹ trinitatis. Nam sicut vinū letificat cor hoīs teste ps. sic fletus letificat celestes beatos. Sꝫ quare de⁹ τ angeli gaudēt de fletu penitētie Ludol. li. de medita. vite xpi dat talem rōnē: q: lachryme ebulliūt τ emanāt ex corde vbi est fons sanguinis τ amoris. Ideo sicut sacrificiū sanguinis p xpo effusū placet deo τ angelis: sic effusio lachrymaꝝ p pctis est placitū sacrificiū Ps. Sacrificiū deo spiritus cōtribulat⁹ cor ꝯtri. τc. Alia rō: q: p homines penitētes reparaťruina celestis. Tertia: q: xpi desideriū in hoīe p hoc impleť: q: hō sacrificať xpo. D Quintū signū dicať efficacis ꝟtutis: q: de⁹ dedit ipis lachrymis infinitā ꝟtutes expiandi: sordes aie plus q̄ facere possent oēs aque mūdi. Nam malum culpe mortalis qđ est infinitū abluūt: penā infinitā. §. ppetuā gehēne extinguūt: τ infinitā beatitudinē merenť. Un̄ Eccli. §. Arenā maris et pluuie guttas et dies seculi quis dinumerauit altitudinē celi: latitudinē terre τ pfundū abyssi qs dimēsus est? q. d. nullus scit hec nisi sol⁹ de⁹. Spūaliter p arenā q̄ ē pōderosa: grauitas pcti significať: p pluuiā de celo venientē lachrymarū vtilitas: p dies lux grē: p altitudinē celi beatitudo: p latitudinē terre charitatis latitudo: p abyssum gehenna. Hoꝝ quātitatē sol⁹ de⁹ nouit certa mēsura. Cū ḡ talē ꝟtutē indicibilē xps vēdit lachrymis: patet φ diligit τ desiderat in hoīe sicut thesaurū saluificum. E

Circa secūdū de durati-

one ꝯtritionis siue ꝯtinuatiōe q̄rit: vtrū hō semel vere ꝯtrit⁹ de pctō cōtrito vel remisso debeat semp vita durāte ꝯteri decetero continuādo vel aliqñ repetēdo ꝯtritionē de eodē pctō? Rō q̄stiōis est: q: Aug. de pe. di. iij. circa pncipiū dicit, Semp pctōr dolcat τ de

dolore gaudeat: q2 vbi finiſ penitētia nil remanet de venia. Hec ille. Sed in ꝯ̄triū eſt: q2 poſtꝙ̄ hō curauit vuln⁹ nō reqriſ vt amplius vtaſ medicina curatiua: ſȝ ſufficit medicina ſanitatis ꝯſeruatiua. Sic in propoſito: Ad hec rñdeſ ſm Ric. ſup.iiij.diſt.xiiij.ar.ix.q.j.ꝯcor.Tho.ſ.pte ⁊ Pe.de thara.alioſq; recolligēdo: ꝙ penitētia diſtinguiſ eſſe duplex. Una exterior q̄ ꝯ̄ſiſtit in ieiunio: orone elemoſyna ⁊ fletu. Alia eſt interior q̄ ꝯ̄ſiſtit in cordis dolore ⁊ ꝯtritione. Et hec etiā ꝯ̄ſideraſ tripliciter.ſ.vel ſm actū: vel ſm habitū habilitantē hoīem ad penitendū vel ſm ꝓpoſitū. Et notanſ iuxta hec q̄nq; documēta. Primū eſt ꝙ penitētia exterior nō req̄ritur eſſe ꝯtinuāda: tum q2 nō eſt hoc poſſibile ſm ſtatū p̄ſentis vite: tum q2 nō tenetur hō exteriorem penitētiā facere amplius de pctō ſemel remiſſo ⁊ curato: ſic etiā; de vulnere. ¶ Scōm documētū eſt ꝙ penitentia interioris ꝯtritionis ſm actū ampli⁹ facienda nō reqriſ neceſſario niſi in duob⁹ caſib⁹ ſm Ric. Primo qñ nō adeſt ꝓbabilis ꝯiectura de remiſſione pcti.ſ.q2 nō vere contritus fuit vl' nō vere ꝯfeſſus ⁊ hmōi. Scđo qñ actu recogitat deliberate de pctō ſuo: tūc eñi tenetur illud deteſtari: q2 ſi placeret peccaſſe deliberate ſtatim rūperet fedus diuine amicitie: qñ delectaret in hoc quod fuit inter ipſuȝ ⁊ deū cā inimicitie. Exceptis his caſib⁹. Sicut nō teneſ hō ad ampli⁹ ꝯ̄.ſ.ſemel cōfitēdum qđ rite ꝯfeſſus eſt vel ſatiſfaciendū qđ ſoluit: ita nec ad amplius actu cōterēdū qđ ſemel rite ꝯtritū eſt. Tertiū documētū ꝙ penitētia vel ꝯtritio interior hoc eſt pcti diſplicētia dȝ eſſe ſm habitū ꝑpetua q2 vt Hugo de ſctō vic. dicit. Cū deus abſoluit aliquē a pctō ligat eū vinculo perpetue deteſtationis. Et ſic etiam intelligitur illud Aug. ꝙ vbi finiſ penitētia.ſ.habitualis: nil remanet de venia. Secus de actuali pnia.

Quartū ꝙ pnia ſm ꝓpoſitū cauēdi a mortali culpa debet eſſe ſempiterna: al's nō eſſet vera ꝯtritio ſi haberet ꝓpoſitum peccādi in futurū. Ultimū ꝙ penitētia tāto plus eſt meritoria q̄nto q̄s lachrymaſ pluries ⁊ diutius ꝓ pctis tota ſua vita. Patet ex p̄dictis. Unde ps. dicit. Scđm multitudinē dolorū meoꝝ cōſolatiōes tue do.let.ani.m. O ſacer flet⁹ ⁊c. ¶ Sȝ multi ſunt heu alleuiātes ſua pctā grauiora nec curāt deflere: licet aliena pōderent. Sicut fabuloſe narraſ ꝙ leo ⁊ lupus cū aſino dū vellēt trāſire fluuiū aſcenderūt in nauiculā in ripa herentē terre: q̄ cū fixa maneret: dixerūt ꝙ ꝓpter culpā alicui⁹ illoꝝ hoc foret: ideoq; deberēt facinora cōfiteri. Unde leo ꝯfeſſus eſt quō inter beſtias ſilue pinguiores deuorauerit. Lup⁹ alleuiauit di. Hoc nil eſt: q2 fames te coegit. Iteȝ lup⁹ ꝯfeſſus eſt ꝙ porcā cū oīb⁹ ſuis ſuellis deuorauit. Leo dixit. Nō magnū eſt: p2e fame feciſti. Aſin⁹ ꝯfeſſus dixit. Neſcio aliud feciſſe niſi ꝙ ſemel nimis fatigatus ſub onere ⁊ fameſcēs vidi ſtraminis vnā feſtucā ex calciamentis dñi mei laceratis extra pendere ⁊ illā comedi. Ad qđ leo ⁊ lupus dixerunt. Hoc maximū eſt pctm̄ et infidelitatis ꝯ̄ dñm tuū dignus ergo es morte: et ſic deuorauerunt aſinū. Huiuſmodi exēplū idcirco inſerui vt dormitās pp'ls in ſermone poſt prandiū expergiſcaſ ad audiēdū tali cōſolatione. ¶

Circa tertiū de preamabili p̄cioſitate inqrendū eſt: quō poſſit quis

efficere vt cōpunctionis lachryme reddanſ deo p̄cioſiores ⁊ preamabiliores. Ad qđ ſm dicta doc. notandū ꝙ ad p̄ualorē cōpunctionis corā deo faciūt preſertim quinq;.

Primo dolor deteſtationis.
Scđo amor diuine dilectionis.
Tertio ꝓpoſitū firmū cautionis.
Quarto cōpaſſio crucis xpi ⁊ paſſionis.
Quinto obſecratio ei⁹ lachrymationis.

Primū eſt dolor deteſtationis: q2 lachryme q̄nto ex intēſiori dolore cordis ꝓcedūt deteſtādo pctā: tāto ſunt deo amabiliores. Aug. lib. de pnia dicit. Comes penitētie dolor eſt lachryme aūt ſunt teſtes doloris: et per ꝯñs deo grate: q2 teſtimoniū ꝓferſ ꝙ cor deo ꝑ penitētiā ſacrificaſ. Et de⁹ infundēs hōi lachrymas teſtaſ ꝙ illū diligit et pniam eius acceptat tāto plus q̄nto intēſius dolere probaſ. Scđm eſt amor diuine dilectionis. Nam.j.Petri.iiij. Charitas operit multitudinem pctōꝝ: ergo maior charitas excitans lachrymas magis operit: et ſic deo gratiorē facit: vt pȝ in magdalena. Tertiū eſt propoſitū firmū cautiōis qđ quāto firmatur in charitate: tanto facit deo acceptiorē: vt pȝ ex p̄dictis. ¶ Quartū eſt compaſſio crucis xpi ⁊ paſſionis. Queritur eñ hic an deo plus placeat fletus de pctis an flet⁹ cōpaſſionis ſup xpi paſſione. Rñdet Bern. ſuper Cañ. ſermone.xij.di.ſic. Bonū eſt ꝯtritionis vnguētū qđ de recordatione pctōꝝ cōficit: q2 cor cōtritū ⁊ humiliatū deus nō deſpicit.

Longe autē melius eſt id qd̄ dr̄ deuotionis factū de recordatiōe bn̄ficiorꝫ dei.ſ.incarnationis ⁊ paſſionis. Hec ille. Sed hoc intelligendū eſt p̄miſſa vera ꝯtritiōe q̄ eſt neceſſaria ſaluti: alr̄ ſine illa fletus cōpaſſionis nō valet. Sicut ſi qs hoim̄ eſſet in veſte deaurata: ſordidat t̄n ſtercorib⁹ fedis: nō foret placidum ſedere taliter in menſa regis. Sic in ꝓpoſito. Nam aqua neceſſaria eſt ad abluendū ſordes: ſꝫ aurū p̄cioſius ē aqua. Proinde aqua cōpunctionis ad abluendū aiam premiſſa: ſi precioſum aurū cōpaſſionis ſanguinis xp̄i applicetur erit p̄cioſior. Quintuꝫ ad ideꝫ facit obſecratio lachrymarꝫ xp̄i ſpecialiter. Exēplū legit̄ in ſermonib⁹ magiſtri Meffret. ꝙ mulier q̄dā lachrymas xp̄i quotidie deuote honorādo obſecrationes faciebat vt dn̄s ieſus daret ſibi lachrymas vere cōpunctiōis: et dedit xp̄s ſibi tātas ꝙ totaꝫ penā purgatorij ſibi deleuit. Deniqꝫ legit̄ in ſpeculo exēplorꝫ di.ix.exē.clix. ꝙ q̄dā grauiter ferēs opa penitētie et fletū: ecce xp̄s ſibi apparuit cū vulnerib⁹ ſanguine fluētib⁹ dicēs. Intinge in lat⁹ ⁊ ſanguinē meū panem tuum ⁊ dulceſcet: qd̄ ille fecit ⁊ oīa dulceſcebant. O ergo hō ⁊ tu vnge oculos tuos ſanguine xp̄i: cor iunge cordi xp̄i: oſculare eius vulnera: ꝯſidera ſingulas eius paſſiones: et ſic aīam tuā balnea in ſanguine xp̄i ⁊ dulce erit penitere. Rogem⁹ ergo chriſtū ⁊c.

¶ Poſtq̄ȝ in p̄cedētib⁹ egimus de prima p̄te pn̄ie: ſcꝫ de ꝯtritiōe: iam agem⁹ de ꝯfeſſione

¶ Feria.ij.poſt dn̄icā tertiā Quadrageſime. Ser.xxiij. ſequit̄ de p̄paratione debita ante cōfeſſionē recogitando pctā amariſſime.

Clauſum eſt celuꝫ annis trib⁹ ⁊ mēſibus ſex Luce.iiij. et in euāg.hod̄. Verba ſunt nr̄i ſaluatoris qb⁹ cōminādo nos admonet ꝙ ſicut in dieb⁹ helie ꝑpt̄ pctā clauſuꝫ fuit celū annis trib⁹ ⁊ ſex mēſib⁹ ne plueret ſup terrā et facta eſt fames magna. Sic timēdū eſt nobis ne ſpūaliter claudat̄ celū ꝓpter pctā nr̄a ne pluat nobis a deo grā celeſtis ⁊ famē incurram⁹ oīs penurie īfernalis. Et notāter dicit xp̄us. Trib⁹ inq̄t annis: qꝛ ꝑpt̄ defectū pn̄ie habētis tres p̄tes: ſcꝫ ꝯtritionē: ꝯfeſſionē et ſatiſfactionē celū nobis claudit̄. Si autem illas implem⁹ aperit̄: qꝛ penitētia celū aperit qd̄ culpa claudit: vt dicit Bern̄. Itē addit et mēſib⁹ ſex: q̄bus ſignificant̄ ſex opa miſericordie. De q̄b⁹ v̄ſ. Viſito cibo poto redimo tego colligo condo. Cib⁹ em̄ ⁊ potus ſub eodem reducunt̄. Hic Aug. in ſer. dedicatiōis dicit. Laborem⁹ fratres chariſſimi vt nobis bonorꝫ operū clauib⁹ ianuam regni celeſtis apire poſſimus. Sicut em̄ vite nobis ianua malis operib⁹ quaſi q̄buſdā ſeris ac vectib⁹ claudit̄: ita abſqꝫ dubio bonis operib⁹ apit̄. Hec ille. Itaqꝫ de ꝯfeſſionis p̄paratiōe per quā celū clauſuꝫ aperit̄ nobis vt dictum eſt, tria myſteria declaremus hoc ſermone.

Primū dr̄ admonitionis.
Scd̄m dr̄ precogitationis.
Tertiū dr̄ amaricationis. R

Circa primū de admonitione notandū ꝙ ad preparationē faciendā ante cōfeſſionē admonent nos plura ꝓpter que oportet diligēter p̄parari ad illam,

Primo ſcriptura ſacra autentica,
Scd̄o ratio theologica.
Tertio ratio canonica.
Quarto exēpla plurima.

Primo ſcriptura. Pſ. Meditat⁹ ſum em̄ cū corde meo ⁊ exercitabar ⁊ ſcopebam ſpiritū meum. Pſ.lxxvj. Lyra. Meditatus ſum nocte cum corde meo: ſcꝫ recolendo culpā meā et diuinam iuſticiam: et exercitabar.ſ. preparando me in talibus meditationib⁹ ad penitentiā: et ſcopebam ſpiritū meū.ſ. cōfitēdo: et ſic expurgan̄. Item Eccli.xviij. Ante iudicium. Lyra. ſcꝫ mortis interroga teipſum.ſ. ꝑ diligentē ꝯſcientie diſcuſſionē: ſimiliter et añ ꝯfeſſionē. Ideo ſubdit̄. Humilia te. Lyra. Coram ſacerdote ⁊ in tēpore infirmitatis ſcꝫ ſpūalis: oſtēde cōuerſationē tuā.ſ. ꝑ apertā ꝯfeſſionem. Deniqꝫ Eſa.xxxviij. Ezechias in perſona pctōruꝫ dixit, Recogitabo tibi oēs annos meos ī amā. aīe mee. Scd̄o admonet ratio theologica: qꝛ ad cōfeſſionem deo gratuitam requirit̄ vera contritio vt ſit hō in charitate ſine qua nil valent queqꝫ opera.j.Cor.xiij. Sed vera ꝯtritio req̄rit peccatorum mortaliū ſingulorꝫ recognitionem: et ſic ꝯſciētie examinationē ſaltē quo ad p̄ncipiū cōtritionis vel dolorem attritionis ſm̄ Tho.in.iiij.di.xvij. vt ſmōe.xiiij.D ⁊ E. tactū fuit niſi in articulo mortis excuſet: ergo añ cōfeſſionē debitā vt cōiter p̄paratio req̄rit̄.

Tertio admonet rō canonica: quia Ray.

in glo. de pe. ⁊ re. §. Item circa principes. ſcꝫ
ſup ca. Om̄is vtriuſq;. Siquis ex ignorantia ſi
ue obliuione procedente a proprua notabili
culpa omittit confiteri vnum pctm̄ mortale
aut ei9 circūſtantiam ad ꝯfeſſionē neceſſariā
non excuſatur nec vere ꝯfeſſus dr. Ideoq; ſiqs
ex culpa ſua ignorat q̄ debet cōfiteri ſeu obli
tus eſt pctā cōfitēda: debet de hmōi negligē
tia penitere vt notat in ſumma ꝯfeſſoꝝ li. iij.
ti. xxxiiij. q. xix. Unde etiā confeſſor ſi aliquē
imperatū inuenerit ad ꝯfeſſionē acceſſiſſe de
bet ipm̄ monere vt cū ꝑparatione veniat exa
minando ſaltē de ꝑceptis ⁊ pctīs capitalib9
⁊ fidei articulis. Ex his pꝫ q̄maleꝛ periculo
ſe faciunt heu multi q̄ imperati ad ꝯfitendū
accedūt ſine omni ꝑcogitatione: ⁊ qd dicant
ꝯfeſſori neſciūt: ſꝫ di. Interroga pater q̄ feceꝛ
rim: ⁊ dicam de talibus ſer. xxviij. R. Itē alij
dicūt. Pater audi me: in duob9 vbis ſtatī ex-
pediāt confeſſionē meā: cū tn̄ a toto anno ſi
ne ꝯfeſſione pctā multiplicāt quotidie. Z

Quarto admonēt exēpla: ⁊ pmū exemplū
habemus in negociatoribus. Si eñ vtvide
mus mercatores ratiocinijs quiq; obligati
ſūma diligētia diſcutiūt ſua regiſtra quanto
magis pctōr debet cōſciam ꝑpriam examina
re: ꝓ quāto aia melior eſt om̄i pecunia: ⁊ q̄ ꝑ
dit eā plus perdit q̄ ſi oēs mūdi diuitias ꝑut
dicit Bern̄. ⁊ xp̄s dn̄s Matth. xvi. ca. Quam
dabit homo cōmutationē ꝓ aīa ſua. q. d. nul
lam. Scdm̄ exēplū ad idē in philoſophicali
bus. Nam Seneca de ira dei li. iij. dicit. Qui
quotidie ad rōnem reddendā vocandus eſt
ſcꝫ ꝑ mortē: ⁊ neſcit q̄ hora vocand9 eſt faciat
inquit hoc qđ Sextius: q̄ cōſūmato die cū ſe
ad nocturnā quietē recepiſſet: interrogabat
aīm ſuū di. Qđ hodie malū tuuꝫ ſanaſti: cui
vitio obſtitiſti: q̄ parte melior es ⁊c. Sic xp̄ia
nus debet in his tribus ſe examinare multo
forti9. ſ. Primo q̄ pctā ſua ſanauerit ꝑ penitē
tiam verā. Scđo cui vitio in tētatione ſuccu
buerit. Tertio q̄ntum a bonis moribus defe-
cit: ⁊ ſic quanta bona perdidit grē ⁊ glorie ac
quanta mala pene ꝑ pctm̄ incurrit ⁊c. Ter
tiū exēplū in iudicialib9: qr q̄cūq; vadit ad iu
dicium diligenter diſponit precogitādo qd
ꝓponat vel qd rn̄deat: quāto magis faciēdū
eſt in iudicio aīe: in quo ſi hō conuict9 fuerit
eterna morte peribit. Ad id habes etiā exem-
plū pulcruꝫ infra ſermone. xxix. Y. M

Circa ſecūdū de precogi

tatione pctōꝝ queritur qualr hō volēs ſe pre-
parare ad ꝯfeſſionē debeat precogitare pctā
ſua ad cōſcie examinationē. Ad h notādū q̄
edocet nos ſcriptura Eſa. xxxviij. ca. vbi Eze-
chias ſcripſit in Cantico di. ſic. Recogitabo
tibi oēs annos meos in amaritudine anime
mee. Quibus docemur q̄ debeam9 precogi-
tare modis quattuor. Primo cōpēſatiue. ſ.
de pctōrum multitudine ⁊ ingratitudine ad
beneficia dei reſpectiue. Ideo dr. Recogita-
bo tibi. ſ. dn̄o deo quot pctīs ꝯ immenſa tua
bn̄ficia ingratus te offenderim. Recogitabo
inquit. i. iterum atq; iteruꝫ cogitabo quō in
ꝯfeſſione vera aperiā. Nā Greg. in mora. do-
cet q̄ debet vnuſq̄ſq; ſolliciṫe diſcutere ⁊ pē-
ſare que a deo bona ꝑcepit: ⁊ q̄ mala homi il
lius ꝑuerſe viuēdo rn̄dit. Quia nimirū cum
oi momēto tpis de9 nobis bn̄ficia pſtet mul
timoda vel ſaltē ꝯſeruatiōis vite ⁊c. ⁊ tn̄ vt
idem Greg. ſubdit. Nemo inquit ſufficienter
eſtimare poterit quanta mala ꝑ ſingula mo-
menta cōmittimus: quia ſicut nō ſentimus
quantū creſcūt membra: vngues capilli ⁊ hu
iuſmodi immutantur in caniciem ⁊c. ita mens
nr̄a per momēta viuēdi ꝑmutatur. ſ. vitijs ſuc-
creſcentib9. Propterea vigilanti ſtudio nr̄os
defect9 ꝑfectuſq; pēſem9 vt pniam de malis
agam9 ⁊ in bono ꝓficiamus. iuxta illud Py
thagore dictū: q̄ ſapiētib9 duorū inq̄t tēpoꝝ
cura habenda eſt: mane qd acturi ſimus: ſero
qd fecerimus. Ideoq; Gerſon dicit. Singu-
lis diebus mane ꝓpone. ſ. bene facere: ⁊ ſero
diſcute ſcꝫ qđ ꝯtigit te peccaſſe. Scđo de-
bemus recogitare itegre: iō dr. Oēs. ſ. culpas
ſingulas mortales ⁊ circūſtantias cōfitēdas
ita q̄ nullū pctm̄ negligamus q̄ntū eſt nobis
poſſibile. Tertio ſerioſe: iō dr annos meos
quia de anno in annuꝫ ⁊ de menſe in menſe
debet recogitare ſm diuerſitatem etatis: ſcꝫ
puericie: adoleſcentie: ⁊ ſic de alijs. Itē offi-
cioꝝ: ſocietatum: locoꝝ. Et in ſingulis pōt ſe
rioſe cogitare h ordine. Primo cogitando de
pctīs capitalib9 mortalibus. Scđo de prece-
ptis decalogi que tranſgreſſus eſt. Tertio de
quinq; ſenſuū exceſſib9. Quarto de pctīs alie
nis. Quinto de pctīs in ſpm̄ſanctum. Sexto
de operum mīe neglectione. Septimo de fi-
dei articulis ⁊ ſacramentis. Quarto debe-
mus recogitare amaricate: iō dicit. In ama
ritudine anime mee, Et de hoc ſequenti ar-
ticulo patebit. N

Circa tertiū de amarica

tione recogitatiōis pctōꝝ, Notandū eſt ſm

Bona.ꝙ pctōꝛ dū recogitat de pctīs carnalibus:dʒ cauere ne nimis mozoſe talia excogitet ꝓpter piculū delectatiōis euitādū:ſʒ debet coꝛ pctōꝛis amaricari ne delectet. Nam Eccl'i.xiij. Qui tāgit picem inqnabit ab ea. Sed quō pctō: recogitando pctā ſua poſſit amaricari nota: ꝙ pꝛimo dʒ recogitare moꝛtis ſue amaritudinē ⁊ incertitudinē. Scdo pctōꝛū dānificationē ab oī bono grē ⁊ glie. Tertio eternaliū penaꝝ indicibilē cruciationē q̄ ſibi debet. Quarto dʒ adhibere coꝛpis caſtigationē ad moꝛtificationē. Quinto paſſiōis xp̄i acerbitatē. Hec eīn tāq̄ ſalis amara ꝯdimēta coꝛ pctōꝛis amaricāt ne delectetur in pctīs: ſʒ deteſtet illa. Exēplū legit in vitaſpa.ꝙ q̄dā dū tētaret de carnali vitio ſtatim digitū igni applicabat dī. Si hunc ignē ſufferre nō potes:quō ſufferres ignem īferni:⁊ ſic vincebat tētationē. Aliud exēplū de quodā cui cōfeſſoꝛ cōſuluit vt quotiēs de pctō tētaret:ſeniſtro ſuā carnē nudā foꝛtiter fricaret:aut vnguib⁹ dilaceraret: et ſic vinceret recogitādo xp̄i paſſionē. Rogem⁹ ǵ ⁊c.

¶ Feria tertia poſt dñicā tertiam Quadragēſime. Sermo.xxiiij.ſ.de regulis correquiſitis pro pꝛeparatione confeſſionis.

Quecūq; ſolueritiſ ſup terrā: erūt ſoluta et in celo Mat.xviij.et in euangelio hodier. Verba ſunt ſaluatoꝛis nr̄i: q̄bus inſinuat ꝙ ſacerdotibus maximā dedit poteſtatē ſcʒ ſoluendi pctā in ꝯfeſſione: vel ligādi incoꝛrigibilē pctōꝛem: etiā ſentētia excōicatiōis. Nam talē abſolutionē vł obligationē deus in celo appꝛobat dū tñ ſacerdos nō errauerit in iudicio conſciētie. Nam Leo papa.xxiij.q.j.c. Manet inq̄t Petri.i.ſacerdotij ꝑuilegiū:ſi ex eq̄tate fert iudiciū. Chriſt⁹ itaq; docet nos de coꝛrectione fraterna in occulto : quādo pctā ſunt ſecreta: vt ſic illū ſaluare poſſim⁹ cū integritate fame:q̄ ſi coꝛrigi:nō vult: teſtes ſunt adhibendi. Et ſi nec ſic coꝛrigit:dic inq̄t eccl'ie: hoc eſt p̄lato: q̄ pōt ligare ꝑ cēſurā eccl'iaſticam vel ſoluere cōfitentē: vt patet in euāgelio:et de abſolutione in ꝟbis thematis.

Vñ ex quo in themate notat myſteriū cōfeſſionis ⁊ abſolutionis:ideo de ꝑparatiōe ad ꝯfitēdū tria myſteria p̄ter antedicta notabimus ſm̄ tres regulas coꝛrequiſitas.

Pꝛima regula de peccatoꝛum moꝛtalium recognitione.

Secūda regula de venialiū deletione.

Tertia regula de oblitoꝝ exquiſitione.

Circa pꝛimū de moꝛtaliū recognitione

ꝓ regula generali tenēdū eſt ꝙ de pctīs moꝛtalib⁹ nō ſufficit recognitio gn̄alis:ſʒ req̄rit de ſingulis recoꝛdatio ⁊ ꝯtritio ſpālis vel diſtinct⁹ doloꝛ ſaltē attritionis iuxta poſſibilitatē hūane fragilitatiſ. Et hec regula ꝓbatur pluribus modis.

Pꝛimo ratione theologica.

Secūdo ſcriptura autentica.

Tertio ſimilitudine phyca.

Quarto ꝑſuaſione iuridica.

Pꝛimo rōne theologica ſm̄ Scotū in.iiij. diſt.xvij.ſic:q2 p̄ceptū eccl'ie de ꝯfitēdo obligat: ſic ꝙ oē pctm̄ moꝛtale teneat q̄s ꝯfiteri de quo haberi pōt memoꝛia:ꝑmiſſa diligēti inq̄ſitiōe ſm̄ poſſibilitatē hoīs: ǵ de ſingulis dʒ recoꝛdari:et ſe ꝑ ꝯtritionē vel attritionē ꝑparare. Hāc rōnē ponit etiā Tho. Cōfirmat ſm̄ Pe.c.di.q̄rti.q2 in omni pctō moꝛtali voluntas hoīs actualiter ꝯuertit a deo ad pctm̄:et q2 ꝯtria ꝯtrijs curant:opoꝛtet ǵ ꝙ ab oī pctō moꝛtali mens ꝯuertat ad deū. Et ſic ptʒ ꝓpoſitū. Scdo ꝓbat ſcriptura autentica. Nam p̄s.dicit. Lauabo ꝑ ſingulas noc.lec.meū: la.me.ſtratū meū rigabo. Vbi glo.dicit: ꝙ ꝑ ſingulas noctes intelligi debēt ſingula pctā lauāda lachꝛymis. Itē Eſa. xxxviij. Recogitabo tibi oēs ānos meos ⁊c̄. Oēs dicit vt nullū excipiat pctm̄. Vñ etiā Aug.li.de pnīa dicit. Dñs ieſus legionē eijciens de hoīe Lu.viij.neminē reliq̄t de oīb⁹ demonib⁹ q̄ liberatū poſſideret: oſtēdens ꝙ ſi etiā pctā ſint mille opoꝛtet de oīb⁹ penitere. Hec ille. Tertio pꝛobatur ſimilitudine phyca:q2 phyſici tradunt ⁊ experiētia docet diuerſoꝛū moꝛboꝝ diuerſas foꝛe neceſſario medicinas. Nā Hiero.dicit ⁊ certū eſt ꝙ nō ſanat oculū medicina q̄ ſanat calcaneū. Sic et in medēdis ſpūaliter vulnerib⁹ vitioꝝ et moꝛbis nō ſanat pnīa auariciā que ſanat ſupbiā vel luxuriā. Nā auaricia ſanat elemoſyne largitate. Supbia aūt hūili ōrone. Luxuria ieiunio ⁊ carnis moꝛtificatiōe. In aliq̄bus etiā pctīs nō pōt fieri ſanatio niſi aſſit reſtitutio fame vel rei. Ideoq; ſicut de ſingulis medicina eſt neceſſaria. ſic in pꝛopoſito.

Quarto ꝓbat ꝑſuaſione juridica, Nā de

pe.diſ.ſ.c.porro. Proſper dicit: ꝙ q̄ pctā ſua
emēdare noluerint: deū habēt teſtē ⁊ habitu
ri ſunt ipm̄ vltorē. Et q̄d ꝓdeſt eis vitare hu
manū iudiciū.ſ.pctm̄ ſuū occultare ⁊ penite
re negligēdo cū ſic ituri ſunt i eternū ſuppli
ciū. Na3 ⁊.ff.de re militari.l.deſertorē.§.mi
les.i.ff.nouo. Miles q̄ i bello arma neceſſa
ria abijcit: vl' illicite amiſit: capite punit̄. Ar
ma militie xp̄iane ꝯ diabolū pugnātis ſunt
lachryme.ſ.penitētie ſm̄ q̄d dic̄ Amb.xxiij.
q.viij.conuenior. Qui eas abijcit vel tenere
nō curat: eterna morte iuſte punit̄ a deo. O
ḡ pctōr ſtude debite recognoſcere oīa. ¶

Circa ſecundū de venia

lium deletione ꝓ regula tenēdū eſt ꝙ pctm̄
q̄cunqȝ veniale manēte in eo fixa volūtate
nō tollit̄ ab hoīe q̄diu non ſit dānabile. Et
hec regula habet̄ ex dictis Rich. et Tho. in
iiij.di.xvi. Rō eiuſdē eſt: qꝛ nō pōt tolli cul
pa niſi reordinet̄ volūtas: q̄ reordinari non
pōt q̄diu manet in deordinatōe ad volēdu3
pctm̄: alſ eſſent duo oppoſita ſimul. Ideoqȝ
nullū veniale pōt dimitti q̄diu ad illud vo
lūtas manet fixa. Uerū tm̄ pctm̄ veniale non
dānat hoīem in gehēnam ſed expiat̄ in pur
gatorio ſaltē ſi hic nō tollet̄. Iuxta hec ergo
notanda ſunt quattuor p̄cipua documenta.

Primū ꝙ nō eſt ſimpliciter neceſſaria cō
tritio ⁊ abſolute de pctīs venialib⁹ ſicut ne
ceſſaria cōtritio ⁊ abſolute de pctīs veniali
bus ſicut neceſſaria eſt de mortalib⁹: ſed tm̄
perfectiōis eſt: vt venialia tollant̄ in hac vi
ta vel dimittant̄. Et oſtēdit̄ ſm̄ Tho. vbi.ſ.
tali rōne inter cetera: qꝛ ꝓpter ſola pctā ve
nialia hō nō incurrit dānationē ꝑpetuā: nec
per ea tollit̄ amicitia dei: ergo ſequit̄ ꝙ ſi q̄s
nō ſit ſpecialiter cōtritus de venialib⁹: et ſic
decedit ſalu⁹ erit: tꝫ per ignē: vt dicit glo. ſup
.ſ.Cor.iij. Sed ſi di. Ego vellē ſaluari ſine
igne. Ideo. Secundū documentū ad idem.
ꝙ ad tollendu3 peccatū veniale in preſenti:
vt quis poſſit tranſire ſine igne purgatiōis
requiritur diſplicētia cōtritiōis. Ratio ſm̄
eundē Tho. ibidē: quia q̄diu fixa manet vo
lūtas nō dimittit̄ peccatū etiam veniale: vt
dictū eſt. Sed voluntatē retrahere a pecca
to q̄d prius volebat: eſt diſplicere ipi q̄d vo
luit. et talis diſplicētia quādo eſt gratia in
formata dicitur dolor contritionis. Ideoqȝ
veniale in preſenti ſine aliqua contritione
non deletur: q̄uis non ſit damnabile. Sed
poſſet queri qualis cōtritio requirat̄ ad ea,

Tertiū ergo documentu3 eſt ad tollendū
pctm̄ veniale nō req̄rit̄ neceſſario diſtincta
recogitatio in particulari de vnoquoqȝ ſicut
req̄rit̄ ad mortalia delēda: ſ3 ſufficit explici
ta ꝯtritio in generali de oībus venialib⁹: vl'
ſaltem ꝯtritio implicita: q̄n ſc3 in v̄tute ac
quē hō agit ſequeretur diſplicētia explicita
peccati venialis ſi cogitatio ad illud ferret̄:
ꝑ talē eī actu3 dimitti poſſunt venialia: vt
puta ꝑ generalem ꝯfeſſionē: ꝑ aque bn̄dicte
aſperſionē: ꝑ epiſcopalē bn̄dictionē: ꝑ deuo
tam orōnē dn̄icā ⁊ huiuſmodi. Hec ex Tho.

Quartū documētum eſt ꝙ ad tollendum
pctm̄ veniale nō req̄rit̄ neceſſario ꝓpoſitu3
cauēdi ſingula in futurū ſicut hoc req̄rit̄ ad
tollēdū mortalia: ſ3 ſufficit ꝓpoſitū minuē
di ꝓ poſſe et aliq̄ cauēdi ſpecialiter q̄ eſſent
occaſiones alioꝝ. O ḡ hō obſerua hec. ¶

Circa tertiū de oblitorū

pctōꝝ inq̄ſitionē ꝓ regula generali tenēdu3
eſt ꝙ q̄libet pctōr adhibere oēm diligentia3
tenet̄ vt de oīb⁹ oblitis mortalib⁹ recordet̄:
alioq̄n de eis nō excuſat̄: qꝛ ignorātia craſſa
vel ſupina nō excuſat: vt pꝫ etiā ꝑ Auguſt.
xxvj.q.vij. Quēadmodū. Uñ nō documēta.

Primū. Si q̄rit̄ q̄: quāta diligētia i hmōi
inq̄ſitōe req̄rit̄? Rñdet Sco. i. iiij.di.xvij. ꝙ
tāta d3 hō adhibere diligentiā iuxta poſſibi
litatē fragilitatis humane quātū q̄s adhibe
ret circa q̄cunqȝ multū arduū. Ideo Aug.
dicit. Cū gaudio debet facere īmortalis fu
turus q̄cūqȝ faceret ꝓ differēda morte mori
turus. Hec ille. Scd̄m: ꝙ bonū eſt vt pec
cator regiſtret ſecreto ſua pctā vel lapillis
aut pūcturis numeret vel alio modo ne ob
liuiſcat̄. Tertiū documētū ꝙ de oblitꝫ de
q̄bus etiā nullo mō pōt recordari vl' ſcire ſe
peccaſſe d3 cōteri in generali vt dictū eſt de
venialib⁹. Quartū ꝙ q̄ñcūqȝ etiā poſt cō
feſſionē factā: pctm̄ mortale oblitu3 ad me
moriā reuocat̄: de eo ſpecialiter hō cōteri ⁊
ꝯfiteri tenet̄. Plura ſermone.xxxiiij. ꝑ totū.

¶ Exēplū finale legit̄ in Speculo exēplo
rū.di.ix.exē.cxlvij. ꝙ duo ſcholares intraue
rūt clauſtrū: vnus ſegni⁹ ſe agēs in recogni
tione ⁊ emēdatione pctōꝝ et confeſſione ac
alijs ⁊c. Tentatus a diabolo victus eſt vt ad
ſeculum rediret. Q̄d ſocio ſuo manifeſtauit.
Illeqȝ dixit eidē. Ueniam⁹ ambo an altare
b. v̄ginis ⁊ eā ſalutem⁹: et ſic tandē recedas
ſi nō vis manere. Iſte aūt ſoci⁹ ſuus feruēs
erat: deplorās ſepe in recordatione pctā ſua

dia. Orantib⁹ illis vidit in ſpū ille tentatus beatā virginē mariā pallio ſuo lachrymas ſocij ſui illi⁹ flentis colligētē ꝛ filio xpo ieſu offerētē dī. O dulciſſime ieſu fili has lachrymas ſerui tui ſuſcipe ꝛ qđ petit ꝯcede. Chriſtus reſpōdit. Fiat mater chariſſima vt vis. Tūc ille tētatus ꝓcidēs ad pedes hui⁹ fratris dī. Hodie meritis lachrymaꝝ tuaꝝ ſum liberat⁹: ſeruiamus ergo iam feruētius btē ꝟgini: ꝛ ſic ꝑſeuerauit. Ex hoc ꝛ nos ſperare poſſumus ꝙ ſi feruēter ꝛ lachrymoſe de peccatis penitentiam agimus btā maria offert xpo ꝛc. Rogēmus ergo chriſtum ꝛc.

¶ Feria.iiij.poſt dñicā tertiā. Ser.xxv.ſ.de ſctē ꝯfeſſiōis ꝟitate ꝛ puritate ac charitate.

QUe ꝓcedūt de ore de corde exeunt et ea coinqnāt hoīem Mat.xv. et in euāge.hodier. Verba ſunt nr̄i ſaluatoris q̄ in h̄ euāgelio redarguit iudeos q̄ de ſuis traditiōib⁹ plus curabāt ſeruare q̄ȝ de diuinis p̄ceptis: et intēdebant falſe hypocriſi ꝛ ſimulationi. Nā ad hoc ꝙ eſſent in reuerētia in populo oſtēdebāt ſctitatē in ꝟbis ꝛ exterioꝛi ꝯuerſatiōe: et mundicia in manuū ablutiōibus cum mādacarēt: ꝛ ī oblationib⁹ q̄ȝ faciēdis docerēt. ꝙ offerrent hoīes in templū ſacerdotibus munera q̄ deberent exhibere in parētes: ꝛ hmōi ſub p̄textu diuini cult⁹ inducendo: cū tñ eſſent hypocriti et intētione ac auaricia corrupti. Vn̄ xp̄s dñs eos redarguit vt doceret redarguēdo s mul tos etiā xpianos hoīes q̄ male ſimulāt ſepe ſctitatē in opibus bonis: et qđ peius etiā in ꝯfeſſione pctōꝝ. Et ſic verificat in talib⁹ hoc ꝟbū xp̄i in themate: ꝙ ꝟba illoꝝ q̄ ꝓcedunt de ore: de corde.ſ.malo exeunt et ſic ea coinq̄nant hoīem potius q̄ꝫ mūdēt tali ficta ꝯfeſſione. Itaq̄ȝ de confeſſione oris ſanctiſſima tria myſteria declaremus in h̄ ſermone.

Primū de ſancta oris veritate.
Scdm̄ de ſctā cordis puritate.
Tertiū de ſctā amoris charitate.

S

Circa primū de ſctā veritate ꝯfeſſiōis in ore. notādū eſt ꝙ hec ē vna potiſſima cōditio correq̄ſita ad confeſſionis ſanctitatē ꝙ ſit ꝟitate plena ſine oī mendacio. Querit̄ ḡ vtrū aliqua cauſa ſaltē humilitatis liceat alicui falſum dicere vel mentiri in cōfeſſione oris? Ad hoc r̄ndet̄ ſm̄ Alex.ā. pte.iiij. ꝛ Ricb.in.iiij.diſt.xxi. ac alios theologos ꝛ canoniſtas ꝙ nec humilitatis nec deuotionis vel alterius cauſa mētiendū eſt in confeſſione. Et h̄ ꝓbatur tripliciter.

Primo ex auctoritate canonica.
Scdo ex rōne theologica.
Tertio ex ſimilitudine ciuilica.

Primo ex auctoritate: q: xxij.q.ij.cap. Cum humilitatis. Aug. dicit ſic. Cuꝫ humilitatis cauſa mentiris: ſi nō eras pctōr anteq̄ȝ mentieris: mētiēdo pctōr efficieris. Hec ꝛ plura ibi. Et cauſa breuitatis ſufficiat. Scdō ꝓbat̄ rōne theologica: q: ſm̄ theologos q̄ in cōfeſſione mentit̄: mortaliter peccat. Et dupliciter ſm̄ Ricb.ſup̄. Tum q: ꝯſciētiā ſuaꝫ ſacerdoti nō vere manifeſtat: et ſic precepto ꝯfeſſionis eſt inobediēs: occultādo cōſciētie veritatē. Tum q: mētit̄: qđ ſine aliquo pctō eſſe nō pōt: vt dicit magr̄ ea.di. Sed di. Nunqd ergo omne mendaciū dictū in cōfeſſione ſit pcm̄ mortale? Reſpondet frater Ange. in ſumma ꝙ nō: ſed ſolū illud mendaciū eſt mortale qđ eſt ꝑnicioſum: ſicut mentiri ꝯtra famā ſuā ꝓpriam vel alterius: aut ꝯtra id qđ neceſſario deberet cōfiteri. Unde ſi taceret vel negaret aliqđ peccatū mortale qđ fecit ꝛ de quo non eſt ꝯfeſſus legitime: peccaret mortaliter. Hoc tñ excepto ꝙ ſi q̄s forte timeret ꝓbabiliter de reuelatione cōfeſſionis: vel ꝙ ſollicitaret eū ad malū talis cōfeſſor: nec poſſet aliū habere cōfeſſorem. In tali caſu tacēs vel negans mēdaciter nō peccaret mortaliter ſꝫ venialiter: vt claret ex capitulo. Primū eſt.xxij.q.ij. ac notatis ibi in gloſa. Verūtñ talis in hmōi caſu melius faceret cū ꝟbis palliatis vtēdo taliter ꝙ mendaciū nō dicat. Hec in angelica. Tertio ꝓbat̄ ſimilitudine ciuilica: q: ſm̄ leges nō tm̄ mō ciuiles: ſꝫ etiā oēs alias nemini licet ferre falſuꝫ teſtimoniū ꝯ ꝓximū in q̄cunq̄ȝ iudicio: al's punit̄ falſus teſtis: vt ꝑꝫ. ff. de teſtib⁹. A ſili ſic forti⁹ nō licet ꝯ ſe ferre falſum teſtimoniū alicui in iudicio ꝯſciētie. Vn̄ et dicit Aug.ſ.de ciui.dei.ca.xxi. Teſtimoniuꝫ inq̄t falſuꝫ nō min⁹ re⁹ eſt q̄ de ſeipſo falſuꝫ fatet̄ q̄ꝫ ſi aduerſus ꝓximū hoc faceret. Hec ille. Et ſic ꝑꝫ ꝙ cōfeſſio debet eſſe ſancta in ore abſq̄ȝ oī mēdacio. Sed diceres. Tamē Greg.di.v. Ad eius dicit ꝙ bonarū mentiuꝫ eſt agnoſcere culpam vbi culpa nō eſt: ḡ cur nō liceat ꝯfiteri ſe culpabilē ī quo nō peccat.

Rñdeť ſm Ricħ.ſup̄.ꝙ agnoſcere ibi intelligendū eſt pro formidare ne forte defecerit in aliquo ex parte ſua:alr̄ boc eſſet errantis et nō bone mentis cognoſcere peccaſſe ſe in eo in quo non peccauit.O ergo peccator veraciter confitere. V

Circa ſecūdū de ſctā puritate

ꝯfeſſionis nota: ꝙ hec eſt ſcða ꝯditio potiſſima vere ⁊ ſctē ꝯfeſſiōis vt ſit pura in cordis intētione: hoc eſt vt fiat pure ꝓpter amorē dei:⁊ vt deo ſatiſfaciat quē offendit: et etiā eccľie recōciliet:⁊ vt de pctīs ſuis veniā cōſequať. Ad hec eñ ꝯfeſſio ſacr̄alis eſt ordinata.Vñ ſiq̄s ꝯfeſſionē faciat ꝓpť aliū ſiniſtrū finē intēdendū peccat mortaliť.Rō aūt huiꝰ: q2 gñalis regula eſt ſm Henri. de Ganð.in q̄dli.ſ.q.xxxiiij. ꝙ q̄cunqꝫ vtiť aliq̄ p̄ncipaliter ad id ad qð illud nō eſt ordinatū a deo in quo deū ꝯtemnit peccat mortaliter.Sicut exēpli grā. Siquis p̄ncipali fine ordinaret p̄dicationē facere ad vanā gl'iam vel alia ꝟtutis opa ad hmōi. Gratia huius aliqua hic querūtur de ſacra cōfeſſione.

Primo de intētione vane glorie.
Scðo de intētione infamie vitande.
Tertio de coacta cōfeſſione.

Prima q̄ſtio: vtrū hō cōfitēs ꝓpť vanā gloriā p̄ncipaliter: vel etiā ꝓpť quēcūqꝫ malū finē peccet mortaliter? Ad qð ex dict́ʒ rñdeť ſm fratrē Angelū in ſumma ꝙ talis peccat mortaliter:q2 ꝑuertit finem ſacramēti:imo nec ſacramētum ſuſcipit: q2 pars eſſentialis huiꝰ ſacramētꝫ q̄ ꝯſiſtit ī ī actu ſuſcipientis eſt actus interior.Vñ ſine eo nō eſt ſacramētū ſuſceptū.Sicut nō eſſet ſacramētū matrimonij ꝯtractū ſiq̄s ꝯtrahēdo non intēderet niſi in carnalē copulā ad tēpus.Sic in ꝓpoſito.Unde ⁊ hō talis teneť ꝯfeſſionē iterare in caſu quo ſermōe.xxxvj.Q. Hec in Angelica.Vñ ſiq̄s cōfiteť intētione cuiuſcūqꝫ pctī: ſiue ꝓpter ſupbiaʒ vt gl'ieť de factis malis: ſiue ꝓpter auariciā vt ei denť ťpalia ꝑ viſa ſanctitate frequentis ꝯfeſſionis:ſiue ꝓpter carnalē familiaritatē ꝯtraheñ. ſiue propter vindictā a deo ꝑ hoc obtinēdā:⁊ ſic de alijs malis intētionibꝰ ſemꝑ peccat mortaliter. ſʒ dʒ hō intēdere in ꝯfeſſione finē debitū ordinatū:vt ſup̄ dictū eſt. X Scða q̄ſtio: q̄d de illo q̄ nō ꝓpter vanā gl'iam ꝯfiteť:ſed ſolūmodo ne reddať notatꝰ in ꝑplo? Rñdeť ſm fratrē Ange. in ſumma: ꝙ ſi ibi ꝯſtituiť finis p̄ncipaliter:nō valet: imo teneť iterum ꝯfiteri: et tūc cōſtituiť ſibi finis p̄ncipaliter qñ nullo modo ꝯfitereť ſi nō timeret de infamia.Secus qñ nō ꝯſtituiť ibi finis p̄ncipaliť: puta q2 ꝯfiteť p̄ncipaliꝰ ꝓpť deū vel ꝓpter pctōꝝ remiſſionē:inductꝰ tñ ad id ex pudore vľ timore ⁊ hmōi. Tertia q̄ſtio:q̄d de illis q̄ coguntť ꝯfiteri a ſuꝑioribꝰ ſuis vel p̄latis? Rñdet frať Ange.ꝙ idē ē dicēdū de talibꝰ ſic̄ dictū eſt ī ꝓxima q̄ſtiōe:videlʒ ꝙ ſi talis nullo mō vellet ꝯfiteri niſi cogereť:nō valet eiꝰ ꝯfeſſio coacta. Secꝰ ſi ꝯfiteť ꝓpter deū p̄ncipalius:licet timore coactus. Y

Circa tertiū de charitate

notādū ꝙ ad h̄ vt ꝯfeſſio ſit meritoria reqriť ꝙ fiat in charitate.ſ.dei ⁊ ꝓximi: q2 ſcribiť Ecc̄i.xvij.A mortuo q̄ſi nihil perit cōfeſſio: h̄ eſt a mortuo.ſ.ab hoīe exñte ſine vita grē vel charitate:q̄ eſt vita aīe: vt dic̄ Aug. q̄ſi nihil perit cōfeſſio:q2 nullū fructū meritoriū vite eťne ꝑcipit.Aug. Si charitas vera nō adeſt nō impleť p̄ceptū ſʒ fingiť. Hec ille.Sed qbꝰ ſignis h̄ cognoſciť? Rñdeť ꝙ tribꝰ p̄cipuis. Primo ſiq̄s nō coacte ſʒ voluntarie ꝯfiteť.Scðo:ſi hoc amore dei facit ſctā intētiōe vt patuit.Tertio ſi oīa dolet ⁊ ꝓponit cauere. Sʒ di.q̄d ſiq̄s nō vult pctā ſua dolere vel relinq̄re.Rñdeť ſm Alex.de ales ꝙ talis ſi ꝯfiteať ꝓpť hoc ne ſtatutū eccľie trāſgrediať nō peccat mortaliť in h̄ ꝙ ꝯfitetur manēs in pctō mortali: imo bñ facit ſatiſfaciēdo p̄cepto eccľie:ꝙ ſi ꝯtēneret peccaret denuo: tñ talis nō acq̄rit pctōꝝ remiſſionē:nec meritū vite eťne:ſʒ alia bona ťpalia: ſic̄ acq̄rit ꝑ q̄cūqꝫ bona opa in mortali pctō facta. Z .Exēplū ad hec narrat Ceſa.ꝙ in Brabātia q̄dā demō ī puella hoīm pctā oīa nō ꝯfeſſa ip̄ropabat. Tūc vir q̄dā voluit videre: ſi timens ne ſua pctā turpia reuelaret ꝯfeſſus ē ſacerdoti:volūtate peccādi retēta. Quē vidēs demō ait.Amice veni huc veni: certe te bñ dealbaſti:⁊ ſtatim oīa pctā illꝰ ī faciē ip̄ropaſſ. ꝯfudit illū nimis corā hoībꝰ. Triſtiſ ille ī ſe redijt ad ſacerdotē: ⁊ vera ꝯtritiōe ac ꝓpoſito cauēdi oīa pctā ꝯfeſſꝰ eſt: et reuerſus ad demonē dixerit q̄dā circūſtātes demoni.Ecce amicꝰ tuus iteꝝ venit.Demon rñdit.Quis eſt.Ille inq̄unt cui turpia pctā ip̄ropaſti.Rñdit. Ego iſti nihil ip̄ropaui: neqꝫ de iſto aliq̄d mali ſcio:et ſic illi eſtimauerūt demonē mētitū fuiſſe. Sicqꝫ ille ꝑ cōfeſſionē verā euaſit totā ꝯfuſiōis maſc.O q̄ ſctā cōfeſſio q̄ pctā abluis.Rogemꝰ ⁊c.

¶ Feria. v. poſt dñicā. iij. Ser. xxvj. de ꝯfeſſio nis ſacre ꝯditiōibꝰ ſedecī a theologis poſitꝭ.

Infirmos varijs lāguoribꝰ ducebāt ad ieſū. At ille ſingulꝭ manꝰ īponēs curabat eos Luce iiij. ⁊ ī euāg. hodier. In q̄ clare oñdit ꝯfeſſiōis myſteriū: qꝛ dñs Ieſus miraculoſe tactu manuū curabat īfirmos ad ſignificādū ꝙ ꝑ manuū ſacerdotaliū īpoſitionē vel ꝯſignationē ſigno crucis: in q̄ cruce xp̄s manꝰ extēdēs pependit: ſanari deberēt oēs lāguores pctōꝝ ꝯfitētiū: ⁊ demonia vitioꝝ expirēt ab hoībꝰ. Vñ Cirillus ibidē dicit ꝙ xp̄s q̄ ſolo v̄bo potuit (vt deꝰ) curare: tñ manu tāgebat: ad ſignificādū ꝙ ſicut vos eneū appoſitū igni: ab igne ꝑtātē calefaciēdi ī tāgētes ſumit: ſic manꝰ xp̄i vnite deitati ab ea ꝑtātē habuerūt ſanādi v̄tute diuina. Sic etiā ſignū crucis ⁊ manꝰ ſacerdotū in ꝑſona xp̄i tāgēdo in confeſſiōe ſanāt aīas ꝯfitentiū. O ḡ chariſſimi oremꝰ xp̄m vt tangat ⁊ nos vt ſanemur ⁊ a demonū ꝑtāte liberemur in ꝯfeſſione. Hec Ciril. in ſnīa: ⁊ de h̄ in euāge. Iuxta hec de ꝯfeſſiōe ī q̄ curant lāguores aīaꝝ tria myſteria ꝑ h̄ ſer. notabimꝰ.

Primū de ꝯfeſſiōis qualificatione.
Scdm de offenſionis declaratione.
Tertiū de reuelatiōis exēplificatione. A

Circa primū de qualificatiōe

querit: q̄lr ꝯfeſſio ſit faciēda vt ſit legitima ⁊ pctōꝝ remiſſiua? Ad qḋ notandū ꝙ ſm theol. cōiter in. iiij. di. xvij. tradunt ſedecim cōditiōes q̄s dꝫ habere ſacra ꝯfeſſio que ꝯtinent his v̄ſibꝰ. Sit ſimplex hūilis ꝯfeſſio pura fidelis. Atqꝫ frequens nuda diſcreta libens verecūda. Integra ſecreta lachrymabilis accelerata. Fortis ⁊ accuſans ⁊ ſit parere parata. Has Ricb. in. iiij. di. xvij. ar. iij. q. vlt. exponit ſic. Sit ſimplex. i. vt nihil admiſceat qḋ nō facit ad pcti quantitatē ſcꝫ exprimendā. Hūilis. ſ. tā in verbo ꝙ̄ in ſigno. Pura. i. recta intētione facta ⁊ nō mala. Fidelis. i. vera vt nil de falſitate admiſceat. Frequēs. ſ. qꝛ frequēter ꝯfiteri eſt valde vtile. Nuda. i. nō obuoluta v̄borū obſcuritate. Diſcreta ſcꝫ vt maiora cū maiori grauitate dicat. Libens. i. nō neceſſitate coactionis ſ; libera volūtate. Verecūda: ergo nō cū iactantia dicat. Integra ſcꝫ vt nullū peccatū retineat qn ꝯfiteat. Secreta. i. nō publica. Lachrymabilis ſcꝫ ex dolore cordis. Accelerata: ne nimis differat de die in in diē. Fortis: ne verecūdia victus dimittat aliqḋ pctīi confiteri. Accuſans: ſcꝫ ſeipm nō alios. Parere parata: ſcꝫ ad obediētiā ꝯfeſſoris. Sed di. Nūqd iſte ꝯditiōes oēs ſunt de neceſſitate ꝯfeſſiōis? Rñdet ſm Rich. ſ. ꝯcorditer Tho. ꝙ nō oēs: ſ; quedā requirunt ad ꝯfeſſionē de neceſſitate: qdā autē eaꝝ ſunt de cōgruitate. Et de hoc clariꝰ dicemus in ſequētibꝰ. O ḡ hō diſce bene ꝯfiteri vt merearis vitā eternā. B

Circa ſecūdū de offenſione

ꝯfeſſionis notādū ꝙ iuxta p̄miſſas conditiōes req̄ſitas ad ꝯfeſſionē poſſūt poni multi modi qbꝰ pōt q̄s offendere ⁊ peccare in cōfeſſione. Primo ꝯ̄ ſimplicitatē peccat q̄s culpā leuiādo ⁊ alios incuſando. ſ. īponēdo diabolo vel ſue cōplexionis fragilitati ve vel fato: ſicut fecit Adā ⁊ Eua: ⁊ tales peccāt grauiter. Vñ Aug. li. de vera ⁊ falſa pnīa dic. Nō velit hō ſe excuſare ne augeat crimē vt Adā cui nō ſufficit peccaſſe: ſ; ampliabat crimen culpando vxorē: ⁊ culpā trāfferēs in deū. Nō itaqꝫ peccātes dicamꝰ nō potui aliud niſi vt furarer vel raperē: qꝛ deꝰ fecit me pauperem. Nec mirū ꝙ fornicatꝰ ſum: qꝛ nature fragilis creatus ſum fragilitas mea cogit me multa pctā cōmittere. Errat q̄ ſic fallit. Natura eñ talis eſt vt poſſit q̄ſqꝫ reſiſtere malo ſi velit. Hec Aug. Itē idē Aug. li. l. omel. omel. xij. dicit. ꝙ in ꝯfeſſione multi diabolū accuſant: ſ; dī eis. Quare hoc feciſti? Rñdēt: qꝛ diabolus fecit vt h̄ facerē. Nō eſt vñ plus gaudeat diabolus niſi quando homo hoc dicit diabolus fecit vt peccarē: ⁊ ſic non ſe accuſat: et dum pctā ſua diſſimulat ꝯfiteri: indulgentiam nō meret accipere. Diabolꝰ eñ ſuadere pōt: cogere ꝯo ſi no nō pōt. Hec ille. Heu heu ꝙ̄ multi ſic peccāt: p̄cipue cōiugati in alterutrū retorquēdo culpā dicētes. Coniūx mihi nō ſeruat fidē ⁊ debitū: ergo nec ego ſibi ſeruo. Itē iracūdi di. Ille mihi conuitia dixit: ergo ⁊ ego ſibi. Sed tu bone xp̄iane ꝯfiteri ſtude ſimpliciter accuſañ. teipm vt venia tibi detur. C

Scdo cōtra hūilitatē peccat q̄s ſupbiēdo ⁊ pompoſe ſe tenendo. Proinde querit: vtrū ad confeſſionē requirat ꝙ fiat genuflexo: capite diſcooperto: ⁊ hmōi? Reſpondet frater Ange. ꝙ nō requirit de neceſſitate: ſed de cōgruitate ⁊ bene eſſe. Nā cordis hūilitatē req̄rit deus potius. xiij. q. v. Siquid. Tamē hu-

miliatione corporali meremur: ideo debem⁹ humiliari corā ſacerdote tenēte in ꝯfeſſiōe vicē dei: vt docet Bona. ſm illud Eccli.iiij. Preſbytero hūilia aīam tuā. Tertio ꝫ puritatē peccat q̄s nō recta intētione ꝯfitēdo: ſꝫ ꝓ vana gl'ia⁊ hmōi. De h̄ ſermōe p̄cedēti. Quarto ꝯtra fidelitatē vel veritatē peccat mentiēdo. vt patuit ſer. p̄cedēti. Quinto ꝫ frequētiā peccat nimis negligēdo: p̄ſerti ſi ad min⁹ ſemel in āno q̄s nō ꝯfitet̄ peccat mortalr̄. de pe. ⁊ re. c. Oīs. Sexto ꝫ nudā aptionē peccat q̄s obſcur; v̄bis obuoluēdo ita ꝙ ꝯfeſſor plene nō itelligat: ⁊ tal' ꝯfeſſio nō valet. Prouer. xxviij. Qui abſcōdit ſcelera ſua nō dirigetur. Yſid. Sicut nullū medicamētū valet vulneri ꝙdiu ferrū infixū nō educitur: ſic nulla opatio valet ꝙdiu petm̄ i ꝯfeſſiōe celat̄. D

Sed di. Quid de turpib⁹ pctīs q̄ horret hō apte dicere? R̄ndet frater Ange. ꝙ ꝯfitēs d; quidē loq̄ de pctīs ꝑ v̄ba pudica ⁊ cū honeſtate quātū pōt: dū tñ ſufficiēter exp̄mat factū: vt ꝯfeſſor intelligat q̄le ſit pctm̄ illud. Sꝫ q̄d de illo q̄ dū ꝯfitet̄ ſacerdos iterim obdormit: aut eū nō itelligit? R̄ndet idē frat' Ang. ꝙ ſciēter tali ꝯfeſſus tenetur iterato ꝯfiteri pctm̄ ſi eſt mortale: ⁊ ſacerdos d; eidē dicere. Rō q: ꝯfeſſio īportat pctōꝝ reuelationē que nō pōt fieri niſi ꝯfeſſor dictū ꝯfitentꝭ ꝑcipiat quo deficiente nō eſt ꝯfeſſio. Secus de pctō veniali. Septimo ꝯtra diſcretionē peccat generalr̄ ſolū ſe pctōrē fatēdo: nec in ſpālī exp̄mēdo: puta di. Ego ſum magn⁹ pctōr: peccaui in oīb⁹ capitalib⁹ pctīs: vel ꝫ oīa dei p̄cepta feci. ⁊ hmōi. Nā h̄ nō ſufficiat: ſꝫ oportet ꝯfiteri de ſingulis mortalib⁹ i ſpecie ei⁹ ſpāliſſima: ⁊ ſingula. iuxta grauitatē pōderaſi. vt lati⁹ patebit ſer. xxſ. V. Octauo ꝫ libenter ꝯfiteri peccat coacte ⁊ nō aliter ꝯfiteri volēdo: vt de h̄ ſer. p̄cedēti. X. patuit. Nono ꝯtra verecūdationē peccat q̄s nō ꝑ ſeipm̄ ſꝫ ꝑ aliū vel ꝑ ſcriptū ꝯfeſſionē faciēdo ꝓ rubore vitādo. Cōtra tales Aug. di. Per vos peccaſtis: ꝑ vos erubeſcatis. Erubeſcētiā em̄ maxima pars eſt ſatiſfactiōis. Decimo ꝫ integritatē peccat q̄s ꝯfeſſionē diuidēdo. ſ. aliq̄ pctā vni alia alteri ꝯfitendo: qḋ eſt mortale: ⁊ tenet̄ iterare totū. E Undecimo ꝫ ſecretū peccat q̄s pctā ꝯfeſſa reuelādo qḋ eſt mortale: q: ꝯtra charitatē ꝑdit ⁊ infamat ſeip̄m. Deniq; aliq̄ incaute publicant pniām ſibi in ꝯfeſſione iniūctā ꝑ quā denotant̄ de pctō graui: ⁊ tales peccant etiā grauiter. q: Aug. xij. q. ſ. c. Uolo. di. Duo ſunt nob̄ neceſſaria: ꝯſciā ⁊ fama. Crudelis eſt q̄ famā negligit. Preterea p̄ſbyteri reuelaſi. ꝯfeſſionē: peccat ſup oīa grauiſſime. Duodecimo ꝫ lachrymabilitatē peccat: iternas lachrymas ꝯtritiōis vl' attritiōis nō curādo vel reſpuēdo. Lachryme aūt exteriores nō ſūt neceſſarie: ſꝫ de bñ eſſe: ⁊ ptz. ſ. de ꝯtritiōe. Tredecimo ꝫ accelerationē peccat: nimis tardādo: ⁊ p̄ſertim in caſu morꝭ ꝯfiteri nolēdo: eſt dānabile. Quartodecimo ꝫ fortitudinē peccat q̄s verecūdie cedēdo ⁊ nō ꝯfitēdo. Decimoq̄nto ꝫ accuſationē ſui peccat alterū īfamādo ⁊ in criminē noīando: qḋ eſt ꝫ charitatē: ideo mortale.

Decimoſexto ꝫ vltimū peccat q̄s in licitis ⁊ rōnabilib⁹ p̄ceptꝭ ꝯfeſſoris nō obediēdo: qḋ ē mortale ſm Scotū. Hec breuit' tacta h̄ ſufficiāt: q: lati⁹ de pleriſq; iſtoꝝ agem⁹ i ſeq̄ntib⁹.

F **Circa tertiū de reuelationis** exēplo amore breuitat; ſufficiat ponere hoc vnū exēplū qḋ ſcribit̄ in Speculo exēploꝝ. di. ix. ca. cxlviij. Quidā inq̄t fili⁹ ꝓ ſuo p̄re iā ante defuncto. xxxj. annis q̄tidie ſpālr̄ orauit. Cui tandē p̄r apparuit dicēs ſe i magnis penis fore: quē fili⁹ interrogauit. Et ille r̄ndit ſe nō eſſe dānatū: ſꝫ in purgatorio: a q̄ nō poſſet liberari donec ſatiſfaceret vſq; ad quadrantē nouiſſimum. Ad quē fili⁹ ait. Tot annis oraui ꝓ te: cur nō ꝓſunt tibi orōnes mee? R̄ndit p̄r: q: ſemꝑ per tantū tp̄s i pctō mortali fuiſti. Cui fili⁹. Quō h̄cū ſingul' ānis ꝯfeſſus cōicaui. R̄ndit p̄r: q: indigne ſemꝑ cōicaſti: q: cōtritio tua ⁊ ꝯfeſſio nō fuit vera. Tū quia nō ex charitate ꝓceſſit: ſed ex cōſuetudine vel ꝓ vitāda cōfuſione. Tū q: diſtuliſti aliq̄n vſq; ad vltimā ſeptimanā quadrageſime: ⁊ ſic de alijs ꝯditiōib⁹ p̄dictis intelligēdū. Tū q: in nullo te emēdare ꝓpoſuiſti: ideo tibi deus nullū pctm̄ indulſit tanto tp̄e. Ad hec fili⁹ ille cōpunct⁹ vereq; ꝯtrit⁹ ⁊ per oīa rite confeſſus: vanitates mūdi ſp̄euit: ⁊ tot⁹ deo ſeruiēſi. ꝓ p̄re orauit ⁊ i breui illū de purgatorio liberauit: hec ibi. Rogem⁹ xp̄m ⁊c.

¶ Feria ſexta poſt dominicā tertiā. Sermo xxvij. de confeſſionis precepto diuina lege et naturali obligante.

S**piritus eſt deus** ⁊ eos q̄ adorāt eū in ſpū ⁊ veritate oportet adorare. Joan. iiij. ⁊ in euangelio hodierno. Uerba ſunt ſaluatoris noſtri

quibus docet nos ad ꝓcipua duo. Primo quidē vt ſpūales eſſe ſtudeam⁹: ⁊ ſic deo nos in ſpū cōformem⁹ pure ⁊ ſctē viuendo: ⁊ carnis deſideria non ſeqndo. Vñ Ro. viij. Frēs ſpūi debitores ſumus: nō carni vt ſm carnē viuamus. Quicūq₃ eñ ſpū dei agunt: hi filij dei ſunt. Propterea xp̄s dicit. Spūs eſt deus. q. d. ſm qđ exponit Orige. ergo ⁊ vos debet̄ eē ſpūales vt angeli mūdi ⁊ deo cōformes. Secūdo docet xp̄s vt in oībus ⁊ ꝓcipue in cōfeſſione veraces ſimus: ⁊ ſic deū in ꝟitate xp̄iana adorem⁹ vt op₃. Jdeo Theophilus ſuper h̄ ꝟba: ⁊ Orige. di. Quia eñ deus ſpiritus eſt: ſpūales adoratores q̄rit: ⁊ victimas ſpūales ac oblationes diligit. Et q₂ veritas eſt deus ergo veros orātes ⁊ cōfitentes requirit. Ex q̄bus p₃ ꝙ deus diligit ſacrificiū cordis vere cōtriti ⁊ fidei: amoris quoq₃ diuini ac deuotionis atq₃ vere ꝯfeſſionis pctōꝝ: p₃ in euangelio. Vñ de ſacra ꝯfeſſione: ꝓter ꝑdicta: tria adhuc myſteria declaremus.

Primum de legis naturalis indictione vl' coartatione.

Scđm de legis diuinalis iniunctione

Tertiū de legis euāgelicalis ꝓceptione.

Ex iſtis p₃ vnde orta ⁊ inſtituta eſt confeſſio.

B Circa primum de indictione cōfeſſionis ꝑ legē nature q̄rit: vtrū lex nature a ꝓncipio mundi obligauit hoīes ad pctōꝝ ꝯfeſſionem ſub neceſſitate ſalutis? Ad qđ ſm theologos ponit̄ ꝓ ꝯcluſionē: ꝙ a principio mundi etiā in lege naturali nunq̄ q̄s potuit hr̄e remiſſionē pctī niſi cōfeſſione ſaltē mētali. Declarat̄ ſm tres doc. ſimul colligēdo. ſ. Bonauē. ⁊ Alex. in. iiij. ꝑ. ⁊ Rich. in iiij. Nā Bonauē. lucide in. iiij. diſt. xvij. declarat ſic ꝙ cōfeſſio pctōꝝ eſt duplex. ſ. mentalis ⁊ vocalis. Confeſſio mentalis eſt recognitio pctī ⁊ offenſe dei: ⁊ hec eſt de dictamine legis nature in ſpeciali. Nā cognoſcere culpā eſt de dictamine nature hūane ꝑ ſe ſm qđ eſt rōnalis. Sed cognoſcere offenſam dei eſt de dictamine nature adiute aliq̄ mō ꝑ fide₃. Quō aūt ſcit hō offendiſſe deū quē nō videt niſi ꝑ fidē h̄ cog̃ſcat? Cū ḡ deū cog̃ſcit hō ꝑ ꝓuaricationē inhonoraſſe: natura dictat ꝙ ab ipſo deo miſcdīa eſt hūilit̄ petēda: h̄ nunq₃ eſt niſi recog̃ſcat̄ culpa. Vocalis aūt cōfeſſio pōt fieri dupl'r. Vno mō deo. Alio mō homini. Vocaliter cōfiteri deo nō dictauit natura ſimpl'r: ſed in caſu qū de⁹ exegit. Sicut exempli grā qñ exegit ab Adā ⁊ a Cain Geneſ. iij. di. Adā vbi es? Vbi glo. dicit. Verba ſunt vocātis ⁊ ad pniam ac cōfeſſionem inducētis. Jtē Geñ. iiij. dixit dñs ad Cain. Vbi eſt Abel frater tu⁹? De quib⁹ de pe. diſ. j. c. Voluiſſent §. Deniq₃ ſcribit̄: ꝙ neminē ſine cōfeſſione a pctō mūdari ab ipſi⁹ hūani gñis ꝓncipio inquit ſumam⁹ exordiū: ſequit̄. Pctō tranſgreſſionis ꝓmi parētes corrupti: a deo ſunt reqſiti de culpa vt cōfitendo delerēt. Cain quoq₃ de culpa fratricidij reqſitus pctm̄ ſuꝑbus cōfiteri noluit: ſed mēdaciter deū fallere conatus di. Nunqđ cuſtos fratris mei ſum ego? Jdeo indign⁹ venia iudicat⁹ eſt. Significat ergo eos q pctm̄ non cōfitent̄. miſericordiam dei nō merent̄. Hec ibi in ſnīa breuiata. Et ſic p₃. Sed vocaliter cōfiteri homini nō erat neceſſe in lege nature: ſm Alexā. vbi. ſ. eo ꝙ de⁹ nondū erat fact⁹ hō. Tñ Bonauē. dicit: ꝙ vocaliter cōfiteri homini l₃ nō dictat natura in ſpeciali: ſicut dictat in ſpeciali honorare parentes: verūtñ dictat in generali. Dictat eni₃ oībus modis recōciliari oportere deo q̄bus ipſe ſtatuit. Jdeoq₃ natura dictat ꝙ ſi de⁹ arbitrū cōſtitueret inter ſe ⁊ pctōres₃ ꝙ ipſi eēt culpa reuelanda: ⁊ ita dictat in generali. Vñ lex nature inducit nos ad cōfitendū obligando a ꝓncipio ⁊ arbitro a deo ꝯſtituto. i. ſacerdoti. Ad hec ex dictis Rich. ſ. exēplū. Sicq̄ h₃ vulnus in corꝑe in parte inhoneſta: natura cōpellit vt oſtēdat illud medico cū medendi: l₃ de hoc verecūdetur nimis: ſic a fortiori vulnera aīe turpia ſunt in cōfeſſione vera medico ſpūali. i. ſacerdoti manifeſtādā. Boeti⁹. j. de conſol. Si opam medicātis expectas op₃ vt vuln⁹ detegas. O ḡ hō q nō vis ꝯfiteri ecce natura tua ꝯ te clamat ad damnationē.

H Circa ſecundu₃ de diuino iure q̄rit̄: vtrū ꝯfeſſio ſit de iure diuino veteris leg iniūcta? Rñdet̄ ſm Sco. i. iiij. di. xvij. q. vnica ꝙ ſic: ⁊ ꝓbat̄ rōe triplici ſ₃ doc.

Primo rōne ꝓcepti diuine dilectionis.

Scđo rōne legalis ꝓfigurationis.

Tertio rōne ſcripture multiplicis.

Primo ſm Scotū ſic: q₂ q̄libet tenet̄ diuino iure recupare grām dei ꝑditā ꝑ viā faciliorē ⁊ certiorē: ⁊ h̄ ex ꝓcepto diuino quo dicit̄. Diliges dñm deū tuū. Aliter eñ videt̄ ꝯtēnere deū ⁊ ꝓpriā ſalutē. Sed h̄ nō pōt fieri certi⁹ ⁊ facilius niſi ꝑ ꝯfeſſionē: ergo q̄libet tenet̄ ad ꝯfeſſionē. S₃ di. Quō ꝓbat̄ ꝙ hec via. ſ. cōfeſſionis ſit ſūme facilior ⁊ certior ad recuperandū grām? Rñdet̄ ꝙ ꝓbat̄ ſm eundem

Sco.ſic q: attrit⁹ cõfitẽs ꝗuis nõ hẽat actũ talẽ.ſ.cõtritiõis ꝗ̃ ſufficiat ad meritũ de congruo tñ hñs volũtatẽ ſuſcipiẽdi ſacrm eccl'ie ⁊ ſine obice pctĩ mortalis actualiter ſibi facto vel in volũtate ĩherẽtis recipit:nõ ex merito:ſed ex pacto diuino effectũ iſtius ſacri i vltimo inſtãti ꝓlatiõis in quo eſt vis huius ſacri:⁊ ſic parũ attritus attritiõe q̃ nõ meret remiſſionẽ pctĩ ſi cõfitet ſine obice pctĩ recipit grãm penitẽtialẽ ⁊ remiſſionẽ pctĩ non ex merito vt dixi:q: nõ erat: ſed ex pacto dei aſſiſtẽtis ſacro ſuo ad effectũ illũ ꝟtute claiũ:alioqñ nõ appareret quõ ſacrm pnie eẽt ſcda tabula ſm hiero.ſi nũꝗ̃ ꝑ ipm vt ſacrz eſt poſſet recuperari ſcda grã amiſſa:ſed tm ꝑ attritionẽ diſpoſitiuã ⁊ coutritionẽ cõpletiuã. Iſta ponit Sco.in.iiij.di.xiiij.q.vi.⁊ ħ idẽ tenet ſctũs Tho.i.iiij.quodli.q.x.⁊ Heri. de gan.in quodli.q.xxxij. ❡ Ex iſtis ꝑʒ ꝙ non eſt alia via facilior ad inueniendum grãm dei ꝗ̃ per cõfeſſionẽ:q: in confeſſione nõ requirit aliud niſi ꝙ hõ nõ ponat obicẽ grẽ:qđ eſt mu'to minus ꝗ̃ habere attritionẽ que ꝑ modũ meriti de cõgruo ſufficiat ad iuſtificationẽ. Itẽ nõ eſt etiã via certior:q: magis põt hõ eſſe certus ꝙ nõ ponat obicem.ſ. actualiter peccãdo ꝗ̃ ꝙ habeat attritionẽ:⁊ ſic ꝑʒ. ❡ Scdo ꝓbatur ꝙ cõfeſſio ſit diuina lege ꝑcepta rõne ꝑfiguratiõis in lege:vbi ſacerdoti faciẽda confeſſio ⁊ ſacramẽtalis eſt ꝑfigurata in hoc ꝙ ſacerdotibus data erat ptãs diſcernẽdi inter leprã ⁊ nõ leprã:⁊ in ſacrificijs ꝓ pctĩs offerẽdis per ſacerdotes: ⁊ ſic ope cõfitebant pctã ſua hoĩes. ❡ Tertio ꝓbat rõne ſcripture multiplicis:q: oĩs ſcriptura tã legis ꝗ̃ ꝓphetarũ ⁊ libroꝝ ſapiẽtialiũ teſtat ꝙ tenent hoĩes cõfiteri:ꝑʒ intuenti:⁊ vide ſer.xxx. Si q̃ras.Cur ergo nõ eſt expꝛeſſe inſtituta cõfeſſio ſacramẽtalis in veteri lege ſed tm̃modo in figura. Reſpõdet Bonauẽ.ꝙ q: cõfeſſionẽ oportuit inſtitui ꝓpter manifeſtationẽ pctĩ ⁊ ꝓpter recõciliationẽ faciẽdã deo ⁊ eccl'ie per arbitrũ ⁊ iudicẽ mediatorẽ.ſ.cõſtitutũ inter deũ ⁊ hoĩem vt poſſit apponere manũ in vtrũꝗ̃.ſ.deum ad miſericordiã inclinando:⁊ pctã hoĩs redarguendo. Talis arbiter aũt nõ potuit eſſe quouſꝗ̃ deus factus eſt hõ qui ſolus potuit ſatiſfaciendo per ſanguinẽ deũ recõciliare pctõri:⁊ auctoritatẽ abſoluẽdi ꝟtute ſue paſſionis cõcedere ſacerdotib⁹. Ideo in ſola lege noua cõfeſſio ſacramẽtalis expꝛeſſe debuit inſtitui per xp̃m deum. K

Circa tertiũ de pꝛecepto

legis euãgelice ad cõfitendũ q̃rit:vbi ⁊ qñ xp̃s dñs in euãgelio ꝑcepit hoĩbus facere cõfeſſionẽ de pctõ. Et ſm oẽs theologos:maxime Rich.i.iiij.di.xxvij.reſpõdet ꝙ xp̃s dñs hoc ꝑcepit implicite ⁊ explicite. Nã implicite in figura ꝑcepit cũ dixit leproſo mũdato Mat.viij. Uade oſtẽde te ſacerdotibus. Sʒ explicite ſine figura ꝑcepit qñ diſcipulis dedit poteſtatẽ iudicãdi conſciẽtie. Nã Petro dixit Mat.xvj. Tibi dabo claues regni celoꝝ:q̃dcũꝗ̃ ſolueris ⁊c. Et tandẽ poſt reſurrectionẽ oĩbus expꝛeſſe dedit hãc poteſtatem Joã.xx.di. Accipite ſpm̃ſctm̃ quoꝝ remiſeritis pctã ⁊c. Sed ſacerdotes nõ pñt remittere niſi cõfitẽtibus ſibi:ergo cõfeſſio ꝑcipitur. Nimirũ papa eſt ſucceſſoꝛ Petri:epĩ aũt ſunt ſucceſſores aploꝝ. Ceterũ vo ſacerdotes ſunt ſucceſſores.lxxij.diſcipuloꝝ ſm Sco.⁊ Rich.⁊ alios. Et hoc ideo habet in decretis xvj.di.c. In nouo.⁊ pluribus. Proinde eccl'ia ſacris canonibus ꝑcepit oĩbus fidelibus facere ꝯfeſſionẽ:de quo.ſ.eccl'ie ꝑcepto patebit ſer.xxix. ❡ Sed di.Amb.de pe.di.ſ. circa ꝑncipiũ di.ꝙ Petrus doluit ⁊ fleuit:q: errauit vt homo:nõ inuenitur aũt qđ dixerit glo.i.ſi cõfeſſus eſt vel cui confiteret cũ oẽs a fide receſſiſſent. Hec ibi. Reſpondet Rich. ſ.ꝙ multa ſunt facta que non ſunt ſcripta. Ũn frater Ange.dicit nõ eſſe credẽdũ ꝙ apoſtoli ⁊ eccl'ia tale iugũ periculoſum hoĩbus impoſuiſſent niſi xp̃s verbaliter aplĩs hoc ꝑcepiſſet:ergo ⁊c. Ũn exẽplũ legit in cħronicis minoꝝ ꝙ pariſi⁹ q̃dã clericus phiſoſophica ſcientia ꝑclarus:ſed lubricus infirmitatem incurrit:a ſocijs monitus vt cõfiteret vocatũ cõfeſſorẽ fratrem minorẽ reppulit vt deſperatus.vñ frater iſte ꝓ illo orauit. Et ecce infirm⁹ vidit iuxta lectũ apertũ puteũ:de quo aſcẽdebat draco ingẽs ore aperto ſpirãs flãmã ſulphureã volẽs infirmum deuorare. Tunc ille timore percuſſus oculis in celum leuatis vidit ieſum veluti cruci affixũ in aere.ſ.ſanguinẽ fundentẽ:ac ꝑdictũ fratrem vidit ad pedes xp̃i orantẽ vt infirmo miſerere tur. Ait ieſus. Cõfiteat ⁊ nõ negabo veniam (vt in euãgelio.ſ.ꝑcepti ⁊ ꝓmiſi.) Ille ergo ad ſe reuerſus mox pro dicto fratre mittit:⁊ plene confeſſus eſt:tandẽ dei nutu cõualuit ⁊ ordinem minoꝝ intrauit ⁊ ſctẽ vixit. O ergo cħariſſimi confiteamini vt a crucifixo detur gratia ⁊ venia. Amen.

¶ Sabbato poſt dñicam tertiã. Ser. xxviij. ſcʒ de ꝯfeſſore eligendo proprio ſacerdote et pctõrum inquiſitione.

Dixit ei Jeſus nec ego te ꝯdẽnabo: vade ⁊ iã amplius noli peccare. Jo. viij. ⁊ in euãg. hodi. Sicut Aug. dicit. dñs ieſus volẽs oñdere ꝙ venit pctõres penitẽtes ſaluare: nõ ꝯdẽnare. Jõ mulieri quã ĩ adulterio dephẽſaꝫ adduxerãt iudei ad ipm̃ dixit h̃ v̱ba. Nec ego te ꝯdẽnabo. vade ⁊ ãpli⁹ noli peccare. Quib⁹ v̱bis ꝑmo ꝯfutauit iudeoꝝ malignitatẽ volentiũ eũ cape ĩ ſermõe vt accuſarẽt ſi diceret eã nõ lapidari debere ꝯ̃ legẽ moyſi tanꝙ̃ leg̃ trãſgreſſo:ẽ. Si aũt diceret eã lapidãdã reꝓbẽderent eũ dicere ꝯ̃ ſuã p̃dicationeꝫ de pietate ac mĩa. Sed xp̃s dñs oñdit ſcribẽſ. ĩ terra ꝙ illi eſſent maiores pctõres ⁊ iõ inepti ad legis penã exequendã vtpote ipi poti⁹ digni pena ꝓ pctĩs. Scdõ his verbis docuit in myſterio etiã ꝯfeſſores ꝙ ipi iponãt pniam ſm ꝯditionẽ pctõris ⁊ pcti ⁊ talẽ poti⁹ miſericoꝛdiẽ iniũgere curẽt qua caueaẽ culpa decetero ꝙ̃ penitentẽ pctõrẽ nimis exaſperẽt crudeli ⁊ indiſcreta pnĩa: vt di. Chꝛyſ. xxvj. q. vij. c. Alligãt. Jtẽ ꝯfitẽtes docet etiã xp̃s oĩ ſtudio conari ampli⁹ cauere: vt pꝫ ĩ thematẽ ⁊ euãge. Erq̃ ergo ĩ v̱bis his myſtice docenẽ ꝯfeſſoꝛ ⁊ ꝯfitens. Jdcirco de ꝯfitẽte ⁊ ꝯfeſſore ſimul tria myſteria declarabim⁹ in hoc ſermone.

Primũ de eligendo idoneo ꝯfeſſore.

Scdm̃ de requirendo ꝓprio ſacerdote.

Tertiũ de inq̃rendo pctõ a ꝯfitẽte pctõre.

Circa primũ de eligẽdo idoneo ꝯfeſſore q̃lẽ debeat vnuſq̃ſqꝫ ſibi ꝯfeſſoreꝫ eligere ꝓ ſalute. Ad qõ r̃ndeẽ cõiter ſm docẽ. ꝙ q̃libꝫ ꝯfitens dꝫ querere ſibi ⁊ eligere ſacerdotẽ taleꝫ ꝓ ꝯfeſſore q̃ p̃cipue tres conditiones videẽ habere.

Prima eſt cõſcĩe vel vite ſctitas.

Scda ꝯditio eſt ſcĩe claritas.

Tertia eſt abſolutiõis ꝯferende poteſtas.

Primo inq̃ in ꝯfeſſore requiriẽ vite vel conſcientie ſanctitas vel bonitas. Vñ Augu. de pe. diſt. j. ca. Quem penitet. v̱ſus fi. dicit. Qui vult confiteri ſacerdoti melioꝛi ꝙ̃ poteſt confiteatur. Et. j. diſt. vj. ca. Qui vult. idem Aug. dicit. Sacerdos cui offerẽ peccatoꝛ in nullo eoꝝ ſit iudicandus que in alio iudicat. Judicans eñ alium de eo de quo ipſe eſt iudicandus ſeipm̃ condemnat. Hec Aug. Et idem ꝓbatur rõne: quia ſm Bonauẽtu. in. iiij. di. xix. ⁊ cõcoꝛ. Duranẽ. Ray. ac Tho. ſuper. iiij. Quicũqꝫ ſacerdos in moꝛtali pctõ exiſtens abſoluit penitentẽ vel executionẽ alicui⁹ oꝛdinis operaẽ: moꝛtaliter peccat: niſi prius peniteat de ſua moꝛtali culpa: ergo ꝯfeſſoꝛ non debet eſſe in moꝛtali. Sed q̃d de illo q̃ confiteẽ tali cõfeſſoꝛi quẽ ſcit eſſe in pctõ moꝛtali. R̃ndeẽ ſm docẽ. p̃cipue fratrẽ Ange. ꝙ ad id ſi ſcienter inducit illuꝫ moꝛtaliter peccat. Et ideo ſi põt hr̃e aliũ ꝯfeſſorem debet alteri cõfiteri ſi aũt parat⁹ eſt ille audire ꝯfeſſiões ⁊ ip̃e ſacerdos nõ eſt notoꝛi⁹ nec excõicatus vel p̃ciſus ⁊ hmõi. tali lꝫ confiteri: p̃ſertim cũ alium habere nõ poſſis. Caueãt ğ qui ꝯfiteri volũt ne fiãt ꝯfeſſoꝝ iudices curioſi: ſꝫ ſufficiat eis ꝙ nõ vidẽt expꝛeſſe ĩ illis malã vitã. Ad hec exẽpluꝫ habeẽ in euãgelio hodierno. vbi xp̃s iudeis dixit. Qui ſine pctõ eſt veſtrũ ꝑm⁹ in eã lapidẽ mittat. Quo doceẽ vt Aug. vbi. ſ. ca. Qui vult. dicit: ꝙ q̃ vult alios corrigere: pri⁹ debet ſe mũdare. Jdeoqꝫ Greg. j. q. j. c. Neceſſe eſt (inq̃t) vt mũda ſit man⁹ que diluere ſoꝛdes curat ne tacta inquinet. ¶ Scdõ dꝫ querere q̃libet ꝯfeſſorem habentẽ ſufficientẽ ſcientiam ne ſibi accidat incidere in foueam Nam teſte xp̃o Mat. xv. Cecus ſi ceco ducatum p̃ſtet: ambo in foueã cadunt. Sic in ꝓpoſito. Sed quantã ſcientiã debeat hr̃e cõfeſſoꝛ neceſſario. R̃ndeẽ ſm ſanctũ Bonauẽ. in iiij. di. xvij. ⁊ eliciẽ ex. c. Nulli ſacerdotuꝫ. di. xxxviij. vt ponit frater Ange. h̃ tenẽdũ: ꝙ̃uis diuerſa ſuꝑ h̃ dicta ſint a diuerſis. Et dicendũ ꝙ confeſſoꝛ teneẽ habere ſaltẽ ad min⁹ ſciam tantam ꝙ ſciat diſcernere in pctĩs cõmunibus qõ veniale ⁊ qõ moꝛtali ſit: ⁊ ꝙ ſciat ad que pctã ſua poteſtas ſe põt extẽdere. Ratio q2 alia pnĩa ꝓ moꝛtali alia ꝓ veniali pctõ eſt imponenda. Et ſi poteſtatẽ extẽderet ad aliquod pcti gen⁹ ad qõ nõ poſſet abſolueſ. periculũ aĩe eſſet ſibi ⁊ confitẽtib⁹. Vñ hoĩes q̃ hoc cognoſcunt debent cõſulere diſcretos ⁊ ſcientificos. Deniqꝫ ꝯfeſſoꝛ nõ tenetur de ſingulis que in ꝯfeſſione audiuit determinare ſi ſint moꝛtalia vel ne: ⁊ maxime nõ debet aſſerere moꝛtale id de q̃ nõ eſt certus ne iniciat laqueo alteri: ſed ſufficit ſcire ꝙ ſunt moꝛtalia illa de quibus eſt clarũ cõmuniter: nõ aũt de quibus ſunt varie opiniones. Unde optimũ eſt cõfeſſoꝛi vt salteꝫ ſciat dubitare ſemꝑ in caſibus in quibus non eſt certus ſe legiſſe

deciſionē: ⁊ de nouo ſtudere vel peritos conſulere: vel ſi nō poteſt: ſaltē cōfitenti dicat ꝙ peritos cōſulat: nec abſoluat niſi quantū ſua auctoritas ſe extendit. Hec in Angelica. O

Sed quid ſiquis cōfitetur ſacerdoti ignaro? Rūdetur ſm Anton. floren. ꝙ dūmō talis confeſſor nō ſit nimis imperitus: excuſatur tamen confeſſor ꝙ ipe cōfitens in trib⁹ caſibus. Primus qn̄ periculū mortis imminet cōfitenti: nec ali⁹ confeſſor poſſet haberi: tunc qlibet ſacerdos poteſt ⁊ debet audire ꝓpter efficaciam ſacramenti ne eo priuetur. Secūdus eſt quādo cōfitens eſt ſufficienter perit⁹: ita ꝙ doceat ꝯfeſſorem. Terti⁹ qn̄ ꝯfitens ſpūaliter viuit ⁊ crebro cōfitetur qui nō conſueuit hr̄e niſi venialia alias preter hos caſus mortaliter peccat vterqꝫ periculo aīe exponēdo ſeipm ⁊ aliū. Eccli.iij. Qui amat periculū: peribit in illo. Tertio debet querere qs ꝯfeſſorē talē qui habeat.ſ. abſoluendi poteſtatem: ⁊ iſte eſt ꝓprius ſacerdos de quo in ſequenti.

P Circa ſecūdum de proprio ſacerdote queritur: vtrū qlibet teneatur ſoli ꝓprio ſacerdoti ꝯfiteri. Rūdetur cōiter ſm oēs doc. theologos ⁊ canoniſtas: ꝙ loquēdo de cōfeſſione put ſacralis ⁊ de ꝑcepto iuris diuini ⁊ eccl'ie faciēda eſt ꝓprio ſacerdoti ſoli vt ptꝫ de pe. ⁊ re.c. Cis. Niſi in certꝫ caſibus ſm Thom.in.iiij.di.xvij. Prim⁹: ſi talis ſacerdos eſſet excōicat⁹ vel heretic⁹ aut ſciſmatic⁹ ⁊ hmōi. Scdo: ſi ſollicitaret ad malū illū qui ei cōfiteretur. Terti⁹ ſi pbabil'r videtur ꝙ ſit pn⁹ ad reuelandū cōfeſſionē. Quart⁹ ſi pctm̄ de quo qs cōfiteri dꝫ cōmiſſum ſit ꝯ illū. In his ⁊ ſimilib⁹ in qb⁹ ꝓbabil'r timet ꝯfitēs ex ꝯfeſſiōe periculū ſibi vel ſacerdoti iminere: nō debet ꝯfiteri: ſed licētia petita alteri ſacerdoti: quā ſi nō dat: ſcꝫ licentiā recurrere pōt ad ſuperiorem ꝓ licētia: vel cōfiteatur alteri ſi nō pōt recurrere vel mittere ⁊c. Nec in hoc tranſgreditur ꝑceptū eccl'ie: qꝛ ꝑcepta iuris nō ſe extēdūt vltra vel ꝯ charitatē. O Sed qs dicatur ꝓpri⁹ ſacerdos. Rūdetur ſm Rich.in.iiij. di.xvij. ⁊ doct. theol. ⁊ cano. ⁊ ſummā Ange. Primo papa eſt ꝓprius ſacerdos in toto mūdo. Secundo legatus in tota ſua prouincia. Tertio penitentiarius deputatus ab eiſdem Quarto archieps̄ vel eps̄ in ſua dioceſi. Quinto eorū vicarius generalis epi. Sexto parochialis pſbyter in ſua parochia. Septio oēs habētes licētiā ab aliquo pdictoꝝ. Octauo ex priuilegijs ⁊ indultis fratres Minores ⁊ predicatores. Nono ex cōmuni ꝯceſſione iuris ſunt multi: de quibus habetur in ſūmulis: ideo breuitatis amore pertranſeo. Sic etiā in articulo mortis quilibet ſacerdos quādo nō pōt ꝓprium habere poteſt abſoluere: ⁊ ſic eſt ꝓpri⁹ ſacerdos illius Patet.xxvj.q.vj. Si pſbyter. ⁊.ca. ſequen. Itaqꝫ qui ꝯfitetur alicui predictorum ꝓprio ꝯfitetur.

R Circa tertiū de inquirēdo a cōfitente de pctō cōmiſſo. Notandū ꝙ hoc eſt valde neceſſariū vt ꝯfeſſor diligenter inquirat ⁊ interroget confitentem: tamen diſcrete: ne in particulari de carnalibus querēdo pctm̄ confitens addiſcat quod ante neſciuit. Queſtio nāqꝫ vertitur. An homo qui ſic ꝯfitetur ⁊ rūdet ſacerdoti ad interrogata ſatiſfaciat ꝑcepto de ꝯfeſſiōe? Et rūdet Rodo. ꝙ ſic: ꝙtum ad ea de quib⁹ interrogatur. Item ſimiliter ſatiſfacit qui rogat ꝯfeſſorem ꝙ eū interroget: vt ſic ſciat plenius cōfiteri. Verū tamen ſi talis dimitteret confiteri potius ꝙ ore ꝓprio cōfiteretur ſuum pctm̄: talis eſſet dānabilis: qꝛ de ſuperbia ⁊ hypocriſi ꝓuenit de pe.di.v.c.ſ. per Aug. que quidē eſt pctm̄ mortale. Unde prudens cōfeſſor quādo h̄ perpendit: faciat illum rectificare cōſcientiam ⁊ dolere de tali diſpoſitiōe. Hec in Angeli. Prom de Aug. de pe.di.vj. Qui vult di. Sacerdos diligens inquiſitor ⁊ ſubtilis inueſtigator ſapienter ⁊ quaſi aſtute interroget a pctōre qđ forſitan ignorat vel ex verecūdia velit occultare. Hec ⁊ plura ibidē. Pro finali ꝗ. Exemplum legitur ꝙ quidam habuit dubitatiōes de fide euchariſtie: ⁊ ſic incarnationis diuine ex virgine. Confeſſus eſt autem cuidam ſacerdoti: ſed ſacerdos negligens ſine inquiſitione ⁊ doctrina eundem titubantē reliqt. Mortuus eſt homo ille ⁊ poſt mortē eidē ſacerdoti terribiliter apparuit di. O maledicte ꝯfeſſor tu me perdidiſti. Ue mihi ⁊ ve: qꝛ dānatus ſum. Si me docuiſſes diligenter ego ſaluatus fuiſſem in vera fide. Et voluit interficere ſacerdotem di. Uere te ſtatim occiderē ſi permitterer: ſcꝫ a xp̄o ⁊ ꝟgine Maria. Et ſacerdos vix euaſit ⁊ pniam egit: hoc iō forte qꝛ beate virgini ſeruiebat ⁊ ſibi ſupplicauit. Illeqꝫ oīa damnata cū magno ſtrepitu ⁊ clamore diſceſſit. Rogemus ergo xp̄m ⁊c.

¶ Dñica quarta quadrageſime in mane. Sermo.xiij. ſcꝫ de obligatione cōfeſſionis ⁊ aliquorum excuſatione ꝓ impotentia.

Abijt Jeſus trans

mare galilee qḋ eſt tyberiadis
⁊ ſeqbat eũ multitudo magna
Jo. vj. ⁊ in euãg. hoḋ. Dñs Je
ſus in hoc euãgelio docet nos
ad pniam pluribꝰ myſterijs. Primo ꝗdem
in hoc ꝙ abijt trãs mare galilee. Et ſic noiat
a puincia galilee circũiacẽte: ⁊ tyberiadis dr
ꝑpter ciuitatẽ adiacẽtẽ: vt dicit Alcbuinus:
q tyberiadis appellata fuit eo ꝙ in honorẽ
Tyberij ceſaris erat edificata. Et mare hoc ſm
Bedã eſt lacus magnus longitudinis. xxiiij.
miliariũ. Qḋ ergo xp̃s dñs dr abijſſe vltra hoc
mare cũ diſcipulis ⁊ magna multitudine ſe⸗
quẽti. voluit docere ꝙ xp̃m dñm ſequamur p
amaritudinẽ pnie ⁊ aq̃s lachrymarũ ſi volu⸗
mus ad celeſte conuiuiũ vbi p xp̃m implebi⸗
mur ſatietate oim bonoꝝ peruenire. Ideoq
poſt trãſitũ huius maris cõuiuiũ hoc ſaturi⸗
tatis pſtitit. Scḋo docet in hoc ꝙ ꝗnq pa
nes hordeaceos ⁊ piſces duos multiplicauit
Uñ dicitur. Accepit Jeſus panes ⁊ cũ grãs
egiſſet diſtribuit diſcũbentibꝰ. Et hoc [illegible] po
ni p alio themate ſermonis. [illegible]
ri põt q̃re xp̃s multiplicando panes no [illegible]
tauit ſubſtãtiã vt fierẽt triticei ſapid. [illegible]
hordeacei inſipidi. Rñdet ſm Chryſ. [illegible] vi
deret deſeruire gule. Et etiã vt doceret ꝙ in
pñti vita amara pniã debemꝰ aĩas nr̃as ciba
re cum piſce .i. paſſiõe xp̃i recordãdo. ꝗ ſcȝ xp̃s
tanq̃ piſcis aſſatꝰ fuit in veru ligneo crucis
toto ſanguine ⁊ humoribꝰ naturalibus effu⸗
ſis arefactꝰ. Et ſic cibati ſatiabimur a xp̃o dul
cedine ↄſolationis celeſtis Ps. ſm multitu⸗
dinẽ doloꝝ meoꝝ .ſ. penitentialiũ: cõſolatio⸗
nes tue letificauerũt ani. m. Nã ſicut panes iſti ſȝ
Alb. magnum erant optimi nõ ſimplr ſed in
ſpecie panũ hordeaceoꝝ: ⁊ ſic ꝗdãmõ amari
tñ dulcorẽ ſaporis accipiebãt a piſcis pingue
dine: ſic pnia amara ſapit in xp̃i paſſiõis dul
cedine. Et de iſtis vide euãgeliũ. Itaq
de pniali confeſſione quã docet xp̃s pluribꝰ
myſterijs euãgelicis tria myſteria notemus
pro hoc ſermone.

Primũ de cõfeſſionis obligatione.
Scḋm de obligationis huiꝰ excuſatione.
Tertiũ de verecũdationis ſuperatione.

Circa primum de con

feſſionis obligatione q̃rit: vtrum oẽs hoies
huius mũdi obligent generaliter ſub neceſſi
tate ſalutis ↄfiteri pctã ſua ſacerdoti. Cũ em
oẽs pctõres teneant penitere ⁊ confeſſio eſt
pars pncipalis pnie q ſcȝ cõfeſſio eſt de iure
diuino: ergo q̃re non obligarent oẽs. Et hoc
etiã in hoc euãgelio videt myſtice xp̃us inſi⸗
nuaſſe cũ tũc hordeaceo pane oẽs nõ ſolũ bo⸗
nos pauit: ſȝ etiã incredulos q erãt in multi
tudine illa. Sed ⁊ q̃re eis vinũ bibere non
dedit cum tñ illud creare potuit vel ex aqua
mutare ſicut in nuptijs fecit. Rñdent aliqui
di. ꝙ tum ꝑpter ebrietatẽ vitãdã in tãta mul
titudine. Tũ ꝑpter ſignificãdũ penitẽtie my
ſteriũ: qꝛ vt dicit Ps. vinũ letificat cor hoĩs:
⁊ ſic tãta multitudo feciſſet diſſolutiones le⸗
ticie ⁊ cantus ⁊ hmõi: que cõtrariant ſtatui
pnie lachrymabilis. Tũ etiã: qꝛ vinum preſer
tim in copia ſumptũ linguã a loq̃la recta im
pedit: ⁊ hoc eſt cõtra pnie myſteriũ: qꝛ debet
loq recte: ideſt vere in cõfeſſione pctõꝝ: ergo
⁊c. Sed ergo ad q̃ſtionẽ rñdet ſm Bonauẽ.
⁊ Richar. in. iiij. di. xvij. alioſq ſimul collige
do ꝙ dupliciter obligant hoies ad confeſſio
nẽ. Uno mõ ex lege ⁊ inſtitutiõe pmaria hoc
eſt diuina: ⁊ ſic oẽs hoies tã fideles q̃ etiam
infideles regulariter tenent ad cõfeſſionẽ fa
ciendam ſacerdoti xp̃iano: ita ꝙ nõ cõfitens
peccatũ mortale cõmiſſum tã ante baptiſmũ q̃
poſt. ſi habeat copiã cõfeſſoris ⁊ peccati me⸗
moriã ⁊ loquelã ad ↄfitendũ oino dãnabit.
Et p hoc: ꝙ noluit confiteri ſpecialẽ penã in
inferno habebit. Rõ eſt: qꝛ cõfiteri ſacerdoti
eſt preceptũ dei ⁊ xp̃i ieſu filij dei vt dictũ eſt
ſer. xxvij. ⁊ iõ oẽs obligat: qꝛ deꝰ q hȝ plenitu⸗
dinẽ ptãtis vniuerſalit ſup oẽs hoc pceptuȝ
vniuerſalit dedit: ģ oẽs tã fideles q̃ infide⸗
les tenent cõfiteri. Z Secũdo mõ obli⸗
gant hoies ad cõfeſſionẽ ex inſtitutiõe eccle
ſiaſtica: hoc eſt ex pcepto eccl̃ie in gñali cõci⸗
lio. Precepit nãq gñale cõciliũ ſancte eccl̃ie
ex de pe. ⁊ re. ca. ois ſic. Omnis vtriuſq ſex⸗
fidelis poſtq̃ ad annos diſcretiõis puenerit
oia ſua ſolus peccata ſaltẽ ſemel in anno fi⸗
deliter ↄfiteatur ꝓprio ſacerdoti: ⁊ iniunctã
ſibi penitentiam p viribus ſtudeat adimple
re: ſuſcipiens reuerenter ad minus in paſca
eucharĩſtie ſacramentum: niſi forte de ꝓprij
ſacerdotis cõſilio ob aliquam rationabilem
cauſam ad tp̃s ab hmõi perceptione duxerit
abſtinendum. Alioquin ⁊ viuens ab ingreſſu
eccl̃ie arceat ⁊ moriens xp̃iana careat ſepul⸗
tura. Hec ibi. Et q̃ntum ad hoc preceptum ec
cleſie non tenentur illi qui ſacramẽtum ba⸗
ptiſmi nunq̃ ſuſceperũt vt ſunt pagani. Sȝ
obligant oẽs q baptiȝati ſunt ad cõfeſſionẽ

ſaltē ſemel in anno:ſiue boni xpiani ſint ſiue mali ⁊ heretici. Nā vniuerſaliter ponit̄ p̄ce ptū di. Oīs vtriuſq̧ ſexus ⁊c. Qui aūt dicit oīs nihil excludit vel excipit ſm pħm. Et pȝ etiā .xix. di. c. Si romanoꝝ. §. Dicēdo. cū glo. Nō hoꝝ eſt: qꝛ vt Rich. ſ. di. vicario xpi nō fuit ptās directe ɔceſſa ſup illos qui baptiſmi ſacrm nō ſuſceperūt qḋ eſt ianua qua intrat̄ ad eccl'iam militantē. Ideo infideles vl' pagani nondū baptizati nō obligant̄ p̄cepto eccleſie ſed tantummodo precepto iuris diuini ad confeſſionē. j. Coꝝ. v. Quid mihi de his q̄ foris ſunt. i. extra eccl'iaȝ iudicare. Ly. quaſi di. non pertinet ad me: qꝛ ſunt extra forū eccl'ie. Nā eos qui foris ſunt iudicat de9. Hec apl's. Precepto aūt eccl'ie ⁊ ſedis apl'ice oēs baptizati obligant̄ tanq̄ ipſius petri diuina voce firmato. di. xix. Sic oēs: ergo baptizati boni ⁊ mali ⁊ heretici ɔfiteri obligāturː ſaltē ſemel in anno: qꝛ oib9 p̄cipit eccleſia. Si ergo querit̄ an papa poſſit diſpenſare obligationē hmōi relaxādo alicui ne teneat̄ ɔfiteri. Reſpōdet Rich. ſ. ⁊ ɔcor. Tho. ꝙ q̄tū ad eſſentiā ꝓut obligat ex vi ſacri: nō pōt papa cū aliquo diſpēſare: qꝛ ɔtra ius diuinu vel ɔtra euāgeliū papa nō pōt diſpēſare. xxv. q. j. Sunt quidam. Unde non poteſt papa diſpenſare ꝙ aliq̄s nullatenus teneat̄ cōfiteri: immo etiā ipſe papa obligat̄ ɔfiteri iure diuino ⁊ euāgelico. Sed quātū ad circūſtātiā ſm qḋ obligat ex p̄cepto eccl'ie pōt cū aliquo diſpēſare. i. vt poſſit diutius cōfeſſionē differre: puta vltra annū. O ergo quanto periculo ſtant qui nō confitent̄ duobus aut tribus aut pluribus annis. O peſſima xpianoꝝ talium malicia. Ue ve talibus: qꝛ digni ſunt damnatione eterna.

Circa ſecūdū de excuſatione ab obligatiōe hmōi q̄rit̄: quales homines pñt excuſari ne teneant̄ ɔfiteri in caſu hmōi.

Ad qḋ notandū eſt ꝙ ꝑ generali regula tenet̄ ꝙ nemo obligat̄ ad īpoſſibile. ff. de regu. iu. l. Impoſſibiliū. Idēq̧ ab obligatione faciēde ɔfeſſiōis excuſant̄ aliq̄ ex īpoſſibilitate rōnali. Et iſti ſūt ſex generū hoīes.

Primo pueri nōdū dolicapaces.
Scđo amētes ⁊ rōne carētes.
Tertio muti loqui non potētes.
Quarto idioma neſciētes.
Quinto ſacerdotē habere nō valētes.
Sexto innocētes nullū pctm̄ habētes.

Iſti ſ'o quibus modis excuſent̄ ⁊ q̄bus nō: ɔſequemur de ſingulis. Primo inq̄ pueri nōdū dolicapaces excuſant̄. Idō in p̄dicta decretali notāter addit̄: poſtq̄ ad annos diſcretionis ꝑuenerint ⁊c. Sed quis ſit iſte annus diſcretionis glo. ibide ⁊ ſuper. c. j. de delictis pueroꝝ dicit: ꝙ puer ⁊ puella ſeptē annorū dolicapaces ſunt: ⁊ ſic obligant̄: ⁊ ad ɔfeſſionē per parētes debēt induci. Alij dicūt ꝙ nō tenent̄ niſi tpe quo ſunt dolicapaces: vt tenent Rich. ⁊ Hoſtieñ. qꝛ hmōi tp̄s diſcretionis citius accelerat̄ in puero vno: q̄ in alio. Ideoq̧ de hoc debēt aduertere parentes in illis: qꝛ perire pñt. Sicut exēpluȝ habemus in li. dialo. de puero quinq̧ annoꝝ blaſphemāte deū quē demones violēter rapuerunt.

Sȝ quō poſſit agnoſci puer dolicapax fore. Nota ſm Sco. in. iiij. di. xvij. ⁊ cōiter doc. ꝙ qñ puer facit iſta que ſequunt̄ vel aliqḋ hoꝝ: obligat̄ ɔfiteri ⁊ induci dȝ a parētibus etiā cogēdo ad ɔfeſſionē ante ſeptēniū. Primo qñ puer interrogat̄ ⁊ reſpōdet ad interrogationes ordinatas ordinate ad ꝓpoſitū: vt exēpli grā: interrogando: qḋ eſt p'mū qḋ ſcđm. ſ. in digitis vel in numeris vel in ludis ⁊ hmōi: vel in globulis dū ab eo auferuntur vel dant̄ plures vel pauciores ſi ꝑcipit ⁊ dolet fraudari: ⁊ ſic de alijs. Scđo qñ vadēs ad eccl'iam facit ſigna diſcretionis ⁊ deuotiōis diſcooperiēdo caput ⁊ hmōi. Tertio qñ verecūdat̄ de malo alijs videntibus. Nā vt dicit̄ Prouer. xx. Ex ſtudijs ſuis agnoſcit̄ puer. Et ſic pȝ ꝙ parētes debēt pueros inſtruere ⁊ ad confitendū inducere etiā añ ſeptēniū: ſi ꝑceperint eos fore dolicapaces: qꝛ oēs tales obligant̄ ad ɔfeſſionem al's mortaliter peccāt. Et ſi q̄s dicat tales nō poſſe peccare i carnalibus pctis: cogitet qꝛ ſaltē mendacijs: vitupernijs ⁊ hmōi plena eſt etas puerilis: idō tutius eſt cōfiteri debere. Uñ etiā q̄uis Antoñ. flo. par. ij. ti. ix. c. viij. di. ꝙ puer vt in plurib9 non hȝ vſum rōnis: niſi circa decem annos: ideoq̧ de neceſſitate non obligat̄ antea confiteri ſicut nec cōicare. Tñ piū mq̄ ⁊ laudabile eſt p̄dicare vt parētes aſſuefaciāt confiteri filios ſeptēnes ⁊ quinquēnes. Hec ille.

Scđo amentes excuſant̄ a confeſſione: qꝛ nec mereri nec demereri pñt: ſed ſūt in ſtatu ſaluationis vel dānationis ꝓut erāt qñ ꝑdiderūt ſenſum ⁊ in eodē ſtatu ꝑſeuerāt: et de baptiſmo ⁊ eius effectu. c. maiores. obligant̄ tñ tales ad confeſſionē qñ hñt lucida interualla. Tertio excuſant̄ muti: qñ nō pñt loquēdo ɔfiteri. Quarto idioma ignorātes

eadē rōne. X Sed de vtriſq₃ Rich.ſ.di
cit ꝙ nihilominus tenent̃ tales confiteri ſi
gno vel nutu eo mō quo p̄hr.xxvj. q.vj. Qui
recedunt. Sed di. Nunqd ignorātes idio
ma tenent̃ confiteri ꝑ interp̄tē vel ꝑ ſcriptū.
Reſpōdet̃ ſm S:o.in.iiij.di.xvij.ꝛ Rich. ꝙ
licȝ aliqui dixerint ꝙ ſic: tñ verius dicendum
eſt ꝙ non tenent̃ confiteri niſi ꝑ ſignū vt mu
ti: q: nullo iure nec diuino nec poſitiuo eſt cō
ſtitutū: vt qs ꝑ interpretē cōfiteat̃: nec vide
tur tutū plus artare aliquē ad confeſſionem
q̄ artet̃ ꝑ ipſa iura. Deniq₃ nec ꝑ ſcriptuȝ dȝ
confiteri: q: eſt contra rationē ſacri qḋ requi
rit confeſſionē verbo oris. Ideo nullo mō dȝ
facere confeſſionē ꝑ ſcriptū: ſed ſufficit confi
teri per ſignum. Hec ſm Sco. ꝛ in angelica.
Quinto excuſant̃ ſacerdotē non habētes:
ſed ſufficit deo confiteri. Vñ ſi q̄rat̃: an cō
feſſio facienda ſit laico qñ non pōt haberi ſa
cerdos. Reſpondet̃ ſm Sco. Rich. Pe. ꝛ cōi
ter theolo.in.iiij.di.xvij. ꝙ lȝ magiſter ꝛ Au
gu. de pe.di.ſ. Quē penitet: ꝛ alij dixerint ꝙ
dȝ ſaltē in articulo mortis confeſſio fieri lai
co abſente ſacerdote: tñ verius dicendum ꝙ
non requirit̃ de neceſſitate: ſed de congruo ꝓ
pter meritū humilitatis lȝ confiteri laico ſo
lum in articulo mortis: tñ nō eſt neceſſe: als
aūt non licet: q: ſine vtilitate ꝓderet talis ſe
ip̄m ei qui non pōt abſoluere. Sexto excu
ſant̃ innocentes nullū pctm̄ habentes. Sed
qm̄ Bona. dicit ꝙ vix poſſibile eſt ſm ſtatuȝ
viatoris vt aliquis vnū diē vel ſeptimanam
trāſeat ſine remorſu venialis pcti: ꝛ a fortio
ri ꝙ tranſeat annū eſt impoſſibile: nec credi
pōt in aliquo hoc donū fore niſi in xp̄o ꝛ ei⁹
mr̄e: ideo vnuſquiſq₃ dȝ habere conſcientiaȝ
ſaltē de venialib⁹ ꝛ confiteri. Vel ſaltem ſm
Rich. tenent̃ tales (vt ſatiſfaciāt p̄cepto ec
cleſie) ſe rep̄ſentare ſacerdoti dicētes ſe non
hr̄e conſciētiā pcti mortalis. O ergo pctōres
expgiſcimini ꝛ confitemini ꛝc. Y

Circa tertium de ſupera

tione verecundationis. Ex quo diabolus niti
tur multos a confeſſione retrahere ꝑ verecū
dationē pudoris de pctō: maxime ſuperbos:
hypocritas ꝛ mulieres: idcirco hic opus eſt
ſubiungere qualiter quilibet homo poſſit ſu
perare verecundationis tentationē vt forti
ter currat ad confeſſionē. Et ꝓ hoc nota cō
ſiderationes tres multū valere. Prima di
uinalis intuitionis. nā ꝯſiderare debes o tu
pctōr ꝙ quātūcunq₃ ſceles pctm̄ tuū deus he
ne videt ꝛ punit: ideo confitere vt remittat.
Amb. li.ij. de pnīa ca.viij. Quid vereris cōfi
teri pctā tua: nouit oīa deus ſed expectat vo
cē tuā vt tibi ignoſcat. E: ēplū ad id eſt qḋ nar
rat̃ in geſtis romanoꝝ: ꝙ rex quidā vidēs in
ſuo regno multos fore malefactores: talē le
gē ſtatuit vt ſaltē aliquibus fieret miſericor
dia: ꝙ videlȝ quicūq₃ morti iudicat⁹ poſſet
dicere tres veritates tales: vt null⁹ eis obij
cere poſſet: mortē illa vice euaderet. Accidit
aūt inter multos quēdā dep̄hendi de latroci
nio: ꝛ morti eſt ille adiudicatus. Ille aūt co
gitās: q: oēs ſcirent ſuā maliciā ꝛ iā deberet
occidi: dixit tres veritates ſe fateri. Primam
dixit. A p̄ncipio ſemp malus fui ꝛ mala feci.
Reſpōdit iudex ꝛ q̄ illū nouerāt. Verū dicis
ideo nūc mori iuſte debes. Scḋam v̄itatem
ait. Mihi diſplicet valde ꝙ i iſta forma mo
ri me oportet. Reſponderūt oēs. Credimus
hoc. Tertiā veritatē dixit. Si hac vice euaſe
ro nunq̄ ego ad iſtū locū iudicij ꝛ formā hu
ius mortis voluntarie veniā. Oēs reſponde
rūt. Credimus. Et ſic deliberatum eſt ab illa
morte iuxta decretuȝ regis. Sic deus ſtatuit
ꝙ hō q̄ confitet̃ pctā q̄ lȝ nouit deus iudex
ꝛ angeli: ꝛ ſi eidē pctm̄ diſplicet ꝛ cauere de
cetero ꝓponit: liberet̃ a morte eterna. Z
Scḋa cōſideratio in iudicio finalis confu
ſionis. vñ Aug. de viſitatione infirmoꝝ ſer.
ij. dicit. Heu cur erubeſcis o hō confiteri qḋ
facere nō erubuiſti. Lautius eſt corā vno cō
feſſore aliquātulū ruboris ſuſcipere q̄ in die
iudicij corā tot milib⁹ hoim mūdi graui no
tatu erubeſcere. Hec ille. Et de talibus hoīb⁹
exēplū ſumamus ex ſuia Amb. li.ij. de apolo
gia ꝙ in hora extremi iudicij oīs qui celauit
pctā ſua clamabit dicēs. Ve mihi infelici: ve
mihi maledicto pctōri latere cupiui ꝛ latere
non potui. Sed ecce in faciē meā nudantur
oīa pctā mea corā toto mūdo: ergo ve mihi.
O ſi confeſſus fuiſſem nō cōfunderer nec dā
narer: nūc aūt cōfuſus de oībus eternaliter
cruciabor. Tertia conſideratio crucis xp̄i
ꝛ paſſionis. Nā ſi tu o hō cogitas ꝙ magna
tibi verecūdia eſt confiteri pctā. ſ. tua cōſide
ra quātā erubeſcētiā ꝓ te ſuſtinuit manifeſte
xp̄s dñs: q: inter latrones crucifigi denuda
ri ꝛ vilipēdi voluit: ergo eius amore ſuſtine
tuā erubeſcentiā. Si graue tibi videt̃ humi
liari cogita caput eius ſpinis coronatū ꝛ in
clinatum in cruce. Si graue eſt tibi cōfiteri
turpia vitia cogita quot ꝛ q̄lia ꝓ te ſuſcepit
xp̄s vulnera in ſuo toto corpore v̄gineo: qūa

ploꝛauit ꝓ tuis pctiſ vt ⁊ tu ploꝛes: afflictus eſt vt tu in pnia te caſtiges. Exēplū legitur i ſpec. exē. de pluribꝰ: ſicut ⁊ de Alex. de al. ꝙ cū graue reputarēt onus pnie in oꝛdine ſufferre apparuit eis xp̄s dn̄s q̄ſi ſanguinolētꝰ crucē trahēs in doꝛſo: ⁊ q̄ſi talia illis dicēs. Ecce ego q̄ multo te delicatioꝛ fui: vtpote virginis filius multo te honoꝛabilioꝛ ⁊ dignioꝛ: vtpote rex regū ⁊ deus: ⁊ ſic nobilioꝛ ⁊ ſapiētioꝛ ⁊ oī bono p̄clarioꝛ quātā pniam ſuſtinui in cruce ꝓ pctis tuis: quātū ſanguinem fudi: quātā ꝯfeſſionē ⁊ verecūdiā ꝑtuli: ⁊ cetera hm̄oi. O ḡ tu miſ pctōꝛ diſce amoꝛe xp̄i ⁊ tu pniam agere ⁊ verecūdiā ꝯfeſſiōis ſuſcipere vt euadas toꝛmēta gehēne: ⁊ ꝯſeq̄ premia vite eterne. Rogemꝰ ergo xp̄m dn̄m ⁊c.

¶ Dn̄ica eadē poſt prandiū. Sermo. xxx. ſ. de confeſſionis diuina acceptatione ⁊ qualitate ſacramentali.

Qui abſconderit ſcelera ſua nō dirigetur: qui aūt ꝯfeſſus fuerit ⁊ reliq̄rit ea miſericoꝛdiā ꝯſequetur Prouer. xxviij. A In qbꝰ docet ꝙ deꝰ multū odit nō confitētes ⁊ ſūme diligit ꝯfeſſionē: q2 ſicut Aug. de pe. di. j. c. Quem penitet. di. Juſtitia dei dānat. ſ. pctōꝛē ipenitētē: ſed dignꝰ eſt miſericoꝛdia: q̄ ſpūali laboꝛe. ſ. pnie petit gr̄az. Laboꝛat em̄ mēs patiēdo in ꝯfeſſiōe erubeſcētiā: qm̄ verecūdia magna ē pena: ſ3 q̄ erubeſcit ꝓ xp̄o. ſ. ꝯfitēdo: fit dignꝰ mīa. Hec ille. Pro exēplo videmꝰ ſicut docet Joānicius in li. de oꝛganizatiōe coꝛpis hūani: ꝙ ī cūctis ꝓxime moꝛituris aut moꝛtuis tria fieri ſolēt. Unū ꝙ pectꝰ ſolito altius eleuatur: q2 ob fluxū ſanguinis ad coꝛ vt ipm adiuuare poſſit pectꝰ altius intumeſcit. Scd̄3 fit ꝙ viſus frāgitur ⁊ introꝛſum decidit oculus aliquātulū. Tertiū fit ꝙ os aperitur: ⁊ h̄ ꝓpter difficultatē reſpirationis. ſ. trās gutturis regionem. Iſta fiunt in hoīs agone: ꝓ q̄ tpe d3 ſe hō ad miſericoꝛdiā ꝯſequēdā p̄parare. Sic ſpūaliter oīs aīa q̄ pctō moꝛtali moꝛtua eſt: vt dr̄ Ezech. xviij. Aīa q̄ peccauerit moꝛietur in pctō ſuo: ſed ſi vult ſe p̄parare ad miam a deo ꝯſequēdā debēt p̄mo pectꝰ ſuū eleuare ad ſpem in deo ponēdā: qꝛ ps. teſte. Sperantē in dn̄o mīa circundabit. Scd̄o d3 oculos frāgere ad fletū pnie. Tertio d3 os ſuū apire in pctōꝝ ꝯfeſſione. Proinde Prouer. vbi. ſ. ſcribitur. Qui abſcōderit ſce. non dirigetur. ſ. ad ſalutē: q̄ aūt ꝯfeſſus fu. ⁊c. Itaq3 de ſacra ꝯfeſſiōe tria myſteria ꝑ ſer. declarabimus.

Primū de ꝯtēnētiū diuina deteſtatione.
Scd̄m de ꝯfitētiū diuina dilectiōe.
Tertiū de ꝯfeſſionis ꝓpria diffinitione.
Item ſi placet potes ponere aliud thema ex auctoꝛitatibus ſubſcriptis.
Circa primū de ꝯtēptu ꝯfeſſionis: q2 oppoſita iuxta ſe lucēt amplius. B

Circa ſecūdū ergo ſimul

⁊ de confeſſione diuina dilectione notandū ꝙ būdictus deus oī lege oſtēdit ꝙ videlicet multū odit ⁊ dānat eos q̄ nolūt confiteri: ac ſūme diligit hoīes pctā ſua libēter confitēn.

Primo oſtēdit lege paradiſica.
Scd̄o lege nature intrinſeca.
Tertio lege diuina ⁊ ꝓphetica.
Quarto lege euangelica.
Quinto lege apl̄ica.
Sexto lege canonica.
Septimo lege ꝓbica.
Ultimo lege ciuilica.

Primo lege paradiſi. nā deꝰ Gen̄. ij. p̄cepit hoī ne comederet de ligno vetito: ne moꝛtis neceſſitatē incurreret: ſed hō deceptus a ſerpēte trāſgreſſus ē p̄ceptū. Uolēs aūt deꝰ hoīes ad pniam ⁊ ꝯfeſſionē inducere dixit eidem. Adā vbi es? vbi glo. di. Uerba ſunt vocantis ſc3 ad pniam ⁊ ad ꝯfeſſionē inducētis. Hec glo. Sed q̄re h̄ niſi q2 amauit: iō optauit confeſſionē deus quā q2 hō facere rēnuit ſꝫ pctm̄ excuſauit in mulierē retoꝛquēdo: ⁊ mulier in ſerpētē: ⁊ ꝯſequēter in deū: iō deus illos de paradiſo expulit ꝓ ſigno odij: quos ſi ꝯfeſſi fuiſſent ex amoꝛe pnie nō expuliſſet: ſm doc. Proinde de pen̄. di. j. §. deniq3. Gratianꝰ tacitā q̄ſtionē mouet. ſ. q̄re p̄mi parentes a dn̄o de culpa ſunt req̄ſiti in paradiſo: ſerpēs aūt nō eſt req̄ſitus. Reſpōdet ꝙ iō: quia deus volebat vt p̄mi parētes pctm̄ qd̄ trāſgrediēdo ꝯmiſerāt ꝯfitēdo delerēt: ſerpēs aūt: glo. i. diabolus in ſerpēte loquēs de culpa req̄ſitꝰ nō eſt: q2 ꝑ ꝯfeſſionē nō reuocabatur ad veniā. Hec ille. Ecce ergo p3 ꝙ deꝰ intātū diligit ꝯfeſſionē hoīs ꝙ nō ſolū veniā pctōꝝ p̄ſtat: ſꝫ etiā ꝑ paradiſum celeſtē dat confitēti: ⁊ non ꝯfitētes odit adeo ꝙ de paradiſo eijcit ⁊ dānat. O hō q̄re nūc pateris oēs miſerias huiꝰ vite: famē: ſitim: īfirmitates ⁊ moꝛtē: niſi q2 p̄mi parētes nr̄i nō ſunt ꝯfeſſi: quāto magis

puniteris in inferno ſi nõ cõfiteberis. Se-
cũdo oſtẽdit lege nature in Cain añ diluuiũ
cui dixit Geñ.iiij. Ubi ẽ Abel frater tu⁹. Qui
vt Gratianus dicto.§. Deniq₃.di.ex q̃ ſupbus
pctm̃ cõfiteri noluit.ſ.fratricidij: ſed potius
mẽdaciter negando dñm fallere conatus eſt
diceñ. Neſcio. Nũquid cuſtos fratris mei ſũ
ego? venia indignus extitit ⁊ deſperatus va
gus ⁊ pfugus. Et in ſignũ maximi odij deus
cũ maledixit di. Nũc ergo maledict⁹ eris ſup
terrã: ⁊ poſuit in eo ſignũ. Ly. h̃ eſt tremorẽ
horribilẽ oĩm mẽbroꝝ: vt abominabilis deo
⁊ omnibus hoĩbus redderet. Et p hec ſigni-
ficant oẽs q̃ pctm̃ ſuũ cõfiteri diſſimulãt: vt
di. Gratianus.ñ. Itẽ poſt diluuiũ oſtẽdit in
vbis Job.x. dicentis. Loq̃r in amaritudine
aĩe mee dicã deo: noli me condẽnare.q.d. Si
loq̃r cõfitẽdo in amaritudine mea: nõ cõdẽ-
nabis me. Et iterũ.xxxj. dicit. Si abſcõdi q̃ſi
hõ pctm̃ meũ. Glo.i. put multi hoĩes ſolẽt.
Infra ſequit. Quis mihi tribuat vt deſide-
riũ meũ audiat oĩps? q.d. nõ: ergo ⁊c. Ter-
tio oſtẽdit deus lege diuina ⁊ pphetica φ dili
git cõfitentes ⁊ odit non confitentes: q: Le-
uit.xxvj. dicit dñs. Propter pctã affligantur
donec confiteant iniquitates ſuas quib⁹ pua
ricati ſunt in me: tũc orabũt ⁊ recordabor fe-
deris mei ⁊c. Ex quo pʒ ppoſitũ. Itẽ ppheta
ps.xxxj. Dixi confitebor aduerſum me iniuſti
tiã meã dño: ⁊ tu remiſiſti ĩpietatẽ pcti mei.
Itẽ Prouer. vbi.ſ. in themate expſſe hoc pʒ.
Et Eccĩ.iiij. Pro hũilia aĩam tuã: nõ con-
fundaris cõfiteri pctã tua. Et.c.xvij. Añ mor
tem confitere pctã tua. Itẽ Eſa.xliij. Narra
ſiquid habes vt iuſtificeris. Ex quibus pʒ φ
ſcripture ſacre ideo mouent nos multiplici-
ter ad confeſſionẽ: q: de⁹ amat illã. Quar-
to oſtẽdit lege euãgelica: q: in ſignũ amoris
xp̃s pcepit confeſſionẽ: ⁊ p conſequens dam
nat non confitentes: ⁊ patuit ſer.xxvij. K

Quinto lege aplica. Nã Jaco.v. ſcribitur
ſic. Infirmat quis ex vobis: inducat pb̃ros ec
cleſie ⁊ orent. Et infra. Confitemini ergo al-
terutrũ pctã vr̃a ⁊ orate p inuicẽ vt ſaluemi
ni. Vbi ibi. Super quo Rich. di. φ oſtẽdit cõ-
feſſio faciendo laicis doctis: ideo ſmittit pb̃ros
eccl'ie: ⁊ ſub neceſſitate ſalutis: ideo addit vt
ſaluemini. Et ſm Sco. apl'i nũq̃ h̃ pceptum
fore ppalaſſent hoĩbus niſi xp̃s expſſe man
daſſet: ⁊ ſic ſciuerũt φ h̃ xp̃s diligit ⁊ cõtem
ptores huius pcepti odit ⁊ eternaliter dam-
nat. L Gra hoꝝ q̃rit: qd̃ horũ deo plus
diſplicet ⁊ odio habet: an pcepti dei trã'greſ
ſio: vel pctm̃ cõmiſſum: an cõfitendi contem
ptus? Ad qd̃ reſpõdet ſm Ludol. Chartuſ.
de vita xp̃i: φ cõtẽptus ↄfeſſionis multo de
teſtabili⁹ eſt deo Chryſ. in ſer. Peius eſt nol
le cõfiteri q̃ꝫ legẽ cõtẽnere. Sicut exẽpli grã
Grauius indignat rex de h̃: φ ſeru⁹ ſu⁹ eius
grãm petere contẽnit q̃ꝫ φ ante offendit. Et
ſic pʒ. Nã Aug⁹. li. de vera ⁊ fal. pnia: ⁊ etiam
Chryſ. ſup Mat. cõcor. dicũt: φ humanũ eſt
peccaſſe: xp̃ianũ eſt penitere ⁊ a pctõ deſiſte-
re ſed diabolicũ eſt in pctõ pſeuerare cõtem
nẽdo penitere. Et ſic pʒ. Sexto lege cano-
nica: q: ſpũſſctũs voluit p decreta canonica
ſancire: vt.ſ. null⁹ poſſit iuſtificari a pctõ ni
ſi pctm̃ ante fuerit cõfeſſus: vt dicit Amb. de
peñ. di.j.c. Nõ põt. Et φ ipſa cõfeſſio a mor-
te liberet ⁊ paradiſum apiat. ibidẽ.§. Ecce. ⁊
ſic canũt oẽs ſacri canões ti. de peñ. Deniq₃
de peñ. ⁊ re.c. Oĩs. ſtatuere voluit φ cõtẽne-
tes ſemel in anno cõfiteri careãt eccl'iaſtica
ſepultura: in ſignũ deteſtatiõis ⁊ dãnatiõis.

Septimo oſtẽdit lege pbica in exẽplis na
turaliũ creaturarũ. Nã elephas cum ſit maxi
mũ aĩaliũ cũ ceciderit nõ veret barrire: vt
ſubleuet. Itẽ leones legunt φ oſtẽderũt ſu-
as plagas hoĩ vt ſanarent: ſicut pʒ in Legẽ
da ſcti Hiero. D Item legit in vita ſcti
Frã. φ cũ hoĩes indigne circa heremitoriũ
Grecij a deo punirent annua tẽpeſtate: gran
dine: ⁊ lupoꝝ rapaciũ multitudine q̃ ⁊ bru-
ta ⁊ hoĩes deuorabãt: ⁊ multis malis ppter
pctã nõ cõfeſſa grauarent. ſctũs Frã. in pdi-
catione pmiſit eis φ ſi confiterent: ⁊ penite
rent: oĩa mala ceſſarẽt. Qd̃ cum feciſſent: oĩa
ceſſauerũt: imo cũ vicinos grando pcuteret
iſtoꝝ terminis appropiq̃ns terminabat: aut
diuertebat: vt di. Bona. Ultimo lege ciui-
lica: q̃ ſolet in ciuitatibus bone polit.e puni
re eos q̃ nõ cõfitent ſemel in anno: mãcipã-
do illos corã forib⁹ eccl'ie in cyppum: ne.ſ. ira
dei deſcẽdat ĩ ciuitatẽ negligẽte. Et qm̃ ho
die eſt dñica Letare: ponam⁹ exẽplũ letifica-
tiuũ p excitatiõe dormitãtiũ. Legit ĩ geſtis
Romanoꝝ.c.clxij. φ filius cuiuſdã Alexan
dri impatoris noĩe Celeſtinus magr̃o ſuo me
tradit⁹ ad diſcẽdũ. Et cũ ſpaciatũ: viderunt
oues duas breui chorda colligatas comede-
re herbas ppe quẽdã equũ ſcabioſum iacẽtẽ
in prato: q̃ oues in paſtu vna ad dextrã: alia
ad ſiniſtrã eq̃ tranſierũt: ſic φ chorda media
p dorſum eq̃ aſcẽdẽs: ſcabiẽ eius: ppter quod
equus repẽte ſurrexit. Dueq₃ ille oues depẽ
dẽtes calcitrare ceperũt. Unde equus ex põ

dere grauatus ⁊ leſus calcitrans furioſe cucurrit in domū molēdini iuxta exiſtētē; aperta ianua in qua ardebat ignis: vbi calcib⁹ diſpergeñ. ignē: ſe cū oīb⁹ ⁊ domo combuſſit. Tūc magr ille ait filio imꝑatoris. Ecce vidiſti geſta hec: fac ſup hac re ꝟſus: ⁊ quis hoīū dēat dāna iſta ſoluere: al's flagellaberiſ. At ille cū neſciret recte ꝟſus cōponere ⁊ timeret ꝟberari: ꝯtriſtaf mltū. Cui cū eēt (abſēte magro) ſolitari⁹: appuit diabol⁹ di. Promitte ꝙ eris ſeru⁹ me⁹ fidelis: ⁊ faciā optios ꝟſus. Celeſtino ꝗ ꝯſentiēte diabolus edidit iſtos. ſ. ꝟſus.

Nexus ouē binā ꝑ ſpinaȝ traxit eq̄nam. ꝟ.
Leſus ſurgit equ⁹ pendet vtrūq; pecus. ꝟ.
Ad molēdinū pōdus portabat equinū. ꝟ.
Diſpergēdo focum ſe cremat atq; locū. ꝟ.
Cuſtodes aberāt ſinguli damna ferant.

Cūq; attuliſſet hos ꝟſus magro miratus eſt ⁊ inq̄ſiuit eū. Et tandē Celeſtin⁹ puer retulit quō ſe diabolo obligauerit ꝑ his. Unī magr contriſtatus: ipſum induxit vt cōfiteref cum contritione magna ac diabolo abrenūciaret. Et poſt hoc factus eſt hō ſctūs vt ſcribuntur hec li. codē. Et ſic habef. O ergo pctōr. o peccatrix: penſa ex iſtis in quāto dei odio ⁊ maledictione permanes ſi non vis confiteri tua pctā: ⁊ tādiu in ptāte ſtas diaboli. O xpiana tu aīa feſtina ad cōfeſſionē: vt ſis dilecta xpo cuius ſanguine es redempta.

E Circa tertium de propria diffinitione. ſ. cōfeſſionis q̄rif: quid eſt

confeſſio ſacramentalis? Rñdef breuiter ſm Ray. ⁊ hoſti. ꝙ diffinif ſic. Eſt legitima coraȝ ſacerdote pctōꝝ ſuoꝝ declaratio. Unde ſꝫ directoriū: cōfeſſio dr a cō. quod eſt ſimul ſeu ex toto vel vndiq; faſſio. ſ. ꝓprioꝝ pctōꝝ. Ex iſta diffinitione notandū eſt ꝙ ad verā ⁊ ſacramētalē cōfeſſionē vt ſit deo grata ⁊ placita ac hoī meritoria eterne ſalutis req̄runtur quattuor eſſentialia ſm cauſas quattuor.

Primo actio fine debito regulata.
Scdō materia debita.
Tertio efficiens cauſa.
Quarto forma correq̄ſita.

Primo inquaȝ actio debito fine regulata. Ideo dr legitima declaratio. Nam ad hoc ꝙ ſit ſacramentalis cōfeſſio req̄rif. Prio ꝙ ipa actio. i. manifeſtatio pcti ſit expreſſa. Secūdo ꝙ ſit ꝓ fine debito: hoc eſt ꝓ venia ſperāda. Propterea Aug. ſic cōfeſſionem diffinit. Cōfeſſio eſt per quam morbus latens ſpe venie aperif. Alioq̄n ſi q̄s confiteaf pctā ſua quocūq; fine indebito: nō eſt ſacramentalis confeſſio. Tertio ꝙ ſit mō determinato: ꝓprio. ſ. ore ſui accuſatiuo: ⁊ h̄ fit in actu loquēdi ꝓprio. Proinde q̄runt doctores: vtrū ꝯfeſſio poſſit fieri ꝑ interpoſitū ꝑſonā vel ꝑ ſcriptū? Rñdent ꝙ nō loq̄ndo de confeſſione ꝓut eſt ſacramētu: vt cōiter tenēt theol. Facit ad id de pe. di. ſ. ca. Quē penitet: qr qui peccauit tenetur ſe ore accuſare proprio ſacerdoti Sco. ſup. iiij. di. xvij. dicit ꝙ pōt ſic cōfiteri ꝑ ſcriptu: ſcꝫ ſi ſacerdos eſt pñs ⁊ ipe pctōr legit ꝓprio ore quod ſcripſit. Si aūt ſacerdos nō eſt pñs: nō eſt neceſſitatis vt dirigat in ſcriptis ad ſacerdotes pctā ſe accuſando: ſm Ricb. in iiij. di. xvij. Sacramentū eñ penitētie eſt in iudicio ſecreto: in quo ſacerdos tenef penitētem diligenter examinare de pctis ⁊ pctōꝝ circūſtāijs vt ſciat p̄bere remediuȝ. extra de pe. ⁊ re. c. Omnis. Cōfitendo aūt ꝑ ſcriptum eſſet defectus in hmōi examinatiōe: ⁊ etiam immineret piculū: qr littere faciliter poſſent ꝑdi vel apiri aut ꝑ maliciam ſacerdotis ꝑdi abſq; hoc ꝙ poſſet in iudicio hoīs depꝛhendi ergo ⁊c. Unde nō eſt cōfitendū ꝑ ſcriptuȝ: vt patuit ſer. p̄cedenti X. Scdō ad cōfeſſionē ſacramentaleȝ req̄rif materia debita: hoc eſt peccatum de quo debet fieri confeſſio ⁊ peccatuȝ ꝓpriū: nō alienū: ideo dr ſupra in diffinitione: pctōꝝ ſuoꝝ ꝓprioꝝ declaratio. F

Sed iuxta hoc q̄rif: vtrū liceat in ꝯfeſſione noīare ꝑſonā cum qua q̄s peccauit. Rñdetur ſm Ricb. in. iiij. di. xvij. ꝙ ſi noīatio ꝑſone eſt neceſſaria ad pcti ſpeciē exprimēdā: puta qr peccauit cū ſorore in prio gradu vel conſanguinea: vel qr cū marito ꝓprio contra naturā: ⁊ ſic de alijs: tunc opꝫ noīare. Silr propter cōſiliū dandū ⁊ pniam imponendā a cōfeſſore opꝫ noīare. Si aūt noīatio nō ptinet ad expſſionē ſpeciei pcti. Uel etiā q̄n pōt ſufficienter exp̄mere ſpēm ſine noīatione ꝑſone puta dicēdo: peccaui cū quodā cōpatre vel cōmatre aut p̄ſbytero quodā: tūc tenetur tacere de ꝑſona ne illum nominet: alioquin vt dicit ſctūs Bonauē. peccat mortali pctō detractionis ſi ꝑſonā noīat. Silr peccat ⁊ confeſſor de nomine inq̄rēſ. vel cōſentiēſ. ſm eundeȝ Bonauēſ. in. iiij. diſt. xxi. par. ij. ar. ſ. q. iij. ⁊ in angelica. Tertio requiritur ad ſacramentaleȝ confeſſionem efficiens cā: hoc eſt cui debeat fieri confeſſio ⁊ quis habeat abſoluere: ⁊ hic eſt ſacerdos qui habet claues abſoluendi in cōfeſſione ſacramētali: ideo dicif: corā ſacerdote. Quarto requiritur forma verboꝝ ſi-

ue qua nō eſt ſacramētalis cōfeſſio ⁊ legitima. B Sed que ſit forma notādū φ cōiter ſm Theologos ⁊ canoniſtas:pſerti Tho. ⁊ Alber. forma abſolutionis eſſentialiter ꝯſiſtit in hoc videlʒ cū dicit ſacerdos. Ego te abſoluo:licʒ ly ego nō ſit de neceſſitate ſacri:tñ peccaret qui omitteret. Vñ qui mutāt formā iſtā:puta dicēdo ſic. Auctoritate dñi Jeſu et aplorū Petri ⁊ Pauli ſis abſolutus in noīe pris ⁊ filij ⁊c. nō abſoluūt ſacramentaliter. Jtē de forma iſta Joānes gerſon dicit φ nō dʒ addi ly ꝯtritis:dicendo ſic. Ego abſoluo te a pctis ꝯtritis ⁊c. qꝛ pōt eſſe φ ꝯfitēs nō ſit contritus ſed ſolū attritus:⁊ tñ vtute clauiū abſoluit:ſm Scotū:vt patuit. s. ſer. xxvij. D ideo nocet addere ly contritis. Hec ⁊ plura in Gerſon. Vñ alia documēta plura tradunt doctores de forma abſolutionis que ad confeſſores pertinet ſcire:iō dimitto:qꝛ cōi pplo non ſunt neceſſaria. Sed practice notemus p inſtructione ſimpliciū φ videlʒ debeat cōfitens tali forma cōfiteri corā ſacerdote. Primo pmittat dicēdo:ſi ſcit ſolitā confeſſionē cōeʒ. Cōfiteor deo oīpotēti ⁊c. vſqʒ ibi Mea culpa. Scdo quoqʒ ad ſingula mortalia dicāt ſic. Dico deo meā culpā:ī ſupbia ſic ⁊ ſic peccaui. Siliter ⁊ de auaricia:⁊ ſic de alijs mortalibus. Jtē de pceptoꝝ ſinguloꝝ trāſgreſſione. Jtē de alienis pctis. Jtē de qnqʒ etiā ſenſibus. Jtē de operū miſericordie negligētia:⁊ de articulis fidei ſi errauit aliquo. Tertio tandem de venialibus ⁊ oblitis dicat ſic. Jn multis alijs ſcio vel credo me peccaſſe:iō de oībus dico Meā culpā. vel Confiteor ⁊ tibi pater. ⁊ concludens dicat in fine. Jdeo rogo beatiſſimaʒ virginē Mariā ⁊ oēs ſctōs ⁊c. orare pro ⁊c. Rogemus ergo dñm Jeſum vt det nobis ⁊c.

¶ Feria.ij. poſt dñicā qrtā qdrageſime. Sermo.xxxj. de cōfitēdis pctōꝝ circūſtantijs.

Ipſe Jeſus nō credebat ſemetipm eis eo φ ipſe noſſet oēs Joā.ij. ⁊ in euāg.hodº. Jn hoc euangelio chariſſimi h vnū myſteriū inter alia mirū videtur:vt di. Aug. φ multi credebāt in noīe ieſu vidētes ſigna q faciebat:ſed tñ dñs ieſus nō credebat ſeipm eis eo φ ipſe noſſet oēs. Exēplū ponit idē Aug. dicēn. Plus enī nquit artifex qd eſſet in ope ſuo:φ.ſ. nouerit ipʒ opus qd eſſet in ſemetipſo. Sic xps deus plus nouit quid eſſet in hoīe ⁊c. Et ſm Orige. multi credētes in xpm:qbus tñ ſe nō credit xps deſignant xpianos minus bonos:q lʒ fide credāt in noīe xpi:tñ nolūt ope pficere q tenentur:⁊ incedere p arctā viā pnie:talibus xpus ſe nō credit dādo ſeipm eis p grām ⁊ gloriā:qꝛ nouit oēs tales fore indignos:vtpote qui confitentᷣ ſe noſſe deū:factis aūt negāt. Pro inde chariſſimi agamus pniam ⁊ ꝯfiteamur de pctis:vt xps credat ſe nobis ad ſalutē:vide euangeliū. Jtaqʒ de cōfeſſione faciēda vt ſe xpus credat nobis hic per grām ⁊ in futuro per gloriā tria myſteria notabimus.

Primū de mortaliū pctōꝝ expſſione.
Scdm de circūſtantiarū correqſitione.
Tertiū de circūſtantiarū declaratione.

H Circa primum de mortaliū pctōꝝ ꝯfeſſione.ſ. expſſa qrit:quō tenetur qs neceſſario expſſe confiteri de mortali pctō:nōne ſufficit in generali ꝯfiteri talia.ſ. mortalia:ſicut loquitᷣ Aug. in pſona taliū dicendo ſic. Ego pctōr(inqt)dñe ſacerdos peccaui peierādo:fornicādo:adulterādo:hoīem occidēdo:ſacrilegiū cōmittēdo:furādo:rapiendo:hec oīa commiſi ope vel voluntate ⁊c. Opus eſt ergo ſcire quō cōfiteri debeamus.

Ad hāc qſtionē reſpondetᷣ ſm doc. cōiter φ oīa pctā mortalia de qbus haberi pōt memoria neceſſario ſunt confitēda ſingillatim in ſpecie vltima ⁊ ſpecialiſſima. Rō ſʒ Alex. ⁊ Tho. in.iiij. di.xvj. Quia per qdlibet pctm̄ mortale auertitᷣ hō a deo ⁊ cōuertitᷣ ad creaturā:ac obligatᷣ ad penā eternā ſm ſpeciē et quātitatē pcti:qꝛ ipſa cōuerſio ad creaturam trahit pctm̄ in ſpeciē. Et ſm diuerſitatē ſpeciei diuerſis penis obligatᷣ pctōr in inferno vbi reddetᷣ vnicuiqʒ ſm culparum mēſuram Deutᷣ.xxv. ſed qꝛ cōfeſſio fit rōne pene remittēde:⁊ p ſacerdotē iniūgēde:vt cōmutetᷣ pena eterna in tpalē. Sacerdos aūt non pōt taxare quātitatē pene niſi ſibi innotuerit p cōfeſſionē quātitas culpe:nec quantitas culpe pōt innoteſcere ſibi niſi fiat cōfeſſio particulariter de ſingulis pctis mortalibus in ſpecie vltima:ergo ⁊c. Et ponamº exēplū in tribus. Primū exēplū in phyſicalibus. Sicqs hʒ vulnera mortifera plura:vnū in gutture:alterū in capite:tertiū in pectore vel corde:⁊ ſic de alijs:nō ſufficit generaliter medico dicere hr̄e plurima vulnera:ſʒ ſingula oportet

delegere ꝛ alligare. Sic in ꝓpoſito. vñ Ber. Oē qḋ remordet cōſciam cōfiteri oportet pure ꝛ fideliter. Hec ille ſup Cañ. Idē ſentit ꝛ Magr̄ in.iiij.di.xxi. Scḋo in opibus. Nō ſufficit dicere peccaui in luxuria multipliciter: ſed oportet exprimere ſpeciē pcti vltimā hoc eſt: ſi peccauit cū cōiugata: q: ſic eſt adulteriū: vel ſi cū ỽgine ſic eſt ſtuprū: vel ſi cū vidua voto obligata: q: ſic eſt ſacrilegium: ꝛ ſic de alijs ſpeciebus. Siliter dicere: peccaui in auaricia nō ſufficit: ſed exprimere ſpeciē oportet: ꝛ ſic in alijs generibus pcti. Tertiū exemplū in cogitationibus. Quia vt etiā dicit Antoñ. in ſūmula ꝯfeſ. nō ſufficit dicere. Ego cogitaui deliberato cōſenſu cogitationes luxurioſas ꝑficere ope licz nequiui: q: hoc pōt eſſe multipliciter in diuerſis ſpeciebus: ſed oportet exprimere ſpecies: quas .ſ. cogitatio accipit ab obiecto: vt ſi deliberauit tale pctm̄ cōmittere cū ſoluta ipſe ſolutus: fornicatio eſt: ſi cū ꝯiugata: adulteriū: ſi cū ꝯſanguinea: inceſtus. Siliter ſi deliberauit de ſpeciebus aliorum peccatorum. I

Circa ſecūdū de circunſtātijs

cōfitēdis qrit̄ vtrū correqrat̄ neceſſario ad ꝯfeſſionē pctōꝝ mortaliū cōfeſſio eorūdē circūſtātiarū. Rñdet̄ ſm Bonauē. aliosqꝫ doc. in.iiij.di.xvij. diſtiguēdo. Nā primo circūſtātie ſunt qdā pctm̄ alleuiantes: ꝛ tales ꝯfiteri lz nō ſit pctm̄: ad ꝑfectionē confeſſionis tñ nō ꝯfert niſi ſit ꝓpter h̄ vt ſatiſfaciat inqſitioni ꝯfeſſoris: vel q: timet ſcādalū accipere ex hoc: vel ꝑturbari illū ꝯfeſſorē. Exempli grā. Siqs fecit malū ex ignorātia vel bona intētione talē circūſtātiā ꝯfiteri eſt imperfectōis. Siliter ſiqs peccaſſet cū muliere ab ipſa tētatus ꝛ ꝓuocatus ꝛ hmōi: ꝛ hoc ꝑ generali tenēdū eſt ꝙ qñ circūſtātia aliq̄ alleuiat pctm̄: vt ſit ſm ſuū genus veniale aut nullū: tūc illa circūſtātia nō dꝫ ꝯfiteri: ſicut comedere carnes in q̄dragesima ꝓpter infirmitatē: in tali caſu ꝯfiteat̄ hō pctm̄: ſed nō circūſtātiā .ſ. ꝙ fecit ꝓpter infirmitatē: q: dꝫ ſe accuſare nō excuſare: niſi ꝓpter cōfeſſorē: vt dictū eſt. Siliter ſupbire ꝓpter honeſtatē: diuitias cumulare ꝓpter vtilitatē publicā: mulierū familiaritatem habuiſſe ꝓpter dei charitatē: inuidie ſtimulū pati ꝓpter ꝓſperitatē illius quē ſcio malū: ꝛ hmōi. Naꝫ hmōi circūſtātias cōfiteri eſt imꝑfectionis: ſm Petrū de Paluð. ꝛ Antoñ. Scḋo qdā circūſtātie ſunt pctm̄ aggrauātes: ſed in eadē ſpecie: nec in aliā ſpeciē trahētes: vt ſiqs luſiſſet ad taxillos nimis libēter vel fuiſſet fornicatus cū multa delectatiōe: vel ſi cōmiſiſſet aliqḋ pctm̄ ex ꝓpriā malicia nulla p̄cedēte temptatione: ꝛ hmōi: tales circūſtātias cōfiteri cōgruū eſt: tñ nō eſt neceſſitatis. Hoc excepto ſm Petrū de Pal. ꝛ Aure. plimoſqꝫ alios vt cōius tenet̄: ꝙ tutū eſt confiteri tales circunſtātias cū notabiliter aggrauāt in eadē ſpecie. Sicut exēpli grā. Furari cētum florenos multo grauius eſt q̄ꝫ furari vnum. Nō ſufficit ergo tali dicere. Furtum feci: niſi exꝑmat quātitatē: q: forte ille ꝛ oēs ſui filij ex h̄ depaupati ſunt: ꝛ iſte tm̄ furatus tenet̄ amplius ad reſtitutionē. Tertio qdā ſunt circūſtantie ad aliā ſpeciē vel gen⁹ trahētes: ꝛ tales neceſſario ſunt cōfitēde: q: qñqꝫ circūſtātia grauius facit pctm̄ q̄ꝫ eſſet in ſeipſo genus pcti puta peccare cū cōſāguinea grauius eſt q̄ꝫ peccare in ſimplici fornicatiōe: ꝫ ſequit̄: ſi pctm̄ ſm gen⁹ eſt cōfitēdū: a fortiori eius circūſtātia. Vñ Aug. de pe. di.v.c.ſ.di. Cōſideret q̄litatē criminis in loco: in tpe: in varietate ꝑſone: in multiplici executiōe. Et infra. Oīs iſta varietas cōfitēda eſt ꝛ deflēda. Hec ille. Sꝫ q̄lis circūſtātia trahit pctm̄ in aliā ſpeciē vel in aliud genus. Notādū ſm Sco. in.iiij. diſt. xvij. ar.ij. ꝛ doc. ꝑ generali regula: ꝙ oīs circūſtātia pcti q̄ aliq̄ p̄cepto ſpeciali diuine legis ꝓhibet̄ vel cōtrariat̄ trahit ipꝫ pctm̄ ad aliud genus vel ſpeciē ſicut patet in exēplo: ſm Ly. ſup Exo. Pctm̄ mortale ſupbie vl' ire vel luxurie: ꝛ ſic de alijs: ſi fiat i die feſto: trahit̄ in aliā ſpeciē .ſ. violationis feſti: q: ꝓhibet̄ p̄cepto ſctificatiōis feſti oē opus ſeruile ſed opus pcti eſt op⁹ ſeruile plus q̄ꝫ manuale: ergo illa circūſtātia eſt confitēda. Itē furtū eſt pctm̄ contra illud p̄ceptū. Nō furtū facies: ſed ſi fiat in loco ſacro iā cōtrariat̄ etiā alteri p̄cepto .ſ. de veneratione ſacrorū: ꝛ ſic eſt noua ſpecies: ꝛ ſic de alijs. K

Circa tertium de circūſtātiarū

declaratione qrit̄: quot ꝛ q̄les ſunt circūſtātie pctōꝝ. ꝛ qñ aggrauāt pctm̄: ſic ꝙ neceſſe ſit illas circūſtātias confiteri. Ad qḋ ſm Ray. ꝛ Antoniū. reſpōdet̄ ꝙ ſūt octo circūſtātie: q̄ cōtinent̄ in hoc v̄ſu. Quis: qḋ: vbi: ꝑ qs: quotiēs: cur: quō: qñ. Et de ſingulis qñ ꝛ quātū aggrauāt declarat̄ ſic. Pria ḋr qs: h̄ eſt: qs in ꝑſona ꝛ cū q̄li ꝑſona peccauit vel ꝯ quā ꝑſonā. Hec eīn cōfitēda ſunt neceſſario: q: alia ſpecies pcti eſt peccare ſolutū cū ſolu

ta pſona:ꝛ aliud cū ꝯiugata:aliud cū vgine.
Itē aliud eſt pcutere laicū:aliud ſacerdotē:
ꝛ ſic de alijs. Itē aliud eſt plātū vel religio-
ſum peccare ꝑpter ingratitudinē maiorē ꝛ
ſcādalū. Scḋa dr q̄d hoc eſt:q̄d mali fecit:
an mortale vel veniale:ꝛ q̄ pctā cōſecuta ſūt
in vno pctō:puta in vna luxuria concurrunt
mēdacia vel piuria:deceptiones:furta:ꝛ ſi-
milia:q̄ ſunt confitēda:q: alie ſpēs. Ter-
tio dr vbi:hoc eſt:an in loco ſacro:qḋ eſt con-
fitēdū. Quarta p q̄s:h eſt:ſi nō ſolum ipſe
peccauit:ſed etiā alios peccare fecit inducē-
do:conſulēdo:fauēdo:pcipiēdo:vl occaſionē
dādo. Quinta dr quotiēs:nota de nu-
mero q quotiēs hō peccat totiēs diſtīcta.ſ.
ꝛ plura pctā mortalia cōmittit:ideo tenet cō
fiteri quātū recordari pōt de nūero:ſʒ Tho.
ꝛ Antonin.in ſummula cōfeſ. Rō: q̄uis eni
numerus pctōꝝ ſit eiuſdem ſpeciei:tamē q:
multū non ſunt vnū mortale:ſed q̄libet vice
nouū pctm̄ mortale cōmittit:ꝑpterea opor-
tet exprimere numerū quē pōt q̄s eſtimare ve
riſſiſ:q ſi nō pōt:eſtimet ſaltē quāto tpe vel
quot annis in pctō ſtetit:ꝛ q̄ frequēter ī die
vel hebdomada vel mēſe peccauit:ꝛ ſic tene-
tur cōiter. Q: ſi nō pōt recordari q̄s de iſtis:
tūc vt Archid.ꝛ directoria dicit ſufficit dice
re ſe multotiēs peccaſſe:ꝛ dʒ dolere ꝛ confi-
teri q ex ꝓpria culpa non poteſt recordari.
Sexta dr cur:hoc eſt:ex q̄ cauſa peccauit:
an ex ignorātia:vel elatione:vel quali inten-
tione:q: mortalia ꝛ etiā de genere venialia
ſepe trahūt ſpeciē a fine:ideo confitēdū eſt.
Septima dr q̄uo:hoc eſt:an naturali mō:
vel ꝯ naturā peccauerit etiā cū ꝓpria vxore:
ſic eni eſt alia ſpecies:ergo ꝛc. Octaua dr
q̄n:q: ſi in die feſto peccauit duplex eſt pctm̄
mortale:vt.ſ.tactū eſt. Idē de tpe ieiunij.de
pſe.di.v.c.nil ꝓdeſt. Exēplū a fidedigno fra-
tre minore circa annū dn̄i.M.cccc.xcv. acce-
pi:q q̄dā vetula in Hungaria ciuitate Stri-
gonien.duas filias innuptas hn̄s:accidit il-
las peſtis morbo infectas vno die morte de-
cedere. Cūq; confeſſor vocatus aduenīſſet:
vnā earū p̄us audiuit ꝛ poſtea alterā:ꝛ iſtis
cōionē dedit. Poſtq̄ ſacerdos receſſit:vna il-
larū deuote mortua eſt:poſt horā altera illa-
rū in agone conſtituta ait mr̄i. O mr̄ ſcito:q:
ſoror mea migrauit ad xp̄m:cui in morte vi-
di aſſiſtere angelos in ſpecie auiū cādidiſſi-
marū eo q puriſſimā fecit cōfeſſionē:ſʒ ego
miſerrima nō bonā feci confeſſionē de pctīs
ſed pctm̄ pre verecūdia tacui:ideo ecce adue-
nerūt demones in ſpecie horrēdoꝝ coruoꝝ
qui ducēt aiam meā in infernū:ſicq; ſtatim
expirauit ꝛc. Rogemus ergo xp̄m ꝛc.

¶ Feria tertia poſt dn̄icam quartā. Sermo
xxxij.ſ.de cōfitēdis publicis pctīs ꝛ radicib⁹
ac tentationibus pctōꝝ.

TOtū hominem
ſanū feci in ſabbato. Ver-
ba ſūt nr̄i ſaluatoris Io.
vij.ꝛ in euāg. hoḋ. Sicut
Aug.de pe.di.iij.ca. Sunt
plures.dr. Dn̄s ieſus nūq̄
aliquē ſanauit quē oino nō liberauit. Totuʒ
eni hoīeʒ ſanauit in ſabbato:q: ꝛ corpus ab
infirmitate:ꝛ aiam ab oī ꝯtagiōe liberauit:
indicās penitentes oportere ſimul dolere de
oī crimine orto in aīa ꝛ in corpore Glo.i.mi-
niſterio corporis. Hec ibi. Sʒ q: dn̄s hūc pa-
ralyticū iuxta piſcinā ꝓbaticā ſanauit pfecte
in die ſabbati:ꝛ ei p̄cepit dr. Tolle grabatuʒ
tuū ꝛ ambula:in ſignū pfecte ſanitatis. Iu-
dei maligni imponebāt xp̄o q violaret ſab-
batū:ꝛ q̄rebāt eū interficere ꝑpterea xp̄s oſtē-
dit per rōnem ex lege q ipſe totū hoīem ſa-
nādo ſolo verbo in ſabbato:nō ſolueret ſab-
batū:redarguēs illos de irrationabili iudi-
cio:vt patet in hoc euāg. Ex quo iſta tota-
lis ſanatio deſignat p̄ſertim aīe curationeʒ
totalē.i.ab oībus pctīs:vt dicit vbi.ſ. Aug.
Que quidē fieri hʒ per pn̄iam ꝛ ꝯfeſſionem
oīm. Idcirco de cōfeſſione p̄ter ea que dicta
ſunt tria myſteria hic notabimus.

Primū de publicoꝝ pctōꝝ accuſatione.
Scḋm de vitioꝝ ꝯfitēda radice.
Tertiū de pctōꝝ aperiēda tētatione.

Circa primū de publico-

rū pctōꝝ accuſatione q̄rit:vtrū pctā etiā pu-
blica ꝛ ſacerdoti hn̄ māifeſta ſint neceſſaria
in confeſſione accuſanda? Rō q̄ſtionis eſt:q:
Aug. confeſſionē diffiniēs dr. Eſt per quam
morbus latēs ſpe venie aperit. Ideo nō vi-
det rō quare ſit confitēdū id quod nō latet.
Itē ex̄ de accuſationibus ꝛ inq̄ſitionibus.c.
Euidētia.dr. Euidētia patrati ſceleris nō in-
diget clamore accuſatoris:ergo ꝛc. Ad hec
rn̄det ſm Alex.de Al. Bona.in.iiij.di.xvij.
Rich.ibidē ꝛ Tho. q oīa pctā nō ſolū occul-
ta ſed ꝛ publica ſunt in ꝯfeſſione accuſanda
ſub neceſſitate ſalutis obligatoria.

Et hec ꝯcluſio oſtendiṫ tripl'r ad ꝓpoſitum.
Primo ꝑ diſtinctionē theologicā.
Secūdo ꝑ rōnem iuridicaꝫ.
Tertio ꝑ qſtionem practicam.

Primo ꝑ theologicam diſtinctionē. Naꝫ ſm theol. tribus modis poteſt qs accuſare pctā ſua. Primo in foro iuſticie. Scdo in foro conſciētie. Tertio in foro pnie. Et ſm hec triplex diſtinguiṫ confeſſio.ſ.peccatorum. Prima confeſſio eſt que fit in foro iuſticie.ſ.iudiciarie ⁊ mundane curie:⁊ hec differt multum a ſacramentali confeſſione:qꝛ qui peccatū ſuū in iudicio cōfiteṫ:pro conuicto habeṫ.xv.q.v.Pbr.⁊ ſtatim taliter in penam cōdemnaṫ. Sed in curia vel foro iudicij dei ⁊ confeſſione ſacramentali contrariū eſt:vbi qui confiteṫ ſuū pctm̄ totaliter:liberaṫ ſtatī:ꝓpterea in confeſſione morb⁹ latens ſpe venie apitur: ſm Aug. quanto mag' debet apiri morbus.i. pctm̄ patens ſpe venie. Ideoqꝫ ſm Ricb. illa auctoritas iuris ꝑdicta:ꝙ.ſ.euidentia patrati ſceleris:hoc eſt qñ crimen eſt notoriū in foro iudiciali eſt intelligenda:ꝙ videlꝫ non indiget ibi clamore teſtiuꝫ vel inqſitione:qꝛ ibi ſufficit euidētia vel confeſſio ad cōuincendum ⁊ cōdemnandū. Nō eſt aūt ſic intelligēdū de foro pnie:in quo ex ꝯfeſſiōis ꝓprie euidentia nō ꝓcediṫ ad ꝯdemnandū:ſed ad deo recōciliandū ⁊ iuſtificandū. Et ſic ptꝫ ſolutio obiectoꝝ. Scda cōfeſſio eſt in foro ꝯſciētie qua hō deo ſe accuſat in conſciētia. Tertia quoqꝫ confeſſio eſt in foro pnie:qua hō ſe accuſat non ſolū deo:ſed ⁊ eius vicario.i.ſacerdoti. Et vtraqꝫ harū fit in ſpe venie ad recōciliandū deo ⁊ iuſtificandū:ergo debet fieri de oībus pctis etiaꝫ publicis. Sed quare publica peccata debeo dicere. N Nota ꝙ ꝙ ſecūdo oſtendiṫ dicta cōcluſio ꝑ rōnem iuridicā. Quia gñalis regula iuridica eſt:ꝙ iudex dꝫ iudicare ſm allegata ⁊ ꝓbata:put pꝫ iij.q.vij.c.Iudicet. per dicta Amb. Proinde nō ſufficit ad iudicandum aliquid notuꝫ eſſe iudici niſi ſit notū eidē in forma iudicij. Naꝫ Euariſtus papa.ij.q.j.c.Deus oipotens.dicit ꝙ quando crimen notuꝫ eſt in iudici ⁊ alijs veluti ſi quis in ꝯſpectu iudicis ⁊ alioꝝ interfecit hoiem:⁊ talis ſe reū negat:ſine examinatione iudicij feriri nō poteſt. Hec ibi. Ubi glo.dicit:ꝙ intelligendū eſt qñ iudex non ſederet pro tribunali:qꝛ ſi iudex ꝓ tribunali ſederet ⁊ contingeret aliqd ibi te facere poſſes ſtati puniri:ac ſi ꝓbareṫ ꝑ teſtes corā eo. Melius eni ꝓbaṫ aliqd ꝑ ipſuꝫ factū ꝙ ꝑ teſtes ff.de ferijs.l.ij. Hec glo. Ad ꝓpoſitū. Ex q̄ ꝯfeſſor eſt iudex in foro pnie:ideo q̄uis peccatū ſibi ſit manifeſtū aliunde:qꝛ tñ nō eſt notum ſibi in foro ꝯfeſſionis:ideo opꝫ ꝯfiteri:⁊ non tm̄ in generali dicēn. Pr̄ ſcitis quid fecerim ſed in ſpeciali. O Tertio oſtenditur ꝯcluſio ꝑdicta ꝑ qſtionē practicam. Queritur namqꝫ an ꝯfeſſor q aliunde audiuit vel ſcit vel ꝓbabiliter opinaṫ de ꝯfitēte aliqd pctm̄ cōmiſiſſe qd iſi non ꝯfiteṫ pctō de ſe:teneaṫ ſibi ad memoriā reducere:⁊ ꝯſcientiā ponere? Rñdet ſm Guil. ꝙ ſic:qꝛ timere pōt ne.ſ.confitens ſuꝑ hoc craſſam habeat ignorantiam: vel ꝙ non adhibuerit debitā diligentiaꝫ ad recolenda ſua pctā:ideoqꝫ non excuſatur. Un̄ in ſumma Angelica diciṫ:ꝙ in tali caſu ſi cōfeſſor non faceret interrogationes a confitēte mortaliter peccaret per negligentiam. Ex quibus patet ꝙ publica peccata ⁊ nota ſunt confitenda. P

Circa ſecundū de radicibus pctōꝝ:

que ſunt:ignorantia:infirmitas:maliciaqꝫ ⁊c. queriṫ:vtrū radices peccatoruꝫ neceſſario ſunt ꝯfitende? Rñdeṫ ſm Alex. de ales ꝑ cōcluſionē ꝙ radices pctōꝝ non ſunt neceſſario ꝯfitende niſi q̄tenus ſunt voluntarie:tūc de neceſſitate ſunt confitende. Exempli grā:qñ in aliquo hoie eſt ignorantia affectata vel craſſa:ſupina ⁊c. Itē qñ infirmitas vel fragilitas cōplacet:vt ex his habeatur licentia qdam peccandi:tūc quodāmodo ſunt volūtarie:iō de neceſſitate ſunt ꝯfitende. Un̄ Aug. li.ij. qſtionū noui ⁊ vete. teſta.q.lxxxvij. dicit. Illi a culpa nō excuſanṫ:nec eis culpa ignoſciṫ qui habētes a quo diſcerent operā nō dederūt. Hec ille. Sed de peccato ex malicia nota ſm ſummā Angelicā ꝙ dupl'r pōt qs peccare ex malicia. Uno modo ex malicia idest ex electione mali ꝓpter inclinationem habit⁹ vitioſi:⁊ ſic non eſt pctm̄ in ſpm̄ ſctm̄. Et vt ſic ſufficit homini confiteri peccatum qd fecit:puta blaſphemiam vel luxuriam ⁊ hmōi:ſine hoc ꝙ dicat feciſſe ex malicia: vt dicit Alex. ſupra. Alio mō peccat quis ex malicia.i.ex ꝯtemptu:⁊ ſic pōt eſſe pctm̄ in ſpm̄ ſctm̄:ideo vt ſic neceſſario eſt confitenda. Q

Circa tertiū de peccatorū tentatiōe

qriṫ:vtrū tētatiōes ſint neceſſario aperiēde in ꝯfeſſiōe. Rñdeṫ ſm doc. ꝑ cōſimilē ꝯcluſionē ſicut de radicib⁹:ꝙ tētationes nō ſunt neceſſario ꝯfitēde niſi q̄tenus

ſcꝫ ſunt volūtarie. Nō q꞉ nō ſunt pctā nec cir cūſtantie illoꝝ ſed reſiſtētibꝰ ſunt meritorie. Ber. Quotiēs reſiſtis totiēs coronaberis. Si aūt q̄raꝛ qn̄ tentationes reputanꝛ eſſe volun tarie: ⁊ ꝑ ꝯn̄s cōfitende neceſſario. Rn̄deꝛ ꝙ tribꝰ modis. Primo qn̄ ſine reſiſtētia tētatio nem q̄s admittit: q꞉ ſic eſt volūtaria interpre tatiue q̄ſi ſerpentē in gremiū aſcendentē ad- mittere: nec aliquatenꝰ ꝓhibere. ſ. malas co- gitationes. Scđo qn̄ q̄s occaſionibꝰ tentatio num ſe exponit: vt ſpectādo mulieres: ⁊ fami liariter cū eis ſe habēdo. Tertio qn̄ q̄s ſine vl la tētatione preuia voluntatē vltro ad peccā- dum offert ⁊ ingerit. Ue ve talibꝰ. Nam niſi penituerint peribūt in pctīs. vt Aug. dič de pe. di. v. c. Conſideret. Ideo tentationes hu- iuſmodi ſunt confitende. ℞ Pro exēplo finali legiꝛ in chronicis minoꝝ: ⁊ in ſpeculo exēploꝝ. di. vij. exē. xxiiij. ꝙ frater Rufinꝰ a diabolo tentabaꝛ de hꝰ ꝙ eſſet preſcitꝰ ad dā- nationem: ⁊ apparuit ſibi diabolus in ſpecie crucifixi dī. Noli credere Franciſco ſed mihi ſcito ꝓ certo ꝙ es de numero dānandorū in perpetuū: ⁊ ipſe Franciſcꝰ ⁊ p̄r eiꝰ ⁊ tu dāna- bimini: ⁊ q̄ ſequimini illū decepti eſtis. Fraꝛ Rufinꝰ ꝯtriſtatꝰ decetero noluit ire ad ſctm̄ Franciſcū: nec ꝯfiteri volebat ſuā tentationē nec orare ⁊ hm̄ōi. Sed in ſpūſancto cogno- uit hec ſctūs Frāciſcꝰ: ⁊ vocato illo ad ſe oēm tentationem quaꝫ habuerat in corde ⁊ extra ſibi dixit ⁊ edocuit ꝙ eſt diabolica tentatio. Et ait. Uade fili confitearis: ⁊ ſolitas oratio nes nō dimittas: ⁊ ſi venerit diabolus ad te: dic illi. Aperi os tuum ⁊ ibi ponam ſtercus. Cūqꝫ ille rediens ad cellam oraret: iterū ve- nit diabolus: ⁊ frater Rufinus dixit ei predi cta. Tūc indignatꝰ diabolꝰ receſſ. ⁊ cum tanto ſtrepitu vt lapides montis diſcinderētur: ⁊ ſaxa ſe colligēdo ignē emitterēt in vallē pre- cipitata: ita ꝙ adhuc hodie apparet ibi lapi- dum ruina. Un̄ frater Rufinꝰ culpā recogno ſcens cōfeſſus eſt ⁊ tētationē: ⁊ cū lachrymis tandē oranti apparuit xp̄s eidē dī. Bene feci- ſti ꝙ credidiſti Franciſco ⁊ cōfeſſus es: ⁊ ſci- to me eſſe xp̄ꝫ q̄ te btificabo: hoc ſigno certo ꝙ donec eris in mūdo nunq̄ decetero triſtis eris timore dānationis: ſed dulcedine ſpiritꝰ et gaudio diuini amoris repleberis in ſpe ſa lutis eterne. Unde ſanctus Franciſcus ſepe fratribus dicebat. Frater Rufinus iam in ce lo eſt canonizatus: et hec omnia ipleta ſunt. O ergo Jeſu bone da nobis gratiam confi- tendi, Amen.

¶ Feria quarta poſt dn̄icam quartā. Sermo xxxiij. de cōfeſſione venialium peccatorum in caſibus opportuna.

Ile homo qui dicitur Jeſus lutū fecit ⁊ vn xit oculos meos: et dixit mihi: vade ⁊ laua ⁊c̄. Joā. ix. ⁊ in euāg. hođ. Sicut ex ponit Chryſo. Dn̄s Jeſus cecū a natiuitate curādo ꝓpter myſteria vo- luit ſic agere: videlꝫ Primo expuit ī terrā ⁊ fe cit lutū ex ſputo: nō ex aq̄ ne aſcribaꝛ miracu lum virtuti aq̄: ſed virtuti oris eius q̄ expuit. Nec terre de q̄ fecit lutū: q꞉ lutū ſolet magis oculos excecare q̄ꝫ illuminare. Et hec ī myſte rio: vt doceret q꞉ ip̄e eſt q̄ formauit p̄mū ho minē de limo: vt etiā Lyra dič. Nā ꝫm Bedā ꝑ hūc cecū ſignificaꝛ genꝰ hūanuꝫ a natiuita te cecū: q꞉ in pctō originali ignorās naſciꝛ: ſꝫ ꝑ fidē xp̄i illuminaꝛ. Scđo xp̄s lutū factū li- niuit ſuꝑ oculos ceci: ad ſignificanduꝫ ꝙ hō dꝫ ſe oculo mētis aſpicere recognoſcēdo: q꞉ to ta eiꝰ vita luto ⁊ ſordibꝰ terrenis ꝑ pctm̄ eſt ſordidata. Tertio p̄cepit dī. Uade ⁊ laua ī na tatoria ſiloe: qđ īterpretaꝛ miſſus: ad deſignā dum myſterīū xp̄i miſſi ad ſalutē hoim: cuiꝰ natatoria q̄ abluiꝛ aīa hūana eſt lachrymoſa pnīa ⁊ cōfeſſio quā xp̄s p̄cepit: ⁊ ſic illumina tur ad vidēdū ſpūalia ⁊ celeſtia: ac poterit cū iſto ceco dicere hec ꝟba. Ille hō ⁊c̄. pꝫ in euā gelio. Itaqꝫ de confeſſione in qua abluiꝛ aīa preter ea q̄ dicta ſunt notabimus in hoc ſer- mone tria myſteria.

Primū de venialiū cōfiteri tentione.
Scđm de caſuū certoꝝ neceſſitatione.
Tertiū de venialiū multoꝝ aggrauatiōe.

S Circa primū de venia lium pctōꝝ ꝯfeſſione q̄riꝛ: vtrū hō de pctō ve- niali teneaꝛ neceſſario ꝯfiteri. Et poſſes ar- guere ꝙ ſic: q꞉ de oī eo neceſſaria eſt pnīa qđ ſimul ſtare nō pōt cū glīa celeſti ⁊ ipedit ab ea: ſed ſic eſt de pctō veniali: qđ lꝫ nō grauat obligādo ad mortē eternā vel gehennā: tn̄ ad glīam nō pōt hō cū veniali intrare: niſi peni tendo ſatiſfaciat: vel in p̄ſenti vel in purga- torio: ḡ neceſſaria eſt de eo pnīa: ſed peniten- tie integralis pars eſt ꝯfeſſio: ḡ teneꝛ ⁊c̄. Sꝫ ad hec rn̄deꝛ ꝫm Rich. in. iiij. di. xvj. ⁊ Bona- uentu. Petrūqꝫ de tharā. ⁊ alios recolligēdo documēta breuiter tria. Primū ꝙ cōfiteri

venialia nō eſt preceptū: nec de per ſe pniaȝ
ogere devenialib⁹ in ſpāli eſt neceſſariū. Rō
q: venialia pctā ſimul poſſunt ſtare cū gratia
in cuius virtute cū ea deteſtaꝛ voluntas.ſ.in
gnāli: poſt mortē in purgatorio remittūtur.
Nam ⁊ ſancti hoīes in gratia exiſtētes ⁊ per
manentes de lege cōmuni veniali pctō oīno
carere nequeūt. iuxta illud.j.Jo.j. Si dixeri⸗
mus qm̄ pctm̄ non habem⁹ veritas in nobis
non eſt. Scdm documentū ꝙ ad delenda
venialia in preſenti ſufficit generaliter ꝯte
ri ⁊ penitere explicite vel implicite: h eſt qn̄
in virtute actus quē facit ſeqretur diſplicētia
explicite pctī venialis ſi cogitatio ad illud
ferretur. Vn̄ abſqȝ ꝯfeſſione multiplici actu
venialia remittūꝛ quo ad h ꝙ homo ꝯſequa
tur celeſtē gloriā cū qua nō poteſt ſimul ſtare
quantūcunqȝ leue pctm̄: vt patuit in obiectio
ne. Remittūtur em̄ ꝑ aque benedicte aſꝑſio⸗
nem: per epālem benedictionē: ꝑ cōmunem
ꝯfeſſionē: ꝑ elemoſynas ⁊ bona opa. Ter⸗
tium documentū ꝙ q̄uis ꝯfiteri venialia de
ꝑ ſe nō ſit neceſſariū: tm̄ de ꝑ accidens: videlȝ
in certis caſibus ꝯfiteri eſt obligatoriū: eo ꝙ
in illis caſibus actus veniales de ſe fiunt per
accidens mortales: ideo neceſſario ſunt tunc
ꝯfitendi. Sed q̄ ſint huiuſmodi caſus: arti.ij.
proſequemur. T

Circa ſecundū de caſi⸗

bus quib⁹ neceſſario ꝯfitenda ſunt venialia
pctā. notandū ꝙ ex doctorib⁹ predictis recol
ligendo ſex ſunt caſus ſpāles in quib⁹ teneꝛ
quis neceſſario ꝯfiteri venialia.

Primus caſus rōne dubitationis.
Scds rōne affectus periclitātis.
Tertius rōne ꝯſcientie dictātis.
Quartus rōne inſtitutionis.
Quintus rōne ꝯſuetudinis.
Sextus rōne intentionis.

Primus inquā rōne dubitationis: hoc eſt qn̄
dubitat an illa pctā cōmiſſa ſint venialia vel
mortalia. Vn̄ ꝓ regula generali ponitur ſm
Bonauē. ꝙ oīs dubitās de aliquo pctō an ſit
veniale vel mortale teneꝛ illud ꝯfiteri ne ex⸗
ponat ſe diſcrimini: alſ mortaliter peccat.
ꝯcor. Tho. Scds rōne affect⁹ periclitātis:
qn̄ videlȝ ꝓpendit hom̄ aliquā affectionem
deordinatā venialē tm̄ in ipſo intēdi ꝙ ꝓba⸗
biliter coniecturat ꝙ niſi ipam ꝑ pniām vel
ꝯfeſſionem abyciat trahet ipm in pctm̄ mor⸗
tale. Hec Rich. V Pꝫ ide Bonauē. ſ.di.
xxj. diſtinguit tria gnā venialiū. Quoddā em̄
eſt veniale ex ſurreptione ⁊ ex indeliberatio⸗
ne: ⁊ de tali nō tenemur penitere niſi de con⸗
gruo. Quoddā eſt ex cogitatione moroſa: ſine
tm̄ opis ꝯſenſu. Verbi gra. Cū hō ſentit turpē
in ſe cogitationē carnalē ⁊ ꝯſequentē dele⸗
ctationē: ⁊ volūtas nō ſufficiēter ſe opponit
ſed negligēter in aīo morari ꝑmittit q̄uis in
opus nō ꝯſenſit: ⁊ de talib⁹ tenemur penite⸗
re ꝓſertim qn̄ delectatio intantuȝ eſt ꝑducta
ꝙ niſi ſe hō ab ea auertat traheret ī mortale.
Tertio quoddā eſt veniale ex volūtate pleno
ꝯſenſu: ſicut mendaciū iocoſum: ⁊ de talibus
qn̄ nimis multiplicanꝛ vt vergāt in periculū
periurij teneꝛ homo ꝯfiteri. Tertius rōne
ꝯſcientie dictātis: qn̄.ſ. aliquē actū venialem
ꝯſcientia dictat eſſe pctm̄ mortale: tunc teneꝛ
ꝯfiteri: q: Aug. pro generali regula ponit: ꝙ
oē qd fit ꝯtra ꝯſcientiā edificat ad gehennā.
xxviij.q.j.c. Oēs.§. ex his. Exemplū. Si ꝯſciē
tia mea dictat ꝙ ſecare ligna ad ignē die fe⸗
ſto eſt ꝯtra illud preceptū. Sabbata ſanctifi⸗
ces: ⁊ ſic de alijs. Quartus caſus rōne inſti
tutionis: qn̄.ſ. hō non hȝ pctm̄ niſi veniale cū
teneꝛ ſemel in anno ꝯfiteri ex inſtitutione ec
cleſie debet illud ꝯfiteri vt ſtatuto vel prece⸗
pto eccleſie ſatiſfaciat ⁊ hoc eſt tutius. X

Quintus rōne ꝯſuetudinis: qn̄.ſ. qs ſciēter
in ꝯſuetudinē ducit venialia: q: ſm Rich. in
quodlibeꝛ. talis interpretatiuo ꝯtemptu ꝯtē⸗
nit venialia. Sed vt de pe. di.j.ca. Tres ſunt.
Glo. dicit: ꝙ ſi qs ꝯtēnit venialia ꝓpter ꝯtē⸗
ptum ꝯſtituiꝛ dign⁹ morte eterna. Vn̄ ⁊ Ber.
de precepto ⁊ diſpenſatione.c.xxiiij. dicit. Ali
qua ſtultiloquia ⁊ ocioſe dicta: facta ⁊ cogita
ta ſunt pctā venialia: ⁊ tm̄ cū ꝑ ꝯtemptū ver⸗
tuntur in vſum ⁊ ꝯſuetudineȝ: criminalia re⸗
putantur. Hec ille. Ad idē facit dictū Augu.
xxv.di.§. Alſ aūt ea demū. Sext⁹ caſus rōne
intentionis.ſ. mortalis culpe. Nā qn̄ qs ꝑ ali
quem actū venialis pctī: puta ꝑ iocoſa verba
vel aſpectū vel per tactū manuū ⁊ hmōi intē
dit mulieres inducere ad luxuriā: tūc fit pctm̄
mortale: idō oportet cōfiteri. Vn̄ Mat.v. Qui
viderit mulierē ad ꝯcupiſcendū eam iam me
chatus eſt in corde. O ergo xpiane diſce ꝯfite
ri venialia. Y

Circa tertiū de aggraua

tione venialiū multoꝝ queritur: vtrū multa
pctā venialia aggrauēt hoīem intantū ſicut
vnuȝ mortale. Ideoqȝ ꝯfiteri de illis multis
ſit neceſſe. Huius ratio eſt: q: magiſter i.iiij.
diſt.xvj. ⁊ Aug. de.pe.di.j.c. Tres ſunt. dicūt

ſic. Illa q̄ humana fragilitate ꝙuis parua.i. venialia:tñ crebro ſurrepunt ſi collecta ꝯtra nos fuerit:ita nos grauabũt ⁊ opprimẽt ſicͣ vnum aliquod grande pctm̃. Et ponit ibidez exemplũ dicens. Quid enĩ intereſt ad naufragium vtrum vno grãdi fluctu nauis obruaf: an paulatim ſurrepẽs aqua in ſentinam per negligentiã ⁊ derelicta impleat nauem atq; ſubmergatur. Hec ibi. Videtur ergo ꝙ ſic ⁊c. Sed reſpondetur ſm̃ Rich.ſuper eadem di. ꝙ ex iſtis dictis nõ eſt intelligendũ ꝙ multa venialia equiualeant vni mortali: qꝛ deordinatio vnius pcti mortalis plus ponderat ꝙ̃ deordinatiões centũ milium pctõrum venialium ſimul. Nam pctm̃ mortale ⁊ veniale differunt in infinitum: qꝛ mortali debetur pena eterna ⁊ ſic infinita a parte poſt: veniali autẽ pena finita: ⁊ ſic proportio nulla. Unde venialia non grauabunt nos intantum vt mortale niſi diſpoſitiue: quia multiplicata diſponunt ad caſum mortalis pcti preſertim modis in caſibus dictis ſupra. Propterea Aug. dicit. Vitaſti grandia vide ne obruaris arena ſcilꝫ multa. Et ex his patet ꝙ ſufficit ea confiteri in generali: ſed in predictis caſibus in ſpeciali ſunt ꝯfitenda. Z Exemplum finale narratur in Speculo exemplorũ. xlv. diſtin.vij.ꝙ in prouincia Longobardie quidam frater ordinis Predicatorum vita et fama preclarus: cum erat adhuc nouitius tempore beati Dominici confeſſionem fecit puram ſcilꝫ omnium mortalium pctõrum ſuorum: poſtea autem cũ ante altare orans paululum obdormiuiſſet: audiuit vocem dicentem ſibi. Uade et iterum caput tuum rade: qui euigilans intellexit ꝙ iterũ melius moneretur confiteri omnes circunſtantias ſcilꝫ etiam venialia peccata que ſibi mente occurrerent. Unde acceſſit ad beatum Dominicũ ſe proſternẽs.et confeſſus eſt meliori attentione omnia ꝙ̃ prius confeſſus fuerat. Cũq; poſtea recepiſſet ſe ad quietem vidit angelum dei deſcendentem de celo et portantem ſibi coronam auream miro modo ornatam ac poſuit in capite eius: euigilans frater ille ſe multum conſolatum inuenit: et gratias deo egit: ⁊ tandem in gratia creuit. Rogemꝰ ergo chriſtum.

¶ Feria.v.poſt dominicã quartam. Sermo xxxiiij.de cõfeſſione generali oblitorũ mortalium ⁊ regulis debitis.

Reſedit qui erat mortuus ⁊ cepit loq̄. Luce vij. ⁊ in euãge.hod. Dñs ieſus reſuſcitãs mortuum voluit vt reſideret ⁊ loqueret. Primo vt ꝑ hec ꝓbaretur: qm̃ vere foret reſuſcitatus: vt dicͭ Lirꝰ. Scdo quoq; vt doceret nos moraliter in myſterio ꝙ quicũq; vera pnĩa a morte pcti mortalis vult reſurgere ad vitã grẽ neceſſe hꝫ ſurgere a pctis per deteſtationẽ ac loqui in ꝯfeſſione Nam de pe.diſtin.j.ca. Non poteſt. Ambro. dicͭ. Nõ poteſt quis gratiam dei celeſtis accipere niſi prius purgatꝰ fuerit ab oĩ ſorde peccati per penitẽtie ꝯfeſſionem vel per donum baptiſmi ſalutaris.ſ.q̄ ad infantes. Hec ibi. Jõ dr ꝙ cepit loq̄ ⁊ pꝫ in euang. Itaq; de ꝯfeſſione ꝑter predicta declarabimus adhuc tria myſteria in hoc ſermone.

Primũ de oblitoꝝ cõi ꝯfeſſione.
Scdm̃ de eoꝝ diligenti recordatione.
Tertiũ de illoꝝ regulari obſeruatiõe. A

Circa primũ de oblitorũ cõfeſſione cõi q̄rit Rich.vtrũ ꝑ ꝯfeſſionẽ generalẽ deleãf mortalia oblita. Et rões poſſunt accipi de hac q̄ſtione ex eodem Rich.in iiij.di.xxj.ar.iij.q.j.⁊.iij.ſic. Primo qꝛ ꝑ ſolaꝫ ꝯfeſſionẽ generalẽ factã ſine ꝯtritiõe nõ pñt remitti venialia vt claret qꝛ q̄cunq; ꝯfeſſio ſine ꝯtritione non ſufficit ad ſalutẽ.de pe.di.j.§.Econtra ca. Sed de venialibus debet hõ in generali ꝯtritionem habere: ⁊ ſic generaliter ꝯfiteri vt ſibi remittanf i pñti vita ergo ⁊ multofortius non videf ꝙ remittanf mortalia oblita per generalem ꝯfeſſionem ſed per ꝯtritionem. Confirmatur: qꝛ regula iuris et iuſticie eſt: extra de regulis iuris. Cõ.ſ.ꝙ de ſua negligẽtia vel dolo cõmodum reportare nullus debet. Et pꝫ extra de eo qui duxit in matrimonium quã polluit.ca.ꝓpoſitum. vbi hoc dicitur clare. Sed ſi homo purgaretur per generalem ꝯfeſſiõnem de peccatis ex negligentia ſua oblitis: talis cõmodum reportaret non ꝯfitendo in ſpeciali ꝓpter obliuionem: ergo habetur ꝓpoſitũ. Sed ad queſtionem et obiectiones huiuſmodi reſpondetur ſm̃ Richar.ibidem alioſq; doctores recolligendo documenta tria. B Primum eſt ꝙ ꝯfeſſio generalis eſt duplex. Quedã eſt ſacramentalis q̄ fit ſacerdoti in occulto. Quedam non ſacramentalis que fit in prima et

cõpletorio in publico. Illa prima eſt cum hõ de pctis venialib⁹ ſacerdoti cõfitet in occulto de generib⁹ ſingulorũ: nõ de ſingulis generum. Et per hanc remittunt venialia dupliciter ſcꝫ. Uno modo per modũ meriti inquãtũ excitat motũ volũtatis ⁊ feruorẽ charitatis ꝑ que fit venialiũ remiſſio. Alio modo ex vi ſacramenti ſcꝫ per abſolutionem ſacerdotis. Illa aũt ſcḋa ꝯfeſſio ſcꝫ cõis que fit in ꝓma vel in miſſa nõ facit venialiũ remiſſionẽ ex vi ſacramẽti: ſed tñmõ ꝑ modũ meriti qḋ ꝓncipaliter cõſiſtit in cõtritiõe: ad quã habẽdã iuuatur hõ ꝑ talẽ ꝯfeſſionẽ generalẽ: ⁊ per orationẽ ſacerdotalẽ. Hec Rich. Ex quib⁹ ꝯſequenter idẽ Rich. dicit. ꝙ venialia habẽt remitti principali⁹ ꝑ ꝯtritionẽ generalẽ: q̃ꝫ ꝑ ꝯfeſſionẽ generalẽ: vt concludit rõ prima. ſ. poſita. Tñ ꝯfeſſio generalis iuuat ad illaꝫ ꝯtritionẽ habendã ⁊ ad augendũ iam habitã. Hec ille. Et ſuo mõ intelligendũ eſt de remiſſione oblitorũ in obliuione manẽtiũ vt ſic. Sic ⁊ de cooperatione actuũ q̃ faciunt ad venialiũ. ſ. remiſſionẽ. ſ. aque bñdicte aſperſio: ⁊ orõ dñica ⁊ hmõi: qꝛ videlicet ꝑ cõtritionẽ principali⁹ fit remiſſio: ſed iſta iuuant ⁊c. C Scḋm documentũ ꝙ ex obliuione pctĩ nõ acq̃rit hõ ſibi cõmodũ: ſed poti⁹ detrimentũ: ⁊ per hoc ſoluit ꝯfirmatio. ſ. poſita. Declarat ſic ſm eũdem Rich. qꝛ qñ hõ aliqua pctã tradit obliuioni. ſ. mortalia ſi hoc fit per ſuã negligẽtiã aut dolũ malicie: hoc ſibi imputat in peccatũ: ⁊ ſic pena grauiori dãnat. Sed ſi de illis in ſpeciali hõ cõtereret ⁊ ꝯfiteretur facilius obtinere remiſſionẽ per erubeſcentiã ⁊ maioris partis pene relaxationem virtute clauiũ. Et ſic patet ꝓpoſitũ. O ergo q̃ſtulti ſunt qui pre verecũdia ꝯfeſſionis cõplacentiã habent de hoc ꝙ pctã ſunt oblita ſicut q̃ gaudẽt de furto abſcondito ad tp̃s: de quo poſtea. ſ. in morte cõuicti ſuſpendent: ⁊ ꝓpter abſcõſionẽ ſpeciali pena. ſ. excoriationis vel hmõi punient. Tertiũ documentũ ſm Richar. ſ. ꝙ ad oblitorũ peccatorũ mortaliũ remiſſiõe nõ ſufficit generalis cõfeſſio: nõ ſacramẽtalis: ſi homo habeat copiã ſacerdotis ⁊ facultatem confitendi: qꝛ his habitis tenet de mortalib⁹ oblitis generaliter confiteri: ⁊ a ſacerdote recipere abſolutionem. Hec Richar. Sed quõ poſſit de talibus confiteri que homo non poteſt ſcire vel recolere declarabitur in articulis ſequentibus huius ſermonis. D

Circa ſecũdũ de oblitorum recordatione q̃rit: quõ de oblitis pctis mortalib⁹ tenet hõ diligẽter recordari ⁊ cõfiteri.

Ad qḋ notandũ ſm Pe. de thar. ⁊ Tho. alioſq̃ꝫ recolligendo ꝙ obliuio de aliq̃ pctõ mortali põt fieri tripliciter: ſcꝫ Primo nõ totalit ſꝫ ita ꝙ parti a mẽoria exciderit: parti maneat: ſic cũ recolo me audiuiſſe vel egiſſe aliq̃d ĩ gñali: ſꝫ nõ occurrit mihi q̃le illḋ fuerit ĩ ſpãli. Et tũc tenet hõ oĩ diligẽtia laborare ad recordandũ in ſpãli: ⁊ tenet ꝯteri ⁊ ꝯfiteri in ſpãli: put ſana ꝯſcientia dictat vel putat ſe peccaſſe. Scḋo totaliter: ita ꝙ ſic a memoria exciderit ꝙ nullo mõ recordat: q̃uis ꝯſcientia ſufficiẽter diſcutiat: tũc ſufficit de hmõi ꝯteri ⁊ ꝯfiteri ĩ gñali. Nã ſm Rich. di. xvj. q̃rti. ⁊ etiã Tho. ꝑ ꝯfeſſionẽ generalem cũ gñali ꝯtritione remittunt mortalia oblita et venialia ex q̃ttuor quantũ ad culpã vel penam: vel in toto vel in parte. Primo ex cõtritione cõfitentis. Scḋo ex hũilitate confeſſionis. Tertio ex oratiõe ſacerdotis. Quarto ex vi clauium. Et hoc intelligendum eſt de confeſſione generali ſacramentali: vt patuit primo articulo. Tertio põt eſſe obliuio negligenter: ita videlꝫ ꝙ nõ ſufficiẽter quantũ debuit homo diſcuſſit cõſcientiã laborando vt oĩa ad memoriã reuocet mortalia cõmiſſa in ſpeciali. Et talis nõ excuſat de oblitis ſed dãnatur. Rõ ſm Rich. ſ. ⁊ Sco. qꝛ q̃libet hõ neceſſario tenet facere qḋ in ſe eſt ſm qḋ humana patit fragilitas: vt oĩa pctã in ſpãli ad memoriam reuocet ⁊ cõterat ac cõfiteatur: ꝫ ⁊c. et ſic patet. E

Circa tertiũ de regulari obſeruatione in confitendo oblita mortalia.

Nota tres regulas collectas ex doctoribus.

Prima eſt ꝙ de pctis oblitis debet q̃s cõfiteri ĩ gñali: ⁊ cũ hoc de negligẽtia q̃ fuit cauſa illi⁹ obliuionis tenet in ſpãli cõfiteri. Rõ qꝛ ibi duplex pctm̃ accidit. Unũ negligentia obliuionis: aliud ſequens omiſſio confeſſionis. Hec ex Alexan. Proinde etiã Bonauẽ. dicit ꝙ tenetur talis cõteri non ſolũ de pctis illis oblitis: ſed etiã de obliuione illorum ex negligentia. Nã ſi placeret obliuio peccati mortalis mortaliter peccaret hoc ipſo. Scḋa regula eſt ꝙ nullũ pctm̃ mortale oblitũ in confeſſione generali abſoluit: niſi ſic ꝙ ſi poſtea ad memoriã reuocat ꝯfiteri videlꝫ in ſpãli teneatur. Hoc ſm Rich. in. iiij. di. xvj. arti. iij. q. iij. ⁊ Cancel. Pariſieñ. probatur: qꝛ de oblitis mortalibus q̃re nõ tenet homo in ſpãli confi

teri:niſi qꝛ nõ põt recordari:deus aũt nõ req̃rit ab hoie vltra id qđ poteſt:cum nõ obligat ad impoſſibile:vt dicit Hiero.S ĝ ceſſat talis ĩpotentia.ſ.cũ pctm̃ ad memoriã redit: iaꝫ teneť illud ↄteri ⁊ ↄfiteri in ſpãli. Si dicas Nũquid ſacerdos abſoluit me de oblitis aliquo mõ: Rñdet Ricħ.diſt.xvij.ar.ij.q.vſ. ꝙ ſemp abſolutio ſacerdotis de oblitis debꝫ intelligi ſub hac ↄditione:vt.ſ.q̃ reducunť ad memoriã teneanť ↄfiteri:⁊ ſic non niſi ꝙdiu ſtant in obliuione ſunt abſoluta: ita ꝙ hõ nõ damnabitur ſi fecit diligentiam recordandi. Utrũ aũt teneať q̃s eidẽ ↄfeſſori recolitũ ↄfiteri cui antea fuit ↄfeſſus:ob breuitatem hic tranſeo:vide ſermone.xxxviij.E F Tertia regula ꝙ penitẽs de pctis oblitis non dꝫ ſimpliciter oino ſub ↄditione ↄteri ⁊ cõfiteri in generali:dicẽs:ſi peccaui:ſed recognitione veriſimiliter ꝓbabili:ita ꝙ videať ſibi ꝓbabile ꝙ de ceteris ſit oblitus q̃ deberet ↄfiteri. Nam quilibet põt ⁊ debet veriſimiliter eſtimare:qꝛ in multis offendim⁹ oẽs quoꝝ nõ recordamur:⁊ ſic ex tali eſtimatione dolere dꝫ vere ac ſi certus eſſet in credẽdo:⁊ ſic ↄfiteať ſe peccaſſe vt credit in multis.Et ſic dimittẽtur ſibi illa virtute abſolutiõis q̃ debet fieri abſolute nõ ſub ↄditione: qꝛ ↄditio nil ponit Hanc regulã ponit Bonauẽ.⁊ ſufficiat ꝓ breuitate. Pro exemplo finali narrat Ceſarius in dial.ꝙ iuuenis quidam in quadrageſima cepit ſacerdoti confiteri nimis enormia ad que multos ĩduxit.Cui ſacerdos ait. Fili ſi eſſes mille annorũ adhuc multũ eſſet tibi tot ⁊ talia feciſſe.Reſpõdit.Ampli⁹ ꝙ̃ mille annorum ſum.nam demõ ſum:⁊ innumera feci:ſed ↄfiteri volo: qꝛ vidi ꝙ pctõres per confeſſionem pulcrificantur:⁊ in eis vita ꝓmittitur eterna.Sacerdos dixit.Age ergo penitentiam: Rñdit demon.Faciam quicq̃d mihi impones dũmodo ſit illud mihi tolerabile.Tunc ſacerdos ait.Uade ⁊ tribus vicibus humiliter proſtratus dic. Dñe deus creator meus peccaui tibi: ignoſce mihi.Reſpondit demon.Non poſſum me intantum humiliare ⁊ euanuit.Sic faciũt multi q̃ nolũt ſe deo per oĩa humiliare in ↄfeſſione:atq; multa vo lunt obliuiſci ne erubeſcant: iõ cum diabolo peribunt:nec miam ↄſequentur a deo. Rogemus ergo xp̃m ⁊c̃.

¶ Feria.vſ.poſt dominicaꝫ quartam.Sermo xxxv.de Confeſſione frequenter facienda pro gratia amplianda.

Dicit ei Jeſus.

Ego ſum reſurrectio ⁊ vita q̃ credit in me etiã ſi mortuus fuerit viuet. Jo.xſ.et in euãge.hodier. Jn quib⁹ ſaluator docet tria. Primo ꝙ ipſe ſit verus deus ⁊ dñs vite ⁊ mortis di.Ego ſum reſur.⁊c̃. Scđo ꝙ quicũq; hominum in ipſum credit habet vitã aie. Jdeo dicit.Qui credit in me viuet.Aug.:qꝛ vita aie fides eſt: qꝛ iuſtus ex fide viuit. Roma.ſ.ſ.in xp̃o. Tertio docet ꝙ homo in xp̃m credẽs etiã ſi mortuus fuerit pctõ mortali: viuificať a xp̃o ⁊ reſuſcitatur per penitentiam veram et ↄfeſſionem ad vitam eternam.Jn cuius ſignum Lazarum mortuum dñs Jeſus lachrymando ⁊ fortiter clamando dicens. Lazare veni foras reſuſcitauit: ſignificans ꝙ q̃ vult a morte pcti reſurgere debet lachrymari in ↄtritione ⁊ clamare coram ſacerdote in ↄfeſſione. Uñ Ambro.de pe.diſtin.ſ.c.Ecce nunc. dicit.Confeſſio animã a morte liberat ⁊ ſpem ſaluandi tribuit ⁊c̃. Et de iſta reſuſcitatione Lazari loquitur hoc euangelium. Itaq; de cõfeſſione preter ea que dicta ſunt adhuc tria myſteria declarabimus in hoc ſermone.

Primũ de ↄfitendi frequentatione.
Scđm de obligãdi determinatione.
Tertiũ de frequentãdi gratificatiõe. G

Circa primũ de frequentatione.

Notandũ eſt:ꝙuis eccl'ia ſtatuerit.ſ. ad minus ſemel ↄfiteri in anno ſub precepto nihilominus tñ cuilibet xp̃iano multũ valet et expedit frequenti⁹ ↄfiteri ⁊ ſepi⁹.Et h̃ ꝓbatur plurib⁹ rõnibus q̃ notanť in ſumma confeſ.li.iij.ti.xxxiij.q.lxv.

Primo ꝓpter incertitudinẽ tpis.
Scđo ꝓpter accumulationẽ criminis.
Tertio ꝓpter difficultationẽ ↄfeſſionis.
Quarto ꝓpter indignationẽ iudicis.
Ultimo ꝓpť euitationẽ pιculi obliuiõis.

Primo inquã ꝓpter incertitudinẽ tpis. Naꝫ tps nr̃e mortis eſt icertũ Lu.xij. Ueniet dñs ſerui illi⁹ q̃ñ no ſperat.ſ.mal⁹ ſeru⁹:⁊ hora q̃ neſcit:⁊ diuidet eũ.Lyra.ſ.aiam a corpore ſeparando in morte:partẽq; ei⁹ cũ infidelibus ponet.i.cũ dãnatis. Jdeo q̃ñ cõmode poſſumus ↄfiteamur:ne preoccupati die mortis q̃ramus ſpacium penitentie ⁊ ↄfeſſionis nec inuenire poſſimus. Secundo ꝓpter accumulationem criminis. Nã quanto q̃s maiori

tp̄e manet in pct̄is ſine ꝯfeſſione:tanto plura ⁊ maiora pct̄ā accumulat ⁊ amplius ruit: q̄ vnū pct̄m cauſa eſt diſpoſitiua alteriꝰ. Unde Grego. Pct̄m qḋ p̄ penitentiā citius nō̄ diluitur:mox ſuo pondere ad aliud trahit. Exemplū. Quāto diutiꝰ manet vas eneū nō bn̄ mūdatū:tanto plus ſordeſcit ⁊ rubiginat̄. Propterea Apocal̄.vlti. Qui in ſordibꝰ eſt ſordeſcat adhuc. Lyra.i.ſordeſcit ampliꝰ: ponēdo optatiuū p̄ indicatiuo. Tertio ꝓpter difficultationē ꝯfeſſionis. Nā quāto q̄s tardat cōfiteri:tanto difficiliꝰ ꝯuertit̄ ⁊ cōfitet̄. Ouiḋ. Qui nō eſt hodie:cras minus aptus erit. Ex frequēti aūt actu ꝯfeſſionis habitꝰ generat̄:⁊ ſic facilitat̄. Quarto ꝓpter indignationem iudicis. Nā tanto deꝰ ampliꝰ indignat̄ quāto diutius q̄s in pct̄is ſtat nec curat cōfiteri. Ps̄. Cor contritū ⁊ humiliatū.ſ.ad cōfitendū deus non deſpiciet:ergo per contrariū deſpiciet negligentem. Ultimo propter euitationem periculi obliuionis:q̄ quanto quis tardius ꝯfitet̄:tāto plus incurrere pōt periculū obliuiōis.ſ.pct̄i mortalis ⁊ eiꝰ circūſtātiarū q̄ tenet̄ ꝯfiteri. Nā vt in p̄cedēti ſermone dictu eſt obliuio pct̄i mortalis cōmiſſi ſi fit ex negligentia ⁊ a fortiori ſi fit: ex dolo damnabilis eſt ḡ ⁊c. Un̄ plurimū laudabile eſt ⁊ tutū frequēter ꝯfiteri:⁊ ſatis p̄iculoſuꝫ eſt i foro ꝯſcie tm̄mō ſemel in anno cōfiteri q̄uis ex p̄cepto eccl̄ie non niſi ſemel i āno obliget̄. O ḡ hō attende tibi vt ſaltē ad feſta maiora.ſ.natiuitat̄ dn̄i:⁊ Pētecoſ.ac.b.v̄ginis ꝯfiteri ſtude vt ſic grām dei ⁊ amorē ꝯſeq̄ris ⁊ periculū euites.

II Circa ſecūdū de obligandi determinatione q̄rit̄: quare eccl̄ia ſctā determiauit tm̄ ſemel in anno obligari chriſtianus ad faciēdā cōfeſſionē cū eēt vt p̄dictū eſt tutiꝰ ⁊ meliꝰ eſſet frequētare: quare ḡ nō niſi ad ſemel obligauit eccl̄ia. Ad hec r̄ndet̄ q̄ p̄cipue quinq̄ ſunt rōnes: quarū alique ponūtur de hoc:q̄re videlꝫ ad ſemel i anno obligauit. Alie aūt q̄re nō pluries cōfiteri p̄cepit.

Primo nāq̄ ad ſemel confitēdū obligauit oēs ꝓpter indigētiā vniuerſalē:q̄ oēs hoīes peccāt ⁊ egent grā dei. Ideo debet q̄libet recognoſcere ſe q̄ deū offendit ⁊ eius miſericordia indiget:ac ſic deū glorificare per cōfeſſionem. Unde Joſue.vij. Fili da gloriā deo ⁊ cōfitere quid feceris. Scḋo propter reuerendam cōmunionē quā omnes tenentur eodem precepto ſemel in anno ſcꝫ in paſcate cōmunicare tam perfecti q̄ imp̄fecti: ideo munda ri debent xp̄iani p̄ cōfeſſionem ſub precepti neceſſitate. Tertio ꝓpter hereticorū in grege dn̄i diſcretionē: ne lupi.i. heretici laterēt in grege q̄ deuorarēt agnos.i. xp̄ianos ſimplices. Jō ſaltē ſemel oēs xp̄iani debent ex precepto ſe oſtendere ſacerdoti ꝓprio vt diſcernātur. Sed heu plures nō ꝯfitent̄ vſq̄ ad decē annos:⁊ hmōi p̄ſequendi ſunt. Quarto denicq̄ q̄re nō obligauit ad pluries ꝯfitendum eſt ꝓpter maioris periculi euitandā trāſgreſſionem. Quia ex q̄ ꝯfeſſio oīm pct̄orum ⁊ circūſtantiarū eſt multū ardua:multi nō implerent hmōi preceptū frequentius:cum experimur q̄m vix ⁊ difficulter ſemel in anno ꝯfiteātur. Et vt in pluribꝰ minus pure ⁊ infideliter fieret ꝯfeſſio ⁊c̄. Quinto propter cōmendandā bonoꝝ deuotionē. Nā nimis durus eſt xp̄ianus q̄ nil plus vult facere niſi ad qḋ p̄cepto obligatur. Cōmendabilis eſt autē deuotio eoꝝ q̄ plus faciūt.ſ.pluries in anno ꝯfitent̄ ⁊ pluries cōicant. Proinde o hō ſi tu in hora mortis excuſare te velis di. Non ſum pluries q̄ ſemel ꝯfeſſus:q̄ eccleſia nō precepit:timendū eſt ne forte deus dicat. Et ſi non pluries tenebaris ꝯfiteri:tn̄ p̄ illo ſemel debebas ꝯfiteri oīa pct̄ā illo anno commiſſa vt eodē precepto habet̄. Sed tu multa nō es cōfeſſus q̄ oblitus es a tāto tp̄e anni. Tu reſpōdebis. Dn̄e nō potui oīa recordari. Tunc deꝰ dicet tibi. Cur ḡ nō feciſti qḋ potuiſſes cōmode:ꝯfitendo pluries: et ſic euaſiſſes illa:et q̄ neglexiſti ſalutē dānaberis. Un̄ Aug. ſuper Can.omel̄.x.ait. Dic deo o hō q̄s es ꝯfitendo q̄ ſi nō dixeris:dānat deꝰ qḋ inuenit i te. Nō vis vt ille dānet te:tu damna te in ꝯfeſſione. Et cū ꝯfeſſus fueris oīa delicta tua:ex oībus purgabit te. Hec ille. O ḡ xp̄iane accuſa te in ꝯfeſſione frequēter vt ſaluet te deꝰ ſemp̄. I

Circa tertiū de frequentia ꝯfeſſionis ⁊ gratificatione q̄ritur: quales grās ꝯfert deꝰ hoī ꝯfeſſiones frequentāti. Ad qḋ r̄ndetur q̄ frequētatio ꝯfeſſionis multas grās ꝓmereretur a deo amplius q̄ ꝯfeſſio illa ſemel i anno debita ex p̄cepto:⁊ h̄ ceteris paribus. Primo quidē ſanitatē celeriorē. Un̄ Iſido. de ſummo bono dic̄. Cito corrigit̄ culpa q̄ cito cognoſcit̄. Tardiꝰ aūt ſanat̄ vulnus cui iā putreſcentibꝰ mēbris longo poſt tp̄e curatio adhibet̄. Hec ille. Scḋo penarū plurium liberationem:q̄ pluries ⁊ frequentius erubeſcentiam talis ſuſcipit: de qua Aug. de pe.di.j. Quem penitet, dicit, Erubeſcētia ma

gnam habet partẽ remiſſionis quãto plures erubeſcit ꝑ xpo. Hec ibi. Proinde Tho.ſ.iiij. di.xvij.dicit:ꝙ quãto qs pluribꝰ ſacerdotibꝰ ↄfitet tanto plus ei de pena remittit: tum ex erubeſcẽtia:tũ ex vi clauiũ.vñ totiẽs põt ↄfiteri ꝙ ab oĩ pena liberaf. Tertio ↄſe aſſecu rationẽ ampliorẽ ſcʒ ꝑpter ↄſcientie ſerenitatem:qꝛ nõ tam bʒ timere de obliuionis negligentia:vt iã.ſ.dictũ eſt. Sicut exẽpli grã. Si qs accipit ad vſurã ⁊ frequẽtius ꝓſoluit: ſecurior eſt quãto aũt magis ꝓrogat ſolutionẽ tanto ſe onerat. R Quarto in idulgentiaꝫ ꝓm ptiorem. Hugo de ſacra.li.ij. Si voluntas ſcʒ ↄfitendi pigra nõ fuerit:indulgẽtia tarda nõ erit:ḡ plus de facto. Quinto mortẽ ſalubriorẽ.ſ.cũ meritis ⁊ pmijs accumulatis. Exemplũ legit in Specu.erem.diſ.x.erem.ſ. ꝙ erãt fratres duo vterini in ſtudio pariſieñ. Junior fuit deũ timẽs ⁊ deuotꝰ: ſenior peſtilentis morbꝰ ⁊ totus carnalis. Junior ḡ hũc ſepe monebat ad pñiam ⁊ ↄfeſſionẽ: ſed nõ curauit. Tandẽ cũ ſenior foret infirmatus et morti ꝓximus vidit xpm ſibi apparentẽ ſpinis coronatũ: ⁊ crucẽ humeris ferentẽ:de vulneribꝰ ſanguinẽ fundentẽ ⁊ dicentẽ ſibi. Ecce quãta ſum paſſus ꝓ te. Sed qꝛ tu infelix tantis bñficijs meis imemor fuiſti. Accipe ḡ in ↄfuſionẽ tuã ſanguinẽ meũ ꝓcioſum. Et his dictis cruorẽ de latere ꝓfluentẽ manu cõprehẽſum:in vultũ infirmi ꝓiecit:⁊ ſic diſparuit. Tũc miſer ille tremẽs vocauit fratrẽ ſuũ ⁊ ei oĩa q̄ viderat narrauit. Cui ille cũ fiducia ait Noli frater deſperare ſed ꝓpone emendã et dole de pctis ac ↄfitere ſacerdoti pctã ⁊c. Uocato ḡ ſacerdote cũ ingenti gemitu ⁊ lachrymis ↄfeſſus eſt. Et ſpõſũ ſanctꝰ eidẽ apparens in ſpecie viri habẽtis in dextra ſcapula colũbam cãdidiſſimã ꝓmiſit ſibi veniã ⁊ predixit ꝙ poſt triduũ migraret: ⁊ ſic factũ eſt. Frater aũt iunior in iuſticia ⁊ ſanctitate ꝓfecit ad premia preceſſa perpetuo poſſidenda. Rogemus ergo xpm ⁊c.

¶ Sabbato poſt dñicam quartã. Ser.xxxvj. de ↄfeſſionis verecũdatione ⁊ ſolitudine: et de ↄfitentis indiſpoſitione.

Ego ſum lux mũdi q̄ ſequit me nõ ãbulat in tenebris Joã.viij. et in euãg.hodier. Uerba ſunt ſaluatoris nr̃i ieſu: in quibus oſtẽdit ꝙ ipe ſit verus deus q̄ eſt lux eſſentiã illuminãs oẽm hoĩ minẽ venientẽ in hũc mundũ. Ni ab ipo deriuaf oĩs noticia aĩe. Eſt ḡ xps non lux corporalis vel viſibilis vt ſol.ſ.materialis: ſed ſpiritualis q̄ mens hoim illuminaf ad cognoſcẽdum deũ ⁊ q̄cunq̄ neceſſaria ad ſalutẽ. Jdeo ſubdit dñs dicẽs. Qui ſequit me. Lyra.ſ.per fidẽ formatã charitate:nõ ãbulat in tenebris ſcʒ ignorãtie ⁊ culpe. Proinde oĩs bonꝰ xpianus dʒ xpm ſequi ꝑ fidẽ ſic ꝙ tenebras culparum abijciat penitẽdo ⁊ cõfitendo ⁊c. ⁊ in luce grẽ xpi ãbulet ad vitã eternã vt dr̃ ī euãg. Jtaq̄ de cõfeſſione pctõꝝ qua abijcimus tenebras vitioꝝ tria myſteria declaremus.

Primũ de cõfeſſionis verecũdatione.
Scðm de ſolitudinis cõditione.
Tertiũ de cõfitentis indiſpoſitione. Z

Circa primũ de verecundatione cõfeſſiõis q̄rit: vtrũ hõ debeat verecunde pctã ſua cõfiteri ⁊ q̃li erubeſcẽtia. Ad qð rñdetur ſm doc.ꝙ hõ dʒ ↄfiteri verecũde. Rõ: quia deũ offendimꝰ in verecũde nec erubuimus eiꝰ maieſtatis vultũ ⁊ oculos cernẽtis cuncta nr̃a opa iõ ↄfundi debemus ⁊ verecunde ↄfiteri: vt ꝑ verecundiam deo ſatiſfaciamus. O hõ aduerte tuã dementiã in peccãdo: nonne erubeſceres luxuriam facere coraꝫ aliquibus hominibus:⁊ plus coram iudice ⁊ ciuibus:⁊ adhuc ampliꝰ corã rege ⁊ militibꝰ ac principibus ſic a fortiori debes erubeſcere coram deo ⁊ angelis cernentibꝰ. Sed qꝛ non erubuiſti offendere ideo debes erubeſcendo ſatiſfacere. Unde Aug. de pe.diſt.ſ.c. Quem penitet.ait. Qui per vos peccaſtis per vos erubeſcatis. Erubeſcentia eñi ipſa partem habet remiſſionis. Multũ eñi ſatiſfactionis obtulit q̄ erubeſcẽtie dominans nil ↄfeſſori negauit. Juſticia eñ damnat pctã:ſed dignꝰ eſt mia qui ſpirituali labore petit gratiam. Laborat enim mens patiendo erubeſcentiam. Et qm̃ verecundia eſt magna pena:qui erubeſcit pro xpo ſit dignus mia. Unde patet ꝙ quãto pluribus confitebitur turpitudinẽ criminis:tanto faciliꝰ ↄſequitur grãm remiſſionis. Hec ibi Aug. Sed nota ꝙ iſta erubeſcentia vel verecundia debet eſſe de peccatis:non de confeſſione: quia natura dictat ꝙ ſicut homo non erubuit peccare ſimiliter ⁊ a fortiori non erubeſcat peccata confiteri deo ⁊ eius vicario. Sed heu heu multi decepti a diabolo ecõtrario faciũt ſcʒ ꝙ nõ erubeſcũt peccare coram deo ⁊ angelis: ⁊ tñ erubeſcũt

cõfiteri: ⁊ hmõi ꝙ̃ſtulte ⁊ dãnabiliter agant trib⁹ rõnibus pꝫ. M Primo qꝛ ſtultus eſt q̃ in lutũ caderet ⁊ oĩa veſtimẽta fedata nõ erubeſcit: ſed erubeſcit ſurgere de luto ⁊ emũdare. Sic diabolus talẽ ſtulticiã pſuadet hoĩni vt caderet ⁊ de caſu nõ reſurgat per confeſſionem: ſicut fecit p̃mis parentib⁹: put dić Aug. li. l. omel. Scđo qꝛ ſtultus eſt q̃ non verecundaſ de re ꝯfuſibili vitioſa ⁊ dãnabili quale eſt pctm̃: ſed verecũdar vult de virtute honorabili ⁊ gl̃ioſa q̃lis eſt ꝯfeſſio. Exẽpli gr̃a. Si q̃s nõ erubeſcit de hoc ꝙ vnus latricus cui poſſet reſiſtere eũ ſtercoriʒat ⁊ occidit: ſed erubeſcit de h̃ ꝙ illũ vincit: flagellat et expellit triũphans; tanq̃ miles de hoſte: ꝓ quo triũpho coron. f a rege. Uñ Aug. lib. de pnia dić Facilius a diabolo nõ vincimur et fedamur niſi cũ ſuperbiẽdo illũ imitamur: nec vehemẽtius eũ ꝓſternim⁹: nec acriores ei dolores infligim⁹ q̃ cũ pctõꝝ plagas confitemur. Hec ille. Uñ legiſ ꝙ cuidã diabol⁹ multimode vulnerat⁹ apparuit. Qui interrogauit q̃s ſibi hec fecerit. Et r̃ſidit. Tu inquit: qꝛ quotiens ꝯfeſſus es totiens cultrũ mihi infixiſti ⁊c̃. Tertio qꝛ ſtult⁹ eſt q̃ nõ erubeſcat ſe ſtercore proprio fedaſſe: ſed erubeſcat abluere. Uñ Bernar. exclamat di. O inſania peſſima pudet ablui ⁊ nõ pudet inq̃nari: abſtergiſ caliga ⁊ nõ abluiſ aĩa. O quid ſtulti⁹ q̃ cũ diabolo velle iacere in pctis: ⁊ in ceno cũ porcis potius q̃ velle iuxta regẽ ſedere in mundicia veſtiũ ad menſam delitijs plenam aureis fulgentibus. N

Circa ſecundũ de conditione ſolitaria:

qꝛ de⁹ ſic voluit ⁊ eccl̃ia ſic inſtituit ꝙ ſol⁹ ꝯfitens ſoli ꝯfeſſo. i. ſecreto cõfiteaſ: vt pꝫ de pe. ⁊ re. c. Oĩs vtriuſq̃. Sed circa hoc queruntur tria.

Primo de cauſa huius ⁊ rõne.
Scđo de eius neceſſitatione.
Tertio de eius pluriſicatione.

Primo q̃ritur q̃re bñdictus deus voluit confeſſionem ſic fieri. ſ. a ſolo ꝯfitente ſoli ſacerdoti. Ad id r̃ndet Aug. de pe. di. ſ. ca. quem penitet. dicens ſic. Ex mĩa enim hoc precepit dñs vt neminẽ peniteret in occulto: ſed erubeſcentiã vinceret cũ p ſeipm̃ ſacerdoti dicit. Hec ibi. Scđo q̃ritur: vtrũ ꝯfeſſio ſit faciẽda neceſſario ſoli ſacerdoti ⁊ a ſolo: R̃ñdetur ſm̃ fratrem Angelum in ſumma: ꝙ ſic de neceſſitate precepti eccleſie dicto. ca. oĩs. de pe. ⁊ re. O Ex hoc documenta duo accipiũtur: quoꝝ. ſ. vnum eſt ꝙ ſacerdos qui plures q̃ſq̃ pueros ad ꝯfitendũ obligatos: ⁊ a fortiori adultos inſimul facit ꝯfiteri vtroſq̃ ſimul audiendo: vnũ. ſ. dextera: aliũ aure ſiniſtra: niſi cogeret articulus mortis nõ euadit mortale: qꝛ ſic facit cõtra preceptũ eccleſie. S. dm̃ documentũ: ꝙ. ſ. vt Ricħ. dić i articulo neceſſitatis qñ mors iminet de ꝓpinq̃ ita ꝙ vn⁹ poſt aliũ nõ põt expectari ad ꝯfitendum: tũc lꝫ plures ſimul audire in ꝯfeſſione: nec p h̃ euacuaſ vtus ſacr̃i. Tertio q̃riſ: vtꝝ ꝯfeſſio facta plurib⁹ ſimul ſacerdotib⁹ ſit ꝯfeſſio ſacran̄talis: Ad h̃ Scot⁹ dić ꝙ nõ: qꝛ vn⁹ xp̃s eſt quẽ ſacerdos repñtat: verũtamẽ ſꝫ Ricħ. ſi q̃s vellet ꝯfiteri duob⁹ ſimul ſacerdotib⁹ ꝓpter h̃ vt certius ꝯſiliũ haberet: vel ꝓpter feruorẽ ⁊ vt ſit magis trãquilla ei⁹ ꝯſciẽtia illi poſſunt ſine pctõ audire et abſoluere alſs autem peccarent: quia facerent ꝯtra preceptum eccleſie. P

Circa tertiũ de indiſpoſito ꝯfitente

q̃ritur: vtrũ ꝯfeſſio ſit acceptanda ⁊ aliquid valeat qñ ꝯfitens eſt indiſpoſit⁹ ad gratie ſuſceptionẽ: hoc eſt: qñ manet in voluntate adhuc peccãdi: vel nõ vult ſatiſfacere qđ teneſ: vel qñ ex mala intẽtione ꝯfitetur ⁊ hmõi: Ad qđ r̃ñdetur ſm̃ fratrẽ Angelum in ſumma: ⁊ doct. p tria documenta recolligeñ.

Primũ quidẽ documentũ qđ notant doctores in ca. ꝙ quidã de pe. ⁊ re. videlꝫ: ꝙ lꝫ penitentia ⁊ ꝯfeſſio taliũ ſit acceptanda ⁊ ſalubribus monitis eis penitentia indicenda: tñ abſolutio non eſt talib⁹ impendenda. Ratio: quia tales non ſunt capaces abſolutionis ⁊ remiſſionis pcĩ. Scđm ꝙ valet talis confeſſio ad multa: ſicut valẽt alia bona opera in pctõ mortali facta: ſed non valet. ſ. directe ad vitam eternã ⁊ ad celeſtem gl̃iam merendã: ſed ad illam indirecte valet inquantũ diſponit ad cõuerſionem. Exemplũ legitur li. de dono timoris: ꝙ miles quidã taliter ꝯfeſſus eſt cui in penitentia iniunctũ eſt ꝙ q̃licunq̃ anulum in manu videret de morte ⁊ penis inferni memor eſſet. Quod cum pluries feciſſet emollitus eſt ad vere penitendũ. Q Tertium documentum quod. ſ. tutius tenendum eſt ꝙ talis in caſu hmõi tenetur ꝯfeſſionem iterare: qꝛ ſic tenet cõmunior opinio theologorum: vt dicit ſanctus Bonauen. pꝫ in angelica. Et hoc verum eſt ꝙ omnino tenetur iterare quãdo mutat ꝯfeſſorem. Secus ſi ad eũdem confeſſorem redeat: ⁊ iſte adhuc in me-

mortā habeat pctā q̄ confeſſus fuit ſibi: vl' ſal
tem ſcit quā pniam impoſuerat ꝓ eis: ſm Pe
trum de palu. nam ſic ſufficeret implicite ꝯfi
tendo dicere. De illis etiam pctis q̄ alſ vobis
ꝯfeſſus fui dico meā culpā. Et ſufficit ꝙ cōfeſ
ſor idē recordeť in genere de pctis confeſſis ⁊
de q̄litate vite ei⁹: lʒ nō recordeť de pctis ī nu-
mero vl' ſpecie: alioq̄n teneť iterare. Hec ī An
gelica. Exēplū finale narrat Arnold⁹ ꝙ qui
dā vir multū honorabat btām mariā attn̄ qd-
dā ſuū graue pctm̄ pre pudore nō confitebať
Alijs confeſſis: tandē in ſecreto deo confiteba
tur di. De⁹ ꝓpiti⁹ eſto mihi pctori. Quadaʒ vi
ce ſic confitēti apparuit ſibi diabol⁹ in forma
ſacerdotis di. Ecce miſit me de⁹ ad te vt confi
tearis hoc vnū. Et ſtatim cōfeſſus eſt illi. Ait
diabol⁹. Iniūgo tibi vt h̄ pctm̄ nunq̄ ampli⁹
alicui ꝯfitearis: ſcito tibi eſſe remiſſum. Cūq̄
iſte homo veniſſet ad extremam horā vidit ꝙ
angeli cū demonibus contēdebāt de aīa. De-
mones dixerunt. In mortali non confeſſo de
ceſſit: ergo noſtra eſt: ⁊ rapuerūt eā ducentes
ad infernū. Sed ſubito beata vgo Maria oc
currit diceñ. Doloſe hunc decepiſtis ne confi
teretur: ideo p̄cipio per tremendū iudiciuʒ vt
aīam ad corp⁹ ſuū reducatis. Et ſic ille reuixit
⁊ cōfeſſus eſt ſacerdoti de oīb⁹ ⁊ de h̄ retēto ⁊
ſic pniam egit. Rogemus ergo xp̄m ⁊c̄.

¶ Dominica de paſſione ī mane. Ser. xxxvij.
de confeſſione retardanda vel acceleranda in
caſibus.

AMen amen di-
co vobis: ſi quis ſermonem
meū ſeruauerit morte non
videbit ineternum. Uerba
ſunt ſaluatoris noſtri Joā.
viij. ⁊ in euāge. hod. in q̄b⁹
ip̄e deus noſter mirabilē erga nos amorē inſi
nuat tripl'r. Primo cū dicit. Amen amen di
co vobis Lyra. i. fideliter: ⁊ duplicať ad maio
rem certitudinē. Hec Lyra. Nā ī hoc maxima
charitas oſtendiť ꝙ deus ip̄e tāte maieſtatis
infinite q̄ nulli teneť: ⁊ t̄n ex charitate digna
tur iuramēto ſe nobis obligare. O q̄nta chari
tas tantū regē tā miſeris pctōrib⁹ q̄b⁹ ī nullo
eget iurādo ſe ꝓmittere. Scdo charitatem
oſtēdit cū ſubdit. Si q̄s ſermonem meū ſerua
uerit mortē non videbit: q: ꝓmittit vitā q̄ eſt
ſumme amabilis. Nā ſm Pħm. ij. de aīa. Oīa
eſſe ⁊ viuere appetūt, O ergo pctōres qui hor
retis mortē ſeruate ſermones xp̄i et viuetis.
Tertio charitatē inſinuat cū addit: ineternum:
q: eterna vite eſt ſumme amabilis ſup omnia
ad quam creati ſumus. O ergo dulciſſimū. o
charitate plenū v̄bū Jeſu p̄dictum: o pctōres
auſcultate di. Amen amen dico ⁊c̄. ptʒ in euā-
gelio. Ex quo aūt inter xp̄i ſermones quos de
bem⁹ ſeruare vt eternā mortē euadamus eſt
precipua confeſſio ⁊ penitētia: ideo de ipſa p̄-
terea que predicta ſunt, tria myſteria notem⁹
in hoc ſermone declaranda.

Primū de tēporali retardatione.
Scdm de caſuali acceleratione.
Tertiū de ſalutari eius liberatione. R

Circa primū de retarda-

tione temporali queriť: vtrū homo pctōr com
miſſo mortali pctō ꝓpoſſit licite retardare vel
differre confeſſionē vſq̄ ad tempus quo obli
gatur confiteri ſemel in anno. Ad qd̄ nota
ꝙ hec queſtio magna ⁊ difficilis ventilať in-
ter doct. Nā Sco. in. iiij. di. xvij. ar. iij. dicit ꝙ
dubiuʒ eſt: alijs dicentibus ꝙ ſic: alijs ꝙ nō.
Et primo Archid. ⁊ Inno. de peni. ⁊ re. c. Oīs
vtriuſq̄. dixerunt confeſſionem differri non
debet habita opportunitate confitendi poſt
lapſum in mortale: alioquin differendo nouū
pctm̄ incurreret homo: quia alʒ eccleſia ſtatue-
rit dictum ca. Omnis vtriuſq̄. ſemel in anno
confitendū: tamen illa conſtitutio non inten-
dit artare ad tempus: ideo ibidem dicit. Sal
tem ſemel inquit ⁊ ad minus. Sed hec conſti
tutio punit negligentiam hominum: qui nol-
lent ſemel confiteri in anno. Sed hec opinio
cōmuniter non tenetur. Scdo quoq̄ tutior
eſt opinio Bonauen. in. iiij. di. xvij. ſ. ꝙ religio
ſi habita opportunitate idonei confeſſoris nō
poſſunt differre ſed tenentur ſine mora confi-
teri: quia eorum vita tota eſt ⁊ eſſe debet peni
tentie tempus. De clericis autē ſecularib⁹ nō
audet affirmare: ſꝫ de puris laicis ſecularibus
dicit: ꝙ ſi differūt ꝓpter maiorem opportuni
tatem temporis ⁊ confeſſoris vſq̄ ad quadra
geſimā excuſantur: ſi vero talem opportunita
tem haberent: ita ꝙ maiorem non ſperant ha
bere anno illo: tunc non poſſunt differre vſq̄
ad annū. Tertio ꝓinde notādū ſm theol.
docto. colligendo ꝙ votum ſiue ꝓpoſitū con-
fitendi omnes tā laici q̄ clerici ⁊ religioſi te-
nenť poſt pctm̄ habere ſtatim cū teneť con-
tritionē formare: h̄ eſt q̄ſi excitantur a gr̄a dei
ſm Alex. vt patuit ſermone. xix. F. Sʒ ꝯfeſſio-
nem actu faciendā poſt lapſum pcti, ſ. morta-

lis differre vel retardare pōt eſſe licitū ⁊ illi-
citū: ſicut dilatio baptiſmi actu ſuſcipiēdi po
teſt fieri bn̄ vl' male ex cauſa ex qua fit: ſic ⁊ cō
feſſionis dilatio poteſt fieri tripliciter.

Primo ex cauſa meritoria.
Scđo ex cauſa vitioſa.
Tertio ex cauſa nimis periculoſa. ¶

Primo inquā ex meritoria cauſa: ſcʒ quando
qs rationabiliter cōfeſſionem differt ex cauſa
bona: que ſm guilh. pariſien. poteſt fieri li-
cite. Primo ratione ꝯfeſſoris: h' eſt ſi qs ꝓ-
pterea differt vt meliorem vel prudentiorem
confeſſorē habere poſſit qui ſibi melius ꝯſu
lere valeat. Secūdo ratione maioris recorda-
tionis de ſuis pctīs. Tertio ratiōe maioris de
uotionis ⁊ ꝓcurāde contritionis amplioris ꝓ
ſacro tpe ⁊c. In caſibus hmōi differre confeſ-
ſionem non eſt peccatū ſed meritoriū. ¶ Se-
cundo poteſt differri ex cauſa vitioſa: ſcʒ ex ne
gligētia. Si quis enim in caſibus in quibus
neceſſe eſt confiteri ſtatim (de quibus infra di
cemus) negligit vel omittit confiteri mortali
ter peccat talis. ¶ Tertio confeſſio poteſt dif
ferri ex cauſa nimis periculoſa: ſcʒ quando qs
differt ex contemptu: quod eſt grauiſſimum.

Sed di. Qualiter reputatur quis ex con-
temptu differre confeſſionem. Reſpondetur
ꝙ hoc iudicatur primo ratione culpe: cum id-
circo differt vt interim liberius peccata ite-
ret. Sicut exemplum de tenentibus meretri-
ces: vel aliena bona: ⁊ ſic de alijs qui differūt
confiteri cōuincantur ⁊ cogantur relinquere.

Scđo rōne obſtinate malicie: quādo dei grā
hoiem efficaciter moueret ac confeſſionē: ⁊ tn̄
obſtinata mente contradicit: ita ꝙ ſi etiā pu-
taret eſſe mortale adhuc differre vellet. ¶ Ex
iſtis omnibus predictis patet ſm Richar. in
iiij. diſ. xvij. concorditerq; Alerā. Scotū. Tho.
cum quibus cōmuniter concurrunt theologi
videlʒ ꝙ cōfiteri pluries q̄ ſemel in anno nō
eſt precepti ſed conſilij: ſicut ⁊ eucbariſtiam ſu
mere chriſtiano populo pluries q̄ ſemel. ſ. in
paſca non eſt precepti ſed conſilij. nam eodeʒ
decreto vtrūq; precipitur: quare ſequitur ꝙ
ſi quis differt vel retardat confeſſionē nō pec
cat mortaliter: etiam ſi differat habita oppor
tunitate ꝯfeſſiōis. Exceptis tn̄ caſibus q̄ arti.
ij. ſubſequentur: qr in illis tenetur non retar-
dare ꝯfeſſionē ſꝫ ſtatim facere. Et etiā excepto
ꝙ dilationē non faciat ex cā mala. ſ. contēnen
do: ſed ex cauſa bona vt p̄dictum eſt. Sic tn̄ ꝙ
habeat ꝓpoſitū ꝯfitēdi tpe ſtatuto ab eccl'ia.
Et ſic ſoluūtur oēs obiectiones hic fiende q̄s
preterco: qr non eſt neceſſe ppl'o p̄dicare illas.
O ergo chriſtiane diſce hec vt pluries ꝯfitea-
ris q̄ ſemel: nec differas niſi cā legitima. ¶

Circa ſecūdum de caſua-

li acceleratiōe q̄rit qualib' in cauſis tenet' qs
neceſſario accelerare ꝯfeſſionē actu: ita ꝙ nō
poſſit differre ꝓ tūc ſine mortali pctō. Ad qđ
nota ꝙ plures ſunt hmōi caſus q̄s. ſ. p̄ſertim
ex Rich. ſup. iiij. di. xvij. arti. iij. q. vj. ⁊ alijs re
colligim' i qb' tenet' homo ſtatim ꝯfiteri: ha
bita opportunitate ſm doctores concor.

Primus caſus ratione ſacramēti ſuſcipiēdi.
Scđs ratione miniſtrandi ſacrm̄ altari.
Tertius ratione actus ſolēnis eccl'iaſtici.
Quartus ratione dubij.
Quintus ratione inſtituti.
Sextus ratione ſtimuli.
Septimus ratione periculi.
Ultimus ratione articuli.

Quō aūt iſti caſus obligent ad accelerandum
de neceſſitate: ⁊ quandoq; de congruitate ⁊c̄.
declarabimus proſequendo de ſingulis iuxta
doctorum dicta. ¶ Primus caſus ratione ſa-
cramenti ſuſcipiendi: videlʒ qn̄ quis vult cōi
care vel miſſam celebrare tūc enim habita op
portunitate tenet' omnino non ſolum conteri
ſed etiam confiteri: niſi accuſetur propter ſcā-
dalū vel perſone vel populi: puta qr iam ſdu
tus recolit de aliquo peccato mortali: et ſine
ſcandalo non poteſt dimitti vel confeſſio be-
ne fieri: tunc ſufficeret contritio cum propoſi
to ꝯfitendi: patet in Angelica. Similiter lai-
cus cū in cōicando recolit iuxta altare exiſtēs
quia tunc non poteſt ſine ſcandalo dimitti ⁊c.
als tenet' ſm Sco. ⁊ cōiter docto. Item Anto
ninus flo. parte. ij. ti. ix. c. xiij. §. iiij. dicit ꝙ Pe
trus de palude extendit ſe etiā ad oē ſacramē-
tū ſuſcipiēdum vt ſit neceſſaria prius confeſſio
de mortali nondū confeſſo: excepto baptiſmi
ſacramēto. Hec in. iiij. patet in Antonina ſu-
pra. Un̄ ⁊ qn̄ quis habet ſuſcipere ſacrū ordi-
nē tenetur confiteri habita opportunitate: vt
vult Petrus de tharan. in. iiij. di. xvij. ⁊ Tho.
in. ſ. quodli. q. vj. ⁊ Ioā. Nea. Ideo ⁊ de alijs
ſacramentis ſuſcipiendis cōſilr videt'. ſ. de cō
firmatione ⁊ matrimonio: ⁊ extremavnctione
cū non videat' ratio diuerſitatis: qr de ſilib' idē
eſt iudiciū. Un̄ ſm Bonauē. in angelica dr: ꝙ
extrema vnctio tn̄ debet dari infirmis qui in
mortali non ſunt. Propter dicta tuti' videt' vt
homo ſi habita opportunitate ⁊ cōmode pōt
faciat ꝯfeſſionē ante ſacri ſuſceptionē: ⁊ h' pre

Tertiū quando eſt pctm̄ eius manifeſtū: quia
Glo. in pn. de pe. di. v. dicit ꝙ qn̄ pctm̄ moꝛta-
le eſt manifeſtū ſtatim homo teneť confiteri.
Et ſm fratrem Angelum limitatur in caſu ra-
tione ſacramēti ſuſcipiēdi vel miniſtrādi: vel
actus ſolēnis in eccl'ia ꝛc. Si autem protunc
non poteſt cōmode confiteri: vel quia quis ꝓ
pinquo expectat aliū cui deuotius atqꝫ ſecuri
us confiteri ſe credat: ſic lꝫ ſm Richar. poſſit
confeſſionem differre: tamē cū vera ꝯtritione
ꝛ propoſito confitendi teneť ſacrm̄ ſuſcipere.
Scd's caſus ratione miniſtrandi .ſ. ſacrm̄
quodcunqꝫ alteri. Nam pro generali regula
ſ. q. ſ. c. omnia ſacramēta. ponit Aug. dicēs ſic
Omnia ſacramenta obſunt indigne tractan-
tibus: proſunt tamen per eos digne ſumenti-
bus. Ergo tenetur in hoc caſu ſicut ꝛ in primo
caſu iam dictum eſt: ꝛ patet in Angelica. U
Tertius caſus ratione actus ſolennis eccle
ſiaſtici. Nam Landulphus ſuper. iiij. diſ. xvij.
q. ij. et ponitur in Angelica: dicit ꝙ quando
quis debet adminiſtrare ſacramēta vľ aliquē
actum ſolennē in eccleſia exercere: puta lege-
re euangelium ꝛ hmōi: ꝙ tunc tenetur ꝯfite-
ri. Et hoc preſertim ſi peccatum cōmiſſum eſt
manifeſtū vt in primo caſu patuit. Idē tenet
ſctūs Bernardinus in ſuo quadrageſimali de
epl'a ſolēniter in eccleſia canenda. Idem etiā
videť de predicatione faciēda: vt patet ꝑ glo.
ſuꝑ ca. oia ſacra. ſ. q. ſ. Unde Antoñ. floreñ. in
Confeſſionali dicit: ꝙ quotiens quis in moꝛ-
tali exiſtens predicat ſcienter: totiens moꝛta-
liter peccat. Idē etiā in illis q̄ ſciēter ī moꝛtali
exiſtētes ꝯfeſſiones audiunt ꝛ abſoluunt. De-
niqꝫ iſte caſus pōt extēdi etiā ad illos q̄ ſolēni
ter in eccl'ia habēt aliquē tenere ad baptiſmū
vel cōfirmationē: vt cōpatres: qꝛ eſt act⁹ ſolen
nis in eccl'ia. Idcirco idē iudiciū qđ de p̄cedē-
tib⁹: vt videlꝫ cū ꝯſc'ia pcti moꝛtalis ſine cōtri
tione ꝑuia tales act⁹ nō exerceāt ꝛ debēt ꝯfite
ri ſaltē de ꝯgruo. Ad ꝓbādū p̄miſſa eſt tal'
rō quā ponit Tho. in. iiij. di. xxiiij. q. Utrū q̄s
in pctō moꝛtali exiſtēs poſſit ſine pctō vti oꝛdi
ne ſuo ꝛc. Quia lex (inqt) p̄cipit vt hō ea q̄ iu
ſta ſūt iuſte exequať Deut. xvj. Et addit ꝙ ius
nature eſt īdiſpēſ. bile. Hoc eſt aūt de iure na
turali vt hō ſctā ſctē ptractet q̄cūqꝫ aūt in pctō
moꝛtali aliqđ ſacrū officiū ptractat: nō eſt du-
biū quin indigne ꝛ nō ſancte illud faciat. Con
cludit ergo ꝙ quicūqꝫ in pctō moꝛtali exiſtēs
ſcienter exhibet ſe in aliquo actu vt miniſter
eccleſie: totiens moꝛtaliter peccat quotiens
hmōi actum facit. Proinde ꝛ Ambroſi⁹ dicit.
Melius eſt diuina ſacramētalia oīno dimit
tere q̄ꝫ indigne tractare. Exēplū legiť in ſpe.
di. ix. exem. cx. ꝙ magiſt' Karolus quadā die fe
ſtiuitatis dū miſſam audiret diaconus q̄ no-
cte illa peccauerat cum muliere nec penitēs
euāgeliū canebat. Et ecce dei iudicio aranea
deſuꝑ in caput ei⁹ filando deſcēdēs in aſpe-
ctu imperatoris caput illius pupugit: ac ſine
mora illū miſerum extinxit. O dei iudicium.
Quartus caſus rōne dubij: h' eſt qñ q̄s ꝓ-
babiliter videt vel dubitat ꝙ amplius illo āno
copiā idonei confeſſoris habere nō poterit q̄
ſcꝫ ipm poſſit abſoluere ſaltē ꝓ tpe ab eccl'ia
ſtatuto. Exēpli grā ſi quis tale pctm̄ hꝫ ꝙ ad
papā vel legatū abſolutio ptinet ꝛ nunc ha-
bet copiā confeſſoris a quo pōt abſolui teneť
ꝯfiteri ſi dubitat ꝙ poſtea non habebit. X
Sed heu aliqui cauillantes dicunt. Quid
mihi de obſeruādis caſib⁹ hmōi ſufficit mihi
eccl'ie p̄ceptū ſimpliciter tenendum ꝙ tm̄ ſe
mel in āno ꝯfitear. Sed ꝓ exemplo ad ſuble
uationē mentiū ponať ꝙ Petr⁹ accepit a iu-
dice vineā excolendū ꝓ ſalario cōpetēti: qui
mercede accepta cum vineā colere cepiſſet in
uenit multas labruſcas: id eſt ſilueſtres vine-
as ſpinas ꝛ vepres quarū tedio affect⁹ vult
vineā deſerere ꝛ ſalarium retinere. Queritur
ergo an poſſit hoc: ipſe Petr⁹ arguit ſic: ꝙ de
labruſcis ꝛ ſpinis nihil fuit cogitatū vel actū
in paciſcēdo: ſed de vinea tm̄ fructifera: g̊ ab
h' pacto nō eſt recedēdū. ff. de lega. ꝛ fideicō.
l. nō aliter. Sed iudex ꝯ h' dicit Abſqꝫ hmōi
vinee cultura nullā habebit vtilitatē nec fru
ctuū redditionē: ergo h' fuit ſubintellectū. ar
gu. ff. ad legē aqͥl. l. illud: ergo op⁹ eſt cōplen
dū oīno vt pactū teneat nociua auferēdo al's
ſalariū ꝑdat: qꝛ pactū nō tenuit: ꝛ h' eſt verū
ac ſententia ſic ferť. Spūaliter: ſic hō in vita
pñti accepit a deo aīam tanq̄ꝫ vineā excolen
dā virtutib⁹ ꝛ pnie opibus: eradicādo oēs ſpi
nas vitioꝝ ꝛ eijciēdo ꝑ ꝯtritionē ꝛ ꝯfeſſionē
qđ ſi fideliter nō fecerit ꝑdet mercedē eterne
beatitudinis. O ergo pctōꝛ diſce fideliť cōfi
teri. Quint⁹ caſus rōne īſtituti: hoc eſt: qñ
inſtitutione ſpeciali q̄s eſt obligatus ad plu
ries cōfitendū: ꝛ ſtatutum obligat ſub prece
pto: ſicut ſunt religioſi habentes ſtatutū bis
in hebdomada confiteri vel ſemel: tunc tene
tur confiteri die ſtatuta habita oppoꝛtunita-
te. Sextus rōne ſtimuli. ſ. cōſcientie dictā
tis ꝙ ſtatim teneať confiteri: quia Auguſti.
xxviij. q. ſ. ca. omnes. §. ex his: dicit. Omne qđ
fit contra conſcientiā edificat ad gehennam.

y Septimus rõne piculi:hoc eſt:qñ quis
dꝫ exponere ſeipm piculo mortis:vtputa in-
trat bellũ vel iter latronũ piculis plenuꝫ vel
peſtilẽtie terrã ⁊ alias periculoſas infirmita
tes incurrit. Nã generalis regula eſt ſm Pe
trũ de palude:ꝙ ſemp tũc eſt piculũ mortis
cum qs eſt i tali caſu in quo frequẽter hoies
moriunt. Hec in angelica. Ex quo ptꝫ ꝙ mu-
lieres in partu conſtitute ſunt in piculo mor
tis:ideo ante tenent confiteri de propinquo.

Octauꝰ caſus eſt rõne articuli.ſ.mortis:qꝛ
tũc qlibet tenet ſe preparare p ꝯfeſſionem ⁊
pniam verã ad dei miſericordiã cõſequẽdam
in iudicio tũc imminenti. Vñ ſctũs Aug. in
ſua legenda dixiſſe legitur in hora mortis:ꝙ
nullus hoim quãtũcunqꝫ excellẽtis meriti ſi
ne ꝯfeſſione ⁊ eucbariſtia debeat mori. O ḡ
chariſſimi nolite pdere aias vr̃as:ſed ꝯfite-
mini ꝓut tenemini in caſibꝰ p̄dictis ſaltẽ ꝓ-
pter vtilitatem confeſſionis. Z

Circa tertium de ſalubri

liberatiõe.ſ.a morte p ꝯfeſſionẽ. Ex quo xp̄s
dñs in hodierno euangelio iuxta thema pre-
acceptũ iurãdo ꝓmittit di. Amen amen dico
vobis:ſi qs ſermonẽ meũ ſeruauerit mortem
non videbit in eternũ. Et inter oẽs xp̄i ſermo
nes obſeruãdos precipue ſermo de facienda
cõfeſſione habet hoiem liberare ſalubriter a
morte:ſm qḋ teſtat Amb. in ſermone quadra
geſime:⁊ de pe.diſti.ſ.c.ecce nunc. dicẽs. Con
feſſio animam a morte liberat. Jḋ breuitatis
amore finẽ ponẽdo huic ſermoni ſufficiat no
tare qñ confeſſio liberat a morte triplici:vi-
delꝫ qꝛ primo a morte aie:q̄ fit p pctũ:a quo
liberat excludẽdo. ſcḋo a morte nature:a qua
ſepe miraculoſe liberat. tertio quoqꝫ a morte
gehẽne precauendo. Hac oſtẽdit deꝰ per tale
exẽplũ miraculoſuꝫ quod narrat Ceſarius in
dial. dicens:ꝙ in ciuitate Darbaceñ. clericus
quidam depauperatus habens ſororem dixit
cuidã aurifabro. Apporta ad domũ meam va
ſa aurea ⁊ argentea:eſt enim quidam merca-
tor apud me qui vult talia emere. Aurifaber
lucrum deſiderans accepit plurima vaſa hu
iuſmodi ⁊ venit. Quem videns clericus eſſe
ſolum in domo occidit ꝓpter habendum the
ſaurũ illũ:⁊ cũ ſorore adiuuãte in cloacã ꝓie
cit. Cũqꝫ aurifaber nõ rediret domum altera
die familia inquirere cepit illũ. Tandẽ ſuſpi
tione mota clericus ille atqꝫ ſoror captiuant
ſed crimen negãt. Poſtea cõuicti p aliq̄ indi-
cia res innotuit ⁊ morti adiudicantur ambo

Tunc ſoror dixit fratri. Confiteamur pctã no-
ſtra vt ſi morimur in corpore non moriamur
eterna morte gehẽne.ſ. iuxta xp̄i ꝓmiſſum ſu-
pradictũ. Sed clericus induratus noluit con
fiteri. Puella aũt cõfeſſa eſt cum maxima con
tritione ⁊ lachrymis multis ſacerdoti. Deinde
colligati ſimul ad concremandũ:igne magno
accenſo clericus mox conſumitur: puella vo
virtute confeſſionis vinculis combuſtis non
aliter ſenſit ignis ardorem ꝙ ventũ roris flã-
tem. Quo viſo miraculo oẽs qui ibi aſtabant
deum laudauerunt:⁊ multi confeſſionem fre
quẽtare ceperunt. O ergo chriſtiane penſa va
lorem confeſſionis:de quo ſubſequẽti ſer. plu
ra alia dicemus. Rogemus ergo xp̄m ⁊c̃.

¶ Dñica de paſſione poſt prandium. Sermo
xxxviij. de confeſſionis fructibus ⁊ reiteratio-
ne neceſſaria.

PReoccupemus
faciẽ dñi in cõfeſſione. pſ.
xciiij. Sctũs pſal. in ſpiri-
tuſctõ inſtruit nos vbis in
pmiſſis: vt p̄occupemꝰ fa-
ciem dñi dei nr̃i in ꝯfeſſio
ne. Sed qñ iuxta ſcripturas:pmo q̄dã eſt cõ
feſſio diuine laudis:⁊ hãc debemꝰ nos p̄occu-
pare ſm Lyrã ſic itelligẽdo ꝙ tẽtatione diabo
li a tali ꝯfeſſiõe ipedire conãtis debeamꝰ anti
cipare:qḋ facimꝰ qñ a pctis ad deũ diligẽdũ ⁊
laudãdũ ꝯuertimur. Nã Ecci. xv. nõ eſt ſpecio
ſa laus in ore pctõris. Scḋo q̄daꝫ eſt confeſſio
pctõꝝ ⁊ accuſatiõis:⁊ i hac debemꝰ deũ iudi-
cẽ p̄occupare in pñti faciẽdo. Nã in exẽplo vi-
demꝰ ꝙ qñ qs eſtimat a iudice ſniam mortis
contra ſe ferendaꝫ iuſto iudicio: tunc feſtinat
p̄occupare faciẽ iudicis anteqꝫ ſnia lata ſit et
ꝓlata:vt negocia ſua cõponat antea ꝙ ſniaꝫ
damnationis excipiat. Sic ſpiritualiter debe
mus chariſſimi et nos anteqꝫ in hora mortis
iudex xp̄us ferat damnationis ſententiam vt
ponamus cum xp̄o p̄occupando ⁊ preuenien-
do tp̄us iudicij ⁊ ſnie in confeſſione pctõꝝ ne
ſentẽtia eterne dãnationis feriamur. Proinde
Eccl'i. xvij. Ante morteꝫ cõfitere a mortuo qſi
nihil perit confeſſio:qḋ põt poni ꝓ alio the-
mate. Et ſm Lyrã exponit:qꝛ confeſſio pecca
toꝝ ante mortẽ valet ad ſalutẽ multipliciter
ſed poſt mortem inutilis eſt ſibi. O ergo cha-
riſſimi: o viri:o mulieres:o ſenes:o iuuenes:
o diuites:o pauperes:o pncipes:o oẽs cõiter

hominesːhortor vos ⁊ me iuxta pmiſſuꝫ the-
ma. pꝛoccupemus faciē dñi in ꝯfeſſiōe. Itaqꝫ
de confeſſione adhuc tria myſteria ꝑ hoc ſer
mone declarabimus preter ea que tacta ſunt
in pꝛecedentibus.

Pꝛimū de ꝯfeſſionis ſaluifica iteratione.
Scōm de reiteratōis neceſſario obligatōe.
Tertiū de omiſſionis duriſſima dānatiōe.

A Circa pꝛimū de confeſ
ſionis reiteratione queritur: vtrū ꝯfeſſionem
factam reſpectu eorūdē pctōꝝ debeat hō rei-
terare? Reſpondetur ſm Rich. in .iiij. di. xvij.
⁊ cōmuniter docto. ꝙ vere ⁊ legitime confeſ-
ſus non tenetur de neceſſitate de eiſdem pec-
catis ꝯfeſſionem reiterare. Notanter dicitur
vere ⁊ legitime ꝯfeſſus: qꝛ in certis caſibꝰ qbꝰ
confeſſio non fit rite vel legitime: tenetur ne-
ceſſario confeſſionem peccatorum iterare vt
fiat legitima confeſſio: de quibus patebit art.
ij. Alſ nō tenetur quis obedire etiam confeſ-
ſori pꝛecipienti ſibi vt iteꝝ eadem peccata cō
fiteaſ de quibus rite confeſſus eſt ſm petruꝫ
de palude. Rō Richar. eſt: quia nō eſt rōnabi
le vt ꝑ eadē cauſa neceſſe ſit hominē bis iudi
cari in eodem foꝛo. Si tamen quis ex bono cō
ſilio velit iterare ꝯfeſſionem de eiſdem pecca
tis laudabile eſt ⁊ meritoꝛium. de peñ. diſt. j.
menſuram. Hec in angelica. B Pꝛoinde
Alexan. de ales in .iiij. non tamen ꝑ neceſſita
te ſed quadā ꝯgruitate laudat illos qui ſepiꝰ
iteꝝ ꝯfitenſ pctā: ⁊ ſtatim aſſerens frequentē
cōfeſſionem valere ad plures vtilitates.

Pꝛima eſt culpe cognitio.
Scōa erubeſcentie ſatiſfactio.
Tertia mentis ſecuratio.
Quarta pene diminutio.
Quinta interceſſoꝛum multiplicatio.
Sexta gratie augmentatio.
Septima remiſſionis conſecutio.
Octaua offenſionis euitatio.
Nona dei gloꝛificatio ⁊ demonū confuſio.

Pꝛima vtilitas dicitur culpe cognitio: qꝛ ſa-
cerdos inſtruere debet cōfitentem ⁊ ei oſtēde
re peccatoꝝ grauitate: ſi eſt moꝛtale vl̄ venia
le: vt ſciat ſe cauere: ⁊ ſic ſepe confitendo clari
us cognoſcit peccata ſua: ⁊ cōſcientiam ſcit re
ctificare. Scōa dr̄ erubeſcentie ſatiſfactio.
Aug. de pe. diſt. j. quem penitet. dicit. Erube-
ſcentia magna pars eſt ſatiſfactionis. Ter
tia dicitur mentis ſecuratio: que fit ex cogita-
tione venie accepte. Quarta pene diminu-
tio: que fit ex vi clauium. Quinta interceſ-
ſoꝝ multiplicatio: qꝛ confeſſoꝛes teneſ oꝛa-
re ꝑ illis qui ſibi confiteſ: ⁊ ſic pluribus cō
fitendo plurificanſ oꝛantes. Sexta gratie
augmentatio: quia qualibet confeſſione gra-
tia acquiriſ. Septima remiſſionis ꝯſecu
tio. Unde magr̄ in .iiij. diſtin. xvij. c. iiij. dicit.
Quāto pluribꝰ cōfitebiſ quis in ſpe venie tur
pitudinē criminis: tāto facilius cōſequiſ gra
tiā remiſſionis. Octaua dr̄ offenſiōis eui-
tatio: quia deus auget gratiam vt poſſit ca-
uere peccata. Nona dei glꝛificatio ⁊ demo-
num deiectio: qꝛ totiens deus ꝑ humilitateꝫ
confitentis glꝛificaſ ⁊ diabolus confundiſ, ⁊
deijciſ. C Unde Aug. lib. de pnīa dicit.
Nec vehemētius diabolū ꝓſternimꝰ ꝙꝫ cum
humilitatem ſequimur: nec acrioꝛes ei dolo
res infligimus ꝙ cum pctōꝝ nroꝝ plagas cō
fitendo ſanamus. Hec ille. Exemplum nar-
rat Ceſarius in dial. ⁊ in ſpe. exem. di. vj. exē-
plo. lxxiiij. ꝙ quidam magr̄ Thomas theolo
gus cū in caſtro quodā moꝛiturus eſſet vidit
diabolū ſtantē in angulo. cui dixit. Quid hic
ſtas cruenta beſtia: adiuro te ꝑ deū viuū: dic
mihi qd vobis maxime noceat. Ad qd̄ demō
rñdit. Nihil nobis tantū nocet ⁊ virtutes no
ſtras ſic eneruat quantum frequens cōfeſſio.
Quo audito doctoꝛ ille letus expirauit. O er
go chꝛiſtiane diſce confeſſionē frequentare.

Sed vt ꝑ conſolatione aliquod inſeram
exemplum ad excitandum a ſomno: nolite cō
fiteri ficte: vt narraſ de quodam qui iuit ad
macellum: volens videlꝫ carnes aſtute rape-
re: ⁊ pꝛius intrauit eccleſiaꝫ: viditqꝫ ibi ſacer
dotem confeſſiones audientem. Acceſſit qꝫ
⁊ ſecreto quaſi ficta confeſſione dixit eidem.
Dñe habeo quēdā ſociū peſſimū qui non eſt
ꝯfeſſus a multis annis: nūc induxi eundeꝫ vt
ꝯfiteaſ. audite ergo eundē ⁊ coꝛrigite dure:
qꝛ auarꝰ eſt: ⁊ de pecunia vobis potiꝰ loquiſ
ꝙ de alijs. Sacerdos ait. Adduc illū ad me.
Tunc ille in macello acceptis carnibus dixit
carnifici. Mitte ſeruū tuū mecū ⁊ illi perſol-
uam in hoſpitio. Quem adduxit ad ſacerdo-
tē. Cui ſuſurrans dixit. Iſte eſt hō de quo dixi
vobis. Sacerdos ſimplex neſciens dolum di
xit illi ſeruo carnificis. Expecta fili quouſqꝫ
pficiā iam iſtius ꝯfeſſionē. ſ. quem audire ce
pi: ⁊ poſtea diſponemꝰ. hoc iſte de ſoluendo
putauit. Ille aūt cum carnibus interim ab-
ſceſſit. Poſtea ergo ſacerdos dixit illi ſeruo.
Confitere fili pctā tua. At ille. Quid mihi de
confeſſione: ꝑſolue pꝛecium ꝑ carnibus. Sa
cerdos dixit. Miſer audiui de te: qꝛ totus es

auarus ⁊ ſemꝑ pecuniā ſomnias:ſcito:q₂ nūc
te ꝯfiteri opꝫ qui nō es ꝯfeſſus a multis an-
nis:vt dixit mihi ſoci⁹ tuus. Sicqꝫ altercatio
ne mota magna rixa eſt inter eos exorta. Sꝫ
iā conuertamur ad ſermonē. D

Circa ſecūdū de reiterā-

di obligatione q̄rit̄:in quib⁹ caſib⁹ neceſſe ſit
iterare ꝯfeſſionē de eiſdē pctīs factā. Ad qđ
rn̄dek ſm doc.ꝙ multi ſunt hmōi caſus. Ex
quib⁹tm̄mō illos q̄ cōius approbant̄ ⁊ tuti⁹
videnk teneri hic ꝓſequemur.

Primo ꝓpter abſolutionis impotentiam.

Scđo ꝓpter confeſſoris ignorātiam.

Tertio ꝓpter diuiſionis maliciā.

Quarto ꝓpter obliuionis negligētiam.

Quinto ꝓpter debite diſpoſitiōis carētiā.

Primus caſus ꝓpter abſolutionis impoten-
tiā:h̄ eſt qn̄ confeſſus eſt primo aliq̄s cōfeſſo
ri tali.ſ.q̄ illū nō potuit abſoluere:vel q₂ ille
confeſſor nō habuit iuriſditionē:eo ꝙ fuit ſa
cerdos alienus:nō aliq̄ modo ꝓprius:vel q₂
excōicatus aut interdictus vel ſuſpenſus:vel
q₂ confitēs habuit tale pctm̄ qđ ſacerdos nō
potuit ſua auctoritate abſoluere:ꝓpterea dꝫ
ad ſuꝑiorē recurrere ꝓ abſolutione:⁊ illi te-
nek iterato cōfiteri. In p̄dictis caſib⁹ qn̄ con-
fitens poſtea audit vel ꝑcipit talia tenek ite-
rare cōfeſſionē. Ratio:q₂ abſolutio nō valet
ab eo q̄ non pōt abſoluere.ex̄ de ſen.excō.ca.
nō dubiū. Unde ſm Rich.opꝫ tūc recurrere
ad ſuperiorē:⁊ iterū confiteri illa de quibus
nō potuit abſolui:alia aūt peccata a quibus
potuit abſolui iterato ꝯfiteri non tenetur de
neceſſitate:ſi tamen integre oīa confeſſus eſt
ꝓprio ſacerdoti ꝑ oīa rite ⁊ abſolutus eſt le-
gitime:al's tenek. Quia qđ non eſt rite factū
ꝓ nō facto reputak.ff.q̄d de his q̄ ſatiſdare co
gunk.l.quotiens. Secundus caſus ꝓpter
confeſſoris ignorātiam. Nā ſi quis ſciēter cō
fitek ignoranti cōfeſſori in caſu ꝑiculoſi pec
cati quo ille neſcit abſoluere tenek confeſſio-
nem iterare alicui cōfeſſori diſcreto ne ſe pe-
riculo exponat. Tertius caſus ꝓpter diui-
ſiōis maliciā.ſ.qn̄ q̄s nō ꝯfitek itegre oīa vni
ꝯfeſſori ex malicia:ſcienk tacēdo aliqđ morta
le vel ei⁹ circūſtātiā q̄ eēt neceſſario ꝯfitenda:
tūc tenetur iterato oīa ꝯfiteri. Et de hoc exē-
plū ponemus in fine huius ſermonis. E

Sed q̄d ſi aliqđ pctm̄ mortale tacuit:nō
ex malicia ſciēter:ſꝫ ex obliuiōe vl' ignorātia?
Rn̄dek ſm Rich.in.iiij. diſ.xvij. ⁊ in ſumma
Angelica:ꝙ ſi confitens adhibuit debitam
diligentiā ſufficiēter prout potuit: vt memo-
riā haberet oīm pctōꝝ mortaliū:tūc nō tenek
cōfiteri alia pctā cōfeſſa:ſed ſufficit ꝯfiteri ſo
lū hoc pctm̄ de quo recordak.ſ.qđ fuerat obli
tus ꝯfiteri prius. Sed an hoc debeat cōfite-
ri eidē ſacerdoti cui pri⁹ fuit ꝯfeſſus qn̄ fuit
iſtud pctm̄ oblitus. Reſpondek ſm eundē ꝙ
de neceſſitate nō tenek:ſed ſufficit ꝯfiteri al-
teri. Si aūt confitens nō adhibuit debitā di
ligentiā ad memorādū:ſed fuit ignorās igno-
rantia craſſa vel affectata:tunc tenek oīa pec
cata ſua confeſſa ⁊ taliter oblita cōfiteri vni
ſacerdoti:excepto ſm Bona. ꝙ ſi in priorē ſa-
cerdotē haberet cui fuit recenter cōfeſſus:ita
ꝙ in memoria haberet cōfeſſa pctā: vel ſaltē
penitentiā impoſitā: tunc ſufficeret confiteri
oblitū cū ſua negligētia: ⁊ de illis prius con-
feſſis dicere culpā implicite:vt ſermōe.xxxvj.
Q. F Ex his documentū eſt ſm Petrum
de palude in.iiij.ꝙ qn̄ primus cōfeſſor habe-
bat auctoritatē abſoluēdi ab omni excōicatio
ne:⁊ ab oībus caſibus et ſic intendebat abſol
uere ab oībus confitentē:tunc lꝫ pctm̄ oblitū
et negligentia eſſet caſus reſeruatus vel ex-
cōicatio:poterit nihilomin⁹ cōfeſſor ſecūdus
eū abſoluere:q₂ nō poteſt eſſe amplius caſus
reſeruatus: nec excōicatio:ſed ſolū pctm̄ ſim-
plex. Aduertant ergo illi qui eligunt cōfeſſo-
rem auctoritate aplica:vel qui intrāt religio
nem vt ſcꝫ faciant ſe abſoluere: ſic ꝙ in abſo-
lutione confeſſor intendat ab omni excōica-
tione et oībus reſeruatis caſibus abſoluere:
quantū auctoritas eorū ſe extendit:alioquin
oporteret recurrere ad cuꝫ qui de iure poſſet
a tali abſoluere. Facit ex̄ de ſen.excōi.c.officij
a cōtrario.⁊ de reſcrip.c.ſuꝑ lr̄as. Hec angeli
ca. Quartus caſus.ſ.in quo quis tenek rei-
terare cōfeſſionē eſt ꝓpter obliuionis negli-
gentiā:hoc eſt qn̄ quis contēpſit vel neglexit
implere iniunctā penitentiā ꝓ mortali:⁊ iam
oblit⁹ eſt illā. Si aūt recordak nō tenek iterū
confiteri de negligentia vel contēptu omiſſe
penitētie. Excipitur ſm Bona. qn̄ rediret ad
eundem confeſſorē qui recordaretur de con-
feſſis: vel penitentia quā iniūxerat tunc ſine
iteratione ſufficeret illam penitentiā reacce-
ptare. Quintus caſus ꝓpter diſpoſitiōis
debite carentiā.ſ.quādo ficte eſt cōfeſſus ſine
debita diſpoſitione cōtritionis vel attritio-
nis. De hoc vide ſermone.xxxvj.Q. Aliqui
ponunt plures alios caſus circa hoc ſed qm̄
nō approbant illos doctores moderni cōmu-
niter:ideo dimitto. G

Circa tertiū de omiſſiōis dānatiōe duriſſima nota. ꝙ in ꝯfeſſione aliqđ pctm̄ omittens ſciēter ſm theol. tādurisſime dānaſ a deo ꝓ nullū pctm̄ etiam qđ ꝯfeſſus eſt tūc ſibi remitteſ: ſed ꝓ omnibus penā habebit. Excuſaſ tn̄ ſi ex ignorantia inuincibili omittitur: ſicut pueri ꝛ puelle faciunt plura pctā. ſ. mentiēdo vel peierando vl̕ blaſphemādo: vituperando: maledicēdo ꝛ hmōi modis alijs. Silr̄ fatui ꝛ amentes qui cū ad ꝯfeſſionem inducunſ: plura ſepiꝰ ꝯfitendo dimittunt: ꝛ tales excuſanſ a dānatiōe ꝓpter ignorantiam inuincibilē ſm oēs docto. cōiter. Et ſm qđ dr̄ in angelica ſumma: tales etiam: qn̄ adulti facti recognoſcunt illa cōmiſiſſe mortalia ꝛ omiſiſſe in ꝯfeſſione: ꝓpter talem ignorantiā non teneņ iterare ꝯfeſſiones prius factas a principio: ſed ſufficit de illis ꝯfiteri ſolum qn̄ talia cognouerūt fore mortalia. Sed qui ſcienter talia dimiſerunt: ꝯfiteri tenentur iterato quo ad omnia quantū recolūt: alioqn̄ dānabunſ et punienſ ꝓ oībꝰ ꝯfeſſis in tali cōfeſſiōe nō legitime fctā q̄rq̄t ānis ſic ſteterūt ſine vera ꝯfeſſione. Et patet per Exemplum notabile qđ legitur in libro dicto Scala celi. ꝛ in Speculo exem. diſt. ix. exem. xxxſ. ꝙ duo fratres quoꝝ vnus habebat auctoritatē penitētiarij pape: ꝛ alter erat innocēs. Cū irent per viā venerūt ad caſtrū cuiuſdam nobilis matrone q̄ pctm̄ q̇ddā cum ſuo ꝯſanguineo cōmiſſum in adoleſcentia vſq; ad annos vndecim pre verecundia ꝯfiteri non fuit auſa hec cogitauit di. Iſti fratres nō cognoſcūt me ꝛ forte nunq̄ deccetero videbunt me: ideo ſecure iſtis ꝯfitebor. Cūq; ꝯfiterēſ p̄mo iſtoꝝ fratrū: ſcđs ſtans ex oppoſito ad orandū videbat ꝙ ad ſingula que ꝯfitebaſ bufo de ore illius exibat ſaltañ. ꝑ eccliaꝫ exiens. vltimo oīm vidit bufonem teterrimū ex ore illius pluries caput extēdentē quaſi exiret: ſed ſe iterū retraxit. Ad qđ omnes alij bufones turmatim reintrauerūt ſalieñ. in os eiuſdē mulieris. Facta abſolutione. ſ. eo ꝙ hec ꝯfeſſor neſciuit: receſſit mulier. Et tandē fratres cū incederāt i via is q̄ vidit talia narrauit ꝯfeſſori: q̄ ex hoc ītellexit ꝙ non fuerit bn̄ ꝯfeſſa mulier. Redeuntes ergo reppererūt eādē mulierē ecce ſubitanea morte mortuā. Uñ ꝯtriſtati exorauerunt deū vt reuelaret ſtatum illius. Et ecce mulier apparuit eis eq̄tans ſup draconem ꝛ duo ſerpentes accingebāt collū illiꝰ ſuggeñ. vbera illius: duo bufones erant ſuper oculos: duo canes deuorantes brachia: ſagitte ignite per aures exibant: et de ore ignis ſulphureus ſpirabat: in capite lacerte ſtabant. Quam ſic videntes fratres territi iterrogauerūt. Et dixit. Ego ſum iſta mulier infelix q̄ celaui pctm̄ et ſum dānata perpetuo. Tūc frater penitentiariꝰ dixit. Per deū adiuro te dic quid ſignificāt iſta q̄ in te video? Rn̄dit. Serpentes in vbera dati ſunt mihi ꝓpť tactꝰ īmundos. Bufones in penas oculoꝝ aſpiciētiū praue. Canes ī penā qr elemoſynas q̄s debuiſſem paupibus dare dedi canibꝰ ꝛ amatoribus carnalibus. Sagittas ob cātilenas ꝛ detractiōes auditas: ignē vrentē ſpiro ꝓpť ꝯcupiſcētias ꝛ oſcula ꝛ turpiloq̄a. Lacerte in penā ornatꝰ capič. Draconi data ſum q̄ ineſtimabili dolore me cruciat ꝓpter pctā: q̄ oīa cruciāt me eo ꝙ vnū pctm̄ tacui. Tūc Frater iterū. Dic mihi ꝓpť q̄lia pctā plures dānanſ. Rn̄dit: viri dānanſ ꝓpť multavario mō: ſed mulieres p̄ſertim ꝑ quattuor plurime dānanſ. Primū ſortilegij. Secūdum ornatus vani. Tertium pctm̄ lingue. Quartuꝫ ꝯfeſſionis tacite ex verecūdia. His dictis draco ſubito leuās eā clamātem. Ue ve mihi maledicte: ad infernū portauit. Rogemus ergo dn̄m Jeſu ꝓ gr̄aꝫ ꝛc. Predicta myſteria de confeſſione ſufficiant alijs que non pertinēt ad ſermonem popularem omiſſis.

¶ Feria. ij. poſt dominicaꝫ de paſſiōe Sermo xxxix. de ſatiſfactionis diffinitione: diſtinctione ꝛ iniunctione.

Stabat Jeſus et clamabat dicens. Si quis ſitit veniat ad me et bibat Joan. vij. ꝛ in euāgel. hođ. Dn̄s ieſus (ſicut Chryſo. ſuper hec v̄ba dicit) nemineꝫ violētia vl̕ neceſſitate cogere vult ad ſaluteꝫ trahēdo. Sed ſi q̄s hꝫ deſideriū ſalutis hunc vocat: ꝓpterea dn̄s ipe ſtabat ꝛ clamabat di. Si quis ſitit. i. ardēti amore deſiderat diuinā gr̄am: veniat ad me ꝛ bibat. ſ. in anima aquaꝫ hanc. Sp̄ualiter ꝛ nunc dn̄s Jeſus expectando pctōres ad pn̄iaꝫ: clamat. ſ. vocādo omnes di. Si q̄s ſitit. ſ. ſalutē eternā: veniat per ꝯuerſionem veraꝫ ad me vt habeat potum gr̄e ꝛc. vt patet in euāgelio hodierno ꝙ hoc dixit de ſpirituſancto. Et quo aūt nemo pōt venire ad xp̄i gratiam habendam poſt peccatū mortale niſi ꝑ verā pn̄iam que ꝯſiſtit in ꝯtritione confeſſione ꝛ ſatiſfactione. Et quia de primis

duobus ſufficienter egimus in p̄cedētib⁹. Reſtat iã agere de ſatiſfactiōe. De hac ergo tria myſteria notabimus p̄ ſermone.

Primū de ſatiſfactionis diffinitione.
Scḋm de ſatiſfactionis diſtinctione.
Tertiū de ſatiſfactionis iniunctione.

I Circa primū de ſatiſfactionis diffinitione

vt ſciamus quid ſit ſatiſfactio. Ad qḋ eſt notādū ſm Petrū in.iiij. diſt.xv. ꝙ ſatiſfactio facit p̄cipua duo. Primo quia p̄terita pctā curat recompenſando. Secundo quia futuris preſeruat cauēdo: ppterea varie diffinitur a doctorib⁹ theolog. Primo nãq ſm Anſel.li.i. Cur deus hō.cap.xiij. diffinit ſic. Satiſfacere eſt deo debitū honorem reddere.ſ. quē honorē hō per pctā p̄terita abſtulerat. Nam ſm Alexan. hō peccando facit deo iniuriã: ⁊ eius honorē q̄ntū in ſe eſt aufert: qi ipm nō honorat vt deberet: obediendo eius pceptis: ſed ɔtēnit: erigendo ſe ɔtra creatorem ſuum peccando. Sed cū homo penitēs humliat ſe deo: per penã recōpenſando: deo honorē debitū reddit: ⁊ ſic ſatiſfacit. Scḋo quoq quo ad pctã futura per Augu. de eccleſiaſticis dogmatib⁹: ⁊ habet ſ.iiij.di.xv. diffinit ſic. Satiſfactio eſt pctōꝝ cauſas excidere ⁊ eoꝝ ſuggeſtionibus aditū nō indulgere. Et ſm Bonauen. ac Tho. vocat cauſas: ſcz intrinſece motiuas ad peccandū: vt eſt concupiſcentia peccãdi: ɔſuetudo ⁊ hmōi. Suggeſtiones autē vocat occaſiones extrinſecas vel opportunitates ad peccandū vt ſunt locus: tempus ſocietas ⁊ hmōi: nam vere ſatiſfaciens vł penitēs debet talia remouere ⁊ cauere: puta eijcere a ſe male mulieris ſocietatem: declinare locum ⁊ tp̄s opportunū: alr̄ non vere ſatiſfacit. Silr̄ ſi q̄s non vult reddere alienum p̄ qḋ ɔtractū eſt pctm̄. nam.xiiij.q.vi. Si res. Aug. dicit. Pctm̄ non dimittitur niſi reſtituat alienum. R Tertio denique Richar. in.iiij.diſ.xv. diffinit ambas illas complecteñ. ſic. Satiſfactio eſt pro illata iniuria voluntaria recōpenſatio ſm iuſtitie equalitatem cum pp̄oſito non cōmittendi nouã iniuriã. Dicit in hac diffinitione volūtaria: q: alr̄ non eſſet ex charitate: nec meritoria. Vñ de pe.di.vij. Nullus Augu. di. Nullus expectet qñ peccare non poteſt. Arbitrij enī q̄rit deus libertatē vt delere poſſit cōmiſſa: nō neceſſitatē ⁊c. Itē di ſm iuſtitie eq̄litatē: q: debet fieri ſm debitum iuſtitie: vt q̄ pl⁹ peccauit plus ſatiſfacere velit. Vñ Mat.iij. Facite dignos fructus pnie. Grego. In hoc vniuſcuiuſq ɔſcia conuenit vt quātō quiſq maiora ſibi dāna intulit p̄ culpã: tanto ampliora lucra q̄rat p̄ pniam ⁊ cetera operādo bona plura. Itē dr̄ cū pp̄oſito nō cōmittēdi ⁊c. Nã de pe.di.iij. Irriſor. dicit Iſid. Irriſor eſt ⁊ nō penitēs q̄ adhuc agit qḋ penitet. O ergo pctōr diſce quō ſatiſfacias p̄ pctis.

L Circa ſecundū de diſtinctione

ſatiſfactionis notandum ꝙ ſm docto. ſatiſfactio accipi vel intelligi poteſt dupliciter.

Primo p̄ ſatiſfactione q̄ fit homini h̄ eſt p̄ reſtitutione rei aliene: ⁊ hec eſt neceſſaria: vt patebit alijs ſermonibus. Scḋo p̄ recōciliatione. Et ſic ex quo oēs partes pnie.ſ. ɔtritio ⁊ ɔfeſſio ordinant ad recōciliationē faciēdã cū deo: q̄libet earū dici pōt ſatiſfactio: vt pꝫ in ſumma Ange. ſm Bonauen. Tertio mō accipit p̄ pene debite ſolutione. Et ſic eſt vna pars pnie: q̄ eſt aſſūptio ſiue adimpletio pnie quã ſacerdos iniūgit in ɔfeſſione. Et ɔſiſtit in tribus.ſ. orōne: elemoſyna ⁊ ieiunio principaliter quoniã alia oīa q̄ poſſent in pnia iniūgi ad hec tria reducūtur. Iſto modo tertio q̄uis ſatiſfactio ſit diſtincta pars pnie de p̄ ſe: tñ p̄ accidēs ɔuenit etiã cū alijs partib⁹ pnie: q: ſic ſatiſfactio ſoluit penã debitã p̄ pctis: ita ⁊ cōtritio p̄ dolorē ſenſibilē ɔiūctū ſatiſfacit: ⁊ confeſſio p̄ erubeſcētiã. Hec ex Bonauē. in.iiij.di.xvi. circa litterã. Et de iſta ſatiſfactōe in ſeq̄n.

M Circa tertiū de iniunctione

ſatiſfactionis.ſ. p̄ pnia queritur: vtrū vere penitēs teneat de neceſſitate acceptare ⁊ explere p̄ ſatiſfactione quãcunq penitētiã iniūctam a ɔfeſſore. Ad hanc reſpōdetur ſm Richar. in.iiij.diſt.xviij. et alios recolligendo tria documenta.

Primū de indiſcreta penitentia.
Scḋm de diſcrete iniuncta.
Tertiū de penitētia cōmutanda.

Primū eſt ꝙ q̄cunq ɔfeſſor iniungit indiſcretam pniam: non tenetur confitens illam acceptare nec explere. Ratio quia taliter iniūgēs penitentiam ſcz indiſcretam ɔfeſſor abutitur claue ſua: videlꝫ claue ſcientie ⁊ poteſtatis: ergo ⁊c. Scḋm documētū ꝙ qñ ſacerdos iniungit pniam diſcretam ⁊ rationabilem: penitens tenetur ⁊ debet eam recipere ⁊ p̄ viribus adimplere. Ratio: q: penitentiam imponendo diſcretam ſacerdos recte vtitur clauibus. Quilibet autē tenet ſui iudicis iuſtã ſniam ſeruare. Vñ ſi penitens talē penitētiã ſciēter

⁊ ex deliberatione omiſerit implere: mortalr̄ peccat cū facit abſq3 legitima cā. ¶ Sed di. Exquo p quolibet pctō mortali pōt ſacerdos īponere pniā3 ſeptennē regulariter vt p Hoſtieñ. pt3 de pe. ⁊ re. Et. xxxiij. q. ij. ca. Hoc ipm. ⁊ §. ſequēti. ⁊. xxij. q. ſ. Predicandū. Si ergo teneť accipere tantā pniam hō p ſingulis pctis: quis pōt ſaluari: cū vix inueniať q̄ taliter peniteat. Ad hec rn̄detur q̄ q̄uis regulariter deberet ſeptēnis pnia ſm canones antiquit⁹ factos imponi: tn̄ hodie pnie ſunt arbitrarie vt teneť cōiter ſm doctores de pe. ⁊ re. ca. De⁹ qui. ⁊ de pe. di. ſ. Mēſurā. Ita q̄ Joānes andree. ex̄ de emptiōe ⁊ vēditiōe. ca. Ut mēſure. teneť q̄ canones pniales hodie de nihilo ſeruiūt niſi q̄ bonū eſt vt ſacerdos ſciat ſm eos ſe ꝑpare ⁊ pctōri innoteſcere q̄d mereť. Idcirco ſacerdos pōt recedere a dict3 canonib⁹: imponēdo pniam quā vult ꝑpter fragilitatē hoim: ⁊ ex cauſa diſpēſare: vt pt3 in Angelica. Immo ſm Hoſtieñ. de pe. ⁊ re. §. Ad q̄d valent. Exquo de⁹ eſt largus dimittēdo penitēti penā eternam: ſeru⁹. i. ſacerdos nō debet eſſe parc⁹ in mitigādo pniam tpalē q2 melius eſt ꝑpter miam reddere rōnes q̄3 ꝑpter ſeueritatē: vt dicit Chryſ. xxvj. q. vij. c. Alligāt. Uñ ↄfeſſor diſcretus debet eſſe vt imponat talem pniam qualē veriſimiliter pōt ↄfitens portare ne deterius eidem cōtingat poſtea nō impleñ. Et ſi videt illū nō inclinatum ad pniam magnā: imponat quantūcūq3 paruā penitētiā quā ſpōte velit: vt ſi nō pōt gaudere de oīmoda illi⁹ purgatione in pſenti: ſaltē gaudeat illū liberatum a gehēna ad purgatoriū trāſmittere. Caueat tn̄ confeſſor vt ſic arbitreť: ne vileſcat. ſ. eccľie auctoritas ⁊ ne cōtemnať poteſtas clauium: atq3 ne venie facilitas ꝑbeat incentiuū culpe. Ad id di. l. Abſit. ¶ Tertiū documentū ſm Rich. ē. q̄ ſi penitēs ſentiat pniā3 ſibi iniūctā fore nimis grauē ⁊ ad obſeruandū periculoſam: debet ad eundē confeſſorē vel ad aliū ſi illū non pōt habere recurrere: ⁊ alleuiationē vel cōmutationē petere: ⁊ ↄfeſſor debet ↄcedere.

Sed quid ſi confeſſor non concederet. Reſpondeť ſm Monal. ⁊ Angelicā: q̄ cōfeſſor teneť ex rōne charitatis (ne periculo illum exponat) talē pniam cōmutare ⁊ talē imponere quā ſine murmure ille velit portare ⁊ cōcedere vt ieiunia īpoſita poſſit redimere. Uñ p regula eſt ſm Innocentiū ⁊ Scotū di. xv. Q2 nullo mō ↄfeſſor d3 ꝑmittere pctōre3 a ſe deſꝑatū recedere: etiā ſi nollet aliena reſtituere vel in futurū a pctis abſtinere. S3 d3 eidē ↄſiliū dare ⁊ pnia iniūgere ⁊ hortari vt non deſiſtat bn̄facere q̄cq̄d pōt ⁊ illuminabit eū dn̄s. Et valēt ad multa bona ſm doct. de pe. ⁊ re. Quod quidā. Tn̄ talē q̄ nō vult abſtinere vel reſtituere non debet abſoluere: alˀs mortaliter peccaret tam abſoluens q̄3 penitēs ſm Rich. in. iiij. di. xvij. Hec in Angelica. Exēplum narrať in hiſtorijs fore q̄ quidā ebrioſus ↄfeſſus eſt: cui cōfeſſor imponere voluit vt nō biberet vinū. Ille nō acceptauit pniā3. Cui confeſſor. Quid ergo vis p pnia facere: Reſpondit. Impone mihi nūq̄ aquam bibere ⁊ hoc implebo. Quo īpoſito: ille ſuſcepit. Tandē cū longā viā quodā tpe iret nimis ſitiuit. Et cū fontes ꝑpe viā reperiſſet noluit aquā bibere ꝑpter pniam: licet in tali articulo nō teneret. Exquo accidit q̄ infirmat⁹ eſt ⁊ mortuus p vera penitētia obſeruatione ⁊ ſaluatus eſt. Rogem⁹ ergo xp̄m ⁊c.

¶ Feria tertia poſt dn̄icā3 de paſſiōe. Sermo xl, de reſtitutiōe alienoꝝ neceſſario debita.

Quidā dicebant quia bon⁹ eſt. Alij aūt dicebant nō ſ3 ſeducit turbas. Joā. vij. ⁊ in euāgelio hodierno. Scdm Chryſ. multitudo ppľi dicebat de dn̄o ieſu quia bonus eſt. Sed principes ſacerdotum ⁊ phariſei inuidia moti ipm infamabāt di. eſſe pctōrē ⁊ ſeductorē. Sic⁊ modo vnuſquiſq3 de altero loquiť ſm q̄ð afficiť. Nam qui diligit laudat. Qui aūt odit ⁊ inuidet detrahit ⁊ vituperat ꝑximum ⁊ infamat. Et tales detrahētes ſunt in ꝑiculo maximo: q2 nō ſolum mortaliť peccant ſ3 etiā tenētur ad reſtitutionē fame: alioq̄n nō vere penitēt. Na3 ſm Sco. in. iiij. di. xv. ⁊ Rich. ibidē añ oēm penitētie partē requiriť reſtitutio: vel voluntate ſiue ꝑpoſito vel actu: q̄ð eſt valde rarum ⁊ difficile. Ideo verſificator dicit. Diffamare caue nam reuocare graue. Unde phariſei ⁊ ſacerdotes iudeoru3 xp̄o detrahen. demeruerunt cadere in maius pctm̄ ſc3 homicidij innocētis: ⁊ tandem obſtinati perdiderunt regnum ⁊ vitā ⁊ incurrerūt eternā dānationē ⁊ ſic quia nō reſtituere famā xp̄i ſ3 extinguere voluerunt: iam in inferno obligati ſemꝑ penas reſtituūt ⁊ nūq̄ ꝑſoluunt ſ3 in ꝑpetuū cruciať. De quib⁹ euangelium hoc ⁊ thema

loquit. Itaq3 de reſtitutiōe ad quā ꝓ omi
dāno obligant hoies declarabimus tria my
ſteria hoc ſermōe(Et ꝓ hoc aliud thema po
terit aſſumi ex auctoritatib⁹ ſubſcriptis.)
Primū de legali obligatione.
Scōm de dānabili neglectione.
Tertiū de exēplari oſtenſione. ꝓ

Circa primum de legali

ligatione ſc3 ad reſtitutionē quouis dāno il-
lato generalr:ſiue fame ſiue rei ſiue perſone
vel conſcie ⁊c. Notandū ꝙ ois lex obligat
ad reſtitutionē vniuerſaliter oim alienoꝝ.
Primo lex diuina ⁊ ꝓphetica.
Scōo lex euāgelica ⁊ aplica.
Tertio lex canonica ⁊ ciuilica.
Quarto lex intrinſeca ⁊ phica.
Primo inqꝫ lex diuina veteris teſtamēti ⁊ ꝓ
phetica:qꝛ ſcribit preceptum duplex in deca
logo.Unum ſc3 Nō furtum facies. Quo ſm
Aug.⁊ doct.ꝓhibet ois vſurpatio rei aliene
cuiuſcūq3.Aliud eſt.Nō concupiſces rem ꝓ-
ximi tui:quo ꝓhibet retentio ⁊ affectio illi-
cita .Deniq3 Exo.xxij. ꝑcepit de⁹ di. Siquis
furatus fuerit bouē aut ouem ⁊ occiderit vel
vēdiderit:qnq3 boues ꝓ vno reſtituet⁊ quat
tuoꝛ oues ꝓ vna oue.Hec ibi.Et ſm doctores
Nota precipue ſm Rayne. in ſūma ꝙ per
hec deſignat reſtitutio faciēda in omnidam
no ꝓximi:Quare nāq3 quinq3 boues ꝓ vno
reddi precepit niſi ad recōpenſandum dānū
illatū.Nam bos vtilis eſt ad quinq3:qꝛ imo-
lat.carnib⁹ paſcit:lac dat:coriū diuerſis vſi-
bus miniſtrat ⁊ arat.Sed ouis vtilis eſt ad
qtuoꝛ ꝑma dicta ⁊ nō arat:ḡ ⁊c.Itē Leuit.
xxiiij.⁊ Deut.xix.lex mandat di. Qui irroga
uerit maculam Lyra.Deformitatem notabi
lem in mēbro mutilando:cuilibet ciuiū ſuoꝝ
ſicut fecit:ſic fiet ei:fracturā ꝓ fractura:ocu
lum ꝓ oculo:dentē ꝓ dente reſtituet.Qui ꝑ
cuſſit iumentū reddat aliud : qui occidit ho-
minē morietur ⁊c.Itē Tobie.iiij.Quicunq3
aliqd tibi opatus fuerit ſtatim ei mercedem
reſtitue.Alias auctoritates cauſa breuitatis
tranſeo. ꝗ Scōo obligat ad reſtitutio-
nem lex euāgelica⁊ etiā aplica Matth.xxij.
Reddite q̄ ſunt ceſaris ceſari⁊ q̄ ſunt dei deo
Et Luc.xix.Stās aūt Zacheus dixit.Dñe ec
ce dimidium bonoꝝ me.do pau.⁊ ſiquid ali.
defrau.reddo quadruplum.Dixit aūt ieſus.
Hodie ſalus huic domui facta eſt.Per qd̄ in
ſinuat xp̄s ꝙ ad ſalutem requirit alienoꝝ re
ſtitutio.O vtinā moderni redderent ſimplū
cū ille reddidit quadruplū.Itē apl's Ro.xiij.
dicit.Reddite oibus debita.Cui tributū tri-
butum:cui vectigal vect.cui timorē timo.cui
honorem honorem ⁊c. Itē Jaco.v.ca. Ecce
merces operarioꝝ veſtroꝝ que fraudata eſt
a vobis clamat.ſ. vos accuſando:vt exponit
Lyra.⁊ ibi notat quattuoꝛ pctā clamātia ad
deū cōtra peccatores accuſando ⁊ vindictam
peten.Primum ſanguinis innocētis effuſio.
Scōm vitiū ꝯtra naturā . Tertiū pauperum
oppreſſio.Quartū mercēnarioꝝ defraudatio
vnde patet ꝓpoſitum. Tertio lex canonica
⁊ ciuilica.Nam vt Aug.ait.xiiij.q.vj.Si res
inquit ꝓpter quā pctm̄ ꝯtractū eſt reddi poſ
ſit⁊ nō reddit:pnia nō agit ſed ſimulat:non
eñ remittit pctm̄ niſi reſtituat ablatum.Itē
ex de vſuris.ca.Cū tu.⁊.c.Tua nos. ad reſti-
ſtitutionē tenētur etiā heredes.Et.xiiij.q.v.
ca.Forte Aug.dicit. Multi ſunt qui dicunt
Auferā a diuite ⁊ paupibus dabo:ſ3 hoc dia-
boli calliditate ſuggerit:qꝛ ſi etiā totum pau
peri tribuat qd̄ abſtulerat: auget potius pec
catu3 ꝙ minuat.Hec ille.Plura alia ꝑtranſ-
eo pro breuitate. Item ex lege ciuilica ſiue
imperiali ⁊ politica vbi habet ꝙ nō liberat
quis a debito rei male ablate ſi ſcit cui eſt re
ſtituenda:ꝗuis det paupibus vel indulgen
tiarijs:ſed inſup pctm̄ auget:quia ille q̄ ſciē-
ter recipit furtū cōmittit.ff.de furtis.l.Fal-
ſas.Et hoc eſt intelligēdū niſi verus creditoꝛ
ratū habeat.Item pitiam agunt in corpore:
ſed pctm̄ detinēt in aīa qui volunt de rebus
male acquiſitis facere eccleſias vel elemoſy-
nas ⁊ nolūt reſtituere.ff.Quibus modis pi-
gnus vel hypotheca ſoluit.l. Iteru3 liberat
§.ij. Quarto lex intrinſeca ⁊ phica . Nam
lex nature dicta vt qd̄ tibi non vis fieri:alijs
non fac.ſed nemo vult ſuum proprium ipſo
inuito detineri:ergo ⁊c.Unde Policrates li.
iij.ca.iij.dicit. Philoſophi gentiū iuſticia3 q̄
politica dr informantes vnūquēq3 ſuis reb⁹
⁊ ſtudijs voluerunt eſſe contentum.Nā ma-
nus nō vſurpat id quod eſt pedis.i.ambula-
re:⁊ ſi ex cauſa vſurpauerit:ſtati ceſſante cau
ſa illud reſtituit pedi. quod ſi reſtituere non
poteſt:qꝛ forte pes nō poteſt ambulare: ideo
manibus reptat:tamen ſemper affectat vt re
ſtituat.O ergo peccatoꝛ qui nō reſtituis:ſci-
to quia veram penitentiam nō agis.O infe-
lix ꝓ rebus animam perdis.

℞ Circa ſecundu3 de dā-

nabili neglectione.ſ.reſtitutiōis, Notandum

ꝙ reſtituere nolens eſt in multiplici piculo
dānationis: ideo q̄totius debet homo alie-
na reſtituere ⁊ nō differre. Primū piculū dia
bolice captiuitatis: q2 vt Aug. dicit. Quādiu
tenes alienū: tādiu teneris a diabolo. Secun
dum ire dei ⁊ maledictionis. Nam qꝛ ſcriptū
eſt p Ps̄. Maledicti q̄ declināt a mandatis
tuis. Tenens aūt alienū facit ꝯ preceptū dei
triplex: ideo triplici maledictōi ſubiacet. Nā
primo facit ꝯ illud preceptū. Diliges primū
tuū ſicut teipm: q2 cum ſe nolit dānificari: tn̄
primum dānificat. Scd̄o contra illud prece-
ptū. Non furtū facies. Tertio ꝯtra illud. Nō
concupiſces rem primi tui: vt ſupra dictum
eſt de iſtis. Vñ expſſe deus maledixit talib⁹.
Deut. xxvij. di. Maledictus qui transfert ter
minos primi ſui. Lyra. vt ſic partē terre illi⁹
habeat ⁊ teneat. Tertiū piculū punitiōis
multiplicis: q2 exq̄ nullū peccatū remittitur
q̄diu alienū nō reſtituit: vt ſupra dictū eſt p
Aug. Jdeo p omnibus ⁊ ſingulis punietur
in inferno etiā de q̄bus ꝯfeſſus eſt interim.
Quartū leſionis crudeliter ledit nō ſolum
ppriam aiam dānando ſ3 etiā vxoiē ⁊ filios
⁊ cōſanguineos quib⁹ dat occaſionē ſuccedē-
di in alienis: ⁊ ſic piculū eis infert dānatio-
nis: q2 oēs ſcienter tenētes dānant̄ etiā here
des ⁊ ſuccedentes: vt dictum eſt. s̄. Secus ſi
neſcienter. O ergo chriſtiane pertimeſce ta-
lia pericula ⁊ noli perire.

S Circa tertium de exē-
plari oſtēſione. notādum ꝙ plurib⁹ exemplis
oſtenditur ꝙ homo obligat̄ ad reſtitutionē
faciendā: alioq̄n dānabit̄. Primū exēplum
legit̄ in veteri teſtamēto de Dauid qui adul-
teriū cū Berſabee ⁊ homicidiū Urie faciens
redargutus a deo p pphetā Nathā parabo-
la pppoſita ꝙ diues tulerit pauperis ouē vni
cā. Dauid ſniām tulit di. Filius mortꝭ eſt vir
qui hoc fecit: ⁊ ouē reddet in quadruplū. ij.
Reg. xij. Et ſic factū eſt ꝙ diuino iudicio q̄t-
tuor filios ex hoc amiſit. ſ. filium paruulū de
Berſabee natū. ⁊ Amō ⁊ Abſalon ⁊ Adoniā.
Scd̄m exemplū de diuite epulone Luce
xvj. Tertiū quoq3 de finali iudicio Mat.
xxv. Jn quo xp̄s iudex dicturus eſt ſniām dā-
nationis contra eos q̄ ppria nō dederūt pau
perib⁹. Proinde ſi diues epulo ⁊ alij reprobi
tradunt̄ cū diabolo igni ppetuo eo ꝙ nō de
derūt ppria pauperib⁹: quāto magꝭ dānabit̄
qui non dat alteri illud qđ de iure illius eſt.
Quartū exemplū de Juda traditore diſci-
pulo: de quo dr̄ Mat. xxvij. ꝙ retulit trigītā
argenteos q̄bus vendiderat xp̄m ⁊ ſe ſuſpen
dit: ⁊ in hoc ꝙ reddidit melior eſt vſurario
eo ꝙ nihil reddit qđ male acq̄ſiuit. Si ḡ Ju
das dānatus eſt: ergo male retinēs aliena pe
ius dānatur q̄3 Judas. peior eſt eīm talis dia
bolo ⁊ inferno q̄ ſanctos quos detinebat in
limbo: xp̄o iubente reddidit. Jſte aūt nō red-
dit aliena ad xp̄i preceptū. Ue ergo ⁊ ve ta-
libus. Unde rogemus dn̄m Jeſum ⁊c.

¶ Feria q̄rta poſt dn̄icam de paſſione. Ser.
xlj. de reſtitutione quādo ⁊ cui debeat fieri: ⁊
quid de impotente.

Oues mee vocē
meā audiunt ⁊ ego cogno
ſco eas: et vitā eternā do
eis. Jo. x. ⁊ in euāge. hod.
Uerba ſunt ſaluatoris no
ſtri in quibus edocet qua
les xp̄ianos eligit ad vitā eternā. Jdeo dicit.
Oues mee. i. xp̄iani q̄ debent eſſe tanq̄3 oues
ſimplices ⁊ innocentes q̄ a xp̄o bono paſtore
paſcunt̄ corpe ⁊ ſanguine ſuo pcioſo. Jſti in
quā vocē xp̄i debēt audire. Vñ Alchuinus ex
ponēdo dicit. Oues mee vocē meā audiūt. i.
pceptis meis ex aīo obediunt. Et ego cogno-
ſco eas. i. eligo approbādo ⁊ ad vitā eternā
introducēdo. Et p3 in euāgelio. Sed qm̄ iter
oīa pcepta xp̄i q̄ debem⁹ audire vt pueniam⁹
ad vitā eternā: eſt vox penitentie vere: ⁊ per
ꝯñs ſatiſfactionis ⁊ reſtitutiōis: ſine qua nō
habebit̄ vita eterna: vt patuit pcedēti ſermo
ne. Proinde de reſtitutione declarem⁹ in hoc
ſermone tria myſteria.
Primo de tpe quo tenemur reſtituere.
Scd̄m de hoie cui debemus pſoluere.
Tertiū de impotente q̄ nō valet reddere.
Aliud thema Mat. v. Nō exibis inde donec
reddas nouiſſimū quadrantem.

T Circa primū de tempo
re quo fiat reſtitutio. notandū ſm Scotū in
iiij. di. xv. ⁊ doc. p regula generali tenendum
ꝙ reſtitutio facienda eſt ſine tpis dilatiōe q̄3
totius poterit fieri cōmode. Ratio: q2 tenere
alienū eſt peccatū mortale ꝯtra dei preceptū:
vt dictū eſt precedenti ſermone. Sed per nul
lam moram tpis licet in pctō pmanere: ergo
⁊c. Uerūtn̄ ſm eundē Scotū ⁊ alios doc. exci
piunt̄ aliq̄ caſus in q̄bus pōt differri reſtitu-
tio cū ppoſito tali: ꝙ reſtituet q̄3 toti⁹ pote-

vit in futuro. Primꝰ caſus ex pte dñi cui de-
bet: ſi videlʒ ille dñs rei: volũtaria facit dila-
tionẽ vel relaxationẽ: vt pʒ in angelis. Secꝰ
ſi h̃ fieret p metũ aut p fraudẽ vł deſperatio
nẽ: h̃ eſt qñ dñs rei relaxauit: qꝛ timuit ne in
curreret indignationẽ iſtiꝰ q̃ tenet. Uel qꝛ de
ſperauit ſe hr̃e poſſe aliq̃d ab iſto vel paruũ.
Uel qꝛ iſte p fraudẽ obtinuit ab illo relaxa-
tionẽ aut dilationẽ: tunc tenet̃ reddere citiꝰ.

Scđs caſus ex parte incõmodi qđ ſeque-
ret̃ videlʒ qꝛ ſtatim reddeñ. noceret illi dño.
Sicut exẽpli grã. Si redderẽ ei gladiũ ſtatĩ
occideret ĩ furia aliquẽ vł aliud malũ ſeq̃re
tur cõitati vel alicui pſone: tunc põt differri
ad tp̃s reſtitutio. Tertiꝰ caſus ex pte reſti-
tuẽt is q̃ obligat̃ videlʒ qñ ſtatim reſtituẽdo
incurreret magnũ dãnũ aĩe vel corpis aut fa
me ꝛ hmõi. Naʒ reſtitutio ſic poteſt differri
q̃ʒdiu ceſſent hmõi picula. Rõ: qꝛ ordine cha
ritatis aĩa ꝛ corpꝰ ꝛ fama debent p̄poni rebꝰ
tpalibꝰ. Uñ fur occultꝰ nõ tenet̃ ſeipm̃ ꝓde-
re: ſꝫ tpe cõgruo ꝛ opportuno põt p aliũ cau-
ſe reſtituere: excipitur extrema neceſſitas.

Quartꝰ caſus eſt vtraq̃ʒ pte colligit̃ vide-
licet qñ ſtatim reſtituere eẽt ipſi reſtituẽti ni
mis dãnoſum ꝛ oneroſum: ac cũ hoc dilatio
nõ eſſet multũ dãnoſa dño rei cui debet̃: tũc
ſufficit ſtatim affectu vel in ꝓpoſito reddere
ꝛ poſtea etiã in actu ceſſante impedimẽto: vt
hec patẽt etiã ex Angelica. ¶ Documen
tũ ex iſtis ibidẽ tradit̃ ꝙ cõfeſſor in hmõi ſi-
bi formare ꝯſciam non dʒ dũmõ intendat ne
gociũ vtiliter gerere ꝓ creditore eo ꝙ nõ ita
cito vel ita cõmode vel nũq̃ʒ poſſet rẽ ſuã re
cuperare. Uñ ſic dare põt abſolutionẽ pctõ-
ri: dũmodo bona fide promittat ſatiſfacere
certo die: vel aliã cautionẽ faciat: nec dʒ iura
mẽtuʒ exigere niſi in caſibus iure expreſſis.
Hec ꝓbant̃ in angelica. Ultimꝰ caſus eſt
rõnem impotẽtie: ſꝫ de hoc articulo tertio pa
tebit. Queſtio ẽ hic orit̃: vtrũ ille q̃ poſſet:
ſꝫ tñ reſtituere nõ vult: attñ heredibꝰ vel ſuc-
ceſſoribus vt reſtituã poſt mortẽ ĩponit: ſi in
ſtatu ſalutis? Rñdet̃ ſm frẽm Ange. ꝛ cõiter
doctores: ꝙ p hoc nõ eſt in ſtatu ſalutis: ſed
ſi ſic morit̃ oĩno dãnat̃: ſi tñ ob hoc ĩponeret
heredi reſtitutionẽ: qꝛ melius p heredes po
terit fieri q̃ p ſeipm̃: dum tñ ꝓponeret per
ſeipm̃ facere ſi ſic poſſet: ita erit in ſtatu ſalu
tis. Hec in angelica. O ergo pctõꝛ diſce citꝰ
reſtituere ne pereas in eternũ. X

Circa ſecundũ de eo cui

debet reſtitui q̃rit̃: vtrũ res aliena ſit ſemper
dño vero reſtituẽda? Ad h̃ ſm Sco. in. iiij.
di. xv. cõcor. Tho. ij. ij. q. lxij. Itẽ ſm iura. iij.
q. j. Reintegrãda. Et ex de reſtitutiõe ſpolia
toꝝ. qñ p totũ: atq̃ʒ ſm Rayne. ꝛ cõiter doc.
reſpõdet̃ ꝙ reſtitutio regulariter ſemp faciẽ
da eſt dño a quo fuit alienata vel iniuſte ac-
cepta. Rõ: qꝛ hoc iuſtitie eq̃tas req̃rit. Et ſm
Tho. ſupra. Sicut accipe rẽ alienã eſt contra
iuſtitiã: ita ꝛ detinere ac nõ reſtituere ei: cu-
ius eſt. Uñ de reſtitutione ſpoliatoꝝ ca. Se
pe contingit. dicit̃. Non multũ intereſt quo
ad periculũ aĩe: iniuſte detinere ac inuadere
alienũ: ꝛ ſic pʒ ꝓpoſitũ. Excipiunt̃ tñ p̄cipue
ſex caſus ſm doctores p̄dictos.

Primus rõne nociue ſequele
Scđs rõne inhoneſte cauſe.
Tertius rõne ignote perſone.
Quartus rõne pſone remote,
Quintus rõne indigne.
Sextus rõne mortue. Y

Caſus p̄mus qñ res illi dño fieret nociua: ſi-
cut gladiũ reddere furioſo: tunc non illi ſed
tutori vel curatori dʒ reſtitui. Scđs caſus
qñ nõ ex cauſa honeſta res illi intererat: pu-
ta qꝛ furatus erat vel rapuerat ille rem iſtaʒ
ab alio: tunc non ille dʒ reſtitui furi: ſed illi a
quo rapuit: ſi tñ illius fuit iuſte: alˀs dʒ reſti-
tui ei cuiꝰ erat iuſte vel cauſa honeſta. Ter
tius caſus qñ pſona eſt ignota ꝛ etiam here
des vel cõſanguinei ſunt ignoti: tũc p̄miſſa
diligenti inquiſitione. ſ. ꝓclamare faciendo:
ſi ſciant̃ heredes eius vel pſona reddi dʒ ei-
dem vel heredibus dũ neſcit̃ pſona ipſa: alio
quin furtũ committit̃. Si aũt nec pſona nec
heredes ſcire poſſunt: facienda eſt nihilomi
nus reſtitutio in pias cauſas: vt ꝓbat̃ clari
us in Angelica. Quartus caſus quando p
ſona eſt remota: tunc ſi res eſt minoris valo-
ris q̃ ſumptus ſine quibus non põt trãſmit
ti: tunc poteſt reddi conſanguineis ꝓpe exi
ſtentibus qui ſi neſciunt̃: ꝛ ille cui debet̃ eſt
abũdãs: tũc ſm Rhodoneñ. poſſet dari pau-
peribus ꝓ aĩa illius. Si ꝟo res eſt magni va
loris dʒ tranſmitti eidẽ etiam ſumptibus hu
ius qui cauſa damni fuit ſi non poteſt aliter
reddi. Quintus caſus quãdo pſona eſt in
digna. ſ. recipe: ſicut ille qui ſimoniace dedit
nõ poteſt rehabere nec qui accepit retinere
poteſt: ſed debet in pios vſus erogari. Simi
liter quando meretrices ꝛ huiuſmodi ab ec-
cleſiaſticis perſonis aliquid acceperunt de-
bent in vtilitatẽ eccleſie expendi: vel ſi eccle-

ſis ſaꝫ abūdat dabiꝫ paupioꝛib⁹ ſm Hoſtieñ. ⁊ Mo. Se xᵒ caſus qñ pſona eſt moꝛtua: tūc dꝫ reddi heredib⁹ niſi dñs i teſtamēto le‐gaſſet i vſus pios: tūc dꝫ i illos dari. Si aūt heredes nō ſciunꝫ dꝫ dari paupib⁹ ꝑ illi⁹ ſa‐lute ꝯſilio ꝯfeſſoꝛis: ⁊ ſic patet. Z

Circa tertiū de impotēte

reſtituere queriꝫ quō dānificans aliū ⁊ non habens vnde poſſit reſtituere: poſſit vere pe‐nitere ⁊ ad ſalutē eternam peruenire. Ad qꝺ ſm Richar. in. iiij. diſti. xv. arti. v. q. iiij. atqꝫ ſm Scotū ⁊ doct. recolligendo reſpondetur ꝙ teneꝫ talis hec quiqꝫ obſeruare. Primū tenetur de hmōi ex coꝛde dolere: confiteri: ac firmū propoſitū reſtituēdi habere: alꝭ nō eſt in ſtatu ſalutis. Scdo quantus pōt teneꝫ ꝙtotius reddere commode cum pꝛopoſito plenarie reſtituēdi cū peruenerit ſcꝫ ad pin‐guioꝛem foꝛtunā. Uñ ſm Joā. de Neapol. in quolibet. ix. q. xxij. ſi poteſt annuatim aliqꝺ reſtituere: tenetur. Si aūt eſt oīno impotēs excuſaꝫ. Non eñ ad plus ꝙ qꝺ pōt teneꝫ. ff. De ceſſione bonoꝛum. l. iij. Et hec faciat cau‐te per ſe vel per alium: nec debet pꝛodere ſe ipm: patet ex dictis. Tertio ꝙ a ſuperfluis in victu ⁊ amictu ſm ſcꝫ decentiā ſue pſone ⁊ familie teneꝫ cauere vt poſſit reſtituere: quia nō eſt licitū de alieno viuere cū ſeculari hono‐re ſm Rich. ⁊ in Angel. Quarto ꝙ debet nō ſolū de ſua ſꝫ ⁊ de illius neceſſitate cui te‐neꝫ ꝯſiderare: ſic ꝙ ſi ille cui teneris eſt abū‐dās ⁊ tu eges: ita ꝙ nō potes reſtituere niſi cum magno tuo damno tpali. ſ. ꝙ opoꝛteret te vēdere artis inſtrumēta vel libꝛos vel ca‐pitale ex qb⁹ victū queris tibi ⁊ familie tue: tūc nō teneris ſtatim reſtituere ⁊ te ac fami‐liā tuā ad mēdicitatē ponere ſꝫ deberes dila‐tionē petere vel ꝑ te vel ꝑ aliū ſi pōt fieri ſine periculo. Nam nō ſolū extrema: ſꝫ etiam alia magna neceſſitas homineꝫ excuſat a ſtatim reſtituendo: vt. ſ. patuit. Sed tñ ſi ille cui te‐neris ita eget ſicut ⁊ tu: nec poteſt cōpetēter tranſigere vitam ſine eo qꝺ ſibi debeꝫ: tūc te‐neris ꝙtotius cōmode reſtituere: qꝛ nō licet cū incōmodo alieno facere meum cōmoduꝫ de alieno: quoniā oꝛdinata charitas incipit a ſeipo. lxxxvj. di. Non ſatis. niſi is cui teneris liberaliter relaxaret. Ultimo tenetur ꝙ ſi ipſe in vita non potuit ſatiſfacere debet in te‐ſtamento reſtitutionē legaret ⁊ heredib⁹ iu‐bere ne ⁊ illi dāneñꝫ. Hec in Angelica. Exē‐pluꝫ de quodā legitur in Speculo exemploꝝ diſti. ix. exem. cxxij. Quem quia non reſtituiſt nec penituit predictis modis vidit in viſio‐ne quidā frater ꝙ iacebat in pꝛofundo infer‐ni ⁊ ex eius ventre in alta arboꝛe per ramos illius ſuſpenſi oēs de illius genealogia qui ſcienter retinuerunt ſucceſſiue toꝛquebātur per flāmam ꝓcedentē ex illo patre coꝝ. Ro‐gemus ergo xpm. ⁊c.

¶ Feria quinta poſt dñicā de paſſione. Ser‐mo. xlij. de reſtitutione debita in dāno aīe ⁊ caſtitatis ac dāno coꝛpoꝛis.

Duo debitoꝛes

erāt cuidā feneratoꝛi: vn⁹ debebat denarios qngen‐tos ⁊ ali⁹ qnquaginta Lu‐ce. vij. ⁊ in euāgelio hodi. Uerba ſunt ſaluatoꝛis pa‐rabolice dicta qb⁹ clare īſinuat ꝙ hō debitoꝛ ad reſtitutionē teneꝫ ſm varietatē debiti ma‐ioꝛis vel minoꝛis: ⁊ qnto alicui pl⁹ de debito donaꝫ a feneratoꝛe: tāto pl⁹ illū diligere tene‐tur. Sic ⁊ reſpectu dei: qnto plura pctā ali‐cui de⁹ remittit: tāto deū diligere talis teneꝫ vt ptꝫ i euāgelio de magdalena ⁊ ſymōe. Uñ de reſtitutiōe i dāno aīe erit ſmo iſte. Et pōt poni aliud thema ex. iij. Reg. xx. hoc. Si la‐pſus fuerit erit aīa tua ꝓ anima eius ſcꝫ ob‐ligata ad reſtituendum. Et circa hoc tria my‐ſteria declarabimus.

Primū de reſtitutione in dāno cōſcīe.
Scdm de reſtitutiōe in dāno caſtimonie.
Tertiū de reſtitutione ꝓ dāno in coꝛpe.

A Circa primū de reſtitu

tione in dāno ꝯſcīe notādū ꝓ generali regu‐la ꝙ dānū i aīa vel ꝯſcia alcui⁹ inferre eſt ſuꝑ alia dāna grauiſſimū: ideoqꝫ de h̄ obligaꝫ fie‐ri reſtitutio. Nā pħs. vij. politicoꝝ dīc ꝙ bo‐nū aīe eſt optimū bonū ſuꝑ alia bona. Nā ergo qriꝫ de dāno aīe quare obligaꝫ videlꝫ qs reſtitutionē facere de dāno aīe vel ꝯſcie cū hoc videaꝫ īpoſſibile: ſꝫ null⁹ obligaꝫ ad īpoſ‐ſibile. ff. de regu. iuris. l. īpoſſibiliu. Sꝫ mani‐feſte ptꝫ oppoſitū: ꝓ videlꝫ cū hō teneaꝫ reſti‐tuere bona rerū tpaliū q̄ ſunt multo minoꝛa multo pl⁹ teneꝫ reſtituere bona aīe q̄ ſūt po‐tioꝛa: vt di. Gre. vſ. q. ſ. c. Sūt plurimi. Ad hec rñdeꝫ tria documēta recolligēdo ſm Rich. i iiij. di. xv. ar. v. q. iij. ⁊ Scotū ea. di. q. ij. talioꝛ

Primū de aīe leſione.
Scdm de modificatione.

Tertiū de ſatiſfactione.
Primū documētū ꝙ aïa pōt ledi dupľr. Uno
mō in naturalib⁹ bonis indirecte: puta ſm
Bona.in.ij.di.xxv.ar.ſ.vſu rōnis priuādo ſicʒ
ſiqs poculū daret: vel alio mō q̄ amentē red
deret aliquē. Alio mō ledere pōt qs aïam in
bonis accidētalib⁹ vt ſunt bona grē ⁊ ꝟtutū
ac morū: ⁊ h̄ indirecte vel diſpoſitiue ſcʒ in-
ducēdo ad pctm̄. Scđm documētū ꝙ mul
tis modis pōt qs alterū ledere in aïa indire-
cte vel diſpoſitiue. Nā lʒ nemo pōt directe al
teri⁹ aïaʒ ledere niſi ille velit: q꞉ pctm̄ eſſe nō
pōt niſi ſit voluntariū.xv.q.ſ. Nō eſt.per Au
gu. Tn̄ diſpoſitiue ⁊ indirecte pōt corrūpere
aliū pctō: vel ſuadendo ad peccandū: vel pre
cipiendo: vel adulādo: vel exēplo malo indu-
cēdo: ſcādalizando: retrahēdo ⁊ hmōi. Ter
tium documētuʒ ꝙ ledēs aïam alteri⁹ q̄uis
ſatiſfacere vel reſtituere nō pōt dignā recōpē
ſationē faciēdo cū hoc ſit ipoſſibile vt tactuʒ
eſt in obiectiōe: qm̄ bona aïe ſunt incōmuta
bilia bona p̄cioſiſſima nihilominus tn̄ arbi-
trio boni viri ſcʒ cōfeſſoris ſatiſfacere tenet̄
q̄tū pōt: nec liberat̄ quin nō teneat̄ ſatiſface
re ſaltē q̄tuʒ pōt ſm Scotū. Un̄ ad arbitriū
boni viri tenet̄ petere veniā p ſe ſi pōt vel per
interpoſitā pſonā ⁊ deinde ſatiſfaciat ſm poſ
ſe de dānis etiā que ſequūtur leſo: ſcʒ ex tali
leſiōe ⁊ etiā alijs ſuis. ꝓpterea tenet̄ pſuaſio
ne: doctrina: auxilio: ꝯſilio: orōne: ⁊ hmōi q̄-
tum pōt ⁊ in ſe eſt p ſeipm̄ ⁊ p alios (dūmō
pctm̄ nō pandat ſi eſt occultuʒ ipſi leſo) ipm̄
ad bonuʒ reducere. Un̄ ⁊ ꝓ regula tradit̄ a
doctorib⁹ vt notat Rich. vbi.ś. ꝙ qn̄cūqʒ res
male ablata nō pōt in ſeipa reſtitui: reſtitu-
tio fiat in equalenti ſi eſt poſſibile. qn̄ aūt re-
ſtitutio nō pōt fieri in equiualenti ſm dānuʒ
datū tūc arbitrio boni viri relinquat̄. Hec ꝓ
bātur in ſumma angelica: etiā per iura. Sed
qm̄ p̄cipuū bonum aïe eſt inter alia caſtitas
⁊ continētia virtuoſa. Nā ſcribit̄ Eccľi.xxvj.
Omnis ponderatio nō eſt digna continētis
anime. Quod etiā pōt poni ꝓ themate hui⁹
ſermonis. Proīde circa bona an ime reſtituē
da de hoc conſequēter agemus. B

Circa ſecūdū ergo pñci-

pale ſcʒ de reſtitutione faciēda in dāno caſti
monie: eo ꝙ heu multi in talibus peccāt ⁊ cō
ſcientiā pdunt tā ſuā q̄ alioꝝ querit̄: quō te-
netur reſtituere q ſtuprauit ꝟginē. Rn̄det̄
in ſūma angelica ſm Alexandrū.ij.ij. tract.
de ſtupro. ⁊ Sco. in. iiij. diſt. xv. ac Richar. ⁊
alios. Itē ſm Panor. in. c. ſ. de adulterijs per
tria p̄cipua pūcta recolligēdo. Primuʒ eſt
ꝙ ſi ſeduxit eā vel decepit eā: tenet̄ dotare eā
⁊ vltra dotatio accipere eaʒ in vxorē ſi pater
voluerit eā ſibi dare. Un̄ ſola ꝯſtitutio dotis
nō liberat eū ſm Panor. ś. ſi parētes volunt
eam ſibi dare: ꝙ ſi nolunt dare ſaltē ad dota-
tionē tenet̄ etiā in cōſciā: niſi ſm Rhodo. cō-
poneret cuʒ ea vel illa ſibi remitteret. Se-
cundū eſt ꝙ ꝯfeſſor nō debet abſoluere illos
qui ſub deceptione accipiendi in vxorē puel-
las decipiūt aliter q̄ predictū eſt: q꞉ tales ex
quo acceperūt eas vel ꝓmiſerunt accipere
in vxores ⁊ ſic habuerunt copulā carnalē te-
net̄ eas de neceſſitate accipere: lʒ tūc habue-
rūt animū decipiendi ipas ⁊ habēdi copulā.
Qꝫ ſi ꝯtraxerūt matrimoniū cum alia: vel pa
ter non vult eā ſibi dare ſaltē tenet̄ ad dotē:
niſi ſm Tho. eſſet tanta inequalitas ꝙ peti⁹
decipi ſe finxit q̄ ſit decepta. Un̄ aliter ab-
ſolui nō poſſunt anteq̄ cōtrahant cū alia ve
rum matrimoniū: ſi parētes volūt eā ſibi da-
re niſi vere eam accipiat in vxorē ⁊ faciat do
tem: niſi ipa dotē ſibi remiſerit. Tertiū pū-
ctum eſt ꝙ ſi nō ſeduxit eā ſʒ ſponte illa acq̄e-
uit in pctm̄: ſufficit in foro ꝯſcīe ꝙ querat eā
in bonū ſtatū reducere q̄tū in ipo eſt vt pro-
bat̄ hec in angelica. Un̄ debet operam dare
vt aliqs accipiat illam: vel ſaltem verbo ⁊c.
auxilio inducere ne oīno exponat ſe ad publi
cum meretricium quod heu ſepe fit in hmōi.
O ergo pctōr: o peccatrix ſtudeuere penitere
ne pereas in eternum. C

Circa tertiū de reſtitutio

ne damni corpis querit̄: quomodo tenet̄ ad
reſtitutionem ledēs aliquē in corpore. Ad
qđ ſm Sco. in. iiij. di. xv. ⁊ Rich. ⁊ Landul.
ac in ſum. ange. colligendo rn̄det̄ p tria pre-
cipua documēta vel pūcta notabilia. Pri-
mū eſt ꝙ homicida tenet̄ totā vitā ſuā expē-
dere ꝯtra infideles vel hereticos in ſatiſfa-
ctionē occiſi. Uel ſi nō pōt vel nō vult tenet̄
in orōnib⁹: ieiunijs ⁊ hmōi tota vita faciēdis
Uel ſaltē ad aliquā reſtitutionē arbitrio bo
ni viri tenet̄: ⁊ vltra hec tenet̄ placare leſum
q̄tū pōt. Scđm documentū ꝙ ſi occiſus
aliquos ſuſtētabat puta patrē vľ matrē pau
peres vel filios ⁊c. tenet̄ vltra premiſſa illis
etiā ad tātā ſatiſfactionē quantā vtilitatē ſi-
ue lucrū occiſus illis dediſſet: ⁊ eſtimabitur
ſm tp̄s quo veriſimiľr fuiſſet victurus ope-
raturus: ſicut eſtimat. l. hereditatū computa

tionē.ff.ad legē falcidiā.τ.l.cū hi.§.de trāſa‑ctionib⁹.Cōſiderabiť ergo ars quā faciebat: qualitas pſone:etas τ lucruʒ qđ acqrebat τ hmōi: vt fiat digna reſtitutio.Et h̄ documenta limitātur intelligēda fore vera niſi qs aliquē occidiſſet q̄ eū aggreſſus eſt τ occidiſſet cā ſue defenſiōis lʒ aliqliter modū exceſſiſſet q: talis nō ſic ſtricte teneref:qꝛ difficillimuʒ eſt iuſtū tēperare dolorē.Excipiť etiā niſi qs ordine iuſticie occidiſſet: q: talis nō tenetur reſtituere.Et ſic pʒ. D Tertiū documentū ꝙ de vulnerāte idē eſt iudiciū: videlʒ ꝙ ſi vulnerauit irremediabiliter:puta abſcindendo mēbrū vel mutilando:teneť nō ſolum ad placationē leſi τ expēſas in medicos:ſʒ etiā ad oē lucrū qđ potuiſſet acqrere: ſi aūt vulnerauit remediabiliter non teneť niſi ad placationē τ ad expēſas:ad lucrū aūt omne nō teneť ſed ad ſolū lucrū qđ pdidit tpe infirmitatis hmōi ſi fuiſſet lucraturus. Hec in angelica. Exēplum habemus de Conſtantino imperatore:qui cū multam ſtrange martyrū dediſſet τ plurima mala feciſſet a deo lepra percuſſus eſt:τ cuʒ horruiſſet ſanguinē innocentiū fundere miſericordiā τ gratiā baptiſmi ꝯuenit:τ reſtitutionē fecit eccliam xpianaʒ exaltādo:vt habeť i legēda ſancti Silueſtri

Aliud quoqʒ exemplū in legēda habeť ꝙ ſancte Beatricis ꝟginis predium Lucretius pfectus ambiēs fecit eā teneri:quā noctu fecit prefocari. Poſt hoc Lucretius pdiū intrauit ipm:vbi facto cōuiuio cū amicis ecce infantulus quidā in gremio matris lactēs ibidem cunctis audiētibus miraculoſe exclamauit dicēs. Audi Lucreci occidiſti τ inuaſiſti: ecce datus es in poſſeſſionē inimici. Moxqʒ Lucreti⁹ a demone vexat⁹ p tres horas mortuus eſt ibidē. Quod videntes q̄ aderāt conuerſi ſunt ad xpm. Rogemus ergo τc.

¶ Feria ſexta poſt dñicam de paſſione. Sermo.xliij.de reſtitutione rerū qui teneaſ reſtituere cum fructibus.

COllegerunt pontifices τ phariſei ꝯcilium aduerſus ieſum Joā.xj.τ in euāgelio hođ.Dñs ieſus poſtꝙ̄ ſuſcitauit Lazaruʒ a mortuis pōtifices τ phariſei collegerūt ꝯciliū aduerſus eūdē τ dicebāt. Quid facimus:qꝛ hic hō multa ſigna facit:ſi dimittim⁹ eū ſic oēs credēt in eū:τ veniēt romani τ tollent noſtrum locū τ gentē. Aug. Jſti pditi hoīes plus cogitabāt qūo nocerēt xpo ꝙ̄ qūo ſibiipſis conſulerēt ne perirēt.ſ.in xpm credēdo:nec tñ dicebāt: credamus. Timebāt ergo tpalia pdere ſcʒ locū τ templū τ gentē:τ vitā eternā pdere non cogitauerunt: τ ſic vtrūqʒ pdiderunt. Nā poſtꝙ xpm occiderūt romani tulerūt eis locū τ gentem expugnādo τ trāſferēdo. Hec Aug. Sic multi xpiani mali timent perdere res male acqſitas nec volūt reddere:τ non timent perdere vitā eternā p eas retinendo:τ ſic in morte vtrūqʒ perdūt. Tales colligūt ſepe cōciliū in ſua mente cogitañ.tenere aliena:qđ eſt contra ieſum ſicut τ cōtra eū colle‑giſſe iudeos dicit euāgeliū. Jtaqʒ de alienarū rerū reſtitutione: de qua multi malo cōſilio decepti peribūt negligēdo:tria myſteria hoc ſermone declarabimus.

Primū de illis q̄ teneaſ reſtituere.

Scđm de emēte an teneatur reddere.

Tertium de fructu rei an quis tenetur ſatiſfacere. E

Circa primum queritur

qui τ quales hoīes tenētur ad faciendā reſtitutionē. Ad qđ ſm doctores cōiter theologos τ canoniſtas rňdetur per concluſionē:ꝙ non nō ſolū principales ſed etiā cām dantes in dānis efficacem tenētur ad faciendū reſtitutionē. Ratio: quia famoſiſſima regula eſt que habetur extra de iniurijs τ dāno dato.c. Si culpa.τ.ff.ad.l.aquil.l.qui occidit:ac plurib⁹ alijs: ꝙ qui occaſionē dāni dat damnū dediſſe videtur:puta ſi equus te inſtigāte recalcitrauit τ aliquē leſit: vel ſi qs lapidē ꝓijciat vbi hoīes tranſeunt:τ hmōi. Sed qui ſint intelligēdi cām dātes ſic ꝙ teneātur ad reſtitutionē vel in toto vel in parte. ſm Tho.ij.ij.q.lxij. Alber.τ Guil.τ alios ponūtur ꝟſus. Juſſio cōſiliū conſenſus palpa recurſus. Participās mutus nō obſtans nō manifeſtans. Primo tenetur iubēs:iđ dicitur in verſu.iuſſio. Talis em̄ tenetur ad reſtitutionem de omni dāno quādo ex hoc ſecuta eſt ablatio rei iniuſta:etiā ſi nil vtilitatis inde habuit. Similiter tenetur etiā exequens furtum vel rapinā:vt in angelica. Scđo cōſilium prebens ſcʒ qñ nō aliter niſi ex ſuo ꝯſilio crediť ꝓbabiliter tale dānū ſecutū:alś nō teneť. Jn pdictis caſib⁹ teneť q̄libʒ inſolidū. Tertio teneť conſentiēs ſm Rich.in.iiij.diſt.xv.τ in Angelica.intelligendū eſt ſi conſenſit expꝛeſſo conſenſu ſine quo cōſenſu non fuiſſet factum

damnū tale tūc tenet̄: alr̄s cōſentiēdo mortaliter peccat: ſed reſtituere nō tenet̄. Quarto palpās. i. adulatorie laudās vel blādiens ꝙ ipſe actor ſtrennue ⁊ bñ hoc facit: ꝙ vel ille eſt dignus damnificatione vel ſpoliatione ⁊ hmōi: talis tenet̄ inſolidū ſm Rich. vbi. ſ. ſi credit ꝓbabiliter ꝙ ex tali adulatione mot⁹ eſt ille ad dānificandū ꝓximū iniuſte: alr̄s nō tenet̄ inquātū ex dāno acquiſiuit. Quinto recurſus. i. receptās recurrētes ad ſe malefactores tuēdo vel celādo rē: ita ꝙ ſi ꝑ hoc impedit̄ reſtitutio tenet̄ īſolidū: ſi fecit ſciēter.

Sexto participans. ſ. in crimine furti vel rapine ſociādo eos: ita ꝙ ille vel illi ſine iſto nō feciſſent tale furtū vel dānū tenet̄ ſoluere inſolidū: alr̄s tenet̄ ꝓ portione ſua. Similiter participās comedēdo vel bibēdo: ⁊ huiuſmodi ſciēter faciēdo tenet̄ ad reſtitutiōē inquātū participauit: niſi in caſu extreme neceſſitatis: ſecus ſi ignorāter. Septimo mutus. i. doloſe tacēs cū poſſet impedire ne fieret tale furtū. Et ſi ex officio obligat̄ ad hoc: tenet̄ reſtituere: ſi aūt ex officio nō obligat̄: nō tenet̄. Octauo nō obſtās. i. qui poſſet obſiſtere ⁊ nō facit. Et de hoc eodē mō dicendum ſicut de muto patuit. Ex his claret ꝙ in periculo ſunt ꝑncipes q̄ ꝑmittūt ꝑ vſuras nimis grauari paupes cū poſſent ꝓhibere: ſimiliter iudices iudicañ. reddi vſuras. F

Nā timere hñt ꝙ fiet eis ſicut accidit cuidā de q̄ exēplū terribile legit̄ ꝯ hmōi i Apiario ⁊ in Spec. exē. di. v. exē. xlix. ꝙ quidā vſuris ꝑ ſe ⁊ alios multos paupes ſpoliauerat ſupra modū: petebat frequēter religioſos q̄ſi cū lachrymis orari ꝓ ſe: ſed in nullo ſe penitus correxit nec ceſſauit: q̄uis ſepius redargutus fuiſſet. Accidit ergo vt repētina infirmitate correptus ad exitū appropinq̄ret: ⁊ ecce ſubito duo canes magni tenebrarū: h̄ eſt demones lectū iacētis circūitibus ambiebant. Ipſe x̄o ꝓtracta lingua ꝓpe ad lōgitudinē pedis ⁊ hoc in penā: q2 tacuit ꝓhibere: ſic dehiſcēs expirauit: ⁊ ſic demonibus traditus eſt in dānationē eternā. Ve ergo talib⁹.

Nono tenet̄ reſtituere nō manifeſtās. i. q̄ ſcit vbi res furata vel rapta eſt ⁊ nō manifeſtat req̄ſitus in iudicio vel ex̄ cū pōt dicere ſine periculo ꝓprie ꝑſone ⁊ etiā alterius ꝑſone: q2 tenet̄ inſolidū niſi ſciret hoc in cōfeſſione. Similiter tenet̄ dicere veritatē qñ ꝓducitur in teſtem: alr̄s tenet̄ inſolidū ad reſtitutionē. Hec ſm doc. ⁊ ī Angelica. O ergo xp̄iane obſerua hec. G

Circa ſecūdū de emente

rem q̄rit̄: vtrū emēs rē raptam aut q̄uocūq3 male ablatā teneat̄ vero dño reſtituere: Reſpondet̄ ſm doc. recolligēdo per tria ꝑcipua documēta: ſm qd̄ pōt quis emere tribus modis talia. ſ. aut bona fide: aut ſcienter: aut re cta intētione. Primū documētu3 ꝙ ſiquis emit talē rē bona fide. ſ. q2 credidit nō ēē raptā vel furatā aut male ablatā: nō tenet̄ reſtituere: bona fide durāte. Si aūt poſtea cōperit rē fore furatā vel raptā aut vitioſam: tenetur reſtituere ei cuius erat. Et q2 ipe ꝑus bona fide emit hoc ꝯfert ſibi quinq3: vt p3 ī Angelica. Primū ſi durante bona fide perijt res ipa: nō tenet̄ q̄cq3 ꝓ ea reſtituere. Secundū ꝙ. ſ. expēſas quas interim ſub bona fide fecit circa rē cōſeruandā vel meliorādā: retinere ſibi pōt. Tertiū: q2 fructus cōſumptos bona fide durāte: non tenet̄ reſtituere.

Quartū ꝙ fructus qui nō ſunt adhuc cōſumpti ſed extant: ex quo incipit habere malam fidē: tenet̄ quidē reſtituere ſed non rem ipam: ſi iā alienauit vendeñ. vel alio modo: nec ꝑcium vel aliud ꝓ re tenet̄ tenet̄ niſi lucrum quod extat: vel aliquod ex quo factus eſt locupletior. Quintū ꝙ agere poterit in iudicio contra vēditorē ſi ipe rē ipam coact⁹ fuerit reſtituere. Hec ꝓbantur in Angelica. H

Scdm documētum: ꝙ ſiquis emit rem male ablatam ſcienter: ſiue ſit ꝑmus emptor ſiue ſecundus ⁊ quicūq3 alius in infinitum: tenet̄ reſtituere. Et in hoc tenet̄ ad quinq3:

Primo ſi non perijt tenetur oino eam reddere. Scdo ſi perijt vel aliquo modo alienata eſt: qualitercūq3 amiſit etiā violenter eam: tenetur ꝑcium eius reſtituere ſm optimum ſtatū rei. ſ. quantū valuit quando emit eam. Ratio: q2 furtum cōmiſit rem alienam inuito dño cōtrectando cum ſciēter emit. ff. de furtis. l. ſ. Tertio ꝑcium non poterit petere a dño rei: nec etiam a venditore in foro contētioſo: ſecus in foro conſciētie: q2 bñ poteſt a vēditore ꝑcium recipere ⁊ rē idē reſtituere: q2 pōt potius ſibi ꝯſulere ꝙ alteri: ſm Alex. de Al. in. iiij. niſi ex officio teneretur rē dño vero reddere. Quarto fruct⁹ ꝑceptos ⁊ que ꝑcipi potuerunt intermedio tp̄e reſtituere tenetur: vt infra patebit. Quinto expenſas voluntarias ꝑdit: ſecus de expenſis quas fecit ad conſeruandam rē: vt paſcēdo equum ⁊ huiuſmodi: vel ad opportunas meliorationē: vt curando animal morboſu3: vel

impinguando porcum ꝛ huiuſmodi: q2 tales
expenſe etiam a male fidei poſſeſſoꝛe dedu-
cuntur ſm leges ꝛ in foro conſcientie etiam
ſm Monal. titu. vſura. v. Et pꝛobantur hec
in Angelica. Et ſic patet. Tertiuz documē
tum φ ſiquis emit rem male ablatam recta
intentione. ſ. vt retineat ad reddendum dño
vero: qui al's non poſſet tam bene rehabere
ipſam: poteſt licite pꝛecium quo emit a dño
repetere ſm Hoſt. ꝛ Mo. q2 vtiliter geſſit ne
gocium eius. ſ. cuius res erat: ſimiliter ꝛ ex-
penſas moderatas. Hec in Ange.

I Circa tertiū de fructu

rei reſtituendo queritur: vtrū hō qui mala fi
de poſſidet rem teneatur reſtituere nō ſoluz
ipſam rē ſed etiā fructus rei. Reſpondet ſm
doctores theologos ꝛ canoniſtas per tria do
cumenta recolligendo. Primū eſt: φ ſi res
de ſui natura non eſt lucroſa ſicut ſunt dena
rij: frumentū: vinum: oleū ꝛ ſimilia: tunc non
tenet quis reſtituere lucrū: ſed ſufficit reſti-
tuere principale acceptū: ꝛ hoc in foro ꝯſcie
eſt tenendum: vt pȝ per Sco. ꝛ Rich. in. iiij.
di. xv. niſi in caſu ſi directe dedit dānuȝ: puta
q2 ꝓpter carētiaȝ talis rei neceſſe fuit illius
rei dño poſſeſſiones diſtrahere ꝑ minoꝛi pꝛe
cio: vel accipere ſub vſuris ab alio: ꝛ hmōi:
tunc de damno tenetur ſatiſfacere. Scōm
documentū eſt: φ ſi res eſt de ſui natura lu-
croſa vel fructuoſa: tunc tenet reſtituere non
ſolum rem ſed etiā eius fructum vel ꝓuen-
tum quē percepit ex eadē: ꝛ etiā fruct9 quos
ipſe dñs ꝑcepiſſet interim ſi eaȝ poſſediſſet.
Exempli gratia. Sicut domus eſt lucroſa lo
cando: ꝛ vinee: agri ꝛ ville: ꝛ ſimilia fructum
vel ꝓuentū faciunt. Itē equus ꝛ bos ꝛ hmōi
pꝛo laboꝛe lucrū faciūt. Hec in Ange. Ter
tium documentum φ qui aliena p̄dictis mo
dis non vult reſtituere eſt in ſtatu damnatio
nis perpetue. Exemplum legitur in Apiario
ꝛ in Speculo exē. di. v. exem. cxxij. φ mulier
ſancta nomine Maria de Ognies cū lachry
mis petebat deum vt de ſua matre iam ante
moꝛtua redderet eam certam. Unde die qua
dam miſſam audienti apparuit tenebroſus
ſpiritus ſtans pꝛope ſe: interrogatus reſpon
dit. Ego ſum aīa tue matris eternaliter dam
nata eo φ vixi in his que per iniuſta merci-
monia ꝛ vſuras acquiſita fuerunt: nec reſti-
tuere curaui: arguentē me de eis ſpꝛeui: ideo
preces tue me non iuuant: ꝛ ſic diſparuit. Ro
gemus ergo xp̄m ꝛc.

¶ Sabbato poſt dominicā de paſſione. Ser
mo. xliiij. de reſtitutionis legitima actione.
tentione ꝛ inductione.

COgitauerunt
pncipes ſacerdotū vt ꝛ La
zarū interficerēt: q2 multi
ꝓpter illū abibant ex iude
is ꝛ credebāt in ieſuȝ Joā.
xij. ꝛ in euang. hod. Sicut
Aug. di. Ex q̄ miraculū dñi in Lazari reſuſci
tatione tāta euidētia erat diffamatū vt non
poſſet occultari vel negari: cogitauerūt vt in
terficerēt ꝛ Lazarū. O ceca ſeuitia q̄ſi dñs q̄
ſuſcitare potuit moꝛtuum nō poſſit ſuſcitare
occiſum. Ecce ergo dñs vtrūqȝ fecit ꝛ Lazarū
moꝛtuū: ꝛ ſeipm̄ ſuſcitauit occiſum. Hec ille.
Myſtice ꝑ Lazarū ſignificant hi q̄ a moꝛte
pcti ſurrexerūt ad pniam: vt di. Alchuinus.
Sed heu multi ex malicia crucifigētes ieſuȝ
in ſeipſis ꝑ pctm̄: vt di. Apl's ad Heb. vj. vo-
lūt ſepe Lazarū: quoqȝ cū hoc īterficere in ſe
ipſis q̄ñ ꝓpoſitum reſtituēdi ꝛ ſatiſfaciendi
omittēdo perimūt aīam ſuſcitatā a pctis in
ꝯtritione ꝛ cōfeſſione: q2 multi cōfitētes cuȝ
ꝓpoſito reſtituēdi poſtea nō implēt reſtitu-
tionē facto: ꝛ ſic Lazarū volunt interficere. i.
pniam moꝛtificare ne credant fide foꝛmata
charitate in Jeſum. De h̄ ergo loquit myſte
riū euāgelij. Proinde de reſtitutione debi
ta poſt p̄dicta reſtāt adhuc tria myſteria de-
claranda in hoc ſermone.

Primū de reſtitutiōis legitima executiōe.
Scōm de reſtitutiōis multimoda tētione.
Tertiū de reſtitutiōis īductiua monitiōe.

K Circa pꝛimū de iuſta ꝛ

legitima executione q̄runt aliq̄ edificatoria
ꝑ pplo. Primū eſt vtrū is q̄ nō pōt reha-
bere rē ſuā ꝑ viā rectā iuſtitie poterit ſibi ip̄i
reſtitutionē facere vel ꝑ occultū furtū ſolue
re. Ad h̄ reſpōdet Henricus de Gand. in qd-
libet. ꝛ alij: φ ſm regulā cōem dȝ quilibet re
cuperare debitū ſuū ꝑ viā rectā iuris ꝛ iuſti
tie publicā. Nā Aug. xiiij. q. v. ca. Nō ſane. di.
Nō ſane q̄cq̄d ab inuito ſumit iniurioſe au-
fert: nec qd ab inuito accipiūt ꝑ iniuriā: iuſte
accipiunt. Hec ille. Si aūt nō pōt ꝑ iuſtitiaȝ
publicā rehabere tūc ꝯſiderāda ſunt tria p̄ci
pua ſm doct. Primū ſi ſuū debitū pōt bo-
no mō ſine oī periculo recipe ī occulto: ꝛ ſic
pōt ſibi ſatiſfacere in duobus. ſ. caſibus. Pri-

imo qn̄ rerū ipſi⁹ debitoꝛꝫ efficit̃ diſpēſatoꝛ ⁊ ſic bono mō pōt ſuū debitū recipere ſine ſci-tu illius dn̄i:ſi tamē aduertit ꝙ dn̄s nō vult vn̄q̄ꝫ ſibi reſtituere:alſ ſi reſtituet nō dꝫ acci-pere:cū iā ſibi plene ip̄emet ſatiſfecit. Scd̄o caſu qn̄ res aliqua debitoris ad ip̄m ꝑ aliam viā licite deuenit pōt retinere ſibiipſi. Scd̄o dꝫ cōſiderare ꝙ ſi q̄s non pōt debitū ſuū ſine periculo ſibi furtiue reſtituere nullaten⁹ de-bet ſic ſatiſfacere vel recipere. L Sunt aūt quattuoꝛ pericula que poſſunt occurre-re in hm̄oi. Pꝛimū eſt ſcandalum ſui vel ꝓxi-mi innocētis:q꜡ pōt ꝓ furtu imponi ſibi vel ꝓximo cui erat res cōmendata. Scd̄m peri-culū eſt in fama:qua q̄s fur pōt credi de fa-cili. Tertiū eſt periculū leſionis ī corpore vel mortis in toꝛquēdo talē ex ſuſpitione:vel q꜡ ſi per teſtes ꝓbaret̃ iuſte puniret̃. Quartum eſt periculū aīe peierādo:q꜡ poſſet ſibi impo-ni:vt iuret ſe nō abſtuliſſe nec ſcire quis ab-ſtuliſſet:⁊ ſic de facili ꝑiuriū incurreret ī aīe periculū. Ūn̄ in talibus tenet̃ hō ſuū debitū nō accipere etiā ſi poſſet:ne in talibus peri-culis ſe exponat:īmo ſi etiā ſuū debitū occul-te accepiſſet:⁊ īmineret tale periculuꝫ aliq̄d p̄dictoꝝ tenet̃ reſtituere ſm̄ iuſtitiā natura-lē:q̄ꝛ cōtra eā eſſet retinere ſic in periculum ſui ⁊ ꝓximi vel fame ꝓꝑie vite quoq̄ꝫ ⁊ aīe. Ūn̄ tenet̃ hec cauere. Tertiuꝫ debet cōſide-rare ꝙ ſi clarū eſt hoc q̄d debeat ſuū debituꝫ rehabere pōt p̄dictis modis ſibi ſatiſfacere. Si aūt eſt dubiū non debet facere:q꜡ in du-bio ſe periculo exponeret q̄d eſt pctm̄. M

Scd̄o querit̃:quare nō licet vnicuiq̄ꝫ ſuū debitum extoꝛquere quōcunq̄ꝫ pōt accipere. Reſpondetur ꝙ ideo:q꜡ ſtatutuꝫ eſt ꝙ nemo ſibi debet iuſtitiaꝫ facere in cauſa ꝓpꝛia. C. Ne quis in cauſa ꝓpꝛia.l.ſ.niſi ſm̄ Innocē̄. quando quis non habet copiaꝫ ſui ſuꝑioꝛis: tūc enī pōt ꝓpꝛia auctoꝛitate ſibi ius dicere: vt pꝫ di.j.§.ius gentiū.in glo. Hoc aūt iuſtū eſt pluribus rationibus. Pꝛimo ne raptoꝛ vl̄ fur quilibet dicat: ego rapui id quod mihi debebatur:ſed iudicetur ab alijs quod iuſtū eſt. Secundo ne quis plus debito ſuū eſti-maret de facili: ⁊ ſic peccaret immoderate plus accipiendo q̄ꝫ deberet. Tertio queri-tur:quid ſiquis hec predicta non conſiderās ſibiipſi ſoluit. Reſpondetur ꝙ peccauit moꝛ-taliter niſi.(vt in queſtione pꝛima ſupradi-cto pꝛimo modo faceret)ſed reſtituere non tenet̃:quia ſibi debebatur quod accepit:niſi plus debito acceperit. N

Circa ſecūdum de multi

moda tētione reſtitutionis notandū ꝙ mul-ti ſunt caſus ⁊ modi in q̄bus tenet̃ hō reſti-tutionē facere in particulari:ergo de ſingu-lis hic agere nō poſſum⁹:ſed ſufficiat ꝓ bꝛe-uitate aliq̄s modos generalr̄ tāgere. Nā pꝛi-mo(vt in p̄cedētibus actū eſt)tenet̃ hō reſti-tuere de oībus dānis aīe rōnalis. Itēꝫ ſcd̄o de oībus dānis coꝛꝑis ⁊ effuſionis ſangui-nis:vt patuit.ſ. Tertio quoq̄ꝫ de oīb⁹ dānis rei tꝑalis:vt etiā patuit. Quarto de oīb⁹ dā-nis fame exterioꝛꝫ. Et de h̄ reſtat q̄ſtio:vtrū infamās aliū min⁹ iuſte teneat̃ famā reſtitue-re. Ad q̄d reſpōdet̃ ſm̄ doc.vt pꝫ etiā in An-ge.eliciēdo plura documēta. Pꝛimū eſt ꝙ q̄cūq̄ꝫ aliū iniuſte īfamauit tenet̃ de neceſſi-tate reſtituere. Rō:q꜡ ex q̄ neceſſe eſt reſtitue-re rē tꝑalē iniuſte ablatā:vt pꝫ ex p̄cedētib⁹ ſermonibus:multofoꝛtius tenet̃ q̄s famā in-iuſte ablatā vel denigratā ſiue ꝑ cōtumeliaꝫ vel cōuitiū aut vituperiū ſiue ꝑ detractionē q꜡ fama eſt tante dignitatis vt oībus bonis tꝑalibus p̄ſtet. Pꝛouer.xxij. Meli⁹ eſt nomē bonū q̄ꝫ diuitie multe. O Scd̄ di. Quid ſi verū crimē de ꝓximo q̄s dixit. Ad h̄ ſcd̄m ergo documētū eſt ꝙ ſi q̄s infamauit aliū de vero crimine imponēdo nō ſeruatis oꝛdine ⁊ mō debitis.ſ.id q̄d occultū erat manifeſtan-do:talis lꝫ grauiter peccet tn̄ nō tenet̃ dice-re ꝙ falſum dixit:q꜡ ſic mētiret̃ q̄d eſt pctm̄: ⁊ nō ſunt faciēda mala vt eueniāt bona. Ro. iij.ſed tenet̃ aliquo mō licito reddere famaꝫ ſic dicēdo. Nō credatis hūc hoīem eſſe talē: q꜡ male dixi vel fatue dixi. Uel dicat ſic. Nō reputetis eū eſſe malū:bonus eſt enī. Rō:q꜡ q̄libet p̄ſumēdus eſt eſſe bonus donec ꝓbet̃ ꝯuū:ex de ſcrutinio in oꝛdine faciēdo.c.vni-co.excepto.ſ.niſi tale verū dixerit cauſa iuſta vt ꝓſit. Itē de detractoꝛe latius tractabit̃ in alio q̄drageſimali ſermone de detractione.

Tertiū documētū ꝙ ſi q̄s infamauit:ſcien-ter imponēdo falſum crimē:etiam ſi remane-ret ex fame reſtitutione faciēda infamatus: tenet̃ retractare ⁊ famā reddere.ſ. dicēdo ſe mēdaciter vel nō verū dixiſſe corā illis q̄bus dixit:⁊ ſicut dixit in publico vel in occulto. Rō eſt:q꜡ magis tenet̃ famā iuſte ſeruare ꝓ-ximo ſuo q̄ꝫ iniuſte ſibi:excepto ſi maius pe-riculū infamie illius ꝓximi ex hm̄oi reſtitu-tione vel pctī moꝛtalis:vel moꝛtis coꝛpora-lis ſequeret̃ vel quando dixit talia q̄ nō ſūt infamatoꝛia de ſui natura.ſ.vt eſſe iracundū

vel auarū ⁊ hmōi. Alijs etiā caſib⁹ certis ex-ceptis: de q̄b⁹ in alio q̄dragēſimali vide ſer-monē de detractiōe. Quartū documētum ꝙ ſi q̄s nō pōt reddere famā infamato tenet reddere aliquid equiualēs in reb⁹ ad arbitri-um boni viri: ſm Richar. ⁊ Tho. in. iiij. diſt. xv. ⁊ in Angelica. ❡

Circa tertiū de inductio

ne reſtitutiōis notandū eſt vobis o pctōres ꝙ oīs ſcriptura: oēs p̄dicatoꝝ voces ⁊ in p̄-ſona oīm ego indign⁹ moneo ⁊ exhortoꝛ ſicut ille monet. Nolite decipi a diabolo aliđ ſug-gerēte: ſed ꝯſiderate p̄mo vt reſtituatis alie-na ſi vultis hr̄e veſtrū deū in aīa. Scđo mo-neo: reſtituite aliena ſi vultis vt non pereat aīa vr̄a ꝓpꝛia: ſʒ reſtituat̄ ad celeſtia gaudia. Tertio moneo: reſtituite aliena vt vobis re-ſtituat̄ gr̄a ⁊ oīa merita q̄ fecit ab infantia. Quarto reſtituite aliena vt reſtituant̄ vobis oīa paſſiōis xp̄i ⁊ ſanguinis p̄mia in celeſti glīa. Ad hec exēplū legit̄ i ſpec. exē. di. ix. exē. cj. ꝙ q̄dā puer nouē annoꝝ ſatis facet⁹ cecidit in infirmitatē ⁊ obijt: poſt moꝛtē ma-tri ſue apparuit lamētabil̄r dicēs ſe in maxi-mis penis eſſe adeo ꝙ ſi oēs carbones tot⁹ mūdi a p̄ncipio in vno cumulo arderēt: ⁊ tu (inquit) o mr̄ in medio arderes tanti ignis nō ſentires tātas penas ſicut ego in purga-toꝛio. Mr̄ interrogauit dicēs. Nū tu fili hec demeruiſti cū libēter (vt videbā) oꝛabas: nec maledic⁹ eras: nec iurans: ⁊ hmōi. Puer re-ſpondit. Ego conſueuerā accōmodare dena-rios a familia ⁊ inde emi pira ⁊ fruct⁹: ⁊ ho-ſpitibus aduenietibus dabant̄ ſepe mihi ab eis denarij: quos retinēs non pſoluebam fa-milie plenarie accōmodata: ideo talē penam ſuſtineo. Si ergo talia debita exolueres pro me liberarer: ⁊ ſic diſparuit. Mater aūt vo-cauit familiam ⁊ inquiſiuit ac oībus compu-tatis repperit ꝙ puer tenebatur nouē dena-rijs ⁊ mr̄ ſtatim pro eo pſoluit: ac eodem die puer mr̄i ſecundario apparuit dicēs. O ma-ter gratias tibi ago: q: ꝓ me reſtituiſti: ⁊ ſic me a purgatoꝛio liberaſti: ecce iam celos in troibo: ⁊ ꝓ te ac ꝓ conſanguineis deū exoꝛa-bo. Hec ibi. Si ergo ꝓ nouē denarijs hallen-ſibus tantū cruciatū ſuſtinuit puer vſq͡ ad reſtitutionis tēpus: quantū patiet̄ quis pro multis debitis: ⁊ inſup pro dāno in fama p̄-ximi illato: cū fama p̄ſtet diuitijs. Rogemus ergo dn̄m ieſum vt det nobis gr̄am vere pe-nitentie ⁊ reſtitutionis. Amen.

Itē de reſtitutione hec p̄dicta expediētia ꝓ ſermōib⁹ ſufficiāt: ꝓ alijs pticularib⁹ caſibus occurrētib⁹ recurrēdū eſt ad ſūmas editas.

❡ Dn̄ica in ramiſpalmarum. Sermo. xlv. in mane. ſ. de ſatiſfactiōis neceſſitate per ſe vel per alium implende.

Oſāna filio Da-

uid: bn̄dictus q̄ venit ī no-mine dn̄i. Itē aliud the-ma. Ecce rex tuus venit ti-bi māſuetus ſedēs ſuper aſinā ⁊c. Uerba hec ſcri-bunt̄ Mat. xxj. ⁊ in euang. hođ. Chariſſimi dn̄s nr̄ rex regū ⁊ dn̄s dn̄antiū. ſ. dn̄s ieſus veniēs in hūc mūdū mira humilitate ſedēs ſup aſinā intrādo hierl̄m ad paſſionē: ſic lau-dari voluit vt diceret oſanna: qđ ſm Ly. he-braicū eſt cōpoſitū ex oſi. i. ſalua. ⁊ anna. i. vtinā vel obſecro ſalua nos. Sed ⁊ letis cāti-b⁹ triſtia q̄dā miſcuit amara: q: vides ciuita-tē fleuit ei⁹ futurā deſtructionē. Et q: a ſacer-dotib⁹ ⁊ phariſeis iniuriā ꝯdictiōis ⁊ īſidia-rū ptulit patiēter. Et q: ad moꝛtē pat⁹ vltro ſe obtulit aſcēdēdo in eā ciuitatē vbi ſe occi-ſurū p̄uidit ⁊ an̄ p̄dixit. Jđ q͡ hodie eccl̄ia duas ꝓceſſiōes recolit. ſ. vnā letā de xp̄i ſuſce-ptiōe ⁊ in hierl̄m deductiōe cū laudib⁹ diui-nis ramoꝝ ⁊ veſtimētoꝝ ſtratu in via. Aliaſ triſtē ⁊ flebilē q̄ facta eſt feria ſexta i xp̄i edu-ctiōe ad crucifigēdum: ꝓpterea hodie legit̄ paſſionē: ⁊ ſic hodie ꝓponit duo ꝯtria. ſ. glo-riā diuinitatis: ⁊ ignominiā paſſiōis: hoc iđ. ſm Ber. voluit xp̄s ꝓ amoꝛe nr̄o: quatenus ex p̄cedēte honoꝛe amarioꝛ fieret paſſio igno-minie ꝓ nobis ſuſcepte. O xp̄i ſanguine redē-pti xp̄iani cogitate quō xp̄s dn̄s ꝓ nobis vo-luit ignominiā pati i oībus honoꝛibus ſuis. Nā hodie ipm̄ vt regē ſuſceperūt in hierl̄m: ſed feria. vj. magna eūdē vt latronē crucifixe-rūt. Hodie ipm̄ regē cecinerūt: feria. vj. nega-uerūt: di. No habemus regē niſi ceſarē. Itē hodie dixerunt ſaluatoꝛē: poſtea dixerunt ſe-ductoꝛē: hodie bn̄dictū: poſtea maledictum: hodie veſtimēta ſua ſtrauerunt: poſtea veſti-mētis ꝓpꝛijs ſpoliauerunt: hodie ramos in via ponebāt: poſtea ſpinas in capite poſue-rūt. Ecce ꝙ multipl̄r dn̄s ſatiſfecit pro pctis nr̄is q̄tenus exēplo ſuo diſcam⁹ nos ſatiſfa-cere ꝓ pctis nr̄is ꝓpꝛijs. Itaq͡ ex quo xp̄s dn̄s ꝑ gr̄am penitētialis ſatiſfactōis ſaluat

⁊ venit in nos: ideo de ſatiſfactione tria myſteria hic notabimus.

Primū de ſatiſfactōis nec̃aria obligatiōe.
Scōm de ſatiſfactiōis aliena adipletiōe.
Tertiū de ſatiſfactiōis ſic altutra libatōe,

Circa primum de neceſſitate ſatiſfactiōi s q̃rit̃: vtrū ſatiſfactio ſit adeo neceſſaria vt ſine aliq̄ ſatiſfactione nulli velit deus pctm̄ remittere. Ad qꝺ rn̄detur ſm Rich. in. iiij. di. xv. ⁊ alios: ꝙ de remiſſione pcti poſſum⁹ loq̄ dupliciter. Uno modo de lege cōi. Alio modo de priuilegio ſpeciali. Et ſm hec elicimus tres ꝯcluſiōes doctrinales ꝓ pplo vtiles: vt. ſ. tales pniam ſciāt agere.

Prima ꝯcluſio ꝙ de lege cōi nō pōt dimitti actuale pctm̄ mortale ſine aliq̄ ſatiſfactione: vt tenent oēs doc. q: ſemꝑ ad hoc vt pctm̄ remittat̃ req̃rit̃ act⁹ penitendi in quo ꝑncipalior pars ſatiſfactionis cōſiſtit. Un̄ peccatū ſine aliqua ſatiſfactione vel interna. ſ. contritionis vere: vel externa: vel in pn̄ti: vl̃ in futuro. ſ. in purgatorio dimitti non pōt. Rō: q: vt Anſ. li. j. Cur de⁹ hō ca. x. dicit. In deo q̄dlibet paruum incōueniens eſt impoſſibile. Et poſtea ca. xij. dicit ꝙ nō decet deū dimittere peccatū impunitū: q: ſic dedecus culpe remaneret ſine decore iuſticie: ⁊ dimitteret̃ peccatū ſola dei miſericordia ſine omni iuſticia: qꝺ eſt incōueniens ⁊ impoſſibile. Ad id eſt verbū Greg. in moral. ſuꝑ illud Job. ix. Uerebar oīa opa mea ſciens ꝙ nō parceres delinquēti: vbi Greg. dicit. Delinq̄nti nequaq̃ parcit̃: q: pctm̄ ſine oī vltione nunq̃ deſerit̃: ſed aut homo penitēdo in ſe punit: aut deus hic vel in futuro ferit.

Secūda cōcluſio ꝙ de lege ſeu ꝑuilegio ſpeciali bn̄ deus poſſet dimittere peccatū mortale ſi vellet ſine omni ſatiſfactione: q: hoc nō derogat ſue iuſticie alicui ex priuilegio ſpeciali facere: ⁊ hoc rariſſime: qꝺ tn̄ cōiter facere derogaret: vt probat Rich. vbi. ſ. Et ponit exemplū di. Sicut q̄n rex vt oſtendat ſue potētie plenitudinē ⁊ benignitatē miſericordie vt mag̃ timeat̃ ⁊ diligatur: parcit aliq̄n homini ſcelerato: hoc nō derogat iuſto regimini regni ſui: imo confert quādoq̃: qꝺ tn̄ ſepe multis factū vel iteratū derogaret: q̄nq̃ etiā in caſu iuſte pōt facere filio ſcelerato cui⁹ pater volūtarie mortē ſuſtinuit ꝓ vtilitate regni. Sic ⁊ deus pōt ad oſtēdendū ſuā bonitatē ⁊ miſericordiā ⁊ potentiam: aliq̄n dimittere alicui pctm̄ ſine ſatiſfactione: ſicut ⁊ fecit mulieri in adulterio deprehenſe: nil aliud iniungēdo niſi Uade ⁊ amplius noli peccare Jo. viij. Sic fecit etiā Paulo: qui cū eſſet in actu perſequēdi deus ipm iuſtificauit Act. ix. Et h ex ꝑuilegio ſpeciali: vel forte tunc de⁹ immiſit illi gratiā perfecte penitentie. Quando aūt ſic facit de⁹ nō relinq̄t peccatū taliter impunitū: ſed iuſticie ſatiſfit ex merito paſſionis xpi: q: xps nō tm̄ ꝓ noſtro peccato originali ſed etiā ꝓ pctis hoim actualib⁹ ⁊ ꝑteritis ⁊ ſeq̄ntib⁹ mortē ſuſtinuit. Hec Rich. Sed q̄m priuilegia paucorū nō faciūt legē cōmunē. xxv. q. j. c. vlti. Jō nobis de h nō eſt confidendū.

Tertia ergo concluſio ponit̃ ꝙ ſimplr̃ deus pctm̄ nō vult dimittere ſine aliqua ſatiſfactiōe: ⁊ iō ſatiſfactio neceſſaria eſt ꝓ ſalute: cū ſit vna pars vere pnie. Un̄ ſcriptura precipit Luc. iij. Facite dignos fruct⁹ pnie.

Sed di. Ex quo ꝑ cōtritionem ⁊ ꝯfeſſionem ſufficienter delet̃ pctm̄: ⁊ in his eſt exterior ſimul cum interno dolore pnia: cur req̃rit̃ amplior ſatiſfactio ꝓ pnia? Rn̄det̃ ꝙ requirit̃. Primo ꝓpter integritatē pnie: q: de⁹ precipit pniam integram agere. Pnia aūt integrat̃ ex iſtis tribus. ſ. cōtritione: confeſſione: ⁊ ſatiſfactione ſm oēs theologos ⁊ canoniſtas. Scōo ꝓpter remiſſionem pene: q: cōtritio ⁊ confeſſio ſepe non ſufficiunt ad remiſſionē totalem reatus vel pene pctōꝝ: ideo ſatiſfacere opꝫ vel in pn̄ti per bona opa ⁊ indulgentias: vel ſaltem qꝺ deerit in purgatorio ſoluet̃: ſm doct. Tertio ꝓpter ꝑceptuꝫ eccleſie qꝺ habet̃ de pen. ⁊ re. ca. Oīs vtriuſq̃. Naꝫ Hoſtiē. ibi. §. Ad quid valent: dicit tenendum ꝙ videlꝫ ꝓ quolibet peccato mortali duplex pena debetur. Una eterna q̄ ꝑ cōtritionē dimittit̃. Alia tpalis q̄ ꝑ eccleſiā imponit̃ ⁊ remouet̃. ſ. in ꝯfeſſione. Proinde vnuſq̃ſq̃ pctōr debet ſatiſfacere vt pōt de pctis: videlꝫ a confeſſore rōnabiliter impoſitam ⁊ ſuſceptā pniam implendo.

Exēplum ad id ex lege ciuili. Ponatur caſus ꝙ Petrus telo vulnerat⁹ ferro infixo conueniat cū medico vt ipm ſanet ꝓ certa mercede: ⁊ is bene curari nō pōt niſi ferrū extrahat̃ ꝑus: ad qꝺ req̃rit̃ vulneris ⁊ carnis inciſio: ſed Petr⁹ dolorem inciſionis non admittat. medicuſq̃ ipſum vulnus ſanat ferro int⁹ manente. Si poſt ſanitatem peiorem infirmitatē incidat: q̄ritur an ille medicus ꝓ eodē ſalario tenet̃ ipm curare iterū? Rn̄det̃ ex. ff. de regul. iu. l. Si q̄s ex culpa ſua: ꝙ ꝓ generali lege habet̃. ſ. ꝙ q̄n ex culpa infirmi redijt infirmitas: medic⁹ nō obligat̃ eūdē curare niſi

pro noua mercede ⁊ nouo pacto: aliequin ſi re
dit ex culpa medica tenet. Et ſic pz ad ꝓpoſi
tū ꝙ nō tenet: qꝛ Petrꝰ fuit i culpa. Spūa
liter ſi pctōꝛ nō admittit nec facit pcepta me
dici .i. cōfeſſoris explēdo ſatiſfactionē: qſi fer
ro pcti reatu manēte: ſibi iputabit acerbioꝛ
pena in futuro. Ad qḋ tollendū opꝫ de nouo
pniam ſuſcipe a ꝯfeſſore ſi oblitꝰ eſt illā pus
iniunctā pniam: vt patuit ſer. xxxviij. F.

V Circa ſecundū de alie

na impletiōe ſatiſfactōis qrit: vtrū vnus hō
poſſit ꝓ alio ſatiſfacere: vel ipoſitā alteri ſa
tiſfactionē adiplere? Ad qḋ reſpondet ſm
doc. cōiter Bona. in. iiij. di. xx. ibidē Ricb. et
Sco. ea. di. Durā. Tho. alioſqꝫ: ꝙ duplex ē. ſ.
ſatiſfactionis effectus. Unꝰ eſt excidere cau
ſas pctōꝝ futuroꝝ: ⁊ ſic preſeruare a futuris
culpis. Alius eſt recōpēſatio iniurie illate: ḃ
eſt ſoluere debitū pctōꝝ. Et ſic ſatiſfactio ac
cipit varijs modis: ſm quos tria pcipua do
cumēta traduntꝰ breuiꝰ hic: qm̄ cogit hodie
breuiare ſermonē plixitas paſſiōis ⁊ cerimo
nie miſſe. Primū eſt ꝙ ſatiſfactionē intel
ligēdo ꝓ pſeruatione ⁊ cautela culpe future
vel ꝓ cauſe pctōꝝ excīſiōe: ſic vnus pro alio
nō pōt ſatiſfacere. Rō: qꝛ p ieiuniū iſtius nō
domat caro alterius: nec affligit corpus alte
rius vt viuat caſte. Nec p hoc qḋ iſte dat ele
moſynam ꝓ illo ille aſſueſcit ſua largiri: nec
iſto orante ille orat: niſi forte p bonū huius
exēplū ille induceret ad ſilia faciēda: vel ni
ſi iſte mereret augmētū grē p talia illi: vt fa
cilius ille euitet pctm̄ ex grā dei adiuuante.
Scḋz documētū ꝙ ſatiſfactionē intelligē
do ꝓ recōpēſatione illate iniurie pterite: bn̄
pōt vnus ꝓ alio ſatiſfacere: ſicut hoi cui iniu
riā fecit pōt alius ꝓ iſto recōpēſare: ſic etiaꝫ
⁊ deo pōt vnus ſatiſfacere ꝓ iniuria illata p
aliū peccātē: dūmō ille q̄ cōmiſit pctm̄ ſit ve
re cōtritus de pctō: alr̄ nō. Et ſic ſcti dei ſuis
oronibus ⁊ meritis ꝓ nobis placāt deū ⁊ ſa
tiſfaciūt dūmō nos ſumus ꝯtriti. X Ter
tiū documētū ꝙ ſatiſfactionē accipiēdo pro
pnia a cōfeſſore iniūcta tenet qlibet p ſeipm
ſatiſfacere ſi eſt potēs: ſicut etiā tenet p ſe cō
fiteri ⁊ ꝯteri. Et ſi nō pōt adhuc tenetur ha
bere paratū animū ad ſatiſfaciendū ꝓ ſeipo
ipſemet: alioquin ſatiſfactio alterius ſibi nō
pdeſſet directe ad vitā eternaꝫ: ſi nollet ꝓ ſe
ſatiſfacere etiā ſi poſſet. Rō: qꝛ ad ſatiſfacien
dū ꝓ viribus p ſeipm tenet quilibet ex pcece
pto. de pe. ⁊ re. c. Ois vtriuſqꝫ ⁊c. Neceſſe eſt

eīn vt penitēs recognoſcat pctm̄ ſuū per ali
quē actū ſatiſfactionis: vt pz per Aug. de pe
ni. di. ſ. non ſufficit: ergo tenet p ſe ſi poteſt:
qui ſi nō poteſt: iuuari poteſt p alterum ⁊ ſa
tiſfacere ſicut ꝓ his q̄ ſunt in purgatorio im
potentes: ꝓ ſe ſatiſfacere: ſatiſfaciūt alij viui
⁊ hoc maxime poteſt per alterum. ſ. ſatiſface
re quis cum interuenit auctoritas confeſſo
ris que in hoc poteſt diſpenſare cum eo qui
per ſeipſuꝫ non poteſt ſatiſfacere: hec etiā in
i angelica. O ergo hō xp̄iane diſce ex dictis
ꝙ qm̄ nō potes per teipſum penitentiam im
plere precipue in mortis hora diſpone ex tu
is bonis vt alter faciat pro te. Y

Circa tertiuꝫ principale

de alterutra liberatione. i. vnius ⁊ alterius:
vel amboꝝ per ſatiſfactionē ab alio implen
dā. Primo qrit pncipalr̄: vtrū ille cuius ſatiſ
factionem pnie alter ſuſcepit in ſe ſi ſtatim
moriat libere euolabit in celū. Ad hoc rn̄de
tur in Angelica ſm Bonauē. in. iiij. di. xx. q.
ſ. ꝙ non: ſed oportet ꝙ pus iſte qui ſuſcepit
ſatiſfactionē impleat: qꝛ nemo paradiſuꝫ in
gredit niſi ſit extra oē debituꝫ: ita ꝙ nec ipſe
nec alius pro eo ſit debitoꝛ. O Jeſu bone: ve
re formidāda eſt tua pctōꝛibꝰ iuſtitia. Se
cūdo qrit de ſuſcipiēte: vtrū talis ſuſcipiēs
ſatiſfactionē alterius liberet. ſ. ꝓ hoc ⁊ ſatiſ
faciat etiā ꝓ ſeipſo cū iplet ꝓ altero. Reſpō
det vbi. ſ. ſm Ricb. di. xx. quarti. ꝙ licet alij
aliter ſint opinati: tn̄ ſatiſfactoriū eſt etiaꝫ ꝓ
ſeipſo: non quidē ex debito ſm rigoreꝫ iuſti
tie qua eadē ſolutio non parit duas libera
tiones: ſed per diuinā miſericordiā q̄ magis
attēdit charitatē q̄ꝫ opus. Et etiā p modum
meriti de congruo. Nā ſm Bona. in. iiij. diſt.
xv. Credendū eſt ꝙ diuine miſericordie beni
gnitas tāta eſt ꝙ acceptat totuꝫ ppter chari
tatē qſi ꝓ ſe fieret: ⁊ qſi ꝓ nihilo ſaluat nos.
Hec vbi. ſ. Z Tertio ergo exēpluꝫ finale
ſubiūgamus qḋ legit in ſpec. exē. di. viij. exē.
ŋ. ꝙ ſctūs Dūſtānus in mane diei aſcēſionis
dn̄ice exiſtēs ſolus in orone in eccl̄ia: ecce vi
dit cādidatoꝝ multitudinem innumerā coro
nas capite aureas geſtātes ⁊ fulgore micā
tes di. Salue inquiūt Dūſtāne nr̄ ſalue man
dat tibi filiꝰ dei ieſus venire ſi paratꝰ es no
biſcuꝫ hodie gaudia celebraturus. Ad quod
iſte reſpondit interrogās. Qui eſtis? dixerūt.
Cherubin ⁊ ſeraphin ſumus. Reſpōde quid
velis. Dūſtānus reſpōdit Hodie ſolēniſſimꝰ
dies eſt ⁊ incūbit mihi pdicare pplo ⁊ oſten

dere quō ad gaudiū celeſte poſſint ꝑuenire:
ſcʒ ꝑ ↄtritionē: confeſſionem ⁊ ſatiſfactioneʒ
pnie: ad qḋ ꝑdicandum multi conuenerūt ⁊
nolo decipe illos: ꝓpterea hodie nō poſſum
venire: hec dixit ex charitate ⁊ zelo aiarum:
vt plures ſecum ſaluaret ꝑ ſermonē: dixerūt
ergo eidē. Eya paratus eſto in dieʒ ſabbati.
Tunc Dūſtanus ꝑdicauit populo taliter ꝙ
nunqꝫ ante ſic ꝑdicauerat vt non hoiem ſed
angelū putares. Tandē dixit ſui obitus inſta
re diē. Et ecce facies eius reſplēduit ſic ꝙ ne
mo eū aſpicere poſſet: tandem locum in quo
voluit ſepeliri deſignauit. Mox vͦo languor
eum inuaſit feria ſexta oēs aduentantes pe
nitere ⁊ xp̄i veſtigia ſequi hortabaẗ cōiones
accepit. Et ecce ſubito cum lecto in quo iace
bat eleuatus eſt vſqꝫ ab trabes domus. Et h̄
tertio factū eſt in die ſabbati. Sicqꝫ oēs hor
tabaẗ ad ſequendum xp̄m in celū per pniam
⁊ per opera ſatiſfactoria per que ipſe inceſſit
ac ſic ipſe feliciter in xp̄o quieuit. Rogemus
ergo dn̄m Jeſum ⁊c.

¶ Dominica ramiſpalmarum poſt prandiū.
Ser. xlvi. de ſatiſfactionis modo regulari ⁊
iteratione.

Facite dignos

fructꝰ pnie Mat. iij. ⁊ etiā
Lu. iij. ⁊ ꝓ ſermone hodi-
erno. In quibus verbis pe
nitentie ꝑdicator Joānes
baptiſta hortaẗ oēs ad di-
gnam penitentiā agendam: qḋ facimus per
verā contritionē: confeſſionē ⁊ ſatiſfactionē:
alioquin timendū eſt illud qḋ ſcribiẗ Ecci. ij.
Si pniam non egerimus incidemus in ma-
nus dn̄i: qḋ poteſt poni pro alio themate in
hoc ſer. Lyra. Si pniam non egerimus. ſ. de
pctis veraciter: incidemus in manus dn̄i. i.
in diuinam punitionē valde grauem Heb. x.
Horrendū eſt incidere in manus dei viuen-
tis. Ve ergo ⁊ ve pctōribus impenitētibus.
Propterea chariſſimi diſcamꝰ facere dignos
fructus pnie ſatiſfaciēdo: vt de pe. di. j. c. Nō
ſufficit. Aug. di. Non ſufficit īquit mores in
melius cōmutare ⁊ a p̄teritis malis recede-
re: niſi etiaʒ de his que facta ſunt ſatiſfaciat
homo per pnie dolorem cooperantibus ele-
moſynis ⁊ ieiunijs. Hec ille. Sed heu licet
multi faciant penitentiā: tn̄ rari faciunt di-
gnum fructum penitentie. Nā Grego. di. Di-
gnos fructus penitentie facit qui oīa deo in
ſacrificium offert per que in culpa eum me-
minit offendiſſe. Cum aūt offendimus deuʒ
corde ore ⁊ opere: ergo hec tria debemus deo
offerre. ſ. cordis contritionem: oris confeſſio
nem: ⁊ operis ſatiſfactionem: quod rari faci
unt vt debent preſertim ſatiſfactioneʒ. Nos
igitur chariſſimi audiamus ⁊ opere implea
mus ſcripture hortamenta dicētis. Facite di
gnos fruc. penitētie: vt in themate. Itaqꝫ de
ſatiſfactione vt ſciamus facere dignos fru-
ctus penitentie tria myſteria declarabimus
in hoc ſermone.

Primū de regulari modificatione.
Scḋm de diuinali acceptatione.
Tertiū de ſalutari reiteratione. A

Circa primū de regulari

modo ſatiſfactionis queriẗ: quali modo de-
beat regulariter fieri ſatiſfactio ꝓ peccatis
debita ipſi deo. Ad qḋ ex dictis Sco. in. iiij.
di. xv. Itē Alex. de Ales. Bona. Richar. ⁊ alio
rum recolligendo eliciuntur precipue regu-
le ſex: ſm̄ quas debet modus ſatiſfactionis
obſeruari.

Prima regula diciẗ bone operationis.
Scḋa diciẗ integre ꝑfectionis.
Tertia diciẗ placāde intētionis.
Quarta diciẗ aliūde nō obligationis.
Quinta diciẗ laborioſe conditionis.
Sexta diciẗ amoroſe executionis.

Prima inqꝫ regula diciẗ bone operationis:
qꝛ ad hoc ꝙ de peccatis aliquis deo ſatiſfa-
ciat requiriẗ vt faciat per bona opera: recta
⁊ bona intentione facta que poſſunt cedere
in gloriam dei: vt ſunt ieiuniū: oratio: elemo
ſyna ⁊ hmōi. Unde per opera mala vel etiaʒ
opera bona de genere facta: tn̄ ſiniſtra inten
tione: puta ex vana gloria: vt hypocriſi non
poteſt fieri ſatiſfactio: quia vt ait Anſ. li. ij.
Cur deus homo: ſatiſfacere eſt deo debitum
honorē reddere: talia aūt opera. ſ. male facta
non ſunt in honorem dei: ſed in offenſioneʒ.
B Scḋa regula dicitur integre ꝑfectiōis.
nam querit Rich. in. iiij. di. xv. Utrū hō pōt
ſatiſfacere de vno pctō ſine alio. Et rn̄det di-
cens ꝙ dupliciter poſſumus loqui de ſatiſfa
ctiōe. Uno modo de eius actu exteriori: ⁊ ſic
poteſt quis ſatiſfacere de pena tp̄ali debita
vni peccato ſine alia: ⁊ de vna parte pene ſi-
ne alia: qꝛ exiſtens in charitate poteſt ſimul
remanere debitor pene pro alio peccato: ha-
bendo propoſitū ſatiſfaciendi de illo poſtea

ſtẽs in elemoſynis: ⁊ tũc pro vno poteſt ſolue
re per ieiuniũ vel oꝛonem: qui ſi poſtea ꝓpoſi
tũ mutet ita vt nolit poſtea ſatiſfacere in ele
moſynis: nihilominus ſolutio p̄cedens rema
net acceptata. Alio mõ aũt loqui poſſumus
de ſatiſfactione in eius actu aïe interioꝛi: et
ſic nõ põt hõ ſatiſfacere de vna culpa moꝛta
li ſine alia: ſed opoꝛtet ꝙ ĩtegre de oïbus pe
niteat ſicut ⁊ de oïbus tenet̃ conteri ⁊ confi
teri. Unde qui implet ieiunia iniũcta a con
feſſoꝛe: ſed nõ vult reſtituere aliena cũ poſſet
nõ vere penitet: vt patuit in precedentibus.

Tertia regula dicit̃ placãde intẽtionis: h̃
eſt vt opera ſatiſfactionis ſint ad placandũ
deũ intẽta. Unde ipſe Sco. vbi. ſ. diffiniens
ſatiſfactionẽ di. ꝙ eſt opatio bona exterioꝛ
penalis voluntarie aſſumpta vel tolerata ad
puniendũ pctm̃ a ſe cõmiſſum: ⁊ ad placan
dũ deũ offenſum. Uñ ſiquis facit bona ope
ra non intẽtione punitionis pctĩ: vel vt deus
placet quẽ offendit pctĩs: licz ſit bonũ meri
toꝛiũ gratie ⁊ gloꝛie: tñ nõ dicit̃ opus ſatiſfa
ctionis de ſe ⁊ directe: puta ſiquis dat elemo
ſynã ex pietate: nõ intẽtione tali: ꝙ pro pnia
ad placandũ deũ hoc fiat. Similiter cum ali
quis malefactoꝛ punitur ſi patiẽter ſuſtinet:
bene facit: ſed ſi vult vt ſatiſfaciat. ſ. ꝓ pctĩs
directe: debet intẽdere vt ſufferat ad placan
dũ deũ ꝓ pctĩs ſm Sco. Exẽplũ: ſi qd offera
tur regi ꝓ exenio: nõ ſatiſfacit ꝓ debito niſi
fiat ꝓ illo expſſe. Quarta regula dicit̃ ali
unde non obligationis: hoc eſt vt ſatiſfactio
fiat per talia opera ad que hõ aliunde nõ ob
ligat̃ facere: q2 ali9 nõ correſpõderet ꝓ ſatiſ
factione huius pctĩ: ſicut ſiqs ex voto tenet̃
ieiunare feria ſexta: tali iniũgeret ↄfeſſoꝛ ie
iunare feria ſexta: ⁊ ſic de alijs. Similiter ꝙ
quis nõ furat̃ vel nõ latrocinat̃ cũ poſſet: be
ne facit p̄ceptũ implẽdo: ſed nõ eſt ſatiſfacto
rium culpe cõmiſſe: q2 ex p̄cepto ad hoc tene
tur. ¶ Quinta regula dicit̃ laborioſe cõ
ditionis: hoc eſt vt operatio ſatiſfactionis ſit
penalis ⁊ laborioſa vel afflictiua: vt ꝑ illam
ſubtrahat hõ ſibi aliquã carnis delectationẽ
vel cõmodũ: quatenus per carnis caſtigatio
nem p̄ſeruet̃ a futura culpa. Uñ Aug. de ve
ra ⁊ falſa pnĩa di. Pnĩa grauioꝛes expoſtulat
doloꝛes vt moꝛtis impetret vitam. Et rõ eſt
ſm Alex. ⁊ Bona. ⁊ Rich. q2 hõ per delecta
tionem culpe infirmat̃: ⁊ ſm legẽ dei culpe
debet̃ pena contra delectationem vt curet̃ ⁊
reoꝛdinet̃: ac de futuro p̄ſeruet̃. Unde. ij. ethi
coꝝ phs dicit: ꝙ pene ſunt quedã medicine
nõ tñ curatiue ſed etiam p̄ſeruatiue. Ex quo
pʒ documentũ ꝙ qui penitẽtiale ieiuniuʒ ſic
implet ꝙ delicatiſſima ⁊ ſumptuoſa cibaria
comedit ⁊ pleno vẽtre: nõ ſatiſfacit ad reat9
deletionẽ: ſimiliter qui dat elemoſynã de eo
de quo ipſe nullo modo indiget. Sed di.
Nunquid ergo auarus hõ qui plus affligit̃
dando decẽ denarios: q̃ largus dando cẽtuʒ
magis ſatiſfacit. Reſpõdet Rich. ⁊ Ambald9
quarto ſcripto ſniarum di. xv. ꝙ opus dupli
citer põt intelligi penale. Uno modo ratio
ne operantis: qñ ipſe operans difficilius fa
cit ex diſpoſitione mala in ipſo: ſicut auarus
difficilius dat elemoſynas: ⁊ talis penalitas
non magis ſatiſfacit: nec ꝓpter eas auaro mi
noꝛ elemoſyna iniũgẽda eſt q̃ largo: ſed po
tius maioꝛ debet imponi q̃ largo. Alio mo
do poteſt intelligi opus penale ratione ope
ris ⁊ eius generis: ⁊ ſic ſatiſfacit opus plus
penale: ſicut ieiunium in pane ⁊ aqua pena
lius eſt ⁊ magis ſatiſfactoriuʒ q̃ ieiunare cũ
cibis coctis: ⁊ elemoſyna maioꝛ q̃ minoꝛ.
¶ Sexta regula dicitur amoꝛoſe executio
nis: hoc eſt vt homo exequatur ſatiſfactionẽ
in charitate ⁊ amoꝛe dei: ⁊ de hoc in ſequen
tibus dicemus. Sed pro excitando populo
doꝛmitante inſeramus conſolatoꝛiuʒ. Exem
plum quod legitur in Scala celi: ⁊ in Spe
culo exem. di. ix. exemplo. clxviij. ꝙ miles quí
dam facinoꝛibus plenus iuit vt dicitur per
ſuaſu vxoꝛis ad confeſſionem: ſed penitentiã
pro ſatiſfactione dixit ſe non poſſe facere. vn
de confeſſoꝛ queſiuit dicens. Poſſes ne in il
la eccleſia deſerta prope caſtrum tuum vna
nocte vigilare pro peccatoꝛuʒ tuoꝝ remiſſio
ne. Reſpondit hoc bene poſſum ⁊ faciã. Tũc
hac penitentia iniuncta itrauit ſero ſolus ec
cleſiam: ⁊ ecce nocte vnus demõ in ſpecie ſo
roꝛis militis: cuius concilio ſepe vtebatur:
apparuit dicens. Quid hic ſtas: exi cito ad
caſtrum: quia ſtatim inimici tui ſuuenient:
⁊ occident hic te: alioquin nec vnꝙ ego am
plius tibi conſilium dabo. Ille autem non
acquieuit dicens. Uolo hic permanere pro
penitentia iſta nocte. Secundo alius demõ
poſtea aduenit in ſpecie vxoꝛis ſue deferens
in brachijs duos illius filios paruulos qua
ſi nudata veſtibus ⁊ laceratis crinib9 di. Ec
ce hoſtes tui domine inuaſerunt caſtrum: ce
perunt omnia ⁊ ſic turpiter eiecta ſum cum
filijs: ſed ſi cito exieris perſequi potes illos:
alioquin ⁊ te hic interficient ⁊ me. Sed mi
les noluit exire. Tunc illa dixit. Niſi venias

tis:ecce filios veſtros ꝓijciam:ꝛ illiſit illos
ad pauimentū:ac in facie militis ꝓiecit:ſed
ille in deo cōfortatus nō curauit:ꝛ ſic confu
ſa illa euanuit.Tandē poſtea tertio alius de
mon venit in ſpecie hoſtiū cum multis eccle
ſiam vallans ꝛ expugnans ac accēdens igne
ex lignis circūcirca aggregatis:ita ꝙ flāma
videbaᵗ per feneſtras ꝛ ianuas intrare ꝛ co
gere militē vt effugeret.Sed ille immobilis
ꝑmanſit.Poſtremo venit quartꝰ in ſpecie ſa
cerdotis quaſi miſſam dicere volēs ꝛ officiū
legere.Proſpiciēſq; ait militi.Tu excōicatꝰ
es exi hic ne impedias diuina:ꝛ cepit muſſi
tando altius quaſi oraret dicere.der der ꝛc.
Rn̄dit miles ſicut ꝛ priorībꝰ.Ille cepit eum
haſta crucis ꝑcutiens expellere ipm̄:ſed mi
les oia ſuſtinuit:ꝛ diabolus ꝯfuſus diſceſſit.
Mane facto egrediens cognouit ꝛ repperit
caſtrū:vxorē:ꝛ oia illeſa:ſed tm̄mō ſolo phā
taſmatū de luſiones illas factas ſibi in nocte
apparitiones:ꝛ cū retuliſſet confeſſori:ecce
audiuit ꝙ reuelatū fuerit ſanctis patribꝰ qm̄
miles iſte quattuor coronas acquiſiuit in ce
lis:q̄ttuor dictas tēptationes vīcēdo:ꝛ ſic mi
les poſtea in bona vita firmatus fuit. E

Circa ſecūduz de diuina

li acceptatione q̄rit:vtrū ſatiſfactio pnīe in
toto vel in pte expleta in ſtatu mortalis cul
pe:vel ſine charitate ſit accepta diuine clemē
tie.Ad hoc cōiter ſm doc.rn̄det ꝙ non acce
ptat directe valendo ad vitam eternā niſi ꝓ
quanta parte ſit ſatiſfactio in charitate ꝛ in
grā expleta:tamē talis ſatiſfactio valet ad ea
ad que valēt opera facta in peccato mortali.
Ideoq; etiā ſi hō ſit in peccato mortali non
debet dimittere talia opa ſatiſfactoria ſed bȝ
implere.Et huius rō ſm Rich.qꝛ cū deꝰ non
eget bonoꝝ noſtroꝝ:ideo opa non acceptat
ad vitā eternā remunerādā:niſi operātē acce
ptet ipm̄:ꝛ ſic nec acceptat ad ſatiſfactiones
placātē deū ꝛ gratuitā ad pmiū vite eterne.
Ad id ponamꝰ exēplū de illo q̄ ſeminat vl plā
tat in ſolo alieno ipſo dn̄o neſcio vel inuito:
totū illud ꝑditū erit ſeminātí qm̄ illiꝰ eſt cuiꝰ
eſt ſolū.Inſtit.de rerū diuiſione.§.ex aduer
ſo.Sic ſpūaliter hō cū ſit ipſe de ſolo ꝛ terra
diaboli ꝑ pctm̄.Jō totū qd in ſe ſic manente
ſeminat bn̄ agēdo eſt diaboli:ita ꝙ nō ꝓficit
ad vitā eternā directe:ſed tm̄ ad tꝑalia. F

Circa tertiū ergo de rei

teratione q̄ſtio reſtat:vtrū neceſſe ſit ad ſalu
tē reiterare talem in pctō mortali expletā ſa
tiſfactionē.Ad qd rn̄det ꝙ diuerſe ſunt opi
niones.Aliq̄ dixerūt ꝙ ſi pnia eſt talis ꝙ ex
ea pacta manet aliq̄s effectꝰ ſicut eſt ieiuniuȝ
ꝛ elemoſyna ꝛ hmōi:poſtq̄ ſemel q̄s ſatiſfe
cit lȝ in pctō mortali nō eſt neceſſario iteran
da.Si aūt pnia nō relinq̄t aliquē effectuȝ vt
eſt orō modica opȝ iterare:qꝛ talis videt eſſe
impoſita potiꝰ ad impetrationē recōciliatio
nis diuine q̄ȝ ad ſatiſfactionē pene.Reconci
liari aūt q̄s deo nō pōt niſi ꝑ opa in charita
te facta:ergo talis in pctō pacta debēt itera
ri.Sco.aūt in.iiij.di.xv.q.j.circa fi.quē in h
cōiter ſequunt doctores moderni:vt patȝ in
Angelica dicit ꝙ ſic dicere eſſet magna occa
ſio ſcȝ deſerēdi pniam iniunctā:ꝛ ſic trāſgre
diendi ꝛ deſꝑandi.Nā cum q̄s recidiuat inte
rim ꝙ expleuit pniam audiēs ꝙ non ſatiſfa
cit in pctō:ſed tenet iterare nō explebit eā ſȝ
dimittit:ꝛ ſic peccat mortaliter:aut deſperās
nunq̄ȝ faciet pniam nec iterabit.Jōq; ex di
ctis Scoti ibidem dant documenta pulcra.

Primū eſt:ꝙ qui vere ſemel penitet ꝛ re
cipit pniam cōdignā impoſitā claue nō errā
te quātūcunq; poſtea recidiuet non tenet ꝓ
illis pctis eiſdē niſi ad illā pniam ſibi impo
ſitā:ꝛ ſi illā implet in charitate:ſcȝ contritio
nem formādo prius de recidiuo:ſic implēdo
nō tm̄ ſoluit penam:ſed etiā meret grām.Si
aūt implet extra charitatem ſcȝ nolens cōte
ri de recidiuo:tunc ſoluit penam:ſed meret
grām. G Scdm documentum ꝙ ſatiſfa
ctio eſt duplex.Quidā eſt ſoluens debitum ꝛ
placās ſimul offenſum vt eſt illa q̄ ſit in cha
ritate.Alia eſt ſoluēs debitum:ſȝ non placās
offenſuȝ vt eſt illa q̄ ſit extra charitatē ſcȝ in
pctō mortali.Ideoq; bȝ ꝙ q̄ ſatiſfecit ſemel
etiam ſi in pctō mortali ſatiſfecit:ſoluit:nec
tenet iterare.Naȝ ꝛ.ff.de regulis iuris.l.bo
na fides.dr ꝙ bona fides nō patit vt bis ab
eodem idē debitum exigatur.Et Scotus ibi
dem ponit exēplū de eo qui offendit aliqueȝ
puta dando alapā:ſi cōponit cuȝ eo ita vt tri
bus diebus fodiat in vinea illius:ꝛ poſtq̄ fo
dit vno die:ſcdo die iterum illi dat alapam:
ꝛ tamē fodit ſcdo ꝛ tertio die:talis ſoluit pe
nam prime alape:ſed non meretur gratiam
vel amicitiam illius offenſi.Sic in ꝓpoſito.

Tertiū documentū:ꝙ ſi talis ꝓpter pecca
tū in quod de nouo recidiuauit damnaretur
anteq̄ totam pniam impleuiſſet:talis ꝓ iſta
pte inexpleta penitentie nō puniretur eter
naliter:ſȝ tꝑaliter ſolū pena corrēſpōdēte illi

parti pniē q̄ non fuit hic expleta: q̄ ex quo ꝑ
iuſticiā punitiuā impoſita eſt ſibi pena tpa-
lis ſemel hic ꝓ pctō de q̄ vere penituit nūq̄
ei debet niſi pena tpalis ⁊ illa ſoluta nulla
pena debet alia ꝓ illis pctīs ſed tm̄ ꝓ alijs
q̄bus peccauit recidiuādo punief eternalit.
Hec ibi. Quartū documētū elicit ex iſtis
ꝙ ꝯfeſſor diſcretus ad vitandū tales ambi-
guitates d3 penitēti imponere talem pniā3
quā ſtatim exequatur in ſtatu grē ⁊ declaret
eidem ꝙ ſi in ſtatu pcti explebit nō tantū va
lebit ſed feſtinet implere in gratia: ⁊ ſic pt3.
V Ultimū documentū ꝙ quis hō non te
neatur iterare ſatiſfactionē ſemel expletam
tn̄ ſiquis iterabit illa q̄ in mortali pficit va-
let ad multa ſm Alexā. de ales. Primo ad io
cunditatem mentis. Scḋo ad purgationem
pctō:is. Tertio ad refrenationem diabolice
ptātis. Quarto ad victoriā tentatiōis. Quin-
to ad ꝯfirmationes charitatis. Sexto ad au-
gmentū grē ⁊ glie celeſtis. Cōſulo ḡ iterare.
Exēplū narrat Meffret in ſuis ſermonib⁹:
ꝙ iuuenis in luxuria recidiuās iuit ad mere
trices. Cui obuiauit diabol⁹. ſ. in ſpecie hoīs
dicēs. Uade bn̄ tibi erit. Poſtea in via occur
rit ſibi xp̄us: ⁊ oſtēdit vulnera cruentata in
manib⁹ ⁊ latere dicēs talia. Ego ſum pr̄ tu⁹
creato: ⁊ redēpto: tuus. Ecce q̄libus vulneri
bus redemi te vt q̄d ergo das te diabolo ꝑ
pctā. At iſte ꝯterritus di. Dn̄s meus ⁊ deus
meus. Cui dn̄s. Uade cito ꝯfitere ⁊ pniam
fortē age alioq̄n ille diabolus q̄ tibi occurre
bat expectat te vt frāgat collū tuū. Qui cum
iret ad ꝯfitendū vidit diabolū in via expectā
tem in ſpecie q̄ ꝑus. Et dixit diabolo. Quid
tu hic expectas. Rn̄dit diabolus. Certe non
tu es ille quē expecto: q̄ ille erat tot⁹ noſter
⁊ poterā ipm occidere: tu ṽo alter es: neſcio
q̄s. hoc iō dixit: q̄ iſte in ꝓpoſito ꝯfitendi ⁊
ſatiſfaciēdi fuit mūdat⁹. Qui ex his circa ſe
intellexit dei miam: ⁊ intrauit clauſtrum et
ſancte vixit. Rogem⁹ ergo xp̄m ⁊c.

¶ Feria. ij. poſt dn̄icā palmarū. Ser. xlvij. vi
del3 de ſatiſfactōis deo ſoluēde poſſibilitate
⁊ cōmēſuratōe ꝓ pctīs ac iniūctōis vtilitate

VEnit ieſus betha
niā vbi Lazarus fuerat mor-
tuus quē ſuſcitauit ieſus Jo.
xij. ⁊ in euāg. hod. ſm qḋ Ly-
ra in poſtilla hui⁹ euāgelij di
cit imediate poſt ſuſcitationē lazari q̄ facta
eſſe dr̄ feria ſexta ante dn̄icam de paſſione.
Judei diffinierūt occidere xp̄m vt putatur
ipſa die dn̄ica de paſſione. Jdeoq3 dn̄s ieſus
receſſerat in regionē iuxta deſertū in ciuita
tem q̄ dr̄ effrem: ⁊ ibi morabat cū diſcipulis
quouſq3 appropinquaret paſca in quo imo-
labatur agnus paſcalis: ſc3 feria q̄nta cene:
vt ſic xp̄s q̄ eſt verus agn⁹ immolaret ꝓ no-
bis īmediate poſt immolationē agni paſca
lis ſc3 feria ſexta. Unde appropinquāte pa-
ſca ante ſex dies paſce: hoc eſt ſabbato ante
diem palmarū venit in bethaniā que eſt ꝓ-
pe hierl'm vbi fuit lazar⁹: ⁊ inde poſtea aſcē
dit in hieruſalem ad patiendū. Jbi aūt ſcil3
in bethania fecerunt dn̄o cenā ⁊ martha mi
niſtrabat: lazarus ṽo vnus erat ex diſcūben
tibus: vt veritas eius reſurrectōis clareret.
Hec aūt myſtice ſignificant ꝙ dn̄s ieſus li-
benter venit ⁊ cenat delectabiliter in aīa ve
re penitentis ⁊ ſatiſfacientis de pctīs. Nam
lazarus a mortuis reſuſcitat⁹ ſignificat pec-
catorem ꝑ pniam a morte pctī reſurgentem:
vt dicit Aug. Bethania etiā interptatur do-
mus afflictiōis ⁊ dom⁹ gratificata dn̄o: vt di
cit Hiero. Jō ſignificat ſatiſfactōis pnialis
afflictione3 q̄ gratū facit deo hoīem. Jō cō-
uenienter dī ꝙ venit ieſus in bethaniā ⁊ ce
nauit ibi cum lazaro q̄ diligit manere in co:
de penitentis ⁊ cibari pene penitentie vere
⁊ potu lachrymarum. De iſtis patet euange
lium. Jtaq3 de ſatiſfactione tria myſteria
hic declarabimus.

Primū de eius poſſibili recōpenſatione.
Scḋm de eius ꝓſoluēdi cōmēſuratione.
Tertiū de eius efficaciori expiatione.

J **Circa primū de poſſi**
bilitate recōpenſandi vel ſatiſfaciendi que-
rit Rich. in. iiij. di. xv. arti. ſ. q. ij. Utrum hō
poſſit deo ſatiſfacere ꝓ culpa recōpēſando.
Ratio: quia deus eſt in infinitū honorand⁹.
Quō ergo hō pctō: qui rapuit honore3 dei
ſoluit: q̄ vt dicit Anſ. pmo lib. Cur deus hō.
ca. xiiij. Oīs q̄ peccat honorē deo quē rapuit
ſoluere d3: q̄ ſm Aug. lib. lxxxiij. queſtionū.
⁊ Bern̄. de diligendo deo. Oīs creatura d3
deo totu3 id qḋ eſt: ergo hō nil habet preter
debitū deo de quo libere poſſit ſatiſfacere ꝓ
pctō. Mirū eſt ergo quō poſſit. Sed in con-
trariū: quia deus eſt miſericordiſſim⁹ ⁊ mā-
dauit ſatiſfactionē qui nihil impoſſibile pre
cepit: vt dicit Hiero. ergo poteſt homo ſatiſ
facere. Reſpondetur ergo ex eode3 Richar.

ibidem eliciēdo documenta tria pͤcipua ad ſciendū vtilia ꝑ populo ampliāi. Primū eſt ꝙ hō ꝑ ſeipſ ſine adiutorio alterius.ſ.xpi nō pōt ſatiſfacere deo ꝓ pctō: vt patuit per rōnes pͤtactas. Et hoc claret in exemplo: qꝛ pro pctō primoꝝ parentū nulla pura creatura ſuffecit ſatiſfacere:ſed oportuit eſſe deum ⁊ hoīem q̄ per merita infinita poſſet deo ſatiſfacere ꝓ pctīs infinite grauitatis:ſicut pꝫ per Anſ.lib.Cur deus hō.ca.vij. Unde ſi hō ꝑ ſe poſſet tantas lachrymas fundere ſicut mare:non ſufficeret ſatiſfacere ſine merito xpi. Scdm documētum ꝙ hō cū adiutorio dei in virtute ſcꝫ meriti xpi pōt deo ſatiſfacere de pctō: qꝛ homo pōt eſſe particeps meriti xpi ꝑ veram fidē ⁊ charitatem:⁊ cuꝫ ſic ſatiſfactio hoīs cōiungat̄ merito xpi:pōt homo reddere deo debitū honorē faciendo qd̄ in ſe eſt ⁊ qd̄ tenetur. Sic em̄ fit ſatiſfactio ſm equalitatē iuſticie nō compenſatī.ſolum meritū penitētis:ſed ſm ꝯdecentiā diuine bonitatis ⁊ virtutē infinitā paſſiōis xpi dei. Sicut exempli grā. Si ego deberē regi decē milia florenoꝝ nec haberem vñ poſſem ſoluere tūc ſi filius regis ex pietate ꝓ me appenderet theſaurū equiualentē ⁊ facerē qd̄ ego poſſem:vtiqꝫ liberarer:ſic in propoſito. ¶ Tertiū documentū ꝙ deus miſericordiſſim⁹ ex liberalitate ꝯdeſcendēs infirmitati humane nō exigit pluſꝙ̄ hō bene poteſt: Imo nec totū poſſe exigit de neceſſitate. Nā menſurā poſuit ⁊ ꝯſtituit eoꝝ ad que hō de neceſſitate teneat̄:hoc eſt ad obſeruātiā preceptoꝝ:vt ſic de reliquis operib⁹:ſcꝫ ſuperogationis poſſint hoīes ſatiſfacere pro pctīs cōmiſſis:que opera ⁊ ſi debeamus deo ex cōgruo:tñ nō vult(tanꝙ̄ nobis parcens)vt ſibi talia debeant̄ debito neceſſitatis: niſi rōne voti vel iniūctionis ꝓ ſatiſfactione. Proinde de lege cōi ex talib⁹ operib⁹ ſuperogationis reqrit de⁹ aliquā ſatiſfactionē penitentꝫ nō ꝓpter imꝑfectionē meriti xpi paſſi cum illud ſit ſufficientiſſimū. Sed qꝛ deus vult. Tum ꝓpter ſui honorem. Tum ꝓpter noſtrā vtilitatem:vt ꝓ noſtris exceſſibus voluntate ꝓpͥa ſatiſfactionē aliquā faciam⁹. Hec ex Ricō. O pctōr diſce hec.

L Circa ſecūdum de perſoluendi cōmenſuratiōe querit̄ quātam ſatiſfactionē debeat quiſqꝫ cōmenſuratiue ꝓ quolibet pctō pſoluere. Ad hoc ſm Hoſtien. de pe.⁊ re.⁊ cōiter doctores dī ꝙ ꝓ quolibꝫ pctō mortali deberet qs regulariter ſatiſfacere in pnīa ſeptē annoꝝ magis vel minus aſpere prout pcti reqrit grauitas. Ratio: vt ſicut pctōr ſeptiformē ſpiritusſancti gratiam amiſit:ita ꝑ ſeptenem pniam recuperet: ſed tñ ꝓpter hoīm fragilitatē ⁊ vite breuitatē hodie pnīe ſunt arbitrarie:vt pꝫ ſm Joānē Andree.⁊ Anto.de But.alioſqꝫ. Quapropter cōfeſſor nō peccat ſi minorē pniam imponit. Tum quia nō pōt determinate quātitatē pene cognoſcere. Tum qꝛ qñqꝫ ex induſtria minorē penā imponēs plus ꝓdeſt penitenti q̄ forte ꝓpter pnīe magnitudinē poſſet impediri ab implendo vel deſperare: vel qꝛ paulatim cōfortatur in penitēte diuin⁹ amor ad plura peragenda opa. Et hec patent ꝑ Tho. in.iiij.di.xx.ꝗ̄.i. Petrū ⁊ in Angelica. ¶ Unde circa hec tres regule generalit̄ tenēde ſunt ꝓ documēto prima ſm Tho.ē. Confeſſor ſiue diſcrete iniūgat pnias ſiue nō:ſemper tñ remanet reatus ad penā eiuſdē quātitatis. Et ideo ſi eā hic nō implet: in purgatorio exiget. Ex hoc ſequit̄ ſecunda regula doctrinalis:ꝙ quilibet hō lꝫ non neceſſario:tñ de cōgruo dꝫ ſe exercere in opere bono multiplicando intentiōe ſatiſfaciendi pro pctō. Nam hoc valde cōfert:vt ſi pnīa impoſita nō ſufficeret taliter ſuppleret. vñ Greg.ſup illo verbo. Facite dignos fruct⁹ pnīe. dicit. In hō vniuſcuiuſqꝫ cōſcientia cōuenit vt tanto bonoꝝ operū lucra querat ꝑ pniam:quāto q̄ſqꝫ ſibi maiora dāna intulit ꝑ culpam. Hec ille.

Exemplū legit̄ de philoſophis ꝙ dicebāt vitā hoīs currere debere ꝑ quattuor rotas. In pma rota ſic ſcribit̄. Lego quid feci.i.reuoluo in memoria pctā que feci. In ſecunda lego quid facio:ſcꝫ vere penitēdo. In tertia lego quid faciā:ſcꝫ ſatiſfaciendo dietim. In quarta lego quo vadam:qꝛ ſcꝫ in breui tranſeo ad futurā vitā vbi perpetuō ero. O xpiane penſa hec. Tertia regula ꝙ oīs ꝯfeſſor in confeſſione ſemp poſt iniūctam pniam dꝫ iniūgere penitenti:ꝙ oīa bona que fecerit ⁊ oīa aduerſa q̄ ſuſtinuerit cedāt in ſatiſfactionē ⁊ remiſſionē pctōꝝ ſuoꝝ vt ſic liberetur a reatu pctōꝝ. Hec ſm Ray. Hoſtieñ. ⁊ cōmuniter doc. ⁊ patet in ſequēti. ¶

Circa tertiū de expiatione efficaci querit̄: vtrū bona opera que penitens faciet ſunt magis efficacia ad expiādā culpā ꝑteritā qñ ꝑ cōfeſſorem ei iniūguntur q̄ ſi ille ꝓprio arbitrio faceret. Rūdetur ſm

Tho.in quodlibeto.ꝛ Ray. Hoſtien. alioſqꝫ ꝙ ſic. Nam multo plus valent ex iniūctione cōfeſſoris opera bona ad expiandū pctā plu ribus modis. Primo ex ipſa vi ꝛ natura ope ris. Scđo ex virtute clauis ſacerdotalis: ꝓ pter quā plus habent expiare culpā preteri tam. Tertio ex virtute obedientie: videlicet ipſius penitentis. Nam ſm Bonauē.lib. de profectu religionis: omīe bonū qđ fit ex obe dientia eſt meritoriū dupl'r: ſcꝫ ex ipſo opere ꝛ inſuꝑ ex obedientie virtute: que vt dicit̄.ſ. Reg.xv. melior eſt obedientia inquit ꝙ vi ctime ipſe. Sequit̄ ergo ꝙ talis ex obedien tia eccleſie ꝛ confeſſoris faciens bona opera plus expiat peccata: ꝛ ſic patet ꝓpoſitum.

Unde ꝓ documēto traditur in Angelica ſumma ꝙ cōfeſſor laudabiliter ꝛ bene facit qn̄ poſt iniūctam pniam penitenti dicit ſic vi delicet. Oīa bona q̄ facis vel q̄ intendis fa cere: ꝛ etiā quicq̄d mali paſſus fueris oīa ſint in remiſſionē peccatoꝝ tuoꝝ. Et addit̄ ibi dem ꝙ hec imponi debent a cōfeſſore peni tenti ita ꝙ intelligant ꝛ nō ſecrete ꝑut aliq̄ ꝯfeſſores faciūt ꝑ modū abſolutionis hec di cendo: q2 ſic nō valet niſi ex vi operis. Sed ſi imponit̄ hoc intelligibiliter plus valet vt di ctū eſt: ſcꝫ faciendo bona opera ex iniūctio ne ꝛc. hec ex Angelica. ¶ Exemplū legi tur in hiſtorijs romanoꝝ geſtis ca.xviij. q̄ꝺ dam Julianus nobilis iuuenis die quadam venationi inſiſtens ceruū ꝑſequi cepit. Cui dixit ceruus miraculoſe. Tu me inſequeris qui patris ꝛ matris tue occiſor eris. Hoc ille vehemēter extimuit: ꝛ ne forte ſic cōtingeret relictis oībus clam remotius fugit: vbi pnci pi ſeruiens cōplacuit adeo vt caſtellanā quā dam viduā ei in cōiugem traderet ꝛ caſtellū pro dote ſibi donaret. Tunc ipſi parentes iu liani eū requirētes vagabundi peruenerūt tā dem ad idem caſtellum Juliano tūc abſente Quos vxor benigne ſuſcepit audiēs ꝙ eēnt parentes viri ſui ꝛ in lectum ꝓpriū reclina uit fecit. Mane illa ad eccl'iam trāſeūte inte rim Julianus redičs: ꝛ in thalamo illos dor mientes videns ſuſpicatus ꝙ aliquis cū ſua vxore eſſet ſilenter ambos interemit gladio. Tandem redeūte vxore de eccl'ia dū hec didi ciſſet fleuit amare dicēs. Heu heu mihi ecce impletū eſt qđ ceruus mihi ꝑdixerat. Unde ad cōfeſſionē cucurrit ꝛ talem pniam iniun ctam acceptauit vt iuxta quēdam fluuiū vbi multi periclitabantur hoſpitale ſtatueret: et omnes qui volebant trans fluuiū duceret: ꝛ hoſpitio reciperet. Poſt multū tp̄is quadā nocte media frigidiſſima audiuit quendam voce lugubri: iulianū vt traduceret aduocan tem. Citius de lecto ſurgens illū in domū duxit ꝛ in lectū ꝓprium coopertū calefecit. Poſt paululū intuens in illum leproſum vi derūt Julian9 ꝛ vxor eius ꝙ cū ſplendore ni mio in celū aſcēdit: ꝛ dixit eis dn̄s ꝙ pniam eoꝝ acceptauit de9. Et ambo in breui in celū migrarent pmia laboꝝ accepturi. Et ſic fa ctū eſt. Rogemus ꝗ xp̄m ꝛc.

¶ Feria tertia poſt dn̄icam palmarū. Ser. xlviij. de partibus ſatiſfactionis ꝛ de preua lore earum ac diſpenſatione.

Ego quaſi agnus manſuetus q̄ portat̄ ad victi mā. Uerba ſunt Hiere. c.xj. in ꝑſona xp̄i pnūciata ꝛ cantā tur in epiſtola hodierna: qui bus inſinuat̄ ꝙ dn̄s ieſus quaſi agn9 māſue tus voluit occidi ꝛ imolari ꝓ nobis vt ſatiſ faceret deo ꝓ pctis noſtris. Et cū hoc exēplū nobis daret qtenus ꝓ pctis noſtris ſatiſfa cere ſtudeamus in cruce vere pnie ꝛ ſic imo lemus deo aīam ꝛ corpus ac ſanguinē atte rendo ꝑ opera pnie. vnde.ſ. Petri.iij. horta tur ad id ſcriptura dicens ſic. Dominū xp̄m ſanctificate in cordibus vr̄is: parati ſemper ad ſatiſfactionē. Et hoc pōt poni ꝓ alio the mate in h̄ ſermone. Et ibidem paulo infra beatus Petrus dicit. Xp̄s ſemel ꝓ pctis no ſtris mortuus eſt iuſtus pro iniuſtis vt nos offerret deo mortificatos carne viuificatos aūt ſpiritu ꝛc. Jdcirco charīſſimi diſcamus exemplo xp̄i penitentiam agere ꝛ ſatiſfacere ꝓ peccatis. Jtaqꝫ de ſatiſfactione p̄ter ea q̄ dicta ſunt in p̄cedētibus reſtant adhuc tria myſteria declaranda.

Primū de ſatiſfactionis integratiōis.

Scđm de valoris preponderatione.

Tertiū de ſolutiōis diſpenſatione.

¶ Circa primū de inte gratione partiū ſatiſfactionis ſiue conſtitu tione aliqua queruntur.

Primo de principalibus partibus ſatiſ factionis.

Scđo de alijs operibus ſecundarijs.

Tertio de flagellis ꝛ aduerſis.

Prima queſtio que ſunt partes ſatiſfactiōis

vel in quib⁹ opibus ꝯſiſtit ſatiſfactio. Ad qđ
rñdeť ſm Bona.in.iiij.di.xv.ꝙ pͥcipales ⁊
pͥmarie partes ſatiſfactiõis ſũt tres.ſ.oro:
ieiuniũ:⁊ elemoſyna:vt cõcorditer dicũt oẽs
doctores theologi ⁊ canoniſte.Et aſſignať ra
lis rõ precipua.Quia tres ſunt radices oim
pctõꝝ vt ſcribiť.ſ.Joan.ij.ca.Omne qđ eſt in
mũdo aut ẽ ꝯcupiſcẽtia carnis:aut ꝯcupiſcẽ
tia oculoꝝ : aut ſupbia vite.Jõ tres dñt eſſe
partes ſatiſfactiõis q̄ militãt ꝯ illas.ſ.Con⸗
tra ꝯcupiſcẽtiã carnis eſt ieiuniũ.Cõtra con⸗
cupiſcentiã oculoꝝ.i.auariciã eſt elemoſyna.
Cõtra ſupbiã vite eſt orõ que dꝫ eſſe hũilis.
De iſtis partib⁹ ſatiſfactiõis di Tobie.xij.Bo
na eſt orõ cũ ieiunio ⁊ elemoſyna. Uere bo⸗
na eſt:q꞉ bene ordinať hõ p iſta tria.ſ.p orõ⸗
nẽ quo ad deũ:p ieiuniũ in ſeipõ:⁊ p elemo⸗
ſynã ad pximũ ⁊ ſic pꝫ ad primũ queſitum.
Q Scđo queriť.Nũqd alia p̃ter hec opera
ſunt etiã ſatiſfactoria. Rñdeť ſm eoſdẽ doc.
ꝙ ſunt p̃ter tria illa etiã alie partes ſecũda⸗
rie vel opa ſatiſfactoria. Sed illa oĩa reducũ
tur ad tria illa pͥncipalia.exẽpli grã.oẽs af⸗
flictiões carnis reducunť ad ieiuniũ ſicut ſũt
vigilie:ciliciũ:diſciplina pegrinatiões:⁊ ſimi
lia.Item oĩa opa mie reducunť ad elemoſy⸗
nã vt ſunt viſitare infirmos: cibare: potare:
tegere ⁊c.Item oĩa opa ſpũalia reducunť ad
orõnẽ:vt ſunt lectio:meditatio:doctrina ſa⸗
lubris:ꝯſiliũ:ꝯſolatio tribulatoꝝ ⁊ hmõi:vel
aliqua hoꝝ ad elemoſynaꝫ reducuntur. R

Tertio queriť:vtrũ flagella ⁊ aduerſa a
deo imiſſa:vel etiã ab hoib⁹ illata ſint ſatiſfa
ctoria.Rñdeť ſm Ricħ.in.iiij.diſt.xv.ꝙ fla⸗
gella põt qs ſuſtinere trib⁹ modis. Uno mõ
impatiẽter remurmurãdo: ⁊ ſic nõ habẽt rõ
nem ſatiſfactionis ſʒ vindicationis. Alio mõ
põt qs ea ſuſtinere patiẽter tolerãdo:⁊ vt ſic
inquãtuꝫ eſt tantũmodo patiẽs ſi talis eſt in
charitate vel ſine pctõ mortali mereť grãꝫ ⁊
gloriã:ſed nõ ſatiſfaciũt directe p modũ me⸗
riti:q꞉ actiuũ pͥncipiũ meriti eſt volũtas il⸗
lius hoĩs qui mereť.Uoluntas aũt patiẽtis
ꝓut eſt tantũmodo patiens nõ operať ad fla
gella per modũ ſatiſfactiõis ꝓ peccatis niſi
id intendat. Unde tertio modo poteſt quis
flagella ſuſtinere patienter voluntarie acce⸗
ptando vel ſuſtinere volendo intentione re⸗
miſſionis pene debite ꝓ peccatis:⁊ ſic flagel
la vel aduerſa quecũq; ſunt ſatiſfactoria.O
ergo ieſu bone tibi laus et gratiarumactio:
quia facis vt diligentibus te oĩa cooperenť
in bonum tam flagella q̃ opera. S

Circa ſecũdũ de prepon⸗
deratione valoris.Queriť q̄ pars ſatiſfactio
nis inter hec tria p̄dicta p̄ualeat ſatiſfacere
ꝓ pctõꝝ pena ⁊ p̄põderet fore magis ſatiſfa
ctoria.Ad qđ aliqs poſſet arguere ꝙ p̄cellat
orõ:q꞉ pre alijs in ipa mens plus eleuať in
deum ⁊ quaſi preſens deo loquiť. Item ali⁹
poſſet arguere ꝙ plus ſatiſfacit ieiuniuꝫ:q꞉
eſt pre alijs penalius opus :penalitas auteꝫ
debet eſſe in opa ſatiſfactoria:ſed his obuiat
ꝙ ſcriptura p̄ ceteris appropat ſatiſfactionẽ
elemoſyne: quia poſt q̃ Tob.xij.dictum eſt.
Bona eſt oratio cum ieiunio ⁊ elemoſyna ſta
tim ſimpliciter de elemoſyna ſubiungitur di
cens ꝙ elemoſyna a morte liberat : ⁊ ipſa eſt
que purgat peccata ⁊ facit inuenire vitam
eternam.hec ibi.Et ſm Lyram ibidem eſt ra
tio:quia per ieiuniũ ſananť peſtes corporis ſʒ
per orationẽ peſtes mẽtis:ſed per elemoſy⸗
nam ſimul vtriuſq; peſtes ſananť:ergo vide
tur ꝙ ſit pl⁹ ſatiſfactoria.Rñdeť ergo ad hec
recolligendo ex Ricħ.in.iiij.di.xv.alijſq; do
ctorũ dictis ꝙ tria ſunt ĩ ſatiſfactiõe.Primũ
eſt vitatio culpe:⁊ ad hãc maxime valet orõ.
Secundum eſt augmentatio gratie ad quod
elemoſyna preualet.Tertiũ eſt ſolutio pene ⁊
hoc eſt infimum in ſatiſfactione. T Ad
hoc autẽ plus valet ieiunium:quia per pena
litatem magis exoluit culpe penam.Subdit
Ricħ.di. ꝙ ex quo augmentum gratie nobi⸗
lius eſt q̃ vitatio culpe:quia non vitať ma⸗
lum niſi ꝓpter bonum ſcꝫ ad conſeruandum
bonum gratie ⁊ augendum.Finis autem me
lior eſt ordinatis in fineꝫ.ſ. Phyſicoꝝ. Ideo
elemoſyna vtilior eſt ad ſatiſfaciẽdum q̃ ora
tio: ⁊ oratio q̃ ieiunium inter partes ſatiſfa
ctionis. nam quodlibet iſtorum ſcꝫ tam au⸗
gmentatio grẽ q̃ etiam vitatio culpe : meli⁹
eſt q̃ ſolutio pene:ideoq; (vt pretactuꝫ eſt)
ſcriptura plus attribuit elemoſyne pre alijs
ipſam ſatiſfactionem ꝓ peccatis. Et hoc pꝫ
etiam p Aplm.ſ. Tim.iiij.diceñ. Corporalis
exercitatio ad modicum vtilis eſt:pietas au
tem valet ad omnia ꝓmiſſionẽ habens vite
preſentis ⁊ future. U Unde documentũ
ex dictis accipiamus triplex. Primum ſm
Ricħ.ſ.ꝙ q̃uis oratio ſm ſuam eſſentiã ſit
dignior q̃ elemoſyna: q꞉ oratio plus eleuat
mentẽ hoĩs in deũ p cõtemplationẽ quaſi p̄⸗
ſentialiter deo loquať:tamẽ q̃tum ad vſum
ſatiſfactiõis vtili⁹ eſt dare elemoſynã q̃ ora⸗
re ſicut exempli grã:q̃uis auruꝫ ſit p̄cioſius

⁊ dignius aqua tñ aqua vtilior eſt ad ablué
dum ꝙ̃ aurũ:ſed elemoſyna eſt vt aqua ex-
tinguens ignẽ pcti. Eccli.iij. vñ ⁊ elemoſy-
na dr ab eli qđ eſt deus:⁊ mois aqua: quaſi
aqua dei. Scđm documentũ ꝙ ꝯfeſſor ꝓ
pnia dꝫ ceteris paribus ei qui põt iniũgere
elemoſynã magis ꝙ̃ orationẽ vel ieiunium
ꝓ ſatiſfactione niſi cã aliud reqrat in tali in
iunctione pnie. Ratio: ꝗ elemoſyna in ſe in
cludit virtutẽ orõnis ⁊ etiã ieiunij tanq̃ʒ vni
uerſalis medicina pcti plus ꝙ̃ alia. Propter
ea plus indicitur Lu.xj. Date elemoſynã et
oĩa munda ſunt vobis. ⁊ Dañ.iiij. Pctã tua
elemoſynis redime. Et ſm doc. ratio ponit:
quia elemoſyna in ſe includit virtutẽ oratio
nis ⁊ ieiunij ꝓpter duo ſcʒ ꝓpter q̃ plꝰ me-
retur augmentũ grẽ. Primo ꝗ ꝯſtituit eum
cui datur debitorẽ ad orandum ꝓ eo cui de-
dit. Itẽ ꝗ elemoſyna eſt q̃ſi oblatio deo fa-
cta ⁊ exorans deũ: vt pʒ Eccli.xxix. ⁊ ſic du-
pliciter hꝫ vim orõnis. Deniqꝫ elemoſyna hꝫ
virtutem ieiunij: ꝗ bona ſibi ſubtrahendo ⁊
alijs largiendo tũc ꝓprio corpori minꝰ ſatiſ
facit: ⁊ ſic maceratᷣ corpus. vñ pʒ ꝙ elemoſy
na cõpletius hꝫ vim ſatiſfactiõis. Tertiũ
ꝙ q̃uis ieiuniũ ſit penaliꝰ ſimplr ꝙ̃ elemo-
ſynã dare tñ in ſatiſfactione plus attenden-
da eſt bonitas operis ꝙ̃ penalitas: qñ plus
valet vtilitas elemoſyne ꝙ̃ ieiuniũ. Hec ex
Rich. O ḡ xpiana aĩa diſce hec. X

Circa tertiũ de diſpenſa

tione pnie querit: vtruʒ vnus cõfeſſor poſſit
relaxare vel diſpenſare aut cõmutare pniam
ſatiſfactoriam quã alter impoſuit. Rñdetur
breuiter in Ange. ꝑ certa documenta. Pri
mũ eſt ꝙ ſi talis ꝯfeſſor hꝫ auctoritatẽ abſol
uendi a tali pctõ ſcʒ ꝓpter qđ fuit illi ĩpoſi-
ta pnia ſacramentalis põt diſpenſare vel cõ
mutare confitenti talem ſcʒ pniam: etiam ſi
ille qui impoſuit eſſet ſuperior. vñ glo.xxvſ.
q.vij.c.tempora. tenet ꝙ epũs põt diminuere
pniam quã papa impoſuit: intelligendo qñ
nõ poteſt haberi recurſus ad ſuperiorẽ com
mode: ⁊ ex cauſa pͤſertim ſi euidens ſit peni
tentem nõ poſſe ferre iniũctam pniam: alr
nõ. Et hec etiam tenet Aluarus. Y Exce
pto tñ q̃ſi alicui in pnia fuiſſet impoſituʒ vt
iret ad terrã ſanctã: ꝗ tunc ſine auctoritate
pape nõ poſſet cõmutari ſi iniũctum eſſet vt
iret in ſubſidiũ terre ſancte: alr poſſet: vt pʒ
in Ange. Scđm documẽtuʒ ꝙ ſi confeſſor
nõ habet auctoritatem abſoluẽdi a tali pec-
cato ꝓpter qđ fuit pnia impoſita non pote-
rit eaʒ relaxare nec cõmutare niſi neceſſitas
vrgeat vel pietas ſuadeat. Pium eñi tũc eẽt
interp̃tari ꝙ ſuperior in hmõi caſibus acce-
ptet diſpẽſationẽ ſm Rhodonch. Tertiũ
documentũ ꝙ quãdoqꝫ cõfeſſor vult facere
cõmutationẽ vel diſpenſationẽ pnie quã al-
ter impoſuit debet examinare cauſaʒ ꝓpter
quã fuit pnia impoſita: vt dicit Ray. in con
feſſione ſcʒ noua generali vel particulari: vt
diſcrete ſciat relaxare vel cõmutare ⁊ nõ niſi
ex cauſa debita relaxet: ⁊ ſic patet. Z Exẽ
plum finale legitur in ſpeculo exem. diſt.iij.
exemplo.xxxiiij. ꝙ quidam poſt multa pecca
ta religionẽ intrauit ⁊ cõtinuas lachrymas
ꝓ pctis fundebat ieiunia vigilias orões ⁊
magna opera pnie faciebat. Ecce autẽ nocte
quadã vidit dñm ieſum quaſi indutũ ſacer-
dotalibus indumẽtis miſſam celebrantem:
⁊ quotiens iuxta ritum miſſe ad ppl̃m ſe cõ
uertebat manibus calicem videndũ offere-
bat cunctis qui aderant. Cui frater ait. Ob-
ſecro dñe vt qđ oſtẽdis nobis calicẽ iſtũ. Re
ſpondit ieſus. Ut videãt (inquit) ⁊ ſciãt vni
uerſi q̃tũ mihi placet ꝯtritiõis fletꝰ ⁊ pnia.
Naʒ in hoc calice ſunt lachryme quas fudit
maria magdalena ſecus pedes meos peni-
tens. In hoc oſtenditᷣ ꝙ libenter debemus
pniam facere ⁊ flere ꝓ pctis: ⁊ ꝙ eſt hoc ſa-
crificiũ pnie acceptabile adeo ꝙ ſatiſfacit ꝓ
ſanguine xpi fuſo q̃ cõſecratᷣ in calice. Et ſic
frater ille hoc viſo plura opa pnie ⁊ luctus
cepit facere. Rogemꝰ ergo xpm ⁊c.

¶ Feria quarta poſt dñicã palmarũ. Sermo
xlix. de ſacratiſſimis indulgẽtijs quas facit
eccl̃ia in remiſſionẽ pene pctõrum.

Ipſe autem ſcʒ
xps vulneratꝰ ẽ ꝓpter ini
q̃tates noſtras: attritꝰ eſt
ꝓpter ſcelera noſtra. Eſa.
liij. ⁊ in epl̃a hodierna.
Olim Eſaias hec de xpo
ꝑdixerat: q̃bus oſtẽdit ꝙ
paſſio xpi eẽt nobis valde fructuoſa. Nã nõ
eſt paſſus xps ꝓ pctis ꝓprijs q̃ pctm non fe
cit neqꝫ inuentꝰ eſt dolus in ore eius: ſꝫ paſ-
ſus eſt ꝓ pctis nr̃is expiãdis: ⁊ attritꝰ. i. affli
ctus eſt ꝓ ſatiſfactiõe noſtrorꝫ pctõꝝ: vt hec
ꝑ epl̃e huiꝰ patent paſſus. Uñ erḡ dñs ieſus
clemẽtiſſime nobis ꝓuidit ⁊ diſpoſuit vt de

theſauro meritoꝝ paſſionis ⁊ ſanguinis eiꝰ
miniſtri eccl'ie pctōribꝰ diſpenſarent indul-
gentias ad penarū pctōꝝ remiſſionē ⁊ pur-
gatorij acerbiſſimā euaſionē. nā ipſis eccl'ie
platis dedit in hoc ptātem Jo.xx.di. Quoꝝ
remiſeritis pctā remittuntur eis. Et hoc pōt
poni ꝓ alio themate huiꝰ ſermonis. Et qm̄
ꝓ iſtis ſacris diebꝰ cene dn̄i ⁊ ſubſequētibꝰ
certis eccleſijs indulgētie ꝯceſſe ꝓmulgant̄
viſitantibꝰ fidelibꝰ vt clarū eſt. Jdeo de in-
dulgentijs ꝯuenit hodie facere ſermonē in
quo myſteria tria declarabimus.

Primū de indulgentiarū vigore.
Secūdum de earum valore.
Tertiū de indulgentiarū ꝯſecutiōe. A

Circa primū de indulgē-

tiarū vigore ꝗrunt̄ pͤcipue tria ꝓ ſimplicibꝰ
vtilia. Primo querit̄ qd ſit indulgentia.
Ad qđ breuiter rn̄det̄ ſm̄ Frā. de may. tracta-
tur de indulgētijs ⁊ etiā in angelica ſūma ꝙ
accipiēdo ꝓ indulgētijs q̄ dātur in eccleſijs
diffinitur ſic. Jndulgētia eſt quedā remiſſio
pene debite ꝓ pctīs poſt ꝯtritionē habitaꝫ
de eis. Ex qua pꝫ ꝙ iſta remiſſio eſt pene tē-
poralis ad quā pctōr remanet obligatꝰ poſt
remiſſionē culpe ⁊ pene eterne factā in ꝯtri-
tione. Nam in ipſa ꝯtritione remittit̄ culpa
quo ad penā eternā ſed nō remittit̄ tota pe-
na niſi eſſet ꝯtritio feruētiſſima ſufficiēs de-
lere totā: remanet itaqꝫ obligatus pctōr ſepe
ad ſatiſfaciendū tpaliter ꝓ reſiduo pene quā
ꝯtritio nō ſuffecit expiare: ⁊ dꝫ ſoluere vel
hic ꝑ opa ⁊ indulgentias vel in purgatorio.
B Scdō querit̄: vn̄ aſſumūtur indulgētie
⁊ habent vigorē liberandi aīas a purgatorij
penis debitis. Rn̄dent cōiter doc. in.iiij.di.
xxi. ꝙ ex abūdantia meritoꝝ oīm ſanctorꝫ
preſertim beate marie ꝟginis: ⁊ maxime xp̄i
ac eius paſſiōis ſm̄ Frā. may. Nā multa ſuꝑ
erogauerūt ſcti vltra menſurā debitoꝝ ſuoꝝ
quoꝝ merita tanꝙ̄ theſauri eccl'ie: ⁊ ꝑmaxi-
me xp̄i merita ſunt in tanta abūdātia ꝙ oīa
pctā hoīm que ſunt: fuerunt ⁊ erunt nil ſunt
reſpectu illius cuꝫ minima gutta ſanguinis
vel ſudoris xp̄i ſufficeret ad expiandum oīa.
Nam xp̄s qꝛ deꝰ eſt ⁊ hō infiniti meriti eſt.
Et hec patent ex̄ de ſumma tri. c. dānant̄: cir-
ca finē. ⁊ de cele. miſ. c. cū marthe. ſꝫ qm̄ huiꝰ
theſauri diſpenſatio tradita eſt prelatis ec-
cl'ie ſuꝑ terrā qui habent ptātem ⁊ curam
ſuꝑ fidelibus militibus xp̄i. vn̄ Mat. xvi. di-
cit xp̄s petro. Tibi dabo claues regni celoꝝ:
quodcūqꝫ ſolueris ſuꝑ terrā erit ſolutuꝫ ⁊c.
Jdeo ex hoc papa habet ptātem plenarie in-
dulgentie vniuerſaliter vbiqꝫ ⁊ in oēs diſpē-
ſet meritoꝝ xp̄i theſaurū ꝓ neceſſitate ⁊ vti-
litate filioꝝ eccl'ie. Alij autem plati inferio-
res habent ptātem limitataꝫ. Unde pꝫ ꝙ in-
dulgentie valent nō ſolum in foro eccl'ie ſed
etiam in foro dei: ſm̄ doc. C Tertio que-
ritur: quali modo indulgentie habent libera-
re a penis debitis in purgatorio cū ad illas
obligatur homo ex diuina iuſticia: mirum
ergo eſt ꝙ inferior deo miniſter: hoc eſt pre-
latus eccl'ie poſſit facere indulgentie remiſ-
ſionē de obligatione penarū ad quas ſuperi-
or. i. deus hoīem ligauit: qm̄ dicit̄. xxi. diſt. c.
Jnferior (inquit) ſedes nō poteſt abſoluere
potiorem. Rn̄detur ſm̄ Ric. in.iiij. diſt. xx.
⁊ Tho. ꝙ inferior ſcꝫ ſedes vel iudex a pena
impoſita a ſuperiore bene pōt abſoluere au-
ctoritate ſuperioris ſibi ꝯceſſa. Et ſic quādo
prelatus habens auctoritatem a xp̄o ꝯceſſaꝫ
dat indulgentias ⁊ hō ſuſcipit talem: nō ſim-
pliciter abſoluit platus a debita pena: ſꝫ ſic
ꝙ de theſauro eccl'ie ſcꝫ de meritis paſſiōis
xp̄i pro eo platus ſoluit quātum debet: et ſic
liberatur ille per ſolutionē alterius pro ipo.
Sicut obligatus regi liberatur dum theſau-
rarius habēs poteſtatem ſuper regis theſau-
ro diſpenſando ſolueret ꝓ illo ex volūtate re-
gis ꝓpter fidelitatem illius ſatiſfaciēdo ex
eodem theſauro regio.

D Circa ſecūdum queri-

tur ꝗ̄tum valeant indulgentie. Reſpondet̄
ſm̄ Bonauē. ⁊ Tho. in.iiij. di. xx. ⁊c in Angeli-
ca: ⁊ docto. breuiter omiſſis opinionibus di-
uerſis certa documenta ponendo que magis
valent ꝓ populo. Primū documentuꝫ eſt
ꝓ regula generali ſcꝫ ꝙ indulgētia tantū re-
mittit de pena quātum ſonat de pnīa. Decla-
ratur: qꝛ ſi indulgentia eſt data certū nume-
rū dierū ſcꝫ. xl. vel. l. annoꝝ ⁊ hmōi: tantū hꝫ
remittere de pnīa taxata ſiue a ꝯfeſſore ſiue
a iure ſiue a iuſticia diuina. Unde ſi ꝯfeſſor
alicui impoſuit pnīam ſeptē annoꝝ ieiunā-
doꝝ vel q̄draginta dierū ⁊c. talis ſi ſuſcipit
indulgentiā ſeptē annoꝝ vel q̄draginta die-
rum abſolutus eſt. Tamen meliꝰ eſt ſibi pe-
nitentiā implere ⁊ indulgentiā reſeruare ad
purgatoriū ꝓ reſiduo: qꝛ forte illa pnīa iniū-
cta nō ſufficit condigne ſibi: ⁊ ſic ꝓ reſiduo
ꝑſoluere habet ī purgatorio: g ⁊c. E Si
ſcdo indulgentia eſt data plenarie ad omniū

pĕccatoꝝ remiſſionē:tunc q̄ eam ſuſcipit et
in eodem ſtatu morif ſtatim euolat ſine pur
gatorio in celū:ſm Hoſtieñ.ꝛ docto.de pe.ꝛ
re.§.ad q̄d.quia talis nullū hꝫ impedimentū
euolandi:cū ꝑ indulgentiā ſit ꝓ eo totū ſolu
tum:niſi forte poſtq̄ȝ indulgentiā ſuſcepit in
vita:poſtea cōmiſerit aliqd̄ pctm̄. Scđm
documentū ꝙ q̄uis indulgentia quo ad au
gmentum grē ꝛ glīe tanto plus valet quāto
quis eā maiori deuotione ſuſcepit: tn̄ q̄ītum
ad remiſſionē pene debite in purgatorio vel
impoſite a cōfeſſore: nō valet plus q̄ȝ ſonat
in forma:videlꝫ iuxta dierū vel annoꝝ nume
rum vel quātitateȝ.Unde ꝛ de pena valet di
mittere tantū vt ſonat ꝛ nō plus. F Jđ
nota ꝙ dies ſiue anni indulgentie non ſunt
anni celi nec purgatorij ſed huiꝰ vite vl̄ mū=
di: qꝛ nec in celo nec in purgatorio eſt hmōi
diſtinctio dierū:ſed in hoc tm̄ mūdo. Et hoc
eſt dicere ꝙ indulgentie tantū diminuūt de
pena quātum diminuerent pnīa ſi ꝑ tot dies
vl̄ annos impleſſet pnīam in pñti. Tertiū
documentū ꝙ indulgentia q̄nq̄ȝ datur de oī
bus peccatis vel de centum annis de pnīa ſi=
bi iniūcta:ꝛ tunc reſtricta ad pnīam iniun=
ctam ſolum remittit pnīam impoſitā a con=
feſſore: que ſi nō eſt eque digna pnīa ſ iniūcta
nō ſtatim euolat cum morif.Alˀs ſecus ſi ſim
pliciter indulgentia de oībus eſt data ſm
Hoſtieñ.vt p̄dictum eſt. Item q̄nq̄ȝ indulgē
tia datur de oībus pctīs de quibus contritꝰ
et cōfeſſus eſt:ꝛ tunc pena oblitoꝝ peccato
rū vel ignoratoꝝ nō remittitur.Unde verba
forme ſunt inſpicienda.

G Circa tertiū de conſe=

cratione indulgentie querif: que requirūtur
ad hoc vt aliquis cōſequatur indulgentias.
De hoc breuiter ꝓſequar hic:qꝛ latiꝰ tracta=
ui ſermonibus de dedicatione eccleſie:vide
ergo ibi ſi tibi placet de hec latiꝰ agere. No
tandum ergo ꝙ pro valore totali indulgen=
tie requiruntur precipua quinq̄ȝ vt quis con
ſequatur eas.

Primo auctoritas in concedente.
Secūdo cauſa licita pro fine.
Tertio fides pro deuotione.
Quarto veritas penitentie.
Quinto effectus in iniūcto opere.

Iſta poſui pro ampliori expreſſione ad po=
pulum in particulari:ſꝫ doctores tn̄ ad quat
tuor hec reducant. Primo requiritur au=
ctoritas in concedente vel dante. Nā ſiquis
non habet auctoritatem dandi indulgētias
tales vel tantas:nulla eſt talis cōceſſio. Itē
ſiquis p̄latorum concederet indulgētias nō
ſuis ſubditis nō poteſt valere:quia nō habꝫ
auctoritatem in eis niſi in certis caſibꝰ.Sed
quoniā hec ſcire ꝑtinet ad p̄latos nō ad po=
pulum:ideo dimitto. H Secūdo requiri
tur cauſa licita ꝓ fine ꝓ qua ſunt dande in=
dulgentie.Et ſm doctores cōiter hoc poteſt
fieri. Prima pro dei laude ꝛ gloria ꝛ ſan=
ctorum honore: in quibus deus honoratur
in cōſtructione eccleſiarū:ꝛ celebrantibus eo
rum feſta ꝛ viſitantibus eccleſias ꝛ p̄dicatio
nes. Et ꝓ operibus pietatis ꝛ peregrinatio
nibus ꝛ hmōi. Secūdo quoq̄ȝ dari poſſūt
pro cōmuni vtilitate ꝛ defenſione fidei ter=
re ſancte:extirpatiōe hereticoꝝ:ꝛ hmōi ſine
meritorio.Si aūt daret quis ꝓ cauſa illicita
vt tranſeuntibꝰ ad duellu vel iniuſtū bellū
vel ad forū ꝛ hmōi:nō valent. Tertio req̄=
ritur fides vt homo habeat deuotionē fidei
qua crēdat tantā p̄tātē eſſe apud eccl̄iaȝ ꝛc.

Quarto requirif vera pnīa vt ſit homo ve
re contritus. Nam exiſtenti in pctō mortali
non valent indulgentie ſm Ricħ.ꝺ.quia nō
poteſt eſſe remiſſio pene manente culpa:ſed
tn̄ vtile eſt etiam peccatori facere illa: qꝛ va
lent ad plura alia. Item ad conſequēdū etiā
ſufficit fore confeſſum ſemel in anno:vt pa=
tuit ſup:a ſermone dedicationis. Quinto
requiritur effectus vt faciat homo illud pro
quo date ſunt indulgentie:alˀs nō ꝯſequitur
licet habeat bonā volūtatem: vt volūt com=
muniter doc. I Sed quid ſi facit tn̄ mi=
nus q̄ȝ decet. Rn̄detur ſm Bona.in.iiij.diſ.
xx.qñ aliq̄d imponif generaliter: tunc debꝫ
illud impleri ſm qđ ꝯdecet hoī facere.verbi
grā:qñ indulgentia data eſt porrigentibus
manus adiutrices eccl̄ie:tūc ſi pauꝑ dat vnū
denariū:ꝯſequif ſicut ꝛ diues q̄ dat vnū du
catum:ſi aūt diues dat vnū denariū non ha
bet tantū de indulgentia vt ille pauꝑ: qꝛ nō
fecit ſm ſuā cōdecentiā:melius tamen facit
dando modicū q̄ȝ nil. Hec in Angelic. K

Sed reſtat adhuc q̄rendū: nūquid valet ſi
alius facit id qđ imponif in indulgentijs ꝓ
aliquo viuo vel etiā mortuo exiſtenti in pur
gatorio. Rn̄detur ꝙ cōis eſt opinio doctoꝝ
prout ponif etiā in Ange.ꝙ ſi indulgentiam
concedens ſic exprim.t vale bit viuo pro quo
facit directe per modum indulgentie:ſed
mortuo valet per modū ſuffragij: ita tamen
ꝙ q̄ hoc facit ꝛ ꝓ quo facit ſint in ſtatu grē

alioqn ſi nō exprimit non valebit: vel ſi etiā exprimit. Sed is q facit ꝓ alio nō exiſtenti in gratia: tūc illi nō valebit. Siſiter dū is q facit eſt in pctō mortali: pro mortuo ꝓ quo facit exiſtēti in purgatorio non valebit: niſi illud faceret vt public⁹ miniſter dei ⁊ eccl'ie puta miſſam diceret et hmōi. Hec ſufficiāt.

Exēplū applicare poteris de ſctō Fran. q xpo apparēte ſimul cū btā vgine et angelis in eccl'ia ſancte Marie de portiūcula Aſſiſij impetrauit plenarias indulgētias offerendo roſas q miraculoſe excreuerāt ex aſperſione ſanguinis beati Frācīſci inter vepres et ſpinas: vt patet in actibus Franciſci. O itaq3 peccatores agite penitentiam ⁊c̄.

¶ Feria quinta magna in mane. Sermo qnquageſimus: ſcil3 de pace ſanctiſſima quam chriſtus hodie diſcipulis reliquit.

PAcez relinquo vobis pacē meā do vobis Joan. xiiij. Uerba hec dixit ipe dn̄s ieſus hodie in vltima cena quando erat receſſurus a diſcipulis p mortē. Tūc eīn quaſi vltimū vale in teſtamēto pacē reliquit ⁊ cōmēdauit: vt dicit Amb. et i hoc docuit ꝙ xpiani maxime debēt amare pacem cū fratre ſuo. Ad qd̄ quidē etiā hortatur ratio: ſc3 neceſſitatis: qm̄ vt Aug. lib. de vbis dn̄i dicit. Pax eſt ſerenitas mentis: vinculū amoris: ꝯſortiū claritatis: hanc qui habet teneat: q nō habet repetat: qm̄ q in ea repert⁹ nō fuerit exhereditat a patre: negabit a filio: ⁊ alien⁹ efficit a ſpūſctō. Hec ille. Hortat etiam ſcriptura apl'ice auctoritatis Roma. xij. di. Qd̄ ex vobis eſt cū oībus hoībus pacē habētes date locu3 ire. Et hoc pōt poni ꝓ alio themate ſermonis. Deniq3 exēplū hortat: q ſumus mēbra xpi q debemus eſſe ꝯcordes ſicut mēbra eiuſde3 corpis. Un̄ Aug. Non pōt eſſe ꝯcors cum xpo qui fuerit diſcors cū xpiano: ꝓpterea xpus ait. Pacem relinquo vob tanq3 caput imperās mēbris. Proinde de pace tria myſteria declarabim⁹

Primū dr diſcretiue diſtinctionis.

Scdm̄ dr inductiue cōmēdationis.

Tertiū dr diuine acceptationis.

L Circa primū de diſtinctione pacis diſcernēda vt ſciamus diſcernere qualē pacē vult xps in ſuis. Notandū ꝙ colligēdo ex ſcripturis pax eſt diuerſa. Primo qdā eſt pax iniqnata: ſicut eſt pax illoꝝ q ſunt ꝯcordes in malo: vt latrones ⁊ mali homines: Nā talis pax eſt etiā inter demones. in pdendo aīas ꝯcorditer ſatagētes. Contra hmōi pacē xps dicit Matth. x. Nolite putare ꝙ veni mittere pacē in terrā: nō eīn veni mittere pacē ſ3 gladiū: hoc eſt volo ꝙ nec pr̄ filio nec aliqs alteri ꝯſentiat in pace tenēda cū diabolo. ſ. in pctā faciēdo: vl' aīam ꝓpriā aut ꝓximi pdendo. Scdo qdā eſt pax ſimulata: de qua ps. Qui loqut pacē in ore ſuo: mala aūt in corde: hec etiam nō placet xpo. Tertia eſt pax ordinata: de iſta xps ſupra loquit in themate. Sed qrit: qlis pax dr ordinata quā xps vult i ſuis ⁊ reliqt illis. Ad hoc nota ſm Fran. mayro. ſer. de natiuitate ꝙ pax ordinata qdaꝫ pmo dr thearchica: de qua Leo papa ſer. de natiuitate qui incipit. Excedit qdē. dicit. Xpiano vera pax eſt a dei volūtate nō diuidi. i. nō diſcordari: ſ3 in his ſolis q deus diligit delectari. Hec ille. Sed heu modo hāc pauci habēt. nā null⁹ in pctō mortali exiſtēs habet hāc pacē: qm̄ vt dicit Aug. Omnis criminoſus eſt inimicus deo.

Scdo qdā dr pax hierarchica. i. hoīm cu3 angelis: videl3 dū morē gerimus angelis noſtris cuſtodibus. Ad qd̄ hortat Bern. di. In quouis diuerſorio in qlibet angulo reuerentiā exhibe tuo angelo: nec audeas facere coram illo qd̄ me pſente nō auderes. Tertio qdā dr pax monaſtica. i. vni⁹ ad ſeipm̄ dū rō tanq3 ſupior impat ſuis inferiorib⁹ virib⁹: et iſte obediūt rōni: pt3 in ſctis. Nam dicēte pho. ix. Ethi. Malus nec ad ſe habet amicitiam nec ad aliū: ⁊ ſic nec hab3 pacē: q caro eſt ꝯtra ſpm̄. Quarto qdā dr pax iconomica: hoc eſt habitātiū in vna domo: ſicut cōiugatorū ⁊ fratrū. de hac Eccl'i. xxv. In tribus bn̄placitū eſt ſpūi meo: que ſunt grata deo ⁊ hoībus: amor fratrū: ꝯcordia ꝓximoꝝ: vir ⁊ mulier bn̄ ſibi ꝯſentientes. O hō penſa hec.

Quinto quedā eſt pax politica. i. habitantiū in aliquo vno regno vel in vna ciuitate: q dicit quaſi ciuiū vnitas. M Querit hic: vnde eſt ꝙ aliqua ciuitas magnā diſcordiam patit in ſuis ciuib⁹ et diſſentionē nec pōt pacari: ſimiliter aliqd̄ regnū vel cōitas qnq3 a deo pmittit diſcordia deſolari. Rn̄detur recolligēdo ex ſcripturis: talia pmittit deus ꝓpter peccata: vt dicit etia3 Aug. v. de ciuita. c. xxij. Et primo aliqn̄ ꝓpter ſupbiam

hominū illoꝝ. Prouerb.xiij. Inter ſupbos
ſemp iurgia ſunt. Scḋo aliqñ ꝓpter iniuſti
ciam. Prouerb.x. Regnū de gente in gentē
trāſfertur ꝓpter iniuſticias ꝛ dolos. Tertio
aliqñ ꝓpter homicidiū ꝛ luxuriam:patet in
Dauid cui dictū eſt. Nō recedet gladius de
domo tua:et ita factū eſt ꝙ filij ſui ſeſe occi-
derūt.Quarto aliqñ ꝓpter oppſſionē iudi-
cij iniquā: ſicut fit ſepe in ciuitate ꝑ iudicia
falſa qbus opprimunf pauperes ꝛ vidue a
diuitib⁹ iniq̄ auferēdo illis bona Eſa.xxxiij.
Ve q̄ p̄daris: nōne ꝛ ipſe p̄daberis.Quinto
aliqñ ꝓpter periuria ꝛ fidei fracturā:pꝫ de
Sedechia rege: et regno iſrael deſolato a ba
bylonijs Hiere.xxxiij. Sexto aliqñ propter
multoꝝ publicā maliciā impunitā Prouer.
xj. In bonis iuſtoꝝ exaltabif ciuitas:et in ꝑ
ditione impioꝝ erit laudatio. Hec ſufficiāt.
O ḡ xp̄iani cauete hec vt pacē habeatis. N

Circa ſecundū de indu-
ctiua cōmēdatione nota ꝙ pacē amplecti ꝛ
tenere inducimur ex oī lege:qm̄ oīs lex eam
cōmēdat tanq̄ boņū maximū.Et breuif ꝓſe
quēdo p̄mo oſtēdif ex lege nature hoīs in-
trinſeca ex cōditione p̄maria.nā Aug.xij.de
ciui.dei.hāc p̄cipuā queſtionē: quare de⁹ ex
vno hoīe ſcꝫ Adam fecit oēs hoīes:cum hoc
nō fecerit in alijs animalib⁹ſoluit dicens ſic.
Deus fecit ex vno hoīe oēs hoīes vt eo mo-
do vehemētius cōmendaref ſocietatis ꝛ vni
tatis vinculum:ꝛ ſic in multis cōcors vnitas
nature ſeruaref in pace.Vñ ꝛ ꝓpterea deus
homini nō dedit talia mēbra.ſ.qb⁹ poſſet la-
cerare vel tanq̄ armis vulnerare ſicut dedit
animalibus: puta dentes ꝛ vngues acutos
ad ſignificādū ꝙ ſicut dī etiā.j.Poli.Homo
eſt aīal naturalr manſuetū ꝛ ſociale: ꝛ ſic pa
cis ſectatiuum:alioqn cōtra naturaꝫ peccat.
Scḋo ex lege theologica que ꝓhibet ini-
miciasꝛ odia ac diſcordiam:ꝛ dictat ex pre
cepto xp̄i Matth.v.etiaꝫ inimicos diligere
ꝛ recōciliari offenſo fratri ꝛ ſic paceꝫ habere
Ratio p̄cipua eſt:qꝛ debemus tendere ad ce
leſtē patriam ꝛ ad deū ꝑpetuo poſſidendum
in quo beatificamur ſed ad hec non eſt alia
via niſi pax. Prouer.iiij. Omnes ſemite illi⁹
pacifice. Nec in patria regnat aliud niſi ſum
ma pax ꝛ concors omniū volūtas.Eſa.xxxij.
Sedebit populus meus in pulcritudine pa
cis.Unde ciues illi⁹patrie ſcꝫ angeli quibus
aſſociabimur:pacem cecinerūt dicētes.Glīa
in excelſis deo:ꝛ in terra pax.ergo ꝛc. Ter-
tio oſtenditur ex lege canonica. Nam Augu.
xxiij.q.iiij.ca.ſ.ꝛ.c.ecce dicitur ꝙ pro pace ſer
uāda etiā mala quādoq̄ ſunt tolerāda:ꝛ idē
ſe.c.quiſq̄s.dicit ꝙ pacificus ille dicif q̄ cor-
rigit qḋ poteſt:ꝛ qḋ ſaluo vinculo pacis cor
rigi nō pōt equanimif ſuppoꝛtat.nā ꝛ.xxiij.
q.ſ.c.qui cōtra.dicitur ꝙ diuerſis penis pu-
niendi ſunt pacem eccl̄ie turbātes etiā exilio
ꝑpetuo. Quarto ex lege ciuilica:que etiaꝫ
punit malefactores ꝛ pacem cōitatis turban
tes.Itē. C.de fideicōmiſ.l.amplius.ſtatuif
ꝙ heres non ſeruās teſtamentum patris de
functi eſt exhereditādus: ſic qui non ſeruat
teſtamentū pacis:quam xp̄s nobis legauit:
ꝑut patuit in themate:exhereditatur a celo.
O Quinto ex lege phica : quia oīa natura
liter appetunt pacem.nam ſm̄ Phm.ſ.Celi.
Omne graue tēdit deorſum ꝛ omne leue ſur
ſum:ꝛ hoc ideo :vt quietetur in ſuo loco na-
turali. Proinde.Augu.ix.de ciui.dei dicit.
Sicut nemo eſt qui gaudere nolit:ita nemo
eſt qui pacē habere nolit. Quare etiā ſanct⁹
Tho.ij.ij.q.xxix. ar.ij.ꝓbaf ꝙ oīa appetunt
rationali vel naturali appetitu pacē vt con-
ſeruenf in eſſe ꝛ vita:et oīa ꝯgaudent pace.
Ad hec exēpla phicalia ꝓponamus aliqua.
Primū de apibus.Quādo enī apes inuicem
ſtrepunt ad clamoreꝫ ac diſcordiam faciunt
ſignū eſt ꝙ rex vult aluearе dimittere. Item
in auib⁹ dicit Solinus in li.rep.ꝙ eo anno
q̄ videnf aues in alto aere pugnare futuruꝫ
eſt peſtilentiā ꝛ ſtrages ꝛ neces in inferiori
regione fieri. Quia inſtinctu naturali aues
terrā ꝛ aerem inferius ſentiūt eſſe corrupti-
oni ꝓximā:ideo in altū leuāt ſe. Sic ſpūali-
ter qñ hoīes diſcordant ſtrepunt vel contra
ſeſe pugnare videnf ſignuꝫ eſt ꝙ rex xp̄s re-
cedit ab eis:et peſtilentia vitioꝝ ac damna-
tionis ſequetur in eis. vñ Orige.lib.de ritu
eccl̄iaſtico dicit.Bella ꝛ litigia hoīm p̄ſtigia
ſunt damnationū eternaliuꝫ.O ergo homo
ꝑtimeſce. P Sed dī.Quid ergo faciam
cū ille ꝯtra me iratus feruet ad rixandū:nec
vult mitigari.Ad hoc r̄ndendo conſulo cum
aplo Rom.xij.dicente. Qḋ ex voß eſt paceꝫ
habere cū oīb⁹:ſaltē date inqͣt locum ire ſcꝫ
declinādo vel fugiendo ꝙ ſi hoc nō poteris
quia forte obligat⁹ illi es ſicut vxor marito:
tunc mitē te prebeas ꝛ humiliter loqre: qꝛ
reſponſio mollis frangit iram Prouerb.xv.
Sexto ex lege poetica. Nā Saluſtius in
iugurtino ait.idemq̄ ꝛ Hiero.dicit. Cōcor-
dia parue res creſcunt : ſed diſcordia maxi-

tie diſſoluunt. Itē Seneca li. iiij. ſtutū dicit
Sciro honeſtū ⁊ magnanimū vindicte gen⁹
eſſe omne ignoſcere. Propterea etiā quidaꝫ
ſicut allegat Hugo de clauſtro aīe dicit ſic.
Quattuor ſunt neceſſaria viro bono. Primū
vt oēs faciat ſibi amicos ſi pōt. Scōm ꝙ ſi
nō poteſt facere amicos nō faciat ſibi inimi
cos. Tertium ꝙ ſi nec hoc poteſt: qꝛ ille vult
eū ledere tūc recedat ⁊ fugiat. Quartū eſt ꝙ
ſi eū leſerit nō vindicet. Hec ille. Ad idē ſeilꝫ
de pacis cōmēdatione Priſcian⁹ volumine
minoris dicit. Si querit̄ qd ē ſummū bonū
in hac vita. Rūdet̄ (inquit) ꝙ pax. Ecce ergo
chariſſimi prēs ꝙ debemus amare valde pa-
cem. Septimo oſtēditur ex lege politica.
Nam vt Phus. iij. Polit. ⁊ v. etiā lib. docet
ad policiā bonā requirit̄ ordo in pncipando
et ſubiciendo: et ſeruāda eſt iuſticie equali-
tas ꝑ bono pacis ſcꝫ vt minores reuereant̄
maiores: ⁊ maiores adiuuēt minores: et eq̄-
les equalib⁹ iura ſua reddāt: alioqn vbiqꝫ ſe
ditio erit. Hec ex Pho. Ideoqꝫ Aug. xix. de
ciui. dei dicit: ꝙ in rebus creatis nil eſt gra-
tioſius: nil ſecurius bono pacis ſolet audiri.
Tolle bonū pacis qd ſunt regna niſi quedaꝫ
latrocinia. Hec ille. Vñ ex pdictis claret cō-
mendatio pacis. O vtinā hoc regnū noſtruꝫ
et hec ciuitas penſaret bonū pacis et illam
teneret. O Sꝫ de inimicitijs quot mala
quot cedes ſequātur. Heu heu deus magne
a principio mundi quot inter hoīes ſecuta
ſunt homicidia quis enumerabit? vere res
horrēda nimis ſi cōmemoramur ex hiſtorijs.
nam Paulus oroſius lib. ij. refert ꝙ ſub tri-
bus regibus Perſaꝝ ſuccedētib⁹ ſibi: videlꝫ
Cyro: Artharſire: ⁊ Xerſe: decies nonies cen
tena milia hoīm in bellis perempti ſunt ex
perſis. Deniqꝫ Eutropius narrat ꝙ Roma
cōquiſito dominio orbis poſtea ī vrbe ſubor-
tis diſcordijs ⁊ partialitatibus facta eſt ce-
des hoīm ſparſim ꝑ varia bella intantum ꝙ
plures q̄ ſedecim milia hoīm occiſa ſunt p-
ter captiuos ⁊ fame mortuos ⁊ hmōi. Item
in biblia quot centena milia hoīm legūtur
ꝑempta ꝑ diſcordias. Et in varijs chronicis
gentiū quot legunt̄. Et in noſtro regno etiā:
ſolus de⁹ nouit. Vtiqꝫ ſi oīa ſimul colligere
poſſemus ex tanta multitudine interfectoꝝ
poſſent cōſtrui mōtes excelſi: et ex ſanguine
eorum larga flumina fluerent. O ergo ma-
ledicta diſcordia. O benedicta pax que tan-
ta mala compeſcis; vere maledictus qui te
reſpuit.

R Circa tertium de acce
ptatione diuina nota ꝙ deus oſtēdit pluri-
bus ſignis ꝙ diligit pacem hoīm. Primum
ſignū natiuitatis: qꝛ xp̄s tēpore pacis naſci
voluit. Scōm angelice exultationis: qꝛ an-
geli exultantes in xp̄i natiuitate pacē in ter
ra hoībus bone volūtatis adeſſe cecinerūt.
Tertiū beatificationis: qꝛ xp̄us beatos fore
predicauit pacificos. d. Matth. v. Beati pa-
cifici qm̄ filij dei ſcꝫ dilecti vocabunt̄. Quar
tum teſtamentalis legationis: qꝛ diſcipulis
pacē legauit: vt patuit. Quintū emptionis:
quia caro precio ſanguinis ſui pacem homi-
nibus emere voluit reconciliando nos deo:
vt dicit Aplus. Sextum ſalutationis: quia
poſt reſurrectionem apparēs diſcipulis pa-
cem annūciando ſalutauit: et apoſtolus pa-
cem ſalutarem mādauit Luc. x. In quācūqꝫ
domū intraueritis primuꝫ dicite. Pax huic
domui. Septimū orationis ⁊ ſacrificationis.
Unde Chryſ. ſup Matth. dicit. Perpendite
quātum malum ſit diſcordia: quia a diſcor-
dantibus nō vult deus acceptare ſacrificiū
nec orationes exaudire: plus eñi diligit con-
cordiam fidelium q̄ munera. Hec ille. S
Propterea exempluꝫ legitur ꝙ demones
multum gaudent de hominū diſcordia. Cuꝫ
eñi beatus Franciſcus Aretium veniſſet: vi
dit demones exultare de illi⁹ ciuitatis inte-
ſtino bello: ⁊ per ſocium mandauit ex parte
dei vt exirent demones de ciuitate. Et ecce
ſtatim receſſerūt: et ciuitas concordiā fecit.
O ergo pax benedicta que demones expel-
lis ⁊ deum in homine habitare facis: et ce-
leſtem patriā promereris. Quam nobis pre
ſtare dignet̄ Jeſus xp̄s q̄ cū patre ⁊ ſpiritu
ſancto viuit in ſecula. Amen.

¶ Item pro cena domini et pro alijs ſequē-
tibus diebus plures ſermones feci in alijs
partibus Pomerij.

¶ Explicit hoc quadrageſimale de penitē-
tia in laudem chriſti ⁊ beate virginis ma
tris: beatiqꝫ Franciſci ac oīm beatoꝝ.

Tabula Alphabetica

In nomine domini ieſu Incipit tabula ſm ordinẽ alphabeti de materijs cõtentis in hac parte Pomerij videlicet Quadrageſimali de vitijs.

ABominabile eſt ſumme peccatũ deo ꝛ angelis. Et probatur pluribus ſignis.ſermo.vi.O.vſqꝫ fi.
Abominaẽ ne deus homines pctõrem plus q̃ diabolum.vi. P
Abrae obedientia fuit magna.xli. R
Accidia an ſit grauiſſimum peccatum pre alijs.ſer.xlv. E
Accidia que omittit cõfeſſionẽ vel cõmunionem.ſermo.xlv. V X Y
Accidia circa ſenſuũ cuſtodiã.xlvi.B.et ſe.
Accidia quid ꝛ an mortale ſit et de filiabus eius.ibidem.
Accidia circa precepta implenda. vide vbi de preceptis.
Ambitio eſt graue et abominandum peccatum.ſer.xvij.per totum.
Anime appetitus quare non niſi deo ſatiatur.ſermo.xxxvij. C
Arbores plantare in plenilunio non valet. ſermo.xxix. R
Auaricia ꝙ ſit deteſtãda ꝛ quid ſit.xxxvij.A. et ſequenti.
Item quãdo mortale peccatũ ſit et de ſpeciebus ac modis ꝛ filiabus.ibidem.
Aurũ quid eſt niſi terra rubea.xxxvij. V

Blaſphemia dei et ſanctorum eſt cauenda.ſer.xxv. G L
Bona que per peccatũ quis perdit an dentur alijs videlꝫ electis dei ſaluandis.ij. Z
Bona opera noſtra diabolus tribus modis inſequitur.ſer.viij. D
Bonum opus an ſit dimittẽdũ cum ſe ingerit vana gloria.xxi. M
Brutꝫ qualibꝫ aſſimilaẽ luxurioſus.xxvi. X

CAdere et reſurgere humanum eſt ſer.viij.D.et.xlv.G.
Cadere et non reſurgere diabolicum eſt.ibidem.
Canis quare ſtatim ad omnem ſtrepitum latrat.ſermo.xix. R
Celo quid ſit altius et inferno profundius. ſermo.l. L
Cocodrilli proprietas.xxix. P
Cogitationum ſpecies ex obiecto variãtur. Sermo.xiij. B
Cognoſcere certitudinaliter peccata ſibi fore remiſſa.ſer.l. P Q
Confeſſionis practica de ſuperbia et vana gloria.ſer.xxi. P
Confeſſionis practica de ira ꝛ filiabus eius. ſermo.xxij. Z
Confeſſionis practica de luxurie ſpeciebus. ſer.xxvij.D.Et de eius filiabus.xxviij. K
Confeſſionis practica de gula ꝛ ebrietate ac filiabus.ſer.xxx. K
Confeſſionis practica de furto et rapina.ſermone.xxxvi. ꝛ
Confeſſionis practica de auaricia et modis ac filiabus.xxxvij. K Z
Confeſſionis practica de inuidia ꝛ filiabus eius.ſer.xxxix. F
Confeſſionis practica de accidia et filiabus eius.ſer.xlvi. C D
Confeſſionẽ vel cõmunionem omittere cõtingit quattuor modis.xlv. V
Item an omittens teneatur bis facere ad ſupplendum ſequenti anno.xlv. Y
Confeſſionem vel communionem omittens punitur pluriplicater.xlv. Z
Contentio eſt fugienda preſertim cum aliqꝫbus ꝛ hmõi de hoc.xix.Q.et ſequen.
Contumelia ꝛ conuitium quid ſint: et ꝙ deteſtanda ſint: et an liceant dici cauſa correctionis. Item quando mortale peccatũ cõmittitur in talibus.xxiiij.V.et ſe.
De contumelijs et verborũ offenſione quomodo ſatiſfactio requiritur. Et an ſemper ſint tolerande.xxiiij.L M.plura ibi.
Correctiõ an prelatus vl̃ paterfamilias dũ in corrigendo excedit modum teneatur veniam petere.xxiiij. N

DElectatio moroſa quid ſit. ſermone.viij. B
Detractio ꝙ eſt deteſtanda . ſermo.xxxviij. N.et ſeqn.
Detractio quot modis fit. ſermone.xxxviij. R.et ſequen.
Detractio quãdo eſt mortale peccatum: et de audiente detractionem.xxxviij. V X
Detractor aſſimilatur ſerpenti.ibidem P
Deo diſplicet ſumme peccatũ.ſer.i. F
Deus quicquid precipit id facere nõ eſt peccatum.ſer.v. E

Deus et peccatum ſe non compatiuntur in homine.ſermo.x. Z
Diabolo peccatum placere oſtenditur pluribus ſignis.ſermo.i. A
Diabolꝰ an poſſit dici cauſa pctī.ibidē. B
Diaboli ſine inſtigatione an fiat aliquod peccatum.ſermo.i. C
Diabolus quomodo iocundari poſſit de peccato hominis.ſer.i. D
Ebrietas quomodo excuſat a peccato.ſermo.xiij. C
Ebrietas eſt deteſtāda.xxx.ꝑ to.
Elongari a peccatore deꝰ quomodo dicitur.ſermo.ij. J
Emptio.de hoc vbi Negociatio.
Excōicati ꝙ ſunt vitandi de hoc.ij. J
Executores teſtamētorū:de hoc.xxxvi. Z
Exemplum de deſperato in hora mortis. ſermone.iij. N
Exemplū ꝙ xp̄s apparens cruentatus reuocauit quoſdam a pctīs.xxx. Q
Exemplum ꝙ beata virgo veniam poſtulat peccatoribus.ſer.iiij. X
Exemplum conſolatorium de vana ſollicitudine.ſermone.vi. Z
Exemplū ꝙ peccatū ſumme abominatꝰ deus ⁊ angeli.ſermone.vi. O
Exemplum ꝙ patres in deſerto orōnes ꝑ ſe fieri ordinabant cōtra tētationes etiā dū ipſi dormirent.ſer.vij. Z
Exemplū ꝙ deus poſt tentationē dat conſolationem.ſer.vij. X
Exemplum de cruciatibus maximis in inferno.ſermo.x. N
Exemplum de grauitate peccati.xi. R
Exēplū ꝙ beata virgo ſuſcipit animas ſuorum deuotorum.xij. Z
Exemplū ꝙ quidam in extremis vidit infernum apertum.xiij. E
Exemplum ꝙ xp̄s ſententiā tulit vt peccator aut ſoluat peccata ſua:aut damnetur perpetuo.ſermo.xiij D
Exemplū conſolatoriū ꝙ contemptor grauiꝰ punitur.ſer.xiiij. N
Exemplū ꝙ gehēne terror ⁊ paradiſi gaudiū animant peccatores ad penitendum.xiiij. Q.Aliud.xviij. P
Exemplū ꝙ ſuperbia etiam in religioſis eſſe habet.ſermo.xv. Y
Exemplum ꝙ in ſuperbo nec caſtitatem eius timet diabolus.ſer.xvi. D
Exemplū ꝙ ſuperbiēs de ſcientia oblitꝰ eſt omnia que ſciuit,ſer.xvi, F
Exemplū ꝙ ornatus pompoſus vel laſciuꝰ damnabilis eſt.ſer.xviij. N
Exemplū de cōtentione cauenda.ſer.xix. G. Aliud ibidem.Z.
Exēplū de ingratitudine circa parētes.xx. F
Exemplū ꝙ iracundus etiam ſi mortuos ſuſcitet deo nō placet.xxij. Q
De ira ſuperādā.Exēpla plura.xxiij. B
Exemplum conſolatorium ꝙ ſortilega mulier deluſa fuit per cuiuſdam viri pharetram. ſermone.xxij. V
Exemplum ꝙ offendens proximum tenetur petere veniam.xxiiij. N
Exemplum de matre quadam maledicente filios.ſermone.xxv. Q
Exemplum de blaſphemia dei vel ſanctorum ſermone.xxv. Z
Exemplū de luxurie dānatione. xxvi. ⁊
Exēplū ꝯ cōcubinarios dānabiles.xxvij. C
Exemplū de ſodomia ꝙ inducit in deſperationem.ſermo.xxvij. E
Exemplū ꝙ chriſtus apparēs reuocauit quēdam a luxuria.ſer.xxvij. F
Qꝫ luxuria priuat homines gratia plura exēpla.ſermo.xxviij. J
Exempla de caſtigatione carnis contra luxuriam plura.Et ꝙ obiurgatio valet contra eandem.ſermo.xxviij. M
De gula deteſtanda plura exempla . ſermone.xxix. PRYZ
Exēplū de horrēdis cibis infernalibꝰ.xxx. Z
Exemplum ꝙ ſententia iudicis ebrij non valet.ſermone.xxx. C
Exēplū quare ebrij diſſolutiones varias faciunt ex vino:quia vitem Noe plantauit taliter.ſermo.xxx. D
Exemplū de ruſtico inebriato qui filios videns ſingulos ꝑ duobus putauit.xxx. F
Exemplū de ebrij dānatione.xxx. Z
Exemplum ꝙ qui iuſte negociantur plus ditantur.ſermo.xxxi. G
Exemplum de periurij punitione. ſer.xxxiij, DG. Item F.ibidem.
Exemplū de penis periurij.xxxiiij. Q
Exemplū ꝙ gentiles obſeruauerūt iuramēta ſua.ſermo.xxxiiij. K
Exēplū cōtra vſurarios.xxxv. RV
Exemplū de auaricia.xxxvij. F ⁊ L.
Exemplū de detractione.xxxviij. PZZ
Exē.ꝯ ſuꝑſtitioſos ⁊ incātatores.xliij. DF
Exemplum de negligentia confeſſionis ⁊ cōmunionis.ſermo.xlv. REZ
Exemplum de quinqꝫ ſenſibꝰ vbi etiā exem

plum conſolatoriũ de eo qui canem in cimi
terio ſepeliuit.ſermo.xlvj. B
Exemplum de inuidia.xxxix. F
Exemplũ ꝙ duo fratres nõ potuerunt rixa-
ri:q2 nõ erant auari.xxxvij. I
Exẽplũ de inobedĩẽtia(legale eſt)xlj. O
Exemplum ꝙ varijs modis mundani offen
dunt circa precepta: et in bene operando
deficiunt.ſermo.xlij. L
Exemplum ꝙ vetula mala plus ꝙ̃ diabolꝰ
poteſt ſeminare diſcordiam inter cõiuga-
tos.ſermo.xlvj. K
Exẽplũ ꝙ ſutor maledicens predicanti ꝯtra
calceos roſtratos punitus eſt.xlvij. P
Exemplũ de ſancto Lõgino q̃ xp̃m in cruce
lancea p latus transfixit.xlvij. N O
Exemplũ de Nabuchodonoſor compũcto et
Pharaone obdurato i flagellis.xlviij. L
Exemplũ de Foca rome laborãte in feſto ſcꝫ
pro octo denarijs acquirendis.xlix. D
Exemplum de cultu deuoto feſtoꝝ.xlix. F
Exemplum ꝙ chriſtus eſt prediligendus oĩ
bus.ſermo.l. K
Exemplũ ꝙ paſſionis chriſti memoria dul-
cificat penitentie opera.l. G
Feſta violare eſt peccatuꝫ graue.
ſermo.xlix. A
Feſtum violantes omni lege pu-
niuntur.ſer.xlix. D E
In feſto quãta parte diei debet
quis vacare deo vel ſalubribus.xlix. F
Fictio.ſ.in ope:vel figurata aut ficta locu-
tio an ſint peccata.xxxij. X
Fraudes varie cõmittuntur in negociando
ſermo.xxxj. R
Fructus plures confert obſeruantia prece-
ptorum.ſermo.xl. L
Furtum ꝙ ſit graue peccatũ.xxxvj. X
Furtum an grauius peccatuꝫ ſit ꝙ̃ rapina
vel econuerſo.xxxvj. Y
Furari de bonis mortuorum ꝙ̃graue pecca
tum eſt.ſer.xxxvj. L
Furtũ varijs modis fieri reputaꝛ.xxxvj. L
Gloria vana quid ſit et plura.xxj.
per totum.
Gratias deo agere debemus cum
comedere incipimus.xxix. N
Gradibus ſeptẽ ruit quis in pctõ.ſer.ij. D
Grauitas in pctis quõ ꝑponderaꝛ.ix. B
Grauitas maxima pcti oſtẽdiꝛ.xj.O.et ſe.
Gula ẽ abominãda multiplici rõne.xix.O
Et plura de hoc per totum.
Gula eſt cauſa luxurie.ibidem.
Guſtus delectatio durat per latitudinẽ duo
rum digitorum.xxix. R
Hyſtoria vite ſancti Longini mar
tyris.ſer.xlvij. N et O
Homicida coram deo fit quis ſo
la voluntate.xiij. E
Homicidium eſt multum deteſtã
dum peccatum.xliiij. K
Homicida qñ preſens eſt quare effluit ſan-
guis ex occiſo homine.ibidem.
Homicidium quõ fit ſine pctõ.xliiij. M
Homicidij peccatum punitur pluribus pe-
nis.ſermo.xliiij. P
Hũilitas falſa eſt q̃ frangit p̃cepta.xlv. X
Humilis cõfeſſio in malis factis melior eſt
ꝙ̃ in bonis factis ſupba gloriatio.xxj. L
Ieiunium duabus alis leuat in
celum.ſer.j. A
Ignorãtia qualis excuſatꝰ a pec-
cato.ſer.xiij. C
Induratio in peccatis fit ſepteꝫ
gradibus.ij. D
Inferno quid ſit ꝓfundius.ſer.l. L
De penis eius.ſer.x. N
Ingratitudo q̃d ſit:ꝛ q̃t modis cõmittiꝛ: et
qñ ſit mortale:et plura de ea.xx.A.ꝛ p to.
Iniuria multiplex fit deo p pctm̃.x. M
Inuidia eſt execranda:ꝛ de filiabꝰ:ac plura
alia de inuidia.xxxix.p totum.
Iram tenere eſt piculoſiſſimuꝫ.xxij.O.ꝛ ſe.
De ire mortali offenſa ꝛ de vĩdicta.xxij. X Y
De ire filiabus.ibidem L.
Ira an grauius pctm̃ ſit ꝙ̃ ꝯcupiſcẽtia ꝛ ꝙ̃
alia pctã cõmiſſa in ꝓximũ.xxiij. A B C
De ire ſpeciebus ꝛ remedijs: et ꝙ innaſciꝛ
a parentibus.ſer.xxiij. E F
Iuramenti de circũſpectione cauta et de cõ
ditionibus.xxxiiij.D L et ſe.
Iuramentũ exigere an liceat pſone p̃uate:
et an p creaturã iurare liceat.Et plura de
iuramento.xxxiiij. M N
Legẽda ſcti Lõgini.xlvij. N ꝛ O
Liberat deꝰ aliq̃s a pctis:alijs in
obduratõe pmiſſis.xlviij. U Y
Libertas eſt maximũ bonum ho
mini.ſer.v. E
Lupus cum iraſciꝛ diſſimulat.xix. Y
Luxuria mala multa facit.xxvj. U
De luxurie occaſionibus ꝛ ꝙ deus deteſtaꝛ
eam.xxvj. Y ꝛ
Luxuria ꝙ ſit mortale: et de ſpeciebꝰ.xxvij.
per totum.
Luxuria ꝙ̃ periculoſa ſit et de filiabus eius

ac remedijs eius: et plura.xxviij.G.et ſeqn.
Mala multa facit peccatum homini in vita et in morte et poſt mortem. ſermo.ij.G M. et ſequen.
Mala que facit peccatum in mundo.ſermo.iij. P Q
Mala plura alia ꝙ facit peccatum. ſer.iiij. per totum.
Maledictio creature eſt cauēda.xxv.O.⁊ſe.
Maledicere an ſit mortale: et ꝗd de ſanctis qui legunt maledixiſſe.xxv. P Q R
Maleficium an liceat tollere per aliud maleficium.ſer.xliij. G
De maleficijs plura vbi de Supſtitione.
Mendaciū ꝗd ſit:et quot modis fit:et qn̄ ſit mortale:et de deteſtabilitate.xxxij.ꝑ totū,
Mercatura plura de ea.ſer.xxxj.ꝑ totum.
Mors malorum hominum differt a morte bonorum.ſermo.iij. M
Mulieres quare ſunt magis contentioſe ꝙ̄ viri.ſermo.xix. S
Mulierū familiaritas eſt periculoſa: ideo melior eſt iniquitas viri ꝙ̄ mulier bene faciens.ſer.xxvj. X
Negligentia confeſſionis vel cōmunionis ꝙ̄ deteſtabile peccatum ſit.xlv.Q.⁊ ſequen.
De negligentia plura. ibidē per totum.et vbi de Accidia.
Negociationem xp̄iano an liceat exercere ⁊ quomodo.ſer.xxxj.M.et ſequen.
De negociando plura ibi per totum.
Negociator vel venditor an tenet dicere vitiū vel defectū rei quā vendit.xxxj. R
Nocumenta plurima que facit pctm̄.j.E. et iiij.per totum.
Obduratio in peccatis vnde oritur. ſermo.xlviij. S Z
Obdurari hoīes quare ꝑmittit deus.ibidem V.et ſeqn.
Obediētia Abrae ⁊ Iſaac.xlj. R
Obedientia an ſit maximū ꝟtutū:et ꝑ oppoſitum de inobedientia.xlj. P Q
Obedire debem⁹ deo plurib⁹ rōnib⁹.xlj. N
Obedientib⁹ deus quare ꝓmiſit in vete.te. tpalia.ſed in no.teſt.eterna.ibidem. O
Obedientia dulceſcit ex quattuor.xlj. R
Obligatio fieri pōt q̄ttuor modis.xlv. Q
Odit deus peccatum ſumme.vj.O. et.x.N. et per totum.
Ornatus pompoſus ⁊ laſciuus ꝙ contemnendus ſit. Et de offenſa ac varietate.xviij. per totum.
Papa dum conſecratur ſtupa accēditur.ſer.xxj. K
Paterfamilias ⁊ p̄lat⁹ in corrigēdo ſubditos excedentes modū an debēt petere veniā.xxiij. N
Pctm̄ ſumme placet diabolo.ſer.j. A B
Pctm̄ ꝓ nullo cōmodo vel incōmodo eſt faciendum.ſer.v.per totum.
Peccatum quid ſit et de eius radice et progreſſu.ſer.vj. I K M
Peccatum vnū alio fore grauius quomodo iudicatur.ix.G.et per totum.
Peccatum clericorum an ſit grauius ꝙ̄ laicorū in eadem ſpecie.ix. K
Peccatum quare permittit deus in mundo cum ſit peſſimum.ſer.xj. R
Pctā īter capitalia qd̄ eſt graui⁹ ceterꝭ.ix. I
Peccata clamantia ad deū ꝓ vindicta quattuor ſunt.ſer.xliiij. Z
Peccata in primis motibus quomodo ſunt iudicanda.ſer.viij. A
Pctā in ſpm̄ſcm̄ ꝗ ⁊ quot ſint ⁊ quō dicant irremiſſibilia.ix.D.et.xlvij.per totum.
Peccata qualibus regulis cognoſcūtur eſſe mortalia.xiij.et.xiiij.ꝑ totum.
Pctā venialia cauēda ſunt ꝓ poſſe.xiij. S
Item an ſine peccatis venialibus poſſit ꝗs ducere vitam.ſer.xij. X
Peccata venialia in quibus differūt a mortalibus.ſer.xij. Y Z
Peccata quibus non imputat deus.ſer.l.I. Et plura de peccatoꝝ remiſſione.
Penitentia quomodo tegit pctā.ſer.l. K
Periurium et de modis eius: ac de execratione.ſermo.xxxiij. A
Perſeuerātia in p̄ceptis reqrit.xl. K
Plage egypti cōminant a deo nō obſeruantibus precepta.ſer.xl. Z
Pollutio nocturna.xxx. K.in fi.
Precepta dei ꝙ̄ diſtricte tenemur implere. ſermo.xl. B D
Itē de p̄ceptꝭ ibidē plura. ⁊ vbi Obediētia.
Precepta plura q̄re data ſunt hoīb⁹.xlij. S
Precepta quo ad deum tria poſita ſunt et quare.ſer.xliij. A
De preceptorum modis: pro noſtra inſtructione.ſer.xlij. V
Probare ſolet de⁹ hoīem in trib⁹.xlviij. R
Promiſſum nō ſuare an ſit mortale.xxxij. Y
Qualitatē pctōꝝ voluit de⁹ nobis fore occultam: et quare.xiij. B
De qualitate obſeruandi precepta.ſermo.xl. I

De qualitate leuificandí obedientiā.xlſ. R
De qualitate homicidij Et an poſſit fieri homicidium ſine peccato.xliiij. M
Quinq; ſenſus exteriores ꝙ ſunt cuſtodiendi: et q̇bus modis per eos q̇s peccat.xlvſ. per totū.et plura ibidem.
Rapina de ea vide vbi de Furto.
Regule de peccatoꝝ cognitiōe: an ſint mortalia vel venialia. ſermo.xiij.et.xiiij.ꝑ totum.
Regule de peccatis quinq; ſenſuum.ſer.xlvſ. D
Regule ꝓ remiſſiōe pctōꝝ obſeruāde.l. M
Remedia ꝯtra tentationes.viij. F
Remedia vtilia pro ſenſibus cuſtodiendis. ſermo.xlvſ. J
Remedia ꝯ aſſuefactionē iurādi.xxxiiij. O
Remedia contra inuidiam.ſer.xxxix. C
Remedia contra maleficia.xliij. G
Remiſſio pctōꝝ q̇d ſit ⁊ q̄liter fit.l.G. et ſe:
Remiſſa fore pctā quibus ſignis poteſt q̇s cognoſcere.ſer.l. P Q
De peccatis in ſpiritūſanctū quomō dicunt̄ non remitti.ix.D.et.xlvij. O
Reſtituere famā in q̇bus caſibus quis excuſatur vt non teneatur.xxxviij. Y
Ruina hois etiā perfecti quō fit.xlv. S
Sacramentū q̄dcūq; ſuſcipiēs preterꝙ baptiſmū prius cōfiteri dꝫ de nōdū cōfeſſis.xiiij K Z
Satiſfacere quomodo tenetur q̇ verbo offendit.xxiij. Z
Item an tenet̄ dicere ſe mentitū fore.ibidē.
Itē q̇d de p̄latis ⁊ patrefamilias:an tenent̄ veniā.ſ.petere a ſubditis.ibidem N.
Senſus exteriores ꝙ ſunt cuſtodiendi: ⁊ de his plura.ſer.xlvſ.ꝑ totum.
Serpens in qua ſpecie tentauit primos parentes.ibidem. F
Serpētis ⁊ cocodrilli ꝓprietates.xxix. P
Signa q̇bus cognoſcunt̄ electi.xlſ. M
Simulatio an ſit pctm̄ mortale.xxxij. X
Superbia deteſtanda eſt: et ꝙ vſurpat proprium dei.ſermo.xv. R S
Sup̱bia quomō poſſit curari.xv. X Y
Sup̱bia q̇d ſit ⁊ ꝙ mortale pctm̄ ſit. Itē de eius ſpeciebus ⁊ de filiabus.xvſ. ꝑ totū.
Superſtitiones in ſomniorum obſeruantia.ſermo.xliij. D
Sup̱ſtitiones ꝙ ſunt execrāde.xliij. A.⁊ ſe.
Superſtitioſe magis ſunt mulieres q̄ viri et quare. Item de ſuperſtitioſorum abſolutione.ſer.xliij. B C
Superſtitiones et ſortilegia an ſemper ſint mortalia peccata:⁊ an habeant efficaciā. ſermo.xliij. D E F
Item quare permittit deus quādoq; effectū ſortiri in talibus.ibidem.
De sup̱ſtitioſi maleficij remediatiōe.xliij. G
De ſuperſtitionū ſpeciebus ⁊ modis varijs. ſermo.xliij. H I
Supplicia inferni quō correſpondent ſeptē capitalibus pctīs.ſermo.x. N
Tentatiōes eaſdē fecit diabolꝰ xp̄o q̄s p̄mo hoī ſm̄ ſpēs.v. A
Tentationes q̄re deus permittit homini.ſer.vij. S
De tentationū cautela.ibidem. X
Tentatio q̄ñ fit a diabolo ⁊ quādo a carne quō hꝫ cognoſci.ſer.vij. X
Tentationi q̄li difficiliꝰ eſt reſiſtere.viij. C
Idem de remedijs.ibidem. F
Tentatio quō aggrauatur.viij. E
Tria ponūtur que male remunerant̄ hoſpites ſuos.ſermo.xxij. R
Triſtari de bono ꝓximi quō eſt pctm̄: ⁊ quō pōt fieri ſine pctō.xxxix.D.⁊ ſequēti.
Vana g̃lia q̇d ſit ⁊ plura. xxſ. ꝑ to.
De vane g̃lie offenſa filiabuſq; ⁊ remedijs.ibidem.
Venditio an liceat fieri in loco ſacro ⁊ in feſto: ⁊ plura.ſer.xxxſ.
Et vide de negociatione.
Vindicta an liceat.xxij. Y
Virtutū que ſit maxima.xlſ. P
Vitupare:vide vbi Cōtumelia ⁊ Cōuiciū.
Volūtaria dicunt̄ tm̄ eſſe pctā.xiij. D
Vſura ꝙ ſit execrāda:⁊ plura. xxxv.ꝑ totū.
Vxor an poſſit elemoſynā dare ſine viri ſui conſenſu.ſermo.xxxvſ. AA
Xp̄s in infātia parce ſuxiſſe lac virginis matris putat̄.xxx. A
Xp̄s in vita ⁊ in morte moderantiā v̄bo ⁊ exēplo docuit.ibidē.
Xp̄i ſanguis emūdat ꝯſcientiam noſtrā quattuor modis.xxxviij. M
Xp̄s tria teſtimoniū fert in iudicio ꝯtra malos.ſermo.xl.in p̄ncipio.
In xp̄o ſentire debemꝰ tria p̄cipua.xlvſ. A
Ypocriſis quō ſit pctm̄ mortale:vide iter filias vane g̃lie ſpecialiter.ſermo.xxſ.ꝓpe finem
Ypocriſis ſimulatio vel fictio an liceat in verbo vel opere:⁊ quibus ex cauſis.ſermo.xxxij. X

¶ Finit Tabula.

In nomine domini ieſu

Incipit Quadrageſimale ſecundum ſiue ſermonarium Pomerij. ſ. de vitijs. Et primo in generali. Scđo de ſeptem capitalib⁹ peccatis. Tertio de filiabus eorū aliquibus cū pertinentijs certis: vt patet diſcurſiue.

¶ In capite ieiunij. ſ. die Cinerum. Sermo primus de peccato deteſtādo: q2 placet diabolo: nocet homini ⁊ diſplicet deo.

Tu aūt cū ieiunas vnge caput tuū ⁊ faciē tuā laua Matt. vj. et in euangelio hodier. A Verba ſunt ſaluatoris nr̄i ieſu. In q̄bus monet et docet nos ad ſacrū ieiuniū: qđ iam inſtat faciendū. Quod quidē. ſ. ieiuniū vt hoīem eleuet in celū debet hr̄e alas duas p̄cipue: ſcȝ opus pietatis et mūdiciā ab oībus pctīs. Unde Leo papa ſup hoc euāgelio dicit. Impleri debet ieiuniū nō ciboꝝ tm̄mō parcitate: ſȝ maxime vitiorū priuatione. Propterea xp̄s dn̄s dicit. Tu. ſ. xp̄iane cū ieiunas vnge caput tuū ⁊ faciē laua. Chryſ. Caput noſtrū xp̄us eſt quē debem⁹ vngere oleo miſericordie paupibus erogādo. Per faciē autē ↄſciētia ſignat̄. Sicut eñ in cōſpectu hoim gratioſa eſt facies pulcra: ſic i oculis dei ſpecioſa eſt mūda cōſciētia. Hec ille. O aīa peccatrix q̄ multȝ ſordib⁹ pctōꝝ fedaſti faciē. i. ↄſciētiā. Audi iam pphām Hieremiā. iiij. clamātē. Laua a malicia cor tuū vt ſalua fias: qđ pōt poni pro alio themate. Audi ⁊ xp̄m monētē. Laua faciē tuā. Sȝ q̄li aqua lauabis: vtiq3 aq̄ lachrymaꝝ. Iuxta illud pſ. Lauabo p ſingulas noctes. i. vitia. lectum: ſcȝ conſciētie. lachrymis meis. i. ſtratū ⁊c̄. vt ſic requieſcat in te de⁹ xp̄s ieſus q̄ nos monet in h̄ euāgelio: ptȝ. Itaq3 de pctōꝝ oīm deteſtatione ⁊ emēdatione in hoc ſermo. tria myſteria declarabimus: ſm qđ tres rōnes ad id inducūt generaliter.

Primū dr̄ diabolice cōplacentie.
Scđm dr̄ humane nocentie.
Tertiū dr̄ diuine diſplicentie.

Circa primū de diaboli

complacētia. Notandū φ pctm̄ omne ſummo cognatu eſt fugiēdū ⁊ cauēdum: q2 diabolo ſumme placet vt pdat hoīem per pctm̄ Quod claret precipue tribus ſignis, ſcilȝ

Primū aſſidue laborationis.
Scđm multimode tentationis.
Tertiū congratulationis.

B Primuȝ inq3 ſignum: q2 diabolus licet ſciat φ quāto plures hoīes decipit: tanto ⁊ ipſe accidētalē penā ſibi acerbiorē acquirit dei iudicio: tamē aſſidue laborat vt hoīem peccare faciat. j. Pet̄. v. Aduerſarius veſter diabolus tanq̄ leo rugiens circuīt querens quē deuoret. Grego. Nil feciſſe ſe eſtimat cū aīas nō ſauciat. O mira diaboli inuidia vt ſe velit cruciatib⁹ maiorib⁹ exponere vt peccet hō. Nam hoc ꝓpriū eſt inuidis ſicut narratur: φ q̄daȝ inuidus petiuit ſibi erui vnū oculum quatenus alteri eruant̄ ambo oculi iuxta regis edictū. ſ. φ q̄ prior rogauerit alteri duplū detur. Si querat̄: an diabol⁹ poſſit dici cauſa peccati directe in hoīe peccante. Ad qđ r̄ndet̄ ſm Tho. j. ſcđe. q. lxxx. φ cum oē pctm̄ ſit volūtariū: vt dicit Aug. Nil eſt directe cauſa peccati niſi ſola voluntas hoīs: q̄ nō neceſſitate mouet̄. Sȝ diabolus eſt cauſa peccati ſolū p modū ꝓponentis et pſuadentis appetibile. Et ſic Aug. dicit. iiij. de trini. φ diabol⁹ ſue ſocietati malignos affect⁹ inſpirat: ſed in hoīe eſt cōſentire vel diſſentire: ergo hō debet ſe culpare ⁊ accuſare: nō diabolū incuſare. C Scđm ſignū φ pctm̄ hoīs placet diabolo eſt multimode tētationis. Tentat eñ ſemp multimode vt mille artifex. Greg. Aſſidua tentatione nos diabolus tentat: vt ſaltē tedio vincat: q̄ ⁊c̄. Unde Dionyſius libro de diuinis noībus dicit: φ multitudo demonum eſt cauſa oīm maloꝝ ſibi ⁊ alijs. ⁊ Damaſcen⁹ dicit: φ oīs malicia ⁊ imundicia a diabolo ſunt excogitata. Sed diceres. Nunq̄d aliqđ pctm̄ ſit ſine inſtigatione diaboli? R̄ndet̄ ſm Tho. p̄ma pte. q. cxv. breuiter dicēdo: φ ſicut ille q̄ ſecat ligna ad ignē dat occaſionē combuſtionis lignoꝝ: ſic diabol⁹ occaſionalis cauſa eſt oīm pctōꝝ noſtroꝝ: q2 ipſe inſtigauit primū hoīem ad peccandū: ex cuius pctō cōſtituta eſt in toto humano genere quedam pronitas ad peccandum quocūq3 pctō: et ſic intelligēda ſunt v̄ba p̄dica Dionyſij ⁊ Damaſce. Veruntm̄ multa pctā cōmittūtur ſepe ex carnis corruptiōe ⁊ libertate arbitrij nō a diabolo inſtigāte. Un̄ Aug. li. de ecclīaſticꝫ

dogmatib⁹ dicit: ꝙ nō oēs male cogitatiōes a diabolo excitātur: ſed aliquotiēs ex motu liberi arbitrij emergūt. Et Orige. dic: ꝙ ſi diabolus nō eſſet: adhuc hoīes appeterēt cibos et venerea. D Tertiū ſignū cōgratulationis: q: iocundaſ de pctis hoīm. Sed quō poſſint iocūdari in aliq̄ demones cū ſint pleni triſticia q̄ expellit oē gaudiū velut cōtrariū. Sicut em̄ angeli beati pleni gaudio nō poſſunt triſtari: ſic nec angeli mali pleni triſticia dānationis: poſſunt letari in aliquo: q: ſ. Ethico. Delectatio fortis expellit oēm triſticias ⁊ ecōuerſo. Rn̄detur ſm̄ Rich. in. ij. diſ. vj. ꝙ demones ante iudiciū ꝗuis ſint in triſticia grauiſſima: tn̄ nō ita cōplete quin ſint capaces alicui⁹ vani gaudij de malis. ſ. euentibus q̄ deſiderant euenire. Naȝ vt Aug. iiij. de ciui. dei dicit. Praua docent turpib⁹ gaudent: ſed poſt iudiciū erit cōpleta pena eoruȝ adeo vt in nullo poſſint letari. Beati aūt angeli iam ſunt pfecte pleni beatitudine ſubſtātiali. Jō in eis nulla pōt eſſe triſticia. Ex iſtis ptȝ ꝙ pctm̄ diabolo cōplacet ſumme. O ergo qualis dementia hoīs q̄ vult peccando cōplacere diabolo. O pctōres excecati nō ꝯſideratis ꝙ diabolus ꝑ pctm̄ vos trahit in infernū et quāto eoꝝ cōplacentiā impletis ſoluet tormentis. Exemplū ad hec habem⁹ in euange. ꝙ diabolus totum munduȝ offerebat xp̄o di. Hec oīa. ſ. regnum mūdi tibi dabo ſi cadens adoraueris me qḋ erat vnū pctm̄: ḡ ptȝ ꝙ diabolo ſumme placet pctm̄ pro toto mūdo.

E Circa ſecundū de humano nocumento ꝑ pctm̄:

q̄ritur vtrū poſſit ꝓbari ꝙ pctm̄ ſit ſumme nociuū hoī. Rn̄detur ꝙ ex regulis gn̄alibus precipue tribus q̄ clarent in theologia. Prima regula negatiua eſt: ꝙ nihil in toto mūdo pōt nocere hoī niſi ꝑ pctm̄. Vn̄ ſi ſolū ab iſto hoſte. ſ. a pctō caueat ſibi hō nō ſunt timendi alij hoſtes: nec diabolus: nec hō mal⁹: nec infirmitas: nec mors nec infern⁹. Hec regula pȝ ꝑ illud Eccl'ſ. viij. Qui cuſtodit mandatū non experieſ quicq̄ȝ mali. Lyra. ſ. in futuro: ⁊ ſi in pn̄ti experietur hoc erit augmentū gr̄e ⁊ glie. Et ſic ptȝ. Propterea Greg. in collecta di. Nulla nocebit aduerſitas ſi nulla dn̄etur iniq̄tas. Bern̄. O q̄ȝ iocundū dr̄ iudiciū ꝙ ille ſupbus. ſ. diabolus humiliū malleator eis coronā fabricat perpetuam cū impugnat ⁊ ſuccūbit. Scd̄a regula affirmatiua eſt ꝙ pctm̄ eſt intantū nociuū ꝙ q̄cq̄d eſt hoī ſaluberrimū efficiat noxiū. Declaratur. Nā vitā iſtā ad ſalutē a deo datā cōmutat hoī pctm̄ in mortē ⁊ dānationem perpetuā. Jtē meritū paſſionis xp̄i ⁊ ſacrm̄ euchariſtie ⁊ merita beate marie ac oīm ſctōꝝ q̄ ſunt ſaluberrima pctm̄ facit vt idigni ſint ad hec hoīes: ⁊ euchariſtia indigne in pctō accepta ſit talib⁹ in dānationem. Preterea ipſum deū q̄ eſt totus benign⁹ ⁊ mānſuetiſſim⁹ pctm̄ nr̄m reddit nob̄ furibūdū vt ꝓiciat in ignē perpetuū. O quāta ira dei filios ꝑ pctō ꝓijcere in ignē: nec vnq̄ȝ retrahere. Tertia regula ꝑemptoria: ꝙ pctm̄ ī hoīe oē bonū perimit et oē malum inducit. Nam pctm̄ iō dr̄ mortale: q: mortificat oē bonum: perimit etiā aīam Ezech. xviij. Anima q̄ peccauerit ipa morieſ. Perimit etiā corpus: q: per pctm̄ incurrim⁹ mortē aīe ⁊ corporis. Et per pctm̄ demerenſ quidā citius mori. Pſ. Viri ſanguinū nō dimiabunt dies ſuos: preterea aufert deū et oē bonū: ⁊ priuat meritis paſſionis xp̄i ⁊ beate marie ⁊ totius eccleſie: ⁊ oē malum inducit: vt patebit in ſermonib⁹ ſequētibus. O ergo pctōr pertimeſce pctm̄ ⁊ age pn̄iam: alioquin melius tibi fuiſſet ſi natus non fuiſſes.

F Circa tertiū de diſplicentia peti apud deū

querif. Unde probatur ꝙ de⁹ ſūme odiat pctm̄. Rn̄detur ꝙ h̄ ꝓbaſ. Primo per ſcripturā ſacraȝ. Eccli. xij. Altiſſimus odio habet pctōres. ⁊ Sap. xiiij. Odio eſt deo impius ⁊ ipietas eius. Et h̄ intantum ꝙ nec videre vult pctōres ꝓpter pctā. Abacuch. j. Mundi ſunt oculi tui dn̄e ne videas malū ⁊ reſpicere ad iniquitateȝ non poteris.

Scd̄o per rationē claram: q: ſumme odit quis interfectorem ſui filij vt ptȝ: ſed ꝑ pctm̄ crucifigit hō dei filiū. ad Heb. vj. Rurſuȝ crucifigentes xp̄m in ſe: hoc eſt ꝓ tanta iniuria de⁹ reputat pctm̄ ac ſi crucifigeret xp̄m. Seq̄tur ergo ꝙ deus ſumme odit pctm̄. Ve ergo pctōri. Tertio ꝑ ſigni vel exempli euidentiā patet per plura mirabilia ſigna. Primum in xp̄i paſſione. Nā magis voluit deus coronam maieſtatis ⁊ glorie ſue deponere ⁊ inter latrones ſuſpendi in cruce tanq̄ȝ viliſſimus oīm hoīm q̄ȝ pctm̄ ſine pena dimitere. Vn̄ Aug. ſuper Col. Dū innocens xp̄s occiditur pctm̄ crucifigitur. Jtem quero te o hō nōne mirabile eſſet odium dū quis diceret ſe intātum odire aliquem ꝙ vellet ſe ⁊ ꝓpriā matrē gladio trāſuerberari q̄ȝ illū ſuſtinere impune. Sic xp̄s fecit ſe occidi: ⁊ matri ſue gladium cōpaſſionis acerbiſſime inferri: ꝙ ꝙ

non puniret pctm̄ hoīm. Scđm ſignū mirabile in creaturarū deſtructione. Nā3 deus oīm creaturas deſtruxit in odiū pcti. Etenim angelos nobiliſſimos de celo ꝓpter peccatū eiecit in ꝑpetuū. Itē hoīes de paradiſo eiecit ſiderū ſplendorē diminuit: vt dicit glo.ſuper illud Eſa.Erit lux lune ſicut lux ſolis ⁊ lux ſolis ſeptuplicit lucens ſicut lux ſeptē dierū. Item totū mundū diluuio ꝑdidit: ciuitates ſodomorū ſubmerſit. Tertiū ſignū in perpetua dānatione:q꞉ ꝓ pctō vnico ꝑpetuo dānat cruciatu nō mille vel centū milib⁹ annoꝝ ſ3 ſine fine ſeculoꝝ. O infinita dei maieſtas vbi eſt dulcedo tua:cur tas dure dānas hoīes quos creaſti: niſi ꝓpter pctm̄.nā potius deus deſcēderet in infernū q̄ꝫ pctm̄ dimitteret impunitu3. O ergo chariſſimi fugiamus pctm̄ ne pereamꝰ. Rogemꝰ ergo xp̄m ⁊c̄.

¶ Feria.v.poſt Cinerū. Sermo.ij. de malis que facit pctm̄ homini in vita preſenti.

Filij regni eijciētur in tenebras exteriores Mat.viij. ⁊ in euāge. hodier. Verba ſunt ſaluatoris noſtri quibus inſinuat q̄ꝫ indicibile malum ſit pctm̄ ꝓ quo damnanꝭ hoīes ⁊ e celo eijciētur in tenebras infernales. O quantū deberet terre hoc verbū xp̄i pctōres xp̄ianos:quia dicit filij regni.Chryſo. Filij regni ſunt q̄bus regnū dei eſt preparatū.ſ.per fidē ⁊ dilectionem vt erant iudei ⁊ nunc ſunt xp̄iani:q̄ ꝓpꝭ pctm̄ demerētur vt eijcianꝭ in tenebras: hoc eſt ſm̄ Hiero.excludenꝭ a vero lumine deo. Et quāta mala ibi ſint paſſuri ſubdit. Ibi erit fletus ⁊ ſtridor dentiū. Tali pctōri dn̄s Hieremie.ij.c.dicit. Scito ⁊ vide q꞉ malū ⁊ amarū eſt reliquiſſe te dn̄m deum tuū : quod poteſt poni ꝓ alio themate huiꝰ ſermonis. Reuera qui nolūt nunc intelligere malum culpe videbunt ꝑ experientiā in futuro:q꞉ vt.xxxviij.di. c.Qui ea. Greg.dicit. Stultꝰ in culpa erit ſapiens in pena. O ergo pctōres pertimeſcite pctm̄:q꞉ eijciemini in tenebras inferni:vt pꝫ in euangelio. Ex q̄ ergo ꝑ pctm̄ demeretur hō eijci in tenebras exteriores de pctō quāta mala in preſenti facit vt cauere ſciamus tria myſteria declarabimus.

Primū de malis q̄ facit in aīa vel mente.
Scđm de malis q̄ facit in toto hoīe.
Tertiū de malis q̄ facit in cūcto opere.

B Circa primū de malis que facit pctm̄ in aīa. Notandu3 q̄ recolligēdo ex ſcripturis ⁊ doctoꝝ dictis multa mala facit pctm̄ in aīa. Primo q꞉ aīam maculat Thren.iiij. Denigrata eſt ſup carbones facies eoꝝ. Nam diabolicā effigiē facit in aīa : quia diabolicā facit eā. Propterea xp̄s de Iuda dixit Ioā.vj. Vnus ex vobis diabolꝰ eſt. Secundo q꞉ aīam occidit ⁊ vitā priuat ſ3 deo. Unde Aug.xiij.de ciuitate dei.c.ij.dic. Quāuis aīa humana veraciter imortalis ꝓhibeatur:habet tn̄ quādā etiā ipſa mortē ſuā: mors aīe fit cū eā deſerit deus ſicut mors corporis eſt cum id deſerit aīa. Hec ille. O ergo homo penſa hoc:nōne crudelis eſt in ſeipſum q̄ occidit corpus ꝓprium:quāto crudelior eſt peccator qui occidit aīam que oī corpore eſt precioſiſſima. Nam Sap.xvj. Homo per maliciam occidit aīam. Tertio cor indurat Prouerb.xviij. Pctōr cum in ꝓfundū pctōrū venerit contēnit. Pro quo nota q̄ pertractatur a doctorib⁹ quibuſdā. D Queſtio.ſ.quō pctōr induratur ⁊ gradatim ruit in ꝓfundū peccatorum ⁊ infernorū. Et ad hoc dicunt q̄ hoc fit ſepte3 gradib⁹. Primo gradu peccatū qđ homo facit videꝭ graue onus q̄ſi eſſet in inferno talis cu3 primo cepit peccare. Et hoc ꝓpter ꝯſcientie remorſum. Vn̄ Aug.li.j. confeſſionum dicit. Iuſſiſti dn̄e ⁊ ſic eſt vt pena ſibi ſit oīs inordinatus animus. Sic ergo in primis pctm̄ eſt graue. In ſecundo gradu cu3 iteratur pctm̄ videtur minus graue. In tertio reputatur leue. In quarto ꝓ nullo videꝭ. In quinto videtur delectabile. In ſexto ſit inſup deſiderabile vt ſine omni tētatione diaboli queraꝭ cōmitti. In ſeptimo ſit defenſabile tanq̄ꝫ bonū ⁊ iuſtū:⁊ ſic impius cū in profundum pctōꝝ venerit ꝯtemnit dei iuſticiam ⁊ iudicia ac ludens ⁊ ridēs facit pctm̄. Contemnit redarguentes excuſando ⁊ defendendo. O quot ſunt vſurarij : o quot fornicarij ⁊c̄.ſic facientes. F Tertium malum pcti eſt q̄ deū elongat. Ps. Longe a pctōribus ſalus:q꞉ iuſtificationes tuas non exq̄ſierunt. Sed dic quomodo elongatur deus a pctōre cum ſemper equaliter eſt vbiq̄ꝫ deus. Reſpondet Hiero.in ep̄la ad Damaſum de filio prodigo di. Qma nullus abſq̄ꝫ deo locꝰ eſt. Igitur ſciendum eſt non locorum ſpacijs ſed affectu vel amore aut nos cum deo eſſe: aut ab eo recedere. Hec ille. Exemplum po

namus iuridicum. Si quis de familia vel do
mo epi excōmunicationem incurrit maiorez
propter facinus vel contēptum lʒ ſit epūs cum
eo in eadem curia vel domo: quandoqʒ tamē
eundem vitat vt debet. Iuxta verſus. Os ora
re vale cōmunio menſa negatur: vt patet. xi.
q. iij. excōmunicatos. Et ca. ſequē. ⁊ ſic longe
diſtare ſe facit ab illo amoris ſignis: ſic cum
pctōi ſit maledictus a deo per omne peccatuʒ
mortale. Iuxta illud Ps. Maledicti qui de-
clinant a mandatis tuis. lʒ ſit in eadeʒ domo
eccleſie cum xpo ſummo pontifice tamē lon
ge ſe chriſtus facit eidem: quia odit ipſius
maliciam: nec orationem eius gratam habet
nec oſculum pacis: nec ſalutationem gratie
ſue: nec cōmunionem corporis ſui eidem dā
re vult niſi peniteat. Quartū malum facit
peccatum: quia excecat intantum ꝙ nec ma
lū culpe: nec penas ei debitas ſentiat. Sap.
ij. Excecauit eos malicia eoruʒ. Unde Aureo.
in compendio dicit. Sicut beſtia in aquis
ſubmergenda non ſentit lapidem in collo do
nec in aquam extra nauem proijciatur: ſic
peccator non ſentit onus peccati donec in
morte de corpore eiicitur. Quintum: quia
fatuum fore demonſtrat. Nam ſtultus eſt
qui voluntarie ad laqueum diaboli ⁊ ſuſpen
dium aut in ignem currit ⁊ ſe precipitat et
ignem ſibi accumulat dietim: ſic facit pecca-
tor. Item Gregorius. Stultum eſt ſeruire
diabolo qui nullo placatur obſequio: ſed quā
to magis quis ei ſeruierit tanto amplius
eum ille torquebit. Item inſanus eſt qui
ſe emptum a chriſto precio chariſſimo ven-
dit diabolo pro ſtercore peccati fediſſimo ad
eterna ſupplicia. Ue ergo ⁊ ve peccatori im-
penitenti. Exemplum hic occurrit de viſio-
ne Arſenij ꝙ quidam ligna ſuperaddebat ſar
cine importabili. K

Circa ſecundum de ma

lis que facit in toto homine ipſum pecca-
tum. Notemus plura continuando ad dicta.
Sextum malum in ordine ad predicta
ponitur ꝙ peccatum fallendo totum homi-
nem necat ſcilicet in anima et corpore: ſicut
eſca in hamo piſcem: vel in laqueo auem et
quod peius eſt decipit inopinata morte. Ec-
cleſiaſtes. ix. Neſcit homo finem ſuum: ſed
ſicut piſces capiūtur hamo: ⁊ aues laqueo: ſic
homines in tempore malo cuʒ extin. ſup ⁊c.
Septimū quia gehenne eternali obligat
tam in anima ꝙ̄ in corpore poſt reſurrectio-
nem. Magiſter in. xlij. diſtin. peccatum mor-
tale eſt qd̄ ad penā eternā obligat. Ue tibi ꝙ̄
o pctōr ve. qr in eadē aīa ⁊ eodeʒ corpe ꝗ pec-
cas ardebis ꝑpetuo. Octauū qr honorē hu
manū ſūme deturpat. Nā ps. teſte. Hō cū in
honore eſſet nō intellexit: cōparatꝰ eſt iumē-
tis ⁊c. Immo plus ꝙ̄ brutalē facit: qr Ariſto.
vij Eth. dicit: ꝙ hō prauus peior eſt omni be-
ſtia centies ⁊ milleſies: qr dignus dānatione
eterni cruciatꝰ. Deniqʒ vt fortius dicā peior
⁊ vilior eſt omni ſtercore. iuxta illud Sap. xv.
Luto vilior eſt vita eiꝰ: qr ↄtrariat a deo ⁊ ini
micat: ſed nō lutū: Nonū qr infernū in ho
mine facit ⁊ parat. Aureo. in cōpendio dicit.
Pctm̄ ex hoīe infernū facit inqt: qr in peccato
re eſt ignis inextinguibilis auaricie ſicut in
inferno fetor luxurie: tenebre ignorantie: ver
mis mordēs conſciētie: demones per effectū:
ſuperbia ira odiū ⁊ hmōi que ſumme ſunt in
inferno. Decimū malū: qr calamitati ſerui-
tutis ſubiugat Ioan. viij. Qui facit peccatū
ſeruus eſt peccati. Aug. Pctōr ſeruus eſt tot
demoniorū quot vitiorꝫ. Chryſ. Diabolus po
teſtatem habet ſuper peccatore ſicut homo in
ſubiugato pecore. O ergo infelix peccator vi-
de malū peccati ⁊ conuertere. L

Circa tertium de malis

que facit peccatum in opere notandū ꝙ pec-
catum facit plura mala homini in opere. Et
continuando ad predicta. Undecimū ma-
lū in ordine ponitur ꝙ labores omniū ope-
rum premijs euacuat: videlʒ que homo fecit
a pueritia orando: miſſam audiendo: et ſic de
alijs. Aureo. in compendio lib. iij. cap. vij. po-
nit exemplum qd̄ ſicut (ait) ramus pciſus ab
arbore areſcit cum fructibus habitis in eo: ſic
excīſa anima per peccatum a virore gratie et
premiorꝫ areſcit ⁊ ad incendium inferni habi
litatur. Sed di. Quo ergo depereūt illa. Re-
ſpōdet Aureo. ibideʒ. ꝙ ne aliqd̄ bonū (inqt)
pereat: illa bona opa que quis peccādo mor-
tificat alijs ſaluādis dabunt. Sicut quando
mortuo aliquo corporaliter in bonis ſuis alij
ſuccedunt. Hoc autem intelligendum eſt ſm
doctores: ꝙ illa alijs dabuntur ad gaudium
in celo inquātum beati omnes gaudebūt: nō
ſolū de bonis operibus a ſe factis: ſed etiam
de illis que alij fecerunt ad laudē dei. De-
niqʒ duodecimū malum facit: quia mortifi-
cat queqʒ opera in peccato facta ita: vt nunꝙ̄
reuiuiſcāt ad vitam eternā. Unde Ray. dicit
verſus. Illa reuiuiſcunt que nata viua fue-

runt.v. Non poterunt viuere q̄ mortua nata fuere. Decimūtertiū malū: q: naturalib⁹ in bonis vulnerat ita ꝙ intellect⁹ obſcuret̄ i cognitione veri ⁊ affectus tepeſcat in operatione boni: ac memoria in recognitione bñficiorum dei hebetet̄ ꝑ pctm̄. vt hec dicit Aureo.

Decimeq̄rto q: oībus grē ⁊ glie bonis expoliat: vt patuit ex dictis. Ultimo q: oīa dei opera cōtra hoīem ꝓuocat. nā Aug. dicit ꝙ offenſo creatore offendit̄ oīs creatura. Jō ad vindictā contra pctōrem armabit̄ in fine mūdi in iudicio Sap. v. Armabit creaturam ad vltionē inimicoꝝ: ⁊ pugnabit cuz illo orbis terraꝝ cōtra inſenſatos. O ergo miſerrime pctōr quid facies qn̄ terra et aqua clamabunt cōtra te dicen̄. Submergatur in ꝓfundum inferni. Ignis dicet. Cōburatur iſte maledict⁹ ineternū. Demones clamabūt. O maledicte veni nobiſcū ad penas. Angeli dicēt. Diſcedite maledicti ad penas ſempiternas. Creatura oīs dicet. Ad infernū ad infernū ad mortē ⁊ ignē o maledicti pctōres: q: offendiſtis deū nrm̄ creatorē. Ve ve miſeris. Age ḡ chariſſime pniam: vide xp̄m paſſum te vocantem ⁊c̄. Rogemus ergo ip̄m xp̄m ⁊c̄.

¶ Feria. vj. poſt Cinerū. Sermo. iij. de pctōrum nocumentis alijs, ſ. in morte ⁊ poſt mortem in omnibus.

SItis filij patris veſtri qui in celis eſt: qui ſolem ſuū oriri facit ſuꝑ bonos et malos Mat. v. ⁊ in euāg. hodier. Verba ſunt ſaluatoris nr̄i quibus docet nos tanq̄ꝫ bonos filios dei imitari ip̄m in dilectione proximoꝝ etiā inimicoꝝ. Et quō hoc faciamus Aug. contra Fauſtū edocet ꝙ ſicut deus ſic diligit hoīes ꝙ odit i eis pctm̄ lꝫ diligat id qō bonū eſt in hoīe. ſ. rōnalē creaturā: tn̄ odit illi⁹ iniq̄tatē ꝓpter qō aliquos odire dr̄ ob pctm̄ qō ſumme odit: ſic nos debem⁹ ꝓximos diligere ſꝫ peccatū odire vt ſimus filij dei. Vn̄ in ꝓximo naturam debem⁹ diligere ⁊ nō niſi ꝓpter pctm̄ odire. Itē Chryſo. ſuꝑ Mat. ad id dic̄ ꝙ de⁹ oīa bona dat: ⁊ ſoleꝫ oriri facit ꝓpter bonos nō ꝓpter malos: ſed flagella ⁊ oīa mala dat ꝓpter malos: nō ꝓpter bonos vt ſic oſtendat amorē ad iuſticiam ⁊ odium ad pctm̄. Sed quare deus intantū odit pctm̄ niſi ꝓpter malum quod facit pctm̄ hoi perdendo creaturā dei nobiliſſimā. Sic ergo ⁊ nos debem⁹ ꝓximum diligere: odiendo ⁊ corrigendo. ſ. illorum pctā: ⁊ cauēdo propter mala q̄ infert. De his in euangel. etiā dr̄ dictū fore antiq̄s. Diliges ꝓximum ⁊ odio habebis inimicū. Et h̄ ſm̄ Orige. intelligit̄ de diabolo ⁊ pctā q̄ ſunt odienda. Itaq̄ꝫ de malis q̄ facit pctm̄ hoi tria myſteria declarabimus pter predicta.

Primū de malis q̄ facit in hoīs morte.

Scd̄ꝫ de malis q̄ fac̄ poſt mortē in pctōre.

Tertiū de malis q̄ facit in leſione omnis creature.

Iteꝫ aliud thema ꝓ hoc ſermone Pſ. xxxiij. Mors pctōrum peſſima. ſ. propter mala que facit pctm̄ in morte.

M Circa primū notandum ꝙ pctm̄ facit multa et maxima mala et nocumenta hoi tam in vita (vt in precedenti ſermone dictū eſt) ꝙ etiā in morte ⁊ poſt mortem: vt ptꝫ hoc ſermone. Primo nāq̄ꝫ: quia pctm̄ mortale ſolacio oī in morte ꝑuat: vt ptꝫ ꝑ Aureo. in cōpen. li. iij. ca. vij. Et declaratur. Quia ꝑuat hoiem ꝑmo ſolacio reꝝ viſibiliuꝫ q̄ dilexit. ſ. cibo ⁊ potu: amicis: vxore reb⁹: diuitijs ⁊ corpore. Si dicas ꝙ nō ſolū pctōres: ſed etiā iuſti ꝑuabunt̄ talib⁹ in morte. Rñdetur ꝙ verū eſt: tn̄ iuſti ⁊ hmōi priuatione nō habent totalē meroris deſolationem: q: letificat eos ſpes maiorū bonoꝝ obtinendoruꝫ in futuro. ſ. ꝓ cibo ⁊ potu eternas delectationes felicitatis celice: pro amicis habebunt xp̄m: beatā virginē: ⁊ oēs angelos ⁊ beatos: pro diuitijs ⁊ reb⁹ indeficientē thaſaurū ⁊ regnum celeſte: ꝓ vxore ⁊ filijs ſempiternū gaudium: corpus aūt qō corruptioni relinquit̄ ſperant reſurrecturuꝫ in glia: ſed pctōr totali merore plenus erit: q: non hꝫ ſperare bona celeſtia ſed penas debitas ꝓ pctis. Scd̄o ḡ priuat pctm̄ ſolacio fiducie aīe ⁊ cordiū: q: timere hꝫ hō ob pctm̄ ſupra ſe deū iudicē quē ɔtempſit infra ſe infernū quē demeruit: an̄ ſe vitaꝫ futuraꝫ ad quā ibit vbi nil ſibi cōgregauit: retro ſe oīa pctā preterita ꝓ quib⁹. ſ. rationē reddere debet ⁊ penā incurrit. Hec Greg. ſententialiter. Tertio pctm̄ priuat ſolacio bonis debito in morte ꝑ bona opa q̄ oīa perdidit per pctm̄: vt in precedentib⁹ ſermonib⁹ dictū eſt.

N Exemplū habemus ex euāgel. de diuite epulone Luc. xvj. qui ex oībus bonis que habuit ⁊ q̄ geſſerat nec ɔſolationem vnius gutte aque obtinere potuit vnq̄ in futuro. Itē audiui a narrantibus fidedignis ꝙ in hoc

regno ſtipendiarius quidaꝫ dum moreretur: aiam ſuã alloquebaꝑ taliter di. Egredere maledicta aia mea egredere: noli me cruciare: nullũ bonũ feciſti in hac vita: vade ꝙ iam cuꝫ diabolo: ⁊ ſic infelix expirauit. Scđo quia pctm̃ in morte turbat. Aure. vbi ſupra di. Turbabitur pctõr in morte qñ videbit ꝯcurſum demonũ ad aiam rapiendã: ⁊ ꝯcurſum ꝓpinquorum vel aliorum ad diripiẽdas res ſuas cũ maximis laboribus acq̃ſitas Thren. j. Nõ eſt qui ꝯſoleꝑ eã ex oĩbꝰ charis ſuis: oẽs amici eiꝰ ſpreuerũt eã ⁊ facti ſunt inimici. O qualem ⁊ quantam elemoſynam tũc faciet pctõr trifarie: oĩa ſua dando. ſ. corpus ranis ⁊ vermibus: res hoĩbus mũdi: ⁊ animã demonibꝰ. Ue ergo pctõribus. Uñ Haymo ſup Apoc. dic. Nulla maior acerbitas ꝙ̃ mors ipſa in pctõ morientis. Tertio pctm̃ in morte hominem accuſat ⁊ teſtimonio ſuo reprobat: ſicut furtũ repertũ apud furẽ ipm̃ dãnat ⁊ accuſat. Pſ. In opibus manuũ ſuaꝝ cõprehenſus eſt pctõr. Ber. O quid faciet miſer pctõr cũ ſtabunt oĩa pctã ꝯtra eũ dicentia. Tu nos egiſti: tua opa ſumus: iam te non deſeremus ſed ad iudiciuꝫ tecũ pergemꝰ ⁊ teſtimonium ꝯtra te ꝓhibebimus: opera eĩ illoꝝ ſequunꝑ illos. Apoc. xiiij. O ꝙ hõ fuge pctm̃. Ultimo q: ſentẽtiam dãnationis expoſtulat ſic et iuſticia dei dictat vt nullũ malũ ſit ĩpunituꝫ: ſm dictũ Aug. in Enchi. Ecce quanta mala facit pctm̃ hoĩbus. O maledictũ pctm̃ vtinaꝫ nõ eſſes ꝙ̃ bene ſine te eſſemus.

O Circa ſecundũ de malis

q̃ facit pctm̃ poſt mortẽ: nota p̃cipua quattuor indicibilia q̃ ꝯtinuando ad p̃miſſa in ordine ſunt hec. Quinto pctm̃ poſt mortem oĩa mala penalia ĩcurrere facit. ſ. famẽ: ſitim: ignẽ: vermẽ: eſtũ: frigꝰ: cruciatũ ⁊ mortẽ ⁊c. ⁊ in ſummo gradu penalitatis Deuꝑ. xxxij. Congregabo ſup eos. ſ. pctõres mala ⁊ ſagittas meas cõplebo ĩ eis: h̃ eſt plenarie vſq; ad ad ſummũ ꝑficiam in eis vt ãplior cruciatus eſſe nõ poſſit in mũdo. Quis nãq; dicet quot ſunt cruciatꝰ in h̃ mũdo ⁊ ãplius in inferno.

Sexto q: ſuffragia eccl'ie oĩa infructuoſa ſibi reddit. Uñ nõ valebit pctõri mortuo ille cantus eccl'ie. Requiẽ eternaꝫ dona eis dñe: nec oblatio miſſe: deniq; nec meritum paſſionis xp̃i: qđ eſt indicibile: nec alius gaudebit.

Septimo q: nihil qđ deſiderat habebit: ſꝫ per ꝯtrariũ oẽ qđ nollet ſuſtinebit: vt pꝫ per Aug. Uñ Pſ. Pctõr videbit. ſ. ꝙ boni ſaluati ſunt in celo ⁊ ipſe nõ: ⁊ iraſceꝑ: dentibus ſuis fremet ⁊ tabeſcet deſiderium pctõꝝ peribit.

Octauo q: in inferno ſine releuatione omĩs ĩmitigabiliter ꝑpetuo manebit: ſciens illud Eſa. vlt. Uermis eoꝝ non morieꝑ ⁊ ignis eoꝝ nõ extingueꝑ. Bern. Ille pene infernales nõ habebũt momentaneũ interuallũ nec finalẽ terminũ. Heu ergo ꝙ̃ amariſſima ⁊ indicibilis illa penitentia.

P Circa tertiũ de malis

que facit pctm̃ in vniuerſo. nota ꝙ ꝓ regula generali theologica habeꝑ: videlꝫ ꝙ pctm̃ toti vniuerſo mundo nocet in multiplici malo. Ideoq; cauendũ eſt conatu ſummo. Declaratur ſm Aureo. vbi. ſ. ⁊ doct. alios in omnibꝰ.

Primo eñ nocet viatoribꝰ vniuerſis. Primo q: ſepe deꝰ iratus ꝓpter pctã maloꝝ hominũ mũdo ⁊ certis regionibꝰ vel ciuitatibꝰ flagella infert: q̃bus etiã innocentes ⁊ iuſtos ferit: vt pꝫ in diluuio ⁊ ſodomitis vbi plures infantes ſunt ꝑempti. Et in peſte multiplici: et in exterminatiõe regnoꝝ ⁊ iudeoꝝ ⁊ hmõi. Sicq; nocet oĩbus creaturis mũdi: q: oĩa plagaꝑ ſepe: vel multa etiã bruta ⁊ inſenſibilia ꝓpter hoĩm pctã grandinibꝰ ⁊ alijs cladibꝰ. Scđo q: ꝓ eo ꝙ hoĩes peccãt acies demonũ magis inſoleſcũt ⁊ inualeſcũt. ſm Aureo. ibidem. ſ. Sicut exẽplũ. cũ hoſtes inſoleſcũt qñ bella ꝯtraria ĩ p̃ncipio deprimunꝑ. Tertio q: pctõres multos ſcandaliꝫant ad peccandũ et inficiũt: ⁊ ſic dei ira ꝯtra oẽs ꝓuocaꝑ. Secundo pctm̃ nocet in purgatorio expiandis: q: pctõres nõ poſſunt eos tã efficaciter iuuare ſuffragijs ſicut ſi eſſent in grã: vt patet ⁊c.

Tertio nocet dãnatis: ſed quõ h̃ Aureo. ſ. rñdet: ꝙ per modũ cõiunctionis. Quãto eñ plures erũt in inferno: tanto maior horror et maior illoꝝ pena erit. Subdit. Fallit in inferno regula illa. Solaciũ eſt miſeris ſocios habere penarum. Exemplũ. Quãto plura ligna ſunt in igne: tanto fortiꝰ ardere habebũt. Sic in ꝓpoſito. Q Quarto nocet ſaluatis: ſed quõ poteſt pctõr nocere ſaluatis ⁊ beatis angelis ac ſanctis in celeſti beatitudine perfecta. Rñdet Aureo. vbi. ſ. ꝙ ꝑ modũ abſtractionis: q: ſi pctõr nõ peccaret ſed ſaluaretur ex ꝯſortio et ſocietate ſua in beatis augereꝑ gloria accidentalis oĩm beatoꝝ: vt claret ſm oẽs doc. ſuper. iiij. Et ſic pctõr ipſe abſtrahendo ſe a gloria quantũ ad ſe minuit illoꝝ gloriam accidentalem. Sed ſi queras. Nunq̃d ergo beati minus gaudebunt ꝓ eo ꝙ iſte vel

Ille pctõꝛ non ſaluatur. Rñdetur ſm doct. ꝙ in nullo minuit illoꝝ gaudiũ: q: ꝙ iſte pctõꝛ perdidit coꝛonam gaudii alius accipit. Et ſic dr Apoc. iij. Tene qđ habes vt coꝛonã tuã nemo accipiat. Uñ non minuitur gaudiũ illoꝝ ſed erit de alio q accipit coꝛonã: ⁊ nõ de iſto pctõꝛe qui perdidit illoꝝ gaudia quo ad ſe ipſum: ⁊ beate Marie ac xpi merita ⁊c. Exẽplum ad id legiť de pluribus euntib⁹ ad peccandum: ꝙ obuiauit xp̃s dñs vulneratus et ſanguine recẽti fluẽs ſingulis ſi diceñ. O miſer: ecce quõ te ⁊ oẽs xpianos redemi: vt ꝗd redditis odiũ ꝓ dilectione: quare vos perditis: ⁊ ſic preciũ ſanguinis mei vilipẽditis ⁊c. O ꝗ pctõꝛ xpiane cur infelix in pctõ viuens non parcis tibi: nõ amicis tuis nõ purgãdis nõ beatis: nõ creaturis: deniq3 nõ xpo paſſo. O miſerrime curuuis vt oĩbus noceas: ⁊ ſic teipſum cũ demonib⁹ perdas: miſerere ſaltem turpſius ⁊ paſſionis xpi ac beate Marie cõpaſſionis vt penitentiam agas. Rogem⁹ ergo xpm ⁊c.

¶ Sabbato poſt Cinerũ. Sermo. iiij. de nocumentis alijs pcti. ſ. que facit etiam penitenti poſt veniam et recidiuanti.

Rat enĩ coꝛ illorum. ſ. diſcipuloꝝ obcecatũ Mar. vj. ⁊ in euãg. hodier. Quib⁹ ṽbis inſinuať pcti malũ graue: q: obcecat coꝛ etiã in ipſis pctm̃ deſerentibus: vt fuit in diſcipulis xpi: ⁊ quãto plus in alijs. Ecce eñi vt dicit euãg. Dñs ieſus poſtq3 quinq3 milia viroꝝ ſatiauerat de quinq3 panibus ⁊ duob⁹ piſcib⁹: pcepit diſcipulis vt precederẽt eũ trans fretũ. Nã ipſe ſol⁹ aſcẽdit in montẽ oꝛare. Et cũ ſero eſſet erat nauis ĩ medio mari ⁊ vento ꝯtrario ſi ante laboꝛabãt remigando: ac circa quartã vigiliam noctis: ꝗ eſt añ auroꝛã venit ieſus ambulãs ſup mare. Illi aũt turbati ſunt putãtes eſſe phãtaſma. Et ieſus dixit. Cõfidite ego ſum: ⁊ aſcẽdit ad illos in nauim ⁊ ceſſauit ventus. Et ſtupebãt nõ ei intellexerãt de panib⁹. Erat eñi coꝛ eoꝝ obcecatũ. vbi Beda di. Carnales adhuc diſcipuli ſtupebant de magnitudine miraculoꝝ: necdũ tñ in xpo veritatem diuine maieſtatis cognoſcere valebant: erat eñi coꝛ eoꝛum obcecatum. ſ. ex pctis precedentibus. Sic multi xpiani in tantũ obcecanť pctis: ꝙ l3 quotidie audiant ex ſcripturis mala pcti ⁊ damnatiõnem reproboꝝ: ac etiã ꝑmiſſa xpi penitentibus ⁊ ei⁹ mira myſteria quib⁹ docet fugere vitia: ſed tñ non valent effectu cognoſcere. De iſtis pctĩs in euang. Uñ de nocumẽtis pcti tria adhuc myſteria declarabimus ꝗ ſermone. Pꝛo quo aliud thema. ſ. Coꝛinth. xv. Euigilate iuſti ⁊ nolite peccare.

Pꝛimum de malis que facit etiam in pctõꝛe penitente.

Secundum de malis que facit etiam poſt obtentum venie.

Tertiũ de malis ꝗ facit in hoĩe recidiuãte.

R Circa pꝛimum notandum eſt ꝓ generali regula ſm Aureo. in compendio. li. iij. c. vij. ꝙ pctm̃ eſt tale malũ ꝙ nõ tantũmõ nocet in pctõ exiſtẽti ac ĩ eo moriẽti: ſed etiã multipliciter nocet hoĩ pctm̃ deſerenti ⁊ de illo penitenti. Declarať in plurib⁹ nocumentis ꝗ facit etiã penitẽti. Pꝛimum nocumentũ facit: q: oculũ cognitionis etiã in penitẽte obſcurat. Hoc claret manifeſte pmo ex rõne. Quia quãto ꝗs eſt mũdioꝛ a pctõ tãto pl⁹ illuminať in cognitione diuinoꝝ. iuxta illud Mat. v. Beati mũdo coꝛde qm̃ ipſi deũ videbũt: ꝗ ampli⁹ mũdi: ãpli⁹ videbũt. iuxta Topicã maximã. Sicut ſimpliciter ad ſimpliciter: ſic magis ad magis ⁊c. Et ꝗ pꝫ in religione quacũq3 etiã apłoꝝ. ꝙ Joãnes ꝗ erat mũdioꝛ ceteris: vtpote virgo pꝛeilluminatus fuit. Sic ⁊ ꝑ ꝯtrariũ: quantũ ꝗs in pluribus peccauit tãq3 ocul⁹ ꝑdebilitat⁹ vel ĩ tenebris detent⁹ min⁹ de luce habebit etiã poſt liberationẽ. Aug. Egris oculis odioſa eſt lux. Secundo claret ex diſcipuloꝝ xpi obcecatione: vt pꝫ in euang. In hui⁹ etiã figurã xp̃s dñs quendã cecum illuminauit expuẽs in oculos illius: tñ nõ vidit perfecte ſed videbat hoĩes quaſi arboꝛes ambulãtes: ⁊ poſtea impoſuit iterum ſuper oculos illius manus: ⁊ cepit videre clare: vt pꝫ Marci. viij. ad ſignificandũ ꝙ pctõꝛ penitẽs minus videt ꝙ ſi eſſet mundus niſi a xpo ãpli⁹ illumineť. S Scdo q: ad penam tẽpoꝛalem obligat. Nã l3 pctm̃ quo ad penam eternam remittatur per penitentiam: tñ obligať hõ ad ſatiſfaciendum vel in pſenti vel in purgatoꝛio. iuxta illud Mat. v. Non exibis inde donec reddas nouiſſimũ quadrantẽ. Tertio q: regnum celoꝝ intrare retardat. Nam tãdiu differť a gł̃ia quouſq3 de oĩm pctõꝝ moꝛtaliũ ⁊ venialiũ reatu ſatiſfacit vel hic vel in purgatoꝛio: ⁊ ſic hõ ſine

omni macula ſicut in baptiſmo. Hec Aureo.
et docto.in.iiij. T Quarto q: innocentie
prime gloriã nunꝙ̄ recuperat. Idem Aureo.
dicit. Sicut (inquit) virgo ſi corrupta fuerit
decetero nunꝙ̄ virgo erit:ita ⁊ ſemel peccãs
nunꝙ̄ ſe non peccaſſe gaudebit. Verũtamen
ſaluabit p penitentiã ſed gloriã innocẽtie nõ
recuperabit. Nã ſm phm.ij. Periher. Preteri
tum impoſſibile eſt poſtea fore nõ preteritũ
cum implicat ɔtradictionem. Exempla plura
ponit Aureo.ibidem.ꝙ poſt ſanationem etiã
vulneris ſemper manet cicatrix vel ꝙ fuerit
vulneratus. Item q̇ ſemel furatur ⁊ de h̃ con
uincitur ſemp dr̃ fur. Itẽ Symon quem dñs
a lepra mundauit ſemp vocatus eſt Symon
leproſus.et Magdalena peccatrix eſt ⁊c. Sic
in ꝓpoſito. O ergo quale ⁊ quantum malum
eſt pctm̃ qd̃ ſic nocet. Nam ſi perdis aurũ vel
veſtem recuperare potes: ſed non recupera-
bis innocentiam quam perdis per pctm̃: licʒ
ſalueris peniteñ.

V Circa ſecundũ de ma-
lis que facit pctm̃ etiam poſt obtentum ve-
nie ſiue remiſſionem totalem culpe. Pro quo
nota ɔtinuãdo ad predicta in ordine. Qui
to nocet hoĩ pctm̃ etiam poſt remiſſionem:
q: affectum tepidum reddit ⁊ amoris feruo-
rem minuit: vt oſtendit Aureo.ṡ. Sicut enĩ
in pede vulneratus etiam ſanatus claudicat
et ſicut eclipſis ſolis diu poſtmodum nocet
terre:eo ꝙ modico tẽpore ſibi virtus radiorũ
ſubtrahitur: ſic pctm̃ etiã poſt remiſſioneʒ re
linquit effectum nociuũ in hoĩe. Vñ dictum
eſt hoĩ poſt pctm̃ Geneſ.iij. Maledicta terra
in ope tuo. Lyra hoc eſt: ſterilis erit terra ꝓ-
pter pctm̃ tuũ: q: poſt pctm̃ nõ ꝓducit fructũ
cõuenientẽ hoĩ niſi cũ labore ⁊ cultura que añ
ſponte ꝓducebat fructus cõueniẽtes in abũ-
dantia ⁊ ꝓduxiſſet ſi homo non peccaſſet: ſic
poſt pctm̃ ſterilis fit homo a fructu charita-
tis niſi cum labore ſe exerceret. Sexto no-
cet q: bene operari impedit ⁊ difficilem facit
Unde Augu. de ſe poſtꝗ̄ conuerſus fuit di-
cit. Plus valebat malum inolitum ꝙ̄ bonum
inſolitum. X Septimo quia ɔtra tẽta-
tiones reſiſtentium diminuit ⁊ debilem effi
cit: ſicut arbor inciſa cito deijcitur. vnde San
ſon poſt crinium abſciſionem vires perdidit
Iudic.xvj. Et poſtꝗ̄ homo primus peccauit
licʒ illud pctm̃ per xp̄m nobis ſit deletum tñ
ſepe in vitia ⁊ miſerias labimur. Octauo
q: dolorem ⁊ timorẽ aĩe bone ſemp infligit: q:
enĩ certũ eſt peccaſſe: ideo ſemp habet dolerẽ
⁊ timere: q: incertus eſt de venia. Aug. de pe.
diſt.iij. circa principiũ dicit. Vere penitens
ſemp doleat: ⁊ de dolore gaudeat: ⁊ nõ ſemp
doluiſſe doleat: q: vbi ſinit penitentia nil re-
manet de venia. Hec ex cõpendio ſm Aureo-
lũ. O ergo ꝙ̄ peſſimũ eſt peccatũ.

Y Circa tertium nota ꝙ
pctm̃ facit plurima mala in homine recidi-
uante ſm eundẽ Aureo. vbi.ṡ. Primo quia
homo fit impotẽtior ad reſurgendũ ex aſſue-
factione: q: per Phm de memoria ⁊ remi. Cõ
ſuetudo eſt altera natura. Scḋo q: culpa
fit grauior ad puniendũ. nam nullũ pctm̃ re-
manet impunitũ: vt dicit Augu. Tertio q:
diabolus difficilior fit ad expellendũ: q: plu-
res demones in tali dominant̃ Luce.xj. Tũc
aſſumpſit diabolus ſeptem alios ſpiritus ne
quiores ſe: ⁊ ingreſſi habitant ibi: ⁊ fiunt no
uiſſima hoĩs illius peiora prioribꝰ. Quar-
to quia deus fit inexorabilior ad placandum
eo ꝙ talis facit ſe indigniorẽ ad dei miſeri-
cordiã ⁊ gratiã: ſed peccatoribus ſummũ re-
mediũ eſt ſeruire beate Marie virgini et ad
ipſam recurrere vt ſaluent̃ eius interuentu.
Z Exemplũ ad id ponamus de ipſa beata
maria: qm̃ deus hodierna.ſ.ſabbati ipi eſt de-
putata per hebdomadas. Legit̃ quippe lib.
apum ⁊ in ſpeculo exemploꝝ diſt.v. ⁊ exem-
plo.lxiiij. ꝙ vir quidã deuotus ordinẽ ciſter-
cieñ. intrauit: vbi diu ſancte vixit: ſed poſtea
diabolo tentante: victus in peccatum cecidit
cum multorũ ſcandalo: ꝓpterea grauiter tri-
bulatus: vt conſtitutiones ordinis dictant:
poſtea ad cor rediit: ⁊ beatiſſimã virginẽ ma-
riam precibus ⁊ lachrymis nõ modico tem-
pore rogauit. Et quadaʒ die orans raptus eſt
in exceſſum mentis: viditqꝫ glorioſam virgi-
nem ſpecioſiſſimã in brachio ieſum paruulũ
tenentẽ: ⁊ procidit poſtulans liberari a pec-
cato ⁊ tribulationibus: ⁊ ad gratiam prioris
vite reſtitui. Viditqꝫ matrem virginẽ ſuppli-
cantem filio: ſed puer ieſus vultũ auertebat
a fratre illo: mater iterum rogabat vultũ be-
nignitatis conuertere ad illum: tandem poſt
piam ſupplicationẽ plurimã chriſtus pro ma
tre indulgentiã illi pſtitit: ⁊ ipm ad gratiam
primã reddidit. Rogemus ergo xp̄m ⁊c.

¶ Dñica prima quadrageſime. Sermo quin
tus in mane ſcʒ de cauendo mortali peccato
ſuper omnia cõmoda ⁊ incõmoda.

Ductus eſt Jeſus in deſertū a ſpiritu vt tentaret a diabolo Mat. iiij. ꝛ in euāg. hod. Ad idē thema aliud. Accedēs tentator dixit ei: ſi filius dei es dic vt lapides iſti panes fiāt. Ibidē. Dn̄s ieſus dei fili⁹ ſicut voluit naſci in mūdū ꝓ noſtra ſalute: ita ꝛ tētari ꝛ pati ꝓ nobis voluit: quatenus ſua tentatione ꝛ paſſione diabolū vinceret ꝛ ꝯfunderet: et nobis exemplū vincendi preberet ad omne pctm̄ vitanduꝫ. vide euangeliuꝫ. Nota ꝙ vt Grego. in omel. dicit. Quib⁹ modis (inqt) diabol⁹ primū hoiem ꝓſtrauit eiſdeꝫ modis ſcd̄o hoi. ſ. xp̄o tentator ipſe ſuccubuit. Hec ille. Ex quo videt ꝙ ideꝫ diabolus ſummus. ſ. lucifer tentauit xp̄m: q̄ ꝛ primum hoiem tentauerat: in cuius ſignum eiſdē modis tentauit xp̄m ſicut ꝛ illū: vt declarat idē Grego. ibidē: qꝛ primū hoieꝫ tentauit de trib⁹. ſ. de gula vt comederet de ligno vetito: ꝛ de vana glia di. Eritis. ſ. glorioſi ſicut dij. Ac de auaricia. ſ. de ſcientie boni et mali appetitu. Nam auaricia eſt oīs rei inſatiabilis cupiditas: ſic ꝛ ſcientie. Sed ꝛ ipſum xp̄m de his tribus tentauit. ſ. de gula di. Si filius dei es dic vt lapides ꝛc̄. ꝛ de vana gloria di. Mitte te deorſum. nā ſm̄ Ly. intendebat demon illuc xp̄m portans. ſ. ad tēpli pinnaculū vt ipſe ieſus a populo ciuitatis q̄ſi volare videretur: ꝛ ſic illis collaudantib⁹ in vanā gloriam ferret: ſed xp̄s diuina ꝟtute fecit ꝙ nullus eū vidit: nec qd̓ ſuadebat demō fecit. Itē tandē tentauit eū de auaricia: oīa regna mūdi ſibi oſtēdendo. ſ. ad intellectū: ꝛ enarrando gloriā illoꝝ ꝛ ꝓmittendo di. Hec oīa tibi do. Sed xp̄s vicit eum: ꝛ angeli acceſſerūt miniſtrantes xp̄o tanq̄ꝫ vero deo ſerui. Sanctus Vincenti⁹ de valeñ. dic̄ ꝙ miniſtrauerūt apportantes olus coctuꝫ a beata ꝟgine Maria pro refectione: ꝛ aſtantes tanq̄ꝫ regi milites prompti obedire adorantes xp̄m. O ꝙ beatū illud fuit prandiū xp̄i poſt ieiuniū: ꝛ pꝫ euāgeliū. Itaqꝫ ex quo xp̄s ꝑſuaſiones demonis reſpuit per oīa tentamenta exempluꝫ nobis prebuit pctā cauere ſi volumus cū xp̄o et angelis i celeſti cōuiuio gaudere: idcirco de pctō in generali tria myſteria declarabimus hoc ſermone.

Primū de ſummoꝑe cauēdi circūſpectiōe,
Scd̄m de eiuſdē rationali ꝓbatione.
Tertiū de eiuſdē exēplari oſtenſione,

B **Circa primū de cauen**do pctā ſummopere. notandū eſt ſi ꝓ regula vel ꝯcluſione gn̄ali tenendū ꝙ mortale pctm̄ eſt tā peſſimū ꝙ ꝓpter nullū cōmodū aſſeqn̄dum vel etiā incōmodū vitandū dꝫ hō ipſuꝫ cōmittere vel in eo ſtare ꝑ modicū. Declarat per plures ꝯſiderationes.

Prima de bonis mūdialibus.
Scd̄a de viuentibus.
Tertia de ſentientibus.
Quarta de humanalibus.
Quinta de cōmunitatibus.
Sexta de celeſtibus.
Septima de oꝑationibus.

Prima ꝯſideratio de bonis mundialib⁹: que ſunt aurū ꝛ argentum: lapides precioſi ꝛ oīa elemēta ꝛ oēs ſtelle celi: ſol: luna: q̄ ſunt pulcerrima. Ponam⁹ caſum ꝑ īpoſſibile: ꝙ ſi oīa hec ꝛ q̄cunq̄ꝫ creata a deo poſſes obtinere et dominatū oim̄ ac mūdi toti⁹: nunq̄d deberes ꝓ his oībus peccare vnum pctm̄ mortale vt poſſes hr̄e. O aīa xp̄iana r̄ndeo tibi ꝙ nō deberes facere etiā ſi mille mūdi forēt milleſies pulcriores iſto mundo: ꝛ ſi iam de facto habuiſſes ꝛ deberes oīa ꝑdere niſi peccares in vno mortali ſiue mendacio ſiue ſuꝑbia vel luxuria ꝛ alijs: debes dimittere oīa vt pereant potius q̄ꝫ per pctm̄ recuperes vel ꝯſerues. O homo obſerua q̄ dicunt ꝛ infra ꝓbabim⁹.

Scd̄a ꝯſideratio de viuentib⁹: vt ſunt herbe: plante: flores: ꝛ hmōi q̄ habent vegetari ꝛ quodāmō viuere: ꝛ ſic naturaliter precellunt oē aurū ꝛ omne celū q̄ ſunt inanimata: vt dicit Damaſcenus: Richar. ꝛ Bonauentu. in. ij. ac cōmuniter theologi: iſta aūt ſunt viuentia anima vegetatiua: ideo ſunt naturaliter nobiliora lꝫ illa ſint vtiliora ꝛ ſic p̄cioſiora. Ponamus ergo caſum ꝙ ſi oīa hec poſſes habere cōmittendo vnū pctm̄ mortale: nunq̄d deberes peccare. R̄ndetur vt prius ꝙ nō: et ſi oīa deberes perdere nō debes per pctm̄ recuperare. Tertia ꝯſideratio de ſentientib⁹: vt ſunt animalia. ſ. ſenſuꝫ habentia irrationalia oues: boues: equi: piſces: ꝛ hmōi: ꝛ aues ꝛ volatilia: de quibus idem vt de precedentibus.

C Quarta ꝯſideratio de humanalibus reb⁹ que ſuper omnia predicta ſunt p̄cioſiſſima: vt pꝫ de libertate humana: de vita ꝛ de fama et hmōi. Nimirū: vt Rich. in. iiij. dic̄. ſi vnus eſſet tam magnus debitor ꝙ toto auro non poſſet ſatiſfacere adhuc non digne vendit ſe illi in ſeruitutem, iuxta illud Poete, Nō bene ꝓ

ꝑoto libertas vẽditur auro: ſꝫ potius deberet
ad tẽpus ſeruire ꝓ ſatiſfactione: nec in perpe
tuũ ſe oĩno vendere. Jtẽ vita hũana eſt tã pre
cioſiſſima ꝙ ꝓ totius mũdi aurũ nõ eſt ꝑden
da: q2 eſt p̄cioſioꝛ oĩbus tẽpoꝛalib9: ſed ꝓ deo ꝛ
ꝓ celeſtibus bñ eſt exponẽda. Uñ Scotus di
cit: ꝙ in lege veteri Exodi. xxij. furẽ nocturnũ
vel effodientẽ domũ ſi q̄s occidiſſet non erat
ſanguinis reus: ſed ſi orto ſole hoc feciſſet re9
eſſet mortis. Et huius rationẽ dat: q2 latro vel
fur in nocte p̄ſupponiꝉ fore homicida ideo iu
ſte occidiꝉ: ſed fur diurnus nõ putauit homi-
cida ꝓpterea nõ eſt occidendus: ꝓpter p̄cioſi
tatem vite illius reſpectu tẽpoꝛalibus q̄ fura
reꝉ: niſi i iudicio prius morti iudicaretur. De-
niq̄ꝫ fama ſm̄ Frã. mayro. p̄ualet ꝙ̄ oẽs diui
tie ꝛ etiam q̄ꝫ vita coꝛpoꝛalis. Sic ergo pona
mus caſuꝫ talem ꝙ ſi tu cũ patre matre filijs
ꝛ omnibus conſanguineis in carceribus ꝑpe
tuis aſtricti eſtis: ꝛ mãdaret rex dicẽs. Facite
vel fac tu vnũ peccatũ mortale vel idolatriaꝫ
ſiue aliud quodcunq̄ꝫ peccatũ mortale: ꝛ ſic li
berabo vos: nunq̄d ꝓpterea deberes peccare.
Rñdeꝉ. O aĩa chriſtiana ꝙ nullo mõ debes
facere ſed poti9 in captiuitate oẽs mori ꝙ̄ pec
care. Jtẽ ponam9 ꝙ aliq̄s rex vł iperatoꝛ mit-
tat ꝓ vna dña pulcra di. vt ſibi in peccatũ con
ſentiat: alioq̄n occidet eã ꝛ patreꝫ ꝛ matrẽ dꝫ
oĩa ſufferre ꝙ̄ peccare. Siłr nec ꝓpter famaꝫ
vel dignitates acquirẽdas vel ↄſeruãdas nec
perdẽdas dꝫ quis vnuꝫ peccatũ mortale com
mittere. O ergo pctõꝛ inſane q̄ leuiter peccas
ↄſidera hec. D Quinta ↄſideratio de cõi-
tate populi. ſ. ciuitatib9 vł ꝓuincijs: patria: re
gno ꝛ hm̄oĩ. Ponamus caſum ꝙ aliqua ꝓuin
cia vel regnũ aut ciuitas obſideꝉ ab inimicis
ꝛ totaliter regnũ depopulabiꝉ: ꝛ occidentur
oẽs ppłi in eo: niſi vnus ꝓ republica moriaꝉ:
nunq̄d debet hõ mori. Dicũt doct. ꝙ ſi h̄ fieret
ſine pctõ mortali ꝓ bono cõi facere dꝫ. Nam
inſtitu. de aucto. tuto. §. ſ. dr̄ ꝙ q̄ ꝓ republica
occidũtur in ꝑpetuũ ꝑ gloriã viuere intelligũ
tur. Sed ſi nõ poſſet aliter fieri niſi cõmittas
vnũ pctm̄ mortale nullo mõ debes peccare: ſꝫ
poti9 totã rẽpublicã ꝑmittas perire: oẽs occi-
dere ꝛ mulieres violare ꝙ̄ pecces. Forti9 po-
nam9 ꝙ tot9 mũdus eſſet hereticus: ꝛ oẽs ho-
mines q̄ fuerũt ab Adã dãnabunꝉ niſi tu pec
ces mortaliter: an debes peccare mortaliꝉ vt
omnes ſaluenꝉ. Rñdẽt theologi ꝙ non: q2 bo
num cõmune nõ p̄poniꝉ bono particulari in
ſalutẽ aĩe ꝓprie. Licet eñ oẽs ille aĩe ſint plu
res nõ tñ ita ſunt tibi p̄cioſe ſicut aĩa tua: q̄ ſi

dãnabiꝉ: oẽs ſancti nõ liberabunꝉ. Nã ꝓpriaꝫ
aĩam teneris ad ſalutẽ diligere ſuꝑ oĩa alia ci
tra deũ. E Sexta ↄſideratio de celeſtib9.
ponamus caſum ꝑ ĩpoſſibile ꝙ totus mudus
ꝛ btã maria: angeli ꝛ etiã ſcti ſint in paradiſo
oẽs: ꝛ dicere deus non tñ p̄cipiẽdo: q2 ſi p̄cipe
ret deus: ſcꝫ hoc nõ eſſet pctm̄ mortale facere:
ſicut filij iſrael non peccauerũt ex p̄cepto dei
furãtes vaſa aurea ꝛ argẽtea ab egyptijs: nec
etiam Samſon peccauit occidẽs ſeipm̄ inſtin
ctu ſpũſſancti. Diceret ergo deus nõ p̄cipiẽdo
oĩbus in celo exiſtẽtibus: ſed annunciãdo di-
Annũcio vobis ꝙ oẽs ibitis ad infernũ: ꝛ exu
les eritis a glĩa celeſte niſi vnus peccet mor-
taliter: nũquid deberet peccare quis? Rñdet
Frãciſcus mayro. ꝙ tali caſu poſito chriſt9 ca
put oĩm btõꝝ corã deo patre rñderet ꝓ oĩbus
genuflexo ꝙ potius vellẽt ire de celo ad infer
num ſine pctõ q̄ꝫ teneri vel manere in celo cũ
vno pctõ mortali. Ratio huius eſt: q2 ꝑ pctm̄
inq̄ntũ eſt ↄtra volũtatẽ dei offendimus deuꝫ
quẽ tenemur magis diligere q̄ꝫ noſmetipos.
Jdeo potius debemus eligere vt ponamur
in infernũ amando deũ ꝙ̄ in celo ſtare in dei
odio: vt ſic plus diligamus deũ q̄ꝫ nos: et cer-
te tenemur deum infinite diligere ſi poſſem9.
Jtem ponamus caſum aliũ per impoſſibile.
Si diceret quis tibi ꝙ xp̄s iterꝝ tradeꝉ a deo
patre in manibus iudeoꝝ ad crucifigenduꝫ: ꝛ
peccando mortaliter poſſes eum liberare a tã
ta paſſione: nũquid ꝓ amore xp̄i deberes pec
care. Reſpondẽt theologi ꝙ non: ſed ꝑmitte-
re deberes xp̄m iterum crucifigi: etiam cẽties
ꝙ̄ peccare. Septima conſideratio de opera
tionibus. Et caſum ponamus ꝙ ſi poſſes oẽs
pauperes mũdi alere: ꝛ oĩa monaſteria ꝛ ec-
cleſias conſtruere: miſſas celebrari facere: et
omnia bona operari de rapina vel furata re ꝛ
hm̄oĩ. non deberes tale furtum vel rapinã fa-
cere. Naꝫ regula Apłi eſt Roma. iij. Nõ ſunt
faciẽda mala vt inde eueniant bona. Et extra
de ſymonia. c. ad apoſtolicã. Glo. dicit ſub pre
textu pietatis non eſt impietas cõmittenda.
Et. j. q. j. Non eſt putanda elemoſyna (inquit
Grego.) que ex illicitis rebus diſpenſaꝉ. O er
go peccatores redite ad coꝛ: ecce audiuiſtis ꝙ
ꝓ nullo cõmodo vel incõmodo eſt peccanduꝫ
iam audite ꝓbationem.

F **Circa ſecũdum de pro-**
batione p̄dictoꝝ notandum ꝙ predicta ꝓbã-
tur precipue triplici via.

Primo auctoritate ſcripture.

Secundo ratione.
Tertio doctorum dictamine.
Primo auctoritate ſcripture tā veteris ꝙ̄ no
ui teſtamenti: quibus habetur ꝙ deus diligē
dus eſt ſup oia: iuxta pceptum dei Deute.vj.
Diliges dn̄m deum tuum ex toto corde tuo.
Et idem allegaꝛ Matth.xxij. per chriſtum cō
firmatus. Ideo pro dei charitate omnia ſunt
ſuſtinenda vel contēnenda potius ꝙ̄ deū qs
offendat. Ad idēꝫ auctoritas eſt chriſti Mat.
xvj. di. Quid prodeſt homini ſi vniuerſuꝫ mū
dum lucreꝛ: anime vo ſue detrimentum pa
tiaꝛ: aut quā dabit hō cōmutationē ꝓ aiā ſua
q.d. nullam. Unde ex ordine charitatis teneꝛ
homo diligere deum ſup omnia: etiā ſup ani
mā ꝓpriam: ⁊ poſt deū anime ꝓprie ſalutē di
ligere ſup oia: ⁊ ſic pꝫ. Scḋo ꝓbatur rōne
q2 quāto aliqḋ bonū eſt melius tāto eligibili
us: ⁊ tanto ꝯ contrariū malū eſt magis euitā
dum quāto peſſimū. Ponanꝛ ergo omia bona
mūdi cū oībus cōmodis ṗdictis ex parte vna
⁊ ex parte altera ponaꝛ deus bn̄dictus quod
hoꝝ eſt melius. Tertiū eſt ꝙ deus eſt ꝗ eſt in
finite bonitatis ꝑ eſſentiā. Un̄ Anſel.li. Mo
nol. dicit. Deus eſt quoddā bonū ꝗ nil mai9 co
gitari poteſt ⁊ Phs.xij. Metaphy. Deum di
cimus eſſe ſempiternū ⁊ optimū. Alia autem
oia ſimul ſunt finite bonitatis: nec habet eſſe
bonum niſi a deo. Relinquitur ergo ꝙ ꝓpter
nullum creatū bonū vel cōmodū totius mun
di debet homo ſeparari a deo quod fit ꝑ pec
catum: ⁊ per ꝯtrariū nec ꝓpter quodcunqꝫ in
cōmoduꝫ: quia ſeparari a deo ſumme bono ꝑ
pctm̄: grauius malū eſt incomparabiliter pe
omnibus incōmodis ⁊ ſuppliciis. Unde Aug.
xxij.q.v.c.ita ne.ait. Potius debet quis ma
la quelibet tolerare ꝙ̄ malo culpe conſentire
⁊ ſic patet. B Tertio ꝓbatur doctorum di
ctamina. Nam Anſel.ſ.lib. ſimilitudinū dicit.
Si hinc inferni horrores ⁊ illinc cernerē pcti
fetorem ⁊ neceſſario vni eoꝝ immergi deberē
prius me in infernū mitterem ꝙ̄ pctm̄ in me
admitterē. Mallem eni purus ⁊ innocēs ge
hennā itrare ꝙ̄ ſorde pollutus celeſtia regna
tenere. Hec ille. Item ſub eiſdēꝫ verbis dicit
etiā Aug. in ſermonib9 cōibus. ſermone.ſ.de
niqꝫ.xxij.q.ij.c.faciat. Aug.li. de mendacio ad
idem facit. Itē ibidē Iſido.c. omne genus mē
dacij ⁊c. ⁊ in pluribus paſſibus decreti parēt
alia que pertranſeo. O ergo peccator miſer ꝗ
ꝓ nullo ducis pctm̄: aduerte hec.

D Circa tertiū de exēpla
ri oſtenſione: nota plura ad hec exempla tā in
veteri ꝙ̄ in nouo teſtamento. Primū exem
plū in Abraam patriarcha ꝗ potius voluit oc
cidere filiū vnigenitū ꝙ̄ nō ſeruare dei pceptū
Gen̄.xxij. Scḋm exēplū de trib9 pueris qui
potius voluerūt mitti in caminū ignis ardē
tis ꝙ̄ idolū adorare Dan̄.iij. Itē tertiuꝫ de
Suſanna ꝗ potius voluit lapidari cū īfamia
ꝙ̄ peccare Dan̄.xiij. O femina timens deum.
Quartū de Eleazaro.ij. Machab.vj. qui di
xit velle ſe ꝑmitti in infernū ꝙ̄ ꝯ legē carnes
porcinas edere. Quintū exēplū in nouo te
ſtamēto habemus in euāgelio hodier. ꝙ xp̄o
ꝓmittebat diabolus oia regna mūdi ſi adora
ret illū: ſꝫ xp̄s poti9 voluit mori ꝓ noſtra ſalu
te. Sextū in apl̄is Roma.viij. Certus ſum
eni ꝙ nulla creatura nos ſeparabit a charita
te xp̄i. Septimū in oībus ſctis martyrib9
qui elegerunt mori ⁊ queqꝫ tormenta pati ꝙ̄
peccare. Rogemus ergo dn̄m ⁊c

¶ Dn̄ica eadem poſt prandium. Sermo.vj. de
peccati deſcriptiōe: et de ſeptem capitalibus
peccatis periculoſis.

Exhortamur vos
fratres ne in vacuū gratiaꝫ
dei recipiaꝛ. Verba hec di
cit apl̄s.ij. Cor.vj. ⁊ ī ep̄la
hodierna. Miſericors ⁊ pi
us dn̄s Ieſus ꝑ ſuuꝫ apl̄m
hortaꝛ nos oēs xp̄ianos ꝗtē9 grām dei inua
cuū nos recipiam9. Quid nēpe eſt accipe: ꝗd
aliud eſt grām dei inuacuū ſuſcipe: niſi grām
baptiſmi ſuſceptā ꝑdere ꝑ pctm̄ mortale: ⁊ ſic
inuacuū dr̄ recepta grā: q2 nō attigit finē ſuū
ſcꝫ btitudinē eternā. Sicut medicina dr̄ ſua
cuū vel fruſtra acceptū ꝗ nullā ꝯfert ſanitatē
ij. Phyſi. Fruſtra eſt qḋ nō attingit ſuū fineꝫ.
Un̄ ſcriptura hortatur nos oēs pctm̄ vt cauea
mus ne grām dei ꝑdam9 vt claret in veteri et
nouo teſtamēto. Exem dr̄ Tob.iiij. In mente
habeto deuꝫ: ⁊ caue ne aliqn̄ ꝯſentias ⁊
ꝑtermittas pcepta dei. Hec ibi. Et h̄ etiā pōt
poni ꝓ themate hui9 ſermonis. Deniqꝫ in no
uo teſtamento precipue in ep̄la hodierna hor
tatur nos: vt pꝫ in verbis p̄miſſis: ſed ⁊ in
euangelio hodierno ꝓponitur nobis in exem
plū quo diabolus tentator volebat xp̄m indu
cere in pctm̄ gule ⁊ vane glorie ac auaricie: ſꝫ
xp̄s nullo modo conſenſit: et ſic diabolum de
uicit: in quo nobis exemplum vincendi de
dit. Audiamus ergo chariſſimi Apoſtolum

dicentē. Erhoꝛtamur vos. ſ. viros ⁊ mulieres ne ⁊c. Itaqꝫ de peccato qđ habet euacuare grām dei ⁊ extinguere tria myſteria declarabimus in hoc ſermone.

Primū de peccati deſcriptione.
Scđm de radicali ꝓgreſſione.
Tertium de periculi pꝛeponderatione. I

Circa pꝛimū de peccati

deſcriptione vt nouerimus quid confiteri debeamus. Pꝛo quo notādum ꝙ vt Bonauē. ſuper. ij. diſt. xxxv. docet multis modis peccatuꝫ deſcribitur: ſed omiſſis alijs accipiamus Auguſtini deſcriptionē li. contra Fauſtum quam ponit Magiſter vbi ſupꝛa dicens. Peccatum eſt omne dictū vel factuꝫ vel cōcupitū qđ fit ꝯ leges dei. Et ibidem magiſter dicit ꝙ hec aſſignatio intelligiť de peccato actuali moꝛtali: ⁊ non de veniali. Exinde quadruplex elicitur regula. Pꝛima generalis regula ꝙ omnis voluntas: ⁊ omnis locutio ⁊ omnis operatio ꝗ eſt contra pꝛecepta decalogi eſt peccatū moꝛtale: ideoqꝫ confitendum. Propterea etiā Ambꝛo. lib. de paradiſo ait ſic. Quid eſt peccatum niſi legis diuine pꝛeuaricatio: et celeſtium inobedientia pꝛeceptoꝛum. Hec ille. Ad hec pꝛo documento nota pꝛecepta decalogi bꝛeuiter epilogando ꝙ qui contra quodcūqꝫ illoꝛum peccat: moꝛtaliter peccat: et ꝯfiteri neceſſario tenetur. Secunda regula ꝙ quicunqꝫ facit aliquid cōtra legis nature ⁊ gratie pꝛeceptuꝫ peccat moꝛtaliter. Nam Bonauē. vbi ſupꝛa dicit ꝙ p̄dicta in notificatione lex dei nō eſt accipienda ſtricte pꝛo lege ſcripta: ſcꝫ decalogi: ſed large pꝛout compꝛehend. t triplicem legem: ſcilꝫ tam legem ſcripture ꝙꝫ legem nature: ꝙ etiam legem gratie: quia quelibet harū eſt lex dei: et ſic peccat qui facit contra pꝛeceptum legis nature: qđ eſt duplex. Unum affirmatiuū: ſcꝫ Quodcunqꝫ vultis vt faciant vobis homines et vos facite illis. Aliud negatiuū. Quod tibi non vis fieri alijs non facias. Contra hec directe facit odiēs pꝛoximū fraudans ⁊ hmōi. Item qui etiam facit cōtra pꝛeceptuꝫ legis gratie: ideſt euāgelij peccat moꝛtaliter: vt exempli gratia de tenentibus hereſim: et de contemnentibus ſacramenta eccleſie baptiſmi: confirmationis: eucharíſtie ⁊c.

Tertia regula generalis ꝙ quicunqꝫ facit contra licitū pꝛeceptū pꝛelati vł eccłie peccat moꝛtaliter: ⁊ talis per ꝯſequēs de hoc cōfiteri tenetur. Ratio ſm Bonauen. ibidem ſupꝛa: qꝛ totum hoc pendet ex mandato deiꝫ et eius ſcꝫ legis: qꝛ diuina lex mandat ꝙ obediať homini p̄lato ſicut ⁊ eccleſie Mat. xviij. Si qͥs eccleſiā non audierit ſit tibi ſicut ethnicus ⁊ publicanus. Uñ peccāt moꝛtaliter nō ꝯfitentes ſemel in anno: ſilr nō cōicantes. Itē qui nō audiunt miſſam die feſto niſi ſit cā excuſabilis ⁊ hmōi ꝗ pꝛecipit eccleſia. K Sed di. quid de pctō omiſſionis. Rñdet Bonauē. ibidē ꝙ lꝫ qͥs omittendo peccet moꝛtaliter ⁊ nō minꝰqꝫ faciēdo: ſꝫ tale pctm̄ oriť ex amoꝛe videlꝫ malo: ſicut exēpli grā: nō ſurgit qͥs ad matutinas vel miſſas: iō qꝛ vult qͥeſcere in lecto cū deberet ex p̄cepto ſurgere. Itē nō corrigit filiū peccātē: qꝛ diligit illū carnali amoꝛe. Itē nō facit iuſticie penā: qꝛ amat illā: vł ꝓpter pecuniā: ideo talia qͥcunqꝫ reducūtur ad pctm̄ cōcupiti cōtra dei legē. Et ſic pꝫ quibus modis qͥs peccat moꝛtaliter ⁊ teneť cōfiteri: ⁊ de his plura patebūt ſer. xiiij. Quarta regula: ꝙ quicūqꝫ facit aliqͩ qđ nō eſt cōtra legē dei lꝫ ſit p̄ter legē dei aliquo mō nō peccat moꝛtaliter ſed venialiter. Exēpli grā: ſi quis diligit deū ſic ꝙ nō facit cōtra eiꝰ pꝛeceptū: ſed tn̄ facit aliqͩ veniale amādo honoꝛes: diuitias ⁊ hmōi citra deū. Iteꝫ ſi qͥs aſſumit nomē dei in modico: ſed nō in mēdacio. Item ſi qͥs colit feſtū miſſis auditis ſꝫ poſtea ſolaciať vel ſpaciatū vadit. Itē ſi qͥs nō vult mechari: tn̄ nimis delectať cum ꝓpꝛia vxoꝛe ⁊ hmōi. L Itē pꝛo exemplo cōſolatoꝛio ad excitandū doꝛmientes. Nota ꝙ homo qui nimis ſollicitus eſt de mūdialibus peccat ſaltē venialiter: ⁊ ideo faciēte deo fraudabitur ſpe. Contingit eñ ſibi vt fabuloſe narrať de quadā puella que nimis ſollicita fuit vt traderet nuptui. ꝓpter qđ ſepe etiā de hoc ſomniabat. Cunqꝫ ollam lacte plenā ad forū duxiſſet vt venderet ⁊ reſediſſet cogitauit ꝙ de p̄cio lactis calceos pulcros emeret: quibus ſe poſſet oſtentare vt viro placeret in matrimoniū: in hac cogitatiōe obdoꝛmiuit: ⁊ vidit in ſomnis calceos ſibi pulcros emptos quos cum conareť ad pedes trahere: ecce lac totuꝫ in olla calcaneo eliſo repente ꝓfudit: ⁊ excitata flere cepit ꝙ lac ⁊ p̄cium perdidit: nec calceos habere potuit: ſꝫ v̄berari demeruit. Sic erit oībus qui nō cōfidūt in deo vitiaqꝫ ſomniāt. Nam in moꝛte videbūt tranſiſſe oīa mūdana ſine fructu: ⁊ flere habebūt tpꝰ perditū ⁊ p̄ciumvite eterne. i. merita bona ⁊ v̄bera infernalia incurrunt. M

Circa ſecūdū de peccati

ortu radicali ꝛ ꝓgreſſione reſtat inquirendū
q̃uo orif: ꝛ ex quali radice ꝓgredif peccatū: vt
nouerim⁹ ipm̄ i p̄ncipio extinguere: nec ꝑmit
tamus pullulare in nobis: ſed cōfiteri. Ad qd̓
ſm̄ Aureo. in cōpen. li. iij. ca. xiiij. alioſ q̄ doc.
recolligēdo notemus ꝙ omniū pctōꝝ actua
liū eſt vnū initiu: ſed duplex radicale funda
mētū. Itē triplex fomētū ꝛ q̄druplex incremē
tū. Itē q̄ntuplex ligamētū. ſ. ad ifernū: ꝛ ſextu
plex ſupplicū. Deniq̄ ſeptifoꝛme caput: ꝛ inu
merabile nocumentum. Hec doctores. Pro de
claratiōe ex iſtis nota q̄ttuoꝛ documēta. Pri
mū eſt ꝙ omniū pctōꝝ actualium eſt vnū ini
tiū: ſed duplex radicale fundamētum. Nā An
ſel. li. ſimilitudinū. x. ꝛ. xi. cap. dicit: ꝙ ſicut dei
voluntas bona eſt oꝛigo ois boni: ita hoīs ma
la volūtas ꝑ contrarium eſt oꝛigo ois pcti: de
iſto fonte q̄ biberit moꝛief. ſ. de volūtate pra
ua. Nā vt narrat Solinus de mirabilib⁹ mun
di. Varro dicit ꝙ eſt fons in Achaia: cui⁹ hau
ſtus ſe bibētes interimit. Et Iſido. xij. Eth̄. di
cit ꝙ ſtix eſt aqua ſic appellata: q̄ potata iter
ficit hoiem: ſic facit mala volūtas pcti Rom̄.
vi. Stipēdia pcti moꝛs. Iſte fons male volū
tatis orif ex duabus radicibus ſm̄ Aureolū
ſ. ſ. ex amoꝛe male accendēte: ꝛ ex timoꝛe ma
le humiliante peccatū. Unde o hō aduerte ꝙ
deus ſumme odit malā volūtatē: q2 vt Bern̄.
dicit in ſer. de paſca. Oia q̄ dei ſunt aufert ꝛ di
ripit: ꝛ q̄ntum in ſe eſt deum perimit dum nō
vult puniri: ꝛ ſic deum foꝛe iniuſtum. O ergo
chriſtiane depone malā voluntatē ꝛ penitere.
N Scd̄m documentū eſt ꝙ omne peccatū
habet triplex fomentū. ſ. cōcupiſcentiā carna
lem: ꝯcupiſcentiā mūdialē ꝛ ſuꝑbie ꝯcupiſcē
tiā vel elationē. iuxta illud. j. Io. ij. Omne qd̓
eſt i mūdo aut eſt ꝯcupiſcētia carnis: aut ocu
loꝝ: aut ſuꝑbia vite. Deniq̄ ꝑ talia fomēta vł
nutrimēta pcm̄ creſcit ꝛ ingrauaf quadrupli
ci gradu. Primo in cogitatione. Scd̄o in dele
ctatione. Tertio ꝑ cōſenſum in ope. Quarto ꝑ
iterationē in actione: ꝛ ſic tāto pl⁹ grauaf quā
to iteraf. Tertiū documentū ꝙ omne pcm̄
quinq̄ catenis liget hominē ad ifernū: ita vt
nō euadat. Prima eſt ꝯſuetudo. ſ. in pctō. ſcd̄a
ex h̄ ſeq̄tur neceſſitatio: tertia deſꝑatio: quar
ta obſtinatio: q̄nta finalis īpenitētia. hec Hu
go. Deniq̄ omne pcm̄ facit homini ſextu
plex ſupplicium. Primū eſt puniri tempoꝛali
pena vel in mundo vel in purgatoꝛio. Secun
dū eſt ſeparari eternaliter a dei viſione. Ter
tium toꝛqueri a diabolo. Quartum affligi a
verme conſcientie. Quintum vri igne gehen

nē. Sextū ledi vltione oīs creature. Hec pa
tēt in ſcripturis. Ve ğ pctōrib⁹: ve multiplex:
q2 vermis coꝝ nō moꝛief ꝛ ignis coꝝ nō exti.
Eſa. vlti. Quartū documētū ꝙ oim pctōꝝ
actualiū eſt ſeptifoꝛme caput: ſub q̄bus capiti
bus cōꝑhendif oē vitiū generaliter: qd̓ ha
bet inferre inumerabile nocumētū. Hec patēt
ſm̄ lr̄as hui⁹ dictiōis ſaligia. Primū caput
eſt ſuꝑbia. Scd̄m auaricia. Tertiū luxuria.
Quartū ira. Quintū gula. Sextum inuidia.
Septimū accidia. de his hoibus ꝯfitendum
eſt. Sicut em̄ moꝛtifera vulnera ſunt oīa me
dico oſtēdēda vt medicina adhibeaf: ſic iſta
pctā moꝛtalia ꝯfeſſoꝛi. Nam ſuꝑbia eſt quaſi
vuln⁹ in capite aīe moꝛtiferū: auaricia q̄ſi vul
nus in pectoꝛe: luxuria in lūbis: ira feruēs in
venis ꝛ ſanguie: gula in gutture: inuidia in
coꝛde: accidia i ſtomacho. Ecce moꝛtalia vul
nera iſta taꝫ in coꝛꝑe q̄ in aīa. Unde Orige.
glo. Numeri. xij. dicit. O ſi poſſemus videre
q̃uo ꝑ vnūqd̓q̄ pcm̄ aīa vulneratur vſq̄ ad
moꝛtē: cōtra peccata reſiſteremus. Q

Circa tertiū de periculi

ꝑpōderatione inq̄rēdum eſt quib⁹ rōnibus
vel ſignis ꝓbanf ſingula pctā capitalia foꝛe
ſumme ꝑiculoſiſſima ꝛ ꝑ ꝯñs ſummoꝑe vitā
da ac ꝑ pniam expianda. Ad qd̓ ex ſcripturis
ꝛ doctoꝝ dictis ponim⁹ plura ſigna. Primū
ſignum abominabilis redditiōis: q2 q̄dlibet
pcm̄ moꝛtale reddit hoiem ſumme abomina
bilē deo ꝛ angelis ꝛ hoibus ꝛ oibus creatu
ris. pſ. dicit. Coꝛrupti ſunt ꝛ abominabiles
facti ſunt in iniq̄tatib⁹ ſuis. Et h̄ adeo ꝙ nul
la res fediſſima eſt tā abominabilis ſicut pec
catoꝛ ſtās in pctō: vt pꝫ ꝑ exēplū: ſcꝫ i vitaſpa
trū ꝙ angel⁹ cū quodā heremita dum irēt ſi
mul ꝛ reꝑperiſſent quēdā vulneratū in feci
bus fetidū iacentē: quē heremita nec aſpice
re poterat: ſꝫ angel⁹ eundē amplexat⁹ eſt ꝛ cō
ſolat⁹ illū: tandē obuiauit eis q̄dam iuuenis
pulcre veſtitus ꝛ angel⁹ obturauit nares. di
xitq̄ ꝙ fetoꝛē pcti illi⁹ non poſſet ſuſtinere ꝛ
ꝙ de⁹ ꝛ angeli oēs abominanf pcm̄ ſuꝑ oia.
Vñ ſcribit Eccli. xij. Altiſſim⁹ odio hꝫ pctō
res: ğ ꝛ oēs ſcti ꝑ ꝯñs ꝛ angeli. P Sed
hic q̄rif: vtrū de⁹ ꝛ xp̄s dñs beata v̓go ꝛ oēs
ſcti atq̄ angeli mag̓ odiāt ꝛ abominenf pec
catoꝛes hoies impenitēs q̄ demones an ecō
tra. Rñdef ꝙ ſi hō in pctō vult ꝑmanere pl⁹
odibilis ē q̄ diabol⁹. Primo q2 paſſioni xp̄i ꝛ
bñficijs eſt pl⁹ igrat⁹: q2 xp̄s nō fecit talia bñ
ficia demonib⁹. Scd̄o q2 diabol⁹: ideo nō pe

intret de pctō: q: nō pō: ſed homo poſſet: ꝗ ⁊c. Tertio q: ꝯ pctōres finaliter in iudicio inſurget deꝰ ⁊ oēs btī angeli: ⁊ oēs creature Sap. v. Pugnabit ꝓ eo orbis ter. ꝯ inſenſatos: ⁊ dānabūtur ad penas in corpore ſil' ⁊ aīa: ſed demones ſine corpore: ergo ⁊c. ¶ Scḋm ſignum beſtialis vilificationis. Vñ Chriſo. ſuper Matth. di. O hō ſi pctōr es nō poſſum te dicere rōnalē hoīem ſed manifeſte beſtiā. Nā etiā. vij. Ethicoꝝ dr ꝙ hō beſtialit' viuēs ⁊ nō ſm dictamē recte rōnis centieſmilles peior eſt beſtia. Hinc Aureolus vbi ſupra dicit ꝙ ſeptem vitia aſſimilāt hoīem ſeptē beſtijs: ſupbia leoni: auaricia rane que in terra repit ⁊ timens deficere terrā nō audet comedere ſatis ex ea: vt dr. Itē luxuria porco aſſimilat: ira vrſo: gula lupo: inuidia cani: accidia aſino ⁊c.

Tertiū ſignum ꝯtēptus xpi ⁊ crucifixionis Heb. vj. Rurſum crucifigētes in ſeipſis filiū dei. Aug. Per omne pctm̄ mortale qḋ cōmittimus quātū in nobis eſt xpm̄ crucifigimꝰ. i. talem iniuriā xp̄o facimus ac ſi crucifigeremus ⁊ per ꝯſequēs indicibilē penā in inferno demeremur niſi penitentiā egerimus. Quapropter xp̄s dñs ſeptupliciter paſſus fuit vt ſeptē vitia curaret ⁊ vitāda oſtēderet. Nā ꝯ ſupbiā caput inclinauit in cruce ⁊ ſpinis coronari voluit. Cōtra auariciā nudus pepēdit. Cōtra luxuriā totū corpus ꝟgineū flagellis cedi ⁊ dolores pati voluit. Contra iram ꝓ inimicis orauit. Contra gulā felle ⁊ aceto potatus eſt. Contra inuidiā cor trāffigi ꝑmiſit. Contra accidiā crucem ſuis humeris portare voluit. Hec Aureolus ſupra. ℞ Vñ poſito caſu ſi vniuerſi hoīes tyrāni ⁊ oēs demones ⁊ oēs fere atqꝫ venenoſi ſerpētes ⁊ hmōi: ⁊ clibanū ignis ardentis eſſent ꝯgregate ex vna parte: ⁊ ex alia parte vnum pctm̄ cōmittendū vel in eo ꝑ horam ſtandum: magis deberet homo timere et cauere pctm̄ ꝙ omnia mala: ⁊ ꝑdictis oībꝰ cruciari mille annis minꝰ eſſet malū ꝙ̄ hora ſtare vnica in pctō: cū iſtud ſit ſtare ī maledictione dei: ſed illud nō. ¶ Quartū ſignū diabolice poſſeſſionis. Nā vt Orig. glo. Numeri. xxv. dicit. Per oīa pctā q̄ ſtudio cōmittimꝰ demonibꝰ ꝯſecramur ⁊ tot demonibꝰ ꝑ habitaculo erimus quotꝰ pctā facimus. Et Augu. dicit ꝙ ſi peccator ſe cruce ſignat potius includit in ſe diabolum ꝙ̄ excludat niſi peniteat: q: iam in eo per effectum diabolus habitat. Verūtamen bonum eſt ſe ſignare cruce etiam peccatori: quia valet ſicut opus factum in mortali ad plura. Pro finali ergo concluſione notemus ꝙ pctā iſta mortalia ſunt horrendiſſima quia per ſingula periculoſe demonia poſſidēt hoīem in aīa: inhabitando eſſe ctu: ſcꝫ ſuperbie diabolus lucifer auaricie mamon: luxurie aſmodeus: ire ſathan: gule beelzebub: inuidie leuiathan: accidie vehemoth. Iſti em̄ in ſcripturis nominant᷑ fore capitales demōes. Proinde aduerte o hō ꝙ̄ periculoſum malum ſit pctm̄: qm̄ peius eſt ꝙ ſi mille legiones demonū corpus vexantium qs in ſe haberet: hoc em̄ ſolū corpus ꝑderet: ſꝫ pctm̄ aīam ꝑcioſiſſimā ꝑdit occidendo ineternū. Itē peius eſt homini ſtare per horam in pctō mortali vno ꝙ̄ ſine pctō mille annis cruciari in īferno: q̄a pctm̄ ſeparat a deo: nō autem pena ſine pctō. O ergo tu aīa chriſtiana penitere et luge pro pctīs ne pereas in illis. O miſera ꝯſidera xp̄i ſanguinē quo es redempta ⁊ noli locum dare diabolo. Rogemus ergo chriſtum.

¶ Feria. ij. poſt dñicā primā. Ser. viij. de pctōꝝ tentatiōe ꝑmiſſa ⁊ cautela obſeruanda.

IBunt hi in ſupplicium eternuꝫ: iuſti autē in vitā eternā Matt. xxv. ⁊ in euāgelio hodier. Dñs ieſus ꝑut Orig. dicit cōminatur pctōribꝰ futurū diſtrictū iudiciū in quo dānabunt᷑ ad eternū ſuppliciuꝫ: vt cognoſcāt in quē finē perducūt pctā: ⁊ penitētiā ageñ. euadant eterna tormenta. Propterea dicit. Ibūt hi ſcꝫ pctōres impenitētes. in ſupplicit̄ ⁊c. Sed iuſti q̄ ꝑ penitentiā ſunt a pctīs iuſtificati ibūt in vitā beataꝫ. Vñ manifeſte ptꝫ ꝙ finis pctōꝝ ad quē ꝑducūt eſt ſeparari in iudicio ab ouibꝰ. i. electis xp̄i: ⁊ maledictio ac diſceſſio in ignē eternū cū diabolo ac ſuppliciū ꝯternū. Sic ꝑ ꝯtrariū finis iuſtitie eſt regnare cum xp̄o ⁊ angelis bñdictio ⁊ celeſtis beatificatio: vt ptꝫ in hoc euāgelio. ¶ S

Itaqꝫ de pctīs ꝑ q̄ quis ibit in ſupplicium ageñ. ex quo actuale pctm̄ frequenter ortū hꝫ ex tentatione: ⁊ de xp̄i tētatione dñica heſterna in euāgelio egit: idcirco de ip̄a tentatione ꝓſequendo tria myſteria in hoc ſermone declarabimꝰ. Pro quo aliud thema Eccli. ij. Sta in iuſtitia ⁊ timore ⁊ prepara animā tuam ad tentationem.

Primū de tentationis permiſſione.
Scḋm de cautionis obſeruatiōne.
Tertiū de valoris exemplificatione.

Circa primũ de permiſ-

ſione tẽtationis: querit̃ quare miſericors de-
us pmittit ⁊ vult qñq; vt homo tẽtatõis gra
ues peti patiat̃. Ratio q: ſm Bonauen. ſuper
ij.di.xxi.arti.ij.q.j. Tentare eſt aliquem pbare
certitudinaliter de aliquo vtruȝ ſit huiuſmo
di ⁊ ſic eſt experimentum noticie alicuius ac-
cipere: vt etiã Lyra dicit. Cuȝ aũt deo ſint oia
nota ⁊ ſciat qñtũ poſſit hõ: mirũ eſt ꝙ hoiem
tentari pmittit. Ad qđ rñdet̃ ſm doct. ꝙ p ge
nerali regula tenẽdũ eſt theologica ſcȝ vt Au
gu. in Enchiridion ꝙ deus bñdictus eſt adeo
bonus ꝙ nil vult nec permittit fieri in mũdo
niſi aliqđ melius inde eliciat ſaltem pro vni-
uerſo. Unde etiam dãnationem maloꝝ ange-
loꝝ ⁊ hoim vult ⁊ permittit ad decorem iuſti
cie diuine. Sic ergo ad ppoſitũ deus permit
tit hoies tentari ppter finem bonũ qui exin-
de eliciat̃: vt patet rationibus.

Primo ppter anime ad deũ excitationem.
Scđo ppter baſſam humiliationem.
Tertio ppter culparũ expurgationem.
Quarto ppter demonũ ꝯfuſionem.
Quinto ppter exercitandũ ad pmiationeȝ.

Et iſte rationes pluribus alijs dimiſſis acci-
piunt̃ ex Bonauen. li. de pfectu religionis et
alijs doctoribus. Prima ratio ppter aĩam
excitandã ad deũ. Cum eñi homo ſentit ſe ad
uerſis tentationib⁹ grauari recurrit ad deum
p auxilio petendo. Unde Hiero. Quis in vi
ta ſerpẽtibus ⁊ ſcorpionib⁹ plena ſecure dor
mitat aut corpus lẽto gradu incedit: quin po
tius feſtinat ⁊ ad deũ ſuſpirat vt euadat ad ſic
homo in pñti vita tẽtationib⁹ vitioꝝ plena dȝ
feſtinare ad patriam ⁊ deũ orare di. Et ne nos
inducas in tentationẽ: ſed libera nos a malo.
Z Pro exẽplo li. collationũ dr ꝙ ſcti patres
in deſerto adeo in tẽtationib⁹ recurrebant ad
deũ ſollicite vt etiã dũ aliq̃ eoꝝ dormirent ali
os vigilantes ⁊ orãtes interim ſtatuerũt pro
pter tentationis atrocitatem nec audebant ſi
mul oẽs dormire ſȝ viciſſim. Scđa rõ ppt
baſſam. i. pfundã humiliationẽ ⁊c. ſ. ex dono
grẽ diuine q̃s extolleretur ſi nõ tentaretur: et
ſic grauius per ſupbiã caderet. Ideo .j. Coꝝ.
xij. Apl's dicit. Ne magnitudo reuelationis ex
tollat me datus eſt mihi ſtimul⁹ carnis mee
angelus ſathane ⁊c. Tertia ratio ppter cul
parum expurgationeȝ. Gregorius dicit. vj. q.
j. c. Sunt plurimi. inquit qui vitam bonoꝝ
fortaſſe amplius q̃ debent laudant: ⁊ ne qua
elatio de laude ſurrepat pmittit oipotẽs de⁹
malos in obtrectationẽ ⁊ obiurgationẽ illiꝰ
prorumpere vt ſi qua culpa ab ore laudãtium
in corde naſcit̃: ab ore vituperãtiũ ſuffocetur.
Hinc doctor gẽtiũ ſe in pdicatiõe teſtat̃ curre
re inter infamiã ⁊ bonã famã. Hec ibi. Idem
Grego. Noli o hõ de tentatiõe deficere cũ tur
baris: qm̃ ſi ferrũ es purgaris: ſi aũt aurũ pro
baris: qđ eñi facit lima ferro ⁊ fornax auro: h
facit tribulatio viro iuſto: hoc eſt purgat. U

Quarta rõ ppter demonũ ꝯfuſionẽ. Unde
Chryſo. in omel. dicit. Ideo deus a te tẽtatio
nem nõ phibet: vt diabolus experiẽtia certa
cognoſcat ꝙ pfecte ab eo receſſiſti: ⁊ p hoc for
tior reddaris ꝯ eũdẽ. Sicq; diabol⁹ ꝯfundit̃
adeo ꝙ nõ audebit ceteros de vitio ſili tenta
re: vt dicit Hugo de ſctõ vict. addeñ. ꝙ multũ
pſunt nobis ſpirituales viri perfecte vincen
tes diabolum: q: ꝯfundunt̃ demones in hoc
⁊ poteſtas tentãdi in eis debilitat̃. Sicut in
exemplo patet de xpõ: qui vincẽdo diabolum
tentantẽ debilitauit eius ptãtem ligans vſq;
ad tẽpora antichriſti qñ ſoluet̃: vt dr in Apo.
Etenim idem diabolus poſtq; vicerat pmos
parentes acrius tentabat ⁊ vincebat pri⁹ ho-
mines in idolatria: ſed per chriſtuȝ deuictus
eſt debilitatus in tantũ vt idolatria ceſſaue-
rit iam per mundum. O ergo Ieſu bone tibi
laus. Ultima ratio ppter exercitandũ ad
premiationem. Unde Grego. xxiij. mora. dicit.
Nemo vires ſuas in pace cognoſcit: improui
dus miles eſt q̃ ſe fortẽ in pace glriat̃. Et Glo.
ſup Pſ. lx. dicit. Nemo ſibi innoteſcit niſi ten
tatus ſit: nec põt coronari niſi vicerit: nec vin-
cere niſi contra tentationes certauerit. Proin
de Bern. in medita. dicit. Demonũ eſt malas
ſuggeſtiones immittere: ſed noſtruȝ eſt illis nõ
ꝯſentire. nã quotiẽs reſiſtim⁹ totiẽs diabolus
ſupam⁹: angelos letificam⁹ deũ honorificam⁹
⁊ totiens coronamur in celeſtibus. X

Circa ſecundũ de cautio

nis obſeruatione inquirẽdũ reſtat quomodo
homo debeat obſeruare caute tentationes ne
cadat ⁊ periclitetur in eis. Ad hoc ſm theolo
gos recolligẽdo notem⁹ cautelas generales.

Prima cautela eſt attendere de origine. ſ. a
quo oritur ſibi talis tentatio. an ſcȝ a diabolo
an a carne vel a mundo: vt ſciat quale reme-
dium adhibeat: q: contra tentationem carnis
requirit̃ mortificatio ꝯcupiſcentie. Itẽ cõtra
tentationem a mundo. ſ. qñ alliciat̃ homo per
honores ⁊ proſperitates: vel deterretur perſe
cutione ⁊ hmõi: conſiderare debet exẽpla chri

ſti ꝛ ſanctoꝝ contēnentiū mundū ꝛ oīa eius
bona: valet etiā conſideratio mortis. Contra
tentationes aūt diaboli requirit oro ad deū
ꝛ ſanctos. Sed queritur: qualiter agnoſcitur ſi
videlȝ tentatio eſt a carne vel a diabolo. Rñ
detur ſm Aureol. in cōpen. li. ij. c. vlt. ꝙ hec eſt
differētia inter tētationes: ꝙ tētationes que
ſunt a diabolo ſepe oriunt̄ ꝑter rōnē: vt nuꝑ
ſatiat⁹ famē patiat̄: ꝛ poſt longā dormitatio-
nē ſomno ꝑgrauet̄ in oratione vel diuina lau-
de ꝛ hmōi. Sed tētationes q̄ ſunt a carne fre-
quenter ſurgūt ꝓpter neceſſitatē: ſȝ interduȝ
inſurgant in ſuꝑfluitatē: ſicut dū ab⁹ ꝓpter
ieiuniū immoderate ꝛ ſine mēſura appetit̄.

Secūda cautela in oībus ſe humiliter ge-
rere cū dei timore. Nā Hiero. dicit: ꝙ tūc ma-
xime impugnaris ſi te impugnari neſcis: ſȝ
victorē te confidis. Itē Bern. In veritate cō-
peri nil tā efficax remediū fore ad grām acq̄-
rendā ꝛ retinendā q̄ȝ te hūiliter ſemꝑ gerere
in dei timore. Nā ſicut in duello pugnantes
dū interim quieſcunt cogitāt q̄ñ noceant al-
terutro. Et ſicut bellantes dū poſt aliquaȝ vi-
ctoriam ſe dant quieti ſecure vel prede ſepe
debellant̄ a victis. Sic ī propoſito. Tertia
cautela obſeruare de peccatorū palliata ſpe-
cie: q2 vt Grego. xxſ. moral. dicit. Hoſtis anti-
quus quē non pōt in malo aꝑto decipe cona-
tur palliādo ſub boni ſpecie fallere. Y Et
ſm Aureo. declarat̄ ſic. Quia ſuperbia dicit.
Adhuc volo ꝑeſſe vt poſſim ꝓdeſſe. Itē dicit
auaricia. Adhuc ſunt plurima ꝯgreganda ꝓ-
pter familiā ne ꝓpter inopiā cōmittat̄ furtū
vel rapina. Luxuria dicit. Ad tpꝰ laſciuia ſa-
tiſfaciam poſtea fortiter penitebo. Ira dicit.
Nō debet iniuria tolerari ne cōſueſcat infe-
ri. Gula dicit. Ad hoc eſt corpus delicate nu-
triendū vt poſſit eſſe forti⁹ ad deo ſeruiendū.
Inuidia dicit. Alīs bona non cupio iō ꝙ in
ſucceſſib⁹ nō eleuent̄. Accidia dicit. Ad h i la-
borib⁹ mihi parco ne temeritate indiſcretio-
nis arguar. Hec ibi. Hec debet hō obſeruare
ne decipiat̄. Quarta cautela cām tentatio-
nis q̄ȝ totius in ꝑncipio reſecare. Un̄ Iſido.
Lubric⁹ eſt antiqu⁹ hoſtis: niſi capite teneat̄
tot⁹ illabit̄. Itē Hiero. Ille ꝑdicat̄ beatus q̄
ſtatim vt ceperint cogitat⁹ allidit eos ad pe-
trā qui xpꝰ eſt: hoc eſt ad xpī paſſionem forti-
ter eā cogitando: vt ſic fortes motus amoris
chriſti ꝛ compaſſiones expellant contrarios
motus minores. Z

Circa tertium de exēpli-

ficatione ſufficit cauſa breuitatis exemplū pō-
nere qđ ponit Greg. dial. ꝙ. ſ. miſericors de⁹
quēdā magnis tentationibus ꝑmiſit tribula-
ri: ꝛ cecitatē illi oculoꝝ. xl. annis ꝑmiſit vt pe-
nit⁹ in tenebris eſſet. Quē et miſericordia dei
ab impatiētia tot annis cuſtodiuit: ꝛ conſola-
bat̄ in corde ꝯſolatione ſpūſſcī. Tādē poſt cō-
pletū annū. xl. dñs eidē lumē reddidit: ꝛ vici-
nū ſuū denūciauit obituȝ: atq̄ȝ vt in monaſte-
rys ꝟbū vite ꝑdicaret admonuit: q̄ten⁹ corpo-
ris accepto lumine fratrib⁹ lumē cordis apꝑi-
ret. Qui iuſſa ꝑficiēs tandē ꝑdicatione circū-
quaq̄ȝ finita ad monaſterium ſuum reuerſus
ibiq̄ȝ fratrib⁹ cōuocatis aſtās ī medio eucha-
riſtiā ſumpſit: ꝛ pſallēs cū fratribus ac orans
mox aīam reddidit. Et ecce oēs fratres q̄ ade-
rāt ex ore ei⁹ colūbā exiſſe viderūt in celū aſcē-
diſſe. Et ſic ꝑtȝ ꝙ tētatio ſi q̄s bñ ſuſtineat pa-
tienter ꝛ ꝯſtanter multū valet omnibus ſicut
clare oſtēſum eſt in predicto miraculo. Roge-
mus ergo xpm ꝛc.

Feria. iij. poſt primā dñicaȝ quadrageſime
Sermo. viij. de multimoda tentatione diabo-
li ꝛ eius aggrauatione ac victoria.

Intrauit Jeſus

in templuȝ dei ꝛ eijciebat
oēs vēdentes ꝛ emētes in
tēplo Math. xxj. ꝛ in euā-
gelio hodierno. Sicut di-
cit Aug. in omel. et etiam
Origines ſuꝑ hoc paſſu docet ꝙ xpꝰ dñs eie-
cit improbos de tēplo myſtice inſtruit ꝙ pec-
catores in eccleſia in pctīs viuentes eijciet in
hora mortis de templo ecclīe militātis ꝛ etiā
patrie celeſtis in gehennam. Nam templum
dei eſt ecclīa xpī in qua q̄ ī pctīs viuūt domū
orationis faciūt ſpelūcam latronū. i. demonū
actibus ſuis: diabol⁹ enī latitat in malo corde
per poteſtatē. Un̄ Aug. Peccator eſt ſeru⁹ tot
demonioꝝ quot vitioꝝ. Ideoq̄ȝ ſummopere
debet chriſtianus cauere peccata ne cadat in
tentationē: ꝛ per xpm eijciatur in damnatio-
nem flagello vltionis: patet in euāgelio. Un-
de xpūs dñs docet nos orare dicens ſic. Mat-
thei. vj. Et ne nos inducas in tētationem: ſed
libera nos a malo: quod poteſt poni pro alio
themate huius ſermonis. Itaq̄ȝ de pecca-
toruȝ tentatione preter predicta tria alia my-
ſteria notemus ꝓ ſermone vt caueamus eijci
de templo xpī.

Primũ de multimoda diaboli tentatione.
Scđm de inualeſcendi aggrauatione.
Tertiũ de ſalubri remediatione. A

Circa primũ de multimoda

tẽtatione diaboli. Notãdũ ꝙ diabolꝰ mille artifex inumerabiles hꝫ modos tẽtãdi: vt dič Ber. ſup Qui habitat. adeo ꝙ q̃diu viuit aĩa in carne nunq̃ põt oĩno tẽtatione carere vſq̃ ad vltimũ pũctuꝫ ſeparatiõis a corpore. Et q̃ ab vna liberaṫ expectet ꝓtinꝰ alterã. Hec ille. Nõ ſufficimꝰ ergo oẽs modos exprimere: ſꝫ hic ꝓſequamur aliquos tñ generales modos vt ex iſtis ſciamꝰ plura particularia diſcernere ⁊ cauere. Primo mõ tentat aiam ſubito motu incitãdo Grego. xiiij. moraľ. dicit. Quedã tẽtatio eſt repẽtina q̃ñ in mẽte iuſti hoĩs ꝑ repẽtinũ euentũ agiṫ: qtenus hũc ſubito ⁊ inopinato euẽtu cõcutiat ⁊ ſic ꝓſternat vt caſuꝫ ſuũ nõ niſi poſt q̃ ceciderit videat. Hec ille. Queriṫ ꝗ quõ ꝗs peccat in primis motibꝰ. Rñdeṫ ſm Aureol. in compen. li. iiij. c. x. ꝙ motꝰ primus nõ eſt aliud q̃ꝫ motꝰ ſenſualitatis ſm impulſum fomitis impetuoſe tendẽtis ad fruitionẽ creature delectabilis. Et diſtinguiṫ: q꞉ q̇dam eſt motus ꝑmo ꝑmus: ⁊ iſte eſt motus naturalis: nec in tali eſt aliq̇d pctm̃ eo ꝙ nõ ſequitur imaginationẽ: ſed ſolũmodo naturaliũ q̃litatum actionẽ. Itẽ q̇dã eſt motꝰ ſcđo ꝑmus: ⁊ tales motus ſunt pctã venialia: ſunt eni pctã q꞉ mouẽt ad illicitũ ⁊ hñt annexã delectationeꝫ: ⁊ q꞉ non impediũtur a volũtate. Et ſic aĩa per delectationẽ creature obtenebraṫ: maculaṫ ⁊ peioraṫ. Sicut ꝑ ꝯtrariũ dũ deo heret ꝑ amorem illuminaṫ ⁊ melioraṫ. Sed tñ tales motus ſunt veniales: q꞉ voluntas non habet plenum dominiũ ſup hmõi motus: vtpote q̇ non per imperiũ rationis ꝓcedũt ꝓueniendo iudicium rationis. Sed q꞉ voluntas poterat q̇deꝫ impedire tales motus: vel ſtatim reſpuere et non fecit: ideo ſunt peccata venialia. Proinde regula Auguſtini eſt ꝙ omñe peccatũ adeo pctm̃ inquãtum voluntarium. Si autem voluntas deliberate conſentiat in tales motus peccati mortalis iam erit peccatum mortale.

B Secundo ergo tentat diabolus carnali delectatione moroſa in cogitando. Et qui in talem cogitationem peccati mortalis conſentit peccat mortaliter: etiam ſi opere nolit perficere. Unde Aureolus vbi. ſ. cap. xi. dicit. Delectatio carnalis moroſa peccatum eſt mortale. Sed nulla dicitur moroſa niſi quãdo ex cõſenſu rationis eſt. Unde hic non intelligitur mora tp̃is ſed cõſenſus. Sciendũ ergo ꝙ ſi delectatio ſiſtit citra cõſenſum veniale eſt pctm̃: ſi ṽo accidat cõſenſus nõ ꝑ deliberatã rationẽ: ſed ex ſola corruptione carnis ſubito: talis cõſenſus diciṫ ſurreptio ⁊ adhuc veniale pctm̃ eſt. Si vero ꝓcedit vlteriꝰ cõſentiendo in cogitationem ſolam: ita ꝙ hõ vult intra ſe cogitãdo delectari nec tñ vult in opꝰ procedere: mortale pctm̃ reputaṫ maxime in carnalibꝰ peccatis: deniq̃ ſi ꝓcedit vlterius cõſenſus cũ deliberatiõe ꝓponẽdo opus cõſummare: tunc volũtas ꝓ facto reputaṫ. Hec ibi. C Iuxta hec q̃ritur: cui tẽtationi ſit facilius reſiſtere. An tentioni carnis: an diaboli. Rñdet Bonauẽ. ſup. ij. diſ. xxi. ꝙ ex quo oĩs caro corrupit viã ſuã hoĩes: ꝑ maiori ꝑte carnales ſunt ⁊ deſiderijs carnis obſequuntur: ideo difficilius eſt reſiſtere tẽtationi carnis vt cõiter in hoĩbus: q̃uis in particulari q̇buſdaꝫ hoĩbus qui ſunt magis inclinati ad vitia ſpũalia: puta ſuperbiã: inuidiam: irã: ⁊ hmõi: difficilius ſit reſiſtere diabolo in iſtis q̃ꝫ carnalitati: ⁊ ratio: q꞉ caro eſt hoſtis familiarior ⁊ amabilior homini: ideo minus ei reſiſtunt hoĩes: vt cõiter: ſed diabolus lꝫ ſit potentior hoĩe: tñ nõ ꝑmittiṫ a deo tẽtare quãtum põt: ſed tantũ eſt debilitatus ꝑ xp̃m vt vincere nõ poſſit niſi volẽtem: ⁊ ſic pꝫ. D

Tertio tẽtat diabolꝰ obduratione culpe in nõ penitẽdo vt ſic efficiat hoĩem diabolicuꝫ. Hinc Helinandus dicit. Cadere hoĩem intẽtatione humanũ eſt: ſed nõ reſurgere diabolicũ eſt: cuiꝰ tota vita ruina eſt. Idẽ dicit q̃tuor puncta. Primo: ſcꝫ ſtare in tẽtatõe abſq̃ caſu: angeli boni eſt. Itẽ cadere humane fragilitatis. Itẽ reſurgere poſt caſuꝫ eſt gratie dei in hoĩe: ſed q̃rto ſcꝫ cadere ⁊ nõ reſurgere ſolius diaboli eſt. hec Helinãdus in ſñia. O ergo hõ noli fieri diabolicus: ſed reſurge a pctĩs. Quarto bona opa noſtra polluẽdo vñ Gregorius ꝑmo libro moraliũ dicit. Bona noſtra tribꝰ modis hoſtis inſequiṫ q꞉ aliq̃ñ initiũ ⁊ intentionẽ in bono opere polluit vt actio ſequaṫ immũda: exempli gratia: facere intentione vane glorie. Itẽ aliquando in medio operis facit ꝙ laus humana q̃uis non queſita tamen ob lata delectat: aut vt opus reddatur tedioſum ⁊ difficile reputetur quatenus homo a bono cepto deſiſtat: ſic tentauit filios iſrael: de tedio laboris in itinere ꝓpter quod volebant non intrare in terraꝫ ꝓmiſſionis. Exodi. xvi. ⁊ alibi. Deniq̃ aliquando bonum opus in fine illaqueat vel per im-

patientie ſtimulū vel p blaſphemie ſpiritū.
Unde marim⁹ dicit. Quādo incipit mens in
charitate dei pficere: tunc ⁊ demon blaſphe
mie incipit inquietare: hoc facit inuidēs deū
amanti vt in deſperationes inducat: vtpote
q2 talia cogitauit nō audeat amplius p con
ſuetam orationē oculos ad celū leuare. Hec
ille. Unī hmōi tentatiōes nō ſunt curāde ſi-
cut latrat⁹ canū: q2 ſignū dilectionis dei eſt.
Quinto tētat aduerſitate flagellādo vt Job
Sexto mala ſub ſpecie bōni ſuggerēdo vt
ieiuniū indiſcretū ⁊ hmōi. Silr ⁊ de vitijs
palliatis vt patuit ſermone. vij. Y. E

Circa ſecūduʒ de aggra
uatione inquirendū reſtat quō diaboli ten-
tatio in hoīe inualeſcit ⁊ aggrauať vel p op
poſitū quō alleuiatur. Ad qō ſm Frā. may.
notanť quattuor modi. Primus eſt qn in tē
tatione quis diutius imoratur tūc tentatio
roboratur: vt patuit. S. de cogitatiōe moroſa
ſed ſi ſtatim in pncipio reſcinditur alleuiať
Eccli. x. Languor prolixus grauat medicum
breuē languorē pſcidit medicus. Secun-
dus modus qn tentatio nō diligenter obſer
uatur: ſed ſi attendiť cito eijciť. iō Prouerb.
iiij. Omni cuſtodia ſerua cor tuū. Terti⁹
qn debiliter reſiſtitur: fortiter aūt reſiſtendo
vincitur. vñ Greg. dicit. Diabolus cū ei forti
ter reſiſtitur debilis eſt vt formica: cuʒ vero
eius ſuggeſtio recipitur fortis eſt. vt leo.
Quartus modus eſt vt qn frequēter ſuc-
cumbiť: q2 ſic in hoīe firmabiť habit⁹ ad mi
nus reſiſtendū: ſed qn frequēter reſiſtiť gene
ratur ex cōſuetudine habit⁹ bonus. nā de me
moria ⁊ remi. dr qp cōſuetudo eſt altera natu
ra. Exemplū ad id de bellis qp ſepe victi de-
ſperāt vt nō audeāt reſiſtere pʒ Judicū. xv.
qp iudei ſepe ſupati a philiſteis nō audebāt
reſiſtere. O g̃ xpiani dicā vobis illud Jacobi
iiij. Reſiſtite diabolo ⁊ fugiet a vobis. F

Circa tertiū de ſalubri
remedio ⁊ ſuperatione tentationū. notandū
qp ad vincendū tentationes plurima reme-
dia ſalubria tradūtur a ſctis: de qbus breuiť
pſeqmur. Primū eſt in corde paſſiōis xpi
recogitatio. Exemplū ponit Aug. dicēs. Si-
cut pplus q mordebať a ſerpente in heremo
intuebať ſerpentez eneū ⁊ ſanabať: ſic ⁊ mō
qñcūq momorderit aſtutia ſathane intuea
tur xpm in ligno pendentē: ⁊ ſic pʒ. Scdz
eſt in ore ſctis deuota oratio, vnde Matth.
xrv. Uigilate ⁊ orate ne intretis in tentatio
nem. Ad hoc legiť in vitaſpatrum qp beatus
Pachomius dicebat ſe audiuiſſe demones
colloquētes de artibus ſuis deceptorijs: quī
daʒ demon di. Ego immitto cogitatōes hoī
⁊ ſuſcipit eas: ⁊ ſic inualeſco in hoīe. Alius
demon dixit. Quēdā duriſſimū ego tento q
cū ſentit ſtatim ſurgit ⁊ pſternit ſe in orōne
cū gemitu ⁊ ego mox cōfuſus ab ipſo egre-
dior: ⁊ ſic pʒ. Tertiū eſt in opere vt hō nō
ſit in ocio. Unī in vitaſpatrū quidā di. qp hō
occupat⁹ in bono opere ab vno diabolo ten
tatur: ocioſus autē ille a mille demonibus.
Quartū eſt in carne fortis leſio ⁊ mortifi-
catio. Ad id legiť exemplū in ſpeculo exē. di.
ix. exē. cc. qdā monachus Ciſtercieñ. qdā no
cte carnali intentione grauiť tentat⁹ reſtitiť
fortiť diſciplinañ. ſe ⁊ vič. Et ecce alius frať
in remotis exiſtens vidit in ſomnijs colūnā
altam ⁊ in ea coronā regiā: ⁊ quidā pulcerri-
mus ſcʒ angel⁹ attulit coronā: deditq3 in ma
nus hui⁹ fratris di. Accipe hāc coronā ⁊ de-
fer illi monacho: q2 hac nocte meruit illam
p ſue tentatiōis victoriā: ⁊ ſic pʒ qp victoria
coronať in celis. Rogem⁹ g̃ xpm ⁊c.

Feria quarta pme dñice. Ser. ix. de pecca
torum grauitate ponderanda modis pluribꝰ
⁊ ex circumſtantia.

Sūt nouiſſima
hois illius peiora priori-
bus Mat. xij. ⁊ in euāge.
hodi. Uerba ſunt ſaluato-
ris nri: qbus oſtendit gra
uitatē pctōꝝ iudeoꝝ. Nā
vt in hoc euāge. dr grauiꝰ peccauerūt iudei
q xpi pdicationē ⁊ fidē ptempſerūt qp Nini
uite pctōres q ſubmergi merebanť: ſi pniam
egerūt ad pdicationē Jone pphe: ⁊ ſic ſalua
ri meruerūt. Jō inquit. Uiri niniuite ſurgēt
in iudicio ⁊ pdēnabūt generationē iſtā. ſ. iu-
deoꝝ. Idem dr ⁊ de regina auſtri qp cōdēna
bit eā. Poſtea xps ponit parabolā p iudeos
ſm Remigiū ⁊ Hiero. q2 imūd⁹ ſpūs exijt a
iudeis qn acceperunt ſcʒ iudei legē ambula
uit p loca arida. i. gentiliū corda ab humore
ſalutariū aquarū. i. ſcripturarū ⁊ gratiarum
aliena: ſed nō inuenit ibi requiē: q2 dei filio
apparēte gētilitas credidit. Reuerſus g̃ eſt
in iudeos ſcopatos ⁊ ornatos legis obſeruā
tia ⁊ ſacrificijs, Et aſſumpſit ſeptē ſpūs ne-

quiores ſc.i.ſeptē pctā criminalia cōtra xp̄m blaſphemaſt. ⁊ ſic xp̄m occidēdo grauiſſime peccauerunt:de his ptz in euāge. Itaqꝫ de peccati grauitate qua preponderatur vnuz videlicet peccatū fore grauius altero ⁊ pei⁹ tria myſteria notabimus.

Primū de grauitatis inter omnia prepon deratione.

Secūdum de grauitatis inter capitalia vēdicatione.

Tertium de grauitatis in circūſtantia cō penſatione,

¶ Circa primum de grauitatis prepōderatiōe:erḡ hoc p generali ⁊ certa regula habeť i theologia:ꝙ vnū pctm̄ ſit grau⁹ alio:⁊ ſm̄ ħ grau⁹ puniri meretur in inferno ſicut habem⁹ etiā in canonic̄.xvij q.iiij.ſicut ꝙ ſacrilegium eſt grau⁹ pctm̄ ꝙ̄ fornicatio:⁊ adulteriū grau⁹ eſt ſimplici me retricio:⁊ ſtupū ꝙ̄ adulteriū ⁊c. Itē exem plū habem⁹ in phyſicis ꝙ vna infirmitas grauior eſt altera: ſic eſt etiā de infirmitatibus aīe.i.pctis. Preterea i theologicis xp̄s expſ ſe dixit.Ioā.xix.pilato.Qui me tradidit tibi mai⁹ pctm̄ hʒ.Nō ſm̄ Lyrā:q2 iudas occidēdo xp̄m peccauit ex cupiditate:pncipes autē ſacerdotū pecccauerūt ex īuidia:ſ3 pilat⁹ peccauit ex hūano timore qđ fuit min⁹. Queritur ḡ qb⁹ modis vnū pctm̄ preponderať alteri:vt ſciam⁹ de grauiori plus penitere. Ad qđ recolligēdo ex plurib⁹ doct. pſertim Aureo.in cōpen.li.iij.c.v.rńdeť ꝙ multis modis pctm̄ vnū dr ⁊ ꝑponderať fore mai⁹ altero ⁊ grau⁹. Primo dr vnū pctm̄ grau⁹ altero ⁊ grauiſſimū ſup pctā inter ſe cōparādo cauſalitate:⁊ ſic pctm̄ luciferi iudicatur fore grau⁹ oib⁹:q2 vt dr Sap.ij. Inuidia diaboli mors introiuit in orbē terrarū. Lyra:q2 p tentationē ipſi⁹ pmi parētes mādatū tranſgrediētes mortē incurrerunt. Deniqꝫ morte culpe oēs mali angeli corruerūt p luciferū.

Scđo vnū pctm̄ dr alio grau⁹ generalitate:⁊ ſic pctm̄ ade inter hoīes reputať grau⁹ q2 oēs gnālr hoīes leſit ⁊ corrupit pctō originali ⁊ ei⁹ penis.vñ Bona.in.ij.diſ.xxj.ex ħ arguit dicēs:ꝙ extēſiue loquēdo pctm̄ ade fuit maximū:q2 nullū pctm̄ eſt qđ tot perſonis nocuerit ⁊ in tot ptranſeat ſcʒ vſqꝫ ad finē mūdi p ꝯtractionē originalis pctī. nā etiā pctm̄ angeli nō trāſit in poſteros. Tertio dr grau⁹ remiſſionis difficultate. Et ſic peccatū in ſpm̄ſanctū dr grauiſſimū oīm q2 difficili⁹ eſt remiſſibile eo ꝙ directe obuiat gratie p quā poſſet remitti pctm̄. Pro declaratione queriť:vtrū omne pctm̄ qđ fit in mūdo ſit remiſſibile. Ratio qōnis eſt:q2 xp̄s Matth.xij.dicit:ꝙ quicūqꝫ peccauit contra ſpm̄ſctm̄ nō remittetur ei neqꝫ in hoc ſeculo neqꝫ in futuro:ergo videť irremiſſibile. Reſpondeť ad hec ſm̄ Alexan.de ales in.iij.parte ſumme tractatu de incarnatiōe dei ꝙ aliq̄ dicūtur irremiſſibilia negatiue q̄ nullo mō remitti pňt. Et iſta ſunt ſolū duplicia. Unū eſt pctm̄ demonū:aliud pctm̄ hoīm dānatoꝝ. Alia oīa pctā ab iſtis nō ſunt irremiſſibilia negatiue. Item ſcđo aliqua pctā dicunť irremiſſibilia puatiue.i.habent aptitudinē ex ſe vt nō remittanť:⁊ ſic oē pctm̄ mortale hʒ talem aptitudinē ex ſe vt nō remittať:eo ꝙ vt Hiero.dicit p minimo pctō nō poſſent ſatiſfacere oēs hoīes vniuerſi niſi in v̄tute paſſionis xp̄i:ex qua habem⁹ ſatiſfactionē ⁊ peccatoꝝ oīm remiſſionē. Deniqꝫ tertia aliq̄ dicunť pctā irremiſſibilia cōtrarie:eo ꝙ cōtrarie diſponāt ad grām p quā poſſent remitti. Et ſic pctā in ſpm̄ſanctum ꝓprie dicunť irremiſſibilia:vt etiā xp̄s dicit ſup. Nō ſic intelligendo ꝙ nō poſſunt remitti penitēti: q2 ħ modo remiſſibilia ſunt:ſ3 ſic intelligendo ꝙ difficilius poſſunt remitti eo ꝙ contrarie diſponāt hoīem ad remiſſionē. Nā pctm̄ in ſpiritūſanctū dr qñ quis ex malicia ꝯtēdit abijcere illud qđ pctī electionē poſſet īpedire:et hoc eſt cōtra remiſſionē. Et ſunt ei⁹ ſpecies ſex. Prima preſumptio qua pſumit quis de dei mīa impune peccare ⁊ nihilomin⁹ ſaluari. Secūda eſt deſperatio ſalꝫ de venia. Tertia eſt obſtinatio ſcʒ in peccādo. Quarta impugnatio veritatis agnite ſcʒ in his q̄ ſunt fidei. Quinta īuidentia fraterne grē quā dolet in ꝓximis creſcere. Ultima eſt finalis impenitentia: ⁊ hec eſt grauiſſima. Quarto vnū dr pctm̄ altero grau⁹ deformitate:⁊ ſic pctm̄ iude xp̄m deū tradētis dr grauiſſimus oīm ſm̄ Aureo.ſ. Quīto periculoſitate; et ſic ignorātia culpa eſt grauiſſima pſertim affectata:q2 eſt in mater olm erroꝝ di.xxxviij. c.ignorātia. Sexto diuinitatis offenſiōe. Eſt enī gnālis regula theologica ꝙ oē pctm̄ qđ eſt directe ꝯtra diuinitatē grau⁹ eſt pctō qđ eſt cōtra xp̄i humanitatē vel ꝯtra ꝓximū vt pʒ ex Ly.ſup Mat.xij. Unī idolatria ⁊ dei blaſphemia ſunt grauiſſima. Siſr pctā contra pmā tabulā decalogi: hoc eſt ꝯtra pma tria precepta ſunt aliis grauiora: puta periu

rium grauius eſt ꝙ̄ furtum vel adulteriū: ⁊
ſic de alijs. O ergo peccātor fuge talia. Sed videa-
mus pro capitalib⁹ pctis. I

Circa ſecundū de graui

tatis exceſſu inter ſeptē capitalia pctā qrit:
qḋ eorū ↄ̄iudicat fore grauius alijs? Ad qḋ
ſm Aureo. vbi. ſ. alioſq; doc. Notandū eſt ꝙ
inter ſeptē capitalia eſt exceſſus ſm varios
modos. Primo em̄ ſupbia excedit initiali
radice Eccli. x. Initiū oīs pcti eſt ſupbia: qr
ex ea oriunt̄ oīa. Declarat̄ ſic. Supbia em̄ qr
vult oēs excellere dolet ſi aliqs ei equatur: ⁊
ſic naſcitur inuidia. Inuidia vō qr de facilī
iraſcit̄ ei cui īuidet iō ex ea naſcit̄ ira. Sed
ira cū non pōt ſe vindicare triſtat̄: ⁊ iō ex ea
orit̄ accidia. Accidia aūt cōſolationē qrēs in
exteriorib⁹ facit auarū. Auaricia vō qr ī tpali
bus abūdat pōt magꝭ exercere gulā. Gula au
tē ex vētris repletiōe ⁊ ebrietate de facili ca
dit in luxuriā. Ad hec Iſid. li. de ſum. bo. li.
ij. c. xxviij. dicit. Oē pctm̄ ꝓcedit ex ↄ̄temptu
diuinoꝝ ꝑceptoꝝ: iō initiū oīs pcti ſupbia
eſt. Vn̄ oīs peccās ſupb⁹ eſt: eo ꝙ ſe extollit
⁊ nō ſubdit obediētie ꝑceptoꝝ. Sic ergo ſuper
bia grauius eſt pctm̄ cauſali ꝑditiōe. Scḋo
auaricia: vt Aureolus dicit vbi. ſ. grauius eſt
pctm̄ pre ſupbia ⁊ alijs inouatiōe: qr ſp ino
uatur vl̄ iuueneſcit ⁊ nunq̄ ſeneſcit. Hiero.
Cū oīa vitia in hoīe ſeneſcūt ſola auaricia iu
ueneſcit. nā ſenes ſunt plus auari ſm Phm.
Tertio luxuria ſm Aureolū. ſ. grauius pec
catū eſt alijs ꝯnitate ⁊ maculatiōe. Nam nō
ſolū aīam ſʒ ⁊ corp⁹ ⁊ famā polluit. Iō Iſid.
xxxij. q. vij. c. Nō ſolū. dicit ſic. Int̄ cetera ſe-
ptē vitia fornicatiōis maximū ſcel⁹ eſt: qr ꝑ
carnis īmūdiciā tēplū dei violatur. Hec ibi.
Glo. ibidē dicit eſſe maximū: qr cōe vitiū ob
ꝯnitatē: adeo ꝙ vt Greg. dicit. di. l. c. qr ſan-
ctitas dicit: pauci inueniantur ſine luxuria.
O ergo maledictuʒ hoc vitiū ꝙ̄ multas per
dit aīas. Hec ſufficiant. K

Circa tertiū de grauita-

te pcti ex circūſtātia. qr Chryſ. ſup Luce. xij.
dicit. Nō ſic̄ in oīb⁹ oīa iudicātur ſm digni
tatē ꝑſone ⁊ loci ⁊ tpis ⁊ nūeri iterati ⁊ ſcīe
⁊ hmōi ſit maioris pene materia. Querit̄
ergo vtrū p̄ſbyteri platiq; eccleſiaſtici ⁊ religioſi
in ſtatu ꝑfectiōis exiſtētes grauius peccēt ea-
dē ſpecie pcti ꝙ̄ laici cōes. Rndet ſm Tho.
ij. ij. q. clxxxvi. ↄcor. Aure. ꝙ ꝑfectiōis ſtatus
nō mutat ſpēm pcti: vt pctm̄ veniale in laico
fiat mortale in ꝑfecto vl̄ religioſo: ſed tamē
ꝙ̄titatē auget: ⁊ ſic grauius peccat religioſus
vel eccl'iaſticus in trib⁹ caſib⁹: qb⁹ etiā poteſt
fieri mortale. Primo ſi illḋ ſit ↄ̄ votū religio
nis. Scḋo ſi ex ↄ̄tēptu peccet. Tertio ꝓpter
ſcādalū qr plures ad illos reſpiciūt. Alioqn
illi ſpūales min⁹ peccāt: qr leui⁹ in eis abſor
bet pctm̄ fragilitate factū. Quāgrauit̄ iudi
centur a deo oēs hmōi ſcandalū dātes ⁊ etiā
p̄ncipes ⁊ patreſfamilias ꝓ ſcādalo. Exem-
plū narrat Ceſari⁹ ⁊ in ſpeculo diſt. vj. exem
plo. xcſ. ꝙ qdā religioſus vidit in ſpū: videlʒ
ꝙ quēdam ſacerdotē exēplo malo parochia
nos ſuos corrūpentē in locis infernalibus
ſaxis iacīeñ. impetebāt imitati ei. Lu eos oes
caſio nr̄e dānatiōis. Sic ⁊ oēs ſcādaloſos re
ligioſos ſeqces ſui: ſic ⁊ p̄ncipes malos ⁊ pa
treſfamilias. Tales etiā viſi narrant̄ ꝙ lucer
nis accēſis ad infernū ꝑ malos ↄfeſſores de-
ducebant̄. Hec nota bn̄. Rogem⁹ ergo ⁊c.

¶ Feria. v. poſt dn̄icā p̄mā. Ser. x. de iniuria
multiplici q̄ fit deo in pctō ⁊ dei deteſtatiōe.

REſpondens ie-
ſus ait. Nō eſt bonū ſume
re panem filioꝝ ⁊ mittere
canib⁹. Mat. xv. ⁊ in euan
ge. hodi. Dn̄s ieſus vt oſtē
dat ꝙ̄ ſūme deus abomi-
nat̄ pctōres in pctīs iacentes: et ꝙ̄ ſumme
diligit humiliter penitētes ſic egit ꝙ cū mu
lier chananea ſupplicaret vt filiam ſuā a de
monio vexataʒ liberaret: pctōres idolatras
ↄtemptibiliter appellauit canes: ſm Hiero
nymū ⁊ Rabanū dicēs. Nō eſt bonū ſumere
panē filioꝝ: hoc eſt grāȝ ⁊ miracula ⁊ hmōi
q̄ ad ſalutē electoꝝ dei filioꝝ ꝑtinent: ⁊ mit
tere. i. ꝓijcere canib⁹. i. pctōres impenitenti-
bus ⁊ infidelib⁹. Qui bn̄ aſſimilant̄ canib⁹:
q̄ ſicut canes dediti ſunt eſui cadauerū mor
tuorū aīaliū: ita pctōres operib⁹ mortuis
dediti delectant̄ in pctīs mortalib⁹. Itē ſi-
cut canes ſunt viles ⁊ ↄtēptibiles: ſic pecca-
tores coraʒ deo ⁊ angelis. Deniq; vt ſcribit̄
ij. Petri. ij. Canis reuerſus ad ſuū vomitum:
ſic pctōr poſt baptiſmū ⁊ ↄfeſſionē ad pctm̄
cōuertitur. Unde pctōr ſi vult grām dei con
ſequi humiliet ſe ad pniam ⁊ orationē: ſicut
fecit hec chananea mulier: ⁊ ſanabit̄ filia eī
ideſt conſciētia a diabolo. i. peccato. Patet
in euangelio, Exquo ergo ſpus dn̄s pecca-

tores reputauit contemptibiles in peccatis ideo vt oſtendamus ꝙ deo ſūme abominabilis ⁊ contēptibilis eſt peccator impenitens tria myſteria declarabimus in hoc ſermone Ex iſtis eñ id clareſcit.

Primū dr̄ diuine contrariationis.
Scḋm dr̄ diuine iniuriationis.
Tertiū dr̄ diuine deteſtationis. Z

Circa primuꝫ de diuina

cōtrariatione notandū eſt ꝑ regula gn̄ali ꝙ pctōr in pctō manēs ſup oīa ꝯtrari⁹ ⁊ ꝯtemptibil' eſt deo. vn̄ Sap. xiiij. Odio eſt deo impius ⁊ ipietas ei⁹: hec ꝑ themate. Declaraṫ pcipue vnica breui rōne. ſ. icōpaſſibilitatis. Quia ꝯtrarioꝝ eſt hec natura ꝙ ſeſe nūꝗ̄ ſimul in eodē ſubiecto cōpatiunṫ. ij. Periherm̄. Exempli gr̄a. Calidū ⁊ frigidū ſimul nō ſtāt: ſꝫ vnū expellit reliquum: ſimil'r vita ⁊ mors: ⁊ ſic de alijs. Eſt aūt hec rō incōpaſſibilitatis: qr de⁹ nunꝗ̄ pōt ſimul ſtare in aīa cū pctō: ſꝫ ꝗ̄diu quis ſtat in pctō tādiu longe eſt a deo. Hinc Bern̄. Ualde ſtrictū eſt cor hūanū nō poſſūt ſimul ſtare de⁹ ⁊ diabol⁹: ſi habitat in te diabolus ꝑ pctm̄ nō eſt in te de⁹: ſi autē habitat in te de⁹ ꝑ charitatē longe abeſt a te diabol⁹ Nam de⁹ charitas eſt: ⁊ q̄ manet in charitate in deo manet ⁊ de⁹ in eo. j. Joā. iiij. ca. Vn̄ ꝓ exēplo ſanct⁹ pꝫ. Dauid pſ. xlj. lachrymans dixit. Fuerūt mihi lachryme mee panes die ac nocte dū diciṫ mihi q̄tidie: vbi eſt de⁹ tu⁹ O aīa peccatrix: o infelix audi hec: qr ꝑdidiſti deū tuū: vbi nāꝗ̄ eſt de⁹ tuus q̄ te creauit: tot beneficijs ditauit: te paſſiōe ſanguine ⁊ morte redemit. Quid agis o ferreū cor: ſi ꝑdidiſſes manū vel pedem vel pecuniā ploraſ res vtiꝗ̄ ⁊ remedia quereres. nūc aūt cū ꝑdideris deū cur nō ploras: cur non req̄ris: Ue ve tibi ſi nō requires: quia ſine deo in eternū peribis. Sed quare hec clarius patebit i ſubſequentibus. M

Circa ſecūdū ergo myſte

riū de iniuriatione querere aliq̇s poſſet: quare deus ſūme odit peccatū: nec vult diligere hominē ꝗ̄diu manet in eo. Et reſpondetur ꝙ ideo: quia in quolibet peccato mortali ſūma ac multiplex iniuria irrogaṫ deo altiſſimo: ꝓpter qḋ merito ⁊ iuſte damnatur pctōr eternaliter. Prima iniuria dr̄ abnegatiōis qr deū cui in baptiſmo ꝓmiſimus abrenūciare ſathane ⁊ oībus opibus ei⁹. i. pctīs abnegamus: ⁊ fidē. frangētes diabolo ſacrificemus noſipſos. Vn̄ Orig. glo. Nume. xxv. dicit. Per oīa pctā que cōmittim⁹ maxime ſi nō ſurreptione aliqua ſed ſtudio peccam⁹: demonib⁹ culturā exhibem⁹ ⁊ ipſis cōſecramur ⁊ tot demonib⁹ cōſecramur quot pctā cōmittimus: Hec ibi. O quāta hec iniuria deo ⁊c. Scḋa iniuria dr̄ vilipēſionis: qr deū ſūme bonū ꝓpter viliſſimuꝫ ſtercus pctī deſpicim⁹. Aug. de libero arbitrio. Pctm̄ eſt bono incōmutabili ſpreto bono commutabili adherere: ⁊ ſic ptꝫ. Tertia dr̄ inobedītiōis: qr cū oīs creatura obediat deo: magna iniuria eſt ꝙ ſola rōnalis creatura quā ꝑ oīb⁹ nobilitauit non obedit. vt di. Rich. Quarta dr̄ crucifixiōis ſcꝫ xp̄i. Tantā eñ iniuriā facim⁹ deo ꝑ pctm̄ ac ſi iterato xp̄m crucifigerem⁹. Heb. vj. Rurſum crucifigētes xp̄m in ſemetipſis. O horrē dū. Quīta iniuria dr̄ expulſiōis: qr cū de⁹ diligat manere i aīa tāꝗ̄ in hoſpitio gratiſſimo. iuxta illḋ Prouer. viij. Delitie mee eſſe cuꝫ filijs hoim: tāto regi maxima iniuria eſt ꝙ miſerrim⁹ hō ipm̄ de tali hoſpitio expelliṫ ⁊ dat diabolo tale dei tēplū ſctm̄. iuxta illud ap̄li. Tēplū dei ſctm̄ eſt qḋ eſtꝭ vos. Sexta dr̄ fruſtratiōis: qr ꝑ pctm̄ mortale fruſtratur oīs labor xp̄i ⁊ meritū paſſiōis ac mort̄ ei⁹ q̄ ꝓ nobis ſaluādis ſuſtinuit. Oīa eñ quo ad ipm̄ pctōrē fruſtranṫ vt ſibi nō ꝓſint ad vitā eternā: cū ſe indignū ad hec facit ꝑ pctm̄. Videmus aūt ꝙ quāto quis plus laborauit ꝓ acquirēda re aliqua ⁊ precia chariora ꝓ eadē exoluit: tanto plus dolet de illius rei amiſſione: ſic in ꝓpoſito. Hinc. j. Cor. vj. hortaṫ oēs apoſtolus dicens. Empti eſtis precio magno glorificate ⁊ portate deuꝫ in corpore veſtro. Sed heu ꝗ̄ multis pctōribus dicat xp̄s illud Eſa. xlix. Inuacuum laboraui: ſm̄ Lyrā. ſ. vigilando in carne aſſumpta: docendo: patiendo ⁊ hmōi perficiendo: ſequitur. Sine cauſa ⁊ vane fortitudinē meam conſumpſi: ſcꝫ pro ſalute taliū peccatoꝝ. O pctōr deſine peccare ſaltē ꝓpter labores xp̄i: ſaltem ne crucifigas iterū xp̄m. Septima iniuria dr̄ auerſe fornicationis. Ponamus caſum ꝙ rex acciperet ſponſam de ignobili genere quā ſumme nobilitaret vt reginam. Et illa ſi auerſa a rege tāte maieſtatis contēpto ipō ꝓ tanto beneficio tā ingrata eſſet ꝙ vellet magis fornicari cuꝫ vno latrico viliſſimo: vtiꝗ̄ maxima iniuria eſſet regi: ſic eſt in ꝓpoſito. Cum anima ſponſa dei altiſſimi ipō contempto fornicatur cum viliſſimo diabolo. Propterea Hiere. iij. Tu autē fornicata es cum amatoribus

multis ſcil3 demonibus p vitia: tñ reuertere ad me dicit dñs ⁊ ego ſuſcipiam te. O ꝟbus pietate plenus: reuertere o peccatrix anima noli tot ⁊ tantas iniurias (vt dictũ eſt) facere deo in pctis. Reuertere ⁊ ecce pius ieſus ſuſcipiet te in grãm. n

Circa tertium de diuina

deteſtatione ⁊ punitiõe. notandũ ſm Antoninũ Florẽ.n.pte ſũme i pemio: ꝙ deꝰ oipotens in ſignũ ꝙ ſumme deteſtať ⁊ odit pctũ oẽs pctõres qui in pſenti nõ penituerũt maledicet ⁊ odibilibus demonibus aſſociabit perpetuo cruciãdos. Mat.xxv.dicente. Ite maledicti in ignẽ eternũ q̃ paratꝰ eſt diabolo ⁊ angelis eius. Denicꝫ iuxta ſeptẽ capitalia pctã torquebũtur ſeptuplicíter. Primo q: p ſuperbiã ſe erexerũt ponũtur in pfundiſſimo carcere ſub terrã: ⁊ ibi a demonibus conculcantur. Scdo ꝓpter auariciã inſatiabilem cruciabũtur igne inextinguibili. Tertio ꝓpter luxurie fetorẽ: ſm Pſal. Ignis ſulphur ⁊ ſpũs pcellarũ pars calicis eorũ. Quarto ꝓpter inuidiã: q: non libenter viderunt bona alioꝝ: ideo nunꝙ videbũt ſummũ bonũ deũ ⁊ ſanctos dei. Eſa.xxvi. Quinto q: guloſi fuerunt vt diues epulo nec guttã aq̃ habere potuerũt. Lu.xvi. ſed perpetua fame ⁊ ſiti cruciabuntur. Sexto iracũdi ex ira ibi blaſphemabũt deũ: ⁊ linguas ꝓprias mordebunt. Apoca.xvi. Septimo accidioſi: quia triſtes fuere ⁊ tedioſi in bono: ideo vermis corrodet corda eoꝝ. Eſa. vlti. Vermis eorum nõ morietur ⁊c. Ad hec legitur exemplũ in Ceſario ⁊ in ſpe. diſt.vi. Exemplo.v. ꝙ clericus quidã negromanticus adiurauit demonẽ vt oſtenderet ſibi aiam dñi ſui ducis. Adductꝰ aũt a demone ad os ſcꝫ inferni vidit teterrimũ demonẽ tuba enea imiſſã buccinare tã valide vt videreť clerico totus mũdus tremere: ⁊ puteus eructabat flãmas ſulphureas horrendiſſimas: in qbꝰ vidit cruciari aiam illius ducis clamantẽ. Ve mihi vtinã nunꝙ natus fuiſſem. Quibꝰ ſcꝫ penis viſis tantus extimuit vt vix ꝙ nõ mortuꝰ fuerit: tñ tam pallidus ⁊ languidus redijt vt vix etiã a notis etiã agnoſcereť. Et relictis oibus factus eſt monachus ordinis Ciſtercieñ. omnẽꝗꝫ laborem ſubijt tpalem vt penas viſas euaderet. Rogemꝰ ergo dñm ⁊c.

¶ Feria.vi.poſt primam dñicam.Ser.xi.de pcti grauitate infinita ⁊ pmiſſione.

Erat quidam homo ibi triginta ⁊ octo annos habẽs in infirmitate ſua. Jo.v. ⁊ in euãg. hod. Sicut Chryſoſtomꝰ ſup hoc euãgelio dicit. Iſti hoi ex ſuis pctis nata fuit hec egritudo paralyſis. Ex quo enĩ aĩa ſepe in nobis inquit egrotat inſenſibiliter: iõ deꝰ punit corpus pro his q̃ aĩa deliquit: vt oſtendat pcti grauitatẽ: p quo ſcꝫ pctõ demereť hõ in preſenti longũ ⁊ in futuro infinitũ ſuppliciuꝫ. Proinde xps dñs pmiſit huic paralytico talem languorẽ tam diutiuũ: ſcꝫ triginta octo annoꝝ: nec vnꝗꝫ curari potuit niſi p ipſum xpm quatenꝰ doceamur ꝙ tã grauis eſt aie infirmitas: h̃ eſt pctũ: ꝙ valde diutinũ hoc eſt infinitũ in inferno demereť ſuppliciuꝫ ſi hic nõ fuerit p pniam emendatũ. Et talis ac tante etiã grauitatis eſt pctũ ꝙ nõ niſi per xpm ⁊ eius paſſionis meritũ põt ſanari vel remitti: iõ xps huic paralytico de pctis mentionẽ fecit ⁊ ſolus eũ ſanauit: vt pꝫ in euãg.

Itaqꝫ ex quo per infirmitatem hanc grauẽ grauitas peccati ſignificatur de ipa tria myſteria notabimus.

Primũ de grauiſſima dei offenſione.
Scdm de infinita mali incurſione.
Tertiũ de iuſtiſſima peccãdi pmiſſione.

Circa primuꝫ de gra‑

uiſſima offenſiõe dei qriť: vnde ꝓbat offenſa dei p pctũ mortale fore grauiſſima? Ad qd̃ rñdeť ꝙ hoc oi lege p̃x ſed p̃cipue hic ꝓbari ſufficiat triplici regula.

Prima ex lege ſumitur theologica.
Scda ex lege canonica ⁊ ciuilica.
Tertia ex lege philoſophica.

Primo inꝗꝫ ex lege ſacra theologica ſumiť: q̃ dictat ꝙ deus diligať ſup oia: vt in veteri teſtamẽto ⁊ etiã in noua ꝯtineť.ſ. Deuť.vi.⁊ Matth.xxij. ergo ſequiť ꝙ deũ offendere eſt ſup oia grauiſſimũ: p maximã topicã. Sicut ꝓpoſitũ in ꝓpoſito: ſic oppoſitũ in oppoſito ꝓpterea Pe.ait. Si mei ſcꝫ affectꝰ ſenſuales nõ fuerint dñati ſcꝫ rõni: tũc imaculatꝰ ero ⁊ emũdabor a delicto maximo: h̃ eſt a mortali pctõ qd̃ eſt maximũ. Scda regula ex lege canonica ⁊ ciuilica: ꝙ tãto offenſa ⁊ iniuria eſt grauior quãto pſona q̃ offendiť eſt dignior. inſtiť. de iniurijs.§. atrox. ⁊ extra de pnia et rẽ.c.cũ illoꝝ. Exẽpli grã. Dare alapã grauius eſt iudici q̃ ruſtico: ⁊ regi dare gra

uius eſt ꝙ̃ iudici:ſed qꝛ deus eſt infinite maieſtatis ⁊ dignitatis ⁊c. O ergo quãte grauitatis eſt tante maieſtatis deũ offendere nulla capit mens:nulla explicabit lingua. P

Tertia regula ex lege pħica que dictat ꝙ cuiꝰ habitus melioꝛ eius ꝑuatio eſt peioꝛ: ⁊ econuerſo:vt pꝫ.ij.Topicoꝝ.et.ſ. Meta.vbi Pħs ponit queſtionẽ:vtꝝ melioꝛ ſit viſus ꝙ̃ auditus determinat: ex hoc ꝙ ꝑuatio viſus eſt peioꝛ ꝙ̃ ꝑuatio auditꝰ:qꝛ hr̃e viſuꝫ eſt melius eo ꝙ plures rerũ differẽtias oſtendit ꝙ̃ hr̃e auditũ.nã ſi hõ vnus ſit ſurdus tñ vidẽs iudicare põt ꝑ viſum de coloribꝰ ⁊ de guſtãdis ⁊ tangẽdis ⁊ odorandis rebꝰ:⁊ etiã quodãmodo de his q̃ audiri deberent:ſed ſi ipſe hõ ſit cecus tñ audiẽs nõ põt iudicare niſi ex auditu:ꝙ̃ ⁊c. Sic ad ꝓpoſitũ:ergo deus eſt obiectũ infinite bonitatis:ergo deũ hr̃e eſt ſumme bonũ:⁊ ipſo priuari per pctm̃ eſt ſumme malũ ſup oẽ quodcũqꝫ malũ etiã pene inferni. Hinc ⁊ pħs.viij.Ethicoꝝ dicit. Peſſimuꝫ eſt ꝯtrariũ eſſe ꝑncipi optimo.i.deo. O peccatoꝛ penſa hec ⁊ caue pctm̃. Nam ſpũaliter iuxta queſtionẽ pħicam ꝑmiſſam: peius eſt carere viſu fidei vere q̃ videt deus ⁊ celeſtia ac ſalubria: ꝙ̃ ſi qs credẽs careat auditu v̾bi dei:lꝫ ⁊ hoc ſit malũ tñ illud peius. Malus enĩ eſt xp̄ianꝰ ignarus nolẽs audire v̾bũ dei ſed peioꝛ eſt infidelis nolẽs credere. Q

Circa ſecundũ de infinito malo ſcꝫ pcti moꝛtalis.

notandũ ꝙ pctm̃ moꝛtale pluribus ex cauſis reputat̾ infinite malicie et grauitatis adeo ꝙ nulla creatura etiã angelica poſſit cõprehẽdere vel effari ꝙ̃ malũ ſit pctm̃ ideoqꝫ ſumme cauẽdũ. Primo nãqꝫ qꝛ ab infinito bono:hoc eſt:a deo ſeparat:hoc aũt peius eſt hoĩ ꝙ̃ quodcũqꝫ malum. Ideo Aug̃.xxxij.q.v.c.ita ne.ait. Potius dꝫ quis mala q̃libet tolerare ꝙ̃ pctõ cõſentire. Exemplũ habemꝰ in aplõ q̃ ad Romñ.viij. dicit. Quis nos ſeꝑabit a charitate dei q̃ eſt in xp̄o:tribulatio: an gladius: an fames:an ꝑiculũ ⁊c. Certus ſum enĩ ꝙ neqꝫ mors neqꝫ vita neqꝫ creatura aliq̃ põt nos ſeparare ⁊c.

Scd̃o qꝛ infinito bono.i.deo iniuriã irrogat:vt patuit ꝑmo articulo:nã pctm̃ eſt viliſſimũ ⁊ peſſimũ. vñ Seneca dicit. Si ſcirem deũ ignoſciturũ ⁊ demones nõ noſcituros: adhuc peccare erubeſcerẽ ꝓpter pctĩ vilitatẽ Exemplũ. Bonꝰ filius nõ lederet prẽm etiaꝫ ſi ſciret illũ ignoſciturũ: ſimilr̃ ⁊ fidelis ſeruus regem. Tertio qꝛ infinita felicitate celeſti ꝑuat. Naꝫ fraternitas illa eſt perpetua ⁊ ſic infinita a parte poſt. Oh oh ergo malũ eſt pctm̃:qð nõ quidẽ vnũ comitatũ:nõ vnũ tp̄ale regnũ:nõ diuitias dicam totius mũdi ſed qð ſummũ eſt eternũ regnũ ⁊ eternas diuitias ⁊ oĩa bona:eterna ꝑdere facit. Eccl̃s ix. Qui in vno offendit multa bona perdet.

Quarta qꝛ infinita ad ſupplicia ĩfernalia obligat que etiam ſunt perpetua ⁊ ꝑ ꝯñs a parte poſt infinita. vñ Bern̄. O miſerabiles miſeri quos huius vite miſerie ſeducũt vt in bonis dies ducũt ⁊ in puncto ad inferna deſcendant:vbi de vno die aut anno nec decẽ aut centũ milibus annoꝝ cruciabuntur ſed ſine fine ſeculoꝝ. Ue ergo ve tibi peccatoꝛ niſi penitueris. Quĩto qꝛ infinitos in potẽtia hoĩs morte dãnat. Nã ſm̃ Bona.in.iij. di.xx.q.iiij.concoꝛ. Rich. Si deo placeret indiuidua humana multiplicari in infinitum oĩa illa per pctm̃ ade vnicum corrũperentur ⁊ in potentia eſſent corrupta ac morti dãnata. Item ſi ponerẽ. caſum ꝙ oẽs hoĩes quot fuerũt a ꝑncipio mundi ⁊ fierent ſine fine:cõſentirent in vnũ pctm̃ cõmiſſum ab aliquo: oẽs digni eſſent morte:⁊ dãnatione. Romñ.ſ. Digni ſunt morte nõ ſolum qui faciũt ſi etiã qui conſentiũt facientibꝰ. O ergo charĩſſimi ꝑtimeſcamus qꝛ ecce omnes mori habemus pro pctõ licet in baptiſmo remiſſo: q̃d ergo erit pro actualibus pctĩs? Ultimo qꝛ peccatum:infinitũ meritũ paſſionis xp̄i ⁊ beate marie ac oĩm ſanctoꝝ ⁊ totius eccleſie ab alienat:vtpote ab inimicis dei ⁊ occiſoꝛibus xp̄i Aug̃. ſuper Hebreos. Per oĩe pctm̃ moꝛtale qð cõmittimus ꝙ̃tum in nobis eſt xp̄m crucifigimus:⁊ ſic oĩa bona q̃ fecimus et bona eccl̃ie ꝑd imꝰ. O quis ſufficiat enarrare quãta mala infinita facit pctm̃. R

Circa tertiũ ergo de permiſſione pcti

querit̾:cur deus bonus ꝑmittit tantũ malũ: hoc eſt pctm̃ fieri ꝑ mundũ: Ad qð breuiter r̄ñdetur ſm̃ Bona. in principio diſt.xlvij. ꝙ deus ordinatiſſime ꝑmittit ꝑmo ꝓpter hoĩes liberũ arbitriuꝫ ⁊ peccare potentẽ. Decet enĩ vt vnãquãqꝫ rem ꝓprios motus agere ſinat:⁊ nõ cogat libertatem arbitrij quã cõdidit:vt dicit Aug̃.vij. de ciuitate dei. nã ſi cogeret ⁊ non ꝑmitteret peccare iam nõ eſſet liberũ arbitriuꝫ. Scd̃o ꝓpter electoꝝ gl̃iam ⁊ maiorẽ iocũditatem.ſ. quã habebunt ex hoc ꝙ peccare noluerũt cũ potuerunt. Tertio ꝓpter miſericordiã dei cla

ſitatem in penitente vt manifeſtet. Quarto propter iuſticie equitatẽ in reprobo℞ punitione. Exemplũ ꝙ pctm̃ eſt grauiſſimũ et dãnabile. Legit̃ in vita ſocio℞ btĩ Frãciſci: ⁊ in diſcipulo: de quodã apoſtata ex ordine cui apparuit xp̃s fundens ſanguinẽ quaſi recentẽ ex q̃nq̃ vulneribus abundãter dicẽs. Ecce quõ pctm̃ tuũ vulnera mea renouat ⁊ me crucifigis ad tuã dãnationem. Et ille territus veniam petijt ⁊ fidelis in ordine pmãſit. Rogemus ergo xp̃m ⁊c.

¶ Sabbato poſt primã dñicam. Sermo. xij. ſcʒ de peccatorum venialium euitatione et diſcernendis eis.

Precepit eis Jeſus dicens. Nemini dixeritis viſionẽ donec fili⁹ hominis a mortuis reſurgat. Mat. xvij. ⁊ in euãge. hodier. Dñs ieſus tam v̾bis ꝙ̃ factis in ſeipſo docuit nos cauere oẽ pctm̃ nõ ſolũ mortale ſed etiaʒ veniale q̃tum poſſum⁹ conari dʒ bonus xp̃ianus: iõ ap̃lus in ep̃la hodierna. j. Theſ. v. oĩbus dicit. Ab oĩ ſpecie mala abſtinete vos: ⁊ hoc ꝓ themate alio. Proinde dñs ieſus exemplum nobis p̄bens dũ diſcipulis oſtẽdiſſet in mõte gl'iam ſuam in trãſfiguratione tandẽ deſcendentibus illis de monte p̄cepit eis ne viſionem illã dicerent. Hoc ideo ne in populo hoc foret incredibile ꝓ rei magnitudine: ſm Hiero. ⁊ etiã ideo ſm remigiũ ne ſi maieſtas xp̃i in pp'lo diuulgaret̃ populi reſiſtendo p̄ncipibus ſacerdotum impedirent eius paſſionẽ ⁊ ſic redemptio humani generis retardaretur. Inſup ideo etiã vt nobis exemplũ dare occultare bona noſtra ne ſaltẽʒ venialiter in vana gloria eleuemur: ideo precepit vſq̃ in diẽ mortis nõ publicari: vt pʒ in euangelio. Ex quo ergo docet xp̃s cauere etiam venialia idcirco de pctis venialib⁹ tria myſteria in hoc ſermone declarabimus.

Primũ de venialiũ diligenti euitatione.

Secundum de hominum ſine veniali vite ductione.

Tertiũ de venialiũ a mortali diſcretione.

S. Circa primum de diligenti euitatione peccati venialis. notanduʒ ꝙ valde vtile eſt ſcire quare quilibet chriſtianus debet diligenter cauere nõ ſolum peccatum mortale ſed etiaʒ pctm̃ veniale ꝓ poſſe? Et ad id notantur ſm Aureo. in cõpen. li. iij. c. xiij. plures rationes: que etiam ab alijs doctoribus ſimul colliguntur.

Primo quia animã maculat.

Scḋo qꝛ boni op'is ĩpedimentũ p̄ſtat.

Tertio qꝛ charitatis feruorem laſſat.

Quarto qꝛ diſpoſitionẽ ad mortali cauſat

Quĩto qꝛ abſoluere penã obligat.

Ultimo qꝛ a felicitate celeſti retardat.

Primo inq̃ quia peccatum veniale animaʒ maculat: ⁊ ſi non totaliter obtenebrando tñ aliqualiter obſcurando. vñ ſctũs Greg. dicit ꝙ veniale pctm̃ obſcurat: mortale obtenebrat Exemplũ aliquãdo denigrat̃ imago aliqua depicta intantũ vt videri nõ poſſit. Aliquando ãt ſic obſcurat̃ ꝙ videri q̃dem poſſit ſed non plene diſcerni: ſic eſt in ꝓpoſito ſm Aureolũ vbi. ſ. Item aliud exemplũ de armis totaliter rubigine denigratis: ⁊ de partiali eorũ rubigine. Itẽ de ſordidata veſte in parte vel in toto: in qua nõ licet conſpectui regis apparere. ¶ Secũdo veniale cauendum eſt: quia boni operis impedimentum p̄ſtat: ſicut quãdo pondus graue ponit̃ ſup equũ minus p̄ptus erit ad currẽdũ: ⁊ ſic premiũ accidentale qḋ debetur bonis operib⁹ in celo minuit: nõ quidẽ illud quod habemus iã repoſitum per merita: ſed quod meremur p bona opera que medio tempore faceremus ſi venialia nõ fierent. Propterea poſt venialium perpetrationeʒ oportet nos opera quedam conuertere ad ſolutionem huiuſmodi debito℞ per que nobis deberet creſcere cumulus eterni premij in celo. Hec Aureolus.

Tertio quia charitatis feruorem laſſat et diminuit: ſicut aqua in ignem proiecta: et ſi ignem nõ extinguat: feruorem tamen illius temperat. Aug. Minus te dñe amat q̃ tecũ aliquid amat qḋ non propter te amat. ¶

Quarto quia diſponit ad mortale. Nam venialia ſepe ſunt occaſiones mortaliũ peccatorũ. Et hoc accidit quandoq̃ ex conſcientia: quia vt Aug. dicit. Omne quod fit contra conſcientiam edificat ad gehẽnam. Secundo quandoq̃ fit ex complacentia. Aug. Nullum peccatũ eſt adeo veniale quod non fiat mortale dum nimis placet. Glo. ſcʒ vſq̃ ad contemptũ. di. xxv. §. criminis. Tertio ex intentionis malicia. Matth. v. Qui viderit mulierem ⁊c. Quarto diſpoſitiue ex frequentia. Nam p lapſum frequẽtes in venialia diſponit hõ ad mortalia. Sicut exẽpli gratia.

frequēter ſine cauſa iurās labit̄ in piurium. nā ⁊ gutta cauat lapidē nō vi ſed ſepe cadē do. Ideo Greg. Uitaſti grandia: vide ne obruaris arena. Quito qn̄qꝫ fit ex ꝓgreſſus in ualeſcentia. Nā lꝫ pctm̄ veniale in ſubſtātia nō poſſit fieri mortale: ſed ex veniali occaſionaliter pōt fieri ꝓgreſſus ad mortale ſi non ꝓhibet̄. Exemplū pꝫ in p̄mis motib⁹ venialibus qn̄qꝫ delectatio inualeſcit ꝙ cōſenſus accedit ⁊ tūc mortale erit. Itē poſt baptiſmū in paruulis p̄mo inſurgūt venialia: puta vituperia: mendacia: ⁊ hmōi: poſtea mortalia. Hec Aureolus. ꝫ. Quito q: exolutioni pene obligat. Nam lꝫ nō obliget ad penā eternā: tm̄ obligat ad tpalem ſatiſfactionē: vł in p̄ſenti: vel ſi hic nō ſoluit grauius ſoluet ī purgatorio. Ultimo q: a felicitate celeſti retardat. Nunqꝫ em̄ ab aliq̄ facies dei videbit̄ do nec ſoluat minimū quadrantē venialiū pctōrū: vel hic vel in purgatorio: vel ſaltem ꝑ indulgētias plenas. Opꝫ em̄ quēlibet ita mundum eſſe ante introitū paradiſi ſicut fuerat in innocentia baptiſmali. Hec Aureo. ꝫ. O ḡ hō xp̄iane cohibe in te pctā etiam venialia q̄tū potes: q: penā lues pro omnibus. X

Circa ſecūdū de vite ductione ſine pctō veniali queritur: vtrū aliq̄s hoīm poſſit vitā ducere in p̄ſenti ſine peccato veniali? Rn̄det̄ ſm̄ Aureo. vbi ſup̄. ca. xij. alioſqꝫ doc. ꝙ ſi loquimur de tota vita hoīs q̄ ꝑuenit iam ad etatē adultā de excellenti ⁊ ſpecialiſſima gr̄a eſt ꝙ talis ſine veniali peccato ſit: ſicut dicit Aug. de beata ꝟgine: nec excipit̄ aliq̄s alius poſt xp̄m niſi ſola beata virgo: ſꝫ oēs alij peccauerūt quādoqꝫ venialiter in vita. Un̄. j. Joan. j. Si dixerimus q: pctm̄ nō habemus veritas in nobis nō eſt: Itē ſi ſcd̄o loq̄mur de aliq̄ particula vite preſentis: ſic ad aliqđ tēpus pōt aliquis viuere ſine pctō veniali. Iſta patent ꝑ exēplū: quia nauta pōt ſingula foramina nauis ad horaꝫ obſtruere ne aqua intret: ſed non pōt ſimul oīa obſtruere: ſic ꝙ aqua nuſq̄ꝫ ⁊ nunq̄ ſubintret. Un̄ ſi in aliquo hoīe ſit charitas etiā ꝑfecta: hec non facit ꝙ peccatū veniale non adueniat: ſed facit ꝙ non duret: q: quemadmodū caminus ignis guttam aque appoſitam citius cōſumit: ita ꝑfecta charitas ſtatim inflāmat hoīem vt de veniali pctō doleat ⁊ peniteat qđ nō facit charitas imꝑfecta: ſed imperfecti aggregāt multa venialia per que diſponūtur ad grauia. Hec vbi. ꝫ. Y

Circa tertium de noticia venialiū ⁊ diſcretione a mortalib⁹ pctīs q̄rit̄ quō diſcerni habeāt ⁊ differāt venialia pctā a mortalib⁹. Ad qđ nota ꝙ in pluribus differūt ⁊ diſcernūtur. Primo in gr̄e cōpaſſibilitate: q: pctā venialia ſtant ſimul cū gr̄a ſpūſſancti: etiā ī ſctīs: ſꝫ mortale nō. Secūdo in obligationis grauitate: q: vt Magr̄ in. ij. di. xlij. deſcribit vtrūqꝫ. Mortale inq̄t eſt ꝑ qđ hō mortē eternā meret̄. Sed veniale eſt qđ hoīem vſqꝫ in reatum ꝑpetue mortis nō grauat: verūtamē penā meret̄ ſed facile indulget̄. Hec ibi. Tertio differūt in remiſſionis qualitate: q: mortale nō remittitur niſi ꝑ ſpecialē ꝯtritionē ⁊ cōfeſſionē: ſꝫ ad venialis peccati remiſſionē ſufficit generalis cōtritio ⁊ hmōi: vt dictū eſt de penitētia. Quarto in cauſalitate. Nam mortale plerūqꝫ fit ex certa malicia: licet qn̄qꝫ etiam q̄s peccet mortaliter ex fragilitate: vt cum fornicat̄. Sed peccatū veniale vt cōmunius fit ex ignorantia vel infirmitate. Fit etiam veniale pctm̄ ex euentu: ſm̄ qđ de pctō mortali fit veniale. i. venia dignum: et ſufficiat. Z Ultimo in offenſe modicitate. Unde Aug. vt habet̄. xxv. diſt. §. ařs ea demū. dicit que ſint minuta pctā licet oībus nota ſint: tm̄ q̄a longuꝫ eſt oīa vt replicent̄ opus eſt vt ex eis aliqua nominem⁹. Quotiēs ait aliq̄s in cibo vel potu plus accipit q̄ꝫ neceſſe eſt: quotiēs plus loquit̄: plus tacet q̄ꝫ expedit: quotiēs pauꝑes importune petētes exaſperat: quotiēs ſan⁹ alijs ieiunātibus prandet: aut ſomno dedit⁹ ad eccl̄iam tardius ſurgit: ad minuta pctā nouerit ꝑtinere: quotiēs excepto filioꝝ deſiderio vxorē ſuā cognouerit: incarceratos tardius requiſiuerit: infirmos tardius viſitauerit: diſcordes cōcordare neglexerit: plus q̄ꝫ opꝫ ſuos exaſperauerit aut amplius blādit⁹ fuerit: ſi maiori adulari voluerit ſi fabulis ocioſis ſe occupauerit ⁊c̄. Hec ⁊ plura ibidē. Aug. q̄ inductiue ponant̄ pro exēplo. Nam legit̄ in Ceſario ⁊ ſpeculo. diſt. vj. exemplo. xcix. ꝙ quedā incluſa vidit in nocte lucē magnā q̄ſi diei fulgere: et ecce vidit iuxta ſepulcrum cuiuſdam clerici beatam virginem Mariam aſtare: et anima clerici ſtabat ſupra tumulum quaſi columba niuea: quaꝫ beata virgo in brachia accepit. Interrogauit incluſa illa q̄ eſſet. Et rn̄dit. Ego ſuꝫ mr̄ xp̄i: ⁊ aīaꝫ hui⁹ clerici ī celū afferre veni: q: innocēter vixit. Rogem⁹ xp̄m ⁊c̄.

¶ Dñica ſcd'a in Quadrageſima. Ser. xiij. in mane de regulis cognitõis pctõꝝ mortaliũ.

Reſpõdens Jeſus ait illi. O mulier magna eſt fides tua: fiat tibi ſicut vis: ⁊ ſanata eſt filia eius ex illa hora Matth. xv. et in euãgelio hodierno: ſm ꝯſuetudinẽ eccleſiaꝝ pluriũ. Super quibus verbis Rabanus dicit ſic. Siqs cõſcientiã habet alicuius vitij ſorde pollutam: filiã habet male a demonio vexatã. Jtẽ ſiqs bona q̃ geſſit pctõꝝ peſte fedauit: filiã habet ĩmundi ſpũs furijs agitatã: ideoqꝫ neceſſe eſt vt ad pces lachrymaſqꝫ ꝯfugiat ſctõꝝqꝫ interceſſiones ⁊ auxilia q̃rat. Hec Raba. Et nos ergo chariſſimi q̃ multis peccatis leſimus aĩas noſtras: et demonijs ſubiecimus: recognoſcamus noſipſos: exẽplo huius mulieris chananee: et accedamus ad chriſtum miſericordiã poſtulañ. forti fide ⁊ humillime penitentes. q̃tenus audire valeamus pijſſimũ ieſum dicentẽ verba p̃dicta. Fiat tibi ſicut vis: et ſanet filia. i. ꝯſciẽtia vr̃a ex oĩbus peccatis. Jtaqꝫ vt agnoſcere valeamus peccata mortalia: et de eis ſanitatẽ a xp̃o q̃rere per penitẽtiã ⁊ ꝯfeſſionẽ: ac decetero cauere: declarabimus certas regulas theologicas in tribus myſterijs diſtinctas ꝑ hoc ſermõe.

Primũ de regulis ex pte cognitionis.
Scd'm de regulis ex pte dilectionis.
Tertiũ de regulis ex pte volitiõis. A

Circa primũ de cognitione

pctõꝝ mortaliũ ⁊ venialiũ. nota ꝙ precipue tres regule traduntur a theologis circa cognitionem.

Prima dicitur inquiſitionis.
Scd'a dicitur dubitationis.
Tertia dicitur ignorationis.

Prima regula quã ponit Antoñ. flor. pte. j. ſumme. titu. ix. ca. j. ſm Cancel. pariſieñ. ſ. ꝙ cuilibet hoĩ multũ expedit inq̃rere ⁊ ſcire de q̃litate ſue culpe: q̃uis nõ q̃libꝫ teneat̃ ſcire de q̃libꝫ pctõ an ſit mortale vel veniale. Declarat̃: q2 oẽs hoĩes de ſingulis ſcire nõ poſſunt: ſꝫ iuxta vires vniuſcuiuſqꝫ: ⁊ ſtatũ ꝑut poſſunt tenent̃ ⁊ plus eccl'iaſtici q̃ꝫ laici: et iter eccl'iaſticos p̄lati ex officio plus obligãtur: vt ptꝫ. xxxvj. di. ꝑ totũ. Et hui⁹ regule rõ eſt: q2 Seneca ad Lucillũ dic̃. Nõ eſt extrinſecus malũ noſtrũ: intra nos eſt: in viſceribꝰ nr̄is ſedet: ſꝫ ideo difficulter ad ſanitatẽ venimus: quia nos egrotare neſcim⁹. Hec ille. Jdeoqꝫ op⁹ eſt inq̃rere ⁊ verba dei audire vt ſciam⁹ curare ⁊ cauere. Si eñi inq̃rim⁹ ⁊ cõſulim⁹ medicos de infirmitatib⁹ corpalib⁹ q̃nto magis debem⁹ inq̃rere ⁊ ꝯſulere de peccatis. Ad id eſt auctoritas Aug. xxj. de ciui. dei. ca. vlt. dicẽtis ſic. Que ſint illa pctã que impediũt ꝑuentionẽ ad regnũ dei difficillimũ eſt inuenire ⁊ periculoſiſſimũ diffinire. Ego inq̃t certe vſqꝫ ad hoc tp̄s cũ inde ſatagerem ad eoꝝ indaginẽ ꝑuenire non potui. Hec Aug. B Sed põt queri q̃re voluit deus pctõꝝ qualitatẽ occultam nobis fieri quo ad plurima eoꝝ. Rñdet ibidẽ Aug. ſic. Fortaſſis inq̃t propterea latent ne ſtudium ꝓficiendi ad omnia pctã cauẽda pigreſcat: qm̃ ſi ſciret q̃ vel q̃lia ſint delicta pro q̃bus etiã ꝑmanẽtibus nec ꝓuectu vite melioris interceſſio ſit a ſctis inq̃rẽda ⁊ ſperãda eis ſecura ſe obuolueret hũana ſegnitia: nec inuolui talib⁹ implicamẽtis vllius virtutis expeditione curaret. Hec ibi. O ꝗ hõ diſce q̃ peccata ſint ꝯfitenda: ⁊ q̃re talẽ ꝯfeſſorẽ q̃ melius nouit diſcernere. Scd'a regula ꝙ quicũqꝫ facit aliq̃d de quo dubitat eẽ pctm̃ mortale: talis peccat mortalr̃: q2 diſcrimini mortalis pctĩ exponit ſeip̄m. vñ Bona. ſup. iiij. di. xvij. dicit ꝙ dubitãs de aliquo pctõ cõmiſſo ſi eſt mortale vel veniale tenet̃ cõfiteri de diſcrimini ſe exponat. Hec regula etiã ponit̃ per Anto. vbi. ſ. C Tertia regula ꝙ ignorãtia non ſemꝑ excuſat hoĩem a pctõ q̃n illud ſit mortale. Declarat̃ ſm Bona. ſuper. ij. diſ. xxij. Rich. alioſqꝫ: q2 ignorãtia q̃dã eſt inuincibilis: vt in infantib⁹ ⁊ amẽtibus: ⁊ hmõi ignorãtia excuſat a toto. Silr̃ in ebrijs q̃n ſine culpa incidit quis ebrietatẽ: q2 nõ aduertit fortitudinẽ vini: vt noe excuſat̃: al's ſi ex culpa: nõ excuſat̃ a toto ſꝫ a tanto: vt Loth. Jtẽ ignorãtia q̃dam eſt vincibilis ſ. craſſa ⁊ ſupina: cũ quis ex negligentia nõ curat veritatem diſcere cũ poſſet: ⁊ hec excuſat a tanto ſcꝫ ꝙ nõ eſt tã graue pctm̃: ſed nõ excuſat q̃n ſit mortale in his q̃ ſunt de precepto diuino ⁊ nature. xxxviij. diſt. Qui ea. Deniqꝫ alia eſt ignorãtia affectata: q̃ quis non vult ſcire vitatẽ vt liberi⁹ peccet: ⁊ hec nõ excuſat nec alleuiat pctm̃: vt dr̃ in Angelica: q̃n potius grauat. Sicut exẽpli grã. Si ſeruus nec vult audire verba dñi ſui nec facere grauius offendit q̃ꝫ q̃ audit tñ non implet. Ex his ptꝫ quõ

ſit cōfitendum de huiuſmodi. D

Circa ſecūdū de regulis

petōꝝ q̄ accipiunt̄ ex pte dilectionis: ⁊ ſic in ordine ad p̄dicta. Quarta regula dı̄ ꝯrietas diuine charitatis. Et eſt talis. Oē qd̓ directe ꝯriat̄ diuine charitati eſt pctm̄ mortale. Et hāc ponit Tho. ij. ij. q. lix. arti. iiij. Rō: qꝛ charitas ⁊ pctm̄ mortale ſunt ꝯ̄ria que ſe mutuo nō cōpatiunt̄: vt dicit Aug. ſup Jo. Nam ſm̄ Rayne. in ſumma. per charitatem mēs ꝯuertit̄ ad deū ⁊ deo ꝯiungit̄. ſ. Jo. iiij. Qui manet in charitate in deo manet ⁊ deꝰ in eo ⁊c̄. Sed ꝑ pctm̄ mortale mens auertit̄ a deo. Sic ergo ꝯuerti ad deū ⁊ auerti a deo nō poſſunt in eodē hoīe eſſe ſīl̄: ſic charitas ⁊ pctm̄ mortale. Proinde oē qd̓ eſt ꝯ̄ charitatem dicere: ſicut odire deum: blaſphemare: idolatrare: peierare in noīe eius ⁊ hmōi: eſt de genere ſemꝑ pctm̄ mortale. Si aūt aliq̄d nō ſit directe ꝯ charitatē dei: lꝫ ſit ꝯ̄ feruorē charitatꝭ veniale eſt: puta ſiq̄s nimis diligit diuitias ⁊ hmōi: tn̄ citra deum: ita ꝙ ꝓpter amorē talē creature nullo mō vellet facere ꝯ̄ dei p̄ceptū veniale pctm̄ eſt: alioq̄n ſi in tantū diligeret ꝙ ꝓpt̄ amorē. ſ. diuitiaꝝ vel honorū vel filioꝝ et hmōi paratꝰ eſſet facere ꝯ̄ dei preceptum: eſſet ꝯ̄ charitatē ⁊ mortale.

Quinta regula dı̄ offēſa fraterne dilectionis. ſ. ꝙ oē illud in q̄ notabiliter offendit̄ ꝯ ximi dilectio: eſt mortale pctm̄. Dı̄ notabiliter: qꝛ ſm̄ Tho. ij. ij. q. lxvj. ar. vj. id qd̓ modicū eſt rō appꝛhendit q̄ſi nihil: ex. ij. phyſ. idō in modico offendere veniale reputat̄: puta furari obolū vel acum. Sꝫ notabiliter offendere ꝯ̄ charitatē ꝓximi mortale eſt. Exēplū de ſingulis p̄ceptis ſecūde tabule. ſ. de ꝓximis: ſiq̄s patrē vl̄ matrē notabilit̄ exaſperat: vel ꝓximū in corpe vel rebꝰ vel proie vel fama ledit aut ledere intēdit notabilit̄ in aliq̄. Sil̄iter ſiq̄s minꝰ iuſte iudicat ꝓximo: vl̄ calūniat̄ vel opp̄mit illū: oīa hmōi ſunt ꝯ̄ preceptū charitatis: ꝗ ⁊c̄. E Sexta regula dı̄ ꝯ̄riatio ꝯſcientie ꝓprie aliq̄d dictātis: ſcꝫ ꝙ oē qd̓ fit ꝯ̄ cōſcientiā edificat ad gehēnā. Hanc ponit Aug. xxviij. q. ſ. oēs. §. ex his. Et intelligit̄ ſi ꝯſciētia ſit fixa ꝙ illud ſit mortale. Sil̄iter ſi ꝯſciētia eſt dubitans de hoc vt patuit ex ſcd̓a regula. Si autē ꝯſciētia eſt timida de hoc ⁊ ſcrupuloſe titubās dūmodo ſub cōditione actualiter vel habitualiter nolit peccare mortal̄r nō peccat: ſm̄ Antoninū flor. vbi. ſ. et Aureo. in compen. niſi eſſet in his que ſunt manifeſte ꝯtra legē dei ⁊ nature. Ratio regule eſt ſm̄ Tho. in quodlibet. iij. q. antepenul. qꝛ actus hūanus iudicatur ſm̄ id in qd̓ volūtas fertur. Nam ⁊ Hiero. xxiiij. q. ſ. c. Odi. dicit: ꝙ deus iudicat cauſas potius ꝙ opera. Sicut exempli gr̄a. Siq̄s volens occidere patrē occidit ceruū: patricida eſt corā deo. Et ecōuerſo: ſiq̄s volens occidere beſtiam occidit hominē debita diligentia adhibita nō eſt homicida. Sic ad ꝓpoſitum qui in ꝯſcientia dictat hoc non eſſe faciendū qꝛ mortale eſt: ſi contra cōſcientiā facit iudicatur reus. Unde o tu peccator diſce ꝙ de oībus que feciſti ꝯtra charitatē dei et etiā ꝓximi et ꝯtra ꝯſcientiā debes cōfiteri. Exemplū legit̄ in ſpeculo diſt. iij. exem. ix. ꝙ q̄dam nō tenens conſcientiā rectā in cauendis vitijs infirmatꝰ corā aſtātibꝰ dixit. Ecce video infernū apertū: et ſathan et caipham cū ceteris q̄ occiderūt xp̄m in ꝓfundis ⁊ flāmis tartari. Inter quos heu mihi infelici locū ꝑditiōis ꝯſpicio paratū. Cūq̄ exhortaretur ad penitentiā ⁊ ſpem: r̄ndit deſperan̄. Non eſt mihi tēpus penitēdi cum iam viderim iudiciū meū: et ſic expirauit. F

Circa tertiū de alijs regulis

que accipiūtur ex pte volūtatis: et in ordine ad predicta. Septima regula dicit̄ ꝯſenſus rationis. Et ponit eā Cancellarius pariſienſ. et Antoninꝰ vbi ſup: videlꝫ ꝙ nullum eſt peccatū mortale actuale abſq̄ conſenſu deliberato rōnis vero vel interpretatiuo. Et declaran̄. ſubdit. Interp̄tatiuū autem ꝯſenſum eſſe dicimus dū habuit rō tempus ſufficiens deliberandi et circa q̄ vitiāda eſſe peruigil tenebat: et nō reſtitit dū repugnare debuit. Nam ſicut qui tacet ꝯſentire videtur: vt dı̄ de reg. iuris. ſic q̄ nō reſiſtit dū debet interp̄tat̄ ꝯſentire: queadmodū q̄ nō reſiſtit ſerpenti intranti ſinū eius. Ad idem de pe. di. ſ. c. voluiſſent. Greg. dicit: ꝙ quicunq̄ nunq̄ peccare deſinūt dū viuūt: tales oſtendunt. ſ. interp̄tatiue, ꝙ ſemꝑ in peccato manere cupiunt: et ꝑ cōſequēs iuſte in ꝑpetuū in peccatis damnari digni ſunt. Ratio autē huiꝰ regule dicte eſt: qꝛ vt Aug. xv. q. ſ. ca. ſ. dicit. Peccatū viq̄ adeo voluntariū malum eſt ꝙ niſi ſit voluntarium nullo modo pctm̄ eſt: ꝗ ptꝫ regula. G Octaua regula dicit̄ finalis intentionis: videlꝫ ꝙ oīs actus intētus ad pctm̄ mortale p̄ncipaliter eſt mortalis: etiā ſi nō ſequat̄ intētū. Et h̄ ſm̄ Antoñ.

H q̇ ſit ꝯſenſꝰ interpretatiuꝰ

ſiue intendat actu ſiue habitualiter: qđ ſcit ꝑ hoc ꝙ ſi talis operãs interrogat᷒ cur hoc facit: rideret. Ad hũc finẽ feci ꝛc. Hec regula ꝓbat ꝑ verbũ xp̄i Matth. v. dicẽtis. Qui viderit mulierẽ ad cõcupiſcendũ eã iam mechatus eſt in corde ſuo. Ex hoc ptʒ primum documentũ ꝙ ſi deliberate cogitat ad peccãdum cũ aliqua: et quotiẽs ad hunc finẽ illã alloquit vel aſpicit vel mãcipat vel amplexatur ꝛc. peccat mortaliter totiens: dũmodo interior intẽtio ꝛ actio exterior ſunt ſeparata ſm tẽpus: et ſic ſunt diuerſa pctã. et ideo ſingula confitenda ſm docto. vtputa plura deordinata ꝛ deordinationes. Secus ſi ſunt cõiuncta ſm tẽpus ꝛ coordinata vt cauſa et effectus: qꝛ ſic ſunt vnũ peccatuʒ formaliter illa plura. Scđm documẽtũ: ꝙ ex quo cogitatiõis ꝛ intẽtionis ſpecies ex obiecto iudicatur: ideo debet hõ ꝯfiteri ſi illud peccatuʒ voluit exercere cũ virgine vel coniugata vel vidua. Nam ſiqs deliberate intẽdit peccare cũ ꝟgine: eſt ſtupri ſpecies: ſi autẽ cũ cõiugata: eſt adulteriũ: ſi cu vidua voto cõſecrata: eſt ſacrilegiũ: ſi cũ cõſanguinea: inceſtus eſt ſi ꝯtra naturã: ſodomiticũ eſt: et ſic debet cõfiteri. Nona regula dicit nimie affectionis: q̄ accipit ab Aug. xxv. di. §. Criminis. et doc. videlʒ ꝙ nullũ eſt adeo pctm̄ veniale q̄n fiat mortale dũ nimis placet: hoc eſt duʒ ꝯſenſus fit vt ĩn mortale vel dũ cõtemptus ſequit: qꝛ ſic fit mortale ꝑ cõtemptũ. Vñ de pe. di. j. tres ſunt in gloſa: ſcribit ſic. Siquis ꝯtemnit venialia ꝓpter cõtemptũ eoꝝ conſtituit dignus morte eterna. Sicut ſiqs contemnit obſtruere foramina nauis: ſubmergitur. Et ecõuerſo. nullũ pctm̄ eſt adeo mortale q̄n fiat veniale dũ diſplicet. i. non placet conſenſu deliberato. D Et hoc claret ex regula ſeptima p̄dicta. Nam nec pctm̄ mortale nec etiã veniale dicit pctm̄ actuale niſi ſit voluntariũ: qꝛ nemo peccat etiaʒ venialiter niſi cũ habet volũtatis vſum. Et nemo etiã venialiter peccat in eo qđ nullo modo põt ꝓhibere: nec etiaʒ potuit p̄cauere: vt ptʒ ſm Bonauen. ſup. ij. di. xlj. O ergo hõ nõ potes ꝯqueri ꝯtra deũ: qꝛ ſi vis potes deo auxiliante cauere om̄e pctm̄. Nam licet oĩa venialia p̄caueri vel ꝓhiberi nõ poſſunt q̄n in aliqđ eoꝝ tota vita incidat qs: tñ nullũ eſt ſingulariter qđ nõ poſſit precaueri. Hec Bonauentura. Decima regula đr penitentie actionis: videlʒ ꝙ omne pctm̄ quãtũcũqʒ mortale ꝛ graue ꝑ penitentiaʒ veram ſequentem fit veniale. i. venia dignum. Unde Matth. iiij. Penitẽtiã agite appropinquabit em̄ regnũ celoꝝ. Et ad p̄miſſa ponemus finale exemplũ in ſpeculo exem. diſ. vij. exemplo. liiij. ꝙ in anglia rector cuiuſdã eccleſie pecunioſus et luxurioſus infirmatus grauiter ordinem predicatoꝝ intrauit. Et cũ aliquãtulũ cõualuiſſet exiuit ꝛ multis ſe criminib᷒ expoſuit. Unde vidit in ſomnijs xp̄m dñm in aere ſedentem ad iudicandũ: et oĩa pctã ſua ſuper caput ſuum eſſe ſcripta: et infernum ſubtus biantẽ ad ſe recipiendũ. Cunqʒ territus ad xp̄m reſpiceret vidit terribilẽ ꝛ intolerabilẽ plus q̄ infernũ ꝛ dicẽtẽ aut ſoluat ꝓciũ pro pctĩs: aut in infernũ vadat. Euigilãs cuʒ lachrymis ꝯfeſſus eſt ꝛ habitũ ordinis reſumpſit: et dimiſſa ſunt ſibi pctã. Poſt menſem migrauit ſacramẽtis munitus in xp̄o: ꝛ ſaluatus eſt ꝓut reuelatũ eſt ꝯfeſſori ſuo apparendo. Rogemus ergo ieſum xp̄m ꝛc.

¶ Dñica ſcđa Quadrageſime poſt prandiũ. Sermo. xiiij. de alijs regulis pctõrum.

Non vocauit nos deus in immundiciã ſed in ſanctificationeʒ in xp̄o ieſu dño noſtro. Uerba ſũt apoſtoli. j. Theſ. iiij. et ĩ ep̄la hodierna. I Item aliud thema. A peccato meo mũda me deus q̄m iniq̄tatẽ meã ego cognoſco. Pſ. l. Chariſſimi ſi diligenter aduertimus ſumme neceſſarium eſt homini cognoſcere ſua peccata: ꝛ illa ſummo ſtudio decetero cauere: ac de cõmiſſis penitentiã agere vt miſericordiã a deo poſſit obtinere. Nam ad id monet nos ratio noſtre vocationis. Quare enim nos deus vocauit et elegit ad xp̄ianitatem niſi vtiqʒ vt ſimus ſancti ꝛ immaculati ab omni peccato et digni gratia ac glorie dei: vt docet ap̄lus in ep̄la hodierna di. Hec eſt voluntas dei ſanctificatio veſtra: ideſt emundatio ab omni peccato. Et infra. Non in paſſione deſiderij ſicut ꝛ gentes que ignorant deũ. Et infra. Nõ em̄ vocauit nos deus in imũdicia. ſ. peccati: ſʒ ĩ ſanctificationẽ ꝛc. Sed q̄m initium ſanctificatiõis eſt noticia peti ꝓprij ꝛ ſuꝑpſius: ꝓut dicit Bern. Unde et Seneca in epiſtolis. Qui peccare ſe neſcit: neſcit nec vult corrigi: q̄ ꝛc. Scđo qꝛ monet rõ curationis. ſ. a pctĩs. Unde Aug. ſuper Pſal. l. dicit. Nemo eſt inſanabilior

eo qui ſibi ſanus videt. Sicut eñi infirmus
qui nō cognoſcat īfirmitatem ꝛ piculū nō cu
rāt qrere ſanitatē. Sic in ꝓpoſito multe aīe
xp̄i ſanguine redēpte heu vt videm⁹ pereūt
in pctīs: qꝛ nō cognoſcūt ſua pctā nec picula
perpendūt. Quo ꝯ Bern̄. in ſer. ꝛ Aug. in ſo-
liloquio docent ꝙ nulla breuior ꝛ melior ora
tio eſſe pōt ꝙ̄ illa oratio a ſanctis tradita. ſ.
Deus da vt nouerim me nouerim te. Jōcꝫ ꝛ
pō. orat dicēs ſupra. Amplius laua me ab ini
quitatem. ꝛ a pec. m. mū. m. Subdit. Qm̄ ini
qui. meā ego cog. ꝛc. Jtaqꝫ de pctōꝝ cogni
tione pter pdictas ſup̄ regulas ponem⁹ ad-
huc plures alias in h̄ ſermōe vt meli⁹ ſciam⁹
diſcernere inter lepzā ꝛ lepzā. ſ. mortalē ꝛ ve-
nialē. Et hec in trib⁹ articulis myſterioꝝ.
Primū de regulis delictoꝝ in ſacris.
Scōm de regul' trāſgreſſionū in p̄ceptis.
Tertiū de regul' offenſionū in ꝓmiis.

K Circa primū de ſacra-
mentis ſuſcipiēdis notandū ſm̄ doct. tradū-
tur certe regule ad cognoſcendū delicta mor
talia vel venialia. Et de iſtarum regularum
primis duab⁹ plurima ſcripſi etiā in quadra
geſimali de pn̄ia ſermone. xxxvij. L V. vide ſi
placet ibi.. Prima regula dī indigne ſuſce-
ptionis: videlꝫ ꝙ quicūqꝫ aliquod ſacr̄m ec-
cleſie ſuſcipit indigne: hoc eſt cuꝫ cōſcīa mor
talis culpe: totiēs quotiens ſic ſuſcipi peccat
mortaliter. Et hanc ponūt ꝛ tenēt cōiter do-
ctores ſuper. iiij. Declaratur ex auctoritate. j.
Coꝝ. xj. de eucharistia. Qui inquit mādūcat
ꝛ bibit indigne iudicium ſibi manducat ꝛ bi
bit. Unde de alijs etiā ſacr̄is generaliter Au
gu. cōtra Permenā. li. j. dicit. ꝙ mali omnes
dicunt pollutere ſacramentū quantū in ipis
eſt cuꝫ tamen illa ſacramenta impolluta per
maneant. Sed hoc pro tanto: quia in bonis
digne ſuſcipientib⁹ permanēt ad p̄miū in ma
lis aūt ad iudiciuꝫ. Hec ille. Jtem Bern̄. ſup
cantica ſermone. xciiij. expreſſe dicit: ꝙ abſqꝫ
ſpūſctō ſacramentū om̄e ad iudiciū ſumitur.
Jtē hoc idē patet ex rōne: qꝛ quicūqꝫ indi
gne cū conſciētia mortalis culpe ſumit ſacra
mentum: facit ſacramento iniuriam ꝛ irreue
rentiaꝫ. Sed vt Aug. lib. de vnico baptiſmo
expreſſe dicit ſic. Nulli ſacramento facienda
eſt iniuria: vt pꝫ li. originaliū: ꝫ ꝛc. Deniqꝫ
exemplificatiōe patet. Nōne iniuria fieret re
gi ſiquis eū ſuſciperet in hoſpitium ſtercore
plenū. Sic qui regē xp̄m ſuſcipit in ſacramē
to quocūqꝫ in pctīs. Exēplū de ſingulis ſacra
mentis pone. Primo de baptiſmo. Siquis
adultus baptiſmū ſuſciperet in volūtate pec
cati exiſtēs. Similr ſcdō de ꝯfirmatiōe: ſiqs
incontritus accedit. Tertio de ordinis ſuſce-
ptione. Quarto de eucharistia. Quinto de pe
nitētia ficta. Sexto de matrimonij ſacramen
to cū cōſcīa mortalis peccati ſuſcipiēdo. Et
vltimo de extrema vnctiōe ſimiliter in pecca
to ſuſcepta. Unde in Angelica ſūma ſm̄ Bo-
nauētu. dicitur ꝙ vnctio debet dari infirmis
tantū qui ī mortali peccato nō ſunt: ergo ꝛc.
Un̄ quotiēs qs aliqd ſacr̄m indigne ſuſcipit
tenet confiteri. L Scdā regula dicit in-
digne adminiſtrationis: videlꝫ ꝙ quicūqꝫ in
digne: hoc eſt conſcīa peccati mortalis vt mi
niſter eccleſie aliquod ſacramentum admini
ſtrat vel pertractat: totiens mortaliter peccat
quotiens hm̄ōi actum indigne facit. Et pꝫ
auctoritate Aug. ad Permenā: vt habet. j. q.
j. ca. Omnia ſacr̄a inqt obſunt indigne tra-
ctantibus: ꝓſunt tn̄ digne p eos ſumentib⁹.
Jtē Diony. j. ca. eccliaſtice hierarchie dicit.
Jmmundis nec ſymbola ideſt ſacramenta-
lia ſigna tangere fas eſt. Proinde Ambroſi.
Melius eſt ſacramentoruꝫ celebritatem om
nino dimittere ꝙ̄ indigne tractare. Un̄ pre-
ſbyter tenet confiteri quotiens immundus
tractauit vel miniſtrauit quodcunqꝫ ſacra-
mentum. Nota ſm̄ Petrum de palude ꝛ An
to. parte. ij. ti. ix. ca. xiij. ad oē ſacramentū ſu-
ſcipiēdū preterꝙ̄ ad baptiſmū neceſſaria eſt
vt ſit prius confeſſio de mortali nōdum con-
feſſo. Hec illi. Jn adminiſtrante autem cum
ipe nō ſuſcipit reqrit ſaltē ꝯtritio. Jtē rō
ne pꝫ. Nā Tho. in. iiij. di. xxiiij. qrit vtrū ali-
quis in pctō mortali exiſtens poſſit ſine pctō
vti ordine ſuſcepto. Et r̄ndet dī. Qꝛ ex quo lex
precepit Deutero. xvj. Juſte quod iuſtum eſt
exequaris. Jdeo quicunqꝫ hoc qd̄ ſibi cōpe-
tit ex ordine facit indigne quod iuſtū eſt iniu
ſte exequit: ꝛ ſic cōtra p̄ceptum legis facit: ac
per hoc mortaliter peccat. Quicunqꝫ autē in
pctō mortali exiſtens aliquod ſacrū officium
ꝯtractat: nō eſt dubiū qn indigne faciat: ergo
ꝛc. Addit ideꝫ Tho. ꝙ de iure naturali eſt vt
homo ſctā ſancte ꝯtractet: ideo nullus cōtra
hoc pōt diſpēſare. Un̄ concludit ꝙ quilibet
miniſter eccleſie exiſtens in pctō mortali quo
tiēs ſciēter exhibet ſe in aliquo actu vl' tāgit
res ſacras quaſi ſuo officio vtēs: totiens pec
cat mortaliter. Secus ſi aliqua neceſſitate alī
quod ſacrū ꝯtingeret vel exeqret. Sicut exē-
pli grā: ſi baptizaret in articulo mortis. Hec

Tho. Ex iſtis ꝑ exēplo pꝫ ꝙ ſacerdos in mortali exiſtens quotiēs ſciēter miſſam celebrat vel ſacrm̄ adminiſtrat alteri: vel abſoluit vl̄ baptiȝat extra articulū neceſſitatis: vel matrimonia cōſecrat: vel vnctionē extremā dat mortaliter peccat. Item ſi diaconus euangelium legit vel ſubdiaconus epl̄am ſolēniter in eccl̄ia. Itē ep̄s quotiēs cōfirmat in pctō peccat: vel ordines cōfert ⁊c. Itē opinari forſitan pōt idē iudiciū de leuāte in baptiſmo vel cōfirmatōe cū ſint actus ſolēnes. Ad hec exemplū de Oȝa ſacerdote: quē ſubito ꝑcuſſit dñs eo ꝙ arcā tetigit indigne. ij. Reg. vj. ¶ Tercia regula ḋr ꝯtempt⁹ euāgelij et gr̄e ſacramētalis ſcȝ ꝙ cōtempt⁹ de ſuſcipiēdis ſacramētis ⁊ etiā de ꝯſilijs euangelicis eſt culpa mortalis ⁊ dānabilis: ⁊ iō ꝯfiteri eſt neceſſitatis. Declaraſ qꝛ ſm̄ frēm Ange. de claua. ⁊ docto. aliq̄ ſunt ſacra oīno voluntaria: qꝛ ſine ipſis hō pōt ſaluari ſi ea nō vult ſuſcipere: vt ſunt matrimoniū ⁊ ordo: tamen ⁊ iſta tenetur hō nō ꝯtēnere q̄ſi nō eſſent ſalutifera: vt pꝫ ꝑ Anto. in ſum. qꝛ hoc ad hereſim ꝑtineret. Item alia ſunt ſacra oīno ad ſalutem neceſſaria: vt baptiſm⁹ ⁊ maxime penitentia poſt pctm̄ mortale. Simil̄r neceſſaria eſt ſaltē in voto cōfirmatio ⁊ euchariſtie ſumptio: ⁊ extrema vnctio. ſ. q. ſ. c. remiſſionē. §. ſed notandū. Et iſta ſi ex ꝯtēptu omittūtur cuȝ haberi poſſunt dānabile pctm̄ eſt. Deniqȝ ſꝫ Sco. in. iiij. di. xv. Cōſilia oīa euāgelica: puta caſtitatis: obedientie: paupertatis ⁊ alia q̄uis nō aſtringant oēs ad ſeruandum: niſi qui ſe voto ad ea obligauerūt: vt religioſi: tn̄ oēs obligant ad nō contēnendum tanq̄ nō eſſet ſalubrior obſeruatio eoruȝ q̄ oppoſitoꝝ. Unde pꝫ ꝙ cōtēnere talia eſt peccatū mortale: ⁊ confitendū. ¶ Sed pro excitatione dormitantiū dicam⁹ cōſolatoriū exemplū qḋ narratur ꝯtigiſſe in regno: videlicet iſto ꝙ q̄dā ꝑdiues cuȝ multos florenos auri cōgregaſſet in ciſtā deſuꝑ foramen habentem: ꝑ qḋ immitteret ſemꝑ ſucceſſiue plures: quidā pauꝑ eius cōuicaneus picā tenebat: q̄ ſepius ꝑ feneſtrā diuitis illius abſcōditis intrans: roſtro ꝑ foramen de florenis extrahebat quotquot poterat: ⁊ aſcendens ad pilam cucurbite iſtius que pēdebat in figurā medonis ꝓpinati (vt moris eſt) raptos florenos reponebat. Poſt multū tpis homo ille pauꝑ deficiente medone depoſuit pilam ſuā ſcȝ cucurbite: ⁊ inuenit in ea aliquot centenos florenoꝝ. Admirās de hoc iterū expo-

ſuit pendentē pilam: ⁊ ꝯſiderañ. ſepi⁹ vidit picā ibi reponētē florenos. Tādē diues ille q̄dā die effundēs de ciſta florenos ⁊ numerās vidit in multis deficere: ⁊ neſciens quo deꝑijſſent triſtatus eſt: ⁊ obdormitare cepit cogitādo. Inſuꝑ pica veniēs rapuit vnū ex florenis effuſis in mēſa: excitatuſqȝ repente diues vidit illā rapientem: ⁊ cognouit vt in iudiciū attraheret illū pauperē cōuicaneū. Tūc in iudicio interrogat⁹ ille pauper dixit ſe nolle ꝓ illa pica in ſuis factis et rapinis reſpōdere. Quid plura? Iudiciū diffiniuit picam ſuſpēdi debere: et data eſt in manus diuitis vt ſuſpēdat. Ille aūt turbat⁹ cōtempſit ſententiā: ⁊ picā illā eliſit ad parietem. Tūc pauꝑ ille recōueniens diuitē de hoc ꝙ picā ꝯ ſentētiā iudicij tam dire occiderit aliter q̄ diffinitū fuerat: ecce in iudicio de homagio q̄draginta florenoꝝ auri diues cōdēnat⁹ eſt ꝓ cōtēptu. Sic erit in iudicio diuino ꝙ hō ꝓ ꝯtemptu grauius punit. ¶

Circa ſecūdū de regulis

trāſgreſſionis in p̄ceptis notabim⁹ breuiter hic ſolū ꝓ memoria et fortiori mentis indagatiōe tres regulas ſuꝑ videlȝ ſer. vj late deſcriptas. ¶ Un̄ in ordine ad p̄dicta quarta regula ḋr tranſgreſſio decalogi legis: videlȝ ꝙ oīs trāſgreſſio ꝯ qḋcūqȝ p̄ceptū decalogi eſt pctm̄ mortale. Pro exēplo enarra p̄cepta decalogi ⁊ ꝙ de ſingulis neceſſario eſt cōfitendum. ¶ Quinta regula ḋr trāſgreſſionis eccl̄iaſtice inſtructiōis: videlȝ ꝙ oīs trāſgreſſio ꝯ qḋcūqȝ p̄ceptū iniūctū ab eccl̄ia eſt peccatū mortale et cōfitendum. Unde ſaluator Mat. xviij. dicit. Si eccl̄iam nō audierit ſit tibi ſicut ethnicus ⁊ publican⁹. Exēpli grā. Eccl̄ia p̄cepit ꝙ q̄libȝ in anno ſemel ꝯfiteaſ ⁊ cōicet. de pe. ⁊ re. Oīs vtriuſqȝ. Itē die feſto miſſam integrā audire. Itē in quadrageſima ieiunare: et in vigilijs apl̄oꝝ ⁊c. Itē p̄cepit man⁹ violētas ī clericū nō inijcere ſub excōicatiōe. xv. q. iiij. Siq̄s ſuadente. Item p̄cepit eccl̄iam nō infrīgere. Itē cū hereticis et excōicatis nō ꝑticipare ⁊ hmōi plura: ꝯ q̄ facere eſt mortale. ¶ Sexta regula ḋr tranſgreſſiōis p̄cepti liciti p̄ſidētis: videlȝ ꝙ oīs trāſgreſſio ꝯtra qḋcūqȝ licitū p̄ceptū ꝑtinēs ad officiū cuiuſcūqȝ p̄ſidētis ſiue eccl̄iaſtici ſiue tēporalis dū fit ex ꝯtemptu eſt peccatū mortale. Nam Roma. xiij. ḋr. Qui reſiſtit poteſtati: dei ordinationi reſiſtit. q̄ autē deo reſiſtunt: damnationē ſibi acquirūt. Un̄ Sco.

ſn.iiij.diſ.xv.dicit.ꝙ nõ implens penitẽtiã iniunctã rõnabiliter a confeſſore mortaliter peccat. Item ſiq̃s ad mãdatũ epi nõ exoluit iuſte decimas q̃s tenet: vel nõ ſeruat interdictũ impoſitũ. Siĺiter ſiq̃s ꝓuentũ iuſtus parochiali nõ reddit cũ poſſet ⁊c̃. Siĺiter ſi licito mãdato regis vel dñi ſui aut pr̃is aut matris cõtẽnit obedire: p̃ſertim in his q̃ ad ſalutẽ ptinent: mortaliter peccat. ¶

Circa tertium alie regu-

le ſequent: et ĩ ordine. Septima regula dr̃ piculoſe expoſitionis: videlꝫ ꝙ q̃cũqꝫ ſeipm̃ vel ꝓximũ ex ꝓpria culpa exponit periculo pctĩ mortalis peccat mortalit̃. Rõ qr facit ꝯ charitateꝫ. Vñ Eccli.iij. Qui amat piculum Lyra.i.occaſiones pctõꝝ: in illo pibit: ſicut auicula volitans circa laqueũ. Hec ibi. Exẽpli grã. Pñ q̃s aduertẽter inebriat ſe vel ꝓximum peccat mortaliter: ſm̃ Tho.ij.ij.q.cl. Itez dñ q̃s ocioſe viuit. Cato. Diuturna q̃es vitijs alimenta miniſtrat. Itẽ dñ q̃s ad ſalutem neceſſaria addiſcere nõ vult: et ṽbũ dei audire cõtẽnit. Itẽ q̃ cũ mulierib⁹ ſine cauſa rõnabili incaute familiariter cõuerſatur. Itẽ mulier vicina partui dum nõ cõfitetur. Siĺiter q̃ bellũ ingreſſur⁹ nõ ꝯfitet̃ ⁊ hmõi: piculo ſe exponũt. Octaua regula dr̃ ꝯſenſus aliene offenſionis: videlꝫ ꝙ q̃cunqꝫ conſentit peccanti mortaliter proximo peccat ⁊ ip̃e mortaliter. Rom̃.j. Digni ſunt morte nõ ſolũ qui faciũt ſed etiã q̃ ꝯſentiunt facientibus. Dicit̃ autẽ q̃s ꝯſentire plurib⁹ modis. iuxta illos ṽſus. Iuſſio cõſiliũ cõſenſus palpo recurſus. Participans mutus: nõ obſtãs nõ manifeſtans. Nona dr̃ ſcãdalizãtiõis. videlꝫ ꝙ q̃cũqꝫ ex ſe prebet ſcandalũ alteri vel occaſionẽ mortaliter peccãdi: etiãꝫ ſi non placeat ſibi peccat mortaliter. Naꝫ ex̃ de iniurijs ⁊ dã.dato.c. ſi culpa. ſcribit̃. ꝙ q̃ occaſionẽ damni dat: dãnũ dediſſe videt̃. Vñ et Matth.xviij. Ve hoĩ ꝑ quẽ ſcandalũ venit. ¶ Ex hoc ptꝫ ꝙ vt Aug.xxij.q.v. ille qui dicit. Qui ꝓuocat hoĩem ad iurandũ quem ſcit falſum iuraturũ eſſe: vincit homicidãꝫ: qr homicida ſolũ corpus occidit: ille autem duas aĩas.ſ. ſuã ⁊ illius. Hec ibi. Aliud exẽplũ de cõiugatis facĩẽtib⁹ dormire puellas in eadem domo in qua cũ maritis copulantur. Item aliud de mulieribus ſe ornãtibus vt ꝯcupiſcant̃: et ſic de alijs. Itez de p̃latis male viuẽtib⁹ quoꝝ exẽplo alij ſcandalizantur. Vltima dr̃ neglectionis: videlꝫ ꝙ quicunqꝫ negligit corrigere pctm̃ mortale q̃d q̃cunqꝫ duꝫ ex officio tenet̃ obuiare et poſſet facere: etiã ſi ſcandalũ nõ dedit ipſe: nec ſibi placeat: mortalr̃ peccat. Et ptꝫ ꝑ Innocen. diſt.lxxxiij.c. error. et ꝑ Greg. alioſqꝫ ibidem pluríb⁹ capitul. Exẽplũ habem⁹.j.li. Regũ. de Heli ſacerdote: q̃ ꝓ iniq̃tate filioꝝ ſuoꝝ: eo ꝙ nõ corripuit vt debuit damnatus eſt: vt dicit Hiero. Aliud exẽpluꝫ legit̃ ad idem in li. de ſeptẽ donis. et in Spe.diſ.ix. exẽplo lxxxvij. ꝙ in ordinis Ciſtercieñ. ꝑncipio quidam ip̃m ordinẽ intrauit: ⁊ tentat⁹ exire ꝓpoſuit. Cui apparuerunt pater ⁊ mater diu iam antea mortui redarguentes eum ne exiret. Et tandem cum tertia vice omnino exire vellet: apparuit ſibi mater multũ triſtis: q̃rens quare vult exire. Reſpondit ꝙ aſperitatẽ ordinis non põt ſufferre. Mater ait. Et quomõ poteris aſperitatẽ inferni ſuſtinere: cuius vide modicũ experimẽtũ. Et ecce audiuit horridũ grũnitũ porcoꝝ: vt videretur quaſi celum ſcindi: ⁊ cadere ſuꝑ caput eius. Et cũ pre timore deficeret: ipſum cõfortauit mater. Poſt hoc audiuit ineffabilẽ ſuauitatẽ oĩs armonie celeſtis. Tunc mater ait. Si vis infernũ euadere ⁊ celuꝫ tenere ꝑſeuera: et ſic perſeuerauit. O ꝰ pctõr elige ⁊ tu celuꝫ. cauendo a peccatis. Rogemus ꝰ xp̃m ⁊c̃.

¶ Poſt ſermones p̃miſſos de vitijs in generali: iam reſtat agendum in ſpeciali de vnoquoqꝫ peccato capitali cum filiabus.

¶ Feria ſecunda poſt dñicã ſcdãm. Sermõ xv. de ſuꝑbie deteſtatione: et remedio ꝯ eã.

In peccato veſtro moriemini: et q̃ ego vado vos nõ poteſtis venire Jo.viij. et in euang. hodier. Verba ſunt redẽptoris nr̃i dñi Ieſu loq̃ntis ad iudeos. ſuꝑ q̃bus ṽbis Orige. dicit. ꝙ q̃cunqꝫ non credit in xp̃m morit̃ in pctis ſuis: et q̃ intẽdit ad ꝯtraria eoꝝ q̃ ꝯſiderant in xp̃o in peccatis ſuis morit̃. Hec ille. Sed q̃d aliud ꝯſideranẽ. reperimus in xp̃o niſi maximã humilitatẽ. Nam deus ip̃e ſumme humiliauit ſeipſuꝫ carnẽ mortalẽ in vtero virginis aſſumẽdo: hũiliterqꝫ de mr̃e hũillima inter bouẽ ⁊ aſinũ naſcẽdo ĩ ſtabulo. Deniqꝫ tota vita xp̃s hũilitatẽ tenuit: et tãdem hu-

mitiſſima morte īter latrones mortu9 eſt ī cru
ce vt ſic nr̄am ſuꝑbiā ↄfunderet ⁊ hūilitatē
ſuo exēplo nob̄ cōmēdaret. Quare hec? niſi
q2 q̄ vult hr̄e grām dei ⁊ gliam celeſtē ꝑ hūi
litatē ſolā promeref: qm̄ Iac.iiij. Deus ſup
bis reſiſtit: hūilibus autē dat grām.ſ.viuifi
cantē. Unde dicit in pctō moriemini: et quo
ego vado.ſ.ad gliam ꝑ hūilitatē paſſionis
⁊ mortꝫ: vos ſupbi ⁊ increduli nō poteſtꝫ ve
nire ⁊c. vt pꝫ in euāge. Itaqꝫ de ſupbia que
aīam mortificat ⁊ gliam celeſtē perdere fa
cit tria myſteria notabimus.

Primū dr̄ deteſtationis.
Scd̄m dr̄ extirpationis.
Tertiū dr̄ remediationis. R

Circa primū de ſuperbie

deteſtatione inq̄rendū eſt: q̄re q̄libet fidelis
dꝫ ſupbiā ſumme īter oīa vitia deteſtari. Ad
qd̄ ſm̄ theologos traduntur plures rōnes.
Prima rō diuine execrationis. Intantum
enī de9 execraf ſupbiā ꝙ a principio mundi
nūq̄ aliq̄ ſuperbi placuerūt deo Judith.ix.
Superbi nō placuerūt tibi dn̄e ab initio: et
intantū ꝙ pre ceteris pctīs grauiꝰ a pncipio
vltus eſt: vt pꝫ p̄mo ī angelis quoꝝ īnume
rabilē multitudinēꝫ de celo eiecit: ꝓpt̄ vnā
ſupbiā ꝑpetue dānādo ⁊c. Itē in p̄mis parē
tibus q̄ voluerūt eſſe vt dij: quos cū oī poſteri
tate inumerabili de padiſo eiecit: ⁊ innume
rabilib9 miſerijs huius vite ſubiecit oēs vt
diſcam9 nō ſuperbire: ſꝫ hūilitatꝫ cauſam ex
his habeam9. Uñ Eccli.x. Odibilis eſt co
rā deo ⁊ hoīb9 ſupbia. Et infra. Sedes ducū
ſupboꝝ deſtruxit dn̄s ⁊ radices gētiū ſupba
rū areſecit a p̄ncipio. Itē deniqꝫ de9 intantū
odit ſuperbiā ꝙ ꝓpter eam etiā ſi lateat in
hoīe ſpūali: et q̄ ſetus videf punit illū gra
tia ⁊ ꝑmittit cadere. Bern. ſuper cantica. ſer
mone.xlj. Argumentū ſupbie p̄uatio eſt grē
Iſid. de ſummo bo.li.ij. De9 nōnūq̄ deijcit
occultā mētis ſuperbiā ꝑ carnis manifeſtā
ruinā vt humilief ſupbus ꝑ id qd̄ erubeſcit
⁊c. O q̄ hō caue. S Sed diceres. Quare
deus perſequif intantū ſupbiā? Rn̄def ſm̄
Aureolū in cōpē.li.iij.ca.xv. q2 ſuperbus id
qd̄ dei eſt vſurpat ſibi.ſ.gliam. cum tn̄ dicat
de9 Eſa.xlij. Gliam meā alteri non dabo. In
bonis enī opibus q̄ facimus duo ſunt.ſ.ho
nor ⁊ vtilitas: ſꝫ p̄mū de9 ſibi reſeruat.ſ.ſcdm
nobis tribuit. Uñ debemus deo partē ſuāꝫ
relinquere ſi nr̄a ꝑte nolumus ſpoliari. Hec
hi. Et ſic pꝫ rō. Scd̄a rō q̄re debet ſuper
bia deteſtari dr̄ inuidie perturbationis: q2 vt
Aug. dicit put allegat Aureol9 vbi ſup. ſup
bia oībus inuidet.ſ. maioribus: q2 eis non
equaf inferioribus: q2 eis equari timet pa
ribus: q2 ei equanf. Hec ille. Et ꝓpterea oēs
perturbare nitif. Uñ odibilis eſt deo ⁊ etiā
hoībus ſuperbus vt ſup. T Tertia rō dr̄
diabolice deſignationis: q2 per ſuperbiāꝫ ſi
gnū certꝫ habef ꝙ hō a diabolo poſſidef:
ſicut in caſtro erecto vexillo alicui9 deſigna
tur caſtri illius poſſeſſio ab eo cui9 eſt vexil
lū. Unde qñ in homine depoſitum eſt vexil
lum crucis xp̄i qd̄ eſt humilitas penitentie
et erigitur vexillum diaboli: ſignum eſt ꝙ
talis eſt caſtruꝫ ⁊ poſſeſſio diaboli. Iob.xlj.
Ipe eſt rex.ſ. diabolus ſup oēs filios ſuper
bie. Uñ Grego. Euidentiſſimū ſignū repro
boꝝ eſt ſupbia. Quarta rō dr̄ infatuatio
nis: q2 hoīem ſuperbia infatuat: ⁊ fatuū de
mōſtrat. Patet hoc: q2 vt dicit Greg. xxxiiij.
moral. Stultus eſt oīs ſupbus: q2 cum alia
multa ſcit ⁊ ſeipm̄ neſcit. Et q2 magna.ſ. ce
leſtia gaudia pro vili ſtercore ꝓprie volun
tatis ⁊ paruo vento glie vendit. ⁊ q2 credit
ſe poſſe cū ſua ſupbia celū obtinere qd̄ dia
bolus in celo exiſtēs ſupbiēdo perdidit. In
huius exēplū Nabuchodonoſor ſupbus in
fatuatus fuit rōnem amittēs. ⁊ vt bos fenū
comedit. Daniel.iiij. V Quinta ratio
dicitur exemplificationis. Nam videm9 na
turaliter omnia etiam animalia ferocia ſu
perbis eſſe infeſta: ⁊ humilibus mitiora: vt
daret de leone q̄ ſupbos ⁊ rubea veſte pom
poſos inuadit: proſtratis autem parcit. Si
militer dicif de vrſo ⁊ de apro ſm̄ Ambroſ.
in hexamerō. Item Ariſtoteles.ij. rhetorice
ca.vij. dicit: ꝙ canes nō mordēt eos qui reſi
dēt. Et ſic pꝫ ꝙ etiā bruta deteſtanf ſupbiā.
Deniqꝫ ⁊ ipſi ſupbi plurimi dū ↄgreganf.ſ.
deteſtari mutuo in ſeipſis oſtēdūt eo ꝙ ſeſe
mordēt. Prouer.xiij. Int̄ ſupbos ſēp iurgia
ſunt. et h̄ ob ſupbiā ſingulorꝫ. Preterea oīs
creatura deteſtaf ſupbiā: q2 vt dr̄ Tob.iiij.
Ab ipa ſumpſit initiū oīs ꝑditio: ſcꝫ in oīb9
creaturis mūdi. Cū enī p̄mo angel9 peccauit
ſupbiēdo: ⁊ tādē hō: oīa creata punita ſūt a
deo ꝑdāmō. O q̄ deteſtabile vitiū peſſimū:
o maledicta ſupbia: q̄ totū ꝑdidiſti mūdū. X

Circa ſecundū de ſuper

bie extirpatiōe q̄rif: vtrū ſupbia poſſit aliq̄
induſtria hūana ex corde penitus extirpari.
Rn̄def ſm̄ Joānē Climacū. lib. ſcale ſue: ꝙ

ſupbia eſt duplex in hoīe. Una interioꝛ q̄ eſt
in mēte: et hec extirpari vel curari non pōt
niſi a ſolo deo q̄ ſolus h̄ꝫ dn̄iū plenū ſup coꝛ
hūanū. Unde Prouer. xxi. Sicut diuiſiones
aq̄rū: ita coꝛ regis in manu dn̄i q̄cū[q̄ꝫ] volue
rit inclinabit illud. Lyra. Sicut diuiſiones
aquaꝝ q̄ ſunt ſup̄ firmamētū ab his q̄ ſunt
ſub firmamēto facte ſunt a dei volūtate ita
coꝛ regis ⁊ ꝑ ꝯñs alioꝝ hoīm ī ptāte eſt dei:
iō a deo debem⁹ petere. Itē Hiere. x. ſcribit̄.
Scio dñe q2 nō eſt hoīs via ei⁹. Lyra. i. non
eſt in ptāte hoīs recte ambulare in via iuſti
cie: ſꝫ a deo eſt. Alia ē ſupbia exterioꝛ: et hec
pōt curari facilius dei grā adiuuāte ꝑ reme
dia q̄ ſubſcribem⁹. Exēplum ad id in Antio
cho ſupbiſſimo. ij. Machab. ix. q̄ licet eſſet
hūiliat⁹ exteri⁹ qn̄ apphēdit eū doloꝛ viſce
rū ⁊ vermes ſcaturiēt. ⁊ fetoꝛ intolerabilis
tn̄ ī corde v̄itatē hūilitatis plene nō habuit
vt debuit: iō nec veniā ꝯmeruit pctōꝝ. Y
Itē exēplū aliud legit̄ in Specu. exē. di. vij.
exē. xxi. q̄ q̄daꝫ miles victorias multas fe
cit et poſtea ordinē Minoꝝ intrauit: ⁊ ad
hac etiā in ordine tētabat̄ de ſupbia: ⁊ dixit
militib⁹. Cū fuerim hacten⁹ fortis alios im
pugnando decetero volo eſſe fortis meipſuꝫ
impugnando deo iuuante. Z

Circa tertium de reme-

dijs ſupbie. Notādū q̄ plura tradant̄ reme
dia ſm̄ Anto. in. ij. pte ſumme q̄valēt facere
ne in hoīe dominet̄ ſupbia. Primū eſt xp̄i
exēplū et inſtructio ptꝫ ī euāgelio: Scdm̄
eſt exercitijs vilibus occupatio: vꝫ ablluere
ollas ⁊ ſcutellas in coq̄na: vel infirmis ſer
uire ⁊c̄. Tertiū eſt vtilitatis ꝓprie ac mi
ſeriaꝝ aīe ⁊ coꝛpis cōſideratio. Bern. Mirū
eſt vnde ſupbit hō cuius ꝯceptio culpa: na
ſci pena: viuere miſeria: moꝛi neceſſaria an
guſtia: poſt moꝛtē vermis: fetoꝛ ⁊ hoꝛroꝛ ⁊c̄.
Quartū eſt alioꝝ vite melioꝛis intuitio.
Greg. Sicut incentiuū elationis eſt ꝯſidera
tio deterioꝛis: ita cautela hūilitatis eſt cōſi
deratio melioꝛis. Un̄ perpēde ſctōꝝ vitam.
Ultimū eſt iudicij dei aduerſio: q2 de⁹
nullo modo patit̄ ſupbos q̄n humiliet ⁊ cō
fundat. pſ̄. Retribuet dñs abundanter ſcilꝫ
penas faciētib⁹ ſupbiā. Et ptꝫ ex predictis.
O ḡ chariſſimi caueam⁹ ſupbiā: deo ⁊ ange
lis ac oībus creaturis odibilē: ⁊ humillime
ꝯſternamus nos. Rogantes xp̄m dn̄m no
ſtrum vt det nobis in preſenti gratiam et in
futuro gloꝛiam, Amen,

¶ Feria tertia poſt dn̄icam ſcdam. Sermo
xvi. de ſuperbia peſſima q̄d ſit: ⁊ de eius ſpe
ciebus et filiabus.

Qui autē ſe exal
tauerit hūiliabit̄ Matth.
xxiij. c. et in euāge. hodier.
Uerba ſunt xp̄i Jeſu qui
ſuos diſcipulos ⁊ omnes
nos ſepe tam v̄bo q̄ꝫ exē
plo monuit fugere ſupbiā ⁊ ſectari hūilita
tē ꝓponēs penā ſuperbie di. Qui ſe exaltat
ſcꝫ ꝑ ſupbiā in pn̄ti: humiliabit̄. ſ. in futuro
ꝑ penā inferni. Itē ecōtrario ꝓpones meri
tū hūilitatis dicit. Et q̄ ſe hūiliat exaltabit̄
ſcꝫ in celo: propterea ⁊ redarguit ſcribas et
phariſeos q̄ vacabant ſupbie: ambitioni et
glie vane ꝑ oīa: vt ptꝫ in hoc euangelio. Un̄
de ſupbia peſſima pter ꝑdicta adhuc tria in
hoc ſermōe declarabimus myſteria.

Primū dr̄ diffinitionis.
Scdm̄ dr̄ ſpecificationis.
Tertiū dr̄ germinationis. A

Circa primū de diffiniti

one ſupbie inq̄rēdū eſt quō diffinit̄: q̄d ſit ſu
pbia vt cognoſcētes meli⁹ ſciam⁹ ipaꝫ cauere.
Ad qō notādū q̄ Aug. xiiij. de ciui. dei diffi
niēs dic̄. Supbia eſt ꝑuerſe celſitudinis ap
petitus. Un̄ ſupbus dr̄ q̄ ſupra vult videri
q̄ꝫ eſt. ſm̄ Iſid. li. Etym. Supbus eni dr̄ ſup
id qō eſt iens vel vadēs. ſ. extollēdo. Sed
querit̄: q̄re appetit⁹ ꝓprie excellētie reputat̄
pctm̄ moꝛtale ⁊ graue: cū hm̄oi appetit⁹ per
tinet ad bonū virtutis ⁊ etiā naturalis ra
tionis: q2 hō naturaliter deſiderat ꝑfectionē
boni qō cōſiſtit in quadā excellētia ⁊ hono
rabili exiſtentia. B Reſpondet̄ ad hec
ſm̄ ſctm̄ Tho. ij. ij. q. clxij. ⁊ in queſtionibus
de malo: ac Antoni. ij. pte tit. iij. q̄ appetit⁹
ꝓprie excellētie qn̄ fit ſm̄ regulā recte ratio
nis. ſ. debitis modis et medijs in operando
magna ⁊ ardua v̄tutis ⁊ ſanctitatis opa et
ad debitū finē iuxta ſuā ꝯditionē: ad v̄tutē
ꝑtinet magnanimitatis. Sicut ꝑ ꝯtrariū deficē
re ⁊ retrahere ſe ab ope magno ⁊ honoꝛe ſi
bi propoꝛtionato timoꝛe deficiēdo: pertinet
ad vitiū puſillanimitatis. Sed qn̄ q̄s appe
tit ꝓpriā excellentiā excedendo regulā recte
rōnis ſup ſuā cōditionē: vel nō ad debitum
finē: hoc ꝑtinet ad vitiū ſupbie. Sicut cum
q̄s ſacerdos vellet agere ea que ſunt tpalis

auctoritatis:ꝛ ruſticꝰea q̄ ſunt iudiciarie vel
regie dignitatꝫ. Itē ſicut etiā cū p̄mi parētes
voluerūt fieri vt dij ꝛ mali angeli noluerunt
ſubeſſe deo ꝛ eiꝰ regulꝰ obediētie. Et hmōi ap
petiꝰ eſt pctm̄ graue:imo p̄ alijs grauiꝰ mor
tale pluribꝰ rōnibꝰ ſm Anto. vbi. ſ. quarū ali
quas ponamꝰ. ℭ Prima rō cōtēptꝰ ꝛ op
poſitiōis:q2 ſuperbꝰ ꝯtēnit deū eo ꝙ nō vult
ſubijci p̄ceptis ꝛ regulis eiꝰ. Iō aſſimilaſ dia
bolo. Iob. xlſ. Ipe ſcꝫ diabolꝰ eſt rex ſup oēs
filios ſupbie. Deniqꝫ p̄ alijs vitijs opponit ſe
deo ſupbia. Uñ Boe. di. ꝙ cū oia vitia fugiāt
a deo:ſola ſupbia opponit ſe deo:ptꝫ in filijs
Nemroth:q̄ cū vellēt edificare turrim ptingē
tēꝫ vſqꝫ ad celū vt poſſent defendi a diluuio
ꝯtra deū:deꝰ cōfudit linguas eoꝝ. Idē ptꝫ in
Pharaone ſupbo bellāte ꝯ deū. ℭ Scda rō
aggrauatiōis. Nā grauius eſt a deo auerti ꝛ
peccare ex ſupbia q̄ꝫ ꝑut eſt in alijs pctis ſcꝫ
auerti ex ignorātia vel ex ꝯcupiſcētia vel ex
fragilitate:q2 p ſupbiā plus hō iniuriaſ ex
cellēti maieſtati diuine q̄ſi appetēs equalita
tē dei. Et ꝯtrariaſ p̄ ceteris charitati dei. Iō
ex ſuo genere ſupbia mortale pctm̄ eſt. Hinc
etiā eſt ꝙ vnūqdqꝫ pctm̄ qd̄ fit ex ſupbia re
putaſ grauiꝰ:ideo ipm eſt grauiſſimū. Nam
ſm Ariſto. primo Poſterioꝝ. Propter qd̄ vnū
quodqꝫ tale ꝛ ipm magis. ℭ Tertia rō ꝑ
miſſionis: q2 minora mala ꝑmittunſ ꝓpter
maiora euitāda. iuxta illud pħi in Topicis.
Inter duo mala minꝰ malū eſt eligēdū. Sed
in remediū pcti ſuperbie ſepe videmꝰ ꝙ deꝰ
permittit hominē ruere in pctā alia turpia.
Quia vt beatꝰ Greg. in moralibꝰ dicit. Deus
permittit etiā ſpūales viros cadere in luxu
riam vt recognoſcāt ipi ſuā ſuperbiam: ꝛ ſic
humilienſ. Ergo ſequiſ ꝙ ſupbia grauis eſt.
Exemplū in Vitaſpatrū de quodā tante ſcti
tatis vt quotidie paſcereſ ab angelo. Cūqꝫ
ſuperbire cepiſſet in ſe ita fuit deuictus a ſti
mulo carnis vel ad ſeculū fugere cepit: ꝓ per
ficiēda luxuria:ſed in via apud duos germa
nos religioſos hoſpitatꝰ dū ad eoꝝ inſtantiā
eos inſtrueret in ſe reuerſus penitentiā egit.

Quarta rō aiationis:ſcꝫ demonis. Nā dia
bolus in nullo ſic ꝯſterniſ ſicut in hūilitate
ita in nullo plus aiatur ꝛ ꝯfidit vincere ho
minē q̄ꝫ in ſuperbia ꝑut dicit Aug. li. de pe
nitentia. Unde legitur etiā exēplū in ſpecu.
exem. di. vſ. exēplo. xxviij. ex Ceſarij dialogo
ꝙ cum quidaꝫ magne opinionis monachus
virgo corpore vellet a quodam obſeſſo demo
nem eijcere:demon reſpondit. Iſtius nō ti
meo caſtitateꝫ nec opa:ſuperbus enī eſt:ergo
ꝛc. O ergo chariſſimi:o vere xp̄iani diſcate de
teſtari ſuperbiam. ℭ

Circa ſecundū de ſpecie

bus ſupbie. notādū ꝙ ſm Greg. xxxij. mora.
quē ſequūtur doctores:ſupbia habet q̄ttuor
ſpecies in quibus eſt peccatū mortale ſm ge
nus quando fit ſm deliberationeꝫ rōnis: vt
dicit Anto. vbi. ſ. alioquin ſi nō fiat delibe
rate venialis eſt ſuperbia. Nam qñ hō non
vult ſubijci deo ꝛ regulis eiꝰ deliberato ani
mo mortale eſt:vt patet ex predictis. alſ mo
tus ſuperbie dum eis ratio non conſentit de
liberate veniales ſunt. Species auteꝫ ſuper
bie a Greg. enumerantur ꝛ ſunt confitende.

Prima ſpecies cū qs eſtimat bonuꝫ quod
habet a ſeipo habere:hoc declaraſ ſic a docto
ribus ꝛ in angelica ſumma atqꝫ Antonina. ꝙ
ex quo recta fides tenet ꝙ oia bona ſūt a deo
auctore Iaco. ſ. Omne datum optimū ꝛ om
ne donum perfectum deſurſum eſt deſcēdēs
ꝛc. aliud tenere infidelitatis eſſet. Sed ꝙ ali
quis ꝓpter inordinatū appetitum ꝓprie ex
cellentie:ita glorieſ de ſuis bonis ac ſi ea a ſe
ipo haberet hoc ptinet ad ſupbiā vt qñ quis
bonū naturale. ſ. ingenium:fortitudinē:pul
critudinē ꝛ hmōi:vel tpale:vt diuitias:potē
tias:honores:dignitates ꝛ hmōi: vel etiam
ſpūale:vt ſapiaꝫ:predicationē:ꝓphetiā: gra
tiam ꝛ hmōi ſibi attribuit q̄ſi a ſe haberet nō
a deo:hoc eſt ſuperbia:ſicut fecit Antiochus
qui a ſe eſtimauit nō a deo ꝙ poteſtatē ha
beret in iudeos. Sic multi ex ſuperbia elati
ſunt intantuꝫ ꝙ eſtimant ſe habere diuitias
dignitates ꝛ hmōi ex ſua induſtria nō a deo
Similiter ꝙ ſapiētes ſunt:vel bene predicāt
vel ꝓphetaut ꝛ hmōi. ℭ Secūda ſpecies ſu
perbie eſt:cum quis bonuꝫ quod habet a deo
aſcribit ſuis proprijs meritis obtinuiſſe vel
obtinere. Unde ſuperbus eſtimat ꝙ meritis
ſuis bona que habet a deo acquiſierit: ſcꝫ di
uitias et alia predicta. Et ſuperbo videtur ꝙ
deus ſit tibi obligatus:contra illud ad Titū
iij. Nō ex operibus iuſticie que fecimus nos
ſed ſm miſericordiaꝫ ſuam ſaluos nos fecit.

Tertia ſpecies cum quis iactat ſe habere
bonuꝫ quod non habet vel apud ſe exiſtimat
aut plus habere q̄ꝫ habeat in veritate:vt pru
dentiam magnam in agendis:vel induſtriā
aut ingenium aptiſſimum vel ſcientiam vel
ſe ſanctioreꝫ putat ꝓpter bona opa. ℭ Quar
ta ſpecies eſt cū deſpectꝫ ceteris ſingulariter

vult videri: ſcȝ tanꝙ melioꝛ ꝑ alijs: ſicut ſcribitur Luce.xviij. de phariſeo dicēte, Nō ſum ſicut ceteri hominū ꝛc. F

Circa tertiū de vitijs que

naſcuntur ex gemine ſuperbie tanꝗ ex radice nota ꝙ ꝗuis general'r ex ſuperbia habeāt oꝛiri oīa vitia: vt dicit Greg. Propterea Caſſiodo. ſup pſ. xviij. ait. Superbia ex angelo diabolū fecit ꝛ homini moꝛtē intulit oīm maloꝝ mater ſcelerū fons: vena neqtie. Hec ille. Tamen ſpecialiter ex ſuperbia naſcuntur filie criminoſe: vt pȝ per doctores. Prima eſt ſeculi ambitio. Secunda vanagloꝛia. Tertia pſumptio. Quarta exceſſus curioſitatꝫ. Quinta rixoſa cōtētio. Sexta beneficioꝝ ingratitudo. Septima irriſio. Octaua alioꝝ temerarium iudiciū: de quibꝰ cōfitēdū eſt. Et iō alibi de certis earū vt videbit̄ neceſſe pplo tractabimus: hec ad pſens ſufficiāt. Et ꝓ finali concludamꝰ ꝙ oīs hō diligēter debet cauere ſuperbiam in ſingulis ſpeciebus ꝛ filiabꝰ: qꝛ deus ſemꝑ deſtruxit ꝛ cōfudit ſupbos. Unde beata virgo dicit. Luce.ij. Depoſuit potentes de ſede ꝛ exaltauit humiles. Item legitur exemplū etiam in Antonina vbi ſupra ꝙ dum quidam doctoꝛ magnus legeret epiſtolas Pauli: ꝛ ex ſuperbia dixiſſet ꝙ melius intelligeret ꝗ ipſe Paulus apoſtolꝰ. ſtatim eum deus ſic puniuit ꝙ oblitus eſt penitus omnis ſcientie: ita vt nec litteram cognoſceret. Rogemus ergo xp̄m ꝛc.

¶ Feria.iiij. poſt dn̄icaȝ ſc̄dam. Sermo.xvij. de ambitione que naſcit̄ ex ſuperbia.

QUi voluerit inter vos primus eſſe erit veſter ſeruus. Mat.xx. ꝛ in euangelio hodierno. Uerba ſūt ſaluatoꝛis noſtri in quibus reprehendit ꝛ cōfutauit ac fugiendum docuit ambitionis vitium periculoſum. Cum eñ chꝛiſtus predixiſſet ſuā paſſionem ꝛ reſurrectionē putaſſ. ꝛlico xp̄m in mundo regnaturum mūdialiter: filij zebedei Joānes ꝛ Jacobus queſierūt per matris interceſſione habere pꝛimatuȝ ſuper ceteros in regno xp̄i vt vnus ad dexterā ſedere alius ad ſiniſtram. Sapiebāt aūt adhuc aliquid terrenū atqꝫ carnale: ꝛ de hoc alij diſcipuli adhuc carnales indignati fuerunt. ꝓpterea chꝛiſtus dominus humilitatis magiſter redarguit tam illos duos dicens. Neſcitis quid petatis ꝛ omnes alios vt ambitionem preſidentie ꝛ honoꝛis euitarent admonuit: patet in euangelio. Itaqꝫ de ambitionis vitio propter qd̄ multi periclitāt̄ur tria myſteria in hoc ſermone declarabimus.

Pꝛimū de culpabili offenſione.
Scd̄m de moꝛtali grauatione.
Tertiū de eiꝰ mali abominatione. G

Circa pꝛimū de offenſio

ne culpabili ambitionis querit̄. vnde ambitio reputatur offendere deum culpabiliter ꝛ grauiter. Cum eñ honoꝛ ſit pꝛemiū virtutis. iiij. Ethi. ergo ſaltem virtuoſus poteſt licite ambire honoꝛes: quia ꝗlibet licite pōt appetere illud quod ſibi debet̄ pꝛo pꝛemio. Mirū eſt ergo ꝙ ꝓbo viro nō liceat honoꝛem appetere: cuȝ etiaȝ vt idem Phs. vj. Topi. dicit: ꝙ oēs homines honoꝛē appetunt. Sed ad hec respondet̄ ſm fratrē Ange. in ſūma ꝙ ſcȝ honoꝛ bene poteſt licite appeti quādo nō ꝓpt̄ ſeipm̄ homo appetit honoꝛē: ſed ad gloꝛiā et laudē dei: vel ꝓpter ſalutē animaꝝ ꝛ ſic ſoluitur obiectio: alr̄ aūt appetere ſemꝑ eſt peccatuȝ ꝓpter inoꝛdinationē. Un̄ ſm Alexā. ij. parte ſūme. ꝛ Tho. ij.ij. q. cxxxi. ambitio diffinitur ſic. Eſt inoꝛdinatꝰ appetitꝰ honoꝛis vel potētie vel dignitatis. Et qꝛ inoꝛdinatus appetitus opponitur oꝛdinato: ergo ambitio pctm̄ eſt: ꝛ hoc declarat̄ ex triplici rōne.

Pꝛima rō oꝛiginationis.
Scd̄a contrariationis.
Tertia inoꝛdinationis.

Pꝛima rō oꝛiginatiōis: qꝛ a peſſima radice ꝓpagat̄. Naȝ Aug. lib. de vera religione dicit ꝙ ambitio pꝛocedit ex ſupbia et cupiditate: que ſunt grauia peccata. Sed qꝛ omnis arboꝛ mala fructus malos facit. Matthei.vij. ergo ſicut fructus eſt infectus qui ex infecta radice vel arboꝛe generatur: ita ꝛ actus humanus q̄ ꝓcedit ex peccato opoꝛtet ꝙ ſit peccatum. Hec Alexan. Secunda rō contrariationis: quia generalis regula eſt ꝙ oē illud eſt peccatum moꝛtale quod cōtrariat̄ directe charitati dei vel pꝛoximi: vt patuit ſermone dn̄ice: ſed ambitio eſt huiuſmodi. Un̄ j. Coꝛin. xiij. Charitas non eſt ambitioſa. vbi Glo. dicit. i. non vult alijs pꝛeponi. Charitas eñ diligit ꝓximum ſicut ſeipſum: ꝛ ideo non vult ꝓximum ſubijcere ſibi ſꝫ ſocium eſſe imo appetit ſeruire ꝓximo ꝛ nō ſibi ſuiri. Sicut

Filius hoīs nō venit miniſtrari ſed miniſtra-
re. Deniq̃ ambitioſus facit etiā deo iniuriaꝫ
cōtra charitatē: dū vult dignitatē vel hono-
rē aut preſidētiā ab homine: q: ſicut iniuriaꝫ
faceret regi q̄ ſine regis cōſenſu ab aliq̄ vellet
preſici in regno vt eſſet loco regis: ſic q̄ digni
tatē q̄rit ab aliquo alio ꝙ a deo. Heb. v. Nec
quiſq̃ ſibi ſumat honorē: ſꝫ qui vocatˀ a deo.
H Tertia rō inordinatiōis: q: ſm Tho. vbi
ſup̄. Honor ordinate debet exhiberi ꝓ reuerē
tia excellētie v̄tutis vl' dignitatis hoīs. Hoc
aūt ꝙ hō excellit aliū hoīem non habet hō a
ſeipſo ſed eſt quoddā diuinum in eo donū a
deo datū ibi: ideoq̃ ex h̄ nō debetˀ ſibi p̄nci-
paliter honor: ſed deo cuius eſt et a quo. Iteꝫ
hoc et hō excellit datˀ a deo homini ꝓpterea
vt aliis ꝓſit. ꝓpterea nō ordinate appetit hō
honorē vel preſidētiā niſi appetat ꝓpter deū
ei deſeruiēn̄. vel vtilitatē alioꝝ. Et q: ambi-
tioſus inordiāte appetit: q: nō ꝓpter p̄miſſa:
ideo ambitio pctm̄ eſt: et eoipſo quo appetit
ſe indignum honori reddit vel preſidentie: q:
eoipſo vitioſus eſt et prauus: qui nō eſt dignˀ
honore. iiii. Ethico. Exemplū ſm Ber. de vm
bra que inſequentē fugit: et fugientē ſequitˀ
Proinde. ſ. q. ſ. c. p̄ūcipatus. dicit ꝙ ambitio-
ſus ad prelationem etiam ſi ſanctus ſit repro
batur. I

Circa ſecūdū de mortalí

grauatione queritˀ: vtrū ambitio ſemꝑ gra-
uat hoīem mortaliter. Rūdetˀ ſm Anton. ii.
ꝑte ti. iii. c. v. et etiā in Angelica. ꝙ nō ſemꝑ: ſꝫ
appetitus honoris vel p̄ſidentie vel potentie
inordinatus pōt eſſe tripliciter: et ſic grauare
poteſt mortaliter. Primo qn̄ appetit hono
rē de excellentia quā non habet qd̄ eſt appe-
tere honorē ſupra ſuam ꝓportionē vt ſi ma-
lus vult honorari tanq̃ bonus: vel ac ſi eſſet
ſanctus: et tn̄ nil curat de virtute: vel ſi deſide
ret regimē et preſidentiā que nō debetur niſi
virtuoſis: vt eſt prelatio eccleſiaſtica. Unde ꝓ
generali regula tenendū eſt ſm Angelicā ꝙ
quicūq̃ appetit aliqd̄ beneficiū eccleſiaſticū
vel etiā officiū ſeculare aut principatū ſciens
ſe indignū ad illud rōne criminis vel ignorā
tie et hmōi peccat mortaliter. Et rō: q: delibe
rate vult qd̄ lex ꝓhibet. di. lxſ. miramur: et ali
bi. Secūdo qn̄ appetit honorē per illicitā
media vel periculoſa: puta qn̄ q̄s appetit plu
ra beneficia eccleſiaſtica ex̄ caſum licitū: mor
tale eſt: pꝫ ex̄ de prebē. ar. c. i. q: intantū. Iteꝫ
ſi etiā licitum tamē ſimoniace vult acquirere.
Similiter ſi appetit tale officiuꝫ ſeculare qd̄
eſt ꝑiculoſum: vt ſunt telonea iniuſta vel ex-
ctiones et officia vſuraria et hmōi. Tertio
quādo appetit fine illicito. ſ. q: in ipſo hono
re conſtituit finē non referens ad honorē dei
vel vtilitatē aliorum. Unde ſi q̄s appetit di-
gnitatem que habet curā animaꝝ: vel etiam
aliud beneficiū principaliter ꝓpter honorem
videtˀ mortale. Similiter ſi appetit officium
ſeculare p̄ncipaliter ꝓpter honorē vel p̄nci-
patum: paratus quodcūq̃ mortale cōmittere
ꝓ conſequēda tali potētia vel honorificētia
mortale peccatū eſt: et ſic pꝫ. Sed magnani-
mitas virtuoſa tēdit ad honores ordinate: cū
quis v̄tuoſos actus ꝓſequitˀ intendēs princi
paliter ex illis honorare deuꝫ: vel ſeruire deo
et ꝓdeſſe ꝓximis: ſꝫ ex conſequenti ſibi ꝓue-
niat honor de q̄ gaudet et contētatur. Ex iſtis
pꝫ qūo ambitio ꝯfitenda ſit. K

Círca tertíum de abomí-

natiōe. notandū ꝙ ambitionis vitiū abomi-
nandū eſt: et fugiendū ꝓpter tria:

Primo q: multa crimina inducit.
Scđo q: quietē mentis tollit.
Tertio q: oīs iuſtus illud fugit.

Prima inquā q: multa crimina inducit. Naꝫ
Antoniˀ vbi ſupra allegat quēdam Phm di-
centem ſic. Hoc maximū malum habet ambi
tioſus: q: non reſpicit deum vel ſe vel alios:
ſed per fas et nefas et per mille ꝑicula ad di-
gnitatem tendit quā appetit: mentitˀ: adulatˀ
humilitatem ſimulat: nulli parcit etiam ſuo-
rum vt ſolus regnet. Nam ꝓpter hoc romu-
lus occidit fratrem remulum vt ſolus regna
ret. Similiter Athila occidit fratrem ſuum
Budam qui ciuitatē ſuo noīe Budā nomina
uit. Item Julius ceſar plurima bella geſſit
contra Pompeiū multis occiſis vt ſibi impe
rium vſurparet. Item Alexander magnus ex
ambitione multa bella fecit. Preterea abſa-
lon patrem ꝓprium Dauid de regno eiicere
voluit: vxoreſq̃ illiˀ publice cognouit. et ma-
le ipſe in quercu pendens occubuit. ii. Reg.
xviii. Item Athalia vt ſola regnaret omnes
filios regis occidi fecit preter Joas abſcondi
tum. iiii. Regum. xi. O quis poſſit enumera
re quanta mala fecit ambitio. Secūdo q:
mentis quietem tollit. Unde Bern. lib. iii. de
conſideratione ad Eugenium dicit. O ambi
tio ambientiuꝫ crux: quomodo oēs torques
et omnibˀ places. Nil acrius cruciat: nil mo-
leſtius inquietat: et nil apud miſeros mor-

tales celebrius negocijs eius. Hec Ber. Pro⸗
pterea fugiēda eſt ambitio. Tertio qꝛ oīs
iuſtus illud fugit. Patet hoc ꝑmo in dño Je
ſu q̄ fugit cū eū vellēt facere regē Jo.vj. Itē
Moyſes cū dñs vellet eū mittere vt eēt dux
ppl'i iſrl' excuſauit ſe Exo.iiij. Et Hieremias
cū mitteref ad annunciandū ſup regna ⁊ re
ges. Reſpōdit. A a a dñe deus neſcio loqui.
Hiere.j. Itē Marcus euāgeliſta pollicē am
putauit ſibi vt ſacerdotio reprobus haberef.
Et Gregorius magnus fugit cū in papam ac
clamaref. Sic innumerabiles iuſti ambitio⸗
nē deteſtati ſunt. Rogem⁹ ergo dñ3 ieſu3 ⁊c.

¶ Feria quinta poſt dñicam ſcdam. Sermo
xviij. de vana gloria pomparum variarum ⁊
preſertim in ornatu.

Homo quidam
erat diues ⁊ induebatur
purpura ⁊ biſſo Luc.xvj.
⁊ in euāg. hod. Verba ſūt
dñi Jeſu: qui in hoc diui⸗
te plurima vitia inſinuat
ꝓpter que dānatus eſt. Nā ꝑmo inſinuat ꝙ
erat valde ſuꝑbus pōpoſus ⁊ vanigloriosus
in hoc qđ dicit: qꝛ induebaf purpura.ſ. ad pō
pam glorie ſue. Scđo ꝙ erat carnalis ⁊ deli⸗
tioſus in hoc qđ dicit. Et byſſo indutū ꝓ de⸗
litijs carnis. Tertio ꝙ erat guloſus: qꝛ epula
baf inquit ſplēdide. Quarto ꝙ pctis lingue
erat plenus.ſ. mendacijs: iactantijs: falſidi⸗
cis: detractionibus: piurijs ⁊ hmōi. Ideo di
cit xp̄s: ꝙ in lingua cruciabaf acrius in qua
refrigerari petebat: vt ħ dictat Ber. Deniq3
quinto ꝙ erat miſericors pauperibus: qꝛ La
zaro mēdico nec micas dabat: vt hec patent
in euang. Ex quo aūt diues iſte damnatus in
ter alia vitia denotaf de pōpa vaneglorie in
veſtiū ornatu: de hoc tria myſteria in hoc ſer
mone declarabimus.

Primo de deſtabilitate.
Scđo de mortalitate.
Tertio de varietate. L

Circa primū de deſtabili

tate pomparum in veſtibus ⁊ ornatu vel ap⸗
paratu. notandum ꝙ plures ſunt conſidera
tiones que corda hoīm retrahūt ab affectōe
pōpe ⁊ hmōi vaneglorie in veſtibus vel or⸗
natu ⁊ deteſtari faciunt: ſicut hortaf etiā ſcri
ptura Eccl.xj. In veſtitu ne glieris vnq̄ nec
in die honoris tui extollaris.ſ. in ſuperbia3
pōpoſam: ⁊ hoc ꝑ alio themate. Prima cō
ſideratio eſt ꝑmordialis oſtēſio: qꝛ deus cum
hoīem creauit: ꝑcioſam aīam eius ad imagi
nem ſuā factā ſub vili carnis ſacco abſcōdit
ad oſtendēdum ꝙ corpus noſtrū vile non de
bet ꝑcioſum tegumētum habere. Deniq3 de⸗
us qñ eiecit primos parētes de paradiſo nō
fecit eis tunicas ſericas ſed pelliceas: de pel⸗
libus.ſ. animaliū. Geñ.iij. vt cognoſcerent ſe
ſimiles beſtijs effectos ⁊ viliter induendos
ad tegēdum nuditatē ⁊ frigus arcēdū. Sed
vnde adinuēte ſunt tot ꝑcioſe veſtes modo?
Reſpōdet Antoni. flor. parte.ij. ti.iiij. c.v. ꝙ
adiuuenit ꝑſumptio nouitatu3 que eſt filia
vaneglorie ⁊ vanitas hoīm que ꝑus pānos
laneos ex lana ouium confecit. Poſtea ſcđo
lineos in molliciē carnis ex corticibus herba
rum adiunxit conterendo. His nō contenta.
Tertio ſuꝑinduxit ſerica ex ſtercoribus ver⸗
mium. Quarto adiunxit varia ex pellib⁹ mu
riū.ſ. hermellinis: ſabellinis: vulpinis ⁊ hu⸗
iuſmodi ꝑcioſis. Poſtremo addidit gēmas:
aurū ⁊ argētum ex vanitate: ſed timēdu3 eſt
ꝙ in inferno cū3 reprobis dicant tales illud
Sap.v. Ve nobis: quid ꝓfuit nobis ſuꝑbia
aut diuitiarū: iactātia quid contulit nobis.
M Scđa eſt verecundialis confuſio: quia
ſcđm veritatē homo deberet potius verecūda
ri ⁊ erubeſcere de veſte q̄3 gloriari: qꝛ veſtis
eſt ſignū pcti parētum noſtroꝝ ꝓpter qđ in⸗
troductus eſt vſus veſtiu3. Unde Bern. Qui
gloriatur de veſte ſimilis eſt furi gloriāti de
cauterio vel auriū abſciſſione. Itē Guil. in
ſumma viti. dicit. Sicut ad gloria3 loripedi
non cedit ꝙ pedē ligneū habet: etiā ſi ipſum
pedē ligneū depingeret vel deauraret: cū nō
ſit remediū infirmitatis: ſic nō eſt ad veram
gloriā ornatus veſtium ſed ad confuſionē ho
minis: qꝛ ſignum eſt ꝙ hō habet ex pctō tur
pitudinis erubeſcentiā Geñ.iij. Tertia eſt
diuinalis dehonoratio: qꝛ per hoc ꝙ ſi homo
ſe ornat: oſtendit quaſi deus nō ſatis bene ⁊
pulcre fecerit hoīem: ⁊ ſic iniuriā facit deo:
Ideo Inno. de vilitate. c.lxv. di. Artificia⸗
lis ſpecies homini du3 ſuperducif ſiue in fa
catione ſiue in veſte hominis: artificiū artē
ſupare cōtendit creatoris. N Quarta cō
ſideratio eſt irrationalis infatuatio. Nam
fatuitas ornādi ſe oſtēdif ex multis. Pri⸗
mo qꝛ aīam ꝑcioſiſſimam ornare non curāt:
⁊ tñ vilem saccū ſtercorum.ſ. corpus magnis
expenſis ornant vt aliorum oculos in aſpe⸗
ctibus ſtercorum taliu3 paſcant: a quibus.ſ.

ſtercoribus corporis nil aliud q̄ꝫ vermes ꝛ ſerpentes hereditabūt. Vn̄ Guil. in ſumma. allegat ꝙ quidā pbs cuidā militi turpia verba ꝓferēti ait. Aut veſtes aureas depone: aut te ipſum mūdicie tuaꝝ veſtiū ꝯforma. Alius q̄ꝫ dixit. Valde mirabile ē ꝙ hoies maiores habent oculos q̄ꝫ ventrē ꝛ ora: qꝛ ꝓ oculo ſcꝫ vt videanſ glorioſi in veſtib⁹ multas expenſas ꝑdunt ſed ꝓ ore famelico ꝛ ventre ac aīa minus curant. Scd̄o fatui ſunt tales vt Seneca epl'a.iiij. ad Lucil. dic̄. Quēadmodū ſtultus q̄ equū emptur⁹ nō ipm̄ aſpicit: ſed ſtratum ꝛ frenos: ſic ſtultiſſim⁹ eſt qui hoiem ex veſte exiſtimat ꝛc̄. ſic eſt i ꝓpoſito. Tercio qꝛ ſtultus eſſet q̄s ad morte dānatus q̄ cū duceretſ ad ſuſpendiū potius cogitaret de ornatu vt ſericis funibus ſuſpēdatur q̄ꝫ quō aīas a morte tali liberaret: ſic i ꝓpoſito: qꝛ vt Aug. dicit. Nil aliud eſt tps ꝑſentis vite q̄ꝫ quidā curſus ad mortē. O ergo demētia ſumma vane glie. Quinta ꝯſideratio eſt ruinalis occaſio: qꝛ ornatus vanus multos ad laſciuiam ꝓuocat ꝛ occaſionē prebet ruine animarum. Vn̄ ꝯſideret hō ꝙ vt Greg. dicit tot mortibus dignus eſt ꝛ tot penis inferni q̄t animabus prebet ruine occaſionē: extra de iniurijs ꝛ dāno dato. c. ſi culpa. Qui occaſionē damni dat: damnū dediſſe videſ: ꝛ talis fortius damnaſ q̄ꝫ occaſionē corporalis mortis daret. Exēplū narrat Antoni. vbi. ſ. de quadā comitiſſa que lꝫ erat liberalis ad oēs pauperes ꝛ orōnibus dedita: ſed in ornatu vana: ꝛ poſt mortē apparuit cuidā deuote mulieri ſibi familiari habēs caput plenū ſerpentib⁹ mordentib⁹ et dixit ſe dānatā ꝓpter ornatū capitis. O

Circa ſecundū principale

de mortali culpa q̄ritur in q̄b⁹ caſib⁹ ſit licitus viri vel mulieris ornat⁹ ac etiā aliorūꝫ ſcꝫ domoꝝ ꝛ ſupellectiliū cultus: ꝛ in q̄bus illicitus. Rn̄deſ ſm fratrē Angelū de clauaſ. in ſumma ꝛ doc. ꝙ ad h̄ vt ſit licit⁹ req̄runtur precipue ſex. Primo recta intentio. Nam ſi fiat ꝓpter libidinē indubitāter eſt mortale: ꝛ ſic ꝓpter ſupbiā vel aliā cauſaꝫ q̄ eſt pctīn: tale erit q̄le pctīn intēdit. Nā fingere pulcritudinē nō licet: ſed occultare turpitudinē licitum eſt niſi talis occultatio fieret intentione praua. Vn̄ ꝓpter cauſaꝫ rōnabilē etiā fucare moderate licet: vt qn̄ ꝑ h̄ aliq̄ turpitudo in facie non naturalis ſed ex aliq̄ egritudine accidens occultaſ ſicut dic̄ Tho. ij. ij. q. clxix. ꝛ in Antoni. ꝛ ꝑſertim vt cōiuges ſibi mutuo placeant, ſcꝫ vir vxori ꝛ ecōuerſo. Itēꝫ cū mulier inupta ornat ſe vt placeat alicui accipere eā in vxorem nō eſt pctīn: ꝛ ſimiliter cū q̄s ſe ornat vt nō ſit in contēptuꝫ honeſtis ꝑſonis: ſꝫ fucis vti vir ſit ſine pctō ſm Alexan. iō tuti⁹ eſt cauere: vt in Angelica. Scd̄o requiriſ honeſtatis obſeruatio. Vn̄ qn̄ aliqui veſtimēta breuia portant ſic ꝙ turpia virilia apparēt vel in mulieribus pect⁹ ꝛ māmille videntur tales nō excuſanſ a mortali qn̄ notabiliter excedunt: niſi aliqua ex neceſſitate hoc facerent aliq̄: vel intra domum ſuā corā ꝓpria cōiuge quis faceret. Hec latius in Angelica. Tercio requiritur ꝑſone cōueniētia ꝛ ꝯditio. Nā alium habitū debet habere religioſus: aliū clericus: ꝛ ſimiliter aliū vir: alium mulier. vn̄ qn̄ ſine legitima cauſa mulier ornaret ſe veſte virili vel vir veſte muliebri peccaret mortaliter: vt pꝫ ibidē: ſecus ſi cā legitima. Quarto requiritur moderatio. Nā in ſuperfluitate notabiliter exceſſiua tā quo ad multitudineꝫ et diuerſitatē q̄ꝫ quo ad pcioſitatē ꝛ curioſitatem pctīn eſt mortale vt cōiter volūt docto. ꝛ iſte exceſſus ꝯſiderari debet ſm Alexan. ij. ij. ſm cōſuetudinē ꝛ morē patrie vel terre illi⁹: ꝛ ſm nobilitatē ꝑſone: ꝛ dignitatē officij: ita tn̄ in oībus intelligeſ. ꝙ aſſit intētio ſancta.

Quinto vt euiteſ nimia ſollicitatio ꝛ ſcādalizatio. Naꝫ ſi quis nimis ſollicit⁹ eſt circa ornatū ꝛ pompā vt ꝓpter hoc dimittat neceſſaria ad ſalutē vel nō curet ꝙ euiteſ ſcādalū ruine in ꝯcupiſcentiā mortale eſt. Sexto vt nouitas caueaſ adinuētio q̄. ſ. laſciuiā eſſet ꝓuocatiua: hec etiā Anto. i ꝯfeſſionali. P

Circa tertium de varietate

pompaꝝ. Notādū ſm Anto. ij. pte vbi. ſ. Multi ſunt ꝛ varij modi peccādi in pōpis ꝛ ornatib⁹. Nā primo aliq̄ gloriāſ in veſtimentis ꝛ fuca pulcritudinis vt dictum eſt. Scd̄o alij in equis ꝛ eq̄taturis ꝛ apparatu in illis ſed aduertant ꝙ angelus dn̄i de hoc redarguit Eracliū imperatorē cū crucē xp̄i portaret in hierl'm ꝛ portas clauſit ac humilitateꝫ xp̄i ſup aſinā ſedētis i exemplū ꝓpoſuit. Tercio alij gloriāſ in cōuiuijs ꝛ vaſis aureis et hmōi ſed aduertant ꝙ diues epulo ſplēdide epulans dānatus eſt. Quarto alij in edificijs et palacijs: ſed aduertant maledictionem dei Hiere. xxij. Ve q̄ dicit edificabo mihi domuꝫ latam ꝛ ſpacioſam. Quinto alij in nobilitate generis ꝛ potentia ꝛ diuitijs: ſed aduertant illud Apocal. xviij. Quātū ſe glificauit tantū

date ei tormentũ. Ultimo alij gloriãtur in lectis ⁊ lectiſternijs: ſed audiant ve maledictionis eterne a deo. Amos. vj. Ue vobis qui dormitis in lectis eburneis ⁊ laſciuitis ĩ ſtratis veſtris. Deniçꝫ tales aduertant ꝙ vt Aug. dicit. Xp̃s lectum ſuũ in quo dormiuit ꝑ mortẽ ſcꝫ crucẽ in teſtamẽto dimiſit diſcipulis: qui ergo vult cũ xp̃o q̃ſcere in celo iaceat in crucis lecto: moratur in cruce ſi vult xp̃m videre cõſiderent etiã tales qualem lectũ habebunt in futuro. Sicut exemplũ narrat Anto. ibidẽ ꝙ frater quidã viſitans quendã mundanum ſcholarẽ cõpatriotam ſuũ: vidit in illius camera põpã lecti delicati ⁊ ait ei. Chariſſime recorderis q̃d dicit Eſaias. xiiij. de talib⁹. Cõcidit cadauer tuũ ſcꝫ in morte: ſubter te ſternetur tinea ⁊ operimentũ tuũ erũt ver. Et h̃ verbũ adeo ĩpreſſum eſt cordi illius ꝙ nõ potuit quieſcere ſed religionem intrauit. Rogemus ergo xp̃m ⁊c̃.

¶ Feria. vj. poſt dñicam ſcd̃am. Ser. xix. de peccato contentionis que naſcitur ex vanitate ſuperbie.

Malos male perdet: ⁊ vineã ſuam locabit alijs agricolis Mat. xxj. et in euãge. hodier. Hanc ſñiam ꝓtulerunt cõtra ſeipſos iudei: ⁊ xp̃s dñs approbauit eã tanq̃ verã: vt dicit Lyra. Cũ em̃ ſacerdotes iudeoꝝ ſcribe ⁊ phariſei cõueniſſent ꝯtra xp̃m: ⁊ ſuperbia pleni ac inuidia cõtentioſe agerẽt ꝯtra dñm: ipſe xp̃s dñs ꝓpoſuit eis parabolã de vinea locata agricolis: q̃ ſeruos dñi occiderũt ⁊ heredẽ. Sic fecerunt iudei ꝓphetis dñi ⁊ tandẽ ap̃lis: ac ip̃m filiũ dei xp̃m occiderũt. Interrogauit ĝ xp̃s dicẽs eis. Cũ venerit dñs vinee. i. eccleſie. ſ. ad iudicandũ: quid faciet agricolis? R̃nderũt. Malos male ꝑdet: et hoc fecit ꝑ romanos ꝑdẽs iudeos: ⁊ vineã. i. eccl̃iaꝫ ſuã tradidit alijs. ſ. diſcipulis ⁊ cõuerſis ex gentibus: ꝑꝫ in euãgelio. Ex quo autẽ hec peſtis vitioſa ſuperbe cõtentionis ex vanagloria naſcitur: et eſt valde periculoſa ac dãnabilis: ideo de ipſa vt caueре ſtudeam⁹ tria myſteria hoc ſermone declarabimus.

Primũ dr̃ effugationis.
Scd̃m dr̃ diuerſificationis.
Tertiũ dr̃ circũſpectionis.

Item aliud thema pro hoc poteſt poni illud Phil. ij. Nihil facietis per contẽtionem neq̃ per inanem gloriam.

Circa primum de effugatione ꝯtentionis.

Nota ꝙ ꝯtentio litigationis reprehẽſibilis eſt ⁊ fugienda ꝓpter plures rõnes. Primo ꝓpter aſſimilationẽ. Nam ꝯtentioſus aſſimilaf diabolo. Uñ Aug. vt allegatur in ſumma vitioꝝ dic̃: ꝙ videlꝫ nihil eſt ita ſimile actib⁹ demonuꝫ q̃ꝫ litigare. Rõ: q: ſicut diabolus ſemꝑ ſuperbe et ꝑtinaciter cõtradicit deo: ⁊ ſuã ſententiã falſam defendit: ſic talis ⁊c̃. Uñ Prouerb. xvij. Semꝑ iurgia querit malus. ſ. hõ: angelus aũt crudelis mittef ꝯtra euꝫ. Lyra. ſ. vt a iudice occidatur tanq̃ſ ſeditioſus. Exemplũ etiã habemus de iudeis: quib⁹ ait Moyſes Deutero. xxxj. Scio ꝯtentionẽ veſtram ⁊ ceruicem duriſſimam: et adhuc me viuente ſemꝑ ꝯtentione egiſtis cõtra dñm: quanto magis cũ mortuus fuero. ſ. q: ꝯtentioſe ꝯtra xp̃m egerunt. Uñ tũc om̃s interfecti ſunt in deſerto deo ordinãte q̃ exierant de egypto: preter Joſue ⁊ Caleph fidelibus: ⁊ poſt xp̃i aduentũ oẽs ſunt ꝑ romanos partim occiſi: partim captiuitati. ℞ Itẽ inter beſtias aſſimilatur ſm̃ Cõmeſtorem in ſumma ip̃i cani. Nã ſi q̃ritur. Cur vl̃ vñ eſt ꝙ canis ſtatim vt ſtrepitum audit vel ſentit alicuius: latrare incipit. R̃ñdet magnus Alber. de aĩalibus: ꝙ ex innata ſibi melãcholia canis ſtatim vt ſentit aliquid latrare ĩcipit: nõ cõſiderans ſiue ſit amicus ſiue inimicus vel extrane⁹ ſit ille de quo. ſ. latrat. Sic facit hõ ꝯtentioſus: ſtatim em̃ vt fatuus canis poſtq̃ aliqua verba audierit loqui incipit ⁊ ꝯtendere: non curans an ſit ad ꝓpoſitũ vel non. Hec Cõmeſtor. Fuge ĝ o hõ ⁊c̃. Scd̃o fugiẽda eſt ꝓpter perturbationẽ: q: hõ contentioſus alios ꝑturbat: ⁊ i ſe perturbaf Prouerb. xvj. Hõ ꝑuerſus ſuſcitat lites. Et rõ: q: in ſeipſo ꝯtradictiones habet carnis ad ſpm̃: ⁊ vitioꝝ ꝯtra ſeſe ꝯtendentiũ. Nã ꝯtentio ſignum eſt ꝙ talis ſit carnalis: ⁊ caro non obedit rõni. j. Corinth. iij. Cũ ſit inter vos zelus ⁊ cõtentio nõne adhuc carnales eſtis? S Proinde Egidi⁹ de roma. lib. ij. pte. j. c. viij. tractat q̃re mulieres pluſq̃ viri ſunt contentioſe: ⁊ in litigando ꝑſeuerant. Et reſpõdet: q: in eis minus viget rõ q̃ poſſet hoĩes retrahere: ſed ſi q̃nq̃ retrahunf hoc eſt ex verecundia. Item ſm̃ alios: q: vir factus eſt ĩmediate de terra: ſed mulier de coſta viri: ſi autem coſta ꝯcuſſa

fuerit ſonat: non ſic eſt de terra: ergo ⁊c. Pro exemplo ꝯtra hec in Uitaſpa. quidã pater remedium docuit dicens. Si quis loquit̃ tecuȝ de quacunq̃ cauſa noli contẽdere cũ eo: ſi bñ dicit dic bene: ſi male: dic. tu ſcias quid loqueris: ⁊ ſic mens tua erit pacifica. Tertio contentio fugienda eſt ꝓpter vitiorũ deriuationem: ab ea eñi ſepe deriuantur plurima ſcandala: odia: diſſenſiones: rixe: ⁊ q̃nq̃ poſt verba venitur ad vbera: ⁊ aliq̃ñ tota cõitas turbatur vſq̃ ad ſanguinis effuſionem Eccli. xi. Ab vna ſcintilla augetur ignis: ⁊ a doloſo augetur ſanguis. Unde Pħs. v. Polit. c. vij. docet ꝙ ꝯtentiones in qualibet politia ſunt ſũme vitande tanq̃ cõmunitatis deſtructiue. Oh quot principes ⁊ milites inter ſe diſſidẽtes ⁊ contendentes mouent bella in quib' ſequitur pauperũ oppreſſio ⁊ plura mala. Heu iam ipletũ videmus illud Pſ. Effuſa eſt contentio ſup principes et errare fecit eos. Lyra idest iuſto iudicio de' permiſit errare illos in inuio deuiando a iudicio rõnis recte: ⁊ nõ in via ſupple dei eſſe q̃ eſt via charitatis ⁊ mandatorũ a qua deuiant. Quarto fugiẽda eſt ꝓpter acquiſitionẽ. ſ. honoris digni et gratie dei ac glie. Nã Prouerb. xx. dr. Honor eſt hoĩ qui ſeparat ſe a ꝯtentionib'. Itẽ Ro. xiij. Nõ in ꝯtentione ⁊ emulatione. ſ. ambuletis ſed induimini dñm Jeſum xp̃m: imitando ei' hũilitatẽ: et ſic habẽn. in aĩa xp̃m p gratiã ⁊c. De hoc exemplũ in fine ſermonis. Z

Circa ſecundũ de diuerſitate

ꝯtentionis. Notandũ ꝙ ꝯtentio prout eſt vitiũ ꝓprie diffinit̃ ſm Alexan. in. ij. ſũme et in Angelica ſic. Contentio eſt impugnatio veritatis cũ ꝯfidentia clamoris. vñ naſcitur ex vanaglia ſuperbie: q2 vult vincere cuȝ clamore ꝓpter apparere: et poteſt fieri diuerſis modis et cauſis. Primo modo ꝑ defenſatione v̈itatis põt fieri ꝯtentio: q2 vt ſcribit̃. xlvj. diſt. in pnci. Ruſticoꝝ arrogantia garrulitatem putat auctoritatẽ. Unde q̃ñ ꝯtra hereticos quis non cõtenderet: ruſtici ſcandalizarẽtur in tali diſputatione: ſicut narratur fuiſſe Cracouie in diſputatiõe cũ huſſitis corã rege quos mgr̃ Koȝlinczki ſagaciter verborũ multitudine et argumentorum conuicit: et huiuſmodi contentio meritoria eſt: vt dicit Antoni. ij. parte. Secundo modo poteſt fieri cauſa correctionis ſm Alexan. nec hoc eſt peccatum quando ſic neceſſe eſt fratrem corrigi. Tertio poteſt fieri cauſa diſputationis vel eruditionis: et hoc lȝ non ſit peccatum ſi fiat modo debito: poteſt tamẽ ibi ꝯcurrere veniale peccatum ex inordinato clamore: vel ex aliqua titillatione vaneglie vel honoris: ſicut legitur de apoſtolis Lu. xx. ꝙ facta eſt contẽtio inter eos quis eorum videretur maior. U Quarto cauſa emulationis: ſicut diſcipuli Joannis cõtendebant de ſuo magiſtro ſcȝ baptiſta: ⁊ de xp̃o. Sic ⁊ modo contendũt aliqui de religioſis et eorum fundatoribus: vel de doctoribus ⁊ predicatoribus: ⁊ h̃ etiaȝ lȝ ſit veniale de ſe: tamẽn ſepe cõcurrunt mortalia: puta detractiones ⁊ hmõi. Item ſimile eſt de illis qui preferre contendunt aliquem ſanctum in celo alijs. Ultimo poteſt fieri cõtentio cauſa male litigationis: vt cuȝ quis tendit contra fidem: vel contra bonos mores vel contra veritatem notabilem: peccatum mortale eſt. Si autem contenderet contra veritatem aliquam in his in quibus nullum eſſet periculum: et ex quadam leuitate non eſſet peccatum mortale. Item ſi quis etiam in notabilem iniuriam vel damnum proximi contenderet: ſicut faciunt ſepe aduocati et ꝓcuratores: vel litigaret ꝯtra iuſticiã: mortale pctm̃ eſt ſciẽter talia facere. O ꝗ hõ diſce talia confiteri ⁊c. X

Circa tertium de circunſpectione.

Notãdũ ꝙ recolligendo ex ſcripturis plura ſunt genera hoim q̃ valde circũſpecte debet hõ obſeruare vt nõ contendat cum talibus. Primo cũ diuite ⁊ potente. Eccli c. viij. Ne litiges cũ hoie potente: ne forte incidas in manus illius: non cõtendas cum viro locuplete: ne forte econtra cõſtituat litem tibi. Hec ibi. Secũdo non eſt contendendum cũ verboſo garriente. Eccli. viij. Ne litiges cum hoie linguato: ne ſtruas in igneȝ illius ligna: hoc eſt fomenta rixe amplioris.

Tertio cum peſtilente infamante: q2 talis cõuitia ⁊ infamatoria opprobria obijcit tibi. Prouerb. xxiij. Ne contendas cum peſſimis Lyra. incorrigibilibus. Y Nam talis ⁊ſi tunc non dicat infamatoria: poſtea dicit. Sicut de lupo Pħs. viij. de animalibus dicit: ꝙ cum maxime iraſcitur diſſimulat: et ſe inuadentẽ abire permittit acſi non intendat quouſq̃ impremeditatũ illum inueniat: ⁊ tũc eũ occupat ne euadat. Quarto cum vxore non tacente preſertim coram aliquo preſente. Nã ſepe ſcandala exoriuntur intra patrem et filium: et inter fratres vel vicinos propter cõ

tentiones mulierū:ſed vir ſapiens ratione de bet vti:nō litigio:⁊ vnuſquiſq̄ debet ſuā cor rigere in ſecreto. Juxta illud Apl'i. Cū patiē tia ſupportantes inuicem in charitate Eph. iiij. Sic eīm melius ſcandalū aliox cauetur ⁊ par tenetur. Quāmagni meriti ſint cōiuges ſine cōtentione viuentes. Z Exemplum legiꝭ in Uitaſpatrū:ꝙ ſancto Machario orā te vox inſonuit ad eū dicēs. Nondū ad menſuram perueniſti duarū mulierū habitantiū in prima ciuitate. Uñ Macharius veniens interrogauit illarū conuerſationē. Rñderūt ꝙ erant mulieres duorū fratrū ⁊ quindecim annis ſimul habitaſſ.nec verbum ꝯtentionis nec factū ꝯtriſtationis vnꝗ̄ ſibi inuicem fece rant:hoc audiens Macharius:edificatus receſſit. Rogem⁹ ergo xp̄m ⁊c.

¶ Sabbato poſt dñicam.ij. Ser.xx.de ſupbo rum ingratitudine ad deū ⁊ ad hoīes.

Adoleſcētior fili us peregre ꝓfect⁹ eſt in re gionē longinquā:⁊ ibi diſ ſipauit ſubſtātiā ſuā Luce xv.⁊ i euāg.hodier. Uerba ſūt ſaluatoris nr̄i parabo lice dicta:in quib⁹ deſignat ingratitudinē ho minū ad deū. Propoſuit nāq̄ parabolā tales di. Hō quidā habuit duos filios ⁊c. Lyra.i. deus ꝓ nobis hūanatus:duos filios.i.iuſtos et petōres hꝫ:qui petōres ls nō ſint ꝑ gratiaꝫ filij dei:tñ ſunt ad imaginē dei ⁊ ꝑ baptiſmū adoptati:⁊ ſic filij dei adoleſcentior.i. petōr qui morib⁹ eſt iuuenis peregre ꝓfectus eſt lō gius ꝑ pctā elongando ſe a deo:⁊ ibi diſſipa uit oīa bona gratuita ⁊ etiā nature inquantū per pctm̄ peiorauit luxuriādo cū diabolo:fa cta fame verbi diuini adheſit vni ciuiū.i.dia bolo:paſcit porcos.i.vitia ꝗ̄ immunda ſunt: et tandē in ſe reuerſus ad pn̄ias rediēs ſuſcipi tur a deo in gratiā:⁊ de hoc gaudere oportet oēs angelos ⁊ bonos hoīes ꝑut de his ps in euāgelio iſto. Ex quo aūt iſte adoleſcēs filius ingratiſſim⁹ pr̄i relinquens illū:ſignificat in gratos petōres:vt dictū eſt.⁊ videm⁹ iſtis tē poribus multos factos ingratos ad deuꝫ ad parentes ⁊ quoſcūq̄ benefactores: q̄d oritur ex radice damnabilis ſupbie. Jdcirco de in gratitudinis ſuperbia in hoc ſermone decla remus tria myſteria.

Pro hoc ſermōe aliud thema vide ex infra ſcriptis.

Primū dr̄ qualificationis.
Scdm̄ dr̄ mortificationis.
Tertiū dr̄ periclitationis.

A Circa primum de qua litate ingratitudinis notem⁹ tria precipua.

Primo quid ſit ingratitudo.
Scdo q̄t modis cōmittiꝭ ingratitudo.
Tertio de exēplari documento.

Primo ergo notandū vt nouerimus qd ſit in gratitudo ꝙ ſꝫ Tho.ij.ij.q.cvij.ſic diffinitur. Ingratitudo eſt vitium quo beneficiatus nō retribuit benefactori quod debet. Et p̄s ad uertendū eſt ꝙ p̄mo oīm ⁊ p̄ncipalius quili bet debet deo:eo ꝙ ipſe eſt p̄mū principiuꝫ a quo eſt oē bonū noſtrū. Ab ipſo nāq̄ rōna les cōditi ſumus:ab ipſo oēm creaturā ſubie ctam habemus:⁊ ſuſtentationem vite recipi mus quotidie:ab ipſo toleramur in noſtris malis equanimiter:cū tñ vt Aug. dicit. Pec cator non eſt dign⁹ etiā pane quo veſcimur:q̄ nec veſte. Jtē ab ipſo deo poſt grandia pctā reuocamur ⁊ venia datur. Ab ipſo grā datur et auxilium vt proficiamus in bono. Ab ipſo regni celeſtis gloria promittitur ⁊ redditur. Jdeo ipſi debemus ⁊ tenemur reddere amo rem:amorem:laudem et gratiarūactionem. Unde Apl's.j.Theſſa.v.ait. Jn oīb⁹ deo gra tias agite. Et Colſ.iij. Omne quodcūq̄ facis tis in verbo aut in opere:in noīe dñi ieſu xp̄i facite gratias agentes deo ⁊ patri ⁊c. Cum q̄ homo peccat mortaliter cōtra deū:offendit ⁊ non reddit ei debitum amorem ⁊ honorem: ergo ingratus eſt. Scdo debet hō parētib⁹ a quibus eſſe ⁊ educationē accepim⁹. Ter tio debet prelatis et rectoribus ac perſonis dignioribus:ex quibus communia beneficia hoīm cōmunicari procedūt. Quarto debet homo quibuſcunq̄ benefactoribus a quibus aliqua ſpecialia beneficia percepimus ꝑ quī bus particulariter tenemur eſſe grati. Unde ſi his non reddimus qd̄ debemus:ingratiu⁹ do eſt. B Sed di. Quid ⁊ qualiter debe mus reddere. Reſpondetur ſm̄ doctō.theo logos:ꝙ homo ex virtute gratitudinis teneꝭ primo beneficium recognoſcere. Scdo ꝓ ipſo gratias agere et laudes. Tertio retribuere ꝓ loco et tēpore ſm̄ ſuam facultatem: et patet infra ex dictis Senece li.ō beneficijs tertio.

Secundo reſtat notandum: quot modis committitur ingratitudo. Reſpondetur in Angelica ſm̄ Tho.ſupra.videlꝫ.ij.ij.q.cvij.ꝙ

in toto ſer modi q̄ accipiunt ex iam dictis in
p̄cedētib⁹. Primo qñ quis bñficia dei vel ho-
minū vt debet nō recognoſcit. Sc̄do qñ grās
ꝛ laudes bñfactori nō agit. Tertio qñ nō recō
pēſat bñfactori dū poſſit: videlȝ faciēdo hono
rē vel ſeruitiū vel auxiliū illi tp̄e ſuo. Ad hec
Seneca.iij.de bñficijs ordine retrogrado di-
cit ſic. Ingrat⁹ eſt qui accepit beneficiū ꝛ non
retribuit. Quo ad tertiū. Ingratior eſt q̄ diſſi-
mulat. Quo ad ſc̄dm. Ingratiſſim⁹ oīm eſt q̄
oblit⁹ eſt: ſcȝ vt nec velit recordari. Hec ille. et
hoc q̄ ad p̄mū. Quarto qñ quis in corde ꝯtē
nit bñficiū receptū vel ip̄m benefactorē q̄ſi ei
nō benefecerit: ſed male dādo beneficiū tale.
Quinto quādo murmurat vituperādo be-
nefactorē vel beneficiū vilificando. Sexto
qñ facit iniuriā vel ꝯtemptuȝ illi benefactori
vel aliq̄d reddēs malū ꝑ bono: ꝛ h̄ eſt diabo-
licum. ℭ Tertio in exēploꝝ documēto. No
ta ꝙ corā deo ingrat⁹ eſt nimis: ꝛ dānatur qñ
q̄s patrē ſuū vel matrē ꝯtēneret recognoſce-
re: ſed negaret ꝓpt̄ paupertatē vel defectū cor-
poris: ſcȝ cecitatē vel claudicationē ꝛc. Item
ſimilr qñ q̄s nō ſubuenit parētib⁹ ꝛ alijs benefa-
ctorib⁹ cū pōt vel non laudat in q̄b⁹ laudandi
ſunt. Hec Antoñ. Deniqȝ qñ q̄s patri matriqȝ
maledicit vel iniuriā facit. Preterea qñ q̄s ſū
mo deo ꝯtēptū facit maledicēſ. ſ. i tribulatōe
di. Utinā nō creaſſet me de⁹ vel de filijs etiaȝ
tale quid loquēdo vel deū blaſphemando ꝛc.
Heu q̄ȝ multi ſic peccāt.

D Circa ſecūdū de mortali offenſa

quaeritur primo vtrū ingratitudo ſit
pctm̄ mortale ꝛ ꝯfitendū ſp̄aliter. Ad qd̄ rñdē
dū ſm̄ Petrū aureo. in.iiij.diſ.xxij.q.ij.in fine
ꝙ igratitudo pōt cadere in hoīem dupliciť.
Uno mō tanqȝ circūſtātia act⁹: ſicut dū q̄s re-
cepit multa beneficia a deo: tñ concupiſcētia
duct⁹ fornicať: ꝛ ſic nō eſt ꝑ ſe ſp̄ale pctm̄: ſȝ cir
cūſtātia pctm̄ aggrauās ꝛ tūc lȝ bonū ſit ꝯfite
ri ꝙ ingratus fuerit deo: tñ nō eſt neceſſariū:
quia nō peccauit ex tali fine. ſ. intētiōe ingra-
titudinis: ſed ſufficit confiteri peccatū forni-
cationis quod cōmiſit: ꝛ hoc tenetur oīno cō
fiteri. Alio modo ingratitudo conſiderať ꝛ ca
dit in hoiem per ſe: ſicut quando nō alio fine
moueť ad tale faciēdū: niſi qꝛ deſpicit vel par
uipendit beneficia dei vel non recogitat: ꝛ ſic
eſt pctm̄ ſpeciale ꝛ confitēdum. Nā ſm̄ Tho.
ij.ij. ſimiliter Antoñ. parte.ij.ti.iij. ꝛ ſummam
angelicā quādo q̄s ex ꝯtemptu p̄termittit re-
cognitionē beneficioꝝ vel beneficiū: puta pa
trem matrem ꝛ quecūqȝ benefactorem ꝯtēnit
mortale peccatū eſt. Similiter quādo quis nō
recompenſat ſed ſubtrahit recōpenſationē de
biti qd̄ neceſſario teneť benefactori a benefa-
cto: puta nō ſubuenit ei in magna neceſſitate
cū poſſet ſubuenire: mortale eſt. Item cū quis
omitteret laudare benefactorē qui eſt laudan
dus: ꝛ ex tali omiſſione ſequeretur illi vitupe
rium vel infamia mortale eſt. Et a fortiori cū
nō ſolū pretermittit ſed ꝯtrariū agit vt predi-
ctum eſt. Sed quando p̄ter hos caſus dictos
eſſet aliqua omiſſio ſola: puta: qꝛ non recogno
ſcit vel non retribuit in his ad q̄ non tenetur
neceſſario: veniale eſt. Hec vbi. ſ. ℭ Sc̄do
queriť quid de ignorante? Reſpondeť ſm̄ An
to. ſ. cū Thoma qui ignorat beneficiū ſibi fa-
ctū nō eſt ingrat⁹ ſi beneficiū non recompēſat
dūmodo ſit paratus recōpenſare ſi noſceret.
Unde a peccato excuſať qui oblitus eſt quis
fuerit eius pater ignorans defectu rationabi
li. Tertio queriť quid de impotente. Re-
ſpondetur ſm̄ Anto. vbi ſupra ꝙ non poteſt
aliquis ſe excuſare a vitio ingratitudinis ex
impotentia ꝙ ſcȝ non poſſit recōpenſare be-
nefactori: quia ad debitum gratitudinis red-
dendum: magis attenditur voluntas q̄ȝ opus
vt dicit Seneca lib. de beneficijs. Et ideo ſuf-
ficit voluntas recompenſandi cū facultas de-
eſt. Uñ nec obliuio ex negligētia factā excuſat.

F Circa tertiū de periculo ingratitudinis.

Nota ꝙ ex igratitudie mul
tiplex periculum incurritur. Primo qꝛ gra
tia dei auferť Aug. Qd̄ deus dederat gratis
aufert ingratis. Exemplum in primis paren-
tibus quos deus in paradiſo poſuit ꝛ gratia
impleuit: ſed ꝓpter ingratitudinem eiecit.
Secūdo quia infirmitates et alia mala im
mittuntur. Nam Ezechias rex poſt percuſſio-
nem exercitus Sennacherib ab angelo dei.
Centies ꝛ octogintaquinqȝ milia: quia ꝑ gra
tiarūactione non fecit canticuȝ: egrotauit ad
mortem: vt dicit Lyra Eſa. xxxviij. Tertio qꝛ
chriſto maxima iniuria irrogatur. Unde Ber
nar. in perſona chriſti dicit. Uide homo que
pro te patior: ad te clamor pro te morior: vide
clauos quibus confodior et cum ſit tātus do-
lor plus tamen crucior ꝙ te ingratum experi
or. Et per conſequens ſequitur ꝙ etiam beate
virgini matri maior ſit iniuria. Ultimo qꝛ
aduerſario ſuper ingrato poteſtas conceditꝛ
peſſime periclitatur: ſicut patet factum in ab
ſalon ingratiſſimo ſuo patri Dauid qui male

periit in corpore ⁊ anima. Exemplū ad idē narratur ex libro apum in ſpe. diſt. v. exemplo xl. ꝙ in partibus Gallie quidam iuuenis ab adoleſcentia ſemꝑ parētibꝰ ingratꝰ ⁊ inobediēs illos et alios ad amaritudinē ꝑducebat. Tādē poſtꝙ̄ mortui ſunt parētes eiꝰ: ipē poſt aliquot annos infirmatꝰ eſt: ⁊ in agone ſumptis ſacramentis ecce demones vidit turmatim ingredientes: quos ꝗ aſſiſtebāt lꝫ nō videbāt tamē q̄ſi turmas ſtrepēn. audiebāt. Exclamauit iuuenis infirmꝰ horribiliter di. Accipite oēs arma iuuate me: q2 ecce pater meꝰ conatur me occidere: hec dicēs exiliuit: videbatur enī ſibi ꝙ in ſpecie patris ſui diabolꝰ eū occidere vellet ꝓpter rebellionē ⁊ ingratitudinē ad patrem. Nec mora cādens in terrā terribiliter clamās expirauit. Rogemꝰ ergo xp̄m ⁊c.

¶ Dñica. iij. in quadrageſima. Sermo. xxi. de execrāda vanaglīa ꝗ eſt ꝑmogenita ſuꝑbie.

CUm eieciſſet. ſ. Jeſus demoniū locutꝰ eſt mutꝰ ⁊ admirate ſunt turbe Lu. xi. ⁊ in euāge. hod. Sācta eccl'ia ꝓ p̄ſenti dñica legit euangel. quo xp̄s dñs eiecit demoniū mutū ad ſignificādum ꝙ multi ſunt quos diabolꝰ ꝑ hoc tp̄e ꝗ deberent chriſtiani loqui i pctōꝝ ꝯfeſſiōe facit mutos vt nō ꝯfiteanꝰ: ⁊ ſic in pctīs pereāt. Nā vt Lyra ⁊ doctores dictant: diabolꝰ non in ſe ſed ab effectu dr̄ mutꝰ: q2 mutū efficit hoiem pctōrē quē poſſidet vt non ꝯfiteaꝰ. Et qm̄ ſm Bonauen. ſuꝑ. ij. demones hn̄t diuerſa maledictionis officia inter ſe ꝗs eoꝝ qd efficere habeat. Taciturnitatē aūt cōfeſſionis pctōꝝ maxime facit demon ſuꝑbe vanegloriē ne pctōr ſeip̄m humiliet et accuſet: ideo demon iſte ꝗ fecerat hūc mutū fuit demon vaneglīe ⁊ ſuꝑbie. Sed ſi liberari ꝗs vult a tali demonio ⁊ quocūq3 alio accedat ad xp̄m dñm petatq3 vt liberetur: ⁊ ſic loquaꝰ in cōfeſſione. Et ſi pctōr ꝗ habebat demoniū mutū ſuꝑbie ⁊ vaneglīe. i. luciferū ab hoc fuerit liberatꝰ: tunc ꝑ ꝯfeſſionē poterit liberari gratia xp̄i ab alijs etiā demonijs. ſ. mā mona auaricie. Sathan ire: beelzebub gule: aſmodeo luxurie: leuiathan inuidie: belial accidie. Videamus itaq3 euangeliuꝫ. Ex quo autem vanagloria eſt primogenita filia ſuperbie ex qua oriunꝰ ſeptem alia ſm Grego. xxxi. moral. ⁊ tanq̄3 ꝑncipali eiecta alia ꝯſequēter facile eijciunꝰ. Jdcirco de ip̄a in hoc ſermone agen. tria myſteria declaremus.

Primū de modali notificatione.
Scd̄m de execrabili conditione.
Tertiū de mortali offenſione et cōfeſſione.

Jtem ꝑ alio themate huius ſermonis pōt accipi illud apl'i Gal'. vi. Sp̄ū ambulemus non efficiamur inanis glorie cupidi. B

Circa primuꝫ myſterium

ſcilꝫ de modali notificatione vaneglorie. tria conſideremus.

Primo qualis gloriatio reputatur vana.
Scd̄o qd ſit diffinitiue vanagloria.
Tertio quō differt vanagloria a ſuperbia.

Primo inquā conſiderandum eſt vt diſcernamus qualis gloriatio reputaꝰ fore vana. Pro quo notandum ſm docto ⁊ ſcripturas ꝙ gloriatio diſtinguitur ſic.

Primo enī quedam eſt diabolica.
Scd̄o quedam eſt beatifica.
Tertio quedam vera ⁊ ſanctificatiua.
Quarto quedam eſt vana ⁊ dānificatiua.

Primo quedam eſt gloriatio diabolica quādo quis gloriaꝰ de malicia ſua de qua Ps̄. Quid gloriaris in malicia qui potēs es iniquitate. Nico. de Lyra. q. di. Hec eſt peſſima gloria: et per conſequēs diabolica. Nam vt Metriſta ait. Dupliciter peccat qui ſe de crimine iactat: ⁊ hoc eſt diaboli ꝓpriū: quia peccat ex certa malicia. vnde diabolicū facit hominē. Propterea ibidem Ps̄. dicit. Dilexiſti maliciam ⁊ iniquitatem magis q̄3 loqui equitatem: propterea deus deſtruet te in finem: ſcꝫ perdendo cū diabolo ⁊ euellet te de tabernaculo tuo ſcꝫ per mortem. Secundo quedam eſt gloriatio beatifica: ſcꝫ que dabitur iuſtis in patria Ps̄. Exultabunt ſancti in gloria. Et idē. Gloriabuntur in te omnes qui diligūt nomē tuum: quoniā tu benedi. ⁊c. O q̄3 ſtulti qui illam pro caducis perdunt. Tertio quedā eſt gloria vera et ſanctificatiua que eſt conſciencie ſancte teſtimonium. iuxta qd̄ apoſtolus. ij. Cor. i. dicit. Gloria noſtra hec eſt teſtimoniū conſcientie noſtre ꝙ in ſimplicitate: ſcꝫ recte intentionis: ⁊ ſinceritate: idest puritate vite ſancte in gratia dei ꝯuerſati ſumus. Hec ibi. quaſi di. ſm Lyram. Jn his conſiſtit vera gloriatio hois ⁊ ſancta non in ore hominum ⁊c.

Quarto eſt ꝗdam gloria vana ⁊ damnatiua vt eſt gloria mūdana ſiue de corporalibus ſcꝫ pulcritudine: ſanitate: fortitudie ⁊ hmōi ſiue de ſpiritualibus; ſcꝫ ingenioſitate vel ſciē-

tia vel ſctitate: ſiue de exteriorib⁹ ſcꝫ diuitijs:
pōpis ꝛ hmōi in talib⁹ gloriari vanū eſt. Tū
q: nō ſunt de glorioſa cū ſint ſtercora. Ideo
j. Machа.ij. Matthias dicit. Gloria peccato
rum ſtercus ꝛ vermis: vt patet ſi ꝓſpicis ſe
pulcra. Et etiā q: grauiori ſupplicio obligāt
Apoca.xviij. quantū ſe glorificauit tam.d.i.
tor. ꝛc. Unde nō licet gloriari de hoc ꝙ quis
altius ceteris ſuſpēdit ꝛ torquet. Propterea
Aug. v. de ci. dei. dicit. Sanius videt q̄ amorē
laudis vitium eſſe cognoſcit. D Sed ſe
cundo videndum quid ſit Alexander.ij. par
te diffinit ſic. Uana gloria eſt appetitus inor
dinatus ꝛ delectatio inordinata humane lau
dis. Unde dicit gloria ſm Lyram quaſi cla
ria c mutata in g. q: eſt clara .i. manifeſtatio
nis ad laudem delectatio Ambro. de offi. Glo
ria eſt clara cum laude noticia ſcꝫ coram ho
minibus. Tertio aūt de differentia eius a
ſuperbia. Nota ſm Antoñ.ij. parte ti.iij. ꝙ va
nagloria ſue genitrici ſuperbie multum aſſi
milatur: vt quaſi vnum ſint: q: vtrobiqꝫ eſt ap
petitus ꝓprie excellentie. ꝓpterea aliqui do
ctores ponunt vtrūqꝫ pro vno capitali: tamē
realiter differunt in hoc ꝙ ſuperbus appetit
excellentiam: ꝛ ſibi apparet magnus intus: ſi
vanigloriosus appetit excellentie huius ma
nifeſtationē exterius vt laudet in ore homi
num ꝛ fame. Sed di. quare talia appete
re ſit peccatum cū tamen dicat Eccle.xlj. Cu
rā habe de bono nomine .i. fama. Et Prouer.
xxij. Melius eſt nomen bonū q̄ diuitie mul
te. Rñdetur ſm doctores: ꝙ bene curandum
eſt de bono nomine inquātuꝫ eſt vtile ad dei
gloriam ꝛ proximorum edificationem ꝛ ſalu
tem: ſed ꝓpter ſolam laudem ꝓpriam appe
tere vitium eſt ſm Tho.ij.ij.q.cxxxij. q: eſt cō
tra ordinationem diuinam. I Pro quo
notemus ſm theologos ꝙ deus benedictus
eſt menſus hominibus regulas nequis ſup
id quod prefixuꝫ eſt a diuina regula excedat
ſuper ſuperbiam ꝛ vanamgloriam. Propter
ea apl's.ij. Corꝫ.x. dicit. Nos aūt nō in immē
ſum gl'iamur ſed ſm menſurā gl'ie quā men
ſus eſt nobis de⁹. Prima regula inobediētie
p̄ceptorꝫ neqꝫ ea trāſgrediat. Scda eſt p̄emi
nētie proximorꝫ in honore ꝛ dignitate neqꝫ ta
lia appetat niſi ad ſeruiēdū deo ꝛ ad vtilita
tem proximorꝫ licitis modis. j. Corꝫ.xiij. Chari
tas non eſt ambitioſa: nō querit q̄ ſua ſunt ſꝫ
que ieſu xpi. Ubi petiſi eſt ambitio. Tertia re
gula eſt innoteſcentie bonorꝫ operū: vt nō ad
ꝓpriā laudem oſtētem⁹ opa nr̄a: ſꝫ ad dei lau
dem ꝛ proximorū vtilitatem vel edificationē
Matth.v. Sic luceat lux veſtra corā hoībus
vt videant veſtra bona opera ꝛ glorificēt ꝛc.
Quarta regula eſt glorie diuine in attributio
ne oīm bonorū: quia oīa a deo ſunt tam bona
temporalia q̄ ſpiritualia Iac.j. Ideo nō pōt
veraciter de quocūqꝫ bono gloriari cū nō ſint
ſua: ſed vt dicit per apl'm. Regi ſeculorꝫ ſoli
deo honor ꝛ gloria in oībus eſt attribuenda:
peccat homo gloriā propriā querens in quo
cunqꝫ. Unde Bern. ſuper Can. ſermone.xxiij.
Quicquid captas fauoris qd ad deuꝫ non re
feras partem dei furaris: et crimen leſe ma
ieſtatis incurris. K

Circa ſecundū de execra

tione vane glorie. Nota ꝙ deteſtāda eſt ꝛ ex
ecrāda ꝓpter plura. Primo ꝓpter altiſſi
morꝫ deiectionē: q: vt Chryſ. dicit. Cetera vi
tia tm̄mō in ſeruis diaboli habitāt: vanaglo
ria aūt etiā in ſeruis dei habitaculū reperit
ꝛ altiſſimos deijcit. pꝫ in angelis de celo i in
fernū deiectis: ꝛ p̄mis parētib⁹ de paradiſo.
Rō aūt ſm Anton. ſ. ti.iiij. eſt: q: cū rōnalis
creatura facta eſt ad gloriā ꝑpetuā: ideo natu
raliter appetit gloriā ꝛ cū nō pōt in vita ꝑpe
tuari: eo ꝙ mori oportet querit ꝑ famā in ho
minū memoria perpetuari. ideo etiā viri alte
ſanctitatis de glorie appetitu tentant: ꝛ cum
offert delectant niſi per gratiā ſe cohibeant.
Pro exēplo ꝗ dū ſanctiſſim⁹ apl'icus creatur:
quidā eleuans ſtupam accenſam in arūdine
poſitam clamat di. Pater ſancte ſic trāſit glo
ria mūdi: vt ſcꝫ caueat. L Scdo pro
pter bonorū operū ꝛ meritoriū deꝑditioneꝫ.
Unde Chryſ. ſup Matth. dicit. Sicut ex li
gno naſcit vermis qui lignū exterminat: ꝛ ex
veſtimento tinea que comedit illud: ſic de bo
nis operibus naſcit vanagl'ia perdens illa.
Hinc Aug. queſtionē pulcrā q̄s hoīm ſit me
lior. ſoluens lib. de innocētia dicit: ꝙ melior
eſt in malefactis humilis confeſſio: q̄ꝫ in bo
nis ſuperba gloriatio. Hec ille. Exēplū patet
de phariſeo ꝛ publicano orantibus Lu.xviij.
Tertio deteſtanda eſt propter crebriorem
infeſtationem. Nam veluti muſca canina in
gerit ſe crebro operi bono. M Sed que
ritur: an propter vaneglorie infeſtationem
debeat homo dimittere opus bonum. Re
ſpondetur ſm Chryſ. ſuper Matth. ꝙ vana
gloria tripliciter ingerit ſe boni operi. Pri
mo precedendo ſcꝫ per preuiam intentionē
malā: ꝛ tunc Chryſ. di. Melius eſt nō facere

bonū:puta elemoſynā ⁊ hmōi q̄ ꝓpt̄ vanam
gl̄iam facere:q2 q̄ nō facit in celo nil inuenit:
⁊ in terra nil perdit. Qui aūt ꝓpter honorē fa
cit:⁊ in terra perdit et in celo nil īuenit. Hec
ille:ergo tunc dimittendum eſt. Secundo
ingerit comitando:⁊ tunc opus non eſt dimit
tendum ſed perficiendum opus bona inten-
tione inchoatum:ſicut ſeminator nō dimittit
ſeminare propter aues deuorantes plura ex
ſemine. Exemplum narratur de ſancto Ber
nar.predicāte:cum in medio ſermonis vidēs
populum flentem incidiſſet ſibi vanagloria:
cogitauit vt dimitteret ṗdicationē:ſ3 ſpiritus
ſancti inſtinctu ait. Nō ꝓpter te cepit nec ꝓ-
pter te ꝑficiā:⁊ ſic ſermonē nō dimiſit. Ter
tio ſubſequēdo:⁊ tunc orōne vincenda eſt ſm
Chryſo. Quarto:vanagl̄ia deteſtāda eſt ꝓ-
pter difficiliorē remediationē Chryſo. vbi.ſ.
dicit. Quāto plura bona facis vanāgl̄iam nō
cōpeſcis ſ3 excitas:q2 cū omne malū ex malo
naſcit:ſola hec de bono ꝓcedit:ideo nō extin-
guit p bonum ſed magis nutrit. Hec ille. ¶
Querit ergo quid faciendū ſit ꝓ remedio.
Reſpondet ſm doct.ꝙ primū ⁊ ſummū ɔtra
vanā gl̄iam remedium eſt orationis humilis
ſupplicatio:vt dicit Chry.ſ. Scđm eſt bo-
noꝝ oīm ⁊ gl̄ie deo attributio:vt cū tibi gl̄ia
offert:dic cum Pſ. Non nobis domine:ſ3 no-
mini tuo da gloriam. Tertium eſt mortis et
penaꝝ futurarum conſideratio. Nā pauo glo
riā penaꝝ extēſarū deponit viſo pede:ſic ⁊c.
Quartū eſt execrationis dei recognitio. Nā
tā in veteri q̄ in nouo teſta.de⁹ oſtēdit ꝙ ſum
me odit vanā gl̄iam etiā in regib⁹:vt pꝫ preci
pue i ſctō rege Dauid:q̄ cū nūeraſſet ppl̄m ex
vana gl̄ia.ij. Reg.xxiiij.de⁹ p ꝓphām Gad pe
nā denūciauit vt eligeret:aut ſeptē ānis famē
i terra ſua:aut trib⁹ mēſib⁹ fugere corā aduer-
ſarijs:aut trib⁹ dieb⁹ peſtē:⁊ h̄ tertio electo ſe-
ptuagita milia mortui ſūt ex ppl̄o ⁊c. Deniq3 ī
nouo teſtamēto pꝫ ī xpo dei filio q̄ ɔtēpſit glo
riā mūdi oēm et diſcipulos q̄ de miracul' fac̄ā
gloriabant:redarguit exēplo ſathane Luc.x.
O ergo hō chriſtiane tu caue.

Circa tertium de mor

tali offenſa.notandū ſm docto.,vt in Angeli-
ca cōpen.⁊ Antoñ.habet ꝙ vana gloria ex ſe
venialis eſt ſed ſit mortalis ⁊ ɔſiteda neceſſa
rio. Primo caſu ex pte opis de q̄ q̄s gl̄iat,
Nā ſi q̄s gloriat de ope qđ eſt petm̄ mortale ⁊
deliberato aīo peccat mortaliter:ſec⁹ ſi de ve-
niali vt de mēdacio jocoſo, Secūdo caſu ex
parte affectionis:vt ſi q̄s tantū afficit ad ali
quod bonum:puta diuitias.ſciam:⁊ hmōi:⁊
ad eoꝝ gl̄iam qđ ꝑfert deo:mortale eſt:q2 cō
trariat charitati. Exemplū.ſi q̄s ꝓpter talia
bona ⁊ eoꝝ gl̄iam nō perdēda nō ɔfitet deū
vel fidē aut nō predicat vel nō dicit ṽitatem
dum tenet. Tertio caſu ex pte intēti finis.
Nā laus pōt queri aliq̄n ꝓpter vitandū ma
lū infamie:ſicut Samuel ſe laudauit.j.Reg.
xij.⁊ aliq̄n ꝓpter dei gl̄iam ⁊ ꝓximi edifica
tionē:⁊ in iſtis caſib⁹ nullū eſt petm̄. Nam ⁊
Paulus ſic commēdauit ſe.ij.Coꝝ.xj. Deniq3
aliq̄n laus querit ꝓpter lucrū auaritie ſicut
pharisei faciebant:⁊ tunc eſt mortale ſm Au
reo.in compen. Et ibi ꝓ regula generali po-
nit:ꝙ quantūcunq3 laus cōſtituit ꝓ fine vl-
timo:⁊ q̄rit q̄s eā ꝓpter ſepatus facere etiā
ɔtra ṗceptū vt aſſequat laudē mortale petm̄
eſt. Secus q̄n q̄s in aliquo actu venialis pec
cati vult laudari ꝓ eo ꝙ venialiter in laude
delectat:q2 ſic veniale eſt. Quarto caſu ex
parte boni ſpūalis cū ſit ꝓpter laudē vel glo
riā vanitatis principaliter:vt ſi q̄s predicat
vel miſſam dicit vel ſacramenta ɔfert princi
paliter ꝓpter gl̄iam ſuam ꝓpriam:mortale
peccatū eſt. Aliter faciendo alia opera virtuo
ſa. Hec in Angelica. ¶ Inſup confitens-
dus eſt de filiab⁹ vane gl̄ie que dr̄ cenodoxia
ſm Papiam. Et enumerātur iſte ſm doc.vi-
delꝫ cōtentio:electio:pertinax:nouitatū pre-
ſumptio:obedire nolle:diſcordia:ornatus va
nus:xpi a fide error:hypocriſis:iactātia:adu
latio. De his latius practica ſubſcripta:ſi pla
cet proſequere eam. Rogemus ergo xpm ⁊c.
Notemus finaliter ꝓ documēto ſimpliciū
practicā de modis quibus debeant hoīes cō
fiteri vel confeſſores interrogare ſciant ꝓut
videbit expedire:⁊ ſi confitens intelligat ta-
lia:videlꝫ de peccato ſupbie ⁊ eius primoge-
nita vana gloria cū filiab⁹ eaꝝ que ſunt mor-
talia in caſibus iſtis. Primo ɔfitendū de ſup
bie ſpeciebus:de q̄bus ſer.xxvj.E. Scđo de
vana gloria:vt in ſermone p̄ſenti. Tertio de
ſupbie filiab⁹ per ordinē.ſermo.xvj.F. De
ſeculi ambitione.ſermo.xvij.I. De preſum
ptione ɔfitendū eſt ſic. Si preſumpſit facere
talia que ſunt ſupra conditionē vel poteſtatē
ſuam:puta iudex ſecularis iudicat clericos vl̄
non ſubditos:mortale eſt ſm Antoñ. Item ſi
exiſtens medicus ignarus medicat:vel con-
feſſor ignarus confeſſiones audit ⁊ abſoluit
quos non poteſt. Item ſi iudex ignarus vel
aduocatus ignarus fuit:⁊ ex hoc damnum

accidit alicui minus iuste. De curioſitate ſiquis vult ſcire altiora que non capit: vt de trinitate vel predeſtinatiõe: ⁊ ſic in errorem cecidit mortale eſt. Itẽ ſi ſciri vel experiri de effectu incantationis: vel artis magice vel ꝓhibite: ⁊ hmõi voluit. Itẽ ſiqs videre vel audire vult qũo agiꝭ pctm̃ mortale delectãter: mortale eſt. De contẽtione ſer. xix. U. De ingratitudine ſer. xx. D. De irriſione. ſi irriſit ſacra vel alia diuina vilipẽdens ea: mortale eſt. Itẽ ſi irriſit ꝑlatos aut ſctõs aut deo ſeruiẽtes vel religioſos vt ſic retrahat eos: mortale eſt. Itẽ ſi irriſit quẽcũq; intẽdens ex hoc iniuriã notabilẽ vel ꝑturbationẽ illius: mortale eſt: ſecus ſi ex leuitate vel cauſa ioci. De alioꝝ temerario iudicio. Si deliberate alterius facta dubia q̃ neſcit quo aĩo facta ſint vel fiãt in malã partẽ interptatus eſt: ⁊ ſine ſignis ſufficiẽtibus iudicauit eũdeꝫ peccaſſe mortaliter ex ꝓpoſito: ipe ſic ſine ſignis ſufficiẽtibus ad maliciã illius oſtẽdẽdã iudicãs mortaliter peccauit. Secus ſi de veniali iudicauit. Idẽ ſi iudicauit de mortali: ſed non ſic ꝙ ille intẽdit tale feciſſe ꝓpoſito deliberato peccãdi mortaliter veniale eſt. Quarto tãdem ꝯfitẽdum de filiab⁹ cenodoxie. De cõtẽtione. ſ. tactũ eſt. De electiõe ꝑtinaci: ſiquis elegit tenere ſnĩam aliquã vel opinionẽ tam ꝑtinaciter ꝙ nec doctorib⁹ nec ſi eccl'ia determinaret ꝯtrariũ crederet: mortale eſt. De nouitate. Siqs adinuenit nouũ modũ peccãdi mortaliter vel inducẽdi ad tale: vel tardãdi iniuſte: vel fraudãdi ꝓximũ: mortale eſt. De inobediẽtia. ſer. xiiij. O. De diſcordia. Siqs diſcordat in neceſſarijs ſaluti: ꝑſertim tenẽdo hereſim: vel ſi ex odio ĩ notabilibus: mortale eſt. Secus in opinionibus de his q̃ non ſunt neceſſaria ad ſalutem. De ornatu. ſer. xviij. O. De xp̃i fidei errore. Siquis dubitauit de fide vel errorẽ ſectatur: eſt mortale.

De hypocriſi. Siqs ſimulauit ſanctitateꝫ vel virtuoſa fecit opa ad decipiendũ aliqueꝫ vt aſſequaꝭ ꝑlationẽ: vel vt denꝭ ei elemoſyne ſicut ſctõ viro cũ ſit mal⁹: mortale ẽ. De iactãtia. Siquis iactauit ſe de aliquo facto mortali. Itẽ ſi iactauit ſe in vituperiũ notabile alioꝝ: mortale eſt. De adulatione. Si adulatus eſt alicui de pctõ facto. ſ. mortali. Uel ſi adulando ꝓuocauit ad faciẽdum tale mortale eſt. Itẽ ſi laudando adulatorie intendit decipere illũ notabiliter in tp̃alibus vel ſpũalibus: mortale eſt. Secus ſi aliqd iuſtuꝫ intẽdit ab illo habere per modũ doni: vt hyſtriones. Hec ſufficiant ꝓ breuitate epilogãdo poſuiſſe quatenus ſciat quis ꝑdicta fore: vt cõiter mortalia ⁊ confitẽda. Et ſic de alijs etiã vitijs tractabimus ſuis locis. Rogem⁹ ergo chriſtum ⁊c.

¶ Dñica eadem poſt prandium. Sermo. xxij. de periculoſiſſimo vitio ire.

Fratres ambulate in dilectione ſicut et xp̃us dilexit nos ad Eph. v. ⁊ in ep̃la hodierna. Sãctus paulus ap̃ls in his verbis hortatur nos oẽs xp̃ianos: vt exẽplo xp̃i diligamus inuicẽ deponẽtes irã ⁊ odiũ. Aiaduertẽdum ergo chariſſimi ꝙ xp̃s dñs dilexit nos. Primo dilectione pleniſſima: qꝛ oĩa nobis dedit q̃ pro nr̃o amore in ſe aſſumpſit: videlꝫ ex virgine Maria. ſ. carnẽ in cibũ: ſanguinẽ in potũ: aĩam in pcium redẽptionis: deitatẽ autẽ ꝓmiſit in ꝓmiũ eterne felicitatis. Sic ⁊ nos debemus ꝓximos diligere vt in oĩbus ſalutẽ eoꝝ pleno corde velimus. Sicut etiã ps de pe. di. ij. Charitas. Secũdo xp̃s dilexit nos dilectione ſctiſſima: qꝛ dilexit nos. ſed nõ dilexit immo redarguit. ⁊ reprobauit nr̃a vitia: Sic ⁊ nos debemus ꝓximos diligere. Aug. Sic diligãꝭ hoĩes vt eoꝝ nõ diligãꝭ errores. i. pctã. Tertio dilexit nos xp̃s dilectione pacatiſſima: qꝛ cũ eſſemus inimici reconciliauit nos deo ⁊ angelis. Exẽplum dans vt oẽm irã ⁊ odiũ deponamus ⁊ pacẽ cũ deo ⁊ ꝓximis teneamus. Et ad hec ap̃ls hortaꝭ in verbis ꝑdictis dicẽs. Ambulate in dilectione ⁊c. ꝑs in ep̃la. Itaq; de ira q̃ ꝯtraꝭ dilectiõi tria myſteria declarabimus ꝓ ſermõe.

Primũ de retẽtionis periculoſitate,
Scðm de offenſionis mortalitate.
Tertiũ de ꝓductiõis vitioſitate. Q

Circa primũ de periculo

ſitate ire retẽte: qm̃ multi ſunt q̃ faciliter iraſcunꝭ ⁊ diu irã tenẽt ꝯtra ꝓximũ nec volunt pacificari: tales ergo audiant quot periculis dãnatiõis ſubſunt. Primũ ꝑiculũ abominationis diuine Eccĩ. xxvij. Ira ⁊ furor execrabilia ſunt Olo, in ꝯſpectu dei. Sed quare Dicẽdũ ꝙ ꝑmo qꝛ trinitatis ſctiſſime imaginem deſtruit ⁊ diaboli imaginẽ in ſe ponit. Greg. ſup Job. v, di. Manſuetudo ſeruat in

nobis imaginē dei qui ſemꝑ trāquillus eſt: ſed ira diſſipat ⁊c. Si ergo qs crucifixi imaginē de eccleſia eijceret ⁊ deſtrueret loco illi⁹ diaboli imaginē poneret: ſic ⁊c. Scḋo q: diuinā maieſtatē de ſuo habitaculo deturbat ⁊ diabolo locū dat. Un̄ Ber. ⁊ Aug. ſup pſ. Sicut in pace factus eſt locus dei: ita i ira ⁊ diſcordia nō niſi locus eſt diaboli ⁊c. Un̄ ſi qs rege de ſuo grato hoſpitio exturbaret ⁊ inimicū introduceret: ſic ⁊c. Tertio q: qḋ ſolius dei eſt ſibi vſurpat. ſ. vindictā quā ſibi ſoli deus ſeruauit Ro. xij. Mihi vindictā ⁊ ego retribuā dicit dn̄s. Sicut ergo vſurpans coronā regis offendit: ſic ⁊c. Exemplū legiť in vitaſpatrū ꝙ q̄dā ſctūs pr̄ dixit ꝙ iracūdus etiā ſi mortuos ſuſcitaret nō poſſet deo placere: ⁊ hoc Anton̄. par. ij. ti. vij. c. ſ. ponit intelligēdo de eo qui leuiter iraſcať ⁊ tenet iram. ℟ Scḋm periculū breuiationis vite hoc oſtēdiť. Primo ex lege theologica Eccl. xxx. ca. Zelus ⁊ ira minuunt dies. Scḋo ex lege pħicaꝗ: phs p̄mo de aīa dicit: ꝙ ira eſt aſcēſio feruidi ſanguinis circa cor. Et ergo Damaſcenus li. ij. ca. xviij. diffinit eā ſic dicens. Ira eſt feruor ſanguinis circa cor ex euaporatione fellis vel per returbationē fellis. hec ille. Et tali aūt paſſiōe corpus marie trāſmutať: vt pꝫ per Greg. v. moral. dicentē. Ire ſtimulus accenſus cor palpitat: corpus tremit: lingua ſe ꝑpedit: facies igneſcit: exaſperanť oculi: nō recognoſcunť noti: q̄d loquať ignoratur: licꝫ ore ſermonē format: veluti arrepticius. Hec ille. Et conſequēter ex his ſequiť diminutio vite. Un̄ ⁊ Phs dicit ꝙ alalia iracūda ſicut ſūt canes de facili mordētes ⁊ latrātes ſunt breuis vite. Itē narrat Aug. de ciui. dei. ꝙ quidā conſul romanor̄ noīe Silla cuꝫ pre ira turbulētiſſimus eēt fracta eſt ſibi vena ſanguinis in corpore. vn̄ mortuus eſt. Tertio declarať ex lege canonica. xiij. q. j. c. ſ. Et extra de iudeis. ca. ⁊ ſi iudeos. vbi diciť ſic. Mus in pera: ignis in ſinu: ſerpens in gremio male ſuos remunerāt hoſpites ⁊c. Sic facit ⁊ ira que corrodit cor tācꝫ Mus perā: ⁊ accēdit ⁊ mordet ac ſic ꝯſequēter vitā breuiat. Et h̄ videmus in multis ꝙ pre ira feruidi nec ſibijpſis parcunt: ſed morti ſe exponunt. Nec etiā curāt ꝑrimos: nec vxorē: nec filios: nec parētes: ſed contumelijs oēs afficiunt ⁊ in illis ſe vindicant cuꝫ in taberna vel alibi cōmoti ſe vindicare nequiuerunt: ⁊ ſic q̄nqꝫ tale nocumentuꝫ alijs inferunt ꝙ per leges occidenť. Et ſic patet. ℟ Quarto oſten-

ditur ꝑter ea ex lege poetica. Nā ſm̄ Valerium de naturis rerū. Antiqui ire vitium ſub ſpecie martis depingebāt ſic. Erat figura hominis furentis in curru ſedentis: flagellū in manu gerentis: ante quē lupus ſtare depingebať ⁊c. Hec aūt ſignificabant primo ꝙ ira eſt inſana furia: vt dicit Seneca li. ij. de ira. Iō i figura furētis hoīs erat. Scḋo ꝙ volubilis foret ⁊ hō talis vite breuis: iō in curru. Tertio ꝙ vindicatiua eſſet: ideo flagellū tenebat. Quarto lupus depingebať corā eodē q: ſicut lupus dilacerat oues: ſic irati principes dilacerant ⁊ deuaſtant pauperes: etiam per calūniā. Sicut ad idē Eſopus ponit exēplū parabolicū: videlꝫ ꝙ dū lupus iret cum oue quadā ⁊ veniſſent ad fluuiū: bibere ceperunt. Lupus a parte ſuperiori fluētis aque ouis aūt ab inferiori. Et impoſuit oui. ſ. calūnioſe ꝙ turbauerit aquā. Ouis ſimplex reſpondit veritatē. Dn̄e tn̄ ego ſum ab infra: ſi a me eſſet aque turbatio iſta deflueret ⁊ vos non impediret. Lupus reſpondit. Ah tu loq̄ris ſic ſuperbe ſicut ⁊ pater tuus ſemꝑ cōtra me ſuperbit. Et ſic deuorauit eā. Sic multi diuites ⁊ ꝑncipes falſa calūnia deuorāt pauperes. Tertiū periculū in ira eſt crucifixionis xp̄i ⁊ iniurie. Nam adeo ira facit iniuriam xp̄o paſſo: vt videať ſingulas eius paſſiones renouare. Iuxta illud Heb. vj. Rurſus crucifigentes xp̄m in ſemetipſis. Nā xp̄s captiuari voluit: vt nos liberaret a diabolica captiuitate. Contra hoc xp̄ianus per iram captiuari vult a diabolo. Guilhel. in ſumma. Tenes irā cum primo tādiu teneris a diabolo. Itē xp̄s flagellatus eſt ⁊ ſanguinē fudit: iracundus mēbra xp̄i. i. ꝑrimos flagellat et ſanguinē fundit illor̄ vindicañ. Itē xp̄s iniuſte iudicatus eſt ⁊ condemnatus a Pilato: qui debuit potius penā inferre iudeis cū ſciret ꝙ illi xp̄m per inuidias tradiderant. Sic iracundus non punit quē deberet. i. ſeipſum iratum: ſed primū qui eſt xp̄i membrum: ⁊ ſe pe innocēs. Itē xp̄s in cruce orauit ꝑ inimicis vt cōuerteranť: nec ſe vindicauit. Sed iracundus vindictā expetit. O ergo iracūde cōpatere ſaltē xp̄o ⁊ noli eū in mēbris perſequi cuius ſanguine redēptus es a diabolo. ℟ Quartū periculuꝫ damnationis iuridice. nā in hora mortis diabolus pōt allegare cōtra iracundū ⁊ iuridice illū poſſidere in eternum. Primo ex regula iuſtitie euāgelica que habeť Mat. vj. vbi xp̄s dicit. Si nō dimiſeritis hoībus: nec pr̄ veſter dimittet vobis pec-

cata veſtra. Scđo ex regula canonica ſimul quoqȝ ⁊ Tertio ex lege ciuilica: quibus concorditer ſancitū eſt ꝙ heres nō ſeruās teſtamentū defuncti exheredītādus eſt .xi.q.ſ.ca. ſiluester. ⁊ .C. de fideicommiſſis .l. amplius. Sed qꝛ xp̄s legauit hereditatē celeſtē illis ꝗ obſeruāt charitatē ⁊ pacē fraternā: ideo iuſtū eſt vt exhereditef ⁊ dānef is ꝗ irā tenuit.

¶ Quintum periculum orationis contra ſe imprecatorie: qꝛ talis orādo dñicam orōnem ꝯtra ſe imp̄caf. Unde Athanaſius ſuper dñica orone dicit. Si nō dimittis iniuriam que tibi facta eſt nō orōnē ꝓ te facis ſed maledictionē ſup te inducis cuȝ in orone dñica dicas. Dimitte nobis debita nr̄a ſicut ⁊ nos dimittimus debitoribus nr̄is. Si dicas: nōne ergo melius eſt talib⁹ nec orare pr̄ nr̄. Reſpondef ſm Alexā. de al. ⁊ Aſter. ꝙ nō debēt ꝓptere a dimittere ꝗn orēt: qꝛ ſi nec orāt nec quicqꝫ boni faciūt diabolus maiorē ꝑtātem in eis habebit. Sed tales orēt pr̄ nr̄ in pſona eccl'ie ⁊ nō in pſona ꝓpria: qꝛ ſic mentirētur ⁊ ſup ſe maledictionē imprecarenf: vt dictū eſt. Ecce ergo patet quāto in piculo ſunt poſiti irā tenentes. Ue ergo ⁊ ve talibus. O xp̄iane noli in te fouere diabolū ꝑ irā ⁊ odiū ex quibus innumera mala oriunf. ſ. homicidia ⁊ huiuſmodi. Itē bella: maledictiones: ⁊ rixe: ⁊ q̄nqȝ recurſus ad ſortilegia. Exemplum ꝯſolatoriū ꝓ excitatione dormitantiuȝ narraf ꝙ vxoꝛ cuiuſdā viri recurrens ad mulierē ſortilegā voluit maritū ſuū vt incantationibus ꝓuocaret illū ad amorē ſuū. Et illa cōmiſit vt ſibi apportaret de pilis oculoꝛum mariti. Cūqȝ vir ille ad mercandū cuȝ ſocijs deberet ire longius vxoꝛ eius dixit ei. O mi dñe da mihi aliquid de pilis oculoꝝ tuoꝝ vt teneā interim apud me ꝓ memoria tue dilectionis. Uir aſtutus dedit ſibi de pilis faretre ſue quā ſup ſe habebat. Cūqȝ ꝑtrāſita die ta cū ſocijs hoſpitati forēt in hoſpitio ⁊ ſero lete ꝯuerſarent: ecce faretra illius pendens in gomfo cōmota ſtrepitū fecit. Dixerūt oēs. Quid hoc. Uir ille recognoſcēs: dixit. Forſitan vxaꝛ vult currere: ⁊ ſic tertio commota reuerſando ſagittis excidētibus hic ⁊ illic exiuit per oſtiū donec domū ꝑuenit. Uñ illius vxoꝛ cōfuſa cōtra intētū verbera incurrit. ¶

Circa ſecundū de moꝛtali offenſa ire q̄rif: ỹre ira reputaf pctm̄ graue ⁊ moꝛtale cū eni vt Aug. dicit: nullus peccat in eo qđ vitare nō pōt: ſed irā nullus hō vitare pōt cuȝ ſit naturalis paſſio hoīs. Uñ pſ. iiij. ſcribif. Iraſcimini ⁊ nolite peccare. Ubi glo. di. Motus ire nō eſt in ptāte nr̄a: ꝗ nō videf pctm̄. Sed ad hec r̄ndef ſm Tho. ij.ij.q.clviij. ⁊ Alex. ij.p.ti.vij. ⁊ etiam Ange. ſummā. Aureo. in. cōpē. ⁊ alios regulas certas recolligendo. Prima de paſſione ꝗ qs turbaf ꝙ nulla paſſio ire vel alterius cuiuſcūqȝ eſt pctm̄ ſub rōne paſſiōis pure: ſȝ hȝ potius rōne pene. Rō: qꝛ ineſt nobis a natura ſicut paſſio famis: ſitis ⁊ triſtitie mētis ⁊ huiuſmodi. Uñ. ij. Eth. Paſſionib⁹ naturalib⁹: nec meremur: nec demeremur. Et q̄ꝫ ira p̄prie loquēdo eſt paſſio naturalis aīe ſenſitiue a q̄ vis iraſcibilis denoīaf: ideo vitari nō pōt: vt pȝ ꝑ obiectionē iā ꝑfatā: ⁊ ſic non eſt pctm̄. Nā vt ſic etiā in brutis eſt ira: oēs homines inclinati ſunt ad irā magis: tñ cholerici rōne ignee cōplexionis ⁊ mulieres rōne debilis rōnis Ecci. xxv. Nō eſt ira ſup irā mulieris. Scđa regula de ipſa paſſioe dū rōne regulaf ꝙ ois paſſio inquātū ōne recta regulaf eſt bona: ⁊ inquātū ordinē rōnis excludit eſt mala. Proinde paſſio vel mot⁹ ire in hoīe pōt eſſe q̄nqȝ ꝟtuoſa ⁊ bñ meritoria ſicut cū qs rōnabiliter iraſcif ꝓpter pctā ſubditoꝝ vel alioꝝ ⁊ hec eſt ira per zelū. Nā ſic xp̄s etiā iratus contra phariſeos redarguit eos ⁊ eiecit emētes ⁊ vēdētes in tēplo. Itēȝ pōt ira eſſe vitioſa q̄n nō eſt ſm ordinem rōnis ⁊ talis dicif ira per vitiuȝ: ꝗ diffinif ſic. eſt inoꝛdinatus appetitus vindicte: ſm doc. ſupra. Et notāter dicif inoꝛdinatus: qꝛ ſi eēt ordinatus appetitus vindicte non eſſet peccatū: ſed zelus laudabilis. Sed quō fit inoꝛdinatus talis appetitus. Dicendū ꝙ tribus modis. Primo ex parte mali qđ alteri appetitur. Scđo ex parte modi quo quis intra ſe iraſcif. Tertio ex parte facti qđ eē oſtendif: vt pȝ in regulis ſubſequētibus. ¶ Tertia regula ꝙ ira nō pōt eſſe moꝛtalia culpa ex parte mali qđ alteri appetif ꝓ vindicta: videlȝ ſi appetit quis iniuſtā vindictā vel punitionē p̄rimi notabilē deliberate: hoc aūt fit p̄mo ſi puniri vult eū ꝗ nō meruit. Scđo ſi plus q̄ꝫ meruit. Tertio ſi nō ſm modū legitimū ꝓceſſit ad puniēdū illū. Quarto ſi non ꝓpter bonū iuſtitie cōſeruādū: hoc. ſ. voluit: ſed p̄ncipaliter ꝓpter vindicādū vel ꝓpter malū illius vt ex eo ſatief: qđlibet hoꝝ moꝛtale eſt: qꝛ cōtra charitatē ⁊ ꝯtra iuſtitiā intendit: al's veniale eſt: vt punire in modico: ſicut trahere puerū capillis ⁊ hmōi. Quar

ta regula q ira pōt eē mortalis culpa ex pte
modi quo qs iraſcitur ab intra: ſcʒ cum quis
tanta vehemētia ire feruet vt decidat a dile
ctione dei ⁊ primi quod cōtingit qñ ira trās
ſit in odium: tunc em̄ fit mortale. Hec Antoñ.
Quinta regula de facto vel ſigno qd̕ oſten
dit. i. eſt q ira pōt eſſe mortalis culpa ex par
te ſigni vel facti qd̕ qs oſtendit ab extra vide
licet cū qs ex ira oſtenderet ſigna odij ⁊ ex h̕
ſcandalizaret notabiliter primos q̄ negat ſi
gna cōmunia charitatis videlʒ ſalutātē nō re
ſalutat: interroganti dū deberet nō reſpōdet
vel cū cōiter orans illuʒ inimicū excludit ab
oratione. Hec ſm̄ Rich. Secus de ſignis ſpe
cialib⁹ ad que qs non tenetur oſtendere: q̄ve
niale eſt. Similiter eſt de ira eoꝝ q̄ gerūt cu
rā domoꝝ ⁊ ſubditoꝝ in q̄bus accidit q̄tidia
na ira ⁊ pturbatio aliqua: ſicut dicit xp̄s mar
the Luce. x. q̄ venialis: ⁊ nō mortalis eſt ta
lis ira vt cōiter. Hec Anto. ſupra. Z

Circa tertiū de filiabus

q̄ pducit ira q̄rit: q̄les ſunt filie ire criminoſe
de q̄bus cōfiteri tenenť hoïes ex neceſſitate.
Ad qd̕ ſm̄ Greg. xxxi. moral. ponunť aliq̄ qui
bus in Angelica ſupaddunť plures: aliter tñ
pſequemur practice. Et prima dr̄ indignatio
Secunda rixa. Tertia animi tumor. Quarta
cōtumelia. Quinta vituperij clamor. Sexta
maledictio. Septima dei vel ſctōꝝ blaſphe
mia. Octaua iniuſtū bellū. Nona ſanguinis
effuſio. De aliq̄bus hoꝝ populo magis. ſ. ne
ceſſarijs agem⁹ etiā in ſpālib⁹ ſermonib⁹. Sʒ
hic breuius notemus p practica cōfeſſionis
q confitendū eſt de indignatione. Si qs ex
ira nō loquiť primo in caſu quo teneť ex pre
cepto mortale eſt: vel ſi hoc facit cū ſcandalo
notabili vt dictū eſt quīta regula. De rixa.
Si rixať qs percutiendo primū aïo vindicā
di vl̕ nocendi notabiliter: mortale eſt: alˀs ve
niale vt in pueris. De animi vel mētis tu
more: hoc eſt qñ quis implicat mentē delibe
rate excogitando vias diuerſas ⁊ modos qui
bus poſſet ſe vindicare: ⁊ de hoc iudicanduʒ
eſt eo mō quo de ira ex q̄ pcedit vt patuit.
De ɔtumelia vel ɔuitio. Si dixit talia ver
ba ſcʒ q ſunt infamatoria coram alijs morta
le eſt: de hoc ſermone. xxiiij. R De clamore:
hoc eſt ſm̄ Aureo. dū quis exaltat vocē p vi
tuperiū: idē vt de contumelia. De maledi
ctione ſer. xxv. Q De blaſphemia dei ⁊ ſan
ctoꝝ ibidē. L. De bello. Si qs mouet bellū
iniuſtū: ⁊ oïs qui dat auxiliū ɔſilium ⁊ fauo
rem mortaliter peccat ⁊ ad reſtitutionē tenē
tur. Secus de iuſto. De ſanguinis effuſio
ne ſcʒ notabili vel enormi ſi ſine iudicio iuſto
fecit vel homicidio ɔſiliū vel cām dedit. Hec
ſufficiant ad preſens. Rogemus aūt dominū
ieſum vt det ⁊c.

¶ Feria ſecunda poſt dñicam tertiā. Sermo
viceſimuſtertiꝰ de ira peſſima capitali ⁊ eius
remediatione.

Repleti ſunt oēs in ſynagoga ira Luc. iiij. ⁊
in euāg. hod. Sicut Lyra
dicit dñs ieſus multis mi
raculis ſuā deitatē confir
mañ. inter ſuos ppinquos
pauca miracula fecit: q̄ erant indigni eo q
miracula xp̄i nō credebāt eſſe dīa: ⁊ ipm̄ de
ſpiciebāt pp̄ter paupertatē ſuā ⁊ parentum
ſuoꝝ: q̄ lʒ forēt nobiles: erant tñ paupes. Vñ
phariſei illi de nazareth dixerunt ad Jeſum
deſpectiue. Quanta audiuimus facta in ca
phar. fac ⁊ hic in patria tua: acſi di. Si faces
res vera miracula citius faceres inter ppin
quos ⁊ in ciuitate tua q̄ iter extraneos. Sʒ
ipſe xp̄s dñs r̄ndit oſtēdeñ. p exēpla helie ⁊
heliſei q nō niſi ex ipoꝝ malicia eſſet q non
faceret iter eos talia. Sicut nec helias miſ
ſus fuit ad mulieres alias eo q nō eſſent ita
deuote: ſʒ ad ſareptanā gentilē deuotam: nec
Heliſeus mūdauit alios leproſos pp̄ter igra
titudinē erga deū: q̄ declinauerat regnū iſra
el ad idolatriā: ſed naamā mūdauit gentileʒ
q̄ erat bon⁹ ⁊ ad deū ɔuerſurus. Tūc illi de na
zareth repleti ſunt oēs ira. hec audieñ. ſ. q p̄
ponebat eis gentiles ⁊ voluerūt occidere eū
ſʒ dñs ɔ̄tute deitatis p medium illoꝝ illeſus
trāſiuit. Et vt Beda dicit. deſcēdēs de monte
ſub rupe latere voluit vbi ſaxū illud tanq̄ ce
ra ſoluta ſiuū fecit i quo xp̄s eſt recept⁹ ⁊ oīa
lineamēta ⁊ ruge veſtis ibi adhuc apparēt:
de his in euāgelio. Itaq̄ de ira in qua ⁊ mō
multi pleni ſunt ⁊ peccāt ɔ̄ xp̄m: reſtāt adhuc
tria myſteria declarari in hoc ſermone.
Primū de eius peccati grauitate.
Scd̄m de capitali ſublimitate. a
Tertiū de remediali qualitate.

Circa primum de graui

tate pcti ire q̄rit: vtrū ira ſit grauiſſimū oīm
pctōꝝ ɔ̄ primū cōmiſſoꝝ. Nā Chryſ. omel.

xlviij.ſuꝑ Jo.videt̃ dicere ꝙ ſic. Nil inq̃t tur piꝰ viſu furentis. Jre enī ⁊ inſanie nil eſt mediū. Sed reſpondet̃ ſm Ray. in ſumma iuxta dicta ſancti Tho.ij.ij.q.clviij.ꝙ circa grauitatem pcti poſſunt tres attendi conſiderationes ſm quas iudicatur grauiꝰ vnum alio. Pꝛio pōt cōſiderari grauitas peccati ex eius nocumēti illatiōe. Nam illud peccatum grauiꝰ eſt qḋ maius nocumentū infert proximis: et ſic ira iu effectu exteriori: videlꝫ rapina: homicidio et bello ac hmōi pōt eſſe grauiꝰ pctm̄ ꝙ̃ internū odiū. Sꝫ ſi ꝯſiderēꝰ irā ꝓut tm̄mō manet in corde ⁊ ſic̄ odiū ſic grauiꝰ pctm̄ eſt odiū ꝙ̃ inuidia: ⁊ inuidia eſt grauiꝰ ꝙ̃ ira. Rō: qꝛ odiū appetit ꝓrimo malum vel nocumentū ſub rōne mali ſꝫ inuidꝰ appetit ſub rōne ꝓprie glīe: iratꝰ aūt ſub ratione vindicte: qḋ habet aliq̃d iuſticie q̃liq̃: ideoq̃ minꝰ malꝰ eſt: vt ſic ira ꝙ̃ inuidia: qꝛ ira appetit vindictā ſub ratione cuiuſdā boni iuſtioris qḋ eſt vindicta: ſed inuidia ſuꝑ rōne ꝓprie glīe vt ipſe ſit felicioꝛ altero cui inuidet: odium vero qꝛ appetit ſub rōne mali malū: qḋ eſt peſſimū ⁊ contra charitatem.

B Scḋo pōt ꝯſiderari grauitas pcti ex charitatis oppoſitione ⁊ ſic ceteris paribus inter oīa pctā que cōmittuntur in ꝓximum odiū eſt grauiſſimū ꝓpter directā ꝯtrarietatem charitatis. Sicut enī charitas eſt virtutum potiſſima: ita a contrario odiū eſt oīm vitioꝝ peſſimū. Et ſic claret ꝙ odium multo grauiꝰ eſt ꝙ̃ ira. Pꝛimo qꝛ odiū ꝯtrariat̃ charitati directe. Jdeoq̃ ex ſuo genere eſt mortale: ſꝫ ira nō ſemꝑ nec ex ſuo genere ē mortale. vnde Glo. ſuꝑ illud pᷤ. Jraſcimini ⁊ nolite peccare. dicit. Venialis eſt ira q̄ nō ducitur ad effectū ſcꝫ notabilē. Scḋo q̄ꝫ qꝛ paſſio ire citiꝰ tranſit: ſed odiū ꝑmanet. vñ Phs.ij. Rhetori. dicit: ꝙ odium eſt magis inſanabile ꝙ̃ ira. Tertio pōt cōſiderari grauitas pcti ex modali deoꝛdinatione: ⁊ ſic illud peccatū grauiꝰ eſt qḋ magis aufert rōnem hoīs ⁊ minus hꝫ de miſericoꝛdia ī ꝓximū: ⁊ ſic ira eſt grauiſſimū pctm̄: qꝛ ſuꝑ oīa alia aufert rōnē homis. Cato. Jra impedit animū ne poſſit cernere verū. Et qꝛ eſt ferociſſima ⁊ impetuoſa ſine vlla miſericoꝛdia. Pꝛouerb.xxvij. Jra nō hꝫ miām nec erūpens furoꝛ. Et ſic intelligendū eſt dictū Chryſ.ſ. in obiectiōe. Et ſic patet.

E Sed di. Quid de ꝯcupiſcentia an grauiꝰ pctm̄ ſit ꝙ̃ ira. Rñdet̃ ſm ꝑdictos docto. ac alios cōiter: ꝙ exquo ira tendit in vindictam que eſt iuſticie bonū: ideo eſt minus malū ꝙ̃ ꝯcupiſcentia q̄ tendit in bonū delectabile qḋ nō hꝫ rōnē iuſticie. Unde phs vij. Ethicoꝝ dicit: ꝙ incōtinens ꝯcupiſcētie eſt turpioꝛ ꝙ̃ incōtinens ire. Uerūtamen ſi ira deducit̃ ad odium ꝑſeuerās eſt grauiſſimū oīm pctōꝝ in ꝓximū cōmiſſoꝝ ceteris paribus: qm̄ vt Aug. ⁊ Chryſ. de compūctione di. Humanū eſt peccare: ſed diabolicū in odio perſeuerare. O ergo hō xpiane noli fieri diabolus per iram.

D Circa ſecūdū de capitali ſublimitate inquirendū eſt: quare ira magis ponit̃ ꝓ vitio capitali ꝙ̃ odiū: qḋ tamē grauiꝰ pctm̄ eſt cōiter. Rñdetur ſm Antoñ. par.ij.ti.vij.c.ſ. Quia inquit. Jra hꝫ finē multum appetibilem: qm̄ appetit malū ſub rōne boni.i. iuſti magis ꝙ̃ odium: qḋ appetit ſub ratione mali. Jtē qꝛ hꝫ plures ſpēs: ⁊ odium ac alia multa vitia ex ira tanq̃ ex pꝛincipali oꝛiuntur: vt patuit ſermone precedenti. Sed quod ⁊ que ſunt ſpecies ire Philoſophꝰ.iij. lib. Ethicoꝝ ponit tres.

Pꝛima acuta.
Secunda dicitur amara.
Tertia dicitur grauis.

Pꝛima dꝛ acuta qua q̄s cito ⁊ ſubito iraſcit̃ ⁊ leuiter ceſſat ab ira: ⁊ hoc eſt optimū in talibus ꝙ nō retinēt iram in coꝛde: qꝛ dꝛ Eccl. ca.vſ. Jra in ſinu ſtulti requieſcit ⁊ tales ſūt ſepe cholerici ſm Alber. lib.ſ. de motibꝰ aīalīū. trac.ij. Scḋa dꝛ amara q̄ ꝑmanet et in vetuſtatem deuenit: ⁊ ſunt amariſſimi in ſe donec diutius iraꝫ digerant ad quā maxime diſponūtur melancholici ſm Alber. ē. Tertia dꝛ grauius vel difficilius q̄ obſeruat tēpus ad penā inferendā: nec ceſſat ab ira concepta donec vindictā faciat: ⁊ h eſt peſſimū.

E Notandū aūt ꝙ vt phs. vij. Ethicoꝝ: et ſuꝑ eodē Alber. dicit: ꝙ ira ſuꝑ oēs alias paſſiones coꝛpoꝛales eſt valde naturalis: qꝛ frequēter innaſcit̃ a parentibꝰ: ⁊ trāſit ab eiſdē ingenitū. Cauſam quā ponit dimitto. Exēplum recitat ibidem Albertus ꝙ quidā accuſatus de hoc ꝙ patrem ꝑcuſſerit: excuſaū. ſe dixit: ꝙ ira foret ſibi ex parte ingenita: in cuius ſignū pater ſuus pater ⁊ auus proauum percuſſerat: ⁊ oſtendit filiū ſuū puerū dicēs. Et iſte filius ꝑcutiet me cū increuerit: oībus inquit nobis ſm totā genealogiam ira eſt: ⁊ alius per filiū ſuū tractꝰ ad oſtiū dixit filio. Ulterius iam nō trahe: qꝛ ⁊ ego ipſe antea patrē meū nō vltra ꝙ̃ ad oſtiū traxerā: et ſic

ira a parentib⁹ cōtrahit: lȝ inequaliter ſit in prē ⁊ filio. Hec Albert⁹. Ecce ꝗ peſſimū hoc vitiū ꝙtum debent cauere oēs.

F Circa tertium de remediorū ꝗlitate nota plurima remedia ire tradita a doctorib⁹: ꝗ dȝ hō ꝯſiderare vt irā poſſit vincere ⁊ patiens fore. Pmū dr̄ aduerſe ire a deo admiſſio: qꝛ Aug. pro gn̄ali regula ponit: ꝙ nil fit in mūdo qḋ nō ex aula imperiali diuine maieſtatis ꝓcedat. Sic ꝗ cogitans ꝙ de⁹ ꝑmiſit tibi talia aduerſa ⁊ pati vult vincēs te ne iraſcaris: ſicut vicit Dauid ſe cū malediceret a ſemey dr̄. Dn̄s miſit eū vt maledicat dauid. ij. Reg. xvj. Scdm dr̄ britudinis future ꝑmiatio: quā xp̄s ꝓmiſit patiētibus. Tertiū dr̄ crucis xp̄i cogitatio. Greg. Si paſſio xp̄i ad memoriā reuocet: nil tā durum qḋ nō equo aīo toleret. Quartū dr̄ defectuū ꝓprioꝝ recognitio: qꝛ facili⁹ ꝗs portat defect⁹ alienos dum ꝓprios agnoſcit. Aug. Iraſceris ſeruo tuo ne peccet: iraſcere tibi ne pecces. Qītū dr̄ elocutiōis euitatio. p̄s. Poſui ori meo cuſtodiā dū ꝯſiſteret petōr aduerſum me. G Vn̄ legit exēplū in vita pħorū: ꝙ Diogenes ſilētio irā vicit. Nā cū ꝗdaȝ in eū ꝯſpuiſſet ꝓterue: ⁊ ipſe nil diceret: interrogat⁹ an ꝯ illū eſſet irat⁹. Rn̄dit: non iraſcor: ſed dubito an iraſci oporteat vt narrat Seneca li. iij. de ira. Rurſum cū alius eū verbis dehoneſtaret ⁊ taceret: interrogatus cur nō rn̄deret. Rn̄dit. Nolo ꝯtēdere cū hoīe ſuper re in qua ille ꝗ obtinet vilior habet. Itē Theodoſi⁹ imꝑator cū ſe iratū ſentiret nūꝙ ſniam ferebat niſi ꝑus. xxiiij. litteras morose intra ſe diceret: ⁊ ꝑcepit miniſtris vt nil ponderoſum qḋ ſero ꝑcepiſſet exequerentur niſi mane idē confirmaret. O ꝙtum ꝗ xp̄iani deberent ſe ab ira cauere. Sextū dr̄ future mortis incerta cōditio. vn̄ Eccli. xxviij. Memento nouiſſimoꝝ ⁊ deſine inimicari. Exēplū in vitaſpatrū legit de ſctō Iſaac abbate: ꝗ requiſitus quare demones eū timerent ⁊ fugerēt. Rn̄dit: exquo factus ſum monachus ſtatui in me vt ira extra guttur meū non ꝓcederet. Ideoqȝ ſic me timent demones. Et ꝑ cōtrarium ad iracūdos accedunt p̄ſertim in morte: quia ius poſſeſſionis habent in eis. Ve ꝗ talibus. Rogemus xp̄m ⁊c.

¶ Feria tertia poſt dn̄icam tertiam. Sermo xxiiij. de contumelijs ⁊ vitijs ac vituperijs ꝗ naſcuntur ex ira.

Domine quotiens peccauerit in me frater meus et dimittā ei. Mat. xviij. ⁊ in euangelio. Hanc qōnē fecit petr⁹ xp̄o: ⁊ ipſe dn̄s xp̄us docuit eū ⁊ oēs diſcipulos. i. xp̄ianos ꝙ nūꝗ debeant irā tenere: ſꝫ dimittere ꝓximis ſeptuagieſſepties idest totiēs ꝗtiēs: qꝛ numer⁹ determinatus ponit ꝓ indeterminato. Docuit etiā quō debeat quiſqȝ corrigere fratrē ſuū peccantem: Primo in occulto. Scdo in alioꝝ cōſpectu. Tertio in publico ꝑ eccl'iam ⁊ eius p̄latos: vt de iſtis pȝ clare in euāgelio. Sed qm̄ multi ſolēt quotidie peccare in ira ꝯ ꝓximos ꝑ contumelias ⁊ cōuitia ac vituperia ⁊ hmōi quaſi cōſuetudinarie. Idcirco de iſtis vitijs vt ſciant cōfiteri tria myſteria declarabim⁹ in hoc ſermone.

Pmū dicit ſollicite cohibitionis.
Scđm dr̄ mortifere offenſionis.
Tertium dr̄ pacifice tolerationis.

Aliud thema ꝓ hoc ſermone. Prouer. x. qui profert cōtumeliā inſipiens eſt. Ex. i. oſtēdit ſe inſipienteȝ per cōuitia: qꝛ cum ex abundātia cordis os loquitur. Mat. xij. patet talem eſſe in corde malum.

H Circa primuȝ de cohibitiōe ꝯtumelie vel cōuitioꝝ ⁊ vituperioꝝ: vt nouerim⁹ talia vitia fore valde deteſtabilia notem⁹ tria. Prio de noticia ꝗd ſit ꝯtumelia. Et ſm Anton. ij. par. ti. vij. c. vſ. ac fratrē Angelū alioſqȝ. Cōtumelia eſt exp̄ſſio defectus alteri⁹ corā eo ꝑ v̄ba vel etiaȝ ꝑ facta ad ipm̄ dehonorādū. Vn̄ glo. ad Roma. j. dicit. Cōtumelioſi ſunt qui dictis vel factis iniurias ⁊ turpia alijs inferunt. Exēpli gr̄a de v̄bis. Siquis dicat alicui in vituperium ꝙ eſt latricus fur ⁊ hmōi. Si aūt ꝓijciat lutuȝ vel ſputū ⁊ hmōi in illis factis irrogat ꝯtumeliā. Scdo de differētia: quō videlȝ differūt ꝯtumelia ⁊ cōuitium. Et ſm Alexan. ⁊ Tho. ij. ij. ac theologos: cōtumelia ꝓprie eſt ſolū culpe: vt ſi dicat aliquē furē adulterū ⁊ hmōi. Sed cōuitiū extendit ſe generalit' ad oēm videlȝ defectū culpe vel etiā pene: vt dicendo aliqueȝ ſlauū: ſpuriū: mendicū: cecutiacū ſic cōuitiū dicit tm̄mō. Sed dicēdo illum furē iniurioſe: cōtumeliā ſimul ⁊ cōuitiū infert: tn̄ vnū ꝓ reliquo ſepe accipit indifferēter, Et apud nos cōiter vituperiuȝ noiant. i.

Zythol. J Tertio ꝙ̃ de malicia deteſta-
bili taliũ pctõꝝ notandũ ꝙ pluribꝰ rõnibꝰ
debẽt hoĩes deteſtari ⁊ ſe cohibere ab hmõi
vitijs. Prima dr̃ vulneris charitatis: q꞉ talia
verba multũ vulnerãt ⁊ ledũt charitatem et
amicitiã hominũ: q꞉ penetrãt ⁊ vulnerãt coꝛ
amici. vñ Eccli. xxij. Mittens lapidẽ in vola
tilia deijciet ea. Sic ꝙ̃ cõuitiaꝛ amico diſſol-
uit amicitiã. Uñ ſicut dꝫ quis cauere ne lapi
dibus impetat ꝓ̇mũ vel ꝑcutiat illũ bacu
lo aut vulneret iaculo: ſic nec ꝑcutere dꝫ con
uitio. Secũda rõ dr̃ infernalis idiomatis.
Nã Chryſ. dicit. Unuſꝗſq꞉ de q̃ gẽte ſit ꝑ lin
guã. i. idiomate cognoſcit. Sic ꝙ̃ eſt de terra
vel gente infernali ꝑ talia maliloꝗa ⁊ ꝯuitia
agnoſcaꝛ: q꞉ hec hñt eſſe in inferno. Sicut ꝑ
ꝯ̃riũ v̓ba laudis diuine hñt locũ ꝑpetuũ in
celo. Jdeo Prouer. x. Labia iuſti cõſiderant
placita. ſ. deo: os aũt impioꝝ ꝑuerſa ⁊c. Sed
heu mõ videmꝰ ꝙ curiales multi gl̓iaꝛ et
gaudẽt de h̓ ꝙ nouo ⁊ inaudito mõ vitupia
formare nouũt. Sꝫ h̓ ꝗd aliud eſt ꝙ̃ gaudere
de diabolica ſimilitudine ⁊ dãnatiõe. Nam
ṗmo oim̃ diabolꝰ dixit vituperiũ mendax ꝯ̃
deũ in paradiſo di. parẽtibꝰ ṗmis. Nequaq꞉
moriemini: ſcit eñ deꝰ ꝙ q̃cũq꞉ hora comes-
deritis aperiẽꝛ oculi vr̃i ⁊. e. ſic dij ⁊c. ⁊ ſic
liuidũ deũ eẽ dixit. Tertia ratio dr̃ ꝯcurrẽ-
tis culpe multiplicꝫ. Nã in talibꝰ ꝯcurrũt in
numerabilia mẽdacia dicẽdo filiũ aniũ ca-
nis vl̓ aſini vel filiũ meretricis ⁊ hmõi. Jtẽꝫ
q̃ñq꞉ ꝯcurrit infamia: q̃ñq꞉ ꝑiuriũ ⁊ dei bla-
ſphemia: bella iniuſta: homicidia: ⁊ ſanguis
effuſiões: q꞉ inde ꝓ̇mꝰ ꝯcitaꝛ ad irã: rixas:
v̓bera: ⁊ ṗlia. Deniq꞉ talibꝰ aſſuetꝰ nec ſuffi-
cit ꝯfiteri oĩa hmõi pctã: ⁊ vix corrigiꝛ. iuxta
illud Eccli. xxiij. Hõ aſſuetꝰ v̓bis impropeij
oĩbus diebꝰ ſuis nõ erudieꝛ. Ue ꝙ̃ multiplex
talibꝰ cũ mortal̓r in hmõi peccauerint. K
Sed q̃riꝛ: an liceat correctõis cã dicere ali
cui hmõi cõuitia vel ꝯtumelias ſiue vitupe-
ria. Rñdeꝛ ſm̃ Tho. ij. ij. q. lxxij. ⁊ in Angeli-
ca: ꝙ ſicut lꝫ v̓berare vl̓ in rebꝰ dãnificare cã
diſcipline: ita ⁊ ꝯuitiũ dicere. Nã ⁊ xp̃s dñs
dixit diſcipul̓. O ſtulti ⁊ tardi corde. Et pau
lus inſenſatos galatas dixit. Tñ Aug. li. de
ſer. dñi i mõte dicit: ꝙ rara ⁊ magna neceſſi-
tate obiurgatiões ſunt adhibẽde in quibꝰ
nõ vt nobꝭ: ſꝫ vt dño ſeruiaꝛ inſiſtenꝰ. Deniq꞉
in Angelica ca. interrogatiões: circa irã dr̃.
Aduerte hoc ꝙ lꝫ quis nõ dicat cõuitiũ vel
contumeliã vt illi auferat honoꝛẽ ſed cauſa
correctionis: ſi tñ dicit talia q̃ de ſe notabili

ter ledunt: puta mulieri dicit ꝙ eſt putana:
ideſt: meretrix peſſima vel alicui ꝙ eſt tradi-
toꝛ vel hmõi: ⁊ audiẽtes ſcandalizanꝛ de ta-
li cui dr̃: quia ſic credunt eſſe nõ excuſatur a
mortali peccato. Hec Ange. L

Circa ſecũdum de mor-
tali offenſione q̃riꝛ: vtrũ cõtumelia vel cõui
tiũ ſit mortale pctm̃. Rñdeꝛ ſꝫ Tho. ⁊. Alex.
⁊ Anto. ⁊ Angelicã: ꝙ ꝓ generali tenẽdũ eſt
hoc videlꝫ ꝙ in pctis v̓boꝝ maxime attẽdẽ-
dũ eſt q̃ aĩo v̓ba ꝓferanꝛ. Põt autẽ verbum
hmõi dici tripliciꝛ. Primo aĩo iniuriandi vt
ꝑ v̓ba q̃ ꝓfert auferat honoꝛeꝫ alterius: ⁊ h̓
ꝓpꝛie ⁊ ꝑ ſe eſt dicere cõuitiũ vel cõtumeliã
⁊ ſic loquẽdo eſt pctm̃ mortale nõ minus q̃ꝫ
furtũ: q꞉ ledit ꝓ̇mũ in honoꝛe contra iuſti
ciã ⁊ charitatẽ: honoꝛ aũt diuitijs prefertur.
Sed ſiq̇s talia alio aĩo dicit nõ eſt cõuitium
formaliꝛ ⁊ ꝓpꝛie: ſꝫ ꝑ accidens ⁊ materialiꝛ
inquãtũ ſcꝫ dr̃ id qꝺ põt eſſe cõuitiũ. Unde
põt hmõi dici ſecũdo ex aĩo ſolaciandi ⁊ tũc
eſt veniale pctm̃ ſcꝫ cũ verbum ꝓferꝛ ex aliq̃
animi leuitate vel leui ira abſq꞉ firmo ꝓpo
ſito dehoneſtãdi: vtputa q꞉ intẽdit ꝯtriſtare
leuiter ſolũ illũ. Si aũt etiã aĩo ſolaciãdi ex
leuitate vel ludo ꝓferret verbũ tale qꝺ eſſet
ꝯtra honoꝛẽ alterꝰ vel de quo eſtimare poſ-
ſet ipm̃ notabiliter iraſci ⁊ odiũ incurrere vl̓
aliqꝺ graue pctm̃ non excuſaretur a mortali
etiã ſi hoc nõ intenderet. Sicut cum quis in
ludo grauiter ꝑcuteret mutilando nõ excu-
ſaretur a culpa. Proinde debet hõ eſſe mode
ratus: q꞉ xp̃us dicit Mat. v. Qui dixerit fra-
tri ſuo fatue: reus erit gehenne. Sed hoc ṗci
pue intelligiꝛ ſi dixerit aĩo iniuriandi: et ta-
lis vltra mortale teneꝛ ad ſatiſfactionẽ. Sꝫ
dr̃. Quõ teneꝛ quis ſatiſfacere, ꝓ̇mo quem
v̓bo leſit. Rñdetur ſm̃ Umbertũ in expoſi-
tione regule. ⁊ Antoñ. tit. vij. ca. vſ. §. v. ꝑtis
ſecũde: ꝙ teneꝛ ꝓut offendit in ſecreto v. in
publico. Nam ſi offendit verbo in ſecreto et
offenſus q̃rat ſibi ſatiſfactionẽ fieri i publi-
co nõ tenetur offendens ſicut fur q̃ latenter
accepit nõ tenetur publice ſed in occulto re-
ſtituere. Excipiꝛ ſi factum in occulto eſt pu-
blicatũ: deniq꞉ ſi offendat in publico nõ ſuf-
ficit ſatiſfacere in occulto. Sed quid ſi offen
ſus nõ vult cõtentari niſi offendens dicat ſe
fuiſſe mentitũ. Rñdetur ꝙ ſi verũ dixit non
tenetur: nec ille debet exigere: ſed ſi ſcit vel
credit eſſe falſum vel incertum aut dubium
põt dicere aliq̃ verba alleuiãtia: puta ꝙ au-

dierat ꝛ tūc credebat: nunc nō credit: vel
ꝙ ex ira dixit ſi ſic eſt: nec debet dicere ſe fuiſ
ſe mentitū ſi non fuit mētitus. Hec in Anto.
Tertio poteſt dici tale verbū ex aīo corrigēdi
ꝛ tūc nullū eſt pctm̄ ſi fiat debito modo vt di
ctū eſt ſupra: nec debet ſatiſfacere. M

Circa tertiū de toleratio

ne q̄rit̄ vtrū hō teneat̄ illatas ꝯtumelias ſp
tolerare patiēter. Rn̄det̄ ſm Tho. vbi ſup̄ et
Anto. ꝛ in Angelica. ꝙ q̄tū ad preparationē
animi ſcꝫ qn̄ opus eſſet ſemꝑ ſuſtinere debet
ſicut ꝛ alia dāna. Vn̄ xp̄s dicit percutiēti ma
xillā prebere. Et ſm Augu. hoc quis tenetur
ſm p̄parationē animi qn̄ opꝰ eſſet: ſꝫ q̄tū ad
actū nō ſemꝑ tenetur ſuſtinere: ſed

Aliqn̄ tenetur non ſufferre
Aliqn̄ autē decet tolerare.
Aliqn̄ ꝟo ſatiſfactionē exigere

Primo aliqn̄ tenet̄ q̄s nō ſufferre ſꝫ reprehē
dere. Nā ꝛ ſaluator cōtumeliatꝰ facto cū per
cuſſus eſt in faciē pcuſſorē reprehēdit Joan.
xix. Et ad hoc tenet̄ hō triplici caſu. Pmo qn̄
talis rep̄hēſio cedit in bonū cōtumeliātis: vt
puta ad reprimēdū eiꝰ audaciā. Scd̄o qn̄ ex
ſufferētia alioꝝ pfectus impediret̄. Vn̄ Gre
go. ſup Ezech. di. quoꝝ vita in exēplo imita-
tionis eſt poſita debēt ſi pn̄t ꝟba detrahētiū
ſibi cōpeſcere ne eoꝝ p̄dicationē nō audiant
qui audire poterant ꝛ in prauis moribus re-
manētes bn̄ viuere cōtemnant. Hec ille. Ter-
tio qn̄ ex taciturnitate cōtumeliatꝰ infamiaꝫ
incurreret: qꝛ vt Aug. dicit. crudelis eſt q̄ fa-
mā negligit ꝓpriā. xij. q. j. ca. Nolo. Scd̄o
aliqn̄ decet tolerare ſcꝫ ratione euitāde teme
ritatis ne magis ad irā accēdat cōtumeliātē
ꝛ ratione cōſeruāde ꝟtutis patiētie ꝛ etiam
ratiōe incorrigibilitatis. Cū em̄ cōtumeliās
eſt incorrigibilis: nec in eū habes auctorita-
tē ſufferre debes. Sicut ꝛ xp̄s corā herode et
pilato obſtinatis iudeis cōtumeliātibus nō
reſpōdit. Tertio aliqn̄ licet ſatiſfactionem
exire in iudicio: qꝛ ſm Lyram ꝛ in Angelica.
Cōuitiator vltra pctm̄ tenetur per ſe vel ꝑ in
terpoſitā pſonaꝫ cōtumeliato culpā ſuā dice-
re ꝛ veniaꝫ petere ſatiſfaciēdo vt primo arti-
culo dictuꝫ eſt. N Excipitur prelatus ꝛ
paterfamilias qui corrigendo licet exceſſerit
non tenetur petere veniā a ſubdito: ſed a do-
mino deo: ne dū nimiū ſeruatur humilitas:
regēdi frangatur auctoritas: vt dicit Aug. in
regula. Intelligendū tamen hoc eſt dūmodo
prelatus vel paterfamilias non exceſſerit ni-
mis liuore vindicte ex ꝓpoſito: qꝛ ſic tenetur
petere veniā. Exemplū legitur in ſumma An
to. par. ij. ti. vij. ca. vſ. §. iij. in fine. ꝙ quidam
cōtumeliā intulit cuidā fratri noīe Nicolao
nec veniā petiuit: poſt paucos dies ille mor-
tuus eſt: ꝛ poſt mortē ecce ideꝫ apparuit ipſi
fratri Nicolao petēs veniā de cōtumelia. Cui
Nicolaus ait. Veniam pete a xp̄o in cuius
ſtas iudicio. Et ille. Xp̄s mihi non vult di-
mittere niſi prius veniam a te petam humi-
liter. Quod Nicolaus libenter fecit: ꝛ ſic di-
ſparuit et veniam a xp̄o obtinuit. Rogemus
xp̄m ꝛc.

¶ Feria quarta poſt dn̄icā tertiā Sermo vi
ceſimuſquintus de maledictione creaturarū
ꝛ dei blaſphemia vel ſanctoꝝ.

Qui maledixerit

patri vel matri morte mo-
riatur. Mat. xv. ꝛ in euan.
hodierno. Hec ꝟba deꝰ di-
xit in veteri teſtamēto ꝛ al
legat xp̄s i euāgelio vt ho
mines caueāt a maledictōibꝰ quarūcūqꝫ crea
turarū: p̄cipue aūt patris ꝛ m̄ris carnalis et
ſpūalis: ꝛ maxime a maledictiōe blaſphemie
dei ꝛ ſctōꝝ eiꝰ. Nā deꝰ eſt ſummꝰ pater oīm:
ideo ipſum blaſphemare eſt ſup oīa peſſimū.
Sed heu horrēdiſſimū eſt ꝙ iā in vſuꝫ venit
etiaꝫ apud xp̄ianos maledictiones facere vel
dicere cōtra creaturas vel filios aut filias ex
ira vel patrē ꝛ matrē: ꝛ quod eſt peſſimū deo
maledicunt a pio deo imp̄cati malū. Hugo.
Blaſphemia eſt cum opprobrioſa iacitur in
aliquem maledictio: qua fit deo contumelia
Ea propter in hoc ſermone agemus de pecca
tis maledictiōis ꝛ blaſphemie vt audita gra
uitate peccati caueāt homines ne morte mo
riātur eterna. Nam euangeliū hoc dicit. Qui
maledixerit patri vel matri morte moriatur.
Itaqꝫ de ipſa maledictione ꝛ blaſphemia de
claremꝰ tria myſteria hoc ſermone. Pro quo
aliud thema. Benefacite perſequētibus ꝛ no
lite maledicere Roma. xij.

Primū de creature maledictione
Scd̄m de huius culpe offenſione
Tertiū de blaſphemie euitatione Q

Circa primum de male-

dictiōe creature tā rōnalis q̄ irrōnalis. notā
dū ꝙ ſm Aug. xxiij. q. iij. ca. deꝰ. ꝛ doctores

Maledictio ꝓprie eſt impcatio mali facta
alicui ſub rõne mali: hoc eſt intendẽs malū
inquãtū malū. Hoc aūt ꝙ peſſimū ſit viciū.
Ideo cauendū oſtendit ex plurib⁹ rõnibus.
Primo rõne amiſſiõis regni celeſtis. Nā .j.
Cor. vj. apl's dicit. Nolite errare q: neqȝ for-
nicarij neqȝ idolis ſeruiẽtes neqȝ maledici
neqȝ rapaces regnū dei poſſidebunt. Ecce ꝙ
grauib⁹ pctīs cõnumerat. Scḋo rõne di-
uine vltionis: q: de⁹ ſepe vlciſcit hoc pctm̄:
ita ꝙ maledictionẽ quā aliquis impcat alte-
ri: ſup caput maledicẽtis ꝯuertit. Gen̄. xxvij.
Qui maledixerit tibi: ſit ille maledictus. Et
Eccli. xxvij. Qui in altū mittit lapidẽ. Lyra
ſcȝ directe ꝓijciendo ſurſum: ſup caput eius
cadet: ⁊ plaga doloſi diuidet vulnera. i. pla-
ga a doloſo hoīe impcata diuerſa mala ſup
eum multiplicabit. vn̄ Bern̄. Inexcuſabilis
es o hõ: in quo em̄ aliū iudicas. ſ. maledicẽ-
do: teipm̄ ꝯdẽnas. Tertio rõne crudeliſſi-
me malignatiõis. Nā cū qs maledicit agen
tibus ꝯ ſe eſt magna crudelitas: q: poti⁹ cõ-
pati deberet illis tāqȝ infirmis in aīa. Item
cū pr̄ ⁊ mater maledicit filio eſt maior crude
litas: q: imprecatur malū filio qḋ nõ liceret
impcari etiā diabolo. Siḻr ne cuicūqȝ inimi
co dicen̄. Deus pdat te ⁊ hmõi: eſt impietas
maxima. Ratio: q: ſe ꝯſtituit iudicẽ ⁊ deum
vult eſſe ſuū tortorem qḋ eſt iniuria deo. Ideo
Aug. in quodā ſermone in pſona dei dicit.
Tu miſer hõ iraſceris ⁊ dicis. Deus perdas
vel occidas illū meū inimicū: ille malus eſt:
⁊ tu impcando malū plus malus fact⁹ es:
ergo petis vt primū te occidam cū ſim deus
tuus tortorem tuū me cõſtituis: ⁊ ſic mihi in
iuriam facis. Preterea tales ſunt etiā crude-
liſſimi ꝯtra ſeip ſos: q: aīam ꝓpriā occidunt
ex ira. Similes ergo ſunt apris ſeuiſſimis q̄
impingunt in lanceam venatoris vt illum le
dant ⁊ ſe in lanceā magis ⁊ magis intrudūt
Et ſic pꝫ. P Quarta rõne inhibitionis
quia ſacra ſcriptura inhibet maledicere oī
creature: etiam diabolo. Eccli. xxj. Cū maledi
cit impius diabolum: maledicit ipſe animã
ſuā: hoc eſt ſm̄ Lyram cū pctõr homo dicit
diabolum iuſte condẽnatum: maledicit ani-
mā. i. denūciat dānandam: eo ꝙ in factis dia
bolum maledictū imitatur. Unde nec diabo
lo debem⁹ maledicere inquātum eſt creatu-
ra dei: q: vt ſic bona eſt: ſed per culpam incur
rit maledictionẽ: ⁊ ſic culpam tm̄modo illi⁹
poſſumus maledicere: nõ naturā. Exemplū
in epiſtola Jude dicit ꝙ Michael archan-
gelus: cum altercaretur cum diabolo de cor-
pore moyſi: ſcȝ q: diabol⁹ volebat illud reuo
care ꝓpter idolatriā filijs iſrael qḋ michael
occultauerat. Tūc michael nõ eſt auſus dia-
bolum maledicere: ſed ait. Imperet tibi de⁹.
Sed diceres. Quid ergo de ſanctis de qui
bus legimus ꝙ Dauid maledixit montibus
Gelboe. ij. Reg. j. ⁊ Job diei ſuo. Item xp̄us
maledixit ficulnee. Preterea noe maledixit
chanaan. Gen̄. ix. ⁊ Heliſeus pueris di. irri-
dendo. Aſcende calue. ⁊ hmõi. Reſpondetur
cõiter doctores: ꝙ ſancti qui leguntur male-
dixiſſe creaturis: in hoc non peccauerunt: q:
nõ niſi licitis modis ex inſpiratiõe ſpūſſan-
cti hoc fecerūt. Ideo nõ eſt trahendū in con
ſequentiā vt vnuſquiſqȝ ꝓ ſuo libito creatu
ris maledicat. Et pꝫ in ſequẽti.

Q Circa ſecūdū de offen
ſione querit: vtrū maledicere ſit ſemp pctm̄
mortale. Ad qḋ ſm̄ doctores cõiter: pſertim
Alexandrū ⁊ Thomā. q. ij. q. lxxvj. ⁊ Anton̄.
ij. parte titu. vij. reſpondetur: ꝙ maledictio
poteſt fieri pcipue quattuor modis ⁊ cauſis.
Primo ex animi indeliberatõe: ſcȝ ex ſubi
ta ira ⁊ quaſi cauſa correctionis vt talis ter
reatur ſicut quotidie faciunt parentes erga
filios ⁊ magiſtri diſcipulis ⁊ dn̄i ſeruis: qui
tamen nõ optant illis mala illa: ⁊ hoc eſt ve
niale. Nam ⁊ Aug. xxv. diſt. §. alſ ea demum
hmõi inter venialia computat. Uerūtamen
cauẽdum eſt ne in conſuetudinẽ ducātur: q:
ſm̄ Alexan. poſſunt fieri mortalia ꝓpter cõ-
temptū: ⁊ qñqȝ deus tales punit: ſicut Aug.
dicit de quadam vidua habente decem fili-
os: ⁊ cum vna dierū ex aliquo illorum ope-
re ſibi diſplicente maledixiſſet: oẽs effecti ſūt
toto corpore tremuli vt videntes oẽs mira-
rentur de eis. O dei iudicia terribilia in tali
bus. Scḋo ex animi deliberatione ⁊ liuo-
re vindicte vel odij vel inuidie: ⁊ ſic eſt ꝯtra
charitatẽ ⁊ mortale: puta cum optando ma-
lum dicit. Mors pdat te vel infirmitas acce
dat tibi: vel pes frangatur vel diabolus acci
piat animā tuam: ⁊ hmõi. Et tanto grauius
pctm̄ eſt quanto pſonam cui maledicit plus
deberet diligere et revereri: vt ſunt pater
mater ⁊ prelati. Similr̄ ſi quis ſeipſum ma-
ledicit ex impatientia mortale eſt ⁊ confitẽ-
dum. R Tertio ex dei conformatione et
amore iuſticie: quia talis videt deū velle ta-
le malum hoī illi: ⁊ ſic ex inſtinctu ſpiritus-
ſancti viri ſancti legūtur aliquibus maledixiſ

xiſſe: vt petrꝰ ſymoni mago di. Pecunia tua ſit tecū in ꝑditionē: ⁊ paulus helime reſiſtē ti v̄bo dei di. Percutiat te deus cecitate filij diaboli: ⁊ hmōi oīa q̄ legūtur: dixerūt ſancti ꝓnunciandi aīo: nō aūt imꝓcando vt cōiter tenet. Itez ſic Noe maledixit chanaā: quia Cham deriſit ipſum patrē. ⁊ Heliſeus pue ris deridētibꝰ ſe q̄ erant filij idolatrantium patrū ſm Lyrā. iiij. Reg. ij. ⁊ dauid montibꝰ gelboe ꝓpter cedē iſrl ibi factaz. ⁊ Iob diei ſuo di. Maledicta dies in q̄ natus ſum ⁊c. intendēs ꝙ dies natiuitatis non poſſit dici dies gaudij ſ; meroris: eo ꝙ ꝯtraxit pctīm oři ginale. Sic etiā xp̄us maledixit ficulnee ad ſignificandū ꝙ ſcꝫ ppl̄s iudeoꝝ ꝓpter pctā ſua maledictioni ſubijciebat. Silr cū aliqs malediceret alicui optādo vel ꝓnūciādo ali quā egritudinē vel aliud impedimentū: non ꝓpter aliud niſi vt ꝑ hoc bonꝰ efficiat vel a bonoꝝ alioꝝ īpedimēto ceſſet poteſt eē ſine peccato: q: amore iuſticie facit. hec in Anto.

Quarto pōt qs maledicere irrōnali creatu re vel demoni vel alteri cuicūqꝫ facture: ⁊ h̄ pōt etiā eē mortale ſi facit in deteſtationem dei in tali opere. nā blaſphemia eēt. Similr mortale eēt ſi faceret referēdo in poſſeſſorem illiꝰ ex maliuolētia q̄ vult vt dānificet proxi mus. ſ. ꝑ mortē equi: bouis: ⁊ hmōi notabili dāno. Si aūt maledicit creaturā ſm ſe tm̄ re ſpiciēdo vt q: aliqd̄ brutū nō mouet vt vult vl̄ nocet ſibi ⁊ hmōi: erḡ iraſcit appetens ei penā: veniale pctīm eſt: ſicut vanū ⁊ ocioſuz: ⁊ ꝓ tanto illicitū. Hec oīa Antonina.

S Circa tertium de blaſphemia.

notandum ꝙ ſuꝑ oīa dꝫ hō cauere blaſphemiam dei ⁊ ſanctoꝝ. Primo q: eſt crimen grauiſſimū. Vn̄ glo. ſuꝑ Eſa. xviij. di cit. Oē pctīm blaſphemie cōparatū leuiꝰ eſt. Vn̄ p̄res veteris teſtamenti nec audire vole bant eā. Nā ſm Tho. ij. ij. q. xiij. blaſphemia grauiꝰ pctīm eſt infideli paganiſmo: q: paga nus loquit de deo q̄ credit eēt vera lꝫ ſint fal ſa: ſed xp̄ianꝰ blaſphemās loquit ꝯtra veri tatem quā credit. Grauiꝰ etiā dicit eſſe q̄ꝫ ho micidiū inquātuꝫ eſt directe ꝯtra bonū deū: homicidiū aūt cōtra proximū: tm̄mō ſepe in tendit. Item grauiꝰ eſt pctō crucifigentiuꝫ xp̄m. Aug. Magꝫ peccāt blaſphemātes deū triūphantē in celis q̄ꝫ q̄ crucifixerūt ambulā tez in terris. T Scdo q: eſt mortale pec catū ſm genꝰ ſuū. Nam ſm Alexan. ⁊ Anto. in cōfeſ. Blaſphemia ſiue ſit in ore dicendo ſiue in corde credendo deū nō eſſe iuſtuz in oībus vel nō curare de actibꝰ hoim: vel non poſſe hoc vel illud: ſemꝑ eſt mortale: niſi ex ſurreptiōe hmōi diceret vel non aduerteret aut nō intelligeret qd̄ dicit: q: tūc non habe ret rōnē blaſphemie: ſed etiam veniale vt in Angelica. Tertio q: eſt oī lege damnabile graui pena dignū: vt pꝫ etiā apud ſaracenos ⁊ alios. Quarto q: mirabilit a deo eſt pu nitū in oīm exemplū: vt pꝫ. iiij. Dial. Greg. in puero qnqꝫ annoꝝ. Aliud exēplum refert Petrus Damiani: qd̄ habet in ſpeculo di. ſ. ꝙ in Bononie partibꝰ duobꝰ viris amicis in mēſa cōſidētibꝰ aſſato gallo oblato vnus in fruſtra illū diſſecuit piperato liquamie ſuꝑ fuſo: tunc alter ait ꝙ ſctūs Petrꝰ hunc gallū reintegrare nō poſſet. Alius dixit. Sed etſi ipſe deus imperet: hic nō ſurget. Mox ecce gallus viuus et pulmis plenꝰ exiliuit: alas percuſſit ⁊ cecinit: ⁊ plumis ꝯcuſſis totū li quoiē ſuꝑ cōuiſcentes aſperſit: in q̄ aſperſio ne mox lepra ꝑcuſſi ſūt. Quā plagā nō tm̄ modo ipſi vſqꝫ ad obitū ꝑtulerūt: ſ; ⁊ poſte ris ſuis in oēs generatiōes velut quoddam hereditariū reliquerūt. Rogemꝰ ḡ ⁊c.

¶ Feria qnta post dn̄icam tertiam. Sermo xxvj. de peccato luxurie turpiſſimo cauēdo: ⁊ eius occaſione.

Exibant demonia

a multis clamātia ⁊ dicentia: q: tu es filius dei Lu. iiij. ⁊ in euāge. hodi. Chariſſimi ſi dili genter aduertimus aperte co gnoſcimꝰ qm̄ diabolus libenter diligit habi tare in luxurioſis: vt pꝫ tā in veteri qꝫ in no uo teſtamēto. Nā Iob. xl. dicit: ꝙ vehemoth idest diabolus libēter dormit in locis humē tibꝰ. i. in luxurioſis: vt exponit Greg. ⁊ doct. ⁊ Mat. viij. legiones demonū quos xp̄s vo luit eijcere de duobꝰ demoniacis petiuerūt vt mitterent in porcos ⁊ ſic factum eſt. Per porcos aūt luxurioſi figurant ſm doctores Idcirco xp̄s dn̄s volens nos in aīa curare a pctīs oībus curauit: in ſignū huiꝰ varios cor poꝝ languores ⁊ demonia eiecit vt doceret nos quatenus penitēſi. eijcere curaremꝰ de monia vitioꝝ ꝑ grām xp̄i. Unde hoc euāge lium dicit ꝙ xp̄s varios languores curauit ⁊ exibāt demonia ſcꝫ ad eius imperiū a mul tis. Itaqꝫ de pctō luxurie vt ſciamus eius a

nobis demonum eiicere et cauere: tria myste
ria in hoc sermone declarem⁹. Aliud thema.
Hec est voluntas dei sanctificatio vr̄a vt absti
neatis a fornicatione. j. Thes. iiij.

Primū de nocumenti multa lesione.
Scdm̄ de ruinali praua occasione.
Tertiū de diuinali mira punitiōe. ¶

Circa primum notandū

φ luxuria et eius concupiscentia si consentitur
eidē multa mala et nocumenta infert hoib⁹:
idcirco sūmo studio est detestāda et vitanda.
Primo q2 aie rōnē obnubilat et infatuat.
Qd' p3 pmo auctoritate ps. lvij. Supercecidit
ignis et nō vide. solē. Glo. ignis praue cōcu
piscentie sup cor cadens nō sinit videre solē
iusticie xp̄s. Ideo Greg. in dial. dicit. Carna
lis delectatio mentē quā inficit obscurat vt
videre claritatē veri luminis nō valeat: et p
cōsequens nec pericula dānationis eterne et
alia q̄ incurrit aduertat. vn̄ et Sen. in prolo
go declamañ. ait. Nihil est tā mortiferum in
genijs q̄ luxuria. Siquidē rationē perturbat
itellectū hebetat: memoriā eneruat: obliuio
nem et ignorantiā inducit. Hec ille. Scdo
p3 rōne sm̄ Egidiū de roma. li. ij. par. j. c. xx.
q2 aie ratiocinatio viget in ipso cerebro: qd'
est instrumentū aie: sicut martellus fabro vl'
dolabrū carpentario: et ergo sicut debilitato
illo debilitatur actio carpentarij in fabricādo:
sic et debilitato cerebro: et alijs mēbris nobi
libus: tūc impedit' aia ab vsu rōnis vt nō pos
sit scz bene cōsiliari de expedientib⁹ ad salutē.
Propterea etiā phs. vj. Eth. dicit: φ actus ve
nereus intantū ipam rōnē absorbet φ impossi
bile est aliqd intelligere in ipsa delectatione
tali. Et sm̄ quosdam relinquit' p. xxiiij. horas
in aia hmōi perturbatio. Tertio p3 exēplarita
te. Nā rex salomon sapientissim⁹ fuit p luxu
riā infatuat⁹ adeo vt in senectute idola cole
ret singularū vxorū. Itē sanson amore Dali
de fuit deceptus: ita φ plures vinculat⁹ peri
cula nō aduertit: et capt⁹ē ac excecat⁹. Judic.
xvj. in figurā φ luxuriosus excecat' in men
te a demonijs. Scdo q2 bestijs assimilat:
et fetidissimo stercore inquinat. Joel. j. Cōpu
truerūt iumenta in stercore suo. Qd' Greg.
xxiiij. moral. exponens dicit. Qui carnali af
fectione succūbūt nō hoies sed iumenta nar
rantur. Jumenta quippe in stercore suo com
putrescere est carnales hoies in fetore luxu
rie vitā finire. Hec ille. O q̄ pessimū vitium.
¶ Sed qualib⁹ brutis assimilat hominē:
Videtur sm̄ Chryß. sup Matth. et doctores
ac phos: φ potissime assimilatur luxuriosus
porco hircinos oculos habenti in fetidissi
mo stercore iacenti. Ratio: q2 porcus est aial
luxuriosum et delectatur in stercorib⁹ vel lu
to iacere fetido. Sic hō luxuriosus nō libē
ter vult exurgere de ceno luxurie: vt dicit
Greg. moral. quo. s. Oculi aūt hircini libidi
nosi sunt vt dicit Isido. xij. Etym. et significat
illud Aug. dictum: qm̄ impudicus ocul⁹ im
pudici cordis est nūcius. O ergo hō caue ti
bi et c. Tertio q2 corpus debilitat et fortitu
dinem eneruat. Unde Hugo de sancto vict.
Luxuria est venenū delectabile que huma
num corpus debilitat: et virilis animi robur
eneruat. Exemplū habem⁹ in plurib⁹ for
tissimis quos luxuria infirmauit primo in
sansone: de quo Hiero. ad Eusto. dicit. San
son leone fortior q̄ vnus et nudus mille per
secutus est armatos: in dalide mollescit am
plexibus. Hec ille. Secūdo in Dauid: q̄ leo
nem vicit et in oibus bellis triumphum ha
buit: vnius mulieris scilz Bersabee concupi
scētia virtutē amisit: vt dicit Amb. Proinde
etiam Antonin⁹ in summa par. ij. tit. v. c. j. §.
xiiij. rationes hui⁹ scz quare antiquit⁹ plus
viuebant hoies et robustiores erant: nūc au
tem parum viuūt: et pleni sunt debilitate di
cit hanc esse φ erant magis cōtinentes. Nā
tarde contrahebant matrimoniū scilz circa
xxvij. vel. xxx. an. vt dicit Phs interim seruā
do castitatem: nūc autem ab adolescentia cō
trahūt: ab etate adhuc puerili incipiūt luxu
riari: ideo nō sunt fortes nec multum viuūt.
Quarto q2 diuitias et oia tpalia dissipat:
vt p3 de filio pdigo qui omnē substantiam
suam dissipauit viuendo luxuriose. Luce. xv.
Job. xxx. Qui nutrit scortum perdit substan
tiam. O quot et quāta expediuntur in hmōi
stercora ad consequēdum eterna tormēta p
que possent lucrari celestia regna si erogarē
tur in pauperū subsidia: de quibus ratio eri
getur. Ultimo vt plurima cōprehendam
luxuria vilis exterminat oīa bona: et expo
liat: ac extremis malis obligat. Nam aufert
hominis rationē: corpus: gliam: famā: diui
tias: honores: vitam: et qd' maius est omnia
spiritualia. i. virtutes: merita: gratiā et glo
riam: et insuper ad eternā penam obligat: de
qbus hic causa breuitatz pertrāseuñ. in alijs
sermonibus tangemus. ¶

Circa secūdum de occa

ſione ruine in luxuriā notādū ꝙ Robertus holkoth ſup li. Sap. ponit plures occaſiões luxurie: ex qb⁹ ꝑcipue ſeptē ꝓſequit̄ Anto. ꝑte.ij.ti.v. Et hec bonū eſt ſcire vt caueam⁹.

Prima occaſio đr ocioſitas. Bern. Omniū tentationū malaꝝ cauſa ⁊ ſentina vitioꝝ eſt ociū. Exemplum de ſodomis. Ezech.xvj. Hec fuit iniqtas.i. cauſa iniqtatis ſodome: ſupbia: ſaturitas panis ⁊ ociū. Ideo Hierony. Semꝑ aliqd facito vt te diabolus inueniat occupatū. Scđa đr ſomnij ⁊ qetis diuturnitas. Cato. Nam diuturna quies vitijs alimenta miniſtrat. Tertia mulieꝝ familiaritas. Prouerb.vj. Nunqd hō pōt ignē abſcōdere in ſinu ſuo vt nō ardeāt ſua veſtimēta: ſic q̄ conuerſat̄ cū muliere familiariter. ⁊ Ideo Eccl.xlij. ſcribit̄ quoddā mirū dictū ſic videlʒ. In medio mulierū noli cōmorari: melior eſt em̄ iniqtas viri ꝙ̄ bn̄faciens mulier. Hec ibi. Sʒ h̄ exponit Lyra ſic. Melior eſt iniqtas viri.i. minus mala: ꝙ̄ bn̄faciens mulier.ſ. ad cohabitādū. Magis em̄ ꝑiculoſuʒ eſt hoī cohabitare cū muliere extranea.i. bona ꝙ̄ cū viro iniq̄. Hec ille. Quarta đr vini ſupfluitas. Iō Eph.v. Nolite inebriari vino in quo eſt luxuria. Exēpluʒ de loth ⁊c̄.

Quinta ſenſuū curioſitas: q̄ eſt i aſpectu pulcre rei: vel choreaꝝ: vel in auditu turpiū cantilenarū et hmōi. Ideo Eccli.ix. Auerte faciē tuaʒ a muliere cōpta. Sexta carnis delicioſitas: preſertim in cibis: veſte ⁊ lectiſternijs. Bern. Periclitat̄ caſtitas i delitijs.

Septima đr elationis prauitas. Vñ Hugo. Sepe hō intra ſe ſupbit et neſcit: ideoqʒ ꝑmittit̄ cadere in luxurie vitiū manifeſtum qđ erubeſcit: et patuit. ī ſer. de ſupbia. ⁊

Circa tertiū de punitione luxurie.

notandū ꝙ bn̄dictus et iuſt⁹ de⁹ vt oſtēdat deteſtabilē fore luxuriā hoībus ⁊ dānabilē atqʒ euitandā: mirabilia exēpla fecit ⁊ mōſtrauit ꝑ mūdū. Primū i diluuio in quo totū mūdū iſtū inferiorē diſſipauit ⁊ oīa aīalia terreſtria ac volatilia ⁊ hoīes occidit: ꝑter illa q̄ in arca Noe fuerunt collecta: terramqʒ totam ſteriliorē reddidit ex ſalſis aquis maris ex qbus diluuiū ꝓ maiori ꝑte efferbuit ſm̄ Lyrā: et ſic oīa terre naſcentia et plante ⁊ ſemina ⁊ herbe defecerūt in virtutis valore. Et hec oīa fecit deus in punitione deteſtabilis luxurie: vt ꝑʒ Gen.vj.

Secundū exēpluʒ in ſodomitaꝝ incēdio. Gen.xix. ſup quos pluit deus ignē ⁊ ſulphur de celo: ad ſignificandū ꝙ luxuria fetidiſſima punit̄ ꝑpetuo igne iferni feditiſſimo: vt pote ſulphureo: et ſic etiā ſodomitaꝝ paruulos ⁊ boues ⁊ oīa q̄ habebant in deteſtationem ꝑdidit. Tertiū exēplū patet in hiſtoriarū documēto. Et inter multa legit̄ in dialogo Grego. et in ſpe. diſt.j. exem.lxj. ꝙ qdaʒ peccauit cū quadā iuuēcula: et intrauit eccleſiam ſubſequēti feſto Paſce: et ꝑ ſex continuos dies ſub octaua. Die autem ſeptima ſubitanea morte defunctus eſt et ſepulture traditus. Et ecce vidētibus cūctis de ſepulcro ei⁹ flāma exibat ꝑ longū tēpus: et tādiu oſſa eius concremauit quouſqʒ omne ſepulcrū illi⁹ cōſumeret: et terra q̄ i tumulo collecta fuerat defoſſa videret̄. Subdit ibidem Greg. ꝙ in h̄ exēplo nobis formidabili oſtēdit de⁹ vt cōſiderem⁹ nos qđ aīa ſentiēs pro reatu ſuo in inferno patit̄: ſi tāto ignis ſupplicio etiam inſenſibilia oſſa ꝯcremant̄. Ve itaqʒ ⁊ ve luxurioſis q̄ nolūt penitere: qr punient̄ ꝑpetuo igne i aīa ⁊ corpe. Rogem⁹ ḡ ⁊c̄.

¶ Feria ſexta poſt tertiā dñicā. Ser.xxvij. de luxurie graui offenſiōe: ⁊ de ei⁹ ſpecieb⁹.

Dicit ei: ideſt mulieri ieſus. Bene dixiſti qr nō habeo virum: qnqʒ em̄ viros habuiſti: et hūc quem habes nō eſt tuus vir Ioā.iiij. et in euāgelio hodier. Dñs ieſus oſtendit pietate fore plenus per oīa in hoc euāgelio. Primo: qr diſcurrebat ꝓ hoīm ſalute pedeſter vſqʒ ad fatigationē nimiā itineris etiā i eſtu maximo diei eſuriens ⁊ ſitiens. Ideo dicit hoc euāgeliū ꝙ fatigat⁹ xp̄s ex itinere venit ad fontē hora ſexta.i. meridie: qua ſolis eſtus feruet ⁊ petiuit a muliere bibere ꝓpt̄ ſitim et eſtus refrigerium: vt ait Chryſ. Scđo qꝛ maximā pietatem oſtēdit: qr a tali muliere quam ſciuit fore adulterā bibere petiuit et eidē ſermonē de altis myſterijs fecit: vt eaʒ a pctīs ꝯuerteret. Et etiā i hoc exēplū dedit ꝙ ꝑdicator libēter ꝑdicare debet paucis cū nō haberet ſufficientē ꝑplm. Tertio qr non dure obiurgādo ſʒ pctā illi⁹ ſecreta reuelando ex iuſſione illi⁹ ꝑuiſſime ⁊ ꝯuenienter reatū oſtēdit: ⁊ eā a pctīs luxurie: adulterij ⁊ ficti mēdacij de marito illegitimo redarguit et ꝯuertit: vtinā ⁊ nūc tales cōuertent̄ de iſtis. Patet euāgeliū. Itaqʒ de luxurie vitio in q̄

ſicut hec mulier: ſic ⁊ multi nūc peccant tria myſteria declarabimus in hoc ſermone.

Primū de ei⁹ mortifera offenſione.

Scōm de ei⁹ ſpecifica variatione.

Tertiū de ei⁹ maligna ꝯditione.

Aliud thema ꝓ hoc ſermone pōt poni illud Eph.v. Hoc ſcitote intelligētes ꝙ oīs fornicator aut imū.aut aua.nō habet hered.in regno xpi ⁊ dei. Et ſm Lyrā.ꝑ hoc ꝙ dicit aut imundus:includūtur oīa ad vitium luxurie ꝑtinētia vt ſpecies ei⁹ et filie. A

Circa primū de offenſione

ḋrit: quō luxuria ꝓbaṫ eſſe mortalis culpa ſemꝑ extra legitima matrimonia. Ad qō breuiter r̄ndeṫ ſm doc. ꝙ ſm oīs leges ſcꝑture ꝑz luxuriā ſemꝑ eſſe pcīm mortale: niſi excuſetur matrimonij lege. Vn̄ maxime errant ꝗ dicūt heretice ꝙ ſimplex fornicatio que eſt ſoluti cū ſoluta nō ſit pcīm mortale: īmo ſemꝑ eſt mortale ſm oēs leges: Prio qꝛ eſt ꝯtra legem diuinalem. Exodi.xx. Non mechaberis. Super quō Aug.dicit: ꝙ noīe mechie oīs illicitus ꝯcubit⁹ ſcꝫ extra matrimoniū atq; illoꝝ membroꝝ nō licitus vſus intelligiṫ fore ꝓhibitus: vt ꝑz.xxxij.q.iiij. Meretrices. Itē Iſidorus ibidem.q.v.ca. Non mechaberis. i.nec quiſq; preter matrimonij federa alijs feminis miſceaṫ ad explēdam libidinē:nec ad aliam cauſam vt addit gloſa. Et ſic ꝑz ꝓpoſitū. Scdō qꝛ eſt ꝯtra legē ꝓphetalē. Tob.iiij. Attende tibi:ideſt caue ab omni fornicatione ⁊ p̄ter vxoiē tuā nunq̄ patiaris crimen ſcire qō ꝓprie mortale diciṫ. Tertio cōtra legē euangelicalem Matth.v. Qui viderit mulierē ad ꝯcupiſcēdum eā: iam mechatus eſt in corde ⁊c̄. Ecce cōmuniter dicit:mulierē:ergo intelligenda eſt nō ſolū de coniugata:ſed etiam de ſoluta quā ſolo viſu concupiſcere eſt pcīm mortalis mechie: vt ꝑz ꝑ Grego.xxxij.q.v. Qui viderit. Et intelligiṫ de viſu ad cōcupiſcendū turpiter deliberate. A fortiori ergo mortale eſt opere fornicari. B Quarto ꝯtra legē apoſtolicalē. Nam in primo cōcilio per apoſtolos hieroſolymis facto mandatū fuit cōuerſis ad fidē ex gētilibus vt abſtinerēt ſe a fornicatione Act.xv.ca.qꝛ pagani putabant ſibi hoc licere. Et Apl's Gal.v.dicit. Manifeſta ſunt opera carnis que ſunt fornicatio: imundicia: impudicitia: luxuria. Lyra. Sic omnia que pertinent ad hoc vitiū ſub noīe generali ſcilꝫ luxuria includuntur que non ſunt etiā annumerata. Et ſubdit Apoſtolus Que predico vobis ſicut predixi: qm̄ qui talia agunt regnum dei nō cōſequentur. Sed non excludit hoīem a regno dei niſi peccatū mortale: ergo ⁊c̄. Quinto qꝛ eſt ꝯtra legē canonicalē ſimul ⁊ Sexto ꝯtra legē ciuilē: vt ꝑz.xxxij.q.iiij.ꝑ Ambroſiū ca. Nemo. dicentē. Nemo ſibi blandiaṫ de legibus hoīm, ſcꝫ ciuilib⁹ tolerātibus meretrices in lupanari: quia non excuſantur per hoc a peccato mortali. Idcirco ibidem ſubdit Amb. dicēs: Nulli licet ſcire mulierem preter vxorē. Itē in Angelica ſumma probaṫ per Hoſtien. et Ioan. Andree: et Panormitanū. ꝙ nō licet cōcubinatus: etiam de iure ciuili. Ideo ſm iura non debet abſolui cōcubinarius niſi a ſe abijciat mulierem malam.xxiiij.q.ij.cap. Legatur. C Exēplū narrat Anto: pte.ij. ti.v.c.ij. ꝙ quidā ꝯcubinarius cū eſſet infirmus ⁊ cōfeſſor nollet illū abſoluere niſi concubinā de domo emitteret ille aſſenſit: ſicq; cū lachrymis ſacramētis ſuſceptis deceſſit tandē cōfeſſori ꝓ eo oranti vt poſſet illum liberare ex purgatorio quo putabat trāſiſſe ꝓpter penitentiā. Ecce apparuit eidem aſſerens ſe fore damnatū ꝓpter hoc ſolū qꝛ intēdebat concubinam reaſſumere ſi euaſiſſet.

Septimo qꝛ eſt ꝯtra legē naturalē: ꝙ de⁹ ab initio fecit hoīem: ſic ꝙ vnā vni tm̄modo voluit copulari ad generationē ꝓlis legitimo matrimonio. Unde ꝯtra dictamen legis nature eſt vagus ꝯcubit⁹: vt ꝑz ꝑ exēpla naturalia etiā i aīalib⁹ plurimis. Nam ⁊ Iſiō. xij. Etym. dicit Palūbes.i.colūba ſilueſtris ſm Cathol. ꝗ in arboribus nidificat amiſſo corporali cōſorte ſolitaria incedit nec preter illā carnalē copulā reqrit. Itē de turture li. ꝓprietatū. ⁊ ꝑ Bern. ſuꝑ Cañ. ſer. lx. dꝛ conſimile: ꝙ vno cōtenta cōpare illo amiſſo aliū nō reqrit ⁊ nunq̄ in viridi ramo reſidet ſed vbiq; gemit. Deniq; ſm Tho.ij.ij.q.liiij.in oībus aīalibus generaliter cerniṫ ꝙ in eis nō eſt vagus ꝯcubit⁹ ſꝫ certi maris ad certā feminā vnam vel plures. O ꝗ hō agnoſce ꝙ multas leges violat luxuria tua ⁊ caue.

Circa ſecūdū de ſpeciebus

luxurie varijs ḋrit ꝓ ſimplicib⁹ edocēdis quot ⁊ ꝗ ſunt ſpecies vel modi differentie ipſi⁹ pcī luxurie: de ꝗbus teneṫ ſe hō accuſare i ꝯfeſſione. Ad qō r̄ndeṫ recolligēdo ſm doctores ꝑcipue Aureolū in compen. ꝙ ſunt octo differētie ꝗ ꝓ captu ponem⁹ ſm

litteras huius dictionis luxuria: reſoluēdo x in c ⁊ ſ. Prima ſpecies vel differentia dr̄ ab l. libidinoſus exceſſus cōiugalis: q̄ q̄n̄q3 eſt venialis q̄n̄q3 mortalis: vt cū amor talis delectationis p̄ponit̄ deo: puta cū q̄s paratus eſt facere q̄cunq3 turpia ↄ̄ deū3 in talib⁹ ſine vllo timore dei: tūc eſt mortale cal's ſecus ſi fiat vt debet naturaliter. De his p̄dicatorū nō eſt loq̄ in p̄dicatione: ↄfeſſor4 eī eſt p̄uato docere. Scd̄a ſpecies vel differentia dī ab u vaga. ſ. fornicatio ſimplex que eſt ſoluti cū ſoluta. ſ. a vinculo matrimonij: conſanguineitatis: ordinis: voti ⁊ hm̄oi: ſicut ſunt meretrices vel ↄcubine vel corrupte. Tertia ab x. et eius ſono c dicit̄ cōtra naturā: vt ſodomia: et hoc vitiū eſt grauius oib⁹ alijs ſpeciebus luxurie: de qua cōfeſſores habent interrogare modos. Quarta ab eodē x. et ſono eius ſ dr̄ ſacrilegium quo ↄtinētia deo dicata ledit̄: vt in clericis ⁊ religioſis viris ⁊ monialib⁹ vel alijs q̄cūq3 emiſerūt votū cōtinentie: et tales grauiter peccāt. Quinta differētia ab u dr̄ ꝟginis ſtupiū vel deflorationo. Sexta dr̄ ab r raptus ſiue ꝟginū3 ſiue nupte alteri. Septima ab i dr̄ inceſt⁹ quo vinculu3 ↄſanguineitatis vel affinitatis vel ſaltē cōpaternitatis corrūpit̄. Hec compen.

Octaua ab a dr̄ adulteriū qd̄ ē alieni thori violat.o. De oib⁹ et ſingulis ↄfiteri q̄s tenet̄ ꝑut peccauit: q2 ſingula mortalia ſunt. Itē3 de filiab⁹ luxurie etiā ↄfitendu3 eſt: de q̄bus cā breuitatis hic ptrāſeo: ſ3 in ſubſequētib⁹ ſermonib⁹ ꝓſeq̄mur vt patebit intuēti. C

Circa tertiū de luxurie

malignitate. Notādū q̄ glorioſus Hiero. in ep̄l'a quadā eā aſſimilat igni infernali. Siſr et Hugo de ſctō vic. vt p hoc clareſcat malignitas. i. mala igneitas ei⁹. Primo q̄dem ꝓpter inſatiabilitatē: q2 ſicut ignis infernalis nūq̄ ſatiat̄ alaꝝ piculis: ſic ⁊ luxuria. Unde pbs. iij. Eth. dicit. Inſatiabilis eſt ↄcupiſcētia q̄nto q̄s plus ſe dat veneri: tanto ampli⁹ excitat̄ appetit⁹ ad illā. Ideo Prouerb. xxx. Tria ſunt inſatiabilia. ſ. infernus et os vulue. i. luxurie: et terra q̄ nō ſatiat̄ aqua. Ideo fatui ſunt q̄ dicūt: nūc ſatiſfaciam ↄcupiſcentie ⁊ poſtea abſtinebo. Scd̄o ꝓpter feditatem: quia ſicut ignis infernalis eſt fetidus vtputa ſulphureus: ſic luxuria fetet Pſal. Ignis ſulphur ⁊c̄. Tertio propter malorum multiplicitatem: quia infernali igne omnia vitia habēt penas ſuas: ſic in luxuria cōcurrunt plura. Unde Hierony. in ep̄l'a ſcripta exclamañ. dicit. O ignis infernalis luxuria: cuius materia vel ligna gula: cuius flamma ſuperbia: cui⁹ ſcintille praua colloquia: cui⁹ fumus infamia: cui⁹ cinis inopia: cui⁹ finis gehēna. Hec ille. Exemplum narratur in ſermone i van. q̄ quidā ſodomita dum in extremis admoneret̄ ad confeſſionem ⁊ ſpem reſpondit. Quid mihi de deo ecce ego video apertū mihi infernū ⁊ demones paratos ad rapiendum: et ſic cū diabolo expirauit. F

Ultimo ꝓpter demonū localitatē: quia ſicut ignis inferni parat⁹ eſt diabolo: ꝑut dicitur Matth. xxv. ita luxurioſi corpus ⁊ aīa tradēda eſt demoni ꝑ loco habitationis niſi peniteat: et ſubijcit̄ ei⁹ ptāti. Exemplū legit̄ in ſpe. exem. diſt. ix. exēplo. xxxiiij. q̄ iuuenis quidā luxurioſus cu3 vidiſſet mulieres malas intrantes rubetū: intrauit et ipſe intentione peccādi cū illis: ⁊ diabol⁹ accepta in eū ptāte occurrit eidē dī. Uade hn̄ tibi ſoluam. Cui vlterius ꝓgredienti: ecce occurrit xp̄s in habitu religionis dr̄. Quo vadis fili. Et ille. Quid ad te: non es tu pater meus. Tūc xp̄s aperte oſtēdit ei manus, cruētatas ⁊ latus ⁊ pedes. Ecce vide q2 ego ſum pater tuus pro te crucifixus. Ait ille. Dn̄e deus me⁹. Dixit ei xp̄s. Uade ↄfitere cito: q2 diabolus q̄ tibi occurrit expectat te poteſtatē habēs vt iam frangat collum tuum. Diſparuit quoq3 xp̄s. Et ille cepit exire ſtatim de rubeto ⁊ feſtinare ad cōfeſſionē. Cūq3 exiſſet diabolus expectans ibidem eū nō agnouit: ſed reſpiciens in eū dicebat. Certe tu non es ille ſuper quo ego acceperam poteſtatē vt occiderem eum videl3 propter intentionē luxurie. Qui compunctus confeſſus eſt: et dei miſericordiam talem circa ſe penſañ. intrauit religionem ⁊ ſancte vixit. Rogemus ergo ⁊c̄.

¶ Sabbato poſt primā dn̄icā. Sermo. xxvij. de periculoſo vitio luxurie et filiabus eius: ac de remedijs.

MAgiſter hec mu-

lier modo deprehenſa eſt in adulterio Jo. viij. et in euāgelio hodier. Hec ꝟba iudei impij pleni iniq̄tate dixerūt domino Jeſu tentātes eū vt poſſent accuſare eum. Unde ſm̄ Lyrā maligne inſidiabantur xp̄o in iſta interrogatione. Primo in hoc q̄ mulierē hanc in adulterio deprehenſam ad-

duxerūt ad ieſum: ſed eiꝰ adulterū nō adduxerunt: cū ſm legē eadē pena vtriqꝫ eſſent plectendi: et hoc fecerūt ex malicia vt ſic poſſent ponere ī corde populi ſuſpitionē ꝙ ille adulter fuerit aliqs diſcipulorum xpi: et ideo nō adduxerūt illū ad iudicium xpi. Scđo qꝛ ꝓpoſuerūt queſtionē bꝛigoſam: cuius rn̄ſio ad quālibet partē videbatur eſſe ꝯtra xp̄m. Nā ſi diceret nō lapidādā accuſaret̄ ꝙ eſſet tranſgreſſoꝛ legis moyſi: qui mādauit tales lapidari. Si autem dixiſſet lapidandam illi impoſuiſſent xp̄o ꝙ faceret ꝯtra ſua dicta et ꝑdicationes de miſericoꝛdia ⁊ pietate. Sed xp̄s ſapientiſſime illos cōfutauit ſcribēs in terra illoꝝ peccata vt eos oſtēderet ineptos ad accuſandū illā mulierē: qꝛ grauioꝛa ipſi fecerāt: et ſic cōfuſi exierūt. Pꝫ in euāgelio. Itaqꝫ ex iſtis claret ꝑiculoſitas luxurie: idcirco de ea in hoc ſermone tria adhuc reſtāt myſteria declaranda.

Primū de cōdemnatiua ꝑiclitatione.
Secundū de maledicta generatione.
Tertiū de ſaluifica remediatione

Item aliud thema ꝓ hoc ſermone pōt poni illud. j. Coꝛ. vj. Fugite foꝛnicationem. Item aliud euſdem. x. Quidam ex ipſis foꝛnicati ſunt et ceciderunt vna die. xxiij. milia. Ad id hiſtoꝛia patet Numeri. xxv. B

Circa primū de periculo

damnabili luxurie. notādū ꝙ multiplici rōne ꝓbat̄ luxuria foꝛe ꝑiculoſiſſima ⁊ damnabilis culpa ſuꝑ alia pctā: et ꝑ ꝯſequēs deteſtanda. Primo rōne amplioꝛis infectiōis. Nā Greg. di. l. c. Quia ſanctitas. in fine. dicit ꝙ pauci īueniunt̄ ſine carnis luxuria. Et ſic pꝫ ꝙ oēs inficit ⁊ ꝑdit p̄ter paucos. Unde etiā Aug. lib. de agone xp̄iano dicit. Inter oīa xp̄ianoꝝ certamina q̄tidiana eſt pugna caſtitatis et rara victoꝛia. Hec ille. Patet ergo amplitudo vniuerſalis infectionis hominū. Scđo rōne breuiationis vite hoīs ⁊ accelerate moꝛtis. Nam triplicē moꝛtē accelerat.

Primo moꝛtem naturalem.
Scđo moꝛtem caſualem.
Tertio gehennalem.

Primo moꝛtem naturalē: qꝛ vt Ariſto. iiij. et vj. ꝓblē. ⁊ libro de longitudine ⁊ breuitate vite dicit. Luxuria caloꝛē naturalē et humidū pingue minuit ⁊ deſiccat: coꝛpus nimis debilitat: ⁊ ſic moꝛtē accelerat. D Unde aīalia luxurioſa ſunt breuioꝛis vite: vt patet de paſſeribus, Et mulus eſt longioꝛis vite q̄ꝫ equus et aſina ex quibus generatur: ꝓpter hoc quia equus ⁊ aſinꝰ ſunt luxurioſa: vt ibidem deducit Phus. Nam etiam de oībus legunt̄ plures foꝛe repēte moꝛtui in luxurie actu: vt narrat Ualerius li. viij. de duobus. ſ. de Coꝛnelio balbo. ⁊ de Cicerio romano. Narrat etiā Petrꝰ damiani de q̄buſdam. Idē legit̄ ⁊ de Athila rege Hunoꝝ in chronicis: et ſic de alijs. Scđo moꝛtē caſualē accelerat. Quot eñi ꝓpt̄ luxuriā intoxicant̄: q̄t violēter occidunt̄: q̄t infatuant̄: q̄t a dño in punitionē peſte ⁊ cladibꝰ ꝑuant̄ vita celerius: certe innumeri. Patet in diluuio: in ſodomitis: in ſichimitis ꝑuſſis ꝓpter Dinā: in tribu Beniamin deleta pꝛo vxoꝛe leuite. Itē ꝓpter Helenā ꝑ decē annos Troia fuit deſtructa ⁊ multa milia hoīm occiſa: vt Boe. trāgit. iiij. de ꝯſo. Tertio accelerat moꝛtē gehēnalē. Hiero. ad matrē ⁊ filiā dicit. Qui luxuriat̄ viuēs moꝛtuꝰ eſt. ſ. moꝛte culpe ⁊ gehenne. Ue ergo ve luxurioſis. Tertio ꝑiculoſa eſt luxuria rōne coinq̄nationis nedū aīe ſꝫ ⁊ coꝛpis ⁊ inſuꝑ etiā fame. Uñ. j. Coꝛ. vj. Qui foꝛnicat̄ in coꝛpus ſuū peccat. Et ca. iij. Neſcitis qꝛ templū dei eſtis. Siq̄s autē tēplū dei violauerit diſꝑdet illū dñs. Quarto rōne diabolice ſubiectiōis. Nam in luxurioſo diabolus poteſtatē habet ſicut in pecoꝛe ſuo habet q̄s ad occidēdū: vt pꝫ Tob. vj. expꝛſſe: vbi legit̄ ꝙ demoniū occidit ſeptem viros Sare ꝓpter luxuriam. I Quinto ratione expoliationis gratie oīs. Geñ. vj. ca. Nō ꝑmanebit ſpūs meꝰ ī hoīe: qꝛ caro eſt. i. carnalis. Nam luxuria aufert nō ſolū grām gratūfacientē virtutis ſed etiam gratis datam. Ad qđ Grego. li. dialogoꝛum exemplū narrat ꝙ quibuſdā ꝑdicātibꝰ veritatē fidei lingue ꝑ tyrādoſ fuiſſent abſciſe radicitꝰ: poſtea miraculoſe loq̄bant̄ oꝛe vacuo ꝑfecta v̄ba foꝛmādo. Sꝫ vnꝰ illoꝝ in luxuriā poſtea cadēs ꝑdidit hoc donū. Itē narrat petrꝰ damiani ꝙ q̄dā ſctūs p̄sbyter dū miſſam celebraret ꝯſueuerat angelꝰ aduenire et coꝛpꝰ dñi ex offerentis manibꝰ aſſumebat vidēte ꝑncipe cuiꝰ erat capellanus. Sed poſtea cecidit in luxuriā: ⁊ ab eo tpe grām hanc amiſit. Et ſic patet. Ultimo ratione foꝛtioꝛis inheſiōis. vnde Greg. dicit: ꝙ luxuria eſt turpioꝛis inq̄natiōis pre alijs vitijs: infamieqꝫ grauioꝛis ⁊ adherentie foꝛtioꝛis: ita vt raro eā quis dimittat vſqꝫ ad ſeniū ob delectationē aſſuetam: ⁊ ſic ratio tales vere penitent. O ergo periculoſiſſimū vitium. K

Circa ſecūdum de male-

dicta ꝗñatione filiaꝝ luxurie inqrēdū reſtat
ꝗ̄ quot ſint filie luxurie. Ad qḋ rn̄detur ꝙ ſm
Greg. in moral. ponūtur octo. Prima ḋr ceci
tas mētis. q: vt Aug. di. ꝑ luxuriā tota rō ab
ſorbetur: ⁊ ſic cognitionē dei ⁊ ſuiipſiꝰ ⁊ neceſ
ſarioꝝ ad ſalutē aufert: vt patuit ſer. xxvj. V
Scḋa ḋr incōſideratio. ſ. mortis inferni et
alioꝝ nouiſſimoꝝ ſm Aureo. ſ cōpen. Proin
de tales inuerecūde ſe om̄i luxurie dāt ſine ti
more. Tertia ḋr ꝑcipitatio q̄ ꝗs currit ꝑci
pitāter exponēdo ſe etiā ꝑiculis mortis pro-
pter luxuriā faciēdā ſm Aureo. Quarta ḋr
amor ſui q̄ ꝗs deſiderat longā vitā ad hoc vt
ampliꝰ expleat voluptatē ſuā. ibidē Aureo.
Quinta ḋr futuri ſcl'i horror vel deſpatio.
ex q̄ hō vellet nūq̄ mori: ſꝫ dicit ſibi ſufficere
vt frueretur bonis huius ſcl'i: vxore: diuitijs ⁊
hmōi in ꝑpetuū: mortale eſt ſm Anto. in con
feſ. Sexta dicitur incōſtātia. ſ. qñ ꝗs non ſtat
cōſtāter in bono qḋ deliberauit agere: ſꝫ facit
contrariū amore vel paſſione luxurie. Hec in
Angelica. Septima ḋr mūdanorū affectio
ſcilꝫ qñ ꝗs toto cordis amore affectat p̄ſentis
ſeculi bona: hoc eſt diuitias: ſanitatē: fortitu-
dinē ⁊ hmōi: vt per hoc voluptates ſue luxu-
rie quā optat pro fine conſequatur. Hec Au-
reo. Octaua dicitur odiū dei. ſ. qñ quis odio
habet deū vel eius legē: eo ꝙ ꝓhibet cōcupi
ſcentiam vel punit. Et hoc eſt grauiſſimū ſm
predictos ſimul. Z

Circa tertium de reme-

dijs luxurie. Notandū ꝙ plurima valēt con-
tra eā. Primū ḋr abſtinētia ieiunij ⁊ afflictio.
Nā omne caſtrū expugnari poteſt cū ſubtra-
hitur cibꝰ ⁊ potus illi. Sic quātūcūq; forti-
ter teneatur quis a diabolo per luxuriā: expu-
gnari poteſt ieiunio ꝑ dei grāꝫ ⁊ vigilia ora-
tionis aſſidue. Vñ ⁊ xp̄s dñs dicit Marc. ix.
Hoc genꝰ demonioꝝ nō eijcitur niſi in oratiōe
⁊ ieiunio. Ideoq; Greg. ad Celantium dicit.
Ardentes diaboli ſagitte. ſ. concupiſcētie car
nis: vigiliaꝝ ⁊ ieiunioꝝ frigore ſunt reſtrin-
gende. Secūdū dicitur bonorꝫ operū oc-
cupatio. Unde Hierony. ad Ruſticum dicit.
Nunq̄ quis ocio vacet ſed continue alterna-
tim laboret: ne vno labore nimis attediatus
ſe fatiget: ſed modo legat: modo oret: modo
agros colat: nunc ſcribat: ſicq; tempus occu-
patus deducat: ne eū ſpūs fornicationis op
primat. Idem. Ama ſcientiā ſcripturaꝝ ⁊ car

nis vitia nō amabis. Hec de ꝯſe. di. v. ca. Nūq̄.
Tertium ḋr crucis xp̄i ⁊ paſſionis cogita-
tio. Vñ Ber. Nil tā efficax remediū cōtra oīa
vitioꝝ tētamenta quēadmodū paſſionis xp̄i
freq̄uēs memoria Quartū ḋr dura carnis
domatio. Eccli. xl. Malicia vnius hore obli-
uionē facit luxurie magne. Et loq̄tur de mali
cia: idest pena carnis. M Ad hec habe-
mus exēplū in vitiſpatrū ꝙ q̄dā ſancti cū ſen
ſerūt carnis tētationes in vrticas ⁊ ſentes ſe
ꝓiecerūt: q̄dā in foueā niue plenā: q̄dā manꝰ
in igne cōbuſſerūt: q̄dā etiā adoleſcēs grecus
vt dicit Hiero. ad Ruſticū. cū nulla abſtinen-
tia: nullo ope: tētationis flāmā poſſet extin-
guere: abbas ꝑcepit cuidā fratri vt iurgia et
cōuitia atq; iniurias illi irrogaret ⁊ ſic vexa
tione tribulatiōis liberatus fuit anno exple
to: ſepius infra illum annum perturbatus.
Quintū remediū euitatio occaſionū: de q̄-
bus ſermōe. xxvj. Ultimū ḋr finis cōſidera
tio. ſ. mortis: iudicij: ⁊ infernaliū penarꝫ ac
priuationis regni celeſtis. Unde ſctūs pater
Frāciſcus legitur ꝙ amore caſtitatis ſe nudꝫ
inter vepres ponēs ſpinis laceratꝰ ſanguinē
ſpargebat ⁊ exinde roſe exereſcebāt: quas an
gelo mādante xp̄o ⁊ beate ꝟgini marie in ec-
cleſia apparentibus obtulit ⁊ indulgentiam
portiūcule īpetrauit. Xp̄us aūt precepit eidē
vt roſas illas preſentaret pape in teſtimoniū
veritatis: ⁊ ſic papa confirmaret illas indul-
gentias quod ⁊ factum eſt. Rogemus ergo
xp̄m dñm ⁊c. Amen.

¶ Dñica. iiij. quadrageſime in mane. Ser. vi-
ceſimuſnonus de abominanda gula ⁊ ſpecie
bus eius ac modo offenſionis.

A Ccepit Jeſus
panes: ⁊ cū grās egiſſet di
ſtribuit diſcubētibꝰ Jo. vi.
⁊ in euāge. hodier. Dñs nr̄
Jeſꝰ xp̄s voluit panes bn̄-
dicere cū grārūactōe i ſuo
ꝯuiuio facto ꝑplo. N Et h̄ ſm Chryſ. ideo
vt oſtēdat eos q̄ comedere incipiūt grās age
re oportere deo ⁊ bn̄dicere in noīe dñi cuius
vna rō eſt vt dei bn̄ficiū recognoſcanꝰ i hoc
ꝙ q̄tidie paſcit nos: licꝫ ſimꝰ pctōres ⁊ dei ini
mici. Nā vt Aug. ait. Pctōr nō eſt dignꝰ etiaꝫ
pane q̄ veſcitur: ſed dei benignitate paſcitur. Nā
videmꝰ ꝙ boues oues ⁊ porci ⁊ alia bruta cū
comedūt faciem inclinent terre vnde habent

capere cibū: ⁊ recognoſcunt ſuos nutritores
⁊c. quāto magis debet hō recognoſcere deū
q̄ dat eſcam omni carni: et pullis coruorum
inuocantib⁹ eū: vt dicit pſ. Vñ beſtijs peior
eſt qui pro cibo ⁊ potu deo non regratiatur.
Alia ratio eſt: vt ꝟtute orōnis ⁊ grarūactio
nis inſidias demonū effugare poſſimus: q̄
nos decipe ⁊ in pctm̄ gule ſatagit deijcere p
actū comeſtionis: ſicut decepit ⁊ pdidit per
gulam pmos parētes nr̄os Gen. iij. O quis
enumerare ſufficiat quot aīas diabol⁹ p gu⸗
lā piclitari facit etiā modo īter xp̄ianos ſan
guine chriſti ablutos. Jdcirco vt caueamus
audiamus qm̄ xp̄s panes benedixit gratias
agens: vt dicit euangeliū: vide textum ſi pla
cet. Ex quo itaq̄ dñs ieſus panes cū grarū⸗
actione bñdixit vt p hoc doceret nos male⸗
dictionē gule euitare ⁊ cauere. Jdeo de ipſa
gula tria myſteria declarabimus in hoc ſer⸗
mone. Pro quo aliud thema Luc. xxj. Atten⸗
dite vobis ne forte grauentur corda vr̄a cra
pula ⁊ ebrietate. Hec ibi dicit xp̄s.

Primū dr abominationis.
Scdm dr offenſionis.
Tertiū dr ſpecificationis.

O

Circa primū de abomi⸗

natione vitij gule vt magis inducamur ad
cauendū. Notandū ꝙ multis rōnibus gula
hoī eſt abominabilis. Prima q2 eſt aiarū
multa⁊ periclitatiua. nā ipſa totū gen⁹ hu⸗
manū in pmis parētib⁹ pdidit ⁊ morti dam
nauit. Ecce experientia teſte oēs hoīes capite
plectūtur pro vna gula: iuxta illud Gen. iij.
Quacunq̄ hora comederitis morte morie⸗
mini: idest neceſſitatem mortis incurretis.
Itē ipſa Eſau cū oībus ſuis poſteris bñdi⸗
ctione puauit cū pmogenita pro edulio len
tis vendidit Gen. xxv. Item ipſa ſodomitici
peccati cauſa fuit ⁊ quinq̄ ciuitates ſubuer
tit: vt pꝫ Ezech. xvj. Hec fuit iniquitas ſo⸗
dome abundantia panis ⁊ vini. Unde Pe⸗
trus Damiani in epiſtolari ſuo dicit: ꝙ cuꝫ
vēter incaute reficit̄ luxuria accēdit̄. Et po⸗
nit exēplū de quodā ꝙ dum frixas ſtudioſe
carnes furtiue comediſſet: ilico tātus ardor
libidinis eū inuaſit ꝙ pctm̄ ꝯtra naturā qd
nunq̄ antea fecerat diabolo inſtigante com
miſit. Preterea ipa gula filios iſrael magna
plaga pſtrauit p deſiderio carnis et nauſea
māne ſapidiſſime: vt pꝫ Numeri. xj. Preter⸗
ea quot aīe etiā modernis tpibus p gulam
peccēt ⁊ piclitent̄: experiētia teſtis eſt: nec ſuf
ficim⁹ enarrare. Nam apud oēs ſtat⁹ hoīm
cōmune et quotidianū pctm̄ eſt. Et ſicut de
Juda legim⁹ ꝙ poſt buccellū panis intrauit
in eū ſathanas: ita in innūerabilib⁹ xp̄ianis
implet̄ ꝙ per gulā intrat ī eos ſathanas: vt
Petrus damia. vbi ſup̄ tāgit. P Nimiꝝ
vt exēpla naturalia proponamus diabolus
ſic ſolet nobis facere ſicut ſerpens. De quo
Ariſto. vij. de aīalibus dicit: ꝙ ſerpens car⸗
nes libēter comedit ⁊ ſuggit earū humidita
tes: habet autē q̄ttuor ordines dentiū: duos
in mandibula inferiori ⁊ duos in ſupiori: q̄⸗
bus vorat coluber ſerpēs carnes: vt dicit idē
v. de aīalibus. propterea videmus in ſepul⸗
cris latitare ſerpētes. Sic diabolus libēter
delectat̄ in gula hoīm et mordet taliuꝫ aīas
quattuor dētiū ordinibus ſcꝫ morſu ꝯſciētie
et amara morte et dira pena ignis: et ꝟmis
infernalis. Deniq̄ narrat̄ a phiſologo. li. b.
xviij. de ꝓprietatib⁹ rerū: ꝙ cocodrillus her
bas bonas guloſe comedit libēter iter quas
andores ſerpēs q̄dā paruulus q̄ ei inimicat̄
caute ſe inuoluit: et ſic īter herbas cocodril⸗
lus ſerpētē trāſglutit q̄ ipſi⁹ viſcera corrodit
et ipſuꝫ occidit: ſic facit diabol⁹ guloſis. Pro
pter pdicta bene ſcribit̄ Eccli. xxj. hortando
ſingulos. Quaſi a facie colubri fuge peccatū
ſcꝫ primo a ſerpente pſuaſum: ſcdo quia eſt
bonorum oīm leſiuū. Et patet.

Primo in bonis ſpūalibus.
Scdo in bonis corporalibus.
Tertio in bonis tēporalibus.

Q Primo ledit in bonis ſpūalibus: q2 vt
Greg. dicit. xxx. moral. dum venter a gula nō
reſtringit̄ cūcte ꝟtutes obruunt̄. Jdem. Jn⸗
caſſum inq̄t bellū ꝯ exteros gerit̄ ſi intra
menia vrbis hoſtis inſidiās habetur: ſic in⸗
caſſum ꝯ mūdū ⁊ diaboluꝫ q̄s pugnat ſi in⸗
tra ſe gulā nō refrenat. Scdo ledit ī bonis
corporalib⁹: quia Eccli. xxxvij. ca. Jn multis
eſcis non deerit infirmitas. Et auiditas ap⸗
propinquat ad cholerā. Sup quo Guil. in
ſumma vitio⁊ dicit. Qui vitio gule laborat
ſepe pro delectatione vni⁹ hore patit̄ mole
ſtias ⁊ īfirmitates vni⁹ mēſis. Tertio ledit
in bonis tēporalib⁹. Prouer. xxj. Qui diligit
epulas in egeſtate erit. Exēplū de filio pro⸗
digo Luce. xv. Tertio q2 regula eſt corpa⸗
lis mortꝫ acceleratiua. Qd oſtēdit pmo ſcri⸗
ptura ſacra Eccli. xxxvij. di. Propter crapu⸗
lā multi obierūt: q̄ autē abſtinēs eſt adijciet
vitā. Naꝫ abſtinētia eſt ſumma medicina: vt
dicit Galien⁹ ⁊ Lyra ibidē. Vñ idē Galien⁹

ferť dixiſſe ꝙ multo plures ꝑ mūduʒ occidit
crapula vel gula q̄ȝ gladi⁹,vel mors violēta.
O ꝗ ꝗ̄ fatuus ꝗ ꝓ gula explēda toto ſtudio
laborat q̄ſi ꝗ ſibi mortē procurat. Scđo ħ
idē oſtēdunt exēpla hūana: q꞉ cū hoīes ante
diluuiū nō comedebāt carnes: ſʒ ɔtenti erāt
herbis terre ⁊ fructib⁹: et aquā bibebāt: mul
toꝶ ꝓpterea pluꝰ ⁊ ſani⁹ viuebāt: vt ꝑ Lyrā
ƀ꞉. Deniqȝ et ſancti patres in heremo ſobrie
viuētes lōgius vixerūt. R Tertio oſten
dit ipſa natura ꝗ vt doceret tēperātiā gule:
dedit hoī os paruū reſpectu corporalis q̄n‑
titatis vt dicit phs. Et ſic ordinauit ꝙ dele‑
ctatio quo ad guſtūvix eſt latitudinis duoꝶ
digitoꝶ in lingua ⁊ in faucib⁹: ꝑut dicit Al
bert⁹ ⁊ Bern̄.li.de miſeria hoīs. Vn̄ Ariſt.iij.
Ethicoꝶ.c.xij.reprobat ꝙ philoxeus erilius
piſcium ⁊ pulmenti vorator exiſtēs orabat.
Iouem vt duʒ comederet fieret guttur eius
longiuʒ ſicut gruis vt ſic longius delectareť
in guſtu. Nam oēs philoſophi tenēt tēperā
tia vitā ꝓlongari. Nimirū ſicut teſte Ariſto
tele li.de plantis. Arbores que in plenilunio
inſeruntť: fruct⁹ ꝓducūt putridos vel cito pu
treſcētes ꝓpter humorē nimiū ꝗ in plenilu‑
nio augeť in illis: ita arbore corporis noſtri
ſi plena humore ingluuiei ſit ex ſupfluitate
citius putreſcit vlcerib⁹ ſcabie ⁊ apoſtema‑
tibus infirmitatib⁹ ⁊ morbis exinde genera
tis. S Quarto abominabilis eſt gula:
q꞉ eſt dei honori maxime derogatiua ⁊ iniu‑
riatiua: q̄m vt Apſus dicit. Guloſi ventrem
ſuū ſtercore plenum habēt pro deo Phil.iij.
Multi ambulāt quos ſepe dicebam vobis:
nunc autē ⁊ flens dico quoꝶ finis interitus
quoꝶ de⁹ venter eſt ⁊c̄. ⁊ ſic per⁹ idolatrāt q̄ȝ
pagani. Sʒ q̄re ƀ꞉ de⁹ fore guloſo vēter ipſi⁹.
Ad hoc rn̄deť ſm̄ Hugo.li.ſ.de clauſtro aīe.
ca.xviij. ⁊ Alanū de planct. pſa.vſ. ꝙ ꝑ ſimi
litudinē inq̄t: venter deo aſſiſatur ī guloſo:
q꞉ tota ei⁹ aīa circa ventris cultū deuote mi
niſtrat ſua facta celebrādo. Nam ſicut in tē‑
plo dei laudes canūtur: ſic cātilene ī comeſ‑
ſatione. ibi orō. hic detractio ⁊ fabula et ca‑
lix inebriās: ibi fiunt ꝓceſſiones: hic choree
⁊ tripudia: ibi diciť dn̄s vobiſcuʒ. Rn̄deť et
cū ſpū tuo. hic mutua exhortatio ad ingurgi
tandū di. vt tecū ſic ⁊ mecū de⁹: debes bibe‑
re: hoc piccariū eſt dei: hoc eſt amor ſcti Ioā
nis: vľ Nicolai: ibi ꝓ licētia caniť. Ite miſſa
eſt: hic ƀ꞉ Ite menſa eſt. ſ. euacuata: et vaſa
vini exhauſta. Hec ⁊ plura ibi. Nam cum ho
die dn̄ica Letare diciť, ideo talia leta ſint ꝓ
doctrina. V Ultimo quia gula eſt euidentis
fatuitatis oſtenſiua. Primo quia fatuum eſt
pro tam vili ſtercore vt ipſo impleat ſaccum
corporis ſui tātum laborare ꝙ pro ea aīam
ſuā ꝓcioſiſſimā ꝑdat. Nam gula nō niſi ſter
cus ɔgregat. Scđo q꞉ fatuū eſt lardū vermī
bus ad ſepulcrum ſplēdide nutrire. Nam vt
Seneca.iiij. declamationū dicit. Quicquid
auiū volitat: quicq̄d piſcium natat: quicq̄d
feraꝶ diſcurrit totū in noſtris ventribus ſe
peliť: ⁊ ſic ſterc⁹ ⁊ eſca vermiū efficiť. Deniqȝ
tertio q꞉ fatuū eſt ꝓ tam vilib⁹ ſtercorib⁹ ɔ
gregādis deū offendere ⁊ ꝓximū cū tantum
expendit guloſus vno die ꝙ viginti diebus
ſufficeret aut decem pro paupere ꝓximo pa
ſcendo de pane. Et inſuꝑ ex gula multa alia
vitia cōmittit q̄bus aggregat ſibi penā ſcilʒ
rixas: rapinas: luxuriam ⁊c. Z

Circa ſecundū de offen

ſione gule q̄riť: vtrū gula ſit pctm̄ mortale?
Et rō: q꞉ cibi ⁊ pot⁹ delectatio eſt naturalis
homini ſano: nec vitare pōt. Quō ꝗ eſſe ƀ꞉
pctm̄: cuʒ etiā ſaluator Matth.xv. dicit. Qđ
intrat in os non coinq̄nat hoīem ⁊c̄. Deniqȝ
nō videť precepto ꝓhiberi aliq̄. Mirū ꝗ vix
reputať eſſe mortale. Ad hec rn̄deť ſm̄ Alexā
drum de aleſ in cōpendio ſuo ⁊ in Angelica
cōcordat Tho.ij.ij.q.cxlix. et in Anto.ꝑte.ij.
titu.vſ. ꝙ q̄uis gula ſit capitale vitiū: tamē
nō ſemꝑ eſt mortale pctm̄: ſed q̄nqȝ q̄s in ea
peccat venialiter. q̄nqȝ mortaliter. Et hoc ꝓ
generali regula tenēduʒ eſt: ꝙ q̄ſcūqȝ aliq̄s
ꝓpter delectationē gule auertiť ab vltimo
fine. i. a deo paratus facere ɔ̄ precepta dei vľ
eccľie eſt pctm̄ mortale. Nam q̄uis ſit dire‑
cte ɔtra ꝓcepta decalogi: tn̄ indirecte ꝑ quā
dam reductionē eſt ɔtra ꝓceptū de ſanctifi‑
catione ſabbati in quo intelligitur ꝓcipi vt
hō q̄eſcat in vltimo fine: ſcꝫ in deo nec auer‑
tať ab illo. V Unde ꝓ clariori noticia
aduertendū ſm̄ doctores predictos ꝙ appe
titus vel delectatio comedendi vel bibendi
poteſt eſſe ꝓcipue q̄nqȝ modis. Primo ap
petendo ſoluʒ naturaliter vel delectando vt
ſic eſt naturale. vn̄ non eſt pctm̄: q꞉ vt ƀ꞉. iij.
Ethicoꝶ. In naturalib⁹ deſiderijs nō eſt per
ſe pctm̄: et ſic qđ intrat in os: ideſt cibus et
potus ſm̄ ſuā ſubſtātiā ⁊ naturā: nō coinq̄‑
nat hoīem ſpūaliter: vt ſup̄. Proinde ſiq̄s ſa
nus indigens cibo vel potu cū delectatione
comedat vel bibat: et in ſapore plus vel mi‑
nus delectať ſm̄ qđ hʒ guſtū melius diſpoſitū

tum: ⁊ ſm qualitatẽ cibi ⁊ potus: ipſa hmõi delectatio de ſe nõ eſt mala cũ ſit naturalis: ſed cũ hoĩ cõplacet in cibo ⁊ potu ꝑncipaliter ꝓpter delectationẽ nõ ꝓpter ſuſtẽtationẽ: hoc eſt pctm̃ ſed veniale. Scḋo affectu nimio occupando ſe totaliter hmõi delectationi ſicut fecit diues epulo quotidie: hoc eſt vitium mortali: vt in Angelica. Tertio ꝯtra preceptũ dei vel eccleſie trãſgrediendo ſcilꝫ frangendo ieiunia extra neceſſitatem.

Quarto delectationi tali finaliter inherẽdo ſcꝫ dũ paratus eſt facere q̃cũqꝫ: puta vſuras: furta ⁊ hmõi vt ſue gule ſatiſfaciat: ⁊ in iſtis duobus caſibus eſt mortale. Quinto eſcam nociuam vel potũ aduertẽter ſumendo: puta ſi propter gulam comedit ſcienter aliq̇d quo infirmitatẽ notabilẽ vel malum incurrit: vel bibit potuꝫ in quãtitate tãta ꝙ ꝑdit vſum rõnis eſt mortale: ſecus ſi nõ aduertenter ſumeret. Sed ſi modicũ nocumẽtum ex tali incurrere ſe credat veriſimiliter ſicut infirmus q̇ potiꝰ vult pati augmentuꝫ febris ꝙ̃ ſitim ⁊ hmõi: tũc eſſet veniale: vt in Angelica. O ergo hõ diſce cõfiteri de gula. O chriſtiane vide xp̃m ꝓ te in cruce felle cibatum: ideo abſtine. X

Circa tertiũ de ſpeciebus gule q̃rit: quot ſunt ſpecies gule? Reſpõdet ſm Greg. in moral. Et de ꝯſe. diſt. v. ca. q̃nqꝫ modis. ꝙ ſunt q̃nqꝫ de q̇bꝰ ſunt v. Propere laute nimis et ardenter ſtudioſe. Hec ſm oẽs doct. Et iſtis modis eſt cõfeſſio facienda duꝫ peccatũ eſt mortale qḋ cõſiſtit iuxta predicta. Prima ſpecies vl̃ modus eſt ꝓpere comedere. i. horã debitaꝫ comedendi preuenire ꝑſertim die ieiunij: vt ptꝫ ſermõe de ieiunio in alio quadrageſimali. Scḋa eſt lautiores cibos ꝙ̃ conueniat ſue qualitati querere. diſt. xlj. c. j. ⁊ ſeq̃n. Tertia eſt nimiũ mẽſurã comedẽdi vel bibẽdi excedere. Sed de quãtitate cibi ⁊ potus: vt dicit Anto. ſup̃ nõ põt dari certa regula oĩbus ſm eandem menſurã: qꝛ plus ⁊ minus exigit ſm varietatem hũane cõplexiõis et fatigationũ. Unus etiã ⁊ idem hõ plus indiget vno tp̃e ꝙ̃ alio ſm variã diſpoſitionẽ ſui corpis. Y Un̄ phs. li. Ethi. narrat de quodã fortiſſimo viro milone q̇ comedebat ſolus aliq̃ñ ſine grauamine ouem: et alius de paucis buccellis grauabat. Hoc tñ ꝓ documẽto quis teneat vt nõ vſqꝫ ad nauſeã ſumat ſꝫ cũ aliquali adhuc appetitu comedendi fineꝫ faciat. Ideo Hiero. in ep̃la ad athletã dicit ſic. Comedat vt ſemꝑ aliq̃ntulũ eſuriat vt ſemꝑ poſt cibũ legere poſſit. ſ. diſtincte. Quarta ſpecies eſt ardenter ſeu nimia auiditate ſumere: tales ſepe ſine debita maſticatione ſumunt: et ſic nõ poſſunt bñ digerere ſꝫ infirmitatẽ incurrunt. Quinta ſpecies eſt ſtudioſe nimis et accurate cibos ꝑparare ꝓpter maiorẽ delectationẽ capiẽdã in cibis exq̇rendo varios ſapores cũ aromaticis precioſis. Et iſte ſpecies gule q̃ñ ſint mortales vel non iudicandũ eſt ex dictis ſcḋo articulo. Z Pro exẽplo finali legit in ſpecu. exẽ. exem. lxxxj. diſ. vij. ꝙ quidaꝫ ſctũs monachus Helias raptꝰ vidit ab angelis ꝑparari tribunal miro ornatu in quo rex xp̃us ſole lucidior ſociatus multitudine ſctõꝝ ꝯſedit ⁊ cepit facere iudicium: ⁊ ecce demones adduxerunt quãdam aĩam igneis catenis ligataꝫ: inſtar fornacis ſulphureã flammã erumpentẽ: q̇ cepit diris vocibus clamare. Ue ve mihi: digna ſuꝫ ait eternis ignibus: qm̃ in pompis mũdi ⁊ cõuiuijs ac comeſſationũ ſtulticijs nimis delectabar. Tũc iudex ſententiã tulit dãnationis ꝑpetue ꝯtra eam: et ſic demones rapieñ. eaꝫ dire clamañ. receſſerunt. Ibidẽ legit diſt. vj. ꝙ nocte quadã miles qui antea fuerat mortuus fortiter pulſauit oſtiũ domꝰ vbi filius ſuus morabat: ⁊ forte tũc epulabat. Interrogatus q̇s foret? Rñdit. Ego ſum miles ille dñs quondã huiꝰ poſſeſſiõis intromittite me. Cumqꝫ diutius pulſaſſet ⁊ territi illi ſibi nõ aperirẽt tandem dixit. Detis piſces iſtos quibus ego veſcor in inferno filio meo ecce ad portã illos ſuſpendo. Mane facto exeuntes de domo reppererunt multitudinẽ horrendorum bufonũ atqꝫ ſerpentiũ ſuſpenſoꝝ in porta. Ue ergo guloſis qꝛ ĩ inferno habebũt cibos hmõi: q̇ igne ſulphureo decoquẽtur. Rogemus ergo chriſtum ⁊c.

¶ Dñica eadem poſt prãdiũ. Sermo. xxx. de ebrietate ⁊ filiabꝰ q̇ naſcunt ex gula.

FRatres honeſte ambulemus: nõ in comeſſatiõibꝰ ⁊ ebrietatibꝰ: ſed induimini dñm Ieſum xp̃m. Uerba ſũt ap̃li Ro. xiij. ⁊ canit eccl'ia in ep̃la dñice ꝑme. In quibꝰ hortat nos ad cauẽdũ gulã oẽm ⁊ ꝑſertim ebrietatẽ: ⁊ ſeq̇ xp̃m induendo ꝑ imitationẽ eiꝰ ſcitatis ꝯuerſationẽ,

A Nimirū dn̄s ieſus multipliciter nos docuit gulā: cōmeſſatōes ac ebrietates oīmode cauere ⁊ refrenare tam ſuis ſacris exēplis: ꝙ dictis. Primo quidē in pueritia: qm̄ vt canit eccl̄ia. Feno iacere ptulit: pſepe nō abhoruit: paruoqꝫ lacte paſtus eſt: ꝑ quē nec ales eſurit. Paruo inq̄t lacte. ſ. ꝟgineo ad ſignificandū parcitatē: lꝫ eñ btā ꝟgo haberet vbera pleno de celo lacte: tm̄ xp̄s parū ſumpſit ꝓ cōmendāda tēperātia. Cū eñ de ſctō Nicolao legaṫ: ꝙ in īfantia ieiunabat q̄rta ⁊ ſexta ferijs ſemel tm̄mō ſuggēs vbera. Fortius credendū eſt ꝙ xp̄s i ſuggēdo parcitatē tenuit. Scd̄o in vita. Nā ⁊ euange. hodie dicit ꝙ xp̄s panes ⁊ piſces dedit pplo miraculoſe multiplicādo: tm̄ vinū cum hñ poſſet eis nō dedit bibere ne inebriarenṫ. Item lꝫ xp̄s cōem vitā duxerit: tm̄ vinū raro legiṫ bibiſſe in euāgelio ſcꝫ in nuptijs quādo aquā ꝯuertit in vinuꝫ: et in vltima cena qñ de vino ſuū ſanguinē cōſecrauit: vt doceret exemplo ſobrietatē. Tertio i doctrina: q̄ Lu. xxj. dixit. Attendite vobis ne forte grauenṫ corpora vr̄a crapula ⁊ ebrietate: et ſupueniat in vos repētina dies. ſ. iudicij. Quarto i mortis hora: ꝙ vinū myrrhatū ſibi oblatuꝫ cum guſtaſſet noluit bibere vt acerbior eſſet pena: ſꝫ ⁊ in cruce felle cibatus ⁊ aceto potatꝰ: et ſic ptꝫ. Un̄ de ebrietate quā debemus vitare exēplo xp̄i tria myſteria declaremꝰ pro iſto ſer. applicādo ſil̓ ⁊ de filiabꝰ alijs gule.

Primū de execrabili cōditione.
Scd̄m de eius mortali offenſione.
Tertiū de modali confeſſione. B

Circa primū de execratione

ebrietatis vt inducamur ad cauenduꝫ nota plures rōnes. Primo q̄ auctoritas oīs legis ipſam ꝯdēnat vt claret pmo lege diuina Gen. ix. vbi legiṫ Noe fuiſſe inebriatū: de quo Amb. dicit. c. Sexto die. diſ. xxxv. In pncipio generis hūani ignorabaṫ ebrietas: primus Noe vineā plātauit ⁊ inebriatꝰ eſt: vbi malū ebrietatꝫ agnouit ad remediū. ſ. ſobrietatis ſe tēperauit. Et infra dicit. Nō eſſet hodie ſeruitus ſi ebrietas nō fuiſſet. Hec ibi. Un̄ ꝙ̄ mala ſit ebrietas ptꝫ ex malo pene ex ea ſecuto: q̄ ex h̄ factū eſt ꝙ Noe denudareṫ et a filio ſuo Cham irrideret: ⁊ ꝯſequenter Noe ipm̄ Chanaā malediceret ⁊ ſeruituti ſubijceret. Scd̄o lege ꝓphetica ebrietas ꝯdemnaṫ Eſa. v. Ue q̄ ꝯſurgitꝫ mane ad ebrietatē ſectādā ⁊ potāduꝫ vſqꝫ ad veſperā. Et infra. Ue. ſ. dānatiōis eterne ſm̄ Hiero. q̄ potētes eſtis ad bibēdū vinū: et fortes ad miſcēdam ebrietatē ⁊c̄. Sicut q̄dā faciūt duſcas. Item Joel. j. Expgiſcimini ebrij Lyra. i. aduertite h̄ malū: flete ⁊ vlulate oēs q̄ bibitis vinū in dulcedine: qm̄ ꝑijt ab ore vr̄o. q. d. Sitietis ī inferno ineternū. Plures auctoritates cauſa breuitatis tranſeo. Tertio lege euāgelica: vt ptꝫ ex ꝟbis xp̄i Luce. xxj. ſupradictis. C

Quarto lege ap̄l̓ica: vt ptꝫ i themate preaſſumpto: et Eph. v. Nolite iebriari vino in quo ē luxuria: ſꝫ implemini ſpū ſctō. Quinto lege canonica. Nam. xj. q. iij. c. ad mēſam. Chryſ. dicit: ꝙ cū ebrioſis nec cibū dꝫ q̄s ſumere: ſꝫ debet eos vitare. Itē ſm̄ Ray. ep̄s vel p̄ſbyter vel diaconꝰ ebrioſus ſi admonitus nō deſiſtat deponitur: inferiores ꝟo aut etiā laici cōione priuanṫ vel ꝟberanṫ. xxxv. diſ. ep̄us. ⁊. c. vlti. Itē de vita ⁊ honeſt. cle. a crapula. Sexto lege ciuilica que dictat ꝙ ſentētia lata a iudice temulēto nō valeat. C. de penis. Un̄ ⁊ Ualeriꝰ. li. vj. ca. ij. narrat ꝙ mulier q̄dā innocēs dānata fuit a philippo rege temulento. Illa autem appellauit ad philippū ſꝫ ſobriū. Rex g̃ aduertēs cā illius ꝑſpecta ſentētiā reuocauit. Septimo lege phica: q̄ phs. iij. Eth. dicit: ꝙ ebrioſus meretur duplices maledictiōes. Et h̄ ſm̄ Tho. et Anto. pte. ij. ti. vj. c. iij. ꝓpter duplex pctm̄. ſ. ebrietatis ⁊ culpe ſeq̄ntis ex ea. ſ. ꝯtumelie: rixe ⁊ hm̄ōi. Qm̄ lex cuiuſdā pictaci vt dicitur. ij. poliṫ. ſtatuit: ꝙ ebrij ſi ꝑcuterent plus punirenṫ ꝙ̄ ſobrij: q̄ tales pluries īiurianṫ. B O g̃ quāto magis debent xp̄iani execrari et cauere ebrietatē quā etiā pagani damnant.

D Secundo execranda eſt quia beſtijs vilius hominē deturpat. Tum quia in anima rationali peccati turpitudinē facit tāqꝫ diaboli cum excludit dei gratiam: qd̄ nō habet locum in beſtia. Tum quia rationis vſum tollit quo ſolo homo p̄cellit beſtias. Tum quia turpiſſimos actus facit homo ebrioſus: quos nulla faceret beſtia. ſ. infundendo potū vltra menſurā: ſecreta pandendo: turpiter vomēdo: in luto reptādo: ⁊ alia huiuſmodi: ac pctā committendo. Nam quādoqꝫ vmbram ſalutat. Unde phs. vij. Ethico. dicit: ꝙ homo prauus centies milleſies peior eſt omni beſtia. Ad hec in geſtis Romanoꝝ legitur ꝓ exemplo capitulo eiuſdem. dix. ꝙ Joſephus inq̄t lib. de cauſis rerū naturaliū refert: ꝙ videlꝫ Noe inuenit vitē ſiluestrē. i. labruſcam: q̄ cū eſſet amara tulit ſanguinem

animalium iſtoꝝ.ſ.leonis:agni:porci: galli:⁊
vrſi:quibus terre cõmixtis fecit fimum quẽ ad
radices labruſcaꝝ poſuit:⁊ſic vinũ dulcoratũ
fuit. Indeqꝫ dr ꝙ aliqui potantes vinũ fiunt
ſuperba loquẽtes vt leones:aliqui deuotizã-
tes vſqꝫ ad lachrymas tanqꝫ agni: alij preci-
pites in lutũ ⁊ luxuriã vt porci:alij ſecreta ꝓ-
palantes vt galli canẽtes:alij aũt repẽte ira
ſcentes ⁊ murmurantes vt vrſi. Hec de vite
non habemus ex ſcriptura autentica: tñ de
ebrioſis ⁊c facere expertum eſt. E Ter-
tio ebrietas deteſtabilis eſt: quia cruci xpi et
paſſioni multimodam iniuriam irrogat. Jõ
Apls Phil.iij.vocat tales crucis xpi inimi-
cos di. Multi ambulant quos ⁊ nũc flens di
co crucis xpi inimicos:quorũ deus venter eſt
et glia in cõfuſione. Quia nimirũ tales ꝑmo
ↄtrariantur xpo:cũ xps paſſus ſit ꝓ nobis famẽ
et ſitim. Iſti nec voluit ꝓ xpo pati vt tempe
rent ſe a ſuperfluitate. Scdo xps ꝓ nobis
ↄtinue laborauit:iſti ociant in taberna ludẽ-
tes:peierantes in noie xpi:⁊ ſic tps expẽdũt.
Tertio xps triſtis fuit ꝓ nobis vſqꝫ ad mortẽ
⁊ ſepe fleuit ꝓ pctis nris:ebrioſi autẽ lete can
tant ⁊ turpia. Quarto xps affixꝰ eſt cruci ma
nibus ⁊ pedibꝰ:iſti ſaltãt plaudũt ⁊c. Quin-
to xps ſe totũ expoſuit ꝓ nobis vt redimeret
a pctis ⁊ a poteſtate diaboli. Nam aiam cor-
pus ⁊ ſanguinẽ expoſuit:ſed ebrioſus ſe totũ
exponit pctis ⁊ dat diabolo. Unñ allegatur in
ſumma vitioꝝ Greg. di.ſic: Ebrietas eſt blan
dus demon:dulce venenũ:ſuaue pctm̃: quam
qui hꝫ ſe non habet:quã q̃ facit nõ ſolũ pctm̃
facit ſed totus pctm̃ eſt. Deniqꝫ vt dr di.xxxv.
c.vlt. ⁊.xv.q.j.c.ſane.per Amb. Ebrietas oim
vitioꝝ fomes ⁊ nutrix eſt:ꝑ quam crimina ca
uere nõ poſſumus q̃ ſobrij cauemus. Hec ille
Exemplũ de Loth. F Quarto deteſtabi-
lis eſt:q2 debilitates accumulat ⁊ vitaꝫ exter
minat. Nã.ij.Rhetori.⁊.ij.li.ſecreti ſecretoꝝ
Ariſtoteles ponit multa mala q̃ facit vinum
multum ſumptũ in aia ⁊ corpore ⁊ in ſenſibꝰ.
Et horum plura etiã Aug.tangit. Nã cerebrũ
turbat:intellectũ obſcurat:vſum rationis tol
lit: ⁊ memoriam obliuioſam facit:linguã cõ-
fundit. Itẽ in corpore debilitat iũcturas cor
poris: vt nec ſtare nec ãbulare queat:ſangui-
nem corrumpit:membroꝝ tremorẽ generat:
et appetitũ fugat:cõplexionem diſtemperat
cholerã accendit:ſomnia phantaſtica facit:et
lepram inducit:mortẽqꝫ accelerat. Unñ etiam
in problemata.iiij.particula. idẽ Ariſto.dicit
ꝙ creſcentes iuuenes citiꝰ moriuntur ſi mul
tum vinũ biberint non lymphatum. Qd nota
bene. Deniqꝫ de ſenſibus vbi.s. dicit:ꝙ ledit
vinũ multũ oẽs quinqꝫ ſenſus.ſ.auditum gu
ſtum ⁊c.⁊ preſertim facit lippitudinẽ oculo-
rum:⁊ vnam rem facit apparere quaſi duas.
Exemplũ ad id ꝓ ↄſolatione excitationis re-
fert Rober. Holkoth.ſup li.Sap.lect.cxxj.ꝙ
ruſticus quidam inebriatus q̃cquid videbat
duo ſibi apparebant:rediit domũ et vidẽs fi
lios ſuos duos apparuit ꝙ eſſent quattuor.
Impoſuit ergo vxori ꝙ duos illorũ generaſ-
ſet ſine ſcitu ſuo. Illa negante:iuſſit ꝓ purga
tione vomerem afferri:⁊ poni in ignẽ:dixitqꝫ
vxori ꝙ omnino nõ crederet niſi ferrũ ignitũ
manu nuda portaret. At illa prudens femina
dixit. Ego faciam:ſed tñ ferruꝫ ipſum ignitũ
manibus tuis capiens mihi trade. Quod ille
tangens manuꝫ cõbuſſit ⁊ ſobrius eſſe cepit.
Additur quod etiam narratur ab aliquibus ꝙ
mulier cepit virũ ſuũ ĩ aure capta ad iuga tra
here. Cui ille. Quid ſic facis? Illa reſpondit:
q2 bos factus es quadrupes manibus ⁊ pedi
bus reptans:iuguꝫ te trahere oportet. Sicqꝫ
ille ſe recognouit ⁊ tandem abſtinuit. O vti-
nam moderni ebrij homines corrigerẽtur ex
dictis. G

Circa ſecundum de mor

tali offenſiõe queritur:vtrũ ebrietas ſit ſemꝑ
pctm̃ mortale. Rñdetur ſm Alexã.ij.ij.⁊ in An-
gelica ↄcor.Tho.⁊ Anto.alioſqꝫ doctores re-
colligendo: ꝙ in ebrietate põt quis peccare
quadrupliciter.

Uno modo vſum rõnis nõ totaliter ꝑuan
do ſed alterando.

Alio modo vſum rõnis totaliter tollendo:
ſed hoc raro.

Tertio modo vſum rationis frequenter et
aſſidue perdendo.

Quarto alijs occaſionẽ dãdo vel ↄſentien
do:⁊ ſm hec iudicandũ eſt ⁊ ↄfitendũ.

Primo inquã qñ q̃s in ebrietate nõ totaliter
priuatur vſu rõnis ſed alteratur: ita ꝙ ſcit q̃d fa-
cit:tũc ſi h̃ acadit inaduertẽter ſiue raro ſiue
etiã frequẽter nõ eſt pctm̃ mortale: q2 non fa
cit a ꝓpoſito et ſciẽter:nec ita tenetur talem al
terationẽ vitare ſicut ebrietatẽ q̃ priuat vſum
rõnis totaliter. Si aũt ſciẽter tantũ biberet
ꝙ talẽ grauedinẽ incurreret: ⁊ hoc cũ notabi
li leſione rõnis nõ excuſatur a mortali: q2 peri-
culo ebrietatis ſe ſcienter exponit: vt dicitur in
Angelica. Secus ſi ſine notabili leſione ratio
nis grauaretur:quia veniale eſſet ſic. H

Scđo qñ in ebrietate tollit totaliter vſus rõnis: ſ3 accidit raro. Et tūc nota tres caſus. Primꝰ ſi hō inebriās ſe neſcit vini potentiā3: vel neſcit ꝙ ex tali potu poſſit inebriari: vel nō aduertit potum eſſe imoderatū: ſic pōt eſſe nullū pctm̄ ſicut credit de Noe: vel ſaltez eſt pctm̄ veniale. Scđo ſi aduertit potu3 imoderatū eſſe: tm̄ dubitat an poſſit inebriari ex tali tūc in hmōi dubio nō d3 ſe periculo ebrietatis exponere bibēdo adhuc de potu: alioquin mortaliter peccat ſm Bona. ⁊ Tho. Secus ſi eſtimaret ꝙ non pōt inebriari ex ſumptione: quia tunc veniale eſſet: ſed in dubio mortale. Tertius ſi aduertit bene potū eſſe immoderatum ⁊ inebriare valentē: ſciens ſuā cōplexionem diſpoſitam ad ebrietatē: ⁊ tamen magis vult ebrietatē incurrere q̄3 a potu abſtinere: tunc mortaliter peccat ſm oēs doc. qꝛ ſe ſcienter priuat vſu rõnis ⁊ exponit periculo pcti.

Tertio qñ ebrietas eſt aſſidua vel cōſuetudinaria perdendo vſum rõnis. Nam ebrius ꝓprie dicit quaſi extra briam.i.regulā rõnis ſm Antoninū. Et de hoc Aug.xxv.di.§.Alſs ea demū.dicit: ꝙ ebrietas ſi ſit aſſidua mortale pctm̄ eſt: et hoc ſm doc.p̄dictos non ꝓpter iterationē actꝰ vel frequētationē: qꝛ propter hoc veniale nō fit mortale. Sed qꝛ nō pōt eſſe ꝙ hō aſſidue inebriet quin ſciens et volens ebrietatē incurrat dum multotiens experit ſuā3 inhabilitatē ad vinū. I Quarto qñ occaſione dat quis vel ꝯſentit in alterꝰ ebrietatem: ⁊ de hoc ſm doc. ſupradictos ponunt caſus tres. Primus eſt generalis: ꝙ quicunq̄3 procurat vt quis inebriet: ſiue hoc faciat ex leuitate vt inde ſolaciū ſumat: ſiue ſtudioſe: peccat mortaliter: ſi etiam non ſequatur ebrietas in illo: quia in damnū notabile proximi conſenſit: ⁊ occaſionē peccati mortalis illi dedit q̄3tum ex ſe: et̄ de iniurijs ⁊ dāno dato. Si culpa. Scđs caſus de tabernarijs: ꝙ quādocunq̄3 tabernarij perpendunt aliquos ex viſno nimio ſumpto inebriari qđ experti ſunt pluries in eis: vt in ebrioſis ⁊ nō curant reſiſtere q̄3tum licet: ſed propter auariciam dant illis plus de vino q̄3 oportet grauiter peccāt ſm Antoni. parte.ij.titu.vj.ca.iij. Tertius caſus eſt de infirmis quibus licet poſſit dari vinū ſuperfluū ad ꝓuocandū vomitū tm̄ non vſq̄3 ad ebrietatē: alſs dans ⁊ bibens mortaliter peccant: niſi crederēt ex illo potu nō poſſe inebriari. Hec ſuff.ciant. K

Circa tertium de modo

cōfeſſionis nota ꝙ ſm Greg.xxxj. Moral. et docto. ponunt p̄cipue quinq̄3 filie gule de q̄bus faciēda eſt ꝯfeſſio. Vñ practice ponēdo ꝓ ſimplicibꝰ p̄mo ꝯfitendū eſt de gula iuxta ſpecies dictas ſermo.xxix. Itē p̄ſertim ſi ieiunia de p̄cepto exiſtētia nō ſeruauit. Scđo de filiabꝰ eiꝰ: quarū prima eſt ebrietas ſm fratrē Angelum in ſumma. Sed Greg. vbi.ſ. ponit hebetudinē mentis hoc eſt rõnis ſubuerſionem: vt dicit Aureo. in cōpen. ⁊ ſic ꝓ eodē accipiūtur: l3 aliquo modo differāt. Vñ de iſtis primo ꝯfitendū eſt ſi ſcienter ſe inebriauit: vt patuit hoc ſermo. Itē ſi alteri cauſa3 inebriādi dedit ſcienter mortale eſt. Item ſi induxit aliquos iuuenes vel mulieres ad tabernā vt ꝑuertat ad turpia: vel fecit frangere ſine cauſa ieiunia ⁊c. hec ꝯfitēda ſunt. Scđa filia eſt verbi multiloquiū. Nam gula facit effluere in multiloq̄a inania: ⁊ h̊ cōiter veniale eſt: niſi ſint nimis turpia vel infamatoria vel ex cauſa maledicta. Tertia eſt leticia inepta: vt ſunt choree tripudia ⁊ hmōi: ⁊ confitenda ſunt hmōi ſi facta ſunt intētione luxurie vel cum ſcandalo. Quarta filia eſt leccacitas. Greg. dic̄ ſcurrilitas: ⁊ idē eſt. Nā ſ3 Cathol. librum ſcurrilitas d̄r a ſcurra: qđ eſt leccator. vulgo in lingua noſtra d̄r leubezes. Proinde de hoc ꝯfitendum eſt videl3 ſi fecit actus vel geſtus ſcurriles que ꝓuocant ad luxuriā vl' ob hoc dixit ioculatori verba laſciua: qꝛ mortale eſt niſi cū legitima vxore ſm Tho. ⁊ in Antonina. Itē ſi fecit tactus: amplexum vel oſcula vel cantus laſciuos: vel litteras vel exenium miſit ob amorem libidinoſum mortalia ſunt. Itē ſi mediator fuit inter tales vl' aſſociauit euntē ad hmōi ſcienter peccauit. Quinta filia gule eſt abominanda imundicia. Et ſm Tho. ⁊ Antoni.ſ. intelligit de quacūq̄3 ſuperfluitate: ſicut eſt eructatio fetida: vomitus: et p̄ſertim pollutio carnalis. Proinde ꝯfitendū eſt ſi tantū ſe ingurgitauit ex delectatiōe gule ꝙ vomitū facere oportuit: l3 em̄ vomere ſit vtile tm̄ vitioſum eſt ex gula ſe ſubdere huic neceſſitati. Itē ſi comedit vel bibit vt poſſit luxuriari mortale eſt preterq̄3 cū vxore. Itē ſi pollutus eſt in ſomnijs ex gula: vel cogitatione moroſa precedēti: ⁊ ſi hoc intēdit mortale eſt. Similiter ſi poſtea in vigilia deliberate cōplacuit ꝙ delectationem hmōi habuerit mortale eſt: alſs ſi accidat oīno preter volūtatem pollutio: nec ꝯſentit rō: non eſt pctm̄ mortale. L Pro exemplo finali legitur in Ceſario ⁊ in ſumma Franciſci comeſtoris de vi

tiis: ꝙ quidā peregrinus veſtē ſue peregrinationis ꝓ vino forti exponens inebriatus eſt: ita ꝙ a circūſtantibus putaretur mortuus et aīa ei⁹ ducebatur ad infernū: viditqꝫ puteū ꝓfundiſſimū: ⁊ ſup os pͥncipē tenebrarū diabolū ſedere. Interim quidā abbas ipi peregrino bn̄ notus fuit adduct⁹: quē diabol⁹ ipſe pnceps ſalutauit. potū ſulphureū ignitū in calice ſibi porrexit quē bibens in puteū illū precipitatus eſt: tūc peregrinus nimis timuit: ⁊ ille diabolus alte clamauit di. Adducite huc et illū qui veſtē peregrinationis vino exponens ſe inebriauit: tūc videns peregrin⁹ angelū ſuū aſtantē, ꝓmiſit ꝙ nūqꝫ ampli⁹ inebriaret et petiuit liberari: ⁊ ſic liberat⁹ ⁊ expgefact⁹ diē ⁊ horā notauit ⁊ in terrā ſuā rediēs dictū abbatē illo die obijſſe cognouit. Ecce ḡ ꝙ̄ dāmnabilis eſt ebrietas. Rogemus ḡ ⁊c̄.

¶ Feria.ij. poſt dn̄icam quartam quadrageſime, Ser.xxxj. de auaricia vendentiū ⁊ ementium vel mercatorū ⁊ negociatorum.

Aſcēdit Jeſus hieroſolymā ⁊ inuenit in tēplo vendētes. Itē aliud thema. Nolite facere domum patris mei domū negociationis. Jo.ij. ⁊ in euāg. hodier. Dn̄s ieſus voluit de tēplo eijcere vendentes ⁊ emētes oues: boues ⁊ colūbas ad ſignificandū ꝙ multa pctā cōmittunt inter negociatores ꝓpt' q̄ dignū ⁊ iuſtū ē tales a dei regno eijci. Vn̄ Alchuin⁹ ſup h̄ euāg. dic̄ ſic. Myſtice dn̄s q̄tidie ſuā ecclīam ſpualiter intrat: ⁊ q̄liter ibi vnuſqſqꝫ cōuerſet attendit. Caueamus ḡ ne in ecclīa xp̄iana fabulis vel odijs vel cupiditatib⁹ ⁊ ſic fraudib⁹ ac q̄buſuis vitijs inſiſtam⁹ ne xp̄s veniēs.ſ. in morte nos flagellet ⁊ de eccleſia ſancta eijciat ſcꝫ in infernum. Hec ille. Proinde xp̄s facto flagello eiecit tales de templo ⁊ dixit. Nolite facere domū patris.i. aīam q̄ eſt dom⁹ dei: domū negociationis.ſ. vitioſe: vt ptꝫ in euangelio. Itaqꝫ de auaricia mercantium ⁊ negociatorum in qua multi peccāt tria myſteria declaremus in hoc ſermone.

Pͥmū de licita ꝯditione:
Scd̄m de iuſta appreciatione.
Tertiū de illicita defraudatione: ⁊ ꝑ ꝯñs de ſollicita cautione. M

Circa primum de licita cōditione q̄rit: vtrū licitū ſit mercari vel negociationes exercere xp̄iano ita ꝙ poſſit in tali ſtatu ſaluari? Rō q̄ſtionis eſt: q: Chryſo. ſup Matth.xxj. dicit ꝙ mercator nō pōt deo placere. Nullus ḡ xp̄ianus debet eſſe mercator: aut ſi voluerit eſſe proijciatur ab ecclīa. Qui eīm emit ⁊ vēdit non pōt eſſe ſine piurio. Hec ille. Sed ad hec r̄ndetur ſm̄ Alexan.iij. pte ſumme. alioſqꝫ theologos ⁊ canoniſtas vt in Angelica. ꝙ negociatio vel mercātia de ſe nō eſt mala nec illicita. Sed Chryſo.ſ. loquitur execratiue ꝓ eo ꝙ pauci ⁊ raro ſine pctō eā exercent. iuxta illud Leonis dictuꝫ de pe. diſt.v. Qualitas. Difficile eſt inq̄t inter vendentis ementiſqꝫ cōmercium nō interuenire pctm̄. Proinde notandū ꝙ negociatio poteſt eſſe mala ex pluribꝰ a quib⁹ eſt cauenduꝫ ſm̄ Alexan. ⁊ Tho. ⁊ Anto. pte.ij.ti.j.c.xvj. ponit ſeptem rationes.

Pͥmo rōne intenti finis cupidi,
Scd̄o rōne ꝑſone clerici.
Tertio rōne offenſiui medij,
Quarto rōne loci ſacri.
Quinto rōne tp̄is feſti.
Sexto rōne iniuſti ꝯſortij.
Septimo rōne mali acquirendi.

Pͥmo rōne intenti finis cupidi. Nā ſi quis pncipaliter intēdit ſolū ꝓpter cupiditatē negociari: finē vltimū in lucrū ponēdo ⁊ ſolum diuitias in immenſum augere intendēs in ſtatu damnationis eſt talis: q: eſt pctm̄ mortale auaricie tali intētiōe ꝯgregare ſm̄ oēs. N

Sed diceres: quali ḡ intentione debeā negociari? R̄ndetur ſm̄ pdictos docto. ꝙ nō niſi ꝓpter finē honeſtū ⁊ neceſſariū: vel vtilitatem reipublice. Unde pōt negociatio ⁊ mercantia eſſe licita. Pͥmo ꝓpter neceſſitatē ad ſuſtentationē ſui ⁊ familie iuxta ſtatū ſuū cōdecentem: ꝙ ſi nimis ſupflua cōgregat ad ditandū ſe et ſuos vltra cōdecentiā peccatuꝫ eſt. Scd̄o poteſt etiā eſſe licita ꝓpter pietatem vt inde pauperibus ſubueniat: vel ī cauſas pias eroget. Tertio propter publicam vtilitatem ne res neceſſarie ad hominū vitā patrie deſinit vel proximis: ſic ſit fine bono ⁊ lucrum talis inde licite expetit: nō quaſi finē ſed quaſi ſtipendiū laboris ſeruatis alijs circūſtantijs nō damnat talis mercantia. Secūdo illicita ſit rōne perſone clerici: q: talib⁹ ꝓhibetur negociatio. di.lxxxviij. ꝑ totū. Vn̄ ij. Timoth.ij. Nemo militās deo implicat ſe negocijs ſecularibus. Tertio rōne offenſiui medij: hoc eſt mediātibus mendacijs: per

iurijs ⁊ fraudibus. Nã ſi q̃s intendit ꝓximũ
decipere ꝑ talia mendacia notabiliter pctm̃
mortale eſt. Secus ſi in modico. Similiter ſi
quis mendacio vtit̃ in emẽdo vel vendendo
vt cõſeruet ſe indemnẽ: puta vt vendat rem
ſuã iuſto precio mentit̃ ſibi ↄſtitiſſe pluſq̃ cõ
ſtitit peccat venialiter: ſm Antoninũ. ṡ. ⁊ h̃
tene: ꝙuis quidã dixerũt eſſe mortale: verũ
tñ ſi peierat mortale eſt ſm oẽs. O Quar
to rõne loci ſacri: ſicut qñ ĩ cimiterio vl̃ in ec
cleſia venderet̃ aliquid. Nã ſic irreuerentia
fieret ſacro loco. Et vt ſcribitur in Angelica
ſumma in eccl'ia nõ põt fieri ſine pctõ morta
li negociatio niſi magna neceſſitas excuſet:
vt ptʒ extra de imunitate eccl'ie. decet domũ
dei. li. vj. iuncto. c. Relinqui nolum⁹. de cuſto
dia eucharistie. Et hoc intelligendũ dicit de
actuali ↄtractiõe rerũ q̃ ſine ſtrepitu fieri nõ
põt. Secus in cõuentione alicui⁹ rei emende
vel vendẽde poſtea: q: nõ eſſet mortale pctm̃
Hec ibi. Sed q̃d de candelis q̃ ibi vendũtur.
Et ibidẽ r̃ndetur ꝙ poſſunt ibi vendi: q: ſine
ſtrepitu ⁊ verbis fit vẽditio illa. Anto. auteʒ
vbi. ṡ. dic̃: ꝙ q̃ hoc faciũt ad ſatiſfaciendũ de-
uotioni fideliũ q̃ eas offerũt in honorẽ dei ex
cuſant̃. Si aũt ꝑncipaliter faciũt ꝓpter cupi
ditatẽ ⁊ lucrũ nõ excuſant̃ a pctõ: ſicut nec ſa
cerdotes veteris teſtamenti in his q̃ vende-
bant in tẽplo. Hec ille. Quinto rõne tp̃is
feſti: q: h̃ ꝓhibet̃ extra de ferijs ca. j. Et de h̃
late ſer. de ſctificatione feſti. Sexto rõne
iniuſti ↄſortij: qñ q̃s ſocietatẽ facit cũ eo queʒ
nouit eſſe male ↄſcientie ꝑ fas ⁊ nefas male
negociari. Nã tenet̃ ꝓhibere ſociũ quantum
põt: vel ſocietatẽ ſoluere ⁊ de iniuſtis lucris
participare nolle. Hec Antoñ. Septimo
rõne male acquirẽdi. ſ. ꝑ vſuras: ꝑ ſimoniã et
hmõi negocia q̃ de ſe ſunt mala. Sil'r per ea
negocia qb⁹ hoĩes vt plurimũ abutũt̃ ad ma
lum. vt facere taxillos ⁊ chartas: aleas ⁊ or-
namẽta laſciua ⁊ oĩa hmõi q̃ hõ tenet̃ nõ vẽ
dere eis q̃s ſcit abuti ad pctm̃ mortale: puta
meretricib⁹: q: cooperãt̃ tali ĩ crimĩe. Idẽ de
baliſtas vẽdentib⁹: vel lanceas: vel ſagittas:
vel gladios: vel venena ⁊ hmõi: de quib⁹ ledũ
tur hoĩes. Nã ſi q̃s talia illi ſciẽter vẽdat qui
abutit̃: penã incurrit oĩm ei⁹ ſcelerũ tanq̃ co-
operator. ij. q. j. Notũ. Hec in Antonina. P

Circa ſecũdum de iuſta

appreciatiõe querit̃: vtrũ aliquis poſſit ſine
pctõ vẽdere rem p̃cio chariori: vel emere pre
cio minori q̃ valeat iuſte. Ad hoc breuiter re
ſpondendo: ⁊ plurima q̃ circa hec doctores
tractant dimittẽs. ꝓ ſimplicib⁹ dicere ſuffici
at tria precipua documẽta. Primũ eſt: ꝙ re
gulariter ⁊ vt cõiter nõ licet rem vendere vl̃
emere niſi iuſto precio. Vñ q̃ ſcienter vendit
notabiliter pluſq̃ valeat in reſpectu ad vſuʒ
noſtrũ: vel qui minus emit: peccant mortali-
ter ⁊ tenentur ad reſtitutionẽ: vt ptʒ ex ſum-
ma Angelica ⁊ Antonina vbi ſupra. Si di
cas: quare nõ licet mihi ſm meũ placitũ ven
dere chari⁹ cũ nullus cogit me ad vẽdendũ.
Et q: ꝓuerbiũ legale eſt ꝙ res tantum valet
quantũ vendi poteſt. R̃ndetur ſm Antoninũ
et docto. ꝙ ꝙuis te non cogat q̃s vendere: tñ
ſi vẽdere vis: iuſticie regulã ſeruare teneris.
Et cũ dr̃: ꝙ res tantũ valet quantũ vẽdi põt:
intelligit̃ de iure quantũ valet: non de facto:
vt dicit Antonius de butrio. Vñ accipere p̃e
cium preualẽs eſt pctm̃: q: ↄtra iuſticiã. Q

Scd̃m documentũ: ꝙ ſm iura qñ preciuʒ
quo vendit̃ res excedit medietatẽ iuſti precij
ſeu preciũ quo emitur deficit a medietate iu
ſti precij: ↄtractus eſt nullus ⁊ vitioſus: extra
de emptione ⁊ ven. c. cũ dilecti. Exẽpli gratia.
Valet res decẽ florenos ꝓut cõiter eſtimat̃: ⁊
tamen venditor vẽdit ꝓ. xvj. flore. vel cum va
let decẽ emptor emit ꝓ quattuor cũ dimidio.
Et talis ↄtractus põt per iudicẽ irritari ⁊ de
fectus suppleri. Tertiũ eſt ꝙ in foro ↄſciẽ-
tie etiã minor in precio exceſſus q̃ medietas
iuſti p̃cij ſi notabilis ſit eſt pctm̃ mortale ſm
Sco. in. iiij. diſti. xv. ⁊ Tho. ij. ij. q. lxxvij. quia
ibi eſt iniuſticia: ⁊ ꝑ ↄñs eſt reſtitutio facien
da ab eo ꝑ quẽ fit deceptio aduertẽter in pre
cio notabiliter. Secus ſi fiat deceptio hmõi
ignorãter: q: eſtimat emptor vel venditor tm̃
valere: ſic nõ eſt mortale cũ fit ꝑ errorẽ. Sed
cũ poſtea ꝑpendit tenet̃ ad ſatiſfactionẽ leſo.
Sed cũ in hmõi ledit̃ ꝓxim⁹ ĩ modico venia
le eſt: ⁊ dʒ ſatiſfactio erogari pauperib⁹. xiiij.
q. v. Qui habetis. Hec Antonina. ṡ. R

Circa tertium de frau-

dibus varijs in negociando vt ſciat q̃ſq̃ caue
re vel cõmiſſa ↄfiteri: notabimus plures mo
dos peccãdi in fraudãdo. Primo eñ pec-
cat q̃s alterãdo. i. aliã rem ꝓ alia vendẽdo: vt
auricalcũ pro vero auro: vel vinũ lymphatũ
ꝓ puro: vilẽ pannũ ꝓ p̃cioſo: ſicut narrat̃ de
Ipri ⁊c̃. Secũdo bonis mala miſcendo: vt
vinum defectuoſum vino bono infundendo
corruptas carnes cũ ſanis vendendo: oua ve
tera cũ nouis ⁊c̃. vel aromata antiquata ⁊c̃. ⁊

ſic virtute debilitata ꝑ recētib⁹ ⁊c. Tertio cōpaciſcēdo.ſ.ꝙ null⁹ mercatoꝝ det minorī precio tales merces. Quarto defectū rei tacē do vel ſophiſticādo: ſicut quidā dicūt ꝙ equ⁹ talis nō aſcēdit arborē: ⁊ hmōi. ¶ Que ritur ꝗ an venditor teneatur ſemꝑ dicere de fectū rei quā vendit? Rñdetur ſm Tho. ſ. et Antoninū: ꝙ ſi defectus eſt occultus ⁊ reddit vſum rei nocium: puta vendit equū claudicā tem ꝓ veloci: vel cibū corruptū ꝓ ſano: tenet manifeſtare ꝓpter periculū ꝓximi vitandū. Si autem defectus non totaliter īpedit vſuz rei nec reddit nocium: ⁊ tunc demit de precio quantū importat talis defectus: non tenetur manifeſtare. Item ſi defectus eſt manifeſtus puta equus eſt monocul⁹: nō tenetur manife ſtare: ſed tenetur preciū diminuere: niſi vſus eius eſſet periculoſus vel nocius: tunc enim tenetur dicere emptori illud ignorāti. Hec in Antonina. Quinto peccat exteris ⁊ hoſpi tibus chari⁹ vendendo: hoc pꝫ extra de empt. et vendi. ca. placuit. Sexto falſificando ſcꝫ pondus vel menſurā vel modiū vel monetaꝫ vel cōputationē. Septimo fraudē quomō cunqꝫ cōmittendo.ſ. ore mentiēdo vel peierā do: vel opere quicꝙ iniuſte faciendo. Exē plum legitur ex Ceſario: ⁊ in ſpecu. di. vſ. exē. xxv. ꝙ duo cives Colonieñ. ꝯfeſſi ſunt pctā in iuſtarum mercationū: ⁊ dixerunt ſe nil poſſe lucrari ſine mendacio: periurio ⁊ fraudib⁹ ⁊c. Quib⁹ ꝯfeſſor ait. Promittite talia cauere: et ego ꝓmitto vobis ꝙ iuſte negociando ditio res eritis. Quod cū illi ſuſcepiſſent primo il lo anno diabolo tētante nil ꝓfecerūt: ſed ad cōfeſſoris ꝯfortationem ꝑſeuerantes poſtea fuerunt nimis ditati in breui: et gratias deo egerunt ⁊ ꝯfeſſori. Rogemus ergo dominum Jeſum xpm ⁊c.

¶ Feria.iii. poſt dñicam quartā. Ser. xxxij. de pctō mēdacij qđ ſepe naſcitur ex auaricia.

Si dixero qꝛ ne ſcio eū.ſ. deū ero ſimilis vobis mendax. Jo. vij. ⁊ in euāg. hoď. Hec vba xps dñs dixit ad iudeos q̄ erāt mul tum mēdaces. Nā vt dicꝫ ſ euāg. cū eis xps dixiſſet. Nemo ex vobis facit legē: qđ me q̄ritis interficere. q. d. Lex prohi bet occidere innocentē ſic ſum ego innocēs. Rñderūt iudei dicētes. Demoniū habes: q̄s te q̄rit interficere? Et in hoc mendaciū dixe runt: qꝛ eū q̄rebant interficere: vt in textu ex preſſe dr. Xps itaqꝫ dñs redarguit illos ď mē dacio: vt pꝫ in themate. Sed qm̄ multi ſunt etiā xpiani qui q̄tidie peccāt ī mēdacio: ꝯtra quos ſcrīptura cōminat Pſ. v. di. Perdes oēs qui loquūtur mēdaciū. ꝑdes.ſ. tu deus. Et iđ Eccli. vij. Noli velle mētiri oē mēdaciū: aſſi duitas enī eius non eſt bona. Et hec poſſunt poni ꝓ themate alio. Uñ de mendacio tria myſteria declaremus.

Primū dꝛ realis notificationis.
Scđm dꝛ mortalis aggrauationis.
Tertiū dꝛ dānabilis ꝑditionis.

Circa primum de reali

notificatione quid ſit mēdaciū. Magr̄ in. iij. diſt. xxxviij. diffinit ſic. Mēdaciū eſt falſa vo cis ſignificatio cū intētione fallendi. In quo notantur duo q̄ cōſtituūt mendaciū. Primuꝫ eſt falſitatis expſſio. Scđm fallēdi intentio. Nā ſi quis dicat falſum non intendens dice re falſum: qꝛ.ſ. credit eſſe verū qđ tamen non eſt verū: tunc non eſt mendaciū: vt dicꝫ Aug. xxij. q. ij. Is aūt. Nā formale in mendacio eſt loqui ꝯtra mentē. Mentiri enī dꝛ quaſi ꝯtra mentē ire. Uñ ſm Ray. ⁊ doct. Aliud eſt dice re falſum ⁊ aliud dicere mendaciū: qꝛ falſum dicit qui dicit id qđ nō eſt verū: lꝫ ipſe dicens credat eſſe verū. Sed mendaciū dicit qui di cit id ore qđ nō credit mente: ſed intendit fal lere. Unde ſi iudeus dicit xpm eſſe deū: verū dicit: ſi tñ aīo nō ita credat: ipſe veruꝫ dicens mentitur in ſe: vt hoc dꝛ in Catholicon. Eſt ergo mendaciū non ſolum in falſo dicto: ſed etiam in vero quod mente quis nō credit: vt dꝛ in Antoñ. pte. ij. ti. x. c. ſ. ¶ Notanduꝫ ergo ꝓ captu ſimpliciū ꝙ loquendo genera liter vel large mēdaciū fit plurib⁹ ī materijs.

Primo aliquādo in ſolo corde non in ore: vt qui loquitur verū de ꝓximo qđ nō credit: ſicut qui in faciē laudāt. Pſ. Qui loquitur pa cem cū ꝓximo ſuo: ma. aūt in cor. ⁊c. Scđo aliq̄ñ mentitur quis ſolo ore: nō in corde: vt cū q̄s dicit ſicut credit corde: lꝫ nō ſit ſic in re: et talis nō dicit mēdacium ꝓprie nec peccat mortaliter: niſi in caſu q̄ tenebatur adhibere debitā diligentiā ⁊ nō adhibuit: puta in actu teſtificādi vbi ꝓximo īminet notabile dam num: vel in iudicio: qꝛ ſic eſſet mortale: vl̄ cū hꝫ iurare. xxij. q. ij. animaduertendū. Hec An gelica. Tertio quis mētitur in noīe.ſ. falſe nomen portando. Uñ Aug. ix. de ſimilitudinib⁹

pro regula generali ponit ꝙ oē pctm̄ mendaciuꝫ eſſe ꝓbaᷣ: qꝛ q̄tiens ꝗs peccat totiēs deo mentiᷣ cōtra id qđ ꝓmiſit in baptiſmo.ſ.abrenunciare ſathane ⁊ oib⁹ opibus ei⁹.de ꝯſe.di.iiij.c.prima igiᷣ. Jō Amb.xxij.q.v.Cauete inq̄t fratres oē mendacium. Mendacium eſt xp̄ianum ſe dicere noſe: ⁊ xp̄i opa nō facere. Mendaciū eſt ep̄m vel ſacerdotē vel clericū ſe ꝓfiteri ⁊ ꝯtraria huic ordini opari. Hec ille

Quarto in fictione vel ſimulato ope. Un̄ dicto.c.Cauete.Amb.dicit Non ſolū in falſis verbis ſed etiā in ſimulatis opibus mēdaciū eſt: qđ intelligiᷣ qn̄ fit hoc intentione fallēdi ꝓrimū: ſecus ſi fiat fictio ꝓpter bonū. X

Nimirum ſm̄ Alexan.ij.ij.de ypocriſi.et Bonauen.in.iij.di.xxxviij. Simulatio. qn̄ fit rōne cautele vt aliq̄d malū euitet: nō ē pctm̄. Sicut fecit Dauid mutando faciē ſuam corā Abimelech. Similiter qn̄ fit rōne inſtructionis vl' doctrine: nō eſt pctm̄: ſicᷣ religioſus maiorem ſanctitatē q̄ hꝫ ſimulās in ſe: obſeruādo a diſſolutione ꝓpter hoc vt ꝓrimi bonuꝫ exemplū capiāt imitādi: nō peccat ſed mereᷣ vt pꝫ p Greg.xxx.Moral. Sic ⁊ de v̄bis et factis inſtructoriis. Jō Aug.lib.de q̄ſtionib⁹ euāgelicis dicit. Non oē q̄d fingim⁹ mendacium eſt: ſꝫ qn̄ fictio nil boni ſignificat mēdacium eſt. Cū aūt fictio nr̄a referᷣ ad aliquam ſignificationē nō eſt mendaciū ſed figura alicuius veritatis. Sicut aūt dicta: ita finguntᷣ etiā facta ſine mendacio ad aliquā rē ſignificandā. Hec Aug. Exemplū ſubiūgit ibidē de figuratis locutionib⁹ in q̄bus fingiᷣ aliquid nō vt aſſeraᷣ ita eſſe factū ſicut narraᷣ: ſed eā ꝓponimus vt figurā alteri⁹ q̄d aſſerere volumus. Sicut Judic.ix. Juerūt ligna vt ſibi cōſtituerēt regē: ⁊ in multis parabolis noui teſtamēti. Jtē de factis ꝯſimiliter legiᷣ ꝙ xp̄s finxit ſe longius ire Lu.vlt. ad ſignificanduꝫ qꝛ iturus erat in celum. Hec in Antoñ. vbi.ſ. Jtē qn̄ etiā ꝗs ſimulationē facit rōne ſignificationis: ſicut Jacob ſimulauit ſe Eſau ꝓ accipienda bn̄dictione q̄ ſibi a deo fuit ordinata: hoc nō eſt pctm̄. Sicut etiā ſi ꝗs in repreſentatione myſterij paſſionis xp̄i fingit ſe eſſe pilatum vel iudeū vel xp̄m ⁊ hmōi: non peccat vt dr̄ in Angelica. Sed qn̄ fit ſimulatio ad decipiendū: hoc eſt pctm̄. V Quinto mendacium pōt cōmitti in ꝓmiſſione: ſicut frequenter artifices faciunt de preparandis operib⁹ ad certū tp̄s: vel de ſoluendis debitis ⁊ non implent. De hoc ſm̄ Tho.q.cx.ar.iij.⁊ in Antonina.dr̄: ꝙ cū ꝗs ꝓmittit ſimpliciter: ſcꝫ ſine iuramento: ſi habet animū id faciendi quod ꝓmittit non mentiᷣ: qꝛ nō facit ꝯtra id quod hꝫ in mente: alꝰ ſi non intendit facere quod ꝓmittit peccat mendaciter ꝓmittendo: ꝙ ſi intendit facere ſed poſtea nō facit videᷣ agere infideliter p hoc ꝙ animuꝫ mutat. Poteſt tn̄ excuſari ex duobus. Uno mō ſi promiſerat id quod eſt illicitū: qꝛ ſic ꝓmittendo peccat: ⁊ illud ſeruare nō debet. Un̄ Jſido.xxij.q.iiij.c. Jn malis inquit ꝓmiſſis reſcinde fidē. Alio mō excuſatur qn̄ ſupuenit cauſa rōnabilis nō implendi: puta nouus caſus impremeditat⁹ aut mutatio cōditionis pſonaꝝ ⁊ negocioꝝ: ſicut ap̄ls nō fuit mentitus non eundo Corinthium quo ire ꝓmiſerat: qꝛ poſtea impedimēta ſuperuenerūt. Similiter Petr⁹ dicēs xp̄o. Nō lauabis mihi pedes ⁊c.xxij.q.ij. beatus. Deniqꝫ etiā ſi nō ſupuenit impedimentū nō ſemp eſt pctm̄ mortale non iplere ꝓmiſſum: niſi ſm̄ Antoñ.ſ.ſ. qn̄ quis ſe obligare itēdit ad implendū: tunc teneᷣ ſi pōt de neceſſitate: et maxime qn̄ promiſſio eſt alicuius importātie: ita ꝙ graue damnū ſequereᷣ ex fractione promiſſi. Hec ibi. Z

Circa ſecundum de mortali grauitate mēdacij q̄ritur: vtrū oē mendacium ſit pctm̄.

Ad q̄d ſm̄ Bonauē.in.iij.diſt.xxxviij.⁊ Richar.ibidē.ac Alexan.ij.ij.⁊ doc. cōiter etiā Canoniſtas: ꝙ mendaciū ꝓprie dictum nō pōt eſſe ſine aliq̄ pctō ſaltē veniali. Et iō nulla cauſa mentiendū eſt. Tn̄ veritatē occultare pōt ꝗs ſine pctō: vt pꝫ p Aug.xxij.q.ij. Ne quis. Sicut legimus de Abraam ⁊ Jſaac: vterqꝫ em̄ vxorē ſuā dixit eſſe ſororē: ⁊ in hoc nō eſt mentit⁹ ſed veritatē occultauit ꝓpter obuiandū malis. ⁊ hoc mō ſm̄ Anto. poſſet ꝗs ſine pctō vti v̄bis ſophiſticis ad obuiandu malis: vt dū ꝗs ad morteꝫ q̄ritur: interrogantibus te an illū videris p illā viam trāſiſſe: tu dicas: non tranſiuit hinc: intēdens loqui de loco in quo ſtas ꝓ nūc: ⁊ ſic dicis veritatē occultañ. eā tn̄ i iudicio non liceret ſic loq̄ ſophiſtice iuridice interrogato. Hec Antoni. Sciendu tn̄ ꝓ declaratione vt ſciamus qn̄ peccat ꝗs in mēdacio venialiter vel mortaliter: ꝙ ſm̄ Aug.⁊ Magrm̄ in.iij.ſen. di.xxxviij. mendaciū diuidiᷣ in tres ſpēs generaliores. Primū dr̄ iocoſum q̄d fit ſerioſe: ſicut Joſeph dixit fratribus ſuis: exploratores eſtis: ⁊ hmōi plura. Scd̄m dicitur officioſum quod nulli nocet: ſed alicui vtile eſt. Tertium diciᷣ pnicioſum q̄d eſt nociuū ali

tui notabiliter. De primis duobꝰ gnaliter te‑netur ꝙ de ſe ſunt venialia. Sed mēdaciū ꝑniciosum de ſe ⁊ ex ſuo gñe eſt mortale. Verū tamē ꝑ accidēs etiam illa iocoſa ⁊ officioſa pñt eſſe mortalia. Proinde nota ꝙ in qnqꝫ caſibꝰ pcipue iudicat eſſe mendaciū mortale ſm theolo. ⁊ ꝯfitendū. Primo fidei ⁊ dei cha‑ritati ꝯtrariando: puta qñ veritatez fidei oc‑cultat vel corrumpit vt heretici faciunt ſcri‑pturarū veritatē ꝑuertendo vel corrūpendo. Scdo ꝯꝫ ꝟtuoſos mores dānando ⁊ vitia ad‑mittendo: puta qñ fornicatione vel vſurā dic̄ non eſſe pctm̄. Secus ſi dicat aliquid qđ non refert ad ſalutē vtrū ſic vel ſic cognoſcat: quia ſic veniale eſſet: vt ſi predicator vel doctor ali‑quid tale mētiatur in ꝑdicatione vel lectura: niſi ſcandalū vel ꝯtemptus eſſet annexus: vt dicit in Angelica. Tertio ꝓximo notabiliter nocēdo in corꝑe vel rebꝰ vel fama: ſicut fit in teſtificādo ⁊ hmōi. Quarto affectu nimio mē‑tiēdo: ita ꝙ ꝓ nihilo ducit mētiri: ⁊ ſi eēt etiā mortale nollet abſtinere: et tunc lꝫ eſſet menda‑cium iocoſum fieret mortale ꝓpter ꝯtēptum. Quinto ſcādalizando: vt cū quis aduertit ſcā‑dalizari alios ex mēdacio: ⁊ tn̄ nō veretur pu‑blice mentiri etiam in pōderoſis mortale eſt. Sic etiā mortaliter peccant ꝓnunciātes pu‑blice falſas indulgentias ⁊ reliquias ⁊ aucto‑ritates ſe habere abſoluendi mēdaciter. Hec in Antoñ. ⁊ Angelica. ⁊

Circa tertium de dam‑

nabili ꝑditione qritur: qualibꝰ ſignis euiden‑ter cōprobat ꝙ deꝰ dānat ⁊ ꝑdet mendaces? Rñdetur ponēdo plura ſigna. Primū ab‑ominationis diuine Prouer. vj. Odit deus linguā mendacem. Et h̄ intantū ꝙ ſicut dicit Anſel. non pōt deꝰ diſpēſare vt hō dicat men‑daciū ſine pctō: qr non pōt recedere a ꝟitate ꝑpria ſua. De furto aūt pōt diſpenſare: qr cuꝫ oia ſint ſua creata poteſt dare alteri cui deus vult auferendo a q̄ vult. Sic ⁊ de homicidio pōt diſpēſare ⁊c̄. Scdm ſignū poſſeſſionis diabolice. Nā mendax diabolū portat i corde et ore: qm̄ ꝑmo diabolꝰ adinuenit mendaciū cū dixit. Nequaꝗ̄ moriemini Jo. viij. Men‑dax eſt. ſ. diabolꝰ ⁊ pr̄ mēdacij. Tertiū exhe‑reditationis iuridice: qr. xxij. q. v. Cauete. Am‑bro. dicit. Oēs q̄ amāt mendaciū filij ſunt dia‑boli. Filijs aūt iuridice debet hereditas pr̄is ſed hereditas diaboli eſt infernus. Apoc. xxj. Mendacibꝰ pars eoꝝ in ſtagno ignis ⁊ ſul‑phuris. Ve ğ talibus. Quartū ſignū dete‑ſtationis oīs creature. Nā mendax cōiter exo‑ſus eſt hoībus ⁊ aīalibus: qr cuilibet diſpli‑cet ſe decipi ab alio: ⁊ nulla creatura vult mē‑tiri niſi diabolus ⁊ homo malus. Quintū occiſionis repentine taꝫ in aīa ꝗ̄ in corpore. Nam Sap. v. Os mendax occidit aīam. Exē‑plum de Anania ⁊ Saphira Act. v. c. qui re‑pente mortui ſunt ꝓpter mendacium. Roge‑mus ergo xp̄m ⁊c̄.

¶ Feria. iiij. poſt dñicam quartaꝫ. Ser. xxxiiij. de execrabili peccato periurij.

SI quis dei cul‑tor eſt ⁊ voluntatē eius fa‑cit hūc exaudiuit. ſ. deꝰ Jo. ix. ⁊ i euāg. hodier. Verba ſunt dicta ꝑ cecū natū quē dñs ieſus illumiauit. Qui‑bus ꝓbauit iudeis cōtradicentibus miracu‑lis xp̄i atqꝫ ſanctitati eius derogantibus di‑cendo. Nos ſcimus quia hic homo pctōr eſt: ꝙ hoc falſe mentirentur. Et hoc ꝓbauit per effectum miraculoſum di. Scimus qm̄ pecca‑tores deus non exaudit. Lyra ſcilꝫ in facien‑do miracula ad teſtimonium ſanctitatis illo‑rum. Sed ſi quis cultor dei eſt (ꝑ actuꝫ latrie debitū) ⁊ voluntatē eius facit (implendo mā‑data) hunc exaudit. ſ. faciendo miracula in te‑ſtimoniū ꝓ declaratione ſanctitatis ipſius et ſic probauit xp̄m eſſe ſanctuꝫ: vt ptꝫ de his in euangelio. A Ex quo ergo cultus dei re‑qrit eiꝰ noīs reuerētiā ⁊ volūtas dei eſt in h̄ pcepto. Nō aſſumes nomē dei tui inuanum Exo. xx. qđ pt eē aliud thema. Et qm̄ ſm doct. cōiter h̄ ꝑcepto directe ꝓhibet ꝑiuriū: qr cuꝫ dr. Nō aſſumes nomē dei tui inuanū. glo. in‑terli. dic̄ iurādo ꝓ vano. i. ꝓ inutili vel nihilo vel ꝓ falſo ⁊ hmōi eſt ꝑiuriū. Idcirco de per‑iurio agēſ. tria myſteria declaremꝰ h̄ ſermōe

Primū dr execrationis.
Secundū dr modificationis.
Tertiū dr punitionis.

Circa primū de execra‑

tione ꝑiurij. Notandū ꝙ peſſimū vitiū ꝑiu‑rij eſt oibꝰ execrabile ⁊ cauendū pluribꝰ rōni‑bus ꝑcipue tribꝰ. Primo rōne periculoſita‑tis: qr ꝑiurꝰ deū ꝯ ſe inuocat di. Sic me deꝰ adiuuet: ⁊ ſic ꝑ ꝯtrarium ſm Guil. Lugđ. in ſumma vitioꝝ tantū eſt ac ſi di. Deus perdat me ſi falſum dico. vñ talis proprio laqueo ſe iugulat. iuxta illud Prouer. vj. Illaqueatus

e s verbis oris tui: ⁊ ſic pȝ ꝙ eſt periculoſum. Itē qꝛ ſm eandē Guil. qꝛ talis ſeipſum dāna ri eternaliter exorat: cū dicit. Sic me deꝰ adiuuet. i. tāꝗ͂ mēdaces demones q̄s deꝰ dānat. Deniqȝ qꝛ talis manū ſuā illā q̄ tāgit euangeliū vel reliq̄as in quibꝰ iurat diabolo dat: ſic et linguā falſo iurādo atqȝ aīam diabolo dat et obligat. Vñ donec de piurio peniteat manus illa ⁊ lingua ⁊ aīa ſunt diaboli: ⁊ q̄n ſe ſignat manu illa vel comedit vel bibit totū facit manu ⁊ lingua diabolica: vt hec dīc idem Guil. ſ. Ideo Eccli. xxiij. Vir multū iurans replebiꝛ iniq̄tate: ⁊ ſic plene habebiꝛ a diabolo. B Scdō rōne enormitatis: qꝛ piuriuȝ eſt enorme vitiū. Et h̄ oſtēdiꝛ p̄mo: qꝛ deus p ipſum ſumme inhonoraꝛ. Nā ſm Aug. Iurare eſt deū in teſtē inuocare. ſ. locutionis ſue. Sed deꝰ eſt ſumma v̄itas q̄ mentiri non pōt iō ip̄m inducere in teſtē falſitatis eſt iniquuȝ ⁊ blaſphemia deo certe h̄ nō faceres vni hoī cibi quē ſcires ꝙ ⁊ diſplicet mendaciū vel piuriū: deo aūt ſume h̄ diſplicet vt ſit teſtis falſitatis qḋ eſt ip̄oſſibile: ḡ ⁊c. Scdō qꝛ peierare enormꝰ ⁊ peiꝰ eſt adulterio: vt pȝ p Rich. et in Angelica: qꝛ iniuriaꝛ deo: ⁊ ad dei blaſphemiā plus approximat ⁊ ſacrilegiū quodāmodo. Tertio qꝛ peierās peiꝰ peccat ꝙ crucifixores xp̄ȝ crucifigētes: qꝛ illi intulerūt xp̄o penā tm̄mō: iſte aūt inuoluit xp̄m in culpam ad teſtificādū. Quarto qꝛ peiꝰ peccat talis demonibꝰ ⁊ infernalibus: qꝛ demones ⁊ dānati credūt ⁊ ꝯtremiſcūt Iaco. ij. piuri aūt nō contremiſcūt nomē dei execrabiliter offendere.

Exemplū habemꝰ ꝙ diabolꝰ q̄n tētauit primos parētes: mendaciū q̄dē dixit di. Nequaꝗ͂ moriemini: ſed iuramētū mēdacio nō addidit: ⁊ ſic piuri peiꝰ peccāt demonibꝰ: qꝛ mēdacio iuramentū addūt. Nā. iij. ſenten. magr̄ dicit. ꝙ piuriū eſt mēdaciū iuramēto firmatum. O ḡ xp̄iane horror caue. C Tertio rōne inexcuſabilitatis: qꝛ periuriū nullo caſu excuſaꝛ a pctō mortali: nec ex ioco peierādo nec ex lapſu lingue: nec ex vſu dūmō aduertit vt infra patebit. Sed queriꝛ vtrū metꝰ vł violentia excuſet a mortali piuriū: Rūdeꝛ ī ſumma Angelica: ꝙ cōiter teneꝛ a doctoribꝰ ꝙ in iurāmēto aſſertorio nō excuſat: extra de his q̄ vi metuſqȝ cauſa fiunt. c. Sacris. ꝙ nullꝰ pōt abſolute cogi ad iurandū falſum. Vñ q̄n dn̄s mandat vilico ad periurandū vterqȝ periuꝰ eſt. xxij. q. v. c. ſ.

D Circa ſecundū de modis peierādi queriꝛ: q̄libus modis dī q̄s peierare mortaliter. Rn̄detur ſm docto. recolligendo ex ſumma Anto. parte. ij. ti. x. c. vij. ⁊ ex Angelica plures modos p ſimplicibꝰ. Primo aīo ꝯtrariū credēdo: vt dū q̄s iurat eſſe veruȝ qḋ tn̄ credit eſſe falſum: ⁊ econuerſo dū iurat eſſe falſum qḋ credit eſſe verū. Et q̄m reā linguā nō facit niſi rea mēs: vt dīc Aug. xxij. q. ij. c. Homines. ḡ ſic eſt mortale. Scdō blaſphemiā ſonando. Sicut iurare p dei vel ſctōꝝ mēbra vituperioſe: ⁊ ſic ſm Angelicā mortale eſt. Nāȝ talis laicus excōicaꝛ: clericꝰ deponiꝛ. xxij. q. i. ſi q̄s p capillū. Vñ iurās ex irreuerētia vł cōtemptu p caput vel oculos vel vulnera xp̄i ⁊ ſanguinem ⁊ hmōi honeſta mēbra: mortaliꝛ peccat. Secus ſi cū reuerētia: dicendo p ſctm̄ caput dei ⁊ raro: qꝛ ſic veniale. Exemplum legiꝛ ꝙ quidā miles in alea dū p oculos dei iuraſſet: mox ip̄ius ꝓprij oculi de capite exilientes ſup aleā ceciderunt. Cauendum ḡ eſt.

E Tertio ꝯſuetudinarie ex ioco vel ex lapſu lingue peierādo: ⁊ tūc ſi q̄s aduertat ſe iurare: ⁊ aduertit etiā falſum eſſe quod iurat mortaliter peccat ſm Bonauen. ⁊ Richar. in. iij. diſt. xxxix. ⁊ Tho. ij. ij. Rō: qꝛ nō euitat diuinā irreuerentiā: ſed magis auget quodammodo ꝯtemptum cū in ioco aſſumitur in teſtimonium falſitatis ꝗ͂ ſi in neceſſitate aſſumeretur vel pro vtilitate. Sed ſi nō aduertit de altero illorum ſcȝ vel de dicto: licȝ aduertat de iuramento vel econuerſo: puta aduertit ꝙ iurat in deo: ſed non aduertit eſſe falſum: immo putat verū: ⁊ hmōi in oī locutione nō ſunt mortalia ſȝ venialia peccata: ⁊ a fortiori ſi de neutro aduertit nec deliberat: ſed totum profert ex ſurreptione: niſi quis deliberare poſſet et tn̄ ꝯtemneret: qꝛ ſic mortaliter peccaret etiāȝ ex ſurreptione ꝓpter ꝯtemptum. Unde ſm Aureo. ſuper. iij. diſti. xxxix. ⁊ in Angelica: q̄n quis dicit. Iuro p deum: vel per fidem meāȝ in veritate ⁊ hmōi: ſine animo tn̄ iurandi ſicͭ cōiter iuraꝛ in locutione cōmuni hoīm plurimorū preſertim mulieꝝ: nō eſt mortale pctm̄ qꝛ talis nec iurare intendit: nec quibꝰ iuratur accipiūt p iuramento. Et ſimiliter q̄ iurant p ignē vel celū vt non peccent: pȝ in Angelica.

Quarto de crimine vel illicito ſe obligando: vt de occidendo ⁊ hmōi: ſic peccat mortaliter iurando: ⁊ tenetur neceſſario vt non impleat. xxij. q. iiij. c. in malis (inquit) pmiſſis. ſande fidem ſcȝ non obſeruando. Nec Iſido.

Quinto dubia ⁊ incerta affirmando. Nam in re dubia nullo modo debet hō iurare aſſe

ſendo ꝑ vero ſed tenetur debitã diligentiam perſcrutationis adhibere: nec excuſat a pctõ mortali ignorãtia craſſa cũ poterat ſcire certitudinẽ ſm Rayne. xxij. q. v. qui peierat. Et ſic debet hõ iurare: ſcita ꝑ ſcitis: audita ꝑ audita dubia ꝑ dubijs: credita pro creditis ⁊c. Et ſm Aureo. dz dubia aſſerere humano mõ: ſicut rñ det qs ꝑ ordinãdis di. q̃ntũ ꝑmittit humana fragilitas. Sic eñi aſſerere nõ eſt mortale: vt di in Angeli. ¶ Sexto exigẽdo piuriũ ab alio. Vñ Aug. xxij. q. v. ca. Qui exigit. (inq̃t) iurationẽ multũ intereſt ſi neſcit illũ iuraturuz falſum an ſcit. Si eñi neſcit ⁊ ideo dicit. Iura mihi: vt fides ei ſit: nõ eſt pctm̃: tñ hũana tẽtatio eſt. Si aũt ſcit eũ feciſſe ⁊ cogit eũ iurare: homicida eſt. Ille eñi ſe periurio ĩterimit: ſed iſte manũ interficiẽdi impſſit. hec ibi. Sz di. Quid ergo mihi cũ ille me dãnificauit: nec vult reſtituere ſed vult peierare oino. Rñdeſ ꝙ in iudicio nõ debes ad eius fidẽ hoc cõmittere. Itẽ iudex ſi ꝑcipit aliunde: teneſ ſi iuris ordine põt viã tenere vt nõ ꝑmittat tali peierare: ſed poti⁹ alteri parti quaz putat vindice ꝓcedere iuramentũ imponat: ⁊ teſtes adhibitos diligẽter examinet. Exemplũ bonũ legitur ad id ĩ geſtis romanoꝝ. c. cxxviij. ꝙ regnãte Maximiano quidã miles iuſtus mortu⁹ eſt cuius ꝑdia ali⁹ miles cupidus volẽs poſſidere: chartaz ſibi ſcribi fecit ⁊ falſos teſtes tres cõduxit q̃ teſtarenſ ꝙ ꝑdia illi⁹ pecunia ſemiſſet ab illo dñ viuebat. Mota ergo lite cũ filio defuncti ⁊ adhibitis teſtibus: iudex prudens vocato vno teſtiũ ĩterrogauit eũ ſecrete an ſciret dñicaz orationẽ. At ille. Scio. Dic inquit: ⁊ recitauit: hũc ergo ſtatim iuſſit itrare in domũ. Et vocato altero dixit ſecrete audiẽtibus cõfeſſoribus ſic. Chariſſime ecce ſocius tuus dixit nobis ita verũ ſicut pater noſter. ideo ſcito ꝙ niſi ⁊ tu veritatẽ fatearis ad patibulum te iudicabim⁹. Iſte ergo putauit ex hoc ꝙ ſocius ille ꝑmus eiſdẽ veritatẽ aperuerit ⁊ timẽs totã ꝟitatẽ faſſus eſt. Quo ſeorſum ſeparato tertium vocauit ⁊ dixit. Ecce primus veſtrum ita verũ dixit ſicut pater noſter. Scd̃s q̃z veritatem dixit. Niſi ergo ⁊ tu ꝟitatẽ fatearis: patibulo iudicaberis. Et ſic iſte pertimeſcens veritatẽ faſſus eſt ⁊ fraudez aperuit. Et ſic actor conuictus fuit de iniquitate.

¶ Circa tertiũ de punitione. nota ꝙ peierãtes multis modis puniunſ. Primo q: infames efficiunſ. vj. q. j. Infames. ⁊ reſtitutionẽ de dãno tenenſ. Secũdo q: cõuicti ad teſtimoniũ in iudicio nõ admittũtur etiã poſt pniam. ibidẽ. Tertio terribiliter mala morte a deo ⁊ aduerſitatibus puniunſ. Nã vt habeſ. ij. Regũ. xxi. Tpe Dauid facta eſt fames trib⁹ annis ꝓpter hoc ſcilz ꝙ Saul iuramento filioꝝ iſrl̃ Gabaonitis firmato fracto: multos gabaonitaꝝ occiderat: nec ceſſauit fames vel ſterilitas donec filij Saul occiſi ſunt Itez Sedechias poſtꝙ̃ fregit iuramẽtũ fidelitatis factũ Nabuchodonoſor: ſterilis effect⁹ eſt ⁊ in nullo ꝓſperatus: ſed tandẽ capitis et exoculatus Niere. xxij. Deniqz in vita ſcti Nicolai legiſ ꝙ quidã iudꝫ artificioſe periurauit mutuatã iudeo pecuniaz reſtituiſſe. di. hoc eo ꝙ in baculo cauato illi tenendũ interim dederat: male fuit mortuus. Deniqz periuri in futuro eternaliter cruciabunſ. Vñ in ſpeculo hiſtoriali Vincẽ. lib. x. c. cxv. dr ꝙ in Alexandria quedã vidua ditiſſima noĩe Melantia: in iudicio accuſauit Eugeniã ꝟginem de ſtupro: et oĩs familia vidue falſum dedit teſtimonium. Et ecce non diu poſt vidue domus cũ omnib⁹ ibi exiſtentibus celica flamma fuit combuſta. Rogemus ergo ⁊c.

¶ Feria q̃nta poſt dñicaz quartã. Ser. xxxiiij. de iuramento debite ⁊ licite faciendo.

Accepit omnes timor ⁊ magnificabant deuz Lu. vij. et in euãge. ho. Dñs Ieſus poſtꝙ̃ ſuſcitauit defunctũ filiũ vidue in porta ciuitatis Naym corã diſcipulis ⁊ multitudine ppl'i: accepit oẽs timor ⁊ deũ magnificauerũt. In q̃ docemur nos chriſtiani ꝙ poſtꝙ̃ ſcimus ex euãgelio qm̃ xp̃s verus de⁹ q̃ vſqz mõ ⁊ in finẽ mũdi nõ ceſſet mortuos ſuſcitare ſpũalr ⁊ corporaliter miraculoſe. Nã ꝑſertim in fine mũdi ſuſcitabit omnes mortuos hoĩes ad iudiciũ vt fides catholica tenet. Idcirco debemus timere ne ip̃m deum offendamus: irreuerenter ⁊ preſertim illicite iurãdo: ſed potius magnificemus ip̃m omni reuerentia: debito cultu ⁊ licito iuramento: vt poſſit ꝟificari in nobis hoc qd̃ dr. Accepit timor ⁊c. p̃tz in euãgelio. Itaqz de timore dei in iuramẽto obſeruãdo ⁊ magnifica reuerentia noĩs diuini inuocãdi in ipſo: tria myſteria in hoc ſermone reſtant declaranda.

Primũ de iuramenti liciti circũſpectione.

Scd̃m de iuramẽti legitimi conditione.

Tertiū de iuramēti aſſuefacti remedioꝛ.
Itē ꝓ hiis aliud thema pōt poni illud Hiere. iiij. c. Jurabunt in noīe meo viuit dñs in ꝟitate ⁊c. vel aliqđ ex infraſcriptis.

H Circa pꝛimū de circū

ſpectione licite iurationis. Notādū ꝙ ex omī lege ⁊ ſerie ſcripture tenet hō vt ſit valde circūſpect⁹ in iuramēto ad faciēdū licite. Pꝛio ex lege naturali q̄ dictat hoī ꝙ deus ſummo honoꝛe reuereat: ⁊ fidelis ſit pꝛimo in ꝓmiſſis: ergo ⁊c. Pꝛoinde ſm Tho. ij. ij. q. xcviij. Si pagan⁹ etiā ꝑ idola iuraret: lʒ peccet iurando: tenet tñ ſeruare iuramentū factū de re in ſe licita: q2 fidelitas in ꝓmiſſis eſt de iure naturali. Et lʒ nō ſit licitū exigere ab infideli vł inducere vt ꝑ idola iuret: tñ ad firmādū pacē vel pactū cū eo de re licita: nō eſt illicitū vti ei⁹ iuramēto rōne. ſ. fidelitatis ad quā ille tenet. Et ſic Machabei cū fecerūt ligā cū Romanis vſi ſunt iuramēto eoꝝ: vt creditur per idola q̄ colebāt: ſicut dr. xxij. q. ſ. §. ſic etiā. Vñ dʒ hō circūſpectus eſſe in iurādo. Scđo ex lege diuinali q2 de⁹ pcepit Exo. xx. Nō aſſumes nomen dei tui inuanū. Cōtra qđ pceptū peccat qs dupl̄r. Uno mō qñ aſſumit nomē dei iurādo ſine cā debita: vt dicit Lyra ibi. Scđo qñ aſſumit in vano. i. i falſo qđ nō dʒ firmamētū ꝟitatis: vt ptʒ ꝑ glo. interli. ⁊ Tho. ij. ij. q. xxij. I Tertio ex lege ꝓphetica li zach. viij. Juramentuʒ mendax ne diligatis: hec em̄ odit deus. Item Eccli. xxiij. ca. Uir multū iurans implebit iniquitate ⁊ nō diſcedet a domo illius plaga. Et ſi in inuacuū iurauerit. Lyra. id eſt ſine cā debita nō iuſtificabit: replebit em retributione peſſima dom⁹ illi⁹. Hec ibi Lyra. q2 aliqñ etiā filij puniunt ꝑ parētib⁹ tpaliter ꝑ aduerſa. nā ⁊ filij audiētes prem frequēter vane iurātē cōſilem modū ⁊ ipi accipiūt. vñ ſm ꝓuerbiū cōe tales nūꝙ pſperant poſtꝙ peierauerīt. Quarto ex lege euangelicali pʒ Matth. v. Audiſtis q2 dictū eſt antiqs. Non peierabis. Reddes aūt dño iuramēta tua. Ego aūt dico vobis nō iurare oīno neqꝫ per celū: neqꝫ ꝑ terrā: neqꝫ ꝑ caput tuū. Hec ⁊ plura ibi. Ubi notant doctores ꝙ xpus dño nō ꝓhibet nec vult dicere ꝙ in nullo caſu debeat qs iurare: cū in caſu neceſſitatis ⁊ magne vtilitatis rōnabiliter pōt ⁊ dʒ hō iurare. Vñ ⁊ ſanctos hoīes legimus iuraſſe Dauid: Abraam ⁊ Paulū in ep̄lis ſuis. Als hoc ꝑtinaciter dicere ꝙ nunꝙ liceat iurare: ꝑtinet ad hereſim. Sed pꝛohibet chꝛiſt⁹ iurare ſine cā ⁊ incaute vel indiſcrete: tam per nomē dei ꝙ per creaturas: vt dicit Lyra. Et ſm Bonauen. in. iij. di. xxxix. ⁊ cōiter logicos. Negatio ꝑpoſita ſigno vlī equipollet particulari negatiue. Vñ xps di. non iurare oīno: hunc ſenſum vult dicere non iuretis omnimodo vel nō ſemp: q2 ſine cā ⁊ neceſſitate non eſt iurandū: ſed aliqñ cum debitis circūſtantijs iurādū eſt. Hec in Antoñ. Quinto lege canonicali. Nam. xxij. q. v. Chryſo. ca. Qui peierare (inquit) paratus eſt anteꝙ iuret periurus eſſe videtur coram deo. Et poſtea cum iurat cum ſolennitate grauius eſt peccatū: idō ſollicite cauendū eſt. Sexto lege ciuili que pꝛohibet ⁊ varie punit coꝛpoꝛaliter truncādo periuros tanꝙ ifames. ff. de iureiurā. ⁊ plurib⁹. K Ultimo ex lege gentili ⁊ pbicali. nā Ariſtoteles. ſ. Metaphy. dicit ꝙ iuſiurādū apud gētiles erat honoꝛatiſſimū ⁊ nullo modo putabant licere contra illud venire. Unde Ualerius refert lib. vij. cap. iij. ꝙ Alexan. dus iret ad diruendū Lapſacum ciuitatem: obuiauit ei quidam ſibi charus pꝛeceptoꝛ Anaximenes. quem Alexander ſciēs ꝙ preces ire ſue opponerer: iurauit ſe non facturū qcqd ille peteret. Tunc ille ait. Precoꝛ vt Lapſacum diruas: ⁊ ſic vrbs illa ſaluata eſt. Item narrat Uirgilius. ij. Eneid. ꝙ cum Laricus vellet edificare Troiam: ⁊ videns ꝙ opus iſtud vires pꝛopꝛias excedebat: iurauit in deo ꝙ videlʒ ſi eum adiuuaret ſingulis annis certa ſacrificia offerret: et ſic fuit edificata ipſa. Cum poſtea ſacrificijs deſtitiſſent illis Troiani: per grecos funditus ſunt deleti. Et hec ſufficiant. Unde ex omnibus iſtis patet ꝙ qui illicite iurat cōtra omnes leges peccat.

L Circa ſecundū de con

ditione iuramenti. Nota ſm Hoſtieñ. Goffre. ⁊ in Angelica ſeptem ſunt attendenda in omī iuramento vt fiat legitime. ꝟ. Quis cui pꝛo quo per qđ ⁊ cur quomodo quādo. Pꝛimo quis pōt legitime iurare. Et videtur ſm doc. pdictos ꝙ oīs qui eſt doli capax. Vñ nec pueri q nō ſunt doli capaces obligant ex iuramēto. xxij. q. v. paruuli. nec etiā admittunt ad iurandū. Similr etiā nec furioſi amētes nec ebrij oīno. Scđo cui fiedū eſt iuramētū. Rñdet ꝙ in iudicio iudici cōpetēti: ſed extra iudiciū poteſt fieri cuicūqꝫ. M Sed di. An peccat perſona priuata que cum dubitat de ꝟitate: puta qs ex ſuis in domo furatus ſit hoc vel illud: ⁊ in hmōi caſu exigit iuramētū ab illis. Reſpondetur ſm Augu. xxij. q. v. Qui exigit.

ꝙ veniale pctm̄ eſt: qꝛ ex īfirmitate hūmana
ꝓcedit. Sed dū ſcit ꝟitatē ⁊ cogit falſum iu-
rare illū quē ſcit peieraturum: mortaliter pec
cat. Et ideo nunꝗ̄ eſt deferendū iuramentum
illi ꝯ quē eſt vehemens ſuſpitio: alꝰs mortalit̄
peccat deferēs: niſi hoc faceret ꝗꝰ vt pſona pu
blica ex ordine iuris ad inſtātiā partis: qꝛ ſic
ſm̄ Ricḣ. in. iij. di. xxxix. nō peccaret: tm̄ quātū
iuris ordo admittit dꝫ iudex imponere iura-
mentū ei quē putat nō peierare. Itē addit̄ in
Angelica ꝙ etiā ille q̄. dat iuramētū: vt pſona
puata iſti quē ſcit falſum iuraturū: qn̄ iſte eſt
diſpoſitꝰ iam peierare: puta qꝛ obtulit ſe iura
re: nō peccat ille q̄ dat faciendo ex aliq̄ rōnabi
li cā: ſed ſi induceret vel cogeret nō diſpoſitū
iurare: eēt mortale. Et ſic intelligit̄. c. ille. xxij.
q. v. Nā q̄ paratꝰ eſt peierare iā piurus eſt ſm̄
Chryſoſto. Tertio ꝓ quo pōt iurari. Rn̄de
tur ꝙ ꝓ re licita iuſta ⁊ honeſta. Nam ꝓ illi-
cita: puta pro peccato mortali: non tenet iura
mentū: quia vergit in interitum ſalutis eter
ne. Silr̄ qn̄ quod iuratur eſt peccatum ve-
niale in ſe. Uel quādo iuratur contra conſilia
euangelica: puta ꝙ non efficiet̄ religioſus: et
hmōi. Silr̄ qn̄ iuramentū excludit opꝰ pia
intentione faciendū pro deo: vt iurās ꝙ nūꝗ̄
mutuabit vel non erit ꝓ aliquo fideiuſſor: vel
non ibit ad domū alicuius. Item quando ver
git iuramentū in diſpendiū corporis magnū
vel reipublice: vt ꝙ nunꝗ̄ erit iudex ⁊c. Hec
⁊ plura in Ange. ¶ Quarto per qd̄ lice-
at iurari. Et rn̄detur ꝙ iuramētū fit aliqn̄ nō
per aliqd̄ ſed ſolo ſermone: ſicut in veteri le-
ge dicitur: viuit dn̄s: vl̄ in noua. Teſtis eſt mi
hi deus: vel ꝟitatem dico in xp̄o. Item teſtis
eſt mihi ꝯſcia: vel per deū dico: vel per fidem:
vel per aīam. Aliqn̄ fit ꝑ aliquid vt per euan-
geliū vel crucē vel ꝑ ſctōs ⁊ reliquias: vel per
ordinē ſacrū. xxij. q. j. Si aliqua. Sed q̄rit̄ an
liceat iurare ꝑ creaturā: Rn̄det̄ ſm̄ Bonauē.
in. iij. ⁊ in angelica ꝙ iurare ꝑ creaturas ſic ꝙ
inuocent̄ in teſtem ſm̄ ſe: ſic non licet ne ho-
nor dei transferatur ad creaturam. Nam per
eas iurare ſic eſſet in eis credere aliquid nu-
minis ratione cuius poſſet ꝟitas confirmari.
Et ſic intelligitur illud Matth. v. ca. Dico vo
bis non iurare oīno neqꝫ per celum neqꝫ ꝑ ter
ram ⁊c. Si tn̄ creaturā inuocaret quis in te-
ſtē inq̄ntū relucet in ea diuine ꝟitatꝭ veſtigiū
ſic licet: qꝛ ſic iuraret per deū: ſicut Ioſeph di-
xit fratribus. Per ſalutem Pharaonis nō exi
bitis hinc: id eſt ſic det deus ſalutē. Unde iu-
rare per creaturas per imprecationē vt dicen
do. Ita viuat filius meꝰ: ſic lꝫ qꝛ deꝰ inuocat̄
Quinto Qur. i. quo fine ⁊ cā debeat iurari.
Naꝫ iurare ſine cā neceſſitatis vel vtilitatis
ꝓprie vel ꝓximi pctm̄ eſt. Silr̄ iurare ꝓ illi
cita vel turpi cā. Sexto qūo fieri debet iura-
mentū. Rn̄det Hiero. ſuper Hiere. xxij. q. ij. c.
Aiaduertendū eſt inq̄t ꝙ iuſiurandū hos ha-
beat comites: veritatē: iudiciū: atqꝫ iuſticiaꝫ
ſi iſta defuerint nequaꝗ̄ iuramētum erit ſed
ꝑiuriū. Hec ibi. Ratio ſm̄ Bonauē. ſup. iij. in
lra: qꝛ iuramētum cōparat̄ ad tria. Primo ad
rem de qua fit: ⁊ ſic debet̄ veritas ꝯſcīe. Se-
cūdo ad eū qui iurat: ⁊ ſic debet̄ iudiciū hoc
eſt diſcretio vt diligenter aduertat ac diſcer
nat quid ⁊ qualiter iurat. Tertio ad cām ꝓ q̄
fit: ⁊ ſic debet̄ iuſticia. i. cā iuſta. pꝫ. Septi
mo qn̄. i. quo tpe liceat ⁊ quo nō liceat iurare
Et rn̄det̄ ꝙ in iudicio illicitū eſt diebus feſti
uis iurare: niſi fieret ꝓ pace: ⁊ alijs pijs cau
ſis: extra de ferijs. cap. conqueſtus. Hec ſuf-
ficiant.

¶ Circa tertium de iura-

menti aſſuefacti remedio. nota ꝙ Primū re-
mediū eſt aliquā penā ſibi ſtatuere quotiens
accidit peierare. Legit̄ ꝙ q̄dā miles in ſermo
ne cōpūctus ſtatuit ſibi ea die a carnibꝰ abſti
nere q̄ die peieraſſet: ⁊ ſic aſſueuit in ꝯtrium.
Scd̄m eſt orare q̄tidie vt poſſit cauere. Unde
in dn̄ica orōne prima petitio eſt. Sanctifice
tur nomen tuum ſcꝫ per debitā reuerentiam
hoīm. Tertiū eſt a dei punitiōe extimeſcere.
Nā Uin. in ſpe. li. xxiij. narrat ꝙ tpe Karoli
magni dux q̄dam falſe iurauit ꝙ nil teneret̄
ſororibꝰ que in iudicio cōtra eū erāt ꝯqueſte.
Et ſtatim ꝙ peierauit crepuit medius ⁊ ſan
guine ꝑ os oculos ⁊ aures ac nares efflučre:
mortuꝰ ē infra duas horas. Itē in ſpe. exē.
di. ix. exem. clxix. legit̄: ꝙ refert Oroſius ꝙ ro
mani legatos miſerūt ꝓ pace firmāda. Et gē-
tes q̄dam cū iuramento pace cū eis firmata
ꝓditorie illos occiderūt: ⁊ in deteſtationē ꝓ-
iurij panis qui frangebat̄ ab eis ſanguinem
emittebat. Aialia etiā domeſtica cum balatu
ab eis ad ſiluas fugerūt. Imperator romano
rū bellū ꝯtra eos mouit ⁊ eos in cāpo victos
occidit p̄ter. 4000. q̄ fugerūt ad mōtes ⁊ ibi
illi ſtatim cōgelati admodum lapidum facti
ſunt immobiles a dei vindicta. Rogemus er
go chriſtum ⁊c.

¶ Feria ſexta poſt dominicam quartam. Ser
mo. xxxv. de execranda vſura auaricia.

Jt ieſus. tollite

lapidē Jo.xj. ⁊ in euāgelio
hodͦ. Dn̄s Jeſus ait hec dū
reſuſcitauit Lazarū de mo
numento: vbi Aug. ⁊ Chry
ſo. di. ꝙ dn̄s ieſus reſuſcitā
do Lazarus fleuit: vt doceret flere debere ho
mines ſup pctōres tanꝙ̄ mortuos in aīa. Sȝ
quare p̄cepit lapidē remouere cū poterat etiā
de ſub lapide iacēte reſuſcitare: ⁊ poterat etiā
ſola voce lapidē remouere q̄ potuit voce mor
tuū ſuſcitare: vtiqȝ ꝓpt̄ myſteriū ad ſignificā
dū ꝙ ſi ds̄ vult reſuſcitari ꝑ pn̄iam ad gr̄e vi
tā dȝ remoueri lapis .i. grauitas et fragilitas
cordis obdurati in pctīs q̄ ſignificanť ꝑ lapi
dē durū grauē ⁊ frigidū: h̄ eſt vt hō velit abij
cere pctm̄. Sed qm̄ auari vſurarij in pctō val
de ſunt obdurati vt nolint deſiſtere: aut ſi deſi
ſtūt nolūt reſtituere vſuras. Jdcirco talibꝰ p̄
cipit dn̄s ieſus inter alios potiſſime di. Tolli
te lapidē ſcȝ ſi vultis reſuſcitari. Uide euange
liū. Jtaqȝ de vſura q̄ multū viget in chriſtia
no vibe: vt poſſit dici de eis illud pſ̄. liiij. Nō
defecit de plateis eiꝰ vſura ⁊ dolꝰ: hoc ꝓ alio
themate. Tria ḡ myſteria in hoc ſermone de
clarabimus oppugnan̄. eam.

Primū. ſ. execrationis.
Scd̄m ſ. offenſionis.
Tertiū ſ. modificationis.

P Circa primū de execra

tione vſure. Notādū ꝙ h̄ vitiū eſt execrandus
pluribus rōnibus. Prima rōne difficillime
ꝯuerſiōis: q2 vſurariꝰ valde difficulter pōt fa
cere verā pn̄ie ꝯuerſionē: qm̄ vltra ꝯtritiones
ꝯfeſſionē ⁊ ſatiſfactionē q̄ ſufficiūt pro alijs
pctīs penitēdo vſurarius inſup tenetur ꝙ re
ſtituat aliena: q2 vt Augu. dicit. xiiij. q. vj. Si
res. Pctm̄ non remittiť niſi reſtituať ablatū.
Nec confeſſor nec ep̄s vel alius prelatus pōt
ſibi remittere ius alienuȝ: ſed hoc ipſi nolunt
facere vt burſam euacuent. Similes em̄ ſunt
vaſculo terreo in quo denarij ponūtur nec ex
trahi ex eo pn̄t niſi frangantur: ſic iſti vſqȝ ad
mortē nō reſtituūt: ⁊ ſic dānātur. Scd̄o rō
ne ampliſſime perditationis. Primo q2 alia
pctā actores ſuos perdūt Ezech. xviij. Filius
nō portabit iniq̄tates patris: ſed vnuſq̄ſqȝ in
iniq̄tate ſua morieť. Sed vſura ſicut ⁊ alia in
iuſte acq̄ſita trāſit de ꝓgenie in ꝓgenies obli
gādo dānationi in ꝑpetuū niſi reſtituāt. So
la ignorātia inuincibilis in hoc habet excuſa
re ⁊ nō craſſa ſm̄ Anto. par. ij. ¶ Scd̄o
do q2 oēs ꝑticipātes in vſura digni ſunt dam
natione. Primo notarij ſciēter ꝯficientes ſup
vſuras inſtrumenta. Scd̄o aduocati patro
cināntes. Tertio ſtatuta facientes ſup vſuris ⁊
iudicā: es ſm̄ ea ⁊ ꝯſilia p̄bentes ad hmōi ſta
tuta. Nā ſunt excōicati ex de vſuris. c. Ex gra
ui. in clemē. Quarto domos locantes ad fene
rādū ⁊ hmōi plures participan̄. Preterea ꝑi
culoſa eſt. Tertio ipi vſurario: q2 omni vice
quotiens deliberate de tali contractu illicito
cogitat mortaliter peccat totiēs. Silr̄ in om
ni verbo: in oī cōpoto: in oī numeratione: in
omni ſcriptura vel regiſtro: ⁊ in omni cogita
tione cum dolet nō poſſe aſſequi ſuū intentū
ſemꝑ mortaliter peccat: ⁊ ſic die ac nocte vſu
ra rodit aīam illiꝰ ad dānationē: vt dicit etiā
Leo papa quodā ſermone. Quarto deniqȝ ꝑi
clitanť dānatione quicūqȝ dn̄i ꝯſentiūt ⁊ per
mittūt vſuras ꝓpter quotā inde recipiendā
vel propter munera exinde ſibi prouenientia.
Quinto p̄terea ꝑiclitanť etiā ꝯfeſſores ſcien
ter abſoluentes ſine debita reſtitutione. O ꝙ̄
ꝑiculoſiſſimū vitiū ⁊c. ℞ Tertio execrā
da eſt rōne multimode punitionis ⁊ maledi
ctionis: vt poniť in angelica ſumma. Primo
q2 ſunt infames: infamia iuris manifeſti vſu
rarij. Scd̄o q2 ad cōionem altaris nō ſunt ad
mittendi: nec ad oblationē offerendam. Ter
tio ꝙ teſtamēta eoꝝ nō valent: nec debet ali
q̄s intereſſe eoꝝ teſtamētis niſi ſatiſfecerint.
Quarto ꝙ ad modū raptoꝝ ⁊ furum nō ſolū
tenetur reſtituere rem quā accipit ꝓ vſuris
vſurarius: ſed etiam teneť reſtituere fructus
quos percepit: ⁊ q̄ ꝑcipi potuerūt a vero dn̄o
ſm̄ Rich. in. iiij. di. xv. ⁊ cōmuniter doc. Quī
to ꝙ vſurarij nō ſepelianť eccleſiaſtica ſepul
tura: extra de vſuris. c. q2 in oībus. Nā ſepeliē
tes tales vſurarios ſunt excōicati ipſo facto:
vt patet in clemen. de ſepulturis. ca. eos. Uec
⁊ plura in Ange. Exemplū legiť ꝙ quidaȝ
diues vſurarius cuȝ eſſet mortuꝰ: ipm̄ pleba
nus nolebat in cimiterio ſepelire. Jnſtanti
bus aūt ꝓpinq̄s illius fortiter: tādem in hoc
ꝯuenerūt ꝙ corpus mortuum poneret ſuper
aſinum plebani qui nō fuerat aſſuetus niſi li
bros plebani portare ad cimiterium vbi ple
banꝰ p̄dicabať. Jmpoſito ergo cadauere ſup
aſinum nullo ipm̄ ducente ſub patibulum ex
portauit ⁊ ibi ſtetit donec depoſuerunt: ⁊ ſic
patuit ꝙ ibi ſepeliri debuit. Sed quis dicať
manifeſtus vſurarius vt p̄dictas penas in
currat. Rn̄deť in eadem Angelica ꝙ ille qui

notorius eſt de iure:ſcʒ qꝛ cõuictus in iudicio
ꝯfeſſuſq; de vſuris ſponte condẽnatꝰ a iudice
vel corã ſacerdote ⁊ teſtibus in articulo moꝛtꝭ
confeſſus ſe foꝛe vſurariũ. Itẽ ſi cũ hoc qꝛ no‑
toꝛius eſt de facto.i.notoꝛietate facti:qꝛ publi
ce tenet mẽſam mutuãdi omnibus volẽtibus
qñ ergo oĩa hec ſimꝰ ꝯcurrũt tũc manifeſtꝰ vſu‑
rarius eſt ſm Fredericũ: alˀs cõfeſſio ſola ex‑
traiudicialis non faceret manifeſtũ vſurariũ.

S Circa ſecundũ de of‑

fenſione q̃rit primo q̇d ſit vſura. Ad qḋ rñdet
ſm Goff.in ſumma ſua:diffinit ſic. Uſura eſt
q̇cquid ſoꝛti accedit ꝑcedẽte intẽtõe vł pacto.
Soꝛs aũt capit̃ h̃.ꝓ ꝑncipali mutuata re vł ca
pitali. Ex quo ptʒ ſm doct.oĩes ꝓ regula ꝙ
vſura nõ ꝯſiſtit niſi in ſolo mutuo:ṽo vł inter‑
pretatiuo. Uñ ⁊ a magrĩs diffinit̃ ſic. Uſura ẽ
lucrũ ex mutuo ꝑncipaliter intentum. Exẽpli
grã. Mutuo tibi centum floꝛenos hac intẽtio
ne principaliter vt aliquid plus recipiã vltra
illos cẽtũ floꝛenos:ſiue eſcam ſiue veſtem vel
frumentum vel quõcũq; noĩes illuc:vſura eſt
vt Amb.dicit.xiiij.q.iij. Plerũq;. Uñ ſi q̇s nõ
mutuaret niſi ſperaret ſe plus acceptuꝛum ſo
la ſpes lucri:etiã ſine interuẽtione pacti vſu‑
rã facit. Excipit̃ ſi ſꝑaret ex hoc captare amo‑
rẽ tm̃mõ illiꝰ vel beniuolẽtiã ⁊ hmõi q̇ nõ mẽ
ſurantur pecunia. Nã ⁊ ſi mutuo tibi vt ⁊ tu
mutues mihi poſtea cũ indiguero:non eſt vſu
ra niſi in pactũ ducendo facerẽ in hoc obliga
tionẽ. Hec ſm Tho.⁊ in Angelica. ¶ Se‑
cũdo querit̃:quare vſura eſt dãnabilis culpa.
Et vſurarij arguũt in cõtrarium ſic:qꝛ non eſt
ꝯtra charitatem:ſed pꝛo charitate eo ꝙ ver‑
git in vtilitatem vtriuſq; partis. Cũ ergo ego
feci illi magnã gratiam ⁊ charitatem mutuã‑
do:quare ergo non licet vt ille mihi refundat
aliquo lucro. Item ille qui accipit mutuum a
me volũtarie dat mihi aliquid vel vſurã:quia
nullus cogit eũ vt ad vſuram accipiat:ſed vo‑
luntate accipit ⁊ dat:ergo ⁊c. Ad hec rñdetur
ſm Tho.ij.ij.q.lxxviij.⁊ doc. ꝙ vſura nõ eſt ꝯ
charitatem tanq̃ aliquid inutile:ſed eſt ꝯtra
charitatẽ tanq̃ vitioſum ⁊ malo admixtum:
nec accipiens mutuũ dat voluntarie vſuram:
ſed cum quadã neceſſitate inquãtum indiget
pecuniam accipere mutuo quã iſti non vult ſi
ne vſura mutuare. Pꝛoinde ſm omnes theolo
gos in.iiij.di.xv.⁊ canoniſtas:vt patet in An
gelica. Uſura eſt damnabilis culpa. Et pꝛoba‑
tur pꝛimo auctoꝛitate legis diuine tam vete‑
ris q̃ noui teſtamenti. Nam Pſ.xiiij.ſcribit̃.
Dñe q̇s habitabit in tabernaculo tuo.i.in ce
lo. Et ſubdit̃. Qui pecuniã ſuã nõ de.ad vſu‑
ram. Item Exech.xviij.conſimile dꝛ. Deniq;
xp̃s dñs Luc.vj.ait. Mutuũ date nihil inde
ſperantes ſcʒ tp̃ale. Secũdo ꝓbat̃ rõne etiaʒ
legis nature. Uſura eñ eſt malum in ſe ⁊ ſm
ſe ꝓpter qḋ nulla circũſtãtia poteſt bene fie‑
ri de ptãte oꝛdinata etiã a deo ſicut homici‑
dium vel furtũ poſſet bene fieri in caſu.ſ.ſer‑
uato debito oꝛdine ⁊ hmõi:⁊ ſic homicidio
peius eſt malũ vſure:qꝛ eſt ꝯ rõnem natura‑
lem. Naʒ phus.ſ.lib. Politi.⁊.v.Eth.dicit:ꝙ
vſura quã vocat achatos qḋ eſt ptus denario
rũ eſt maxime ꝓter naturã eo ꝙ nec a natura
nec ab arte denarijs competit parere denari
os. Quicq̇d ergo vtilitatis ꝓuenit ei cui mu
tuũ dedi:h̃ nõ pecunia fecit ſed induſtria eiꝰ
qui ip̃a pecunia ſagaciter vſus eſt:dũ ḡ vltra
capitale quis exigit plus eſt ꝯ naturã ap̃pcia
tionis q̇ dedit viro induſtriã:⁊ eſt etiã ꝯ iuſti
ciã ꝙ in re ꝓximi ſui lucrum q̃rat ex alieno.
Hec eſt ratio Scoti in.iiij.vbi ſupꝛa. Plures
alias rõnes cauſa bꝛeuitatis dimitto. Tertio
ex dictamine legis canonice q̇ ꝓhibet ⁊ pu‑
nit vſuras vt ſupꝛa patuit. Et qui pertinacit̃
aſſerit vſuras non eſſe pctm̃ ꝯdemnat̃ tanq̃
hereticos in.clemen.ex graui:ſcʒ de vſuris.

Tertio querit̃:vtruʒ peccatum ſit recipere
mutuuʒ ſub vſura. Rñdet ſm Rich.in.iiij.⁊
Tho.ſupꝛa:ꝙ nõ licet inducere aliquẽ vt mu
tuet ſub vſura:tamen ab illo q̇ paratus eſt fa
cere ⁊ exercet vſuras bene lʒ mutuo accipere
ꝓpter aliqḋ bonum:puta ꝓpter neceſſitateʒ
ꝓpꝛiã vel alterius:ſed accipere ꝓpter malũ
puta in alea ludeñ.vel ad ſcoꝛtandũ ⁊ hmõi
moꝛtale eſt. Patet in Angelica. O vtinaʒ de‑
meus penſarẽt xp̃iani ꝙ in hoc peioꝛes ſunt
iudeis:quia illi non accipiunt vſuram ſuper
iudeos:ſʒ iſti ſuper fratres ſuos chꝛiſtianos
accipiunt. ¶

Circa tertium notandũ

ꝙ multi modi ⁊ caſus ſunt in vſuris:ſʒ h̃ ali‑
quos tm̃ plus aſſuetos ĩ iſta patria ⁊ neceſſa
rios ꝯfiteri bꝛeuiter ponemus. Pꝛimo vſura
cõmittit̃ aĩo intẽdendo.ſ.ꝑncipaliter lucrũ ⁊
ob h̃ mutuãdo. Nã ſi q̇s ꝑncipaliꝰ ꝓpter cha
ritatẽ mutuat:⁊ ille ſpõte ei ⁊ grãs aliq̇d mu
neris offert:nõ eſt vſura cũ accipit̃ nõ ꝓpter
mutuũ:ſʒ tanq̃ grãs oblatũ.ꝑſertim ſi ṽbote‑
nus h̃ exprimat̃:alˀs ſi acceptaret ꝓpter mu‑
tuũ:vſura eſſet ſm Ray. Secundo committi
tur bona fructifera impignoꝛando ⁊ fructus

in ſorte nō computādo:puta agrum:poſſeſſio nes:domos ⁊ hmōi. Tertio conſeciando in cō diuidendo lucro:ſed nō in ſortis periculo puta ille dat tibi pecuniam tm̄ et tu ponis te ad queſtus laborem:ſi quid lucraris: partes accipit:ſi aūt pdis qualitercūqȝ pecuniā datā itegrā reddi ſibi vult:ſiſr ⁊ de alia re quā eſtimat in capitale intelligendum.xiiij.q.iij. Si feneraueris. Quarto dilationē tēporis in ſoluēdo ſupucēdēdo. Nā ſm Scotū tps quis vendēs. vſuram cōmittit: quia non eſt ſuum. Quinto emolimētum a lingua expectando: vt qui mutuat ꝓpterea vt cōmendeſ ad obtinēdū beneficiū aliquod vel officium:vſura eſt. Sexto famulatū recipiendo ab obſequio:vt qui mutuat pauperi ꝓpter hoc ꝙ laboret in agro vl' vinea vel alio ſeruitio cap.Conſuluit.de vſuris. Septimo granum vel bladum vetus mutuādo pro nouo recipiendo ſi facit propter meliorationem obligando de ſoluendo nouo eadeȝ menſura:vſura eſt:vt in Angelica. Exēpluȝ ſinale narraſ in Antoñ. parte.ij.titu.ſ.c.vſ.ꝙ quidā vſurarius de lecto ſuo ſubito exiliēs dixit.En raptus fui ad iudicium dei ⁊ audiui iudicē cōtra me ſniam tuliſſe vt demones in me poteſtatē habeant eo ꝙ vſqȝ mō nolui penitere. Tūc feſtinanter ad quoddā monaſteriū cucurrit.Cūqȝ eū ad pniam ⁊ ſpem miſericordie monerēt nil ꝓfecerūt.Tandē hora ſexta ꝓpinqui cū ducebant domū per pontē tranſeūtes viderūt nauē quādā p fluuiū aſcendenteȝ curſu rapido a nullo vt videbaſ conducta: ſed ſoli vſurario videbaſ eſſe demonibꝰ plena.Qui ait.Ecce veniūt demones vt ad ſupplicia me rapiāt.Statim aūt de manibus illoꝝ raptꝰ in nauim proiectus clamans.Ve mihi ve diſparuit.Rogemus ergo xp̄m ⁊c.

¶ Sabbato poſt dñicā quartā. Sermo.xxxvſ. de furto multiplici et rapina in bonis etiam mortuorum.

Qui ſequitur me non ambulat in tenebris:ſ habebit lumē vite Jo. viij. ⁊ in euāgel'.hodier.Verba ſunt ſaluatoris noſtri Jeſu quibus docet nos ip̄m ſeq̄ fide formata charitate ⁊ expōit Lyra.⁊ ſic nō ambulabimꝰ in tenebris ignorātie ⁊ vitioꝝ ſȝ habebimꝰ lumē vite.ſ.eterne ī patria. Sȝ qm̄ multi ſunt mali xp̄iani q̄ nō ſequūtur xp̄m ſed ambulāt ī tenebris vitioꝝ īter quos ſunt pluſrimi fures ⁊ raptores q̄ ſolēt in tenebris etiaȝ corporalibꝰ ambulare ⁊ p pctā lumē vite eterne pdere. Vñ q: de furto ⁊ rapina in h' ſermone reſtat agēdū. Pro quo aliud thema.ſ.Corꝛ vſ. Neqȝ fures: neqȝ auari: neqȝ rapaces: regnū dei poſſidebūt. Jdcirco de ip̄o furto ⁊ rapina declaremꝰ hoc ſermone tria myſteria.

Prīo generalr de furū ⁊ raptoꝝ offenſione.
Scđo ſpecialiter de mortuoꝝ ſpoliatione.
Tertio differēter de modoꝝ variatione.

X Circa primū generaliter de offenſione furū ⁊ raptoꝝ vt moueātur ad deteſtandū q̄riſ.vij.ꝓbat furtū ⁊ rapina fore mortalis ⁊ grauis culpa. Rñdeſ ſm doct. ⁊ Anto. par.ij.ti.ſ.c.xiiij.ꝙ pluribus rōnibꝰ. Primo q: grauiſ ledit charitatē q̄ eſt vita ſpūalis aīe ⁊ ſic eā occidit. Nā eſt ꝯ dei charitatē ⁊ etiā ꝯ ꝓximi dilectionē:vt infra. Scđo quia grauiter offendat ꝯtra iuſticie equitatē. Naȝ iuſtitia eſt q̄ reddit vnicuiqȝ qđ ſuū ē: vt etiā dicit Berſi. ⁊ Tulliꝰ. Jſti non reddunt ſed auferūt alienū:ergo ⁊c. Tertio quia peccat ꝯtra legū vniuerſitatē. Nā primo dupliciter offendit decalogū diuinalē:vbi duo p̄cepta ponuntur ꝯtra hoc.ſ. Non furtū facies. Vbi ꝓhibeſ ois vſurpatio illicita rei aliene:vt dicit Aug. xiiij.q.v.Penale.⁊ ſic noīe furti itelligiſ etiaȝ rapina prohibita. Jteȝ aliud preceptum. Nō concupiſces rem proximi tui: ⁊ ſic quadrupliciter peccat:q: ꝯtra deum dupliciter tranſgrediendo duo precepta:et contra ꝓximi charitatē etiā dupliciter. Scđo offendit ꝯ legē naturalē q̄ dicat.Qđ tibi nō vis fieri alijs non facies.Tertio ꝯ ꝓphetalē:vt patet. Quarto ꝯtra legem euangelicalē Matth.xxij. Diliges proximū ⁊c. Quinto ꝯtra legē apoſtolicalē. Rom. xiij.Plenitudo legis eſt dilectio ⁊c. Sexto cōtra legē canonicaleȝ q̄ multipliciſ ꝓhibet ſub penis grauibꝰ. Nā ſm canones excōicātur raptores manifeſti: vt patet. vſ.q.iij. Placuit. Jtem raptoribus ⁊ etiaȝ furibus denegaſ penitentia niſi reſtituant ablata:⁊ ſi decedāt impenitentes viaticū ⁊ ſepultura eis negabitur extra de rapto.c.Super eo.Deniqȝ tam diſtricte ꝓhibetur ꝙ nō permittit canon ⁊ ſcriptura furari etiam ꝓpterea vt elemoſynas faciat q̄uis ſit vſurarius cui furatur: et ſi furatus quis eſt teneſ reſtituere.xiiij.q.v.c.Forte aliquis.⁊ in Angelica. Septimo peccat ꝯ legeȝ ciuilē q̄ turpi morte ꝯdēnat fures ⁊ raptores. O ergo quid putamus q̄ acerbe puniātur in

inferno. y Si aūt q̄raf: q̄d hoꝝ grauiꝰ ſit pctm̄ ⁊ grauiꝰ in inferno crucief: an furtū an rapina. R̄ndetur ſm Tho. ij. ij. q. lxvj. ⁊ in Antoñ. ꝙ rapina eſt grauiꝰ pctm̄ ꝓpterea ⁊ grauius punif etiā ſm leges. Rō q: per rapinā non ſolū infertur ꝓximo in rebus dānū: vt in furto: ſed etiā inferf violētia ⁊ iniuria pſone. Verūtm̄ hoīes vanigl'ioſi plus verecūdanf de furto: cū tm̄ veraciter deberēt de rapina pl'erubeſcere: q: verecūdia eſt de turpi actu. iiij. Ethicoꝝ ⁊ rapina eſt turpioꝛ. Sʒ q: in rapina magis apparet exterius ſtrēnuitas q̄dā virtutis ſue coꝛpoꝛalis: hinc eſt ꝙ minꝰ verecūdantur. Hec ibi. Sed qm̄ multi ſerioſiꝰ peccāt rapiendo bona moꝛtuoꝝ: quoꝝ ſunt executores in teſtamētis. Idarco de hoc agemus in ſequeñ.

3 Circa ſecūdum ſpecialiter de moꝛtuoꝝ ſpoliatione ꝙ̄ graue ſit hoc pctm̄ oſtendif pluribꝰ rōnibꝰ. Prima rō eſt abominatiōis dei ſpecialis Eſa. lxj. Ego dñs amās iudiciū ⁊ iuſticiā: ⁊ odio hñs rapinam in holocauſto: q: talis rapit ex his que ſunt eccleſie legata vel in pias cauſas ad ſacrificandum deo. Ratio q: q̄nto amabilē ſeruū regis depꝛedareris vel ſpoliares: tanto plus regis odiū incurreres. Sed exiſtētes in purgatoꝛio ſunt deo grati ⁊ electi ſpecialiter. Ideo etiam Eſa. iij. Rapina pauperis in domo veſtra q̄re atteritis ppl'm meum dicit dñs. Pauperrima quippe eſt aīa in purgatoꝛio: q: non pōt aliū de ſe iuuare ⁊ liberare niſi p ſuffragia: ⁊ his per tales fraudātur: ergo tales ſunt deo odibiles. Scda ratio excōicatiōis legalis: quia concilium dicit. xiij. q. ij. cap. Qui oblationes inquit defunctoꝝ aut negant eccleſijs aut difficulter reddūt tanq̄ʒ egentiū necatores excōicentur. Et ca. ſeq. in textu cum glo. tales dicūtur fures: homicide et ſacrilegi: raptoꝛes ⁊c. Ratio autem dictat ꝙ pꝛe his ſunt adhuc peioꝛes: q: illi nocent viuis in rebus vel coꝛpoꝛe qui poſſunt ſe ſubleuare: ſed iſti nocent aīe q̄ cruciaf acerbiſſimo igne q̄ʒdiu liberatur aliūde ⁊ eſt pauperrima. Tertia ratio diabolice crudelitatis: quia ſicut diabolus vult toꝛq̄ri aīas: ſic ⁊ iſti et peioꝛes ſunt in hoc ꝙ cum illi toꝛqueant aīas repꝛobas: iſti toꝛqueri permittunt electas in purgatoꝛio tādiu. Unde etiā Phs. iij. rhetoꝛice dicit. O q̄ moꝛtuos ſpoliant aſſimilantur canibus qui moꝛdent lapides: ſcʒ ↄtra ſe ꝓiectos ex crudelitate: ſic fit ꝙ moꝛdendo dentes ꝓpꝛios ledunt: ⁊ ſic iſte ꝓpꝛiā aīam. Ultima rō iuſte punitiōis eternalis. Nā ſm iuſtas leges heres nō ſeruans teſtamentū parētis defuncti eſt exhereditādus. xj. q. j. Siluester. ⁊ in autenſ. vt cū de appellatione cognoſcif. §. cauſas. Sic iuſte tales executoꝛes mali ⁊ heredes de celeſti patria exheredirātur. Item q: dei iuſticia damnat qui paupibus nō dant ꝓpꝛia p deo: ergo plus dānat illos q̄ auferunt bona pauperum aīa. De his alibi latius. ⁊

Circa tertium de modorū variatione ⁊ differentia notemus aliques caſus p doctrina vel modos de q̄bus ↄfeſſio eſt facienda ſpālius. Pꝛimo de filiofamilias furāte a parēte. Nam ſm Antoñ. p. ij. ti. j. ca. xv. Si aliq̄d notabile de bonis parētum abſtulit ↄ voluntatē eoꝛuʒ furtum cōmiſit ⁊ moꝛtale eſt: ac tenef reſtituere: ⁊ foꝛtius emācipatus tenef niſi haberet remiſſionē a parētibus ſm Ray. Scdo de vxoꝛe ſi ↄ voluntatē mariti occulte de bonis illius in notabili q̄ntitate dedit ↄſanguineis ſuis vel in vanitatibꝰ expēdit moꝛtale furtū cōmiſit niſi in extrema neceſſitate alicuius ⁊ ſine notabili detrimento ſtatꝰ ſui dediſſet. lxxxvj. di. Nō ſatis: q: tūc pōt etiā ↄ volūtatē viri dare. A A

Sed q̄ritur: an vxoꝛ poſſit dare elemoſynam vel ꝓpꝛijs cauſis dare ſine cōſenſu viri. Reſpōdef ſm Antoñ. vbi. ſ. ⁊ in Angelica ꝙ pōt in pluribus caſibus. Pꝛimo in caſu extreme neceſſitatis in paup vt p̄dictū eſt. Et ſecūdo ſi hʒ parafrenalia: hoc eſt quecūq̄ʒ hʒ vxoꝛ p̄ter dotes: vt ſunt ſucceſſiōes hereditarie vel legata ei facta vel donata ⁊ huiuſmodi: ⁊ q: ſua ſunt. Tertio ſi lucroſa eſt puta ſcit aliquā artē: vt aurificiū: lanificiū: ſerificium ⁊ hmōi: tunc de lucro ſuo pōt dare notabiliter. Quarto ſi vtiliter gerit negociū viri: vt puta q: videt virū crudelem ⁊ ſceleratū vt deꝰ auertat picula dat elemoſynas: ſicut fecit Abigail. j. Reg. xxv. Quīto ſi cōiter ↄſueta dat: puta de pane de vino ⁊ hmōi: que cōiter ↄſueuerunt viri cōcedere eis erogāda familie. Et lʒ talia viri aliq̄ñ ꝓhibeāt dʒ ſibi foꝛmare ↄſcientias ſm Rhodo. ⁊ Jaco. de laude: ꝙ itendāt ꝓhibere ſic eas a nimio ⁊ nō a toto. Sexto ſi aſſignatum habet certū q̄d ſibi a viro p victu: ⁊ ex his dare pōt. Septimo ſi domus diſpenſatio pertinet ad vxoꝛē: dum ſcʒ fatuus eſt vir vel abſens vel peregrinans ⁊c. Hec ſm Petrum de palude. Pꝛeter hos caſus furtiue dādo peccant ⁊ tenentur reſtituere. Tertio modo de genita p adulteriū ꝓle vel alienū par-

nũ ſupponẽte. Nã quicquid vxor expẽderet p nu
tritione τ gubernatiõe illius poſtq̃ iã a pue
ricia exercuit furtũ cõmittit: τ ad id in q̃ ſucce
deret putatiuo patri tenet totũ reſtituere q̃n
tũ poſſibile eſt: τ quõ debeat in h̃ pcedere con
feſſoribus relinquo. BB Quarto de inuẽ
tione. nã Aug. xiiij. q. v. c. Si qd (inq̃t) inueni
ſti τ nõ reſtituiſti: rapuiſti. Un̄ dz pclamari: τ
ſi nec ſic ſcit cuius eſt dz in pias cauſas dari:
niſi ipẽ inuẽtor eſſet multũ paup: q: tunc de li
cẽtia cõfeſſoris ſibi poſſet retinere. Quinto
de participatiõe. naz hoc fit pluribus modis.
Uerſus. Juſſio conſiliũ cõſenſus palpo recur
ſus Participãs mutus nõ obſtãs nõ manife
ſtans. Et quõ tales tenentur reſtituere habes
primo quadrageſimali. ſermo. xliij. C Ulti
mo de iniqua deceptione in artificio vl in ſo
cietate negociationis τ hmõi: qualitercunq̃
fraus fiat furtũ eſſe põt. Exẽplũ finale ex Ce
ſareo legit in ſpeculo di. vi. exem. ciij. Religio
ſus quidam retulit q dũ adhuc q̃ſi puer infir
matus expiraſſet: angelꝰ aĩam iudici pſenta
uit: cuiꝰ vultũ iratũ p velamẽ vidit τ diabolꝰ
accuſauit di. Puer iſte oboluz a germano ſuo
furatꝰ eſt nec penituit: ergo dãnari dz ſm iuſti
tiam. Chriſtus rñdit. Juſtitia mea eſt cũ miſe
ricordia: nõ dz ergo p tanto dãnari ſed purge
tur. Unde piectꝰ in ignẽ purgatorij indicibi
les penas ſenſit. Poſt horã iterũ iudici pſenta
tus vidit clare faciẽ xpi τ cũ eo btãm vginem
τ in circũitu multitudinem angelorũ ac ſctõrũ
oĩm in ſplẽdoribus maximis: quibꝰ petentibꝰ
reſtituta eſt aĩa corpori. Mirãtibꝰ cũctis qui
aderãt: τ videñ. ſigna in eo crediderunt dictis
eius. Tandẽ ipſe tam amore glorie q̃ timore
pene experte intrauit religionem. Rogemus
ergo chriſtum τc.

¶ Dñica de paſſione in mane. Ser. xxxvij. de iniqua auaricie cupiditate generaliter cum filiabus ſuis.

Tulerũt lapides iudei vt iacerẽt in euz. Jeſus aũt abſcõdit ſe τ exiuit de tẽplo Joã. viij. τ in euãge. ho. Chariſſimi ſctã eccleſia hodiernã diẽ vocat dñicam de paſſione: q: hodie diffinierũt iudei in ſuo cõſilio interficere dñm Jeſum: poſtq̃ feria ſexta prie pcedẽti ſuſcitauerat Lazarũ a mortuis: ppt qd miraculũ manifeſtũ multi crede
bãt in Jeſum: τ in ſignũ huiꝰ eccl'ia i illa feria ſexta legit euãgeliũ de reſuſcitatione lazari: τ hodie euãgeliũ legit quõ xpm voluerunt actu lapidare iudei. Sed xps volens mortem crucis pati abſcondit ſe τ exiuit de templo. Jn q̃ facto ſm Augu. τ Bedã diſignant myſterialiter q ſicut iudei qui erãt cordis lapidei: q: in pctis obdurati voluerunt xpm lapidare: ita τ multi chriſtiani obdurati xpm lapidare volũt. Unde Beda. Quotquot malas cogitationes τ affectiões quis in corde aſſumit: tot lapides in Jeſum mittit vel proijcit vt ipm extinguat in ſeipo: τ ſic Jeſus a talibꝰ ſe abſcondit: τ de tẽplo cordis illiꝰ exit. Sed τ Aug. ait: ve illis a quorũ lapideis cordibus deus fugit: ve ſcz eterne dãnatiõis. Uideamꝰ q̃ textũ euãgelij: ex quo de auaricia reſtat nobis ſermo p quã multi etiã chriſtiani lapidant ſpiritualiter Jeſum et expellunt de templo cordis ſui. Jdcirco tria myſteria in hoc ſermone declaremus. Aliud thema ex inſcriptis auctoritatibus in ſermone iſto poteſt accipi,

Primũ dr deteſtationis.
Scdm dr offenſionis.
Tertiũ dr modificationis.

A Circa primũ de auaricie deteſtatiõe. Notãdũ q hoc vitiũ eſt maxime deteſtabile ppt plurimas rõnes ſm doct.

Primo rõne multipliciſ maledictõis: q: i ſcripturis nõ inuenit aliqd vitiũ cui tã multipliciter ve maledictioq̃ eterna denũciet ſic auaricie. Et pz inductiue pmo in lege diuina q p hibet effectũ τ affectũ: τ ſic duplex pceptũ ponit cõ auariciã qd nõ facit cõ alia taliter. Nã precipit. Nõ furaberis: quo ſm Augu. phibet ois vſurpatio rei aliene. Ei iterũ precipit. Nõ cõcupiſces rẽ primi tui Exo. xx. Un̄ τ Deut. xxvij. dicit. Maledictus qui transfert terminos pximi ſui. Lyra vt ſic furetur partem terre pximi. Et ibidem. Maledictus qui accipit munera ſcz vt peruertat iudicium τc. Secundo in lege pphetica multipliciter maledicit Eſa. v. Ue qui domũ ad domũ coniungitis et agrũ agro copulatis. Et. xxxiij. Ue qui predaris nonne τ ipẽ pdaberis. Jtem Abacuch. ij. Ue q multiplicat non ſua: vt quid congregat cõtra ſe denſuz lutũ. Jbidẽ. Ue q cõgregat auariciã domui ſue. Plures alias in pphetijs ptrãſeo. B Tertio in lege euangelica. Nã Luce. vi. chriſtus dicit. Ue vobis diuitibus qui habetis hic conſolationem veſtram. Et ſm Hierony. vbicunq̃ in ſacra ſcriptura ve de

nunciat̃ ſemꝑ maledictio eterne dãnationis
deſignat̃:ꝗ ⁊c. Propterea idem dñs ieſus ad
monuit nos Luce.xij. di. ſic. Uidete ⁊ cauete
ab omni auaricia. Et ſubiũxit exẽplũ terri-
bile de hoc ꝙ auari ſepe inopinate ⁊ morte
repentina moriũtur a diuite q̃ di. Ampliabo
horrea mea ⁊c. Et dictũ eſt ei. Stulte ac no-
cte repetent aĩam tuã a te ⁊ que congregaſti
cuius erunt. Hec ibi. Ecce maledictio mortis
ſubite. Quarto ĩ lege apoſtolica Jaco. vlt.
Agite nunc diuites: plorate vlulantes in mi-
ſerijs que adue. vobis: diuitie. v. putrefacte
ſunt aurũ. v. ⁊ argentum eruginauit: ⁊ erugo
eoꝝ in teſtimoniũ vobis erit ſcʒ dãnationis:
⁊ manducabit carnes ve. i. affliget corpus cũ
aĩa poſt iudicium. Jtem Apoca. viij. Ue ve
ve habitantibus in terra ſcʒ per totalem affe
ctum terrenorum. Et dr̃ ter ve. Primũ in aĩa
Scdm in corpore poſt reſurrectionẽ. Tertiuʒ
in tpaliũ bonorũ ſimul ⁊ celeſtiũ priuatiõe. Jõ
Aug. Ue illis qui ſic viuunt vt augeant res
perituras. vnde amittant eternas. Hec ille.
¶ Secundo deteſtanda eſt ratione inſatia
bilis appetitiõis. Nam Eccl'ſ. v. ſcribit̃. Aua
rus nunq̃ implebitur pecunia. Et Boe. ij. de
cõſo. ac Ouidiꝰ. j. faſtorum cõꝑaditer di. ꝙ ſi
homini tot darent̃ opes (vel aurei) quot ſunt
arene maris ⁊ quot ſidera celi: adhuc cor hu-
manũ ſemꝑ cupere ditari pluribꝰ. Si petas
cur hoc rñdet̃: ꝙ hoc eſt pmo ꝓpter aĩe crea
tionẽ ad imaginẽ dei: iõ ipiꝰ appetitũ nõ põt
ſatiare aliud q̃ ſolus deus: ſicut cera ſigilla-
ta nõ bene ꝯuenit implere niſi figuram ſui ſi
gilli quo eſt figurata. Alia rõ eſt ꝓpter auari
cie igneitatẽ: qꝛ ignis ſcʒ auaricie nũq̃ dicit
ſufficit. Prouer. xxx. Naʒ ignis per oppoſitio
nem lignoꝝ nõ extinguit̃: ſed creſcit ⁊ auget
in infinitũ. ij. de aĩa. Sic auaricia non extin-
guitur appoſitione diuitiarũ ſʒ auget̃. Uñ. j.
politicoꝝ. ca. ij. Appetitꝰ pecunie eſt infinitꝰ
nec eſt terminus nec finis pecuniatiue. Jtẽ
dicit Juuenal' li. iij. Creſcit amor nũmi quã-
tum pecunia creſcit. ¶ Tertio rõne peri
clitationis: qꝛ vere totꝰ mundus hoc vitio pe
riclitat̃ ⁊ diaboli laqueo capit̃. Naʒ. j. Timo.
vj. Qui volũt diuites fieri incidũt in laqueũ
diaboli ⁊ in deſideria multa ⁊ no. que mer-
gunt in perditionem. Et claret de omni ſtatu
ſecularium: regum: principum: mercatorũ: no-
biliũ ⁊ ignobiliuʒ. Jtẽ eccleſiaſticoꝝ: prelato
rũ: ſacerdotum: clericoꝝ: doctoꝝ ⁊c. Jtẽ mo-
nachoruʒ ⁊c. Jn quibꝰ impletũ videmꝰ illud
Hiere. vj. A minore vſq̃ ad maiorẽ oẽs aua-

ricie ſtudent: ⁊ a ꝓpheta vſq̃ ad ſacerdotem
cuncti faciunt dolũ. Deniq̃ hoc vitio captos
diabolus periculoſius tenet vt non euadant
vſq̃ ad mortẽ: qꝛ vt Hiero. dicit. Cum cetera
vitia in hoĩe ſeneſcant ſola auaricia iuuene-
ſcit. Et qꝛ grauitate ponderis auri ⁊ argenti
trahuntur deorſum in infernũ. Unde quãto
de ꝓfundiori terre viſcere tolluntur: tanto
plus feruẽt dũ exurunt̃ in furno: qꝛ appropin
quãt plus ad ignẽ ſulphureũ inferni: ⁊ ſic da
tur intelligi etiã ex hoc ꝙ locus auare diligẽ
tiũ aurũ eſt infernus. ¶ Quarto rõne in
iuriationis: qꝛ hoc vitio ſũma fit iniuria. Pri
mo diuine maieſtati eo ꝙ auaricia ẽ idoloꝝ
ſeruitꝰ: vt dr̃ Eph. v. Hoc ſcitote ait ꝙ oĩs for
nicator aut auarꝰ quod eſt idoloꝝ ſeruitꝰ nõ
habet hereditatẽ in regno xp̃i ⁊ dei. Sʒ qua-
re: rõ ſm Chryſ. ſup Joã. omel'. lxv. eſt: qꝛ ſi-
cut hõ idolatra ſacrificat ſimulacro aureo
vel ereo ⁊ in eo latenti diabolo: ſic auarꝰ aĩaʒ
ſuam ⁊ totũ corpus ſacrificat theſauro ⁊ eiꝰ
diabolo. ſ. cor per amorẽ diuitiarũ: caput per
ſuperbiã: ⁊ corpus ꝑ luxuriam: qꝛ Aug. dicit.
Uermis diuitiarum eſt ſuperbia ⁊ luxuria: ꝓ
terea manus ſacrificat̃ diabolo ꝑ furtũ ⁊ ra-
pinã: os ⁊ lingua peierando: pedes currẽdo
ꝓ acquirendis. Scdo iniuria fit xp̃o ⁊ bea
te marie virgini ⁊ ſctis ac angelis dei: qꝛ gra
uius q̃ iudas vendit xp̃m: vt ait Aureo. in cõ
pen. Judas vendidit ꝓ triginta denarijs ſe-
mel: ſed auarus ſepe ꝓ vno denario periurã
do nomen xp̃i ⁊ ſctõꝝ. Tertio fit ſibiipi: qꝛ
nõ audet ad ſufficientiã ſue neceſſitati ſati-
facere ne defectum patiat̃ in pecunijs. Et qꝛ
ſeipm ꝓ eis exponit multis pericul' idcirco
aſſimilat̃ bufoni: de quo Alb. li. de aĩalibꝰ di
cit ꝙ de terra nõ audet mãducare ad ſufficiẽ
tiam: timẽs ꝙ terra ſibi deficiat. Propterea
Hiero. in ꝓlogo di. Auaro deeſt taʒ qđ habet
q̃ quod nõ hʒ. ¶ Quarto iniuria grauiſ
ſima fit ꝓpinquis ⁊ filijs ⁊ vxori. Tũ qꝛ dei
dei iudicio iuxta ꝓuerbiuʒ cõe. Rebus male
queſitis nõ gaudebit tertiꝰ heres. Tũ qꝛ ma
le acquiſita illis relinquẽdo oĩbus ſciẽter re-
tinentibꝰ dat occaſionẽ dãnationis: qꝛ ⁊ illi
tenent̃ reſtituere. ex̃ de vſu. ca. Cua. Nam pec
catum nõ dimittitur niſi reſtituat̃ ablatu: vt
dicit Aug. xiiij. q. vj. Si res. Ultimo iniuria
tur oĩm ꝓximo pſertim pauperi ꝓpter qđ ſe
pe deus punit auarũ. Uñ legit̃ exẽplũ etiã
apud phõs ⁊ poetas fabuloſum: vt habet̃. j.
politi. ca. xviij. ⁊. xj. Meta. Ouidij. ꝙ Myda
rex phrigie dũ ex auaricia petiuit vt quicq̃d

quid tãgeret cõuerteref in aurũ iudicio iuſto dũ ſic cibus ꝛ pot⁹ cõuerteref fame perijt. Erẽ plũ aliud de xpianis legif in chronica marti niana: ꝛ ponit Anto.p.ij.ti.ſ. ꝙ quidã diues ex auaricia emebat in meſſe blada multa ea ſeruãs vt charitatẽ induceret. Et ecce dei iu dicio mures innũeri egrediẽtes ſuper eũ cor roſerũt corp⁹ eius corã oĩbus: nec ab vllis ho minib⁹ potuit defendi: ꝛ ſic peſſime mortuus eſt ad dãnationẽ. Plures rõnes poſſunt acci pi ex infraſcriptis ſi placuerit. B

Circa ſecũdũ de offenſio

ne auaricie queritur: quare auaricia indicaf fore peccatũ graue. Ratio qſtionis eſt: q: cũ tpalia ſint bona ꝛ a deo facta vt ſint ad vſus hoim ꝛ ſuſtentationẽ. Vñ ꝛ pš. dicit. Celum celi dño: terrã autẽ dedit filijs hoim. Cur er go nõ liceat ea homini amare. Ad hec reſpon detur ſm docto. theologos ꝛ canoniſtas: ꝙ tẽporalia bona amare ꝛ poſſidere bñ licet ad vſum: ſed nõ licet ac abuſu: vt dicit tex. Hie ro.xij.q.j. Duo ſunt cũ gloſa. Sed abutitur tẽ poralib⁹ qui iniuſte ꝛ male ea poſſidet vel im moderate ꝛ ſupflue amat habere. Nam ſm Tho.ij.ij.q.cxviij. ꝛ Alerã. tẽpoꝛalia bona ad vſum hoim ordinata ſunt in debita ſcʒ cõmẽ ſuratiõe ꝛ iuſto ordine poſſidẽda: alʼs eſt aua ricia Nota ergo quid ſit auaricia. Et diffinif ab Aureolo in cõpen. ſm Tulliũ ſic. Auaricia eſt inordinatus amor habẽdi. Itẽ ſm Berñ. eſt quarũlibet rerũ inſatiabilis ꝛ inhoneſta cupido. Nã Iſid.ſ.etymol. dicit. Auar⁹ dicif quaſi auidus eris. D Eſt ꝙ auaricia ſemp pctm̃ vel mortale vel veniale ſm Tho. Et pri mo q: eſt cõtraria legi naturali: vt pꝫ p Am bro.di.xlvij. Sicut hi. Et Hiero.d.c. duo ſunt Et pꝫ p exẽpla naturalia: q: videm⁹ ꝙ terra oĩa precioſa cõcupiſcabilia abſcõdit in ſe ab oculis hoim Itẽ homo in maxima pauptate nudus naſcitur ꝛ corpe eſt erecte ſtature ver ſus celũ ſolis plãtis calcãs terram: ac tãdẽ in morte nil ſecũ aufert: ergo debet cõtemnere hmõi: q: p luto natura horret aiam perdere Nã ſermõe de aduẽtu dicit Ber. Quid eſt au rũ niſi terra rubea: ꝛ argẽtũ terra alba. Sed quid fecit ea tã precioſa: niſi eſtimatio hoim fatua. Hec Berñ. Scdo q: eſt cõtraria dile ctioni dei et primi: vtpote radix oĩs pcti .j. Timoth.vj. Radix oim maloꝝ cupiditas.

Tertio q: cõtraria tẽperãtie virtuti ex imo derãtia pꝑter qđ eſt vitioſa ꝛ piculoſa. Naʒ ſcribitur Eccl.ix. Sicut piſces hamo et aues laqueo: ſic homines capiuntur in tẽpoꝛe ma lo: ſcʒ per auariciã. Nimirũ eſca poſita ſupe r hamũ bona eſt piſci: ſed hamus nociu⁹. Sic tẽporalia ſunt bona homini: ſed hamus cupi ditatis immoderate eſt nociuus hoi. Ita ꝙ ſi piſcis diligẽs eſcã in hamo latẽti poſitã ea peret de ea paulatim ꝛ moderate nõ caperef hamo: ſed q: totuʒ ſimul vult deglutire: ideo ſua culpa perit. Sic in ꝓpoſito. J Quar ta q: eſt cõtraria iuſticie ꝛ pacis quieti. Naʒ quero te o homo: quid eſt qđ conturbat toti⁹ mũdi pacẽ ꝛ nõ ſinit hoies quiete viuere. Au di reſpõdẽtẽ Sene.di.ſic. Quietiſſime viue rẽt hoies ſi hec duo ꝓnomina meũ ꝛ tuũ de medio tolerent. Hec ille. Et in his ſignificaf auaricia. Ad id exẽplũ in vitaſpa. legitur. An to. ponit etiã ꝙ duo fratres nũꝙ potuerunt rixari: licet vnus alius ꝓuocaret de matta in qua dormire habebãt dicẽdo. Mea eſt: alius ſtatim ſibi ceſſit: di. Sit tua in noie dei. O ſi moderni principes ꝛ ciues obſeruarent pax eſſet. Sed q: auaricia regnat in eis: p̃dãt ꝛ p̃dantur ꝛ bellãt. O ergo chariſſimi xpiani nos attẽdam⁹ exẽplũ xpi qui oĩa terrena cõn tẽpſit: paupꝛimus natus eſt ꝛ in paupertate vixit: et ſumma pauptate nudus ꝓ nobis in cruce pendeñ. mortuus eſt. K

Circa tertiũ de modifica

tione varia ſpecieꝝ vel differẽtiarũ auaricie vt ſciamus diſcernere qñ ſit culpa mortalis ꝛ neceſſario cõfitẽda vel venialis ſm Alerã. et Tho.ij.ij.q.cxviij. ꝛ ſummã Angelicã recolli gẽdo: alioſꝙ doc. generales modos ponem⁹ octo qbus peccat quis in ipa auaricia. Pri mo appetẽdo ꝛ ſic eſt mortale ſi appetit volũ tate deliberata illicite aliena: niſi illud eſſet paruuʒ. Item ſimiliter ſi appetit ea que ſine peccato non poſſunt teneri: puta telonea in iuſta et hmõi exactiones vel beneficia plu ra. Secundo vtendo: ꝛ ſic eſt mortale: expo nendo ad peccata facienda ſua bona.ſ. ad me retrices: ꝛ hmõi. Tertio acquirendo: ꝛ ſic mortale eſt ſi per iniuſta media acquirit: vt per furtũ: rapinas: periuria ꝛc. vel etiam per artem illicitam aut prohibitam: vt p necro mãtiã ꝛ hmõi. Similiter mortale eſt ſi acqui rit ſuperflua: ſic ꝙ propterea dimittit ea que ſunt neceſſaria ad ſalutẽ: vt miſſas audire in feſto ꝛ hmõi. Quarto retinẽdo: ꝛ eſt mor tale ſi ſciẽter retinet ꝙ tenef reſtituere ꝛ põt: vel ſi retinet ſupflua ſibi ꝛ familie ĩ caſu q̃ ali qs prim⁹ eſt ĩ neceſſitate extrema. Quinto

iniuſto titulo poſſidēdo: puta vſurario vl' calūnioſo mortale eſt. Serto condendo: hoc eſt ex auaricia theſaurizādo: ⁊ ſic mortale eſt ſi ſolū ex affectu auaricie facit. Secus ſi pro vtilitate reipublice vl' cultus diuini ampliādi: vel filioꝝ aut filiaꝝ ſeruato pſone ſtatu ⁊ modo. Septimo inutil'r ſeruare th'mō intēdēdo nec erogādo dū opꝫ: ⁊ h' ꝓhibet' eccleſiaſticis. xij. q. ij. aurum. Octauo affectu nimio amādo: ⁊ ſic eſt mortale ſi amore diuitiarū paratus eſt facere ꝯ ꝑcepta: al's cōiter eſt veniale. L Deniqꝫ de filiab' auaricie notandū: ꝙ ſm doc. plurime ſunt ei' filie. Sed precipue ſunt ꝯſiderande iſte q̄s ponā hic ꝑ capitu iuxta lr̄as mr̄is eaꝝ que dicit' cupiditas. Prima dicit' ꝯcupiſcētia rei aliene: ita ꝙ vel let illicite carpere furādo ſcꝫ vel rapiendo vel alio mō malo. Hec ſm Iſid. vocat' rapacitas. Scd̄a dr̄ vſura: vt ponitur in Angel. de hac vide ſermone. Tertia dicit' ꝓditio: ſi videlꝫ ꝓdidit pſonā aliquā vel ciuitatē vl' caſtrū inimicis vel res iniuſte auferentib' vel ſecreta: niſi talia eſſent iniq̄: vt cōiurationes ꝯ aliquē bonū vel ꝯ ciuitatem: q: ſic liceret: al's in predictis ſingulis vltra mortale pctm̄ tenetur ad reſtitutionē de oī dāno inde ſecuto. Quarta dicit' iuratio falſa: vt in emptione: de qua. ſ. Quinta deceptio: ſiue fiat ꝑ fallacias verboꝝ ſiue ꝑ fraudes in factis. Sexta inhumanitas hoc eſt immiſericordia ad paupes in neceſſitate pſertim extrema. Septima turpe lucrū: ſi q̄ſiuit pecuniā ꝑ ludū vel ꝑ meretriciū vel ꝓ teſtimonio ferendo ⁊ hmōi. Octaua dr̄ acceptio pſonarū. ſ. in iudicio ꝑuertēdi iuſticiā ꝓpter munera vel ꝓpter amorem vel odiū: ⁊ hmōi. Nona dr̄ ſimonia. ſi dedit aliqd̄ tpale ꝓ ſpūali vt ꝓ ſacramentis: vt ſi accepit ſil'r pro bn̄ficijs ꝯferendis vel obtinēdis: vel ꝓ ordinib' ꝓmouendo ꝓpter pecuniā ⁊ hmōi plura remitto ad ſummas ꝯfeſſionū. Pro finali exēplo legit' in Dialogo Ceſarij: ⁊ in ſpecu. hi. vſ. exē. lxxxv. ꝙ q̄dā mulier auara ⁊ vſuraria cū eſſet moritura vidit campū totū coruis ⁊ cornicib' repleri: ⁊ clamauit. Ue q: ecce demones laniāt pect' meū: ⁊ iterum ve qi extra hūt aīam meā: ⁊ ſic mortua eſt. Tandē eadem nocte corpus de feretro videbat' ab illis q̄ aderāt ꝓici in altū vſqꝫ ad trabē impingēdo: indeqꝫ decidit iuxta limē oſtij ꝯfractum: ⁊ ſic a diabolo extinctis luminaribus fugerūt oēs hoīes. Tādē mane illud beſtiali ſepulture tradiderūt in ſignū dānationis. Rogem' ḡ xp̄m vt nos caueat ab hoc vitio ⁊ dānatione ⁊c.

¶ Dñica eadē videlꝫ de paſſiōe poſt prādiū. Ser. xxxviij. de maligno vitio detractionis.

SAnguis chriſti emūdabit ꝯſciam nr̄aꝫ ab opib' mortuis ad ſeruiēdū deo viuēti. Uerba ſūt apl'i Heb. ix. ⁊ i epl'a hodierna. M Quib' oſtēdit ꝟtutē ⁊ efficaciā ſanguinis dñi nr̄i Jeſu q̄ hꝫ nos a pctis emūdare. Et h' plurib' modis. Primo q̄dē redimendo. Secūdo abluēdo: q: ſanguis xp̄i effluxit de corpe deitati vnito ⁊ de corde xp̄i in quo eſt fons diuini amoris. Uñ Apoc. j. Dilexit nos xp̄s: ſcꝫ redimendo: ⁊ lauit nos a pctis noſtris ī ſanguine ſuo. Jn cui' myſteriū ſanguis ⁊ aqua exiuit de latere xp̄i vulnerato. Sāguis in redēptionē: aq̄ in ablutionē vt dicit Chryſ. tractatu de paſſione. O ḡ Jeſu bone tibi laus ⁊ grar̄uactio: q: nos redemiſti a diaboli captiuitate ⁊ abluiſti ſanguine tuo a pctis noſtris. Deniqꝫ tertio emūdat nos ſanguis xp̄i interpellando. Nā vt gl. ſup Hiere. v. dicit. Sāguis Abel vindictā clamat ſicut ⁊ ſanguis cuiuſcunqꝫ. ſ. hominis iniuſti occiſi. Sanguis autem xp̄i neminem accuſat ſed veniam clamat. ſ. penitentibus: ⁊ ſalutē interpellat cū ſit aduocatus noſter apud patrem Ambro. Sāguis chriſti clauis eſt paradiſi. Jpſum ergo o chariſſimi in corde teneamus vt ſic per eum in celuꝫ intrare valeam'. Ultimo ſanguis xp̄i non ſolum emūdat p̄dictis modis ab opib' mortuis. i. a pctis mortalibus: ſed etiam obligat ad ſeruiendum deo viuēti: vt dr̄ in themate. Jdeo. j. Coꝝ. vj. Empti eſtis precio magno. ſ. ſanguine xp̄i: glorificate ergo ⁊ portate deum in corpore veſtro: ſcꝫ ſibi deſeruiendo: non diabolo. Sed heu multi xp̄iani redempti ſanguine xp̄i portant diabolum in corpore per carnalia peccata. Et adhuc plures ⁊ innumerabiles portāt in lingua per detractionem qua ſeruiunt diabolo. adeo ꝙ ſicut Hiero. ⁊ glo. ſup Prouer. xxiiij. dī. in hoc vitio detractionis ſpālīter periclitat' totum genus humanū. Jdeo de ipſa tria myſteria declarabimus pro hoc ſer. Aliud thema vide intra ſermonem.

Primū dr̄ horrēde malignationis.
Scd̄m dr̄ varie modificationis.
Tertium dr̄ mortiferi offenſionis.

N Circa primum de hor-

renda malignitate nota ꝙ pluribus rōnib⁹
ipſa detractio eſt horrēde grauitatis ⁊ mal⁹
gnitatis:ac ꝑ ꝯñs execranda. Prima dī diui
na deteſtatio. Nā apl's Ro.j.dicit. Suſurroi
nes detractores deo odibiles:qꝛ talia agunt⁊
digni ſunt morte:nō ſolū q̄ faciūt:ſed ⁊ q̄ cō⁊
ſentiūt faciētibus. Hec ille. Sed q̄re inter
alia vitia detractio ſpāliter dī deo odibilis.
Reſpōdet̃ ſm Antoñ.ꝑ.ij.ti.viij.c.iiij.qꝛ qḋ
dei eſt ꝓpriū ſibi vſurpat vel aufert. Naȝ dei
ꝓpriū eſt de occultis hoīm iudicare:⁊ eoruȝ
occulta mala publice manifeſtare: qḋ faciet
deus in finali iudicio. Et hoc detrahēs vſur
pat:ḡ ⁊c. Propterea Jaco.iiij.c. Nolite detra
here alterutrū frēs mei:q̄ detrahit fratri aut
iudicat fratrē detrahit legi. Hec ibi. Ly. De⁊
trahit talis legi diuine q̄ ꝓhibet. Leuit.xix.
Nō eris ſuſurro nec criminator in pplo:non
maledices ſurdo:nec corā ceco pones offen⁊
diculū. Glo. Surdo maledicit qui abſenti de
trahit. Offendiculū ponit ceco: qꝛ notificat
pctm̄ alicui⁹ei q̄ neſcinit q̄ īde ſcādalizat̃:de
trahit ergo deo. Preterea detrahens ꝓprimo
detrahit mēbro xpi:⁊ ſic ipſi xpo. O ergo hor
rēdū vitiū mordere deū ⁊ xpm ī ꝓximo.

Scḋa rō dī iniqua infamatio. Nā inter ex
teriora bona fama p̄eminet diuitijs tāq̄ pre
cioſiſſima corona oīm hoīm:ſiue maioꝝ:ſiue
minoꝝ:ſiue dñoꝝ:ſiue ciuiū:ſiue prelatoꝝ:ſi
ue ſubditoꝝ:ſiue ſecularium:ſiue religioſoꝝ vi
roꝝ vel mulierū. Prouer.xxij.c. Meli⁹ eſt no
mē bonū q̄ diuitie multe. Jō Amb.di.ꝙ to⁊
lerabiliores ſūt fures q̄ diripiūt bona nr̄a:q̄
detractores q̄ lacerāt famā nr̄am. Itē ꝑs.vj.
q.j. Deteriores.vbi Anacletus papa.di.ꝙ pe
iores ſunt etiā raptoribus. Itē ibidē.ca. Sū
ma. Alexāder papa dī. Sūma iniq̄tas eſt fra
tres detrahere. Oīs q̄ detrahit fratri ſuo ho
micida eſt. Hec ille. Ad id ꝓ exēplo pōt po
ni qḋ ſcribit̃ ḋ pe.di.j.c. Homicidioꝝ (īquit)
tria genera dicebat btūs Petrus ⁊ penā eo⁊
rum parilē.i.ſimilē quātū ad deū:vt ibi dicit
glo. Et ſubdit. Qui occiderit ⁊ qui odit fra⁊
trem ſuū ⁊ qui detrahit ei pariter homicida
eſſe demōſtrat̃. Hec ibi ex epl'a Clementis.
Et ſic ꝑs grauitas. Tertia dicit̃ crude
liſſima leſio. nā quero quid ſit in toto mūdo:
qḋ crudeliſſime poſſit ledere ⁊ occidere ho⁊
mines. Et reſpōdet̃ ex ſacra ſcriptura ⁊ ex rō
nis doctrina ac exēplari euidētia ꝙ lingua
mortifera detractionis que excedit etiā infer
ni acerbitatē crudeliſſimā. Declarat̃:qꝛ ſcribi
tur. Eccli.xxviij. Mors lingue(ſcȝ detractorie
vel praue)mors nequiſſima:⁊ vtilis potius
infernus q̄ȝ illa. Hec ibi. Et rō:qꝛ infern⁹ nō
ledit niſi aīas ī pctō exiſtētes:ſed lingua de
trahens etiam innocētes. Item qꝛ infernus
ledit ⁊ cruciat in ſe poſitos ſed lingua de⁊
tractoris ledit etiā diſtantes per mille milia
ria:tā viuos q̄ mortuos infamādo. Vñ Ber.
ſuper Pſ. Unus eſt ſepe qui loquit̃:⁊ vnicū
eſt tm̄modo verbū qḋ loquitur:⁊ tñ repente
vno ictu perimit magnā multitudinē.ſ.totā
ciuitatē vel ꝓuinciā vel religionē infamādo
quod certe nullus gladius:nulla feralis cru
delitas armoꝝ pōt facere. Pro exem
plo nouimus ꝙ eccl'ia canit fore diram lan⁊
ceam qua vulneratus fuit xp̄s iaȝ mortuus:
eo ꝙ vno ictu tria vulnera inflixit. Unum in
latere. Aliud in corde.ſ.xp̄i vſq̄ȝ illud ꝑfodiē
do:ſm Bern. Tertiū in aīa virginis Marie
cōpatientis. Sic in ꝓpoſito. Unde Bern. O
dira lāncea triceps lingua detractoris q̄ vno
ictu tres cōfodit dicentē ⁊ audientem:⁊ illū
in fama cui detrahit. Item ſcripture exem
plum que cōparat detractorē ſerpenti. Eccs
x. Si mordeat ſerpens in ſilentio nihil eo mi
nus habet qui detrahit in occulto. Et hoc cō
grue. Primo qꝛ p̄mus oīm in mundo diabo⁊
lus in ſpecie ſerpētis fecit detractionē in pa
radiſo dicens. Scit deus ꝙ quacūq̄ȝ hora co
mederitis aperient̃ oculi vr̄i ⁊ eritis ſicut dij
⁊ ſic deum dixit inuidum mendaciter detra
hēs. Propterea detractores merito dicuntur
ſerpentini ⁊ diabolici. Scḋo:qꝛ ſerpēs:vt di
cit Phs.vij.de aīalibus:carnes ⁊ ſanguineȝ
vel humiditates carnis libēter ſuggit. vnde
⁊ in ſepulcris cadauerum latitat. Sic detra
ctor. Unde Greg.xiij.moral. exponens illud
Job. Quare me perſequimini ſicut deus.ſ.ca
ſtigando:⁊ carnibus meis ſaturamini. dicit.
Qui aliene vite detractione paſcuntur: procul
dubio alioꝝ hoīm carnibus ſaturant̃. O deꝰ
meus. O ieſu bone:quid hoc eſt vt xp̄iani ſe
ſe mordeant ⁊ carnibus paſcant̃ ꝓximoꝝ:
cū tu p̄ceperis vt xp̄ianus diligat ꝓximum
ſicut ſeipſum. Proinde exemplū etiā legitur
in vitaſpatrū:⁊ in Antonina ꝙ quidaȝ ſctūs
pater dixit. Melius eſt.i.minus malū come
dere carnes aīalium in die ieiunij q̄ȝ carnes
hoīm per detractionē. Quarta rō dicitur
grauiſſima reſtitutio. vñ metriſta diffamare
caue. nā reuocare graue. Heu q̄ multi tales
non reſtituēt. falſe penitent. De hoc infra.

Ultima ratio dicit̃ reprobatoria deſigna⁊
tio. Nā vt Aug. ⁊ Hiero. dicunt. Qui libēter

mala de primo loquitur doloſe: ſignuȝ eſt re probationis eterne. iuxta illud Pſ. Dñe q̇s habitabit ĩ tabernaculo tuo: aut quis requi. in mon. ſanc. tuo? Rñdet infra. Qui loquitur veritatẽ: qui non egit dolũ in lingua ſua: nec fecit primo ſuo malũ ꝛc. Vñ legitur Nume. xiiij. in huius figurã: ꝙ nullus filiorũ iſrael qui detraxerunt terre intrare potuit in terrã promiſſionis: ſed omnes mortui ſunt in illo deſerto. O ergo terribile iudiciũ vtinã pertimeſcerent detractores. R

Circa ſecunduȝ de vario

modo detractionis. Notãdũ Primo q̇d ſit detractio. Et diffinitur ſm Greg. in moral. ac cõmuniter doc. ſic. Detractio eſt denigratio aliene fame per verba occulta. Et dĩ occulta reſpectu eius de q̇ talia verba dicũtur: q2 in eiꝰ abſentia pferũtur q̃uis poſtea ei nota fierẽt. Nã ſi per aperta verba in faciẽ loq̃retur: tũc non dicitur detractio ꝓprieſȝ cõtumelia poſſet eſſe dũ derogat honori. Hec ſm Tho. ij. ij. q. lxxiij. ꝛ in Angelica. S Scđo notandũ quot modis fit detractio famã denigrãdo id eſt offuſcãdo vel minuẽdo. Et ſm Alexã. ij. ij. tractatu eo. dicitur ꝙ ſeptẽ modis. Primꝰ eſt negatiuus. ſ. cuȝ quis negat ſciẽter alteriꝰ bonũ quod de illo narratur: dicẽdo. Non eſt verũ ꝙ ille ſit talis bonus ꝛc. Scđs modꝰ eſt occultatiuus: qñ quod eſſet manifeſtãduȝ tacet. Sicut ſi aliq̇s interrogaretur de aliquo an eſſet idoneꝰ ad prelationẽ vel ad beneficium: ꝛ ille ſciret illũ eſſe idoneũ ꝛ virtuoſum ꝛ taceret: aut ſi de aliqua puella nubili interrogatus ſi eſſet honeſta: ꝛ ſciẽs eã honeſtam: taceret: vel diceret. Nõ curo de talibus: ꝛ huiuſmodi: ĩdirecte famã lederet. Vñ Gilb. porritanus dicit. Grauis rapacitas eſt cũ veram alterius gloriã ꝛ ſi mendacio non corrũpis: ſilentio preteris. Hec ille. Tertius modus eſt publicatiuꝰ: cũ occulta peccata publicat vel manifeſtat his q̇bus non debet: aut ordine q̇ nõ debet: vt faciẽdo libellos famoſos: cãtilenas ꝛ hmõi. Quartus eſt venenatiuus. ſ. cũ dicãt bona ĩmiſcẽdo mala: di. Bonus quidẽ eſt ſȝ hoc habet malũ ꝛc. ꝛ ſic venenũ dant ſub melle. Quintꝰ eſt deprauatiuꝰ: cũ dicit bonũ ſed mala intẽtione factũ: di. ꝙ ex hypocriſi vel ꝑ vanagl̃ia facit. Sextus eſt impoſitiuus: cũ falſa crimina imponit alteri ſiue ſciẽter: ſiue ex ſuſpitiõe: aſſerẽſ. qđ neſcit verũ eſſe: ſiue ex odio: ſiue ex loq̃citate mẽtiẽdo ꝛc. T Septimus modus eſt augmentatiuus. ſ. addẽdo vel aggrauãdo factũ ĩ modo loquẽdi: vt dicere ꝙ grauiter ꝑcuſſit: cũ tñ leuiter ꝑcuſſerit ꝛ hmõi. Pro exemplo põt poni cõſolatorio qđ narraẽ factũ ĩ hoc regno in oppido noĩe Barba. ꝙ q̇dã frater dũ q̇ſtus cauſa p̄dicaret ſtãs ſuꝑ doliũ: ꝛ fiſtulator quidã in foro ac q̇ſtu aduerſareẽ eidẽ: mutuo ſibiipſis detrahẽtibꝰ publice: aſtutꝰ fiſtulator ficta deuotione acceſſit circa doliũ ſuꝑ q̇ ille predicabat: ꝛ clam ſub pallio reſcidit circulos dolij. Cũq3 p̄dicaẽ. ille cũ ĩpetu pede fortiter tãgẽſ. ſuꝑ doliũ diceret. Hic idẽ ſubmergar ſi nõ verũ eſt qđ dico. Mox aſſeribꝰ dolij decidẽtibꝰ: p̄dicator ipſe in feces dolij cecidit ꝛc. Sic ſolent etiã demones ludificare detractores q̇ dũ detractiones affirmãt cadũt ſubita morte in feces inferni. V

Circa tertium de mortali

offenſione. Notandũ ꝙ in detractione poteſt quis peccare mortaliter tribus modis. Et ſm hoc varij ſunt caſus.

Primo in loquendi intentione.

Secũdo in audiendi delectatione

Tertio in reſtituendi neglectione:

Primo ergo q̇riẽ: quali intẽtione loquendo peccat quis mortaliter detrahẽdo? Ad qđ ſm theologos ſcȝ Tho. ij. ij. q. lxxij. ꝛ Alex. Anto. ꝛ Angelicã: cõcor. canoniſtas. Pro regula generali tenẽdũ eſt: ꝙ omnia pctã verboꝝ maxime ſunt ex intẽtione dicẽtis iudicãda. Ex hac ergo regula ad q̇ſitũ rñdeẽ ſm eoſdeȝ doc. ꝙ detractio in verbis iudicãda eſt ex intẽtione ipſiꝰ loquẽtis qñ ſit venialis vel mortal. Quãuis eñi detractio ꝓprie ꝛ formaliter ſemꝑ ſit mortalis: q2 intẽdit ledere famã primi qđ eſt cõtra charitatẽ: tñ materialiter in ṽbis dicẽtis põt eſſe nullũ vel veniale pctñ ex intẽtione bona. Et hoc pluribus caſibus: vt patet.

Primo loquẽdo talia ꝓpter correctionẽ: ſeruato debito ordine ꝛ circuſtantijs iuxta euãgeliũ prius corrigẽdo in ſecreto: poſtea ſi nõ deſiſtit: dicẽdo eis qui habẽt ꝛ pñt cauere. vt patri: matri: p̄lato ꝛ hmõi. Sic nõ eſt pctñ.

Scđo ꝓpter iuſticia publice bonum accuſando vel teſtificãdo in iudicio. Tertio ꝓpter compaſſionẽ vel querulationẽ ꝛ hmõi.

Quarto ꝓpter ṽitatẽ manifeſtãdã ꝛ audiẽtiũ correptionẽ. Nã ob hoc ꝛ ſcriptura deſcribit multoꝝ crimina hoĩm. Quinto ꝓpter cautelã ꝛ auiſationẽ alioꝝ bonoꝝ ne ipſi decipiãtur in rebus vel perſone damnis ab aliq̇ occulto fure vel latrone. In hmõi ꝛ ſilibꝰ li

citis nō eſt pctm̄ obloqui. Sexto ꝓpter loquacitatē vel lapſuꝫ lingue:tūc eſt veniale: ſi nō aīo infamādi dicit talia; niſi eſſent verba grauiter ledētia famā:tunc enī eſſet mortale: etiā ex l· quacitate dicere. Si vo ꝟba nō ſunt de ſe infamatoria:puta qꝛ pn̄t intelligi etiam de veniali culpa.vt di. Talis eſt magnꝰ ſuperbus vel nimis iracūdꝰ vel auarꝰ:nō ſunt mortalia:niſi aīo infamādi diceret maligne. Similiter ſm̄ Sco.in.iiij.di.xv.q.iiij. qn̄ ex loquacitate dicit ſe tm̄mō audiuiſſe aliq̄ infamatoria ꝓximi nō eſt mortale:niſi adderet aliq̄d q̄ ꝓuocētur hoīes ad credēdū illa. Itē ſilr ſi ille cui dicit habebat eū ꝓ ſcelerato:qꝛ iā infamatus erat apud eū de aliȷs: ⁊ ſi nō de iſto. Hec in Angelica. X Scd̄o de audiēte q̄ritur: vtrū audiēs detractionē peccet mortaliter? Rn̄def ſm̄ ſupradictos doc.ꝙ ſi libēter quis audit:mortaliter peccat. Vn̄ Ber.ad Eugenium dicit. Detrahere vel detrahētē audire q̄d hoꝝ dānabilius ſit nō facile dixerim. Idē de cōſideratiōe dicit. Detractor ⁊ detractiōis libēs auditor vterq̄ꝫ diabolū portat. Ille ī ore: iſte in aure. Hec ille. Debet ergo reſiſtere. Et tenef audiēs cū ſcit detractorē loqui falſum: ꝟbis etiā cōtradicere:di.ſe ſcire cōtrariū eſſe verum. Si aūt ſcit verū eſſe qđ dicif:nō debꝫ dicere ꝙ falſum ſit. Sed ſi plałꝰ eſt qui audit tenef illū redarguere ꝙ fratris culpā manifeſtat detrahēdo. Si aūt nō eſt prelatus debet nihilominꝰ ſignis oſtēdere ꝙ ei detractio diſplicet:vel auertēdo faciē:vel triſtē vultū oſtēdēdo:nō quidē ridere. Vel dicēdo ꝙ cōpatif illi:vel ꝙ nō ſunt credēda cito ⁊c. Si aūt q̄s ſimpliciter audit detractioneꝫ ex eo ꝙ credit ipſum loquētē moueri ex charitate ad remediādū:nō peccat. Et ſi ꝓpter verecūdiā vel timorē humanū audit ſimpliciter dū nō placeat in corde:veniale eſt vt cōiter:niſi prelato. Y Tertio de negligēte reſtituere famā pſone infamate:oēs doc.ſup.iiij.di.xv.tenent ꝙ mortaliter peccat: qꝛ obligaf reſtituere: ꝓut de hoc in alio quadrageſimali ptractauimꝰ in ſer.xliiij.ſcꝫ de reſtitutione legitima NO. Sed h̄ querif. In q̄bus caſibus pōt quis excuſari vt nō teneaf ad retractādū ſuū dictuꝫ falſum crimē imponēdo in detractiōe? Rn̄detur in ſumma Angelica: ꝙ in ſepteꝫ caſibus.

Primus qn̄ ſequeref ex hoc maior infamatio illius in reducendo in memoriā illud qđ omnino eſt oblitū. Scd̄s qn̄ periculuꝫ maius fieret reſtituendo ſcilꝫ alicuius mortalis culpe vel mortis corporalis: qꝛ tūc tale malū preponēdū eſt fame. Tertius quando dixit venialia vel talia que nō ſunt infamatoria detrahēdo vt ſupra patuit. Quarto qn̄ denunciauit quibus debuit modo debito.

Quintus qn̄ infamis fuit ille apud illos quibus detraxit de illo. Sextus qn̄ audiuiſſe ſe tātūmodo dixit:nil addēdo. Septimꝰ qn̄ ſciuit ille cui dixit: poſtea ab alio vel per aliā viā puta quod tūc erat ſecretū nūc publicatū eſt per alios. Hec in Angelica. Addi poteſt vltimus qn̄ offenſus exigit vt detractor dicat in publico ſe mētitū fuiſſe cuꝫ peccauit in ſecreto: de hoc ſer.xxiiij.L. de cōtumelȷs. Sic patet quō ſit cōfitēdum de detractione.

Z Exemplū finale legitur in ſpecu. exē.di.x.exem.lv.⁊ ſe.iij.ꝙ quidam clericus ⁊ alius quidā laicus erāt maximi detractores: clericus infirmatus ſine cōfeſſione ⁊ penitētia deceſſit:ſic ⁊ ille laicus:qꝛ tales indigni ſunt cōfeſſione ⁊ miſericordia. Poſt morteꝫ clericus apparuit cuidā noto ignitus totus:⁊ dixit ſe ꝑpetuo dānatū. Et ille. quō. Rn̄dit cū inquit eſſem corā iudice vidi multas aīas ſole lucidiores manibus extēſis contra me clamātes di. Vindica dn̄e ſanguinem noſtrū de iſto detractore:⁊ ſic iudex ſentētiā tulit dānationis ⁊ ſic iſte infelix diſparuit. Laicus autē apparuit poſt morteꝫ habēs linguam ignitam ab ore vſq̄ꝫ in terram dependētē quam ipſemet crebris morſibus lacerabat ⁊ expuebat:⁊ rurſus reformabatur ⁊ mordebat. Interrogatus reſpondit. Dum viri per linguam detrahendo peccaui:ideo per hanc in perpetuum habeo puniri. Ve ergo mihi ⁊c.⁊ ſic diſparuit. O ergo detractores pertimeſcite ⁊ penitētiā agite. Rogemus ergo xp̄m ⁊c.

¶ Feria ſecunda poſt dn̄icā de paſſione. Sermo.xxxix.videlicꝫ de inuidia pernicioſiſſima cum filiabus ſuis.

MIſerūt principes et phariſei miniſtros vt apprehenderēt ieſum Ioan.vij.⁊ in euāge.hodier. Dn̄s ieſus qꝛ veritateꝫ p̄dicabat et vitia iudeoruꝫ arguebat. Idcirco ex inuidie liuore cōmouebātur p̄ncipes iudeoꝝ ⁊ phariſei cōtra pijſſimū ieſuꝫ innocētiſſimū filiū ꝟginis. Nam vt Caſſiodo.ait ſuper pſ.cxxxiij. Ira ⁊ inuidia iudicio carent rationis. Et Augu.in epl'a. Sicut acetuꝫ corrumpit vas ſi diutius

ſibi fuerit: ſic ira ⁊ inuidia corrũpit cor ſi du-rauerit ⁊c. Un̄ pncipes iudeoꝝ ⁊ phariſei per inuidiã ⁊ irã conceptã cõtra xp̄m ita ſunt ob-cecati ⁊ mente corrupti vt ꝯ legẽ ip̄m innocẽ-tiſſimũ qui miraculoꝝ ⁊ ſanctitatis glia ful-gebat occiderẽt. Sic ergo moti inuidia miſe-runt miniſtros vt apprehenderẽt ieſum vt di-cit euangeliũ. Itaqꝫ de inuidia ꝗ multos infeſtat hoies miſeros ꝗ ⁊ occidunt in ſeipis ieſum ſcꝫ ꝑ pctm̄ mortificãdo aiam tria my-ſteria declarem⁹ in hoc ſermone. Pro ꝗ aliud thema. j. Pe. ij. Deponẽtes oẽm maliciã ⁊ in-uidias ⁊ oẽs detractiones creſcatis in ſalutẽ. Maliciã expone. i. malã volũtatem.

Primũ ergo myſteriũ dr̄ execratiõis.
Scd̃m dr̄ notificationis.
Tertiũ dr̄ generationis. A

Circa primuꝫ de inuidie execratione ⁊ euitatiõe. notande ſunt plures rõnes quare ſit execrãda. Prima rõ: qꝛ cha-ritati ſumme ꝯtrariaꝰ: ⁊ pꝫ primo de charita-te dei. Nã deus eſt charitas: ⁊ ꝗ manet in cha-ritate in deo manet. j. Jo. iiij. Et deus in tan-tũ eſt charitatiuus ꝙ etiã de malis que fiũt in mũdo elicit bona maiora: vt dicit Aug. in Enchi. Et Plato. Procul a deo oĩs inuidia eſt relegata: id eſt excluſa: qꝛ oĩbus ſuã bonitateꝫ cõmunicat. Sed ꝑ contrariũ inuidus manet odio ⁊ per ꝯñs nõ in deo: ſꝫ in diabolo ⁊ dia-bolus in ipſo. Qui etiã de bonis alioꝝ elicit mala. i. triſticiam cordis ſui: ⁊ vellet ꝙ alij ſecũ non cõmunicarent bona: ſed ſolus habe-ret ea ⁊ exaltaretur. Unde ſicut videmus ꝙ apis etiam de flore male herbe mel ſuggit: ſꝫ aranea econtra etiã de bono flore venenũ ſu-mit. Sic hõ charitatiu⁹ eſt tanꝙ apis: ſed in-uidus vt aranea. Itẽ de charitate ꝓximi cla-ret ꝙ cõtrariaꝰ tam in aio volendo illi mala ꝙ in actu nocendo vel detrahendo ⁊ hmõi.

Scd̃a ratio: qꝛ inuidus ipſi inimicaꝰ ⁊ in ꝓpriũ caput retorqueꝰ. Unde Ciprianus lib. de zelo ⁊ liuore dicit. Inuid⁹ nullius magis ꝙ ſuipſius inimicus exiſtit: qꝛ ſeip̄m plus oĩ-bus alijs ledit cuꝫ hoſtẽ ſalutĩ pectore gerit. Hec ille. Et Chryſo. ſup Mat. omel. lv. dicit. Nil liuore deterius: nam vt aliuꝫ ꝑdat ſimul ⁊ ſemetip̄m ꝑdit: ⁊ de vita alterius moriꝰ. ſcꝫ triſtãdo de bono alterius: ac de morte alteri⁹ viuit ſcꝫ gaudẽdo de malo vel morte alterius vt tangit etiã Aure. in compendio. Hinc So-crates phs dicit. Utinam inuidi in oĩbus ci-uitatibus oculos ⁊ aures haberẽt vt de oĩm felicitate torquerentꝰ. Unde dei iudicio fit ꝙ inuido retorqueꝰ malum quod alteri vult in caput ſuum. Sicut Saul qui ex inuidia que-rebat interficere Dauid: pluries ipſe ſaul tra-debaꝰ dei iudicio in man⁹ Dauid: ſꝫ ipſe pe-percerit eidẽ. ſ. in ſpelũca vbi dauid latitabat ⁊ ſaul illuc intrauit purgare ventreꝫ. Et alia vice in ſuo tentorio dormiẽs: qñ dauid venit ⁊ tulit haſtam ⁊ vas aque. Deniqꝫ pꝫ in exem-plo de iudeis qui dixerunt ꝙ xp̄s deberet oc-cidi ne forte veniant romani ⁊ tollant locũ ⁊ gentẽ: ⁊ tñ ex hoc facto romani venerunt ⁊ h̄ fecerũt eis. B

Tertia rõ: qꝛ diabolice pro-prietati aſſimilaꝰ. Nam ꝓpriũ eſt diaboli in-uidere aliene felicitati. Et ſic tales vt Chryſ. ait ſuper Mat. omel. xxvij. inuidi ſunt demo-nibus ſiles: qꝛ peccant ex certa malicia ꝓxi-mũ odientes. Unde Aug. ſuper Jo. Dilectio ſola diſcernit inter filios dei ⁊ filios diaboli. Nam ⁊ xp̄s dicit Jo. xiij. In hoc cognoſcent oẽs: qꝛ mei iſtis diſcipuli ſi dilectionẽ habue-ritis ad inuicem. Propterea ibideꝫ Aug. ſub-dit. Baptizenꝰ oẽs hoĩes: ſignẽt ſe ſigno cru-cis: oẽs cãtent all'a: intrent eccleſias: non di-ſcernunꝰ filij dei a filijs diaboli niſi charita-te vel odio. Hec ille.

Quarta rõ: qꝛ orbis to-tus ꝑ eam ꝑiclitaꝰ ⁊ difficulter curaꝰ. Nã in pncipio mũdi: vt ſcribiꝰ Sap. ij. inuidia dia-boli mors intrauit in orbẽ terraꝝ. Tandeꝫ ex ipſa ꝓceſſerũt oẽs falſitates erroꝝ ⁊ ꝑſecu-tiones bonoꝝ. Nam primus filius Ade Cain ex inuidia occidit Abel fratrem. Inde cepit pncipat⁹ amor: vt dicit Chryſ. ⁊ gloria vana ⁊ auaricia: vt poſt diluuiũ pꝫ in Nẽroth: qui cepit primus eſſe potens in terra ⁊ raptor ac opprimẽs alios: ⁊ hoc ex inuidia. nam ſolus volebat dñari vt dicit Lyra. Hec a principio in curijs regũ viguit: vt pꝫ in curia primi re-gis iudeoꝝ Saul ꝯtra Dauid ⁊ nunc regnat in curijs oĩm regum ⁊ magnatoꝝ. Nã hec de-uorauit Joſeph per fratres: h̄ in egypto op-preſſit filios iſrael. Tandem hec occidit xp̄m dñm oĩm: ⁊ vſqꝫ in finẽ bonos oẽs ꝑſequiꝰ. Idcirco Chryſ. omel. xxxv. dicit. Fera veneno-ſa eſt inuidia: veniã non hñs: oĩm mater ⁊ cã maloꝝ: inextinguibilis ignis: ⁊ cũctis vitijs difficilior ad remediãdum: vt dicit Caſſio. li. col. O ergo xp̄iane caue tibi a tali vitio. C

Sed dr. Qñõ ꝗ remediari poſſit. Rñdeꝰ ſm Anto. ꝑ. ij. ti. viij. c. j. alioſqꝫ ꝙ Primũ eſt ꝯſiderare charitatẽ ſupnalẽ: vt ponit Grego. in moral. qꝛ ĩ celeſti patria null⁹ alteri inuidet: ergo ⁊ nos euitem⁹. Scd̃m eſt ꝯſiderare affe

ctionē noſtrā corporalē: qꝛ vnū membrū nr̄i corporis nō inuidet alteri: et ſic in oībus bonis illa ſibi mutuo participāt ⁊ congaudēt. Jdeo Aug. ſup Joā.ſer.xxxj.dicit. Tolle inuidiā: ⁊ ſic tuū eſt qđ habeo: ⁊ meū eſt qđ habes. ſicut oculus nō videt ſibi ſoli: ſed oībus mēbris. Tertiū eſt cōſiderare fraternitatē in chriſto exēplarē: qꝛ xp̄s nos oēs adoptauit in fratres chariſſimos: ⁊ in ſe exemplū dedit charitatis: qui pro nobis laborauit paſſus ⁊ mortuus eſt. O ergo tu inuide cōtra fratrē: cui niſi xp̄o inuides. Sufficiant. D

Circa ſecundū de notificatione

videndū eſt quid ſit inuidia: vt nouerim⁹ eā. Et Joā. Damaſ. li.ij. ſuarū ſnīaꝝ diffinit ꝙ inuidia eſt dolor vel triſtitia de alienis bonis. Pro qua diffinitione declaranda. Nota ſm Alexā.ij. volumine ſūme ⁊ Tho.ij.ij.q.xxxvj. ac in Ange. quadrupliciter poteſt quis dolere vel triſtari de bono alterius.

Primo ex metu alicuius nocumenti.
Secūdo ex defectu illius boni.
Tertio ex motu ſenſus indeliberati.
Quarto ex ꝯſenſu ſpūs maliuoli.

Primo ex metu alicui⁹ nocumēti: cū ꝗs dolet de alicui⁹ bono ideo: qꝛ timet veriſimiliter nocumentū iminere: vt ledatur ab illo: ſiue ipſemet ſibi timeat ab illo dānificari: ſiue alios bonos. Sicut cū triſtaꝛ ꝗs de proſperitate alicui⁹ tyrāni: qꝛ ſcit ꝙ ex hoc magis tyrānizabit. Et hmōi dolor vel triſtitia nō eſt inuidia: vt dicit Grego.xxij. moral. ⁊ pħs.ij. Rheto. Exēplū: qꝛ filij iſrl' letati ſunt ⁊ canticū deo cecinerūt de ſubmerſiōe egyptioꝝ. Vn̄ et eccl'ia orat vt hoſtes eccl'ie ꝯteranꝛ: et ſic nō eſt pctm̄. Scđo ex defectu illi⁹ boni ſcꝫ cū ꝗs dolet nō ꝙ ꝓxim⁹ illud bonū habet: ſed qꝛ illud bonū ſibi deficit qđ ali⁹ hꝫ. ⁊ hmōi dolor nō eſt inuidia nec pctm̄: ſed eſt laudabilis ſi eſt de honeſtis bonis. Jđ apl's ij. Coꝛ.xiiij. Emulamini chariſmata meliora. Et Hiero. ad athletā de inſtructiōe filie dicit. Habeat ſocias cū ꝗbus addiſcat: quibus inuideat: quarū laudib⁹ mordeaꝛ ⁊c. Si aūt eſſet de bonis tp̄alib⁹ in ꝗb⁹ ip̄e deficit alijs abūdātib⁹: hoc eſſet pctm̄: ſꝫ vt cōiter veniale. ⁊ poſſet eſſe mortale. ſ. qn̄ talia eſſent ꝯtra deū: ⁊ ſic doleret ꝙ ip̄e non habet talia E

Tertio ex motu ſenſus īdeliberati: ⁊ ſic eſt veniale. Nā naturalis eſt paſſio ſenſualitatꝭ inuidere. Et vt dicit Aug. li. ꝯfeſ. Vidi inꝗt ⁊ exptus ſum paruulū nōdum loquentē: et collectaneo ſuo inuidētē. Eſt etiaꝫ in brutis. Maxie aūt viget in mulieribus ꝓpter vanā gloriā pulcritudinis ornatꝰ ⁊ hmōi: q̄ cupiunt ceteris p̄cellere: ⁊ ob h̄ alijs p̄cellentib⁹ inuidēt: vt diciꝛ in Antoñ.ſ. Denicꝫ inuidia naturalis eſt etiā in viris pfectis ⁊ religioſis ⁊ inquantū eſt ex paſſione naturali: pctm̄ non eſt: ſed ex ſurreptione eſt veniale. Et ſm pħm.ij. rheto. abūdat in hoībus ſimiliū artium: puta figul⁹ inuidet figulo. Hec ibi. Sed nō ꝯſentire hmōi motibus inuidie ⁊ deliberato aīo ꝯdicere: meritoriū eſt. Quarto ex ꝯſenſu ſpūs maliuoli. ſ. cū triſtaꝛ de bono alterius aīo deliberato inquātū alter excedit ip̄m: vel mala volūtate: ⁊ ſic eſt proprie inuidia: ⁊ eſt pctm̄ mortale: qꝛ ꝯtra charitatē. Nā j. Coꝛ.xiij. charitas nō emulaꝛ. i. nō inuidet ſed cōgaudet bonis alterius. Et ſatis pꝫ ex p̄ſdictis q̄ñ ſit confiteñ. F

Circa tertium de generatione

filiarum. notandū ꝙ ſm Greg.xxxj. moral. ex inuidia gignunꝛ q̄nꝫ filie. Prima eſt odiū: hoc eſt velle malū ꝓximo ⁊ nolle bonū. Scđa eſt detractio. Tertia exultatio in aduerſis ꝓximi. Quarta ſuſurratio. ſ. latens. Quinta afflictio in ꝓſperis ꝓximi.

Exēplū finale legiꝛ in Spec. exē. di.iij. exem. lviij. ꝙ in monaſterio quodā Ciſtercieñ. ordinis. Frater quidā alteri inuidēs accuſabat falſo illū apud abbatē. Jlle aūt hūiliter ⁊ patiēter fereñ. orabat deū ꝓ illo pſecutore ⁊ btām Mariā. Contigit ergo ſemel. Ecce in matutinis horis deuotionē magnā ſentiens iſte frater humilis vidit btām virginē cū ſctō Joāne euāgeliſta nimio lumine coruſcātes ex alto ꝛ deſcēdere: ⁊ interim dicētibus fratribus. Glia pr̄i ⁊ filio ⁊ ſpūiſctō: mox reuerēter ſe inclinare. Et tandē fratri dixit. Ego ſuꝫ mr̄ filij dei: ſcito ꝙ gloriā tibi impetrauerim ꝓ patiētia qua inuidū tolerasti: ⁊ emulo tuo ꝓpter tuas p̄ces veniā obtinui. Ac ille interrogauit eā cur ſe inclinaſſet ad Glia pr̄i. Reſpōdit ꝙ oēs v̄tutes celoꝝ ſe inclināt ad id: adoraň. ſctām trinitatem. Et his dictis viſio diſparuit: ⁊ totuꝫ choꝝ tātus odor repleuit: vt oēs mirarenꝛ vn̄ eſſet tanta ſuauitas paradiſi. Et re certa cognoſceñ. hec emulus ille culpā dixit ⁊ cōfeſſus ē. Abbas aūt cū fratrū cōcilio cū expti forent mirifici huius odoris fragrantiā: lapides vbi ſteterāt pedes beate Marie erui ⁊ in reuerēdo loco iuſſit reponi ꝓ memoria tanti miraculi. Ecce pꝫ quantuꝫ

bonū ſit invidoꝝ pſecutiones tolerare. Roſgemus ergo xp̄m ꝛc,

¶ Feria.iij.poſt dn̄icaꝫ de paſſione. Sermo xl.de accidia circa p̄cepta implēda.

EGo teſtimoniū ꝓhibeo de illo.ſ.mundo:q2 opera illius mala ſunt Joan.vij.ꝛ in euāg.hod. Verba ſunt ſaluatoris nr̄i Jeſu q̄bus cōminat̄ ꝫ mūdanos hoīes q̄ negligūt ſuare p̄cepta dei:ſꝫ mala ꝛ pctā plurima ꝑpetrāt. Nā tales in iudiſcio habebūt tria teſtimonia ꝯtra ſe ꝙ digni ſunt eterna dānatione. Primū teſtimoniū veteris teſtamēti Deut.v.Cuſtodite ꝛ facite q̄ p̄cepit dn̄s vob vt viuatꝭ.ſ.vita eterna ꝛc. Scōm teſtamēti noui Mat.xix. Si vis ad vitā ingredi ſerua mādata. Et q̄libet hoꝝ pōt poni ꝓ alio themate. Quibus manifeſtū eſt ꝙ nō pōt q̄s vitā habere niſi precepta ſeruet. Tertiū teſtimoniū contra malos xp̄iaſnos faciet ipſemet xp̄s:q̄m nos tm̄ amauit ꝙ incarnatus:paſſus:ꝛ mortuus eſt ꝓ nobis: vt nos ad dei amorē traheret ꝛ p̄ceptoꝝ obſeruātiā. Unde ſi negligimus ipſe cōtra nos teſtimoniū ꝓhibebit:q̄m opa nr̄a mala ſunt: vt dicit in themate ꝛ euang. Itaq̄ꝫ de p̄ceſptoꝝ diligēti obſeruatione ne per accidiaꝫ ꝛ opa mala dānemur:tria myſteria declarabiſmus ꝓ hoc ſermone:vt patet.

Primū dr̄ diſtricte obligatiōis.
Scōm dicit̄ debite obſeruationis.
Tertiū dr̄ debite fructificationis. B

Circa primū de diſtricta

obligatione:vt agnoſceħ.ꝙ ſtricte velit deus p̄cepta ſua obſeruari:magis ſimus ſolliciti: oſtendit̄ oī lege. Primo lege naturali.naꝫ legimus ꝙ tp̄e legis adhuc nature inſtitute ꝓmi parētes ꝓ trāſgeſſione vnīcī p̄cepti cuꝫ tota ſua poſteritate duriſſime morti ꝛ alijs miſerijs ac penis ſunt obligati Geñ.iij. Qua cūq̄ꝫ hora comederitis morte moriemini: C eſt neceſſario habebitis mori ꝛ nō ſimplici: ſed pluriplici morte. Primo morte aīe ꝑ culpam. Nam oēs in originali culpa naſcimur. Scōo morte corporis vl' nature. Tertio morte infirmitatis ꝛ miſerie multe. Propter que vt Greg.in omel.de marty.tp̄alis vita mors potius dicēda eſt q̄ꝫ vita. Ipſe eñi quotidianus defectus corruptionis q̄d eſt aliud q̄ꝫ q̄ſdam ꝓlixitas mortis. O quot hoīes infirmiſtates mortiferas habēt pati multotiēs:quot fame ꝛ ſiti mortifera cruciant̄:quot dolores pati habemus q̄s enumerabit? Deniq̄ꝫ quarto morte gehēne ꝛ ꝑuationis viſionis diuiſne in ꝑpetuū. Ecce vnius p̄cepti tranſgreſſionem q̄ꝫ dure puniuit deus. En videmus chaſriſſimi ꝙ oēs capite plectimur.i.morte pro vna tranſgreſſione. Quid ergo fiet ꝓ multis trāſgreſſionibus. Uñ Zach.xiij. Adā exēplum meū ab adoleſcētia mea. Et ſic ꝑꝫ. Scōo ex lege diuinali:vbi legimus ꝙ deus ꝓ vnius p̄cepti trāſgreſſiōe multā ſtragē hoīm fecit. Nā ꝓ luxuria totū mūdū diluuio deleuit:ꝓ ſodomia ciuitates quinq̄ꝫ ſubuertit:ꝓ duriſcia inobediētie Pharaonē cū multitudine exercitus ſui in mari peremit ꝛc. Deniq̄ꝫ filios iſrael ꝓ adoratione vituli:ꝓ gula ꝛ pro alijs offenſiōibus intantū puniuit ꝙ oēs mortui ſunt in deſerto qui egreſſi fuerant ex egypto plus q̄ꝫ.90000.p̄ter Joſue ꝛ Caleph qui ſoli ex illis cū filijs iſrael in deſerto poſt exitū ex egypto natis intrauerūt terrā ꝓmiſſiōis. Preterea ecce videmus ꝙ oēs iudei ꝓ trāſgreſſione cōtra xp̄m expulſi de terra ſua per orbē ſunt diſperſi ꝛ ꝓ incredulitate eternaliter dānādi. O terribile iudiciū dei. Tertio ex lege ꝓphetali. Nā pſ.dicit ad dn̄ꝫ. Tu mādaſti mandata tua cu.nimis. Et vtiq̄ꝫ nimis: q2 deberet hō potius mori q̄ꝫ tranſgredi:vt fecerunt ſancti dei ꝓphete:ap̄li:ꝛ martyres: de quibus breuiter pertranſeo. Quarto lege euāgelicali.nā vt xp̄s dicit:ex tota xp̄ianitaſte nullus alius ſaluari pōt niſi q̄ facit dei voluntatē Mat.vij. Nō oīs qui dicit mihi dn̄e dn̄e:intra.reg.ce.ſed qui facit vo. pa.me.ꝛc.
D Uñ nec ꝓphetare nec demonia eijcere: nec miracula facere valet ad ſalutē ſine p̄ceſptoꝝ impletione:vt ibideꝫ dicit xp̄s:ſed ſub diſtrictōe iudicij ꝛ dānationis eterne oēs obligat:ꝓpterea ſubdit ibidē. Multi dicēt miſhi in illa die. Dn̄e nōne in noīe tuo ꝓphetaſuimus ꝛ demōia eiecimus ꝛ ꝟtutes multas fecimus:ꝛ tūc cōfitebor illis:q2 nunq̄ꝫ noui vos:diſcedite a me ꝛc. Quinto lege ap̄lica li.ſ.Joā.j. Qui dicit ſe noſſe deum ꝛ mādata eius nō cuſtodit:mēdax eſt.i.falſus xp̄ianus Et hoc tā ſtricte ꝙ ſicut Jaco.ij.ſcribit̄: quiſcunq̄ꝫ totā legem ſeruauerit:offendat aūt in vno:factus eſt oīm reus:hoc eſt eterna dānatione dignus. Sexto idē ꝑꝫ lege canonica li.nā de pe.di.v.c.Conſideret,Et,c.Fratres,

ter.cũ glo.dicit:ꝙ ꝗ totã legẽ obſeruauerit: offendit aũt in vno:factus eſt oim reus: hoc eſt ꝓ illa vna offenſione ita dãnabit̃ ſicut et dãnaret̃ ſi oĩbus eſſet inuolutus:licꝫ non tm̃ puniat̃ ſicut p oĩbus. Sed quidas cauillañ. dicunt ego a papa de hoc habeo litteras diſpẽſationis.Cõtra quos expſſe habet̃.xxv.q.i.c.Sunt quidã.ꝛ.c.ſequẽti.ꝙ nec etiã papa põt diſpenſare contra vnicũ dei pceptũ:licet poſſit de humanis:qꝛ tenet̃ obedire dei pceptis etiã papa. Septimo lege ciuili que ſub varijs penis aſtringit hoĩes ꝛ punit tráſgreſſores pceptoꝝ:puta adulteros decaptando:fures ſuſpendendo:latrones crurifragio: ſacrilegos cõburendo:ꝛ ſic de alijs. Itẽ lex ipſa dictat ꝙ qui non obedit mandato principis debet mori.ff.de re militari.l.deſertorẽ. A fortioꝛi qui nõ obedit mãdato ſũmi pncipis.i.dei. Ultimo oſtẽdit̃ lege phĩcali.nã Caſſiod.li.de aĩa dicit:ꝙ manus nr̃e pedeſqꝫ nr̃i:ideo denario digitoꝝ numero formant̃: vt totius vite nr̃e curſus ꝛ operatio ſacra celeſtis decalogi cõtinerent:vt pter legem dei nil cogitare aliquid aut agere nõ pſumeremus.Hec ille. R

Circa ſecũdũ de obſeruatione

debita queritur:qualiter debet ꝛ tenet̃ homo obſeruare:dei precepta.ſ.in decalogo poſita.Reſpondetur ſm ſcripturas ꝛ doc.ꝙ tenetur quinqꝫ modis. Primo addiſcẽdo Deut.vi.Erunt verba hec que ego pcipio tibi in corde tuo:ꝛ non mouebuntur ab oculis tuis.i.nunꝙ obliuiſcaris.Unde ſm Guil.in rationali quilibet fidelis tenetur operam dare vt ſciat pcepta decalogi.Ratio:qꝛ cuꝫ ſint neceſſaria ad ſalutẽ:ideo qui negligit ea ſcire periculo ſe exponit.Unde dñs pcepit Mat.xxij.Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo.i.ex tota intelligentia conando cognoſcere dei voluntatem.Hinc Grego.di.xxxviij.Qui ea. dicit.Stultus in culpa:ſapiens erit in pena.

Scdo ſubditos docendo ꝛ obſeruari faciẽdo Deut.vi.Narrabiſqꝫ ea filijs tuis ꝛc.Exemplum de Tobia qui filium ſuum ab infantia docuit timere deũ.Unde tenetur homo filios erudire ad ſalutem ꝛ corrigere peccantes:alr̃s ſimul cum illis dãnabitur.lxxxvi.di. Facientis inquit culpam habet qui cum poſſit negligit emendare. Tertio opere implẽdo. Non enim ſufficit ſcire niſi impleantur.

Quarto de tranſgreſſione penitẽdo Mat.iiij.penitentiam agite ꝛc. R Quinto in obſeruantia perſeuerare intendendo Matt.xxiiij.Qui perſeuerauerit vſqꝫ in finem hic ſaluus erit.Idcirco deus decalogũ dedit deſcriptum in lapidibus ad ſignificandum ꝙ firmo propoſito ſint in corde ſcripta vt nulla deleat obliuio:nulla frangat tentatio ꝛc.

Sed di.Cur deus tam dure vult agere cuꝫ homine vt ſi quadraginta annis vel vltra ſeruauit homo precepta ꝛ iam declinat a perſeuerantia ad vnicam tranſgreſſionem: totum ſeruitium priſtinum perdit.Quis reguꝫ crudelium faceret vt pro vno impudico aſpectu mulieris ſeruum ſuum a multis annis ſeruientem ſalario priuaret ꝛ carceri ppetuo mancipaSet.Certe nec ſoldanus faceret. Sed ad hec reſpondetur ſm ſanctum Uincentiuꝫ de valentia tali exemplo. Si rex tibi committeret filiam cuſtodiendam:quam a multis annis cuſtodiſti ꝛ iam ipſam proſtitueres latroni:nonne mortem acerbam demereretis.Itẽ ſi committeret rex tibi precioſiſſimas res in ciſta portare vſqꝫ ad intra domum:ꝛ tu a maxima diſtantia portaſſes ꝛ iam prope domũ proijceres furibus rapiendum ꝛc.Sic in ꝓpoſito. L

Circa tertium de ſaluifica

impletionis fructificatione.nota multos fruct⁹ex ſcripturis. Primo qꝛ amicus dei talis efficit̃ Joã.xv. Scdo qꝛ benedictioneꝫ dei multiplicẽ conſequitur Deut.xxviij.c.Si cuſtodias oĩa mãdata eris benedictus in ciuitate:in agro:ingrediens egre.ꝛc. Tertio qꝛ celeſtẽ beatitudinẽ ꝓmeret̃ Prouerb.xix. Qui cuſtodit legẽ btũs. Quarto qꝛ deo habitaculũ reddit̃:ps Joã.xiiij.Siquis diligit me ſermonẽ meũ ſer.ꝛ ad eum ve.ꝛ man.ꝛc.

Quinto qꝛ oratio eius exaudit̃.Aug.de opere monach.Citius exaudit̃ vna orõ obedientis ꝙ decẽ milia cõtemnentis. Sexto qꝛ flagella ſibi cauent̃ Eccĩ.viij.Qui cuſtodit pceptũ nõ experiet̃ quicꝙ mali. Septimo qꝛ pmijs ditabit̃ in celo. Pro exẽplo notemus ꝙ dicit deus Exo.xv.pcepta ſeruantibus nõ inducet plagas egypti:ſed nõ obſeruantibus oẽs inducet:vt dicit Hiero.ĩ glo.collat̃.Exoď.xx.intelligẽdo ſaltẽ ſpũaliter. Prima aũt plaga eſt aque in ſanguinẽ cõuerſio:ꝛ hec ſignificat pctã grauia que vocantur ſanguines in ſcriptura.Scdo eſt ranarũ plaga ſignificãs hoĩdũ inferni cibũ.Tertia eſt muſcarũ.i.demonũ inſultus.Quarta eſt vlcerũ,i,corporaliũ infirmitatũ,Quinta ſcyni

ſum.i.remorſus cōſcientie qui eſt vermis in ferni. Sexta plaga grādo occidens.i.iudicij ſentētia. Septima locuſtarū que breui volatu ſignificant breuē vitā. Octaua occiſio pecoꝝ ſignificās brutalē mortē ſine sacrīs. Nona tenebrarum.ſ.exteriorum ⁊ interiorum q̄ ſunt in inferno. Decima occiſio primogenitorum.i.mors eterna anime in gehenna. O ergo peccatores pertimeſcite de tot malis que ſequentur ſuper vos niſi penitentiam egeritis. Rogemus ergo dnm Jeſum ⁊c.

¶ Feria.iiij.poſt dn̄icaꝫ de paſſione. Sermo xlj. de diligēti obediētia p̄ceptoꝝ ⁊ malo inobediētie vel accidie in p̄ceptis implendis

Oues mee vocē meā audiunt ⁊ ſequuntur me: ⁊ nō peribunt ineternum Joā.x. ⁊ in euāgelio hodi: ¶ Verba ſunt ſaluatoris quibus inſinuat ſigna p̄cipua per que cognoſci poſſit homo q̄ ſit de numero ſaluandoꝝ ⁊ nō peribit in eternū. Primū ſignum innocētie: iō dicit. Oues q̄ ſunt māſueta aīalia ⁊ nō nocētia: vt di. Alchuinus. Sc̄dm ſignū fidei xp̄iane: iō addit mee. Nā Heb.xj. Sine fide impoſſibile eſt placere deo. Tertiū ſignū obediētie: iō dicit. Vocē meam audiunt.i.p̄ceptis meis ex aīo obediunt. Sic exponit Alchuinus. Unde Deut.xxx. Elige vt viuas ⁊ diligas dnm deū tuum: atq̄ obedias voci eius. Hec ibi qḋ pōt poni pro alio themate. Ad id Aug. ſuper pō. dicit. Sola obedientia tenet palmā celeſtem ſola inobedientia inuenit penā: tu qui veraꝫ requiem que poſt hanc vitā xp̄ianis p̄mittitur queris: etiā hic eā inter huius vite moleſtias ſuauē guſtabis ſi p̄cepta implere dilexeris. Hec ille. Sed qm̄ plurimi ex malicia vel negligentia accidie tranſgrediunt̄: ꝓpterea quartū ſignum datur penitentie: ideo addit xp̄s dicēs Et ſequunt̄ me.ſ.in cruce pnīe portanda: ſicut ⁊ xp̄s crucē pro nobis ptulit pnīam agendo pro pctīs nr̄is. O ergo hō ſi vis vitā eternam ⁊ non perire obſerua hec ſigna de q̄bus in euang. Itaq̄ de diligēti impletione p̄ceptoꝝ contra hmōi accidiaꝫ tria myſteria declaremus in hoc ſermone.

Primū dr̄ amoroſe inductionis.
Sc̄dm dr̄ periculoſe inobeditionis.
Tertiū dr̄ dulcoroſe facilitationis.

¶ Circa primum de inductiōe amoroſa ad obediēdū diuinis p̄ceptis ⁊ diligēter implēdū. notādū q̄ plures rōnes inducunt̄ ad id. Pria rō dr̄ mādāc.ſ.dei maieſtas. Quāto em̄ p̄cipiēs eſt altioris maieſtatis: tāto ſibi pre alijs obedire debēt ſubditi: alr̄s penā incurrent: ſed deus eſt infinite maieſtatis ſup oēm dn̄atū: ergo ⁊c. Vn̄ Exo.xx. qn̄ deus p̄cepta dedit p̄miſit quoddā p̄ambulum di. ſic. Ego ſum dn̄s deus tuus nō habebis deos alienos: ⁊ ſic de alijs p̄ceptis ꝓſeq̄tur. q.d. ſm̄ Lyrā. Ego ſum dn̄s totius mūdi p gubernationē: deus ꝑ creationē: tuus per ſpālē tui electionē p̄ ceteris pp̄lis ad meum cultū vt obedias mihi.ſ.tu xp̄iane: ⁊ diligas me: q: redemi te de ſeruitute diaboli ꝓprio ſanguine meo in cruce ꝓ te fuſo tanq̄ iſrael de domo ſeruitutis pharaōis. Et ideo ꝓpter iſta debes ſollicite ſeruare mādata. Proinde Aug. li.ij. cōfeſ. ⁊ di.viij.c. Que ꝯ dicit. Generale pactū legis eſt hoīes obtēperare regibꝰ ſuis: quāto magis deo ad ea q̄ iuſſit ſeruiendū eſt. Sicut em̄ in ptātibus ſocietatis hūane maior ptās minori ad obediēdū p̄ponit̄: ita deus oībus. Hec ibi. Et ſic pꝫ q̄ cōtra dei p̄cepta nulli dn̄o eſt obediēdum. Sc̄da rō dr̄ acceptoꝝ ⁊ bn̄ficioꝝ largitas. Nam a deo accepimus aīaꝫ ⁊ corpus ⁊ oīa bona q̄ habemus: ⁊ ſingulis diebus ⁊ horis ab eo ꝯſeruamur viuimus ⁊ fouemur. Ideō ꝓ gratitudine tenemur ſemꝑ ei obedire. Vn̄ Ber. Dignū ⁊ iuſtū eſt ſemꝑ deo ſeruire qui nūq̄ ceſſat nobis bn̄facere. O ieſu bone dignus plane eſt morte q̄ tibi recuſat viuere. Hec ille. Exēpluꝫ huius cape in xp̄i cruce: q: xp̄s pepēdit ꝓ nobis ⁊ mortuus eſt in cruce habente modū figure.x. que lr̄a.x. decē ſignificat: ⁊ ſic decalogū ſeruādū xp̄ianis inſinuat. Tertia rō dicit̄ p̄miſſoꝝ bonoꝝ p̄mioſitas: ⁊ cōminatarū penarū euadēdi libertas: q: obediētia meret̄ p̄mia tp̄alia ⁊ eterna. Inobediētia v̄o penas tā tp̄ales q̄ eternas Eſa.j. Si audieritis me dicit dn̄s bona terre comedetis q̄ ſi non audieritis gladius deuorabit vos: patet etiam in nouo teſtamento. ¶ Sed queritur q̄re deus in nouo teſtamento promiſit preceptia ſeruantibus eternalia: ſed in veteri teſtamento promiſit tp̄alia. Reſpōdetur ſm̄ doc. q̄ primo ꝓpter prefigurationē: q: vetus teſtamentū fuit figura noui: ⁊ ſic per illa temporalia bona.ſ. per terram promiſſionis fluentem lac ⁊ mel deus voluit rudi adhuc po

pulo veteri prefigurare bona eternalia. Ideo Apl's dicit φ oia in figura cõtingebant illis. Scdo ꝓpter verũ dei amorẽ: q: lex noua eſt lex amoris: verꝰ aũt amor eſt φ deũ nõ ꝓpter tẽporalia amemꝰ ſed ꝓpter ſeipm: ꝛ ſic ꝓpter deũ bona celeſtia q̃ramus potius. Tertio ꝓpter celeſtẽ remunerationẽ: q: iam in nouo teſtamẽto deꝰ ꝑ xpi paſſionem ſtatim nobis mouẽtibus retribuit eterna ꝛ celeſtia: nõ ſic aũt in veteri teſtamento qñ celo nõdũ aperto oẽs deſcendere habebant ad limbũ: ergo eis nondũ ꝓmittebanẗ celeſtia. ¶ Quarta rõ dr̃ obedientie ipſius ꝟtuoſitas. Nam ſi q̃ritur q̃ ſit inter ꝟtutes maxima ꝛ pre alijs meritoria. r̃ndetur ſm Tho. ij. ij. q. ciiij. φ virtutes theologice: q̃ deo ſm ſe faciũt aiam inherere ſunt potiores ꝟtutibꝰ moralibus quibus aliquid cõtemniẗ vt deo inhereaẗ. Sed .j. Corinth. xiij. ſcribiẗ. Sunt autem tria hec: ideſt tres ꝟtutes theologice: fides: ſpes: charitas: maior aũt horũ charitas: ꝛ ſic ipſa eſt excellẽtiſſima: ꝛ inter virtutes morales maxima eſt obediẽtia: q: quãto maius cõtẽniẗ vt deo inhereaẗ: tanto virtus illa eſt potior: ſed inter oĩa que cõtemnunẗ infima ſunt bona exteriora que facit ꝯtemnere paupertas: media ſunt bona corporalia q̃ ꝯtemnit caſtitas: maximum aũt bonũ eſt voluntas inquãtũ per voluntatem hõ oĩbus alijs vtiẗ. Et ideo ꝑ ſe loquẽdo maior eſt obedientie ꝟtus: que ꝓpter deũ cõtemnit ꝓpriã volũtatẽ: q̃ȝ alie ꝟtutes morales. Proinde .j. Reg. xv. Samuel ait. Melior eſt obediẽtia q̃ȝ victime. O ergo hõ diſce diligẽter obedire vt merearis ꝓmia vite.

¶ Circa ſecũdũ de inobedientie periculoſitate. nota φ periculoſiſſimum vitiũ inobediẽtie ꝓbaẗ. Primo: q: ſcriptura ipſaȝ grauiſſime ꝯdẽnat tanq̃ȝ idolatrie vitiũ ꝛ infidelitatis. j. Reg. xv. Quaſi ariolãdi peccatũ eſt repugnare: ꝛ qñ ſcelus idolatrie eſt nolle acquieſcere. ſ. dei preceptis. Propterea Greg. viij. q. j. c. ſciendũ. dicit. Sola eſt obedientia q̃ fidei meritũ poſſidet: ſine qua quiſq̃ infidelis eẽ ꝯuinciẗ: etiã ſi fidẽ tenere videatur. Ibi glo. dicit φ inobediẽtia hereſi cõparatur. Scdo q: in inobedientia facta bona quecũq̃ deus non acceptat: etiã ſi quis martyriũ ſuſtineret. Rõ: q: vera charitas cõſiſtit in obedientia ꝑceptorũ. Sine charitate aũt ſi quis tradiderit corpus ſuũ: ita vt ardeat non prodeſt. j. Cor. xiij. Unde inobediẽtis martyriũ nõ placet deo. Sicut exemplũ ponamus ex ciuilibꝰ legibꝰ: vbi hr̃ φ qui nõ obedit mãdato principis etiã ſi id qd̃ facit ſit vtile ꝛ licitũ ac glorioſum: puta q: vincit hoſtes: tñ dȝ mori. ff. de re militari. l. deſertorem. Proinde narrat Ualerius lib. ij. c. iiij. ꝛ Aug. li. de ciuitate dei: φ Poſthumus habẽs filiũ nomine Antoniũ fortem ꝛ armis doctiſſimũ: qui cõtra mandatũ patris ſua ſponte egreſſus a cuſtodia caſtrorũ: cum hoſtibꝰ contra Romã bellantibꝰ confligẽs. illos deuicit ꝛ magnã victoriã reportauit. Sed princeps ipſe ſcȝ pater eiꝰ eundẽ decapitari iuſſit ꝓpter inobedientiaȝ: ne eius exẽplo ꝑceptũ cõtemnereẗ: ſic qui nõ obedit dei ꝑcepto etiã ſi bonũ faciat deo diſplicet. Tertio q: ardore gehẽne ſola inobedientia cruciat. Un̄ Bern. Nihil ardet in inferno niſi ꝓpria volũtas: tolle ꝓpriã voluntatẽ ꝛ nõ erit infernus. Hec ille. Sed ꝓpria volũtas eſt que nõ conformaẗ dei volũtati obediendo: ſm doctores. Quarto q: maledictionem ſibi multiplicat. iuxta illud Pſ. Maledicti q̃ declinãt a mandatis tu. ꝛc. Itẽ Deut. xxviij. Si nõ audieris vocẽ dñi vt facias oĩa mãdata: veniẽt ſup te oẽs maledictiones iſte maledictꝰ eris in ciuitate: maledictꝰ in agro: maledictũ horreũ tuũ: maledicte reliq̃ tue: maledictus fructus vẽtris tui: ꝛ fructus terre tue armenta boũ ꝛ ouiũ tuarũ: maledictꝰ ingrediẽs ꝛ egrediẽs. Hec ꝛ plura ibi. ¶

Circa tertium de facilitatione dulci queriẗ: q̃liter põt hõ facere vt ſibi ſit facile ꝛ dulce ꝑcepta oĩa obſeruare. Ad qd̃ r̃ndetur φ ꝑcipue quattuor ſunt quibꝰ id valet efficere. Primũ eſt amoris xpi accenſio eius paſſionem recogitãdo. vnde Grego. Si paſſio xpi ad memoriam reuoceẗ nil tam durũ qd̃ nõ equo aĩo toleret. Scdm̃ ẽ beatitudinis ſpes ꝛ expectatio de remunerãdo. Si eñi ſeruus libenter obedit regi ꝓ dando vno caſtro: quanto magis deo obediendum eſt libenter ꝓ dando celeſti regno perpetuo: Nam ſm Hiero. pericula maris vel itineris ꝛ laboris ſpes lucri compenſat. Exemplum de Abraam legitur Gen. xxij. c. φ deus valde difficile ſibi precepit vt ꝓbaret eius obedientiam: videlȝ φ immolaret filium ꝓpriũ. Itẽ vnigenitum. Itẽ iſaac miraculoſe ꝯceptũ in ſenectute: ꝛ quẽ diligebat ſumme. Itẽ vt occideret illũ gladio. Itẽ vt etiã holocauſtũ faceret ex illo. i. totum cremaret ad honorem dei ita φ de filio ſuo non remaneret niſi cineres qui ſtatim ꝑ flatuȝ venti. ſ. diſpergerenẗ: ꝛ tñ

ſm Ly.Abraã cõſtanter obediuit ſimiliter ⁊
Jſaac prĩ obediuit vt ligaref ⁊ occideretur
ad ipſius dei p̄ceptũ cũ poſſet reſiſtere tanq̄
iuuenis fortis annoꝝ triginta ſeni prĩ.Sed
quare:reſpõdent doc.ꝙ ꝓpter ſpem reſurre
ctionis future ⁊ remunerationis faciende a
deo per xp̄m:cuius paſſionem prefigurauit.
Tertiũ eſt ꝯſuetudinis inductio ſe frequẽ
ter caſtigando exẽplo apl̃i.j.Coꝝ.ix.Caſtigo
corpus meũ ⁊ in ſeruitutẽ redigo.ſ. obedien
tie. Quartũ eſt dãnationis tremefactio de
eternaliter cruciãdo.nã Eccs.vij.Qui timet
nihil negligit ⁊c.Exẽplũ habemus de vxore
Loth:q̄ ꝓpter inobediẽtiã verſa eſt in ſalis
ſtatuã dãnata.Jtẽ de Saul rege:quẽ deꝰpri
uauit regno ⁊ diabolo vexare ꝑmiſit ꝓpter
inobedientiã ⁊c.Rogemus ergo xp̄m ⁊c.

¶ Feria.v.poſt dñicam de paſſione. Sermo
xliij.de p̄ceptis pluribus datis contra que re
murmurant accidioſi.

FIdes tua te ſal
uã fecit vade in pace Lu.
vij.⁊ in euãg.hod. Verba
ſunt xp̄i ad Magdalenã:
ſm ſcripturas non oĩs fi
des ſaluat hoĩem ſed ſola
fides formata charitate:obſeruãdo.ſ.in fide
dei p̄cepta.Vñ dicif Deut.vj.Erit nr̃i miſeri
cors deus ſi cuſtodierimus ⁊ fecerimus oĩa
p̄cepta eius.Hoc põt poni ꝓ alio themate.
Proinde poſtq̄ xp̄s dixit.Fides tua te ſaluã
fecit:addidit:vade in pace: Pax eñ vera eſt
cũ dei voluntate concordare in p̄ceptis:ſm
Cirillũ. Unde reſtant adhuc de preceptis
dei tria myſteria declaranda contra accidio
ſos remurmurantes.
Primũ de plurali variatione.
Scdm de modali eruditione.
Tertiũ de exẽplari reuelatione. S

Circa primum de plura

litate p̄ceptorũ multi ſunt p̄ſertim accidioſi
qui ſepius murmurãt cõtra dei p̄cepta:⁊ di
cere ſolent. Quare deus dedit plurima p̄ce
pta hoĩbus.Nã cũ preuiderit deus ꝙ multi
hoĩes nõ ſeruabũt ſua p̄cepta.Meliꝰ(inqui
unt)fuiſſet nõ p̄cepiſſe ne exinde laqueũ pec
candi haberẽt:⁊ ꝯſequẽter inciderẽt in peri
culũ dãnationis. Sed ad hec reſpõdef ſm
Bona,ſup.ij.di.xvij.circa litterã,c,ſi.⁊ Alex.
in.iij.p.q.xxv.recolligẽdo: ꝙ ex p̄ceptis a deo
impoſitis nulla facta eſt hoĩ iniuria:imo fa
cta eſt magna vtilitas meritoꝝ ⁊ p̄mioꝝ am
plioꝝ ex obedientia illoꝝ.Quia aũt ꝯtrariũ ali
cui euenit ex inobediẽtia:h̄ eſt ex culpa ſua:
⁊ nõ ex dei p̄ceptis.Nã talis ex inobediẽtia
ſua cõuertit ſibi bonũ in malũ:ſicut impijs
⁊ peccatoribus oĩa bona cõuertunf in mala pro
pter ipſoꝝ illoꝝ maliciã ⁊ culpã:adeo ꝙ ipſe
peccatõr ſibimet ꝯuertit in malũ.nam teſte Pſ.
Qui diligit iniquitatẽ odit aĩam ſuã.Denicq̄
ꝓpter iſtius euẽtus p̄uiſionẽ nõ debuit deus
dimittere dare mãdata.Tũ q2 ex h̄ deus p̄ui
dit maius bonũ eliciẽdũ.ſ.iuſtitie manifeſta
tionẽ in dãnatione reproboꝝ:vt dicit Aug.
in Enchi.Tũ q2 ordo vniuerſi ⁊ decor iuſtitie
nõ dꝫ intermitti ꝓpter incõmodũ alicuiꝰ ſpe
cialis creature:ſicut nec cõuenit vt rex dimit
tat iuſtas leges ꝓ bono totius regni cõdere
cũ ſcit aliquos malefactores exinde punien
dos ꝓ trãſgreſſiõe. T Jtaq̄ decebat deũ
vt poneret p̄cepta ⁊ plura. Primo vt am
plioris obediẽtie meritũ maius acquiratur.
Si eñ nullũ foret p̄ceptũ:nec eẽt obediẽtia
nec meritũ obediẽtie. Scdo vt de diuina
volũtate hõ erudiaf in qua deo dꝫ eſſe ſubie
ctus. Nã exquo hoĩes ꝓni ſunt ad errorẽ tã
in intellectu q̄ȝ in affectu:⁊ h̄ ex corruptione
nature vel fomite:vel ex mala ꝯſuetudine:idõ
neceſſe erat vt daref lex p̄ceptoꝝ plurimorũ:
qua erudiref ⁊ noſceret hõ qualia mala ca
uere deberet tanq̄ dei p̄cepto ꝓhibita:⁊ qua
lia bona facere deberet tanq̄ȝ indicta:⁊ ad h̄
moueref affectus hoĩs amore ꝓmiſſiõis di
uine vel a ꝓhibitis retraheref timore cõmi
nationis.Et hãc rationẽ ponit Alex. vbi.ſ.
Tertio vt differentia inter obedientẽ ⁊ cõ
tẽnentẽ demõſtref:⁊ ſic iuſtitia illos p̄miãs
⁊ iſtos puniens manifeſtef. Quarto vt iu
riſdictio dñationis diuine ſup hoĩe oſtende
ref:in eo ꝙ deus p̄cepit hoĩ oſtẽdit ſe iuriſdi
ctionẽ ⁊ imperiuȝ habere ſup hoĩe in vita et
poſt mortẽ.Hec oĩa ex Bona.Vñ propter rõ
nes dictas deus in veteri lege dederat ſexcẽ
ta p̄cepta legalia:vt pꝫ per Aug.ad Janua
riũ.iuxta Rabbi Moy.Exẽpluȝ cape o hõ.
Quid cõferret tibi hr̃e ſeruũ ⁊ nil iuriſdictio
nis exercere per eũ vel in eo:nec in aliquo ti
bi obediret.Sic in propoſito. U

Circa ſecundũ de modo

eruditionis.notandũ ꝙ deus in p̄ceptis de
calogi inſtruit ⁊ erudit nos pluribus modis

ad ſalutē. Prio ſi ꝯſideramus ꝙ ſi ſcriptis
dei digito ſunt tradita. Dei digitus eſt ſpūſ
ſctūs q̄ fecit celū ⁊ terrā: ⁊ qui ſcribet electos
ſuos in libro vite: ipſe ſcripſit p̄cepta decalo
gi Deut.ix. Dedit mihi (inquit Moyſes) du
as tabulas lapideas dn̄s ſcriptas digito dei
Sed q̄re hoc: vtiq3 ad ſignificandū ⁊ inſtru
endū nos ꝙ quicūq3 vult aſcribi in libro vi
te: dz ſeruare hec dei p̄cepta exiſtēdo in grā
ſpūſſcti: h̄ eſt ſine oī pctō mortali. Sine eñ
grā nō ſufficit ad ſalutē decalogi obſeruātia
ſm genus operis. Nā dr̄.j.Tim.j. Finis p̄ce
pti eſt charitas de corde puro ⁊ cōſciā bona.
Et hec pbat Bona.ſup.ij.di.xxviij. Exēplum
de iudeis. Scd̄o ſi cōſideramus vbi ſūt de
ſcripta. Et nota ꝙ deſcripta ſunt in duab⁹
tabulis Deut.v. Nā ſm Aug. quē in hoc cōi
ter ſequuntur doc. catholici. In pˢma tabula
ſūt ſcripta tria pˢma p̄cepta q̄ ordināt ad deū
in ſcd̄a ſeptē p̄cepta q̄ hoiem ordināt ad pxi
mū. Sed q̄re hec: niſi ad docēdū ꝙ due ſunt
p̄ceptoꝝ oīum radices: ſ. charitas dei ⁊ pxi
mi. Et qꝛ deus habitat in celo: ſed pxim⁹ in h̄
mūdo. Idcirco p hec inſtruimur ꝙ qui non
obſeruat p̄cepta pˢme tabule nō meref habi
tare in celo vbi eſt deus: ⁊ qui non obſeruat
mādata ſcd̄e tabule nō eſt dignus habitare
in terra vel in mūdo iſto vbi pximus eſt: nec
in celo: qꝛ ꝯ dei p̄ceptū facit q̄ p̄cepit pximuꝫ
diligere: ⁊ per ꝯñs relinquit ꝙ habitet in in
ferno vbi eſt loc⁹ diaboli ꝑpetu⁹. X Ter
tio ſi ꝯſideramus quotiēs ſint ſcripta ⁊ data
Et ſcripta dicit ꝙ bina vice. Nam pˢmo data
ſunt in duabus tabulis lapideis que ꝓpter
pctā idolatrie filioꝝ iſrl̄ per Moyſen deſcē
dentē de ipſo mōte vbi fuerat cū deo ad radi
ces mōtis ꝓijciēdo ſunt ꝯfracte: ⁊ tandē ad
inſtar illarū alie facte ſūt due tabule p Moy
ſen dolate iterum digito dei deſcripte Exod.
xxxiiij. Sed q̄re hec: dicāt doc. ꝙ pˢme tabule
ſignificāt ſtatū humane innocentie: ſcd̄e aūt
ſtatū pnīe. Sic quoq3 p hec docemur ꝙ ſi cō
tingat tabulas. i. ſtatū innocētie frāgi p pctā
mortalia: debēt p̄cepta p pnīam verā repara
ri vt hō poſſit ſaluari. Eſt eñ iuris cōſuetu
do ꝙ inſtrumēta vetuſtate ꝯſumpta vel ali
ter lacerata: per manū notarij renouanf exē
plata eadē auctoritate cuꝫ originalibus. Ita
ſpūaliter eſt in ꝓpoſito. Vñ Aug. di. Pnīa re
parat innocētiā amiſſam ⁊ reducit in gradū
priſtinū. Quarto ſi ꝯſideramus q̄liter obli
gant ⁊ ſunt ordinata ad vitādū vniuerſa pec
cata. Nā Magr̄. iij. li. di. xl. in fine di. ſic. Au
diſtis decē chordas pſalterij vtriq3 ſexui im
poſitas: que charitate tāgēda ſunt vt vitioꝝ
fere occidanf. Hec ibi. Sup que Tho. in ſcri
pto eo. dicit ſic. Per decem chordas pſalterij
decē p̄cepta intelligunf. Sicut eñ Dauid ſo
no cithare ⁊ pſalterij ſpm̄ malū a Saul fuga
bat ⁊ vrſum ⁊ leonē interfecit. j. Regū. xvij.
Ita xp̄s decē p̄ceptis feras oīum mortalium
pctōꝝ in nobis occidit. Hec ex Tho. Y

Pro quo notandū eſt ſm Gerſon cancella
riū Pariſieñ. in cōpen. tracta. de decē p̄cept.
ꝙ in decalogo inquit fit effectiue ⁊ virtualis
ter oīs pcti mortalis ꝓhibitio. Prohibentur
eñ ibi ſeptē capitalia pctā. Et declaraf. Naꝫ
ſupbia ꝓhibef pˢmo p̄cepto: qꝛ ſupbia con
tēnit deū qui p̄cipif coli in pˢmo p̄cepto hu
mili obedientia ⁊ adoratione. Auaricia ꝓhi
betur ſeptimo p̄cepto. ſ. Nō furtuꝫ facies. Et
decimo. ſ. Nō cōcupiſces rem pximi. Luxu
ria ſexto p̄cepto. ſ. Nō mechaberis. Ira quin
to. ſ. Nō occides vbi ꝓhibef oē nocumentuꝫ
in pſona. Gula tertio. ſ. De ſanctificando fe
ſto: quo p̄cipif vt hō quieſcat i vltimo fine. i.
in deo: nec auertatur ab illo per delectatiōes
carnis vel mundi: ſed auertif per gulā. Inui
dia que libēter pximo detrahit ⁊ falſum te
ſtimoniū ꝓbibet ꝓhibetur octauo. ſ. Nō loq̄
ris falſū ⁊c. Accidia in diuinis tertio. ſ. Sab
bata ſctifices. In his aūt que ſūt ad pximū
quarto. ſ. Honora patrē ⁊ matrē ⁊c. Preterea
idem Cācellarius ibidē dicit ꝙ nō ſolū oē ca
pitale pctm̄: ſed etiā oē aliud mortale ꝓhibef
in pˢmo p̄cepto ⁊ ſcd̄o: qꝛ p̄cipif ꝙ deus ſup
oīa diligatur corde toto: ore: ⁊ opere: mortale
aūt contrariaf charitati: ergo cenſef ꝓhibitū
omne tale. O hō diſce hec. Z

Circa tertiū de exempla

ri reuelatione ſufficiat pro ppl̄i edificatione
Exēplum qd̄ legif in li. de paradiſo: videlꝫ ꝙ
quidā ſctūs pr̄ noīe Arſenius cū oraſſet deū
vt ſibi reuelaret hoīm mundanoꝝ ſtatū. Ec
ce raptus in ſpū vidit quēdā hoīem nudum
toto corpore: ſed tm̄modo habebat in capite
mitrā aureā: ⁊ ille nō eſt pmiſſus in celuꝫ in
trare ad cōſpectū dei: ſed dānat⁹ eſt. Angel⁹
autē dixit Arſenio. Iſte ſignificat xp̄ianos
qui fidē habēt tm̄ tanq3 mitrā aureā: ſed nu
di ab operibus que debuerūt ex p̄cepto face
re nō ſūt digni deo. Itē aliū vidit nudū tm̄
modo chyrothecas aureas habentem. Ange
lus dixit hūc largas elemoſynas feciſſe: ſed
qꝛ p̄ceptum non ſeruauit dānatus eſt. Item

tertiū vidit nudū tm̄ in calciamētis: ⁊ hunc dixit peregrinationes feciſſe: ſed p̄cepta non ſeruauit: ergo ⁊c. Itē quartū vidit nudū ſed angulū tm̄ aureū hr̄e in ſignū caſtitatis. Itē quintū vidit nudū ſed ſceptrū aureuz tenere manibus: ⁊ dixit hūc regnaſſe ⁊ viduas defēdiſſe: ſed ſine p̄ceptoꝝ obſeruātia. Vn̄ oībus talib⁹ excluſis de celo ⁊ dānatis. Ultimo vidit optime veſtitū ⁊ illū intrare celū ⁊ coronari ꝓ obedientia. O ergo hō cogita: q: xp̄s dn̄s vt tibi faceret coronā decē roſis vernantibus decoratā ꝓ decē p̄ceptoꝝ impletione: decies ipſe ꝓ te ſanguinē ſacrū fudit. Primo in circunciſione. Scd̄o in ſanguineo ſudore. Tertio in flagellatione. Quarto in coronatione ſpine. Quinto in manu dextra. Sexto in ſiniſtra. Septimo in pede dextro. Octauo in ſiniſtro. Nono in latere. Et tūc ſimul decimo in corde: vt dicit Ber. O ergo xp̄iane obſerua decalogū amore xp̄i paſſi vt merearis coronā ꝑpetuā. Rogemus ergo dn̄m ⁊c.

¶ Feria.vi.poſt dn̄icam de paſſione. Sermo xliii. de ſuperſtitiōibus quas cauſat accidia frigeſceñ. a fide vera.

Jeſus moritur⁹ erat ꝓ gēte vt filios dei q̄ erant diſperſi cōgregaret in vnū Joan.xi. ⁊ in euāg. hod. Ecce chariſſimi euangeliſta expſſe dicit ꝙ dn̄s ieſus idcirco erat moriturus ꝓ hoībus vt filios dei.i.electos ad vitā qui erāt p̄deſtinati: vt exponit Aug. Qui (inquit) diſperſi erāt per diuerſos ritus ⁊ ſectas ſupſtitioſas gentiliū: cōgregaret in vnū.i.in vnū fidē veram eccleſie. Sed q̄re h̄ niſi vt verus deus vnus vera fide ab oībus agnoſceretur ⁊ coleret: ſicut p̄cepit deus Exo.xx. Ego ſum dn̄s de⁹ tuus nō habebis deos alienos. Qd̄ pōt eſſe aliud thema ſer. Sz qm̄ diabolus multos heu decipit etiā xp̄ianos qui ſunt filij dei ꝑ adoptionē: vt diuerſas ſupſtitiōes erroꝝ ſectentur: p̄ſertim accidioſos frigeſcētes ab amore veri dei ⁊ eius cultu. Nā ⁊ xp̄m dn̄m tētādo de hoc diabolus dixit Mat.iiij. Oia.ſ.regna mundi tibi do ſi cadēs adoraueris me. Sed ꝯtra xp̄s dn̄s reſpōdit. Scriptū eſt Deut.vi. Dn̄m deuz tuū adorabis ⁊ illi ſoli ſeruies.ſ. cultu latrie. Qd̄ etiā pōt eſſe thema. A fortiori ergo diabolus temptat de hoc xp̄ianos: qm̄ vt.xxvi.q.v.c.nec mirum. Aug. dicit. Ad hoc diabolus ſemꝑ nitit̄ vt adoretur quaſi deus: ⁊ hoc ex odio ⁊ ſupbia contra deum. Proinde contra oēs ſupſtitioſos vt confringantur errores illorum ⁊ verus dei cultus amplectatur a chriſticolis: tria myſteria declarabim⁹ hoc ſermone de precepto primo decalogi proſequendo.

Primū de execrabili offenſione.
Scd̄m de mortali criminatione.
Tertiū de modali diuerſificatione. A

Circa primum de execratione pcī cuiuſlibet ſupſtitionis. nota ad id plures rōnes quare ſupſtitiones oēs ſint execrande. Prima ratio dicit̄ p̄ceptorie ꝓhibitionis. Nā deus primo oīm p̄ceptoꝝ ꝓhibuit ad ſignificandū eius grauitatez pcī: q: in hmōi attribuit̄ creature qd̄ debet̄ creatori vel pactū fit cū demone expſſe vel tacite: vt dicit Aug.ij. de doctri. xp̄iana. Pro declaratione notandū ꝙ deus benedictus poſuit tria p̄cepta obligātia hoīem quo ad ip̄m deum. Primo ſm̄ Aureo. idcirco: vt credam⁹ trinitatem ꝑſonarū in deo.ſ.patrē: filium ⁊ ſpm̄ſctm̄. Unde p̄mū p̄ceptū patuit de diuinitate que ꝑtinet ad patrē oīm dn̄m.d. Ego ſum dn̄s deus.ſ.verus ⁊ vnicus. Non habebis deos alienos. Scd̄m poſuit de veritate iuramenti in nomine dei: ⁊ veritas attribuitur filio q̄ ait. Ego ſum via veritas ⁊c. Ideoqꝫ ſecundū p̄ceptum poſuit ſic. Nō aſſumes nomen dei tui inuanu: hoc eſt ſm̄ qd̄ Hugo li. de ſacramentis dicit. Deum tuum in natura aſſumpta crede reuerendum in veritate loquele. Ideo notanter dicit: aſſumes: ⁊ deum tuum ⁊c. Tertium p̄ceptum poſuit de ſpiritu ſancto in quo habemus ſanctificari: recognoſcendo beneficia bonitatis diuine diceñ. Sabbata ſctifices. Scd̄o ideo poſuit deus tria p̄cepta de ſe vt eum colamus triplici virtute.ſ. vera fide: vera ſpe: vera charitate: nec auertamur ab eo corde idola credēdo: nec ore per nomen ſuum mentiendo: nec opere tēpore deputato: cultū debitum non exhibendo: ꝓpterea dedit talia p̄cepta: vt patet per Cācel. pariſieñ. in cōpeñ. tract. de p̄ceptis. Tertio ideo poſuit hec tria ſm̄ Tho.ſ. parte.ij. q.c. vt ſciamus ꝙ deo tribus obligamur: ſicut quilibet etiaz ſubditus tenetur principi hec tria. Primo fidelitatē ne honorē p̄ncipi debitū alteri deferamus: ideo precepit deus ne adoremus deos alienos. Scd̄o tenemur

reuerētiā ne iniuriā ꝓncipi irrogemus: ideo ſecūdo ꝑcipit nō peierare in noie dei. Tertio tenemur obſequiū debitum: ideo dicit tertio Sabbata ſctifices. Ad ꝓpoſitū. Supſtitio ſi ⁊ diuini ꝯ hec oīa grauiſſime peccāt fidem pactum ⁊ cultū diabolo dādo ipm reuerēdo ⁊ ſperādo ⁊ ei ſeruiēdo: ergo ⁊c. B Secūda rō dicit᷑ artis diabolice ⁊ inuentionis. Nā Aug. de vita xp̄i. ⁊. xxvj. q. ij. c. illud dicit. Omnes artes hmōi vel negatorie vel noxie ſuperſtitionis ex quadam peſtifera ſocietate hoim ⁊ demonū quaſi pacta infidelis ⁊ doloſe amicitie cōſtituta penitus ſunt repudiande ⁊ fugiende a xp̄ianis. Hec ille. Itē ibidez q. vij. c. non obſeruetis: idē Aug. dicit ꝙ qui ſuperſtitiones obſeruant ⁊ qui talib⁹ credunt vel eos ꝯſulūt: ⁊ interrogāt oēs tales fidem xp̄ianā negant ⁊ baptiſmū: ⁊ pagani ac apoſtate ac dei inimici ad dānatione eternā vadunt niſi pniam agant. Pro exemplo pono queſtionē. Unde eſt ꝙ femine maiori multitudine reperiūtur ſupſtitioſe ꝙ̄ viri. Et rn̄det ſm Alex. de ales. ij. p. ſūme. q. liij. ⁊ alios: ꝙ ſicut in paradiſo aggreſſus eſt diabol⁹ primo mulierē: vtpote que min⁹ habebat de rōnis diſcretione: ⁊ ſuā doctrinā per mulierem trāſfudit in virū: ita ⁊ modo mulieribus magis miſcet diabol⁹ colloquia deceptoria ſue artis. Tum qꝛ mulieres ꝓniores ſunt ad credendū diabolo: ſicut ⁊ Eua credidit ⁊ ſic ſeducta fuit a diabolo Adam aūt non credidit ſ; ꝓpter mulieres cōplacentiā tranſgreſſus ſit. vt dic. Magr̄ in. ij. diſ. xxij. allegādo Aug. Tū deniq; qꝛ mulieres minus pñt ſecreta celare ideo talē artem malam magis vult diabolus ſuggerere mulieribus vt ꝑ eas ꝑdat plures cōpares feminas edocēdo: ⁊ ſic ꝯſequēter ad viros diſſeminando. C Tertia rō diuine deteſtationis Pſ. xxx. Dñe deus ꝟitatis odiſti oēs obſeruātes vanitates. Ratio: qꝛ vſurpāt ꝓpriū dei. Nam ſcire cōtingentia futura ſoliuis dei eſt ꝓpriū ſicut ſcriptura Eſa. xlj. dicit. Similiter ſanare īfirmos ſine medicinis ⁊ remedijs naturalibus ſolius dei ꝓprium eſt: ſ; diuini per auguria ⁊ diabolica pacta volūt ſcire futura ⁊ occulta ⁊ ꝑ incantationes volunt ſupſtitioſi ſanare: ergo vſurpant id qđ eſt dei ꝓprium. C Exemplū legit᷑. iiij. Reg. j. ꝙ rex Ochoſias miſit ad cōſulendū deū acharō vtrū poſſit viuere de infirmitate ſua: ⁊ nūcijs occurrēs Helias ꝓpheta dixit. Nunqđ non erat deus in iſrael vt eatis ad ꝯſulendū beelzebub deū acharon: ꝙ̄obrē hec dicit dñs. De lectulo ſup quē aſcendiſti nō deſcēdes: ſ; morte morieris ⁊c. Sic erit ſimilibus alijs.

Quarta rō dicit᷑ horrēde punitionis. nā; lege diuina ꝑcipit᷑ principib⁹ Exo. xxij. Maleficos nō patiaris viuere ſup terram. ⁊ Deut. xiij. ſimiliter precipit᷑. Itē ꝯ conſulētes illos dicit dñs Leui. xx. Anima que declinauerit ad magos ⁊ ariolos interficiam eam de medio ppli mei. ⁊ Deut. xviij. Non ſit in vobis qui conſulat diuinos: ꝓterea omnes tales in futuro punient᷑ morte eterna. Deniq; lege canonica diuinus ⁊ maleficis ſi ſunt notorij eucharıſtia negat᷑. de conſe. di. ij. c. ꝓ dilectione. Inſuper ſi clerici ſunt: deponendi ſunt ⁊ oīa beneficia amittunt: ⁊ in monaſterio retrudēdi ſunt: ſi ꝟo laici excōicandi. xxvj. q. v. nō op; cum duob⁹ ſequē. c. Preterea tales ⁊ etia; ad ipſos recurrentes ſunt infames. vj. q. j. infames: nec admitti debent ad teſtimonium: vl' accuſationem. ij. q. viij. ca. quiſquis. Et oēs fautores ⁊ receptatores talium ac ſectatores ſunt in eternum damnabiles. xxvj. q. vij. non obſeruetis. Inſuper lege aulica ſunt concremādi igne ⁊ eoꝝ bona confiſcāda. C. de maleficis ⁊ mathematicis. l. nemo. ⁊. l. culpa. vbi etiā dicit᷑ ꝙ culpa ſimilis eſt tam ꝓhibita diſcere ꝙ̄ docere. Vñ tenent᷑ nedū deſiſtere ab hmōi: ſed etiā libros cōburere: aliter abſolui nō poſſunt: vt dicit᷑ in Angelica. O diabolicu; petm̄ ⁊c. D Ultima ratio ē ſtulte obſeruationis ⁊ ſupuacue credulitatis: qꝛ ꝟā efficaciā nō habet quecūq; ſupſtitiones ⁊ incātationes: ſed tm̄modo ꝑ tales deceptiones perdūt diaboli animas hoim. Vñ. xxvj. q. vij. ca. admoneant. Aug. dicit expreſſe. Admoneant fideles ſacerdotes pplos ſuos vt nouerint magicas artes incantationeſq; quibuſlibet infirmitatibus hominū nil remedij poſſe cōferre: nō animalib⁹ languentib⁹ claudicātibuſue: vel etiā moribūdis quicq; mederi: ſ; hec eſſe laqueos ⁊ inſidias antiq̄ hoſtis quibus hoiem decipere nitit᷑. Hec ibi. Vñ autē; cōtingit quādoq; effectum ſortiri dicemus in ſequentib⁹. Exēplum legit᷑ in legenda ſancti Sebaſtiani ꝙ Cromacius prefectus de infirmitate nunq; potuit ſanari idola plus ꝙ̄ ducenta adorando. Sed cum beatus Sebaſtianus ꝓmiſiſſet ſibi ſanitatem ſi tamen cōfringeret idola permiſit omnia confringi preter vnu; quod occulte reſeruauit. Cumq; nec adhuc ſanaretur ſic tandem ⁊ illo contracto ſanatus eſt a deo. Item legitur de ſancto Bernardo ꝙ cu; ipſe in puericia graui dolore ca-

pitis vexaret adducta eſt ergo incātatrix ſed Bern̄. mox exclamañ. reppulit eā: ꝛ ꝓpterea per dim cōtinuo ab omni dolore eſt liberatus. Hūc ſermonē feci ꝓlixiorē ad predicandum in feſto occurrenti. E

Circa ſecūdū principale

ſcʒ de mortali criminatione q̄ritur p̄mo: vtrū ſortilegia ꝛ ſupſtitionū oīm obſeruātia ſint ſemꝑ pctā mortalia: an in caſu aliq̄ ſint venialia. Rn̄detur ſm Hen. de Frimaria in preceptorio: alioſq; doct. theol. cōiter ꝙ gn̄aliter loquendo pn̄t talia fieri tripliciter. Primo ſic ꝙ ꝑ talia credat q̄s realiter aſſequi qđ intēdit: puta furti reuelationē vel alicuiꝰ amorē vel futuri ɔtingētis p̄cognitionē: ꝛ ſic eſt mortale. Scđo ſic ꝙ licʒ nō credat tamen vult experiri vtrū aliquid efficacie ſit in tali actu vel nō: ꝛ hoc etiā eſt mortale ſed minus primo dicto: q2 talis eſt dubius in fide. Dubius autē in fide eſt in fidelis ſm Aug. Tertio ſic ꝙ talia q̄s facit ex leuitate animi vel itētione ſimplici putādo fore hoc licitū: cū ibi nō appareat manifeſta inuocatio demonum vel pactio vel alicuiꝰ creature adoratio: nec credit nec expiri vult in talibꝰ: et ſic veniale pctm̄ eſt: niſi audiſſet fore hoc illicitū a p̄dicatoribus vel aliunde ſm Anto. F Secūdo queritur de diuina permiſſione. Cur deꝰ pmittit effectū ſortiri maleficioꝝ in aliquibꝰ hoīʒ. q2 vt Aug. xxvj. q. v. Nec mirū. dicit. Magice artes nil poſſunt efficere niſi aut iuſto iudicio aut pmiſſione dei. Rn̄det ſm docto. ꝙ p̄mo ꝓpter pctōꝝ punitionē vel purgationē. Vn̄ in coll. pa. Caſſianus dicit: ꝙ boni homines q̄ ſunt in charitate nō pn̄t ledi in aīa nec cogi in pctm̄ ꝑ demones ꝛ maleficos: ſed tātūmodo in rebꝰ corꝑe vel fama q̄tuʒ pmittūtur a deo ad eoꝝ meritū ꝛ ꝓbationē: vt patet in Job. Sed in malis habēt poteſtatē maiorē ꝓpter pctā ſua. Scđo ꝓpter animi implicationē. Nā ſm Tho. ij. ij. q. xcv. Ex caſu accidit primo ꝙ hō effectū ſupſtitionis expiat. ſed poſtmodū cū incipiūt aīm hoīes in hmōi implicare: multa ſic eueniūt deceptiōe demonū vt plus attrahātur ad obſeruādū ꝛ credēdū talia erronea: vt Aug. de doctrina xp̄iana dicit. Tertio ꝓpter fidei ꝓbationē. Deut. xiij. expſſe habet ꝙ tētat deꝰ hoīes ꝑ talia. ſ. vt appareat ſi firmi ſunt in fide et vere diligūt deū nō credēdo erroribꝰ ꝛ ſic ꝓbētur fore electi. Nā ex ꝑfidia hoīs fit vt effectū ſortiātur incantationes: ſed in fide ꝑſeuerantibus nil poſſunt efficere. Exēplū legit in ſpeculo exē. diſt. x. exēplo. xvj. ꝙ mulier q̄dā p̄cio dato cuidā ſortilego emit cōtra dolorē oculorū ſuoꝝ chartā ſcriptā ꝑ illū ſic. Demon euellat oculos tuos ꝛ ſtercoribꝰ impleat loca eorūʒ. Mira res: mulier perfidie credēs ſanata eſt. Poſtq̄ʒ autē audiſſet p̄dicātē ꝙ nil valerent hmōi charte illa reſtitit ꝯbis illius. Tūc p̄dicator accepit chartā illā ꝛ diſplicās eā vulgariter ſibi expoſuit ſcripta in ea. Mox illa ſtupēs penitētiā egit ꝛ decetero talibus nō credēs meliorē ſanitatē obtinuit. Sil'e accidit febricitāti cuidā ꝛc. G Tertio q̄rit de remediatiōe: qualia remedia valēt ad tollēda maleficia. Nā plures coniugati ſunt maleficiati q̄nq; vt teneāt odia inter ſe: vel vt nō poſſint cōiugale debitū ſibi reddere: vel vt mulieres aut vacce priuētur lacte. Et hmōi pn̄t facere demones ſi a deo pmittant: vt dic̄ Iſid. viij. li. Etymol. ca. ix. Ad hec rn̄det ſm Aureolū in. iiij. diſt. xxxiiij. ꝛ in Angelica: ꝙ maleficium non licet tolli per aliud maleficium: vt determinauit etiaʒ articulus Pariſien̄. quia ſic tolli non poteſt ſine peccato infidelitatis. Sed tamē ſi quis eſſet actu diſpoſitus ad faciendū maleficiū: poteſt aliquis vti eo ad bonū ſuū q̄uis indiſpoſitū vel nolentē non liceat ad id inducere. Et patet latius in Angelica. Proinde maleficia tollere modis nō ſupſtitioſis: non eſt pctm̄. Primo nāq; poteſt maleficiū licite deſtrui per licitū exorciſmus ꝛ adiurationes diuinas: per ſacra euangelia ꝛ hmōi. Secūdo per pctōꝝ cōfeſſionem et ſacramentoꝝ dignā ſuſceptionem. Tertio per elemoſynaꝝ ꝛ bonoꝝ operū pro pctis ſatiſfactionē. Quarto per ſanctoꝝ ꝛ religioſorū orationē ꝛ interceſſionem. Et ſic patet.

Sed di. Nonne excuſantur maleficiati dicen̄. ſe nō poſſe cōtinere a tali muliere: vel nō poſſe diligere ɔiugē: ꝛ hmōi. Rn̄det ꝙ nō excuſantur a pctō. Tū q2 volūtās hoīs nō poteſt cogi. Jaco. iiij. Reſiſtite diabolo ꝛ fugiet a vobis. Tū q2 poſſunt p̄dicta remedia facere ꝛ deus preſto eſt ſubuenire. D

Circa tertiū notandum

ꝙ diuerſi ſunt modi ꝛ ſpecies ſuperſtitionis de quibus requiritur cōfeſſio Vide ſm lr̄as huius dictionis Diuinatio. Primo enī fit demonē inuocādo: vt inquirēdo theſaurū latentē: ꝛ quocūq; modo cōiurādo. Secūdo incantādo ſiue hoīes vel ſerpentes ꝛ animalia ꝛc. Tertio viſiones ſomniādo. Pro quo

nota φ ſomnia fiūt pluribus ex cauſis: vt tra
ctāt doctores: ⁊ in Angelica ⁊ Antonina. Pri
mo aliqñ fiunt a deo vel a ſanctis angelis: et
tūc licet credere ⁊ futura ex hoc pdicere: ſi cer
tū eſt fore ex dei vel ſancti angeli reuelatiōe.
Scdo fiūt ex cauſis naturalibus intrinſecis
vel extrinſecis: hoc eſt ex aeris vel celeſtis in
fluētie diſpoſitione q̄ ſunt extrinſeca: ⁊ ſic de
intrinſecis pnoſticant medici ſine pctō: puta
q2 ſomniū volādi ſignificat abūdātiā ſangui
nis: natādi abūdātiaꝫ phlegme: ⁊ ſic de alijs.
Itē de extrinſecis: vt duꝫ eſt influētia pluuie
ſomnijs puidet. Nā ⁊ bruta ſudādo pcogno-
ſcūt hmōi. Tertio fiūt ex pcedēti cogitatione
vel ex caſu ſomniādo ptinētia ad fortunas vt
inuenire theſaurꝰ: vel φ occidat ab aliquo ⁊
hmōi: ſupſtitioſum eſt obſeruare: q2 vt pluri
mū immiſcet ſe diabolꝰ. Et q2 difficile eſt in-
telligere vnde pueniāt ſomnia: an ex deo vel
angelo vel diabolo vel ex caſu: ideo temerari
um eſt ea obſeruare credendo: ⁊ phibet ſcri-
ptura Deuterō. xviij. ¶ Quarto fit inuul
tuādo: hoc eſt infantē faſcinādo. Nā ſm Aui
cēnā: mēſtruate mulieris oculꝰ inficit aerē: ſi
cut ⁊ ſpeculū nouū cōtrahit impuritatē ex ta
lis mulieris aſpectu: ⁊ ſic infans tenellꝰ aerē
inſpirañ. inficit ⁊ ledit. Silr vetula vehemē
ter ad maliciā cōmota aſpectu venenoſo infi
cit puerū: demone coopante: ſm doc. Contra
hoc ſignū crucis cū oratiōe dñica ⁊ Aue Ma
ria ſepties dicere exptū eſt valere. Quinto
necromātiā exercēdo ⁊ hmōi ad pnoſcēdū fu
tura. Sexto augurādo: hoc eſt ex voce aui
um vel volatu: aut curſu animaliū: vel vlula
tu canū: aut occurſu religioſoꝝ infortunium
credēdo vel omen ex vbis hūanis ⁊c. Se-
ptimo chartas vel characteres vel breuia ſu
ſpēdēdo. Octauo inſpiciēdo ſiue cōſtella-
tiones p bona hora fortune: ſiue fata natiui
tatis: ſiue inſpiciēdo figuras que apparēt in
palma manꝰ: hec dr chyromātia. Si autē in
aqua fuſa cera vel plūbo dr hydromantia: ſi
in lapide vel terra dicitur geomātia: ſi i igne
pyromantia: ſi in aere aeromantia: ſi in oſſi
bus animaliū vel viſceribus: vt Cigani faci-
unt in capitis ſerpētis oſſe: auſpiciū dr. Hec
ex Antonina. Ultimo vt plura ſimul dica-
mus: obſeruādo quecūq̄ ſupſtitioſa vel ſorti
legia: vt inquirēdo res pditas: vel obſeruan
do dies egyptiacos: ⁊ queq̄ ſimilia. Exem
plum finale in Legēda de ſancta Juſtina vir
gine que ſigno crucis vicit oēs artes demo-
num. Rogemus xpm ⁊c.

¶ Sabbato poſt dñicaꝫ de paſſione. Sermo
xliiij. de homicidio ad quod cōſequi ſolet de
ſperatio filia accidie.

Cogitauerūt pri
cipes ſacerdotum vt ⁊ La-
zarū interficerēt. ſ. cū Jeſu
Joan. xij. ⁊ in euāge. hodi.
Mira iudeoꝝ crudelitas ⁊
malignitas in hoc apparet
(ſm Ly.) φ voluerūt nō ſolū Jeſuꝫ dei filiū
occidere: ſed ⁊ Lazarū quē deꝰ viuificauerat.
Per q̄s deſignātur pleriq̄ hoīes crudeliſſimi
q̄ occidūt primū ſine miſericordia: q̄nq̄ etiā
ſimul cū filio vel vxore vel aliq̄ de familia il-
lius. Ad qḋ ſequi ſolet dei iudicio deſpatio ⁊
impenitētia: q̄ ſunt peſſima pctā ⁊ filie acci-
die: ⁊ ſic cōſequēter ſequit eterna dānatio ſi-
cut factū eſt de iudeoꝝ pncipibꝰ: de quibꝰ hoc
euāge loq̄tur. Proinde de horrēdo homici
dij pctō qḋ deꝰ expreſſe phibuit Exo. xx. in de
calogo. ⁊ Matth. v. Nō occides. Qui aūt oc-
ciderit reꝰ erit iudicio: qḋ pōt eſſe aliud the-
ma. declaremus tria myſteria.

Primum dr deteſtationis.
Secundum dr modificationis.
Tertium dr punitionis.

Circa primuꝫ de deteſta-

tione ⁊ euitatione. Nota plures ratiōes ſm
ſcripturas ⁊ doc. Prima ratio: quia horrē
dū fore homicidiū natura īdicat. Nā ius na-
ture dictat. Qḋ tibi nō vis fieri: alteri ne faci
as: vt xps teſtis eſt Luce. vj. ⁊ ī decre. di. j. c. ſ.
Sed tu ⁊ oīs hō naturalr mortē fugit: ḡ alte-
ri nō iferas. Pro ſigno mirabili h̄ expiētia ⁊
natura teſtat φ q̄n q̄s pditorie vel occulte in-
terficit hoiem: ad homicide huiꝰ pñtiā de iſ
occiſo corpe ſolet ſanguis effluere: ſicut dicit
fore exptū Petrꝰ paduanꝰ ſup pbleu. par. vij.
pbleu. vj. Idē dr. Galienꝰ. vj. medicinaliū. ⁊
allegat cōmeſtor i ſumma vi. Certe hoc eſt ſi
gnuꝫ mirabile magni horroris naturalis in
hoīe: cū nō videamꝰ tale cōtigere i leone occi
dēte vrſum vel leonē aliū: nec in equo: nec in
ceteris aīalibꝰ. Sed vñ hoc: Cōmeſtor plures
rationes ponit: inter quas vnā narrat papi-
am φ fortaſſis alique gutte ſanguinis remā
ſerūt in occiſore: puta in gladio vel in veſte: q̄
naturali conformitate ſimilē ſibi ſanguinem
attrahit et educit: marie pcurāte diabolo vt
ſiniſtrā fidē hoībus ingerat: vel vt tali ſigno

viſo occidat occiſor in peccatis ſine cōtritio-
ne ꝛ ꝯfeſſione ab illis q̄ querunt vltionem ta
lis ſanguinis. Sed veriſimili⁹ (inq̄t) videtur
ꝙ ad deteſtationē homicidij deus velit hoc
ꝑmittere in occiſis. Nam cōiter hoc non fit
niſi cū quis ꝓditorie ꝛ occulte īterficit. Hec.
Cōmeſtor. Proinde nota ꝙ non ſufficit hoc
ſolū ſignū vt quis cōdemnet ad mortē tanq̄
homicida: ſed teſtes ſunt inq̄rendi ꝛ alia cer
tiora ſigna adhibenda ꝓ iudicio certo ꝛ iu-
ſto. Scd̄a rō q: vindictā a deo ꝯ̄ occiſorem
proclamat Geneſ. iiij. vbi dn̄s dixit ad Cain.
Quid feciſti? en vox ſanguinis fratris tui cla
mat ad me de terra. Nec mirum: q: maius eſt
hominē occidere apud deū q̄ omnia aīalia
occidere: ꝛ celum ſiderib⁹ ac terram arborib⁹
ꝛc. priuare: cum homo ſit digniſſimus p̄e oī
bus. ¶ Naȝ ſm̄ ſcripturas quattuor pec
cata ſunt clamātia ad deum ꝓ vindicta faciē
da. Primum vox ſodomoruȝ. Scd̄m vox ſan
guinis. Tertium vox oppreſſoruȝ. Quartum
merces detenta laboruȝ. Pro exemplo po
namus qđ etiam Ariſtoteles ꝓpterea lib. de
ſecretis ad Alexādrum dicit. O Alexāder mo
nui te frequēter ꝛ adhuc moneo: vbiq̄ parce
ſanguinem fundere humani generis ꝛ caue
quantū potes: q: ſoli deo conuenit qui nouit
ſecreta cordiuȝ digna morte. Noli igitur tibi
aſſumere diuinū officiū. Hec ſi ſeruaueris: re
gnū tuū durabile erit. q. d. alioq̄n ꝓ clamore
ſanguinis vindictā a deo excipies ꝛ regnum
perdes. Tertio q: ꝯ̄ deū ꝛ xp̄m ac b̄tōs in-
iuriā maximā irrogat dū q̄s ꝓximum necat.
Declarat. Primo: deo patri: q: hominē factū
ad dei imaginē deſtruit: ꝛ diaboli imagineȝ
homicida in ſeip̄m aſſumit. Nam Joan. viij.
ille ſcȝ diabolus homicida erat ab initio ſcȝ
mundi: q̄i primos parentes occidit: ſic ergo
homicida: diabolicus fit imitando. Secūdo
xp̄o filio dei: q: xp̄ianus oīs eſt frater xp̄i ꝛ
membrū xp̄i: vt dicit Ap̄lus: ꝛ ſic talis peri-
mit fratrem xp̄i ꝛ eius membrū: quō ergo an
te cōſpectum xp̄i ſtabit in iudicio. Tertio ſan
cto ſpiritui: q: eius templuȝ deſtruit. j. Cor.
iij. Uos eſtis tēplum ſpūſſcti: qui aūt dei tē-
plū violat diſꝑdet illum dn̄s. Quarto ange-
lo cuſtodienti qui deberet ꝯ̄ſeruare illum: ꝛ
conſequēter omnibus angelis: q: oēs optāt
bonū homini. Preterea iniuriam facit beate
virgini: que eſt mater omnis xp̄iani: ꝛ oībus
ſctis qui ſunt fratres nr̄i in deo. Un̄ exēplum
legit. ij. Reg. x. ꝙ etiam ip̄i Dauid ſancto ꝛ li
cite hoīes plurimos occidēti deus dixit. Nō
edificabis mihi domū eo ꝙ ſis fuſor ſangui-
nis: h̄ in ſignū diuine deteſtatiōis homicidij.

¶ Circa ſecundū de mo
dificatione querit: vtrū homicidium poſſit
aliquo mō fieri ſine pctō. Et r̄ndet ſm̄ doct.
breuius recolligendo ꝙ homicidiū pōt fieri
non ſolū ſine pctō: ſed etiā cū merito ex diui
no precepto. Nam vt dicitur Cācellarius pari
ſien. in cōpen. trac. de decē preceptis. Deus q̄
ꝓhibuit di. Non occides: loquit ꝑſonis pri-
uatis que nullā habēt iuriſditionē vel aucto
ritatē occidendi idē deus ꝑcipit occidere le-
gi vel miniſtro iuſticie di. Exod. xxij. Malefi
cos nō patiaris viuere. Unde iudex ſm̄ legē
occiden. hominem: dūmodo non deſit iuſtus
ordo. ſ. iudicij quē lex ſtatuit: nec deſit iuſta
cā: ita ꝙ merec ex peccato occidi nec deſit iu-
ſtus anim⁹ vel intentio. ſ. vt nō ſit liuore vin-
dicte ſed amore iuſticie: tunc nō peccat ſȝ me
retur. Hec ex Angelica. Nam ſm̄ Tho. ij. ij. q.
lxiiij. occidere malefactorē ordinat ad bonuȝ
ꝛ ſalutem toti⁹ cōmunitatis: ideo ad id illū ſo
lū pertinet cui cōmittit cura cōitatis ꝯ̄ſeruā
de. Sicut ad medicū ꝑtinet ꝑcidere mēbruȝ
putridū q̄n ei cōmiſſa eſt cura totius corꝑis.
Un̄ ꝓpria auctoritate nec iudeū nec paganū
nec hereticuȝ lȝ occidere: ſȝ iudicio iuſto. ¶
Sed de homicidio extra iudicium. Notā
dum ſm̄ doctores ꝛ Cancel. alioſq̄ ꝙ poteſt
fieri pluribus modis vt peccet q̄s in hmōi:
vel venialiter vl̄ mortaliter. Primo animo
ſolum volendo: ꝛ hoc quandoq̄ ſolo odio. j.
Jo. iij. Qui odit fratrem ſuum homicida eſt.
Item quādoq̄ firmo occidendi ꝓpoſito: ſi-
cut eſau voluit ipſi iacob: hec mortalia ſunt.
Scd̄o v̄bo: ꝛ hoc fit q̄nq̄ ꝑcipiēdo: q̄nq̄
ꝯ̄ſulēdo mortē alicuius ſine lege: ſicut Cai-
phas de xp̄o occidendo: q̄nq̄ falſe teſtifican
do ꝯ̄ aliquē: q̄nq̄ ꝓdendo: ſicut fecit. Dauid
vrie: ꝛ Judas xp̄o. Itē q̄nq̄ fit detrahendo:
vt in ſer. de detractione. Hec mortalia ſunt ꝛ
confitenda. Tertio opere vel facto. Et hoc
fit q̄nq̄ venenū ſterilitatis ꝓcurando: vel cō
ceptū fetum ſuffocādo: vel potum aut medi-
cinā talē dando vt non poſſit talis ḡnare aut
ꝯ̄cipere vel naſci ſoboles cōcepta: oēs hmōi
peccāt mortaliter. Nec excuſat timor ſcādali
de hoc ꝙ adulteriū vel fornicatio alicui⁹ par-
tu manifeſtat. De irregularitate aūt quia ſi
ꝑtinet ad populuȝ: ideo hic non curo agere.
¶ Quarto cauſam dando: puta quādo mu
lier cauſam dedit vt abortiret: operaȝ dando

rei illicite.ſ.ex nimia ingluuie vel nimia ſtrictitudine veſtiū laſciuarū: aut ſaltu in choreis vel ludis:vel longo balneo nimis calido: aut grādi labore. His eñi ſm Alb.x.li.de aīalib⁹ accidit aborſus. Sic etiā viri ⁊ mulieres rei ſunt homicidij:qr luxuriant cū impgnatis. Nā dicit idē Alb.ix.de aīalib⁹ ꝙ ꝑſertim poſt octauū mēſem cōpletū coit⁹ cū impgnata aborſum facit. Deniq̄ʒ viri rei ſunt homicidij q̄ pcutiunt impgnatas. Quinto iprouiſo caſu:⁊ tūc cū nō ſit volūtariū excuſat ſi dabat operā rei licite puta dū edificat domum: vel pcidit arborē:⁊ ibi caſu lapidis vel ligni aliqs interijt:ſi diligētia debita nō omittit quicq̄ʒ de cōtingētib⁹:excuſat:alˢ dādo operam rei illicite nō excuſat a pctō:vt pʒ ex pie dictis. Vñ parentes qui collocant filios tenellos iuxta ſe nō excuſant illos opprimendo.ij.q.v.Cōſuluiſti. Niſi forte ita pauperes eſſent ꝙ nō poſſent illos pānis fouere cōtra frigus. Hec Angelica. Sexto iuſto bello: vt pugnando contra paganos vel hereticos vel defendendo ſe ab eo qui vult occidere in neceſſitate ineuitabili excuſat:ſecus ſi poterat euadere. Septimo ſpūaliter occidēdo. Hoc fit q̄nq̄ʒ cogendo ad peccandū aliquem: q̄nq̄ʒ malo exēplo ſcandalizando. Itēʒ mala docendo. Ultimo fit omittēdo.ſ.cū poſſes liberare ꝓximum a morte: ptʒ.di.lxxxiij.§.ſ. Unde Anto.parte.ſ.ti.xiiij.§.ix.allegās glo. ſup ex dicta di.lxxxiij.dicit:ꝙ medici tenetur mederi infirmis pauperibus:immo etiā medicinas emere ſi poſſunt:cum aliter de ſalute illis prouideri non poſſit:alˢ peccant. Similiter q̄ non ſubueniunt in extrema neceſſitate indigentibus homicide reputant:vt dicit Amb.lxxxvj.di. Nō ſatis. Paſce fame morientem ſi non pauiſti occidiſti. Hec in Antonina.

P

Circa tertiuʒ nota ꝙ punitur homicidiū.

Primo pena legali:vt pʒ in ve.⁊ no.teſt. Mat.xxv. Oīs q̄ accipit gladium gladio peribit. Et inſuper in lege ciuili ⁊ gentili patet. Scđo pena canonicali.ſ. irregularitate:⁊ reſtringit ad ſatiſfaciēduʒ: alˢ nō abſoluit. Tertio pena diuinali:⁊ patet in Cain qui occidit Abel. Itē in Achab ⁊ Ieſabel quorum ſanguinem canes linxerunt in loco vbi occiderunt Naboth.iiij. Reg.ix. Itē in iudeis xp̄m occidentibus. Ultimo pena gehēnali ſm ſcripturas. Hec ſufficiant Rogemus xp̄m ⁊c.

¶ Dñica Ramiſpalmarū mane. Ser.xlv.de accidia vel negligentia confeſſionis ⁊ cōmunionis faciende ex pcepto eccleſie.

EUntes diſcipu

li fecerūt ſicut pceperat illis Ieſus Matth.xxj.⁊ in euāg.hodierne ſolēnitatis In quo docemur chariſſimi ꝙ nō xp̄iani libēter faciamus oīa pcepta dñi Ieſu:vt ſic ſcimus boni diſcipuli ipſius ⁊ ſic nullū pceptū negligamus:ſed heu multi ſūt pigri ad faciēdū confeſſionē:cōionē ⁊ verā pnīam:que tñ pcepit dñs Ieſus. Cōtra q̄s euāgeliū h̄ di.ꝙ diſcipuli depoſuerūt veſtimēta ſua ponētes ſup aſinā ſub Ieſu:plurima etiā turba ſtrauerūt veſtimēta ſua in via corā Ieſu. Sicut Ly.dicit ſup Caſi.p veſtimēta ſignificant modi viuēdi. Qui ergo nō vult deponere vitia in confeſſiōe ⁊ ꝓpoſito finē eis ſtatuēdi:talis non honorat xp̄m:ſed potius dehoneſtat in ſe denudādo ⁊ crucifigēdo ipʒ. Itē alij ſternebāt ramos oliuarū ⁊ arboꝝ flores corā Ieſu. Dicit aūt Chryſ.ꝙ bone voluntates ⁊ ſctē affectiones ſunt ſuaues corā deo quēadmodum odoriferi flores. Hos ergo flores non ſternit xp̄o qui negligit deuota opera ⁊ orōnes ⁊ recogitationē paſſionis xp̄i ac pnīe actus. Deniq̄ʒ turbe pcuntes ac ſequentes clamabant xp̄o. Bñdictus qui venit in noīe dñi. Hoc faciunt ſpūaliter ⁊ ſacramētaliter boni xp̄iani xp̄m venientē in ſe in eucariſtia digne ſuſcipientes vt tenent ꝓ futuro paſca. Sed mali ad hec pigri p accidiā mortalē xp̄i paſſioneʒ renouant.iuxta illud Heb.vj. Rurſus crucifigētes xp̄m in ſeipſis. Itaq̄ʒ hodie etiā paſſio xp̄i legitur:vt pateat clarius quō xp̄ʒ quē boni honorant mali ſuis opibus ignominioſe dehoneſtant cū iudeis. Proinde de accidia cōfitendi ꝑſertim ⁊ cōmunicandi ac peniten di veraciter que facere pcepit Ieſus:⁊ eccleſia ſtatuit ꝓ his tribus tria myſteria declaremus pro ſermone.

Primū de accidie hmōi deteſtatione.

Scđm de eucariſtie negligēti ſūptione.

Tertiū de ſumēdi indigne vel omittēdi punitiōe.

Itē aliud thema p ſe ꝓ ſer.iſto Eccs.vij. Qui timet deuʒ nihil negligit.ſ.qr nō dimittit neceſſaria ad ſalutē.

Q

Circa primum de deteſta

tione accidie. notādū ꝙ plures tradūtur ad id rationes quare accidia in quocunqȝ bono opere ad ſalutē neceſſario pſertim de penitē do ꝛ cōmunicādo deteſtabilis ſit cuilibet.

Prima rō dr artiſſime obligatiōis: qꝛ mul tū ſtricte obligauit nos de⁹ ad ſeruiendū ſibi ſollicite ꝛ ſtudioſe in omni bono ꝛ pcepto: et hoc p oēs modos quib⁹ poteſt qs alteri obli gari. Nā. ff. de obli. Et inſti. quib⁹ modis con trahitur obligatio: habeť ꝙ vn⁹ poteſt alteri obligari qñqȝ litteris: qñqȝ vbis: qñqȝ rebus accommodatis: denicqȝ qñqȝ pcījs datis. Dis oibus modis obligati ſum⁹ deſeruire deo in oibus. Primo litteris tāꝙ inſtrumētis obli gatorȳs obligauit nos deus. ſ. litteris legis nature q̄ dictat in anima ꝙ ſup oīa deū dili gam⁹ ꝛ ei obediam⁹. Itē litteris legis veteris ſcripte ꝛ litteris legis euāgelice ꝛ legis eccle ſiaſtice. Vñ accidioſus offendit ɔtra pdictas leges. Scđo vbis obligati ſumus in baptiſ mo pmittēdo abrenunciare ſathane ꝛ oibus opibus eius: ergo fidē frangit peccator. Ter tio rebus accōmodatis. Nā dedit nobis de⁹ animā ꝛ corpus ꝛ omnia bona mundi nobis vt deo ſeruiamus non diabolo. Quarto pcio dato p noſtra redēptione. ſ. ſanguine filȳ dei Ideo. j. Cor. vj. Empti eſtis pcio magno glo rifi. ꝛ por. deum in cor. ꝛc. Bern. Ve mihi ſi in gratus fuero: ve ſi penitētiā nō égero: qꝛ req̄ retur ſup me ſanguis ille iuſtus qui effuſus eſt p me in terra. R Scđa ratio dicitur periculoſe incurſionis. Nam ſignū eſt ꝙ talia neceſſaria ſalutis negligētes ruūt multipli citer in pericula dānatiōis eterne. Ideo Apo ſtolus de talibus Heb. ij. dicit. Quō nos effu giemus dānationē ſi tātā neglexerim⁹ ſalutē q. d. nullo mō. Declarať p ratione: qꝛ negligē tes ɔfiteri ꝛ cōicare pñt faciliter morte inopi nata mori vel loquelā amittere exiſtentes in mortali in quo decedeñ. omnino habet dāna ri. Itē qꝛ multa pctā ex dilatiōe obliuiſcētur obliuio aūt craſſa nō excuſat a talib⁹ ſm Ray mū. ꝛ doc. Denicqȝ tales ſunt in piculo iudi cȳ: qꝛ pbātur plus dilexiſſe caligas ꝛ ſotula res qȝ animā. Cū eñ illas quotidie a luto mū dare velit aiam vix p annū ſemel mūdāt: ꝛ ſic iuſto dei iudicio dānātur. Vnde Bern. O ni mia inſania hoīs ſordes pudet abſtergere: ſcȝ in cōfeſſione ꝛ nō pudet cōtrahere: abſtergiť caliga ꝛ cōtēnitur anima. Hec ille. Augꝰ. etiā ait. Rogo te ppone aiam tuā calige tue: ſalꝰ in emēdatione. Preterea patet hoc exemplo. Narratur quidē in Antoñ. pte. ij. ti. ix. ca. xiij. ſ. iij. ꝙ legitur in vitaſpa. de quodā bono vi ro qui erat virgo ſed tardus ad confeſſionē. Vñ in infirmitate vidit xpm iudicare mūdū: et cū iudicaſſet plures ſm opera ſua vētū eſt ad ipſum ꝛ accuſatus eſt de tarditate confeſ ſionis ppter qđ ſentētia data eſt ꝙ traheret ad penā: ſed beata virgine intercedente p eo qꝛ ſibi fuerat deuotus: fuit ſententia mutata vt illa vice parceretur ei: ita tñ ꝙ de cōfeſſio nis tali pigritia ſe emendaret. S Tertia ratio dicitur ruinoſe criminationis. Qđ oſtē ditur primo ex pcreatione ſcȝ vitioꝝ. Nā ma ter hec accidia gignit vitia multa ruinoſa: pſertim negligendo cōfeſſionē ꝛ cōmunio nem ſcȝ ipſaȝ deſperationē que eſt culpa dia bolica: ꝛ alia grauia de quibus. ſ. eius filiab⁹ pro breuitate alio ſermōe dicemus. Sed hic ponam exemplum quod narrat quidam do ctor theologie vienneñ. ꝙ Rome cuſtos ec cleſie ſancti Petri petiuit beatum Gregoriū papam vt in craſtino feſti omnium ſanctoꝝ per ſe vel per alium miſſam pro anniuerſario cuiuſdam ciuis qui dotauit ibidem vnum al tare vbi ſepultus eſt ꝛ ordinauit miſſam per petuam. Cumqȝ ſanctus Gregorius miſſaȝ di ceret. Requiem eternaȝ dona eis domine ꝛc. vox celitus ſonuit dicens. Non faciam. Sed dubitans ſi hoc eſſet a deo vel diabolo. Itera uit ergo papa. Requiem eternam ꝛc. iterum inſonuit Non faciam pro iſta anima damna ta. Cumqȝ petiuiſſet deū in canone: reuelauit ꝙ ideo dānata eſt: qꝛ quodaȝ anno nō cōmu nicauerat tenēs irā: nec penituit de hoc. Ex in de ſtatuit papa miſſe introitum ſemper itera re p memoria huiꝰ reuelatiōis. Scđo oſtē ditur ex ruine deductiōe. Nam ſm Rupertū ſup Gen. iſto ordine ducit hō ad caſum. Pri mo negligit modica: ſcđo ſe ocio dat: tertio raro cōfiteť: ꝛ ſic inducit p diabolū in dāna bile pctm̄. Sicut exēplū circa doliū vini ſunt magni circuli qui in extremitatibus ſuis par uis virgultis ſunt colligati quibus ſolutis ſoluuntur circuli: ꝛ ſic totum dolium decidit

Tertio ex rōne: quia vt Aureo. in compen. dicit. Accidia tenet inçamēta oīm vitiorum p ociositatē adiunctā: ꝛ locus diabolo prepa rat: qꝛ homo occaſus eſt quaſi puluinar dia boli: in quo requieſcit in hoīe pſertim negli gēte penitētiā ꝛ cōmunionē: qꝛ hec ſunt dia bolica. Vñ Helinādus dicit. Stare ꝛ nō ca dere in pctā angelicū eſt. Cadere ꝛ reſurgere humanū eſt. Cadere vō ꝛ nō reſurgere diabo licū eſt. O pctōr pertimeſce. T Quarta rō

dicif obſtinate deſpationis ſibi annere. Que
ritur nāqꝫ ſm doct. vtrū accidia ſit oīs pctōꝝ
grauiſſimū. Et rñdet Aler. ij. ij. tract. de eo. ꝙ
de accidia loquēdo ſm qᵭ terminaf vel ꝯſum
maf in deſpationē: ſic eſt grauiſſimū pctōꝝ.
Ꝙuis rōne generis peccati nō ſit grauiſſimū
Nā p deſpationē annerā habet finalē impe-
nitētiā: ⁊ ſic eſt grauiſſimū pctm̄ in ſpm̄ſctm̄
Ultima rō digniſſime dānatiōis: qᵭ oſten
dit xp̄s qñ ficulneā in q̄ fructū quē deſidera-
bat nō iuenit ideo maledirit Mat. xxi. Et in
pabola de ficulnea quā ſuccidēdaꝫ oſtēdit ne
ſine fructu terrā occupet ī vinea. i. ī ecclia Lu
ce. xiij. Nā hō ad h̄ creat⁹ ⁊ ad fidē vocat⁹ eſt
vt fructū faciat eterne ſalutis. Ad qᵭ exēplus
dāt creature angeli deū ſemp laudādo ſidera
ad ortū currēdo: plāte creſcēdo ⁊ fructifican
do. Preterea o homo accipe exēplū a xp̄o qui
pro te vſqꝫ ad mortem laborauit vt te ad imi
tandum prouocaret. V

Circa ſecūdū de negligē

tia cōicādi ſpecialiter agēdū cenſui: q₂ multi
in hoc peccāt. Primo q₂ aliqui nō cōicant ex
obſtinatiōe. Scđo alij ex falſa humiliatione.
Tertio alij ex ignorātiōe. Quarto alij ex tepe
factiōe. Primo ergo de illis qui ex obſtina
tione nō cōicāt eo ꝙ pmanēt in pctō morta-
li nolēn. dimittere ſcꝫ in odio vel luxuria vel
alienoꝝ detētiōe ⁊ hmōi. Hoc p gñali docu-
mēto tenēdū eſt ſm doc. ⁊ in Anto. pte. ij. ti.
ix. ca. ix. ꝙ ꝙuis nimis peccāt tales ꝙ ſi ī pec
catis manen. cōicarēt: tñ ppterea nō excuſan
tur a mortali ſi omittūt cōicare. Ratio: q₂ poſ
ſunt ⁊ debēt dimittere pctā ⁊ nō pmanere in
obſtinatione: ac tenētur ſatiſfacere precepto
eccleſie. Et de hoc latius ſcripſi ſermone de
cena dñi alia parte. Scđo de illis qui omit
tūt ex falſa humiliatione: q₂ ſcꝫ reputāt ſe in
dignos tanto ſacramento ideo dimittunt.
X Hoc p generali regula tenēdū eſt ꝙ fal
ſa vtiqꝫ humilitas eſt que frāgit p̄cepta: ideo
nō excuſat. Nimirū ſi attēdaf ſolū magnitu-
do exiſtētis in ſacramēto: nulla creatura in-
uenitur digna ipſo: nec apl̄i: nec martyres.
Sed nec hoc deus requirit a nobis ſcꝫ tantā
diſpoſitionē ⁊ ſanctitatē quātā meretur ma
ieſtas ipſius: ſed quāta eſt poſſibilitas fragi
litatis noſtre. Itēꝫ nec requirit ꝙ efficiamur
omnino impeccabiles ſed ꝙ doleam⁹ de pre
teritis ⁊ pponamus abſtinere firmiter in fu
turū: occaſiones pximas euitādo. Nā ⁊ Pe-
trus ⁊ diſcipuli in cena cōicātes poſtea ceci-
derūt. Tertio de negligētibus ex ignorātia
q₂ neſciūt ſe ad id teneri: ignorātia craſſa vi-
detur: cū ſit p̄ceptuꝫ gñale publicatū ad oēs:
ideo nō excuſat. Quarto de tepidis quib⁹
difficilis labor videf ſe preparare ad cōfeſſio
nē ⁊ cōmunionē eo ꝙ implicātur ſic terrenis
ꝙ poſtponūt ſpūalia: mortaliter peccāt: ergo
⁊c̄. Preterea vltimo ſiqs omitteret cōicare
vel cōfiteri ex impotentia vel cauſa rōnabili
puta: q₂ ꝓtūc eſt in mari ꝯſtitutus vel incar
ceratus: vel q₂ timet exire domum ppter ini
micos capitales: vł q₂ nō poteſt habere ſacer
dotē vt in finitimis caſtris ⁊ metis paganoꝝ
vel ſi de licētia ꝯfeſſoris omittat: in hmōi ca-
ſibus nō peccat dū habeat deſideriū ſumēdi
⁊ ppoſituꝫ ſupplēdi defectū qñ poterit. Sed
impedimēto ſublato tenef cōicare: alr̄ peccat
mortalr̄. Nā in hui⁹ figurā in veteri lege p̄ci
piebaf ꝙ ꝗ impediti die ſuo nō poſſent come
dere agnū paſcalem: mēſe ſequēti ſupplerēt
comedendo. Hec Anto. ſ. Y Sed querif
Quid ſiqs omiſit ꝯfiteri vel cōicare in anno
cū pctō mortali. Nūquid tenef in ſubſequēti
anno ſupplere bis confitēdo ⁊ bis cōicādo?
Rñdef ſm Anto. vbi ſ. ꝙ ꝙuis talis poſt pa
ſca teneaf ſupplere defectuꝫ vt iā dictū eſt: ⁊
qñcūqꝫ ac quotiēs firmat ſe in ppoſito non
cōfitēdi vel cōicādi ꝓut ecclia mādat: totiēs
mortaliter peccat. Si tñ talis diſtulit ꝯfiteri
vſqꝫ ad aliud ſequentis anni paſca: tūc iam
licet nō teneaf neceſſario bis ꝯfiteri ⁊ cōica-
re bis: ppterea eo ꝙ ecclia tñ ſemel obliga-
uit in anno ad illa. Sicut a ſimili exēplo ſiqs
violauit feſtū aliqᵭ nō tenef feſtiuādo die al
tero in hebdomada illud ſupplere. Verūtñ
ex cōgruitate debet ⁊ induceꝺ⁹ eſt pſuaſioni
bus vt pluries ꝙ ſemel ꝯfiteaf ⁊ cōmunicet:
ſi alius eſt idoneus. Hec ibi. Z

Circa tertium de penis

indigne cōmunionis vel omiſſionis. Notan
duꝫ ſm doc. ⁊ Anto. ꝙ indigne cōmunicātes
ſcꝫ q₂ ſine cōpetēti cōſciētie diſcuſſione acce-
dūt vel cū cōſciētia peccati mortalis incōtri-
ti vel nōdū cōfeſſi. Et etiā ꝗ omittūt penitus
communicare: multipliciter a deo puniūtur.
Ideo cauēdū eſt. Prio q₂ aīa talis exceca
tur vt non poſſit videre quō a diabolo capti-
uatur ⁊ occiditur. Naꝫ qui digne cōmunicat
in aīa illuminatur ad cauendū picula: ita ecō
trario excecatur negligēs Sap. ij. Excecauit
illos malicia eoꝝ. Exemplū legitur in Vi-
taſpatruꝫ ⁊ narratur in Antonina vbi ſupra.

ꝙ mulier qdã maritata honeſta caſta malefi
co quodã operante viſa eſt ſibi ⁊ aliis quaſi
eſſet ꝯuerſa in equã. Maritus quoqꝫ plãge
bat ꝙ equa iaceret in lecto ſuo: nec panẽ vi-
debat illa mãducare nec riſum dare loquen
tibꝰ. Cumqꝫ ad ſctm̃ Macharium fuiſſet addu
cta. Rñdit ſctũs ꝙ oculi oĩm illoꝝ ſunt ceca
ti vel ſeducti. Et expoſuit ꝙ idcirco hec ſibi
ꝑmiſſa ſunt a deo: qꝛ diſtulerat cõicare. ꝑce-
pit vt nunqꝫ ceſſeret a cõione: ⁊ ſic ſanauit eã.
Scdo punit hoc pctm̃: qꝛ boni etiã ⁊ mali
ſepe cõiter ob hoc tꝑaliter affliguntur in bla
dis vineis ⁊ aliis: ꝑſertim cũ publice peccãt
nec a ſuperioribus corrigunt. Hec ſm Aug.
Tertio qꝛ crucifixoribꝰ xp̄i in iudicio cõpa-
rant: vt aplus docet. i. Coꝛ. xi. de tali ꝙ reus
erit ſanguinis xp̄i. Quarto qꝛ diabolo am-
plius ſubiiciunt: vt pꝫ de Iuda. Ultimo qꝛ
eternaliter dãnant: vt pꝫ ex ſupraſcripta reue
latione facta ſancto Grego. pape. Rogemus
ergo chriſtum ⁊c.

¶ Dominica Ramiſpalmarũ poſt prandium. Sermo. xlvi. de ſenſuum cuſtodia ⁊ accidie. filiabus.

FRatres hoc ſen
tite in vobis quod ⁊ in xp̄o
Ieſu. Uerba ſũt apli Phi.
ii. ca. ⁊ in epla hodier. In
qbꝰ vobis hortat aplus oẽs
xp̄ianos ſentire in ſeipſis.
Lyra. i. habere in corde: ea q̃ ſunt in xp̄o ieſu
dño nr̄o. A Et notemus chariſſimi ꝙ pre
cipue tria debemus corde nr̄o ſentire in xp̄o.
Primo reamãdo admirãdã charitatẽ qua
ꝓ nobis ipſe deꝰ oĩm factus eſt hõ. Unde. i.
Io. iiii. In hoc apparuit charitas dei in nob:
qm̃ filiũ ſuum vnigenitũ miſit deꝰ vt viuamꝰ
ꝑ eum. Greg. in prefati. O mira circa nos tue
pietatis dignatio. o ineſtimabil dilectio cha
ritatis: vt ſeruũ redimeres filiũ tradidiſti. ſ.
tu deꝰ miſericors ⁊c. O ergo chariſſimi h̃ ſen-
tite in vobis ꝑ reamationẽ in tanta charita-
te in xp̄o ne reddatis odium peccãdo ꝓ tanta
xp̄i dilectiõe. Scdo debemꝰ ſentire in xp̄o
compatiendo humillimã eiꝰ paſſionẽ ⁊ dolo-
roſitatẽ. Unde Heb. xii. Recogitate eum qui
talẽ ſuſtinuit a pctõribus cõtradictionem vt
nõ fatigemini animis vr̄is deficientes. Non
dum em̃ vſqꝫ ad ſanguinem reſtitiſtis aduer
ſus pctm̃. q. d. vſqꝫ ad mortẽ deberetis reſiſte
re: recogitando qꝛ xp̄s paſſus eſt ꝓ nobis vt
a peccatis erueret. O ergo hõ cogita ſm ſin-
gulos ſenſus: qꝛ xp̄s dominus. Primo in viſu
⁊ oculis paſſus eſt lachrymationem: ⁊ ſic cali
gationem: vt ⁊ tu lachrymas ꝑnie fundas ⁊
ab illicito viſu caueas. Scdo ĩ auditu paſſus
eſt blaſphemias ⁊ vituperia ac detractiones
vt tu a talibus auditũ cohibeas ⁊c. ne de ꝓ
ximo velis audire. Tertio in cruce xp̄us felle
⁊ aceto potatus eſt: vt ⁊ tu refrenes te. Quar
to in odoratu fetores ſputorum iudeoꝝ ſuſti
nuit ne tibi placeant odoramẽta ad luxuriã
ꝓuocantia ⁊c. Quĩto in tactu paſſus eſt chri
ſtus per dolores omnium membrorum: vt tu
carnis delitias horreas ⁊ penitentiam tanqꝫ
crucem ſufferas. Tertio ergo debemus ſen
tire in chriſto imitando etiam opere eius ſan
ctam exẽplaritatem: vt iam dictum eſt. Unde
aplus Eph. iiii. dicit. Teſtificor in dño. ſ. ieſu
vt iam non ambuletis ſicut ⁊ gentes ambu-
lant in vanitate ſenſus: hec ibi. Hoc pro the-
mate alio. q. d. Per deum peto ⁊ hortor vos in
xp̄o refrenate ſenſus veſtros a vitiis ne ſitis
ſicut pagani ſ; veri xp̄iani. Et ſic pꝫ. Itaqꝫ
vt ꝑ amore xp̄i ꝓ nobis paſſi ſenſus nr̄os a
vitiis refrenemus: ⁊ cuſtodiam eoꝝ accidio-
ſe nõ negligamus: de hoc tria myſteria decla
rabimus pro ſermone.

Primũ dr̄ inductionis.
Scdm̃ dr̄ offenſionis.
Tertiũ dr̄ remediationis. B

Circa primum de indu-

ctione: videlꝫ quare debeat quilibet xp̄ianus
ſollicite cuſtodire ſenſus ſuos notemꝰ ꝙ plu
ribus rationibus ad id inducentibus. Pri
ma ratio eſt accidie mortalis ruinatio: qꝛ dum
ſenſus exteriores nõ bene cuſtodiunt pecca
tum mortalis accidie ſepe incurrit. Et hoc de
clarat tribus cõſiderationibus.

Primo ex accidie quidditate.
Scdo ex eius culpe grauitate.
Tertio ex geniture prauitate.

Primo ſi ꝯſideramꝰ quid ſit accidia: ⁊ Aureo-
lus in compẽ. diffinit ſic. Accidia eſt de vir-
tum laudabili exercitio vtriuſqꝫ hominis lã
guida deiectio. Nam accidioſus in anima ac
tediat de omni bono ſpũali: menteqꝫ euagat
circa illicita: querens exteriores in ſenſibus
delectatiões: ⁊ in h̃ ſepe ruit in crimẽ. Se
cundo ſi conſideramus culpe accidie grauita
tem Tho. ii. ii. q. xxxv. ar. iii. dicit: ꝙ accidia ex
ſuo gñe eſt mortale, qñ. ſ. eſt ſꝫ deliberationẽ

rationis:ꝛ ꝑ ꝯñs vt ſic grauiꝰ eſt pcm̄ ꝗ̄ gu-
la vel vana glīa. Rñ:qꝛ ſm ꝓpriā rōnē acci-
dia eſt cōtra charitatē que bꝫ gaudere de bo
no diuino:accidia aūt triſtaꝛ. Nā ab accedi-
ne diciꝛ quaſi accidia ſeu acetoſa q̄ ſunt fri-
gida:frigiditas aūt facit tarditatē in motu.
Ideo ſenes qꝛ frigidi ſūt graues ſunt ad am
bulandū. Sed iuuenes ecōuerſo: qꝛ viget in
eis calor naturalis feſtināter diſcurrūt. Acci
dia ergo eſt quedā frigiditas a feruore diui-
ni amoris qua quis difficilis fit ad bñ operā
dū. Hec ex Tho.q.ā. Sed talis frigiditas aīe
a dei amore ꝛ torpor ī bono ope maxime oriꝛ
ex ſenſibus exterioribus diffuſis incaute ad
delectationes corporales vel mūdiales: qꝛ vt
Grēg. ait. Tāto quiſqꝫ a ſupno amore diſiun-
giꝛ quāto in infimis delectaꝛ. Hoc experien-
tia certa docet ꝙ poſt delectamēta viſus:au
ditus ꝛ colloquij carnalis tepidus fit hō ad
orōnem:ꝛ ad ſpūalia bona frigeſcit. Tertio ſi
cōſideramus genituræ.ſ.accidie grauitatem.
C Nā vt ſciamus de ea ꝯfiteri ꝛ ipam caue
re.notanduꝫ ꝙ accidia ſic creſcit ꝛ ingrauaꝛ
ſm Aureo.in cōpen. Primo hō moueꝛ ad te
diū ꝛ triſtitiā de opere bono incboādo ex na
turali appetitu ſenſitiuo quieſcēdi:ꝛ ſic nul-
lū eſt pcm̄:vt cū naturaliter horret ieiunare
vigilare. Nā ſm Phum.iij.Eth.naturalibus
paſſionibus nec meremur nec demeremur.
Scdo ꝓcedit tale tediū ad omittēdum talia
bona que poſſet facere : ad que tñ ex p̄cepto
nō teneꝛ:ꝛ ſic eſt veniale. Tertio ꝓcedit intā
tum ꝙ omittit etiā ea que ſunt neceſſaria ad
ſalutē. Et tūc ꝑ regula generali tenenduꝫ eſt
ſm doc.oēs ꝙ accidia ꝛ quacunqꝫ eius filie
qñ cōſiſtūt in omiſſione eoꝝ que ſunt neceſ-
ſaria ſaluti ſunt mortalia:alš venialia niſi ꝓ
cedat ī deſperationē. Exēpli grā. Si accidia
redundat intantū ꝙ frāgit p̄cepta dei: vel ſi
precepta ecclīe ſine cauſa rōnabili: mortalis
culpa eſt. Quarto accidia vltro ꝓcedit ꝓdu
cēdo plures culpas filiales:ꝛ ſenſus ſuos re
laxando ad delectationes:ꝛ tūc grauius pec
cat quanto plura talium vitiorum accumu-
lat. D Sunt autem filie accidie ſm Gre
go.ꝛ in Ange. Prima torpor circa p̄cepta ob
ſeruanda. Scda euagatio mentis ꝛ ſenſuum
exterioꝝ circa illicita. Tertia filia eſt puſilla
nimitas reſpectu ꝯſilioꝝ. Quarta ocioſitas.
Quinta malicia qua quis deteſtaꝛ bona ſpi-
ritualia. Sexta deſperatio. Ultimo ergo ac-
cidia creſcit ꝛ ꝓcedit in deſperationē:ꝛ ſic in
finalē impenitentiā ꝛ ad occidendus ſe ſicut
Judas. Proinde vt talē ruinaꝫ quis euadat
caueat ſenſus. Pro exēplo accipe o tu hō qḋ
Grego. dicit. Qui p̄ſentis ſeculi voluptatibꝰ
paſciꝛ:quaſi ꝑ amena (ſenſibus) prata ad ſu-
ſpendiū duciꝛ.ſ.patibuli infernalis. Scda
rō cuſtodiendi ſenſus eſt diuine voluntatis
delectatio:qꝛ deꝰ vult ꝛ diligit cuſtodiaꝫ ſen
ſuum:vt aīa ꝛ corpus in oī ſctitate ſeruetur
tanq̄ dei tēplum ꝛ habitaculum mundū ab
oīs pcti ſtercore. Unde.j.Theſ.iiij. Hec ē vo
luntas dei ſanctificatio veſtra:vt ſciat vnuſ-
quiſqꝫ veſtrū ſuū vas poſſidere in ſctificatio
ne non in paſſione deſiderij. E Itē ſicut
regi valde placet qñ bene muniꝛ ꝛ cuſtodiꝛ
caſtrū ſuū in quo ipſe habitat ꝛ tenet ſpōſam
ſuaꝫ:p̄ſertim ſi caſtrū tale eſt in metis inimi-
corum impugnantiū. Sic in ꝓpoſito deus cū
ſua ſponſa.i.anima dilectiſſima per fidē de-
ſponſata manens in nobis diligit cuſtodiaꝫ
huius caſtri. vnde Ber. in ſermone. Domus
hec. dicit. Caſtrū aīe in terra inimicoꝝ ſita eſt
vndiqꝫ impugnaꝛ.ſ.a demonibus:ideo ex oī
parte eſt muniendū:vt nec per oculoꝝ fene-
ſtras nec per ceteroꝝ ſenſuū portas detur in
greſſus morti. Hec Berñ. Deniqꝫ per cōtrariū
magna fit dei iniuria qñ hō ſeruus dei facit
tradimentū talis caſtri per aliquā foueā ſen-
ſus intromittēdo diabolū. Sicut legiꝛ de ci
uitate Babylonie per quadrū ī giro nobiliſ-
ſime ſita: habens in qualibet fronte.xv.milia
ria:ꝛ muros cubitoꝝ ducentoꝝ in altitudine
in quā fluuius magnus per foueā influebat:
quā foueā:qꝛ non obſeruauerunt: aduerſarij
flumen ad aliam partē deriuantes: per illaꝫ
ingreſſi ciuitateꝫ ceperunt. F Tertia rō
eſt ad id.ſ.diabolice fraudis euitatio:qꝛ dia-
bolus per quinqꝫ ſenſus exteriores ſolet de-
cipere hoīes incautos. Sicut ꝛ primos parē
tes decepit Geñ.iij. vbi legiꝛ ꝙ auditu verbo
rum ſerpentis:hoc eſt diaboli ꝛ viſu ꝛ guſtu
ſimulqꝫ tactu ꝛ odoratu decepti ſunt. Uidit
inquit mulier ꝙ bonū eſſet lignū ad veſcen-
dum.ſ.ex odore bono fragrante:ſequiꝛ:ꝛ pul
crum oculis aſpectuqꝫ delectabile ꝛ tulit tā-
gendo ꝛ comedit. Ecce oēs ſenſus concurre
runt ad deceptionē: quos ſenſus p̄ſertim au
ditū verboꝝ p̄cedētē ꝛ viſum ſi cauiſſet mu
lier nō periſſemꝰ. Et hoc mirū eſt ꝙ ſerpētē
loquentem non expauit. Sed hoc ideo:qꝛ vt
Beda dicit. oſtēdit faciē virgineā quā mulier
reſpiciens caudā ſerpentinā illius non conſi
derauit. Sic multi etiā modo a diabolo de-
cipiunꝛ per delectabilia ſenſuum illecti: ſicut

aues dulci cantu fiſtule aucupis: qꝛ non conſi
derant nouiſſima.ſ.mortis ⁊ dānationis fu-
ture. De quibus Deut.xxxij. Gens abſq; pru-
dentia: vtinā ſaperent ⁊ intelligerent ac no-
uiſſima prouiderent. O ergo homo aduerte
hec ⁊ caue. G Quarta rō eſt offenſe mul
tiplicis periclitatio. Primo qꝛ per ſenſus ac-
cenditur concupiſcentia carnalis. Et hoc mō
in tam nefanda pctā cecidit mūdus ꝙ totus
diluuio perijt. Gen̄.vj. Videntes filij dei filias
hoīm ⁊ eſſent pulcre: acceperunt vxores ⁊c.
Et hec fuit primaria cā diluuij. Et ſm Ly.p
filios dei intelligunt filios Seth qui erant
vnius veri dei cultores: ſed per filias hoīum
filie de Cain deſcendētes: que pompoſe ⁊ la-
ſciue ſe ornabant vt ꝯcupiſcerent. Itē San
ſon qui fuit deo cōſecratus ab vtero: viſu Da
lide periclitatus ⁊ excecatus eſt. Itez Dauid
cui facta fuit ꝓmiſſio de xp̄o aſpiciendo ber-
ſabee ſe lauantē adulterauit ⁊ homicidia fe-
cit: ⁊ multipliciter a deo punitus eſt ⁊c. Quā
multi per ſenſus corruerūt etiā ſcti cōcupiſcē
tia deprauati: nō ſufficit tp̄s enarrādi. Se
cundo ex ſenſibus occaſio oīs offenſionis ⁊
ꝑditionis accidit etiā in iudicijs vt pro con-
cupiſcētia oculoꝝ viſis muneribus falſaz fe-
rant iudices ſniam. Sicut pro conſolatorio
narrat de quodā viro paupere qui in agro vi
dit canē ſuū pedibus fodere: accurrēſq; re-
perit theſaurū abſconditum ⁊ furatus eſt: ca
nēq; intātum dilexit ꝙ tandē mortuū ſepeli
uit in ſacro cimiterio: ꝓpter qḋ per plebanū
tractus in iudiciū ⁊ videns ꝙ dānabit p ſen
tentiā: obtulit ſingulis iudicibus pecuniam
magnā dicēs: ꝙ canis ſuus ꝑ linguā mortu⁹
fuerit ⁊ in teſtamēto hec ipſis legauerit. Iu
dices viſis aureis acceptis illecti: falſam ſen
tentiā tulerūt cōtra plebanū ꝙ debuiſſet ire
ꝓceſſionaliter cū cruce ad ſepeliendū canem
talē. Ecce ergo pꝫ ꝙ ex ſenſibus nō bñ cuſto-
ditis orit nō tm̄ luxuria: ſed ⁊ auaricia: ſacri
legiū: falſuz iudiciū: ⁊ multa alia crimina. D

Circa ſecūdū de offenſio

ne pcti in ſenſibus: vt ſciamus qualiter cōfite
ri debemus de eis q̄rit qūo vel quot modis
cōmittit. q̄s mortale pctm̄: ⁊ per ꝯn̄s neceſſa
rio cōfitendū in actibus q̄nq; ſenſuū exterio
rū. Ad qḋ reſpōdet ꝙ quattuor modis. Et ſꝫ
hos modos ponunt quattuor de hoc regule.
Primo offendit in aīo mortaliter cōcupiſcē-
do. Scḋo cōcupiſci volēdo. Tertio contēptu
aggrauando. Quarto periculo pcti ſe exponē
do. Prima ergo regula eſt. Oīs actus cu-
iuſcunq; ſenſus exterioris qui fit deliberato
aīo ad cōcupiſcentiā pcti mortalis eſt culpa
dānabilis. Et pꝫ Mat.v. Qui viderit mulie
rem ad cōcupiſcendū eā iam mechatus eſt in
corde ſuo: ſm Glo. notāter dicit: ad cōcupiſcē
dum.i. intentione cōcupiſcendi: qꝛ videre ab
ſolute mulierē vt pulcrā rem non eſt mortale
pctm̄: ſed videre vt ꝯcupiſcat eā pctm̄ eſt. Et
idem iudiciuz de alijs ſenſibus.ſ.ꝙ ⁊ audire
verba ⁊ colloquia mulieris vel eā tāgere vel
guſtare cibū aut potū cum ea hac intentione
pctm̄ eſt mortale eo ꝙ ex fine intēto iudica-
tur actus ſm doc. Scḋa regula ꝙ oīs act⁹
ſenſus exterioris qui fit deliberate intētione
huius finis: vt.ſ. ꝯcupiſcat in ſequelam pcti
mortalis eſt culpa dānabilis. Nā Aug. in re
gula dicit. Appetere vel appeti velle.ſ. in fa-
ciendū mortale: vtrūq; eſt dānabile. Unde lꝫ
tu nolis pctm̄ perpetrare: tm̄ propterea aſpi-
cis mulierē vel tangis: vel audire vis verba
eius: vt ipſa ꝯcupiſcat te in pctm̄ mortale vl
vt poſſis per talia decipere eā in rebus no-
tabiliter eſt mortale. Tertia regula eſt: ꝙ
oīs actus ſenſus exterioris ex ꝯtēptu pōt fie
ri mortalis: puta qn̄ paratus eſt vel facit etiā
ꝯtra p̄cepta dei vel eccl'ie ꝯtēnendo ꝓpter de
lectationē ſenſualē. Exēpli grā: ꝓpter videre
ſpectacula vel propter intereſſe choreis: aut
epulis: aut ludis: dimittit in feſto miſſam au
dire: aut tp̄e quo tenet ꝯfiteri vel cōicare cō
temnit: aut peierādo mentit aut furat ꝓpter
guſtum ⁊ hm̄oi. Unde de pe.di.ſ. Tres ſunt.
Glo. di. Siquis contemnit venialia ꝓpter cō
tēptū dignus efficit morte eterna. Quar-
ta regula eſt ꝙ qn̄cunq; homo aduertit ſibi
imminere periculū pcti mortalis per aliquē
actū ſenſum exterioris: ⁊ tali periculo ſe vo-
luntarie exponit nec vult ſibi cauere tali: pec
cat mortaliter. Unde Eccl'i.iij. Qui amat peri
culū. Lyra.i. occaſiones pctoꝝ peribit in illo
ſicut auicula volitans circa laqueū. Exemplū
de nimia ⁊ frequēti familiaritate mulieris
in viſu: auditu ⁊ tactu: ac alijs peccat q̇ non
abſtinet: cū percipit ſibi vel illi periculū pec
cati imminere. Hec ſufficiant. I

Circa tertiū de remedia

tione. notandū ꝙ plurima ſunt remedia qui
bus homo pōt ſibi cauere a pctis ſenſuū ex-
terioꝝ. Primum eſt humanā conditionē ꝯſi-
derare: qꝛ deus ſingulos ſenſus noſtros ſub
aliqua cuſtodia cōdidit vt diſcam⁹ cuſtodire

ā pctis. Prio oculos clauſit palpebra dupli-
ci ſuperiori.ſ.⁊ inferiori:cū tñ aues ſola infe-
riori palpebra habēt claudere oculos. Beſtie
aūt ſolū ſuperiori:vt hō oculos vndiqꝫ cuſto
diat. Itē auditus a retro hꝫ carnē cartilagi-
noſam:videlꝫ ꝓ cuſtodia vt ſit tm̄mō ad an-
teriora.i.ſalutifera aptus. Itē guſtus clau-
ſus eſt dētibus ⁊ labijs tanq̄ ſeris. Itē odo-
ratus naſus lōgitudine quo defluūt immun-
dicie vt diſcamus fetorē pctōꝝ recognoſcere
⁊ emundare. Itē tactus cute tegit̄ ⁊ inſupve
ſtimentis vt caueatur. Scōm remediū eter-
nam punitionē ptimeſcere que ſingulis ſen-
ſibus iuxta numerum pctōrum remetiet̄: ſi-
cut epulo qui in lingua plus peccauit plus
punitus eſt Lu.xvj. Tertiū eſt crucē xp̄i mox
cogitare q̄ꝫcito tentaris. Quartū eſt auerte-
re ſenſus citius ab oblectatione. Unde Au-
gu.in regula. Oculi vr̄i ſi iaciantur in femi-
nam in nulla figant̄. Impoſſibile em̄ eſt nō
tangi viſis q̄ſiqꝫ vltimum eſt deū orare vt ea
ueat. Pro finali documēto cautele ex
emplum ponamus qđ ſcribitur in Speculo
exem.di.ix.exem.xciij.ꝙ demō apparuit cui-
dam vetule ⁊ dixit. A pluribus annis ſlabora
ui ponere diſcordiam inter illum virū ⁊ vxo
rem eius nec potui:q2 nō habeo linguā qua
poſſem familiariter loqui eis vt auditū mi-
hi accōmodarent. Tu ergo cū poſſis hoc ſi fe
ceris dabo tibi pecuniā magnam. Illa ꝓmi
ſit ⁊ accedens ad domū illius vxori dixit ꝙ
vir ipſius aliā mulierē iuuenculā adamauit
⁊ cū illa adulterat̄. In ſignum veritatis ecce
hodie veniet inquit illa iuuēcula vt accipiat
pannū tunice ꝓ ſuo p̄cio. Tandē ſecrete viro
dixit ꝙ vxor ſua cū quodā clerico haberet il-
licitū amorē ⁊ die altero ſi obſeruauerit in ec
cleſia colloquantur mutuo:ordinauitqꝫ cum
eodē viro ꝙ per ſuā iuuēculā quā deſtinaret
illa die pro accipiendo pāno mitteret ſibi pā
num a ſe emptū:cuius preciū ecce nunc inq̄t
tibi perſoluo. Tandē miſit iuuenculā pro pā-
no ⁊ vir ille pannicida dedit eidē. Uxor hec
videns eſt ſuſpicata de malo qđ p̄dixerat ve
tula. Deniqꝫ ꝓcurante vetula die altero vxor
in eccleſia cū clerico cōfabulat̄:⁊ ſic ſuſpitio
generata eſt viro de vxore:tandē vetula con
ſuluit vxori ꝙ de pilis barbe viri cū raſorio
ſumeret:⁊ ſic vetula per pilū efficeret ꝙ vir
eam plus amaret:ſed viro ſecrete dixit ꝙ ob
ſeruaret:q2 vxor cū raſorio occideret. Cū ergo
ille vir fingens ſe dormire vxor raſoriū cepiſ
ſet ecce vir repēte ſurrexit ⁊ diſcordia maxi-
ma ſit inter eoſdem ⁊ ꝯſanguineos vtriuſqꝫ.
Ecce lingua ⁊ auditus quāta mala concitāt.
tandem dei iudicio diabolus poteſtate acce-
pta vetulā illā rapuit ad inferna ⁊ orantibꝰ
iſtis deus per diſcretionē confeſſoris decla-
rauit maliciā ⁊ ſic vir ⁊ vxor ad amorē priſti-
nuꝫ reducti ſunt. O ergo xp̄iani diſcite caue
re ſenſus. Rogemus xp̄m ⁊c.

¶ Feria.ij.poſt dn̄icam ramiſpalmarū. Ser
mo.xlvij.videlicet de pernicioſiſſimis pctīs
in ſpm̄ſctm̄ de quibus reſtat poſt p̄dicta ſal-
tem breuiter agendum:vt cauere.ſ.vel confi-
teri diſcant peccatores.

VNxit pedes Ie
ſu ⁊ domus impleta eſt ex
odore vnguenti Ioā.xij.⁊
in euang.hod. Chariſſimi
in hoc facto Magdalene
vnguētis pedes ieſu figu
ratur vnguentum cōtritionis:vt dicit Ber.
ſuper Can.ſer.xij. Cū em̄ ex vnguento contri-
tionis ꝯfecto ex pctōꝝ recordatione vereqꝫ
penitēdo vngit pctōr homo ieſum qui cor cō
tritū ⁊ humiliatū nō deſpicit ſed amat: tunc
domus aīe ⁊ totius eccleſie implet̄ odore de
lectabili:q2 gaudiū eſt deo ⁊ angelis:⁊ ſic oī
bus electis ſuper pctōre pn̄iam agēte:vt xp̄s
teſtat̄ Luce.xv. Sed heu q2 multi de hoc di
ſplicentiā accipiunt ⁊ remurmurant:ſicut di
citur de iuda qui indigne tulit ⁊ murmura-
uit:q2 multi ſunt deſperati:vt Iudas qui lo
quuntur contra ſpūſſcti bonitatē erronee.ſ.
ꝙ deus nō remittit pctā:preſertim que ſunt
in ſpm̄ſctm̄:male interpretantes verba chri-
ſti Matth.xij.vt infra patebit. Unde contra
hmōi poteſt etiam poni pro thematre illud
Apl̄i dicentis Ephe.iiij. Nolite fratres con-
triſtare ſpm̄ſctm̄ dei in quo ſignati eſtis ⁊c.
In quibus oēs hortatur xp̄ianos ne contri-
ſtent ſpm̄ſctm̄ peccando certis contra ſpm̄-
ſctm̄ pctīs:de quibus hic agemus nec contri
ſtent errore ⁊ deſperationis inductione cre-
deñ.vel docentes ꝙ ſunt talia pctā que etiā
penitentibus non remittit deus:deniqꝫ nec
alijs pctīs mortalibus quibuſcūqꝫ contriſtēt
expleñ.dei gratiam:ſicut fecit iudas:de quo
hoc euange. Itaqꝫ de peccatis in ſpiritum
ſanctuꝫ declaremus tria in hoc ſermone my
ſteria:

Primū dicitur notificationis.

Secūdum dicitur ſpecificationis.
Tertium dicitur remiſſionis. L

Circa primuʒ de notificatione vt ſciamus qd̄ dicat̄ q̄s peccare in ſpm̄ ſctm̄ vel qualiter. notandū eſt ſ̄ʒ Tho. ij. ij. q. xiiij. ⁊ Anto. parte. ij. ti. viij. c. viij. ꝙ de pctō in ſpūſctm̄ doctores loquūtur tripliciter declarando ⁊ notificando illud.

Primo aliqui dicunt ꝙ eſt qd̄ contra ſpm̄ ſctm̄ dicitur blaſphemia.

Scd̄o alij dicunt ꝙ non eſt aliud q̄ finalis impenitentia.

Tertio aliqui dicunt ꝙ eſt pctm̄ quodcūq; factū ex certa malicia.

Primo inq̄ pctm̄ in ſpm̄ſctm̄ dicit̄ blaſphemia que dicit̄ ꝯtra ſpūſſcti perſonaʒ: ⁊ hoc dicūt antiqui doc. ſ. Athanaſius: Hilarius: Ambroſi⁹: Hieronymus ⁊ Chryſoſtomus. iuxta illud xp̄i dictū Mat. xij. Quicūq; dixerit verbum cōtra filiū hoīs remittet̄ ei. Qui aūt dixerit verbū contra ſpm̄ſctm̄ non remittet̄ ei: neq; in hoc ſeculo: neq; ī futuro. Hec ibi. Nā ex quo xp̄s dn̄s erat deus ⁊ homo quedā faciebat humanitus. ſ. comedendo: bibendo: dormiendo ⁊ hm̄ōi. Quedā aūt faciebat diuinitus per operationē ſpūſſcti quo erat plenus vt miracula faciendo: demones pellēdo: celeſtia ſecreta reuelando ⁊ hm̄ōi. Judei aūt primo dixerant blaſphemiā in filiū hoīs. i. virginis dicēn. eū voracē potatorem vini ⁊ amicum publicanoꝝ ⁊ hoc fuit pctm̄ graue: poſtmodum dixerunt blaſphemiam in ſpm̄ſctm̄ dum opera diuinitatis que faciebat ꝯperāte ſpūſancto attribuerūt principi demonioꝝ dicentes in beelzebub eijcit demonia: ⁊ hoc fuit grauiſſimū pctm̄ iudeis qd̄ eis ꝓpter infidelitatē ⁊ obdurationem non eſt remiſſum.

Scd̄o: alij doc. vt Aug. li. de verbis dn̄i: ⁊ eundem ſequētes pctm̄ in ſpiritūſanctū eſſe dicunt finalē impenitentiā: qn̄. ſ. aliquis in pctō mortali pſeuerat vſq; ad mortē. Et tale dicitur verbū nō ſolū oris ſed ⁊ cordis ⁊ operis cōtra ſpiritūſanctū: q2 eſt contra remiſſionem pctōrum que fit per ſpiritūſanctū. Et tale peccatū xp̄us. dixit ꝙ nō remittet̄: neq; in hoc ſclo: neq; in futuro: ſiue illis iudeis xp̄m blaſphemantibus: ſiue alijs quibuſcūq; pctōribus penitentiā non agentibus vſq; ad mortem: q2 poſt mortē nulli poterit eſſe penitentie locus. M Tertio alij doctores dicūt ꝙ generaliter omne peccatū quod fit ex certa malicia eſt peccatū in ſpiritūſanctuʒ: q2 ex certa malicia peccare eſt facere contra bonitatem dei ſcienter ex cōtemptu: bonitas autē attribuit̄ ſpūiſctō. Vn̄ Magiſter. ij. ſentē. di. xliij. di. ꝙ ille peccat in ſpiritūſanctū cui malicia per ſe placet. Nā hō pōt peccare qn̄q; ⁊ peccat ex infirmitate. i. ex paſſione: vt cū tentatur ꝯcupiſcētia vel ira ⁊c. ⁊ tunc dicit̄ peccare contra deū prēm cui attribuit̄ potētia. Item qn̄q; peccat ex ignorantia: ⁊ tunc peccant in filium cui attribuit̄ ſapientia. Qn̄q; aūt peccat ex certa malicia nō ſolum ex certa ſcientia: q2 hoc etiā accidit in pctō ex infirmitate: ſed ex ipſa electione mali. Ideo notāter dicit̄: ex certa malicia ⁊ nō ſimpliciter ex malicia ad plus. ſ. deſignandū ꝙ peccat quis in ſpūſſcti bonitatē contēnendo. N Queritur ergo qualis malicia facit pctm̄ in ſpiritū ſanctū? Reſpōdet̄ in ſumma Ange. ⁊ Anto. ſupra: ꝙ peccare ex malicia poteſt cōtingere pluribus modis. Vno mō ex malicia ſimpliciter: hoc eſt ex voluntate mala qua eligit facere malū peccati. Scd̄o ex inclinatione habitus vitioſi: que dicit̄ malicia. Et iſtis modis lʒ ſit peccatū mortale: tn̄ adhuc nō eſt in ſpiritūſanctū ꝓprie. Exēpli grā ſ̄m Bona. in ij. di. xliij. Si aliquis ſenex qui nō habet concupiſcentiā fornicādi excitat ſeipm̄ ad fornicandū q̄uis peccat mortaliter ex induſtria ⁊ malicia quadā: tn̄ illud non dicitur peccatuʒ in ſpiritūſanctū. Tertio ergo peccat quis ex malicia ea ꝙ contēnit ⁊ abijcere contēdit id quod poſſet eum impedire ab electione peccati: puta cū aliquis intēdit peccare ⁊ occurrunt menti alique inſtigationes vel timoris dei punientis vel ſpei vel enormitatis pcti ⁊ hm̄ōi: ſed ipſe abijcit vel contemnit ſtudioſe hm̄ōi vt liberius peccet: tūc ex certa malicia peccat in ſpiritūſanctū. Exēplū de ſctō Lōgino ex legenda: cuius feſtum quarta die poſt Gregorij colit̄. Qui cū eſſet centurio gentilis caliginoſis oculis: ſed viſis ſignis in paſſiōe xp̄i preſertim ꝙ ſanguine xp̄i ex vulnere per lanceā decurrente clare vidit ex illius contactu non ꝯtēpſit ſed in xp̄m credidit: ⁊ poſtea ſctūs martyr factus eſt: vt infra patebit: ſed iudei oīa contēpſerunt dei ſigna: vt effrenate occiderent xp̄m ⁊c. O

Circa ſecūduʒ de ſpeciebus q̄rit̄ que ⁊ quot ſunt ſpēs pcti in ſpiritū ſctm̄. Reſpōdet̄ ſ̄m Magiſtrū. in. ij. di. xliij. ⁊ docto. ꝙ ſex ſunt ſpecies. Prima deſperatio. Secunda veritatis agnite impugnatio.

Tertia obſtinatio. Quarta preſumptio. Quinta inuidētia fraterne gratie. Sexta finalis impenitentia. Et iſtoꝝ ꝓ clariori intellectu Notandum ſm doc. ſup. ꝙ ſpūſſanctus ſex modis ſuggerēdo vel inſtigādo in nobis impedit pctm̄. Et ſic ſex modis hō ↄtēnendo tales ſpūſſancti inſtigatōes peccat in ſpm̄ſctm̄ vt dictū eſt. Primo inſtigat q̄n̄qꝫ pctōres ad ſpē diuine miſericordie: vt cōſiderādo: q2 deus miſericors paratus eſt remittere peccata penitentib⁹ ⁊ dare p̄mia celeſtia repromiſit. Ideoqꝫ reſipiſcāt ⁊ reſurgāt: ſꝫ hō prauus hoc a ſe remouet ꝑ deſperationeꝫ. Et ſic prima ſpecies dr̄ deſperatio: que lꝫ credat ꝙ deus penitēti remittit pctā: alioqn̄ hoc non credēdo eſſet hereticus vl̄ infidelis: tn̄ cū talis inſpiratio tāgit cor ſuū contēnit vel nō recipit nec ad pniam ↄuertit̄: ſꝫ ꝑſuadet ſibi ſe fore dānandū nec deū ignoſciturū: ⁊ ſic libere peccat: ⁊ hoc eſt peſſimū oīm peccatoꝝ: in quo pctō ꝑyt Cain di. Maior eſt iniquitas mea q̄ꝫ vt veniā merear. Bern. Mētiris Cain mentiris: q2 maior eſt dei miſericordia q̄ꝫ totius mūdi iniq̄tas ⁊ culpa. Nam vna ſanguinis xp̄i gutta ſufficeret ad remittēda totius mūdi peccata. Hinc etiā Leo papa de. pe. diſ. ij. ſceleratior dicit: ꝙ Judas grauꝰ peccauit deſperādo q̄ꝫ xp̄m tradendo: q2 Jſido. de ſummo bono dicit. Peccare mors aīe eſt: ſed deſꝑare eſt deſcendere in infernū: ⁊ ſic diabolicū eſt. Scd̄o ſpūſſanctus inſtigat ad veritatis fidei ⁊ ſalutis agnitionē illuſtrādo q̄n̄qꝫ ꝑ ſcripturas vel p̄dicationē vel alio mō. ſ. vt intelligat ꝙ talis errat in fide vel contra mores: puta vſurā eſſe peccatū vel fornicationeꝫ ⁊c. ſed hō reprobꝰ ꝑtenerat ↄtra ſpm̄ſctm̄ defendeñ. ſuū errorē. Et tūc ſequit̄ ṽitatis impugnatio: ⁊ intelligit̄ de ṽitate agnita in his q̄ ſunt neceſſaria ad ſalutē: ⁊ nō in alijs ſcꝫ naturalibꝰ vel artificialibꝰ pꝫ in Antonina. Exē plꝫ de leribis iudeoꝝ. Tertio inſtigat ad abominandū peccati prauitatē: q2 ait Grego. Momētaneū eſt qđ delectat: ſed eternuꝫ qđ cruciat: vnde deberet hō reſipiſcere. Sed contēnendo ſequit̄ obſtinatio q̄ contra talē inſpirationē ſpūſſancti firmat in pctō. Quarto ſpūſſanctus inſtigat ad timorē iudicij dei in ſti mortis: ⁊ dānatiōis: ſꝫ hō preſumēdo abijcit hoc: ⁊ ſic ſequit̄ preſumptio. ſ. ꝙ ſine meritis ⁊ ſine pnia ſaluabit̄. Quinto inſtigat ſpūſſanctus per auxiliū gratie ſubleuantis a peccatis. Gratia eñ ſpūſſancti ſola hoīes ſubleuant̄ a peccatis: vt Aug. dicit: qđ cernimꝰ fieri in multis quotidie ad deum cōuerſis ſꝫ peccator hoc abijcit dolēdo ꝙ gratia dei creſcit in hominibꝰ quos videt cōuerti in predicatione a ſuis peccatis: ſicut paganos legimꝰ ꝙ dolebant de hoc ꝙ multi cōuertebant̄ ad fideꝫ per apoſtoloꝝ predicationē. ¶ Et hec eſt inuidentia fraterne gratie cōtra ſpm̄ ſanctū. Exemplū legit̄ in ſpe. exē. di. x. exem. xxvij. ꝙ ſutor quidam dolens ob q̄ſtus diminutionē ꝙ contra calceos roſtratos predicaret̄ maledixit predicanti de hoc: ⁊ diabolus terribili ſpecie viri apparens arreptū illum ſutorem per capillos violenti impetu tanto in terrā deiecit vt auulſa cum ſua pelle coma capitis in manu illius remanſerit ⁊ ſanguineam iſte coronā habuerit. Sicqꝫ ad hora ꝑditis ſenſibus in terra iacuit vertice cruētat⁹: tandē orantibꝰ ꝓ eo ſacerdotibꝰ reſtituto ſibi vſu rationis didicit non maledicere nec dolere ꝙ ab hm̄ōi deſiſtit̄. Sic etiam peccant q̄ dolent ꝙ amaſie ad caſtitatem conuertunt̄.

Sexto ſpūſſctūs inſtigat per remorſum cōſcientie de peccati turpi prauitate: ſed peccator abijcit per ſpeciem ſextam que eſt finalis impenitentia que importat ꝓpoſituꝫ nunq̄ꝫ penitēdi: vel ſm Tho. nunq̄ꝫ vere ↄfitēdi ꝓpoſitū: ſed ſemꝑ ficte. O ergo peccator ſequere predictas inſpirationes ne pecces ⁊c. ¶

Circa tertiuꝫ de remiſſione peccatoꝝ in ſpm̄ſctm̄

q̄rit̄: vtrū equaliter deus remittat pctā omnia in ſpm̄ſctm̄ ſicut ⁊ alia pctā. Rn̄det̄: nulli dubium ꝙ penitenti oīa pctā a deo bono remittunt̄: vt ſacrū concilium teſtat̄. j. q. vij. ſi quis oēm. poſt mediuꝫ. Si aūt dicas: quare ergo xp̄us dicat Matth. xij. ꝙ nō remittet̄. Rn̄det̄ ꝙ ſm Aug. loquit̄ ibi xp̄us de finali impenitētia vſqꝫ ad mortē incluſiue: vt ſupra dictū eſt. Uel ſm alios hoc dicit: q2 hoīes de talibꝰ pctis difficilius ↄuertunt̄: eo ꝙ contrariant̄ ſpūiſancto qui habet hoīes a pctō conuertere: vt iam oſtenſuꝫ eſt: ⁊ ſic xp̄s dicit ꝙ non remittunt̄: ſicut dicitur cōiter de infirmitate q̄ difficulter curatur ꝙ hec nunq̄ꝫ curat̄. Un̄ ⁊ ph̄s dicit ꝙ ꝓ impoſſibili dicere ſolemus id qđ difficulter poſſumus: tn̄ ſi q̄s etiā ex pctis in ſpm̄ſctm̄ ↄuertit̄ in preſenti vita: deus eq̄ faciliter ex ſe remittit ſibi oīa. Sicut ad hec alijs dimiſſis ſunt exēpla ſcripture. ſ. de Paulo blaſphemo prius fidem impugnāte: ſꝫ poſtea apoſtolo maximo. Itē de Longino qui xp̄o latus vulnerauit crudeliſſime corā ṽgine mr̄e: ſꝫ conuer-

ſus mō ſupradicto poſtea in cappadocia mō‑
naſtice vixit.xxviij.ānis. Cui ſacrificare ido
lis nolēti pſes oēs dētes excuſſit ⁊ linguā ex
cidit:tñ Lōginus loq̄lā nō pdidit:⁊ idola ſe
curi ↄfregit:quoꝝ demones in pſidē ⁊ ei⁹ſo‑
cios intrañ.pſide cecato ipe ⁊ oēs inſaniēn‑
tes latrabāt. Cui cū Lōginus diceret. Nō ſa
naberis niſi qñ occiſus fuero ⁊ poſt ꝓ te orā
uero. Juſſit ergo pſes eū mox decollari:⁊ po
ſtea ad corpus eius pſtratus cuz lachrymis
pniam egit ⁊pfecte ſanatus tandem bene vi
xit. Rogemus ergo xp̄m ⁊c.

¶ Feria.iij.poſt Ramiſpalmarū. Ser.xlviij.
de obduratione cordis humani in peccatis:
⁊ quoꝝdā pditione:alioꝝ aūt liberatione.

TU dñe ſabaoth qui iudicas iuſte:pbas re
nes ⁊ corda. Hiere.xj.⁊ in
ep̄la heb. In qb⁹ v̄bis inſi
nuaf ꝙ deus ſabaoth.i.ex
ercituū.ſ.angeloꝝ: q̄ oīa q̄
facit iuſto iudicio facit:pbat hoīes nō vt ali
q̄d ſibi.i.deo occultū innoteſcat:q2 oīa nuda
⁊ apta ſūt oculis dei:etiā cordis ſecreta:teſte
ap̄lo:ſꝫ vt alijs īnoteſcāt iudicia dei fore non
niſi iuſta in oībus q̄ facit vel permittit. R
Tria aūt innuunf in p̄dictis v̄bis q̄ deus
ſolet pbare. Prīo renes.i.caſtitatez an q̄s
intra ſe prauā ↄcupiſcētiā carnalem foueat ⁊
peccare intendat ad ſuā dānationē. Scđo
corda an ſint dura ad rebellādū deo ⁊ ei⁹iſpi
ratiōib⁹:q̄b⁹vocat hoīes ad fidē ⁊ pniam ac
ſalutez:ſicut fuit in iudeis obduratis ↄ xp̄m:
ꝓpter qđ deꝰpuniuit illos. Tertio pbat ea
dē corda an moleſcāt ad pniam de pctis:pſer
tim aūt his tp̄ib⁹paſſiōis xp̄i deberēt molliri
corda hoīm ad pniaz:ↄtritionē.ſ.ↄfeſſionē ⁊
ſatiſfactionē intuitu paſſiōis xp̄i q̄ ſcidit etiā
petras:⁊ monumēta apuit ⁊c. Propterea etiaz
eccl'ia a dñica de paſſiōe īchoādo p totā heb
domadā canit ꝓ inuitatorio matutinali illō
ps.xciiij.di. Hodie ſi vocē dñi audieritis no‑
lite obdurare corda v̄ra:qđ pōt etiā poni pro
themate. Sed ve mūdo ab ſcādalis:q2 multi
xp̄iani etiā hoc tp̄e obdurati manēt ſine con‑
feſſione. Proinde de obduratione in pctis h̄
ſermone declaremus tria myſteria.
Primū de cauēda duricie occaſione.
Scđm de q̄rūdā in ſua duricie pditione.
Tertiū de q̄rūdā dono gr̄e liberatiōe. S

Circa primuz de cauēda occaſiōe obduratiōis: vt ſic remota cauſa re‑
moueaf effectus:ſicut q̄ venenoſa ⁊ piculoſa
cauit tutior eſt. Querif ergo ex q̄b⁹occaſioni
bus oriſ cordis obduratio i hoīb⁹. Rūdef ſꝫ
doc.vt claret in ſūma Anto.p.ij.ti.viij.c.ix. ꝙ
p̄cipue ex q̄nqꝫ. Primo ex auaricie nimia
cura ⁊ ſollicitatōe. vñ Ber.ad Eugeniū. Pru
dentius te abſtrahas a curis hui⁹ſcl'i ꝙ tra‑
haris ab illis:ne paulatim ducaris ad cor du
rū. Exēplū de Juda q̄ ꝓ pecunia ⁊ auaricia:
adeo obduratus eſt ꝙ xp̄m triginta denarijs
vēdidit:⁊ a tali duricia nec v̄bo xp̄i:nec ablu
tione pedū ei⁹ hūiliter facta:nec oſculo amo
ris eius retrahi potuit. Deniqꝫ ⁊ p̄ncipes ſa‑
cerdotum ⁊ phariſeos auaricia obdurauit.
Scđo ex bonoꝝ mūdi pſperatione. nā vi‑
dem⁹ꝙ multi in infirmitate ⁊ paupertate vel
tribulatione ſunt deuoti ⁊ cōpūgunf de pec‑
catis:ſꝫ poſtq̄ꝫ pueniūt ad pſperitatē duri fi
unt ⁊ crudeles. Vñ Aug.ad Marcellinū ait.
Nihil infelici⁹eſt felicitate.i.pſpitate peccā‑
tiū:q2 mala volūtas velut hoſtis interior ro‑
boraf.i.induraf in ſua malicia ex ſua pſperi
tate. Exēplū de Antiocho duriſſimo q̄ꝫdiu ꝓ
ſpere.ſ.ſibi ſucceſſit:ſꝫ poſtꝙ flagellatus fuit
infirmitate ſe recognouit di. Juſtū eſt ſubdi
tū eē deo:⁊ petiuit iudeos orare ꝓ ſe.ij. Ma
chab.ix. Tertio ex criminū aſſuefactiōe:q2
quāto q̄s ꝓliriori cōſuetudine pcti tenef tan
to plus induraf ⁊ difficilius ſurgit. Nā phs
li.de memoria ⁊ reminiſcētia di. Cōſuetudo
eſt altera natura. Hinc Greg.di. Difficile ſur‑
git quē moles male cōſuetudinis p̄mit. Vñ
Lazarus mortuus ⁊ ſepult⁹ ſub lapide ac fe‑
tidus ſignificās pctōrē ↄſuetudinariuz ⁊ ob‑
duratū in pctī fetore difficilius q̄ꝫ alij mor‑
tui legif reſuſcitatus p xp̄m:hoc eſt pluribus
concurrētibus.ſ.lapidis remotiōe:xp̄i:fletu:
orone ⁊ clamore. T Quarto ex diuturne
ire ⁊ odij tētione:q2 ſic cor frigeſcit a dei ⁊ p‑
ximi amore:⁊ īduraf ſicut glacies. Vñ Gen.
xlix.dicitur. Maledictus furor eorum: quia
pertinax ⁊ indignatio eorum:q2 dura. Ma‑
ledicta ergo eſt ira ptinax ⁊ dura. Exēpluz de
Eſau q̄ odio durus nō inuenit locū penitētie
Heb.xij. Quinto ex emēde ↄtemptu in fla
gellatione. Sūt eñ heu multi q̄ nec flagellis
emendanf:ſed magis indurant: ſicut incus
ferrea ex frequēti malleatione plus indura‑
tur. De tali Job.xlj. Cor eius indurabif qua
ſi lapis ⁊ malle atoꝝ incus. Hec ibi. Sed ta‑

les ptimeſcant:q; vt Greg.di. Quos pſentia flagella nō corrigūt ad futura ſupplicia perpetua perducunt. Nam Eccli.iij. Cor durum male habebit in nouiſſimo ⁊c. Exemplu; de Pharaone qui flagellis induratus in mari perijt cum ſuis omnibus. Ue ergo ⁊ ve duris corde. U

Circa ſecundū de perditione

aliquoꝝ q̄rit̄: quare deus bñdict⁹ qui ſuauis eſt vniuerſis aliquos pmittit ſic indurari in pctis vt nūq̄ reſurgant ſed ineternū pereāt. Reſpondetur ſm Alex. de ales. ſ. p. ⁊ Tho. ⁊ in ſumma Roy. cōcorditer quoq; alios doc. ſup. ſ. di. xlſ. aſſignatur cauſa triplex: que concurrit in hoc.

Prima eſt cauſa deficiens.
Scda eſt cauſa pmerens.
Tertia eſt cauſa pmittēs.

Prima inq̄ cauſa eſt deficiēs. ſ. hoīs liberum arbitriū qḋ vult ⁊ eligit malū: ⁊ ſic impedimētū pſtat gr̄e dei. Exēplū ponit Aug. rij. de ciui. dei di. ſic. Sint duo hoies equaliter affecti aīo ⁊ corpore ꝯſimiles videant vnā rē pulcrā: puta mulierē aut equū ⁊ ſimilia: quā vn⁹ illicite cōcupiſcit alter non: que cauſa huius nō rei pulcritudo cū eade; eſt in ſe equaliter mouēs vtrūq;. Itē nō carnis concupiſcētia cū ſit ſimilis diſpoſitionis vterq;: nec ſuggeſtio maligni ſpūs qm̄ ille quantum de ſe eſt vtrūq; equaliter tentat. Un ſequit̄ ꝙ huius diuerſitatis nō eſt alia cauſa niſi ꝓpria vtriuſq; volūtas. Sic a ſimili: ꝙ iſte pctōꝛ induratur ⁊ nō habet bonū ꝓpoſitū ſed ipedimētu; pſtat dei gr̄e: alius aūt vult gr̄am dei: eſt a volūtate deficiēte ī obdurato. X Scda cauſa ē pmerēs. ſ. pctm̄ tā originale q̄ actuale: q: hō per pctm̄ ſuu; pmeretur ſeparari a deo ⁊ eius gr̄a. Eſa. lix. Iniquitates vr̄e diuiſerunt inter vos ⁊ deū veſtru;. Sicut exēpli gratia. Infideles per ſuā infidelitatē demerent̄ indurari: ⁊ mali xp̄iani per vitia varia que continuāt nec penitēt. Tertia cauſa eſt pmittēs ipſe deus. ſ. cuius iuſtitia dictat vt hoīem pmittat in ſuo libero arbitrio ⁊ nō cogat eū qui nō vult recipere gr̄am ⁊ ſurgere a pctis: ⁊ ſic p; ꝙ pditio hoīs ī ſua malicia eſt ex ſeipſo: quā deus iuſte pmittit vt exinde clareſcat dei iuſtitia pctōꝛes puniens qui volūtate peccauerunt. Sicut exempli gratia ſm Sco. Rex lege; ſtatuit iuſtā ꝙ fur ſuſpendat̄ vel latro puniat̄: q̄uis ſciat ꝙ multi non curantes hanc legē furtū facient ⁊c, neminem tm̄ cogere debet a ſua voluntate furandi nec iuſtū eſſet vt me incarceraret anteq̄ furtum feci: ſed iuſtum eſt vt ſi furtu; fecero puniat. Sic in ꝓpoſito. Idcirco Ozee. xiij. dicit dn̄s. Ex te pditio tua o iſrael: ex me aūt auxiliū tuum. ſ. niſi preſtes impedimentu; auxilio gratie que ſemper preſto eſt omni faciēti quod in ſe eſt. Y

Circa tertiū de liberatione

aliquorum querit̄. vnde eſt ꝙ miſericors deus liberat adducendo ad pn̄iam aliquos etiā induratos alijs relictis in ſuis criminibus: vt p; de petro ⁊ Magdalena ac latrone ad pn̄iam reductis: ⁊ de iuda ac iudeis induratis derelictis ⁊c. Reſpōdet̄ ſm Tho. cōtra gētiles li. iij. c. clxxxſ. ⁊ in ſumma Rayne. ꝙ hoc eſt ⁊ fit ex cauſis tribus.

Primo ex abūdantia diuine bonitatis.
Scdo ex euidētia diuine pietatis.
Tertio ex cōplacētia diuine volūtatis.

Primo inq̄ ex abundantia diuine bonitatis q̄uis em̄ induratus pctōꝛ non eſſet dignus ſm exigentiā diuine iuſtitie vt ſibi infunderetur gr̄a emolliens ad pn̄iam tn̄ deus vt oſtēdat ſuā bonitatē immenſam pter ordine; rebus inditū operat̄. Sicut exēpli gr̄a: cū cecū illuminat ⁊ mortuū ſuſcitat facit pter ordinem inditū rebus ex ſua gratuita bonitate. Sic interdū ex abundātia bonitatis eos qui impedimentū pſtant gr̄e peccādo ⁊ induratos auxilio ſuo puenit cōuertēdo illos. Et ſicut nō oēs cecos illuminat nec oēs ad hanc vitā mortuos ſuſcitat ſed aliquos: ita nō oēs induratos liberat a peccato: ſed aliquos ⁊c.

Scda rō. vnde hoc fit eſt euidētia diuine pietatis: vt ſicut in reprobis oſtēdit deus ordine; iuſtitie: ita in reuocatis induratis euidenter oſtendat magnitudine; miſericoꝛdie ⁊ pietatis: ⁊ hoc docet apl's Ro. ix. Nā ſi nullus damnaret̄ nō appareret dei iuſtitia: ⁊. ſi nullus pctōꝛ durus reuocaret̄ nō appareret miſericordia dei tam magna. Tertio fit ex cōplacentia diuine voluntatis. Sicut em̄ ex voluntate dei pceſſit vt fierēt creature ex nihilo: ⁊ quedā alijs digniores: ⁊ ſicut ex volūtate artificis pcedit vt ex eadē materia ſimiliter diſpoſita quedā vaſa formet ad honorabiles vſus: vt ad menſam picaria: queda; ad ignobiles: vt ollas ⁊ cacabos igne deturpandos. Sic in ꝓpoſito. Ex quo tota natura humani generis facta ē maſſa vilis ⁊ corrupta in primis parentibus per pctm̄: ſi quos deus

ex bonis liberat vt sint ad bonorē celestes ⁊ gloriam: potest sicut vult: ⁊ facit hoc ex mera grā ⁊ misericordia: quos aūt in culpa relinquit iuste facit sicut ille demeruit. ¶ Vñ Augusti. ponit exemplum de hoc. xxiij. q. iiij. ca. Nabuchodonosor. di. ꝙ Nabuchodonosor post multas impietates flagellatus penituit: ⁊ regnū quod perdiderat rursus accepit. Pharao autē ipsis flagellis durior effectus perijt. Cū enim conformes essent quantum ad naturā ambo hoīes: quantū ad dignitatē ambo reges erāt. Itē quantū ad causam ambo captiuū dei ppl'm possidebāt: quātum ad penā ābo flagellis admoniti clementer. Quid ergo fines eoꝝ fecit diuersos nisi ꝙ vnus ingemuit. ſ. penitēdo: alter cōtra dei misericordiā libero arbitrio pugnauit. Et tandē ꝯcludit ꝙ boni per grām dei corriguntur nō ex necessitate ꝑdestinationis vel ꝑsciētie: q2 ꝑdestinatio vel ꝑsciētia nō facit necessitatē: ⁊ sic mali libero arbitrio pereūt. Hec ibi. Aug. diffuse tractat. O ergo pctōr audi deū clamantem oībus Zach. i. Conuertimini ad me ⁊ conuertar ad vos. O miser indurate vide xp̄m in cruce ꝓ te manibus expassis vt amplectatur si reuerti volueris aspice sanguinē ꝓ te fusum ad abluēdū. O ergo aīa xp̄iana cōuertere ne ꝑdas te cū diabolo obdurato in ꝑpetuū. Rogemus ergo xp̄m vt det nobis oībus gratias qua corda nr̄a ad pn̄iam emolliantur ⁊ ꝯsequamur gloriā sempiternā. Amen.

¶ Feria eadē post ꝑdictū. Ser. xlix. ponitur ꝑdicādus ꝓpter occurrēs festū eodē die. ſ. sc̄i bn̄dicti: vt hoc anno vel alio anno occurrēte alio. ſ. festo sc̄i Gregorij vel sc̄i Joseph: vt sepe contingit ꝓpter interualli variationem. Idēq3 pōt qs ꝑdicatoꝝ legēdā talis sc̄i applicādo ꝑdicare de materia quacūq3. Sed nūc nobis ꝑdicantibus sermo restat de accidie. ſ. negligētia circa festa obseruāda: de qua conueniēs thema applicādo ꝯsequemur.

Dedit illi dominus cor ad ꝑcepta ⁊ legem vite ⁊ discipline Eccl. xlv. ⁊ in ep̄la hoḋ. festiuitatis. Itē aliud thema ex euāge. Nō veni soluere legē s3 adimplere: xp̄s dicit Mat. v. ⁊ in euang. festi. Itē aliud. Quod vobis dico oībus dico vigilate. ſ. ad implēdū ꝑcepta Mar. xiij. ⁊ in euāge. festi. Reuera charissimi maxima est gratia dei qn̄ datur hoī vt apponat cor ꝓ oia ad ꝑcepta implēda: ⁊ ad legē vite. ſ. eterne: hoc est ad cōsilia euāgelica obseruāda ⁊ ad leges discipline. ſ. docendā alios. Nā ⁊ xp̄s dn̄s legē impleuit: ⁊ iste sc̄tūs cuius festū colimus hec obseruauit. O ergo charissimi vigilate ad hec. Sed qm̄ inter ꝑcepta obseruanda a deo mādatur in decalogo Exo. xx. sabbata. ſ. festa sanctificari. Et de hoc nobis restat sermo: ideo de hoc tria mysteria declarabimus pro sermone.

Primū dr̄ grauis offensio violationis.
Scd̄m dr̄ legalis punitio trāsgressionis.
Tertiū dr̄ modalis tētio vacationis. A

Circa primum de graui

offensa violationis festorum. notandū ꝙ pluribus rōnibus probātur grauiter peccare q̄ festa violant. Et patet.

Primo q2 est magne ingratitudinis.
Scd̄o q2 est magne peruersitatis.
Tertio q2 est diuine odibilitatis.
Quarto quia est multimode damnabilitatis.

Primo q2 festa nō obseruare est magne ingratitudinis: q2 ipse deus ꝓpter hoc ꝑcepit sabbata. i. festa colere vt saltē illo die recogitaremus dei bn̄ficia impēsa ⁊ grās deo ageremus: ꝓpter qd̄ in principio huius ꝑcepti posuit dicēs. Memento vt diē sabbati sc̄tifices: vt per hoc verbū memento recordationē significet. Qui ergo nō vult obseruare festa signū est ꝙ non vult deo grates agere ꝓ suis beneficijs. ſ. creationis: ꝯseruationis: incarnationis: passionis: ⁊ sic de alijs: ⁊ per consequēs non sunt digni gratia dei nec gloria nec vita Grego. Nō est dignus de dandis qui nō agit grates de datis. Exemplū. Si aliquis tibi dedisset septē aureos: ita ꝙ sex habes ad nutū tuum: ⁊ septimum sibi reddere tenearis: magna ingratitudo esset ꝙ sibi septimum velis auferre vel furari: ⁊ propter ingratitudinem posset legitime reuocare ip̄e dator hoc donū: quia vt habetur. C. de reuocandis donationibus. l. vltima. propter ingratitudinem donationes iuste reuocantur. Sic ad propositū deus benedictus cōcessit ꝓ nr̄a vtilitate sex dies ad operandū: ⁊ diē septimū. i. festū vel dn̄icā sibi reseruauit ad hoc vt ei nunc deferatur quē si nō reddimus iuste reuocat nobis dies concessos ad laborandū tollendo nos de vita vel alio mō puniēdo. ſ. frāgendo pe-

dem vel manū vel immittēdo aeris indiſpo-
ſitionē vel infirmitatē ꝛ hmōi. Et ita fit ꝙ q̄
vno die feſto nō vult abſtinere a labore: ſepe
iuſto dei iudicio ꝑ grandinē vel guerraȝ aut
fractionē pedis bouis vel eq̄: aut aliter opor-
tebit abſtinere toto mēſe vł anno. B Se-
cūdo violare feſta vel nō obſeruare eſt maxi-
me ꝑuerſitatis ꝛ fatuitatis. Primo: q: talis
potius vult laborare in ſeruitio diaboli ꝙ̄ q̄-
eſcere in ſeruitio xpi. Scd̄o q: poti⁹ vult eſſe
in ſtatu miſerie infernalis cū magno labore
in die feſto acq̄rendo ſibi tormenta ꝙ̄ eſſe in
ſtatu patrie celeſtis vbi eſt quies eterna. Vñ
Hieronym⁹ in teſtamento. O quāta demētia
hoim: quāta fatuitas miſerabiliū mūdanoꝝ
qui cū etiā ꝑ labores ꝛ ꝑicula parati ſint dā-
nari nolūt ſuaue iugū dñi ꝛ onus leue portā-
do ſaluari. Hec ille. Nonne fatu⁹ eſt q̄ magis
vult laborare cū maxis ſudorib⁹ ꝙ̄ q̄ſcere in
regia dignitate celeſti. Tertio q: cuȝ boues ꝛ
equos ſuos nō ꝑmittant onerari vltra ꝙ̄ de-
beant: tñ cōtra ſe ꝑuerſe agūt: q: in nullo ſibi
tales compatiunt̃ ſȝ q̄tidie etiam in feſto por-
tant onera laboꝝ ꝛ peccatoꝝ ꝛ tormētoꝝ in-
fernaliū demerendo ꝑ hmōi pctā ſua. Quar-
to q: cū i feſto deberēt q̄rere gratiā dei ꝛ ſan-
ctoꝝ amicitiā ipſi q̄runt irā ꝛ vitioꝝ ſtercora
ſibi accumulāt magnis laborib⁹. Unde talib⁹
Malach. ij. dicit dñs. Diſpergā ſuꝑ vultum
veſtrū ſtercus ſolennitatū veſtraru. i. vitia in
feſtis facta in cōfuſionē vrām puniam pena
multiplici. C Tertio q: violare feſta eſt
diuine odibilitatis. Nā Exod. xxxi. penā mor-
tis ꝛ excōicationis a dei pp̄lo cōminat̃ deus
violatorib⁹ in ſignū odij ſpecialis ad hoc pec-
catū: dicit em̄ ſic. Uidete vt ſabbatū meū cu-
ſtodiatis: q̄ em̄ polluerit illud morte moriat̃:
qui fecerit in eo opus ꝑibit aīa illius de me-
dio populi mei. Hec ibi. Et ſic pȝ ꝓpoſitū ꝙ
deus tales punit corꝑaliter occidendo ꝛ a ce-
lo etiā excludēdo. Si petas q̄rendo: vñ eſt
hoc ꝙ tātū deus odit violationē feſti? Rñde-
tur q: cū feſtum ſit quoddā ſignū recognitio-
nis diuine: vt predictū eſt: ideo eius violatio
videt̃ quodāmodo eſſe dei negatio. Inſuper
cū homo ſe totū ꝓ omni tꝑe habeat a deo a
quo eſt: ꝛ q̄libet momento tꝑis a deo ꝯſerua-
tur. Idcirco magna iniuria fit deo vt homo
ſe totū ſubtrahat deo illo die quo deberet po-
tius ſe dare deo. Inſuꝑ donat ſe totū ſeculo
vel diabolo dei inimico: ꝓpter ħ merito de⁹
odit tales. D Quarto q: eſt multimode
dānabilitatis. Nam oīs lex totius mūdi dā-
nat ꝛ puniendos dicat violatores feſtoꝝ: vt
ꝓſeq̄mur ſecūdo arti. ſermones. Nā nō ſolū
leges iuſte: ſed etiā ritus idolatrarū gentiliū
puniebat violatores: vt pȝ exēplo vulgato in
geſtis Romanoꝝ vbi legit̃ ꝙ Arthr⁹ in ciuita-
te Roma regnauit qui ꝓ lege ſtatuit ꝙ dies
ꝑmogeniti ſui coleret̃ ſub pena mortis. Cūq̧
multi trāſgrederent̃ cōſulit Uirgiliū ꝛ peti-
uit vt arte ſua faceret ꝙ trāſgreſſores accuſa-
rent̃. Uirgilius ḡ arte magica fecit vt ſtatua
erecta in medio ciuitatis oīa hmōi in ciuita-
te facta occulte in illo feſto violando reuela-
ret: ꝛ ſic plures occidebant̃. Erat aūt quidaȝ
faber noīe Focas qui laborabat in nocte fe-
ſti: maneq̧ facto ꝓperans cum malleo cōmi-
nabat̃ di. Si tu me ꝓdideris confringam ca-
put tuum: ꝛ ſic domū redibat. Quodā mane
feſti miſit imperator ad ſtatuam illā vt requi-
rerent de trāſgreſſorib⁹: ꝛ ſtatim oſtēdit illis
tria metra deſcripta in fronte ſuo ſic. Tēpora
mutant̃: hoīes quoq̧ deteriorant̃. Qui verita-
tem dicit caput fractū habebit. Audi vide ta-
ce: ſi vis viuere in pace. Itaq̧ imꝑator venit
ad ſtatuam interrogans q̄s ſibi muneret̃. Et
tandē rñdit ꝙ Focas. Captus eſt ergo ꝛ ad-
ductus: inquirentiq̧ imꝑatori cur contra le-
gē ageret? rñdit. Dñe hāc legem non poſſum
ſeruare: q: omni die octo denarios opȝ me ac-
quirere quos poſſum ſine labore habere: q:
duos denarios ſoluere habeo quotidie: duos
accōmodare: duos ꝑdere: duos aūt expende-
re. Cūq̧ hec ꝟba nullus intelligeret: iurauit
imꝑator ꝙ non occideret̃ ſi ediſſereret. Et ſic
ille explanauit dicēs. Duos debeo ſoluere: q:
patri meo qui me enutriuit dare teneo ꝓ vi-
ctu eius pauꝑtatis: duos accōmodo: q: filiū
habeo in ſcholis diſcenteȝ ꝓ quo ſoluo: qui
tandem cum ego ſenuero me nutriet. Itē du-
os perdo quos in vxorem que mihi contraria
eſt quotidie expendo: duos autē in vſum ne-
ceſſitatis mee expēdo. Et ſic liberatus eſt Fo-
cas per ſapientiam: ꝛ a ſenatu cōmendatus.
Tandem poſt morteȝ imperatoris electus eſt
imperator: in cuius corona capitis in imagi-
ne depicti ſunt octo denarij.

E Circa ſecundū de lega-
li punitiōe. nota ꝙ oīs lex punit tranſgreſſio-
nem feſti. Patet primo lege intrinſeca: ſcȝ
nature in anima: q: ratio ipſa naturalis di-
ctat vt homo aliquando intendat vite cōtem-
platiue deum ꝛ dei beneficia recognoſcēdo:
ꝛ per conſequens conſcientia remurmurādo

Pro trāſgreſſione puniēdi decernit. Propterea de ſancto Iob qui fuit tpe legis nature dr ꝙ cum in orbem trāſiſſent dies .i. in capite hebdomade: qḋ eſt dñica die mittens ſanctificabat filios ſuos. Iob. i. ſcꝫ admonendo de gratitudine bñficioꝝ dei: ⁊ corrigendo de peccatis. Ideo ſubdit dicēs. Ne forte peccauerint filij ⁊c. Secūdo lege moſayca. Nume. xv. vbi dñs p̄cepit lapidari euꝫ qui colligebat ligna in ſabbato. Deniqꝫ tertio lege ꝓphetica. Hiero. xvij. Exech. xx. ex pluribꝰ alijs dñs ponit multiplicem cōminationem penaruꝫ cōtra trāſgreſſores. Quarto lege euangelica. Matth. xix. Si vis ad vitam ingredi ſerua mandata: ⁊ ſic ꝑ contrariū ſi nō ſeruas dānaberis. Quīto lege apoſtolica Ab apl'is eñ exorta eſt diei dñice celebratio ꝓpter multa eius p̄uilegia vt in ſpeciali ſermone parte de tpe tractauimꝰ. Et p̄ſertim qꝛ xp̄us reſurrexit die dñico ⁊ diſcipulis apparens gaudiū fecit. Sed malus diſcipulꝰ ſcꝫ Iudas traditor ſm quod Aug. dicit eodem die ſe ſuſpendit audita xp̄i reſurrectiōe: licet euāgeliſte per anticipationē ſcribant hoc factum in ſerie paſſionis. Sic fiet malis ꝙ die dñica ſcꝫ noſtre reſurrectionis finalis ſuſpēdentur corpore ⁊ aīa ad perpetuā dānationē in iudicio. Itēꝫ die dñica apoſtoli ſpiritū ſanctū acceperunt: ergo ⁊c. Sexto lege canonica: que p̄apit ex̄ de ferijs: c. oēs dies dominicos celebrari omni veneratione. Item de conſe. di. iij. c. peruenit. Greg. decernit: ꝙ violatores dominice diei ſūt antichriſtiani.

Septimo lege ciuilica. Nam. C. de fer. l. vlti. p̄cipitur ſub pena amiſſionis militie ⁊ ꝓſcriptiōis p̄rimonij non fieri in feſto iudicia ⁊ ſpectacula. Et ſic ptꝫ ⁊c.

Circa tertium de modo

vacandi: ex quo ſermōe de tpe latius egi: nō opꝫ hic repetere. Sꝫ reſtat qſtio: vtrū xp̄ianꝰ die toto vel maiori parte diei in feſto vacare ſalubribus teneat ex precepto? Rñdetur ſm Cācel. pariſieñ. ⁊ in Antonina. par. ij. ti. viij. c. vij. ꝙ licet hoc facere eſſet bonū nō tñ obligatur: imo pōt quis in feſto aſſumere aliquā recreationē vel ſpaciatū vel ſolaciū dūmodo ſit honeſtum: ⁊ taliter fiat ꝙ nō cōmittatur pctm̄ mortale. Unde ſiquis audit miſſam et poſtea tota die ſolaciatur vel ociatur honeſte non peccat mortaliter ſed venialiter: alr̄ ſermo eſſet nimis durus: ⁊ multi p̄ter cōmune credere dānarent. Unde ex p̄cepto nō tenetur niſi miſſam audire: ⁊ ab operibus ſeruilibus abſtinere: ⁊ ſic a pctis. Sed quanto plus vacat tāto plus meret. Hec Antonina.

Exemplū legitur in ſpeculo. di. vij. exemplo. lxxij. ꝙ feſta quelibet quidā deuote celebrauit: diuturnis vacañ. orationibus: ⁊ in feſto oīm ſanctoꝝ migrauit deuote: ac plus mortē cuidam apparuit in glorioſa pulcritudine dicens ob hoc ſe ſanctis aſſociatum. Rogemus ergo xp̄m ⁊c:

¶ Feria quarta poſt dñicam Ramiſpalmarum Sermo. l. de remiſſione pctōꝝ ⁊ eius regulis generalibus ac ſignis,

IEſus autem dicebat. Pater dimitte illis: non eñ ſciūt quid faciūt. Luce. xxiij. c. ⁊ in paſſione euāgelica q̄ canit in miſſa hodierna. Dominus ieſus chariſſimi pietate et miſericordia plenꝰ orauit ꝓ ſuis crucifixoribus: vt nullus pctōr quātumcūqꝫ in peccatiſ ꝓfundatus deſperet de pctōꝝ ſuoꝝ remiſſione ſi cōuerſus fuerit ad pniām. Proinde diligenter aduertamus chariſſimi ꝙ xp̄us dñs hanc orationē ꝓ remiſſione noſtroꝝ peccatoꝝ fugit quādo erat cruci affixus: ⁊ tribus clauis vulneratus: ac ſanguine ſacro ꝑfuſus vt doceret ꝙ per meritū crucis ⁊ ſanguinis xp̄i omnia pctā quātumcunqꝫ grauia nobis donātur vel dimittūtur: ſi tñ cōpatimur imitando ipm in cruce penitentie: in qua ⁊ nos debemus configi tribus clauis: ſcilꝫ contritionis vere ⁊ ꝯfeſſionis ⁊ ſatiſfactionis: quibus vulneramur amore xp̄i. De quo Greg. dicit. Mala eſt ſanitas cordis q̄ neſcit dolorem huiꝰ vulneris ſcꝫ charitatis: que operit multitudinē criminis ⁊ introducit in regnū eterne beatitudinis. Unde ꝓpheta p̄s. xxxi. dicit. Beati quoꝝ remiſſe ſunt iniquitates: ⁊ quoꝝ tecta ſunt pctā. Qḋ pōt poni pro alio themate. Ecce bt̄os dicit penitētes in charitate: qꝛ ſcꝫ remiſſionē habent pctōꝝ per ſanguinē xp̄i: ⁊ in ſpe beati ſunt: ⁊ ſi re nōdum exiſtant cuꝫ ſint in gratia q̄ eſt arra beatitudinis future. hec Lyra. Itaqꝫ de remiſſione pctōꝝ mortalium omniū de q̄bus per totum hoc quadrageſimale egimꝰ reſtat tanqꝫ ꝓ medela infirmitatū aliquid ſaltē generaliter ꝓponere. Quāuis autē in alio quadra-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

geſimali plurima ſpecialius egerim⁹ de pe-
nitentia:tñ ⁊ in hoc q̄drageſimali neceſſitas
cogit breuiter inuehere ꝑ ꝓpli doctrina ſa-
lubri. Vñ de ipſa pctõꝝ remiſſione declare-
mus tria myſteria ꝑ hoc ſermone.
Primũ de remiſſionis notificatione.
Scdm̄ de regularitatis obſeruatione.
Tertiũ de cognitiõis cõiecturatiõe. B

Circa primũ de notifica-
tione querit̃ q̄d ſit pctm̄ remitti: aut qualit̃
fiat a deo remiſſio peccati:hoc vtile eſt vt no-
uerimus quõ a noſtris pctis debeam⁹ expia-
ri. Rñdetur ſm Thomã in queſtionibus diſ-
putatis de malo: queſtione de pctõ veniali
ar.xi.ꝙ pctm̄ remitti nihil aliud eſt q̄ꝙ pctm̄
hoĩ nõ imputari:⁊ oſtendit ex ſcripturaſic.
Nam cũ ps.pmiſiſſet dicẽs. Beati quoꝝ re-
miſſe ſunt iniq̃tates:⁊ quoꝝ tecta ſunt pctã.
Exponẽs.hec ſubdit. Btũs vir cui nõ impu-
tauit dñs pctm̄:⁊ ſic pctm̄ remitti eſt nõ im-
putari. D Pro clariori intellectu nota
ſm intentionem Scoti ſup.iiij. diſt. xiiij.ꝙ
poſtq̄ꝙ quis ꝓfecit actũ pcti:licet iam actus
trãſierit:tñ aĩa que peccauit manet in de vo-
luntate obligat ad penã pctõ ſcꝫ cõmiſſo cor-
reſpondentẽ:vt dicit Aug.ſup eadem verba
p̄dicta Ps. Exemplũ poſtq̄ꝙ quis offendit
regem vel iudicẽ:lꝫ actus offenſionis iã trã-
ſiuit:tñ in offendẽte remanet imputatio ad
penã. Sic ⁊ in ꝓpoſito manet poſt pctm̄ in
aĩa macula peccati ꝓpter quã non eſt digna
dei amore vel gratia nec viſione diuina tãq̄ꝙ
ĩnq̃nata ſtercore pcti. Sicut eñ nõ decet nec
admittitur quis ad cõſpectũ regis facie ſter-
coriſata. Sic in ꝓpoſito.vñ Apocal.xxi. Nil
coinq̃natũ ſcꝫ pctõ intrabit in illud ſcꝫ celũ.
Item poſt pctm̄ manet etiam reatus pcti ad
penã quã opꝫ ſoluere anteq̄ꝙ ꝑueniat talis.ſ.
aĩa ad beatitudinẽ. Tunc g̃ dĩ pctm̄ remitti.
Primo qñ tali aĩe peccatrici nõ imputat̃
talis ſcꝫ pcti macula:ſed infuſa dei gr̃a delet̃
vel tollitur. Scdo qñ etiã non imputatur
eidem illa pena a deo ordinata ad quãꝫ fuit
obligata:ita ꝙ deus non reſeruat talẽ aĩam
ad penã ꝑ illo pctõ:nec vult vindicare ꝑ pe-
nã ipm̄ pctm̄ cõmiſſum. I Scdo quoq̄ꝫ
ex his querit̃:quali hoĩ deus nõ ĩputat pec-
catũ. Rñdetur ſm Caſſio.ſuper.e.vba Ps.
ꝙ omni agenti verã pniam. Propterea cum
dicit ps. Btũs vir cui nõ imputauit dñs pec-
catũ. Subdit:nec eſt in ſpũ eius dolus. Vbi
glo. Cui nõ imputat dñs pctm̄ niſi illi in quo
non eſt dolus falſe pnie:ſed ſe vero corde ſcõ
penitendo accuſat in cõfeſſione ⁊ ſatiſfactio-
nẽ intendit ꝑficere. Exemplũ in dauid q̃ cũ
peccaſſet cum berſabee vxore vrie prius im-
putauit deus pctm̄ ſibi ꝑ ꝓphetam Nathan
qui ꝓpoſita parabola ꝙ diues quidã peper-
cit ſuis ouibus et ouiculam pauperis hoĩs
mactauerit peregrino aduenienti. Et data ſen-
tentia a Dauid ꝙ filius mortis eſt vir ille di-
ues q̃ h̃ fecit:ſubiunxit ꝓpheta. Tu es ille q̃
Uriam occidiſti ⁊ vxorem eius tuliſti: q̄ꝫob-
rem nõ recedet gladi⁹ de domo tua ⁊c. Sed
cum Dauid vere penituiſſet cõfitendo:pecca-
ui dño. Propheta mox eternã denũciauit re-
miſſionẽ di. Domin⁹ tranſtulit pctm̄ tuũ.ij.
Reg.xij. O ergo ſacra pnĩa que pctã deles.
K Deniq̄ꝫ tertio querit̃:quõ per pniam te-
git deus in aĩa pctm̄:vt dicit Ps. vbi.s̃.ſalꝫ
quoꝝ tecta ſunt pctã. Quõ eñ ſit in beatifi-
cato hoĩe vt cõmiſſa in hoc mundo peccata
non ſunt aperta deo: cum deo nil põt celari
vel tegendo abſcondi:cũ oĩa ab eterno nota
ſunt ⁊ aperta oculis eius. Heb.iiij. Et ꝑ con-
ſequẽs mirũ eſt non videant etiã beati. Sed
reſpondet̃ ſm Lyram ⁊ docto.cõiter:ꝙ pctã
hominũ cõmiſſa nõ ſic dicũtur tegi vt nullo
modo videantur vel cognoſcũtur fore facta:
qꝛ hoc eſt impoſſibile vt p̃teritũ nõ ſit p̃tere-
ritum:vel ꝙ deo ſit ignotum. Sed dicuntur
tegi vel tecta ꝑ pniam: quia non videt deus
ad puniendũ illa:nec erunt ad ꝯfuſionẽ ho-
minis in patria beata:qꝛ videbũtur tãq̄ꝙ dei
miſericordia ⁊ gr̃a remiſſa:hoc aũt per cha-
ritatem pnie annexã. Nam.ſ.Pet.iiij. Chari-
tas operit multitudinẽ peccatoꝝ. Sicut eñ
ferrũ cũ in ſe ſit turpe ⁊ rubiginoſum:ſi igni-
tum fuerit totaliter ſplendorẽ ignis induit
⁊ fit pulcrũ:nec apparet rubigo in eo:ſic erit
in aĩa igne charitatis ⁊ gloria ſplendente in
celo. Et ſicut militi q̃ in bello cecidit: ſi poſt-
ea ſurgẽs hoſtes ſtrauit magnifice:caſus nõ
eſt ad cõfuſionẽ. Sic in ꝓpoſito. L Itẽ
ex dictis Hug.ſup Eccli. Exemplũ põt poni
tale. Si queram te o hõ quid eſt ꝓfundius
inferno. Rñdet Hugo ibi:ꝙ pctm̄. Nã ſi non
eſſet pctm̄:nõ eſſet infernus: ⁊ peius eſt eſſe
in pctõ q̄ꝙ in inferno ſine pctõ: vt pꝫ Anſ.li.
ſimilitudinũ. Item ſi queras:quid eſt altius
celo ⁊ angelis qui ſunt in celo. Rñdet ibidẽ
Hugo ꝙ iuſticia:qꝛ angeli per iuſticiã aſcen-
derunt ſupra celum:ſcꝫ ad dei viſionẽ:in quo
celo a p̃ncipio fuerunt creati. Et ſubdit idẽ
Hugo. Quãtum ergo deſcendit q̃ de celo ad

infernū deſcendit:tantū deſcendit q̄ de iuſticia ad iniquitatem ruit. Et quātum aſcēdit qui de inferno ad celum aſcendit:tantū aſcēdit qui de iniquitate ad iuſticiam redit. hec ille. Sed quia de celo in infernuꝫ cadere eſt ſumme cōfuſionis:vt patet in demonibꝰ. Et ꝑ cōtrariū de inferno:ſiquis poſſet in celum aſcendere:hoc eſſet ſūme glorie: vt pꝫ in xp̄o reſurgente:videlicet ⁊ aſcendente cum ſanctis patribus. Sic in ꝓpoſito nō confuſio ſꝫ virtutis gloria magna erit in celo eis qui ꝑ pniām de profunditate:ſcilꝫ peccatoꝝ tanq̄ꝫ de inferno aſcenderūt in celeſtem beatitudinem. O ergo ſacra pnīa q̄ꝫmirabilis ꝟtutis es. O quātum amari deberes.

M Circa ſecundū de regulis obſeruandis pro remiſſione peccatoꝝ obtinenda.

notandū ꝙ plures regule generales tradūtur de hoc a doctoribus recolligēdo ex dictis Cancellarij pariſieñ. ⁊ aliorum.

Prima regula fidelitatis. Heb. xi. Sine fide impoſſibile eſt placere deo. vnde Auguſt. xxiiij. q. i. c. Ubi ſana fides nō eſt non poteſt eſſe iuſticia: quia iuſtus ex fide viuit. Exemplum de hereticis ⁊ ſciſmaticis. Item de ſortilegis ⁊ hmōi. Nam quia ſanā fidem nō habent:nō conſequentur peccati remiſſionem.

Secūda regula dicitur integritatis:videlicet ꝙ peccatū mortale vnū non remittitur ſine alio:ideo integra eſt penitentia agenda nullo mortali retento. Nam de pe. diſt. iij. §. His auctoritatibus Leo papa. ⁊ di. v. c. Fratres. Innocentiꝰ expreſſe dictant hāc regulā. Ratio ſm Cancellarium: q: manente vnico mortali remanet inimicitia pctōris ad deū: ergo penitentia de vno vel pluribus retento aliquo mortali non valet ad remiſſionē etiā illorum. Unde contrariuꝫ tenere eſt hereſis. vt ibidem dicit Cancellarius. Exempluꝫ de homine qui licet de aliqs peccatis peniteat tamen non vult reſtituere alienū: talis penitentia non facit remiſſionem peccatoruꝫ: vt pꝫ Aug. xiiij. q. vi. Si res. Tamen valet ad alia temporalia retribuenda: ſicut opus bonū in mortali factum. Similiter eſt dicendū de penitentia irām retinentis vel meretricem ⁊c. ¶ Tertia regula dicitur venialis qualitatis: ſcꝫ ꝙ peccata venialia exiſtente homine in mortali nō remittuntur niſi remiſſo peccato mortali. Et patet ſm Richar. in. iiij. diſt. xvi. q. ⁊ arti. fi. Quia homo q̄ꝫdiu eſt in peccato mortali eſt inimicꝰ dei. Aug. Scio deum eſſe inimicū omni criminoſo: inimico autem q̄ꝫdiu eſt inimicus: nō remittit̄ offenſa nec magna nec parua: q: remiſſio culpe nō fit niſi per gratiam ſpūſſancti a qua talis eſt alienus: ergo manente mortali quo ad culpam: nō remittitur veniale: nec poteſt dici ꝙ veniale poſſit remitti per penitentiam ſine gratia: quia talis penitētia eſt informis nō accepta deo illa acceptatione que requiritur ad remiſſionē peccati. Uerūtamen mortale remitti poteſt ſine veniali: ⁊ vnū veniale ſine alio veniali. Hec Richar. Exemplū quādo tu contritus es de mortali: nō tamen tanto feruore vt etiam venialia tollant̄. Nā mortale tollitur per contritionem ſolam: ſed venialia per feruorem cōtritionis vel charitatis: qui implicite vel explicite cōtritionem continet: vt per aquā bn̄dictam: dn̄icam orationem ⁊ hmōi: ſm quātitatem feruoris tolluntur plus vel minus de venialibꝰ que ſunt innumerabilia: nec poteſt homo oīa memorari. ¶ Ad p̄dicta exempluꝫ naturale. Si manus ſit fetoribus ſtercoris ſordidata fetores non tollantur niſi ſtercus abluatur. Et quādoq̄ꝫ ablato ſtercore adhuc fetor manet.

Quarta regula dr̄ neceſſarie veritatis ſcꝫ ꝙ ad remiſſionē pctōꝝ neceſſaria eſt vera cōtritio. Hec aūt ꝯſiſtit in peccati deteſtatione ⁊ ꝓpoſito cauendi ⁊ ꝓpoſito ꝯfitendi ac ſatiſfaciendi: vt pꝫ ex diffinitione ꝯtritionis. Sine ꝯtritione aūt vera nec ꝯfeſſio nec ſatiſfactio valet remittere pctā: puta ſiquis hꝫ voluntatem peccādi: licet cōfiteatur. Quinta regula dr̄ totalitatis. i. cuiuſlibet partis: videlicet ꝙ penitentie vna pars ꝯtempta altera nō ſufficit remittere pctā: puta ſiquis cōfiteri vere nō vult vel ſatiſfacere: licet doleat. Nam cū nō pōt quis ꝯfiteri ſufficit habere ꝓpoſitum: ſimiliter de ſatiſfactione. Sed ſi contēnit: ita ꝙ non vult confiteri vel ſatiſfacere: etiam ſi poſſet: hoc dānabile eſt: ⁊ pꝫ de penitē. diſt. i. §. Ex his. et. ca. Menſuram.

Sexta regula dr̄ amoris ⁊ charitatis ſcilꝫ ꝙ ad remiſſioneꝫ peccati requirit̄ vt homo agat pniāꝫ ex amore ⁊ charitate ſine qua nō eſt ſalus. i. Cor. xiij. Septima regula dr̄ ſempiternitatiſ: videlꝫ ꝙ ſemꝑ velit dolere ſ. dum menti occurrit peccatum commiſſum. Unde Hugo de ſancto vic. dicit: ꝙ deus quē cunq̄ꝫ abſoluit a peccatis ligat eūdem vinculo perpetue deteſtationis ſcꝫ habitualit̄: ⁊ dum recordatur tenetur etiā actualit̄. Proinde ſiquis penitet ſic ꝙ ꝓpoſitū hꝫ in poſ. e

rum aliquando recidiu.ndi: nō cōſequitur remiſſionem. Si autem penitet cū ꝓpoſito nō peccādi decetero: tūc vera penitētia eſt et remittitur peccatū: licet poſtea cōtingat re-cidiuare. Nec talis dānatur pro peccatis de quibus prius penituit: ſed ſolum ꝓ recidiuo de quo nondū penituit morte preuentus. De iſtis omnibus in alio quadrageſimali latius. O ergo peccator agnoſce ꝙ miſericorditer tibi parcit deus ⁊ age penitentiam. P

Circa tertium de cognoſcenda

remiſſione pctōꝝ. Queritur vtruʒ homo poſſit cognoſcere certitudinaliter ꝙ ſibi remiſſa ſūt pctā. Rñdet ſm Rich. in iiij. di. xiiij. arti. ix. q. ſ. ꝙ de lege cōmuni nō pōt certitudinaliter ſcire quis hoc certitudine ſciētie. iuxta illud Eccles. ix. Nemo ſcit vtrū odio vel amore dignus ſit. Dicit de lege cōi q2 de lege ſpeciali aliquibus ſanctis certitudinaliter fuiſſe legimus reuelatū. vt Paulo aplō ⁊ etiā ſancto Frācisco vſqꝫ ad nouiſſimā quadrātē: ⁊ ſic de alijs ſanctis. Verūtamē etiam de lege cōmuni poteſt homo de ſuoꝝ pctōꝝ remiſſione eſſe certus certitudine ꝓbabilis coniecture. Et hoc ſufficit penitentibus. Hec Rich. Q Sed quibus ſignis poſſit homo ꝓbabili coniectura agnoſcere ꝙ ſibi remiſſa ſunt pctā. Reſpōdet ꝙ ſummū ⁊ Primū eſt quod ponit ibidē Rich. ſcꝫ feciſſe qd eſt in ſe veraciſſime dolēdo cōfitēdo ſatiſfaciendo ⁊ ꝓpoſitū cauēdi habēdo. Et iuxta premiſſas regulas ſignuʒ eſt remiſſionis hoc. Scōm quoqꝫ eſt ardenti amore xpi de pctīs dolere: ⁊ ſic ſentire ardētē dei charitatē ⁊ peccati dolorē ⁊ horrorē in corde. Vñ Luc. vij. xp̄s dixit Magdalene. Dimiſſa ſunt ei pctā multa: qm̄ dilexit multū. Tertiuʒ eſt lachrymas vero corde abūdanter fudiſſe. Aug. Lachryme teſtes ſunt doloris. Iſaac abbas dicit in coll. pa. Cū ad regionē lachrymaꝝ perueneris ſcito te exauditū ꝓ tuoꝝ remiſſione peccatoꝝ. Hec ille. Quartū eſt cōſolationē ſpiritusſancti in conſciētia ſerena accepiſſe. Bern. ad fratres dicit. Si de pctīs cōmiſſis penitens nōdū ſpiritusſancti cōſolationē accepiſti: minus te penitentiaʒ egiſſe cogita. q. di. ſuppleas ergo quod deeſt. Idē. Serenitas mentis ex penitentia ſignum eſt remiſſionis. Vñ pſ. ait. Scōm multitudinē doloꝝ m. oꝝ cōſolationes tue letifi. ani. meā. R Exēpluʒ legitur li. apū ⁊ in ſpeculo exem. di. v. exē. cxx. ꝙ puella quedā generoſa in amorē cuiuſdaʒ iuuenis demonū inſultu ſtimulata: cum multis lachrymis eſt cōfeſſa. Cūqꝫ intātuʒ fuiſſet grauata tentatione vt nec dormire nec comedere poſſet. Ecce xp̄s ſibi apparuit ⁊ vidit q̄ſi crucifixū plagis recētibus: ⁊ dixit ſibi Me diligas qui ſum formoſus ⁊ ſuper omnia bonus. Et ſic tātuʒ gaudiū ſpiritusſancti percepit ſibi infuſum vt ab omni tētatione fuerit liberata. Unde multuʒ valet memoria paſſionis xp̄i. S Aliud ibidē in ſequenti exēplo refertur ꝙ militi intrāti religionē ꝓ faciēda penitentia de peccatis: tentatio occurrit a diabolo vt exiret. Cui xp̄s apparuit di. Groſſum panem hordeaceū intinge in vulnus lateris mei ⁊ ſanguine madefactū comede. Videbatur autē illi ꝙ ſanguis flueret recens de vulnere xp̄i. Cumqꝫ ille panē cruentatū horreret ſed ad xp̄i preceptuʒ ori applicaſſet: ſenſit in pane dulcedinē mirabilē ſuper oēm ſuauitatē: ⁊ ſic comedit ⁊ ab omni tētatione trāquillus perſeuerauit vſqꝫ in finem vite in ſancta penitētia. O ergo tu peccator. o peccatrix anima recognoſce xp̄m ꝓ te paſſum: vulneratū ⁊ ſanguine fuſo in cruce mortuū: vt te a tuis peccatis ablueret: et amore eius qui te tantū amauit age penitētiā: fac finē vitijs: vt cum ipſo eodē dn̄o ieſu eternaliter regnare poſſis in beatitudine patrie celeſtis. Quod nobis preſtet idem dei filius ieſus qui cuʒ patre ⁊ ſpiritusancto viuit ⁊ regnat deus per infinita ſecula ſeculorum. Amen.

¶ Sermones pro diebus ſequentibus plurimos habes deſcriptos in alijs partibus ſermonum Pomerij.

¶ Ad laudem ergo dn̄i noſtri Ieſu ac ad honorem ⁊ gloriam beatiſſime virginis Marie matris eius ⁊ ſeraphici patris noſtri Franciſci totiuſqꝫ triumphantis curie celeſtis: Finit Quadrageſimale de vitijs ſermonumqꝫ huiuſmodi opus Pomerij. Rogo autem vt oretur deus pro me: tanto labore fatigato ad vtilitatem animarum ex xp̄i charitate.

In nomine dn̄i Jeſu ſe-

quitur tertiū Quadrageſimale Pomerij de pceptis decalogi ꝓſequēdo regiſtratum.

Quia nempe dictante

phoꝝ pncipe ſcꝫ Ariſtotele.j.Phyſico.ꝛ.viij. Topicoꝝ. Fruſtrā eſt fieri ꝑ plura q̄ poſſunt fieri per pauciora. Cū in partib⁹ p̄cedentib⁹ ſermocinarij Pomerij ſufficienter lꝫ ſparſim ꝯfecti extent ſermones de vnoquoqꝫ ipſoꝝ p̄ceptoꝝ decalogi:idō ſuꝑfluū iudico hic iterū ſcribere niſi q̄ntum opꝫ aliqua addere ꝓ ſupplemēto materie talis ꝛ coaptatōe ſuf ficiat ꝓſeq̄ hic ſolū regiſtrādo ordinē ꝛ ſeriē p̄dicādi de eiſdē:annotādoqꝫ remittere illuc vbi iueniſ talis ſermo vl' materia de hmōi p̄cepto de quo placet p̄dicari. Et qm̄ deuotio ppl'i gliſcit euangeliū de die vnoquoqꝫ quadrageſimali audire. Hanc ob rem ſtatui thema ꝓ ſingulis dieb⁹ accipere ex euangelio:ꝛ eidē cōpetenter materiā eiuſmodi ſermonis applicare:vt patebit intuenti.

¶ In capite ieiunij ſcꝫ die Cinerū. Ser.p̄ma ſcꝫ de diſtricta obſeruātia p̄ceptoꝝ dei.

Theſauriʒate vobis theſauros in celo. Matth.vj. et in euāg.hodi. Verba ſūt noſtri ſaluatoris Jeſu: in q̄b⁹ hortaṫ nos ad theſauriʒādū celeſtes theſauros in perpetuū ꝑmāſuros. Nimirū chariſſimi,ſi inquiram⁹ q̄s theſaurus,eſt vere p̄cioſiſſimus in toto mūdo:ſacra ſcriptura reſpondet,nobis ꝙ p̄cioſiſſim⁹ theſaurus ſuꝑ om̄ia eſt charitas:ſicut docet Apl's.j.Coꝛ.xiij.di. Maioꝛ hoꝝ eſt charitas.vn̄ Aug.xv.de trinita.ꝛ Magr̄ diſt.xvij.di. In diuinis donis nil maius eſt charitate: hanc q̄ habet diues eſt:etiā ſi nil videaṫ hr̄e ſine qua nihil habet q̄s etiā ſi multū videaṫ hr̄e. Idem Aug. Aurum habens in arca diues eſt:quō ergo deū habens in ꝯſcientia diues nō eſt? Sed quoniā hunc theſaurū charitatis nemo hꝫ niſi ꝑ obſeruātiā p̄ceptoꝝ: ſicut expreſſe dicit xp̄s Jo.xiiij. Qui hꝫ mādata mea ꝛ ſeruat ea ille eſt qui diligit me. Idcirco ſancta eccl'ia ꝑ xp̄i v̄ba in hodierno euāgelio doceṫ. nos filios ſuos quō debeam⁹ his dieb⁹ ſacris ieiunare: videlꝫ ſine oī hypocriſi ꝛ malicia: inducit et hortatur vt vngamus caput.i.xp̄m placare: ſcꝫ oleo pietatis ꝛ operū charitatis: faciem etiā lauare per pn̄ie lachrymoſe aquas ꝛ theſauriʒare in celo theſaurū charitatis per obſeruantiā p̄ceptoꝝ quaſi di. O vos pctōres q̄ hoc anno a multis diebus theſauriʒaſtis vobis iram dei per varia pctā:ſuꝑbiam:auariciam:luxuriā ꝛc.iam nūc in iſta quadrageſima cōuertimini ad deū ꝛ theſauriʒate vobis obſeruando dei p̄cepta in charitate theſauros vite eterne:quos nec tinea nec erugo demolitur:ptꝫ in hoc ſacro euāgelio. Itaqꝫ de p̄ceptis p̄dicādo tria myſteria in hoc ſermone declarabimus:De ipſa obſeruantia preceptoꝝ diuinoꝝ in generali.

Primū diciṫ diſtricte obligationis.

Secundum dicitur debite obſeruationis vel impletionis.

Tertium dr̄ ſaluifice fructificationis.

De iſtis vide in forma eadē ſer.xl.in ſecūdo quadrageſimali ſcꝫ de vitijs.

¶ Feria q̄nta poſt Cinerū. Sermo.ij.de obedientia diligenti in p̄ceptis dei.

Multi venient ab occidente ꝛ oriente et recūbent cum Abraam Iſaac ꝛ Jacob in regno celoꝝ. Matth. viij.ꝛ in euāg.hodier. Verba ſunt ſaluatoris q̄bus docet ꝙ ad regnū celoꝝ intrare quis nō valet ꝛ cū ſanctis dei regnare niſi per fidē xp̄i ꝛ obedientiā p̄ceptoꝝ diuinoꝝ ſicut Abraam Iſaac et Jacob ꝛ oēs electi per hec ſaluati ſunt. Unde legim⁹ Mat. xix.ꝙ dum quidā interrogaſſet dn̄m ieſuꝫ dicens. Magr̄ bone quid boni faciaꝫ vt habeā vitam eternaꝫ. R̄ndit ieſus diceṅ. Si vis ad vitam ingredi ſerua mandata. Proinde etiā in hodierno euāgelio xp̄s Centurionis fidē cōmendauit:ꝛ p̄dixit iudeos non credentes in eū eternaliter dānādos. Qui v̄o crederēt fide formata ſcꝫ charitate:obſeruando precepta:cū ſanctis patriarchis in celo conregnaturos:ptꝫ in euāgelio. Itaqꝫ de obedientia diligēti p̄ceptoꝝ dei tria myſteria in hoc ſermone reſtant declaranda.

Primū dr̄ amoroſe inductionis.

Secūdum pericoloſe inobeditionis.

Tertiū dulcoroſe facilitationis.

De iſtis vide in ſecundo Quadrageſimali de

vitiis ſcʒ in Sermone.xlj.vbi ſub eadem for
ma diuiſionis habentur.

¶ Feria.vj.poſt Cinerū.Sermo.iij.ſ.de plu-
ralitate preceptoꝝ dei.

D Ictū eſt antiquis.Diliges proxi-
mū tuū: ⁊ odio habebis inimicū
tuū.Ego aūt dico vobis. Dilig-
te inimicos vr̄os Matth.v. ⁊ in
euāge.hodi. Saluator noſter vo
luit nos obligare nō ſolū ad diligendū deuʒ
ſed etiā proximuʒ. Et ſic dedit plura precepta.
Unū de diligendo deū. Scd̄m de diligendo
proximū. Tertiū qđ difficiliꝰ eſt etiā de diligen
do inimicū. Quare hec: niſi qꝛ vt Chryſ. dicit
Dilectio dei ⁊ proximi etiā inimici ꝯcatenate
ſunt: ita ꝙ vna ſine alia haberi nō valet. Nā
qui diligit deū eius p̄cepta ſeruat q̄ precepit
proximū: etiā inimicū p̄cepit diligere. Qꝛ aūt
antiquis dictū fuit: odio habebis inimicum
tuū: hoc ſm̄ Origen. intelligit̄ de diabolo: q̄
obſtinatꝰ eſt in malo: ĝ odiendus. Sed proxi
mus etiā inimicus hō diligi dʒ ꝑpter deum
inquātum hō particeps gratie ⁊ btitudinis
ꝗuis malicia eiꝰ nō ſit diligēda: vt ait Aug.
Et qꝛ proximꝰ diligitur ꝑpter deū: ⁊ in deū: idō
eoipſo deꝰ diligit̄ in proximo.vñ.j.Joan.iiij.
Hoc mādatū habemꝰ a deo vt q̄ diligit deuʒ:
diligat ⁊ proximū. Qui eñ dicit: qꝛ diligo deū
⁊ proximū odit: mēdax eſt. Unde xp̄s in h̄ euā
gelio docet de iſtis ⁊ alijs pluribꝰ: ptʒ intuē
ti textum. Itaqʒ ex quo data ſunt plura pre
cepta dilectionis vt dictum eſt: tria myſteria
ponemus in hoc ſermone.

Primū de preceptoꝝ pluralitate.
Scd̄m de documentoꝝ modalitate.
Tertium de exemplaritate.

De q̄bus ſub eadē forma diuiſiōis.vide ſcđo
Quadrageſimali ſcʒ de vitijs. Ser.xlij.

¶ Sabbato poſt Cinerū. Ser.iiij.de p̄ceptis
p̄me tabule ⁊ ſecūde: ⁊ ſupadditis.

D Eprecabant̄ vt in fimbriā veſtimē
ti eius tangerent: ⁊ quotqt tange-
bant ſalui fiebant. Mar.vj.et in
euāg.hodi. Sicut ſacrū canit euā
geliu cum dn̄s ieſus ſupra mare
ambulañ. diſcipulis nauigañ: ⁊ ꝑpter ventū
cōtrariū laborantibꝰ in remigañ. apparuit.
Illi q̄ʒ turbati ſunt putañ. eſſe phantaſma:
vñ exclamauerunt. Sed dn̄s ieſus ꝯfortauit
eos ⁊ in nauē aſcēdit: ⁊ ceſſauit ventus. Per
hec myſtice deſignauit ꝙ ipſe dn̄s ieſus ſu-
os xp̄ianos in tentationibꝰ ⁊ tribulationibꝰ
vexatos ſolet confortare ⁊ ꝯſolari p̄ grām et
quietare illos. Tādē euāgeliū dicit ꝙ egre ſſ
ſis de naui ceperūt ad ieſum venire multi ⁊
infirmos circūferre ad eū ⁊ in plateis pone-
re: ⁊ dep̄cabant̄ eū vt vł fimbriam veſtimēti
eiꝰ tāgerent: ⁊ quotqt tangebāt ſalui fiebāt.

A Spūaliter fimbriā xp̄i q̄ eſt pars vltima
eiꝰ indumēti ſignificat vltimū vite xp̄i.i.paſ
ſionē ⁊ mortē: quā q̄ tangit xp̄ianus ſaluus
erit. Sed quomodo dʒ ⁊ poſſit tangere: nota
ſm̄ noſtrum Rich. ſup.iij. diſt.xix.arti.j.q.j.
Aīa human͠a ꝯtualiter vel ſpūalit̄ tāgit paſ-
ſionē xp̄i p̄ fidem ⁊ dilectionē q̄ dilectio cō
ſiſtit in obſeruātia p̄ceptoꝝ: ⁊ talis aīa ſalua
erit. Non eñ ſufficit xp̄iano ſolū videre paſ-
ſionē xp̄i p̄ intellectū: nec ſolū audire in ſcri-
pturis p̄dicatis: nec ſolū odorare p̄ deuotio
nis ſimplicis affectū in oratione: nec etiā ſo-
lum guſtare in ſacramēto eucbariſtie: ſed re
quirit̄ vt tangat etiam p̄ fidē ⁊ charitatem:
que aīam cōiungit deo.j.Jo.iiij. Qui manet
in charitate in deo manet ⁊ deꝰ in eo. Tanga
mus ĝ chariſſimi manu.i.ope īplendo prece
pta in charitate: ⁊ ſic ſalui erimꝰ: ptʒ de p̄di-
ctis in euāgelio. Itaqʒ de ipſis p̄ceptis ad-
huc tria myſteria declarabimus.

Primū de p̄ceptis tabule p̄me.
Scd̄m de p̄ceptis tabule ſecūde.
Tertiū de p̄ceptis additʒ ex ſerie ſcripture

Circa primum de prece-

ptis p̄me tabule notādū ꝙ ex quo pre oībꝰ ⁊
p̄mo debemꝰ deū diligere: ſcđo āt proximū ſub
deo deū. Idcirco deus dedit primo p̄cepta q̄
ordināt hoīem in deū debite diligendū: ⁊ de
hoc dedit in prima tabula tria p̄cepta priora
Sʒ quare eſt ꝙ quo ad dilectionē dei tm̄mō
tria ſunt data p̄cepta nec plura nec pauciora
vide de h̄ in ſcđo q̄drageſimali ſcʒ de vitijs.
ſermo.xliij.ſub littera.A.§.notandum ꝙ deꝰ
benedictus vſqʒ ad B litteram.

Circa ſecūdum de prece

ptis ſecūde tabule. notandū ꝙ deus de proxi
mi dilectione dedit ſeptē p̄cepta in ſecūda ta
bula ad id ordinantis. Primū honora patrē
⁊ matrē. Scd̄m non occides. Tertiū non me
chaberis. Quartū nō furtum facies. Quintū
nō loqueris falſum teſtimoniū. Sextum nō
ꝯcupiſces vxorem proximi. Septimū non cō-
cupiſces rem proximi tui. ptʒ Exo.di.xx. Sic
itaqʒ in p̄ma tabula ſunt tria p̄cepta de dei
dilectione: ⁊ in ſecūda ſeptem de dilectione
proximi: que in toto faciūt decem: que dicunt̄

p̄cepta decalogi a deca qḋ eſt decem: ⁊ logos qḋ eſt ſermo: quaſi decē p̄ceptoꝝ legiſ ſermo.
B Sed iuxta hec etiā pōt queri: quare tm̄modo decē p̄cepta ſunt tradita in toto ⁊ non plura nec pauciora. Rn̄detur ſm̄ Tho. ſ. ij. q. c. arti. v. ⁊ poſt eum Ray. ⁊ Antoñ. in ſumma ſua par. ſ. titu. xiiij. declarat̄ ꝑ ſimilitudinem humane cōitatis ci. ſic. Quia (inq̄t) ſicut p̄cepta legis humane ordinant hoīem ad cōitatem humanā: ita ⁊ p̄cepta legis diuine ordinant hoīem ad quandam cōitatem ſub deo. Ad hoc autem vt hō in aliqua cōitate bn̄ cōmoretur duo requirūtur: videlʒ primo vt bn̄ ſe habeat ad eū qui p̄eſt cōitati tanq̄ȝ ad caput multitudinis. Et cū hoc ſcḋo vt bene ſe habeat ad multitudinē ſcʒ ad alios cōitatis ꝯſocios tanq̄ȝ ad mēbra. Nā man⁹ male ſtaret in corpore ſi vel capiti vel etiā ceteris mēbris nō deſeruiret vt deberet. Sic hō in multitudine ſi ſe hʒ ad p̄ncipem cōitatis bene in his tribus q̄bus ei tenetur: ſcʒ fidelitate ⁊ reuerentia ac famulatu: vtiq̄ȝ bene ſtat: aliōqn ſi vel in vno ſe male habeat malū eſt. Sʒ qm̄ deus caput ⁊ p̄nceps oīm eſt. Idcirco requirit a nobis p̄mo fidelitatem in p̄mo p̄cepto: ne honorem eius alteri tribuam⁹. Ideo p̄cipit. Non adorabis deos alienos corā me. Secūdo requirit reuerentiā ſui noīs: ideo p̄cipit. Non aſſumes nomen dei tui inuanum. Tertio requirit famulatū in ſabbati ſanctificatione. Scḋo q̄ȝ hō bene ſe habet ad multitudinem cōitatis in duobus: videlʒ p̄mo vt nulli hoī noceat nec opere nec ore nec corde ⁊ ſecūdo vt debitum ſpāle cui dʒ reddat. Et q̄ntum ad hoc debitū reddendū p̄cipit̄ quarto p̄cepto ſcʒ honora patrem ⁊ matrē: q̄ntum aūt ad nocumētū poſſet quis nocere p̄mo ſcʒ vel in pſona ꝑꝓria: ideo ꝓhibetur q̄nto. Non occides: vel in pſona cōiuncta: ideo p̄cipitur ſexto. Nō mechaberis. Nam mechia nocet in vxore ⁊ in ꝓpagatione ꝓlis ꝓximi. Itē poſſet quis nocere in reb⁹: iḋ ꝓhibetur ſeptimo. Non furtū facies. Uel in v̄bis oris ideo p̄cipitur octauo. Nō falſum teſtimoniū dices. Uel poſſet quis nocere corde volendo: ideo p̄cipitur nono ⁊ decimo p̄ceptis ꝯcupiſcentia vxoris ⁊ rerum. C

Circa tertium de preceptis additis.

notandū ſm̄ Antoñ. floreñ. p̄ima parte ſumme. titu. xiiij. c. iij. §. vſ. q̄ȝ bene dictus deus vltra hec p̄cepta decalogi digito dei deſcripta in tabulis: voluit i ſacra ſcriptura veteris teſtamēti addere aliqua, q̄ voluit vt deferant̄ populo cōi a deo mediante doctrina ⁊ inſtructione ſapientū ſubtili eorū ꝯſideratione. Et hoc ordinauit deus p̄mo ꝓpter confutationē iudeoꝝ male exponentiū. Scḋo ꝓpter dānationē hereticoꝝ male ſentientiū. Tertio ꝓpter cauendā aſtutiam demonū ſeducentiū. Hec Antoñ. Sed q̄ ſint illa p̄cepta addita. Reſpondet̄ ſm̄ Antoñ. ibidē enumerando ſcʒ q̄ȝ in p̄mo p̄cepto vbi ꝓhibetur cultus alienoꝝ deoꝝ ꝓhibetur addendo omne illud qḋ ordinat ad cultum idoloꝝ ſicut habetur Deut. xviij. vbi prohibet̄ luſtratio filiorum aut filiarū: ⁊ ſuſcitatio per ariolos ⁊ obſeruatio ſomnioꝝ ⁊ auguria ⁊ ꝯſultatio maleficoꝝ: incantatoꝝ: phitonū: ⁊ diuinoꝝ: ⁊ ſic oīa ſuperſtitio ⁊ vana obſeruatio ꝓhibetur. Item ſecūdo p̄cepto quo expreſſe ꝓhibetur periurium: ſupadditur eidē ꝓhibitio blaſphemie Leuit. xxiiij. ⁊ prohibitio falſe doctrine Deut. xiij. ⁊ irritatio votorum ⁊c. Tertio p̄cepto quo p̄cipitur expreſſe vacare deo ſupadditur oīa cerimonialia diuini cultus in feſto exerceñ. Nunc autē illis ceſſantib⁹ additur cultus noui teſtamēti ſm̄ ordinationē eccleſie in ſacramentis et diuinis officijs ⁊ colendis feſtis ſtatutis: vt pʒ di. rſ. eccleſiaſticarū. Quarto precepto de honore parentum ſupadduntur vniuerſa p̄cepta de obedientia facienda p̄latis ⁊ reuerentia ſenum. iuxta illud Leuit. xix. Honora perſonam ſenū: ⁊ coram cano conſurge capite. Item additur etiam de beneficentia exhibenda proximis tam in tp̄ali elemoſyna q̄ȝ in ſpiritualibus. Item cura de ſubditis ⁊ filijs ⁊c. Quinto p̄cepto de ꝓhibitione homicidij additur odium ꝓhiberi. Leuit. xix. Non occides fratrem tuū in corde: ſed publice argue eū. Et iterū ibidem. Non ſtabis cōtra ſanguinem ꝓximi tui. Et ſimilr̄ ꝓhibet̄ detractio qua occidit lingua. Sexto de ꝓhibitione mechie: additur ꝓhibitio de omi luxurie ſpecie. Septimo de prohibitione furti additur prohibitio vſure ⁊ fraudis oīs in venditiōe vel emptione ⁊ rapine ⁊ hmōi. Octauo p̄cepto de ꝓhibitione falſi teſtimonij additur ꝓhibitio falſi iudicij ⁊ omnis generis mēdacij ⁊ ſuſurrationis. Ultimo in nono ⁊ decimo preceptis omniū vitioꝝ ꝯcupiſcentia ⁊ cogitatio mala ꝓhibetur. Hec ex Antoñ. ⁊ ſufficiant.

¶ Dn̄ica prima q̄drageſime in mane. Ser. v. ſcʒ de ſupſtitionib⁹ oībus cauendis.

D Jrit ei Jeſus. Uade Sathana. Scriptū eſt eñi dñm deum tuum adorabis Matth.iiij.et in euāg. hodier. Chariſſimi aduertamus in euangolio hodierno quō dñs Jeſus a ſathana tentatus fuerit pmo de gula: ſcdō de gloria vana: tertio de auaricia: et ꝙ diabolus ipſi ꝓmittebat ſe daturū oīa bona mūdi ſi adoraret ipm. Chriſtus autē dñs dure increpans: dixit eidem. Uade ſathana: ſcriptū eſt eñi Dñm ꝛc.ptꝫ Deut.vj.ca. Sed quare hoc: niſi quia hec adoratio cedebat in ꝯtumeliā dei: cū honor dei trāſferret in creaturam. Et qm̄ chriſtus hmōi tentationibus nō ꝯſenſit. Jdeo ſequit in euāgelio ꝙ angeli acceſſerūt miniſtrañ.eidem. Jn his oībus docemur predicta vitia cauere: et preſertim idolatrie ſupſtitiones: qꝛ ad hec tenemur ex ſcripturis: ꝓpter qō ꝛ xpus ſcripturas allegat ꝯtra dictas tētatiōes diaboli. Sed heu multi chriſtianoꝝ in his vitijs ꝯſentiūt diabolo in perniciem aīarū ſuaꝝ. Sed attendite o xpiani: o aīe xpi ſanguine a diabolo redempte: attendite qd dixit xps dñs diabolo de hoc tentāti. Uade inquit ſathana. ſic debes ꝛ tu repellere talia ꝛc. Proinde de ſuperſtitionib⁹ quibuſcunqꝫ ſummope vitandis: prout ad id obligat nos pceptū dei primū: in quo ꝓhibet omnis ſupſtitio: declaremus tria myſteria in hoc ſermone.

Primū dꝛ execrabilis offenſionis.
Scdm̄ dꝛ mortalis criminationis.
Tertiū dꝛ modalis diuerſificationis.

De his ſub eadem forma diuiſionis vide in quadrageſimali.ij.ſ.de Uitijs.ſer.xliij.

¶Dominica eadem prima poſt prandium. Sermo.vj.de cultu dei in fide pura ꝛ ſpe ſalutis vt precipitur.

D Ominū deū tuū adorabis et illi ſoli ſerujes. D Hec vba xps dñs allegauit ſcripta.ſ.Deut.vj.et ī hodierno euāgelio Mat.iiij.et hoc eſt principiū fundamētale primi pcepti decalogi: et ꝯſequēter ſequētiū: vt dicit Lyra ſup Deut.vj. et ſm Ray.in ſumma. ſicut in edificio domus ponit fundamentū: ſic in edificio ſpūali quo hō fit bonus requiritur pmo oīm fides vera: de qua eſt hoc pceptū: in quo precipit veri dei vni⁹ cultus: et veneratio oīm falſoꝝ deorū cultu excluſo: et ſic omni ſupſtitione remota: ſicut in precedenti ſermo. patuit precipit nobis in hoc pcepto religionis ſacre fundamentū: vt.ſ.vnū verū deū credamus ꝛ illū colam⁹ cultu latrie ſibi ſoli deſeruiendo ꝛ adorādo. Sed qm̄ vt Auguſt.x.de ciui.dei.ac doct. ſup.iij.ſenteñ.diſ.ix. Latria que eſt cultus ſoli deo debitus in interiorib⁹ potiſſime ꝯſiſtit in ɣtutib⁹ theologicis.ſ.in fide: ſpe ꝛ charitate: qꝛ ſicut dicit Rabanus ſuper Geñ. adorare eſt deū qui eſt adorandus tota mētis intētione querere: et hoc ꝑ fideꝫ: ſpem ꝛ charitatē. ſequit ergo ꝙ in hoc pcepto.ſ.Dñm deū tuū adora.ꝛc. precipitur vera fides ad deū in ſpe ꝛ charitate. Jdeoqꝫ de vera fidē qua debemus deum colere ꝛ amare ac in ipſo ſperare tria myſteria hic declaremus.

Primū de fidei pure adoratione.
Scdm̄ de ſpei firme ſecuratione.
Tertiū de fidei xpiane certificatione.

E Circa primū querit quare debeat ꝛ obligat hō deū colere ſolū vera fide vnica: excluſo cultu ꝛ fide oīm alioꝝ deorū: et oī ſupſtitione remota? Ad qō rñdetur ſm Tho. et poſt illum ſm Anton. Floreñ. parte prima ſumme. titu.xiiij.ca.iiij.§.ij.ꝙ ad id plures aſſignantur rōnes inductiue.

Prima ex dei largitate.
Scda ex dei dignitate.
Tertia ex pacti fidelitate.
Quarta ex premij felicitate.

Prima rō ex dei largitate: qꝛ oīe bonū ſiue naturale ſiue tēporale ſiue ſpūale nō aliūde ꝙ̄ a deo ſolo pncipaliter habem⁹.j.Coꝛ.iiij. Quid habes qō nō accepiſti? Et certū eſt ꝙ oīa in nihilū redigerent niſi manus dei oīpotētis ea ſuſtētaret: dicit Grego.in moral. Ergo nimis ingrat⁹ eſt q̄ deū nō colit a quo oīa bona recepit. Silis eſt talis filijs iſrael q̄ miraculis multꝭ oſtēſis liberati a ſeruitute egyptiaca ſatis cito poſtea in deſerto coluerunt idola vituloꝝ. Sic xpiani mali faciunt ingrati quos xps ſua paſſione ꝛ morte redemit a diabolo: et tñ diabolū colunt ꝑ ſupſtitiones: cū diabolus nil boni fecerit nec faciat illis: ſed poti⁹ torq̄bit ī inferno. Proinde Deut.xxxij. Nunqd non ipſe eſt pater tuus? q.d. ipſe de⁹ eſt qui poſſedit ꝛ fecit ꝛ creauit te: ꝙ ꝛc. Scda rō ex dei dignitate: qꝛ vt dꝛ Ecci.j. Un⁹ eſt de⁹ oīpotens rex potēs ꝛ metuēdus nimis. vnde oīa alia nec quicq̄ boni nec mali facere poſſunt homini niſi quātum

deus pmittit: ğ ꝛc. Tertia rō ex pacti fide-
litate: qꝛ in baptiſmo qlibet xp̄ianus abrenū
ciat diabolo ꝛ pompis eius et oībus opib⁹
eius: qualia ſunt oia ſupſtitioſa ꝛ vitia. Obli
gat quoqꝫ ſe hō xp̄ianus ad ſeruandū fidē
et mādata dei. Unde magnū ſuppliciū deme
retur frangēs pmiſſum. Heb. x. Jrritam qs
faciēs legē Moyſi duobus aut trib⁹ teſtib⁹
occidit ſine vlla miſeratione: quanto magis
putandū eſt deteriora mereri ſupplicia qui
filiū dei ꝯculcauerit. Quarta rō ex premij
felicitate: qꝛ nulla lex pmittit obſeruatori-
bus ſuis tam feliciſſimū premiū ſicut pmit-
tit lex xp̄iana. Declarat. Primo nāqꝫ iudei
credunt venturum Meſſiam antichriſtū in
quē ſperant: pro premio expectant reſtitutio
nem regni ſui ꝛ terre pmiſſionis: et ſic terre
nū premium vel mundiale expectant. Scdo
ſaraceni ꝛ thurci credunt et ſperant in ſuo
falſo ꝓpheta Mahumeto pro obſeruatione
ſue legis carnalia premia. ſ. habituros in fu
turo fluuiū lactis ꝛ mellis: et vxores multas
et hmōi: et ꝓpter hmōi p̄mia ſollicite colūt
tam iudei ꝙ ſaraceni ꝯtra hoc p̄ceptū deos
alienos ſtultiſſime. Tertio heretici ac ſciſma
tici pro ſua hereſi defendenda vſqꝫ ad mortē
ſe exponunt: ſperātes in illa hereſi poſſe ſal-
uari: et tamen certū eſt ꝙ p̄ter vnicā fidē ve
ram et catholicā ſancte eccleſie romane nō
pōt eſſe ſalus: vt xp̄s docuit qui Petro apl̄o
claues dedit: et omnis etiā ſcriptura clami-
tat. vnde pro premio debetur ignis eternus
hereticis. Sed xp̄ianis verā fidē ſeruanti
bus pmittit gratia in p̄nti ꝛ gloria ꝑpetue
beatitudinis in futuro: angelorū ſocietas et
omne bonū i celū. O ergo ꝙ ſtultiſſimi ſunt
q fidē tenent in ſupſtitionibus nec pure cre-
dūt in deū: qꝛ ꝑ hec ꝑdunt p̄mia beata et ſe
tradūt diabolo ꝛ infernali ſupplicio. Cir-
ca ſcōm de ſpei firmatione vel ſecuratione
querit: quō qs colens deū verū xp̄m ieſum
poſſit eſſe firmus ꝛ ſecurus ꝙ ꝑ hmōi fidei
cultū indubitanter erit ſaluādus. Ad quod
rn̄dendo nota regulas ſm l̄ras hui⁹ dictio-
nis fideles: put habes deſcriptas pte p̄ma
Pomerij de tpe. ſermone. xxx. U X. Circa
tertiū de fidei xp̄iane certificatione per teſti
monia infallibilia. Unde de hoc pte. ij. Po-
merij de tpe. ſermone. lxxviij. arti. iij. ꝑ totū.
Jtem ſi placet de fide plura alia predicare
vel de ſpe: vide recolligēdo ex tabulis eiuſ-
dem Pomerij. Sed qꝛ ego ꝓ nunc intendo
de alijs ſermones facere: ğ ꝑtranſeo.

¶ Feria ſcd̄a poſt dn̄icā primā. Sermo. vij
de regulis preceptorū generalibus ꝛ impli
cite contentis.

Venite bn̄dicti patris mei poſſi-
dete paratū vobis regnū Mat.
xxv. ꝛ i euāgelio hodierno. Sal
uator noſter dn̄s Jeſus in hoc
euange. docet de futuro iudicio
terribili: quō oēs impios pctōres q p̄cepta
dei nō ſeruāt: nec mīe opa ꝓximis ipendūt:
maledicet ꝛ eterno igni infernali tradet cru
ciādos. Bonos ꝟo ꝛ mīe opa exercētes bn̄-
dicet ꝛ ad regnū celeſte inuitabit ꝛ introdu-
cet. Sꝫ vn̄ ipi mali demerebunt maledictio
nē ꝑpetuā niſi ex malis opib⁹ ꝛ p̄ceptoꝝ dei
preſertim trāſgreſſione. Nā certū eſt ꝙ ipſa
opa mīe nō ſufficiūt hoi ad ſalutē: niſi obſer
uet p̄cepta diuina. Unū Ps. di. Maledicti q
declināt a mādatis tuis ꝛc. Deniqꝫ vn̄ iuſti
hoies merent a xp̄o bn̄dictionē illā ꝑpetuā
niſi ex p̄ceptoꝝ oīm obſeruātia. Jdeo idem
Ps. dicit. Btūs vir q timet dn̄m: in mādatis
ei⁹ volet nimis. Generatio rectoꝝ bn̄dicet.
Et infra. Jn memoria eterna erit iuſtus: ab
auditiōe mala nō timebit. i. a ſn̄ia maledi-
ctionis que audiet in iudicio. Proinde tūc
xp̄s dn̄s imitādo bonos dicet p̄dicta verba.
Uenite bn̄dicti patris mei poſſidete regnū
ſ. ꝫ qd̄ meruiſtis ꝑ obſeruātiā p̄ceptoꝝ ꝛ opa
miſericordie. Patet in euāgelio. Ex quo aūt
vt̄ cepimus in p̄cedētibus ꝑdicare de prece-
ptis diuinis decalogi: reſtāt adhuc in gn̄ali
tria myſteria declarari ſm regulas illoꝝ.

Primū de cōuenienti ordinatione.
Secundū de differenti ꝓpoſitione.
Tertiū de virtuali implicatione.

F Circa primū queritur

vtrū p̄cepta decalogi ꝯuenienti ordine tradi-
ta ſunt: vt ſciam⁹ rōnē q̄re. ſ. ꝓ p̄mo p̄cepto
oīm ponit p̄ceptū hoc de cultu vni⁹ dei ꝛ re
motione cult⁹ alioꝝ deoꝝ: et q̄re ꝓ ſcd̄o po-
nitur de reuerētia noīs dei: et ſic ꝯſequēter.
Ad hāc qſtionē rn̄dendo ex Rayne. in ſūma
ſua. ꝛ Rich. in. iij. di. ix. Thomaqꝫ. ſ. ij. q. 100
ar. vj. elicim⁹ aliquas regulas ſiue ꝟitates.
Prima regula de ordis eqtate ꝙ p̄cepta
p̄me tabule q ſunt de dei dilectiōe ꝑponunt
recto ordine p̄ceptis tabule ſcd̄e. Rō eſt ſm
Rich. ē. ſ. in. iij. diſ. ix. vbi q̄rit: vtrū latria ſit
nobilior inter alias ꝟtutes: qꝛ cū oia p̄cepta
etiā de primoꝝ dilectione finaliter in deū
ordinēt hoiem: vtꝫ ſcꝫ de⁹ diligat ꝛ ei⁹ volū

ū pctis. Prio oculos clauſit palpebra duplici ſuperiori.ſ. ⁊ inferiori:cū tñ aues ſola inferiori palpebra habēt claudere oculos. Beſtie aūt ſolū ſuperiori:vt hō oculos vndiq; cuſtodiat. Itē auditus a retro hʒ carnē cartilaginoſam:videlʒ ꝓ cuſtodia vt ſit tm̄mō ad anteriora.i.ſalutifera aptus. Itē guſtus clauſus eſt dētibus ⁊ labijs tanq̄ ſeris. Itē odoratus naſus lōgitudine quo defluūt immundicie vt diſcamus fetorē pctōꝝ recognoſcere ⁊ emundare. Itē tactus cute tegit̄ ⁊ inſuꝑ veſtimentis vt caueatur. Scđm remediū eternam punitionē ꝓtimeſcere que ſingulis ſenſibus iuxta numerum pctōrum remetiet̄: ſicut epulo qui in lingua plus peccauit plus punitus eſt Lu.xvj. Tertiū eſt crucē xp̄i mox cogitare q̄ꝫcito tentaris. Quartū eſt auertere ſenſus citius ab oblectatione. Unde Augu.in regula. Oculi vr̄i ſi iaciantur in feminam in nulla figant̄. Impoſſibile em̄ eſt nō tangi viſis q̄ꝫq; vltimum eſt deū orare vt caueat. ℟ Pro finali documēto cautele exemplum ponamus qđ ſcribitur in Speculo exem.di.ix.exem.xciij. ꝙ demō apparuit cuidam vetule ⁊ dixit. A pluribus annis ſlaboraui ponere diſcordiam inter illum virū ⁊ vxorem eius nec potui:qꝛ nō habeo linguā qua poſſem familiariter loqui eis vt auditū mihi accōmodarent. Tu ergo cū poſſis hoc ſi feceris dabo tibi pecuniā magnam. Illa ꝓmiſit ⁊ accedens ad domū illius vxori dixit ꝙ vir ipſius aliā mulierē iuuenculā adamauit ⁊ cū illa adulterat̄. In ſignum veritatis ecce hodie veniet inquit illa iuuēcula vt accipiat pannū tunice ꝓ ſuo p̄cio. Tandē ſecrete viro dixit ꝙ vxor ſua cū quodā clerico haberet illicitū amorē ⁊ die altero ſi obſeruauerit in eccleſia colloquantur mutuo:ordinauitq; cum eodē viro ꝙ per ſuā iuuēculā quā deſtinaret illa die pro accipiendo pāno mitteret ſibi pānum a ſe emptū:cuius preciū ecce nunc inq̄t tibi perſoluo. Tandē miſit iuuenculā pro pāno ⁊ vir ille pannicida dedit eidē. Uxor hec videns eſt ſuſpicata de malo qđ p̄dixerat vetula. Deniq; ꝓcurante vetula die altero vxor in eccleſia cū clerico cōfabulat̄:⁊ ſic ſuſpitio generata eſt viro de vxore:tandē vetula conſuluit vxori ꝙ de pilis barbe viri cū raſorio ſumeret:⁊ ſic vetula per pilū efficeret ꝙ vir eam plus amaret:ſed viro ſecrete dixit ꝙ obſeruaret:qꝛ vxor cū raſorio occideret. Cū ergo ille vir fingens ſe dormire vxor raſoriū cepiſſet ecce vir repēte ſurrexit ⁊ diſcordia maxima fit inter eoſdem ⁊ ꝯſanguineos vtriuſq;. Ecce lingua ⁊ auditus quāta mala concitāt. tandem dei iudicio diabolus poteſtate accepta vetulā illā rapuit ad inferna ⁊ orantibꝰ iſtis deus per diſcretionē confeſſoris declarauit maliciā ⁊ ſic vir ⁊ vxor ad amorē priſtinuꝫ reducti ſunt. O ergo xp̄iani diſcite cauere ſenſus. Rogemus xp̄m ⁊c.

¶ Feria.ij.poſt dn̄icam ramiſpalmarū. Sermo.xlvij. videlicet de pernicioſiſſimis pctis in ſpm̄ſctm̄ de quibus reſtat poſt p̄dicta ſaltem breuiter agendum:vt cauere.ſ.vel confiteri diſcant peccatores.

VNxit pedes Ieſu ⁊ domus impleta eſt ex odore vnguenti Io.xij. ⁊ in euang.hođ. Chariſſimi in hoc facto Magdalene vnguētis pedes ieſu figuratur vnguentum cōtritionis:vt dicit Ber. ſuper Can.ſer.xij. Cū em̄ ex vnguento contritionis ꝯfecto ex pctōꝝ recordatione vereq; penitēdo vngit pctōr homo ieſum qui cor cōtritū ⁊ humiliatū nō deſpicit ſed amat: tunc domus aīe ⁊ totius eccleſie implet̄ odore delectabili: qꝛ gaudiū eſt deo ⁊ angelis:⁊ ſic oībus electis ſuper pctōre pniam agēte:vt xp̄s teſtat̄ Luce.xv. Sed heu qꝛ multi de hoc diſplicentiā accipiunt ⁊ remurmurant: ſicut dicitur de iuda qui indigne tulit ⁊ murmurauit: qꝛ multi ſunt deſperati:vt Iudas qui loquuntur contra ſpūſſcti bonitatē erronee.ſ. ꝙ deus nō remittit pctā: preſertim que ſunt in ſpm̄ſctm̄: male interpretantes verba chriſti Matth.xij. vt infra patebit. Unde contra hmōi poteſt etiam poni pro themate illud Apl'i dicentis Ephe.iiij. Nolite fratres contriſtare ſpm̄ſctm̄ dei in quo ſignati eſtis ⁊c. In quibus oēs hortatur xp̄ianos ne contriſtent ſpm̄ſctm̄ peccando certis contra ſpm̄ſctm̄ pctis: de quibus hic agemus nec contriſtent errore ⁊ deſperationis inductione credeñ. vel docentes ꝙ ſunt talia pctā que etiaꝫ penitentibus non remittit deus: deniq; nec alijs pctis mortalibus quibuſcūq; contriſtēt expleñ. dei gratiam: ſicut fecit iudas: de quo hoc euange. Itaq; de peccatis in ſpiritum ſanctuꝫ declaremus tria in hoc ſermone myſteria:

Primū dicitur notificationis.

Scd̄m dicitur ſpecificationis.
Tertium dicitur remiſſionis. Z

Circa primuz de notificatione vt ſciamus qn̄ dicat̄ ꝗs peccare in ſpm̄ ſctm̄ vel qualiter. notandū eſt ſ3 Tho. ij. ij. q. xiiij. ꝛ Anto. parte. ij. ti. viij. c. viij. ꝙ de pctō in ſpm̄ſctm̄ doctores loquūtur tripliciter declarando ꝛ notificando illud.

Primo aliqui dicunt ꝙ eſt qn̄ contra ſpm̄ ſctm̄ dicitur blaſphemia.

Scd̄o alij dicunt ꝙ non eſt aliud ꝙ̄ finalis impenitentia.

Tertio aliqui dicunt ꝙ eſt pctm̄ quodcūqꝫ factū ex certa malicia.

Primo inqꝫ pctm̄ in ſpm̄ſcm̄ dicit̄ blaſphemia que dicit̄ ꝯtra ſpūſcti perſonaz: ꝛ hoc dicūt antiqui doc. ſ. Athanaſius: Hilarius: Ambroſi9: Hieronymus ꝛ Chryſoſtomus. iuxta illud xp̄i dictū Mat. xij. Quicūqꝫ dixerit verbum cōtra filiū hoīs remittet̄ ei. Qui aūt dixerit verbū contra ſpm̄ſcm̄ non remittet̄ ei: neqꝫ in hoc ſeculo: neqꝫ ī futuro. Hec ibi. Nā ex quo xp̄s dn̄s erat deus ꝛ homo quedā faciebat humanitu9. ſ. comedendo: bibendo: dormiendo ꝛ hmōi. Quedā aūt faciebat diuinitus per operationē ſpūſcti quo erat plenus vt miracula faciendo: demones pellēdo: celeſtia ſecreta reuelando ꝛ hmōi. Judei aūt primo dixerant blaſphemiā in filiū hoīs. i. virginis dicēti. eū voracē potatorem vini ꝛ amicum publicanoꝝ ꝛ hoc fuit pctm̄ graue: poſtmodum dixerunt blaſphemiam in ſpm̄ſctm̄ dum opera diuinitatis que faciebat ꝯperāte ſpūſancto attribuerūt principi demonioꝝ dicentes in beelzebub eijcit demonia: ꝛ hoc fuit grauiſſimū pctm̄ iudeis qd̄ eis ꝓpter infidelitatē ꝛ obdurationem non eſt remiſſum.

Scd̄o: alij doc. vt Aug. li. de verbis dn̄i: ꝛ eundem ſequētes pctm̄ in ſpiritūſanctū eſſe dicunt finalē impenitentiā: qn̄. ſ. aliquis in pctō mortali pſeuerat vſqꝫ ad mortē. Et tale dicitur verbū nō ſolū oris ſed ꝛ cordis ꝛ operis cōtra ſpiritūſanctū: qꝛ eſt contra remiſſionem pctōꝝ que fit per ſpiritūſanctū. Et tale peccatū xp̄us. dixit ꝙ nō remittet̄: neqꝫ in hoc ſclo: neqꝫ in futuro: ſiue illis iudeis xp̄m blaſphemantibus: ſiue alijs quibuſcūqꝫ pctōribus penitentiā non agentibus vſqꝫ ad mortem: qꝛ poſt mortē nulli poterit eſſe penitentie locus. M

Tertio alij doctores dicūt ꝙ generaliter omne peccatū quod fit ex certa malicia eſt peccatū in ſpiritūſanctuz: qꝛ ex certa malicia peccare eſt facere contra bonitatem dei ſcienter ex cōtemptu: bonitas autē attribuit̄ ſpūiſctō. Un̄ Magiſter. ij. ſentē. di. xliij. di. ꝙ ille peccat in ſpiritūſanctū cui malicia per ſe placet. Nā hō pōt peccare qn̄qꝫ ꝛ peccat ex infirmitate. i. ex paſſione: vt cū tentatur ꝯcupiſcētia vel ira ꝛc. ꝛ tunc dicit̄ peccare contra deū prēm cui attribuit̄ potētia. Item qn̄qꝫ peccat ex ignorantia: ꝛ tunc peccant in filium cui attribuit̄ ſapientia. Qn̄qꝫ aūt peccat ex certa malicia nō ſolum ex certa ſcientia: qꝛ hoc etiā accidit in pctō ex infirmitate: ſed ex ipſa electione mali. Ideo notāter dicit̄: ex certa malicia ꝛ nō ſimpliciter ex malicia ad plus. ſ. deſignandū ꝙ peccat quis in ſpūſcti bonitatē contēnendo. N Queritur ergo qualis malicia facit pctm̄ in ſpiritū ſanctū. Reſpōdet̄ in ſumma Ange. ꝛ Anto. ſupra: ꝙ peccare ex malicia poteſt cōtingere pluribus modis. Uno mō ex malicia ſimpliciter: hoc eſt ex voluntate mala qua eligit facere malū peccati. Scd̄o ex inclinatione habitus vitioſi: que dicat̄ malicia. Et iſtis modis lꝫ ſit peccatū mortale: tn̄ adhuc nō eſt in ſpiritūſanctū ꝓprie. Exēpli grā ſm̄ Bona. in ij. di. xliij. Si aliquis ſenex qui nō habet concupiſcentiā fornicādi excitat ſe ipm̄ ad fornicandū: q̄uis peccat mortaliter ex induſtria ꝛ malicia quadā: tn̄ illud non dicitur peccatuz in ſpiritūſanctū. Tertio ergo peccat quis ex malicia ea ꝙ contēnit ꝛ abijcere contēdit id quod poſſet eum impedire ab electione peccati: puta cū aliquis intēdit peccare ꝛ occurrunt menti alique inſtigationes vel timoris dei punientis vel ſpei vel enormitatis pctī ꝛ hmōi: ſed ipſe abijcit vel contemnit ſtudioſe hmōi vt liberius peccet: tūc ex certa malicia peccat in ſpiritūſanctū. Exēplū de ſctō Longino ex legenda: cuius feſtum quarta die poſt Gregorij colit̄. Qui cū eſſet centurio gentilis caliginoſis oculis: ſed viſis ſignis in paſſiōe xp̄i preſertim ꝙ ſanguine xp̄i ex vulnere per lanceā decurrente clare vidit ex illius contactu non ꝯtēpſit ſed in xp̄m credidit: ꝛ poſtea ſctūs martyr factus eſt: vt infra patebit: ſed iudei oīa contēpſerunt dei ſigna: vt effrenate occiderent xp̄m ꝛc. O

Circa ſecūduz de ſpeciebus q̄rit̄ que ꝛ quot ſunt ſpēs pcti in ſpiritū ſctm̄. Reſpōdet̄ ſm̄ Magiſtrū. in. ij. di. xliij. ꝛ docto. ꝙ ſex ſunt ſpecies. Prima deſperatio. Secunda veritatis agnite impugnatio.

Tertia obſtinatio. Quarta preſumptio. Quin
ta inuidẽtia fraterne gratie. Sexta finalis i
penitentia. Et iſtoꝝ ꝓ clariori intellectu
Notandum ſm doc. ſupra: ꝙ ſpũſſanctus ſex
modis ſuggerẽdo vel inſtigãdo in nobis im
pedit pctm̃. Et ſic ſex modis hõ ↄtẽnendo ta
les ſpũſſancti inſtigatões peccat in ſpm̃ſctm̃
vt dictũ eſt. Primo inſtigat q̃ſq; pctõres
ad ſpẽ diuine miſericordie: vt cõſiderãdo: q:
deus miſericors paratus eſt remittere pecca
ta penitentib⁹ ⁊ dare p̃mia celeſtia repromi
ſit. Ideoq; reſipiſcãt ⁊ reſurgãt: ſ; hõ pra
uus hoc a ſe remouet ꝑ deſperationẽ. Et ſic
prima ſpecies dr̃ deſperatio: que ſ; credat ꝙ
deus penitẽti remittit pctã: alioq̃n hoc non
credẽdo eſſet hereticus vl̃ infidelis: tñ cũ ta
lis inſpiratio tãgit cor ſuũ contẽnit vel nõ re
cipit nec ad pniam ↄuertit: ſ; ꝑſuadet ſibi ſe
fore dãnandũ nec deũ ignoſciturũ: ⁊ ſic libe
re peccat: ⁊ hoc eſt peſſimũ oĩm peccatoꝝ: in
quo pctõ ꝑijt Cain di. Maior eſt iniquitas
mea q̃ vt veniã merear. Bern̄. Mẽtiris Cain
mentiris: q: maior eſt dei miſericordia q̃ to
tius mũdi iniq̃tas ⁊ culpa. Nam vna ſangui
nis xp̃i gutta ſufficeret ad remittẽda totius
mũdi peccata. Vnde etiã Leo papa de. pe. diſ.
iij. ſceleratior dicit: ꝙ Iudas grauius peccauit
deſperãdo q̃ xp̃m tradendo: qr̃ Iſido. de ſum
mo bono dicit. Peccare mors aie eſt: ſed de
ſpare eſt deſcendere in infernũ: ⁊ ſic diaboli
cũ eſt. Scdõ ſpũſſanctus inſtigat ad verita
tis fidei ⁊ ſalutis agnitionẽ illuſtrãdo q̃ſq;
ꝑ ſcripturas vel p̃dicationẽ vel alio mõ. ſ. vt
intelligat ꝙ talis errat in fide vel contra mo
res: puta viurã eſſe peccatũ vel fornicationes
⁊c. ſed hõ reprob⁹ ꝑſeuerat ↄtra ſpm̃ſctm̃ de
fendeñ. ſuũ errorẽ. Et tũc ſequit̃ v̾itatis impu
gnatio: ⁊ intelligit̃ de v̾itate agnita in his q̃
ſunt neceſſaria ad ſalutẽ: ⁊ nõ in alijs ſc; na
turalib⁹ vel artificialib⁹ p; in Antonina. Exẽ
plu; de ſcribis iudeoꝝ. Tertio inſtigat ad
abominandũ peccati prauitatẽ: qr̃ ait Grego.
Momẽtaneũ eſt qd̃ delectat: ſed eternu; qd̃
cruciat: vnde deberet hõ reſipiſcere. Sed con
tẽnendo ſequit̃ obſtinatio q̃ contra talẽ inſpi
rationẽ ſpũſſancti firmat in pctõ. Quarto
ſpũſſanctus inſtigat ad timorẽ iudicij dei in
ſtã mortis: ⁊ dãnationis: ſ; hõ preſumẽdo abij
cit hoc: ⁊ ſic ſequit̃ preſumptio. ſ. ꝙ ſine meri
tis ⁊ ſine pnia ſaluabit̃. Quinto inſtigat
ſpũſſanctus per auxiliũ gratie ſubleuantis a
peccatis. Gratia eñ ſpũſſancti ſola hoĩes ſub
leuant̃ a peccatis: vt Aug. dicit: qd̃ cernim⁹
fieri in multis quotidie ad deum cõuerſis ſ;
peccator hoc abijcit dolẽdo ꝙ gratia dei cre
ſcit in hominib⁹ quos videt cõuerti in predi
catione a ſuis peccatis: ſicut paganos legim⁹
ꝙ dolebant de hoc ꝙ multi cõuertebant̃ ad
fide; per apoſtoloꝝ predicationẽ. ¶ Et
hec eſt inuidentia fraterne gratie cõtra ſpm̃
ſanctũ. Exemplũ legit̃ in ſpe. exẽ. di. x. exem.
xxvij. ꝙ ſutor quidam dolens ob q̃ſtus dimi
nutionẽ ꝙ contra calceos roſtratos predica
ret̃ maledixit predicanti de hoc: ⁊ diabolus
terribili ſpecie viri apparens arreptũ illum
ſutorem per capillos violenti impetu tanto
in terrã deiecit vt auulſa cum ſua pelle coma
capitis in manu illius remãnſerit ⁊ ſangui
neam iſte coronã habuerit. Sicq; ad hora ꝑ
ditis ſenſibus in terra iacuit vertice cruẽtat⁹:
tandẽ orantib⁹ ꝓ eo ſacerdotib⁹ reſtituto ſibi
vſu rationis didicit non maledicere nec do
lere ꝙ ab hmõi deſiſtit̃. Sic etiam peccant q̃
dolent ꝙ amaſie ad caſtitatem conuertunt̃.
Sexto ſpũſſctũs inſtigat per remorſum cõ
ſcientie de peccati turpi prauitate: ſed pecca
tor abijcit per ſpeciem ſextam que eſt finalis
impenitentia que importat ꝓpoſitu; nunq̃
penitẽdi: vel ſm Tho. nunq̃ vere ↄfitẽdi ꝓ
poſitũ: ſed ſemp ficte. O ergo peccator ſeque
re predictas inſpirationes ne pecces ⁊c. ¶

Circa tertiu; de remiſſio

ne peccatoꝝ in ſpm̃ſctm̃ q̃rit̃: vtrũ equaliter
deus remittat pctã omnia in ſpm̃ſctm̃ ſicut ⁊
alia pctã. Rñdet̃: nulli dubium ꝙ penitenti
oĩa pctã a deo bono remittunt̃: vt ſacrũ con
ciliũ teſtat̃. j. q. vij. ſi quis oẽm. poſt mediu;.
Si aũt dicas: quare ergo xp̃us dicit Matth.
xij. ꝙ nõ remittet̃. Rñdet̃ ꝙ ſm Aug. loquit̃
ibi xp̃us de finali impenitẽtia vſq; ad mortẽ
incluſiue: vt ſupra dictũ eſt. Vel ſm alios hoc
dicit: qr̃ hoĩes de talib⁹ pctis difficilius ↄuer
tunt̃: eo ꝙ contrariant̃ ſpũſſancto qui habet
hoĩes a pctõ conuertere: vt iam oſtenſu; eſt:
⁊ ſic xp̃s dicit ꝙ non remittunt̃: ſicut dicitur
cõiter de infirmitate q̃ difficulter curatur ꝙ
hec nunq̃ curat̃. Vñ ⁊ pħs dicit ꝙ ꝓ impoſ
ſibili dicere ſolemus id qd̃ difficulter poſſu
mus: tñ ſi q̃s etiã ex pctis in ſpm̃ſctm̃ ↄuertit̃
in preſenti vita: deus eq̃ faciliter ex ſe remit
tit ſibi oĩa. Sicut ad hec alijs dimiſſis ſunt
exẽpla ſcripture. ſ. de Paulo blaſphemo pri
us fidem impugnãte: ſ; poſtea apoſtolo ma
ximo. Itẽ de Longino qui xp̃s latus vulne
rauit crudeliſſime corã v̾gine mr̃e: ſ; conuer

ſus mō ſupradicto poſtea in cappadocia mō
naſtice vixit.xxviij.ānis.Cui ſacrificare ido
lis nolēti pſes oēs dētes excuſſit τ linguā ex
cidit:tñ Lōginus loq̄lā nō pdidit:τ idola ſe
curi ꝯfregit:quoꝝ demones in pſidē τ ei⁹ſo
cios intrañ.pſide cecato ipe τ oēs inſanien
tes latrabāt.Cui cū Lōginus diceret. Nō ſa
naberis niſi qñ occiſus fuero τ poſt ꝓ te ora
uero, Juſſit ergo pſes eū mox decollari:τ po
ſtea ad corpus eius ꝓſtratus cuꝫ lachrymis
pniam egit τpfecte ſanatus tandem bene vi
xit.Rogemus ergo xpm τc.

¶ Feria.iij.poſt Ramiſpalmarū.Ser.xlviij.
de obduratione cordis humani in peccatis:
τ quorundā pditione:alioꝝ aūt liberatione,

U dn̄e ſabaoth
qui iudicas iuſte:pbas re
nes τ corda Hiere.xj.τ in
epl'a hod. Jn q̄b⁹ ᵭbis inſi
nuaſ ꝙ deus ſabaoth.i.ex
ercituū.ſ.angeloꝝ:q̄ oīa q̄
facit iuſto iudicio facit:pbat hoīes nō vt ali
q̄d ſibi.i.deo occultū innoteſcat:q2 oīa nuda
τ apta ſūt oculis dei:etiā cordis ſecreta:teſte
aplo:ſ; vt alijs inoteſcāt iudicia dei fore non
niſi iuſta in oībus q̄ facit vel permittit. R
Tria aūt innuunſ in p̄dictis ᵭbis q̄ deus
ſolet pbare. Pmo renes.i.caſtitateꝫ an q̄s
intra ſe prauā ꝯcupiſcētiā carnalem foueat τ
peccare intendat ad ſuā dānationē. Scdo
corda an ſint dura ad rebellādū deo τ ei⁹iſpi
ratiōib⁹:q̄b⁹vocat hoīes ad fidē τ pniam ac
ſaluteꝫ:ſicut fuit in iudeis obduratis ꝯ xpm:
ꝓpter qd̄ deꝰpuniuit illos. Tertio pbat ea
dē corda an moleſcāt ad pniam de pctis:pſer
tim aūt his tpib⁹paſſiōis xpi deberēt molliri
corda hoim ad pniaꝫ:ꝯtritionē.ſ.ꝯfeſſionē τ
ſatiſfactionē intuitu paſſiōis xpi q̄ ſcidit etiā
petras:τ monumēta apuit τc.Propſea etiaꝫ
eccl'ia a dn̄ica de paſſiōe ichoādo p totā heb
domadā canit ꝓ inuitatorio matutinali illō
ps.xciiij.di.Hodie ſi vocē dn̄i audieritis no
lite obdurare corda vr̄a:qd̄ pōt etiā poni pro
themate.Sed ve mūdo ab ſcādalis:q2 multi
xpiani etiā hoc tpe obdurati manēt ſine con
feſſione.Proinde de obduratione in pctis h̄
ſermone declaremus tria myſteria.
Primū de cauēda duricie occaſione.
Scdm de q̄rēdā in ſua duricie pditione.
Tertiū de q̄rēdā dono gr̄e liberatiōe, S

Circa primuꝫ de cauēda
occaſiōe obduratiōis:vt ſic remota cauſa re
moueaſ effectus:ſicut q̄ venenoſa τ piculoſa
cauit tutior eſt.Querit ergo ex q̄b⁹occaſioni
bus oriſ cordis obduratio i hoīb⁹:Rn̄deſ ſ;
doc.vt claret in ſūma Anto.p.ij.ti.viij.c.ix.ꝙ
pcipue ex q̄nq3. Primo ex auaricie nimia
cura τ ſollicitatōe.vn̄ Ber.ad Eugeniū.Pru
dentius te abſtrahas a curis hui⁹ſcl'i ꝙ tra
haris ab illis:ne paulatim ducaris ad cor du
rū.Exēplū de Juda q̄ ꝓ pecunia τ auaricia:
adeo obduratus eſt ꝙ xpm triginta denarijs
vēdidit:τ a tali duricia nec ᵭbo xpi:nec ablu
tione pedū ei⁹ hūiliter facta:nec oſculo amo
ris eius retrahi potuit.Deniq3 τ pncipes ſa
cerdotum τ phariſeos auaricia obdurauit.
Scdo ex bonoꝝ mūdi ꝓſperatione. nā vi
dem⁹ꝙ multi in infirmitate τ paupertate vel
tribulatione ſunt deuoti τ cōpūgunſ de pec
catis:ſ; poſtq̄ꝫ peueniūt ad ꝓſperitatē duri ſi
unt τ crudeles.Un̄ Aug.ad Marcellinū ait.
Nihil infelici⁹eſt felicitate.i.ꝓſpitate peccā
tiū:q2 mala volūtas velut hoſtis interior ro
boraſ.i.induraſ in ſua malicia ex ſua ꝓſperi
tate.Exēplū de Antiocho duriſſimo q̄ꝫdiu ꝓ
ſpere.ſ.ſibi ſucceſſit:ſ; poſtq̄ flagellatus fuit
infirmitate ſe recognouit di. Juſtū eſt ſubdi
tū eē deo:τ petiuit iudeos orare ꝓ ſe.ij. Ma
chab.ix. Tertio ex criminū aſſuefactiōe:q2
quāto q̄s ꝓliriori cōſuetudine pcti teneſ tan
to plus induraſ τ difficilius ſurgit. Nā pbs
li.de memoria τ reminiſcētia di.Cōſuetudo
eſt altera natura. Hinc Greg.di. Difficile ſur
git quē moles male cōſuetudinis p̄mit. Un̄
Lazarus mortuus τ ſepult⁹ ſub lapide ac fe
tidus ſignificās pctōrē ꝯſuetudinariuꝫ τ ob
duratū in pcti fetore difficilius q̄ꝫ alij mor
tui legiſ reſuſcitatus p xpm:hoc eſt pluribus
concurrētibus.ſ.lapidis remotiōe:xpi:fletu:
orōne τ clamore. T Quarto ex diuturne
ire τ odij tētione:q2 ſic cor frigeſcit a dei τ ꝓ
ximi amore:τ iduraſ ſicut glacies.Un̄ Gen.
xlix.dicitur.Maledictus furor eorum: quia
pertinax τ indignatio eorum:q2 dura. Ma
ledicta ergo eſt ira ptinax τ dura.Exēpluꝫ de
Eſau q̄ odio durus nō inuenit locū penitētie
Heb.xij. Quinto ex emēde ꝯtemptu in fla
gellatione.Sūt eñ heu multi q̄ nec flagellis
emendanſ:ſed magis indurant : ſicut incus
ferrea ex frequēti malleatione plus indura
tur.De tali Job.xlj. Cor eius indurabiſ qua
ſi lapis τ malle atoꝝ incus.Hec ibi.Sed ta

les ptimeſcant:qꝛ vt Greg.di. Quos pſentia flagella nõ corrigũt ad futura ſupplicia per petua perducunt. Nam Eccl'i.iij. Cor durum male habebit in nouiſſimo ⁊c. Exemplũ de Pharaone qui flagellis induratus in mari perijt cum ſuis omnibus. Ue ergo ⁊ ve duris corde. U

Circa ſecundũ de perditione

aliquoꝝ q̃rif: quare deus bñdict⁹ qui ſuauis eſt vniuerſis aliquos pmittit ſic indurari in pctis vt nũq̃ reſurgant ſed ineternũ pereãt. Reſpondetur ſm Alex.de ales.ſ. p.⁊ Tho.⁊ in ſumma Ray.cõcorditer quoq̃ aliꝯ os doc.ſup.ſ.di.xlſ.aſſignatur cauſa triplex: que concurrit in hoc.

Prima eſt cauſa deficiens.
Scd̃a eſt cauſa pmerens.
Tertia eſt cauſa pmittẽs.

Prima inq̃ cauſa eſt deficiẽs.ſ.hoïs liberum arbitriũ qd̃ vult ⁊ eligit malũ: ⁊ ſic impedimẽtũ pſtat gr̃e dei. Exẽplũ ponit Aug.xij.de ciui.dei di.ſic. Sint duo hoïes equaliter affecti aïo ⁊ corpore ↄſimiles videant vnã rẽ pulcrã: puta mulierẽ aut equũ ⁊ ſimilia: quã vn⁹ illicite cõcupiſcit alter non: que cauſa huius nõ rei pulcritudo cũ eadẽ eſt in ſe equaliter mouẽs vtrũq̃. Itẽ nõ carnis concupiſcẽtia cũ ſit ſimilis diſpoſitionis vterq̃: nec ſuggeſtio maligni ſpũs qm̃ ille quantum de ſe eſt vtrũq̃ equaliter tentat. Un ſequif ꝙ huius diuerſitatis nõ eſt alia cauſa niſi ꝑpria vtriuſq̃ volũtas. Sic a ſimili: ꝙ iſte pctõꝛ induratur ⁊ nõ habet bonũ ꝑpoſitũ ſed ipedimẽtũ pſtat dei gr̃e: alius aũt vult gr̃am dei: eſt a volũtate deficiẽte ſ obdurato. X Scd̃a cauſa ẽ pmerẽs.ſ.pctm̃ tã originale q̃ actuale: qꝛ hõ per pctm̃ ſuũ pmeretur ſeparari a deo ⁊ eius gr̃a. Eſa.lix. Iniquitates vr̃e diuiſerunt inter vos ⁊ deũ veſtrũ. Sicut exẽpli gratia. Infideles per ſuã infidelitatẽ demerenf indurari: ⁊ mali xp̃iani per vitia varia que continuãt nec penitẽt. Tertia cauſa eſt pmittẽs ipſe deus.ſ.cuius iuſtitia dictat vt hoïem pmittat in ſuo libero arbitrio ⁊ nõ cogat eũ qui nõ vult recipere gr̃am ⁊ ſurgere a pctis: ⁊ ſic pꝫ ꝙ pditio hoïs i ſua malicia eſt ex ſeipſo: quã deus iuſte pmittit vt exinde clareſcat dei iuſtitia pctõꝛes puniens qui volũtarie peccauerunt. Sicut exempli gratia ſm Sco. Rex legẽ ſtatuit iuſtã ꝙ fur ſuſpendaf vel latro puniaf: q̃uis ſciat ꝙ multi non curantes hanc legẽ furtũ facient ⁊c, neminem tñ cogere debet a ſua voluntate furandi nec iuſtũ eſſet vt me incarceraret anteq̃ furtum feci: ſed iuſtum eſt vt ſi furtũ fecero puniat. Sic in ꝑpoſito. Idcirco Ozee.xiij. dicit dñs. Ex te pditio tua o iſrael: ex me aũt auxiliũ tuum.ſ.niſi preſtes impedimentũ auxilio gratie que ſemper preſto eſt omni faciẽti quod in ſe eſt. Y

Circa tertiũ de liberatione

aliquorum querif. vnde eſt ꝙ miſericors deus liberat adducendo ad pniam aliquos etiã induratos alijs relictis in ſuis criminibus: vt pꝫ de petro ⁊ Magdalena ac latrone ad pniam reductis: ⁊ de iuda ac iudeis induratis derelictis ⁊c. Reſpõdef ſm Tho. cõtra gẽtiles li.iij.c.clxxxi.⁊ in ſumma Rayne. ꝙ hoc eſt ⁊ fit ex cauſis tribus.

Primo ex abũdantia diuine bonitatis.
Scd̃o ex euidẽtia diuine pietatis.
Tertio ex cõplacẽtia diuine volũtatis.

Primo inq̃ ex abundantia diuine bonitatis q̃uis eñ induratus pctõꝛ non eſſet dignus ſm exigentiã diuine iuſtitie vt ſibi infunderetur gr̃a emolliens ad pniam tñ deus vt oſtẽdat ſuã bonitatẽ immenſam pter ordinẽ rebus inditũ operaf. Sicut exẽpli gr̃a: cũ eccũ illuminat ⁊ mortuũ ſuſcitat facit pter ordinem inditũ rebus ex ſua gratuita bonitate. Sic interdũ ex abundãtia bonitatis eos qui impedimentũ pſtant gr̃e peccãdo ⁊ induratos auxilio ſuo pueniit cõuertẽdo illos. Et ſicut nõ oẽs cecos illuminat nec oẽs ad bane vitã mortuos ſuſcitat ſed aliquos: ita nõ oẽs induratos liberat a peccato: ſed aliquos ⁊c.

Scd̃a rõ. vnde hoc fit eſt euidẽtia diuine pietatis: vt ſicut in reprobis oſtẽdit deus ordinẽ iuſtitie: ita in reuocatis induratis euidenter oſtendat magnitudinẽ miſericordie ⁊ pietatis: ⁊ hoc docet apl's Ro.ix. Nã ſi nullus damnaref nõ appareret dei iuſtitia: ⁊ ſi nullus pctõꝛ durus reuocaref nõ appareret miſericordia dei tam magna. Tertio fit ex cõplacentia diuine voluntatis. Sicut eñ ex voluntate dei pceſſit vt fierẽt creature ex nihilo: ⁊ quedã alijs digniores: ⁊ ſicut ex volũtate artificis ꝑcedit vt ex eadẽ materia ſimiliter diſpoſita quedã vaſa formet ad honorabiles vſus: vt ad menſam picaria: quedã ad ignobiles: vt ollas ⁊ cacabos igne deturpandos. Sic in ꝑpoſito. Ex quo tota natura humani generis facta ẽ maſſa vilis ⁊ corrupta in primis parentibus per pctm̃; ſi quos deus

ex hoībus liberat vt ſint ad honorē celeſtē ⁊ gloriam:poteſt ſicut vult:⁊ facit hoc ex mera grā ⁊ miſericordia:quos aūt in culpa relinquit iuſte facit ſicut ille demeruit. ⁊ Vñ Auguſti. ponit exemplum de hoc.xxiij.q.iiij. ca. Nabuchodonoſor.di.ꝙ Nabuchodonoſor poſt multas impietates flagellatus penituit:⁊ regnuꝫ quod perdiderat rurſus accepit. Pharao auteꝫ ipſis flagellis durior effectus periit. Cuꝫ enim conformes eſſent quantum ad naturā ambo hoīes:quantū ad dignitatē ambo reges erāt. Itē quantū ad cauſam ambo captiuū dei ppl̄m poſſidebāt:quātum ad penā ābo flagellis admoniti clemēter. Quid ergo fines eoꝝ fecit diuerſos niſi ꝙ vnus ingemuit.ſ.penitēdo:alter cōtra dei miſericordiā libero arbitrio pugnauit. Et tandē ꝯcludit ꝙ boni per grām dei corrigunt nō ex neceſſitate p̄deſtinationis vel p̄ſciētie:qꝛ p̄deſtinatio vel p̄ſciētia nō facit neceſſitatē:⁊ ſic mali libero arbitrio pereūt. Hec ibi. Aug. diffuſe tractat. O ergo pctōr audi deū clamantem oībus Zach.i. Couertimini ad me ⁊ conuertar ad vos. O miſer indurate vide xp̄m in cruce ꝓ te manibus expaſſis vt amplecterē ſi ꝯuerti volueris aſpice ſanguinē ꝓ te fuſum ad abluēdū. O ergo aīa xp̄iana couertere ne ꝑdas te cū diabolo obdurato in ꝑpetuū. Rogemus ergo xp̄m vt det nobis oībus gratiaꝫ qua corda nr̄a ad pniam emolliant ⁊ ꝯſequamur gloriā ſempiternā. Amen.

¶ Feria eadē poſt prādiū. Ser. xlix. ponit p̄dicādus ꝓpter occurrēs feſtū eodē die.ſ. ſcti bñdicti:vt hoc anno vel alio anno occurrēte alio.ſ. feſto ſcti Gregorij vel ſcti Joſeph:vt ſepe contingit ꝓpter interualli variationem. Jdēqꝫ pōt qs p̄dicatoꝝ legēdā talis ſci applicādo p̄dicare de materia quacūqꝫ. Sed nūc nobis p̄dicantibus ſermo reſtat de accidie.ſ. negligētia circa feſta obſeruāda:de qua conueniēs thema applicādo ꝓſequemur.

DEdit illi dominus cor ad p̄cepta ⁊ legem vite ⁊ diſcipline Ecc̄i.xlv. ⁊ in epl̄a hoī.feſtiuitatis. Itē aliud thema ex euāge. Nō veni ſoluere legē ſꝫ adimplere:xp̄s dicit Mat.v. ⁊ in euang. feſti. Itē aliud. Quod vobis dico oībus dico vigilate.ſ. ad implēdū p̄cepta Mar.xiij. ⁊ in euāge. feſti. Reuera chariſſimi maxima eſt gratia dei qñ datur hoī vt apponat cor ꝑ oīa ad p̄cepta implēda:⁊ ad legē vite.ſ. eterne: hoc eſt ad cōſilia euāgelica obſeruāda ⁊ ad legeꝫ diſcipline.ſ. docendā alijs. Nā ⁊ xp̄s dñs legē impleuit:⁊ iſte ſctūs cuius feſtū colimus hec obſeruauit. O ergo chariſſimi vigilate ad hec. Sed qm̄ inter precepta obſeruanda a deo mādatur in decalogo Exo.xx. ſabbata.i. feſta ſanctificari. Et de hoc nobis reſtat ſermo:ideo de hoc tria myſteria declarabimus pro ſermone.

Primū dr̄ grauis offenſio violationis.
Scđm dr̄ legalis punitio trāſgreſſionis.
Tertiū dr̄ modalis tētio vacationis. A

Circa primum de graui

offenſa violationis feſtorum. notandū ꝙ pluribus rōnibus probātur grauiter peccare q̄ feſta violant. Et patet.

Primo qꝛ eſt magne ingratitudinis.
Scđo qꝛ eſt magne ꝑuerſitatis.
Tertio qꝛ eſt diuine odibilitatis.
Quarto quia eſt multimode damnabilitatis.

Primo qꝛ feſta nō obſeruare eſt magne īgratitudinis:qꝛ ipſe deus ꝓpter hoc p̄cepit ſabbata.i. feſta colere vt ſaltē illo die recogitaremus dei bñficia impēſa ⁊ grās deo ageremꝰ. ꝓpter qđ in principio huius p̄cepti poſuit dicēs. Memento vt diē ſabbati ſctifices: vt per hoc verbū memento recordationē ſignificet. Qui ergo nō vult obſeruare feſta ſignuꝫ eſt ꝙ non vult deo grates agere ꝓ ſuis beneficijs.ſ. creationis:ꝯſeruationis:incarnationis:paſſionis:⁊ ſic de alijs:⁊ per conſequēs non ſunt digni gratia dei nec gloria nec vita Grego. Nō eſt dignus de dandis qui nō agit grates de datis. Exemplū. Si aliquis tibi dediſſet ſeptē aureos:ita ꝙ ſex habes ad nutū tuum:⁊ ſeptimum ſibi reddere tenearis:magna ingratitudo eſſet ꝙ ſibi ſeptimum velis auferre vel furari:⁊ propter ingratitudinem poſſet legitime reuocare ip̄e dator hoc donū: quia vt habetur. C. de reuocandis donationibus. l. vltima. propter ingratitudinem donationes iuſte reuocant. Sic ad propoſituꝫ deus benedictus cōceſſit ꝓ nr̄a vtilitate ſex dies ad operandū:⁊ diē ſeptimū.i. feſtuꝫ vel dñicaꝫ ſibi reſeruauit ad hoc vt ei nunc deferuiat quē ſi nō reddimus iuſte reuocat nobis dies conceſſos ad laborandūꝫ tollendo nos de vita vel alio mō puniēdo.ſ. frāgendo pe-

dem vel manũ vel immittẽdo aeris indiſpo-
ſitionẽ vel infirmitatẽ ⁊ hmõi. Et ita fit ꝙ q̃
vno die feſto nõ vult abſtinere a labore: ſepe
iuſto dei iudicio ꝑ grandinẽ, vel guerras aut
fractionẽ pedis bouis vel eq̃: aut aliter opor-
tebit abſtinere toto mẽſe vl̃ anno. B Se-
cũdo violare feſta vel nõ obſeruare eſt maxi-
me ꝑuerſitatis ⁊ fatuitatis. Primo: q2 talis
potius vult laborare in ſeruitio diaboli q̃ꝫ q̃
eſcere in ſeruitio xp̃i. Scđo q2 poti9 vult eſſe
in ſtatu miſerie infernalis cũ magno labore
in die feſto acq̃rendo ſibi tormenta q̃ꝫ eſſe in
ſtatu patrie celeſtis vbi eſt quies eterna. Vñ
Hieronym9 in teſtamento. O quãta demẽtia
hoim: quãta fatuitas miſerabiliũ mũdanoꝝ
qui cũ etiã ꝑ labores ⁊ ꝑicula parati ſint dã-
nari nolũt ſuaue iugũ dñi ⁊ onus leue portã-
do ſaluari. Hec ille. Nonne fatu9 eſt q̃ magis
vult laborare cũ maxi͛s ſudorib9 q̃ꝫ q̃eſcere in
regia dignitate celeſti. Tertio q2 cuꝫ boues ⁊
equos ſuos nõ ꝑmittant onerari vltra q̃ꝫ de-
beant: tñ cõtra ſe ꝑuerſe agũt: q2 in nullo ſibi
tales compatiunt̃ ſꝫ q̃tidie etiam in feſto por-
tant onera laboꝝ ⁊ peccatoꝝ ⁊ tormẽtoꝝ in-
fernaliũ demerendo ꝑ hmõi pctã ſua. Quar-
to q2 cũ i feſto deberẽt q̃rere gratiã dei ⁊ ſan-
ctoꝝ amicitiã ipſi q̃runt irã ⁊ vitioꝝ ſtercora
ſibi accumulãt magnis laborib9. Unde talib9
Malach. ij. dicit dñs. Diſpergã ſuꝑ vultum
veſtrũ ſtercus ſolennitatũ veſtraru. i. vitia in
feſtis facta in cõfuſionẽ vr̃am puniam pena
multiplici. C Tertio q2 violare feſta eſt
diuine odibilitatis. Nã Exod. xxxi. penã mor-
tis ⁊ excõicationis a dei pp̃lo cõminat̃ deus
violatorib9 in ſignũ odij ſpecialis ad hoc pec-
catũ: dicit eñ ſic. Videte vt ſabbatũ meũ cu-
ſtodiatis: q̃ eñ polluerit illud morte moriat̃:
qui fecerit in eo opus ꝑibit aĩa illius de me-
dio populi mei. Hec ibi. Et ſic pꝫ ꝓpoſitũ ꝙ
deus tales punit corꝑaliter occidendo ⁊ a ce-
lo etiã excludẽdo. Si petas q̃rendo: vñ eſt
hoc ꝙ tãtũ deus odit violationẽ feſti? Rñde-
tur q2 cũ feſtum ſit quoddã ſignũ recognitio-
nis diuine: vt predictũ eſt: ideo eius violatio
videt̃ quodãmodo eſſe dei negatio. Inſuper
cũ homo ſe totũ ꝓ omni tp̃e habeat a deo a
quo eſt: ⁊ q̃libet momento tp̃is a deo ꝯſerua-
tur. Idcirco magna iniuria fit deo vt homo
ſe totũ ſubtrahat deo illo die quo deberet po-
tius ſe dare deo. Inſuꝑ donat ſe totũ ſeculo
vel diabolo dei inimico: ꝓpter h̃ merito deꝰ
odit tales. D Quarto q2 eſt multimode
dãnabilitatis. Nam ois lex totius mũdi dã-
nat ⁊ puniendos dictat violatores feſtoꝝ: vt
ꝓſeq̃mur ſecũdo arti. ſermones. Nã nõ ſolũ
leges iuſte: ſed etiã ritus idolatrarũ gentiliũ
puniebat violatores: vt pꝫ exẽplo vulgato in
geſtis Romanoꝝ vbi legit̃ ꝙ Athꝰ in ciuita-
te, Roma regnauit qui ꝓ lege ſtatuit ꝙ dies
ꝑmogeniti ſui coleret̃ ſub pena mortis. Cũqꝫ
multi trãſgrederent̃ cõſulit Virgiliũ ⁊ peti-
uit vt arte ſua faceret ꝙ trãſgreſſores accuſa-
rent̃. Virgilius g̃ arte magica fecit vt ſtatua
erecta in medio ciuitatis oĩa hmõi in ciuita-
te facta occulte in illo feſto violando reuela-
ret: ⁊ ſic plures occidebant̃. Erat aũt quidaꝫ
faber noĩe Focas qui laborabat in nocte fe-
ſti: maneqꝫ facto ꝓperans cum malleo cõmi-
nabat̃ di. Si tu me ꝓdideris confringam ca-
put tuum: ⁊ ſic domũ redibat. Quodã mane
feſti miſit imperator ad ſtatuam illã vt requi-
rerent de trãſgreſſorib9: ⁊ ſtatim oſtẽdit illis
tria metra deſcripta in fronte ſuo ſic. Tẽpora
mutant̃: hoĩes quoqꝫ deteriorant̃. Qui verita-
tem dicit caput fractũ habebit. Audi vide ta-
ce: ſi vis viuere in pace. Itaqꝫ imꝑator venit
ad ſtatuam interrogans q̃s ſibi muneret̃. Et
tandẽ rñdit ꝙ Focas. Captus eſt ergo ⁊ ad-
ductus: inquirentiqꝫ imꝑatori cur contra le-
gẽ ageret? rñdit. Dñe hãc legem non poſſum
ſeruare: q2 omni die octo denarios opꝫ me ac-
quirere quos poſſum ſine labore habere: q2
duos denarios ſoluere habeo quotidie: duos
accõmodare: duos ꝑdere: duos aũt expende-
re. Cũqꝫ hec v̾ba nullus intelligeret: iurauit
imꝑator ꝙ non occideret̃ ſi ediſſereret. Et ſic
ille explanauit dicẽs. Duos debeo ſoluere: q2
patri meo qui me enutriuit dare teneo ꝓ vi-
ctu eius pauꝑtatis: duos accõmodo: q2 filiũ
habeo in ſcholis diſcentẽ ꝓ quo ſoluo: qui
tandem cum ego ſenuero me nutriet. Itẽ du-
os perdo quos in vxorem que mihi contraria
eſt quotidie expendo: duos autẽ in vſum ne-
ceſſitatis mee expẽdo. Et ſic liberatus eſt Fo-
cas per ſapientiam: ⁊ a ſenatu cõmendatus.
Tandem poſt morteꝫ imperatoris electus eſt
imperator: in cuius corona capitis in imagi-
ne depicti ſunt octo denarij.

E Circa ſecundũ de legali punitiõe.

nota ꝙ ois lex punit tranſgreſſio-
nem feſti. Patet primo lege intrinſeca: ſcꝫ
nature in anima: q2 ratio ipſa naturalis di-
ctat vt homo aliquando intendat vite cõtem-
platiue deum ⁊ dei beneficia recognoſcẽdo:
⁊ per conſequens conſcientia remurmurãdo

Pro tráſgreſſione puniēdi decreuit. Propterea de ſancto Job qui fuit tpe legis nature dr ꝙ cum in orbem tráſiſſent dies. i. in capite hebdomade: qd eſt dñica die mittens ſanctificabat filios ſuos. Job. j. ſcʒ admonendo de gratitudine bñficioꝝ dei: ⁊ corrigendo de peccatis. Ideo ſubdit dicen̄. Ne forte peccauerint filij ⁊c. Secūdo lege moſayca. Nume. xv. vbi dñs p̄cepit lapidari euʒ qui colligebat ligna in ſabbato. Deniqʒ tertio lege ꝓphetica. Hiero. xvij. Ezech. xx. ex pluribꝰ alijs dñs ponit multiplicem cōminationem penarum cōtra tráſgreſſores. Quarto lege euangelica. Matth. xix. Si vis ad vitam ingredi ſerua mandata: ⁊ ſic p contrariū ſi nō ſeruas dānaberis. Quīto lege apoſtolica Ab apl'is em̄ erocta eſt diei dñice celebratio ꝓpter multa eius ꝑuilegia vt in ſpeciali ſermone parte de tpe tractauimꝰ. Et p̄ſertim qꝛ xp̄us reſurrexit die dñico ⁊ diſcipulis apparens gaudiū fecit. Sed malus diſcipulꝰ ſcʒ Judas traditor ſm̄ quod Aug. dicit eodem die ſe ſuſpendit audita xp̄i reſurrectiōe: licet euāgeliſte per anticipationē ſcribant hoc factum in ſerie paſſionis. Sic fiet malis ꝙ die dñica ſcʒ noſtre reſurrectionis finalis ſuſpēdentur corpore ⁊ aīa ad perpetuā dānationē in iudicio. Itēʒ die dñica apoſtoli ſpiritū ſanctū acceperunt: ergo ⁊c. Sexto lege canonica: que p̄apit ex̄. de ferijs. c. oēs dies dominicos celebrari omni veneratione. Item de conſe. di. iij. c. peruenit. Greg. decreuit: ꝙ violatores dominice diei ſūt antichriſtiani.

Septimo lege ciuilica. Nam. C. de fer. l. vlti. p̄cipitur ſub pena amiſſionis militie ⁊ ꝓſcriptiōis patrimonij non fieri in feſto iudicia ⁊ ſpectacula. Et ſic pʒ ⁊c. F

Circa tertium de modo

vacandi: ex quo ſermōe de tpe latius egi⁹ nō opꝫ hic repetere. Sʒ reſtat q̄ſtio: vtrū xp̄ianꝰ die toto vel maiori parte diei in feſto vacare ſalubribus teneat̄ ex precepto. Rn̄detur ſm̄ Cācel. pariſieñ. ⁊ in Antonina. par. ij. ti. viij. c. vij. ꝙ licet hoc facere eſſet bonū nō tn̄ obligatur: imo pōt quis in feſto aſſumere aliquā recreationē vel ſpaciarī vel ſolaciū dūmodo ſit honeſtum: ⁊ taliter fiat ꝙ nō cōmittatur pctm̄ mortale. Unde ſiquis audit miſſam et poſtea tota die ſolaciatur vel ociatur honeſte non peccat mortaliter ſed venialiter: alſ ſermo eſſet nimis durus: ⁊ multi p̄ter cōmune credere dānarent̄. Unde ex p̄cepto nō tenetur niſi miſſam audire: ⁊ ab operibus ſeruilibus abſtinere: ⁊ ſic a pctis. Sed quanto plus vacat tāto plus meret̄. Hec Antonina.

Exemplū legitur in ſpeculo. di. vij. exemplo. lxxij. ꝙ feſta quelibet quidā deuote celebrauit: diuturnis vacañ. orationibus: ⁊ in feſto oīm ſanctoꝝ migrauit deuote: ac plus mortē cuidam apparuit in glorioſa pulcritudine dicens ob hoc ſe ſanctis aſſociatum. Rogemus ergo xp̄m ⁊c:

¶ Feria quarta poſt dñicam Ramiſpalmarum Sermo. I. de remiſſione pctōꝝ ⁊ eius regulis generalibus ac ſignis.

Jeſus autem dicebat. Pater dimitte illis: non em̄ ſciūt quid faciūt. Luce. xxiij. c. ⁊ in paſſione euāgelica q̄ canit̄ in miſſa hodierna. Dominus ieſus chariſſimi pietate et miſericordia plenꝰ orauit ꝓ ſuis crucifixoribus: vt nullus pctōr quātumcūqʒ in peccatis ꝓfundatus deſperet de pctōꝝ ſuoꝝ remiſſione ſi cōuerſus fuerit ad pniam. Proinde diligenter aduertamus chariſſimi ꝙ xp̄us dñs hanc orationē ꝓ remiſſione noſtroꝝ peccatoꝝ fugit quādo erat cruci affixus: ⁊ tribus clauis vulneratus: ac ſanguine ſacro ꝑfuſus vt doceret ꝙ per meritū crucis ⁊ ſanguinis xp̄i omnia pctā quātumcunqʒ grauia nobis donātur vel dimittūtur: ſi tn̄ cōpatimur imitando ip̄m in cruce penitentie: in qua ⁊ nos debemus configi tribus clauis: ſcilʒ contritionis vere ⁊ ꝯfeſſionis ⁊ ſatiſfactionis: quibus vulneramur amore xp̄i. De quo Greg. dicit. Mala eſt ſanitas cordis q̄ neſcit dolorem huiꝰ vulneris ſcʒ charitatis: que operit multitudinē criminis ⁊ introducit in regnū eterne beatitudinis. Unde ꝓpheta ps. xxxj. dicit. Beati quoꝝ remiſſe ſunt iniquitates: ⁊ quoꝝ tecta ſunt pctā. Qđ pōt poni pro alio themate. Ecce btōs dicit penitētes in charitate: qꝛ ſcʒ remiſſionē habent pctōꝝ per ſanguinē xp̄i: ⁊ in ſpe beati ſunt: ⁊ ſi re nōdum exiſtant euʒ ſint in gratia q̄ eſt arra beatitudinis future. hec Lyra. Itaqʒ de remiſſione pctōꝝ mortalium omniū de q̄bus per totum hoc quadrageſimale egimꝰ reſtat tanqʒ ꝓ medela infirmitatū aliquid ſaltē generaliter ꝓponere. Quāuis autē in alio quadra-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

geſimali plurima ſpecialius egerim⁹ de pe-
nitentia:tñ ⁊ in hoc q̄drageſimali neceſſitas
cogit breuiter inuehere ꝓ ppl'i doctrina ſa-
lubri. Vñ de ipſa pctõꝝ remiſſione declare-
mus tria myſteria ꝑ hoc ſermone.

Primũ de remiſſionis notificatione.
Scd̃m de regularitatis obſeruatione.
Tertiũ de cognitiõis cõiecturatiõe. B

Circa primũ de notifica-

tione querit̃ q̄d ſit pctm̃ remitti: aut qualit̃
fiat a deo remiſſo peccati:hoc vtile eſt vt no
uerimus quõ a noſtris pctis debeam⁹ expia
ri. Rñdetur ſm Thomã in queſtionibus di-
ſputatis de malo: queſtione de pctõ veniali
ar.xſ.ꝙ pctm̃ remitti nihil aliud eſt q̄ꝫ pctm̃
hoi nõ imputari:⁊ oſtendit ex ſcripturis ſic.
Nam cũ ps.p̄miſiſſet dicẽs. Beati quorũ re-
miſſe ſunt iniq̄tates:⁊ quoꝝ tecta ſunt pctã.
Exponẽſi.hec ſubdit. Btũs vir cui nõ impu-
tauit dñs pctm̃:⁊ ſic pctm̃ remitti eſt nõ im-
putari. D Pro clariori intellectu nota
ſm intentionem Scoti ſup.iiij. diſt. xiiij.ꝙ
poſtq̄ꝫ quis ꝑfecit actũ pcti:licet iam actus
trãſierit:tñ aĩa que peccauit manet in de vo
luntate obligat ad penã pctõ ſcꝫ cõmiſſo cor
reſpondentẽ:vt dicit Aug.ſup eadem verba
p̄dicta Ps. Exemplũ poſtq̄ꝫ quis offendit
regem vel iudicẽ:lꝫ actus offenſionis iã trã-
ſiuit:tñ in offendẽte remanet imputatio ad
penã. Sic ⁊ in ꝓpoſito manet poſt pctm̃ in
aĩa macula peccati ꝓpter quã non eſt digna
dei amore vel gratia nec viſione diuina tãq̄ꝫ
ĩnq̄nata ſtercore pcti. Sicut eñ nõ decet nec
admittitur quis ad cõſpectũ regis facie ſter
corisata. Sic in ꝓpoſito.vñ Apocal.xxj. Nil
coinq̄natũ ſcꝫ pctõ intrabit in illud ſcꝫ celũ.
Item poſt pctm̃ manet etiam reatus pcti ad
penã quã opꝫ ſoluere anteq̄ꝫ ꝑueniat talis.ſ.
aĩa ad beatitudinẽ. Tunc ḡ dr̃ pctm̃ remitti.

Primo qñ tali aĩe peccatrici nõ imputat̃
talis ſcꝫ pcti macula:ſed infuſa dei gr̃a delet̃
vel tollitur. Scd̃o qñ etiã non imputatur
eidem illa pena a deo ordinata ad quã fuit
obligata:ita ꝙ deus non reſeruat talẽ aĩam
ad penã ꝓ illo pctõ:nec vult vindicare ꝑ pe
nã ipm̃ pctm̃ cõmiſſum. J Scd̃o quoq̄ꝫ
ex his querit̃:quali hoi deus nõ ĩputat pec-
catũ. Rñdetur ſm Caſſio.ſuper.e.v̀ba Ps.
ꝙ omni agenti verã pniam. Propterea cum
dicit ps. Btũs vir cui nõ imputauit dñs pec
catũ. Subdit:nec eſt in ſpũ eius dolus. Vbi
glo. Cui nõ imputat dñs pctm̃ niſi illi in quo
non eſt dolus falſe pnie:ſed ſe vero corde ſcꝫ
penitendo accuſat in cõfeſſione ⁊ ſatiſfactio
nẽ intendit ꝑficere. Exemplũ in dauid q̄ cuꝫ
peccaſſet cum berſabee vxore vrie prius im-
putauit deus pctm̃ ſibi ꝑ ꝓphetam Nathan
qui ꝓpoſita parabola ꝙ diues quidã peper
cit ſuis ouibus et ouiculam pauperis hois
mactauerit peregrino aduenienti. Et data ſen
tentia a Dauid ꝙ filius mortis eſt vir ille di
ues q̄ h̃ fecit:ſubiunxit ꝓpheta. Tu es ille q̄
Vriam occidiſti ⁊ vxorem eius tuliſti: q̄obꝛ
rem nõ recedet gladi⁹ de domo tua ⁊c. Sed
cum Dauid vere penituiſſet cõfitendo:pecca
ui dño. Propheta mor eternã denũciauit re
miſſionẽ.di. Domin⁹ tranſtulit pctm̃ tuũ.ij.
Reg.xij. O ergo ſacra pnia que pctã deles.
K Deniq̄ꝫ tertio querit̃:quõ per pniam te
git deus in aĩa pctm̃:vt dicit Ps.vbi.s̃.ſ.ſaltꝫ
quoꝝ tecta ſunt pctã. Quõ eñ ſit in beatifi-
cato hoie vt cõmiſſa in hoc mundo peccata
non ſunt aperta deo: cum deo nil põt celari
vel tegendo abſcondi:cui oĩa ab eterno nota
ſunt ⁊ aperta oculis eius. Heb.iiij. Et ꝑ con
ſequẽs mirũ eſt non videant etiã beati. Sed
reſpondet̃ ſm Lyram ⁊ docto.cõiter:ꝙ pctã
hominũ cõmiſſa nõ ſic dicũtur tegi vt nullo
modo videantur vel cognoſcũtur fore facta:
q2 hoc eſt impoſſibile vt p̄teritũ nõ ſit prete-
ritum:vel ꝙ deo ſit ignotum. Sed dicuntur
tegi vel tecta ꝑ pniam: quia non videt deus
ad puniendũ illa:nec erunt ad ꝯfuſionẽ ho-
minis in patria beata:q2 videbũtur tãq̄ꝫ dei
miſericordia ⁊ gr̃a remiſſa:hoc aũt per cha-
ritatem pnie annexã. Nam.j.Pet.iiij. Chari
tas operit multitudinẽ peccatoꝝ. Sicut eñ
ferrũ cũ in ſe ſit turpe ⁊ rubiginoſum:ſi igni
tum fuerit totaliter ſplendorẽ ignis induit
⁊ fit pulcrũ:nec apparet rubigo in eo:ſic erit
in aĩa igne charitatis ⁊ gloria ſplendente in
celo. Et ſicut militi q̄ in bello cecidit: ſi poſt-
ea ſurgẽs hoſtes ſtrauit magnifice:caſus nõ
eſt ad cõfuſionẽ. Sic in ꝓpoſito. L Itẽ
ex dictis Hug.ſup Eccli. Exemplũ põt poni
tale. Si queram te o hõ quid eſt ꝓfundius
inferno. Rñdet Hugo ibi:ꝙ pctm̃. Nã ſi non
eſſet pctm̃:nõ eſſet infernus: ⁊ peius eſt eſſe
in pctõ q̄ꝫ in inferno ſine pctõ: vt pꝫ Anſ.li.
ſimilitudinũ. Item ſi queraꝫ:quid eſt altius
celo ⁊ angelis qui ſunt in celo. Rñdet ibidẽ
Hugo ꝙ iuſticia:q2 angeli per iuſticiã aſcen
derunt ſupra celum:ſcꝫ ad dei viſionẽ:in quo
celo a p̀ncipio fuerunt creati. Et ſubdit ideꝫ
Hugo. Quãtum ergo deſcendit q̄ de celo ad

infernū deſcendit: tantū deſcendit ꝙ de iuſticia ad iniquitatem ruit. Et quātum aſcēdit qui de inferno ad celum aſcendit: tantū aſcēdit qui de iniquitate ad iuſticiam redit. hec ille. Sed quia de celo in infernuꝫ cadere eſt ſumme cōfuſionis: vt patet in demonibꝰ. Et ꝑ cōtrariū de inferno: ſiquis poſſet in celum aſcendere: hoc eſſet ſūme glorie: vt pꝫ in xp̄o reſurgente: videlicet ⁊ aſcendente cum ſanctis patribus. Sic in ꝓpoſito nō confuſio ſꝫ virtutis gloria magna erit in celo eis qui ꝑ pn̄iam de profunditate: ſcilꝫ peccatoꝝ tanq̄ȝ de inferno aſcenderūt in celeſtem beatitudinem. O ergo ſacra pn̄ia q̄ȝ mirabilis ꝟtutis es. O quātum amari deberes.

M Circa ſecundū de regulis obſeruandis pro remiſſione peccatoꝝ obtinenda.

notandū ꝙ plures regule generales tradūtur de hoc a doctoribus recolligēdo ex dictis Cancellarij pariſieñ. ⁊ aliorum.

Prima regula fidelitatis. Heb. xj. Sine fide impoſſibile eſt placere deo. vnde Auguſt. xxiiij. q. j. c. Ubi ſana fides nō eſt non poteſt eſſe iuſticia: quia iuſtus ex fide viuit. Exemplum de hereticis ⁊ ſciſmaticis. Item de ſortilegis ⁊ hmōi. Nam quia ſanā fidem nō habent: nō conſequentur peccati remiſſionem.

Secūda regula dicitur integritatis: videlicet ꝙ peccatū mortale vnū non remittitur ſine alio: ideo integra eſt penitentia agenda nullo mortali retento. Nam de pe. diſt. iij. §. His auctoritatibus Leo papa. ⁊ di. v. c. Fratres. Innocentiꝰ expreſſe dictant hāc regulā. Ratio ſm̄ Cancellarium: q꞉ manente vnico mortali remanet inimicitia pctōris ad deū: ergo penitentia de vno vel pluribus retento aliquo mortali non valet ad remiſſionē etiā illorum. Unde contrariuꝫ tenere eſt hereſis. vt ibidem dicit Cancellarius. Exempluꝫ de homine qui licet de aliq̄s peccatis peniteat tamen non vult reſtituere alienū: talis penitentia non facit remiſſionem peccatoruꝫ: vt pꝫ Aug. xiiij. q. vj. Si res. Tamen valet ad alia temporalia retribuenda: ſicut opus bonū in mortali factum. Similiter eſt dicendū de penitentia iram retinentis vel meretricem ⁊c. ¶ Tertia regula dicitur venialis qualitatis: ſcꝫ ꝙ peccata venialia exiſtente homine in mortali nō remittuntur niſi remiſſo peccato mortali. Et patet ſm̄ Richar. in. iiij. diſt. xvj. q. ⁊ arti. ſi. Quia homo q̄ȝdiu eſt in peccato mortali eſt inimicꝰ dei, Aug. Scio deum eſſe inimicū omni crimino ſo: inimico autem q̄ȝdiu eſt inimicus: nō remittit offenſa nec magna nec parua: q꞉ remiſſio culpe nō ſit niſi per gratiam ſpūſſancti a qua talis eſt alienus: ergo manente mortali quo ad culpam: nō remittitur veniale: nec poteſt dici ꝙ veniale poſſit remitti per penitentiam ſine gratia: quia talis penitētia eſt informis nō accepta deo illa acceptatione que requiritur ad remiſſionē peccati. Uerūtamen mortale remitti poteſt ſine veniali: ⁊ vnū veniale ſine alio veniali. Hec Richar. Exemplū quādo tu contritus es de mortali: nō tamen tanto feruore vt etiam venialia tollant. Nā mortale tollitur per contritionem ſolam: ſed venialia per feruorem cōtritionis vel charitatis: qui implicite vel explicite cōtritionem continet: vt per aquā bn̄dictam: dn̄icam orationem ⁊ hmōi: ſm̄ quātitatem feruoris tollunt plus vł minus de venialibꝰ que ſunt innumerabilia: nec poteſt homo oīa memorari. ¶ Ad ꝓdicta exempluꝫ naturale. Si manus ſit fetoribus ſtercoris ſordidata fetores non tolluntur niſi ſtercus abluatur. Et quādoq̄ȝ ablato ſtercore adhuc fetor manet.

Quarta regula dr̄ neceſſarie veritatis ſcꝫ ꝙ ad remiſſionē pctōꝝ neceſſaria eſt vera cōtritio. Hec aūt ꝯſiſtit in peccati deteſtatione ⁊ ꝓpoſito cauendi ⁊ ꝓpoſito ꝯfitendi ac ſatiſfaciendi: vt pꝫ ex diffinitione ꝯtritionis. Sine ꝯtritione aūt vera nec ꝯfeſſio nec ſatiſfactio valet remittere pctā: puta ſiquis hꝫ voluntatem peccādi: licet cōfiteatur. Quinta regula dr̄ totalitatis. i. cuiuſlibet partis: videlicet ꝙ penitentie vna pars ꝯtempta altera nō ſufficit remittere pctā: puta ſiquis cōfiteri vere nō vult vel ſatiſfacere: licet defleat. Nam cū nō pōt quis ꝯfiteri ſufficit habere ꝓpoſitum: ſimiliter de ſatiſfactione. Sed ſi contēnit: ita ꝙ non vult confiteri vel ſatiſfacere: etiam ſi poſſet: hoc dānabile eſt: ⁊ pꝫ de penitē. diſt. j. §. Ex his. et. ca. Menſuram.

Sexta regula dr̄ amoris ⁊ charitatis ſcilꝫ ꝙ ad remiſſioneꝫ peccati requirit vt homo agat pn̄iaꝫ ex amore ⁊ charitate ſine qua nō eſt ſalus. j. Cor. xiij. Septima regula dr̄ ſempiternitatis: videlꝫ ꝙ ſemꝑ velit dolere ſ. dum menti occurrit peccatum commiſſum. Unde Hugo de ſancto vic. dicit: ꝙ deus quē cunq̄ȝ abſoluit a peccatis ligat eūdem vinculo perpetue deteſtationis ſcꝫ habitualit᷑: ⁊ dum recordatur tenetur etiā actualit᷑. Proinde ſiquis penitet ſic ꝙ ꝓpoſitū hꝫ in poſ e

rum aliquando recidiuandi: nō cōſequitur
remiſſionem. Si autem penitet cū ꝓpoſito
nō peccādi decetero: tūc vera penitētia eſt et
remittitur peccatū: licet poſtea cōtingat re-
cidiuare. Nec talis dānatur pro peccatis de
quibus prius penituit: ſed ſolum ꝓ recidiuo
de quo nondū penituit morte preuentus. De
iſtis omnibus in alio quadrageſimali latius.
O ergo peccator agnoſce ꝙ miſericorditer ti
bi parcit deus ⁊ age penitentiam. P

Circa tertium de cogno

ſcenda remiſſione pctōꝝ. Queritur vtrū ho
mo poſſit cognoſcere certitudinaliter ꝙ ſibi
remiſſa ſūt pctā. Rūdet ſm Rich. in iiij. di.
xiiij. arti. ix. q. j. ꝙ de lege cōmuni nō pōt cer
titudinaliter ſcire quis hoc certitudine ſciē-
tie. iuxta illud Eccles. ix. Nemo ſcit vtrū odio
vel amore dignus ſit. Dicit de lege cōi qꝛ de
lege ſpeciali aliquibus ſanctis certitudinali
ter fuiſſe legimus reuelatū. vt Paulo aplo ⁊
etiā ſancto Frāciſco vſqꝫ ad nouiſſimā qua-
drātē: ⁊ ſic de alijs ſanctis. Verūtamē etiam
de lege cōmuni poteſt homo de ſuoꝝ pctōꝝ
remiſſione eſſe certus certitudine ꝓbabilis
coniecture. Et hoc ſufficit penitentibus. Hec
Rich. Q Sed quibus ſignis poſſit ho-
mo ꝓbabili ꝯiectura agnoſcere ꝙ ſibi remiſ-
ſa ſunt pctā. Reſpōdet ꝙ ſummu ⁊ Primū
eſt quod ponit ibidē Rich. ſcꝫ feciſſe qđ eſt in
ſe veraciſſime dolēdo cōfitēdo ſatiſfaciendo
⁊ ꝓpoſitū cauēdi habēdo. Et iuxta premiſſas
regulas ſignū eſt remiſſionis hoc. Scđm
quoqꝫ eſt ardenti amore xpi de pctīs dolere:
⁊ ſic ſentire ardētē dei charitatē ⁊ peccati do
lorē ⁊ horrorē in corde. Vñ Luc. vij. xps dixit
Magdalene. Dimiſſa ſunt ei pctā multa: qm̄
dilexit multū. Tertiuꝫ eſt lachrymas vero
corde abūdanter fudiſſe. Aug. Lachryme te-
ſtes ſunt doloris. Iſaac abbas dicit in coll.
pa. Cū ad regionē lachrymaꝝ perueneris ſci
to te exauditū ꝓ tuoꝝ remiſſione peccatoꝝ.
Hec ille. Quartū eſt cōſolationē ſpiritus-
ſancti in conſciētia ſerena accepiſſe. Bern. ad
fratres dicit. Si de pctīs cōmiſſis penitens
nōdū ſpiritusſancti cōſolationē accepiſti: mi
nus te penitentiā egiſſe cogita. q. di. ſupple-
as ergo quod deeſt. Idē. Serenitas mentis
ex penitentia ſignum eſt remiſſionis. Vñ pſ.
ait. Scđm multitudinē doloꝝ meoꝝ cōſola-
tiones tue letifi. ani. meā. R Exēpluꝫ le-
gitur li. apū ⁊ in ſpeculo exem. di. v. exē. cxx.
ꝙ puella quedā generoſa in amorē cuiuſdā
iuuenis demonū inſultu ſtimulata: cum mul
tis lachrymis eſt cōfeſſa. Cūqꝫ in tātuꝫ fuiſſet
grauata tentatione vt nec dormire nec come
dere poſſet. Ecce xps ſibi apparuit ⁊ vidit q̄-
ſi crucifixū plagis recētibus: ⁊ dixit ſibi Me
diligas qui ſum formoſus ⁊ ſuper omnia bo
nus. Et ſic tātuꝫ gaudiū ſpiritusſancti ꝑcepit
ſibi infuſum vt ab omni tētatione fuerit libe
rata. Unde multuꝫ valet memoria paſſionis
xpi. S Aliud ibidē in ſequenti exēplo re
fertur ꝙ militi intrāti religionē ꝓ faciēda pe
nitentia de peccatis: tentatio occurrit a dia-
bolo vt exiret. Cui xps apparuit di. Groſſum
panem hordeaceū intinge in vulnus lateris
mei ⁊ ſanguine madefactū comede. Videba-
tur autē illi ꝙ ſanguis flueret recens de vul
nere xpi. Cumqꝫ ille panē cruentatū horreret
ſed ad xpi preceptuꝫ ori applicaſſet: ſenſit in
pane dulcedinē mirabilē ſuper oēm ſuauita-
tē: ⁊ ſic comedit ⁊ ab omni tētatione trāquil
lus perſeuerauit vſqꝫ in finem vite in ſancta
penitētia. O ergo tu peccator. o peccatrix ani
ma recognoſce xpm ꝓ te paſſum: vulneratū
⁊ ſanguine fuſo in cruce mortuū: vt te a tuis
peccatis ablueret: et amore eius qui te tantū
amauit age penitētiā: fac finē vitijs: vt cum
ipſo eodē dño ieſu eternaliter regnare poſſis
in beatitudine patrie celeſtis. Quod nobis
preſtet idem dei filius ieſus qui cuꝫ patre ⁊
ſpiritusſancto viuit ⁊ regnat deus per infini-
ta ſecula ſeculorum. Amen.

¶ Sermones pro diebus ſequentibus pluri-
mos habes deſcriptos in alijs partibus ſer-
monum Pomerij.

¶ Ad laudem ergo dñi noſtri Ieſu ac ad ho-
norem ⁊ gloriam beatiſſime virginis Marie
matris eius ⁊ ſeraphici patris noſtri Franci-
ſci totiuſqꝫ triumphantis curie celeſtis: Fi-
nit Quadrageſimale de vitijs ſermonumqꝫ
huiuſmodi opus Pomerij. Rogo autem vt
oretur deus pro me tanto labore fatigato ad
vtilitatem animarum ex xpi charitate.

In nomine dn̄i Jeſu ſequitur tertiū Quadrageſimale Pomerij de p̄ceptis decalogi ꝓſequēdo regiſtratum.

Quia nempe dictante phoꝝ p̄ncipe ſcʒ Ariſtotele.j.Phyſico.⁊.viij.Topicoꝝ. Peccatū eſt fieri ꝑ plura q̄ poſſunt fieri per pauciora. Cū in partib' p̄cedentib' ſermocinarij Pomerij ſufficienter lʒ ſparſim ꝯfecti extent ſermones de vnoquoqʒ ipſoꝝ p̄ceptoꝝ decalogi: idō ſupfluū iudico hic iterū ſcribere niſi q̄ntum opʒ aliqua addere ꝓ ſupplemēto materie talis ⁊ coaptatōe: ſꝫ ſufficiat ꝓſeq̄ hic ſolū regiſtrādo ordinē ⁊ ſeriē p̄dicādi de eiſdē: annotādoqʒ remittere illuc vbi īuenit̄ talis ſermo vl' materia de hmōi p̄cepto de quo placet p̄dicari. Et q̄m deuotio ppl'i gliſcit euangeliū de die vnoquoqʒ quadrageſimali audire. Hanc ob rem ſtatui thema ꝓ ſingulis dieb' accipere ex euangelio: ⁊ eidē cōpetenter materiā eiuſmodi ſermonis applicare: vt patebit intuenti.

¶ In capite ieiunij ſcʒ die Cinerū. Ser.p̄ma ſcʒ de diſtricta obſeruātia p̄ceptoꝝ dei.

Theſaurizate vobis theſauros in celo. Matth.vj. et in euāg.hodi. Verba ſūt noſtri ſaluatoris Jeſu: in qb' hortat̄ nos ad theſaurizādū celeſtes theſauros in perpetuū ꝑmāſuros. Nimirū chariſſimi, ſi inquiram' qs theſaurus eſt vere p̄cioſiſſimus in toto mūdo: ſacra ſcriptura reſpondet nobis q͡ꝫ p̄cioſiſſim' theſaurus ſup oīa eſt charitas: ſicut docet Apl's.j.Coꝝ.xiij.di. Maior hoꝝ eſt charitas. vn̄ Aug.xv.de trinita.⁊ Magr̄ diſt.xvij.di. In diuinis donis nil maius eſt charitate: hanc q̄ habet diues eſt: etiā ſi nil videat̄ hr̄e ſine qua nihil habet qs etiā ſi multū videat̄ hr̄e. Idem Aug. Aurum habens in arca diues eſt: quō ergo deū habens in ꝯſcientia diues nō eſt? Sed quoniā hunc theſaurū charitatis nemo hʒ niſi ꝑ obſeruātiā p̄ceptoꝝ: ſicut expreſſe dicit xp̄s Jo.xiiij. Qui hʒ mādata mea ⁊ ſeruat ea ille eſt qui diligit me. Idcirco ſancta eccl'ia ꝑ xp̄i v̄ba in hodierno euāgelio docet. nos filios ſuos quō debeam' his dieb' ſacris ieiunare: videlʒ ſine ol' hypocriſi ⁊ malicia: inducit et hortatur vt vngamus caput.i.xp̄m placare: ſcʒ oleo pietatis ⁊ operū charitatis: faciem etiā lauare per p̄nie lachrymoſe aquas ⁊ theſaurizare in celo theſaurū charitatis per obſeruantiā p̄ceptoꝝ quaſi di. O vos pctōres q̄ hoc anno a multis diebus theſaurizaſtis vobis iram dei per varia pctā: ſupbiam: auariciam: luxuriā ⁊c. iam nūc in iſta quadrageſima cōuertimini ad deū ⁊ theſaurizate vobis obſeruando dei p̄cepta in charitate theſauros vite eterne: quos nec tinea nec erugo demolitur: pʒ in hoc ſacro euāgelio. Itaqʒ de p̄ceptis p̄dicādo tria myſteria in hoc ſermone declarabimus. De ipſa obſeruantia preceptoꝝ diuinoꝝ in generali.

Primū dicit̄ diſtricte obligationis.

Secundum dicitur debite obſeruationis vel impletionis.

Tertium dr̄ ſaluifice fructificationis.

De iſtis vide in forma eadē ſer.xl. in ſecūdo quadrageſimali ſcʒ de vitijs.

¶ Feria q̄nta poſt Cinerū. Sermo.ij. de obedientia diligenti in p̄ceptis dei.

Multi venient ab occidente ⁊ oriente et recūbent cum Abraam Iſaac ⁊ Jacob in regno celoꝝ. Matth. viij. ⁊ in euāg. hodier. Verba ſunt ſaluatoris q̄bus docet q͡ꝫ ad regnū celoꝝ intrare quis nō valet ⁊ cū ſanctis dei regnare niſi per fidē xp̄i ⁊ obedientiā p̄ceptoꝝ diuinoꝝ ſicut Abraam Iſaac et Jacob ⁊ oēs electi per hec ſaluati ſunt. Unde legim' Mat. xix. q͡ꝫ dum quidā interrogaſſet dn̄m ieſuʒ dicens. Magr̄ bone quid boni faciaʒ vt habeā vitam eternaʒ. R̄ndit ieſus dicēs. Si vis ad vitam ingredi ſerua mandata. Proinde etiā in hodierno euāgelio xp̄s Centurionis fidē cōmendauit: ⁊ p̄dixit iudeos non credentes in eū eternaliter dānādos. Qui v̄o crederēt fide formata ſcʒ charitate: obſeruando precepta: cū ſanctis patriarchis in celo conregnaturos: pʒ in euāgelio. Itaqʒ de obedientia diligēti p̄ceptoꝝ dei tria myſteria in hoc ſermone reſtant declaranda.

Primū dr̄ amoroſe inductionis.

Secūdum periculoſe inobeditionis.

Tertiū dulcoroſe facilitationis.

De iſtis vide in ſecundo Quadrageſimali de

vitijs ſcʒ in Sermone.xlj.vbi ſub eadem forma diuiſionis habentur.

¶ Feria.vj.poſt Cinerū.Sermo.iij.ſ.de pluralitate preceptoꝝ dei.

Dictū eſt antiquis.Diliges proximū tuū:ꝛ odio habebis inimicū tuū.Ego aūt dico vobis. Diligite inimicos vr̄os Matth.v.ꝛ in euāge.hodi. Saluator noſter voluit nos obligare nō ſolū ad diligendū deuʒ ſed etiā ꝓximuʒ. Et ſic dedit plura precepta. Unū de diligendo deū. Scd̄m de diligendo ꝓximū. Tertiū qđ difficilius eſt etiā de diligendo inimicū.Quare hec:niſi qꝛ vt Chryſ.dicit Dilectio dei ꝛ ꝓximi etiā inimici ꝯcatenate ſunt:ita ꝙ vna ſine alia haberi nō valet. Nā qui diligit deū eius ꝑcepta ſeruat q̄ precepit ꝓximū:etiā inimicū ꝑcepit diligere. Qꝛ aūt antiquis dictū fuit:odio habebis inimicum tuū:hoc ſm Origeń.intelligiť de diabolo:q̄ obſtinatꝰ eſt in malo:ꝙ̄ odiendus.Sed proximus etiā inimicus hō diligi dʒ ꝓpter deum inquātum hō particeps gratie ꝛ btitudinis q̄uis malicia eiꝰ nō ſit diligēda:vt ait Aug. Et qꝛ ꝓximꝰ diligitur ꝓpter deū:ꝛ in deū:idcoipſo deꝰ diligiť in ꝓximo.vñ.j.Joan.iiij. Hoc mādatū habemꝰ a deo vt q̄ diligit deuʒ: diligat ꝛ ꝓximū.Qui eñ dicit:qꝛ diligo deū ꝛ ꝓximū odit:mēdax eſt.Unde xp̄s in h̄ euāgelio docet de iſtis ꝛ alijs pluribꝰ: ptʒ intuēti textum. Itaqʒ exquo data ſunt plura precepta dilectionis vt dictum eſt:tria myſteria ponemus in hoc ſermone.

Primū de preceptoꝝ pluralitate.
Scd̄m de documentoꝝ modalitate.
Tertium de exemplaritate.

De q̄bus ſub eadē forma diuiſiōis.vide ſcd̄o Quadrageſimali ſcʒ de vitijs.Ser.xlij.

¶ Sabbato poſt Cinerū.Ser.iiij.de ꝑceptis ꝑme tabule ꝛ ſecūde:ꝛ ſupadditis.

Deprecabanť vt in fimbriā veſtimēti eius tangerent:ꝛ quotq̄t tangebant:ſalui fiebant.Mar.vj.et in euāg.hodi.Sicut ſacrū canit euāgeliū cum dn̄s ieſus ſupra mare ambulaň.diſcipulis nauigaň:ꝛ ꝓpter ventū cōtrariū laborantibꝰ in remigan. apparuit. Illi qʒ turbati ſunt putaň. eſſe phantaſma: vñ exclamauerunt.Sed dn̄s ieſus ꝯfortauit eos ꝛ in nauē aſcēdit:ꝛ ceſſauit ventus. Per hec myſtice deſignauit ꝙ ipſe dn̄s ieſus ſuos xp̄ianos in tentationibꝰ ꝛ tribulationibꝰ vexatos ſolet confortare ꝛ ꝯſolari ꝑ grām et quietare illos. Tādē euāgeliū dicit ꝙ egreſſis de naui ceperūt ad ieſum venire multi ꝛ infirmos circūferre ad eū ꝛ in plateis ponere:ꝛ depꝛcabanť eū vt vł fimbriam veſtimēti eiꝰ tāgerent:ꝛ quotq̄t tangebāt ſalui fiebāt. A Spūaliter fimbriā xp̄i q̄ eſt pars vltima eiꝰ indumēti ſignificat vltimū vite xp̄i.i.paſſionē ꝛ mortē: quā q̄ tangit xp̄ianus ſaluus erit. Sed quomodo dʒ ꝛ poſſit tangere:nota ſm noſtrum Rich.ſup.iij. diſt.xix.arti.j.q.j. Aia humana ꝯtualiter vel ſpūaliť tāgit paſſionē xp̄i ꝑ fidem ꝛ dilectionē q̄ dilectio cōſiſtit in obſeruātia ꝑceptoꝝ: ꝛ talis aia ſalua erit. Non eñ ſufficit xp̄iano ſolū videre paſſionē xp̄i ꝑ intellectū: nec ſolū audire in ſcripturis ꝑdicatis:nec ſolū odorare ꝑ deuotionis ſimplicis affectū in oratione:nec etiā ſolum guſtare in ſacramēto eucharíſtie: ſed requiriť vt tangat etiam ꝑ fidē ꝛ charitatem: que aīam cōiungit deo.j.Jo.iiij.Qui manet in charitate in deo manet ꝛ deꝰ in eo.Tangamus ꝙ̄ chariſſimi manu.i.ope ipleudo precepta in charitate:ꝛ ſic ſalui erimꝰ: ptʒ de ꝑdictis in euāgelio. Itaqʒ de ipſis ꝑceptis adhuc tria myſteria declarabimus.

Primū de ꝑceptis tabule ꝑme.
Scd̄m de ꝑceptis tabule ſecūde.
Tertiū de ꝑceptis additʒ ex ſerie ſcripture.

Circa primum de preceptis

ꝑme tabule notādū ꝙ exquo pre oībꝰ ꝛ ꝑmo debemꝰ deū diligere:ſcd̄o āt ꝓximū ſub deo deū. Idcirco deus dedit primo ꝑcepta q̄ ordināt hoīem in deū debite diligendū:ꝛ de hoc dedit in prima tabula tria ꝑcepta priora Sʒ quare eſt ꝙ quo ad dilectionē dei tm̄mō tria ſunt data ꝑcepta nec plura nec pauciora. vide de h̄ in ſcd̄o q̄drageſimali ſcʒ de vitijs. ſermo.xliij.ſub littera.A.§.notandum ꝙ deꝰ benedictus vſqʒ ad B litteram.

Circa ſecūdum de precepꝛtis

ſecūde tabule.notandū ꝙ deus de ꝓximi dilectione dedit ſeptē ꝑcepta in ſecūda tabula ad id ordinantia. Primū honora patrē ꝛ matrē.Scd̄m non occides.Tertiū non mechaberis.Quartū nō furtum facies.Quintū nō loqueris falſum teſtimoniū. Sextum nō ꝯcupiſces vxorem ꝓximi.Septimū non concupiſces rem ꝓximi tui. ptʒ Exo.di.xx. Sic itaqʒ in ꝑma tabula ſunt tria ꝑcepta de dei dilectione:ꝛ in ſecūda ſeptem de dilectione ꝓximi:que in toto faciūt decem; que dicunť

p̄cepta decalogi a deca qđ eſt decem: ⁊ logos qđ eſt ſermo: quaſi decē p̄ceptoꝝ legꝫ ſermo.

B Sed iuxta hec etiā pōt queri: quare tm̄modo decē p̄cepta ſunt tradita in toto ⁊ non plura nec pauciora. R̄ndetur ſm Tho. ſ. ij. q. c. arti. v. ⁊ poſt eum Ray. ⁊ Antoñ. in ſumma ſua par. ſ. titu. xiiij. declarañ. p ſimilitudinem humane cōitatis di. ſic. Quia (inq̄t) ſicut p̄cepta legis humane ordinant hoiem ad cōitatem humanā: ita ⁊ p̄cepta legis diuine ordinant hoiem ad quandam cōitatem ſub deo. Ad hoc autem vt hō in aliqua cōitate bn̄ cōmoretur duo requirūtur: videlꝫ primo vt bn̄ ſe habeat ad eū qui p̄eſt cōitati tanq̄ȝ ad caput multitudinis. Et ad hoc ſcđo vt bene ſe habeat ad multitudinē ſcꝫ ad alios cōitatis cōſocios tanq̄ ad mēbra. Nā manꝰ male ſtaret in corpore ſi vel capiti vel etiā ceteris mēbris nō deſeruiret vt deberet. Sic hō in multitudine ſi ſe hꝫ ad p̄ncipem cōitatis bene in his tribus q̄bus ei tenetur: ſcꝫ fidelitate ⁊ reuerentia ac famulatu: vtiq̄ȝ bene ſtat: alioq̄n ſi vel in vno ſe male habeat malū eſt. Sꝫ qm̄ deus caput ⁊ p̄nceps oīm eſt. Idcirco requirit a nobis p̄mo fidelitatem in p̄mo p̄cepto: ne honorem eius alteri tribuamꝰ. Ideo p̄cipit. Non adorabis deos alienos corā me. Secūdo requirit reuerentiā ſui noīs: ideo precipit. Non aſſumes nomen dei tui inuanum. Tertio requirit famulatū in ſabbati ſanctificatione. Scđo q̄ȝ hō bene ſe habet ad multitudinem cōitatis in duobus: videlꝫ p̄mo vt nulli hoī noceat nec opere nec ore nec corde ⁊ ſecūdo vt debitum ſpāle cui dꝫ reddat. Et q̄ntum ad hoc debitū reddendū p̄cipit quarto p̄cepto ſcꝫ honora patrem ⁊ matrē: q̄ntum aūt ad nocumētū poſſet quis nocere p̄mo ſcꝫ vel in pſona p̄pria: ideo p̄hibetur q̄nto. Non occides: vel in pſona cōiuncta: ideo precipitur ſexto. Nō mechaberis. Nam mechia nocet in vxore ⁊ in p̄pagatione p̄lis p̄rimi. Itē poſſet quis nocere in rebꝰ: iđ p̄hibetur ſeptimo. Non furtū facies. Uel in v̄bis oris ideo p̄cipitur octauo. Nō falſum teſtimoniū dices. Uel poſſet quis nocere corde volendo: ideo p̄cipitur nono ⁊ decimo p̄ceptis cōcupiſcentia vxoris ⁊ rerum. C

Circa tertium de preceptis additis. notandū ſm Antoñ. floreñ. prima parte ſumme. titu. xiiij. c. iij. §. vj. q̄ȝ bene dictus deus vltra hec p̄cepta decalogi digito dei deſcripta in tabulis: voluit i ſacra ſcriptura veteris teſtamēti addere aliqua q̄ voluit vt deferant populo cōi a deo mediante doctrina ⁊ inſtructione ſapientū ſubtili cōſideratione. Et hoc ordinauit deus p̄mo p̄pter confutationē iudeoꝝ male exponentiū. Scđo p̄pter dānationē hereticoꝝ male ſentientiū. Tertio p̄pter cauendā aſtutiam demonū ſeducentiū. Hec Antoñ. Sed q̄ ſint illa p̄cepta addita. Reſpondet ſm Antoñ. ibidē enumerando ſcꝫ q̄ȝ in p̄mo p̄cepto vbi prohibetur cultus alienoꝝ deoꝝ p̄hibetur addendo omne illud qđ ordinat ad cultum idoloꝝ ſicut habetur Deut. xviij. vbi prohibet luſtratio filiorum aut filiarū: ⁊ ſciſcitatio per arioloſ ⁊ obſeruatio ſomnioꝝ ⁊ auguria ⁊ cōſultatio maleficoꝝ: incantatoꝝ: phitonū: ⁊ diuinoꝝ: ⁊ ſic oīa ſuperſtitio ⁊ vana obſeruatio p̄hibetur. Item ſecūdo p̄cepto quo expreſſe p̄hibetur periurium: ſup̄additur eidē p̄hibitio blaſphemie Leuit. xxiiij. ⁊ prohibitio falſe doctrine Deut. xiij. ⁊ irritatio votorum ⁊c. Tertio p̄cepto quo precipitur expreſſe vacare deo ſup̄additur oīa cerimonialia diuini cultus in feſto exerceñ. Nunc autē illis ceſſantibꝰ additur cultus noui teſtamēti ſm ordinationē eccleſie in ſacramentis et diuinis officijs ⁊ colendis feſtis ſtatutis: vt pꝫ di. xſ. eccleſiaſticarū. Quarto precepto de honore parentum ſup̄addunt̄ vniuerſa p̄cepta de obedientia facienda p̄latis ⁊ reuerentia ſenum. iuxta illud Leuit. xix. Honora perſonam ſenū: ⁊ coram cano conſurge capite. Item additur etiam de beneficentia exhibenda p̄ximis tam in tp̄ali elemoſyna q̄ȝ in ſpiritualibus. Item cura de ſubditis ⁊ filijs ⁊c. Quinto p̄cepto de p̄hibitione homicidij additur odium p̄hiberi. Leuit. xix. Non occides fratrem tuū in corde: ſed publice argue eū. Et iterū ibidem. Non ſtabis cōtra ſanguinem p̄rimi tui. Et ſimilr̄ p̄hibet detractio qua occidit lingua. Sexto de p̄hibitione mechie: additur p̄hibitio de omī luxurie ſpecie. Septimo de prohibitione furti additur prohibitio vſure ⁊ fraudis oīs in venditiōe vel emptione ⁊ rapine ⁊ hmōi.

Octauo p̄cepto de p̄hibitione falſi teſtimonij additur p̄hibitio falſi iudicij ⁊ omnis generis mēdacij ⁊ ſuſurrationis. Ultimo in nono ⁊ decimo preceptis omniū vitioꝝ concupiſcentia ⁊ cogitatio mala p̄hibetur. Hec ex Antoñ. ⁊ ſufficiant.

¶ Dñica prima q̄drageſime in mane. Ser. v. ſcꝫ de ſup̄ſtitionibꝰ oībus cauendis.

deus ꝑmittit:ꝙ ꝛc. Tertia rõ ex pacti fide-
litate: qꝛ in baptiſmo q̃libet xp̄ianus abrenū-
ciat diabolo ꝛ pompis eius et oĩbus opibꝰ
eius: qualia ſunt oĩa ſupſtitioſa ꝛ vitia. Obli-
gat quoqꝫ ſe hõ xp̄ianus ad ſeruandū fidē
et mādata dei. Unde magnū ſuppliciū deme-
retur frangēs ꝑmiſſum. Deb. x. Irritam q̇s
faciēs legē Moyſi duobus aut tribꝰ teſtibꝰ
occidit̃ ſine vlla miſeratione: quanto magis
putandū eſt deteriora mereri ſupplicia qui
filiū dei ꝯculcauerit. Quarta rõ ex premij
felicitate: qꝛ nulla lex ꝑmittit obſeruatori-
bus ſuis tam feliciſſimū premiū ſicut ꝑmit-
tit lex xp̄iana. Declarat̃. Primo nāqꝫ iudei
credunt venturum Meſſiam antichriſtū in
quē ſperant: pro premio expectañ. reſtitutio-
nem regni ſui ꝛ terre ꝑmiſſionis: et ſic terre-
nū premium vel mundiale expectant. Scdo
ſaraceni ꝛ thurci credunt et ſperant in ſuo
falſo ꝓpheta Mahumeto pro obſeruatione
ſue legis carnalia premia. ſ. habituros in fu-
turo fluuiū lactis ꝛ mellis: et vxores multas
et hmõi: et ꝓpter hmõi ꝑmia ſollicite colūt
tam iudei ꝙ ſaraceni ꝯtra hoc p̄ceptū deos
alienos ſtultiſſime. Tertio heretici ac ſciſma-
tici pro ſua hereſi defendenda vſqꝫ ad mortē
ſe exponunt: ſperātes in illa hereſi poſſe ſal-
uari: et tamen certū eſt ꝙ p̄ter vnicā fidē ve-
ram et catholicā ſancte eccleſie romane nõ
põt eſſe ſalus: vt xp̄s docuit qui Petro aplõ
claues dedit: et omnis etiā ſcriptura clami-
tat. vnde pro premio debetur ignis eternus
hereticis. Sed xp̄ianis verā fidē ſeruanti-
bus ꝑmittit̃ gratia in p̄nti ꝛ gloria ꝑpetue
beatitudinis in futuro: angelorū ſocietas et
omne bonū ĩ celū. O ergo ꝙ̄ ſtultiſſimi ſunt
q̇ fidē tenent in ſupſtitionibus nec pure cre-
dūt in deū: qꝛ ꝑ hec ꝑdunt ꝑmia beata et ſe
tradūt diabolo ꝛ infernali ſupplicio. Cir-
ca ſcdm de ſpei firmatione vel ſecuratione
querit̃: quō q̇s colens deū verū xp̄m ieſum
poſſit eſſe firmus ꝛ ſecurus ꝙ ꝑ hmõi fidei
cultū indubitanter erit ſaluādus. Ad quod
r̄ndendo nota regulas ſm lr̄as huiꝰ dictio-
nis fideles: ꝓut habes deſcriptas pte ꝑma
Pomerij de tpe. ſermone. xxx. U X. Circa
tertiū de fidei xp̄iane certificatione per teſti-
monia infallibilia. Unde de hoc pte. ij. Po-
merij de tpe. ſermone. lxxviij. arti. iij. ꝑ totū.
Item ſi placet de fide plura alia predicare
vel de ſpe: vide recolligēdo ex tabulis eiuſ-
dem Pomerij. Sed qꝛ ego ꝓ nunc intendo
de alijs ſermones facere: ꝙ ꝑtranſeo.

¶ Feria ſcd̃a poſt dñicā primā. Sermo. vij
de regulis preceptorū generalibus ꝛ impli-
cite contentis.

Venite bñdicti patris mei poſſi-
dete paratū vobis regnū Mat.
xxv. ꝛ ĩ euāgelio hodierno. Sal-
uator noſter dñs Ieſus in hoc
euange. docet de futuro iudicio
terribili: quō oẽs impios pctõres q̇ p̄cepta
dei nõ ſeruāt: nec mĩe opa ꝓximis ĩpendūt:
maledicet ꝛ eterno igni infernali tradet cru-
ciādos. Bonos ꝟo ꝛ mĩe opa exercētes bñ-
dicet ꝛ ad regnū celeſte inuitabit ꝛ introdu-
cet. Sꝫ vñ ipſi mali demerebunt̃ maledictio-
nē ꝑpetuā niſi ex malis opibꝰ ꝛ p̄ceptoꝝ dei
preſertim trāſgreſſione. Nā certū eſt ꝙ ipſa
opa mĩe nõ ſufficiūt hoĩ ad ſalutē: niſi obſer-
uet p̄cepta diuina. Uñ Ps̃. di. Maledicti q̇
declināt a mādatis tuis ꝛc. Deniqꝫ vñ iuſti
hoĩes merent̃ a xp̄o bñdictionē illā ꝑpetuā
niſi ex p̄ceptoꝝ oĩm obſeruātia. Ideo idem
Ps̃. dicit. Btūs vir q̇ timet dñm: in mādatis
eiꝰ volet nimis. Generatio rectoꝝ bñdicet̃.
Et infra. In memoria eterna erit iuſtus: ab
auditiõe mala nõ timebit. i. a ſnĩa maledi-
ctionis que audiet̃ in iudicio. Proinde tūc
xp̄s dñs imitādo bonos dicet p̄dicta verba.
Venite bñdicti patris mei poſſidete regnū
ſcꝫ qd̃ meruiſtis ꝑ obſeruātiā p̄ceptoꝝ ꝛ opa
miſericordie. Patet in euāgelio. Ex quo aūt
vt cepimus in p̄cedētibus ꝑdicare de prece-
ptis diuinis decalogi: reſtat adhuc in gñali
tria myſteria declarari ſm regulas illoꝝ.

Primū de cōueniēti ordinatione.
Secundū de differenti ꝓpoſitione.
Tertiū de virtuali implicatione.

¶ Circa primū queritur

vtrū p̄cepta decalogi ꝯueniēti ordine tradi-
ta ſunt: vt ſciamꝰ rõnē q̄re. ſ. ꝓ ꝑmo p̄cepto
oĩm ponit̃ p̄ceptū hoc de cultu vniꝰ dei ꝛ re-
motione cultꝰ alioꝝ deoꝝ: et q̄re ꝓ ſcd̃o po-
nitur de reuerētia nois dei: et ſic ꝯſequēter.
Ad hāc q̄ſtionē r̄ndendo ex Rayne. in ſūma
ſua. ꝛ Rich. in. iij. di. ix. Thomaqꝫ. ſ. ij. q. 100
ar. vſ. elicimꝰ aliquas regulas ſuꝑ ꝟitates.

Prima regula de ordis eq̇tate ꝙ p̄cepta
ꝑme tabule q̇ ſunt de dei dilectiõe ꝑponunt̃
recto ordine p̄ceptis tabule ſcd̃e. Rõ eſt ſm
Rich. ẽ. ſ. in. iij. diſ. ix. vbi q̄rit: vtrū latria ſit
nobilior inter alias ꝟtutes: qꝛ cū oĩa p̄cepta
etiā de primoꝝ dilectione finaliter in deū
ordinēt hoĩem: vt ſcꝫ deꝰ diligat̃ ꝛ eiꝰ volu-

tas impleat: ergo p̊mo oīm de ipſo deo dili-
gēdo tāq̄ de nobiliſſimo fine debuerūt pre-
cepta tradi. Nā finis melior eſt ordinatꝫ i fi-
ne.ij. Topic. Scd̄a regula de impletōis ſa
lubritate: videlꝫ ꝙ non ſufficit hoi ꝑ ſalute
mādata decalogi iplere ſine grā ⁊ charitate.
Rō ſm Bona. ⁊ Tho. ac ꝯcorditer Scotiſtas
ſuper.ij.diſt.xxviij. ⁊ etiā ſup.iij.diſt.xxxvj. ⁊
xxxvij. q: de⁹ in ꝑcipiēdo vult ⁊ intēdit ꝙ hō
ipa ꝑcepta ex charitate ipleat ac in grā vt vi
tā eternā mereat. Uñ ſi hō implet mandata
quātū ad gen⁹ opis vel eſſentiā lꝫ nō peccet
pctō omiſſiōis: tn̄ nō meret vitā eternā niſi
impleat in grā: q: vt Aug. li. de libero ar. di.
Sine grā nec infantes: nec etate grādes ſal
uari pnt. Exēplū de iudeis q̄r⁹ aliq̄ implent
aliq̄ ꝑcepta: ſilr de infidelib⁹ qui carēt grā: ꝗ
nō ſaluant. Tertia regula de trāſgreſſiōis
pregrauite in ꝑceptis p̄me tabule reſpectu
ſcd̄e. ſ. ꝙ trāſgreſſio ꝯtra ꝑcepta p̊me tabule
grauior eſt ceteris parib⁹ q̄ꝫ ꝯtra ꝑcepta ſe-
cūde tabule. Rō: q: illa ordināt imediate in
deū: quē ſicut regē in ꝓpria pſona offendere
graui⁹ eſt q̄ꝫ ledere in ſubditis. Nā inſtit. de
iniurijs. §. Atrox. ⁊ ex̄. de ſen. excōi. c. Cū illo-
rū. Tāto offenſa ⁊ iniuria grauior: quāto p-
ſona q̄ offendit eſt dignior: ꝗ ⁊c. Ex regula
ſequit ꝙ idolatria et blaſphemia ſilr ⁊ piu-
riū grauius pctm̄ eſt q̄ adulteriū vel aliqua
ſpecies luxurie. Pꝫ p Rich. ſup. iij. di. xxxix.
ar. iiij. q. ij. Et ibidē di. xxxiij. art. v. q. v. exci-
pit pctm̄ luxurie cōtrā naturā: q: h̄ videt pe
ius etiā homicidio ſm Rich. ibidēꝫ. Sed di.
Nūq̄d ergo piuriū graui⁹ pctm̄ eſt q̄ꝫ homi-
cidiū? Rndet ſm Scotoꝝ. ſup. iij. li. di. xxxix.
ꝙ aliq̄ dicūt ſimpl̄r ꝙ piuriū graui⁹ eſt rō-
ne eadē dicta. Sed alij cū Rich. homicidiuꝫ
dicunt fore maius ꝓpterea q: in homicidio
eſt maior libido ⁊ malicia. ſ. peccādi: nec hoc
eſt cōtra dictā regulā: q: in ea additur: ceterꝭ
paribus: in iſtis autē nō ſunt paria cetera. ſ.
libido: malicia: odiū: ac cōtēptus. Nā ſi piu-
riū fieret mere ex odio dei: homicidiū aūt ex
odio ꝓximi: tūc piuriū grauius eſſet etiā ſm
Richar. ſup. iij. li. diſt. xxxix. art. iiij. q. j. B

Quarta regula de culpe in ſingulis pōde-
roſitate: videlicꝫ ꝙ in ſingulis ꝑceptis culpa
offenſionis ꝑcepti prioris grauioris eſt pō-
deris: paribus ceteris q̄ꝫ offenſa ꝑcepti po-
ſterioris. Declarat ex Rayne. ō. ſm Tho. Pri
mo de ꝑceptis prime tabule q̄ ordināt hoieꝫ
immediate ad deū. Nā ibi illud preceptū pri
mo ponitur cuius trāſgreſſio magis eſt con

traria tam ipſi fini: ideſt deo: q̄ꝫ etiā rationi:
ꝓpterea trāſgreſſio huius p̊mi precepti pre
omnibus grauis eſt. Exemplū ponitur. Si-
cut eī in exercitu: qui ordinatur ad ducē vel
regē ſicut ad finē miles tenetur regi vel du-
ci fidelitatē: deinde ꝙ ipſum reuereat. Ter-
tio ꝙ famuletur vel obſequatur eidem. Ma
ius autē peccatū eſt primū ſcꝫ infidelitas ſcꝫ
cū miles infideliter agens cū hoſte pactū ha
beat: q̄ ſi aliquā duci irreuerentiā exhibeat.
Et etiā hoc ſcd̄m maius pctm̄ eſt q̄ꝫ tertium
ſcꝫ ꝙ in aliquo obſequio ducis deficiens in-
uenatur: ſic a ſimili quia magis eſt contrari
um rationi: ꝙ homo circa finē ſcꝫ deū per in
fidelitateꝫ peccet: ideoq̄ꝫ tanq̄ grauiſſimum
primo precepto ꝓhibetur: ⁊ ſcd̄o ſcd̄m: ⁊ ter
tio tertiū. Hec Tho. Itē nota ꝙ hmōi graui
tas pctōꝝ preponderanda intelligi debet in
iudicio dei: quia ſepe aliter iudicatur in iu-
dicio humano: vt patet ex Rich. ſup. iij. diſt.
xxxiij. arti. v. q. v. Declaratur ſcd̄o de ꝑceptis
ſecūde tabule que hominē ordināt ad proxi-
mū: quia illud peccatū eſt grauius quod ma
gis ratiōi repugnat: et hoc dupliciter poteſt
conſiderari. Primo quod magis repugnat ex
parte debiti: quia magis peccat homo ſi nō
ſeruat ordinē debitū ad pſonas quibus ma-
gis eſt debitor: puta ad parētes quibus pre
alijs tenetur: ideo inter precepta ordinantia
hominē ad primū primo ponitur preceptū
de honore parētū. Secūdo poteſt cōſiderari
grauitas peccati ex hoc ꝙ magis repugnat
rationi ex parte nocumēti: ⁊ ſic grauius pec
catum eſt peccare vel nocere opere q̄ꝫ ore vel
corde: ⁊ inter peccata operis grauius eſt ho-
micidiū per quod priuatur vita q̄ adulteri-
um: ⁊ adulteriū q̄ꝫ furtū exterioꝝ rerū: ⁊ vlti
mo ponitur peccatuꝫ cordis quod ⁊ ſi ſit pri-
us alijs in executione: tn̄ eſt minus graue in
leſione: ideo hoc poſterius cadit in rōne pre
cepti. Hec Tho. ⁊ ſic patet. O ergo preuarica
tores reddite ad cor ne pereatis. D

Circa ſecūdum de diffe

renti ꝓpoſitione: q: ꝑcepta q̄dā ꝓponūtur
affirmatiue: q̄dā aūtē negatiue. vñ ſm Ray
ne. ō. ⁊ cōiter doctores: preceptū diffinit ſic.
Preceptū eſt iuſſio vl̄ imperiū faciēdi aliq̄d
vel nō faciēdi. Et ſic diffinit Alexā. de ales.
iij. pte ſumme. q. xxv. ſꝫ q̄re voluit de⁹ p affir
mationē ⁊ negationē ſcꝫ iniūgēdo affirma-
tiue: ⁊ ꝓhibēdo ꝓponere. Rō pcipua ponit
ō. ſm Rayne. talis: q: ſicut trāſgreſſor ꝑcepto

rū demeret penā eo ꝙ peccat mortaliter: ita obſeruator meret vitā eternā: ſʒ vita eterna daſ nō ſolū ꝓ bono ope faciendo ad qđ obligāt affirmatiua pcepta ſʒ etiā ꝓ abſtinēdo a malo ad qđ obligāt pcepta negatiua. Unde circa h notem⁹ adhuc regulas pceptoꝝ tres.

Prima regula de pluralitate negatiōis.ſ. ꝙ plura pcepta ſunt in decalogo ꝓpoſita negatiue ꝙ affirmatiue. nā tm̄mō duo ꝓponūtur affirmatiue ſcʒ ſabbata ſanctifices: et honora patrē ⁊c̄. alia oīa negatiue ꝓponūtur. Rō regule: qꝛ plures inclinātur ad malū ꝙ̄ ad bonū: ꝙ̄ vt retrahanſ hoīes a malo plus ertēdiſ ꝓhibitio vel negatio: voluit autē de⁹ illa duo affirmatiue ꝓponere ad docēdū ꝙ deo ⁊ parētib⁹ nō poſſum⁹ equalentē honorem reddere: vt dr̄ etiam.viij.Ethicoꝝ. J

Scđa regula de pceptis affirmatiuis ſm Alexan.ẟ.ſcor. Scot⁹ ꝙ pcepta affirmatiua obligāt hoīem ſemp: ſʒ nō ad ſemper: hoc eſt dicere ꝙ obligāt in oī tpe: ſed nō ad omne tēpus ſine intermiſſione: vbi grā. honorare parentes teneor ſemp ex pcepto dei affirmatiuo: ſʒ nō teneor ad ſemp: qꝛ non eſt poſſibile nec expediēs: nec neceſſe oī tpe ſine intermiſſione honorare: ſʒ tm̄modo cum tp̄s reqrit et neceſſitas parētū ac poſſibilitas ex pte mea: aliter eſt de ſanctificatiōe ſabbati. Tertia regula de negatiuis ſm Alex.ẟ.⁊ ſcor.doct. ꝙ pcepta negatiua plus obligāt ꝙ̄ affirmatiua: qꝛ obligāt ſemp et ad ſemp: ſicut exēpli grā: nō adorabis deos alienos: et illud: non mechaberis obligāt ſemp ⁊ ad omne tp̄s ſcʒ vt nunꝙ̄ ⁊ pro nullo tēpore fac tale. N

Circa tertiū inquirēduʒ

eſt qualia pcepta implicite ⁊ ꝟtualiter ꝯtinētur in h pcepto: id em̄ ſcire vtile eſt: vt diſcatis qliter ꝯfitendū ſit. Ad qđ nota ſm docto. recolligēdo ꝙ in h pcepto pmo implicite et virtualiter pcipiuuſ aliq̄ dupliciter. Primo qdam ꝓhibitorie ſeu negatiue. Scđo quedā affirmatiue: ⁊ de eoꝝ offenſa confitendū eſt. Primo nāqꝫ ꝓhibentur oēs pactiones demonū et oēs ſupſtitioſe obſeruātie de qbus ſup. ſermone.v.vide. Scđo ꝓhibenſ oēs errores ⁊ ſecte ꝯ̄ fideʒ et bonos mores. Tertio ſm cancellariū pariſieſi. tractatu decē preceptoꝝ ꝓhibeſ ſupbia: qꝛ cōtemnit deū ⁊ precepta cū hic precipiatur humilis ſubiectio ⁊ cultus dei. Quarto ꝓhibeſ omnis peruerſa appreciatio: et nimis amor creature. nam Hiero. ait. Qđ qs plus amat ⁊ veneratur ꝙ̄ deū hoc illi de⁹ eſt: puta ſupbo honor ⁊ glīa: auaro diuitie: guloſo vēter de⁹ eſt. Phil.iij. ca. et luxurioſo carnalitas: iracundo vindicta ⁊c̄. et ſic eſt in talibus ſpūalis idolatria. Scđo demādātur in hoc pmo pcepto aliqua affirmatiue. Primū eſt illud pceptum. Dn̄m deū tuū adorabis ⁊c̄. ſcʒ i fide vera ſpe ⁊ charitate. Scđm eſt illud. Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo ⁊c̄. Tertiuʒ ꝙ pcepta legis nature tanꝙ̄ a deo indita obligāt quēlibet. nā ſm Alexā. de ales vbi.ẟ. Lex naturalis q̄ eſt inſita ꝯſcientie ſcʒ cuiuſlibet hoīs ꝯtinetꝰ implicite in decalogo. vn̄ facere ꝯ̄ ꝯſcientiaꝫ pctm̄ eſt et cōfitendū ſiue de bono faciendo ſiue de malo vitando. Quartū ꝙ oīa pcepta dei ſunt implenda neceſſario ex charitate. Ultimū ꝙ volūtati diuine debemus conformare volūtatē noſtrā vt tenemur. Cōſeqnter infra agem⁹ de aliqbus pdictis vt videbim⁹ expedire: itaqꝫ nota o hō ⁊ ſm hec diſce cōfiteri de primo pcepto decalogi.

¶ Feria.iij.poſt dn̄icam primā. Sermo.viij. de naturali lege cōſcientie que etiā implicite ꝯtinetur in primo pcepto.

Relictis illis ſcʒ iudeis: abijt foras in bethaniā ibiqꝫ māſit Matth. xxj. et i euāg.hoð. Dn̄s ieſus ꝟbis et factis docet nos ſaluari. naʒ vt dr̄ i h euāgelio: aſcēdēs i hierlm̄ eiecit de tēplo vēdētes ⁊ emētes q̄ mala conſciētia ſacerdotū auaroꝝ induxerāt populuʒ talia exercere in tēplo q̄ tn̄ illicita erant fieri inibi: propterea xp̄s dn̄s redarguit illos ex ſcriptura di. Scriptū eſt ſcʒ Eſa.lvj. Domus mea domus orōnis vocabiſ: vos aūt ⁊c̄. Et in hoc docemur ꝙ hō dū errat cōſcientia debet ſuam ꝯſcientiā rectificare ꝑ ſcripturā ſacram: ⁊ ſic euadet errorē. Deniqꝫ ſubdit euāgeliū ꝙ ſacerdotes iudeoꝝ ⁊ ſcribe obſtinati in malicia redarguebant xp̄m: q̄ tamen ex ſcriptura ꝯuicit ⁊ ꝯfutauit illos: ⁊ relictis illis abijt foras ⁊c̄. Spūaliter xp̄s ꝑ hec facta docet rectificare cōſciētiā in obediendo preceptis: ⁊ ꝙ qui hoc nolunt illos relinquet in ſua malicia obſtinatos perire: ⁊ abiens manet libēter in ꝯſciētia bona. nā bethania ſm Hiero. de interpta.no.hebraic. interptaſ domus obediētie ⁊ dom⁹ gratificata dn̄o: ideo ſignificat cōſciētiā rectā hominis obedientē deo ⁊ in charitate ac grā dei exiſtentem. Ut em̄ dicit Bern̄. de cōſciētia. Bona ꝯſciētia tēplū ē dei habitaculū xp̄i gratiſſimū. In hui⁹ myſteriū xp̄s māſit in bethania: patʒ in euā-

ctis hoſb⁹ ꝛ btis angelis: ideo debeƒ eis dulia. Tertia adoratio .ſ. hyperdulie dr ab hyper i greco qḋ ſonat ſup ꝛ dulia q̄ſi dignior dulia vel ſupior: q̄ debeƒ creature pcellenti rōne ſingulari autētice a deo date: puta btē ỹgini marie ꝛ cruci xp̄i: vt i ſeqntib⁹ patebit.

¶ Circa ſecūdū de varietate adorationis vel venerationis impēdende vel exhibēde inq̄rendū reſtat cui ꝛ q̄liter adoratio impēdēda eſt: q2 nō vna ꝛ eadē veneratione adoramus vnā creaturā q̄ aliā. Ideoq3 nota ſm Ray. poſt ſupdictos doc. recolligēdo octo ſunt pcipua que ſalubriter a xp̄ianis veneranƒ: tn̄ vario mō venerationis.

Primo de⁹ vel maieſtas eſſentie diuine.

Scḋo trinitas pſone in diuinitate.

Tertio xp̄s in quo ſunt due nature.

Quarto humanitas chriſti: ideſt caro et anima deitate vnite.

Quinto imago xp̄i p ipſū repſentatiōe.

Sexto crux xp̄i pfuſa xp̄i ſanguine.

Septimo beata virgo Maria pro mater na dignitate.

Octauo ſanctorum reliquie.

Primo deus adoratur adoratione latrie: vt pdictū eſt. Scḋo trinitas q̄ eadem adoratione .ſ. latrie eſt adorāda. Vñ pater filius et ſpūſſctus equaliter q̄libet pſonarū adoraƒ: q2 i eis eſt vna cauſa honoris .ſ. vna eſſentia diuina ꝛ vna maieſtas ꝛ eq̄litas et coequalis bonitas: et q2 ſunt vnicus creator oim creaturaꝝ: ergo ꝛc̄. Tertio xp̄s in duabus naturis .ſ. deitatis ꝛ hūanitatis adoraƒ vnica tn̄ adoratione ex pte ipſi⁹ xp̄i q̄ adoraƒ: q2 in duab⁹ naturis eſt vna pſona. Exēplum: ſi in vno hoie ſint plures excellentie: videlȝ prelatio: ſciētia ꝛ virtus ſiue pbitas: q̄ ſunt cauſe honoratiōis i eodē hoie lȝ ſint plures cauſe honoris: tn̄ ex pte honorati ſcȝ hoīs q̄ honoraƒ exhibeƒ eidē vn⁹ honor: quo honoraƒ: tam pter prelationē q̄ pter ſcientiā ꝛ virtutē. Sic in xp̄o cū ſit vna perſona vna veneratiōe adoraƒ latrie: licet ſint in eo plures cauſe hm̄oi: videlȝ honoris. Quarto hūanitas xp̄i adoraƒ: ſed quō hoc cū ipſa nō ſit deitas: notandū ſm pdictos doct. q ipſa hūanitas xp̄i ſi ſideraƒ vt cōiuncta deitati inſeparabiliter: ſic adorari debȝ adoratione latrie. vñ Damaſce. iij. ſentē. ait. Adoratur caro xp̄i cum incarnato deo ỹbo nō propter ſeipam ſȝ pter vnitā ei deitatē. Sicut exēplū gr̄a: veſtis regis veneraƒ pter regē qui

eam induit ꝛ nō pter veſtē ppter. Si ergo hūanitas xp̄i ſideraƒ vt in ſeipſa prout eſt creatura ſola poſſet abſoluta potētia ſeparari a deitate: ſȝ nunq̄ ſeparaƒ tunc hypdulia adoraretƒ: q2 pre oībus creaturis eſt venerāda etiā i ſeipſa. Quinto imago xp̄i adoratur: ſed quō nota q ſiderādo eā put eſt quedam res: puta lignū ſculptū vl pictū: ſic nullo adoratione eſt adoranda q2 reuerētia non debetur niſi rōnali creature in premiū ỹtutis: cuius capax eſſe nō pōt creatura irrationalis: ſed cōſiderādo imaginē vt eſt imago xp̄m repſentās: et tūc cū idem ſit motus in imaginē ꝛ in rem cui⁹ eſt imago: ſequiƒ q ſi cut xp̄s adoraƒ adoratione latrie: ita et eius imago: q2 vnus honor debeƒ imagini ꝛ imaginato. vñ Damaſce. li. iij. c. viij. dicit. Honor imaginis puenit ad prototypū .i. imaginatū. De hoc pts de ſecra. diſ. iij. venerabiles. ¶ Sed dī. Cuȝ ſcriptū ſit Exo. xx. Non facies tibi imaginē neq3 adorabis ꝛc̄. quare ḡ eccleſia ꝯtra hāc phibitionē honorat eam. Rñdetur ſm doct. pdictos q ante incarnationē xp̄i cū deus eſſet incorporeus. i. in veteri lege phibitū fuerit imaginē fieri ꝛ colere eo q hoīes proni erāt ad idolatriā: ſȝ poſtq̄ de⁹ fact⁹ eſt hō pmiſſum eſt a ſpūſctō i noua lege imagines fieri. Primo q̄dē ad inſtructionē populi ſimplicis q̄ imaginib⁹ quaſi libris edoceƒ. de ꝯſe. diſt. iij. perlatū. Scḋo ad rememorandū myſteriū incarnationis ꝛ exēpla ſctōꝝ q̄ quotidie oculis pſentanƒ. Tertio ad excitandū affectū deuotionis: q̄ magis moueƒ ꝛ ictaƒ viſis q̄ auditis. Proinde exēplū legim⁹ q xp̄s dn̄s impreſſit ſuā imaginē faciei in veronica ꝛ etiā in lintheo miſſo ad regē Ediſſe abagarū. Et btūs Lucas dicit depinxiſſe imaginē xp̄i ꝛ btē Marie q̄ Rome habenƒ. Sexto adoraƒ crux xp̄i ſpeciali⁹ pre alijs inſtrumētis paſſionis: q2 mag̃ eſt memoriale ſignū crucifixi. Sed quō: nota ſȝ Tho. q crux pōt ſiderari. Primo inquātū eſt res inſenſibilis: ꝛ ſic nō debeƒ ei honor. Scḋo inquātū eſt q̄dā res xp̄i ſanguine ſecrata vel cōtactu: ꝛ ſic veneraƒ hypdulia tanq̄ nr̄e ſalutis inſtrumentū: ſic veneramur ꝛ ſacra: q̄ etiā ſm Bona. veneramur ſimplici honore vel reuerētia: nō latria ſed hypdulia ſm Tho. ac Rich. Siłr tanq̄ precioſiſſimas reliq̄as pter ꝯtactū xp̄i veneramur ꝛ alia iſtrumēta paſſiōis .ſ. clauos lanceā: veſtē: coronā: ꝛ ſic de alijs: lȝ nō intātū ſicut crucē xp̄i. Tertio ſideraƒ inquātū

repreſentat figurã xp̃i extẽſi in ea: ⁊ ſic ado-raẜ latria ſicut ⁊ xp̃s. vñ ſic eccl̃ia orat eã di. O crux aue ſpes vnica ⁊c. Alie ḋo cruces in quacũqȝ materia: puta lapidis vel ligni nõ niſi vt ſũt imago xp̃i: vel rep̃ſentãtes crucifi xũ adoranẜ ſicˋ imago xp̃i.ſ.ˡatria. Septio adoraẜ btã xp̃i mr̃ adoratiõe hyp̃dulie ꝑpẜ ſingularẽ excellẽtiã maternitatis dei. Utrũ aũt maiori veneratione debeat venerari ꝙ̃ crux xp̃i lati⁹ vide ſcriptũ i ſtellario ỽginis Marie li.xij.ꝑte.ſ.ar.ſ. Octauo adoranẜ ſctõꝝ reliq̃e adoratõe dulie:q̃ eis iuſte debe tur ẜm Tho. ⁊ Rayne.ẜ.qꝛ ipi ſũt btĩ in celo q̃ etiã ſũt nr̃i ductores i celũ: tã ſuis exẽplis q̃ȝ eruditiõib⁹ ꝙ̃ meritꝫ ⁊ itercẽſſiõib⁹. Et pa rebit ſeq.ar.iij. O ḡ hõ xp̃iane diſce ſaluari.

P Circa tertiũ principa le notandũ ꝙ valde cõmẽdabilis ⁊ laudabi liter meritoria eſt deuotio in cultu reliquia rũ:nõ ſolũ xp̃i vel crucis ⁊ imaginũ: ſꝫ etiaȝ ſctõꝝ ⁊c. ꝑut colligiẜ ẜm docto. theologos plurib⁹ rõnib⁹ vt ꝑꝫ in ſũma Rayne. Pri mo rõne affectiõis. Nam videm⁹ ꝙ q̃ affici tur ad aliquẽ oĩa q̃ ab ipſo relinquunẜ poſt mortẽ veneraẜ in memoriã illi⁹: puta libros: anulũ: veſtes ⁊ ſimilia: et in hoc oſtenditur vere dilectionis affect⁹ ad illũ. Sic in ꝓpo ſito venerãdo reliquias ſctõꝝ ⁊ xp̃i claret ꝙ veraciter amamus illos:et ꝑ ꝯſequẽs re-amamur a xp̃o ⁊ ſanctis. Nam Prouer.viij. ſcribiẜ in ꝑſona xp̃i ⁊ ſapiẽtie. Ego diligen-tes me diligo ⁊c. Scḋo rõne ꝯiũctionis: qꝛ veneramur ꝓpter regis magni ꝯiunctio-nẽ filios ei⁹ amicos ⁊ cognatos: ⁊ etiã domũ ſeruos:veſtem:ſellã: et etiã calcaria:et ſic de alijs:quãto magꝭ ſctõs dei q̃ ſũt amici dei ⁊ filij ⁊ tẽplũ ſpũſſcti honorare debem⁹ etiã in reliquijs corpoꝝ illoꝝ ſctõꝝ: et alijs ꝑtinẽti bus. Tertio rõne diuine ꝯformationis:qꝛ ipſe deus tales reliquias cõuenientẽr hono-rat in p̃ſentia eoꝝ miracula faciendo: ergo pro deo honorãdo illos ſic meremur cũ talia redũdant in gl̃iam dei ⁊ ipſe vult honorare. vnde Matth.xxv.dicit. Qḋ vni ex minimis meis feciſtis mihi feciſtis. Quarto rõne fruitionis: qꝛ aĩa que fuit vnita tali corpori vel vtebaẜ in mũdo talibus rebus nunc eſt beata fruens deo. Unde quicq̃d petit a deo obtinet ſi abſolute vult petere: et ſic grãm et gl̃iam tibi põt obtinere. Quinto rõne fu-ture beatificationis: qꝛ certũ eſt ꝙ idem cor pus reuniendũ eſt aĩe ad beatitudinẽ ꝑpe-tuo habendã: et tu ergo ſi ſaluaberis cũ tali ſctõ in eius gl̃ia letaberis. Ultimo rõne ſuffragatiõis. Nam ſcriptum eſt Eccl̃i.xlix. Oſſa ꝓphetaꝝ pullulãt de loco ſuo.ſ.ꝑ ſuf-fragationẽ multiplicẽ liberãdo a ꝑiculis et morbis:a morte mala ⁊ alijs miſerijs:vt ꝑꝫ quotidiana experiẽtia circa ſepulcra ſctõꝝ: claret ex legẽdis eoꝝ. Rogem⁹ ḡ xp̃m ⁊c.

¶ Feria ſexta poſt dñicã primã. Sermo.xi. ſcꝫ.de precepto dilectionis:qḋ implicite cõ-tineẜ in primo precepto decalogi.

Abijt ille homo et nũciauit iudeis quia ieſus eſſet q̃ fecit eũ ſanum Jo.v.et in euãge.hodier. In hoc miraculo qḋ recitat euangeliũ.ſ. de hoĩe q̃ nõ potuit curari niſi ꝑ imperiũ dñi ieſu: doctrina i myſterio datur ꝙ vetus lex nõ potuit ꝑfecte ſanare ad eter nã ſalutẽ ꝯſequendã niſi in f.de ieſu. Nam ⁊ qḋ diciẜ in euãgelio ſcꝫ ꝙ ad aque motũ fa-ctũ ab angelo ſanabatur egrotus qui p̃ior intraſſet in piſcinã bethſaide. Hoc ideo dici tur a pleriſqȝ fuiſſe: quia crux xp̃i ibi fuerat antea ſepulta: vt narrat etiã Lyra. Unde in his ꝯſideremus chariſſimi ꝙ ieſus q̃ interp̃ taẜ ſaluator legẽ amoris et p̃cepta dilectio-nis inſtruit ad ſalutẽ. Hanc predicauit ſine qua homini nõ eſt ſalus. Unde interrogat⁹ qḋ eſſet preceptuꝫ primũ ⁊ maximũ in lege: in quo ſaluari poſſent hoĩes:reſpõdit. Dili-ges dñm deũ tuũ ⁊c. ꝑꝫ. Hoc q̃ppe p̃ceptuꝫ p̃ſupponiẜ ⁊ implicite cõtineẜ in primo pre cepto decalogi: ꝑut patuit ſup̃. Proinde ſub ipſo p̃cepto primo decalogi opportunũ videtur predicare de precepto dilectionis: eo ꝙ in illo cõtineẜ implicite: et de hoc tria myſteria declarabimus.

Primũ de ipſius maioritate.
Scḋm de eius primitate.
Tertiũ de ꝓximi charitate.

De iſtis ſub eadẽ forma vide ꝑte eſtiuali Po merij ſer.lſ. ſub lr̃a O vſqȝ finẽ vt placebit.

¶ Sabbato poſt dñicã primã. Ser.xij. ſcꝫ de ſuꝑbia cauẽda: ꝑut ꝓhibeẜ p̃mo p̃cepto.

DEſcendẽtib⁹ illis de mõte p̃cepit eis ieſus dicens. Nemini dixeri-tis viſionẽ Matth.xvij. ⁊ in euã gelio hodier. Sꝫ quare xp̃s diu-ine trãſfigurationis maieſtatẽ di ſcipulis oſtendeſſ. precepit ne cuiq̃ꝫ dicerẽt hãc viſionẽ niſi ꝓpterea (vt dicũt doctores)

q̄tenus nos doceret fugere oēm vanā gl'iam
et ſuperbiā: ipſe eñi nunq̄ in aliquo potuit
peccare: ſꝫ ꝓpter nos q̄ ſepe in talib⁹ pecca-
mus p̄cepit vt caueamus. Exquo autē in
primo p̄cepto decalogi ꝓhibeť ſuperbia (vt
ſupra dictū eſt) opportunū ergo videť ſaltē
vnū ſermonē de ſuperbia predicare: de qua
notabimus hic tria myſteria.
 Primū dicitur deteſtationis.
 Scđm extirpationis.
 Tertiū dr̄ remediationis.
De iſtis ſub eadem forma vide quadrageſi-
mali ſcđo ſcꝫ Pomerij de vitijs. ſer. xv.

¶ Dñica ſcđa q̄drageſime in mane. Sermo
xiiij. ſequiť de ſcđo precepto decalogi. ſ. Non
aſſumes nomē dei tui inuanū Exo. xx. c. vbi
erit thema et euāge. ¶ De piurio Sermo.

Hic eſt filius me⁹
dilect⁹ in quo mihi bn̄ cōpla
cui: ipm̄ audite Mat. xvij. et
in euangelio. Hec verba dixit
deus pater de xp̄o ieſu: q̄bus
p̄cipit vt xp̄i mādata et cōſilia ac documēta
libēter audiamus ope implēdo. Et qr xp̄us
dñs docuit in euāgelio p̄cepta decalogi ob-
ſeruari ſi volumus ſaluari. Inter q̄ hoc eſt
ſecūdū p̄ceptū: ſcꝫ Non aſſumes ₇c. ergo au
diamus chariſſimi et ſtudeamus diligenter
obſeruare. Aliud thema et euāgelio alio
ſm̄ ſeculares. Ecce mulier chananea clama-
bat dicēs. Miſerere mei domine fili dauid
Matth. xv. et in euāgelio. Sicut dicit euan
geliū hec mulier feruēter ₇ cū maxima reue
rentia adorādo inuocauit nomē dñi Ieſum
nominās ip̄m dn̄m ₇ filiū Dauid ab eodem
miſericordiam poſtulādo pro filia ſanāda a
diabolo. Cuius exēplo docemur ₇ nos reue
reri nomē dei et dn̄i ieſu. Quia deus p̄cepit
in hoc ſecūdo p̄cepto. ſ. Non aſſumes nomē
dei tui inuanum: ſed cū maxima reuerētia.
 Unde de hoc p̄cepto loquēdo notandum
eſt q̄ in hoc p̄cepto directe ₇ expreſſius ꝓhi
betur piurium: ſm̄ q̄ꝺ gloſa interl. et cōiter
doct. theologi q̄uis plura alia p̄cepta im-
plicite in eo contineantur: vt patebit infra.
 Proinde de piurio in hoc ſermone decla-
remus tria myſteria.
 Primū dicitur execrationis.
 Scđm dicitur modificationis.
 Tertiū dicitur punitionis.
De iſtis myſterijs in forma eadē vide ſcđo
q̄drageſimali. ſ. de vitijs. ſer. xxxiij. in Pome.

¶ Dominica ſcđa poſt prādiū. Sermo. xiiij.
de maledictione ₇ blaſphemia: que prohi-
bentur ſcđo precepto.

Scitis que prece-
pta dederim vobis p dn̄m Ie
ſum. Hec eſt eñi voluntas dei
ſctificatio vr̄a. Scribunť hec
verba. ſ. Theſ. iiij. ₇ i ep̄la ho
dierna. In quib⁹ v̄bis ſctūs Paulus in ep̄la
p̄ſo hortať nos ad diſcēdū dei p̄cepta: ideo
dicit. Scitis. ſ. fratres chariſſimi. Lyra. i. ſci-
re debetis diligēter addiſcēdo. vñ Aug. dic.
Neſcio qua fronte audeat q̄s ſe ꝯfiteri chri
ſtianū q̄ p̄cepta dei nō vult addiſcere: ₇ pau
ca v̄ba in ſymbolo ₇ dñica orone. Scđo
hortať nos ad obediēdū xp̄o p oīa: ideo ſub-
dit. Que p̄cepta dederim vobis p dn̄m Ie-
ſum. Ly. i. de mandato ip̄ius cui ſimpliciter
eſt obediēdū. Tertio hortať ad ſctificādū
voluntate dei in mūdicia. vñ ſubdit. Hec eſt
eñi volūtas dei ſctificatio vr̄a. ſ. tā in corpe p
caſtitatē: q̄ in corde p ſctās affectiōes: q̄ in
ore p v̄ba honeſta ₇ ſctā cauēdo maledictio
nes blaſphemias ₇c. Sꝫ heu multi xp̄iani ꝯ
hec faciūt: alij corpus luxuria fedaň. alij cor-
da peſſimis cogitatiōib⁹: alij ora cōtra deū
blaſphemādo: vel alias maledictiones ꝓfe-
rēdo. Quo ꝯtra de⁹ p̄cepit. Nō aſſumes no
mē dei tui inuanū: vbi ꝓhibeť talia. Uñ de
his tria myſteria p h' ſermone declarabim⁹.
 Primū de creature execrāda maledictiōe
 Scđm de blaſphemie p̄horrēda offēſiōe.
 Tertium de nominationis diuine vana
aſſumptione.
De primo et ſcđo articulis vide in quadra-
geſimali Pomerij ſcđo: ſcꝫ de vitijs. ſer. xxv.
per totum. Tertium autem articulū his ad-
dimus ꝓpter populum ſimplicem vt ſciant
confeſſionē facere de tranſgreſſione huius
p̄cepti. ¶ Unde nota quot modis dicť
q̄s aſſumere nomē dei inuanū ₇ teneť de ta-
libus confiteri. Et ſm̄ Ray. in ſumma poſt
Alexan. de ales. iij. p. q. xxv. ar. v. aduertēduꝫ
q̄ nomen dei aſſumitur inuanū tripliciter.
Primo corde vana hoc eſt falſa fide: ſicut fa
ciūt heretici ſacr̄a nō recte credeň. Et h' ſem
per eſt mortale pc̄m. Siliter i fide dubitan-
tes vel in aliquo articulo fidei: licet inuocēt
nomē dei ore. Scđo ore aſſumiť inuanuꝫ
Et hoc fit primo peierando: vel pro vano, i.

nihilo ⁊ ſine cauſa iurādo; ſcđo blaſphemando deū vel ſanctos: tertio votū emiſſuȝ frangēdo. Quarto vana intētione orādo vel predicādo vel laudādo deū: ſicut faciūt hypocrite ore tm̄ deū bn̄dicētes. Quinto ope male ⁊ in pctō viuēdo: ſicut faciūt falſi xp̄iani q̄ ſacramētū baptiſmi et nomē xp̄ianū fruſtrāt ī ſe opibus: q2 talis nec vitā xp̄ianā gerit: nec fidē ⁊ ea q̄ in baptiſmo ꝓmiſit obſeruat. Ue ergo ⁊ ve talibꝰ. Rogemus ḡ xp̄m ⁊c̄.

¶ Feria ſcđa poſt dn̄icam ſcđam. Ser. xv. de iuramento licite preſtando.

Qui miſit me verax eſt: ⁊ ego q̄ audiui ab eo hec loquor ī mūdo Jo. viij. et in euāgelio hodier. Uerba ſunt ſaluatoris nr̄i: in q̄bus docemur vt ſicut deus pater q̄ miſit xp̄m in mundū verax eſt in oībus: ſimiliter et xp̄s dei filius. Un̄ pš. Fidelis dn̄s ī oībus v̄bis ſuis et ſanctus in oībus opibꝰ ſuis. Nam deꝰ eſt prima v̄itas ⁊ ſumma: q̄ nec fallere nec falli pōt: vt dicit Anſ. Ita et nos xp̄iani debemꝰ ſemꝑ et in oībus v̄bis: factis et opibus eſſe veraces: maxime in iuramēto faciendo: put deꝰ p̄cepit hoc ſecūdo p̄cepto decalogi: ſicut in precedentibus dictū eſt. Unde de iuramēto declaremus tria myſteria.

Primū de debite circūſpectionis.
Scđm legitime conditionis.
Tertiū ſaluifice remediationis.

De his ſub eadē forma vide ī Pomerio quadrageſimali ſcđo ſcȝ de vitijs ſermōe. xxxiiij.

¶ Feria tertia poſt dn̄icam ſcđam. Sermo xvi. ſcȝ de votis ꝓmiſſis ⁊c̄.

Secundum opa eoꝝ nolite facere: dicūt em̄ et nō faciūt Mat. xxiij. et ī euāgelio hodier. Uerba ſunt dn̄i ieſu q̄bus docet ⁊ hortaṫ nos ꝙ non ſimus tales quales erant ſcribe ⁊ phariſei iudeoꝝ: q̄ ea q̄ deovouerāt et ꝓmiſerāt. ſ. p̄cepta dei: ſigniſqȝ exteriorib⁹ ficte oſtēdebāt ſe ipſa ſeruare precepta dei: et legeȝ dilatatis phylaterijs inſcribeñ. et tamē opere nō implebāt. Sic heu ⁊ multi xp̄iani ficti q̄ ꝓmiſerūt ⁊ vouerūt in baptiſmo nō implēt. Ideo xp̄s dicit. Scđm opera eoꝝ nolite facere. Unde de voto implendo qđ implicite precipiṫ in hoc: ſecūdo p̄cepto decalogi notabimus tria myſteria ſicut habes in parte eſtiuali Pomerij ſermōe. lxxij. vide ibidē diuiſionē ⁊ q̄tum placet.

¶ Feria quarta poſt dn̄icam ſcđam. Sermo xvij. ſcȝ vt ſequiṫ de tertio p̄cepto qđ eſt de ſanctificatione ſabbati.

Filius hoīs tradeṫ principibꝰ ſacerdotū ⁊ cōdemnabūt eū morte et tertia die reſurget Matt. xx. et in euāge. hodier. Uerba ſunt dn̄i ieſu q̄bus p̄dixit ſuis diſcipulis ſuā paſſionē futurā ⁊ reſurrectionē. Sed q2 huius reſurrectionis diē ſancta eccleſia celebrat ⁊ recolit ꝑ totius anni feſta dn̄icalia: que inſtituta ſunt loco dierum ſabbatoꝝ ob memoriā p̄ſertim reſurrectionis dn̄ice: vt dicit Leo papa diſt. lxxv. ꝙ die dn̄ico: et ptȝ in decretis pluribus paſſibus. Et q̄m iam ſequitur ſermo de tertio p̄cepto decalogi: vbi precipiṫ. Memēto vt dieȝ ſabbati ſanctifices: idcirco de ipſa ſanctificatiōe feſtiuitatū in hoc ſermōe agemus. Nam ⁊ in hoc euāgelio nō ſine cauſa dn̄s ieſus p̄dixit prius ſuā paſſionē ⁊ mortē ⁊ tandem reſurrectionē: q2 in hoc docuit ꝙ ſicut oportebat xp̄m prius pati ⁊ poſtea reſurgere in gloriā. Sic xp̄iani debēt prius pati ꝓ xp̄o ſaltē in vera penitētia ſi volunt ꝑuenire ad futura celeſtia: feſta reſurrectionis q̄ modo celebramus in feſtorū ſolēnitatibꝰ. Itaqȝ de ſanctificatiōe dieꝝ dn̄icarū ob reſurrectiōis xp̄i memoriā inſtituta tria myſteria hoc ſermone declaremꝰ.

Primū de ſabbati ī dn̄icā diē ꝑmutatiōe.
Scđm de huius p̄cepti obligatione.
Tertiū de modali ſanctificatione.

De his patet parte eſtiuali Pomerij ſermone. l. vide q̄tum placet.

¶ Feria. v. poſt dn̄icam ſcđam. Ser. xviij. de damnatiōe eoꝝ q̄ feſta violant ꝯtra p̄ceptū.

Dixit illi Abraam: habent moyſen et ꝓphetas audiāt illos Luce. xvi. et in euāge. hodierno. In quo inter alia hoc ſcribiṫ ꝙ diues epulo dānatus ꝓ ſuis pctīs p̄ſertim q2 nō fecit miſericordiā pauperi Lazaro: tandē in inferno poſitus petebat mitti Lazarum ad ſuos fratres in hac vita degētes: vt teſtareṫ illis ne ⁊ ipſi dānarenṫ: ſȝ Abraā ait illi. Habēt moyſen ⁊ ꝓphetas. i. eoꝝ ſcripta: audiāt illos: q̄ſi dī. Si volūt dānationē euadere obſeruent p̄cepta. Et ſic etiā nos docemur ꝙ ſi volumus ſaluari obſeruemus decalogū. De quo ordinate ꝓcedeñ. inſtat predicanduȝ de tertio ſcȝ vt ſanctificemꝰ feſta: ꝯtra qđ multi peccāt ⁊ dānatione digni ſunt. Proinde in

hoc ſermone proſequēdo de eodem p̄cepto
tertio notem⁹ tria myſteria de violatione fe
ſtoꝝ de quib⁹ in forma habes in q̄dragesima
li ſcdo: ſcꝫ de vitijs. ſermone. xlix.

¶ Feria. vi. poſt dn̄icam ſcd͂am. Ser. xix. d̄ pre
cepꝫ eccl'ie iplicite ꝯtentis i h̄ p̄cepto tertio.

HOmo erat paterfamilias q̄ plāta
uit vineā: ꝛ ſepē circūdedit eam.
Mat. xxi. ꝛ in euāg. hodier. ſic ex
ponit Ly. Hō iſte ſignificat deū q̄
d͛ paterfamilias: q2 ſicut paterfa
milias bn̄ gubernat ſubditos in domo: ipſe
plātauit vineā: hoc eſt: filioꝝ iſrael ſynagogā
ꝑut d͛ Eſaie. v. Et hec figurauit ſanctā eccle
ſiam catholicā. Huic ſepē circūdedit. ſ. clauſu
ram mandatoꝝ legis diuine ꝛ ſctē eccl'ie: ſic
eñ in ſepe ſunt maiora ligna ſcꝫ q̄ dicunt pa
li: firmiter tenētes ſepē: ꝛ cū hoc ſunt mino
ra ligna. ſ. virge quib⁹ cōſepta eſt ipſa ſepes:
ſic eccl'ia vallata eſt ꝛ munita p̄ceptis decalo
gi tanq̄ fundamētalib⁹ ꝛ maiorib⁹: ac prece
ptis eccl'ie cōſeptis velut minorib⁹: q2 ſequūt
ius naturale ꝛ diuinū. Un̄ ſicut ſcribit. Qui
diſſipat ſepē. i. ſtatuta vel decreta patrū ſan
ctoꝝ ꝛ mādata mordebit a colubro. i. diabolo.
Eccl's. x. Sic ḡ vinea. i. eccl'ia ſepta locata eſt
agricolis. i. hoībus q̄ niſi infideliter operent
bona opa obſeruādo p̄cepta: ſequet ſentētia
ꝙ de⁹ malos male pdet: ſicut pdidit iudeos
malos: ꝛ vineā locabit alijs. i. electis q̄ reddēt
ei fructū bonoꝝ operū. Hec in euāg. Erḡ aūt
in hoc p̄cepto tertio decalogi: de quo in prece
dentib⁹ agere cepim⁹ iplicite cōtinent ꝛ man
dant obſeruari p̄cepta eccl'ie plurima: vt dic̄
Anto. floren. pte. ſ. ti. xiij. Iō de eis h̄ tria my
ſteria declaremus.

Primū ſingulariter de miſſaꝝ auditione.
Scd͂m ſpāliter de feſtoꝝ ſanctificatione.
Tertiū gn̄aliter de alioꝝ obligatione.

De primo ſcꝫ de miſſe auditione ad qđ obli
gat eccl'ia ſpāli p̄cepto: vide de hoc pte Eſti
uali Pomerij ſermone. ſ. ſub littera Euſq̄ D.
R De ſcdo notandū ſm̄ Antoñ. floreñ. vbi
ſ. ti. xvij. §. xij. Scā eccl'ia ꝓ cultu ꝛ ſctificas
tione feſtoꝝ pcepit certa p̄cepta oībus obſer
uanda ſub obligatione mortalis culpe: de q̄
bus expedit populo ſcire ꝯfiteri d̄ culpa. Pri
mum preceptū eſt feſta colēda colere: de q̄b⁹
determinat de ꝯſe. di. iij. c. Pronunciandum.
Scd͂m: miſſā die feſto audire: vt dictū eſt pri
mo articulo. Tertiū: vigilias feſtiuitatū demā
datas ieiunare. Quartū p̄ceptū in q̄dragesi
ma ꝛ etiā in q̄tuor tpibus ieiunare, de cōſe.
diſtin. v. c. Quadrageſima. ꝛ di. lxxvi. p totū.
Quintū eſt ab eſu carniū in oī ſexta feria āni
abſtinere: niſi cum natale dn̄i ea die veniret.
di. iij. de eſu. ex̄ d̄ obſerua. ieiu. c. fi. Silr ꝛ de
die ſabbati p̄ceptuꝫ eſt abſtinere a carnibus
vbi eſt talis ꝯſuetudo: ſed nō vbi nō eſt h̄ cō
ſuetū: ſic apud grecos. Sextū p̄ceptū ī anno
ſaltē ſemel ꝯfeſſionē facere. Septimū ī anno
ſaltē ī paſca cōicare. De iſtis duob⁹ hr̄ de pe.
ꝛ re. c. Oīs. Octauū circa ipam euchariſtiam
eſt ieiuno ſtomacho euchariſtiā ſumere: niſi
eſſet q̄s grauit͛ infirm⁹: de cui⁹ morte in pri
mo timeret. de ꝯſe. di. ij. c. Liq̄do. O ḡ xpiane
diſce hec obſeruare. S De tertio articu
lo ſermonis eiuſdē. Nota ſm̄ Antoñ. ſ. p̄ter
hec dicta ſūt adhuc alia p̄cepta eccl'ie: plura
q̄ extendūt ſe gn̄aliter ad oēs fideles. Et alia
quedā ad ſtatus diuerſos ptinēt: e quib⁹ aliq̄
magis opportuna enumerabim⁹: vt diſcat po
pulus ſimplex de taliū trāſgreſſione ꝯfiteri.

Primū eſt gn̄aliter quēlibet ab oī actu ꝓ
hibito ſub pena excōicationis abſtinere: ma
xime a pena late ſentētie. Nā ꝯtrariū facien
do ē pctm̄ mortale ſiue ſit lata ſentētia a iure
vniuerſali: ſiue ſynodali: ſiue ab hoīe. Exēpla
de inijcientib⁹ man⁹ in clericū: ꝛ de hereticis
et de violatione eccl'iaꝝ: de exactione teloneo
rum a pſona eccl'iaſtica: de falſarijs litterarū
apl'icaꝝ ꝛc̄. Scd͂m eſt interdictū obſerua
re ſicut tenet q̄ſq̄. Tertiū excōicatos p̄ſer
tim denūciatos vitare. Quartū q̄ ad ſtatū
clericoꝝ: officiū. ſ. canonicaꝝ horaꝝ q̄tidie ꝓ
orare ꝑut tenent. Itē ſacerdotes ſm̄ ritū con
ſuetū in ꝯſecratis veſtib⁹ eccl'ia altariq̄ cum
lumine ꝛ alijs hmōi debito modo celebrare.

Quintū q̄ ad ſtatum religioſoꝝ regule ſue
p̄cepta iplere: alioq̄n peccāt mortaliter. Se
xtum medicoꝝ. ſ. infirmos ad ꝯfeſſionē indu
cere. ſ. cū vocant ad medēdū: extra de pe. ꝛ re.
Cū infirmitas. Septimū laicoꝝ. ſ. decimas
debite ꝛ fideliter ſoluere. Octauū q̄ ad ſta
tum cōiugatoꝝ in gradib⁹ tpibuſq̄ ꝛ caſibus
ꝓhibitis m̄rimoniū nō ꝯtrahere. Alia eccl'ie
p̄cepta cā breuitatis pertranſeo.

¶ Sabbato poſt dn̄icam ſcd͂am. Ser. xx. de nō
differenda penitētia in feſto: maxime q2 hoc
precipitur tertio precepto.

ABijt ꝛ adheſit vni ciuiū regionis
illius ꝛ miſit illū in villam ſuā vt
paſceret porcos. Lu. xv. ꝛ in euāg.
hod. In q̄ ſaluator nr̄ docet. Pri
mo ꝯ̄nalū ſt. ſ. hoī relinq̄re pec
cando ipſum patrem ſuū. ſ. deū: a quo habet

rum aliquando recidiu.:ndi: nõ cõſequitur
remiſſionem. Si autem penitet cũ ꝓpoſito
nõ peccãdi decetero: tũc vera penitẽtia eſt et
remittitur peccatũ: licet poſtea cõtingat re-
cidiuare. Nec talis dãnatur pro peccatis de
quibus prius penituit: ſed ſolum ꝓ recidiuo
de quo nondũ penituit morte preuentus. De
iſtis omnibus in alio quadrageſimali latius
O ergo peccator agnoſce ꝙ miſericorditer ti-
bi parcit deus ⁊ age penitentiam. P

Circa tertium de cogno

ſcenda remiſſione pctõꝝ. Queritur vtruꝫ ho-
mo poſſit cognoſcere certitudinaliter ꝙ ſibi
remiſſa ſũt pctã. Rñdet ſm Rich. in.iiij.di.
xiiij.arti.ix.q.ſ. ꝙ de lege cõmuni nõ põt cer-
titudinaliter ſcire quis hoc certitudine ſciẽ-
tie. iuxta illud Eccles.ix. Nemo ſcit vtrũ odio
vel amore dignus ſit. Dicit de lege cõi qꝛ de
lege ſpeciali aliquibus ſanctis certitudinali-
ter fuiſſe legimus reuelatũ. vt Paulo aplo ⁊
etiã ſancto Frãciſco vſqꝫ ad nouiſſimũ qua-
drãtẽ: ⁊ ſic de alijs ſanctis. Verũtamẽ etiam
de lege cõmuni poteſt homo de ſuoꝝ pctõꝝ
remiſſione eſſe certus certitudine ꝓbabilis
coniecture. Et hoc ſufficit penitentibus. Hec
Rich. Q Sed quibus ſignis poſſit ho-
mo ꝓbabili ꝯiectura agnoſcere ꝙ ſibi remiſ-
ſa ſunt pctã. Reſpõdet ꝙ ſummu ⁊ Primũ
eſt quod ponit ibidẽ Rich. ſcꝫ feciſſe qḋ eſt in
ſe veraciſſime dolẽdo cõfitẽdo ſatiſfaciendo
⁊ ꝓpoſitũ cauẽdi habẽdo. Et iuxta premiſſas
regulas ſignuꝫ eſt remiſſionis hoc. Scõm
quoqꝫ eſt ardenti amore xpi de pctis dolere:
⁊ ſic ſentire ardẽtẽ dei charitatẽ ⁊ peccati do-
lorẽ ⁊ horrorẽ in corde. Vñ Luc.vij. xps dixit
Magdalene. Dimiſſa ſunt ei pctã multa: qm
dilexit multũ. Tertiuꝫ eſt lachrymas vero
corde abũdanter fudiſſe. Aug. Lachryme te-
ſtes ſunt doloris. Iſaac abbas dicit in coll.
pa. Cũ ad regionẽ lachrymaꝝ perueneris ſci-
to te exauditũ ꝓ tuoꝝ remiſſione peccatorũ.
Hec ille. Quartũ eſt cõſolationẽ ſpiritus-
ſancti in conſciẽtia ſerena accepiſſe. Bern. ad
fratres dicit. Si de pctis cõmiſſis penitens
nõdũ ſpirituſſancti cõſolationẽ accepiſti: mi-
nus te penitentiaꝫ egiſſe cogita. q.d. ſupple-
as ergo quod deeſt. Idẽ. Serenitas mentis
ex penitentia ſignum eſt remiſſionis. Vñ pſ.
ait. Scõm multitudinẽ doloꝝ meoꝝ cõſola-
tiones tue letifi. ani. meã. R Exẽpluꝫ le-
gitur li. apũ ⁊ in ſpeculo exem. di.v. exẽ. cxxx.
ꝙ puella quedã generoſa in amorẽ cuiuſdaꝫ
iuuenis demonũ inſultu ſtimulata: cum mul-
tis lachrymis eſt cõfeſſa. Cũqꝫ intãtuꝫ fuiſſet
grauata tentatione vt nec dormire nec come-
dere poſſet. Ecce xps ſibi apparuit ⁊ vidit q̃-
ſi crucifixũ plagis recẽtibus: ⁊ dixit ſibi Me
diligas qui ſum formoſus ⁊ ſuper omnia bo-
nus. Et ſic tãtuꝫ gaudiũ ſpirituſſancti ꝑcepit
ſibi infuſum vt ab omni tẽtatione fuerit libe-
rata. Unde multuꝫ valet memoria paſſionis
xpi. S Aliud ibidẽ in ſequenti exẽplo re-
fertur ꝙ militi intrãti religionẽ ꝓ faciẽda pe-
nitentia de peccatis: tentatio occurrit a dia-
bolo vt exiret. Cui xps apparuit di. Groſſum
panem hordeaceũ intinge in vulnus lateris
mei ⁊ ſanguine madefactũ comede. Videba-
tur autẽ illi ꝙ ſanguis flueret recens de vul-
nere xpi. Cumqꝫ ille panẽ cruentatũ horreret
ſed ad xpi preceptuꝫ ori applicaſſet: ſenſit in
pane dulcedinẽ mirabilẽ ſuper oẽm ſuauita-
tẽ: ⁊ ſic comedit ⁊ ab omni tẽtatione trãquil-
lus perſeuerauit vſqꝫ in finem vite in ſancta
penitẽtia. O ergo tu peccator. o peccatrix ani-
ma recognoſce xpm ꝓ te paſſum: vulneratũ
⁊ ſanguine fuſo in cruce mortuũ: vt te a tuis
peccatis ablueret: et amore eius qui te tantũ
amauit age penitẽtiã: fac finẽ vitijs: vt cum
ipſo eodẽ dño ieſu eternaliter regnare poſſis
in beatitudine patrie celeſtis. Quod nobis
preſtet idem dei filius ieſus qui cuꝫ patre ⁊
ſpirituſancto viuit ⁊ regnat deus per infini-
ta ſecula ſeculorum. Amen.

¶ Sermones pro diebus ſequentibus pluri-
mos habes deſcriptos in alijs partibus ſer-
monum Pomerij.

¶ Ad laudem ergo dñi noſtri Jeſu ac ad ho-
norem ⁊ gloriam beatiſſime virginis Marie
matris eius ⁊ ſeraphici patris noſtri Franci-
ſci totiuſqꝫ triumphantis curie celeſtis: Fi-
nit Quadrageſimale de vitijs ſermonumqꝫ
huiuſmodi opus Pomerij. Rogo autem vt
oretur deus pro me: tanto labore fatigato ad
vtilitatem animarum ex xpi charitate.

In nomine dn̄i Jeſu ſe

quitur tertiū Quadrageſimale Pomerij de p̄ceptis decalogi ꝯſequēdo regiſtratum.

Quia nempe dictante

phoꝝ pn̄cipe ſcꝫ Ariſtotele .i. Phyſico. ꝛ. viij. Topicoꝝ. Fruſtra eſt fieri ꝑ plura q̄ poſſunt fieri per pauciora. Cū in partib⁹ p̄cedentib⁹ ſermocinarij Pomerij ſufficienter lꝫ ſparſim ꝯfecti extent ſermones de vnoquoqꝫ ipſoꝝ p̄ceptoꝝ decalogi: iō ſupfluū iudico hic itez rū ſcribere niſi qꝫtum opꝫ aliqua addere ꝑ ſupplemēto materie talis ꝛ coaptatōe: ſꝫ ſufficiat ꝯſeq̄ hic ſolū regiſtrādo ordinē ꝛ ſeriē p̄dicādi de eiſdē: annotādoqꝫ remittere illuc vbi inueniť talis ſermo vľ materia de hm̄ōi p̄cepto de quo placet p̄dicari. Et qm̄ deuotio ppl'i gliſcit euangeliū de die vnoquoqꝫ quadrageſimali audire. Hanc ob rem ſtatui thema ꝑ ſingulis dieb⁹ accipere ex euangelio: ꝛ eidē cōpetenter materiā eiuſmodi ſermonis applicare: vt patebit intuenti.

¶ In capite ieiunij ſcꝫ die Cinerū. Ser. p̄ma ſcꝫ de diſtricta obſeruātia p̄ceptoꝝ dei.

Theſauri-zate vobis theſauros in celo. Matth. vi. et in euāg. hodi. Verba ſūt noſtri ſaluatoris Jeſu: in q̄b⁹ hortať nos ad theſaurizādū celeſtes theſauros in perpetuū ꝑmāſuros. Nimirū chariſſimi ſi inquiram⁹ q̄s theſaurus eſt vere p̄cioſiſſimus in toto mūdo: ſacra ſcriptura reſpondet nobis ꝙ p̄cioſiſſim⁹ theſaurus ſuꝑ om̄ia eſt charitas: ſicut docet Apl's .i. Coꝝ. xiij. di. Maior hoꝝ eſt charitas. vn̄ Aug. xv. de trinita. ꝛ Magr̄ diſt. xvij. di. In diuinis donis nil maius eſt charitate: hanc q̄ habet diues eſt: etiā ſi nil videať hr̄e ſine qua nihil habet q̄s etiā ſi mnltū videať hr̄e. Idem Aug. Aurum habens in arca diues eſt: quō ergo deū habens in ꝯſcientia diues nō eſt? Sed quoniā hunc theſaurū charitatis nemo hꝫ niſi ꝑ obſeruātiā p̄ceptoꝝ: ſicut expreſſe dicit xp̄s Jo. xiiij. Qui hꝫ mādata mea ꝛ ſeruat ea ille eſt qui diligit me. Idcirco ſancta eccl'ia ꝑ xp̄i v̄ba in hodierno euāgelio docet. nos filios ſuos quō debeam⁹ his dieb⁹ ſacris ieiunare: videlꝫ ſine oī hypocriſi ꝛ malicia: inducit et hortatur vt vngamus caput .i. xp̄m placare: ſcꝫ oleo pietatis ꝛ operū charitatis: faciem etiā lauare per pn̄ie lachrymoſe aquas ꝛ theſaurizare in celo theſaurū charitatis per obſeruantiā p̄ceptoꝝ quaſi dī. O vos pctōres q̄ hoc anno a multis diebus theſaurizaſtis vobis iram dei per varia pctā: ſuꝑbiam: auariciam: luxuriā ꝛc. iam nūc in iſta quadrageſima cōuertimini ad deū ꝛ theſaurizate vobis obſeruando dei p̄cepta in charitate theſauros vite eterne: quos nec tinea nec erugo demolitur: ptꝫ in hoc ſacro euāgelio. Itaqꝫ de p̄ceptis p̄dicādo tria myſteria in hoc ſermone declarabimus de ipſa obſeruantia preceptoꝝ diuinoꝝ in generali.

Primū dicať diſtricte obligationis.

Secundum dicitur debite obſeruationis vel impletionis.

Tertium dr̄ ſaluifice fructificationis.

De iſtis vide in forma eadē ſer. xl. in ſecūdo quadrageſimali ſcꝫ de vitijs.

¶ Feria q̄nta poſt Cinerū. Sermo. ij. de obedientia diligenti in p̄ceptis dei.

Multi venient ab occidente ꝛ oriente et recūbent cum Abraam Iſaac ꝛ Jacob in regno celoꝝ. Matth. viij. ꝛ in euāg. hodier. Verba ſunt ſaluatoris q̄bus docet ꝙ ad regnū celoꝝ intrare quis nō valet ꝛ cū ſanctis dei regnare niſi per fidē xp̄i ꝛ obedientiā p̄ceptoꝝ diuinoꝝ ſicut Abraam Iſaac et Jacob ꝛ oēs electi per hec ſaluati ſunt. Unde legim⁹ Mat. xix. ꝙ dum quidā interrogaſſet dn̄m ieſuꝫ dicens. Magr̄ bone quid boni faciaꝫ vt habeā vitam eternaꝫ. R̄ndit ieſus dicen̄. Si vis ad vitam ingredi ſerua mandata. Proinde etiā in hodierno euāgelio xp̄s Centurionis fidē cōmendauit: ꝛ p̄dixit iudeos non credentes in eū eternaliter dānādos. Qui v̄o crederēt fide formata ſcꝫ charitate: obſeruando precepta: cū ſanctis patriarchis in celo conregnaturos: ptꝫ in euāgelio. Itaqꝫ de obedientia diligēti p̄ceptoꝝ dei tria myſteria in hoc ſermone reſtant declaranda.

Primū dr̄ amoroſe inductionis.

Secūdum periculoſe inobeditionis.

Tertiū dulcoroſe facilitationis.

De iſtis vide in ſecundo Quadrageſimali de

vitijs ſcʒ in Sermone.xlj. vbi ſub eadem forma diuiſionis habentur.

¶ Feria.vj.poſt Cinerū.Sermo.iij.ſ.de pluralitate preceptoꝝ dei.

DIctū eſt antiquis.Diliges ꝓximū tuū:⁊ odio habebis inimicū tuū.Ego aūt dico vobis. Diligite inimicos vr̄os Matth.v.⁊ in euāge.hodi. Saluator noſter voluit nos obligare nō ſolū ad diligendū deuʒ ſed etiā ꝓximuʒ. Et ſic dedit plura precepta. Unū de diligendo deū. Scōm de diligendo ꝓximū.Tertiū qđ difficili⁹eſt etiā de diligendo inimicū.Quare hec:niſi ꝙ vt Chryſ̄.dicit Dilectio dei ⁊ ꝓximi etiā inimici ꝯcatenate ſunt:ita ꝙ vna ſine alia haberi nō valet. Nā qui diligit deū eius ꝑcepta ſeruat q̄ precepit ꝓximū:etiā inimicū ꝑcepit diligere. Qꝫ aūt antiquis dictū fuit:odio habebis inimicum tuū:hoc ſm Origen.intelligit de diabolo:q̄ obſtinat⁹ eſt in malo:q̄ odiendus.Sed ꝓximus etiā inimicus bō diligi dꝫ ꝓpter deum inquātum bō particeps gratie ⁊ btitudinis quis malicia ei⁹ nō ſit diligēda:vt ait Aug. Et qꝛ ꝓxim⁹diligitur ꝓpter deū:⁊ in deū:iō eoipſo de⁹ diligit in ꝓximo.vñ.ſ.Joan.iiij. Hoc mādatū habem⁹ a deo vt q̄ diligit deuʒ: diligat ⁊ ꝓximū.Qui em̄ dicit:qꝛ diligo deū ⁊ ꝓximū odit:mēdax eſt.Unde xp̄s in h̄ euāgelio docet de iſtis ⁊ alijs plurib⁹: ꝑʒ intuēti textum. Itaqꝫ ex quo data ſunt plura precepta dilectionis vt dictum eſt:tria myſteria ponemus in hoc ſermone.

Primū de preceptoꝝ pluralitate.
Scōm de documentoꝝ modalitate.
Tertium de exemplaritate.

De q̄bus ſub eadē forma diuiſiōis.vide ſcđo Quadrageſimali ſcʒ de vitijs.Ser.xlij.

¶ Sabbato poſt Cinerū.Ser.iiij.de ꝑceptis pme tabule ⁊ ſecūde:⁊ ſuperadditis.

DEprecabant vt in fimbriā veſtimēti eius tangerent:⁊ quotqt tangebant:ſalui fiebant.Mar.vj.et in euāg.hodi.Sicut ſacrū canit euāgeliū cum dn̄s ieſus ſupra mare ambulaſſet.diſcipulis nauigātibus:⁊ ꝓpter ventū cōtrariū laborantib⁹ in remigan. apparuit. Illi q̄ʒ turbati ſunt putātes eſſe phantaſma: vñ exclamauerunt.Sed dn̄s ieſus ꝯfortauit eos ⁊ in nauē aſcēdit:⁊ ceſſauit ventus. Per hec myſtice deſignauit ꝙ ipſe dn̄s ieſus ſuos xp̄ianos in tentationib⁹ ⁊ tribulationib⁹ vexatos ſolet confortare ⁊ ꝯſolari ꝑ grām et quietare illos.Tādē euāgeliū dicit ꝙ egreſis de naui ceperūt ad ieſum venire multi ⁊ infirmos circūferre ad eū ⁊ in plateis ponere:⁊ depcabant eū vt vl fimbriam veſtimēti ei⁹ tāgerent:⁊ quotqt tangebāt ſalui fiebāt.

A Spūaliter fimbriā xp̄i q̄ eſt pars vltima ei⁹ indumēti ſignificat vltimū vite xp̄i.i.paſſionē ⁊ mortē: quā q̄ tangit xp̄ianus ſaluus erit.Sed quomodo dꝫ ⁊ poſſit tangere:nota ſm noſtrum Rich.ſup.iij. diſt.xix.arti.j.q.j. Aīa humana ꝯtualiter vel ſpūalit tāgit paſſionē xp̄i ꝑ fidem ⁊ dilectionē q̄ dilectio cōſiſtit in obſeruātia ꝑceptoꝝ: ⁊ talis aīa ſalua erit.Non em̄ ſufficit xp̄iano ſolū videre paſſionē xp̄i ꝑ intellectū: nec ſolū audire in ſcripturis ꝑdicatis:nec ſolū odorare ꝑ deuotionis ſimplicis affectū in oratione:nec etiā ſolum guſtare in ſacramēto euchariſtie: ſed requirit vt tangat etiam ꝑ fidē ⁊ charitatem: que aīam cōiungit deo.ſ.Jo.iiij.Qui manet in charitate in deo manet ⁊ de⁹ in eo.Tangamus q̄ chariſſimi manu.i.ope implendo precepta in charitate:⁊ ſic ſalui erim⁹: ꝑʒ de ꝑdictis in euāgelio. Itaqꝫ de ipſis ꝑceptis adhuc tria myſteria declarabimus.

Primū de ꝑceptis tabule pme.
Scōm de ꝑceptis tabule ſecūde.
Tertiū de ꝑceptis additis ex ſerie ſcripture

Circa primum de preceptis

pme tabule notādū ꝙ ex quo pre oib⁹ ⁊ pmo debem⁹deū diligere:ſcđo āt ꝓximū ſub deo deū. Idcirco deus dedit primo ꝑcepta q̄ ordināt hoiem in deū debite diligendū:⁊ de hoc dedit in prima tabula tria ꝑcepta priora Sʒ quare eſt ꝙ quo ad dilectionē dei tm̄mō tria ſunt data ꝑcepta nec plura nec pauciora. vide de h̄ in ſcđo qdrageſimali ſcʒ de vitijs. ſermo.xliij.ſub littera.A.§.notandum ꝙ de⁹ benedictus vſqꝫ ad B litteram.

Circa ſecūdum de preceptis

ſecūde tabule.notandū ꝙ deus de ꝓximi dilectione dedit ſeptē ꝑcepta in ſecūda tabula ad id ordinantia. Primū honora patrē ⁊ matrē.Scōm non occides.Tertiū non mechaberis.Quartū nō furtum facies.Quintū nō loqueris falſum teſtimoniū. Sextum nō ꝯcupiſces vxorem ꝓximi.Septimū non cōcupiſces rem ꝓximi tui. ꝑʒ Exo.di.xx. Sic itaqꝫ in pma tabula ſunt tria ꝑcepta de dei dilectione:⁊ in ſecūda ſeptem de dilectione ꝓximi:que in toto faciūt decem: que dicunt

ꝓcepta decalogi a deca qḋ eſt decem: ⁊ logos qḋ eſt ſermo: quaſi decē ꝓceptoꝝ legſ ſermo. B Sed iuxta hec etiā pōt queri: quare tm̄ modo decē ꝓcepta ſunt tradita in toto ⁊ non plura nec pauciora. Rñdetur ſm Tho. ſ. ij. q. c. arti. v. ⁊ poſt eum Ray. ⁊ Antoñ. in ſumma ſua par. ſ. titu. xiiij. declaraſ ꝑ ſimilitudinem humane cōitatis di. ſic. Quia (inq̄t) ſicut ꝓcepta legis humane ordinant hoiem ad cōitatem humanā: ita ⁊ ꝓcepta legis diuine ordinant hoiem ad quandam cōitatem ſub deo. Ad hoc autem vt hō in aliqua cōitate bñ cōmoretur duo requirūtur: videlʒ primo vt bñ ſe habeat ad eū qui pſ̄t cōitati tanq̄ ad caput multitudinis. Et cū hoc ſcḋo vt bene ſe habeat ad multitudinē ſcʒ ad alios cōitatis ꝯſocios tanq̄ ad mēbra. Nā man⁹ male ſtaret in corpore ſi vel capiti vel etiā ceteris mēbris nō deſeruiret vt deberet. Sic hō in multitudine ſi ſe hʒ ad ṗncipem cōitatis bene in his tribus qbus ei tenetur: ſcʒ fidelitate ⁊ reuerentia ac famulatu: vtiq̄ bene ſtat: alioqn ſi vel in vno ſe male habeat malū eſt. Sʒ qm̄ deus caput ⁊ ṗnceps oim eſt. Idcirco requirit a nobis ṗmo fidelitatem in ṗmo ꝓcepto: ne honorem eius alteri tribuam⁹. Ideo ꝓcipit. Non adorabis deos alienos corā me. Secūdo requirit reuerentiā ſui noīs: ideo precipit. Non aſſumes nomen dei tui inuanum. Tertio requirit famulatū in ſabbati ſanctificatione. Scḋo q̄ hō bene ſe habet ad multitudinem cōitatis in duobus: videlʒ ṗmo vt nulli hoi noceat nec opere nec ore nec corde ⁊ ſecūdo vt debitum ſpāle cui dʒ reddat. Et q̄tum ad hoc debitū reddendū ꝓcipiſ quarto ꝓcepto ſcʒ honora patrem ⁊ matrē: q̄tum aūt ad nocumētū poſſet quis nocere ꝓximo ſcʒ vel in ꝑſona ꝓpria: ideo ꝓhibetur q̄nto. Non occides: vel in ꝑſona cōiuncta: ideo precipitur ſexto. Nō mechaberis. Nam mechia nocet in vxore ⁊ in ꝓpagatione ꝓlis ꝓximi. Itē poſſet quis nocere in reb⁹: iō ꝓhibetur ſeptimo. Non furtū facies. Uel in vbis oīs ideo ꝓcipitur octauo. Nō falſum teſtimoniū dices. Uel poſſet quis nocere corde volendo: ideo ꝓcipitur nono ⁊ decimo ꝓceptis ꝯcupiſcentia vxoris ⁊ rerum. C

Circa tertium de preceptis

additis. notandū ſm Antoñ. Floreñ. prima parte ſumme. titu. xiiij. c. iij. §. vſ. q̄ bene dictus deus vltra hec ꝓcepta decalogi digito dei deſcripta in tabulis: voluit i ſacra ſcriptura veteris teſtamēti addere aliqua q̄ voluit vt deferanſ populo cōi a deo mediante doctrina ⁊ inſtructione ſapientū ſubtili cordi ꝯſideratione. Et hoc ordinauit deus ṗmo ꝓpter confutationē iudeoꝝ male exponentiū. Scḋo ꝓpter dānationē hereticoꝝ male ſentientiū. Tertio ꝓpter cauendā aſtutiam demonū ſeducentiū. Hec Antoñ. Sed q̄ ſint illa ꝓcepta addita. Reſpondeſ ſm Antoñ. ibidē enumerando ſcʒ q̄ in ṗmo ꝓcepto vbi prohibetur cultus alienoꝝ deoꝝ ꝓhibetur addendo omne illud qḋ ordinat ad cultum idoloꝝ ſicut habetur Deuſ. xviij. vbi prohibeſ luſtratio filioꝝ aut filiarū: ⁊ ſciſcitatio per ariolos ⁊ obſeruatio ſomnioꝝ ⁊ auguria ⁊ ꝯſultatio maleficoꝝ: incantatoꝝ: phitonū: ⁊ diuinoꝝ: ⁊ ſic oīs ſuperſtitio ⁊ vana obſeruatio ꝓhibetur. Item ſecūdo ꝓcepto quo expreſſe ꝓhibetur periurium: ſupadditur eidē ꝓhibitio blaſphemie Leuiſ. xxiiij. ⁊ prohibitio falſe doctrine Deuſ. xiij. ⁊ irritatio votorum ⁊c. Tertio ꝓcepto quo precipitur expreſſe vacare deo ſupadditur oīa cerimonialia diuini cultus in feſto exerceñ. Nunc autē illis ceſſantib⁹ additur cultus noui teſtamēti ſm ordinationē eccleſie in: ſacramentis et diuinis officijs ⁊ colendis feſtis ſtatutis: vt ptʒ di. rſ. eccleſiaſticarū. Quarto precepto de honore parentum ſupadduntur vniuerſa ꝓcepta de obedientia facienda ꝓlatis ⁊ reuerentia ſenum. iuxta illud Leuiſ. xix. Honora perſonam ſenū: ⁊ coram cano conſurge capite. Item additur etiam de beneficentia exhibenda proximis tam in tpali elemoſyna q̄ in ſpiritualibus. Item cura de ſubditis ⁊ filijs ⁊c. Quinto ꝓcepto de ꝓhibitione homicidij additur odium ꝓhiberi. Leuiſ. xix. Non occides fratrem tuū in corde: ſed publice argue eū. Et iterū ibidem. Non ſtabis cōtra ſanguinem ꝓximi tui. Et ſimilr̄ ꝓhibeſ detractio qua occidit lingua. Sexto de ꝓhibitione mechie: additur ꝓhibitio de omi luxurie ſpecie. Septimo de prohibitione furti additur prohibitio vſure ⁊ fraudis oīs in venditiōe vel emptione ⁊ rapine ⁊ hmōi.

Octauo ꝓcepto de ꝓhibitione falſi teſtimonij additur ꝓhibitio falſi iudicij ⁊ omis generis mēdacij ⁊ ſuſurrationis. Ultimo in nono ⁊ decimo preceptis omniū vitioꝝ ꝯcupiſcentia ⁊ cogitatio mala ꝓhibetur. Hec ex Antoñ. ⁊ ſufficiant.

¶ Dñica prima q̄drageſime in mane. Ser. v. ſcʒ de ſupſtitionib⁹ oībus cauendis.

deus ꝓmittit:ꝗ ꝛc. Tertia rõ ex pacti fidelitate: qꝛ in baptiſmo ꝗlibet xp̄ianus abrenūciat diabolo ꝛ pompis eius et oībus opib⁹ eius: qualia ſunt oīa ſupſtitioſa ꝛ vitia. Obligat quoqꝫ ſe hõ xp̄ianus ad ſeruandū fidē et mādata dei. Unde magnū ſuppliciū demeretur frangēs ꝓmiſſum. Heb.x. Irritam ꝗs faciēs legē Moyſi duobus aut trib⁹ teſtib⁹ occidit̄ ſine vlla miſeratione: quanto magis putandū eſt deteriora mereri ſupplicia qui filiū dei ꝯculcauerit. Quarta rõ ex premij felicitate: qꝛ nulla lex ꝓmittit obſeruatoribus ſuis tam feliciſſimū premiū ſicut ꝓmittit lex xp̄iana. Declarat̄. Primo nāqꝫ iudei credunt venturum Meſſiam antichriſtū in quē ſperant: pro premio expectañ. reſtitutionem regni ſui ꝛ terre ꝓmiſſionis: et ſic terrenū premium vel mundiale expectant. Scdo ſaraceni ꝛ thurci credunt et ſperant in ſuo falſo ꝓpheta Mahumeto pro obſeruatione ſue legis carnalia premia. ſ. habituros in futuro fluuiū lactis ꝛ mellis: et vxores multas et hmõi: et ꝓpter hmõi p̄mia ſollicite colūt tam iudei ꝙ ſaraceni ꝯtra hoc p̄ceptū deos alienos ſtultiſſime. Tertio heretici ac ſciſmatici pro ſua hereſi defendenda vſqꝫ ad mortē ſe exponunt: ſperātes in illa hereſi poſſe ſaluari: et tamen certū eſt ꝙ p̄ter vnicā fidē veram et catholicā ſancte eccleſie romane nō pōt eſſe ſalus: vt xp̄s docuit qui Petro ap̄lo claues dedit: et omnis etiā ſcriptura clamitat. vnde pro premio debetur ignis eternus hereticis. Sed xp̄ianis verā fidē ſeruantibus ꝓmittit̄ gratia in p̄ñti ꝛ gloria ꝑpetue beatitudinis in futuro: angelorū ſocietas et omne bonū i celū. O ergo ꝙ̄ſtultiſſimi ſunt ꝗ fidē tenent in ſupſtitionibus nec pure credūt in deū: qꝛ ꝑ hec ꝑdunt p̄mia beata et ſe tradūt diabolo ꝛ infernali ſupplicio. Circa ſcdm de ſpei firmatione vel ſecuratione querit̄: quõ ꝗs colens deuꝫ verū xp̄m ieſum poſſit eſſe firmus ꝛ ſecurus ꝙ ꝑ hmõi fidei cultū indubitanter erit ſaluādus? Ad quod rñdendo nota regulas ſm lr̄as hui⁹ dictionis fideles: ꝓut habes deſcriptas ꝑte p̄ma Pomerij de tpe. ſermone. xxx. V X. Circa tertiū de fidei xp̄iane certificatione per teſtimonia infallibilia. Unde de hoc ꝑte. ij. Pomerij de tpe. ſermone. lxxviij. arti. iij. ꝑ totū. Item ſi placet de fide plura alia predicare vel de ſpe: vide recolligēdo ex tabulis eiuſdem Pomerij. Sed qꝛ ego ꝓ nunc intendo de alijs ſermones facere: ꝗ ꝑtranſeo.

¶ Feria ſcda poſt dñicā primā. Sermo. vij de regulis preceptorū generalibus ꝛ implīcite contentis.

Venite bñdicti patris mei poſſidete paratū vobis regnū Mat. xxv. ꝛ, i euāgelio hodierno. Saluator noſter dñs Jeſus in hoc euange. docet de futuro iudicio terribili: quõ oēs impios pctōres ꝗ p̄cepta dei nō ſeruāt: nec mīe opa ꝓximis ipendūt: maledicet ꝛ eterno igni infernali tradet cruciādos. Bonos ṽo ꝛ mīe opa exercētes bñdicet ꝛ ad regnū celeſte inuitabit ꝛ introducet. Sꝫ vñ ipi mali demerebunt̄ maledictionē ꝑpetuā niſi ex malis opib⁹ ꝛ p̄ceptoꝝ dei preſertim trāſgreſſione? Nā certū eſt ꝙ ipſa opa mīe nō ſufficiūt hoī ad ſalutē: niſi obſeruet p̄cepta diuina. Unū Ps̄. di. Maledicti ꝗ declināt a mādatis tuis ꝛc. Deniqꝫ vñ iuſti hoīes merent̄ a xp̄o bñdictionē illā ꝑpetuā niſi ex p̄ceptoꝝ oīm obſeruātia? Ideo idem Ps̄. dicit. Btūs vir ꝗ timet dñm: in mādatis ei⁹ volet nimis. Generatio rectoꝝ bñdicet̄. Et infra. In memoria eterna erit iuſtus: ab auditiõe mala nō timebit. i. a ſnīa maledictionis que audiet̄ in iudicio. Proinde tūc xp̄s dñs inuitādo bonos dicet p̄dicta verba. Venite bñdicti patris mei poſſidete regnū ſcꝫ qd̄ meruiſtis ꝑ obſeruātiā p̄ceptoꝝ ꝛ opa miſericordie. Patet in euāgelio. Ex quo aūt vt p̄cepimus in p̄cedētibus p̄dicare de preceptis diuinis decalogi: reſtat adhuc in gñali tria myſteria declarari ſm regulas illoꝝ.

Primū de cōueniẽti ordinatione.
Secundū de differenti ꝓpoſitione.
Tertiū de virtuali implicatione.

¶ Circa primū queritur

vtrū p̄cepta decalogi ꝯueniēti ordine tradita ſunt: vt ſciam⁹ rōnē q̄re. ſ. ꝓ p̄mo p̄cepto oīm ponit̄ p̄ceptū hoc de cultu vni⁹ dei ꝛ remotione cult⁹ alioꝝ deoꝝ: et q̄re ꝓ ſcdo ponitur de reuerētia noīs dei: et ſic ꝯſequēter. Ad hāc q̄ſtionē rñdendo ex Rayne. in ſūma ſua. ꝛ Rich. in. iij. di. ix. Thomaqꝫ. ſ. ij. q. 100 ar. vj. elicim⁹ aliquas regulas ſiue ṽitates.

Prima regula de ordis eq̄tate ꝙ p̄cepta p̄me tabule ꝗ ſunt de dei dilectõe ꝑponunt̄ recto ordine p̄ceptis tabule ſcde. Rõ eſt ſm Rich. ſ. ſ. in. iij. diſ. ix. vbi q̄rit: vtrū latria ſit nobilior inter alias ṽtutes: qꝛ cū oīa p̄cepta etiā de primoꝝ dilectione finaliter in deuꝫ ordinēt hoīem: vt ſcꝫ de⁹ diligat̄ ꝛ ei⁹ volun

tas impleat: ergo pmo oīm de ipſo deo diligēdo tacq̄ de nobiliſſimo fine debuerūt precepta tradi. Nā finis melior eſt ordinat3 i fine.ij. Topic. Scđa regula de impletōis ſalubritate: videlz φ non ſufficit hoī p ſalute mādata decalogi iplere ſine gr̄a ⁊ charitate. Rō ſm Bona. ⁊ Tho. ac ꝯcorditer Scotiſtas ſuper.ij.diſt.xxviij. ⁊ etiā ſup.iij.diſt.xxxvj. ⁊ xxxvij. q2 de9 in pcipiēdo vult ⁊ intēdit φ hō ipa pcepta ex charitate ipleat ac in gr̄a vt vitā eternā mereaf. Uñ ſi hō implet mandata quātū ad gen9 opis vel eſſentiā lz nō peccet pctō omiſſiōis: tñ nō mereſ vitā eternā niſi impleat in gr̄a: q2 vt Aug. li. de libero ar. di. Sine gr̄a nec infantes: nec etate grādes ſaluari pñt. Exēplū de iudeis q̄ꝫ aliq̄ implent aliq̄ pcepta: ſilr de infidelib9 qui carēt gr̄a: q̄ nō ſaluanf. Tertia regula de trāſgreſſiōis pregrauitate in pceptis pme tabule reſpectu ſcđe. ſ. φ trāſgreſſio ꝯtra pcepta pme tabule grauior eſt ceteris parib9 q̄ꝫ ꝯtra pcepta ſecūde tabule. Rō: q2 illa ordināt imediate in deū: quē ſicut regē in ꝓpria pſona offendere graui9 eſt q̄ꝫ ledere in ſubditis. Nā inſtit. de iniurijs. §. Atrox. ⁊ ex̄. de ſen. ex cōi. c. Cū illorū. Tāto offenſa ⁊ iniuria grauior: quāto pſona q̄ offendif eſt dignior: q̄ ⁊c. Ex regula ſequif φ idolatria et blaſphemia ſilr ⁊ piuriū grauius pctm̄ eſt q̄ꝫ adulteriū vel aliqua ſpecies luxurie. Ptz p Rich. ſup. iij. di. xxxix. ar. iiij. q. ij. Et ibidē di. xxxiij. art. v. q. v. excipit pctm̄ luxurie cōtrā naturā: q2 h̄ videf peius etiā homicidio ſm Rich. ibidez. Sed dī. Nūq̄d ergo piuriū graui9 pctm̄ eſt q̄ꝫ homicidiū: Rñdet ſm Scotū. l. ſup. iij. li. di. xxxix. φ aliq̄ dicūt ſimplr̄ φ piurium graui9 eſt rōne eadē dicta. Sed alij cū Rich. homicidiuz dicunt fore maius ꝓpterea q2 in homicidio eſt maior libido ⁊ malicia. ſ. peccādi: nec hoc eſt cōtra dictā regulā: q2 in ea additur: ceteris paribus: in iſtis autē nō ſunt paria cetera. ſ. libido: malicia: odiū: ac cōtēptus. Nā ſi piuriū fieret mere ex odio dei: homicidiū aūt ex odio primi: tūc piuriū grauius eſſet etiā ſm Richar. ſup. iij. li. diſt. xxxix. art. iiij. q. j. B

Quarta regula de culpe in ſingulis pōderoſitate: videlicz φ in ſingulis pceptis culpa offenſionis pcepti prioris grauioris eſt pōderis: paribus ceteris q̄ꝫ offenſa pcepti poſterioris. Declaraf ex Rayne. ⁊. ſm Tho. Primo de pceptis prime tabule q̄ ordināt hoīez immediate ad deū. Nā ibi illud preceptū primo ponitur cuius trāſgreſſio magis eſt contraria tam ipſi fini: ideſt deo: q̄ꝫ etiā rationi: ꝓpterea trāſgreſſio huius pmi precepti pre omnibus grauis eſt. Exemplū ponitur. Sicut em̄ in exercitu: qui ordinatur ad ducē vel regē ſicut ad finē miles tenetur regi vel duci fidelitatē: deinde φ ipſum reuereaf. Tertio φ famuletur vel obſequatur eidem. Maius autē peccatū eſt primū ſcz infidelitas ſcz cū miles infideliter agens cū hoſte pactū habeat: q̄ꝫ ſi aliquā duci irreuerentiā exhibeat. Et etiā hoc ſcđm maius pctm̄ eſt q̄ꝫ tertium ſcz φ in aliquo obſequio ducis deficiens inuenīatur: ſic a ſimili quia magis eſt contrarium rationi: φ homo circa finē ſcz deū per infidelitatez peccet: ideoq3 tanq̄ꝫ grauiſſimum primo precepto ꝓhibetur: ⁊ ſcđo ſcđm: ⁊ tertio tertiū. Hec Tho. Itē nota φ hmōi grauitas pctōꝝ preponderanda intelligi debet in iudicio dei: quia ſepe aliter iudicatur in iudicio humano: vt patet ex Rich. ſup. iij. diſt. xxxiij. arti. v. q. v. Declaratur ſcđo de pceptis ſecūde tabule que hominē ordināt ad proximū: quia illud peccatū eſt grauius quod magis ratiōi repugnat: et hoc dupliciter poteſt conſiderari. Primo quod magis repugnat ex parte debiti: quia magis peccat homo ſi nō ſeruat ordinē debitū ad pſonas quibus magis eſt debitor: puta ad parētes quibus pre alijs tenetur: ideo inter precepta ordinantia hominē ad primū primo ponitur preceptū de honore parētū. Secūdo poteſt cōſiderari grauitas peccati ex hoc φ magis repugnat rationi ex parte nocumēti: ⁊ ſic grauius peccatum eſt peccare vel nocere opere q̄ꝫ ore vel corde: ⁊ inter peccata operis grauius eſt homicidiū per quod priuatur vita q̄ꝫ adulterium: ⁊ adulteriū q̄ꝫ furtū exterioꝝ rerū: ⁊ vltimo ponitur peccatuz cordis quod ⁊ ſi ſit prius alijs in executione: tñ eſt minus graue in leſione: ideo hoc poſterius cadit in rōne precepti. Hec Tho. ⁊ ſic patet. O ergo preuaricatores reddite ad cor ne pereatis. D

Circa ſecūdum de diffe

renti ꝓpoſitione: q2 pcepta q̄dā ꝓponūtur affirmatiue: q̄dā aūte negatiue. vñ ſm Rayne. ⁊. ⁊ cōiter doctores: preceptū diffinif ſic. Preceptū eſt iuſſio vl̄ imperiū faciēdi aliq̄d vel nō faciēdi. Et ſic diffinit Alexā. de ales. iij. pte ſumme. q. xxv. ſz q̄re voluit de9 p affirmationē ⁊ negationē ſcz iniūgēdo affirmatiue: ⁊ ꝓhibēdo ꝓponere. Rō pcipua ponif ⁊. ſm Rayne. talis: q2 ſic trāſgreſſor pcepto

rū demeret penā eo ꝙ peccat mortaliter: ita
obſeruator meret vitā eternā : ſʒ vita eterna
dat nō ſolū ꝑ bono oꝑe faciendo ad qḋ obli-
gāt affirmatiua ꝑcepta ſʒ etiā ꝑ abſtinēdo a
malo ad qḋ obligāt ꝑcepta negatiua. Unde
circa h̄ notem⁹ adhuc regulas ꝑceptoꝝ tres.

Prima regula de pluralitate negatiōis.ſ.
ꝙ plura ꝑcepta ſunt in decalogo ꝓpoſita ne-
gatiue ꝙ affirmatiue. nā tm̄mō duo ꝓponū-
tur affirmatiue ſcʒ ſabbata ſanctifices: et ho-
nora patrē ⁊c̄. alia oīa negatiue ꝓponūtur.
Rō regule: qr plures inclinātur ad malū ꝙ̄
ad bonū: ꝙ̄ vt retrahant hoīes a malo plus
extēdit ꝓhibitio vel negatio: voluit autē de⁹
illa duo affirmatiue ꝓponere ad docēdū ꝙ
deo ⁊ parētib⁹ nō poſſum⁹ equalentē hono-
rem reddere: vt dr̄ etiam. viij. Ethicorū. I

Scḋa regula de ꝑceptis affirmatiuis ſm
Alexan. ꝫ. ꝯcor. Scot⁹ ꝙ ꝑcepta affirmatiua
obligāt hoīem ſemꝑ: ſʒ nō ad ſemper: hoc eſt
dicere ꝙ obligāt in oī tp̄e: ſed nō ad om̄e tē-
pus ſine intermiſſione: vbi grā. honorare pa-
rentes teneor ſemꝑ ex ꝑcepto dei affirmati-
uo: ſʒ nō teneor ad ſemꝑ: qr non eſt poſſibile
nec expediēs: nec neceſſe oī tp̄e ſine intermiſ-
ſione honorare: ſʒ tm̄modo cum tp̄s reqͥrit et
neceſſitas parētū ac poſſibilitas ex ꝑte mea:
ſiliter eſt de ſanctificatiōe ſabbati. Tertia
regula de negatiuis ſm Alex. ꝫ. ⁊ ꝯcor. doct.
ꝙ ꝑcepta negatiua plus obligāt ꝙ̄ affirma-
tiua: qr obligāt ſemꝑ et ad ſemꝑ: ſicut exēpli
grā: nō adorabis deos alienos : et illud: non
mechaberis obligāt ſemꝑ ⁊ ad omne tp̄s ſcʒ
vt nunꝙ̄ ⁊ pro nullo tēpore fac tale. N

Circa tertiū inquirēduʒ

eſt qualia ꝑcepta implicite ⁊ virtualiter ꝯtinē-
tur in h̄ ꝑcepto: id em̄ ſcire vtile eſt: vt diſca-
tis qͣliter ꝯfitendū ſit. Ad qḋ nota ſm docto.
recolligēdo ꝙ in h̄ ꝑcepto p̄mo implicite et
virtualiter ꝑcipiunt aliq̄ dupliciter. Primo
qḋdam ꝓhibitorie ſeu negatiue. Scḋo quedā
affirmatiue: ⁊ de eoꝝ offenſa confitendū eſt.
Primo nāqꝫ ꝓhibentur oēs pactiones de-
monū et oēs ſuꝑſtitioſe obſeruātie de qͥbus
ſuꝑ. ſermone. v. vide. Scḋo ꝓhibent oēs er-
rores ⁊ ſecte ꝯ̄ fideʒ et bonos mores. Tertio
ſm cancellariū pariſieſi. tractatu decē prece-
ptoꝝ ꝓhibet ſuꝑbia: qr cōtemnit deū ⁊ pre-
cepta cū hic precipiatur humilis ſubiectio ⁊
cultus dei. Quarto ꝓhibet omnis peruerſa
appreciatio: et nimis amor creature. nam
Diero. ait. Qḋ qs plus amat ⁊ veneratur ꝙ̄

deū hoc illi de⁹ eſt: puta ſuꝑbo honor ⁊ glīa:
auaro diuitie: guloſo vēter de⁹ eſt. Phil. iij.
ca. et luxurioſo carnalitas : iracundo vindi-
cta ⁊c̄. et ſic eſt in talibus ſpūalis idolatria.
Scḋo demādātur in hoc p̄mo ꝑcepto aliqua
affirmatiue. Primū eſt illud ꝑceptum. Dn̄m
deū tuū adorabis ⁊c̄. ſcʒ ī fide vera ſpe ⁊ cha-
ritate. Scḋm eſt illud. Diliges dn̄m deū tuū
ex toto corde tuo ⁊c̄. Tertiuʒ ꝙ ꝑcepta legis
nature tanꝙ̄ a deo indita obligāt quēlibet.
nā ſm Alexā. de ales vbi. ꝫ. Lex naturalis q̄
eſt inſita ꝯſcientie ſcʒ cuiuſlibet hoīs ꝯtinet
implicite in decalogo. vn̄ facere ꝯ̄ ꝯſcientiaʒ
pctm̄ eſt et cōfitendū ſiue de bono faciendo
ſiue de malo vitando. Quartū ꝙ oīa ꝑcepta
dei ſunt implenda neceſſario ex charitate.
Ultimū ꝙ volūtati diuine debemus confor-
mare volūtatē noſtrā vt tenemur. Cōſeqͥnter
infra agem⁹ de aliqͥbus ꝑdictis vt videbim⁹
expedire: itaqꝫ nota o hō ⁊ ſm hec diſce cōfi-
teri de primo ꝑcepto decalogi.

¶ Feria. iij. poſt dn̄icam primā. Sermo. viij.
de naturali lege cōſcientie que etiā implici-
te ꝯtinetur in primo ꝑcepto.

Relictis illis ſcʒ iudeis: abijt foras
in bethaniā ibiqꝫ māſit Matth.
xxj. et ī euāg. hoḋ. Dn̄s ieſus vbis
et factis docet nos ſaluari. naʒ vt
dr̄ ī h̄ euāgelio : aſcēdēs ī hierlm̄
eiecit de tēplo vēdētes ⁊ emētes q̄ mala con-
ſciētia ſacerdotū auaroꝝ induxerāt populuʒ
talia exercere in tēplo q̄ tm̄ illicita erant fieri
inibi: propterea xp̄s dn̄s redarguit illos ex
ſcriptura di. Scriptū eſt ſcʒ Eſa. lvj. Domus
mea domus orōnis vocabit: vos aūt ⁊c̄. Et
in hoc docemur ꝙ hō dū errat cōſcientia de-
bet ſuam ꝯſcientiā rectificare ꝑ ſcripturā ſa-
cram: ⁊ ſic euadet errorē. Deniqꝫ ſubdit euā-
geliū ꝙ ſacerdotes iudeoꝝ ⁊ ſcribe obſtina-
ti in malicia redarguebant xp̄m : q̄ tamen ex
ſcriptura ꝯuicit ⁊ ꝯfutauit illos: ⁊ relictis il-
lis abijt foras ⁊c̄. Spūaliter xp̄s ꝑ hec facta
docet rectificare cōſciētiā in obediendo pre-
ceptis: ⁊ ꝙ qui hoc nolunt illos relinquet in
ſua malicia obſtinatos perire: ⁊ abiens ma-
net libēter in ꝯſciētia bona. nā bethania ſm
Diero. de interꝑta. no. hebraic̄. interꝑtat do-
mus obediētie ⁊ dom⁹ gratificata dn̄o: ideo
ſignificat cōſciētiā rectā hominis obedientē
deo ⁊ in charitate ac grā dei exiſtentem. Ut
em̄ dicit Bern̄. de cōſciētia. Bona ꝯſciētia tē-
plū ē dei habitaculū xp̄i gratiſſimū. In hui⁹
myſteriū xp̄s māſit in bethania: patʒ in euā-

ctis hoīb⁹ τ btīs angelis: ideo debet eis dulia. Tertia adoratio .ſ. hyꝑdulie dr ab hyper ī greco qḋ ſonat ſuꝑ τ dulia q̄ſi dignior dulia vel ſuꝑior: q̄ debet creature ꝑcellenti rōne ſingularꝫ autētice a deo date: puta btē ꝟgini marie τ cruci xp̄i: vt ī ſeq̄ntib⁹ patebit.

N Circa ſecūdū de varie

tate adorationis vel venerationis impēdende vel exhibēde inq̄rendū reſtat cui τ q̄liter adoratio impēdēda eſt: qꝛ nō vna τ eadē veneratione adoramus vnā creaturaꝫ q̄ꝫ aliā. Ideoqꝫ nota ſm Ray. poſt ſuꝑdictos doc. recolligēdo octo ſunt ꝑcipua que ſalubriter a xp̄ianis venerant: tn̄ vario mō venerationis.

Primo de⁹ vel maieſtas eſſentie diuine.

Scḋo trinitas ꝑſone in diuinitate.

Tertio xp̄s in quo ſunt due nature.

Quarto humanitas chriſti: ideſt caro et anima deitate vnite.

Quinto imago xp̄i ꝑ ipſi⁹ repſentatiōe.

Sexta crux xp̄i ꝑfuſa xp̄i ſanguine.

Septimo beata virgo Maria pro materna dignitate.

Octauo ſanctorum reliquie.

Primo deus adoratur adoratione latrie: vt ꝑdictū eſt. Scḋo trinitas q̄ eadem adoratione .ſ. latrie eſt adorāda. Vn̄ pater filius et ſpūſſctūs equaliter q̄libet ꝑſonarū adorat: qꝛ ī eis eſt vna cauſa honoris .ſ. vna eſſentia diuina τ vna maieſtas τ eq̄litas et coequalis bonitas: et qꝛ ſunt vnicus creator oīm creaturaꝫ: ergo τc̄. Tertio xp̄s in duabus naturis .ſ. deitatis τ hūanitatis adorat vnica tn̄ adoratione ex ꝑte ipſi⁹ xp̄i q̄ adorat: qꝛ in duab⁹ naturis eſt vna ꝑſona. Exēplū: ſi in vno hoīe ſint plures excellentie: videlꝫ prelatio: ſciētia τ virtus ſiue ꝓbitas: q̄ ſunt cauſe honorationis ī eodē hoīe lꝫ ſint plures cauſe honoris: tn̄ ex ꝑte honorati ſcꝫ hoīs q̄ honorat exhibet eidē vn⁹ honor: quo honorat: tam ꝓpter prelationē q̄ꝫ ꝓpter ſcientiā τ virtutē. Sic in xp̄o cū ſit vna perſona vna veneratiōe adorat latrie: licet ſint in eo plures cauſe hmōi: videlꝫ honoris. Quarto hūanitas xp̄i adorat: ſed quō hoc cū ipſa nō ſit deitas: notandū ſm ꝑdictos doct. ꝙ ipſa hūanitas xp̄i ſi ꝯſiderat vt cōiuncta deitati inſeparabiliter: ſic adorari debꝫ adoratione latrie. vn̄ Damaſce. iij. ſenten. ait. Adoratur caro xp̄i cum incarnato deo ꝟbo nō propter ſeipſam ſꝫ ꝓpter vnitā ei deitatē. Sicut exēpli grā: veſtis regis venerat ꝓpter regē qui eam induit τ nō ꝓpter veſtē ꝓpriē. Si ergo hūanitas xp̄i ꝯſiderat vt in ſeipſa prout eſt creatura ſola poſſet abſoluta potētia ſeparari a deitate: ſꝫ nunq̄ꝫ ſeparat tunc hyꝑdulia adoraret: qꝛ pre oībus creaturis eſt venerāda etiā ī ſeipſa. Quinto imago xp̄i adoratur: ſed quō nota ꝙ ꝯſiderādo eā ꝓut eſt quedam res: puta lignū ſculptū vl̄ pictū: ſic nulla adoratione eſt adoranda qꝛ reuerētia non debetur niſi rōnali creature in premiū ꝟtutis: cuius capax eſſe nō pōt creatura irrationalis: ſed cōſiderādo imaginē vt eſt imago xp̄m repſentās: et tūc cuꝫ idem ſit motus in imaginē τ in rem cui⁹ eſt imago: ſequit ꝙ ſicut xp̄s adorat adoratione latrie: ita et eius imago: qꝛ vnus honor debet imagini τ imaginato. vn̄ Damaſce. li. iij. c. viij. dicit. Honor imaginis ꝑuenit ad prototypū .i. imaginatū. De hoc ptꝫ de ꝯſecra. diſ. iij. venerabiles.

O Sed di. Cuꝫ ſcriptū ſit Exo. xx. Non facies tibi imaginē neqꝫ adorabis τc̄. quare ſꝫ eccleſia ꝯtra hāc ꝓhibitionē honorat eam. Rn̄detur ſm doct. ꝑdictos ꝙ ante incarnationē xp̄i cū deus eſſet incorporeus .ſ. in veteri lege ꝓhibitū fuerit imaginē fieri τ colere: eo ꝙ hoīes ꝓni erāt ad idolatriā: ſꝫ poſtq̄ꝫ de⁹ fact⁹ eſt hō ꝑmiſſum eſt a ſpūſctō ī noua lege imagines fieri. Primo q̄dē ad inſtructionē populi ſimplicis q̄ imaginib⁹ quaſi libris edocet. de ꝯſe. diſt. iij. perlatū. Scḋo ad rememorandū myſteriū incarnationis τ exēpla ſctōꝝ: dū quotidie oculis ꝑſentant.

Tertio ad excitandū affectū deuotionis: q̄ magis mouet τ ītat viſis q̄ꝫ auditis. Proinde exēplū legim⁹ ꝙ xp̄s dn̄s impreſſit ſuā imaginē faciei in veronica τ etiā in linteo miſſo ad regē Ediſſe abagarū. Et btūs Lucas dicit depinxiſſe imaginē xp̄i τ btē Marie q̄ Rome habent. Sexto adorat crux xp̄i ſpeciali⁹ pre alijs inſtrumētis paſſionis: qꝛ magi eſt memoriale ſignū crucifixi. Sed quō: nota ſꝫ Tho. ꝙ crux pōt ꝯſiderari. Primo inquātū eſt res inſenſibilis: τ ſic nō debet ei honor. Scḋo inquātū eſt q̄dā res xp̄i ſanguine ꝯſecrata vel cōtactu: τ ſic venerat hyꝑdulia tanq̄ꝫ nr̄e ſalutis inſtrumentū: ſic veneramur τ ſacrā q̄ etiā ſm Bona. veneramur ſimplici honore vel reuerētia: nō latria ſed hyꝑdulia ſm Tho. ac Rich. Siſr tanq̄ꝫ precioſiſſimas reliq̄as ꝓpter ꝯtactū xp̄i veneramur τ alia īſtrumēta paſſiōis .ſ. clauos lanceā: veſtē: coronā: τ ſic de alijs: ſꝫ nō intātū ſicut crucē xp̄i. Tertio ꝯſiderat inquātū

repreſentat figurã xpi' erctẽſi in ea: ⁊ ſic ado-
raſ latria ſicut ⁊ xps. vñ ſic ecclia orat eã di.
O crux aue ſpes vnica ⁊c. Alie ꝟo cruces in
quacũqꝫ materia: puta lapidis vel ligni nõ
niſi vt ſũt imago xpi: vel repſentãtes crucifi
xũ adorant ſic imago xpi.ſ.latria. Septio
adoraſ btã xpi mr̃ adoratiõe hyperdulie ꝑpſ
ſingularẽ excellẽtiã maternitatis dei. Utrũ
aũt maiori veneratione debeat venerari ꝙ̃
crux xpi lati' vide ſcriptũ i ſtellario ꝟginis
Marie li.xij.pte.ſ.ar.ſ. Octauo adorant
ſctõꝝ reliq̃e adoratõe dulie:q̃ eis iuſte debe
tur ſm Tho. ⁊ Rayne.&.qꝛ ipi ſũt bti in celo
q̃ etiã ſũt nři ductores i celũ: tã ſuis exẽplis
q̃ꝫ eruditiõib' ꝙ̃ merit̃ ⁊ itercẽſſiõib'. Et pa
tebit ſeq.ar.iij. O ḡ hõ xpiane diſce ſaluari.

P Circa tertiũ principa

le notandũ ꝙ valde cõmẽdabilis ⁊ laudabi
liter meritoria eſt deuotio in cultu reliquia
rũ: nõ ſolũ xpi vel crucis ⁊ imaginũ: ſꝫ etiã
ſctõꝝ ⁊c. ꝑut colligiſ ſm docto. theologos
pluribꝰ rõnibꝰ vt pꝫ in ſũma Rayne. Pri
mo rõne affectiõis. Nam videmꝰ ꝙ q̃ affici
tur ad aliquẽ oĩa q̃ ab ipſo relinquunſ poſt
mortẽ veneraſ in memoriã illꝰ: puta libros:
anulũ: veſtes ⁊ ſimilia: et in hoc oſtenditur
vere dilectionis affectꝰ ad illũ. Sic in ꝓpo
ſito venerãdo reliquias ſctõꝝ ⁊ xpi claret
ꝙ veraciter amamus illos: et ꝑ ꝯſequẽs re-
amamur a xpo ⁊ ſanctis. Nam Prouer.viij.
ſcribiſ in ꝑſona xpi ⁊ ſapiẽtie. Ego diligen-
tes me diligo ⁊c. Scdo rõne ꝯiũctionis:
qꝛ veneramur ꝑpter regis magni ꝯiunctio-
nẽ filios eiꝰ amicos ⁊ cognatos: ⁊ etiã domũ
ſeruos: veſtem: ſellã: et etiã calcaria: et ſic de
alijs: quãto magꝭ ſctõs dei q̃ ſũt amici dei ⁊
filij ⁊ tẽplũ ſpũſſcti honorare debemꝰ etiã in
reliquijs corpoꝝ illoꝝ ſctõꝝ: et alijs ꝑtinẽti
bus. Tertio rõne diuine ꝯformationis: qꝛ
ipſe deus tales reliquias cõueniẽter hono-
rat in ꝑſentia eoꝝ miracula faciendo: ergo
pro deo honorãdo illos ſic meremur cũ talia
redũdant in gl̃iam dei ⁊ ipſe vult honorare.
vnde Matth.xxv.dicit. Qḋ vni ex minimis
meis feciſtis mihi feciſtis. Quarto rõne
fruitionis: qꝛ aĩa que fuit vnita tali corpori
vel vtebaſ in mũdo talibus rebus nunc eſt
beata fruens deo. Unde quicq̃d petit a deo
obtinet ſi abſolute vult petere: et ſic grãm et
gl̃iam tibi põt obtinere. Quinto rõne fu-
ture beatificationis: qꝛ certũ eſt ꝙ idem cor
pus reuniendũ eſt aĩe ad beatitudinẽ ꝑpe-
tuo habendã: et tu ergo ſi ſaluaberis cũ tali
ſctõ in eius gl̃ia letaberis. Ultimo rõne
ſuffragatiõis. Nam ſcriptum eſt Eccli.xlix.
Oſſa ꝓphetaꝝ pullulãt de loco ſuo.ſ.ꝑ ſuf-
fragationẽ multiplicẽ liberãdo a ꝑiculis et
morbis: a morte mala ⁊ alijs miſerijs: vt pꝫ
quotidiana experiẽtia circa ſepulcra ſctõꝝ:
claret ex legẽdis eoꝝ. Rogemꝰ ḡ xpm ⁊c.

¶ Feria ſexta poſt dñicã primã. Sermo.xſ.
ſcꝫ de precepto dilectionis: qḋ implicite cõ-
tineſ in primo precepto decalogi.

Erat ille homo et nũciauit iudeis
quia ieſus eſſet q̃ fecit eũ ſanum
Jo.v. et in euãge. hodier. In hoc
miraculo qḋ recitat euangeliũ.ſ.
de hoĩe q̃ nõ potuit curari niſi ꝑ
imperiũ dñi ieſu: doctrina i myſterio datur
ꝙ vetus lex nõ potuit ꝑfecte ſanare ad eter
nã ſalutẽ ꝯſequendã niſi in f. de ieſu. Nam ⁊
qḋ diciſ in euãgelio ſcꝫ ꝙ ad aque motũ fa-
ctũ ab angelo ſanabatur egrotus qui prior
intraſſet in piſcinã bethſaide. Hoc ideo dici
tur a pleriſqꝫ fuiſſe: quia crux xpi ibi fuerat
antea ſepulta: vt narrat etiã Lyra. Unde in
his ꝯſideremus chariſſimi ꝙ ieſus q̃ interp
taſ ſaluator legẽ amoris et ꝑcepta dilectio-
nis inſtruit ad ſalutẽ. Hanc predicauit ſine
qua homini nõ eſt ſalus. Unde interrogatꝰ
qḋ eſſet preceptuꝫ primũ ⁊ maximũ in lege:
in quo ſaluari poſſent hoĩes: reſpõdit. Dili-
ges dñm deũ tuũ ⁊c. pꝫ. Hoc q̃ppe ꝑceptuꝫ
ꝑſupponiſ ⁊ implicite cõtineſ in primo pre
cepto decalogi: ꝑut patuit ſup. Proinde
ſub ipſo ꝑcepto primo decalogi opportunũ
videtur predicare de precepto dilectionis:
eo ꝙ in illo cõtineſ implicite: et de hoc tria
myſteria declarabimus.

Primũ de ipſius maioritate.
Scdm de eius primitate.
Tertiũ de ꝓximi charitate.

De iſtis ſub eadẽ forma vide pte eſtiuali Po
merij ſer.lſ. ſub lr̃a O vſqꝫ finẽ vt placebit.

¶ Sabbato poſt dñicã primã. Ser.xij. ſcꝫ de
ſupbia cauẽda: ꝑut ꝓhibeſ ꝑmo ꝑcepto.

Deſcendẽtibꝰ illis de mõte ꝑcepit
eis ieſus dicens. Nemini dixeri-
tis viſionẽ Matth.xvij. ⁊ in euã
gelio hodier. Sꝫ quare xps dñs
ſue trãſfigurationis maieſtatẽ di
ſcipulis oſtendens. precepit ne cuiꝙ̃ dicerẽt
hãc viſionẽ: niſi ꝑpterea (vt dicũt doctores)

q̄tenus nos doceret fugere oēm vanā gl'iam et ſuperbiā: ipſe eīn nunq̄ in aliquo potuit peccare: ſʒ ꝓpter nos q̄ ſepe in talib⁹ peccamus p̄cepit vt caueamus. Erquo autē in primo p̄cepto decalogi ꝓhibeť ſuperbia (vt ſupra dictū eſt) opportunū ergo videť ſaltē vnū ſermonē de ſuperbia predicare: de qua notabimus hic tria myſteria.

Primū dicitur deteſtationis.

Scōm extirpationis.

Tertiū dr̄ remediationis.

De iſtis ſub eadem forma vide quadrageſimali ſcōo ſcʒ Pomerij de vitijs. ſer. xv.

¶ Dñica ſcōa q̄dragesime in mane. Sermo xiij. ſequiť de ſcōo precepto decalogi. ſ. Non aſſumes nomē dei tui inuanū Exo. xx. c. vbi erit thema et euāge. ¶ De piurio Sermo.

Hic eſt filius me⁹ dilect⁹ in quo mihi bn̄ cōplacui: ip̄m audite Mat. xvij. et in euangelio. Hec verba dixit deus pater de xp̄o ieſu: q̄bus p̄cipit vt xp̄i mādata et cōſilia ac documēta libēter audiamus ope implēdo. Et q̄ xp̄us dn̄s docuit in euāgelio p̄cepta decalogi obſeruari ſi volumus ſaluari: Inter q̄ hoc eſt ſecūdū p̄ceptū: ſcʒ Non aſſumes ꝛc. ergo audiamus chariſſimi et ſtudeamus diligenter obſeruare. Aliud thema ex euāgelio alio ſm̄ ſeculares. Ecce mulier chananea clamabat dicēs. Miſerere mei domine fili dauid Matth. xv. et in euāgelio. Sicut dicit euangeliū hec mulier feruēter ꝛ cū maxima reuerentia adorādo inuocauit nomē dn̄i Ieſum nominās ip̄m dn̄m ꝛ filiū Dauid ab eodem miſericordiam poſtulādo pro filia ſanāda a diabolo. Cuius exēplo docemur ꝛ nos reuereri nomē dei et dn̄i ieſu. Quia deus p̄cepit in hoc ſecūdo p̄cepto. ſ. Non aſſumes nomē dei tui inuanum: ſed cū maxima reuerētia.

Unde de hoc p̄cepto loquēdo notandum eſt q̄ in hoc p̄cepto directe ꝛ expreſſiue ꝓhibetur piurium: ſm̄ qd̄ gloſa interl'. et cōiter doct'. theologi q̄uis plura alia p̄cepta implicite in eo contineantur: vt patebit infra.

Proinde de piurio in hoc ſermone declaremus tria myſteria.

Primū dicitur execrationis.

Scōm dicit modificationis.

Tertiū dicitur punitionis.

De iſtis myſterijs in forma eadeʒ vide ſcōo q̄dragesimali, ſ. de vitijs. ſer. xxxiij. in Pome.

¶ Dominica ſcōa poſt prādiū. Sermo. xiiij. de maledictione ꝛ blaſphemia: que prohibentur ſcōo precepto.

Scitis que precepta dederim vobis p̄ dn̄m Ieſum. Hec eſt eīn voluntas dei ſctificatio vr̄a. Scribunť hec verba. ſ. Theſ. iiij. ꝛ i epl'a hodierna. In quib⁹ v̄bis ſctūs Paulus in epl'a p̄ſo hortať nos ad diſcēdū dei p̄cepta: ideo dicit. Scitis. ſ. fratres chariſſimi. Lyra. i. ſcire debetis diligēter addiſcēdo. vn̄ Aug. dic. Neſcio qua fronte audeat ſe ꝓfiteri chriſtianū q̄ p̄cepta dei nō vult addiſcere: ꝛ pauca v̄ba in ſymbolo ꝛ dn̄ica orōne. Scōo hortať nos ad obediēdū xp̄o p̄ oīa: ideo ſubdit. Que p̄cepta dederim vobis p̄ dn̄m Ieſum. Ly. i. de mandato ip̄ius cui ſimpliciter eſt obediēdū. Tertio hortať ad ſctificādū voluntate dei in mūdicia. vn̄ ſubdit. Hec eſt eīn volūtas dei ſctificatio vr̄a. ſ. tā in corpe p̄ caſtitatē: q̄ in corde p̄ ſctās effectiōes: q̄ in ore p̄ v̄ba honeſta ꝛ ſctā cauēdo maledictiones blaſphemias ꝛc. Sʒ heu multi xp̄iani ꝯ hec faciūt: alij corpus luxuria fedāt. alij corda peſſimis cogitatiōib⁹: alij ora cōtra deū blaſphemādo: vel alias maledictiones ꝓferēdo. Quo ꝯtra de⁹ p̄cepit. Nō aſſumes nomē dei tui inuanū: vbi ꝓhibeť talia. Un̄ de his tria myſteria p̄ h̄ ſermone declarabim⁹.

Primū de creature execrāda maledictiōe

Scōm de blaſphemie p̄horrēda offēſiōe.

Tertium de nominationis diuine vana aſſumptione.

De primo et ſcōo articulis vide in quadrageſimali Pomerij ſcōo: ſcʒ de vitijs. ſer. xxv. per totum. Tertium autem articulū his addimus ꝓpter populum ſimplicem vt ſciant confeſſionē facere de tranſgreſſione huius p̄cepti. ¶ Unde nota quot modis dicat q̄s aſſumere nomē dei inuanū ꝛ teneť de talibus confiteri. Et ſm̄ Ray. in ſumma poſt Alexan. de ales. iij. p̄. q. xxv. ar. v. aduertēduʒ q̄ nomen dei aſſumitur inuanū tripliciter. Primo corde vana hoc eſt falſa fide: ſicut faciūt heretici ſacra nō recte credēn. Et h̄ ſemper eſt mortale pctm̄. Siliter i fide dubitantes vel in aliquo articulo fidei: licet inuocēt nomē dei ore. Scōo ore aſſumiť inuanuʒ Et hoc fit primo peierando: vel pro vano, i.

hoc ſermone proſequēdo de eodem p̄cepto tertio notem⁹ tria myſteria de violatione feſtorū de quib⁹ in forma habes in q̄dragefima li ſcdo:ſcʒ de vitijs.ſermone.xlix.

¶ Feria.vj.poſt dn̄icam ſcdaʒ. Ser.xix. d̄ p̄cepꝫ eccl'ie iplicite ɔtentis i h̄ p̄cepto tertio.

HOmo erat paterfamilias q̄ plātauit vineā:ꝛ ſepē circūdedit eam. Mat.xxj.ꝛ in euāg.hodier.ſic ē exponit Ly. Hō iſte ſignificat deū q̄ dr̄ paterfamilias: q2 ſicut paterfamilias bn̄ gubernat ſubditos in domo: ipſe plātauit vineā:hoc eſt:filioꝝ iſrael ſynagogā ꝑut dr̄ Eſaie.v.Et hec figurauit ſanctā eccleſiam catholicā. Huic ſepē circūdedit.ſ. clauſuram mandatoꝝ legis diuine ꝛ ſctē eccl'ie: ſicut em̄ in ſepe ſunt maiora ligna ſcʒ q̄ dicunt̃ pali:firmiter tenētes ſepē:ꝛ cū hoc ſunt minora ligna.ſ.virge quib⁹ cōſepta eſt ipſa ſepes: ſic eccl'ia vallata eſt ꝛ munita p̄ceptis decalogi tanq̄ꝫ fundamētalib⁹ ꝛ maiorib⁹:ac p̄ceptis eccl'ie cōſeptis velut minorib⁹:q2 ſequūt̃ ius naturale ꝛ diuinū. Uñ ſicut ſcribit̃. Qui diſſipat ſepē.i.ſtatuta vel decreta patrū ſanctoꝝ ꝛ mādata mordebit̃ a colubro.i.diabolo. Eccl'ſ.x.Sic ḡ vinea.i.eccl'ia ſepta locata eſt agricolis.i.hoibus q̄ niſi infideliter operent̃ bona opa obſeruādo p̄cepta: ſequet̃ ſentētia ꝙ de⁹ malos male ꝑdet: ſicut ꝑdidit iudeos malos:ꝛ vineā locabit alijs.i.electis q̄ reddēt ei fructū bonoꝝ operū. Hec in euāg. Erḡ aūt in hoc p̄cepto tertio decalogi:de quo in p̄cedentib⁹ agere cepim⁹ iplicite cōtinent̃ ꝛ mandant̃ obſeruari p̄cepta eccl'ie plurima: vt dicit Anto.floren.pte.ſ.ti.xiij. Jō de eis h̄ tria myſteria declaremus.

Primū ſingulariter de miſſaꝝ auditione.
Scd̄m ſpāliter de feſtoꝝ ſanctificatione.
Tertiū gn̄aliter de alioꝝ obligatione.

De primo ſcʒ de miſſe auditione ad qd̄ obligat eccl'ia ſpāli p̄cepto: vide de hoc pte Eſtiuali Pomerij ſermone.ſ.ſub littera E vſq3 D.
N De ſcd̄o notandū ſm̄ Antoñ.floreñ. vbi ſ̄.ti.xvij.§.xij.Sctā eccl'ia ꝓ cultu ꝛ ſctificatione feſtoꝝ p̄cepit certa p̄cepta oibus obſeruanda ſub obligatione mortalis culpe: de q̄bus expedit populo ſcire ɔfiteri d̄ culpa. Primum p̄ceptū eſt feſta colēda colere: de q̄b⁹ determinat̃ de ɔſe.di.iij.c. Pronunciandum. Scd̄m: miſſā die feſto audire: vt dictū eſt primo articulo. Tertiū: vigilias feſtiuitatū demādatas ieiunare. Quartū p̄ceptū in q̄dragefima ꝛ etiā in q̄ttuor tp̄ibus ieiunare. de cōſe. diſtin.v.c.Quadrageſima.ꝛ di.lxxvj.p totū. Quintū eſt ab eſu carniū in oī ſexta feria ānī abſtinere: niſi cum natale dn̄i ea die veniret. di.iij.de eſu.ex̄ d̄ obſerua.ieiu.c.ſi. Silr ꝛ de die ſabbati p̄ceptū eſt abſtinere a carnibus vbi eſt talis ɔſuetudo:ſed nō vbi nō eſt h̄ cōſuetū: ſicut apud grecos. Sextū p̄ceptū i anno ſaltē ſemel ɔfeſſionē facere. Septimū i anno ſaltē i paſca cōicare. De iſtis duob⁹ hr̄ de pe. ꝛ re.c.Ois. Octauū circa ipam euchariſtiam eſt ieiuno ſtomacho euchariſtiā ſumere: niſi eſſet qs grauit̃ infirm⁹: de cui⁹ morte in ꝓximo timeret̃. de ɔſe.di.ij.c.Liq̄do. O ḡ xp̄iane diſce hec obſeruare. S De tertio articulo ſermonis eiuſdē. Nota ſm̄ Antoñ.ſ̄. p̄ter hec dicta ſūt adhuc alia p̄cepta eccl'ie: plura q̄ extendūt ſe gn̄aliter ad oēs fideles. Et alia quedā ad ſtatus diuerſos ꝑtinētia: e quib⁹ aliq̄ magis opportuna enumerabim⁹: vt diſcat populus ſimplex de taliū trāſgreſſione ɔfiteri.

Primū eſt gn̄aliter quēlibet ab oī actu ꝓhibito ſub pena excōicationis abſtinere: maxime a pena late ſentētie. Nā ɔtrariū faciendo ē pctm̄ mortale ſiue ſit lata ſentētia a iure vniuerſali: ſiue ſynodali: ſiue ab hoie. Exēpla de inijcientib⁹ man⁹ in clericū: ꝛ de hereticis et de violatione eccl'iaꝝ: de exactione teloneorum a ꝑſona eccl'iaſtica: de falſarijs litterarū aplicaꝝ ꝛc̄. Scd̄m eſt interdictū obſeruare ſicut tenet̃ q̄ſq3. Tertiū excōicatos ꝑſonaliter denūciatos vitare. Quartū q̄ ad ſtatū clericoꝝ: officiū.ſ.canonicaꝝ horaꝝ q̄tidie ꝓ ſtare ꝑut tenent̃. Itē ſacerdotes ſm̄ ritū conſuetū in ɔſecratis veſtib⁹ eccl'ia altariq3 cum lumine ꝛ alijs hmōi debito modo celebrare.

Quintū q̄ ad ſtatum religioſoꝝ regule ſue p̄cepta iplere: alioq̄n peccāt mortaliter. Sextum medicoꝝ.ſ.infirmos ad ɔfeſſionē inducere.ſ.cū vocant̃ ad medēdū: extra de pe.ꝛ re. Cū infirmitas. Septimū laicoꝝ.ſ.decimas debite ꝛ fideliter ſoluere. Octauū q̄ ad ſtatum cōiugatoꝝ in gradib⁹ tp̄ibuſq3 ꝛ caſibus ꝓhibitis m̄rimoniū nō ɔtrahere. Alia eccl'ie p̄cepta cā breuitatis pertranſeo.

¶ Sabbato poſt dn̄icam ſcdaʒ. Ser.xx.de nō differenda penitētia in feſto: maxime q2 hoc precipitur tertio precepto.

ABijt ꝛ adheſit vni ciuiū regionis illius ꝛ miſit illū in villam ſuā vt paſceret porcos. Lu.xv.ꝛ in euāg. hod. In q̄ ſaluator nr̄ docet. Primo ɔ̄minalū ſit.ſ.hoi relinq̄re peccando ipſum patrem ſuū.ſ.deū: a quo habet

omnia bona tam corporalia ꝙ̃ tēporalia ꝙ̃
gratuita: que oīa peccator homo ſicut filiꝰ ꝓ
digus recedens a patre.i.a deo: diſſipat viuē
do in pctō: τ ſic ꝯſumit oīa bona. Scḋo docet
xp̄s in myſterio huiꝰ parabole ꝙ pctōr hō dū
differt cōuerti a pctō quotidie etiā in diebꝰ
feſtis occurrentibꝰ quibꝰ ſaltē deberet ad pe
nitentiā redire ſed nō vult. Periculoſe enī ta
lis adheret (iuxta thema) vni ciuiū. Lyra ex
ponit.i. diabolo qui eſt ciuis in regione vm
bre mortis: τ diabolus mittit illū in villā ſuā
ideſt occupat oīno illū circa mūdana: quorū
ipe diabolus p̄nceps dr̄ Jo.xiiij. Venit prin
ceps mūdi huiꝰ: q2 p̄ncipat ꝑ vitia ꝯcupiſcen
tijs mūdanis. Et h̄ facit diabolꝰ hoī vt paſce
ret porcos.i. pctā q̄tidie ꝯtinuet etiā die feſto
q̄ ſunt fetida: τ vt ſic q̄ſi cū porcis iacentibus
in fceno vel ſtercore ipſe iaceat in pctīs. Nā
talis peccat dupliciter. Primo pctm̄ faciēdo
ſcꝫ luxuriādo: τ ſic magis violat feſtū ꝙ̃ opus
manuale faceret. Scḋo etiā peccat cōtra dei
p̄ceptū tertiū: q2 ex hoc p̄cepto de ſctificando
ſabbato teneret feſtū ſctificare ꝯtritionē for
mando: ſed contemnit &c. Tertio xp̄s docet
ꝙ̃ ſalubre ſit ad dei miām ꝯſequendā pniam
agere de pctīs preteritis. Ad qḋ hō tenet̃ ſm̄
doct. p̄ſertim in die feſto ex ipſo p̄cepto ſctifi
candi feſtū: vt dictū eſt. Nā penitēti redditur
ſtola p̄ma.ſ. grē τ venia dat̃: ptꝫ in euāg. iſto.

Proinde hoc ſermone expedit oſtēdere ꝙ̃
permaximū malū ſit pniam differre τ in pctō
pſeuerare etiā in diebꝰ feſtis. De hoc ſūt tria
myſteria notabimus.

Primū dr̄ periculoſitatis.
Secundū dr̄ fatuitatis.
Tertiū dr̄ iniquitatis.

De iſtis in forma vide in quadrageſimali pri
mo ſcꝫ de pnia .ſer.iiij. Pomerij. Nā optime
cōuenit huic materie applicare ea q̄ ibi ponū
tur de dilatione pniē. Ad hec eadē ꝑtinentia
plura vide in ſermone ſignato B ꝑ ſubſequē
ti die.ſ. dn̄ica: ꝓut tibi placet.

¶ Dn̄ica.iij. q̄drageſime Sermo.xxj. de cōtri
tionis obligatione in feſto: τ ꝙ hec precipit̃
implicite in hoc tertio precepto.

I in digito dei
eijcio demonia: ꝑfecto per
uenit in vos regnū dei Lu.
xj. τ in euāg. hodier. Verba
ſunt ſaluatoris noſtri in q̄
bus ſimul τ in toto hodier
no euangelio oſtēdit pluribus rōnibus τ ar
gumentis veriſſimis: ꝙ.ſ. ipſe eijciebat demo
nia virtute diuina τ nō in virtute Beelzebub
ꝓut falſo ſponebant ei iudei. Et qm̄ xp̄s dn̄s
dū eijciebat demones ex corporibꝰ hoim̄ deſi
gnabat ꝙ eijceret potiſſime ex aīabus huma
nis ſpiritualiter: qḋ vſq3 modo τ vſq3 in finē
ſeculi nō deſiſtit facere.ſ. expellendo per verā
pniam: τ ſic ad ꝯſequendā eternā vitā liberā
do hoiem a diabolo qui poſſidebat illū per
pctm̄: ſed opus eſt hoī vt ꝓuideat ne iterato
ꝑ pcti recidiuū introducat in ſe immundū
ſpiritū: τ ſic fiant hoīs illiꝰ peiora nouiſſima
priorībꝰ: q̄n potius aduertant qm̄ xp̄s dn̄s in
digito dei.i. in ſpūſancto quē infundit peni
tenti eijcit demonia tot quot pctā habuit h̄ō
in ſe. Jdeoq3 ſciat q2 ꝑfecto ꝑuenit in ipſum re
gnum dei: qḋ ſollicite cuſtodire dꝫ ne perdat.
Et de his ptꝫ in hoc euāg. Qm̄ autem ſm̄
Scotū τ alios doctores in tertio p̄cepto de
calogi.ſ. de ſanctificādo ſabbato (de q̄ ꝓſequi
mur) īplicite p̄cipitur penitētia ꝓ pctō debi
ta. p̄ſertim in vera ꝯtritione faciēda in die fe
ſto: vt patebit hoc ſermone: idō tria myſteria
de hoc notabimus.

Primū de ꝯtritiōis ī feſto opportunitate.
Scḋm de v̄tutis illius poteſtate.
Tertiū de eiuſdē multiplici vtilitate.

De primo τ ſecūdo vide in forma q̄drageſima
li p̄mo.ſ. de pnia in Pomerio.ſermo.xix. Sed
de tertio myſterio vel articulo vide ibidē ſer
mone.xx. breuiꝰ excipiendo ea q̄ tibi placent.
Nam pro his diebꝰ valde expedit populo de
hm̄ōi predicare.

¶ Dn̄ica eadem.iij. poſt prādiū. Sermo.xxij.
de preceptis vere penitentie.

Beati qui audi
unt verbū dei τ cuſtodiūt
illud Luce.xj. τ in euang.
hodier. Verba ſunt nr̄i ſal
uatoris Jeſu quibꝰ ꝓmit
tit eternā beatitudinē his
qui cuſtodiunt v̄ba p̄ceptorū dei: ſicut τ ſue
beatiſſime matri: q̄ beata p̄dicatur portādo τ
lactando xp̄m. Sic enī fidelis portat xp̄m et
reficit in corde dū verba dei p̄ceptorū implet
vt ptꝫ in euang. Ex quo autē inter oīa v̄ba
preceptoꝝ dei: maxime neceſſaria ſunt ad ſa
lutem vere penitētie mādata. Vn̄ τ xp̄s dn̄s
primo oīm de pnia agenda p̄dicauit dicens,

Penitentiā agite: appropinquabit eñi regnū celorū Mat.iiij. Et hoc preceptū de penitentia p̄cipue mandaꝛ īplicite in hoc tertio precepto decalogi de ſanctificando ſabbato. Jō de ipſa penitentia ac eius p̄ceptorijs obligationibus tria myſteria declarabimus.

Primū ḋꝛ gñalis in oī lege obligatio.
Scōm ḋꝛ modalis pn̄ie diſtinctio.
Tertiū ḋ: ỽitatis p̄cepte explanatio.

De his vide Quadrageſimali p̄mo ſcꝫ de penitentia in Pomerio.ſer.vj. vbi de p̄mis duobus ptꝫ in forma. Sed de tertio ibidē vide ꝓ ſignis poſitis. ſ. p̄cepta ex eiſdeꝫ eliciendo in quibꝰ cōſiſtit vera pn̄ia. Nā primo ꝓvera penitentia agēda requiriꝛ ex neceſſitate p̄cepti penitere. i. penā ꝓ pctīs tenere in cōtritione: cōfeſſione ⁊ ſatiſfactione. Secundo emēdare ſcꝫ vitā. Tertio negare occaſiones peccatorū. Quarto indulgere. Quinto tenorē iuſticie habere ſatiſfaciendo. Sexto errores oēs ꝯtra fideꝫ excludere. Septimo nolle peccaſſe. Octauo ꝯfiteri vere ꝓponere. Nono integraliter oīa pctā dolere. Decimo amore diuino predicta oīa facere. Hec ſermone eodē. Jtē de ꝯfeſſione ⁊ ſatiſfactiōe in ſeq̄ntibꝰ dicemꝰ poſtea.

¶ Feria.ij. poſt dñicam tertiaꝫ. Sermo.xxiij. ſcꝫ de labore manuali quod precipitur eodeꝫ precepto tertio.

Duxerunt illū ſcꝫ Jeſum vſqꝫ ad ſupercilium mōtis vt precipitarent eū. Luce.iiij. ⁊ in euange. Sicut colligiꝛ ex euāgelio ſm̄ Lyre expoſitioneꝫ. iſti phariſei erant de patria xp̄i ſcꝫ de Nazareth: q̄ contēnebant paupertatē xp̄i ⁊ deridebant eiꝰ miracula quaſi nō eſſent vera. vñ deriſiue dicebāt. Quāta audiuimꝰ facta in Capharnaū: fac et hic in patria tua. q.d. Si poſſes facere vera miracula potius faceres hic inter ꝓpinquos tuos q̄ inter extraneos. Sed xp̄s dñs docuit ꝙ ꝓpter eorū incredulitatē ⁊ maliciam nō faceret inter eos talia. Licꝫ eñi haberet poteſtatem vbiqꝫ: tamen illi erant indigni ad talem gratiā inter eos faciendam. Sed illi obſtinati ⁊ irati duxerunt Jeſum vt de monte precipitarent eū ⁊ ſic interficerent. Hec autem facta ſunt in die ſabbati: vt etiam premittitur in textu euangelij eodem ca. Unde iſti homines peiores erant diabolo: qui lꝫ xp̄m duxit: vt ptꝫ Mat.iiij. in montem: non tñ p̄cipitare voluit illum. Sed heu quia tales ſunt hodie mali xp̄iani qui ſub nomine ipſo chriſtiano ſunt ſpirituales fratres xp̄i: tamen opere ſuo volunt precipitando ſe in trāſgreſſiones preceptorum per culpas occidere xp̄m quantum in eius eſt: a quibus fugit xp̄s ſubtrahendo gratiaꝫ ſuam. Proinde precepta dei ſumma diligentia obſeruare debemus ne chriſtū per peccata occidamus in nobis. Et q̄꞉ inter precepta adhuc agendum reſtat de tertio precepto ſcꝫ ſanctificationis ſabbati: quod preceptum in ſecunda ſua clauſula obligat operari alijs diebus ſcꝫ non feſtis. Cum eñi dicitur in hoc precepto. Sabbata ſanctifices: ſubdiꝛ. Sex diebus operaberis ⁊ facies oīa opera tua. Et ſic ꝓhibetur ociari: ⁊ precipitur manualis operatio pro illis diebus cōmunibus Jdeo de ipſa tria myſteria notabimus ꝓ hoc ſermone.

Primū de laboris manualis p̄ceptione.
Scōm de opis ſalubris cōditione.
Tertiū de laboris ſpūalis occupatione.

De iſtis in forma vide parte Eſtiuali ſermonum Pomerij ſermone.xx. ſub littera F. vſqꝫ finem ſermonis.

¶ Feria.iij. poſt dominicam tertiam. Sermo xxiiij. De remiſſione iniurie pro feſti ſanctificatione debita.

Domine quotiens peccauerit in me frater meus ⁊ dimittā ei: vſqꝫ ſepties? Dicit Jeſus. Nō dico tibi ſepties ſꝫ vſqꝫ ſeptuagieſſepties. Mat.xviij. ⁊ in euāg. hodier. Dñs Jeſus hec rñdit Petro qui hāc interrogationem ſibi ꝓpoſuit. Jn quibꝰ ỽbis docemur remittere primis in deo ⁊ ꝓpter deū iniurias ꝯtra nos factas ⁊ ad deponendū indignationes ac ire rancorē p̄cipue tenemur in die feſto: q꞉ ſm̄ Scotū ſup.iij. tenemur in feſto eſſe in vera charitate: ita vt actꝰ odij ad deū vl' ad ꝓximū nō inſſicꝛalꝭ peccat homo cōtra illud preceptum de ſanctificatione ſabbati. Proinde tria myſteria notabimus in h̄ ſermone de remiſſione iniurie de quo loquitur euangelium.

Primū ḋꝛ obligationis.
Scōm ḋꝛ modificationis.
Tertiū diciꝛ facilitationis.

De iſtis vide p̄te Eſtiuali Pomerij.ſer.xj. in forma ꝑ totū accipiēdo quantū tibi placet.

¶ Feria.iiij. poſt dominicaꝫ tertiam. Sermo xxv. Sequitur de quarto precepto: ſalicꝫ de honore parentum,

iudicio:vbi tot teſtimonia ↄtra te clamabūt.
Auctoritates autē illoꝝ ſcripturarū tranſeo
cauſa breuitatis. Tertio poſt predicta oīa
peccant ↄtra legē canonicalē:q̄ dictat di.xxx.
c.ſ.ex cōcilio:ꝙ qui nō honorāt parentes de
bent excōicari:ꝛ in plurib⁹ paſſibus iuris ca
nonici cōportando decernit ꝙ tales videntur
fore homicide ꝛ infames.Et q̄ p̄res ↄtēnunt
oē ius perdūt in hereditate: ꝛ priuātur oīb⁹
bonis paternis.vt p̄z in glo.ca.Quintaual-
lis.extra de iureiurādo:vbi ꝛ leges allegan-
tur ad id.Uñ dato ꝙ filius fieret papa tene
tur honorare parētes:vt dicit Bald⁹.ff.de in
ius vocando.l.adoptiuū:q: filij ſemꝑ ex iure
nature ꝛ diuino tenētur debitā obedientiā ꝛ
reuerentiā parentib⁹:ḡ papa nō p̄ōt diſpen-
ſare. Quarto etiā peccāt tranſgreſſores cō
tra legē p̄hicalem:q: p̄hs.viij.li. Ethicorū.et
Auerrois ꝛ Auicen. ac cōiter oēs dictant cū
Ariſtotele ibidē:videlꝫ ꝙ filij intantū obligā
tur honorare parētes ꝙ ſicut nec deo ſic nec
parentib⁹ reddere poſſunt inq̄t equiualens:
ſed ſemꝑ tenent in perpetuū ꝓpter eſſe tria
ſupradicta. Pertranſeo de poetis ꝛ paga-
nis mahumeticis ꝛ hmōi: q̄ oēs ſuis legib⁹
ad idē obligāt.Oh ḡ:oh ve ꝛ ve vobis ingra
tis filijs:qui etiā paganis:imo ꝛ beſtijs peio
res eſtis. ✠

Circa tertiuꝫ de pene vel

premij remunerabilitate largiſſima malis vł
bonis filijs q̄ritur:cur de⁹ iuſt⁹ in oīb⁹ opib⁹
nō niſi hui⁹ p̄cepti quarti obſeruatorib⁹ ap-
poſuit premiū ſpeciali⁹:q̄uis ꝛ alia precepta
habeant:mercedē in celeſtib⁹:vel etiā penaꝫ
iuſtā inducāt trāſgredientib⁹. Ad hec r̄ndet
ſm Anto.florē.vbi.ſ.poſt Tho.ij.ij.ꝙ hoc fe-
cit deus p̄mo ꝓpter certificationē ꝙ de⁹ da-
bit ꝓ hoc hoī premiū nec putare poſſint ho
mines in hoc nil mereri cū videāt in ſe natu-
ram ad honorandū parētes inſtigare. Scd̄o
dicimus ꝙ hoc fecit ꝓpter deſignandā ꝑ op
poſitum maloꝝ filioꝝ dignā punitionē. vñ ꝛ
in lege ſancit ꝙ mali filij puniant ꝓ iobediē-
tia ꝛ cōtumacia parentū plurib⁹ penis. Pri-
mo quidē maledictione a deo oꝑortēte.Deu-
tero.xxviij.ꝛ Geñ.ix. Exemplū habemus de
Cham:dicēte Noe.Maledictus cham ſeru⁹
ſeruoꝝ erit.ſ.q: inhonorauit patrē diſcooper
tum. Scd̄o lapidatione Deut.xxſ.vbi hoc pre
cipitur expreſſe. Tertio mala ꝛ accelerata mor
te Exo.xxſ. Qui maledixerit patri vel matri
morte moriatur. Exemplū in Abſalon contra

Dauid patrem ſuum inſurgen. Quarto ꝙ ſi
etiā ſupuiuant puniunt aduerſitate ꝛ omniū
bonorū priuatione ꝛ depauperatione Eccl̄i
xlſ.c.Filiorū pctōꝝ periet hereditas et erit
oīs opprobrij aſſiduitas. Quinto ꝙ ſi habe-
bunt filios ꝛ filias ꝑ illos punientur talione:
ſicut legitur ꝛ refertur de pluribus quos cō-
ſimili modo dei iudicio tractauerunt ſui filij
peſſime ſicut ꝛ ipſi fecerāt ſuis parentib⁹ vt
vidimus. Ultimo punientur infernali igne:
ve ergo talib⁹. Tertio appoſuit de⁹ huic pre-
cepto p̄mium vt deſignet ꝙ larga ſua bn̄di-
ctione ditabit bonos filios ꝓpter parentum
et honorationis merita:ſicut propter merita
Dauid benedixit ſuis poſteris. Uñ dixit de⁹.
Honora patrē ꝛ matrē vt ſis longeu⁹ ꝛc̄. Pri
mo quo ad vitā nature. Scd̄o gratie. Tertio
quo ad bona geniture.Eccl̄i.iij.Qui honorat
patrē iocundat in filijs:in quib⁹ quis dicitur
viuere in mundo.Quarto quo ad bona fame
Nā bona fama dicit quedā bona vita. Quin
to quo ad bona ꝓſperitatis fortune. Sexto
quo ad bona benedictionis dei copioſe Eccl̄i
iij. Honora patrem tuum vt ſuperueniat tibi
benedictio a deo. Preterea vltimo quo ad bo
na ꝑpetue glorie. Amen.

¶ Feria.v.poſt dñicam tertiam. Ser.xxvſ.de
opibus mīe in proximos.

SUrgens Jeſus de ſynagoga
introiuit in domū Symonis.
Lu.iiij.ꝛ in euāg. hodier. In
his vbis.ſ.ꝙ dñs ieſus intra
uit in domū Symonis docet
in myſterio ꝙ ipſe dñs Jeſus
libenter ingreditur ꝛ reficit in corde obediē
tis eius preceptis. Nā ſm Hiero.de interpre
tationib⁹ noīm hebraicorū. Symon interpre
tatur obediens vel obedientia. Deniq̄ idem
dñs inibi opera mīe exercuit:q: ſocrū ſymo-
nis febricitantē viſitauit ꝛ ſanauit:ꝛ multos
infirmos curauit:ac demoniacos liberauit.
Et preterea erat predicans ꝛ docens in ſyna
gogis: ꝛ ſic opera fecit mīe corporalis ꝛ ſpiri
tualis:vt et nos eius exēplo diſcamus liben
ter opera mīe exercere. De his patet in euan
gelio. Proinde de operibus mīe reſtat ſermo
q̄m ſm Tho.ij.ij.q.cxxij.ꝛ Rayne. ac Antoñ.
ſub p̄cepto de honorādis parentib⁹ intelligit
precipi nō ſolū honor exhibendus ſuperiori-
bus:ſed tanq̄ ſecundariū implicite p̄cipitur
etiā oīm beneficiorū exhibitio q̄cquid debet
ad reddēdū cuicūq̄ ꝑſone q̄ ad elemoſynas

corporales et ſpirituales. Itaq₃ de operibus miſe. tria myſteria declarabim⁹ h ſermone.

Primū de obligationis.

Scdm de diſtinctionis

Tertiū de fructificationis.

De his vide parte Eſtiuali Pomerij. ſermone. xx. N.

¶ Feria. vi. dñice. iij. Sermo. xx. ſequitur de quinto pcepto. ſ. Non occides.

Dicit eis Jeſus. Meus cib⁹ eſt vt faciā voluntatē eius q miſit me. Jo. iiij. et in euang. hodier. Verba ſunt ſaluatoris nři ieſu in quib⁹ ſuo exēplo docet nos q oīs nř cibus. i. appetitus et deſideriū volūtatis ad id tendat: vt. ſ. voluntatē dei in preceptoꝝ ſuoꝝ obſeruātia faciamus. Sed qm̄ poſt predicta pceptū quintum eſt hoc. ſ. Nō occides. in q vt dicūt Alexan. de ales et Tho. ac doc. cōiter q phibetur explicite homicidiū: ſplicite vo pbibet oīs motus ire et oīs leſio ac nocumentū qd inferri poſſet in pſona primi: puta trūcatio: verberatio: notabilis leſio: ſanguinis effuſio: et ſic de alijs: et etiā deliberata volūtas: faciendi talia primo. Proinde de homicidio in ſermone nota tria myſteria ſicut habes in forma in quadrageſimali ſcdo Pomerij ſcꝫ de Vitijs. ſermo. xliij. vide ibi.

¶ Sabbato dñice. iij. Ser. xxviij. de ipo ſpūali homicidio. ſ. aīe occiſione.

Vade et amplius noli peccare Jo. viij. et in euāg. hodier. Verba ſūt dñi ieſu q dū miſericoꝛditer liberaſſet adulteras ne lapidaref ſm legē moyſi: ſs demerebaf. hec verba eidē dixit. Nec ego te cōdēnabo: vade et amplius noli peccare. Et in hoc myſterialiter docuit q magis debet hō cauere a pctō q occiditur aīa q a quacūq₃ tali pena coꝛpis: qm ſicut aīa pcioſioꝛ eſt ol coꝛpe (vt teſtaf Aug. li. lxxxiij. qſti.) ita moꝛs et occiſio aīe deterioꝛ eſt q moꝛs vel pena coꝛpoꝛis: ppter qd in h pcepto. Nō occides pre oi homicidio coꝛporali phibef ne occidas aīam ſcꝫ ppriam vel alienam. Vn et Aug. de pe. diſt. ſ. Noli inquit putare nō eſſe homicidiū cum fratri male pſuades: cū eñ male pſuades occidis ſcꝫ aīam per pctm̄ criminale piurium. ſ. furtum: luxuriam: fraudem etc. Proinde de occiſione aīe tria myſteria declarabimus.

Primū de occiſionis aīe modalitate.

Scdm de eiuſdē magna dānoſitate.

Tertiū de ipſius cuſtodie ſtudioſitate

De primo vide parte Eſtiuali Pomerij. ſer. iij. D vſq₃ G. De ſcdo et etiā tertio vide ibidē ſermone. iiij. quantū placet.

¶ Dñica. iiij. quadrageſime in mane. Sermo xxix. de occiſione i fama p linguā detractoriā que phibetur pcepto hoc eodem.

Sequebatur eū ſcꝫ Jeſum multitudo magna Joā. vi. et in euangel. hodier. Circa hec vba ſacri euāgelij aduertamus chariſſimi admirandum manſuetudinē et charitatē in xpo ieſu: qm̄ vt doctores et Lyra exponēn. dicūt. Sequebanf dñm ieſum multi ex qbus aliqui ppter curioſitatem vt viderēt ei⁹ miracula et audirēt qualia pdicat. Aliq aūt ex deuotione credeñ. i eū et reuerētes ei⁹ miracula. vn̄ dr in hoc euāg. q videbāt ſigna q faciebat ſup his q infirmabantur: aliq q etiā ſeqbantur vt ſanarētur a languoꝛib⁹ ſuis: ſed h erat peſſimū: q aliqui ſicut pharīſei ſeqbanf xpm vt haberēt vnde poſſent eū rephēdere et ei detrahere: et tamē xps dñs pius ſe ſeqntib⁹ exhibuit pietad officia ſatiādo illos cū tñ oēs ſciret qlī intētione inſidiarenf: in hoc exemplū dans nobis patienter tolerādi nřos aduerſarios et benefaciēdi detractoꝛib⁹ et odientib⁹. Proinde ptra tales honoꝛū hoīm detractoꝛes quoꝝ infinit⁹ eſt nūerus agentes qui ſcꝫ nō curant dei preceptuꝫ quo precipit nō occidere primū neq₃ facto: neq₃ vbo: neq₃ alio iniq: ſed iſti gladio lingue occidūt vt de detractione peniteant: q tria myſteria declaremus p hoc ſermone: ſic habes in quadrageſimali ſcdo. ſ. de vitijs: ſermone. xxviij. vide.

¶ Dñica eadē poſt prandiū. Sermo. xxx. de liberatione a moꝛte aīe p pfeſſionis ppratione q includif in hoc precepto.

Fratres liberta te xps nos liberauit. verba ſūt apl̄i Pauli ad Gal. iiij. et in epl̄a hod. In qb⁹ docet q p dñm Jeſum pſecuti ſum⁹ verā libertatem in moꝛte et paſſione ei⁹ vt docet expōnēdo Lyra ſed qm nūc pſequimur ſicut cepim⁹ de quinto

p̄cepto decalogi: q̄d precipit di. Nō occides
Scimus aũt Aug. ⁊ ſcriptura docēte: q̄m aīa
humana occidit̃ ꝑ pctm̄ ꝓpter qḋ ex p̄cepto
tenemur eā precauere ⁊ a morte ſpūali libera
re gr̄a xp̄i. Sed qualiter poſſum⁹ aīam libe-
rare a tali morte ſcȝ culpe. Amb. edocet d̄ pe.
di. ſ. c. ecce. di. Cōfeſſio liberat a morte ⁊ para
diſum aperit. Et q̄m iā iminet tp̄s q̄ tenemur
ꝯfiteri: ad q̄d req̄ritur debita p̄paratio: idcir
co opus eſt de ea p̄dicare: vt ꝑ eā a morte aīe
xp̄o donāte poſſim⁹ liberari. Ūn̄ de ꝯfeſſiōis
preparatione tria myſteria declaremus.

Primū dr̄ neceſſarie ꝯtritionis.

Scōm dr̄ debite examinationis.

Tertiū dr̄ amare recognitionis.

De primo vide in p̄mo q̄ddrageſimali. ſ. de pe
nitentia. ſer. xvj. O. vſq̄ȝ finē quantū placet.
De ſcōo aũt ⁊ tertio vide ibidē. ſer. xxiij. M.

❡ Feria. ij. dñice quarte. Ser. xxj. de homici-
dio ſpūali ꝑ odium ⁊ inuidiam.

Soluite tēplū hoc et in trib⁹ dieb⁹ excitabo illud Joā. ij. ⁊ in euāg. hodier. Sicut dr̄ in lr̄a dn̄s Jeſus h̄ dixit de templo corpis ſui in q̄ deitas habitauit ſicut in ſuo tēplo. Et Lyra ac doc. dicūt ꝙ hec dixit xp̄s p̄nunciādo qḋ iudei erant facturi: h̄ eſt ꝙ occiderent xp̄m: ⁊ ſic ſoluerent aīam ei⁹ a corpe. Nā ipi iudei iā ꝯceperāt ex inuidia ꝯtra xp̄m maximū odiuȝ: eo ꝙ vitia illoꝝ re-
darguebat. Sic heu multi nūc faciūt odiētes
bonos viros q̄ illoꝝ vitia corripiūt ⁊ inuidēt
eis: ac inimicant̃: ſed attendāt ſcriptū. ſ. Jo.
iij. Qui odit fratrē ſuū homicida eſt. Proīde
de homicidio ſpūali hm̄ōi q̄d ꝓhibet̃ eodem
p̄cepto. ſ. Nō occides: tria myſteria in hoc ſer
mone declarabimus.

Primū dr̄ execratio talis odij ⁊ inuidie.

Scōm dr̄ notificatio ei⁹ culpe vel malicie.

Tertiū dr̄ obligatio fraterne amicitie.

De p̄mis duob⁹ habes in q̄drageſimali ſcōo
Pomerij de vitijs. ſermone. xxix. ſed tertium
articulum vide in parte Eſtiuali Pomerij. ſer
mone. xxxvj. ar. ij. D

❡ Feria. iij. dñice quarte. Ser. xxij. de homi-
cidio cordiali ꝑ irā: rixam: ⁊ ꝯtumeliam.

Emo ex vobis facit legē: quid me queritis interficere. Uerba ſunt xp̄i ieſu Jo. vij. ⁊ in euagelio ho-
dierno. In q̄ claret mira xp̄i man-
ſuetudo ⁊ mititas: q̄r cum iudei
dixerent ſibi ꝯuitia dicentes. Demonium ha
bes: et vellent eum apprehendere et quererēt
interficere: manſuete reſpondit nec conuitiū
reddidit ꝓ ꝯuitijs. Unde in hoc docuit exē-
plo ſuo patienter ⁊ manſuete nos tolerare ia
cula verborum: conuitia ⁊ contumelias con-
tra nos rixantium. De his vide euangelium.
Ex quo autēȝ hoc precepto quinto ꝓhibetur
implicite omnis inordinatus motus cordis:
ſcȝ ire: odij: maxime prorumpens in verba cō
tumelioſa: conuitia ⁊ rixas: vt expoſuit hoc
preceptum idem chriſtus Matth. v. dicens.
Audiſtis quia dictum eſt. Non occides. qui
autem occidit reus erit iudicio. Ego autēȝ di
co vobis: omnis qui iraſcitur fratri ſuo reus
erit iudicio: qui autēȝ di: erit racha reus erit
concilio: ⁊ qui dixerit fatue reus erit gehen-
ne. Unde ſm̄ Alexan. iij. parte. q. xxv. ⁊ docto.
cōmuniter ꝓhibetur illo precepto eodem oē
tale tanq̄ȝ homicidium cordis. Ideo q̄ȝ de his
tria myſteria declarabimus hoc ſermone.

Primū dr̄ deteſtationis.

Scōm dr̄ offenſionis.

Tertiū dr̄ ſufferētie vel defenſionis.

De primis vide in quadrageſimali ſecundo
Pomerij ſcȝ de vitijs. ſermone. xxiij. ſed an de
beat quis ſe defendere in talibus. Y Ad-
demus hic aliquas queſtiones de rixa vl̄ pri
uato bello cauſa defenſionis. Prima que-
ſtio: vtrum liceat cuilibet ſeipſum defendere?
Reſpondetur breuiter: ꝙ regula iuris natu-
ralis eſt et poſitiui. ff. de iuſticia ⁊ iure. l. vt
vim vi ⁊c. talis ſcilicȝ vim vi repellere licet
cum moderamine inculpate tutele: ⁊ intelli-
gitur hoc moderamen illud quod equiualet
illate violentie in qualitate armorum ⁊ in cō
curſu temporis et in ipſo actu violentie alias
excedendo videtur eſſe vindicta et per conſe-
quens peccatum. Unde ex hoc patet ꝙ de-
fenſio licita eſt vniuerſaliter omnibus tam
laicis q̄ȝ clericis et etiam religioſis. Nam
opinio contraria reprobatur in Clementina.
extra de homicidio. ſi furioſus. Sed queſtio
reſtat: nunquid tenetur quis ad hoc ſcilicet
vt vim vi repellat? Reſpondetur ſm̄ Thomā
ij. ij. q. xlj. ꝙ nullus tenetur ad hoc: ſed maio
ris perfectionis eſſet ſi ſufferret vel permit-
teret ſeipſum interfici q̄ȝ ſe defendendo occi
dere cum non poſſet aliter euadere: et hoc in
tellige quando talis eſſet in bona diſpoſitio-
ne anime ſue: hoc eſt in ſtatu ſalutis. Nam
ſic fecit ſanctus Thomas martyr Archi-
epiſcopus Cantuarienſis qui noluit preclu-
di ianuas eccleſie: nec ſe defendi ab occi-

quos ſepe p grãm ſuã xp̃us reſuſcitat a morte pctī ad obſeruãdũ dei p̄cepta: ⁊ huic myſterio ꝯgruit qđ dr̄: adoleſcēs: q2 in adoleſcentia feruet luxuria: ⁊ etiã qđ dr̄: in porta inq̄t efferebatur: q2 talis luxurioſus p portã qnq3 ſenſuum educit̃ ad ſepeliēdũ i pctī ꝯſuetudine velut in morte. Proinde circa h̄ p̄ceptũ ſextũ de cauenda luxuria adhuc reſtat ſermo ali⁹: de quo ſubſequenter vbi.ſ. vide ſermone.xxviij.

¶ Fer.vj. dñice q̃rte. Ser.xxxv. ſequit̃ iã de ſeptimo p̄cepto qđ ē. Nõ furtũ fa. ⁊c.

Dicit ei ieſus: q̃ credit in me etiã ſi mortu⁹ fuerit viuet Jo.xj. ⁊ euãgelio. In quib⁹ v̄bis dñs Jeſus docet fidei vtilitatē: q2 q̃ credit in me inq̄t ſc3 fide vera ⁊ catholica talis etiã ſi mortuus fuerit Lyra.ſ. morte culpe p lapſu3 in pctm̄ aliquod. viuet.ſ. reſurgēdo p pniam in obſeruantia diuinoꝝ p̄ceptoꝝ q̃ faciēs hō viuet in eis vt dicit̃ Deute.v. Et qm̄ iã inſtat nobis ſermo de ſeptimo p̄cepto ſc3 Nõ furtũ facies. in q̃ ꝓhiberi itelligunt̃ oĩa dãna in rebus p̄rimi: vt exponit Tho.ij.ij.q.lxvj.ar.vj. Vñ Aug. xiiij. q.v. penale dicit. Furti noĩe intelligit̃ etiã rapina ⁊ oĩs illicita vſurpatio rei aliene. Proinde de hoc p̄cepto vt hō ſciat cauere omne furtũ ⁊ rapinã: ⁊ ſic in fide xp̄i viuat obſeruando precepta tria myſteria declarabimus: de quibus habes in forma in quadrageſimali ſecundo Pomerij.ſ. de vitijs ſermone.xxxvj. vbi agitur de furto ⁊ rapina multiplici.

¶ Sabbato poſt dominicam quartã Sermo. xxxvj. de fraude vitanda in emptione et venditione.

Dicebat Jeſus. Qui ſequit̃ me non ambulat in tenebris Joã. viij. ⁊ in euãgelio hodierno. In q̃b⁹ monet nos xp̄s dñs vt ſeq̃mur ipm in oĩni ſctitate ⁊ v̄itate obſeruãdo ei⁹ precepta ac nõ ambulare in tenebris erroꝝ ⁊ vitioꝝ. S3 heu multi ſunt chriſtiani q̃ poti⁹ ſequũtur diabolũ preſertim in fraudib⁹ ⁊ iniquitatib⁹ q̃s cõmittunt in emptione ⁊ vēditiōe: cũ tñ hoc eodem precepto: ſc3 Nõ furtũ facies. oĩa talia intelligãtur fore a deo ꝓhibita: vt dicit Tho. ⁊ doct. Vñ de negociatione in emendo vel vendēdo tria myſteria declarabim⁹: de quib⁹ in forma vide i quadrageſimali ſcđo Pomerij de vitijs ſermone.xxxj. put tibi placet.

¶ Dominica de paſſione i mane. Ser. xxxvij. de eiuſdē precepti.vij. trãſgreſſione varia precipue de vſuris.

Qui ex deo ē verba dei audit: propterea vos nõ auditis: q2 ex deo nõ eſtis Jo.viij. ⁊ in euãge. hodierno. Verba hec dixit dñs ieſus: q̃ quidē ſũt valde amabilia bonis ⁊ iocũda: ſed valde amara ⁊ terribilia tranſgrediētib⁹ precepta dei. Nã ex quo hoĩes mali nõ audiũt ope implēdo v̄ba dei in preceptis expreſſa eoipſo oſtēdũt ſe eſſe filios diaboli: ⁊ p ꝯſequēs eternaliter cum diabolo cruciãdos. Sed boni eoipo ꝙ audiũt ⁊ obſeruãt precepta oſtēdũt ſe eſſe filios dei ⁊ p cõſequēs cũ diabolo in futuro btificandos. Proinde Ambro. in hodierna omel. dicit. Hoc ſcitote fratres ꝙ vnuſquiſq3 cui⁹ opera facit ei⁹ ⁊ filius eſſe dr̄. Sed qm̄ iter precepta dei hoc eſt vnũ.ſ. nõ furaberis: qđ mali hoĩes multipliciter tranſgrediũtur. Proinde de hoc tria myſteria declarabimus.

Primũ de execrãda vſure iniquitate.

Secũdũ de varia ei⁹ culpe modalitate.

Tertiũ de ꝯfitēda offēſe in hoc ꝯtrarietate.

De p̄mo ⁊ ſecũdo vide in q̃drageſimali.ij. Pomerij.ſ. de vitijs ſermone.xxxv. videl3 de vſur. per totũ. AA Sed adde ꝓ tertio articulo ꝙ ex quo iã aduenit tp̄s ꝯfitendi de pctīs. Jđ notandũ eſt ꝙ ꝯ̄ hoc p̄ceptu3 multipl'r hoĩes peccãt: ideoq3 ꝯfiteri tenētur iuxta hoc vt colligo ex Alexã.iij. parte ſumme.q.xxv.ar.iiij. ac Raynerũ ⁊ Antoñ. floren. par.ſ.ti.xiij.ca.iij.

Primo peccat q̃s aliena occulte accipiēdo. Nã hoc eſt furari: q2 furtu3 eſt cõtrectatio rei aliene fraudulēta et occulta qualitercũq3 fiat hoc vt p̄dicti doctores volunt. Secũdo bñficia ſubtrahēdo.ſ. in extrema neceſſitate pauperũ cũ deberēt illis cõicare: tũc eni aliena rapit ⁊ inuadit nõ dãdo q̃d obligat̃ de ſuis bonis dare illis: vt dicit Amb. di.xlvij. ſicut hi. Tertio capiēdo vi vl' cogēdo ſicut faciũt nõ ſolũ latrones in ſtratis publicis ſ3 etiã ipſi p̄ncipes ⁊ cõitates vſurpantes iniuſta aliq̃ territoria vilas ⁊ metas ⁊ faciētes iniuſtas exactiones vl' pedagia ⁊ collectas triceſimas ⁊ hmõi Eze. xxij. Principes eius in medio quaſi lupi rapientes predã. Quarto defraudãdo ſicut fit in negociãdo ſiue p põdera iniuſta ſiue alijs modis: vt patuit de emptiōe ſupra. Quinto eccleſie bona male expēdēdo: ſc3 in malos vſus. vñ.xij.q.ſ.§. vlti. glo. dicit ꝙ prelati eccleſiaſtici ſi bñ adminiſtrãt loco dñoꝝ ſunt: ſi male loco predonũ vñ et tenent̃ ſatiſfacere. Sexto

ſenus vſure faciēdo de quo iā patuit hoc ſermone. Septio falſe ꝛ iniuſte iudicādo Eſa. x. Ve q̄d ꝯdūt leges iniq̄s ꝛ ſcribūt iniuſticias vt opprimāt in iudicio pauperes vt eſſent vidue p̄da eoꝝ. Octauo grauiter dāmificādo ſcꝫ incendijs: bellis iniuſtis ꝛ hmōi. Nono horrēdū ſacrilegiū vl' ſymoniam cōmittendo Hiero. xij. q. ij. glia. Amico rapere furtū eſt: eccleſiā fraudare ſacrilegiū eſt. Hec ille. Decimo illicite q̄uocūq3 ledendo. ſ. ꝓximū in reb⁹ ꝛ ad id cooperādo: ꝯſiliādo: mādādo vl' participādo: ꝛ ſic de alijs modis de q̄b⁹ patuit. ſ. ſermone. xxxv. de furto. Hec ſufficiant.

¶ Dñica eadē poſt prādiū. Ser. xxxviij. de cōfeſſione trāſgreſſionū p̄ceptoꝝ decalogi.

SI confiteamur pctā nr̄a fidelis et iuſt⁹ eſt de⁹ vt remittat nob̄. j. Joā. j. c. Jn q̄b⁹ v̄bis ſctūs ap̄ls certos et ſecuros nos reddit de pctōꝝ remiſſiōe p ſacrā ꝛ verā ꝯfeſſionē obtinēdā: ꝛ h̄ p̄mo ex dei ꝓmittētis fidelitate: q: fidelis eſt deus: ſcꝫ in premiſſis. nam ꝓmiſit veniam penitentibus Matth. iiij. Penitentiam agite appro. ꝛc. dei aūt v̄ba ſunt v̄itatis infallibilis. Scdo ex iuſtitie eq̄tate. vn̄ ſubdit. Et iuſt⁹ eſt. Nā lꝫ nos nō mereremur de ꝯdigno: tum q: deus ex ſua liberalitate ꝓmiſit iuſtū eſt hoc facere: q: omne ꝓmiſſum cadit in debitū ſm iuſtitiā: ꝛ q: xp̄s dñs ſua paſſione et ſanguine h̄ nobis meruit ſm iuſtitiā ſatiſfactiōis ꝓ nobis. Vn̄ ꝛ eccl'ie in hodierna ep̄la canit ꝙ ſanguis xp̄i emundat ꝯſciām nr̄am ab op̄ib⁹ mortuis. i. mortalis pcti. Quapropter expediēs ē ſermonē hic facere videlꝫ inſerēdo de ꝯfeſſiōe trāſgreſſionis p̄ceptoꝝ. Tū q: ꝓ hoc tp̄e cōfiteri obligauit eccl'ia ſctā de oīb⁹ pctis q̄ q̄dē oīa includūtur in iſtis p̄ceptis. Tum q: deuotio ꝛ populi inſtructio hic requirit. Tū deniq3 q: hoc p̄ceptū octauū de quo agēdū ſequit: videlꝫ Nō loquaris falſum teſtimoniū ꝯ ꝓximū implicite ꝓhibet etiā taciturnitatē v̄itat' p̄ſertim in iudicio ꝯfeſſionis: vt ptꝫ p Alexā. iij. parte ſumme: ꝛ ſic p oppoſitū ꝯtinet ꝙ hō veraciter ꝯfiteri teneat in iudicio ꝓprie ꝯfeſſiōis: q: Aug. p̄mo de ciui. dei ca. xxj. dicit: ꝙ teſtimonij falſi nō min⁹ reus eſt qui de ſeipo falſuꝫ fatet ꝙ ſi aduerſus ꝓximū hoc faceret. Hec ille. Vnde de ꝯfeſſionis vero teſtimonio in foro ꝯſciētia myſteria declarabimus.

Primū de ſecuritate diuine acceptationis.
Scdm de qualitate debite notificationis.
Tertiū de modalitate practice confeſſiōis.

De primis duobus articulis vide in quadrageſimali primo Pomerij ſcꝫ de penitentia accipiēdo q̄ placēt. ſermone. xxx. BB. Sed de tertio ꝓ practica ꝯfeſſionis de p̄ceptis decalogi nota breuiter pro documento iuxta populi capacitatem de ſingulis preceptis epilogādo ex preſcriptis. Primo de primo precepto ꝙ videlꝫ confitendum eſt. Si adoraſti aliquā creaturā vel ſuperſtitionibus vſus es: aut ſortilegijs: vel incātationibus quomodocūq3 vel conſuluiſti. Jteꝫ ſi in aliquo articulo fidei dubitaſti. Jtem ſi hereticis vel iudeis fauiſti vl' fidem negaſti. Jtem ſi comediſti vel bibiſti aut balneum intraſti cum iudeis: vel ea que ſunt prohibita feciſti: cum eis conuerſando. Jtem ſi deum ſuper omnia non dilexiſti. Jteꝫ ſi in aliquo cōtra deum voluiſti. Jtem de ſuperbia: ſi contempſiſti obedire aliquo precepto ꝛc. De ſecundo precepto confitendum eſt de iuramēto ſine cauſa: vel ſi peieraſti ſi irreuerenter et hmōi. Jtem de blaſphemia dei vel ſanctoꝝ. Jtem de ſacramentoꝝ irreuerentia: vel ſi in peccato ſuſcepiſti vel falſa fide credidiſti. Circa tertiū preceptū de opere manuali: ꝛ ſi miſſam non audiſti in feſto. Jtem ſi peccatū in feſto feciſti: vel de factis contritionem non formaſti. Jtē ſi vanis ſpectaculis vel choreis ꝛ hmōi te dediſti. Jtē ſi vigilias ꝛ ieiunia de precepto non ieiunaſti. Jtem ſi precepta eccleſie non ſeruaſti: ſi penitentiam non egiſti: ſi ꝯfeſſionem dum debuiſti non feciſti. Jtē ſi veniā petentibus nō idulſiſti. Jtē ſi gule ꝛ ebrietati deſeruiuiſti: ꝛ ſic de alijs. Circa quartum ſi parentibus vel ſuperioribus vl' cōfeſſori tuo obedientiam vel reuerentiam non feciſti. Jtem ſi parentes cōtempſiſti: ꝛ eis neceſſaria non dediſti ſi eos vituperaſti vel ſi ꝓ eis iam defunctis non oraſti vel non ſubueniſti. Jtem ſi opa miſericordie in proximos ꝛ in pauperes nō ipendiſti: ꝛ ſic de alijs: ſi maledixiſti eiſdē. Circa quintum: ſi occidiſti corde odiendo: vel iram tenendo: aut propoſitum occidendi vel mutilandi habuiſti: vel ſi verbo detrahendo vel facto: ſi ad peccandum induxiſti vel docuiſti. Circa ſextum: ſi mechatus es in quacunq3 ſpecie luxurie: ſcꝫ meretricio: adulterio: ſtupro: inceſtu: ſacrilegio: contra naturam: vel cum vxore illicito modo: vel in feſtis magnis: ꝛ ſic de alijs. Circa ſeptimū de furto: de rapacitate: de fraude: de vſura:

de ſymonia: de ſacrilegio: de iudicio iniuſto: de exactiōe iniuſta: ꝛ de dāno quocūq₃. Circa octauum de falſo teſtimonio de mendacio. Item de peccatis in ſpiritūſanctum qui eſt ſpiritus veritatis: de quibus in ſequentibus. Circa nonum de concupiſcentia carnaliter cuiuſcunq₃ aliene: de voluntate luxuriandi: de quinq₃ ſenſuum exceſſibus de cogitatione cū moroſa delectatione: de pollutione: de tactibus: oſculo: amplexu ꝛ huiuſmodi proponendo: in ſermone honeſte quantum licet. Circa decimū de auaricia: de malo queſtu: de alienis retentis cum deberes q̄ꝫtotius reſtituere ꝛ huiuſmodi. Hec ſufficiāt breuiter. Et iſtis quippe poteſt quis plura excogitare pro faciēda confeſſione.

¶ Feria ſcđa dñice de paſſione. Sermo. xxxix. de peccatis in ſpiritūſanctū qui eſt ſpiritus veritatis ꝓhibens mendacium.

HOc dixit ſcꝫ Jeſus de ſpiritu quē accepturi erant credentes in eum Joan. vij. ꝛ in euāgelio hodierno. Dñs Jeſus ſciens: quia omnis homo mēdax eſt et ſc: vt dicit ſcriptura ꝛ iudeos contra ſpiritūſanctum mendaces eſſe vt ad fidei veritatem conuerterentur: et ſaluarentur deſiderabat ac ſpiritumſanctū ꝓmittebat. Ideo ex ſumma pietate in nouiſſimo die magne feſtiuitatis: vt plures congregati audirent clamabat feruenter dicens. Si quis ſitit: ideſt deſiderat vere vite doctrinam ꝛ ſalutem veniat ad me: ſcilꝫ per fidem. Qui enī credit in me flumina aque viue: ideſt abundantia gratie ſpūſſancti fluent de ventre eius ideſt de internis precordijs eius redundantes per doctrinam in alios. Hoc autem dixit de ſpirituſancto quē acceperunt diſcipuli in die Pētecoſtes in ſigno viſibili ſpecie lingue ignite: ad ſignificādū ꝙ eſt ſpiritus veritatis docens omnem veritatē per mundū et odiēs mendacium. Propter qđ ipſe de⁹ in p̄cepto decalogi ſpecialiter prohibuit dicēſ. Nō loquaris falſum teſtimonium contra proximū. In quo vt dicit Auguſti. prohibetur omne genus mendacij: maxime contra fidem. Et ſic prohibetur impugnatio agnite veritatis: ac conſequēter omne peccatum in ſpiritūſanctū: que ex illa oriuntur. Nam ſpirituſſanctus cordis: oris ꝛ operis ac fidei requirit in hoīe veritatem. Proinde ſub hoc p̄cepto octauo de p̄ceptis cōtra ſpūſanctū nota tria myſteria: q̄ in forma vide in quadrageſimali ſcđo Pomerij ſcꝫ de vitijs ſermone. xlvij.

¶ Feria tertia dñice de paſſiōe. Ser. xl. de mēdacio qđ ꝓhibeſ eodē p̄cepto octauo.

MUndus me odit q₂ ego teſtimonium phibeo de illo: q₂ opa ei⁹ mala ſunt Jo. vij. ꝛ in euāg. ho. Verba ſunt dñi Jeſu q̄ inter plura documēta huius euāgelij docet p̄cipue ꝙ exēplo xp̄i ipſius nō curem⁹ mundanorū hoim vanā cōplacentiā: nec eoꝝ ꝯtra nos odia q̄n veritatē ꝛ iuſticiam ſequamur vſq₃ ad mortē illa obſeruādo p̄cepta: moribus verbo ꝛ vita teſtificaſi. Nam dicit xp̄s. Non pōt vos odire mūdus: me autem odit: q₂ teſtimonium ꝛc. Sed quare hoc? Huius ratio. Quia omne ſile diligit ꝛ applaudit ſibi ſili p pbm de anima. Et omni vero verū cōſonat. j. Eth. Quia ergo mūdani hoīes ſunt mēdaces pē. Oīs hō mēdax: ergo nō mirū ꝙ ſiles ſibi mēdaces diligūt. Item alia rō: q₂ hō verax (ſicut fuit dñs ieſus ſumme verax) redarguit ꝛ teſtimonium perhibet vita: ore ꝛ opere ꝙ fallacia ſit deteſtāda. Et q₂ mūdani illā ſequentur dolent ergo reprehendi. Sicut dum quis deteſtaſ ꝛ ꝯfundit regem vel patrē aliquoꝝ tūc filij vel ſerui regis illius iraſcuntur ꝛ dolent Rex mundanoꝝ eſt diabolus qui eſt mendacij pater: vt dī Jo. viij. ergo ꝛc. Et hoc eſt qđ dicit xp̄s. Me odit mundus. i. mundani homines: q₂ ego teſtimonium phibeo: q₂ opera eoꝝ mala ſunt. ſ. cū diabolo dānanda. Proinde de mēdacio qđ ꝓhibeſ hoc p̄cepto diuino tria myſteria vide ī quadrageſimali ſecūdo Pomerij: ſcilicet de vitijs ſermone. xxxij. per totum.

¶ Feria quarta poſt dñicam de paſſiōe. Ser. xlj. Et ſequiſ iam de nono p̄cepto. ſ. Non concupiſces vxorem ꝓximi tui.

REſpōdit ieſus. Nōnē ſcriptum eſt in lege vr̄a: quia ego dixi dij eſtis Jo. x. ꝛ in euāge. hođ. Dñs Jeſus allegat ſcripturaꝫ legis dicēſ. de hominib⁹ bonis ꝛ electis ꝙ eēnt dij: non quidem naturaliter ſicut chriſtus ſꝫ per participationē gratie diuine ꝛ ſimilitudinis. Et hec ſcriptura habetur Pſal. lxxxj. ꝛ Exodi. xx. Ex qua arguit chriſtus ꝙ ſi homines fideles dicuntur dij ꝛ filij dei: a fortiori xp̄s qui eſt verus deus ꝛ naturalis dei fili⁹: merito ſeipm̄ licite dicebat eſſe deū. Sed quare deus hunc honorem preſtitit fidelib⁹ vt dicerentur dij ꝛ filij dei: ſcꝫ participatiue

de quibus habes in q̄dragesimali ſc̄do Pome
rij de vitijs. ſer. xxxvij. Uide quãtũ tibi placet.
Itẽ ſub hoc p̄cepto poteris etiã ſermonem
facere de restitutõe: q̄ p̄cipit̄ iclusiue. De qua
plures habea ſermones i p̄mo q̄dragesimali.

¶ Dñica Ramiſpalmarũ in mane. Ser. xlvi.
Post decalogi p̄cepta agẽdũ iã ſequit̄ de p̄ce-
ptis euãgelicis: ⁊ p̄mo de remissione pctõꝝ p
penitentiã obtinenda.

Benedictus qui
venit i noie dñi oſanna in
excelsis Math. xxi. ⁊ i euã
gelio huꝰ ſolẽnitatis. Hec
v̄ba cecinerũt dño ieſu tur
be dũ itraret in Hieruſalẽ
die ipſa palmarũ q̄ canit ecc̄lia vt doceat q̄lit̄
debeamꝰ xp̄m laudare p̄ſertim p h̄ tp̄e eminẽ
te. ſ. paſcali ſi volumꝰ remissionẽ pctõꝝ nr̄oꝝ
obtiere ⁊ ſaluari. Quia p̄mo debemꝰ xp̄m reco
gnoſcere ⁊ ↄfiteri ore ꝙ ip̄e est bñdictꝰ ⁊ nos
tanq̄ pctõres optamꝰ ab eo bñdictionẽ ↄſeq̄
ſcʒ remissionis pctõꝝ p pñiam: ad quam tene
mur p bis tp̄ibꝰ ex ecclesie p̄cepto: iõ d̄r i hac
laude. Bñdictus q̄ venit ⁊c̄. Et h̄ oẽs christico
le canũt hodie: p ora clericoꝝ. q. d. Tu ieſu bo-
ne es bñdictꝰ: iõ de tua largitate dona nobis
bñdictionẽ tuã remittẽdo pctã nr̄a ↄfitẽtibꝰ ⁊
grãm infundẽdo. Sc̄do debemus ip̄m cogno
ſcere fide ⁊ ↄfiteri ore ꝙ ip̄e est vere deꝰ ⁊ hõ q̄
venit in mũdũ. Ideo ibi ſubdit̄. Qui venit: ſcʒ
in mundum in noĩe dñi. i. vera deitate. Tertio
debemꝰ optare ⁊ exorare vt det nob̄ ſalutẽ eter
nã in excelsis ſue btitudinis participes facien
do: iõ ſubdit̄. Oſanna. Lyra. i. obſecro ſaluifi
ca in excelsis. i. i celestibꝰ. Et q̄m ad hec ↄſeq̄n
da vt veniat. ſ. xp̄s in mẽtẽ nostrã p grãꝫ: ⁊ vt
digne veniat etiã i nos ſacr̄alit̄ in eucharistia
quã tenemur his diebꝰ ſuſcipere: ⁊ vt remittat
pctã ac ↄferat ſalutẽ eternã: opꝫ nos iplere p̄-
cepta dei ⁊ xp̄i ieſu i euãgelio tradita: de q̄bꝰ
iã restat post decalogũ agere: iõ de illis p̄cept
euãgelicis ↄſeq̄ndo p̄mo p̄dicabimꝰ de prece
pto pñie. Et ꝙ de pñia aliq̄ in p̄cedẽtibus egi
mus restat hic loq̄ tm̄modo de h̄. ſ. q̄uo p peni
tentiã remissionẽ ↄſeq̄mur pctõꝝ. Un̄ de re
missione pctõꝝ nota tria mysteria: de quibus
habes in quadragesimali ſc̄do. ſermone. l.

¶ Dñica eadẽ Ramiſpalmaꝝ post prandium
Sermo. xlvij. de preceptis euãgelicis enume
randis ⁊ breuiter ↄſequendis.

Humiliauit ſe-
metip̄m. ſ. dñs Jeſus factꝰ
obediẽs vſq̄ ad mortẽ: ver
ba ſunt Ap̄li ad Phil. ij. et
ecclesia canit in ep̄la hodi
erna vt exẽplo xp̄i ⁊ nos di
ſcamꝰ hũilit̄ obedire oĩbꝰ mãdat̄ dei ſicut ⁊ te
nemur. Ad obediẽdũ aũt inducit nos dñs Je
ſus triplicit̄. Primo dulci admonitõe ⁊ p̄miſ-
ſione Jo. xiiij. Si diligit̄ me mãdata mea ſer-
uate: q̄ hʒ mãdata mea ⁊ ſeruat ea ille est q̄ di
ligit me ⁊ diliget̄ a patre meo: ⁊ ego diligã eũ
⁊ manifestabo ei meip̄m. ſ. in btã visiõe. Sc̄do
cõminatõe Jo. xvij. di. Nemo. ex eis. ſ. diſcipu
lis perijt niſi filiꝰ p̄ditiõis. ſ. Judas. q. di. Jlli
ſoli peribũt ineternũ qui nõ diligũt me mãda
ta mea ſeruãdo. Tertio exẽplificatõe. ſ. oĩ crea
tura: q2 oĩa deo obediũt p̄ter ſolũ hoĩeꝫ malũ
⁊ diabolũ. Et iſup exẽplũ dedit i ſeip̄o factus
obediẽs vt patuit. Proinde de p̄cept xp̄i i euã
gelio tradit postq̄ egimꝰ de p̄ceptis decalogi
iã agẽdũ restat vt ppl̄s ſciat q̄lit̄ obligat̄: ⁊ de
trãſgreſſiõe pñiaꝫ agat notemꝰ tria mysteria.
Primũ d̄r ſuperadditionis.
Sc̄dm d̄r enumerationis.
Tertiũ d̄r obligationis.

Circa primũ q̄ueritur ex
q̄ ad ſalutẽ ſufficiat christiano obſeruatio deca
logi Mat. xix. c. Si vis ad vitã ingredi ſerua
mãdata: q̄re ḡ p̄ceptis decalogi debuerit i euã
gelio ſup̄addi aliq̄ p̄cepta ⁊ etiã ↄſilia? Rñde
tur ſm̄ Tho. p̄ma ſc̄de. q. cviij. ⁊ Antoninuꝫ. j.
parte ſũme. ti. xv. ⁊ Lyrã ſup Mat. v. ꝙ vna rõ
accipit̄ ex parte finis: q2 vetꝰ lex erat ſeruilis
timoris: nec itroducebat in hereditatẽ. i. ad fi
nẽ eterne btitudinis: vt p3 de oĩbꝰ patribꝰ ſan
ctis illiꝰ veteris testamẽti: q̄ nõ p̄ueniebãt ad
viſionem deitatis niſi postea p xp̄m q̄ aperuit
ianuã in morte ſua. Oportuit ḡ ꝙ in noua le-
ge q̄ est lex libertatis ⁊ amoris imediate itro
ducẽs i btitudinẽ ſup̄adderent̄ ↄſilia p̄fectio
nis ⁊ p̄cepta euãgelica necessaria ad ↄſeq̄ndũ
finẽ btitudinis eterne. Alia rõ ex iperfectiõe
veteris legis: q2 cũ eſſet illa iperfecta oporte
bat vt a xp̄o ſuppleret̄ impfectio eiꝰ p legẽ no
uã. Un̄ Orige. in omel. ſup Mat. v. dicit: ꝙ im
p̄fectionẽ legis euãgeliũ adimplevit. nã popu-
lo īfirmo veteri rudi dictũ est. Diliges proximũ
tuũ ⁊ odio habebis inimicũ. Sʒ p̄fectõis ma
gister qđ p̄fectius est dicit. Diligite inimicos
vestros. Exẽplũ accipit̄. Sicut enĩ videmus ꝙ

pueri ſub pedagogo:⁊ ſic ſub timore ⁊ diſci-
plina priuo cuſtodiunt:⁊ minora documēta
⁊ precepta eis imponunt:nec in hereditatē
poſſidēdā lȝ ſint dñi illoꝝ īſtituunt:ſꝫ poſtq̄
fuerint adulti ⁊ pfectioris etat altiora eis dā
tur documēta ⁊ pcepta a pr̄e vt hereditatē fi
lijs debitam habeāt:ſic(vt dr̄ ad Galat.iij.)
Lex pedagogus nr̄ fuit in xp̄o.i.regulatiua
ſtatus puerilis diſponēs ad ꝟturē.i.ad xp̄m
⁊ ad hereditatē celeſtē p xp̄m habēdā:ꝗ ⁊c.

Tertia rō ex pte pmiſſionis:qr vet⁹ lex pro
mittebat ſolū tpalia bona obſeruātib⁹ Deut.
xxvj.ſꝫ lex xp̄i pmittit grām ⁊ gl̄iam celeſtē.
vñ Aug.in omel.de martyrib⁹ dicit.Nec mi
rū eſt q̄ data ſunt pcepta maiora.ſ.in euāge
lio ppter regnū celoꝝ:⁊ minora data ſunt p
pter regnum terrenū ab eodē vno deo q̄ fecit
celū ⁊ terrā. Quarta rō dr̄ declaratiōis:vt
ſcȝ ſanū intellectū pceptoꝝ declararet:⁊ erro
rē iudeoꝝ circa ea excluderet:vt dic̄ Ly.vbi
ſ.Nā notat q̄ ad ꝯſecutionē ſalutis ſufficit
inq̄t obſeruatio mandatoꝝ decalogi:vt dicit
ſaluator Mat.xix.Si vis ad vitā ingredi ſer
ua mandata.Et h̄ intellige dū talis hō ſit in
vera fide xp̄i ⁊ obediētia eccleſie:ſacra noue
legis volēs ſuſcipere ⁊ tenet:vt nō ꝯtēnēs ⁊
lō inq̄t.Noua pcepta moralia ſaluator nō de
dit:ſꝫ pcepta decalogi replicauit ⁊ ad obſer-
uationes illoꝝ hoīes induxit ⁊ obligauit:tm̄
appoſuit aliq̄ q̄ verū intellectū illoꝝ declara
rent:⁊ errores iudeoꝝ circa h̄ excluderēt:vt
ſic iuxta euāgeliū i fide xp̄i obſeruātes hoīes
ſalui fierent.Et ſic pȝ de primo. D D

Circa ſecundū queritur:

quot ſunt genera pceptoꝝ euangelicoꝝ:Rñ
detur ſm Aſter.li.j.ti.xliiij.⁊ fratrem Angel.
in ſumma.alioſq̄ colligēdo:q̄ q̄dā ſunt ſpe-
cialia reſpectu perſonarū pſidentiū:vt illa q̄
ſpecialiter data ſunt apl̄is Matth.x.que hic
omitto.Sunt alia quedā generalia reſpectu
omnium xp̄ianorum:que ſaltem ſm genera
enumerabimus. Primum pceptum ⁊ fun
damentale eſt catholicam fidem habere ⁊ ba
ptizari velle Marci vlti.Qui crediderit ⁊ ba
ptizatus fuerit ſaluus erit:qui xo nō cre.⁊c.

Scōm eſt pniam de peccatis agere in con
tritione:confeſſione ⁊ ſatiſfactione Matth.
iiij.Penitentiā agite ap propinquabit em̄ ⁊c.
Et Luc.xiij.patet. Tertium eſt decalogum
implere ſano ītellectu ſine omni errore:ſicut
xp̄s dñs expoſuit:videlȝ q̄ illo pcepto.Non
occides phibet etiā inordinata ira:inuidia
odiū ⁊ hmōi. Et q̄ tenemur recōciliari pxiō
leſo Matth.v.Itē q̄ in pcepto.Nō mechabe
ris:phibet oīs ꝯcupiſcētia tā cordis q̄ oculo
rū ⁊ vxoris dimiſſio ac oīs occaſio mechie.Itē
q̄ illo pcepto Nō peierabis:phibet oīs iura
tio ſine cauſa.Itē q̄ illo pcepto.Diliges pri-
mū:tenemur diligere inimicos:⁊ q̄ pxio ve
niā petēti dimittere debem⁹ in corde ſaltē ran
corē ⁊ ſigna rācoris.De pdictis Mat.v.⁊ plu
rib⁹ paſſib⁹ euāgelioꝝ. Quartū pceptū eſt de
um vera charitate amare:⁊ ſic ab oī pctō mor
tali cauere Mat.xxij.Diliges dñm deū tuum
toto corde:tota aīa ⁊c. Et h̄ itelligit q̄ ad oīm
ꝯtrioꝝ charitati.i.pctōꝝ mortaliū excluſiones
ſm doc. Proinde xp̄s i euāge.ſingillatim pre
cepit ꝯ ſingula pctā mortalia pfectā cautelā:
puta ꝯ ſupbiā hypocriſim ⁊ vanā gl̄iaȝ Mat.
vj.dixit. Attēdite ne iuſtitiā veſtram faciatis
corā hoīb⁹ vt videamini.Itē ꝯ auariciā Mat.
v.Nolite theſaurizare in terra ⁊c.Itēȝ ꝯ luxu-
riā ꝯſuluit caſtitatē ꝟginalē q̄ mūdiciā.Itē ꝯ
irā patiētiaȝ pfectiſſimā dē. Si q̄s te pcuſſerit
in maxilla vna pbe alterā:⁊ ſi q̄s tulerit tuni-
cam da ei ⁊ palliū et hmōi. Et hec ſm Augu.
ſunt de pcepto q̄ ad animi pparationē:vt.ſ.no
lit q̄s ppꝯ talia illata mortalit̄ peccare in ira
vl̄ odio:aliter nō eſt de pcepto ſꝫ de ꝯſilio:ad
qđ hō nō tenet.Itē ꝯ gulā Luc.xxj.Attēdite
ne forte grauent corda vr̄a crapula ⁊ ebrieta-
te.Itē ꝯ inuidiā ⁊ odiuȝ pcepit etiā inimicos
diligere ⁊ nō iudicare temerarie Matth.vij.c.
Itē ꝯ accidiā Lu.xviij.Oportet ſemp orare ⁊
nō deficere:⁊ h̄ obligat tpib⁹ deputat. Quin
tū pceptū eſt pximū diligere ſm eq̄tatē iuris
nature Lu.vj.Prout vult.Ly.rōnaliter:vt fa
ciāt vobis hoīes ⁊ vos facite ⁊c.in caſu neceſ-
ſitat eſt pceptū. Sextū eſt miſericordie opa
exercere Lu.vj.Omī petēti te tribue:⁊ h̄ in ex
trema neceſſitate pximi tenet quis ex pcepto.

Septimū eccl̄ie pcept obedire Mat.xviij.
Si eccleſiā nō audi.⁊c. Octauū ſacra p loco
⁊ tpe ſuſcipe:ptȝ de cōione ⁊ alijs. Nono pſe
uerare vſq̄ in finē in ſtatu grē Matth.xxiiij.
Qui pſe.vſq̄ in fi.hic ſal.erit.Et ſic ptȝ. E E

Circa tertium de obliga-

tione nota regulas. Prima q̄ hō chriſtian⁹
obligat ad precepta ſꝫ non ad ꝯſilia euāgelica
vt cōiter obſeruāda.Ptȝ p Aug.xiiij.q.ſ.cap.
Qđ pcipit inq̄t impat:et h̄ neceſſe eſt fieri:ſi
nō fiat penā hȝ.Sed ꝯſilio dñi ſi vti nolueris
min⁹ boni adipiſceris. Scđa regl̄a q̄ ꝯſilia
euāgelica obligāt quēlibet ſaltē ad nō ꝯtēnēs

dū. Tertia regula. ꝙ ↄſilia euangelica oblí gāt ad implēdū eos ſolū qui ſe voto aſtrinxe‑ runt ad aliq̄ illoꝝ. De his vide in quadrageſi mali ſcdo. ſ. de vitijs. ſermone. xiiij. M N ⁊c.

¶ Feria ſcda dñice de ramis. Serm. xlviij. de charitate q̄ eſt finis omniū preceptorum.

Domus impleta eſt ex odore vnguē ti Jo. xij. ⁊ in euāge. Sicut di. Ber. Vnguētū deuotiōis et pietatis eſt deo gratiſſimū ⁊ ſanctis angelis ac beatis. Vñ ſpōſa xpi ⁊ eccl'ia orās canit illud Canti. j. Trahe me poſt te. ſ. per amorē: q2 aīa amore trahit̄ q̄cūq3 trahit̄: vt dicit ſctūs Augu. Subdit̄. In odorē vnguentoꝝ tuoꝝ curri mus. Et q2 Magdalena hmōi vnguēto vnxit pedes Jeſu: ideo dí hic ꝙ dom⁹. ſ. eccl'ie milis tātis ad imitādū: ⁊ triūphātis ad ↄgratulādū impleta eſt: vt pz in euāgelio. Ex quo aūt fi nis oīs precepti charitas eſt: vt dicit Apl's. j. Timo. j. ipſa eſt etiā radix ⁊ fundamētū ac ple nitudo legis: vt dicit idē Roma. xiij. q2 oē pre ceptū ⁊ lex ad id ordinat hoīem vt deū diligat hō: qua. ſ. charitate aīa vnit̄ deo q̄ eſt finis vl‑ tim⁹. Vñ dr̄ charitas q̄ſi chara vnitas: ꝓpter‑ ea iā poſt oīa p̄cepta ſequit̄ agendū de chari‑ tate. De qua ꝓ iſto ſermone nota tria myſte‑ ria que habes in parte eſtiuali Pomerij de tē pore. ſermone. xv. per totum.

¶ Feria tertia dñice de ramis. Ser. xlix. de p̄‑ dilectione charitatis a deo ⁊ mirificatione.

Nos aūt gl'iari oportet in cruce dñi noſtri Jeſu xpi. Hec v̄ba ſctā eccle ſia canit hodie in introitu miſſe: et accipiuntur ab Apoſtolo Gala. vj. In quib⁹ docemur q̄ ſit ſumma gl'ia chriſtia‑ na. ſ. crux xpi. Sed q̄re h̄ niſi q2 ꝓ hāc oſtēdit de⁹ nobis ſummā charitatē q̄ aīam ſuā poſuit ꝓ nobis: ſicut dicit Joā. xv. vt nos deū reama rem⁹ q2 vt dic̄ Bern. Siue p̄cipiēdo ſiue caſti gādo: ſiue bñfaciēdo: ſiue ꝓmittēdo h̄ ſolū req̄ rit de⁹ vt diligat̄: ſolue tributū amoris ⁊ noue ris deo ſatiſfactū. Hec ille. Proīde tria myſte ria notabim⁹ ī h̄ ſermone de charitate: videlz

Primū de dei preacceptatione.

Scdm de eius mirificatione.

Tertiū de eius acquiſitione.

De quibus parte eſtiuali ſupra ſermone. liij. X ⁊ conſequenter.

¶ Feria quarta eiuſdē dñice. Sermo. l. de ea‑ dem charitate.

Tradidit in mortē animā ſuā Eſaie liij. ⁊ in ep'la hodierna. Dñs Jeſus intātū nos amauit ꝙ tradidit ꝓ no bis animā ſuā in mortē. Propterea Aug. dic̄. Si piget amare. ſ. deū: ſaltē pudeat nō reama re ꝓ tanta charitate qua nos miſeros tātū di lexit vt vnigenitū ſuū ꝓ nobis ī mortē daret. Deinde de ipſa charitate p̄ter predicta adhuc tria myſteria notabimus.

Primū dr̄ cōmendationis.

Scdm indiminutionis.

Tertium augmentationis.

De quib⁹ in forma vide parte Eſtiuali Pome rij ſermone. liiij. per totum.

¶ Feria quinta ſermonem oportet facere de cōmunione. Deniq3 tam de hac q̄3 de ſequen‑ tibus diebus plurimos ſermones vide in par tibus alijs precedentibus.

Pomeriū ſermonū Qua

dragesimalium tripartitorum per religioſum deuotumq3 patrem: ſacre pagine profeſſorem eiuſdemq3 ſatorem zeloſiſſimū: fratrem Pel‑ bartum de Themeſvuar Ordinis Minoꝝ de Obſeruātia: cōpēdioſe redactū. Impreſſum Lugduni per honeſtum virū Joānem Cleyn impreſſorie artis magiſtrum optatum finem ſortiuntur. Anno v̄ginei partus. M. ccccc. ix. Kal. xviij. Decembris.

¶ Regiſtrum huius partis.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh
Ji Kk Ll Mm Nn Oo Pp
Qq Rr Omnes ſunt quaterni.